

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Filiz KAVAL

PANOPTİK GÖZETİM: AVRUPA BİRLİĞİ'NİN TOPLUMSAL KONTROL ARAÇLARI
VE UYGULAMALARI

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Doktora Tezi

Antalya, 2025

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Filiz KAVAL

PANOPTİK GÖZETİM: AVRUPA BİRLİĞİ’NİN TOPLUMSAL KONTROL ARAÇLARI
VE UYGULAMALARI

Danışman

Doç. Dr. Ramazan İZOL

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Doktora Tezi

Antalya, 2025

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Filiz KAVVAL'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Prof. Dr. Faruk Ataay	(İmza)
Üye (Danışman)	: Doç. Dr. Ramazan İzol	(İmza)
Üye	: Doç. Dr. Sanem Özer	(İmza)
Üye	: Doç. Dr. Abdullah Erol	(İmza)
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Murat Cingöz	(İmza)

Tez Başlığı: Panoptik Gözetim: Avrupa Birliği'nin Toplumsal Kontrol Araçları ve Uygulamaları

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 20/01/2025

Mezuniyet Tarihi : 23/01/2025

AKADEMİK BEYAN

Doktora Tezi olarak sunduğum “Panoptik Gözetim: Avrupa Birliği’nin Toplumsal Kontrol Araçları ve Uygulamaları” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

(İmza)

Filiz KAVAL

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

21/01/2025

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Filiz Kaval
Öğrenci Numarası	202052039004
Anabilim Dalı	Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Programı	Uluslararası İlişkiler Doktora Programı
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Ramazan İzol
Doktora Tez Başlığı	Panoptik Gözetim: Avrupa Birliği'nin Toplumsal Kontrol Araçları ve Uygulamaları
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2275834379
Rapor Tarihi	21-01-2025
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %2 Alıntılar dahil: %14
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 687 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: ( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. ( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.	
Danışman Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ramazan İzol İmza	

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
TABLOLAR LİSTESİ.....	iv
GRAFİKLER LİSTESİ.....	v
GÖRSELLER LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	xi
SUMMARY.....	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE GÖZETİM ÇALIŞMALARI

1.1. Gözetim Nedir?.....	12
1.2. Panoptikon Nedir?.....	20
1.3. Gözetim Çalışmaları.....	24

İKİNCİ BÖLÜM TEORİK ÇERÇEVE

2.1. Panoptik Gözetim Teorisi.....	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN (AB) TOPLUMSAL KONTROL ARAÇLARI VE UYGULAMALARI

3.1. AB'nin Oluşumu-Düzeni.....	43
3.2. AB'nin Politikaları.....	49
3.2.1. AB'nin Göç ve İltica Politikası.....	49
3.2.2. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası.....	55
3.2.3. AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikası.....	59
3.2.4. AB'nin Çevre ve İklim Politikası.....	60

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM METODOLOJİ VE ANALİZ

4.1. Söylem Analizi ve Eleştirel Söylem Analizi (ESA).....	64
4.2. Kod ve Kodlama.....	68
4.2.1. AB'nin Toplumsal Kontrol Araçlarının ve Uygulamalarının Analizi ve Kodları.....	72
4.2.1.1. AB'nin Toplumsal Kontrol Araçlarına ve Uygulamalarına Dair Metinlerin Kodları ve Analizi.....	75
4.2.1.1.1. AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi.....	76
4.2.1.1.2. AB Kurucu Antlaşma Metinlerinin Kodları ve Analizi.....	106
4.2.1.1.3. AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi.....	122
4.2.1.1.4. AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi.....	137
4.2.1.2. AB'nin Politikalarına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları.....	161
4.2.1.2.1. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve	

Kodları.....	162
4.2.1.2.1.1. AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları.....	162
4.2.1.2.1.2. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Analizi ve Kodları.....	221
4.2.1.2.2. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları.....	313
4.2.1.2.2.1. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Politika Metinlerinin Analizi ve Kodları.....	313
4.2.1.2.2.2. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları.....	335
4.2.1.2.3. AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları.....	349
4.2.1.2.3.1. AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları.....	349
4.2.1.2.3.2. AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Analizi ve Kodları.....	373
4.2.1.2.4. AB'nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları.....	387
4.2.1.2.4.1. AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Analizi ve Kodları.....	387
4.2.1.2.4.2. AB'nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları.....	405

BEŞİNCİ BÖLÜM BULGULAR

5.1. Tezin Nitel Bulguları.....	421
5.1.1. AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerine Ait Bulgular.....	421
5.1.2. AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerine Ait Bulgular.....	423
5.1.3. AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlere Ait Bulgular.....	424
5.1.4. AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlere Ait Bulgular.....	424
5.1.5. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Metinlere Ait Bulgular.....	425
5.1.6. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlere Ait Bulgular.....	428
5.1.7. AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına İlişkin Metinlere Ait Bulgular.....	429
5.1.8. AB'nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin Metinlere Ait Bulgular.....	430
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	432
KAYNAKÇA.....	446
EK 1-AB Ajanslarının Kuruluş Metinleri.....	461
EK 2-AB Entegrasyonunun Tarihsel Gelişimine Dair Metinler.....	472
EK 3-AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinler.....	489
EK 4-AB Kurumları ve Organları.....	508
EK 5-AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporlar.....	561
EK 6-AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Haber Metinleri.....	587
EK 7-AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinler.....	607
EK 8-AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinleri.....	618
EK 9-AB'nin Dijital ve Teknoloji Politikasına İlişkin Haber Metinleri.....	630
EK 10-AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinleri.....	648

EK 11-AB’nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin Haber Metinleri.....	657
ÖZ GEÇMİŞ.....	667

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. AB'nin Toplumsal Kontrol Araçlarının ve Uygulamalarının ve AB ile ilgili Raporların ve Haber Metinlerinin Hangi Perspektiften Analiz Edildiğini Gösteren Tablo.....	73
Tablo 4.2. AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	76
Tablo 4.3. AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	106
Tablo 4.4. AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinleri ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	122
Tablo 4.5. AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinleri ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	137
Tablo 4.6. AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	162
Tablo 4.7. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporları ve İlişkili Kodları Gösteren Tablo.....	221
Tablo 4.8. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasının Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	314
Tablo 4.9. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	335
Tablo 4.10. AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kaynaklarını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	349
Tablo 4.11. AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Kaynağını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	373
Tablo 4.12. AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Kaynağını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	387
Tablo 4.13. AB'nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kaynağını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo.....	405

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 4.1. AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kod Grafiği.....	105
Grafik 4.2. AB'nin Kurucu Antlaşma Meetinlerinin Kod Grafiği.....	121
Grafik 4.3. AB Hukuk Sistemi ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlerin Kod Grafiği.....	136
Grafik 4.4. AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kod Grafiği.....	160
Grafik 4.5. AB'nin Göç ve İltica Politikası ile İlgili Haber Metinlerinin Kod Grafiği.....	220
Grafik 4.6. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kod Grafiği.....	312
Grafik 4.7. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası Metinlerinin Kod Grafiği.....	333
Grafik 4.8. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin Kod Grafiği.....	348
Grafik 4.9. AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kod Grafiği.....	372
Grafik 4.10. AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Kod Grafiği.....	386
Grafik 4.11. AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Kod Grafiği.....	404
Grafik 4.12. AB'nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kod Grafiği.....	417

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 4.1. MAXQDA Programına Ait Örnek Ekran Görüntüsü.....	71
Görsel 4.2. Nitel Araştırmalarda Kodlardan Kurama Doğru İlerleyiş Şeması.....	71
Görsel 4.3. Görsel 4.2'ye Dayanarak Tezin Veri-Kod-Kuram İlişkisini Gösteren Şema.....	75

KISALTMALAR LİSTESİ

AAET:	Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
AB:	Avrupa Birliği (European Union)
ABAD:	Avrupa Birliği Adalet Divanı
ABD:	Amerika Birleşik Devletleri
ABİHA:	Avrupa Birliğinin İşleyişi Hakkında Antlaşma
AÇA:	Avrupa Çevre Ajansı
ADES:	Avrupa Dış Eylemler Servisi
AET:	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AI:	Yapay Zeka (Artificial Intelligence)
AKÇT:	Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
AMBS:	Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (European System of Central Banks)
APS:	Avrupa Para Sistemi
ASA:	Avrupa Savunma Ajansı
ATS:	Avrupa Tek Senedi
AYB:	Avrupa Yatırım Bankası
AYF:	Avrupa Yatırım Fonu
BAB:	Batı Avrupa Birliği
BDNVAY:	Bilgisayar Destekli Nitel Veri Analizi Yazılımları
BIM:	Berlin Entegrasyon ve Göç Deneysel Araştırma Enstitüsü (Berlin Institute for Empirical Integration and Migration Research)
BMİDÇS:	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
BMMYK:	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
BVMN:	Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı (Border Violence Monitoring Network)
CARD:	Savunma Konusunda Koordineli Yıllık İnceleme (Coordinated Annual Review of Defence)
CDP:	Yetenek Geliştirme Planı (Capability Development Plan)
CEAS:	Ortak Avrupa Sığınma Sistemi (Common European Asylum System)
CEPOL:	Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı (European Union Agency for Law Enforcement Training)
CERT-EU:	Bilgisayar Acil Durum Müdahale Ekibi (Computer Emergency Response Team)

CFP:	Ortak Balıkçılık Politikası (Common Fisheries Policy)
CH4:	Metan
CIVCOM:	Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (Committee for Civilian Aspects of Crisis Management)
CJEU:	Avrupa Birliği Adalet Divanı (Court of Justice of the European Union)
CO2:	Karbondioksit (Carbon dioxide)
COP 21:	Taraflar Konferansının Yirmi Birinci Oturumu (Twenty-first Session of the Conference of the Parties)
COPERNICUS:	Avrupa Dünya Gözlem Programı (European Earth Observation Programme)
DSA:	Dijital Hizmetler Yasası (Digital Services Act)
EC:	Avrupa Komisyonu (European Commission)
ECA:	Avrupa Sayıştayı (European Court of Auditors)
ECB:	Avrupa Merkez Bankası (European Central Bank)
EDA:	Avrupa Savunma Ajansı (European Defence Agency)
EDF:	Avrupa Savunma Fonu (European Defense Fund)
EDTIB:	AB'nin Savunma, Teknolojik ve Endüstriyel Üssü (The EU's Defence Technological and Industrial Base)
EESC:	Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (European Economic and Social Committee)
EFCA:	Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı (European Fisheries Control Agency)
EMPACT:	Avrupa Suç Tehditlerine Karşı Çok Disiplinli Platform (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats)
EMSA:	Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (European Maritime Safety Agency)
ENISA:	Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı (European Union Agency for Cybersecurity)
EPF:	Avrupa Barış Tesisi (European Peace Facility)
E-PRTR:	Avrupa Kirlenici Salınım ve Aktarım Kaydı (European Pollutant Release and Transfer Register)
ESA:	Eleştirel Söylem Analizi
ETS:	Emisyon Ticaret Sistemi
EUAA:	Avrupa Birliği İltica Ajansı (European Union Agency for Asylum)
EU-LISA:	Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında Büyük Ölçekli BT Sistemlerinin Operasyonel Yönetimi için Avrupa Ajansı (European Union Agency for

	the Operational Management of Large-Scale IT Systems in the Area of Freedom, Security and Justice)
EUMC:	Avrupa Birliği Askeri Komitesi (European Union Military Committee)
EURODAC:	Avrupa Birliği Parmak izi Veri-tabanı (European Dactyloscopy)
EUROHPC JU:	Avrupa Yüksek Performanslı Bilgi İşlem Ortak Taahhüdü (The European High Performance Computing Joint Undertaking)
EUROJUST:	Avrupa Birliği Ceza Adaleti İş Birliği Ajansı (European Union Agency for Criminal Justice Cooperation)
EUROPOL:	Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş Birliği Ajansı (European Union Agency for Law Enforcement Cooperation)
EUROSUR:	Avrupa Sınır Gözetim Sistemi (European Border Surveillance System)
FRA:	Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (European Union Agency for Fundamental Rights)
FRONTEX:	Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (European Border and Coast Guard Agency)
FSJ:	Özgürlük, Güvenlik ve Adalet (Freedom, Security and Justice)
GHG:	Sera Gazı (Greenhouse Gas)
GSAK:	Güvenlik ve Savunma Alt Komitesi
IGC:	Hükümetlerarası Konferans (Intergovernmental Conference)
IICB:	Kurumlararası Siber Güvenlik Kurulu (Interinstitutional Cybersecurity Board)
IMPEL:	Avrupa Birliği Çevre Hukukunun Uygulanması ve Yürütülmesi Ağı (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law)
IPCC:	Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change)
İHA:	İnsansız Hava Aracı
KBRN:	Kimyasal Biyolojik Radyolojik Nükleer Tehditler
KOBİ:	Küçük ve Orta ölçekli İşletmeler
MAXQDA:	Nitel Veri Analizi (MAX Qualitative Data Analysis)
MOBESE:	Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu
N ₂ O:	Azot Protoksit (Nitrous oxide)
NATO:	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization)
NECPs:	Ulusal Enerji ve İklim Planları (National Energy and Climate Plans)

ODGP:	Ortak Dış ve Güvenlik Politikası
OGSP:	Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası
PCM:	Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğü (Peace, Partnerships and Crisis Management Directorate)
PESCO:	Kalıcı Yapılandırılmış İş Birliği (Permanent Structured Cooperation)
PMG:	Politik Askeri Grup (Political Military Group)
PSC:	Siyasi ve Güvenlik Komitesi (Political and Security Committee)
QR:	Quick Response (Hızlı Yanıt)
REFIT:	Düzenleyici Uygunluk ve Performans Programı (Regulatory Fitness and Performance Programme)
SECDEFPOL:	Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü (Security and Defence Policy Directorate)
SIS:	Schengen Bilgi Sistemi (Schengen Information System)
SSM:	Tek Denetim Mekanizması (Single Supervisory Mechanism)
SSN:	Gözetim Çalışmaları Ağı (Surveillance Studies Network)
STK:	Sivil Toplum Kuruluşu
TDK:	Türk Dil Kurumu
TEC:	Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma (Treaty establishing the European Community)
TEU:	Avrupa Birliği Antlaşması (Treaty on European Union)
TFEU:	Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma (Treaty on the Functioning of the European Union)
VIS:	Vize Bilgi Sistemi (Visa Information System)

ÖZET

Michel Foucault, modern iktidarın birey ve toplum üzerindeki etkisini ve uygulamalarını, İngiliz filozof Jeremy Bentham'ın "Panoptikon" olarak adlandırdığı hapisane modelini metafor olarak kullanarak anlatmıştır ve bu bağlamda disiplinci iktidarın (*modern iktidar*) uygulamalarını Panoptikon üzerinden teorileştirmiştir. Foucault'nun "Panoptizm", "Panoptik Gözetim" ya da "İktidar Laboratuvarı" olarak nitelendirdiği Panoptikon; ideal bir biçime indirgenmiş bir iktidar mekanizmasının diyagramı ve modern bireyin günlük yaşamı boyunca iktidar ile süren ilişkilerinin tanımlanmasıdır. Foucault'nun "Panoptik Gözetim" teorisi içinde tanımladığı modern iktidar, disiplinci ve kontrolcüdür. Ona göre modern iktidarın hedefi ve amacı, egemenlik ilişkilerini ortaya koymak değil; disiplin ilişkilerini ortaya koymaktır. Diğer yandan modern iktidarın ilişkilerini, tekniklerini, stratejilerini ve uygulamalarını Panoptikon metaforu üzerinden örneklendiren Foucault, modern iktidarın alanına giren tüm kurumlarda Panoptikon'daki tekniklerin uygulandığını ve modern iktidarın bu teknikler (*caydırma, denetim, disiplin, gözetim*) sayesinde toplumsal kontrolü sağladığını belirtmektedir. Bunun yanı sıra Panoptik Gözetim teorisinin Avrupa Birliği (AB) ile bağlantısı daha çok AB'nin toplumsal kontrol araçları, veri toplama ve izleme uygulamalarıyla ilişkilendirilmektedir. Ayrıca AB içindeki iktidarın/disipline edici gücün birtakım söylemler, kurumlar, yasal düzenlemeler ve politikalar aracılığıyla AB üye devletleri ve ortakları üzerinde bir kontrol kurması ve onları disipline etmesi ve AB dışındaki bazı kimlikleri ve kültürleri de yine birtakım söylemler ve uygulamalar vasıtasıyla "risk" ya da "tehdit" olarak nitelendirmesi ve bir tür baskı kurması AB'nin Panoptizm/Panoptik Gözetim teorisi bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda bu tez, AB'nin toplumsal kontrol araçlarını ve uygulamalarını Foucault'nun Panoptik Gözetim teorisi ekseninde analiz etmektedir. Nitel araştırma yöntemiyle hazırlanan tezin metodolojik boyutunu ise Foucault'nun eleştirel söylem analizi tekniği ve verilerin nitel analizi için kullanılan MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) oluşturmaktadır. Burada temel amaç, AB içindeki disipliner gücün (modern iktidarın), AB üye devletleri ve ortakları üzerindeki gücünü/etkisini, klasik iktidar teorilerinden farklı olarak Panoptik Gözetim teorisi ekseninde ele almak ve AB içindeki disipliner gücün denetim, gözetim ve disiplin barındıran araçlarını ve uygulamalarını ortaya koymak ve bu araçların ve uygulamaların analizini gerçekleştirmektir.

Anahtar Kelimeler: Panoptikon; Gözetim; Avrupa Birliği; Michel Foucault; Gözetim Çalışmaları

SUMMARY

PANOPTIC SURVEILLANCE: THE EUROPEAN UNION'S INSTRUMENTS AND PRACTICES OF SOCIAL CONTROL

Michel Foucault explained the effects and practices of modern power on the individual and society by using the prison model, which British philosopher Jeremy Bentham called the "Panopticon," as a metaphor, and in this context he theorized the practices of disciplinary power (modern power) through the Panopticon. The Panopticon, which Foucault characterized as "Panoptism," "Panoptic Surveillance," or "Laboratory of Power," is a diagram of a power mechanism reduced to an ideal form and a description of the modern individual's relations with power in his or her everyday life. Modern power, as defined by Foucault in his theory of "Panoptic Surveillance", is disciplinary and controlling. According to him, the goal and purpose of modern power is not to establish relations of sovereignty, but to establish relations of discipline. On the other hand, Foucault, who exemplifies the relations, techniques, strategies and practices of modern power through the metaphor of the Panopticon, states that the techniques in the Panopticon are applied in all institutions that fall within the sphere of modern power and that modern power ensures social control through these techniques (*deterrence, control, discipline, surveillance*). In addition, the connection of Panoptic Surveillance theory with the European Union (EU) is mostly associated with the EU's social control instruments, data collection and monitoring practices. Also, the fact that the power/disciplining power within the EU establishes control and disciplines EU member states and partners through certain discourses, institutions, legal regulations and policies, and characterizes some identities and cultures outside the EU as "risk" or "threat" through certain discourses and practices, and exerts a kind of pressure on them, makes it necessary to evaluate the EU in the context of Panoptism/Panoptic Surveillance theory. In this context, this thesis analyzes the EU's instruments and practices of social control through Foucault's Panoptic Surveillance theory. The methodological dimension of the thesis, which was prepared with qualitative research management, consists of Foucault's critical discourse analysis technique and the coding technique (descriptive coding) of the MAXQDA program used for qualitative analysis of the data. The main aim here is to address the power/effect of the disciplinary power (modern power) within the EU on the EU member states and partners in the axis of Panoptic Surveillance theory, which is different from the classical power theories, and to reveal the instruments and practices of the disciplinary power within the EU that contain control, surveillance and discipline, and to analyze these instruments and practices.

Key Words: Panopticon; Surveillance; European Union; Michel Foucault; Surveillance Studies

GİRİŞ

Gözetim çalışmaları için baskın bir çoğunlukla ortak bir teorik ve polemik çıkış noktası işlevi gören Panoptikon, İngiliz sosyal kuramcı/reformcu Jeremy Bentham'ın mimari çizimlerinden türetilmiş bir kavramdır (Elmer, 2012:21). Ancak daha çok Fransız filozof Michel Foucault ile bütünleşen Panoptikon, Foucault'nun analizlerinde, her şeyden önce bir dizi kilit sosyal, tıbbi, eğitimsel ve psikolojik kurumun mantığını anlamaya yönelik çabaya hizmet etmektedir. Bunun yanı sıra modern çağda devletler, vatandaşlarını kontrol altında tutmayı nasıl başarabiliyor? Sorusu üzerine detaylı bir araştırma yapan Foucault, bu sorunun cevabını 1975 yılında kaleme aldığı “Hapishanenin Doğuşu” adlı kitabında açıklamaya çalışmıştır. Foucault burada modern iktidarın; birey ve toplum üzerindeki etkisini ve uygulamalarını, 18. yüzyılda İngiliz filozof Bentham'ın “Panoptikon” olarak adlandırdığı hapishane modelini metafor olarak kullanarak anlatmıştır. Bentham'ın Panoptikon tasarımı, bireysel hücrelere bölünmüş dairesel bir bina ile çevrelenmiş merkezi bir gözetleme kulesi ve merkez kulede konumlanan gözetmenin, hücrelerdeki her bir mahkumu sürekli olarak izlemesi üzerine oluşturulmuştur (Foucault, 2015:295). Her biri kendi hücrelerinde bölünmüş bir biçimde yaşayan mahkumlar, diğer mahkumlarla temasa geçemez ve merkezi gözetleme kulesindeki gözetmeni göremez, her mahkum görülür ama göremez. Bentham'ın Panoptikon hapishane modeli, bir yandan gardiyan ihtiyacını ortadan kaldırmakta bir yandan da sürekli olarak izlendiklerini düşünen mahkumların herhangi bir bozgunluk çıkarmamaları gerektiğini düşünmelerine yol açmakta ve daha fazla baskı ve kısıtlama görmemek için de kendi davranışlarını düzeltmeye yönlendirmektedir. Dahası Panoptikon sisteminde, artık mahkumları kimin gözlemlediğinin veya gerçekten gözlemleyen birinin olup olmadığı da önemli değil, iktidar-özne ilişkisinin yaratılması ve sürdürülmesi için mahkumların her an gözetlenebileceklerine ikna olmaları yeterlidir. Bu haliyle Panoptikon bir iktidar-özne ilişkisi yaratır ve bunu sürdürür.

18. ve 19. yüzyıllar boyunca iktidarın politikalarının belli araçlar ve mekanizmalar yoluyla uygulanma biçiminin tarihsel dönüşümüne işaret eden Panoptikon aynı zamanda Orta Çağ iktidarının acımasız, kısıtlayıcı ve egemen gücünün aksine daha verimli, etkili ve üretken bir iktidar biçiminin tarihsel olarak ortaya çıkışının bir simgesi olarak da nitelendirilmektedir. Foucault'nun “Panoptizm”, “Panoptik Gözetim” ya da “İktidar Laboratuvarı” olarak nitelendirdiği Panoptikon; ideal bir biçime indirgenmiş bir iktidar mekanizmasının şeması ve modern bireyin günlük yaşamı boyunca iktidar ile süren ilişkilerinin tanımlanmasıdır (Foucault, 2015:301-303). Panoptikon bu yapıyla hem öznelere izlenmesinde ve iktidarın politikalarını

ve istediklerini uygulamasında sürekli bir işleve sahiptir hem de otomatik bir çalışma mekanizması üreterek bir disiplin toplumunun oluşmasına izin vermektedir. Bunun yanı sıra Foucault için en önemli şey Panoptikon'un bir "rüya binası" olarak anlaşılmaması gerektiğidir (Foucault, 2015:302). Foucault'ya göre Panoptikon; ideal biçime indirgenmiş bir iktidar mekanizmasının diyagramıdır ve yine ona göre Panoptikon, Bentham'ın orijinal olarak önerdiği şekliyle tam olarak uygulanmasa da bu yapıyla kültürel bilince gizlice girmiştir ve bir norm olarak benimsenmiştir (Foucault, 2015:301-303).

Foucault'nun "Panoptik Gözetim" mefhumu içinde tanımladığı modern iktidar, disiplinci ve kontrolcüdür. Foucault modern iktidarın disiplin ve kontrol mekanizmalarıyla bir disiplin toplumu inşa ettiğini ve modern iktidarın bu mekanizmalar aracılığıyla bireyi ve toplumu yönetmeye başladığını ileri sürmektedir. Ayrıca modern iktidarın birtakım gözetim uygulamalarını ve araçlarını; toplumu disipline etmek ve kontrol etmek için kullandığını belirten Foucault, modern iktidarın bir tür Panoptik gözetim sistemi inşa ettiğini ve bu sistemi çoğunlukla disiplin ve kontrol mekanizmaları üzerine kurduğunu ve bu yeni disiplin ve kontrol düzeninde modern iktidarın, bireyin bedenini kontrol ettiğini ve bu yolla bireyin doğal davranışlarını bastırdığını veya yok ettiğini ileri sürmektedir. Bunun yanı sıra Foucault Panoptizmin, tarihsel olarak ortaya çıkışının yalnızca hapishanelerle sınırlı kalmadığını, toplumun tamamında kullanıldığını belirtir ve bu durumun yalnızca disiplin toplumunun oluşmasına yol açmadığını aynı zamanda yeni bilgi biçimleri vasıtasıyla modern iktidarın yeni oluşumlar, kurumlar ve sistemler de inşa ettiğini söylemektedir. Nitekim hastaneler, okullar ve iş yerlerinde insanların kontrolü, koordinasyonu ve gözlemlenmesi, gözetim teknolojileri vasıtasıyla medya ve sosyal medyanın kontrolü, modern iktidarın birey üzerinde araştırmalar ve deneyler yapması bu bağlam üzerinden değerlendirilmektedir. Yine Foucault'ya göre modern iktidarın, bireyin bedeni üzerinde farklı ilaçlar denemesi ve yan etkilerini izlemesi, farklı eğitim stratejilerini izlemesi, farklı çalışma ortamları ve rejimler denemesi ve çeşitli teknikler, cezalar, ödüller ve terapilerle bir kontrol mekanizması kurması; bireyler arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin kaydedilmesine, normların belirlenmesine, sınıflandırmalar ve teşhisler yapılmasına ve bu sınıflandırmaların, normların ve teşhislerin kullanılmasıyla da bireyin tanımlanmasına ve kategorize edilmesine olanak sağlamıştır.

Toplumsal düzen içindeki ilişkileri Panoptikon üzerinden örneklendiren Foucault, modern toplumsal düzeni bilgi, iktidar ve etik eksenleri çerçevesinde açıklayarak; bu üç eksenin birbiriyle yakından ilişkili ve her birinin diğerinin var olma koşulu olduğunu, aynı zamanda aralarındaki bu ilişkinin karmaşık bir ilişki olduğunu söylemektedir. Foucault'nun modern iktidara yönelik eleştirisi, modern iktidarın temel olarak gözetim ve disiplin sistemleri

aracılığıyla bir disiplin toplumu oluşturmaya dairdir. Modern iktidarın, gözetim sistemleri ve uygulamaları aracılığıyla özne olarak tanımladığı birey üzerinden bir disiplin ve kontrol kurması ve disipliner bir gözetim anlayışıyla hareket etmesi ve gerek söylemsel gerek söylemsel olmayan metotlarla normal bir sistem gibi disiplin faaliyetlerini gizlice kültürel bilince yerleştirmesi ve bir normalizasyon toplumu inşa etmesi, yani bireyleri normlara uymaya zorlayan onları normalleştiren bir sistem ve toplum yaratması Foucault'nun modern iktidarı ve modern iktidarın uygulamalarını eleştirmesine neden olmuştur ve bu eleştiri Foucault'nun Panoptik Gözetim teorisinin kilit noktasını oluşturmuştur. Ona göre modern iktidarın hedefi ve amacı, egemenlik ilişkilerini ortaya koymak değil; disiplin ilişkilerini ortaya koymaktır (Sokhi-Bulley, 2011:683-706). Foucault genel olarak disiplin örgütlenmesi ya da gözetim biçimleri aracılığıyla mümkün kılınan disiplinin; güç ilişkileri tarafından bedenler (bireyler) üzerinde ne derece etkili olduğunu ya da disiplin uygulamalarıyla bedenlerin nasıl yaratıldığını analiz etmektedir. Jeremy Bentham'ın, Panoptikon hapisane modelinden yola çıkarak iktidar-özne, modern iktidarın bireyi özneleştirmesini, disipline etmesini ve onu normalleştirmesini Panoptik Gözetim/Panoptizm üzerinden açıklayan Foucault, modern iktidar tarafından yaratılan bu disiplin toplumunda modern iktidarın bireyi, toplumu ve düzeni tek tipleştirdiğini ve bu durumun da dinamik bir normalleştirme süreciyle birlikte modern birey ve toplum tarafından kabul edildiğini ileri sürmektedir. Bu yeni iktidarı, biyo-iktidar olarak da nitelendiren Foucault, biyo-iktidar tarafından yaratılan bu sistemin özgür düşünceyi ve iradeyi yok ettiğini ve mekanik bir toplum ortaya çıkardığını belirtmektedir. Biyo-iktidarın yaşama iki şekilde müdahale ettiğini belirten Foucault, bunun ilk şeklinin bireyin bedenine yönelik, bireyin bedenini makine gibi gören, onu disipline etmeye çalışan “disiplinci” iktidar olduğunu söylemektedir. Aynı zamanda Foucault tarafından “bedenin anatomo-politiği” olarak da nitelendirilen disiplinci iktidarın amacı, bireyin bedenini ıslah etmek ve bu yolla disipline etmek, bireyi daha uysal ve verimli kılmak, ekonomik denetim mekanizmalarıyla bireyi bütünleştirmek ve ayrıca yeteneklerini geliştirmektir. Bunun yanı sıra Foucault biyo-iktidarın yaşama yönelik ikinci müdahalesinin de nüfusun biyo-politiği aracılığıyla yapıldığını söylemektedir. Nüfusun biyo-politiği vasıtasıyla biyo-iktidar, bireyin bedenine bir doğal tür olarak yaklaşır ve böylece nüfusu kontrol eder ve düzenleyici bir denetim sağlar. Biyo-iktidarın yaratmış olduğu normalizasyon toplumu beraberinde yeni, somut ve ince tekniklerin de geliştirilmesini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda Foucault'nun “dispositifler” olarak nitelendirdiği bu somut ve ince teknikler; *“kurumlar, söylemler, düzenleyici kararlar, idari tasarruflar, yasalar, felsefi, ahlaki ve bilimsel önermelerden oluşan heterojen bütünler, söylemsel ve söylemsel olmayan öğeler arasındaki ilişkiler”* gibi araçları/teknikleri içermektedir (Foucault, 2021:18). Temel olarak stratejik bir

işlev gören dispoitifler, Foucault'ya göre; güç ilişkilerini dizginlemek, dengelemek, kullanmak ve belli bir yönde geliştirmek işlevine sahiptirler. Dolayısıyla her zaman modern iktidarın/biyo-iktidarın alanı içinde yer alırlar. Biyo-iktidarın alanı içinde doğan ve aynı zamanda biyo-iktidar ile karşılıklı bir ilişki içinde olan dispoitifler, açığa çıkardıkları yeni bilgiler ile bilgi-iktidar ilişkisinin sınırlarını genişletir ya da daraltır. Foucault modern devletin/iktidarın dispoitifler aracılığıyla bir tür denetim-disiplin mekanizması inşa ettiğini ve bu mekanizma içinde de bireyi ve toplumu kontrol altına aldığını ileri sürmektedir.

Araştırmalarında temel olarak 17. yüzyıl ve sonrası süreçte Batı toplumlarında meydana gelen değişiklikler ekseninde iktidar sorununu konu edinen Foucault, özellikle modern iktidarın tekniklerini, uygulamalarını, ilişkilerini, stratejilerini ve taktiklerini analiz etmiştir. Foucault'ya göre; 17. yüzyıla kıyasla 18. ve 19. yüzyıllarda Batı toplumlarında iktidar olgusunda çok büyük değişiklikler meydana gelmiştir ve bu değişiklikler "Panoptizmin" keşfini de beraberinde getirmiştir. Foucault'ya göre Panoptizm, gözetime ve gözetlemeye dayanan disiplin ilişkilerini ve yönetim süreçlerini tanımlamaktadır ve ayrıca Panoptikon disiplinci iktidarın taktiklerini göstermek için ideal bir metafordur (Sokhi-Bulley, 2011:683-706).

Bentham'ın hayali olan Panoptikon hapishane modeli hiçbir zaman inşa edilmemiştir; ancak Bentham'ın hayal ettiği hapishane modern iktidarlara, yönetim ve kontrol kurma konusunda ilham kaynağı olmuştur ve Panoptikon, farklı bir şekilde Batı'yı etkisi altına almıştır. Özellikle hapishane kurumu dışında modern iktidarın alanına giren tüm kurumlarda Panoptikon'un tekniklerinin uygulandığını belirten Foucault, modern iktidarın bu teknikleri (*caydırma, denetim, disiplin, gözetim*) kullanarak toplumsal kontrolü sağladığını belirtmiştir. Modern düzenin inşasından sonra modern iktidarın, birey ve toplum üzerindeki denetimi ve gözetimi daha teknik ve teknolojik uygulamalarla ve araçlarla yapılmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra Foucault modern iktidar teorisinde, iktidar mefhumunu çok geniş bir yelpazede ele almakta ve iktidar sorununu yalnızca devlet ve devlet aygıtı bağlamında analiz etmemektedir. Ona göre; iktidar ilişkileri ve dolayısıyla onlar hakkında yapılması gereken analiz, zorunlu olarak devletin sınırlarının ötesine geçmekte ve devlet; bedeni, cinselliği, aileyi, akrabalığı, bilgiyi, teknolojiyi ve benzerlerini kuşatan bir dizi iktidar ağıyla ilişkili olarak üstyapısaldır (Caluya, 2010:621-633). Onun iktidar tanımlaması çok yönlü olsa da devletle ilişkili kılınan iktidarı da göz ardı etmemektedir. Foucault toplumsal yaşamdaki her şeyin bir iktidar ilişkisi içerisinde var olduğunu söylemekle birlikte iktidarın mikrofiziğini ortaya koyarak devlet dışındaki diğer iktidar ilişkilerine de bakmıştır. Ona göre her güç ilişkisi, bir iktidar ilişkisi içerir (Foucault, 2019:114). Bunun yanı sıra Foucault'nun kendi çalışmalarında sorunsallaştırdığı durum iktidar sorunudur ve bu sorunun analizi için de farklı teknikler

kullanmıştır. İktidar sorununu “Hapishanenin Doğuşu” adlı eserinde Panoptikon üzerinden örneklendiren Foucault, burada iktidar-özne ve disiplin iktidarı gibi kavramlarla var olan güç ilişkilerini ortaya koymaya çalışmıştır. Sonraki çalışmalarında ise iktidar sorununu, biyo-iktidar ve yönetimsellik üzerinden değerlendiren Foucault, 17. yüzyılın sonundan itibaren Batı toplumlarının değişmesiyle birlikte iktidarın da değiştiğini ve yeni bir iktidar biçiminin ortaya çıktığını belirtmiştir. Nitekim bu yeni iktidar biçimini biyo-iktidar olarak nitelendiren Foucault, biyo-iktidarı yine disipline eden güç olarak tanımlamış; ancak buradaki disiplinci gücün bireyi sınırlamadığını onu desteklediğini ve verimli kıldığını söylemiştir. Foucault’ya göre “*biyo-iktidar burjuva toplumunun büyük buluşlarından biridir ve kapitalizmin gelişmesinde vazgeçilmez bir unsur olmuştur; çünkü kapitalizm bedenin üretim sürecine denetimli bir şekilde girmesini ve nüfusun ekonomik süreçlere uygun kılınmasını gerektirir ve kapitalist üretim biçimi gereği, bedenin sahip olduğu güçlerin emek gücüne dönüştürülmesi ve üretim gücü olarak kullanılması; ama aynı zamanda itaatkar ve uysal kılınması, tabi kılınması gerekir*” (Foucault, 2021:16-17). Yine sonraki çalışmalarında disiplinci iktidarı/modern iktidarı; pastoral iktidar ya da liberal yönetimsellik adını verdiği kavramlar üzerinden değerlendiren Foucault temelde yönetimselliği; yönetim-nüfus-ekonomi politik üçgeni ve güvenlik düzenekleri üzerinden tanımlamaktadır (Foucault, 2019:77-119). Burada disiplinci yönetimin, toplumsal kontrolü bir dizi teknik ve stratejik uygulamalarla sağladığını ileri süren Foucault, aynı zamanda strateji-norm-yönetim eksenli hareket eden bir iktidarın profilini de çizmektedir (Foucault, 2019:3-49). Diğer yandan Foucault’nun iktidar teorisi, klasik iktidar teorilerinden ayrılmaktadır. Nitekim Foucault modern iktidar teorisiyle (*aynı zamanda panoptik gözetim teorisi*) temel olarak iktidarın teknolojilerine ve tekniklerine odaklanmaktadır; ancak klasik iktidar teorileri iktidarı daha çok hukuk terimleri üzerinden ele alırlar ve iktidarı; iktidarın kökeni, sınırları ve meşruluğu ekseninde tartışırlar. Foucault, modern iktidarın tekniklerinin ve teknolojilerinin mikro-fiziğini analiz ederek, iktidarın birey ve toplum üzerinde 17. ve 18. yüzyıllardan günümüze kadar devasa bir ilerlemeyle ve teknolojilerle güç kurduğunu açıklamıştır. Ancak buna karşın bu baskın iktidarın gücünün nasıl kontrol altına alınacağına yönelik etkili bir araştırmanın yapılmadığını da ayrıca belirtmiştir.

Foucault’nun modern iktidarın inşa ettiği Panoptik ortamlara ilişkin keskin analizleri, hem disiplinler bir gözetim anlayışı, yani kapalı alanda görünürlüğün kontrolü hem de teknolojik gözetimin norm olduğu bir kontrol modeli olarak adlandırılabilir yaklaşımlar için temel bir referans kaynağıdır (Bogard, 2012:30-38). Çalışmalarında iktidar ilişkilerini, iktidarın tekniklerini, stratejilerini ve uygulamalarını analiz eden Foucault, tüm bu durumları Panoptikon metaforu üzerinden örneklendirmiştir (Foucault, 2020:8). Foucault’nun ve Bentham’ın

Panoptikon'a bakışı da farklıdır. Bu farkı ortaya koyan şey perspektiftir. Yani mevcut yerden kuleye bakıştır. Bentham'a göre Panoptikon; bir özerklik biçimidir ve hapisane yöneticileri için yeni bir temel özgürlük işlevi görmektedir. Bentham'da hapisane yöneticilerine sağlanan özgürlük alanı daha çok "izlemek" üzerinden gerçekleştirilmektedir. Foucault ise Panoptikon'u, mahkumların gece ve gündüz fark etmeksizin her zaman teftiş edildiklerini ve "izlendiklerini/gözetlendiklerini" ifade etmek için kullanmaktadır ve bu gözetimin Panoptikon içindeki iktidar tarafından normalleştirildiğinden bahsetmektedir (Foucault, 2015). Panoptikon'u disiplin kavramıyla açıklayan Foucault, Bentham'ın Panoptikon'unun genelleştirilebilir bir mantığını ifade etmektedir. Ancak daha da önemlisi, Bentham'ın bireysel özgürlük anlayışının aksine Foucault Panoptikon'un zorlayıcı ve disipline edici yönünü daha çok kabul etmektedir. Foucault'ya göre Panoptik iktidar fikri, ayrıca kişinin kendi kendisini gözetlemesi fikrine de sahiptir ve bu tür bir kontrol/tahakküm, disiplinler aygıtlar/güçler tarafından teşvik edilir ve kişinin kendisine empoze edilir (Sheridan, 2016:1-11). Genel olarak Bentham tarafından Panoptikon, mimari bir tasarımın ürünü ve kolaylaştırıcı bir düzenin yansıması olarak tarif edilse de Foucault'da bu durum daha çok iktidar-özne ilişkisine ve bu ilişkideki disiplinler güce işaret etmektedir.

Gözlemcilerin istedikleri bir zamanda gözetleme yapabilmelerine imkan sağlayan; ancak gözetlenenlerin ne zaman gözetlendiklerini bilmedikleri bir şekilde Jeremy Bentham tarafından tasarlanan Panoptikon ve Panoptikon'u iktidar-özne ilişkisi üzerinden değerlendiren Foucault, Panoptikon'a yönelik farklı bakış açısıyla yeni bir iktidar teorisi ortaya koymuştur. Nitekim bu iktidar teorisi; Panoptizm ya da Panoptik Gözetim teorisi olarak da nitelendirilmektedir. Foucault Panoptizmin 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında Bentham'ın düşü olan Panoptikon sayesinde keşfedildiğini ileri sürmektedir. Foucault'ya göre, *"Panoptik bir toplumda yaşıyoruz. Mutlak manada genelleşmiş gözetim yapıları var; ceza sistemi, adli sistem bu yapıların bir parçasıdır ve hapisane de bu parçalardan biridir, psikoloji, psikiyatri, kriminoloji, sosyoloji sonuçlarıdır"* (Foucault, 2020:131). Foucault 17. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar sosyal düzendeki geniş değişimi Panoptikon üzerinden örneklendirmektedir ve aynı zamanda gözetimi bir iktidar teorisi bağlamına yerleştirerek George Orwell'in "büyük biraderini" geliştirmektedir (Caluya, 2010:621-633). Bunun yanı sıra günümüz düzeninde hızlı teknolojik gelişmelerin yaşanması, özellikle yapay zeka sistemlerinin, bilgisayarlı veri tabanlarının hızlı bir şekilde artması Panoptikon'un, Panoptik düzenin ve toplumun yeniden düşünülmesini gerekli kılmıştır. Diğer yandan Avrupa Birliği (AB) içindeki iktidarın/disipline edici gücün; birtakım söylemler, kurumlar, yasal düzenlemeler ve politikalar aracılığıyla AB üye devletleri ve ortakları üzerinde bir kontrol ve disiplin mekanizması kurması

ve AB dışındaki bazı kimlikleri ve toplumları yine birtakım söylemler ve uygulamalar vasıtasıyla “risk” ya da “tehdit” olarak nitelendirmesi ve bir tür baskı mekanizması kurması AB’nin Panoptizm/Panoptik Gözetim teorisi bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Özellikle modern iktidarın/yönetimin (*AB içindeki karar verici kişiler/kurumlar*) göç akışını yönetmek adına uygulamaya koyduğu göç ve iltica politikası; AB sınırlarının hem içeriden hem dışarıdan kontrol edilmesi üzerine inşa edilmiştir. Bu da Panoptik Avrupa fikrini güçlendirmiştir. Ayrıca düzensiz göçü kontrol altına almak için AB’nin, Schengen Bilgi Sistemi’ni (SIS), Eurodac’ı ve Vize Bilgi Sistemi’ni (VIS) uygulamaya koyması AB’nin Panoptikon’a benzer bir sistem kurduğu eleştirilerini de beraberinde getirmiştir. AB’nin sınır güvenliği politikaları bağlamında düzensiz göçü kontrol sistemleriyle kontrol altına alması Foucault’nun Panoptizm teorisinde (*aynı zamanda modern iktidar teorisi ya da Panoptik gözetim teorisi*) belirtilen modern iktidarın; birey üzerinde gözetleme, dışlama ve kontrol sistemleriyle bir tür Panoptik sistem kurduğu ve modern iktidarın denetim ve disiplin uygulamalarını normalleştirdiği tezini güçlendirmektedir. Bunun yanı sıra modern yönetimin artan teknolojik gelişmelerle birlikte terör korkusuna karşı üst düzey güvenlik önlemleri alması; AB’nin dış sınırlarını (havaalanları ve denizler dahil) çetin sınırlara dönüştürmesi; muhafızlar, gözetleme kuleleri ve beton duvarlarla ve demir çitlerle AB sınırlarını güçlendirmesi; ayrıca kızılötesi tarama cihazları, hareket dedektörleri ve video gözetimi gibi üst düzey teknolojilerle donatması Foucault’nun Panoptik gözetim/Panoptizm teorisi kapsamında değerlendirilmektedir. Modern yönetimin (*AB yönetiminin*) daha çok gözetleme, disiplin ve denetleme mekanizmaları üzerine inşa ettiği kurumlar ve organlar, Bentham’ın Panoptikon hapishane tasarımındaki haliyle bireyin ıslah edildiği bir yer ya da bir ıslah fabrikası olarak nitelendirilmese de söz konusu kurumlar ve organlar Foucault’nun Panoptizm teorisindeki dışlama, bireyin özgürlüğüne baskı ve disipline etme teziyle daha çok ilişkilendirilmektedir. Yine AB’nin veri toplama ve izleme uygulamaları da Panoptizm bağlamında değerlendirilmektedir. Nitekim söz konusu uygulamaların gözetime ve denetime dayalı olması ve bu uygulamaların, hem AB üye devletleri ve vatandaşları hem de AB sistemine entegre olmaya çalışan bireyler ve aday ülkeler üzerinde disipline edici bir güç olarak kullanılması, yine modern yönetimin Panoptikon benzeri bir sistem yarattığı şeklinde yorumların yapılmasına neden olmaktadır.

Foucault tarafından iktidar-özne ve disiplin iktidarı gibi kavramlarla özdeşleştirilen Panoptikon, daha çok biyopolitik bir fenomen, gücün içselleştirilmesi, kültürlere iktidarın gücünün nüfuz etmesi şeklinde genişletilmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca Foucault Panoptikon’u, iktidarın politikalarının ve kurumlarının idealize edilmeye çalışıldığı bir yapı olarak görmekte

ve politik bir teknoloji figürü olarak nitelendirmektedir (Sheridan, 2016:1-11). Foucault Panoptikon içindeki teknikleri ve disiplinci gücün uygulamalarını Panoptizm olarak tanımlamakta ve modern sistem içindeki yapıları ve ilişkileri de bu bağlam üzerinden yorumlamaktadır. Bu kapsamda 2007 yılında AB'nin insan hakları kurumu olarak kurulan AB Temel Haklar Ajansı'nın (The Fundamental Rights Agency-FRA), kuruluş tüzüğünde "izlemeye/gözetlemeye" ilişkin birtakım atıfların yer alması ve FRA'nın disiplin yetkisiyle donatılması bir gözetim mekanizması olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. AB'nin, Foucault'nun Panoptik gözetim teorisindeki dispozitiflerden olan söylem aracı vasıtasıyla "insan hakları" söylemini doğru davranışın ahlaki kodu olarak AB'nin temel merkezine yerleştirmesi, AB'nin disipline edici gücünün, teknik ve taktiklerinin bir politikası olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca AB'nin haklar söyleminin, FRA başta olmak üzere AB'nin birçok kurucu antlaşmasında ve politikasında belirtilmesi, AB'nin haklar konusundaki söyleminin çoğalmasını ve gelişmesini sağlamakta ve bu söylem aracılığıyla AB'nin ideal, verimli ve üretken bir yapı/model olarak gösterilmesi de sağlanmaktadır. Bu bağlamda FRA'nın kullandığı disiplin taktikleri ve FRA içindeki düzenleyici kurumlar ve uygulamalar da Panoptik gözetim teorisi ekseninde değerlendirilmektedir. Michel Foucault'nun iktidar mefhumunu sorunsallaştırdığı ve modern iktidarın birey ve toplum üzerindeki etkilerini analiz ettiği çalışmaları ve bu bağlamda teorileştirdiği Panoptikon, günümüz düzenindeki iktidar-özne, gözetleyen-gözetlenen ilişkisini anlamak ve analiz etmek açısından önemli bir bakış açısı sağlamaktadır. Ayrıca Foucault, Gözetim Çalışmaları (Surveillance Studies) alanına da Panoptizm/Panoptik Gözetim teorisiyle önemli bir katkı sağlamıştır. Özellikle modern iktidarın birey ya da gözetlenen üzerindeki etkisinin mikro-fiziğini açıklaması, bu alana yeni bir yaklaşım kazandırmıştır. Bu bağlamda veri-kod-kuram ilişkisi ekseninde temellendirilen bu tezde, modern iktidarların gözetim, denetim ve disiplin barındıran uygulamaları ve araçları AB örneği üzerinden aktarılmaktadır. Küresel sistemde gözetim sistemlerine ve uygulamalarına başvurmayan neredeyse bir iktidar/yönetim bulunmamaktadır ve özellikle modern dönemle birlikte gözetim sistemlerinden ve uygulamalarından kaçınmak handiyse imkansızdır. Dolayısıyla gözetimi ve gözetim sistemlerinin kullanımını sadece AB ile sınırlı tutmak doğru değil, burada AB'nin gözetim ve disiplin barındıran araçları ve uygulamaları modern iktidarların gözetim ve disiplin barındıran uygulamalarını göstermek adına sadece bir örnek olarak seçilmiştir. Bunun yanı sıra gözetimin araştırılmasını önemli kılan gözetim sistemlerinin nerelerde kullanıldığı, kimin kullandığı ve gözetimin bireyler ve toplumlar üzerindeki etkisidir.

AB içindeki disipliner gücün (modern yönetimin) uygulamalarını, kontrol ve disiplin araçlarını (*kurumlar, kuruluşlar, yasal düzenlemeler, söylemler, teknik ve teknolojik sistemler,*

politikalar) özellikle Panoptik gözetim teorisi bağlamında ele alan bu tez, modern yönetimin toplumsal kontrol ve disiplin araçlarının, AB sistemi içerisinde varlığını sürdüren taraflar (*AB üye devletleri ve ortakları*) ve AB sisteminin dışında bırakılan bazı kimlikler üzerindeki etkisini de konu edinmektedir. Bunun yanı sıra Foucault iktidar mefhumunu çok geniş bir yelpazede ele almaktadır; ancak bu tez AB sistemi içindeki tüm iktidar ilişkilerine odaklanmamaktadır ve yalnızca Foucault'nun modern iktidar ya da disiplinci iktidar olarak nitelendirdiği siyasi güce odaklanmaktadır. Nitekim bu tezde sıklıkla tekrarlanan ve modern iktidar/yönetim olarak bahsedilen siyasi güç, AB'nin karar verici kurumları ve kişileridir.

Tezin Amacı: AB içindeki disipliner gücün (modern iktidarın), AB üye devletleri ve ortakları üzerindeki gücünü/etkisini, klasik iktidar teorilerinden farklı olarak Panoptik Gözetim teorisi ekseninde ele almak ve AB içindeki disipliner gücün denetim, gözetim ve disiplin barındıran araçlarını ve uygulamalarını ortaya koymak ve bu araçların ve uygulamaların analizini gerçekleştirmektir. *Tezin alt amaçları ise* Panoptik Gözetim teorisi vesilesiyle Gözetim Çalışmaları alanını ön plana çıkartmak ve ayrıca nitel araştırmalarda kullanılan kodlama tekniği vasıtasıyla da Panoptik Gözetim teorisi ve AB arasında bir ilişki kurmaya çalışmaktır.

Tezin Dayandığı Temel Varsayım: Tezin temel varsayımı modern yönetimin birtakım kontrol araçları ve uygulamaları aracılığıyla AB üye devletleri ve ortakları üzerinde bir tür disiplin iktidarı kurduğu yönündedir. Nitekim buradaki disiplin faaliyetleri zora dayalı olmasa da söz konusu disiplin faaliyetlerinin kural içermesi ve bir öz-denetimi tetiklemesi yine bir tür disiplin iktidarı olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra modern yönetimin yine birtakım kontrol araçları ve uygulamaları aracılığıyla bir disiplin-denetim mekanizması kurduğu ve bu mekanizmanın AB kimliği dışındaki bazı kimlikler üzerinde de baskıya ve dışlamaya neden olduğu varsayılmaktadır.

Tezin Araştırma Soruları: Bu tezin araştırma soruları iki yönlüdür. Birincisi Panoptik Gözetim teorisi ekseninde sorulan sorular. İkincisi ise tezin metodolojisinin de dayandığı Eleştirel Söylem Analizi (ESA) ekseninde sorulan sorular. Panoptik Gözetim teorisi ekseninde sorulan sorular şöyledir: AB'nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları (*kurumlar, yasal düzenlemeler, söylemler, politikalar*) Panoptik Gözetim teorisi bağlamında nasıl açıklanabilir? AB'nin toplumsal kontrol araçlarında ve uygulamalarında hangi kodlar ön plana çıkmaktadır ve bu kodlar "Panoptik Avrupa" fikrini güçlendirmekte midir? ESA ekseninde sorulan sorular ise şu şekildedir: AB'nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları bağlamında birtakım güvenlik söylemleri nasıl inşa edilmiştir? Bu söylemler AB dışındaki kimliklere ya da

toplumlara yönelik bir tehdit midir? Bu söylemler neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir?

Tezin Yöntemi ve Metodolojisi: Bu tezde yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Verilerin taranması ise birincil ve ikincil kaynaklar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Tezin metodolojik boyutunu ise Foucault'nun eleştirel söylem analizi yöntemi ve verilerin nitel analizi için kullanılan MAXQDA (*Max Qualitative Data Analysis*) programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) oluşturmuştur. Kodlama tekniğinde; eldeki veriler (*AB kuruluş metinleri, AB ile ilgili haberler ve raporlar, AB politika metinleri*) söylem analizi ekseninde değerlendirildikten sonra ilgili veriler (*metinler*) betimsel kodlama tekniği aracılığıyla tek bir kod (kelime/kavram) ile etiketlenmiştir yani kodlama yapılmıştır. Kod başlıkları, temel olarak Michel Foucault'nun Panoptik gözetim teorisinde modern iktidarı ve toplumu analiz etmek için kullandığı birtakım ifadeler dikkate alınarak oluşturulmuştur. Bu kod başlıkları şöyledir: *Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatmadır*. Tezde kodlama tekniğinin kullanılmasının sebebi, Panoptik Gözetim teorisi ile AB'nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları arasında daha net bir ilişki ortaya koymak ve daha derin bir analiz gerçekleştirmektir.

Tezin Özgünlüğü ve Sınırlılıkları: Bu tezin özgün yanı, AB içindeki disiplinler gücü ve disiplinler gücün uygulamalarını Panoptik Gözetim teorisi ekseninde ele almasıdır. Ayrıca bu tez, gözetimle yönelik bir yaklaşım olan Panoptik Gözetim teorisiyle ve AB içindeki disiplinler güç tarafından ortaya koyulan kontrol uygulamaları ve araçlarıyla sınırlı tutulmuştur. Nitekim bu kontrol araçları ve uygulamaları; “AB'nin kuruluş antlaşmalarından, kurumlarından ve birtakım politikalarından” oluşmaktadır. Diğer yandan, bu tezde disiplinler güç olarak nitelendirilen AB yönetiminin (*AB'nin karar verici kurumları ve kişileri*) - AB içindeki tüm kararlarda tek başına yetkili olmasa da- AB sistemi içinde yer alan üye devletleri, ortakları ve sisteme entegre olmaya çalışan kesimleri birtakım söylemlerle ve uygulamalarla etkilemesi ve nihai kararın yönetim tarafından verilmesi, AB yönetiminin AB içindeki disiplinler güç olarak gösterilmesini gerekli kılmıştır. Bunun yanı sıra AB düzeninde hiyerarşik bir sistemden çok fazla bahsedilemez, ancak karmaşık iktidar ilişkilerinden bahsedilebilir. Nitekim Foucault'nun Panoptikon metaforu üzerinden örneklendirdiği modern düzende de hiç kimse hiyerarşinin tepesinde değildir, çok yönlü iktidar ilişkileri bulunmaktadır ve bu ilişkiler ağı çok karmaşıktır.

Tezin Organizasyonu: “Panoptik Gözetim: Avrupa Birliği'nin Toplumsal Kontrol Araçları ve Uygulamaları” başlıklı bu tez, beş bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümü, “Kavramsal Çerçeve ve Gözetim Çalışmaları” başlıklıdır ve bu bölümde araştırmanın

kavramsal çerçevesine ve gözetim çalışmalarına dair bilgi verilmektedir. Tezin ikinci bölümü, “Teorik Çerçeve” başlıklı bölümdür ve bu bölümde tezin temel dayanağı olan Panoptik Gözetim teorisine ilişkin bilgi verilmektedir. Tezin üçüncü bölümü, “AB’nin Toplumsal Kontrol Araçları ve Uygulamaları” başlıklı bölümdür. Bu bölümde AB’nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları kapsamında değerlendirilen AB’nin kurucu antlaşmaları, düzenlemeleri ve birtakım politikaları yer almaktadır. Tezin dördüncü bölümü, “Metodoloji ve Analiz” başlıklı bölümdür. Bu bölümde tezin metodolojisini oluşturan söylem analizine ve eleştirel söylem analizine ve verilerin nitel analizi için kullanılan MAXQDA (*Max Qualitative Data Analysis*) programının kodlama tekniğine ve kod ve kodlamaya ilişkin bilgilere yer verilmektedir ve ayrıca AB’nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları kapsamında değerlendirilen; AB’nin kurucu antlaşma metinlerinin, düzenlemelerin ve politikalarının kodlarına ve bu kodların analizine yer verilmektedir. Tezin beşinci bölümü, “Bulgular” başlıklı bölümdür. Bu bölümde tezin amacı, araştırma soruları ve varsayımı da göz önünde bulundurularak elde edilen ya da tespit edilen durumlara ilişkin bilgi verilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE GÖZETİM ÇALIŞMALARI

Tezin bu bölümünde, ilgili literatürün incelemesi neticesinde “Gözetim” ve “Panoptikon” kavramları detaylandırılmış ve akabinde “Gözetim Çalışmaları (Surveillance Studies)” alanına ilişkin bilgi verilmiştir. Bu bölümün temel hedefi; gözetime ve gözetimle ilgili durumlara yönelik genel bir değerlendirme yapmak ve araştırmanın ileriki bölümleri için ön bir bilgi sağlamaktır.

1.1.Gözetim Nedir?

Gözetim sözcüğü, Latince “Vigilare (İzlemek)” terimiyle ilgili olup; temel olarak belli olmayan, tehditkar ve gizli bir durumu ima etmek için kullanılmıştır (Marx, 2015:734). Öte yandan İngilizcede “Surveillance (Gözetim)” olarak ifade edilen ilgili sözcük, Fransızcadaki “Surveiller (İzlemek)” fiilinden İngilizceye geçmiştir (Marx, 2015:734-735). Çağdaş dönemde “gözetim” terimi, birçok manaya gelmekle birlikte Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğüne göre; nezaret, denetim ve gözetim kelimeleriyle eş tutulmaktadır (sozluk.gov.tr., 2024). İngilizcedeki eş anlamları ve popüler manaları ise; izlemek, bakmak, gözlemlemek, denetlemek, kontrol etmek, incelemek, takip etmek, casusluk yapmak ve görüntülemektir (Marx, 2015:734-735).

20. yüzyıl öncesi dönemlerde (ilk ve eski manalarına göre) gözetim teriminin, bilgi ve bağlam gereği sınırlı olması, ilgili terimin daha çok polislik ve ulusal güvenlik teşkilatlarının faaliyetleriyle sınırlı tutulmasına neden olmuştur (Marx, 2015:734-735). Ancak 20. yüzyıl ve sonrası süreçte gelişen düşünsel, kültürel, teknik ve teknolojik ilerlemelerle birlikte gözetim terimi çok daha geniş manalarda ve farklı alanlarda kullanılmaya başlanmıştır (Marx, 2015:734-735). Özellikle 21. yüzyılla birlikte gözetim faaliyetlerinin ve sistemlerinin hızlı bir şekilde artması, bilgi ve bağlam gereği gözetim teriminin içeriğinin de genişlemesine etki etmiştir. Gözetim teriminin hem içerik hem de uygulama faaliyetleri açısından yüzyıllar içerisinde genişlemesi ve neredeyse bütün toplumlarda ve yönetimlerde gündelik yaşamın “normal” bir parçası olarak gösterilmesi hem kavram hem de faaliyetleri itibarıyla gözetimin daha fazla ele alınmasını gerekli kılmıştır.

Gözetim faaliyetlerinin ve tekniklerinin, zaman zaman bireyin ve toplumun mahrem alanı içinde gerçekleşiyor olması ve kimi zaman da bu durumun bireyin ve toplumun güvenliği için meşru kılınıyor olması gözetim hakkında farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kimilerine göre gözetim; bireyin ve toplumun güvenliği ve refahı için iyi bir duruma işaret ederken kimilerine göre gözetim; modern iktidarların/yönetimlerin, bireyi ve toplumu

denetim altında tutmasının ve bir tür disiplin toplumu oluşturmaya çalışmasının teknik ve teknolojik uygulamalarını içerdiğinden dolayı kişinin temel haklarına ve özgürlüklerine yönelik bir engeldir ve bu yüzden kötü bir duruma işaret etmektedir. Bu noktada gözetim/gözetleme iyi mi yoksa kötü mü? Sorusu ekseninde çalışmalar yapan Sosyolog Gary T. Marx’a göre; gözetim ve gözetleme faaliyetleri ne iyi ne de kötü olarak nitelendirilemez, burada asıl önemli olan gözetime yol açan bağlam ve davranışlardır (Marx, 2015:734). Burada bağlam, söz konusu kurum ve kuruluşun türünü ve bunların ilişkili olduğu hedefleri, kuralları ve beklentileri ifade ederken; davranış, çeşitli gözetim rollerinde olanlardan beklenen (yasaya dayalı veya daha az resmi kültürel beklentilere dayalı) ve aslında onlar tarafından gösterilen davranış türünü ifade eder (Marx, 2015:734). Yine gözetim üzerine çalışmalar yapan Sosyolog David Lyon’a göre gözetim; *“etkileme, yönetme, koruma, yönlendirme gibi amaçlarla kişisel enformasyona dönük odaklı, sistemli ve düzenli ilgidir. Gözetim dikkatini en nihayetinde bireylere verir, bireylere odaklanır. Sistemli bir şekilde kişisel enformasyonlara yoğunlaşan bu odak tesadüfi, ender görülür ya da kendiliğinden değildir; kasıtlıdır ve belli protokollere ve tekniklere dayanır”* (Lyon, 2013:31-32). S.E. (Steve) Costanza’ya göre ise gözetim; *“taktik ve stratejik istihbarat sağlayan davranış, faaliyet veya bilgilerin; odaklanmış, sistematik ve rutin olarak izlenmesidir”* (Costanza, 2018).

Modern gözetim çalışmalarının en önemli düşünürlerinden biri olarak gösterilen Michel Foucault ise gözetimi; daha çok modern devletlerin/yönetimlerin uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Bu gözaltı sürecini Panoptikon metaforu ile ifade eden Foucault, modern yönetimlerin bir tür yüksek güvenli hapisane inşa ettiklerini iddia etmekte ve bu yüksek güvenli hapisanede de modern yönetimlerin her türlü denetim, disiplin ve gözetim mekanizmalarını devreye koyduğunu belirtmekte ve bunun temel gerekçesini de modern yönetimlerin, bireyi ve toplumu kontrol altında tutma isteğinin fazla olmasına ve kendi egemenliklerini koruma altına alma düşüncesinin yaygın olmasına bağlamaktadır (Foucault, 2015). Bunun yanı sıra Foucault; modern iktidarların/yönetimlerin; gelişen bilgi ve teknik altyapı sistemleriyle birlikte teknik ve teknolojik gözetim aygıtlarını sistemli bir şekilde modern düzene tatbik etmesini ve çeşitli mühendislik faaliyetleri içeren uygulamalarını ve ayrıca söz konusu gözetim sistemlerinin modern yönetimler tarafından birey ve toplum üzerinde kontrol ve denetim sağlanması amacıyla tasarlanmış olmasını *“disiplin toplumu ve biyo-iktidar düzeni”* üzerinden açıklarken (Foucault, 2015; Foucault, 2021); Gilles Deleuze bu durumu *“denetim toplumu”* üzerinden açıklamakta (Deleuze, 1992); Zygmunt Bauman *“akışkan modernite”* üzerinden değerlendirmekte ve David Lyon *“gözetim toplumu”* üzerinden açıklamakta (Lyon,

2006) ve Gary T. Marx ise bu durumu, “gözetim toplumu, maksimum güvenlik toplumu” bağlamında değerlendirmektedir (Marx, 2015). Yine çağdaş gözetim toplumunun bileşenlerini Marx şöyle sıralar (Marx, 2015:735-737):

- 1) Sıkı mühendislikle tasarlanmış bir toplum
- 2) Yumuşak ve baştan çıkarıcı bir mühendislik toplumu
- 3) Bir dosya topluluğu
- 4) Aktüeryal bir toplum
- 5) Şeffaf bir toplum
- 6) Kendi kendini denetleyen bir toplum
- 7) Şüpheli bir toplum
- 8) Sürekli iletişim halinde olan, ortamdaki ve her yerde bulunan sensörlerden oluşan ağ bağlantılı bir toplum
- 9) Riske yönelik toleransın azaltıldığı ve riski önlemeye yönelik güçlü bir vurgu yapılan güvenli emniyetli bir toplum
- 10) Hem bireyler tarafından öne sürülen hem de bireylere dayatılan çok yönlü kimliklerden oluşan bir ‘Kimsin Sen?’ Toplumu
- 11) Ve neredesin, neredeydin ve orada başka kim vardı? Belgelenmiş hareketlilik, etkinlik ve konuma sahip bir toplum.

Tarih boyunca sıklıkla gözetime ve gözetim tekniklerine başvuran egemen güçler, bu tür faaliyetlere başvurmalarının temel gerekçesini güvenliğe bağlamaktadırlar (Lyon, 2020). Özellikle gözetime ve gözetim sistemlerine başvurmada devletler merkezi bir rol oynamaktadır. Dış politikada gözetim faaliyetlerini askeri, jeopolitik ve ticari avantajları ve çıkarları için kullanan modern devletler/yönetimler iç politikada ise gözetim teknik ve araçlarını; nüfusu gözetim ve denetim altında tutmak, pasifleştirmek ve yönetmek için kullanmaktadırlar (Lyon, 2020). 20. yüzyılın ortalarından itibaren jeopolitik nedenlerden (örneğin; Soğuk Savaş sonrası düzen ve terörle mücadele faaliyetleri) dolayı gözetim teknolojileri ve faaliyetleri önemli bir oranda artmaya başlamıştır (Lyon, 2020). Gözetim teknolojilerinin artan rolünü ve önemini temel olarak güvenliğe ve askeri nedenlere bağlayan modern yönetimler, bu tür teknolojik gözetim sistemlerini ve uygulamalarını teşvik ederek daha farklı alanlarda da kullanılmasına neden olmuşlardır. Bu alanlar arasında endüstriyel, kişisel ve ticari faaliyetlere ilişkin olanlar yer almaktadır (Lyon, 2020).

Toplumsal yaşam genel olarak; güven ve mahremiyet eksenli olgular üzerine kurulmuştur. Modern denilen bugünün sisteminde gözetimin (tüm teknik ve teknolojik araçlarla birlikte) kuşatmış olduğu toplumsal yaşamda, bu tür olgular göz ardı edilmeye başlanmakla

birlikte çeşitli versiyonları olan gözetim sistemleri, toplumsal düzenin daha da zararlı bir yapıya dönüşmesine zemin hazırlamaktadır. Özellikle genom, biyometri ve konum teknolojilerinin gelişmesi neticesinde etik, demokratik ve temel hak ve özgürlükler göz ardı edilmektedir (Lyon, 2013:17). Günümüz toplumsal yaşamında, kişisel verilerin teknolojik sistemler aracılığıyla işleniyor olması ve bu verilerin hızlı bir şekilde dolaşıma sokulması ve rutin bir durum gibi paylaşılması bir tür gözetim toplumunun oluşturulduğuna dair yaygın kanıyı güçlendirmektedir. Farklı çevrelerce “gözetim toplumu” düşüncesinin yaygınlaşması bir tür kehanet ya da paranoyaklık hali olarak değerlendirilmemelidir. Nitekim modern yönetimlerin toplumsal düzeni aşırı disiplin, denetim ve gözetim aygıtlarıyla çevrelemesi böyle bir düşünceye sebep olmuştur (Lyon, 2013:21).

Küresel sistemde gelişen olaylarla birlikte modern devletlerin/yönetimlerin güvenlik algısı da değişmektedir. Özellikle 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri’ne (ABD) yönelik gerçekleştirilen saldırılar sonrası modern yönetimlerin güvenlik algısında bir kırılma yaşanmıştır. Bu saldırılardan sonra modern yönetimler tarafından ulusal güvenlik söylemi ciddi bir şekilde tekrarlanmıştır ve bu söylemin ardından daha dışlayıcı teknolojik gözetim araçları ve uygulamaları devreye sokulmuştur. Bu noktada gözetim-güvenlik birlikteliğinde neredeyse tüm devlet sistemlerinde (eğitim, sağlık, ticaret, istihdam) gözetime dayalı veri akışının sağlanmaya başlanması, hem güvenlik devleti anlayışının yaygınlaşmasına hem de toplumsal yaşamın daha da denetim ve gözetim altında tutulmasına yol açmıştır (Marx, 2015). Bu durumu “denetim kültürü” (Garland, 2002) olarak nitelendiren David Garland, modern yönetimlerin toplumsal yaşamı son zamanlarda dramatik bir şekilde değiştirdiğini vurgulamaktadır. Özellikle suç ve ceza, refah ve güvenlik politikalarının değişmesini ve bu politikaların değişmesinin altında yatan değişen sınıf, ırk ve cinsiyet ilişkilerini, modern yönetimlerin hızlı değişen sosyal dünyada toplumsal bir düzen yaratma sorunundan ileri geldiğini belirtmektedir (Garland, 2002). Modern yönetimlerin birtakım tehditleri ve tehlikeleri önceden bilme isteği ve düzeni sağlama isteği, toplumsal yaşamı gözetim altına almalarına ve daha fazla denetim için toplumsal yaşamı “maksimum güvenlik toplumu” haline getirmelerine neden olmaktadır (Marx, 2015:733-741).

Gözetim, çoğunlukla gizli faaliyetleri ve casusluk faaliyetlerini içerdiğinden dolayı olumsuz bir durumu çağrıştıracaktır. Ancak bireysel ve toplumsal faaliyetlerin sıkça denetlendiği ve gözetlendiği günümüz dünyasında gözetimin genellikle güvenlikle ilişkilendirilmiş olması ve gözetimin bireyin ve toplumun güvenliği adına meşrulaştırılmış olması, toplumsal yaşamda çok da olumsuz karşılanmamaktadır. Ayrıca, gözetimin tam olarak ne için yapıldığının ve zararlı yönlerinin tam olarak belli olmaması ve toplumun büyük bir kesimi tarafından olumlu

yanının olumsuz yanından daha fazla olduğunun düşünülmesi de toplumsal yaşamda gözetimin çok da olumsuz karşılanmamasına yol açmaktadır (Lyon, 2013:31). Bu konuyu Lyon şöyle özetlemektedir; *“çoğu insan sözgelimi sokak kameralarıyla gözetlenmekten memnundur; dahası, kimileri tepe merceklerle sunacakları gösterilerin, bloglarda ya da webcamlerde sergiledikleri en mahrem ayrıntılarının izlenmesinden hoşlanmaktadırlar”* (Lyon, 2013:31).

Gözetim faaliyetleri geçmişte olduğu gibi bugün de varlığını sürdürmektedir. Modern öncesi dönemde gözetim faaliyetleri daha enformel bir şekilde gerçekleştirilirken – yani daha yüz yüze ve sistematik olmayan şekillerde (örneğin; fabrika denetçisi, mahalle bekçisi) – modern dönemle birlikte ve sonrasında gözetim faaliyetleri, gelişen teknoloji ve bilgi sistemleriyle daha dijital ve sistematik bir hal alarak sadece doğrudan ve somut uygulamalarla değil aynı zamanda dolaylı ve soyut yöntemlerle de gerçekleştirilmekte ve böylece gözetleme faaliyetleri yerel ölçekle sınırlı kalmayıp küresel bir boyuta ulaşmaktadır. Bunun yanı sıra gözetime dair sıklıkla vurgulanan nokta, gözetimin gizli amaçlar için yapıldığıdır. Burada gizli amaçlar söz konusu olmakla birlikte bu durum ayrıca, gözetleyen-gözetlenen arasında bir güç ilişkisi yaratmaktadır. Gözetleyen, gözetimi birtakım gizli amaçlar için yaparken ve birçok somut ve soyut gözetim tekniklerine başvurarak avantajlı bir pozisyon elde ederken; gözetlenen, daha dezavantajlı bir yapı içerisinde varlığını sürdürmektedir. Gözetimin yarattığı güç ilişkisi, bir tarafın diğer tarafı güvenlik gerekçesiyle veya başka bir sebeple tehdit olarak görmesi üzerine ortaya çıkar. Diğer yandan gözetimin sebepleri değişebilir ve kimileri tarafından bu sebepler haklı bulunabilir; ancak kullanılan teknik ve teknolojik sistemlerin ölçüsü ve faaliyet genişliği, kişisel ve toplumsal yaşam için temel hak ve özgürlükler noktasında birtakım riskler barındırabilir. Ayrıca, herhangi bir sebepten dolayı ya da önceden bir durumun tespiti için başvuru gözetim faaliyetlerinde, gözetimin neden yapıldığının daha net anlaşılması için konunun bağlamına, kültürel öğelere ve davranışlara da bakılması gerekmektedir (Marx, 2015:733).

Yıllar ve yüzyıllar boyunca değişen bilgi yapıları ve artan teknolojik gelişmeler gözetimin kapasitesini, türlerini ve karakterini de değiştirmiştir. Özellikle son yirmi yıldır gelişen ve artan gözetim teknolojileri ve sistemleri yeni yeni gözetim türlerinin de ortaya çıkmasına neden olmuştur. Günümüzde oldukça bahsedilen gözetim türlerinden biri olan “veri gözetimi”, modern yönetimlerin sık kullandığı gözetim türlerinden biridir. Modern yönetimler; veri gözetimi yoluyla kişisel veri sistemlerini kullanarak bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırırlar ve izlerler (Lyon, 2013:34). Veri gözetim sistemlerinin hızlı ve soyut yapısı, doğrudan yapılan gözetim (yüz yüze) tekniklerine göre daha verimli, etkili ve akıcı olması nedeniyle modern yönetimler tarafından daha fazla tercih edilmektedir. Bunun yanı sıra

daha hızlı tekniklerle daha fazla insana ve kitleye ulaşmak adına, denetimi ve kontrolü sistematik bir şekilde yapmak ve yaygınlaştırmak, modern yönetimlerin gözetim faaliyetleri kapsamında değerlendirilmektedir. Özellikle işverenlerin çalışanlarını izlemesi ve yine devlet bürokrasilerinde kişisel verilere yönelik takibin yapılması, finansal kurumlarda işlemlerin kaydedilmesi, sosyal medya sitelerinin tıklamaları ve yüklemeleri izlemesi, reklam verenlerin müşteriler hakkında ayrıntılı veri toplaması bu bağlam üzerinden değerlendirilebilir (Monahan ve Wood, 2018). Nitekim gözetim faaliyetleri çoğunlukla gizli olsa da modern yönetimlerin ve kurumların işleyiş biçimini tanımlamaktadır (Monahan ve Wood, 2018).

21. yüzyılda genellikle devletin güvenliğiyle eş tutulan gözetim uygulamaları; modern yönetimlerin güvenlik algısı değiştikçe ve daha fazla bilgiye ulaşma ve veri elde etme isteği hasıl oldukça gözetim faaliyetleri de genişlemiştir. Modern yönetimlerin birçok veriye aynı anda ve hızlıca ulaşma isteği neredeyse tüm kişisel verilerin; parmak izi, DNA izi, retina taraması gibi uygulamalarla kişilerden alınması ve bu tür kişisel verilerin çoğu zaman kişinin rızası olmadan farklı kurumlarla ve sektörlerle paylaşılması gözetim uygulamalarının olumsuz tarafına örnek olarak gösterilebilir (Lyon, 2013:41). Burada söz konusu kişisel verilerin, veri koruma ve mahremiyet yasaları gereği koruma altında olması gözetim edimlerinin kısıtlanması için bir emniyet supabı görevi görse de bu yasalar çoğunlukla uygulanmamaktadır.

Gözetim araçlarının ve sistemlerinin toplumsal yaşama tatbik edilmesinde modern yönetimlerin çeşitli menfaatleri söz konusudur. Özellikle şüphelilerin ve suçluların sınıflandırılmasında, izlenmesinde ve denetlenmesinde gözetim faaliyetleri oldukça önemlidir. Günümüz güvenlik toplumlarında ve denetim kültürlerinde toplumsal gözetim, denetim ve bunların yönetimi suçla mücadelede daha fazla ön plana çıkmaktadır. Bunun yanı sıra son teknolojik gözetim aygıtlarının kullanıldığı modern toplumlarda, suçlu görülen ya da istenmeyen kişilerin/grupların sınıflandırılması/fişlenmesi, modern yönetimlerin dışlayıcı gözetim uygulamaları kapsamında değerlendirilmektedir.

21. yüzyılda modern yönetimler tarafından gözetim sistemlerinin kullanılmasına yönelik temel sav, terörizm endişesidir. Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra neredeyse tüm dünyada güvenliğe dayalı gözetim sistemlerinde üst düzey bir artış yaşanmıştır. Terörist faaliyetlerin etkilerini hafifletmek ya da önceden tahmin etmek adına modern yönetimler tarafından meşru kılınan gözetim aygıtları ve uygulamaları ulusal ya da uluslararası toplumun güvenlik endişesini azaltsa da en nihayetinde, toplumların daha fazla korku halinde ve tetikte olmalarına, birçok kişinin rızası dışında bilgilerine erişilmesine, daha fazla ayırıştırmaya ve kimliklendirmeye yol açmaktadır. Yine modern yönetimler tarafından 11 Eylül saldırıları sonrasında teknolojik gözetim aygıtlarıyla akıllı sınırların yaratılması, elektronik kimlik kartı

uygulamalarının ve sistemlerinin oluşturulması, biyometrik uygulamaların devreye koyulması toplumsal düzen içinde söz konusu uygulamaların oldukça önemli bir yer kaplamasına yol açmıştır ve sonraki yıllarda da bu tür sistemlerin ve uygulamaların daha da güçlendirilmesine neden olmuştur (Lyon, 2013:43). Toplumsal yaşamda gözetimin yaygınlaşmasına yönelik modern yönetimlerin temel gerekçeleri zaman zaman değişmektedir; ancak baskın gerekçe güvenlik ve güvenliğe bağlı durumlardır. Burada gerekçeler ne olursa olsun – gerek ticari gerek askeri – gözetim sistemleri, çoğunlukla bireyi/toplumu gözetim ve denetim altında tutmak, yönlendirmek, etkilemek ve sınıflandırmak için kullanılmaktadır.

Teknik ve teknolojik gözetim aygıtlarıyla üst düzey veri elde eden modern yönetimler, burada gözetleyen ve ayrıca gücü elinde bulunduran taraftır ve bu vesileyle imtiyazlıdır. Gözetlenen ise, gözetim aygıtlarına sahip olmayan ve yaşamı, tercihleri ve kararları, gözetim ve denetim altında olan dezavantajlı taraftır. Burada gözetim iyi mi yoksa kötü mü? Sorgulamasından ziyade gözetimin merkezinde bireyin bulunması, gözetim sistemlerinin ve uygulamalarının birçok açıdan tekrar düşünülmesini ve yeniden ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Modern yönetimlerin, toplumsal yaşamı “normalleştirme” “tek tipleştirme” ve “idealize” etme isteği birtakım gözetim tekniklerinin sürekliliğini de getirmektedir. Geçmişte olduğu gibi bugün de var olan sınıflandırma tekniği bunlardan biridir. Özellikle 1933-1945 yılları arasında Nazi (*Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi*) rejiminin Almanya’da, saf Alman ırkını yaratma ve azınlıkları yok etme düşüncesiyle Yahudilere, Çingenelere vb. farklı kültürlerden ve topluluklardan oluşan insanlara yönelik sınıflandırma yapması, modern yönetimlerin sınıflandırma uygulamalarına örnek gösterilebilir (Lyon, 2013:55). Günümüz modern yönetimlerinde ise; sınıflandırma, bireylere ve toplumlara çok fazla sezdirilmeden yapılmaktadır. Bu durumun örneklerinden bir tanesi de “e-devlet” uygulamalarıdır (Lyon, 2013:55). Eski yönetimlerde; sınıflandırma, kimliklendirme ve tek tipleştirme daha çok baskıyla, şiddetle ve doğrudan gözetim yoluyla yapılmaktayken; günümüz yönetimlerinde bu tür durumlar belli yasalarla ve politikalarla daha sistematik ve gizli bir şekilde yapılmaktadır. Günümüz modern yönetimleri gözetim faaliyetlerini; bireye ve topluma çok fazla sezdirmeden, bireyi/toplumu destekler nitelikte gerçekleştirmektedir. Yani gözetim uygulamalarını daha çok “dost” bir çehre takınarak yürütmektedir, nitekim “gözetimi verimli kılan bu dostluğudur” (Chul-Han, 2019:46). Bu “dost çehre” toplumsal yaşamda, gözetim faaliyetlerinin bireyin yararına olduğuna bireyi ikna ederek, istediği zamanda bireyin, kişisel bilgilerini paylaşmasına zemin hazırlar. Ayrıca toplumsal denetimi ve nizamı, etkili ve verimli bir şekilde sağlamaya çalışan modern yönetimler günümüzde daha fazla teknolojik gözetim araçlarıyla kuşattıkları

bireyi ve toplumu, her adımda kayıt altına almakta, kontrole ve incelemeye tabi tutmakta ve raporlamaktadır.

Gözetimi tanımlayan ve 21. yüzyılda sıklıkla kullanılan metaforlardan bir tanesi “Panoptikon’dur.” Jeremy Bentham tarafından bir hapishane modeli için kullanılan kavram temelde bütünü gözetlemek manasına gelen “Pan” ve “Opticon” kelimelerinden oluşmaktadır. Bu hapishane modelinde; hücreler (odalar), daire şeklinde dizilmiştir ve böylece içindeki insanlar (mahkumlar) merkezden (denetçi tarafından) her zaman görülebilir bir şekilde tasarlanmıştır. Merkezde bulunan denetçinin herkesi gördüğü; ancak kimsenin onu görmediği tasarımda, en yüksek denetim, disiplin ve verim için mahkumlar sürekli olarak gözetlenmektedir. Dolayısıyla 21. yüzyılda Panoptikon metaforunun sıklıkla kullanılmasının temel sebebi; modern yönetimlerin, toplumsal yaşamda uygulamaya koydukları teknik ve teknolojik gözetim sistemleridir. Nitekim bu tür gözetim sistemleriyle bireyler ve toplumlar izlenmekte, sınıflandırılmakta, kayıt ve kontrol altına alınmakta; ancak yönetimler tarafından bu tür durumlar sezdirilmeden yapılmaktadır. Tıpkı Panoptikon’daki denetçinin, mahkumları gördüğü; ancak mahkumların denetçiyi görmediği gibi. Panoptikon’da ön plana çıkan “göz” ya da “bakış” tekniği; caydırıcılığın, denetimin ve kontrol altında tutmanın önemli bir yolu olarak nitelendirilmekte ve günümüz sistemlerinde de kullanılmaktadır (Lyon, 2013:74).

Gözetim üzerine çalışmalar ortaya koyan birçok düşünür, üst düzey devlet gözetimini totaliter rejimlerin uygulamalarıyla ilişkilendirmektedir. Totaliter rejimlerin bürokratik ve örgütlü yapısının, bireyleri ve toplumları denetim ve disiplin altında tutmanın doğasını yansıttığını belirten düşünürler, günümüz liberal ulus-devlet modellerinde de totalitarizme benzer uygulamaların varlığını vurgularlar (Lyon, 2013:83; Foucault, 2015; Foucault, 2021). Buna gerekçe olarak da liberal ulus-devlet modellerinin 11 Eylül saldırıları sonrası artan gözetleme-izleme faaliyetlerinin ve teknoloji destekli gözetim sistemlerinin, bireysel ve toplumsal özgürlüklere yönelik kısıtlama, dışlama ve ayırıştırma yaratmış olması gösterilmektedir (Lyon, 2013:83). Modern öncesi dönemde resmi olmayan ve doğrudan yöntemlerle uygulanan gözetim, düzensiz denetimlerden oluşmaktayken; modern dönemde modern yönetimler tarafından uygulanan gözetim, daha sistemli ve mühendislik içeren uygulamalarla sınıflandırmaya ve kimliklendirmeye dayanmaktadır. Post-modern dönemde ise; gözetim faaliyetlerinin teknolojiyle birleşmesiyle birlikte gözetim faaliyetleri daha da dijitalleşmiştir ve gözetim çoğunlukla ötekileştirmeyi ve ayrımcılığı merkeze almıştır (Lyon, 2013:113).

Modern yönetimlerin gözetim faaliyetlerine ilişkin kilit noktalardan bir diğeri, bürokratik faaliyetlerdir. Neredeyse bütün bürokratik yöntemler gözetim çalışmalarında,

gözetimle ilişkilendirilmektedir. Bunun sebebi ise, bürokrasilerde oldukça önemli olan kayıt tutma, kimliklendirme, sayım ve sınıflandırma gibi faaliyetlerin bürokrasinin temel unsurlarından olmasıdır. Bürokrasi her yerdedir. Bürokrasi bir tür gözetimdir. Nitekim bürokratik yöntemler kendi içinde çokça izleme, kontrol etme ve denetim barındırmaktadır. Modern sistemlerin her aşamasında ve her yerinde (*devlet daireleri, hastaneler, işyerleri, hapishaneler, dini kurumlar vb.*) bürokratik yöntemlerin varlığı, aynı zamanda bürokratik gözetimin yaygınlığını göstermektedir. Özellikle günümüzün ileri teknolojilerine dayanan gözetim, bürokratik gözetimle daha da güçlendirilmiş ve yaygınlaştırılmıştır.

İçinde bulunduğumuz düzende gözetim sistemleri ve faaliyetleri, hem ulusal hem de uluslararası toplum tarafından birçok yönden olumlu ve yararlı kabul edilmektedir. Bunun temel gerekçesi ise; günümüz dünyasının tehditlerle, güvensiz durumlarla ve tehlikelerle dolu olması ve teknolojik gözetim sistemlerinin bu tehlikeleri önceden bildirmesi ve bu vesileyle bu sistemlerin bireysel ve toplumsal endişeleri gidermesidir. 21. yüzyıl dünyasında gözetimden ve gözetim sistemlerinden kaçınmak neredeyse imkansızdır. Özellikle gözetimin artık “uzaktan” da yapılıyor olması modern gözetim yöntemlerinin diğer bir boyutunu göstermektedir. Günümüzde ileri teknolojik uygulamalara dayanan gözetim faaliyetleri bir yandan uzaktan da yapılıyorken diğer yandan gizliliğini sürdürmektedir. Ancak en ufak bir kırılma anında, kontrollü ve sistemli olan aynı zamanda görünür olmayan gözetim, görünür olmaya başlar. Bu durumu Lyon şöyle açıklar; *“gözetleme sistemleri gitgide daha az belirgin ve açıkta, ancak gittikçe daha çok sitematik ve zekice olmaktadır. Bu yüzden sistemler, ancak biz, bir hata sonucu onları fark ettiğimizde veya alenen çöktüklerinde görünür olma eğilimindedir. Bu bir anlamda, en iyi görülebildikleri an kırıldıkları andır”* (Lyon, 2006:12).

Her ne kadar günümüz dünyasında gözetim aygıtlarının olumluluğu, verimliliği ve kamusal düzen için gerekliliği vurgulansa da en nihayetinde gözetim; ötekileştirir, sınıflandırır, tek tipleştirir ve tüm bu durumlara karşı birey ve toplum herhangi bir dayanaktan yoksundur ve savunmasızdır.

1.2. Panoptikon Nedir?

Panoptikon, 1786-1787 yılları arasında Jeremy Bentham ve Samuel Bentham kardeşlerin, St. James Gazetesi'nin Middlesex'te inşa edilecek olan bir cezaevi tasarımı için düzenlediği yarışmaya istinaden hazırladıkları mimari bir tasarımdır (Werret, 2019:89-90). Panoptikon kavramı etimolojik olarak, 18. yüzyılın ortasında Antik Yunancada kullanılan “Pan (tüm, herkes)” ve “Opticon, Optikos (görüş, görmek)” kelimelerinin birleşiminden meydana gelmiştir ve “bütünü gözetlemek” manasında kullanılmıştır (etymonline.com., 2024).

Bentham, Beyaz Rusya'daki Crecheff'ten, İngiltere'deki bir arkadaşına St. James Gazetesi'ne gönderilmek üzere içeriğinde Panoptikon'un ne olduğu, amacı ve nasıl inşa edileceği gibi detayların da olduğu bir dizi mektup yazmıştır (Bentham, 1995:30-31). Bentham'ın bu mektuplarda anlattığı Panoptikon hapishane modeli; kendi fikirlerine dayanmakla birlikte kardeşinin fikirlerine de dayanmaktadır. Burada hem kendi cezaevi modelini hem de kardeşinin cezaevi modelini birleştirerek Panoptikon'u tasarlayan Bentham, aynı zamanda “Denetim/Gözetim Binası” ve “Laboratuvar” olarak da nitelendirilen yeni bir hapishane tasarımı ortaya koymuştur. Panoptikon, Bentham tarafından daha çok bir cezaevi modeli olarak tasarlanmışsa da Bentham daha sonra bu mimari tasarım fikrinin her türlü kurum ve kuruluşa da uygulanabileceğini belirtmiş ve böylece bireyin her alanda gözetim ve denetim altında tutulmasının kolay bir şekilde gerçekleştirilebileceğinden bahsetmiştir (Bentham, 1995:31).

Mektuplarında; ahlaki reformu sağlayabileceğini, sağlık alanının korunacağını, endüstrinin canlanıp öğretimin canlanabileceğini, kamunun yükünün hafifleyebileceğini, ekonominin oldukça sağlamlaşacağını belirten Bentham, tüm bunların basit bir mimari tasarım fikri olan Panoptikon sayesinde olabileceğini anlatmıştır (Bentham, 1995:30). “Denetim İlkesi Fikri” başlığını taşıyan birinci mektubunda Bentham, Panoptikon mimari tasarımının, çok sayıda kişinin denetim altında tutulması gereken tüm kuruluşlara uygulanabileceğini ve bu kuruluşların amaçları her ne kadar zıt olursa olsun bu tasarımın düzelmeyeni cezalandıracağını, deliyi koruyacağını, kötü niyetliyi ıslah edeceğini, şüpheliyi hapsedeceğini, çaresizleri koruyacağını ve hastaları iyileştireceğini belirtmiştir (Bentham, 1995:31). Dolayısıyla Bentham, tüm bu durumları karşılayabilecek türden bir tasarım olan Panoptikon'un, denetlenecek kişilerin denetlenmeleri ne kadar uzun ve etkili olursa ilgili kuruluşun amacına o kadar kusursuz bir şekilde ulaşabileceğini anlatmaya çalışmıştır (Bentham, 1995:31).

“Cezaevi İçin Bir Plan” başlığını taşıyan ikinci mektubunda Bentham, nasıl bir cezaevi tasarladığını anlatmıştır. Bentham'ın planına göre cezaevi; dairesel bir bina şeklindedir, mahkumların hücreleri/koğuşları çevreyi saracak biçimdedir ve gözetleyecek kişinin yani gözetmenin dairesi de merkezde yer almaktadır (Bentham, 1995:32). İlgili cezaevi tasarımında mahkumların hücreleri, çevreden (mahkumların hücreleri) merkeze (gözetmenin/denetçinin locası) uzanan, istenilen ayak sayısı ve aynı zamanda en büyük boyuttaki hücrenin oluşturulması için gerekli olduğu düşünülen mesafe kadar ve daire şeklindeki hücrelerle birbirinden ayrılmaktadır ve böylece mahkumların birbiriyle iletişim kurması engellenmektedir (Bentham, 1995:32). Bunun yanı sıra mahkumların hücreleri arasında da bir daire büyüklüğü kadar ayrı bir hücre vardır ve bu ayrı hücre, Bentham tarafından “ara bölge” olarak

nitelendirilmektedir. Ayrıca her bir mahkumun hücresinin genişliği, binanın dışından gözetmenin locasına uzanan alan kadar bir genişlik olacak şekilde tasarlanmıştır (Bentham, 1995:32). Yine her hücrenin dış çeperinde yalnızca mahkumların hücrelerini aydınlatmak için değil, aynı zamanda hücrelerin içinden gözetmenin locasına karşılık gelen kısmına da yeterince ışık sağlamaya yetecek kadar büyük bir pencere konulmuştur (Bentham, 1995:32). Mahkumların hücrelerinin iç çeperleri ise hücrelerin herhangi bir bölümünün her zaman gözetmenin görüş alanında olacağı yani mahkumların, hücrelerin içerisinde olan biteni saklayamayacağı, gözetmenin hücrenin içerisini aydınlık bir biçimde görebileceği belirgin demir parmaklıklar konulacak biçimde tasarlanmıştır (Bentham, 1995:32). Bu parmaklıkların bir kısmı kapı büyüklüğünde olacak şekilde planlanmıştır ve bunun sebebi de mahkumun hücreye ilk girişini kolaylaştırmak ve aynı zamanda gözetmenin ya da ilgili görevlilerin denetim sırasında kolayca girişini ve çıkışını sağlamaktır (Bentham, 1995:32). Diğer yandan Bentham'ın cezaevi içerisinde “bölüm duvarları” olarak adlandırdığı bir kısım söz konusudur. Burada ise Bentham, bir tutuklunun diğer tutukluları görmesini engellemek istemiştir. Nitekim bu bölüm duvarları, hücreleri birbirinden ayırmakta ve ara bölgeden demir parmaklıklara doğru olan yere kadar uzanmaktadır yani mahkumun geçişi sırasında görüş açısı kapatılmıştır (Bentham, 1995:32). Dolayısıyla Bentham'ın cezaevi tasarımında her biri kendi hücresinde bölünmüş bir biçimde yaşayan mahkumlar diğer mahkumlarla temasa geçemez ve merkezi gözetleme kulesindeki gözetmeni göremez, her mahkum görülür ama göremez.

“Mevcut Bir Binaya Eklenti” başlığını taşıyan üçüncü mektubunda Jeremy Bentham, ilgili hapishane tasarımının ileriki yıllarda farklı amaçlar için de kullanılabileceğini varsayarak, var olan hapishaneye nasıl bir eklenti yapılacağına dair fikirler öne sürmektedir (Bentham, 1995:33). Nitekim Panoptikon'un farklı amaçlar için kullanılması durumunda hücrelerin iç ve dış yapısının nasıl olması gerektiğini anlatan Bentham, aynı zamanda bu yeni eklentinin yapılması için gerekli olan tüm ekipmanların yüksek bir ücrete mal olmayacağını; ancak az bir ücret bile olsa bu ücretin yüksek düzeydeki güvenlik için değer olduğunu belirtmektedir (Bentham, 1995:33). Bunun yanı sıra “Açık Alanlar İçin Önerilen İlke” başlığını taşıyan Bentham'ın dördüncü mektubu daha çok üçüncü mektubunun devamı niteliğindedir. Bentham bu mektubunda da hapishane binasına yeni eklentiler tasarlamakta; ancak yeni eklentileri daha çok ilgili kurum ya da kuruluşun insan sayısı ve amaçları doğrultusunda tasarlamakta ve mektubunda ayrıca eklentilerin ne kadar geniş olacağından ve açık ve kapalı alanların gözetmen açısından nasıl olacağından bahsetmektedir. “Planın Temel Noktaları” başlıklı beşinci mektubunda Bentham, ilgili hapishane tasarımı için hangi koşulların önemli olduğunun ve hangilerinin olmadığına açıkça anlaşılması gerektiğini anlatmaktadır. Bu duruma göre,

tasarımda önemli olan yani tasarımın özü görülmeden görmeye yönelik bir pozisyona sahip olan gözetmenin merkeziliğinde yatmaktadır (Bentham, 1995:37). Diğer önemli noktaları ise, binanın genel biçimin birçok amaç için en kullanışlı olan dairesel biçimde olması ve ayrıca denetlenen/gözetlenen kişinin her zaman denetleniyormuş hissine kapılmasına yol açacak türden tasarlanmış olmasıdır (Bentham, 1995:37).

“Cezaevi Planının Avantajları” başlığını taşıyan altıncı mektubunda ise Bentham, hem gözetleyen hem de gözetlenenin nasıl avantajlara sahip olduğundan ve ayrıca gözetleyen yardımcı görevlilerin bile baş-gözetmen tarafından denetlendiğinden ve bu durumun planın asıl tatmin edici tarafı olduğundan bahsetmektedir (Bentham, 1995:38). Bentham, cezaevi tasarımındaki önemli bir avantajın da gardiyan sayısının azlığı olduğunu belirtmektedir. Nitekim ona göre; gardiyan sorunu gardiyan sayısını artırmakla çözülmez ve dolayısıyla bu fikirle hareket eden Bentham tasarladığı cezaevi planında gardiyan sorununu da ortadan kaldırmıştır. Bu bağlamda Bentham’ın Panoptikon hapisane modeli, bir yandan gardiyan ihtiyacını ortadan kaldırmakta bir yandan da sürekli olarak izlendiklerini düşünen mahkumların herhangi bir bozgunluk çıkarmamaları gerektiğini düşünmelerine yol açmakta ve daha fazla baskı ve kısıtlama görmemek için de kendi davranışlarını düzeltmeye yönlendirmektedir. Dahası Panoptikon modelinde, artık mahkumları kimin gözlemlediğinin veya gerçekten gözlemleyen birisinin olup olmadığı da önemli değil, iktidar-özne ilişkisinin yaratılması ve sürdürülmesi için mahkumların her an gözetlenebileceklerine ikna olmaları yeterlidir.

Bentham yazdığı bir dizi mektubunda, ilgili hapisane tasarımının gerek ekonomik ve ahlaki açıdan gerek güvenlik açısından uygulanabilecek en ideal plan olduğunu savunmaktadır (Bentham, 1995:29-95). Diğer yandan hapisane tasarımının ayrıntılarını anlatmaya devam eden ve “Gözetimevi - Güvenli Gözetim” başlığını taşıyan yedinci mektubunda Bentham, Panoptikon tasarımının farklı amaçlar için de uygun olduğundan bahsetmektedir. Ona göre; Panoptikon hem güvenli bir hapisane hem de mahkumun kendisini geliştirebileceği ve çalışabileceği bir yerdir (Bentham, 1995:39). Bentham, “Kullanım Olanakları-Cezaevleri-İslah” ve “Cezaevleri-Ekonomi-Sözleşme-Plan” başlıklarını taşıyan sekizinci ve dokuzuncu mektuplarında ise, tasarladığı hapisanenin daha çok ekonomik sürecinin ve mahkumu ıslah etme konularının nasıl olacağına ilişkin belirli görüşler öne sürmektedir. Bu bağlamda finans konusu dahil her şeyin bir sözleşme kapsamında düzenleneceğini ve sözleşmenin de en iyi şartları hazırlayan kişiyle yapılacağını vurgulamaktadır (Bentham, 1995:41).

Bentham, “Meslek Seçimi Serbest Olmalı” başlıklı onuncu mektubunda, mahkum edilen kişinin içeri alındığında hangi işlerde çalıştırılabileceğine dair detaylar vermektedir. Onun tasarımında mahkumlar, çalışacakları işler için sınıflandırılmalı ve bu sınıflandırma;

mahkum edilmeden önce işi olup avantajlı olanlar, verilen işi kendi başlarına yapamayacak olan; ancak birtakım işleri kolaylıkla öğrenebilecek olanlar, hamallık, kömür taşıyıcılığı ve bahçıvanlık için yetiştirilebilecek olanlar ve daha önce hırsızlık için eğitilmiş; ancak diğer hiçbir mesleki konuda yetiştirilmemiş olanlar şeklindedir (Bentham, 1995:44). Bentham on birinci mektubunu “İşlerin Çoğaltılması Gerekli Değildir” başlığıyla ele almıştır. Bu mektubunda ise yeni gelecek mahkumlar için ekstra yeni işlerin çoğaltılmasının gerekli olmadığını belirtmekte ve iyi seçilmiş tek bir işin, aslında aynı anda pek çok amacı karşılayabileceğini anlatmaktadır (Bentham, 1995:47). Bentham geriye kalan mektuplarında ise; “Fabrikaların”, “Tımarhanelerin”, “Hastanelerin” ve “Okulların” da Panoptikon benzeri bir sistemle gözetlenebileceğini ve ayrıca Panoptikon’un, bu kurumlar için en uygun tasarım olduğundan bahsetmektedir. Nitekim ona göre fabrikalarda gözetlemenin olması, çalıştırılan işçiyi kontrol etmek ve emir vermek için oldukça elverişlidir. Yine okulların nadiren de olsa gözetlenmesi öğrencinin disipline edilmesi ve kopyacılık tarzı sahtekarlıkların önüne geçilmesi bakımından önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra tımarhanelerde kontrol altında tutulması gereken kişilerin var olması sebebiyle Panoptikon benzeri bir sistemle etkili bir gözetlemenin olması gerektiğini belirten Bentham, tehlike yaratacak kişilerin ayrı hücrelere alınmasını Panoptikon benzeri bir yapıyla halledilebileceğinden bahsetmektedir. Bentham aynı zamanda hastanelerin de hastanın sağlığı ve rahatı için belirli hücrelere bölünmesinden, hücreler arasında demir parmaklıklar konulmasa da bir perdeyle bölünmesinden bahsetmektedir. Aynı zamanda gerek asistanın cerrah tarafından disipline edilmesi gerek doktorun yazdığı reçeteye eczacının riayet etmesi gibi durumlar olsun Bentham, Panoptikon’un bu tür kurumlar için de örnek teşkil edebileceğini vurgulamaktadır (Bentham, 1995:52-68).

18. yüzyıl düzeni için “ideal” bir ıslahevi/hapishane tasarımı ortaya koyan Bentham, Panoptikon ile toplum için en yüksek faydayı hedeflemiştir. Ancak söz konusu hapishane modeli, topluma fayda sağlamaktan ziyade yönetenlere/iktidarlara fayda sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Yönetenlerin, gözetmen/denetçi olarak hayal edildiği Panoptikon’da, her şey yönetenlerin/iktidarların kuralları ekseninde dizayn edilmiş ve iktidarlar imtiyazlı kılınmıştır. Panoptikon her ne kadar Bentham tarafından bir rüya binası olarak tasarlanmışsa da Panoptikon, her şeyin idealize edilmeye çalışıldığı bir gözetim/denetim düzeninin tasarımı ve bir iktidar mekanizmasının diyagramıdır (Foucault, 2015:302-303).

1.3. Gözetim Çalışmaları (Surveillance Studies)

Gözetim ve gözetime yönelik faaliyetler insanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte gözetimin tam olarak ne olduğu ve neyi amaçladığı, gözetimin neye sebep olduğu/olacağı

hakkındaki sistemli araştırmalar ve çalışmalar daha çok 1980 sonrası yıllara dayanmaktadır (Ball vd., 2012:1-6). 1980 öncesi dönemde gözetim üzerine parça parça birtakım çalışmalar bulunsa da bu çalışmaların “Gözetim alışmaları” adı altında ayrı bir alan olarak tanımlanması, 1999 yılında İngiltere’de bir araya gelen beş araştırmacının (*Kirstie Ball, Steve Graham, David Lyon, Clive Norris ve David Wood*) gözetimi tartışması ve sonrasında, “*Surveillance & Society (Gözetim & Toplum)*” dergisinin ve “*Surveillance Studies Network’n (Gözetim alışmaları Ağı) (SSN)*” kurulmasına karar vermeleriyle başlamıştır (Lyon, 2022:353-356). Derginin ve Gözetim alışmaları Ağı’nın (SSN) kurulması için gerekli zemini hazırlayan araştırmacılar, 2002’de derginin yayına girmesini ve sonrasında ise 2006’da SSN’nin kurulmasını sağlamışlardır ve bundan sonra “Gözetim alışmaları” adı altında araştırmalar yapılmış ve “Gözetim” başlığı altında yazılan eserler, bu alan ekseninde değerlendirilmiştir (Lyon, 2022:353-356).

Gözetim alışmaları alanına zemin hazırlayan ve bu alanda araştırma yapan araştırmacılara ilham veren modern dönem çalışmaları arasında; Yevgeni Zamyatin’in 1920 tarihli “Biz” adlı karşı-topya romanı, George Orwell’in 1949 tarihli “Bin Dokuz Yüz Seksen Dört (1984)” adlı karşı-topya romanı, James Rule’un 1974 tarihli “zel Hayatlar ve Kamusal Gözetim: Bilgisayar ağında Toplumsal Kontrol” adlı sosyolojik çalışması ve Michel Foucault’nun 1975 tarihli “Hapishanenin Doğuşu” adlı eseri yer almaktadır (Lyon, 2022:353). Modern dönemde ilk karşı-topya romanı olan “Biz” de Zamyatin, bireyin, “tek devlet” düzeninde tüm özel yaşamından kopartılıp, “biz” haline dönüştürüldüğünden bahsetmekte ve bu tek devlet düzeninde üstün bilim olarak kabul edilen matematik vasıtasıyla her bir bireyin/vatandaşın bir sayıyla anıldığını anlatmaktadır (Zamyatin, 2022). Totaliterliğin tüm toplumsal yaşamı kontrol altına aldığı “Biz” de, evler saydam bir şekilde tasvir edilmekte ve böylece herkes her an görülebilmekte ve gzetlenebilmektedir. Birey, tek devletin bu totaliter düzeninde, uyum sağlayan ve bu düzeni kabul eden “sayılar” olarak yer almaktadır (Zamyatin, 2022).

Yine bir karşı-topya romanı olan 1984’te Orwell, “big brother (büyük birader)” olarak nitelendirdiği egemen gücü (devlet); her yerde izleyen, denetleyen ve yargılayan bir totaliter figür olarak resmetmiştir. Bu totaliterlik karşısında her şeyin farkında olan; ancak big brother’ın uygulamalarına karşı herhangi bir eyleme geçmeyen ve bellekten yoksun bırakılmış bireylerin/toplumun ruh haline değinen Orwell, gelecekte de egemen gücün bu totaliter tavrı devam ettiği müddetçe bireylerin en nihayetinde insani niteliklerini yitireceğinden ve ruhsuz otomatlara dönüşeceğinden bahsetmektedir (Orwell, 2023:9-20). Modern yönetimlerin/iktidarların gözetimine ilişkin derin eleştiriler barındıran 1984 adlı çalışma; g,

etik değerler, kimlik, eşitsizlik, sınıflandırma ve direniş gibi durumların tekrar sorgulanmasını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra James Rule'un, "Özel Hayatlar ve Kamusal Gözetim" adlı sosyolojik çalışması, gözetim çalışmaları alanında ufuk açıcı olarak nitelendirilmektedir. Rule bu çalışmasında, ABD'deki ve Büyük Britanya'daki kişisel verileri toplayan ve bu verileri dolaşıma sokan beş bilgi sisteminin faaliyetlerini konu edinmektedir (Rule, 1974). Rule, sosyal kontrol araçları olarak işlev gören kitlesel gözetim sistemlerini beş vaka üzerinden açıklamaktadır. Bu sistemlerden üçü, Britanya'daki kamu sistemleridir (polis kayıtları, motorlu taşıt kayıtları ve ulusal sigorta kayıtları). Diğer ikisi ise, Amerika'daki sistemlerdir (tüketici kredi raporlaması ve bank-american (banka kartı) sistemidir) (Rule, 1974). Her sistemdeki verilerin ve gözetimin her sistemde mevcut etkinlik düzeyinde nasıl gerçekleştirildiği ve pratik sınırlar içinde daha fazla gözetimin nasıl gerçekleştirilebileceği üzerinde duran Rule, bu konular ekseninde derin araştırmalar yapmıştır. Yine Michel Foucault'nun "Hapishanenin Doğuşu" adlı eseri, gözetim çalışmaları alanında oldukça önemsenmekle birlikte yol gösterici, kuramsal bir ilham olarak görülmektedir (Elmer, 2012:21-30). Hapishanenin Doğuşu'nda Foucault, temel olarak modern yönetimlerin/iktidarların; izleyen, kontrol eden, disipline eden, ayarlayan ve sınıflandıran yönünü Jeremy Bentham'ın Panoptikon hapishane tasarımı üzerinden anlatmaktadır. Foucault ilgili çalışmasında Panoptikon'u; iktidar mekanizmasının diyagramı olarak nitelendirmekte ve iktidarın; toplumsal yaşamdaki her türlü eylemini, Bentham tarafından Panoptikon'da caydırma tekniği olarak belirtilen "göz" ve "bakış" üzerinden gerçekleştirdiğinden bahsetmektedir (Foucault, 2015:301-303). Bunun yanı sıra; Gary T. Marx'ın 1989 tarihli "Amerika'da Polis Gözetimi", Zygmunt Bauman'ın 1999 tarihli "Akışkan Modernite" adlı eseri, yine 2005 yılında Zygmunt Bauman'ın, David Lyon ile birlikte ele aldığı "Akışkan Gözetim", David Lyon'ın 2001 tarihli "Gözetlenen Toplum: Günlük Hayatı Kontrol Etmek", 2007 tarihli "Gözetim Çalışmaları: Genel Bir Bakış" ve 2009 tarihli "Vesikalı Yurttaş: Gözetim Aracı Olarak Kimlik Kartları" adlı eserleri, Giorgio Agamben'in 1995 tarihli "Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat" ve "Tanık ve Arşiv: Auschwitz'den Artakalanlar", Byung-Chul Han'ın 2014 tarihli "Psikopolitika: Neoliberalizm ve Yeni İktidar Teknikleri" gözetim çalışmaları ekseninde değerlendirilen önemli eserlerden bazılarıdır.

Batı kökenli bir alan olan Gözetim Çalışmaları alanı, çok yönlü bir disiplindir. Sosyolojiden coğrafyaya, işletmeden siyaset bilimine, tarihten hukuka, bilgisayar biliminden psikolojiye kadar birçok alanda "gözetim" başlığı adı altında çalışmalar yapılmaktadır (Lyon, 2022:354). Bu alanın -özellikle batı dünyasında- belirgin ve çok yönlü bir şekilde yükselmesinin ardında yatan temel sebeplerden bazıları şunlardır:

- 1) Kişisel bilgilerin 20. yüzyılın sonunda daha önce hiç olmadığı kadar ekonomik, politik ve kültürel açıdan önemli hale gelmesi ve modern yönetimler tarafından bu bilgilerin aşırı gözetim ve kontrol altına alınması.
- 2) Bilgisayarlı kayıt sistemine geçişle birlikte hızlı bir veri akışının sağlanması ve bunun etik, temel haklar ve eşitlik temelinde sorgulanması.
- 3) 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'ye yönelik ve dünyanın diğer birçok yerinde (İngiltere, İspanya ve Hindistan) gerçekleştirilen saldırıların, mevcut yönetimler ve iktidarlar tarafından ulusal güvenlik ekseninde değerlendirilmesi ve bu minvalde üst düzey gözetim sistemlerine ve uygulamalarına başvurmaları ve dolayısıyla modern yönetimlerin bu politikalarının ve uygulamalarının farklı çevrelerce eleştirilmeye başlanması.
- 4) Devletlerin artan terör korkusu ve göç gerekçesiyle uygulamaya koydukları güvenlik politikalarının daha fazla gözetimi doğurması.
- 5) Tüketici elektroniğindeki gelişmelerin (akıllı telefonlar vb. sistemler), özel hayatları kolay bir şekilde gözetim altına alması.
- 6) Küreselleşen teknolojik ve dijital sistemlerin, dünyayı dijital bir Panoptikon'a çevirdiğine dair yaygın kanı.

Tüm bu durumlar gözetimin farklı alanlarda ve farklı açılardan değerlendirilmesini teşvik etmekte ve gözetim çalışmaları alanında eleştirel bilim endüstrisini ateşlemektedir (Lyon, 2022:354). Modern yönetimler tarafından dile getirilen sorunlar ve çoğunlukla güvenlikle ilişkilendirilen durumlar, gözetimin, modern dönemde muazzam bir şekilde genişlemesine ve yaygınlaşmasına neden olmuştur. Nitekim bu gözetim, bürokratik gözetimden dijital gözetime ve yapay zekaya kadar uzanmaktadır (Lyon, 2022:355). Bunun yanı sıra günümüz modern yönetimlerinde, terörizm eksenli söylemlerin, göç ve ilticanın sorun olduğu yönündeki popülist söylemlerin ve farklı kültürlerle yönelik dışlayıcı söylemlerin artan varlığı, “kontrol, risk, tehdit ve güvenlik” gibi temaların baskın siyasi unsurlar olarak ön plana çıkmasına neden olmakta ve bu tür söylemler ve temalar gözetimin, bireyler ve toplumlar nezdinde kabul edilmesini kolaylaştırmaktadır (Lyon vd., 2012:1-6). Gözetimin, modern yönetimler tarafından “normal” bir durum olarak gösterilmesi, gözetime yönelik eleştirel yaklaşımların artmasına ve farklı araştırmacılar tarafından farklı perspektifler ve konular ekseninde gözetimin ele alınmasına zemin hazırlamıştır.

Gözetim çalışmaları alanı her ne kadar Batı kökenli olsa da bu alana dair çalışmalar dünya çapında birçok dilde ve kültürde yapılmakta ve bu alan ekseninde çalışmalar yayınlanmaktadır (Lyon, 2022:353). Gözetimin yaratmış olduğu durum birçok kesimi (gerek

araştırmacı gerek yurttaş) adalet, etik, eşitlik, temel haklar gibi konularda bir arayışa ve eleştirel bir bakışla olaylara bakmaya sevk etmektedir. Özellikle son on yıldır gözetimle de ilişkilendirilen Post-kolonyalizm ve sınıf-ırk-cinsiyet çalışmaları, gözetim çalışmaları alanının konu itibarıyla da genişlemesini sağlamıştır (Lyon, 2022:356). Bu bağlamda gözetimle birlikte ele alınan Post-kolonyalizm ve sınıf-ırk-cinsiyet temalı temel çalışmalar arasında; Simone Browne'un "Karanlık Meseleler: Siyahlığın Gözetimi Üzerine" adlı eseri; Elia Zureik'in "İsrail'in Filistin'deki Sömürge Projesi: Acımasız Takip" adlı eseri ve Rachel E. Dubrofsky'nin ve Shoshana Amielle Magnet'in hem katkı sağladığı hem de editörlüğünü yaptığı "Feminist Gözetim Çalışmaları" bulunmaktadır (Lyon, 2022:356). Elia Zureik'in 2016 tarihli "İsrail'in Filistin'deki Sömürge Projesi: Acımasız Takip" adlı kitabı; İsrail'in, Filistin üzerindeki denetimini, gözetimini ve kontrolünü Michel Foucault'nun biyo-politika teorisi üzerinden aktarmakta ve ırkçılığın, sömürgeci politikalar üzerinde ve biyo-politikada nasıl merkezi bir rol oynadığını anlatmaktadır (Zureik, 2016; Lyon, 2022). Yine Simone Browne'un 2015 tarihli "Karanlık Meseleler: Siyahlığın Gözetimi Üzerine" adlı kitabı, çağdaş gözetim teknolojilerinin; siyahilerin yaşamı üzerindeki etkisine değinmektedir (Browne, 2015). Rachel Dubrofsky'nin ve Shoshana Magnet'in 2015 tarihli "Feminist Gözetim Çalışmaları" ise, devlet gözetiminin cinsiyete dayalı boyutuna ışık tutmakta ve gözetimin, devletin güvenliğini korumaya yaramaktan ziyade; gözetimin, toplumsal yaşamda varlığını sürdürmeye çalışan farklı cinsiyetler ve ırklar üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğuna değinmektedir (Dubrofsky ve Magnet, 2015).

Modern yönetimler tarafından gözetime yönelik faaliyetlerin artması, gözetim çalışmaları alanının da eleştirel bir yaklaşımla dünyanın pek çok yerinde varlığını arttırmasını sağlamıştır. Peki, söz konusu alanın temel görevi nedir? Gözetim çalışmaları alanında uzmanlaşan David Lyon'a göre, gözetim çalışmalarının temel görevi; *"gündelik hayatın sıradan detaylarının izlenme, gözetlenme, kaydedilme, takip edilme biçimlerine ışık tutmak ve bunların nasıl gerçekleştiğini, kimin kime yaptığını, neden yapıldığını, öznelerin buna nasıl tepki gösterdiğini, kimi zaman nasıl direndiğini, bunun sonuçlarının ne olduğu ve kimleri, nasıl etkilediğini sormaktır. Gözetim çalışmaları en iyi ihtimalle, veri öznelerini güçlendirme ve yeni birtakım kategorik yönetim biçimleri arama yönünde bir bakış açısıyla, modern gözetimin işleyişi ve sonuçlarına ilişkin mevcut kavrayışların ortadan kaldırılmasına, istikrarsızlaştırılmasına yardım edebilir"* (Lyon, 2013:282). Dolayısıyla gözetim çalışmaları alanında faaliyet yürüten araştırmacıların temel amacı, toplumsal yaşamda modern yönetimler tarafından kolayca susturulan ve bastırılan seslerin sorunlarını ele almak, aynı zamanda

egemen gücün; birey ve toplum üzerindeki baskın rolüne, denetleyen, kontrol eden, sınıflandıran ve gözetleyen uygulamalarına yönelik detaylı araştırmalar yapmaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

TEORİK ÇERÇEVE

Tezin teorik çerçevesinin ele alındığı bu bölümde anlatılmaya çalışılan teori, tezin dayanak noktasını oluşturmaktadır. Panoptik Gözetim teorisinin ne olduğu ve temel olarak kim tarafından ortaya koyulduğu bu bölümde anlatılmaktadır. Bunun yanı sıra Panoptik Gözetim teorisi, Foucault'nun bir teorisi olması sebebiyle çoğunlukla onun çalışmalarından yararlanılarak ele alınmıştır.

2.1. Panoptik Gözetim Teorisi

Modern iktidarlara/yönetimlere yönelik eleştirel bir bakış sağlayan ve aynı zamanda gözetim çalışmaları için önemli bir teorik arka plan ihtiva eden “Panoptik Gözetim” ya da “Panoptizm” teorisi, çoğunlukla Fransız filozof Foucault'nun çalışmaları vasıtasıyla sosyal ve beşeri bilimler literatüründe yer almıştır. Foucault, klinik tıbbın kökenleri ve 18. yüzyılda tıp kurumlarındaki değişimleri ve dönüşümleri araştırmasıyla birlikte Panoptikon'u keşfetmiştir. Jeremy Bentham'ın Panoptikon mimari tasarımında bahsettiği hapishane, hastane, okul ve tımarhane gibi yerlerin nasıl bir denetim ve disiplin altında tutulabileceğine yönelik fikirleri, Foucault'nun Panoptikon'u iktidar-toplum-birey ilişkilerine entegre etmesini sağlamıştır. Bunun yanı sıra “modern çağda devletler, vatandaşlarını kontrol altında tutmayı nasıl başarabiliyor?” Sorusu ekseninde daha detaylı araştırmalar yapan Foucault ilgili soru ekseninde modern iktidarın, birey ve toplum üzerindeki denetimini ve gözetimini analiz etmiştir. Analizlerinde Jeremy Bentham'ın 1787 yılında tasarladığı; ancak hiçbir zaman uygulamaya koyamadığı “Panoptikon” hapishane tasarımını metafor olarak kullanan Foucault, modern iktidarın Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298).

Modern iktidarın “ideal bir düzen” yaratma isteği, bireyi disiplin ve denetim yoluyla büyük bir gözaltı sürecine tabi tutmasına neden olmakta ve bu durum da beraberinde iktidarın tahakkümünde arzu edilen disiplin toplumunun oluşmasına yol açmaktadır (Foucault, 2019:96-97). Modern iktidarın bir yandan ütopyacı bir yandan da militarist tavır ve politikaları istenilen ideal toplum için uygun teknikler barındırsa da bu durum Foucault tarafından büyük bir gözaltı olarak nitelendirilmektedir (Foucault, 2019:96-97). Nitekim Foucault modern iktidarın, birey üzerinden tahakküm yoluyla bir disiplin toplumu yaratmaya çalıştığını ve bu yolla bireyleri yönetmeye başladığını dolayısıyla bunun da bir tür gözaltı olduğunu ve modern iktidarın

yaratmış olduğu bu büyük gözaltının ise; bireyde korku yaratması sebebiyle bir öz-denetim mekanizmasını tetiklediğini ve aslında bu durumun da toplumun tüm parçalarında ve bileşenlerinde bir güvensizlik hali yarattığını ifade etmektedir (Foucault, 2019:96-97). Foucault'nun, iktidarın birey ve toplum üzerindeki tahakkümünü Panoptik Gözetim ya da Panoptizm mefhumuyla açıklaması; onun modern iktidar teorisinin kilit noktasını oluşturmaktadır. Diğer yandan Foucault'ya göre, Bentham'ın Panoptikon mimari tasarımının bir bütünlük ilkesi taşıması ve bu tasarım fikrinin bütünü gözetlemek için uygun bir iktidar teknolojisi olması, aynı zamanda modern öznenin yaratılmasında başka bir deyişle toplumun ve insanların modernizm imgesi bağlamında yeniden inşa edilmesinde etkili bir rol üstlenmiştir (Foucault, 2019:89; Wood, 2003:234-239). Foucault'nun ortaya koyduğu modern iktidar teorisi, özü itibarıyla büyük oranda Bentham'ın Panoptikon hapisane tasarımından ileri gelmektedir. Panoptikon içindeki iktidar tekniklerini *-bakış (gözün rolü), caydırma, denetim, disiplin-* çok çarpıcı bulan Foucault, kendi modern iktidar teorisinde de bu iktidar tekniklerine dikkat kesilmekte ve özellikle bireyin bedeni üzerinden tahakküm kurmaya çalışan modern iktidarın eylemlerini Bentham'ın tasarımı üzerinden açıklamaktadır (Foucault, 2019:96). 18. yüzyılda Bentham, Panoptikon'u tasarlariken Orta Çağ iktidarının acımasız, kısıtlayıcı ve sert gücünün yerine daha çok "bakışı (gözü)" koyarak daha verimli, etkili ve üretken bir yapı ortaya koymaya çalışmıştır. Bunun yanı sıra Bentham'ın "gözün iktidarı" üzerinden hem daha ideal hem maliyet açısından daha uygun hem de mahkumların disiplin-denetim altında tutulduğu çok yönlü bir hapisane modeli yaratmış olması, ilgili tasarımın bir "rüya binası" gibi anlaşılmasına yol açmıştır. Ancak bu noktada Foucault, Bentham'ın tasarımını modern iktidar ve birey ilişkisine entegre ederken Panoptikon'un bir "rüya binası" olarak anlaşılmasını gerektiğini, Panoptikon'un, iktidarın politikalarının ve eylemlerinin meşruluğu için Bentham tarafından bilgece tasarlandığını ve gaddar bir kafes görünümünün olduğunu belirtmiştir (Foucault, 2015:303). Foucault'ya göre Panoptikon; her şeyi ideal bir biçime indirgemeye ve normalleştirmeye çalışan bir iktidar mekanizmasının diyagramıdır (Foucault, 2015: 302-303). Yine Foucault'ya göre Panoptikon, Bentham'ın orijinal olarak önerdiği şekliyle tam olarak uygulanmasa da bu yapıyla kültürel bilince gizlice girmiştir ve bir norm olarak benimsenmiştir (Foucault, 2015).

Foucault'nun, "Panoptik Gözetim/Panoptizm/İktidar Laboratuvarı" olarak nitelendirdiği modern sistem, sadece birey ve toplum ile iktidar mekanizması arasındaki bir paylaşım bir buluşma noktasından ibaret değildir; Panoptikon mekanizması aynı zamanda iktidarın tümüyle özgürlüğü belirlediği bir alan ve hem bireyselleştiren hem de bütünselleştiren bir yapıdır (Foucault, 2021:64-75). Bu yapı (Panoptikon) içerisinde gerçekleştirilen ilişki,

amacı ve nesnesi itibarıyla sadece hükümlerlilik ilişkisini barındırmaz, bunun yanı sıra disiplin/denetim ilişkisini de barındıran yeni bir siyasal anatominin temelini oluşturmaktadır (Foucault, 2015:307). Panoptikon, tüm denetim ve disiplin mekanizmalarıyla birlikte içerisinde etkili bir ceza sistemi oluşturmaktadır (Foucault, 2015:266). Bu denetim ve disiplin mekanizmaları sayesinde iktidar kendisini bireyin önüne koyarak, bireyin oluşması yerine kendi iktidarının oluşmasını ve gelişmesini sağlamaktadır ve dolayısıyla kendi iktidarını korumayı ve sürdürmeyi ise bireyleri tek tek ayırmak suretiyle yapmaktadır; çünkü toplumu tek tek bireyselleştirerek kontrol ve gözetim altında tutmak ve cezalandırmak egemenin var olması ve tahakkümü demektir (Foucault, 2015). Panoptik sistemlerde iktidar; egemenliğini disiplin, denetim ve abluka sacayakları üzerine inşa etmekte ve hukuk sistemlerinin bireyi evrensel değerlere göre nitelendiren eylemlerinin karşısına Panoptik mekanizma; sınıflandırma, dışlama, disiplin yoluyla karakterize etmeyi ve ötekileştirmeyi koymaktadır. Nitekim disiplin yoluyla bir şekilde toplumu denetim ve kontrol altında tutarak kendi iktidarını Panoptik mekanizma içinde egemen kılan modern iktidar, mevcut evrensel hukuku göz ardı etmese bile her zaman tam olarak evrensel hukuk ilkelerine bağlı kaldığı söylenemez. Dolayısıyla modern iktidar her ne kadar kurallı ve ideal bir disiplin toplumu inşa ettiğini iddia etse de özünde bu durum hem bir karşı hukuktur hem de egemenin paradoksudur (Foucault, 2015:326).

Foucault, çalışmalarında daha çok Batı toplumlarındaki iktidar ilişkilerini ve özellikle Fransa'daki iktidar ilişkilerini analiz etmiştir. Ancak Foucault'nun, iktidarın teknik, stratejik ve taktik analizlerini, klasik iktidar teorilerinden farklı bir perspektifle sunması Batı toplumları dışında diğer toplumların da iktidar ya da egemen güç ilişkilerinin analizi açısından önem taşımıştır. Foucault'ya göre onun iktidar teorisini, klasik iktidar teorilerinden ayıran şey konu değil bakış açısidir; çünkü onun araştırmaları ve analizleri daha çok iktidarın uygulamalarına, tekniklerine ve teknolojilerine yöneliktir ve ayrıca iktidarın, birey/toplum üzerinde nasıl tahakküm kurduğuna ve kendine boyun eğdirdiğine yönelik incelemelerden oluşmaktadır. Bunun yanı sıra klasik iktidar teorileri, iktidardan söz ederken tamamıyla hukuki terimlerden yola çıkmakta ve iktidarın kökenini, sınırlarını ve meşruluğunu hukuki bağlam üzerinden açıklamaktadır (Foucault, 2019:245).

17. yüzyılda Batı toplumlarının çok yönlü değişim ve dönüşüme girmeleri neticesinde Aydınlanma Çağı'nı yaşamaları beraberinde özgürlüğü ve aynı zamanda disiplin sistemlerini de keşfetmelerini sağlamıştır ve dolayısıyla 17. yüzyıldan sonra Batı toplumlarında iktidarın teknik ve teknolojilerinin de değişmesiyle birlikte toplumu yöneten eski el koyma-şiddet gibi durumların yerine modern iktidar, disiplin sistemleri aracılığıyla yumuşak bir güç ile toplumu yönetmeye başlamıştır (Foucault, 2015:321-325). Ancak modern iktidarın, Orta Çağ şiddeti

yerine ikame ettiği yumuşak güç; toplumu sınıflandırarak, karakterize ederek, kimliklere ayırarak kimin hangi işi yapması gerektiğini, kimin hangi işi yapmaması gerektiğini disiplin ve kontrol yoluyla empoze etmesi; net ve belirgin bir şekilde gözetim toplumlarının açığa çıkmasına neden olmuştur (Foucault, 2019:158). Nitekim Aydınlanma ağı sonrası büyüyen modern ve kapitalist sistem, bireyin bizzat iktidarın gözü tarafından zneleştirilmesine, bireyselleştirmesine ve böylelikle denetim ve gözetim altında tutulmasına yol açmıştır (Foucault, 2020). Modern/kapitalist gücün bireye yönelik ilk kapatmalarının; bireyin, modern güç tarafından emeğinin sömürüldüğünü fark etmesi ve dolayısıyla modern güce karşı baş kaldırması neticesinde gerçekleştiğini belirten Foucault, 17. yüzyıl Avrupa toplumlarının (Fransa, Almanya, İngiltere vb.) kapitalist düzeninin yol açtığı işsizliğe ve emeğin sömürülmesine karşı harekete geçmesi üzerine büyük isyanların patlak verdiğini ve bu isyanlar neticesinde de iktidarın uzun süreli kapatmalara ve cezalandırmalara başladığını ve böylece hapishane kurumu gibi kurumların ortaya çıktığını belirtmektedir (Foucault, 2020:13). Bireyin bedenini etkili bir şekilde kontrol altında tutmanın yolunu kapatma ve dolayısıyla hapishane gibi denetim/gözetim mekanizmalarında bulan egemen g, 19. yüzyıla birlikte gelişen teknik ve teknolojik mekanizmalar sayesinde suça eğilimli bireyleri ıslah etmeye, onları erdemli kılmaya yönelik bir çaba içine girmiştir. Ancak modern iktidar/egemen g, bireyi ıslah ve erdemli kılmak yerine onu izleyerek, kayıt altına alarak ve fişleyerek, bireyin hapishaneden çıktıktan sonra hiçbir şey yapamasın diye yani iyi ve erdemli olmayı öğretmek yerine tersine hiçbir şey ğretmemeyi hedeflemiştir (Foucault, 2019:30). 17. yüzyılda hapishane kurumunu icat eden egemen g, 19. yüzyıl ve sonrasında hapishane kurumunun tekniklerine ve taktiklerine bağlı kalarak bireyin bedeni üzerinden yeni stratejiler geliştirmiştir (Foucault, 2019:30). Nitekim hapishane kurumu gibi denetim ve disiplin kurumlarının varlığı, modern iktidarın ideal toplum ve ideal düzen gibi fikirlerini uygulamaya koymak için ilham kaynağı olmuştur (Foucault, 2019:30).

Panoptik düzen, özünde hiyerarşik bir g yapısı barındırmakla birlikte bu hiyerarşide hiç kimse hiyerarşinin en tepesinde değildir. Söz konusu hiyerarşide birden fazla “g” bulunmaktadır ve herkes kendisinden daha yüksek olan birine tabidir. Bu hiyerarşik yapı içinde gücü elinde bulunduranlar, gücü daha az olan kimseler üzerinde bir iktidar kurarlar (Sheridan, 2016:16). Nitekim birisi hapishane sisteminin tepesinde olsa bile (amir olsa bile) ve o kişi hapishane ortamında neredeyse mutlak güce sahip olsa da aynı zamanda kendi amirlerine tabi olacak ve onlar da kendi amirlerinin hiyerarşik gücüne tabi olacaklardır (Sheridan, 2016:16).

Foucault’ya göre Panoptik iktidar fikri, egemen gücün bireyi/toplumu gözetlemenin yanı sıra bireyin de kendi kendini gözetleme fikrini barındırır ve bu tür bir fikir, disipliner g

tarafından teşvik edilir ve kişinin kendisine empoze edilir (Foucault, 2015; Sheridan, 2016:11-44). İktidarın işleyiş biçimi bireyin bedeni üzerinden ilerler ve burada önemli olan iktidarın bireyle ya da toplumla olan ilişkisi değildir. Nitekim burada iktidarın birey ve toplum üzerindeki yinelenen eylemleri -*ödüllendirme, cezalandırma, gözetleme, dışa kapatma gibi*- bir rızanın sonucunda gerçekleşen durumlar olabilir; ancak bu durumlar taraflar arasındaki bir konsensüs olarak algılanmamalıdır. Yani iktidarın işleyiş mantığı kolektif ya da bireysel yalnızca taraflar arasındaki ilişkide aranmamalı, iktidar gerek rıza gerek zor yoluyla başkaları üzerindeki eylem kipi/tahakkümüdür aynı zamanda (Foucault, 2021:71-72). Eylemleri aracılığıyla başkaları üzerinden iktidarını sürdüren egemen güç, özne olarak belirlediği tarafları (birey/toplum) iktidarı altında tutmak için, ilgili tarafları kendi yarattığı alanın içinde teşvik eder, yönlendirir, kışkırtır, yarattığı alanın sınırlarını genişletir, kısıtlar, zorlaştırır ve kolaylaştırır ve mutlak manada bu şekilde bir disiplin ve kontrol sağlar (Foucault, 2021:73). Modern iktidarın disiplin mantığında, bireyi/toplumu belli tekniklerle olabildiğince gizli bir şekilde izlemek ve kontrol altında tutmak vardır. Nitekim egemen gücün tüm teknik uygulamaları ve araçları sezdirilmeden toplumsal ve kültürel bilince gizlice yerleştirilmekte ve dolayısıyla toplumla bütünleşen disiplin teknikleri, çoğunlukla hiyerarşik bir gözetim, kesintisiz yargılama ve sürekli kayıt ile kontrol edilerek sürdürülmektedir (Foucault, 2015:322). Panoptikon tarzı bir iktidar kuran egemen güç, yaratılan düzenin ideal bir düzen olduğunu savunur. Burada kendi eylemlerini birtakım hukuki ve siyasal metinlerle meşrulaştırır; ancak yaratılan düzen sadece Panoptik tarzı iktidamların kurulmasını teşvik eden ve denetim ve gözetim altında tutmanın ilkelerini belirleyen ve genelleştiren durumları ihtiva etmektedir ve dolayısıyla meşru gösterilmeye çalışılan teknik araçlar ve uygulamalar, egemenin kendi iktidarını evrensel ölçeklere uyumlu hale getirmenin kodlarını taşımaktadır. Dolayısıyla egemen gücün birtakım sözleşmelerle inşa ettiği ideal, demokratik, hukuki ve siyasal düzen bireyi ve toplumu baskı altında tutmanın sadece teknik usullerini meydana getirmektedir (Foucault, 2015:324). Modern iktidarın, toplumu yönetmek amacıyla uyguladığı taktiklerden biri de toplumun kimliksel olarak sınıflandırılmasıdır. Toplumun her bir bireyinin karakterize edilerek, bazı kimliklerin sakıncalı bazılarının daha iyi bazılarının arzu edilebilir ya da arzu edilemez olarak ayrılması; bir yandan sakıncalı ya da kötü olarak nitelendirilen kimliklere yönelik, onları toplumun her türlü müdahalesine ve baskısına açık hale getirmekte diğer yandan da insanların bu sınıflandırmaya göre kendi duygularını ve düşüncelerini açıkça ifade edememelerine ve kendi davranışlarını gönüllü olarak kısıtlamalarına neden olmaktadır (Foucault, 2019:20-22). Bu durum modern iktidarın, bireyi özneleştirdiğini ortaya koymaktadır; çünkü karakterize edilen birey, iktidar tarafından belirtilen ve tanımlanan

kimliklere göre kendisine bir rol biçmekte ve bu kimlik içinde hareket etmektedir. İktidar/egemen güç, bireye bu kimlikler çerçevesinde hakikati dayatmakta ve hakikat yasası olarak belirlediği yasa içinde bireyin bedenine ve yaşamına müdahale etmektedir. İktidarın, bireyi kendi düzeninde özne konumuna getirmesi bireyle uzlaştığı ya da bireyi bu düzen içinde öncelediği manasına gelmemektedir. Nitekim egemen güç, bireyi özne olarak iki şekilde kontrol etmektedir: Birincisi; denetim, disiplin ve bağımlılık yoluyla kendisine tabi kılarak, ikincisi ise; vicdan veya öz-bilgi aracılığıyla dayatılan kimliğin özümsetilerek ve bu kimliğe bağlı hissettirilerek. Her ne şekilde olursa olsun egemen güç tarafından dayatılan kimlik ve bireyin özneleştirilmesi, tamamıyla bireyin boyun eğdirilmesine ve tabi kılınmasına yönelik teknikleri ve stratejileri içermektedir (Foucault, 2021:19). Boyun eğdirilerek ve tabi kılınarak özneleştirilen birey, iktidarın söylemsel ve söylemsel olmayan teknikleriyle sisteme entegre edilir (Foucault, 2021:16). 19. yüzyıl sonrası oluşan ve söylemsel ve söylemsel olmayan metotları kültürel ve toplumsal bilince gizlice yerleştiren modern iktidar ya da biyo-iktidar, yaşama iki şekilde müdahale etmiştir. Birincisi, bireyin bedenini bir makine gibi görüp onu makineleştirmeye çalışan disiplinci iktidar. Bu iktidar biçimini “bedenin anatomo-politiği” olarak da nitelendiren Foucault, bu iktidar biçiminin amacının bireyin bedenini uysallaştırmak ve verimli kılmak olduğunu söyler (Foucault, 2021:16). İkincisi ise, bireyin bedenine bir doğal tür olarak yaklaşan “biyo-politik” iktidar biçimidir ve bu iktidar biçiminde egemen güç, nüfusu denetleyerek düzenleyici bir kontrol sağlar (Foucault, 2021:16). Dolayısıyla biyo-iktidarın disiplin ve denetim aygıtları aracılığıyla yaratmış olduğu uysal bedenler, burjuvazinin büyük icatlarından biridir ve aynı zamanda kapitalist düzenin gelişmesinin ve ilerlemesinin vazgeçilmez bir unsuru olmuştur (Agamben, 2020:12; Foucault, 2021:16). İtaatkar, uysal, tabi kılınan ve ayrıca siyasallaştırılan bireyin bedeni, biyo-iktidar düzeninde oldukça stratejik tekniklerle kontrol edilmektedir. 19. yüzyıl öncesi şiddet iktidarının yerine ikame edilen yeni iktidar ya da biyo-iktidar düzeninde birey yaratılan düzenin bir parçasıymış gibi tanıtılır ve davranılır ve böylelikle bireyi yönetmek ve onu verimli kılmak biyo-iktidar için daha kolay hale gelir (Foucault, 2021:17). Bireyi, kapitalist düzenin verimli bir aracına dönüştürmeye çalışan biyo-iktidar, birey üzerindeki etkisini ve tahakkümünü sert güç unsurlarıyla yani zora dayanarak yapmamakta yumuşak güç unsurlarını kullanarak rıza yoluyla bireyin gönüllü bir şekilde boyun eğmesini sağlamaktadır. Özellikle bireyin yaşamını normlar aracılığıyla düzenleyen ve kontrol altına alan biyo-iktidar, bir normalizasyon düzeni ve toplumu inşa eder (Foucault, 2021:17). Nitekim bireyin bedenini kontrol altında tutan ve bir normalizasyon toplumu inşa eden biyo-iktidar, birey üzerindeki bu kontrolünü devam ettirmek için yeni ve etkili stratejik tekniklere ihtiyaç duymuştur ve böylece Foucault’nun da bahsettiği

“dispositifler” biyo-iktidarın ince ve etkili teknikleri olarak toplumsal düzende yer almıştır (Foucault, 2021:18). Dispositif olarak adlandırılan ve temelde taraflar arasındaki güç ilişkilerini dengelemek, geliştirmek ve kontrol etmek üzere toplumsal düzene entegre edilen bu ince ve stratejik teknikler şunlardır: “*yasalar, kurumlar, söylemler, söylemsel olmayan öğeler, idari tasarruflar, mimari biçimler, düzenleyici kararlar, bilimsel, felsefi ve ahlaki önermelerden oluşan düzenlemeler*” (Foucault, 2021:18).

Biyo-iktidar düzeninde, egemen güç ile birey/toplum arasındaki ilişki bir nevi özgürlük alanının korunması üzerine inşa edilmiştir; ancak biyo-iktidarın, yönetimi etkili kılmak için tek taraflı olarak aradaki ilişkiyi tersine çevirmesi ve özgürlük alanını ihlal etmesi iktidarın tahakkümünü meydana getirmiştir. Bu noktada iktidarın tahakkümü birey üzerinde baskı, dışlama ve gözetlemeye yol açarak Panoptik iktidar fikrini güçlendirmiştir. Bunun yanı sıra egemen gücün iktidarını işlemesi ve sürdürmesinin ön koşullarından biri özgürlük-iktidar dengesinin korunması üzerinedir. Dolayısıyla ideal bir iktidardan ve düzenden bahsedebilmek için egemen gücün tek taraflı olarak özgürlüğü ortadan kaldırmaması ve bir çatışma ilişkisi yaratmaması gerekir, bunun aksi bir durumda iktidardan bahsetmek mümkün olmaz, daha çok iktidarın tahakkümünden bahsetmek söz konusu olur (Foucault, 2021:21).

Günümüz modern düzeninde, iktidarın eylemleri farklı şekillerde ortaya çıkmakta ve esas olarak bireyin bedeni üzerinden şekillenmektedir. Bireyin bedenini ve toplumsal yaşamı; ceza sisteminden adli sisteme, hapisane kurumlarından okullara yani sözün özü tüm kurum ve kuruluşlarda gözetim teknikleriyle kontrol altına alan modern iktidar bir Panoptik toplum yaratmıştır. Foucault modern toplumları ya da düzenleri, Panoptizm/Panoptik gözetim mefhumu üzerinden tanımlamaktadır. Ona göre Panoptizm kavramı, temel olarak 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında keşfedilmiş ve Panoptizmin keşfedilmesiyle birlikte modern iktidarlara, toplumsal düzeni bu kavram ekseninde yönetmeye başlamışlardır (Foucault, 2020:130-131). Her döneme ve amaca uygun yeni iktidar stratejileri ve teknikleri geliştiren modern iktidar, asıl değişimini bireyin bedenini ve toplumsal yaşamı siyasal stratejilerine dahil ederek gerçekleştirmiştir (Agamben, 2020:11). Modernliğin belirleyici unsuru olarak kabul edilen bireyin bedeninin siyasallaştırılması, biyo-iktidarın disiplin mekanizmalarıyla gerçekleşmiş ve bu sayede kapitalizmin zaferi ve sürdürülebilirliği mümkün olmuştur (Agamben, 2020:12-13). Söz konusu biyo-iktidarın yönetiminde birey, iktidarın mekanizmalarına ve hesaplarına dahil edilmekte ve araçsallaştırılmaktadır. Bireyin, iktidar sorunuyla karşı karşıya kaldığı modern düzende birey, modern iktidarın her türlü uygulamalarıyla ve teknik mekanizmalarıyla mücadele etmeye ve modern iktidar tarafından ona biçilen rolün dışında kalmaya çalışmaktadır (Foucault, 2019:17). Özellikle Foucault

tarafından iktidar sorunu olarak tanımlanan bu durum, temelde bilgi, iktidar ve etik ekseninde değerlendirilmekte ve Foucault toplumsal yaşamın modern iktidarın her türlü eyleminden kurtarılması için de bireyin ve toplumun direniş imkanını savunmaktadır (Foucault, 2021:13). Ona göre; iktidar ve birey/toplum arasında direniş imkanı olmalı ki gerçek bir iktidar ilişkisinden söz edilebilsin (Foucault, 2021:229).

Egemen gücün, toplumsal düzeni yönetmek ve kendi iktidarını korumak için hayata geçirdiği ilk etkinliklerden biri biyo-siyasal bir beden inşa etmek olmuştur (Agamben, 2020:15). Modern sistemlerde egemen güç; bireyin özgürlüğünü tamamıyla bireyin bedeni üzerinden ilerletmektedir (Agamben, 2020:19). Tüm teknik ve stratejik mekanizmalarıyla bireyin bedenine nüfuz eden egemen güç, yaratmış olduğu biyo-siyasal beden üzerinden kendi ideal düzenini kurmaktadır. Böylece biyo-siyasal beden, modern iktidarın hem öznesi hem de nesnesi konumuna getirilmekte ve modern iktidarın istediği zaman istediği forma sokulmaktadır (Agamben, 2020:18). Dolayısıyla modern sistemde, bir yandan inşa edilen insan hak ve özgürlükleri sözde bireyin mutluluğu için yapılmakta; ancak diğer yandan da bireyin mutluluğu ve özgürlüğü için oluşturulan tüm bu uygulamalar ve düzenlemeler birey, vatandaş olmadığı başka bir coğrafyada varlık gösterdiğinde insan hak ve özgürlükleri uygulamaya koyulmamaktadır (Agamben, 2020:153). Modern sistemde birey güya her şeyin birincil konumunda gösterilmekte; ancak her şey egemen gücün güvenliği ve onun iktidarının sağlamaştırılması için yapılmaktadır. Modern sistemde devletle ilintili kılınan iktidar mefhumu, toplumsal bağın bir göstergesi olarak değil, kendi güvenliğini sağlamaya çalışan, disiplin mekanizmalarıyla yasaklayan, her an bireye ne yapıp ne yapmaması gerektiğini söyleyen bir yapı olarak gösterilmektedir (Foucault, 2019:45). Disiplin mekanizmalarıyla mutlak suretle her şeyi engelleyen ve kısıtlayan modern iktidar, güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine, bireyin gözetlenmesine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır. Bu bağlamda modern iktidar, disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bunun yanı sıra gerek cezai gerek disiplinci düzenlemeler olsun modern iktidar tarafından yaratılan tüm kanuni önlemler, tüzükler ve kararnameler egemen gücün kendi sınırları olarak belirlediği coğrafyayı korumaya ve onun vatandaşı olan bireyi kapatmaya ve kendi egemenliğini sağlamaştırmaya yarayan durumları içermektedir. Egemen güç tarafından belirli kanun ve kararnamelerle oluşturulan normalizasyon toplumunda, disiplinci normalleştirme devrededir ve burada asıl önemli olan şey normal ve anormal olanı ayırt etmekten çok normun kendisidir yani modern iktidarın kararları ve kurallarıdır (Foucault, 2019:51).

İktidarın her yerde olduğunu ve toplumun her bir parçasında hüküm sürdüğünü belirten Foucault, iktidar ilişkilerini ve iktidar tarafından yaratılan disiplin toplumunu analiz ederken; en çok kapatma kurumlarını ve bu kurumların işleyişini ve ilişkilerini ele almıştır (Baştürk, 2023:25). Özellikle kapitalist düzenin oluşmaya başladığı 19. yüzyıl ve sonrası dönemde egemen gücün, birey üzerindeki etkisinin ve kapatılma tekniklerinin daha çok söylemsel metotlarla gerçekleştiğini ileri süren Foucault, aynı zamanda egemen gücün hümanizm, özgürlük, demokrasi, barış gibi mefhumları birtakım söylemlerle inşa ettiğini ve bu mefhumlar ölçüsünde bireye değer verdiğini vurgulamıştır (Baştürk, 2023:26-27). Modern siyasal mantığın tüm denetim, disiplin ve söylemsel taktiklerini Bentham'ın Panoptikon'una benzeten Foucault, Panoptikon mimari tasarımının günümüz modern siyasal sisteminin mantığını anlamak için etkili bir metafor olduğunu belirtmiştir. 18. yüzyılda Panoptikon hapishane tasarımıyla ıslah edilmeye ve disiplin altında tutulmaya çalışılan birey, bu kapatma sistemiyle egemen gücün tahakkümü altında tutulmak istenmiştir ve günümüz modern sisteminde ise; tüm bireylerin ve toplumların üretken, uyumlu ve verimli kılınması için de Panoptikon tarzı bir dijital ve elektronik gözetim mekanizması oluşturulmaktadır. Nitekim modern iktidar tarafından inşa edilen ve modern iktidarın her türlü gözetim mekanizmalarını, politikalarını, uygulamalarını ve yasal düzenlemelerini içeren Panoptik gözetimde tüm insanlar gözetlendiklerini bilirler; ancak bu gözetlemeye karşı bir şey yapamazlar, gönüllü bir şekilde modern iktidarın tüm eylemlerine ve uygulamalarına boyun eğler ve bu durumu içselleştirirler (Baştürk, 2023:43-44).

Modern dönemle birlikte egemen güç; bireyi kontrol etmek, disipline etmek ve gözetim altında tutmak ve bireyin direnmesini engellemek için ona özgürlük, demokrasi, insan hakları gibi kavramlarla yanılsamalı bir düzen vaat etmiş ve inşa etmiştir. Günümüz modern sisteminde teknolojinin, kültürel ve sosyal şartların gelişmesi sayesinde egemen güç, hem söylem metotlarını hem de gözetim tekniklerini genişletmiş ve geliştirmiştir. Yeni modern sistemde birey, iktidarın gözü tarafından alıkonulmuş ve tüm toplumsal düzen yüksek güvenli bir hapishaneye çevrilmiştir (Çoban ve Özarslan, 2019:7). Bu yüksek güvenli hapishanede bir yandan güvenlik söylemi ön plana çıkarılırken bir yandan da bu söylemle birlikte uygulamaya koyulan gözetim teknikleri meşrulaştırılmıştır. Bunun yanı sıra yeni modern sistemin “beyaz şiddetini” (Çoban, 2019:112) oluşturan teknolojik gözetim araçları ve uygulamaları, Bentham'ın mimari gözetim tekniklerinin yanı sıra daha etkili gözetim tekniklerini barındırması, tüm toplumsal yaşamın teknolojik ve elektronik gözetim sistemleri aracılığıyla denetim altında tutulmasına ve özel yaşamın ihlal edilmesine neden olmaktadır (Özarslan, 2019:142-151). Günümüz modern iktidarlarının ticari verimlilik ve güvenlik adı altında uygulamaya koydukları teknolojik gözetim aygıtları, kamunun ya da özel sektörün etkinliğini

artırabilir; ancak güvenlik ve ticari verimlilik için alınan tüm tedbirler ve uygulamalar tüm toplumlarda bir paranoyaklık hali yaratabilir (Özarslan, 2019:142-151). Nitekim egemen güçler tarafından uygulamaya koyulan gözetim sistemleri ve onun ileri versiyonları herkesin birbirini kontrol etmesine ve toplumda bir güvensizlik halinin ortaya çıkmasına neden olabilir (Özarslan, 2019:142-147). Özellikle sıklıkla vurgulanan güvenlik söylemi, sadece belli toplumların iktidarlardan tarafından dile getirilmemekte bu söylem küresel sistemdeki neredeyse tüm iktidarlardan tarafından dile getirilmektedir ve dolayısıyla bu söylem küresel bir kapatılmaya ve aynı zamanda kendi vatandaşını korumak adı altında farklı kimlikli sınıflandırmaların yapılmasına ve “öteki” mefhumunun yaratılarak etnik, siyasal, dinsel grupların dışlanmasına ve baskı görmelerine neden olabilir. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında, modern iktidarlardan içinde ve dışarda bireyin yaşamına müdahale ederek yarattıkları baskıyla ve korkuyla bireyi belli kimliklerle belli sınırlara hapsetmekte, baskılamakta ve bu yolla disipline etmektedirler.

Bentham’ın basit bir mimari tasarımı olan; ancak sonrasında Foucault tarafından modern toplumu ve iktidarı anlatmak için kullanılan Panoptikon mefhumu, küresel sistemdeki teknik ve teknolojik gelişmelerle birlikte yeniden ele alınmaya başlanmıştır. Özellikle dijital ve elektronik gözetim sistemlerinin gelişerek yayılması küresel Panoptikon fikrini güçlendirmiştir. Foucault’nun Panoptik gözetim dediği ve içinde iktidarın tekniklerini ve teknolojilerini barındıran modern iktidar teorisi, Bentham’ın hapishane tasarımındaki gözetim tekniklerini birebir içermese de Foucault, Bentham’ın hapishane tasarımını bir metafor olarak kullanarak Panoptikon’daki disiplin, denetim, caydırma ve gözetim tekniklerini modern iktidarın uygulamaları üzerinden anlatmıştır. Foucault’nun Panoptik gözetim teorisi ve aynı zamanda modern iktidar teorisi, günümüz iktidarlardan teknik ve stratejik uygulamalarını anlamak ve açıklamak açısından önem taşımaktadır. Panoptik gözetim teorisiyle birlikte modern iktidarı; bilgi ve etik çerçevesinde değerlendiren Foucault, analizlerinde iktidarın varoluşunu değil iktidarın, ilişkilerini hangi tekniklerle ve teknolojilerle yürüttüğünü ve bu teknik ve teknolojik uygulamaların nasıl bir tahakküme yola açtığını ya da açabileceğini analiz etmiştir. Modern iktidar, gerek gözetim aygıtlarıyla gerek cezai sistemlerle bir yandan toplumu ve bireyi, gözetim ve denetim altında tutarken bir yandan da bireyin kişisel alanını ve mahremiyetini ortadan kaldırmıştır. Özellikle “modern” ve “iktidar” kavramlarının birbirine eklemlendiği 19. yüzyıl ve sonrası süreçte egemen güç, toplumu ve bireyi domine etmek için modernlik adı altında bireye ve topluma her türlü fikri dayatmıştır. Tarihsel olarak 17. yüzyılda Avrupa’da başlayan yeniden doğuş, değişim ve yenilenme hareketleri neticesinde eski olanın terk edilmesi ve yeni olanın yaratılması ve sonrasında başlayan sanayileşme, ulus-devletleşme ve kapitalistleşme

süreçleri modernizm mefhumunun kültürel ve sosyal hayata girmesine neden olmuştur (Giddens, 1998). Modernizm hakkında henüz kimsenin tam olarak ne ifade ettiğini bilmediği ve bu kavram hakkında net ve ortak görüşlerin olmadığı bir düzende, bireye ve topluma yüzyıllardır dayatılan fikirler ve uygulamalar, bireysel ve toplumsal alanın ihlalini normalleştirmekte ve egemen gücün her türlü eylemini meşru kılmaktadır. Günümüz modern iktidarlarının toplumsal alanı gözetim altında tutmak için uygulamaya koydukları yeni dijital ve elektronik gözetim sistemleri “modernliğin” başka bir boyutunu oluşturmaktadır. 21. yüzyılın yeni gözetim sistemlerini oluşturan; QR (hızlı yanıt) kodları, radyo-frekans tanımlama çipleri, MOBESE kameraları, insansız hava uçakları (İHA) ve sistemleri, akıllı telefonlar ve bireyin bedenini tarayan ve okuyan dijital silikon bileklikler, bireyin mahrem alanını ortadan kaldırmakta ve bunun yanı sıra adaletle, eşitlikle, temel özgürlüklerle ve insan haklarıyla ve tarafsızlıkla ilintili olan durumların da tehlikeye girmesine neden olmaktadır (Bauman ve Lyon, 2020:20-25). Dijital ve elektronik gözetim sistemleriyle inşa edilen bu yeni modern düzende modern iktidar, meşruluğunu daha çok “öteki”ne duyulan korkudan dolayı güvenlikle bağdaştırılan durumlardan almaktadır (Bauman ve Lyon, 2020:118-119). Yeni teknolojik gelişmelerle birlikte ulusal ve uluslararası sistem bir tür yüksek güvenli hapis haneye dönüştürülmekte ve bu yüksek güvenli hapis hanede kimse itiraz etmemekte, birey bir tür mutluluk yanılsaması içinde ve artık kendi rızasıyla modern iktidara boyun eğmekte ve modern iktidarın inşa etmiş olduğu “harika” fırsatlar ve düzenlemeler karşısında her şeyi kabul etmekte ve yaratılmaya çalışılan bu “ideal” ve “kusursuz” düzen karşılığında bedel olarak gizliliğini ve kişisel alanını feda etmektedir (Bauman ve Lyon, 2020:35). İleri düzey teknolojik gelişmelerin yaşandığı çağımızda birey, koluna taktığı dijital bileklikler sayesinde bir tür internet bağlantısı olmuştur (Bauman ve Lyon, 2020:20). Nitekim bireyin bedenini taramaya yarayan dijital bileklikler sayesinde bireyin “beni oku” talimatıyla tüm verilerinin bilgisayar ortamına aktarılması, onun artık bir internet bağlantısı olduğunun göstergesidir ve dolayısıyla onun hakkında bilgi edinmek isteyenlerin onun duygularından ve düşüncelerinden bihaber olması ve onu sadece bir veri olarak okuması arzu edilebilir bir şey olarak kabul edilemez. Günümüz modern sistemlerinde bu durumun birey ve toplum için kolaylık sağlaması ya da harika bir düzen olarak nitelendirilmesi anlaşılabilir; ancak güvenlik-gözetim birlikteliğinde özgürlük, bireyin kendi duygularıyla ve düşünceleriyle varoluşu, modern iktidarın ideal düzen fikrine feda edilmiştir. Modern düzenin yeni mekanizmaları olan dijital ve elektronik gözetim sistemleri, özel yaşam alanına giren hemen her yerde kendisini göstermekte ve dokunulmamış hiçbir alan bırakmamaktadır (Bauman ve Lyon, 2020:20). Tüm insanlığın gözetlendiği bir düzende gözetlemenin sebebi olarak güvenliği gerekçe gösteren günümüz modern iktidarlara,

bireyin bedenini ve toplumsal yaşamı çeşitli teknolojik gözetim mekanizmalarıyla kısıtladığı gibi güvenlik gerekçesiyle uygulamaya koyduğu sistemlerin de daha fazla güvenlik açığına sebep olabileceği unutulmamalıdır. Nitekim modern iktidarın kendi faaliyetlerini kolaylaştırmak için bireyin tüm kişisel verilerini kaydetmesi ve bu verilerin depolandığı alanın belirli ağ zayıflıkları sebebiyle siber korsanların eline geçmesi durumunda, siber korsanlar bu verilerle her türlü işlemi gerçekleştirebilirler. “Tehdit” ve “öteki” söylemlerinin sıklıkla tekrarlandığı modern düzende egemen güç; kendi iktidarını sağlamlaştırmak ve olabildiğince sürdürmek için her türlü kısıtlamaya, sınırlandırmaya başvurmakta ve dolayısıyla gerek tel örgülerle ve bariyerlerle gerek teknolojik gözetim aygıtlarıyla olsun üst düzey bir güvenlikleştirme hali yaratarak bireyin ve toplumun her an tetikte olmasına neden olmaktadır. Diğer yandan öteki ve istenmeyen olarak lanse edilen bireyler ve toplumlar için ise bu durum olumsuz ve arzu edilmeyen birtakım durumlara neden olabilir. Nitekim öteki olarak nitelendirilen ve farklı bir etnik kökene sahip olan kişilerin, kendi ülkelerinde yaşam haklarının ellerinden alınması halinde başka bir coğrafyaya göç etmeleri durumunda bu kişilere karşı üst düzey güvenlik önlemlerinin alınması ve kendi ülkelerine geri gönderilmeleri evrensel hukuk ilkeleriyle bağdaşmayacağı gibi evrensel hukuk ilkelerine uymayı taahhüt etmiş iktidarlar için ise ciddi bir çelişki yaratacaktır.

İnsanın kusurlu bir canlı olduğunu unutan modern iktidarlar, en kusursuz ve ideal düzen peşinde koşmaktadırlar. Ancak modern iktidarın kusursuz düzen tasavvuru son noktada daha fazla teknolojik gözetim sistemleri, daha çok veri kaydetme ve kontrol ve disiplin doğuracaktır ve tüm bu disiplin/denetim mekanizmaları karşısında daha çok hak ihlalinin olacağı ve özgür birey mantığının yok olacağı da unutulmamalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AB’NİN TOPLUMSAL KONTROL ARAÇLARI VE UYGULAMALARI

Michel Foucault, 18. yüzyılda yeni bir iktidar tekniğinin ortaya çıktığını söylemektedir. Bu iktidar tekniği, disiplindir (Foucault, 2015:207-289). Bu teknik; zora başvurmada öznelere zihinlerini eğiten, bedenlerini eğiten, yasal düzenlemelerle, hukuki ve toplumsal normlarla öznelere itaat ettiren bir tekniktir. Disiplin teknikleriyle bireyi ve toplumu kontrol altında tutan ve bireyleri uyumlu kılan disiplinci güç, itaatsizlik durumunda ise bireyleri ya da toplumu birtakım yaptırımlara maruz bırakmakta ve tekrar disipline etmektedir. Bunun yanı sıra disiplinci gücün disiplin teknikleri arasında yer alan; yasal ve hukuki düzenlemeler, politikalar, normlar, kurumlar, aynı zamanda toplumsal kontrol araçlarından ve uygulamalarındandır.

Kavramsal olarak toplumsal kontrol kavramı; bireyin ve toplumun yerleşik kurallara ve normlara uyumunu sağlayan ve bu uyumu sürdürme, bireyin ve toplumun davranışlarını düzeltme, denetleme ve kontrol altında tutma amacı taşıyan bir süreci ifade etmektedir. Bireylerin ve grupların toplumsal normlardan saptığı düşünüldüğünde ise, disiplinci güç bu davranış düzeltmek veya cezalandırmak için toplumsal kontrol araçlarını ve uygulamalarını devreye koyar ve böylelikle normları güçlendirir (Sociology.institute, 2023). Resmi kontrol araçları ve uygulamaları arasında sayılan yasal düzenlemeler, kurumlar, politikalar, toplumsal düzenin sağlanması ve kontrolü açısından önemli kabul edilmektedir. Nitekim bu tür araçlara ve uygulamalara riayet etmeyen taraflar yaptırımlarla, kolluk kuvvetleri mekanizmalarıyla kontrol altına alınırlar. Bunun yanı sıra demokratik toplumlarda, toplumsal kontrolün resmi hedefleri ve mekanizmaları seçilmiş temsilciler tarafından çıkarılan yasalar aracılığıyla belirlenir ve bu sayede bireylerden ve toplumdan belli bir destek alınır ve gönüllü bir uyum sağlanır (socialsci.libretexts.org., 2024). Nitekim bu durum Foucault’nun “öznenin de dahil edildiği ve öznenin, disiplinci gücün suç ortağı yapıldığı” dediği durumu yansıtmaktadır (Foucault, 2015:207-289). Dolayısıyla disiplinci güç tarafından özne olarak kabul edilen taraf ya da taraflar kontrol araçlarına ve uygulamalarına dahil edilerek, disiplin toplumunun bir parçası olduğuna ikna edilir ve bu şekilde özne de kontrol altına alınır ve itaat ettirilir. Bu bağlamda tezin bu bölümünde AB içindeki düzenin ve kontrolün sağlanması amacıyla modern yönetim tarafından inşa edilen birtakım yasal düzenlemelere, politikalara ve kurumlara yer verilmiştir. Bu bölümün temel hedefi; modern yönetimin denetim, disiplin ve gözetim barındıran kontrol araçlarını ve uygulamalarını aktarmak ve tezin “Metodoloji ve Analiz” bölümü için bir ön hazırlık yapmaktır. Burada ilk olarak “AB’nin Oluşumu-Düzeni” başlığı

altında AB sisteminin işleyişi için uygulamaya koyulan düzenleyici ve kontrol edici düzenlemelere yer verilmekte ve ardından ise “AB’nin Politikaları” başlığı altında AB’nin; Göç ve İltica Politikasına, Güvenlik ve Savunma Politikasına, Teknoloji ve Dijital Politikasına ve Çevre ve İklim Politikasına yer verilmektedir. Kapsam gereği ve araştırmanın daha gerçekçi olması adına sınırlı tutulan AB’nin kontrol araçları ve uygulamaları (*antlaşmalar, politikalar, kurumlar*), tezin dördüncü bölümü olan “Metodoloji ve Analiz” bölümünde, Panoptik Gözetim teorisi ve MAXQDA programının kodlama tekniği ekseninde tekrar ele alınmakta ve analiz edilmektedir.

3.1. AB’nin Oluşumu-Düzeni

Avrupa’yı iş birlikçi ve barışçıl bir şekilde birleştirmeyi öngören ilk fikirler 1600’lü yıllara dayansa da bu fikirlerin uygulamaya koyulmasına dair ilk önemli adımlar İkinci Dünya Savaşı sonrasına uzanmaktadır (Cuyvers, 2017:2). İkinci Dünya Savaşı sonrası bir Fransız-Alman uzlaşısının sağlanmasını ve Avrupa’da barışçıl bir düzenin tesis edilmesini isteyen dönemin Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schuman, Fransız iktisatçı Jean Monnet ile birlikte bir bildirge hazırlamıştır. Schuman Bildirgesi olarak bilinen bu bildirmede; Robert Schuman bir Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu’nun (AKÇT) kurulmasını önermiştir (Europa.eu, 1950; Cuyvers, 2017:3). İlgili bildirmede şu ifadeler yer almaktadır:

”Dünya barışı, onu tehdit eden tehlikelerle orantılı yaratıcı çabalar gösterilmeden korunamaz. Düzenli ve yaşayan bir Avrupa’nın medeniyete yapabileceği katkı, barışçıl ilişkilerin sürdürülmesi için vazgeçilmezdir. 20 yıldan fazla bir süredir birleşik bir Avrupa’nın savunucusu rolünü üstlenen Fransa, her zaman barışa hizmet etmeyi temel amacı olarak benimsemiştir. Birleşik bir Avrupa sağlanamadı ve savaş yaşadık. Avrupa bir anda ya da tek bir plana göre yapılmayacak. Öncelikle fiili bir dayanışma yaratacak somut başarılarla inşa edilecek. Avrupa uluslarının bir araya gelmesi, Fransa ve Almanya’nın kadim muhalefetine ortadan kaldırılmasını gerektiriyor. Yapılacak herhangi bir eylem öncelikle bu iki ülkeyi ilgilendirmelidir. Bu amaç doğrultusunda Fransız Hükümeti, sınırlı ama belirleyici bir nokta üzerinde derhal harekete geçilmesini önermektedir. Bu bildirme, Fransız-Alman kömür ve çelik üretiminin bir bütün olarak, diğer Avrupa ülkelerinin katılımına açık bir organizasyon çerçevesinde ortak bir Yüksek Otorite altına alınmasını öneriyor. Kömür ve çelik üretiminin bir havuzda toplanması, Avrupa federasyonunun ilk adımı olarak derhal ekonomik kalkınma için ortak temellerin oluşturulmasını sağlamalı ve uzun süredir savaş mühimmatı imalatına adanmış ve en sürekli kurbanı oldukları bölgelerin kaderini değiştirecektir. Üretimde bu şekilde tesis edilen dayanışma, Fransa ile Almanya arasında herhangi bir savaşın sadece düşünülemez değil, aynı zamanda maddi olarak imkansız hale geldiğini açıkça ortaya koyacaktır. Katılmak isteyen tüm ülkelere açık ve nihai olarak tüm üye ülkelere endüstriyel üretimin temel unsurlarını aynı koşullarla sağlamakla yükümlü olan bu güçlü üretim biriminin kurulması, ekonomik birleşmeleri için gerçek bir temel oluşturacaktır. Bu üretim, yaşam standartlarının yükseltilmesine ve barışçıl kazanımların desteklenmesine katkıda bulunmak amacıyla ayırım ve istisna olmaksızın bir bütün olarak dünyaya sunulacak. Artan kaynaklarla Avrupa, temel görevlerinden biri olan

Afrika kıtasının kalkınmasını gerçekleştirmeye devam edebilecektir. Bu şekilde, ortak bir ekonomik sistemin kurulması için vazgeçilmez olan çıkarların birleşmesi basit ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilecek; uzun zamandır birbirlerine kanlı ayrılıklarla karşı çıkan ülkeler arasında daha geniş ve daha derin bir topluluğun ortaya çıkmasının mayası olabilir. Temel üretimi bir araya getirerek ve kararları Fransa, Almanya ve diğer üye ülkeleri bağlayacak yeni bir Yüksek Otorite oluşturacak olan bu öneri, barışın korunması için vazgeçilmez olan bir Avrupa federasyonunun ilk somut temelini gerçekleştirilmesine yol açacaktır. Tanımlanan hedeflerin gerçekleştirilmesini teşvik etmek amacıyla, Fransız Hükümeti aşağıdaki temeller üzerinde müzakereleri başlatmaya hazırdır. Bu ortak Yüksek Otoritenin üstleneceği görev, mümkün olan en kısa sürede üretimin modernizasyonunu ve kalitesinin iyileştirilmesini sağlamak; Fransız ve Alman pazarlarının yanı sıra diğer üye ülkelerin pazarlarına da aynı şartlarda kömür ve çelik tedariki sağlamak; diğer ülkelere yapılan ihracatın ortak gelişimini ve bu sektörlerdeki işçilerin yaşam koşullarının eşitlenmesini ve iyileştirilmesini sağlamak. Bu hedeflere ulaşmak için, üye ülkelerin üretiminin şu anda içinde bulunduğu çok farklı koşullardan başlayarak, bir üretim ve yatırım planının uygulanması, fiyatları eşitlemek için telafi edici makinelerin kurulması ve üretimin rasyonelleştirilmesini kolaylaştırmak için bir yapılandırma fonu yaratılması gibi bazı geçiş tedbirlerinin uygulamaya konulması önerilmektedir. Kömür ve çeliğin üye ülkeler arasındaki hareketi derhal tüm gümrük vergilerinden muaf olacak ve farklı nakliye ücretlerinden etkilenmeyecektir. Üretimin daha rasyonel dağılımını ve en yüksek verimlilik seviyesini kendiliğinden sağlayacak koşullar yavaş yavaş yaratılacaktır. Dağıtım ve ulusal pazarların sömürülmesi konusunda kısıtlayıcı uygulamalar empoze etme ve yüksek karları koruma eğiliminde olan uluslararası kartellerin aksine, örgüt pazarların kaynaşmasını ve üretimin genişlemesini sağlayacaktır. Yukarıda tanımlanan temel ilke ve taahhütler, Devletler arasında imzalanacak ve parlamentolarının onayına sunulacak bir anlaşmaya konu olacaktır. Başvurulara ilişkin detayların çözümlenmesi için gerekli müzakereler, ortak mutabakatla atanacak bir hakemin yardımıyla gerçekleştirilecektir. Hakem, ulaşılan anlaşmaların belirlenen ilkelere uygunluğunu denetlemekle görevlendirilecek ve çıkmaza girilmesi durumunda hangi çözümün benimseneceğine karar verecek. Programın yönetimiyle görevlendirilen ortak Yüksek Otorite, hükümetler tarafından eşit temsil olanağı sağlayacak şekilde atanan bağımsız kişilerden oluşacaktır. Bir başkan hükümetler arasındaki ortak anlaşmayla seçilecek. Kurumun kararları Fransa, Almanya ve diğer üye ülkelerde uygulanacaktır. Kurum kararlarına karşı itiraz yolları için uygun tedbirler sağlanacaktır. Birleşmiş Milletler'in bir temsilcisi Otorite nezdinde akredite edilecek ve kendisine yılda iki kez Birleşmiş Milletler'e kamuya açık bir rapor sunması talimatı verilecek ve bu raporda yeni örgütün özellikle amaçlarının korunmasıyla ilgili olarak işleyişi hakkında bilgi verilecektir. Yüksek Otorite kurumu, işletmelerin mülkiyet yöntemlerine hiçbir şekilde önyargıda bulunmayacaktır. Ortak Yüksek Otorite, görevlerini yerine getirirken, Uluslararası Ruhr Otoritesine verilen yetkileri ve Almanya'ya yüklenen her türlü yükümlülüğü, bunlar yürürlükte kaldığı sürece dikkate alacaktır” (Europa.eu, 1950).

Burada bir dönem savaşın ve sanayileşmenin temel metası olan kömür ve çelik, Schuman Bildirgesi'yle birlikte yeni bir forma sokulmuştur. Kömür ve çelik üzerinde uluslararası üstü bir otorite yaratmayı amaç edinen bildirge, aynı zamanda Avrupa ülkeleri arasında barışın ve refahın sağlanmasını kolaylaştırmaya yönelik fikirleri içermektedir. İlgili bildirge bir yandan İkinci Dünya Savaşı'nın Avrupa ülkeleri üzerinde yarattığı yıkımı ortadan kaldırmayı, diğer

yandan da ekonomik entegrasyon sayesinde barışı garanti altına almayı hedeflemiştir (Cuyvers, 2017:4). Bu bağlamda Schuman Bildirgesi'ne bağlı kalarak, ilk kez altı Avrupa ülkesi (*Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda*) 1952 yılında Paris Antlaşması'nı kabul ederek; Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun (AKÇT) kurulmasını sağlamışlardır. Nitekim Schuman ve Monnet tarafından hazırlanan ve uluslar-üstü unsurlar içeren bildirge, Paris Antlaşması'yla resmîyet kazanmış ve akabinde kurulan Topluluk bünyesinde, “Yüksek Otorite” olarak bilinen bir Yürütme, bir Parlamenterler Meclisi, bir Bakanlar Kurulu, bir Adalet Divanı ve bir Danışma Komitesi oluşturulmuştur (Europa.eu, 2023).

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kurulmasından sonra, her ikisi de uluslar-üstü nitelikte olan iki ek kuruluş daha oluşturulmuştur (Cuyvers, 2017:4). Bu ek kuruluşlar 1957 Roma Antlaşması'yla kurulan; Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'dur (AAET, diğer adıyla EUROTOM) (Europa.eu, 2023). AKÇT, AET ve AAET olarak bütünleşme yoluna devam eden Avrupalı üye devletler, özellikle ekonomik bütünleşmeyi sağlamak adına kurdukları AET ile daha fazla ilerleme kaydetmişlerdir (Europa.eu, 2023). 1957'den 1985'e kadar siyasi bir durgunluk sürecine giren Avrupa Toplulukları daha sonra 1986 Avrupa Tek Senedi (ATS) ile büyük bir değişikliğe giderek yeni bir süreci başlatmışlardır. Bu değişiklik öncelikle kurumsal değişikliğe ilişkin olmuştur. Nitekim ATS ile AKÇT, AET ve AAET birleştirilmiş ve tek bir Konsey ve Komisyon kurulmuş ve tek bütçe ilkesi getirilmiştir (Europa.eu, 2023). Böylece ATS, “Tek Pazarı” Avrupa bütünleşmesinin ön saflarına yerleştirmiş ve bu yenilenen yapıyla birlikte Avrupa Birliği'ne giden süreci hızlandırmıştır. 1992 yılına gelindiğinde AET'ye üye devletler, Maastricht Antlaşması'nı kabul etmiş ve bu Antlaşma ile birlikte AET, Avrupa Birliği'ne dönüşmüştür. Bunun yanı sıra, eski Avrupa Antlaşmalarını değiştiren ve üç sütunlu bir yapıyı öngören Maastricht Antlaşması; Avrupa vatandaşlığının tanımlanmasına, ortak para biriminin benimsenmesine ve Avrupa Parlamentosu'nun güçlendirilmesine ilişkin ilkeleri de kabul etmiştir (Europa.eu, 2023). Maastricht Antlaşması kapsamında oluşturulan Birliğe, üç grupta sınıflandırılan ve genellikle “sütunlar” olarak adlandırılan alanlar dahilinde birtakım yetkiler verilmiştir. Bunlardan ilk sütun; Avrupa Topluluklarından oluşmakta ve üye devletlere sahip oldukları yetkileri tanımlayan bir çerçeve sağlamaktadır. İkinci sütun; Antlaşma'nın V. Başlığında belirtilen Ortak Dış ve Güvenlik Politikasıdır (ODGP). Üçüncü sütun; Antlaşma'nın VI. Başlığında belirtilen Adalet ve İçişleri Alanlarında İş Birliğidir. Başlık V ve VI, Komisyon'u dahil etmeyi ve Parlamento'ya danışmayı ve belirli ulus-üstü özelliklerle birlikte ortak kurumları kullanarak hükümetler arası iş birliğini içermektedir (Europa.eu, 2023). Maastricht Antlaşması geniş kapsamlı birçok hedefi içerdiği halde ciddi zorluklarla

karşılaşmıştır. Bu zorluklardan en önemlisi, bazı üye ülke halklarının (Danimarka, Birleşik Krallık, Fransa) Maastricht Antlaşması'nın hükümlerine yeterince destek vermemesi olarak gösterilmektedir (Cuyvers, 2017:6). Akabinde bu zorlukları gidermek adına 1996 yılında AB üye ülkeler, Avrupa Birliği Antlaşması'nı (Maastricht Antlaşması) revize etmek adına İtalya'nın Torino şehrinde bir araya geldiler (Europa.eu, 1999). 1996 yılında üye devletlerin aldıkları ortak karar gereği; AB Antlaşması'nda değişiklik yapan Amsterdam Antlaşması, Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmalar ve ilgili bazı kanunlar kabul edilmiş ve bu yeni düzenlemeler Avrupa Parlamentosu Başkanı tarafından imzalanmış ve 1999 yılında ise Amsterdam Antlaşması yürürlüğe girmiştir (Europa.eu, 1999). Böylece yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması'yla ortak karar prosedürü basitleştirilmiş ve kapsamı genişletilmiştir ve ayrıca Parlamento artık Komisyon Başkanı'na onaylama hakkına sahip olmuştur (Europa.eu, 1999).

2000'li yıllara gelindiğinde; AB'nin genişlemesine yönelik mevcut Antlaşmaların yeterli olmadığı belirtilmiştir. Bunun üzerine yeni bir revizyona ihtiyaç duyan AB üye devletler, 2001 yılında Fransa'nın Nice şehrinde tekrar bir araya geldiler. Bu toplanma neticesinde; AB Antlaşması'nda değişiklik yapan Nice Antlaşması, Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmalar ve ilgili bazı düzenlemeler kabul edilmiştir. 2001'de imzalanan ve 2003 yılında yürürlüğe giren Nice Antlaşması'nın amacı, Avrupa Birliği'nin kurumsal yapısını yeni genişlemenin zorluklarına dayanabilecek şekilde reforme etmek şeklinde belirtilmiştir (Europa.eu, 2003). Böylece Nice Antlaşması'yla birlikte Parlamantonun yasama ve denetleme yetkileri artırılmış, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı kabul edilmiştir (Europa.eu, 2003). Ancak Şart'ın yasal olarak bağlayıcı kılınması Lizbon Antlaşması'yla olmuştur (Europa.eu, 2003). 2007 yılında kabul edilen ve 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'nın tarihi 2001 yılına kadar uzanmaktadır (Europa.eu, 2023). 2001 yılı sonunda anayasal bir proje (*Laeken deklarasyonu veya AB'nin geleceğine ilişkin Avrupa Konseyi deklarasyonu*) kapsamında ele alınan Antlaşma, Avrupa federasyonu fikrini taşıdığı için tartışmalara yol açmıştır. Özellikle 2004 yılında “Anayasal Antlaşma” olarak belirtilmesi tartışmaların temel sebebi olmuştur. Nitekim Anayasal Antlaşma ile istenen; Avrupa entegrasyonunun daha fazla anayasallaştırılması ve aynı zamanda ortak bir devlet yaratma fikridir. Dolayısıyla bu fikir, ulusal referandumlarda oylamaya sunulmuş ve bu oylama neticesinde Anayasal Antlaşma fikri reddedilmiştir (Cuyvers, 2017:6-7). Ortaya çıkan bu olumsuz sonuçlardan birkaç yıl sonra Portekiz'de yeni bir Hükümetler-arası Konferans yapılmıştır. 2007 yılındaki bu konferans neticesinde; Avrupa Komisyonu Lizbon Antlaşması'nı imzalamış ve ilgili Antlaşma tüm üye devletlerce de onaylanmıştır. Bu bağlamda Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Topluluğunu Kuran

Antlaşmayı Değiştiren Lizbon Antlaşması, 1 Aralık 2009'da yürürlüğe girmiştir (Europa.eu, 2023). Lizbon Antlaşması hükümlerine göre; Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma, “Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma” (ABİHA) olarak yeniden adlandırılmıştır ve metin boyunca “Topluluk” ifadesi “Birlik” olarak değiştirilmiştir (Europa.eu, 2023). Birlik, Topluluğun yerini alan ve onun yasal halefi olarak belirtilmiştir. Lizbon Antlaşması'nda, bayrak veya marş gibi devlet benzeri Birlik sembolleri ortaya koyulmamıştır. Her ne kadar yeni metin artık ismen bir anayasal antlaşma olmasa da önemli kazanımların çoğunu korumaktadır (Europa.eu, 2023). Yine Lizbon Antlaşması'yla birlikte, Maastricht Antlaşması'nın getirdiği üç sütunlu yapı da ortadan kaldırılmıştır.

Avrupa Birliği'nin kurumsal yapısının tarihi, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kurulduğu yıllara dayanmaktadır. 1950'li yıllarda oluşturulan kurumsal yapı güçsüz bir niteliğe sahip olmakla birlikte, yıllar içinde yeni kurumların ve organların eklenmesi neticesinde AB, daha etkili bir yapı haline dönüştürülmüştür. Günümüz itibarıyla Avrupa Birliği; 7 Avrupa kurumu, 7 AB organı ve 30'un üzerinde merkezi olmayan kurum olarak AB genelinde faaliyet göstermektedir (Europa.eu, 2023). AB'nin kurumsal yapısının temelini oluşturan 7 Avrupa kurumundan 4'ü AB yönetimine yön veren ana karar verici kurumdur. Bunlar; Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği Konseyi ve Avrupa Komisyonu'dur. Geriye kalan 3 kurum ise bu karar verici kurumları tamamlayan; Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Sayıştayı'dır (Europa.eu, 2023). AB yönetiminde ana karar verici kurumlardan biri olan Avrupa Parlamentosu, 1952'de Avrupa Meclisi olarak kurulmuş ve sonrasında 1962'de ise Avrupa Parlamentosu'na dönüşmüştür. Parlamento, AB'nin yasama, denetleme ve bütçe sorumluluklarına sahip organdır. Parlamento'ya üye seçimi ise; AB seçmenleri tarafından beş yılda bir yapılmaktadır (Europa.eu, 2023). Bunun yanı sıra Parlamento faaliyetlerini Strazburg, Brüksel ve Lüksemburg'da yürütmektedir (Europa.eu, 2023). 1974'te gayri resmi kurulan, 1992'de resmi statü kazanan ve 2009'da da AB'nin resmi kurumu olan Avrupa Konseyi ise, AB'nin genel siyasi yönünü ve önceliklerini belirler; Konsey'in yasa çıkarmak gibi bir yetkisi bulunmamaktadır (Europa.eu, 2023). Ancak AB'nin güvenlik ve stratejik çıkarlarını dikkate alarak AB'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikasını tanımlar (Europa.eu, 2023). Merkezi Belçika'nın Brüksel şehrinde bulunan Konsey'in üyeleri ise; Avrupa Konseyi Başkanı, Avrupa Komisyonu Başkanı ve AB üye ülkelerin devlet veya hükümet başkanlarıdır (Europa.eu, 2023). AB'nin kurumsal yapısında önemli olan kurumlardan bir diğeri Avrupa Birliği Konseyi'dir. 1958'de kurulan AB Konseyi'nin merkezi Brüksel'dedir. Üyeleri ilgili politika alanlarına göre AB üye ülkelerin hükümet bakanlarından oluşmaktadır. AB Konseyi'nin temel görevleri; Avrupa Komisyonu'nun önerilerine dayanarak

Avrupa Parlamentosu ile birlikte AB yasalarını müzakere etmek ve koordine etmek; Avrupa Konseyi yönergelerine dayanarak AB'nin dış ve güvenlik politikasını geliştirmek; AB ile diğer ülkeler veya uluslararası kuruluşlar arasında anlaşmalar yapmak; Avrupa Parlamentosu ile birlikte yıllık AB bütçesini kabul etmektir (Europa.eu, 2023). 1958'de kurulan Avrupa Komisyonu ise, AB'nin yönetiminde ana karar verici kurum olmakla birlikte aynı zamanda AB'nin siyasi açıdan bağımsız yürütme koludur (Europa.eu, 2023). Avrupa mevzuatı için yeni tekliflerin hazırlanmasında tek başına sorumlu olan Komisyon, Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi'nin kararlarını uygulamakla yükümlüdür. Merkezi Brüksel'de bulunan Avrupa Komisyonu'nun temel görevleri arasında yeni kanunlar teklif etmek; AB politikalarını yönetmek ve AB finansmanını tahsis etmek; Adalet Divanı ile birlikte AB hukukunun tüm üye ülkelerde gerektiği gibi uygulanmasını sağlamak ve AB'yi uluslararası alanda temsil etmek bulunmaktadır (Europa.eu, 2023). Bunun yanı sıra 1952'de kurulan ve AB yönetiminde etkili kurumlardan olan Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) ise, AB üye ülkelerinin ve AB kurumlarının AB yasalarına uymasını, AB hukukunun her AB üye ülkesinde aynı şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlar (Europa.eu, 2023). Merkezi Lüksemburg'da bulunan ABAD'ın görevleri arasında kanunun yorumlanması/uygulanması, AB yasal düzenlemelerinin iptal edilmesi ve AB kurumlarına yaptırım uygulanması bulunmaktadır (Europa.eu, 2023). 1998 yılında kurulan ve merkezi Almanya'nın Frankfurt şehrinde bulunan Avrupa Merkez Bankası, AB'nin kurumsal yapısı içerisinde bulunan bir başka kurumdur. Avrupa Merkez Bankası'nın temel amacı; fiyatları sabit tutmak ve böylece ekonomik büyümeyi ve istihdamın yaratılmasını desteklemektir (Europa.eu, 2023). Merkez Bankası'nın üyeleri; Avrupa Merkez Bankası Başkanı ve Başkan yardımcısı ve tüm AB üye ülkelerin ulusal merkez bankası başkanlarıdır. Avrupa Merkez Bankası'nın görevleri arasında şunlar bulunmaktadır: Avrupa bankacılık sisteminin sağlamlığını ve güvenliğini sağlamak; Euro bölgesinde Euro banknotlarının üretilmesine izin vermek; fiyat eğilimlerini izlemek ve fiyat istikrarına yönelik riskleri değerlendirmek; finansal piyasaların ve kurumların ulusal otoriteler tarafından iyi denetlenmesini ve ödeme sistemlerinin iyi çalışmasını sağlamak; Euro bölgesinin döviz rezervlerini ve döviz kurlarını dengelemek için para birimlerinin alım satımını yönetmek ve faiz oranlarını, para arzını ve enflasyonu kontrol etmektir (Europa.eu, 2023). 7 Avrupa kurumundan sonuncusu ise, merkezi Lüksemburg'da bulunan ve 1977 yılında kurulan Avrupa Sayıştayı'dır. Avrupa Sayıştayı'nın temel görevi; AB fonlarının doğru şekilde toplanıp kullanıldığını kontrol etmek ve AB mali yönetiminin iyileştirilmesine yardımcı olmaktır (Europa.eu, 2023). Diğer görevleri arasında ise; AB gelir ve giderlerini denetlemek; Avrupa Komisyonu ve ulusal hükümetler için denetim raporları hazırlamak ve öneriler yazmak;

dolandırıcılık, yolsuzluk veya diğer yasa dışı faaliyetleri Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Ofisi'ne bildirmek; AB maliyesinin nasıl daha iyi yönetilebileceği ve vatandaşlara karşı nasıl daha hesap verilebilir hale getirileceği konusunda AB politika yapıcılarına uzman görüşü vermektir (Europa.eu, 2023).

3.2. AB'nin Politikaları

Tezin üçüncü bölümünün alt başlıklarından biri olan ve yalnızca AB'nin dört politikasının ele alındığı bu kısımda, teze konu olan ilgili dört politika alanına ilişkin bilgi verilmiştir ve ayrıca bu politikalarda AB'nin temel olarak neyi hedeflediğine yer verilmiştir. Buradaki temel amaç; Avrupa Birliği'ni ve politikalarını, Panoptik Gözetim teorisi ile ilişkilendirmeden önce AB'yi, ilgili literatürde var olan veriler üzerinden anlatmaktır. Bu bağlamda bu kısımda ele alınan politikalar şunlardır: *AB'nin Göç ve İltica Politikası*, *AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası*, *AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikası* ve *AB'nin Çevre ve İklim Politikasıdır*.

3.2.1. AB'nin Göç ve İltica Politikası

İkinci Dünya Savaşı sonrası; Fransız-Alman uzlaşısının sağlanması, savaşın korkunç etkilerinin ve devam eden Doğu-Batı çatışması tehdidinin ortadan kaldırılması amacıyla bir araya gelen altı Avrupa ülkesi (*Belçika, Federal Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda*) 1952'de Paris Antlaşması'yla birlikte Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu (AKÇT) kurdular (Europa.eu, 2023). Avrupa bütünleşmesi yolundaki ilk adımı AKÇT ile atan altı Avrupa ülkesi daha sonra 1957 Roma Antlaşması'yla birlikte entegrasyonun temellerini sağlamlaştırmak ve ortak bir gelecek fikrini güçlendirmek üzere AKÇT'yi, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) dönüştürdüler (Europa.eu, 2023). 7 Şubat 1992 tarihinde ise üye devletler, Maastricht Antlaşması ile AET'yi, Avrupa Birliği'ne dönüştürmeyi amaçlayan kararı imzaladılar ve ilgili antlaşma 1993 tarihinde yürürlüğe girdi. 1993 tarihinde yürürlüğe giren antlaşma kapsamında AET, Avrupa Birliği'ne dönüşmüş ve Maastricht Antlaşması ile birlikte eski Avrupa antlaşmaları değiştirilmiş ve üç sütuna dayanan (*Avrupa Topluluğu, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası, Adalet ve İçişleri Alanında İş Birliği*) bir Avrupa Birliği yaratılmıştır (Europa.eu, 2023). Tarihte sıklıkla bütünleşme fikrini savunan Avrupalı devletler birçok girişime rağmen -İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar- istenilen entegrasyonu sağlayamamışlardır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında bütünleşme yolunda atılan adımların başarıya ulaşmasıyla birlikte Avrupalı devletler, ticaret ve üretimde ortak bir pazar kurarak ihtiyaçlarını karşılamak üzere birbirlerine sınırlarını açmaya başladılar ve iç sınırlarını açmaya başladıkça, ortak dış sınırlarını güçlendirmek ve istenmeyen göçmenleri göndermek için etkili

yöntemler ve telafi edici kontroller arayışına girdiler (Dahlman, 2016:8-22). Bu durumun ilk işaretleri 1958 gibi erken bir tarihte Benelüks Ekonomik Birliği'nde (*Belçika, Hollanda, Lüksemburg*) görülmeye başlanmıştır. Nitekim Benelüks Ekonomik Birliği'ndeki ülkeler; Benelüks bölgesinde iş arayan üçüncü ülke vatandaşlarının sınır dışı edilmesi için çevre ülkelerle geri kabul anlaşmaları imzalamış ve Benelüks bölgesinin sadece Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasındaki sınırlarda yaşayan işçilere açılmasını kararlaştırmışlardır (Dahlman, 2016:8-22). Benelüks Ekonomik Birliği'nin yürütmüş olduğu bu politika, ortak pazar oluşturma açısından başarılı olmuş ve üçüncü ülkelerle yapılan geri kabul anlaşmalarıyla korunan iç açık sınırların birleşimi, Avrupa Birliği'ne yeni ülkelerin eklenmesiyle birlikte daha sonraki pazar gelişmelerinde de kullanılmıştır. Diğer yandan Avrupa Birliği'nin yakın tarihinde ortaya koymuş olduğu bu düzenlemeler, şu anda Avrupa'da sınırsız işçi göçü ve dolaşımının temelini oluşturan; 1985'te kabul edilen ve 1995'te yürürlüğe giren Schengen Anlaşması ile doruğa ulaşmıştır (Dahlman, 2016:8-22).

Schengen Anlaşması'nın tüm yönleriyle kabul edilmesiyle birlikte; Schengen bölgesine katılan 27 ülke (*Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İtalya, Letonya, Lihtenştayn, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre*) Schengen Sınırları Kanunu'nun ((EC) 562/2006 sayılı Tüzük) yasalara aykırı bir şekilde geri göndermeyi yasaklayan ve ayrımcılık yapmaya yönelik eylemlerden kaçınmayı emreden 6. maddesine uymayı taahhüt etmişlerdir (Avrupa Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:27). Schengen Anlaşması'yla birlikte Schengen bölgesi dışında kalan komşu ülkelerle kapsamlı geri kabul anlaşmaları ve ortak bir vize politikası üzerine anlaşılan üye devletler, kendi egemenlik alanlarına giren dış sınırların kontrolü ve göç kuralları gibi konularda ise kendi politikalarına göre hareket edeceklerini kabul etmişlerdir (Dahlman, 2016:8-22). Yine Schengen Sınırları Kanunu'nun 6. maddesi kapsamında sınır kontrollerinde görevli kimselerin; cinsiyet, din, inanç, ırk veya etnik köken, engellilik, cinsel tercih ve yaş gibi durumlarda insanlık onuruna zarar getirecek şekilde davranılmaması garanti altına alınmıştır (Avrupa Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:34). Dolayısıyla bu tür durumları tespit etmek ve değerlendirmek üzere de bir mekanizma oluşturulmuştur ((EU) 1053/2013 no'lu Tüzük) (Avrupa Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:34). Avrupa Birliği üye ülke vatandaşlarının ve ayrıca AB'ye üye olmayıp; ancak Schengen Anlaşması'na taraf olan ülke vatandaşlarının; AB sınırları içinde onay almadan giriş yapma ve dolaşma üzerine kurulan Schengen vize rejimi, dış sınırlarda ise geçiş noktalarının bulunduğu yerlerin çeşitli bilgi teknoloji sistemleriyle güçlendirilmesi ve böylece düzensiz göçmenlerin geçişinin

zorlaştırılması üzerine kurulmuştur (Avrupa Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:28).

AB üye ülkelerine ve Schengen bölgesine düzensiz geçişi zorlaştırmak ve engellemek için çok sayıda karar alan ve bu kararları etkili mekanizmalar aracılığıyla devreye sokan AB, özellikle hem AB topraklarına izinsiz girenlere yönelik hem de bu kişileri izinsiz şekilde AB'ye taşıyan kişiler hakkında “Taşıyıcılara Yönelik Yaptırım Yönetmeliği (2001/51/EC)” kapsamında yaptırım uygulamaktadır (Avrupa Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:30). Bunun yanı sıra AB, yine izinsiz girişleri engellemek için AB hukuku kapsamında hem AB üye ülkelerinin hem de Schengen Anlaşması'na taraf olan ülkelerin karşılıklı bilgi alıp verebileceği yeni bir bilgi sistemi mekanizması oluşturmuştur. Schengen Bilgi Sistemi (*Schengen Information System-SIS*) olarak adlandırılan bu veri tabanı, yasaklı üçüncü ülke vatandaşlarının AB ve Schengen bölgesinde rahatlıkla dolaşmasını engellemek için kurulmuş ve ilgili yasaklı kişilerin verileri SIS aracılığıyla kaydedilmekte ve bu bilgiler AB üye ülkeleriyle ve Schengen Anlaşması'na taraf olan ülkelerle paylaşılmaktadır. 1990'lı yıllarla birlikte uygulamaya koyulan SIS, 9 Nisan 2013 tarihinde daha ileri bir teknoloji kapsamında SIS-2'ye dönüştürülmüştür. SIS-2 Tüzüğü çerçevesinde, yasaklı üçüncü ülke vatandaşlarının sorgulaması yapılırken biyometrik veriler ve gelişmiş olanaklar kullanılmaktadır (Avrupa Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:31).

Avrupa ülkelerinin birleşmesini kolaylaştırmayı sağlayan ilk kurucu antlaşmaların kabul edildiği 1950'li yıllardan 1990'lı yıllara kadar Avrupa ülkeleri bütünleşme yolunda önemli adımlar atmışlardır. 1990'lı yıllarda bir yandan Avrupa içinde ekonomik, siyasi ve güvenlik alanlarında ortak hareket etmeyi savunarak bölgesel iş birliğini sağlamlaştırmaya çalışan AB, diğer yandan AB sınırlarına yönelen tehditlere karşı önemli mekanizmalar oluşturmaya çalışmıştır. Nitekim Avrupa'nın birleşmesinden sonraki süreç küresel sistemde ortaya çıkan sorunlar sebebiyle AB için yeni “sorunlarla, krizlerle” uğraşma mücadelesine dönüşmüştür. Özellikle 1989'da Doğu Bloğunun parçalanması ve çıkış kısıtlamalarının kaldırılması ve akabinde Yugoslavya'da, Afrika'da ve Orta Doğu'da savaşların patlak vermesi, milyonlarca insanın zorla yerinden edilmesine ve zorla yerinden edilen kişilerin de kitlesel halde Avrupa sınırlarına akın etmelerine yol açmıştır (Dahlman, 2016:8-22). 1990'lı yıllarda eşi benzeri görülmemiş bir şekilde bir sığınmacı akınıyla karşı karşıya kalan AB, çok sayıda sığınmacıyı kabul etmemek için birçok politika uygulamaya koymuştur. Göç ve iltica politikalarına; Schengen Sınırları Kanununu, Schengen Bilgi Sistemini ve sonrasında Dublin Tüzüğü'nü ekleyerek ilerlemeye devam eden AB, 1992 tarihli Maastricht Antlaşması kapsamında da; AB'nin göç ve iltica alanındaki yetkilerini belirlemiş ve Maastricht'in üç

sütunundan biri olan “Adalet ve İçişleri Alanında İş Birliği” ile de göç ve iltica konusunu koruma altına almıştır (Europa.eu, 2023). Yine 1997 tarihinde imzalanan ve 1999 yılında yürürlüğe giren ve Maastricht Antlaşması’nda köklü değişiklikler yapan Amsterdam Antlaşması’yla da göç ve iltica konusu “Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı” içine dahil edilmiş ve koruma altına alınmıştır (Europa.eu, 2023). AB kurucu antlaşmalarında dönem dönem yapılan değişikliklerle birlikte Birliğin, göç ve iltica alanı da değişikliğe uğramaktadır. Nitekim *“1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Birliği Antlaşması’yla Avrupa Ekonomik Topluluğu’nu Kuran Antlaşma’nın adı Avrupa Topluluğu’nu Kuran Antlaşma olarak değiştirilmiş ve daha sonra 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması’yla da Avrupa Topluluğu’nu Kuran Antlaşma’nın adı Avrupa Birliği’nin İşleyişi Hakkında Antlaşma (ABİHA) olarak değiştirilmiştir”* (ab.gov.tr, 2011:6). Yapılan bu değişiklikler kapsamında Lizbon Antlaşması’yla “Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı” içine dahil edilen göç ve iltica konusu, ABİHA’nın V. Başlığı altında da gösterilerek doğrulanmakla birlikte göç ve iltica konusuna daha fazla yer verilmiştir (Europa.eu, 2012). Bu kapsamda ABİHA’nın göç ve ilticaya yönelik genel hükümlerinin yer aldığı V. Başlık, madde 67 (1) şunu içermektedir: *“Birlik, temel haklara ve üye devletlerin farklı hukuk sistemlerine ve geleneklerine saygılı bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı sağlar”* (Europa.eu, 2012). ABİHA madde 67 (2): *“Kişiler için iç sınır kontrollerinin bulunmasını sağlayacak ve üçüncü ülke vatandaşlarına karşı adil olan, üye devletler arasındaki dayanışmayı temel alan ortak bir sığınma, göç ve dış sınır kontrolü politikası kabul edilecektir”* (Europa.eu, 2012). Yine ABİHA’nın V. Başlığı altında yer alan “Sınır Kontrolleri, İltica ve Göç Politikaları” alt başlığı madde 78 (1): *“Birlik, uluslararası korumaya ihtiyaç duyan herhangi bir üçüncü ülke vatandaşına uygun statü sunmak ve geri göndermeme ilkesine uygunluğu sağlamak amacıyla sığınma, ikincil koruma ve geçici koruma konusunda ortak bir politika geliştirir. Bu politika, mültecilerin statüsüne ilişkin 28 Temmuz 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 31 Ocak 1967 tarihli Protokol ve diğer ilgili antlaşmalara uygun olmalıdır”* der (Europa.eu, 2012). Madde 79 (1) ise, yasa dışı göçü ve insan ticaretini önlemeye yönelik tedbirleri içermekle birlikte temel olarak şu ifadelerle yer verir: *“Birlik, her aşamada göç akışlarının etkin yönetimi, üye devletlerde yasal olarak ikamet eden üçüncü ülke vatandaşlarına adil muamele edilmesini ve yasa dışı göç ve insan ticaretinin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle yönelik geliştirilmiş tedbirlerin sağlanmasını amaçlayan ortak bir göç politikası geliştirecektir”* (Europa.eu, 2012). Tüm bu gelişmelerle birlikte 2000’li yılların başında AB, hem düzensiz göçün yönetilmesi hem de iltica konusunda AB üye ve Schengen bölgesinde yer alan ülkelerle ortak bir politika oluşturmak amacıyla bir dizi yeni

önlem almaya başlamıştır. Bu alanda özellikle ön plana çıkan iki temel araç; Ortak Avrupa İltica Sistemi (*Common European Asylum System-CEAS*) ve Dublin Yönetmeliği'dir.

CEAS'ın 1999 tarihinde uygulanmasıyla birlikte AB sığınmayı, Mültecilerin Korunmasına İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde de olduğu gibi, CEAS'ı da temel haklara saygı çerçevesinde değerlendirmiş ve uluslararası bir yükümlülük olarak benimsemiştir (Europa.eu, 1999). Ortak Avrupa İltica Sistemi 1999 yılında kabul edildikten sonra, 1999 ve 2005 yılları arasında CEAS kapsamında; sığınma için asgari standartları belirleyen altı yasal belge kabul edilmiştir. Bunlar: Eurodac Yönetmeliği, Geçici Koruma Direktifi, Sığınmacıların Kabulü Direktifi, 1990 Dublin Sözleşmesi'nin yerine geçen Dublin Düzenlemesi, Yeterlilik Direktifi ve İltica Prosedürleri Direktifidir (Europa.eu, 2005). Yine CEAS'a yönelik ilk reformlar 2008 ve 2013 yılları arasında yapılmış ve yeni reformlarla birlikte üye devletlere AB iltica yasasını uygulamada yardımcı olmak ve pratik iş birliğini geliştirmek için Avrupa İltica Destek Ofisi kurulmuştur (Europa.eu, 2013). 2011'de Orta Doğu'da patlak veren Arap Baharı ayaklanmaları ve beraberinde Avrupa ülkelerine yönelen kitlesel akınlar, AB için göç ve iltica konusunun “kriz” söylemiyle birlikte anılmasına neden olmuştur. Avrupa merkezli bakış açısına göre Avrupa'ya yönelen göçün şiddeti ve etkisi fazla olmuştur (Tagliapietra, 2019). Nitekim AB üye ülkeleri tarafından “göç krizi” söyleminin sıklıkla dile getirilmesi ve CEAS gibi mekanizmaların işleyişinde değişikliğe gidilmesi bu duruma örnek olarak gösterilmektedir (Tagliapietra, 2019). Dolayısıyla Avrupa'ya yönelen bu kitlesel akın karşısında AB, 2015 yılından sonra CEAS'ta yeni reformlar gerçekleştirmiştir. 2015'ten sonra CEAS'ta yapılan değişikliklerle birlikte; 2017 yılında, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi, yedi tekliften beşi üzerinde geniş bir siyasi anlaşmaya varmıştır; bunlar arasında tam teşekküllü bir Avrupa Birliği İltica Ajansı'nın kurulması, Eurodac'ın yeni formu, Kabul Koşulları Direktifi'nin gözden geçirilmesi, Yeterlilik Yönetmeliği ve AB Yeniden Yerleştirme Çerçevesi bulunmaktadır (Europa.eu, 2020). Ancak AB üye ülkeleri arasında güçlü bir siyasi iradenin olmayışı reform sürecini yavaşlatmış ve Birlik, çözümü iç düzenlemelerin dışında yani dış politikadaki düzenlemelerde bulmaya çalışmıştır. Özellikle üçüncü ülkelerle geri kabul anlaşmaları yapmaya başlayan AB, kendi üye devletlerinin çıkarlarını dikkate alırken; bu dikkatin üçüncü ülkelerin çıkarlarına uygun olmayışı ayrıca tartışmalı bir konudur (Tagliapietra, 2019).

CEAS ile birlikte AB'nin göç ve iltica politikası için önem teşkil eden bir diğer düzenleme Dublin Yönetmeliği'dir. AB üye ülkeleri arasında iltica taleplerinin yönetimine ilişkin bir anlaşmanın sonucu olan Dublin Yönetmeliği (EU) 604/2013 sayılı Tüzük; 1990 yılında kabul edilen ilk haliyle genel olarak; bir sığınmacının kendi topraklarına girişine izin veren üye devletin – sığınma talebinin incelenmesinden sorumlu olduğu ilk varış ülkesi ilkesine

dayalı olarak – sığınma talebinde bulunan kişinin, sığınma talebinin incelenmesi sorumluluğunu üstlenmesini içermektedir. Bunun yanı sıra bu yönetmeliğe ilişkin ilk düzenlemeler 2003 yılında Dublin Yönetmeliği, (EU) 604/2013 sayılı Tüzük (Dublin-2) ve ikinci düzenleme ise, 2013 yılında Dublin Yönetmeliği (EU) 604/2013 sayılı Tüzük (Dublin-3) kapsamında yapılmıştır (Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:35). Dublin Yönetmeliği'nde önemli olan husus; sığınmacının ilk vardığı varış ülkesidir. Nitekim ilk varılan yer neresi ise, o yer sığınmacının başvurusunu inceler ve sorumluluğunu üstlenir. Bu tür bir sistem göç ve iltica konusunda önemli özellikler barındırsa da sığınmacının hakları açısından birtakım zorluklar içermektedir. Buradaki zorluk; AB üye ülkeleri arasında sığınma başvurularının incelenmesinde ve karara bağlanmasında farklılıkların bulunmasıdır. Bir sığınmacının vardığı ilk ülke İtalya ise sığınma başvurusunun karara bağlanması 33 gün sürerken, ilk varacağı yer Yunanistan ise bu süre 180 güne kadar uzamaktadır (Tagliapietra, 2019).

AB hukuku kapsamında sığınmacının haklarını 1951 Cenevre Sözleşmesi'nden doğan haklar ekseninde güvence altına alan bir diğer AB düzenlemesi 2000 tarihli Avrupa Temel Haklar Şartı'dır. Şart'ın 18. maddesi; sığınmacının hakkını garanti altına almakla birlikte sığınmacının varışını kolaylaştırmak için imkanlar sunmamakta; Şart'ın 19. maddesi ise; geri göndermenin yasaklanmasına yer vermektedir (Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:35). Bunun yanı sıra AB'nin, göç ve iltica politikaları kapsamında uygulamaya koyduğu bir diğer mekanizma Eurodac'tır (European Dactyloscopy System). Bu sistemle AB, başvuru sahiplerinin belirlenmesine yardımcı olur ve parmak izi veri kümelerini karşılaştırarak AB üye devletlerinin bir sığınma başvurusunu inceleme sorumluluğunu belirlemesini kolaylaştırır ve parmak izlerini eşleştirir. 2003 yılında kurulduğundan bu yana; Eurodac temel olarak sığınma başvurularında kullanılmıştır. Birisi sığınma başvurusunda bulunduğu; AB'nin veya bu iş birliğine katılan ülkelerin herhangi birine (Schengen üye ülkeleri); sığınma başvurusunda bulunan kişiden alınan parmak izleri, bu ülkenin/ülkelerin merkezi veri tabanına iletilir (Europa.eu, 2023). Diğer yandan 2004 yılında AB ve Schengen üye ülkelerini desteklemek ve AB'nin dış sınırlarını korumak ve sınır ötesi suçlarla mücadele etmek üzere Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex) kurulmuştur (Europa.eu, 2023). Frontex'in temel amacı; AB ve Schengen ülkelerini, sahada desteklemek ve sınır ötesi suçlarla mücadele etmek, havadan gözetleme ve bilgi toplama, iade prosedürlerine yardımcı olma, yeni teknolojilerin belirlenmesi ve sınır yönetimiyle ilgili daha pek çok konuda destek sağlamaktır (Europa.eu, 2023). Avrupa Birliği'nin ilk üniformalı emniyet teşkilatı olan Frontex, daimi teşkilatı ile AB'nin operasyonel bir koluna dönüşmekle birlikte sınır gözetimi, sınır ötesi

suçlarla mücadele ve geri dönüş operasyonlarına yardımcı olma gibi çeşitli görevleri yerine getirmektedir (Europa.eu, 2023). 2004 tarihli Frontex, 2011’de Frontex’i kuran (EU) 2007/2004 sayılı Tüzüğün değiştirilmesiyle birlikte (EU) 1168/2011 sayılı yeni Tüzük kapsamında Frontex’in sorumlu olduğu konulara ilişkin yükümlülükler güçlendirilmiş ve 2013 yılında da Eurosur Tüzüğü ile Avrupa sınır gözetim sistemi oluşturulmuş ve bu sistemin yönetimi de Frontex’e bırakılmıştır (Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:26-27). Eurosur’un temel amaçları arasında; AB üye devletleri ile Frontex arasında bilgi alışverişi ve iş birliği için ortak bir çerçeve sunmak, düzensiz göçün tespit edilmesini, önlenmesini ve mücadele edilmesini sağlamak ve sınır ötesi suçlarla mücadele etmek ve göçmenlerin korunmasına ve hayatlarının kurtarılmasına katkıda bulunmak gibi durumlar yer almaktadır (Europa.eu, 2013).

3.2.2. AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikası

Sivil ve askeri varlıklara dayanan AB’nin güvenlik ve savunma politikası, AB’nin kriz yönetimine yönelik yürüttüğü faaliyetlerde önemli bir enstrümandır. AB’nin; gerek bölgesel gerek küresel güvenlik tehditlerini, tehditlerin zorluk derecesini ve karmaşıklığını, tek bir üye devletin kapasitesinin üstünde tanımlaması, ortak güvenlik ve savunma politikasının oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak; Avrupa için ortak bir savunma politikası fikri ortaya atılmıştır. Ardından bu fikir 1948’de İngiltere, Fransa ve Benelüks ülkeleri tarafından imzalanan Brüksel Antlaşması’yla resmîyet kazanmıştır (Europa.eu., 2022). Yine Brüksel Antlaşması kapsamında 1954’te Batı Avrupa Birliği (BAB) kurulmuştur. Bu Birlik 1990’ların sonuna kadar varlığını sürdürmüştür. BAB’ın temel hedefi; Avrupa’da güvenlik ve savunma konularında istişarede bulunmak ve diyalog kurmak ve Avrupa’da var olan ve artan tehditlere karşı ortak hareket etmek olarak belirlenmiştir (Europa.eu, 2022; Sönmezoğlu, 2000:192). 1992’de BAB Konseyi tarafından “Petersberg Görevleri” başlıklı birtakım askeri faaliyetleri içeren görevler tanımlanmıştır. Bu görevlerin, Soğuk Savaş’ın ve Balkanlar’daki çatışmaların sona ermesinden sonra tanımlanması ve temel olarak askeri birliklerin konuşlandırılması fikri içermesi BAB’ın, bölgesel ve küresel ölçekte sorumluluk almasını gerekli kılmıştır (Europa.eu., 2022). 1999 yılında Amsterdam Antlaşması kapsamına alınan “Petersberg Görevleri” arasında ayrıca Birliğin, dış politikada tek bir sesle konuşmasını sağlayan “Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) Yüksek Temsilcisi” görevi de bulunmaktadır. Bunun yanı sıra 1992’de imzalanan ve 1993’te yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması’yla Birliğin, ortak dış ve güvenlik politikasının genel çerçevesi çizilmiş ve bu politika kapsamında Birliğin temel çıkarlarının, ortak değerlerinin ve bağımsızlığının

güçlendirilmesi; Birliğin ve üye devletlerin güvenliğinin korunması; Birleşmiş Milletler Şartı ilkelerine, Paris Şartı hedeflerine ve Helsinki Nihai Senedi ilkelerine uygun olarak barışın korunması ve uluslararası güvenliğin güçlendirilmesi temel hedefler olarak belirlenmiştir (Europa.eu., 1992:58). Maastricht Antlaşması'nın V. Başlığı altında tanımlanan Birliğin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası bölümünde, Birlik ve üye devletlerin bu başlık altında belirtilen temel hedeflere uymaları istenmektedir (Europa.eu., 1992:58). Yine 1997 tarihli Amsterdam Antlaşması'yla, Birliğin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası V. Başlık altında tanımlanmış ve Maastricht Antlaşması'nda belirtilen hükümler aynen yer almakla birlikte daha da genişletilmiş ve kanunlaştırılmıştır (Europa.eu., 1997:9-10). İlgili Antlaşmalar kapsamında AB üye devletlerinin dış politikada ve güvenlik alanında ortak hareket etmeye başlaması Birliğin, güvenilir askeri özerk eylemleri için ortak yetenekler geliştirme fikrinin de gündeme gelmesine zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda 1999'da Köln Avrupa Konseyi'nde, üye devletler bu fikri tekrarlamıştır. Güvenlik ve savunma alanlarında bir yandan özerk yetenekler geliştirmeyi hedefleyen AB, bir yandan da NATO (*Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü – North Atlantic Treaty Organization*) bünyesinde AB topraklarının korunmasını uygun görmektedir (Europa.eu., 2022). Böylelikle 2003'te NATO ile imzalanan Berlin Plus Antlaşması, AB'nin NATO varlıklarını ve kabiliyetlerini, AB öncülüğündeki kriz yönetim operasyonlarında kullanmasına olanak tanımaktadır (Europa.eu., 2022). Diğer yandan AB, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) kapsamında 2003 yılında Javier Solana'yı yüksek temsilci olarak görevlendirmiştir. Bu bağlamda ODGP Yüksek Temsilcisi olarak görevlendirilen Javier Solana, gerek bölgesel gerek küresel ölçekte AB'nin karşı karşıya kaldığı/kalacağı güvenlik risklerini ve tehditlerini içeren bir “Avrupa Güvenlik Strateji Belgesi” hazırlamıştır (Europa.eu., 2022). AB'nin güvenlik ortamının ilk kez analiz edildiği bu belgede, AB için temel güvenlik zorlukları ve ardından gelen politik etkiler belirlenmiştir (Europa.eu., 2022). AB'nin dış ve güvenlik politikasının geliştirilmesinde bir dönüm noktası haline gelen bu belge, 2008 yılında revize edilmiştir (Europa.eu., 2022). 2001 yılında ABD'ye yönelik gerçekleştirilen saldırılar sonrası AB, ilk kez 2003 yılında Avrupa Güvenlik Strateji belgesiyle birlikte, ortak bir tehdit değerlendirmesi üzerine anlaşmaya varmış ve AB'nin temel değerlerine dayalı olarak güvenlik çıkarlarını geliştirmeye yönelik net hedefler belirlemiştir (Europa.eu.,2009). Avrupa'nın karşı karşıya kaldığı zorlukların ve tehditlerin sıklıkla vurgulandığı Avrupa Güvenlik Strateji belgesinde özellikle terörizm Avrupa için giderek büyüyen stratejik bir tehdit, kitle imha silahlarının yayılması AB'nin güvenliğine yönelik potansiyel olarak en büyük tehdit olarak gösterilmiş ve yine bölgesel çatışmalar, başarısız devletlerin varlığı ve organize suçlar, temel tehditler olarak nitelendirilmiştir (Europa.eu., 2009:30-32).

2009 yılında Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte Maastricht Antlaşması kapsamında tanımlanan üç sütunlu yapı ortadan kaldırılmıştır. Bu üç sütunlu yapıdan bir tanesi olan ODGP de bu antlaşma kapsamında kaldırılmıştır. Böylelikle Maastricht ve Amsterdam Antlaşmalarında V. Başlık altında ayrı bir politika olarak belirtilen ODGP, Lizbon Antlaşması'nda, Bölüm 2'de ortak güvenlik ve savunma politikası başlığı altında tanımlanmıştır (Europa.eu., 2007:34). Lizbon Antlaşması'nda geçen ortak güvenlik ve savunma politikası hükümlerine göre; *“ortak güvenlik ve savunma politikası, Birliğin, ortak savunma politikasının ilerici çerçevesini ortaya koyacaktır. Avrupa Konseyi, oybirliğiyle karar verdiğinde bu, ortak bir savunmaya yol açacaktır. Bu durumda üye devletlere, kendi anayasal gereklerine uygun olacak şekilde bir kararın alınmasını tavsiye etmektedir”* (Europa.eu., 2007:34). Ayrıca *“üye devletler, Konsey tarafından tanımlanan hedeflere katkıda bulunmak amacıyla, ortak güvenlik ve savunma politikasının uygulanması için Birliğin sivil ve askeri yeteneklerini kullanabilir hale getirileceklerdir. Birlikte, çok uluslu kuvvetler kuran üye devletler, bunları ortak güvenlik ve savunma politikasının kapsamına da dahil edebilir”* (Europa.eu., 2007:34). Lizbon Antlaşması kapsamında yeniden ele alınan Birliğin, güvenlik ve savunma alanı, böylece gerekli tüm AB varlıklarını bir araya getirme ve AB kriz yönetimine kapsamlı bir yaklaşım uygulamayı içermektedir (Europa.eu., 2022).

2016 yılında AB'nin Dışişleri ve Güvenlik Politikasından Sorumlu eski Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini tarafından “Avrupa Birliği'nin Dış ve Güvenlik Politikası için Küresel Strateji” belgesi hazırlanmıştır (Eas. europa.eu., 2016:6). Bu belge, AB'nin dış ve güvenlik politikasına rehberlik eden stratejik çerçeveyi ortaya koymaktadır. Küresel Strateji, 2003 yılında ODGP eski yüksek temsilcisi Javier Solana tarafından hazırlanan “Avrupa Güvenlik Stratejisi'nin” yerini almıştır (Eas.europa.eu., 2016). Küresel Strateji'nin temel hedefi; AB vatandaşlarının güvenliğini sağlamak ve AB sınırlarına yönelik tehditlere karşı ortak hareket etmektir (Eas.europa.eu., 2016:6-12). 2016'dan bu yana Küresel Strateji belgesi kapsamında AB'nin, dış eylemleri için özetlediği beş öncelik; AB'nin Güvenliği, AB'nin Doğusunda ve Güneyinde Dayanıklı Toplum ve Devlet, Çatışmalara ve Krizlere Karşı Bütünsel Bir Yaklaşım, İş Birlikçi Bölgesel Düzenler ve 21. yüzyıl için Küresel Yönetişimdir (Eas.europa.eu., 2016). AB'nin güvenlik ve savunma alanına ilişkin ortaya koyduğu diğer bir düzenleme PESCO'dur (*Permanent Structured Cooperation – Kalıcı Yapılandırılmış İş Birliği*). 2017 tarihli olan PESCO, AB üye devletleri arasında savunma ve iş birliğini derinleştirmek amacıyla oluşturulan antlaşma temelli bir çerçeve ve süreçtir (Europa.eu., 2022). PESCO'ya katılan üye devletler tarafından üstlenilen taahhütler hukuken bağlayıcı niteliktedir. Yasal dayanağını Lizbon Antlaşması'ndan alan PESCO'nun temel hedefi; AB'nin uluslararası

bir güvenlik aktörü olarak kapasitesini artırmak, AB vatandaşlarının korunmasına katkıda bulunmak ve savunma harcamalarının etkinliğini en üst düzeye çıkarmaktır (Europa.eu., 2022). AB Konseyi tarafından hem üye devletlerin hem de AB'nin, savunma alanındaki kabiliyetini ve yeteneklerini ortaya koymak amacıyla Küresel Strateji'nin bir parçası olarak 2017 yılında "Savunma Konusunda Koordineli Yıllık İnceleme (*CARD – Coordinated Annual Review on Defence*)" uygulaması yürürlüğe konulmuştur (Europa.eu., 2023). Bu kapsamda CARD temel olarak AB'nin, savunma alanına ilişkin genel bir çerçeve sunmaktadır ve potansiyel iş birliği alanını belirlemektedir. CARD'ın temel hedefi; üye devletlerin savunma planlarının incelenmesini sağlamak, savunma harcamalarında tutarlılığı sağlamak ve savunma iş birliği faaliyetleri için öncü bir görev üstlenmektir (Europa.eu., 2023). Yine 2017 yılında Avrupa Komisyonu tarafından savunma alanında iş birlikçi araştırmayı ve geliştirmeyi desteklemek ve yenilikçi ve rekabetçi bir savunma sanayi altyapısı oluşturmak amacıyla "Avrupa Savunma Fonu (*European Defense Fund – EDF*)" kurulmuştur (Europa.eu., 2023). Bunun yanı sıra Avrupa Konseyi tarafından AB vatandaşlarına ve ortaklarına güvenlik sağlaması için 2021 yılında Avrupa Barış Tesisi (*European Peace Facility – EPF*) aracı uygulamaya koyulmuştur. EPF'nin temel amacı; AB'nin çatışmaları önleme, barışı inşa etme ve koruma, uluslararası güvenlik ve istikrarı güçlendirme kabiliyetini artırmaktır (Europa.eu., 2023). 2022 yılında ise; AB ve üye devletler tarafından "Güvenlik ve Savunma için Stratejik Bir Pusula" belgesi kabul edilmiştir. Bu belge, gerek bölgesel gerek küresel ölçekte AB'nin karşı karşıya olduğu tehdit ve zorluklara yönelik temel bir değerlendirmeyi içerir (Europa.eu., 2023). Stratejik Pusula'nın temel hedefi; AB'nin krizlerde kararlı bir şekilde hareket etmesini sağlamak, AB vatandaşlarının savunma yeteneğini geliştirmek ve AB'nin güvenliği için somut ve uygulanabilir öneriler sunmaktır (Europa.eu., 2023). 2030 yılına kadar AB'nin güvenlik ve savunma politikasını güçlendirmeye yönelik eylem planı olan Stratejik Pusula, aynı zamanda ileriye dönük ortak bir stratejik kültüre doğru ilerlemek için bir AB güvenlik ve savunma stratejisidir (Europa.eu., 2023).

Küresel ve bölgesel sistemde hızla değişen durumlarla birlikte AB'nin güvenlik ve tehdit algısı da değişmektedir. 2001'de ABD'ye yönelik gerçekleştirilen saldırılar sonrası AB, ilk kez 2003'te güvenlik ortamını analiz etmiş ve bu analiz ekseninde, "Avrupa Güvenlik Strateji" belgesini hazırlamıştır. Bu strateji belgesinde temel tehditler olarak terörizm, kitle imha silahlarının yayılması ve bölgesel çatışmalar gösterilirken; 2016'da hazırlanan ve "Avrupa Güvenlik Strateji" belgesinin yerini alan "AB'nin Dış ve Güvenlik Politikası için Küresel Strateji" belgesinde temel tehditler olarak bölgesel çatışmaların ve terörizmin yanı sıra, başarısız devlet ve toplumların varlığı, ekonomik sorunlar ve iklim değişikliği de önemli

tehditler olarak gösterilmiştir (Europa.eu., 2016:7). Son yıllarda ise, AB'nin tehdit olarak nitelendirdiği durumlar arasında şunlar yer almaktadır: Hibrit tehditler, geleneksel tehditler, ulus-ötesi tehditler, siber saldırılar, AB sınırlarına yakın ve ötesinde yaygın ve kalıcı istikrarsızlık, iklim değişikliği, Arktik'teki buzulların erimesi ve doğalgaz ve petrol yataklarına erişim sorunu (Europa.eu., 2023).

AB'nin, küresel sistemdeki sorunları ve riskleri analiz etmesi ve bu ekseninde yeni stratejiler geliştirmesi, AB'nin güvenliği ve geleceği kapsamında değerlendirilmektedir. Dolayısıyla Avrupa'nın, savunma ve güvenlik alanında yeteneklerini sürekli olarak geliştirmeyi ve güçlendirmeyi hedefleyen AB, stratejik boşlukları doldurmak ve teknolojik ve endüstriyel bağımlılıkları azaltmak ve son teknoloji askeri yetenekler geliştirmek için savunma alanına daha fazla yatırım yapmaktadır (Europa.eu., 2023).

3.2.3. AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikası

AB'nin teknoloji geliştirmeye yönelik faaliyetlerinin ve politikalarının yasal dayanağı Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (ABİHA), “Araştırma ve Teknoloji Geliştirme ve Uzay” başlığını taşıyan XIX. başlığında yer almaktadır. İlgili antlaşma kapsamında Birlik, üye devletler için teknoloji geliştirme faaliyetlerini ve politikalarını yasal bir çerçeveye yerleştirmekte ve teknolojik faaliyetlerin geliştirilmesini ve güçlendirilmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda ABİHA madde 179 (1): *“Birlik, Antlaşmaların diğer bölümleri gereği gerekli görülen tüm araştırma faaliyetlerini teşvik ederken; araştırmacıların, bilimsel bilginin ve teknolojinin serbestçe dolaşabileceği bir Avrupa araştırma alanı elde ederek; kendi endüstrisi de dahil olmak üzere daha rekabetçi olmasını teşvik ederek; bilimsel ve teknolojik faaliyetlerin temellerini güçlendirme hedefine sahip olacaktır”* (Europa.eu, 2012:82) der. Yine ABİHA madde 179 (2): *“Bu amaçla Birlik, Birlik genelinde küçük ve orta ölçekli işletmeler, araştırma merkezleri ve üniversiteler de dahil olmak üzere teşebbüsleri yüksek kalitede araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetlerinde teşvik eder; özellikle araştırmacıların sınırlar ötesinde özgürce iş birliği yapmalarına olanak sağlamayı ve özellikle ulusal kamu sözleşmelerinin açılması, ortak standartların tanımlanması ve bu iş birliğinin önündeki yasal ve mali engellerin kaldırılması yoluyla teşebbüslerin iç pazar potansiyelinden sonuna kadar yararlanmasını sağlamayı amaçlayarak birbirleriyle iş birliği yapma çabalarını destekleyecektir “* (Europa.eu, 2012:82-83) ve ABİHA madde 181(1) ise: *“Birlik ve üye devletler, ulusal politikalar ile Birlik politikasının karşılıklı olarak tutarlı olmasını sağlayacak şekilde araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetlerini koordine edecektir”* (Europa.eu, 2012:84) der.

Son yirmi yıldır AB'nin teknoloji ve dijitalleşme politikaları, daha çok düzensiz göç ve terör tehdidinden kaynaklanan durumlara karşı koymak üzere geliştirilen dijital altyapı sistemlerinde görülmektedir. AB'nin, güvenlik söylemi ekseninde daha fazla gözetim ve bilgisayarlaşmaya ve dijital sistemlere başvurusu ve dış sınırlarını daha çetin sınırlara dönüştürmesi beraberinde yeni teknolojik sistemleri ve daha fazla dijitalleşmeyi getirmektedir. Bu bağlamda Birlik tarafından temel olarak düzensiz göç akışlarını kontrol etmek ve engellemek için geliştirilen Schengen Bilgi Sistemi, Eurodac veri tabanı ve Vize Bilgi Sistemi ve daha birçok elektronik gözetim veri tabanı Avrupa ölçeğinde aşırı bir kontrolleşmeyi ve kapatmayı yaratmaktadır. Bunun yanı sıra üye devletlerin haklarını ve Birliğin yapısını korumak amaçlı geliştirilen ve 17 Şubat 2024 tarihinde yürürlüğe giren Dijital Hizmetler Yasası (Digital Services Act-DSA) ve 13 Mart 2024'te kabul edilen AB Yapay Zeka Yasası, AB'nin, yeni dijital sınırlarını çizmeye yönelik düzenlemelerdendir. DSA ile birlikte AB'nin hedefi; ortaklarıyla birlikte üye devlet vatandaşlarının hassasiyetini istismar eden ve ciddi insan hakları ihlallerine yol açan çevrimiçi reklamcılığa ve yasa dışı uygulamalara yönelik sert yaptırımlar uygulamaktır (European Commission, 2024). Diğer yandan AB Yapay Zeka Yasası ile Birlik, yapay zekanın kabul edilemez kullanımlarına ilişkin yasakların ana hatlarını belirlemekte ve yapay zeka sistemleri kapsamında AB pazarına yerleştirilen yüksek riskli uygulamaların gözetim, teknik ve hesap verebilirlik açısından sınırlarını çizmektedir (Europa.eu, 2024). Ancak AB Yapay Zeka mevzuatı AB'de yaşayan kişilerin haklarını koruma altına alsa da birçok yönden zayıftır. Özellikle ilgili yapay zeka yasasının göç konusunda, biyometrik kitle gözetimini ve diğer polislik sistemlerini yasaklayan durumları içermemesi, cezasızlık kültürünün sağlamaştırılmasına neden olabileceği gibi dışlanmış kişilere ve ötekileştirilmiş ırklara yönelik zararlı yapay zeka sistemlerinin daha fazla kullanılmasına da yol açacaktır (Access.now, 2024). İlgili yapay zeka yasasının bir diğer zayıf yönü, zararlı gözetim teknolojisinin ihracatının yasaklanmasına ilişkin bir maddenin yer almamasıdır (Europa.eu, 2024; Access.now, 2024). Nitekim AB'de üretilen yapay zeka sistemlerinin nasıl bir hak ihlaline yol açacağının düşünülmemesi ve zararlı gözetim teknolojilerinin pazarlanması, AB tarafından tekrar ele alınması gereken bir konudur.

3.2.4. AB'nin Çevre ve İklim Politikası

AB çevre politikasının ilk aşaması; 1972'de Stockholm'de düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Çevresi Konferansı sonrası, AB hükümet veya devlet başkanlarının ekonomik politikalarının yanında Topluluk çevre politikasının da gerekli olduğunu ilan etmeleriyle başlamış ve bir eylem programı çağrısıyla devam etmiştir (Europa.eu, 2023:1-6).

Yapılan bu çağrı sonrası 1987’de Tek Avrupa Yasası kapsamında; doğal kaynakların akılcı kullanımının sağlanması, insan sağlığının korunması ve çevre kalitesinin korunması amacıyla ortak bir çevre politikasının ilk hukuki temelini sağlayan yeni bir başlık oluşturulmuştur (Europa.eu, 2023:1-6) “Çevre” adı altında oluşturulan bu başlık ekseninde çevre konulu düzenlemeler yapmaya başlayan AB, hem yeni anlaşmaların yapılmasını sağlamış hem de mevcut anlaşmaların revize edilmesini sağlayarak çevre politikasına ilişkin kararlılığını göstermeye çalışmıştır (Europa.eu, 2023:1-6).

1993 tarihli Maastricht Antlaşması’yla çevre konusunu AB’nin resmi bir politika alanı haline getiren Birlik, bu konuya dair ortak bir karar prosedürü getirerek, Konsey’de de nitelikli oy çoğunluğu oylamasını genel kural haline getirmiştir (Europa.eu, 2023:1). 1999’da yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması’yla da AB, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek amacıyla çevresel korumayı AB’nin tüm sektörel politikalarına entegre etme sorumluluğunu belirlemiş ve 2009’daki Lizbon Antlaşması’yla birlikte de iklim değişikliğiyle mücadele ve üçüncü ülkelerle ilişkilerde sürdürülebilir kalkınma hedefleri koymuştur (Europa.eu, 2023:1). Lizbon Antlaşması’yla birlikte Avrupa Topluluğu’nu Kuran Antlaşma’nın, Avrupa Birliği’nin İşleyişi Hakkında Antlaşma (ABİHA) olarak değiştirilmesinden sonra çevre ve iklim konusu, ABİHA’nın (madde-11, madde-191) ilgili maddeleri kapsamında yasalaştırılmıştır (Europa.eu, 2023). Bu bağlamda ABİHA madde-11 şunu içermektedir: *“çevre koruma gereklilikleri, özellikle sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etme bakış açısıyla, Birliğin politika ve faaliyetlerinin tanımına ve uygulanmasına entegre edilmelidir”* (Europa.eu, 2012:7). ABİHA madde-191 ise: *“Birliğin, çevre politikası şu hedeflerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaktır: 1) Çevre kalitesini muhafaza etmek, korumak ve geliştirmek 2) İnsan sağlığını korumak 3) Doğal kaynakların ihtiyatlı ve akılcı kullanımı 4) Bölgesel ve dünya çapındaki çevre sorunlarıyla ve özellikle iklim değişikliğiyle mücadele etmek için uluslararası düzeyde önlemlerin teşvik edilmesini sağlamak”* (Europa.eu., 2012:86) gibi durumları içermektedir.

Çevre ve iklim politikalarını temel olarak “kirleten öder” söylemi üzerine inşa eden AB, kirliliğin kaynağından önlenmesi ve düzeltilmesi ilkelerini esas kabul ederek, bu tür bir söylemi benimsemiştir (Europa.eu, 2023). Özellikle Çevresel Sorumluluk Direktifi tarafından uygulanan “kirleten öder” prensibi; doğal yaşam alanlarına veya korunan türlere, toprağa ve suya verilen çevresel zararları önlemeyi veya başka bir şekilde düzeltmeyi içermektedir (Europa.eu, 2023). Bunun yanı sıra, çevre sorunları ve iklim değişikliğiyle mücadele konusunda bölgesel ve küresel bir misyon edinen AB, 2019’da Avrupa’nın, dünyadaki ilk iklim nötr kıta olmasına yardımcı olacak Avrupa Yeşil Anlaşması’nı (European Green Deal) ortaya koymuş; 2021 yılında ise, AB’nin 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşmasını zorunlu kılan ve net

sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar 1990 yılındaki seviyelere kıyasla en az %55 oranında azaltmayı hedefleyen AB İklim Yasasını kabul etmiş ve Nisan 2023'te iklim hedeflerine ulaşmayı amaçlayan “fit for 55 (55'e Uygun)” paketi kapsamındaki mevzuatı onaylamıştır (Europa.eu, 2023).

Avrupa Birliği'nin iklim değişikliğiyle mücadele politikalarının yasal dayanağı temel olarak ABİHA'nın 191. maddesine dayanmaktadır ve AB bu madde kapsamında, iklim değişikliğiyle mücadeleyi AB'nin açık bir hedefi haline getirmiştir (Europa.eu, 2023). Bunun yanı sıra iklim değişikliğiyle mücadeleye ilişkin uluslararası alanda yapılan düzenlemelere de riayet eden AB, sera gazı emisyonlarını azaltmak için yasal olarak bağlayıcı hedefler koyan ilk uluslararası anlaşma olan Kyoto Protokolü'nün (1997) içeriğini de dikkate alarak AB iklim politikalarını uluslararası düzenlemelere uygun hale getirmeye çalışmıştır. Daha sonra 2015'te Paris'te düzenlenen 21. Taraflar Konferansı'nda (COP21), BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamında, Paris İklim Anlaşması'nın kabul edilmesi taraf olan ülkelere yeni sorumluluklar yüklemiştir. Nitekim iklim değişikliğiyle mücadelede ilk evrensel anlaşma olan Paris Anlaşması, aynı zamanda küresel sıcaklıktaki artışı sanayi öncesi seviyelerin oldukça altında tutmayı ve tercihen 1,5 °C'de tutmayı hedef haline getirmiştir (Europa.eu, 2019). Bu bağlamda; AB de Paris Anlaşması'ndaki hedefleri de dikkate alarak; öncelikle 2019'da Avrupa Yeşil Anlaşması'nı ve akabinde de 2021'de AB İklim Yasası'nı kabul etmiştir (Europa.eu, 2023). Avrupa Yeşil Anlaşması'nda; iklim değişikliğini ve çevresel bozulmayı, Avrupa ve dünya için varoluşsal bir tehdit olarak addeden AB, 2050 yılına kadar Avrupa'yı iklim nötr kıta haline getirmeyi hedeflemiştir (Europa.eu, 2019). Avrupa Yeşil Anlaşması kapsamında 2021 yılında AB İklim Yasası'nı oluşturan AB, bu yasa ekseninde şu hedefleri ortaya koymuştur: *”Birliğin 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşması yönündeki yasal hedefi gerçekleştirmek; 1990'a kıyasla net sera gazı emisyonlarının en az %55 azaltılmasını öngören iddialı bir 2030 iklim hedefi; Emisyon azaltımlarının ve emisyonların ortadan kaldırılmasının katkısı konusunda netlik; Komisyon tarafından yayınlanacak 2030-2050 için gösterge niteliğindeki sera gazı bütçesini dikkate alarak 2040 iklim hedefinin belirlenmesine yönelik bir süreç; 2050'den sonra negatif emisyon taahhüdü; Bağımsız bilimsel tavsiye sağlayacak Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu'nun kurulması; İklim değişikliğine uyum konusunda daha güçlü hükümler; İklim nötrlüğü hedefiyle Birlik politikaları arasında güçlü bir tutarlılık; Ekonominin farklı alanlarında iklim nötrlüğüne giden yolu gösteren sektöre özel yol haritaları hazırlamak için sektörlerle etkileşime geçme taahhüdü”* (Europa.eu, 2021). Bu bağlamda Birliğin, iklim yasası ekseninde belirlediği bu hedefler ve ayrıca çevre ve iklim politikalarına ilişkin ortaya koyduğu tüm düzenlemeler, AB üye

devletlerinin bu hedeflere katkıda bulunmasını ve ekonomik ve toplumsal tüm sektörlerin üzerlerine düşen görevi yerine getirmelerini sağlamayı amaçlamaktadır (Europa.eu, 2021).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

METODOLOJİ VE ANALİZ

Tezin bu bölümü söylem analizine dair tartışmanın içeriğini ve söylem analizine bağlı kalınarak oluşturulan kodlama tekniğine ilişkin bilgileri sunmaktadır. Tezin metodolojisini oluşturan söylem analizi tekniği, daha çok Michel Foucault'nun söylem kavramına yönelik açıklamaları ekseninde oluşturulmuştur. Foucault'nun söylem kavramına ilişkin açıklamaları göz önünde bulundurularak detaylandırılmaya çalışılan tezin metodoloji bölümü, verilerin nitel analizi için kullanılan MAXQDA (*MAX Qualitative Data Analysis*) programının kodlama tekniği de (*betimsel kodlama*) kullanılarak hazırlanmıştır. Kodlama tekniğinde; eldeki veriler (*AB'nin kurucu metinleri, AB ile ilgili haberler ve raporlar, AB politika metinleri*) söylem analizi ekseninde değerlendirildikten sonra ilgili veriler (*metinler*) betimsel kodlama tekniği aracılığıyla tek bir kod (kelime/kavram) ile etiketlenmiştir yani kodlama yapılmıştır. Bu bölümün temel hedefi: Disipliner gücün (*modern yönetimin*) kontrol uygulamalarını ve araçlarını (*AB kurucu metinleri, kurumları, politikaları, söylemleri*) kodlama tekniği üzerinden ele almak ve böylece bu uygulamaların ve araçların kod analizini yapmak ve ayrıca disipliner gücün uygulamaya koyduğu kontrol ve gözetim araçlarını Panoptik Gözetim teorisiyle de ilişkilendirerek açıklamaya çalışmaktır.

4.1. Söylem Analizi ve Eleştirel Söylem Analizi

Söylem analizinin standart bir tanımı bulunmamakla birlikte daha çok dilin kullanımlarını incelemek ve analiz etmekle ilgili olduğu kanısı yaygındır (Hodges vd., 2008:570-572). Dil pratikleri olarak kabul edilen söylemler; kavgaları, baskı sistemlerini, uyumu, çatışmayı ve müzakereyi ve buna benzer durumları içeren sosyal yapılara ilişkin bağlamları açıklar (Sözen, 2017:11). Söylem analizinde; neyin söylenip söylenemeyeceği, dilin kullanımı, söylenen durumun nasıl ifade edildiği ve söylemi ifade eden kişinin/aktörün kimliği gibi durumlar önemlidir. Burada söylemi bilhassa etkili kılan ve ona anlaşılabilir bir nitelik kazandıran durum; söylemi kullanan kişinin/aktörün kimliğidir. Ya da tersi de uygundur yani bu kişiye/aktöre bu niteliği/kimliği kazandıran söylemin kendisi ve kullanımıdır (Sözen, 2017:11-13). Bunun yanı sıra söylem analizinde çok çeşitli veri kaynakları mevcuttur. Bu veri kaynaklarından özellikle konuşma örnekleri, yayınlanmış literatür, röportajlardan alınan transkriptler, odak grupları ve medya ve web tabanlı materyaller ön plana çıkanlardan bazılarıdır (Hodges vd., 2008:570-572). Söylem analizinde dikkat edilen durum genellikle

kullanılan bilgi ve veri kaynaklarının etkili bir şekilde analiz edilmesi ve gerekirse veri kaynaklarının sınırlandırılması ve daha da önemlisi bağlamın net bir şekilde verilmesidir (Hodges vd., 2008:570-572).

Söylem analizinde söylemi oluşturan yapı ve bağlamlarda objektiflik, evrensellik ve tarafsızlık aranmaz; burada analizi yapmaya sevk eden durum söylemin içeriğinin etkili ve güçlü olmasıdır. Söylem neticesinde ortaya çıkan güçlü etki ve söylemin sebep olduğu olumlu/olumsuz durum, uygulama ve tutum/davranışlar söylem analizi için önemlidir. Söylemi söyleyen kişinin/aktörün kullandığı cümlelerin anlamı ve ilişkili olunan konunun içeriği ve bulunulan yerin konumu söylemin varacağı yer ve etkileyeceği konu/durum açısından ayrıca önem taşımaktadır. Söylemler temelde tek tek yapılar olarak düşünülmez; bir bütünsellik ve etkileşimler bütünü olarak düşünülür ve tanımlanır. Örneğin; feminist söylem, dini söylem, politik söylem vb. yapılar bu bağlam kapsamında değerlendirilmektedir (Sözen, 2017:23). Dil pratikleri olarak ortaya çıkan söylemler, her kültürde ve toplumda mevcuttur. Burada söylemi incelenabilir kılan oluşumlar, kurallar, dilin fonksiyonları, bağlamlar, söyleme ilişkin olaylar, ifadeler, beyanlar, anlamlar ve anlamlandırmalar bir bütünsellik içinde değerlendirilerek analiz edilir (Sözen, 2017:24).

Söylem analizinde bağlam ayrı bir yer tutar. Nitekim dilin kullanımı belli bir sosyal yapı ve bağlam içinde gerçekleşir. Dolayısıyla mevcut söylem ancak bir bağlam içinde değerlendirilebilir. Söylem analizinde söylemin kendiliğinden var olamayacağı düşünüldüğünde, söylemin içinde ortaya çıktığı ve geliştiği bağlama odaklanılır ve bu bağlamın yeni bağlamlar ve söylemlerle birleşip yeni bir söylemin nasıl ortaya çıktığına bakılır. Diğer yandan sosyal olarak inşa edilen söylemler, dilin yorumlayıcı etkisi sebebiyle değişime ve dönüşüme uğrar. Burada söylemi yorumlamak ve farklı perspektiflerden bakmak söylemin başka bir söyleme evrilmesine ve bir döngü halinde yeni söylemlerin ortaya çıkmasına neden olur. Söylem analizinde bir metni yorumlamaya çalışmak, metindeki gizli manayı ortaya çıkartmak amacı taşımaz, burada önemli olan bir bütünsellik içinde örülen söylemin doğasını ön plana çıkartmaktır (Sözen, 2017:33). Söylem analizinde verinin kendisi söylemdir. Söylemin içeriği ve bağlamı, yorumlanarak analiz edilir. Yani söylem analizinde, yorum her zaman vardır ve dolayısıyla herhangi bir metnin söylem analizi gerçekleştirilirken analitik bir metot aranmaz; söylem, yorumlanmak suretiyle tahlil edilir.

Eleştirel Söylem Analizi (ESA) ise, güç ile ilgili konulara ve ilişkilere odaklanır. Temel olarak Michel Foucault'nun teorilerine dayanan ESA, toplumdaki dil ve uygulamalar aracılığıyla ifade edilen güç ilişkilerine odaklanan bir söylem analizi biçimidir. Analiz açısından ESA, metinlerin neyi içerdikleri ve neyi dışarda bıraktıklarına göre (dünyayı inşa

etmenin ve tanımlamanın alternatif yolları) dikkate alınması gerektiği görüşünü benimser (Taimur Ali, 2015:1-19). Eleştirel söylem analizini gerçekleştiren kişinin görevi basit bir şekilde bir metin üzerindeki toplumsal ve politik ideolojileri okumak değil, bir metnin yazılabileceği sayısız yolu ve dünyayı temsil etme, dünyayı anlama ve bu düşünme ve varoluş biçimleri tarafından belirlenen toplumsal eylemleri anlama konusundaki alternatiflerin neler olduğunu düşündürmektir (Taimur Ali, 2015:1-19). Foucaultcu eleştirel söylem analizinin yönteminde, dil aracılığıyla ifade edilen sosyal dünyanın çeşitli güç kaynaklarından nasıl etkilendiği analiz edilmektedir. Burada toplumun dil tarafından nasıl şekillendirildiği ya da inşa edildiği ve bunun da mevcut güç ilişkilerine nasıl yansıtıldığı anlamaya çalışılır. Foucaultcu söylem analizinde, belirli bir söylemin anlamına odaklanmanın yanı sıra bu yaklaşımın ayırt edici özelliği güç ilişkilerine vurgu yapmasıdır ve bu güç ilişkisi daha çok dil ve davranışla, dil ve iktidar arasındaki ilişkiyle ifade edilir. Foucaultcu söylem yaklaşımı temel olarak şunları savunur; söylem, gerçekliğin kültürel olarak inşa edilmiş bir temsildir, tam manasıyla bir kopyası değildir. Söylem, bilgiyi inşa eder ve dolayısıyla bilgi kategorileri ve metin derlemeleri üretimi yoluyla, ne hakkında konuşulabileceğini ve ne hakkında konuşulamayacağını (dahil etme/dışlamanın verili kabul edilen kuralları) yönetir (Taimur Ali, 2015:1-19). Böylelikle hem gücü hem de bilgiyi aynı anda yeniden üretir. Söylem, kim olmanın ve ne yapmanın mümkün olduğunu çerçeveleyen ve konumlandıran konuları tanımlar. Güç, toplumun her yerinde dolaşmaktadır ve hiyerarşiler yalnızca yukarıdan aşağıya bir olgu değildir. İktidar rejimlerini - söylem içinde ve söylem olarak inşa edilen anlam oluşturma rejimleri veya sistemlerini-tarihselleştirilmiş yapı-sökümü yoluyla incelemek mümkündür. Diğer yandan Foucault, söylem analizini kullanarak bir metnin tahlilini şu sorular ekseninde yapmaktadır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Burada bir hakikat ya da norm olarak temsil edilen şey nedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Bu konu neticesinde hangi kimlikler, eylemler ve uygulamalar öne sürülmektedir? Nelere izin verilmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? (Taimur Ali, 2015:1-19).

Foucaultcu söylem analizi, belirli sosyal ve zamansal bağlamlar içinde dünyayı anlamlandırmak için kullanılan fikir kümelerini veya söylemleri tanımlamak için sosyal bilimlerde köklü bir yorumlayıcı yaklaşımdır (Waite, 2010:217-240). Foucault, söylem analizinin başlangıç noktasını metinleri “net” gözlerle okumak ve dinlemek veya onlara bakmak olarak belirlemiştir (Waite, 2010:217-240). Foucault’da söylem, bilgi ve güç/iktidar arasındaki ilişkiyi yorumlamak için bir başlangıç noktası sağlar. Ayrıca Foucault söylem analizinde iktidar ve bilgi arasındaki çağdaş düzenlemenin bu açığa çıkışını, bilginin iktidardakiler tarafından ele geçirildiğini öne sürmek için değil, iktidar ve bilgi arasındaki temel

ilişkiyi göstermek için kullanır (Schneck, 1987:15-33). Dolayısıyla bu iktidar ve bilgi ilişkisi Foucault’yu hem bilginin kurulduğu söylem kalıplarının karakterini hem de iktidar ilişkilerinin bu söylem içindeki yerini yeniden düşünmeye sevk eder (Schneck, 1987:15-33).

Foucault çalışmalarında söylemleri, söylemsel olarak inşa edildikleri ve oluşturuldukları için bireyler üzerinde etkiye sahip olduğunu belirtir (Diaz-Bone vd., 2008:7-28). Foucault söylem analizi sürecine ilişkin tanımlarında ilk olarak, hangi nesnenin veya bilgi alanının söylemsel olarak üretildiğini sormaktadır. İkinci olarak, terminolojinin hangi mantığa göre oluşturulduğunu sorgulamaktadır ve son olarak, buna kimin izin verdiğini ve söylemde hangi stratejik hedeflerin takip edildiğini sormaktadır (Diaz-Bone vd., 2008:7-28). Söylem analizinin merkezine bireyi ve onun söylemsel olarak üretimini yerleştiren Foucault, ayrıca söylemsel pratikler veya söylemsel oluşumlar ile özneleşme süreçleri arasındaki ilişkiyi de incelemektedir ve bu inceleme neticesinde ortaya çıkan durumu “dispositif” kavramı ile açıklamaktadır (Diaz-Bone vd., 2008:7-28). Foucault’nun dispositif olarak tanımladığı şey, ilk olarak söylemlerin, kurumların, yasaların, düzenleyici kurumların, mimari biçimlerin, idari önlemlerin, bilimsel ifadelerin, felsefi, ahlaki önermelerin, kısacası söylenmeyen ve söylenen öğeler arasındaki ilişkilerin heterojen toplamıdır (Foucault, 2021:18). Foucault’ya göre tüm bu öğeler dispositifin elemanlarıdır ve dolayısıyla dispositifin kendisi de bu öğeler arasında kurulabilen ilişkiler sistemidir (Foucault, 2021:18). İkinci olarak Foucault’nun dispositif olarak tanımladığı şey, tüm bu heterojen öğeler arasında ortaya çıkabilecek bağlantının doğasıdır. Yani ona göre, belirli bir söylem bazen bir kurumun programı olarak ortaya çıkabilir, bazen de söylemin kendisi sessiz kalan bir pratiği meşrulaştırmanın veya maskeleyenin bir aracı olarak veya bu pratiğin ikincil bir yeniden yorumlanması bağlamında yeni bir rasyonaliteyle ortaya çıkabilir (Foucault, 2021). Kısacası Foucault analizlerinde söylemsel unsurlar kadar söylemsel olmayan unsurların da önemini ortaya koymaya çalışmaktadır.

Foucault birçok çalışmasında dünyanın yalnızca söylemlerden oluştuğunu iddia eder ve ona göre; devlet, beden, toplum, cinsiyet, ruh, ekonomi sabit nesneler değildir; sosyal olarak inşa edilen söylemlerdir (Peltonen, 2004:205-219). Bunun yanı sıra Foucault’nun söylem analizi bilgi-iktidar ilişkisi neticesinde ortaya çıkan “uygulamalara” yönelik bir analizdir. Çalışmalarında asıl hedef kurumlar, teoriler ya da ideolojiler gözükse de aslında temel analiz hedefi uygulama alanına ilişkin olmuştur. Onun analizi bir “uygulamalar rejimini” analiz etme meselesidir (Peltonen, 2004:205-219). Foucault’nun analizlerinde uygulamaların önemi, söylenenin ve yapılanın, dayatılan kuralların ve verilen nedenlerin, planlanan ile olduğu gibi kabul edilenin bulunduğu ve birbirine bağlandığı yerleri ortaya koymaktan gelmektedir. Foucault söylem analizinde, daha çok dispositif olarak belirlediği öğeler arasındaki ilişki ve

bağlam neticesinde mevcut güç/iktidar tarafından oluşturulan uygulamaların önemine dikkat çekmektedir. Yani Foucault'nun analizlerinde, ilgili gücün/iktidarın söylemleriyle ne yaptığı ve nasıl bir uygulama ortaya koyduğu önemlidir.

4.2. Kod ve Kodlama

Nitel verilerin analizi için kullanılan “kod” terimi, çoğunlukla sayısal ve yazılımla ilintili tutulan simgeleri çağrışırsa da nitel araştırmalardaki “kod” terimi temel olarak; görsel ya da dil temelli bir veriyi tanımlamak için sembolik olarak kullanılan ve tamamıyla eldeki veriyi özetleyici aynı zamanda özü yansıtan ve etkileyici bir şekilde aktaran, anımsatıcı nitelikteki kısa bir ifade veya tek bir sözcükten oluşan kavramdır (Saldana, 2023:4). Nitel araştırmalarda koddan kastedilen, eldeki veriyi tek bir kelimeyle anlatmaya çalışmaktır. Burada daha çok mevcut veri üzerinden bir yorumlama ve analiz yapılarak; verinin anlamı ve hacmi daraltılır ve tek bir kod (kelime/kavram) altında verilmek istenen mesaj ortaya koyulur. Nitel veri analizlerinde çoğunlukla veriler kategorize edilir, önermeler geliştirilir ya da var olan teoriler üzerinden her bir veri yorumlanır ve bu veriler, ilgili kod bağlamında – genellikle bir isimle – etiketlenir (Saldana, 2023:4). “Nasıl ki bir kitap, film ya da şiirin başlığı o eserin ana konusunu ve özünü temsil edip açıklıyorsa, bir kod da bir verinin ana konusunu ve özünü temsil ederek açıklar” (Saldana, 2023:4). Kod için gerekli veriler genellikle; gözlem notlarından, dokümanlardan, görüşme kayıtlarından, akademik veya kurgusal literatürden, internet sitelerinden, çizimlerden ve videolardan alınır (Saldana, 2023:4).

Kodlama ise; verilerin toplanması ve analiz edilmesi sürecini ve aradaki önemli bağlantıyı ifade etmektedir (Charmaz, 2001; Saldana, 2023:4). Kodlama heuristic (antik Yunacada keşfetmek manasına gelir) bir süreçtir. Yani net bir algoritması ve formülü olmayan bir problemin çözümü ve keşfi söz konusudur (Saldana, 2023:9). Kodlama sürecinde, ilgili konuya ya da soruna dair veriler toplanır, analiz edilir ve analiz neticesinde her bir veri bir cümle ya da bir metin halinde tek tek kodlanır ve bu kodlar aracılığıyla yeni yapılar oluşturulur ve bu yeni yapılarla birlikte bir sorunun/konunun çözümü ortaya koyulur. Nitekim nitel veri analizi sürecinde kodlanan veri, tek bir cümleden oluşabileceği gibi uzun bir metinden de oluşabilir. Bunun yanı sıra kodlama, tamamıyla araştırmacının kişisel özelliklerine ve eğilimlerine göre şekillenir. Eldeki veri araştırmacı tarafından yorumlanmak suretiyle kodlanır. Dolayısıyla araştırmacıların eldeki veriyi farklı perspektiflerden yorumlamaları farklı kodları ortaya çıkarabilir. Burada tamamıyla kanaate dayalı bir durum söz konusu olmakla birlikte, kodlamada tek bir doğru yoktur (Saldana, 2023:5). Genellikle bir cümlelerin veya bir metnin uygun kod kapsamında belirlenmesi ve etiketlenmesi işlemini ifade eden kodlama, sadece

hacim açısından mevcut veriyi daraltmaz aynı zamanda eldeki veriyi özetleyerek eldeki veriye daha çağrışımsal bir nitelik kazandırır (Saldana, 2023:5-8). Teorisyen Kathy Charmaz’a göre kodlama bir analizin kemikleridir ve tüm kodlama süreci sonunda bu kemikler bütünleşerek iskelet halini alır ve hareket eder (Charmaz, 2014). Dolayısıyla kodlama, tek tek parçadan bütüne ulaşma işlemidir ve bir mana bulma arayışıdır. Araştırmacı Johnny Saldana’ya göre ise kodlama; *“bir şeyi sistematik bir düzen içerisine koymak, bir şeyi sistemin ya da bir sınıflandırmanın parçası haline getirmek, kategorize etmek demektir. Nitel verilere tekrarlı bir şekilde kodlar uygulandığında, kodlama yapılmış olur. Bu, anlamı pekiştirmek ve açıklama geliştirmek için verinin bölünmesi, gruplanması, yeniden organize edilmesi ve bağlanmasına izin veren süreçtir”* (Saldana, 2023:9).

Nitel araştırmalarda veriler analiz edildikten sonra araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini ortaya koymak, nicel araştırmalara oranla daha zordur ve daha muğlaktır. Nitel bir araştırmada kodlama tekniği kullanıldıktan sonra bu kodların ortalamasını almak gibi bir durum söz konusu değildir. Nitekim nitel bir araştırmada kullanılan kodlar, kelime ve bu kelimelerin anlamlarından oluşur. Dolayısıyla nitel veri analizlerinde, kelimelerin toplam ortalamasını verecek herhangi bir formül ya da algoritma bulunmamaktadır (Saldana, 2023:10). Yani “nicel veri analizi ortalamayı hesaplarken; nitel veri analizi anlamı hesaplar” (Saldana, 2023:10). Bu bağlamda nitel araştırmalarda kodlama yapan araştırmacıların çoğu; kodlamaya ilişkin veri analizini belirli anlam kalıpları ya da var olan teoriler ekseninde yapar ve bu kodlar ekseninde ilgili sorunla bağlantı kurar, bir çözüm geliştirir ve bir kanıtlamaya gider. Diğer yandan çoğu araştırmacı da kodlamayı; yeni bir iddia, önerme ve teori oluşturmak için de yapar. Burada araştırmayı yapan araştırmacının ne tür bir soruna çözüm üretmeye çalıştığı ve ne amaçla kodlama yaptığı önemlidir. Sorulan soru bağlamında kodlamanın yolu, yöntemi ve türü de değişebilmektedir.

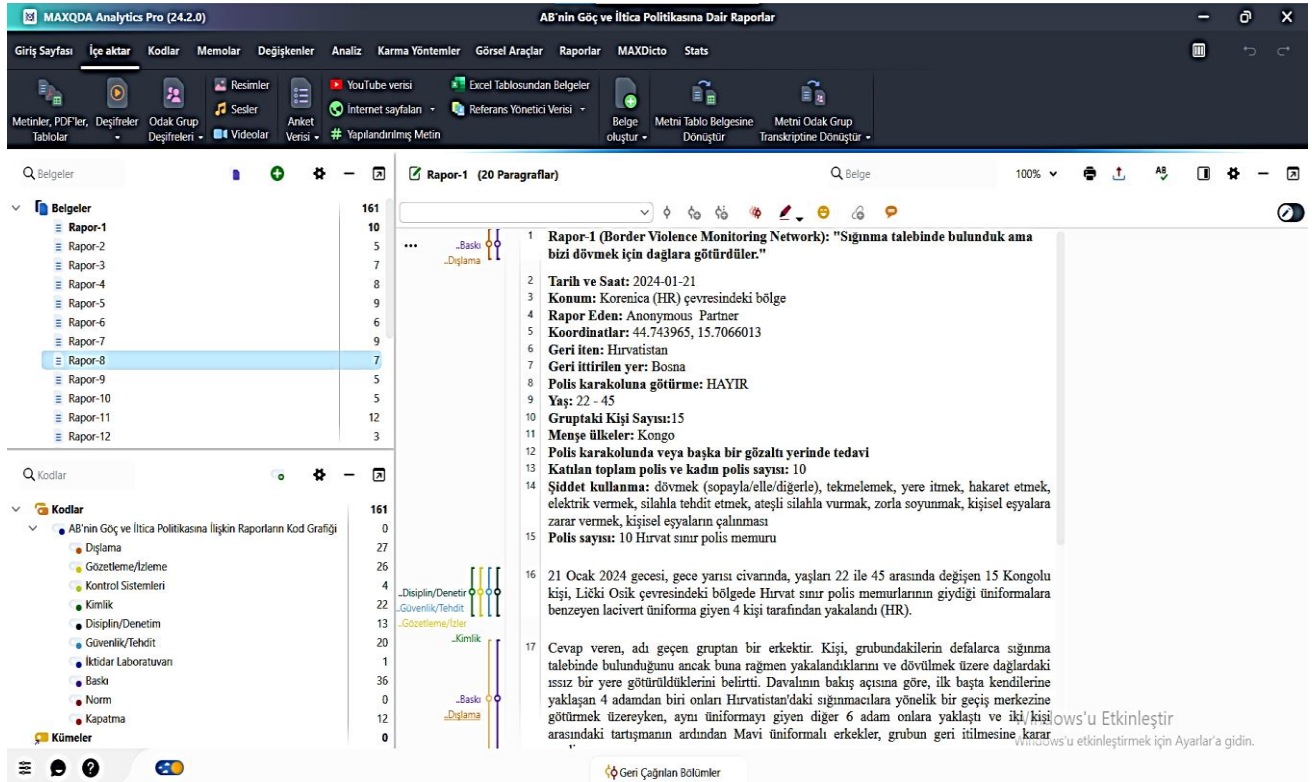
Nitel araştırmalarda kodlama tekniği, günümüzde daha çok *“Bilgisayar Destekli Nitel Veri Analiz Yazılımları (BDNVAY)”* aracılığıyla yapılmaktadır. Özellikle; *MAXQDA*, *Atlas.ti*, *CAT*, *QDA Miner* bu programlardan bazılarıdır. Bu programlar sayesinde veriler düzgün bir şekilde depolanır, veri analizi ve süreci kolaylaşır ve düzenli kodlamalar yapılır. Ancak bu programlar otomatik kodlama yapmaz, araştırmacı kendi belirlediği kodlar ekseninde kodlama yapar (Saldana, 2023:30). Bunun yanı sıra nitel veri analizi için çok sayıda kodlama türü de mevcuttur. Bunlardan bazıları; Betimsel Kodlama, Değer Kodlama, Yapısal Kodlama, Kavram Kodlama, Süreç Kodlama, Ön Kodlama ve In Vivo Kodlamadır. Betimsel kodlamada temel olarak; bir paragrafın/cümlelerin ya da metnin temel konusu tek bir sözcükle anlatılır ya da kısa bir ifadeyle özetlenir. Burada betimsel kodlama yapan araştırmacının hedefi, çoğunlukla

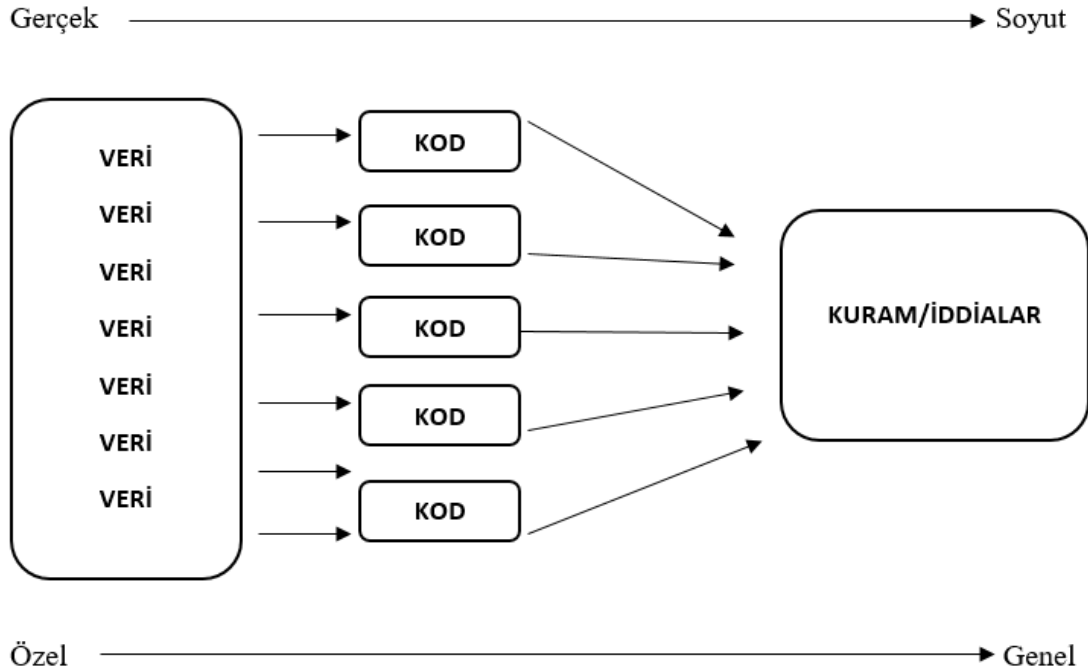
okuyucuya, görüleni ya da duyulanı tek bir kelimeyle anlatmaya çalışmaktır. Değer kodlamada araştırmacı; kişilerin/toplumların inançlarını, tutumlarını, değerlerini ve bakış açılarını içeren nitel veriler üzerinden analiz yapar ve bu konular ekseninde bir kodlamaya gider. Yapısal kodlamada araştırmacı; veri parçasına dair tüm ifadeleri ya da araştırmacının konusunu yansıtan ilgili kavramsal ifadeyi bulur, yorumlar ve etiketler yani kodlama yapar ve daha sonra aynı şekilde kodlanmış tüm veri parçalarını bir araya getirerek bir çözüm, iddia ya da teori ortaya koyar. Kavram kodlamada araştırmacı, ilgili veriye ya da devam etmekte olan analitik çalışmaya ilişkin orta ya da makro düzeyde anlam yükleyerek kodlama yapar. Süreç kodlamada araştırmacı; kavramsal eylemleri süreç-kod ilişkisi bağlamında ele alır ve bu bağlam üzerinden kodlama yapar ve ayrıca “verideki eylemleri ifade etmek için sadece isim-fiilleri (-me, -mak, -iş eki alan fiiller) kullanır” (Saldana, 2023:111). Ön kodlamada araştırmacı, nitel verileri ayrı ayrı parçalara böler ve bu parçalar üzerinden farklılıkları ve benzerlikleri tespit eder. Araştırmacının buradaki amacı, var olan bir teori ekseninde kodlanan veriyi, olası tüm durumlar karşısında teoriye uygun hale getirmektir. In Vivo kodlamada ise araştırmacı, “belirli bir alt kültüre özgü söz dağarcığını ya da argo olan yerel terimleri ortaya çıkarmaya çalışır” (Saldana, 2023:105). Bunun yanı sıra nitel araştırmalarda kodlama tekniğinin kullanıldığı bazı konular/alanlar şunlardır; gruplar ve klikler, örgütler, yerleşim yerleri ve yaşam alanları, kültürel uygulamalar, önemli olaylar, alt kültürler ve yaşam tarzları, bilişsel boyutlar ya da anlamlar (ideolojiler, kimlikler, kurallar, benlik kavramları), duygusal boyutlar ya da hiyerarşik boyutlar ve eşitsizliklerdir (ırksal eşitsizlikler, şiddete maruz kalan kadınlar) (Saldana, 2023:16).

Diğer yandan Görsel-1’de BDNVAY programlarından biri olan MAXQDA programına ait bir ekran görüntüsü yer almaktadır. Ekranda görüldüğü üzere veriler ekranın sol tarafında yer almakta ve ilgili verilere karşılık gelen kodlar ve belgeler kısmı ise ekranın sağ tarafında yer almaktadır. Bu görselin verilmesindeki temel amaç, AB’nin kontrol araçlarının ve uygulamalarının (*AB’nin kurumları, kurucu antlaşmaları, politikaları vb.*) hangi kodlama programı kullanılarak kodlandığını ve nasıl kodlandığını bir örnek üzerinden göstermektir.

Görsel 4.1. MAXQDA programına ait örnek ekran görüntüsü.

Görsel 4.2. Nitel Araştırmalarda Kodlardan Kurama Doğru İlerleyiş Şeması

Kaynak: Saldana, 2023:14

Görsel 4.2. ise nitel bir araştırmada kodlardan kurama doğru ilerleyişi göstermektedir. Burada eldeki veriler üzerinden öncelikle birtakım kodlar oluşturulmakta ve ardından bu kodlar vasıtasıyla yeni bir kuram ortaya koyulmaktadır. Bunun tersi de mümkündür. Yani bir kuram ya da iddia üzerinden öncelikle kodlar belirlenmekte ardından eldeki verilerle kodlar arasında bir ilişki kurularak söz konusu “kuram ve veriler” ya da “iddia ve veriler” arasındaki ilişki güçlendirilmektedir. Ayrıca burada bu görselin verilmesindeki temel amaç; tezin hangi tekniklerle oluşturulduğunu ortaya koymak ve tezdeki veri-kod-kuram ilişkisinin hangi şemaya bağlı kalınarak oluşturulduğunu göstermeye çalışmaktır.

4.2.1. AB’nin Toplumsal Kontrol Araçlarının ve Uygulamalarının Analizi ve Kodları

Tezin bu kısmında modern yönetimin (AB yönetimi), kontrol araçları ve uygulamaları (*çoğunlukla AB kurucu antlaşmaları ve düzenlemeleri, kurumları, AB politikaları*) ve AB ile ilgili farklı kaynaklardan alınan raporlar ve haberler; ESA kapsamında yorumlanarak kodlanmış ve daha sonra ilgili kod ve cümle/cümleler tekrar bir analize tabi tutulmuştur. Tezin metodolojisi temel olarak, ESA yöntemi (Foucaultcu perspektif) ve verilerin nitel analizi için kullanılan MAXQDA programının kodlama tekniği birlikte kullanılarak oluşturulmuştur. Kodlama tekniğinde özellikle betimsel kodlamaya gidilmiştir. Betimsel kodlamada genel olarak; bir paragrafın/cümlenin ya da metnin temel konusu tek bir sözcükle anlatılır ya da kısa bir ifadeyle özetlenir. Tek tek ele alınan cümle, paragraf ya da metin, paragrafın ya da metnin konusuna uygun olacak şekilde bir kodla etiketlenir ve böylece kodlama yapılmış olur. Bunun yanı sıra bu tezde ilgili veriler toplanıp (*AB kurucu antlaşmaları ve düzenlemeleri, AB politika metinleri, AB ile ilgili raporlar ve haberler*), analiz edildikten sonra kodla ilişkisi olduğu düşünülen her bir veriyle (cümle/cümleler/paragraf) ilgili kod kodlanmıştır. Kod başlıkları temel olarak Foucault’nun Panoptik Gözetim teorisinde modern iktidar ve toplum için kullandığı birtakım ifadeler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Bu kod başlıkları şöyledir: *Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*. Diğer yandan tezde alıntı cümle olarak yer alan cümle/cümleler, toplanan verilerin söylem analizi tekniğiyle analiz edilmesi neticesinde elde edilen özet verilerdir. Ayrıca ilgili kod bağlamında açıklanmaya çalışılan özet verilerin (alıntı cümleler) analizi ise; tezin temel dayanağı olan Panoptik Gözetim Teorisi ve Eleştirel Söylem Analizi kapsamında yapılmıştır.

Bu tezde kullanılan kodlar ve veriler arasındaki ilişki Panoptik Gözetim Teorisi ve ESA yöntemiyle güçlendirilmiştir. Burada kodlama tekniğinin kullanılmış olması ve bu kodların grafiğe aktarılmış olması ilgili kodların bir geçerlilik ve güvenilirlik testine tabi tutulmasını

gerektirmez. Grafikte yer alan oranlar kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Söz konusu kodların tek tek analizi ve grafiğe aktarıldıktan sonra yapılan genel analizi ise Panoptik Gözetim Teorisi ve ESA yöntemiyle yapılmıştır. Ayrıca nitel bir araştırmada kodlama tekniği kullanıldıktan sonra bu kodların ortalamasını almak gibi bir durum söz konusu değildir. Burada kullanılan kodlar, kelimelerden ve bu kelimelerin anlamlarından oluşur. Dolayısıyla nitel veri analizlerinde, kelimelerin toplam ortalamasını verecek herhangi bir formül ya da algoritma bulunmamaktadır. Yani nicel veri analizi ortalamayı hesaplarken, nitel veri analizi anlamı hesaplar. Genel olarak bu tez, geçerliliğini ve güvenilirliğini Panoptik Gözetim Teorisine ve ESA yöntemine dayandırmaktadır.

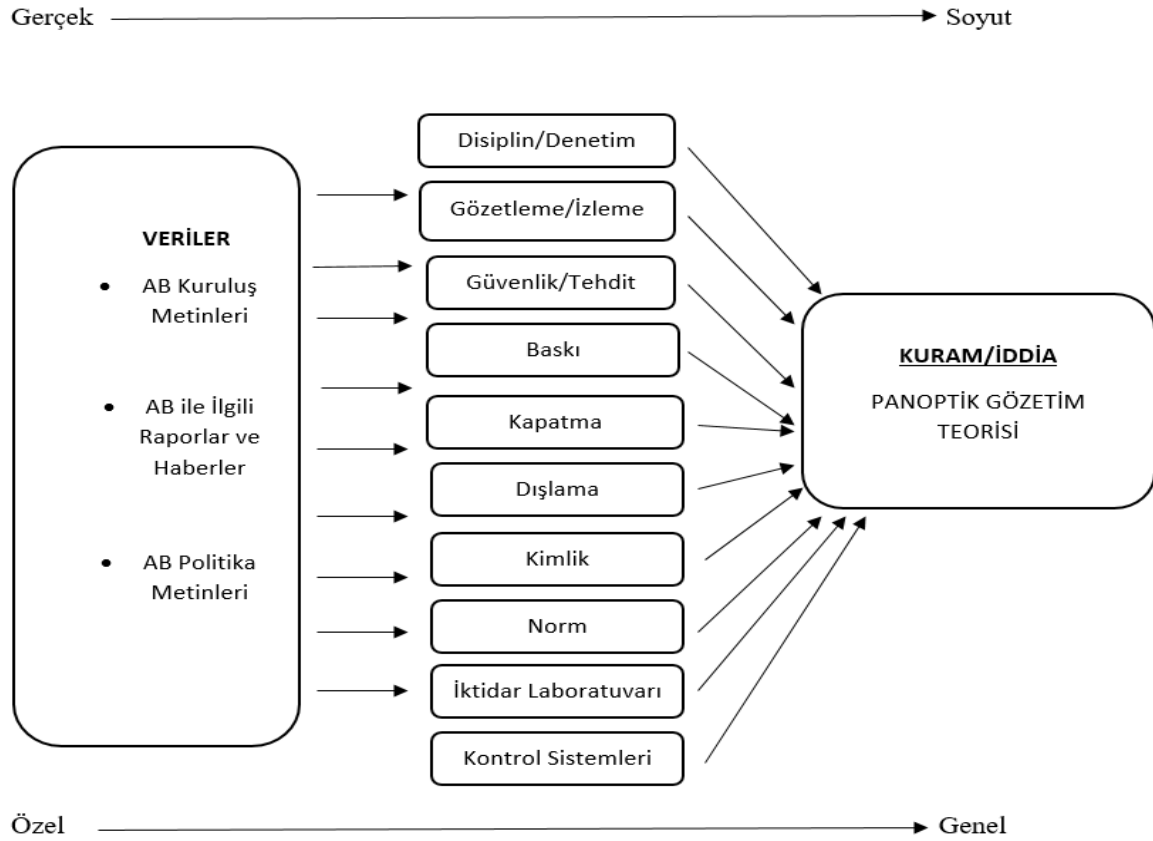
Tablo-1’de verilen bilgiler AB ile ilgili metinlerin (*AB kurucu antlaşmaları ve düzenlemeleri, AB politika metinleri, AB ile ilgili raporlar ve haberler*) hangi perspektiften analiz edildiğine ve nasıl kodlandığına dair açıklamaları içermektedir.

Tablo 4.1. AB’nin Toplumsal Kontrol Araçlarının ve Uygulamalarının ve AB ile İlgili Raporların ve Haber Metinlerinin Hangi Perspektiften Analiz Edildiğini Gösteren Tablo

Temel Kodlar ve Metin Özetleri	Teorik ve Metodolojik Analiz
Tezde yer alan temel kodlar; Foucault’nun Panoptik Gözetim teorisinde modern iktidar için kullandığı birtakım ifadelerden esinlenilerek hazırlanmıştır. Bu kodlar; <i>Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatmadır</i>. Burada gösterilen temel kodlar, MAXQDA programında betimsel kodlama tekniğiyle ilgili cümlelere etiketlenmiştir. Yani kodlama yapılmıştır. Tezde kod başlıkları altında verilen cümleler, kodlanan ifadeleri göstermektedir.	- Tezde kod başlıkları altında ayrı ayrı verilen özet cümlelerin analizi; hem teorik hem de metodolojik analiz ekseninde yapılmaktadır. Buradaki <i>teorik analiz</i> Panoptik Gözetim teorisini ekseninde gerçekleştirilmektedir. <i>Metodolojik analiz ise</i> Eleştirel Söylem Analizi (ESA – Foucaultcu Perspektif) kapsamında yapılmaktadır. - İlgili kod başlığı altında yer alan özet cümleler teorik olarak analiz edilirken şu sorular göz önünde bulundurulmuştur: AB’nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları (<i>kurumlar, yasal düzenlemeler, söylemler, politikalar</i>) Panoptik Gözetim teorisini bağlamında nasıl

▪ Tezde alıntı cümleler (“...”) şeklinde gösterilen ifadeler (<i>metin özetleri</i>) ise; toplanan verilerin (<i>AB kuruluş metinleri, AB politika metinleri, AB ile ilgili raporlar ve haberler</i>) yorumlanarak analiz edilmesi neticesinde ortaya çıkan özet cümleleri ifade etmektedir.	açıklanabilir? AB’nin toplumsal kontrol araçlarında ve uygulamalarında hangi kodlar ön plana çıkmaktadır ve bu kodlar “Panoptik Avrupa” fikrini güçlendirmekte midir? ▪ Yine ilgili kod başlığı altında yer alan özet cümlelerin metodolojik analizi ise, Foucault’nun eleştirel söylem analizinde sorduğu temel sorular göz önünde bulundurularak analiz edilmiştir. Bu sorular şunlardır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Burada bir hakikat ya da norm olarak temsil edilen şey nedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Bu konu neticesinde hangi kimlikler, eylemler ve uygulamalar öne sürülmektedir, nelere izin verilmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir?

Görsel 4.3. Görsel 4.2’ye Dayanarak Tezin Veri-Kod-Kuram İlişkisini Gösteren Şema

Görsel 4.3. tezin veri-kod-kuram ilişkisini göstermektedir. Burada var olan bir teori (*Panoptik Gözetim Teorisi*) üzerinden öncelikle 10 adet kod seçilmiştir ve ardından AB ile ilgili verilerle ilişkilendirilmiştir. Bu görselin verilmesindeki temel amaç, tezin geneli boyunca uygulanan veri-kod-kuram ilişkisinin hangi şema ya da teknik üzerinden kurulduğunu göstermeye çalışmaktır.

4.2.1.1. AB’nin Toplumsal Kontrol Araçlarına ve Uygulamalarına Dair Metinlerin Kodları ve Analizi

Tezin metodoloji bölümünün önemli bir parçasını oluşturan bu kısımda, AB’nin kontrol araçlarına ve uygulamalarına dair metinlerin kodlanmasına ve analizine yer verilmiştir. Burada “*AB’nin Toplumsal Kontrol Araçlarına ve Uygulamalarına Dair Metinlerin Kodları ve Analizi*” başlığı altında, dört alt başlık yer almaktadır. Dört ayrı başlık halinde analiz edilerek kodlanan metinlerin toplam sayısı 36’dır. Bu metinlerin dağılımı ve adedi sırasıyla şöyledir; “*AB Ajanslarının Kuruluş Metinleri (12 adet)*”, “*AB’nin Kurucu Antlaşma Metinleri (6 adet)*”, “*AB Hukuk Sistemi ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinler (5 adet)*”, “*AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinler (13 adet)*”.

4.2.1.1.1. AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi

Bu kısımda; AB ajanslarının kuruluş metinlerinin (12 adet metnin), ESA yöntemiyle MAXQDA programında kodlanmasına, analiz edilmesine ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir. İlgili metinler; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir metindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu “kodun (kavram/kelime)” ve cümlenin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik (Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili metinler içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

Tablo 4.2. AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo		
No.	Metinler	İlişkili Kodlar
1	Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı (EFCA) Metni	İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme
2	Avrupa Birliği Ceza Adaleti İş birliği Ajansı (EUROJUST) Metni	Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit, Kimlik, İktidar Laboratuvarı
3	Avrupa Birliği İltica Ajansı (EUAA) Metni	İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme
4	Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı (CEPOL) Metni	İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim
5	Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı (EUROPOL) Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit
6	Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı (ENISA) Metni	İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit
7	Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) Metni	Kimlik, Disiplin/Denetim
8	Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA) Metni	İktidar Laboratuvarı, Gözetleme/İzleme, Güvenlik/Tehdit

9	Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (FRONTEX) Metni	İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit, Gözetleme/İzleme, Norm
10	Avrupa Yüksek Performanslı Bilgi İşlem Ortak Taahhüdü (EUROHPC JU) Metni	İktidar Laboratuvarı
11	EURODAC Metni	İktidar Laboratuvarı, Gözetleme/İzleme, Kontrol Sistemleri, Güvenlik/Tehdit
12	Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında Büyük Ölçekli BT Sistemlerinin Operasyonel Yönetimi için Avrupa Ajansı (EU-LISA) Metni	İktidar Laboratuvarı, Kimlik, Güvenlik/Tehdit

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB ajanslarının kuruluş metinlerinde “Kapatma” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (FRONTEX)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex), Avrupa sınır ve sahil güvenliğine ilişkin 13 Kasım 2019 tarih ve (AB) 2019/1896 sayılı Yönetmelik (OJ L 295, 14.11.2019, s. 1) tarafından yönetilmektedir. Yukarıda bahsedilen yönetmelik, Ajans'a, Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Daimi Birlikleri (AB'nin ilk üniformalı teşkilatı) (AB) 2016/1624 sayılı Yönetmelik ile karşılaştırıldığında güçlendirilmiş bir yetki ve artan yeterlilikler sağlamaktadır" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Sınır Gözetleme Sistemini (Eurosir) kuran (AB) 1052/2013 sayılı Tüzük, durumsal farkındalığı geliştirmek ve olay anında tepki yeteneğini artırmak amacıyla üye devletler ile Frontex arasında bilgi alışverişi ve iş birliği için ortak bir çerçeve sağlar. Yasa dışı göçü ve sınır ötesi suçları tespit etmek, önlemek ve bunlarla mücadele etmek ve göçmenlerin korunmasına ve hayatlarının kurtarılmasına katkıda bulunmak amacıyla Birliğe üye devletlerin

dış sınırları, Eurosur ile desteklenmiştir. Eurosur Yönetmeliği yürürlükten kaldırılarak yerine Eurosur ile ilgili revize edilmiş hükümleri içeren (AB) 2019/1896 sayılı Yönetmelik getirilmiştir" (Europa.eu., 2023).

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

Burada Frontex'in kuruluş metni, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Norm" koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metin içerisinde *yönetmelik*, *tüzük*, *yasa* gibi ifadelerin geçtiği cümleler "Norm" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır. Panoptik Gözetim teorisine göre modern yönetimler, kendi iktidarlarını sürdürmek ve korumak ve eylemlerini meşru kılmak için birtakım yasal düzenlemeler ortaya koyarlar. Nitekim Frontex'in kuruluş metninde yer alan (AB) 2019/1896 sayılı Yönetmelik, (AB) 2016/1624 sayılı Yönetmelik ve Eurosur'u kuran (AB) 1052/2013 sayılı Tüzük ve (AB) 2019/1896 sayılı Yönetmelik bu bağlam üzerinden değerlendirilmektedir. Modern yönetimin, AB'nin sınır ve sahil güvenliğini korumak ve yasa dışı göçü önlemek için Frontex'i ve yine Frontex bünyesinde yer alan Eurosur'u birtakım hukuki ve siyasal metinlerle meşrulaştırması, modern yönetimin mevcut düzen içinde varlığını sürdürmeye ve denetim ve disiplin yoluyla güvenliğini sağlamaya yönelik çabasını içermektedir. Burada birtakım normlar aracılığıyla gerek AB üye vatandaşını gerek AB vatandaşı olmayan kişileri kontrol ve denetim altında tutan modern yönetim (AB), güvenlik adı altında birtakım gözetim tekniklerine başvurmaktadır. Nitekim modern yönetimlerin uyguladığı gözetim teknikleri sadece yüz yüze yapılan gözetimi içermez; gözetim aynı zamanda Foucault'nun dispoitif olarak tanımladığı yasalar, kurumlar, düzenleyici kararlar aracılığıyla da yapılmaktadır (Foucault, 2021:18). Bunun yanı sıra Frontex metninde kodlanan cümlelerin metodolojik analizi ise, Foucault'nun Eleştirel Söylem Analizi'nde (ESA) sorduğu sorular ekseninde yapılmıştır. Bu sorular şunlardır: Burada norm olarak temsil edilen şey nedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir, nelere izin verilmektedir? Hangi uygulamalar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Bu bağlamda; "Norm" kodu başlığı altında alıntı cümleler halinde yer alan ve Frontex metnine ait olan ilgili cümleler, söz konusu sorular kapsamında değerlendirildiğinde; ilk olarak norm olarak temsil edilen şey, AB'nin güvenliği kapsamında düzenlenen Frontex'e ait kurallardır ve Frontex bünyesinde yer alan yönetmelikler ve tüzüklerdir. İkinci olarak, Panoptik gözetim teorisine göre bu durumun daha çok modern yönetimin çıkarlarına hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim modern yönetim tarafından belirli kanun, tüzük ve yönetmeliklerle oluşturulan normalizasyon toplumunda, disiplinci normalleştirme devrededir ve burada asıl önemli olan şey normal ve anormal olanı

ayırt etmekten çok normun kendisidir yani modern yönetimin kurallarının ve kararlarının sürdürülebilirliğidir. Üçüncü olarak, ilgili metinde AB'nin güvenliği söylemi ön plandadır ve bu güvenlik söylemi neticesinde de modern yönetim, AB'nin sınırlarının ve sahillerinin korunması için AB Sınır ve Sahil Güvenliği Ajansı'nı (Frontex) ve Frontex bünyesinde kurulan Eurosur'u uygulamaya koymuştur ve bu bağlamda modern yönetim AB üye ülkeleri arasında yasa dışı göçe karşı iş birliğinin yapılmasını kararlaştırmış ve hem Frontex hem de Eurosur aracılığıyla gözetime izin vermiş ve imkan yaratmıştır. Bu durum ayrıca modern yönetimin meşrulaştırma ve normalleştirme uygulamaları bağlamında da değerlendirilebilir. Dördüncü olarak burada normalleştirilen durumun; Frontex'in ve Eurosur'un uygulamaları olduğu ve patolojikleştirilen durumun ise; yasa dışı göç ve sınır ötesi suçlar olduğu söylenebilir.

3) **Kod:** • Baskı

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB ajanslarının kuruluş metinlerinde "Baskı" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

4) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı (EFCA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı'nın (EFCA) Görevi, AB'nin ortak balıkçılık politikasının doğru bir şekilde uygulanmasını sağlamaktır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Ceza Adaleti İş Birliği Ajansı (EUROJUST)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Ceza Adaleti İş birliği Ajansı'nın (Eurojust) Görevi, birden fazla AB ülkesini kapsayan terörizm ve ciddi organize suçlarla mücadelede ulusal makamların iş birliği yapmasına yardımcı olur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği İltica Ajansı (EUAA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği İltica Ajansı'nın (EUAA) Görevi, operasyonel ve teknik yardım sağlayarak, AB ülkelerinin ulusal makamlarının Ortak Avrupa İltica Sistemini uygulamalarına destek olmak" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı (CEPOL)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı'nın (CEPOL) Görevi: CEPOL, Avrupa ve uluslararası kolluk kuvvetleri eğitimini sağlar. Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı olan CEPOL, polis ve diğer kolluk kuvvetlerine yönelik eğitimler geliştiren, uygulayan ve organize eden bir Avrupa Birliği kurumudur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı (EUROPOL)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı'nın (Europol) Görevi: Europol, ulusal kolluk kuvvetlerinin ciddi uluslararası suçlarla ve terörizmle mücadele etmesine yardımcı olur. Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı (Europol), AB üye ülkelerindeki kolluk kuvvetleri yetkililerine yardım ederek Avrupa'yı daha güvenli hale getirmeye yardımcı olan AB'nin kolluk kuvveti kurumudur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı (ENISA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı'nın (ENISA) Görevi: ENISA, Avrupa çapında yüksek düzeyde ortak bir siber güvenlik elde etmeye kendini adanmıştır. ENISA, AB'nin siber politikasına katkıda bulunur. Siber güvenlik sertifikasyon şemaları hazırlayarak dijital ürünlere, hizmetlere ve süreçlere olan güveni artırır. AB ülkeleri ve kurumlarıyla iş birliği yapar ve gelecekteki siber zorluklara hazırlanmaya yardımcı olur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı'nın (EMSA) Görevi: Deniz emniyeti ve kirliliği konularında teknik uzmanlık ve operasyonel yardım sunar. Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA), deniz güvenliğini, kirliliğe karşı müdahaleyi ve deniz güvenliğini geliştirmek için teknik uzmanlık ve operasyonel yardım sağlar. Ajansın

görevlerinin çoğu, belirli yasaların nasıl uygulandığını izlemek ve bunların genel etkinliğini değerlendirmek gibi önleyici niteliktedir, ancak denizde büyük bir sızıntı durumunda AB ülkelerine petrol toplama gemileri sağlamak ve uydu gözetimi yoluyla denizdeki kirliliği tespit etmek gibi bazı görevler sağlar" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (FRONTEX)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı'nın (Frontex) Görevi: Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı Frontex, AB'nin dış sınırlarının yönetiminde ve sınır ötesi suçlarla mücadelede AB ve Schengen ülkelerini desteklemektedir. Frontex, AB'nin dış sınırlarındaki sınır kontrolü faaliyetleri için bir mükemmeliyet merkezidir; tüm AB ülkelerinin yanı sıra göç eğilimleri ve sınır ötesi suçlardan etkilenen, AB üyesi olmayan komşu ülkelerle istihbarat ve uzmanlık paylaşımında bulunur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Yüksek Performanslı Bilgi İşlem Ortak Taahhüdü (EUROHPC JU)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Yüksek Performanslı Bilgi İşlem Ortak Taahhüdünün (EUROHPC JU) Görevi: Avrupa Birliği, Avrupa ülkeleri ve özel ortakların kaynaklarını bir araya getirerek Dünya Standartlarında bir Süper Bilgisayar Ekosistemi geliştirmek" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: EURODAC

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Eurodac (Avrupa İltica Daktiloskopi Veritabanı) EURODAC, başvuru sahiplerinin belirlenmesine yardımcı olur; Parmak izi veri kümelerini karşılaştırarak AB Devletlerinin bir sığınma başvurusunu inceleme sorumluluğunu belirlemesini kolaylaştırmak için parmak izlerini eşleştirir. 2003 yılında kurulduğundan bu yana; EURODAC yalnızca sığınma amacıyla kullanılmıştır: Birisi sığınma başvurusunda bulunduğu; AB'nin veya bu iş

birliğine katılan ülkelerin herhangi birinin neresinde olursa olsun; parmak izleri merkezi veri tabanına iletilir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Özgürlük, güvenlik ve adalet alanında büyük ölçekli BT sistemlerinin operasyonel yönetimi için Avrupa Ajansı (EU-LISA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Özgürlük, güvenlik ve adalet alanında büyük ölçekli BT sistemlerinin operasyonel yönetimi için Avrupa Ajansı'nın (EU-LISA) Görevi, büyük ölçekli BT sistemlerini yöneterek AB'nin Adalet ve İçişleri politikalarının uygulanmasını desteklemek. EU-LISA, AB ülkelerinin Avrupa'yı daha güvenli hale getirme çabalarına teknolojik destek sağlar" (Europa.eu., 2023).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

“İktidar Laboratuvarı” kod başlığı altında kodlanan cümleler, AB’nin ajanslarından olan; EFCA’nın, EUROJUST’ın, EUAA’nın, CEPOL’ün, EUROPOL’ün, ENISA’nın, EMSA’nın, FRONTEX’in, EUROHPC JU’nun, EURODAC’ın ve EU-LISA’nın kuruluş metinlerinin özet ifadeleridir. Burada “İktidar Laboratuvarı” koduyla etiketlenen AB’nin ajansları temel olarak Foucault’nun modern yönetimlerin kurumlarını, organlarını, tüzüklerini ve politikalarını, iktidarın laboratuvarı kapsamında tanımlaması üzerine AB’nin ajansları da bu kavram üzerinden değerlendirilmiş ve kodlanmıştır. “İktidar Laboratuvarı” kavramı Foucault tarafından neredeyse “Panoptik Gözetim/Panoptikon” kavramıyla eş tutulmaktadır. Foucault’nun aynı zamanda iktidar laboratuvarı olarak nitelendirdiği modern sistem, sadece birey ve toplum ile iktidar mekanizması arasındaki bir paylaşım ve bir buluşma noktasından ibaret değildir; iktidar laboratuvarı aynı zamanda modern yönetimin/iktidarın, tümüyle özgürlüğü belirlediği bir alan ve hem bireyselleştiren hem de bütünselleştiren bir yapıdır (Foucault, 2021:64-75). Bu bağlamda EFCA’nın, AB üye devletleri arasında balıkçılık politikasının doğru bir şekilde uygulanması üzerine kurulması; AB’nin bir yandan balıkçılık alanında üye devletler üzerinde bir tür disiplin ve kontrol sağlamasına yöneliktir ve diğer yandan da EFCA, balıkçılık politikasının yine doğru bir şekilde yürütülmesini izlemek üzere kurulan AB’nin bir tür uygulama alanı/laboratuvarıdır. Bunun yanı sıra EUROJUST’ın, AB üye devletlerinin ulusal makamları arasında terörizm ve ciddi suçlarla mücadele kapsamında iş birliği temelli kurulmuş olması; denetim, kontrol ve disiplin birlikteliğinde modern yönetimin laboratuvarı görevini görmektedir. Nitekim Foucault’ya göre; modern yönetimler bu tür kurumlar, organlar ve politikalar aracılığıyla bireyi ve toplumu disipline ederler ve denetim

altında tutarlar ve yine bu tür araçlar vasıtasıyla meşruluklarını sağlarlar ve hükümlerliklerini sürdürürler. Yine EUAA'nın AB üye ülkelerinin ilticaya yönelik ortak hareket etmesi üzerine kurulmuş olması, modern yönetimin, AB sınırları içinde ve dışında kontrolü ve denetimi sağlamasına yöneliktir. Bu durumu Foucault modern yönetimin teknikleri üzerinden açıklar. Ona göre; caydırma, denetim, disiplin ve gözetim (bakış/göz) modern yönetimin tekniklerindendir ve bu teknikler aracılığıyla modern yönetim toplum ve birey üzerinde mutlak suretle bir kontrol sağlar ve ayrıca modern yönetim bu tekniklerin uygulanması için de birtakım uygulama alanları oluşturur ve ilgili yasal düzenlemelerle de faaliyetlerini meşrulaştırır (Foucault, 2019:96). Dolayısıyla burada AB, İltica Ajansı aracılığıyla uygulamaya koyacağı politikalarını normalleştirmekte ve meşrulaştırmaktadır. AB'nin ilticaya yönelik faaliyetlerinin yürütüldüğü ve bu bağlamda bir tür iktidar laboratuvarı görevi gören EUAA, Foucault'nun modern yönetimin gözetim teknikleri dediği teknikler kapsamında değerlendirilebilir. Diğer yandan CEPOL de, iktidar laboratuvarı kapsamında değerlendirilmiştir. CEPOL'ün modern yönetimin disiplin ve denetim uygulamalarının bir ayağı olarak kurulması ve kolluk faaliyetlerinin etkili bir şekilde sürdürülmesi için bir eğitim ajansı olarak görev yapması, disiplin ve denetim toplumlarının oluşturulmasına ve ayrıca modern yönetimin tüm toplumsal yaşamı bu tür uygulamalarla gözetime tabi tutmasına da zemin hazırlamaktadır. Nitekim bu durumu David Garland “denetim kültürü” üzerinden açıklamakta ve bu durumun temel olarak, modern yönetimin sosyal dünyada toplumsal bir düzen yaratma isteğinden ileri geldiğini belirtmektedir (Garland, 2002). Yine EUROPOL, AB'nin kolluk kuvvetleri iş birliği ajansı olarak AB yapısının bir parçasıdır. İlgili yönetimin uygulama alanı kapsamında değerlendirilen EUROPOL, AB'nin güvenlikle ilişkili konularında üye ülkelerin ulusal makamlarıyla birlikte hareket etmektedir. AB'nin güvenlik faaliyetleri kapsamında uygulama alanı olarak belirlediği alanlardan bir tanesi olan EUROPOL, güvenlik-gözetim birlikteliğinde daha fazla denetim ve disiplin uygulamalarını tetikleyebileceği gibi modern yönetimin güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine başvurma riskini de taşımaktadır. ENISA ise - Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı olarak- AB'nin güvenlik alanına ilişkin faaliyetlerini yürüttüğü bir uygulama alanıdır. Bu uygulama alanını Foucault'nun da belirttiği üzere iktidar laboratuvarı olarak nitelendirmek mümkündür. Modern yönetimin ilgili ajans aracılığıyla siber sistemlerine yönelik ortaya çıkabilecek tehlikelere ve tehditlere karşı birtakım güvenlik uygulamaları ortaya koyması ve güvenlik eksenli bir yol izlemesi yine modern yönetimin gözetim-güvenlik birlikteliğinde bir tür denetim ve disiplin toplumu yaratmasına yönelik çabasını içermektedir. Yine modern yönetimin laboratuvarı kapsamında değerlendirilen EMSA, Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı olarak, AB'nin deniz güvenliğine ilişkin faaliyetlerini yürütmektedir. Nitekim

deniz güvenliği kapsamında modern yönetim tarafından birtakım gözetim faaliyetlerinin de yürütüldüğü bir uygulama alanı olan EMSA, ideal bir düzen oluşturma gayesiyle hareket eden modern yönetimin önemli araçlarından bir tanesidir. EMSA’da da güvenlik söyleminin ön plana çıkartılması ve bu söylem ekseninde gözetim ve disiplinci uygulamalara izin verilmesi yine modern yönetimin kendi normlarını korumaya ve sürdürmeye yönelik durumlarını içermektedir. İktidar Laboratuvarı kapsamında değerlendirilen FRONTEX ise modern yönetim tarafından AB’nin, sınır ve sahil güvenliğinin sağlanması için kurulan ve modern yönetimin bu alanda uygulamalarını yürüttüğü bir kurumdur. Güvenlik söyleminin ön plana çıkartılması neticesinde, sınır ve sahil güvenlik kurumu olarak kurulan FRONTEX, Foucault’nun dispozitif olarak nitelendirdiği (*kurumlar, yasalar, söylemler, düzenleyici kararlar, organlar vb.*) modern yönetimin uygulama alanının teknik araçları kapsamında değerlendirilmektedir. Nitekim bu teknik araçlardan bir ya da birkaçı üzerinden uygulama alanını genişleten modern yönetim, toplumsal yaşamda denetim-disiplin ve kontrol sağlamaktadır. AB’nin küresel sistem içindeki etkinliğini artırmak ve yüksek performanslı bilgi işlem alanında üye ülkeler üzerinde disiplin ve denetim sağlamak üzere AB tarafından uygulamaya koyulan EUROHPC JU ise, yine iktidar laboratuvarı kapsamında değerlendirilmektedir. Modern yönetimin bilgisayar destekli sistemlerde dünya standartlarında bir güce ulaşma hedefi, ilgili uygulamanın hazırlanmasını sağlamıştır. İlgili uygulama ekseninde faaliyetlerini yürütmeyi hedefleyen modern yönetim, meşru bir alan yaratarak etkinliğini sürdürmeye çalışmaktadır. Yine modern yönetimin laboratuvarı yani birtakım faaliyetlerini yürüttüğü alan kapsamında değerlendirilen EURODAC, AB’nin göç ve iltica alanına ilişkin bir veritabanı sistemidir. EURODAC aracılığıyla sığınma başvurusunda bulunan kişilerin kişisel veri izlerini alan ve bu izlerin takibini yapan AB, uygulama alanı olarak belirlediği alan içinde veri gözetimine başvurmaktadır. Nitekim günümüzde sıklıkla bahsedilen gözetim türlerinden biri olan veri gözetimi, modern yönetimlerin çokça kullandığı gözetim türlerinden biridir. Modern yönetimler, veri gözetimi yoluyla kişisel veri sistemlerini kullanarak bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırırlar ve izlerler (Lyon, 2013:34). AB’nin uygulama alanı (laboratuvarı) kapsamında değerlendirilen kurumlardan bir diğeri EU-LISA’dır. AB, EU-LISA aracılığıyla özgürlük, güvenlik ve adalet alanlarında Avrupa çapında bilgisayar destekli teknolojilerin kullanımını artırmaya yönelik faaliyetler yürütmektedir. Güvenlik söylemi ekseninde kurulan kurumlardan bir tanesi olan EU-LISA vasıtasıyla modern yönetim, gözetim-güvenlik birlikteliğinde faaliyetlerini meşru ve normal göstermektedir. Nitekim Foucault’ya göre egemen güç, yarattığı düzeni ideal bir düzen olarak savunur ve kendi eylemlerini birtakım siyasi, hukuki ve teknik araçlarla meşrulaştırır ve bu şekilde bir iktidar kurar (Foucault,

2015:324). Dolayısıyla Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında modern yönetim burada birtakım teknik araçlar vasıtasıyla, teknoloji eksenli güvenlik faaliyetlerini EU-LISA bünyesinde yürütmekte ve gerek bölgesel gerek küresel sisteme disiplin ve kontrol yoluyla etki etmektedir. Bunun yanı sıra “İktidar Laboratuvarı” kod başlığı altında verilen; EFCA, EUROJUST, EUAA, CEPOL, EUROPOL, ENISA, EMSA, FRONTEX, EUROHPC JU, EURODAC, EU-LISA ajanslarına ilişkin metinlerin metodolojik analizi ise Foucault’nun Eleştirel Söylem Analizi’nde (ESA) sorduğu, bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Sorusu kapsamında değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Foucaultcu perspektiften bakıldığında ilgili ajansların, daha çok modern yönetimin çıkarlarına hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim modern yönetim bu tür teknik araçlar vasıtasıyla eylemlerini normalleştirir ve meşrulaştırır.

5) **Kod:** • Güvenlik/Tehdit

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Ceza Adaleti İş birliği Ajansı (EUROJUST)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Ceza Adaleti İş birliği Ajansı'nın (EUROJUST) Görevi, birden fazla AB ülkesini kapsayan terörizm ve ciddi organize suçlarla mücadelede ulusal makamların iş birliği yapmasına yardımcı olur" (Europa.eu., 2023).
- "Eurojust, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi hizmet sunarak AB üye ülkelerinin terörle ve ciddi organize suçlarla mücadele etmesine yardımcı olmaktadır:
  - En az 2 ülkeyi kapsayan soruşturma ve kovuşturmaların koordine edilmesi
  - Yetki çatışmalarının çözümüne yardımcı olmak
  - Avrupa Tutuklama Emirleri
  - Avrupa Soruşturma Emirleri ve müsadere ve dondurma emirleri/sertifikaları gibi AB yasal araçlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını kolaylaştırmak. Bunu yapmak için Eurojust: koordinasyon toplantıları düzenler ortak soruşturma ekiplerinin (JIT'ler) kurulmasına ve finanse edilmesine yardımcı olur Suç ağlarına karşı ortak eylem günlerinin gerçek zamanlı olarak yönlendirildiği koordinasyon merkezleri düzenler. İrtibat Savcıları

ve İrtibat Noktalarından oluşan küresel bir ağa sahiptir ve dünya çapındaki yargı bölgelerine erişim sunmaktadır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği İltica Ajansı (EUAA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "EUAA, AB ülkelerine geniş bir yelpazede operasyonel ve teknik destek sunmaktadır. Ortak Avrupa İltica Sisteminin (CEAS) yüksek standartlarına uygun olarak, AB genelinde iltica ve kabul uygulamalarına daha fazla yaklaşma sağlamak amacıyla Ajans şunları yapabilir: Göç baskısıyla karşı karşıya olan AB ülkelerine operasyonel yardımı hızlıca dağıtmak. Ajansın hizmetinde olan ve AB çapında herhangi bir yere hızlı bir şekilde görevlendirilebilecek 500 ulusal yetkiliden oluşan kalıcı bir İltica Rezerv Havuzundan yararlanmak. AB'nin uluslararası koruma konularında akreditasyon organı olma hedefine ulaşmak için ulusal yetkililere yönelik geniş bir sığınma eğitimi müfredatı oluşturmak" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı (EUROPOL)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı'nın (Europol) Görevi: Europol, ulusal kolluk kuvvetlerinin ciddi uluslararası suçlarla ve terörizmle mücadele etmesine yardımcı olur. Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı (Europol), AB üye ülkelerindeki kolluk kuvvetleri yetkililerine yardım ederek Avrupa'yı daha güvenli hale getirmeye yardımcı olan AB'nin kolluk kuvveti kurumudur" (Europa.eu., 2023).
- "Europol'ün çalışmaları genellikle uluslararası bir yaklaşım gerektiren suçlarla ve AB içinde ve dışında çeşitli ülkeler arasında iş birliği yapmaktan ibarettir. Hangi suçlara öncelik verileceği kararı EMPACT tarafından şekillendirilmektedir. 1 Ocak 2010'da resmi AB ajansı oldu. EMPACT, organize ve ciddi uluslararası suçlarla mücadele etmek için yapılandırılmış çok disiplinli bir iş birliğidir. Üye Devletler tarafından yönlendirilir ve ilgili yetkileri doğrultusunda AB kurumları, organları ve ajansları tarafından desteklenir. Yıllar geçtikçe Europol, uyuşturucu kaçakçılığı, yasa dışı göç ağları ve insan ticareti, yasa dışı araç kaçakçılığı, siber

suçlar, kara para aklama ve para sahteciliğiyle mücadelede önemli deneyim kazanmıştır. Europol aynı zamanda euro sahteciliğine karşı mücadelede merkezi Avrupa ofisidir" (Europa.eu., 2023).

- " Üye Devletlerde kolluk kuvvetleri tarafından yürütülen soruşturmaları günlük olarak desteklemek için en son teknolojiye sahip araçları kullanıyorlar. Ortaklarımıza uğraştıkları suçlarla ilgili daha derin bilgiler vermek için, AB'deki suç ve terörizme ilişkin kapsamlı, ileriye dönük analizler sunarak düzenli değerlendirmeler üretiyoruz. Europol ayrıca bilgilerin saklanması, aranması, görselleştirilmesi ve bağlantılandırılması için hızlı ve güvenli yetenekler sunan ve dolayısıyla suçla mücadelede gelişmiş bir araç kutusu oluşturan özel sistemler kullanır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı (ENISA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı'nın (ENISA) Görevi: ENISA, Avrupa çapında yüksek düzeyde ortak bir siber güvenlik elde etmeye kendini adanmıştır. ENISA, AB'nin siber politikasına katkıda bulunur. Siber güvenlik sertifikasyon şemaları hazırlayarak dijital ürünlere, hizmetlere ve süreçlere olan güveni artırır. AB ülkeleri ve kurumlarıyla iş birliği yapar ve gelecekteki siber zorluklara hazırlanmaya yardımcı olur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı'nın (EMSA) Görevi: Deniz emniyeti ve kirliliği konularında teknik uzmanlık ve operasyonel yardım sunar. Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA), deniz güvenliğini, kirliliğe karşı müdahaleyi ve deniz güvenliğini geliştirmek için teknik uzmanlık ve operasyonel yardım sağlar. Ajansın görevlerinin çoğu, belirli yasaların nasıl uygulandığını izlemek ve bunların genel etkinliğini değerlendirmek gibi önleyici niteliktedir, ancak denizde büyük bir sızıntı durumunda AB ülkelerine petrol toplama gemileri sağlamak ve uydu gözetimi yoluyla denizdeki kirliliği tespit etmek gibi bazı görevler sağlar" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (FRONTEX)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı'nın (Frontex)

Genel Görevi: Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı Frontex, AB'nin dış sınırlarının yönetiminde ve sınır ötesi suçlarla mücadelede AB ve Schengen ülkelerini desteklemektedir. Frontex, AB'nin dış sınırlarındaki sınır kontrolü faaliyetleri için bir mükemmeliyet merkezidir; tüm AB ülkelerinin yanı sıra göç eğilimleri ve sınır ötesi suçlardan etkilenen komşu AB üyesi olmayan ülkelerle istihbarat ve uzmanlık paylaşımında bulunur" (Europa.eu., 2023).

- "Frontex, AB ve Schengen ülkelerini, sahada destek ve sınır ötesi suçlarla mücadele, havadan gözetleme ve bilgi toplama, iade prosedürlerine yardımcı olma, yeni teknolojilerin belirlenmesi ve daha pek çok konuda sınır yönetimiyle ilgili her konuda destekler. Sınır gözetimi, sınır ötesi suçlarla mücadele ve geri dönüş operasyonlarına yardımcı olma gibi çeşitli görevleri yerine getiriyorlar. Memurlar, Avrupa'nın en büyük başarılarından biri olan Schengen Bölgesini korumak için ulusal makamlarla birlikte çalışıyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: EURODAC (Avrupa İltica Daktiloskopi Veri-tabanı)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "EURODAC, başvuru sahiplerinin belirlenmesine yardımcı olur; Parmak izi veri kümelerini karşılaştırarak AB Devletlerinin bir sığınma başvurusunu inceleme sorumluluğunu belirlemesini kolaylaştırmak için parmak izlerini eşleştirir. 2003 yılında kurulduğundan bu yana; EURODAC yalnızca sığınma amacıyla kullanılmıştır: Birisi sığınma başvurusunda bulunduğu; AB'nin veya bu iş birliğine katılan ülkelerin herhangi birinin neresinde olursa olsun; parmak izleri merkezi veri tabanına iletilir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Özgürlük, güvenlik ve adalet alanında büyük ölçekli BT sistemlerinin operasyonel yönetimi için Avrupa Ajansı (EU-LISA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupalıların, Avrupa'nın güvenliğinden ödün vermeden AB içinde özgürce seyahat edebilmelerine yardımcı olur. Ajans ayrıca AB'de daha modern, verimli ve güvenli bir sınır yönetim sisteminin uygulamaya konmasına yardımcı olmak için yeni teknolojileri de test eder. Katılımcı AB ülkeleri ve Avrupa kurumlarıyla yakın

iş birliği içinde Akıllı Sınırlar pilot projesinin test edilmesini ve takibini, sonuçların analizini ve pilot projeye ilişkin raporlamayı koordine eder" (Europa.eu., 2023).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

Burada EUROJUST'ın, EUAA'nın, EUROPOL'ün, ENISA'nın, EMSA'nın, FRONTEX'in, EURODAC'ın ve EU-LISA'nın kuruluş metinleri, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra, betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metinler içerisinde *terörizm, suç, güvenlik, tehdit, tehlike, göç, iltica* gibi ifadelerin geçtiği cümleler "Güvenlik/Tehdit" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır. EUROJUST'ta ön plana çıkan kelimeler; terörizm, suç ve güvenlidir. Özellikle güvenlik/tehdit temalı durumlar kapsamında değerlendirilen terörizm ve suç kavramları, modern yönetimin eylemlerini meşru kılması için önemli kavramlardandır. Güvenlik söyleminin ön plana çıkartıldığı EUROJUST'ta, modern yönetim gözetime ve izlemeye yönelik birtakım yasal düzenlemeleri ve uygulamaları desteklemektedir. Burada modern yönetimin gözetime ilişkin birtakım takip uygulamalarını ve yasal düzenlemeleri desteklemesinin ve bu tür teknik araçlara başvurmasının arkasında yatan temel sebep, terörizm endişesidir. Terörist faaliyetleri önceden bilmek ya da bu tür faaliyetlerin etkisini azaltmak amacıyla modern yönetim tarafından meşru kılınan gözetim teknikleri ve uygulamaları, AB sınırları içinde yaşayan bireylerin güvenlik endişesini hafifletse de bu durumun kişilerin rızası olmadan kişisel bilgilerine erişilmesine ve ayırtırmaya ve sınıflandırmaya yol açabilir.

Avrupa Birliği'nin iltica ajansı olan EUAA, göç söylemiyle ön plana çıkmaktadır. AB üye ülkeleri arasında göç ve iltica alanlarında iş birliğini sağlamak üzere kurulan EUAA, AB sınırlarını içeriden ve dışarıdan korumayı ve denetlemeyi hedeflemektedir. Modern yönetim burada göçü, AB'nin güvenliğine yönelik tehdit oluşturabileceği düşüncesiyle kontrol altına almayı amaç edinmekte ve bu kapsamda EUAA'yı göçün yönetimi ve kontrolü için teknik bir araç olarak kullanmaktadır. Özellikle 21. yüzyılda gözetim uygulamaları çoğunlukla modern yönetimlerin/iktidarların güvenliğiyle eş tutulmaktadır. Dolayısıyla küresel sistemde ortaya çıkan sorunlar ekseninde modern yönetimlerin/iktidarların güvenlik algısı da değişmektedir ve değişen algı neticesinde de daha fazla gözetim uygulamalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda AB'nin bir parçası olan EUAA'da da göç konusunun güvenlikle ilişkili tutulduğu ve bu sebeple daha fazla gözetim uygulamalarına başvurulduğu ve bu şekilde bir kontrolün sağlandığı söylenebilir. AB'nin diğer bir ajansı olan EUROPOL'de de güvenlik söylemi ön

plandadır. Avrupa'nın daha güvenli hale getirilmesi gerekçesiyle kurulan EUROPOL, üye ülkeler arasında terörizmle ve ciddi suçlarla mücadeleyi amaç edinmektedir. Burada modern yönetim güvenliğinin sağlanması için birtakım yasal ve siyasi uygulamalara izin vermekte ve bu uygulamaları desteklemektedir. Nitekim modern yönetimin bunlara izin vermesinin sebebi terörizm endişesidir. Terörizm endişesi sebebiyle daha fazla denetime, gözetime ve kontrole ihtiyaç duyan modern yönetimin toplumu daha Panoptik daha kapalı bir yöne ve yapıya çevirdiği söylenebilir.

Yine AB'nin bir parçası olan ENISA'da da güvenlik söyleminin ön plana çıkması, ilgili ajansın “Güvenlik/Tehdit” kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. İlgili ajans aracılığıyla modern yönetim politika alanını genişletmekte ve eylemlerine meşruiyet sağlamaktadır. Bu bağlamda bu durum Foucault'nun, modern iktidarlar/yönetimler, güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerini uygulamakta ve toplumu denetim altına almaktadır ifadesi kapsamında değerlendirilebilir. AB'ye bağlı neredeyse tüm kurumlarda güvenlik söyleminin ön plana çıkartıldığı durumlar mevcuttur. Güvenlik söyleminin ön plana çıkartıldığı kurumlardan bir diğeri Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı olan EMSA'dır. EMSA kapsamında Avrupa'daki denizlerle alakalı güvenliği sağlamayı ve kirliliği önlemeyi hedefleyen modern yönetim, güvenlik-gözetim birlikteliğinde mutlak suretle bir kontrol ve denetim sağlamaktadır. Özellikle izlemeye ve gözetime dair ifadelerin yer aldığı ilgili metinde, modern yönetim gözetim faaliyetlerini, güvenliği gerekçe göstererek ilgili ajans aracılığıyla meşru bir zemine taşımaktadır.

Yine gözetim-güvenlik birlikteliğinde AB'nin sınır ve sahil güvenliğinin sağlanması için kurulan FRONTEX, modern yönetim tarafından tehdit olarak görülen durumlara ilişkin teknolojik gözetim aygıtlarının kullanıldığı ve ayrıca veri gözetiminin yapıldığı modern yönetimin teknik araçlarından bir tanesidir. FRONTEX'in kuruluş metninde özellikle istihbarat faaliyetlerine, havadan gözetleme uygulamalarına ve sınır gözetimine dair ifadelerin yer alması, Foucault'nun Panoptik gözetim teorisinde modern yönetimin tekniği dediği “gözün rolü(bakış)” -yani egemen gücün farklı tekniklerle konuyu/durumu izlemesi ve takip etmesi- tekniği kapsamında değerlendirilebilir. Nitekim modern yönetim gözün rolü tekniğiyle her türlü caydırma, denetim ve kontrol uygulamalarını devreye sokmakta ve bu şekilde bir disiplin sağlamaktadır.

AB'nin güvenlik gerekçesiyle inşa ettiği ve faaliyetlerini gerçekleştirdiği uygulamalardan bir diğeri ise EURODAC'tır. AB sınırlarına yönelen sığınmacıların parmak izlerinin alınması ve bu izlerin takibinin yapılması üzerine kurulan ilgili sistem, yine Foucault'nun Panoptik gözetim teorisi kapsamında değerlendirilebilir. Nitekim Panoptik

gözetim teorisinde modern yönetim, gözetime dair birtakım uygulamalarla kişisel verilere ulaşır ve bu kişisel veriler vasıtasıyla bireyi kontrol ve denetim altına alır, sınıflandırır ve bu veriler üzerinden bir yol izler. Dolayısıyla buradaki modern yönetim de EURODAC aracılığıyla kişisel veri sistemini kullanarak veri gözetimine başvurmakta ve sığınma talep eden kişileri, bu veriler yoluyla kontrol ve denetim altına almakta ve bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırmakta ve takip etmektedir.

EU-LISA’da ise AB, Avrupalıların güvenliği söylemini ön plana çıkartarak bir yandan tehdit oluşturabilecek düzeyde gördüğü Avrupalı olmayanları kategorize etmekte diğer yandan da bilgisayar destekli teknolojik gözetim uygulamalarıyla daha güvenli bir AB’nin yaratılmasını hedeflemektedir. İlgili ajansın, modern yönetimin güvenlik gerekçesiyle teknolojik gözetim uygulamalarını yürüttüğü bir alan olması, yine Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde belirttiği modern yönetimin ince ve etkili teknikleri kapsamında değerlendirilebilir. Nitekim Foucault bu teknikleri dispozitif olarak nitelendirmekte ve temelde şunları içermektedir; yasalar, kurumlar, söylemler, düzenleyici kararlar, idari tasarruflar, bilimsel, felsefi ve ahlaki önermeler. Bu bağlamda burada AB’ye bağlı bir kurum olarak görev yapan EU-LISA, modern yönetimin özgürlük, güvenlik ve adalet alanlarında teknolojik gözetim, disiplin ve denetim faaliyetlerini yürütebileceği kurumlardan bir tanesi ve modern yönetimin dispozitiflerinden biridir.

“Güvenlik/Tehdit” kod başlığı altında verilen; EUROJUST, EUAA, EUROPOL, ENISA, EMSA, FRONTEX, EURODAC ve EU-LISA ajanslarına ait kuruluş metinlerinin metodolojik analizi ise, yine eleştirel söylem analizi kapsamında yapılmıştır. Burada genel bir değerlendirmeye tabi tutulan ilgili ajansların kuruluş metinleri, temel olarak şu sorular kapsamında analiz edilmiştir: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir, nelere izin verilmektedir? Hangi uygulamalar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Bu bağlamda EUROJUST’ta güvenlik söylemi “terörizm” ve “ciddi suçlar” ekseninde inşa edilirken, bu söylem neticesinde normalleştirilen durum; AB’nin güvenliği söylemi ekseninde uygulamaya koyulan gözetim uygulamaları ve araçlarıdır. Patolojikleştirilen durum ise; terörist faaliyetler ve ciddi suç teşkil eden durumlardır. EUAA’da da, “göç” ve “iltica” eksenli bir güvenlik söyleminin inşa edildiği söylenebilir. Göç eksenli güvenlik söylemi neticesinde AB’ye bağlı bir kurum olarak kurulan EUAA’da, göç baskısına karşı AB üye ülkelere her türlü desteğe ve operasyonel yardıma yönelik izin verilmekte olup; bu tür izinler, modern yönetim tarafından birtakım siyasi ve hukuki düzenlemelerle meşrulaştırılmaktadır. Burada modern yönetim tarafından normalleştirilen durum; AB’nin bu göç baskısını ortadan kaldırmak ya da etkilerini hafifletmek

için uygulamaya koyulan birtakım gözetim araçları ve teknikleridir. EUROPOL’de de yine güvenlik söylemi “terörizm” ve “ciddi suçlar” ekseninde inşa edilmiştir. 21. yüzyılda modern yönetimler tarafından sıklıkla ön plana çıkartılan terörizm olgusu, aynı zamanda gözetime dayalı daha fazla uygulamanın da devreye sokulmasına neden olmaktadır. Nitekim modern yönetim EUROPOL aracılığıyla, artan güvenlik sorunlarına karşı gözetim uygulamalarını daha da artırabilecek bir potansiyele sahiptir. Bunun yanı sıra modern yönetim daha fazla veri elde etmek için EUROPOL kapsamında üst düzey teknolojik gözetim uygulamalarına ve özel sistemlere izin vermektedir. Burada normalleştiren durum; AB’nin güvenliğine yönelik oluşabilecek tehlikeleri ve tehditleri önceden görmek ya da ilgili tehditlerin etkisini hafifletmek için kullanılan ileri düzey teknolojik gözetim sistemleridir. Patolojikleştirilen durum ise; terörist faaliyetler ve ciddi suçlardır. Yine ENISA aracılığıyla modern yönetim, siber sistemlerine yönelik gelişebilecek tehlikelere karşı bir güvenlik söylemi inşa etmektedir. AB’nin siber alandaki faaliyetlerini korumak amaçlı uygulamaya koyulan ENISA’da, modern yönetim tarafından normalleştirilen durum; yüksek düzeyde siber güvenlik sağlamak için yasal düzenlemeler aracılığıyla gözetim tekniklerinin meşru kılınmasıdır. İlgili metinde özellikle yüksek düzeyde siber güvenlik ifadesinin kullanılması, modern yönetimin güvenlik adı altında birtakım dijital gözetim faaliyetlerini uygulamaya koyabileceği fikrini barındırmaktadır. EMSA’da da yine güvenlik eksenli bir söylem inşası vardır. Avrupa’nın deniz güvenliğinin korunması için uygulamaya koyulan EMSA’da, modern yönetim tarafından izin verilen durum; deniz güvenliğini korumak ve geliştirmek için teknik araçların kullanımı, yasal düzenlemelerin takibi ve kontrolü ve uydu gözetimi uygulamalarının kullanımıdır. Burada modern yönetim tarafından normalleştirilen durum; deniz güvenliğinin korunması için birtakım gözetim uygulamalarının kullanımının kolaylaştırılması ve meşru gösterilmesidir. FRONTEX’te ise güvenlik söylemi “sınır güvenliği” ve “sahil güvenliği” ekseninde inşa edilmiştir. Bu söylem neticesinde AB’ye bağlı bir kurum olarak kurulan FRONTEX, üye devletlerin dış sınırlarının korunması ve göçün yönetimi için üye devletlere teknik ve teknolojik destek sağlamaktadır. Modern yönetimin FRONTEX kapsamında izin verdiği durumlar; teknolojik gözetim ve veri gözetim uygulamalarıdır. Burada modern yönetim tarafından normalleştirilen durum; AB’nin güvenliği için çok yönlü gözetim uygulamalarının kullanımına izin verilmesi ve imkan yaratılmasıdır. Patolojikleştirilen durum ise; Avrupa sınırlarına yönelen göçmenlerdir. Bunun yanı sıra EURODAC da, yine modern yönetimin güvenlik söylemi ekseninde inşa ettiği veri gözetim uygulamalarından bir tanesidir. EURODAC’ta modern yönetim tarafından normalleştirilen durum; AB’nin güvenliği adı altında kişisel veri sistemleriyle her türlü kişisel veriye ulaşmanın ve bu verilerin takibinin yapılmasının normal kabul edilmesi ve bu durumun

birtakım yasal düzenlemelerle meşru hale getirilmesidir. Modern yönetim tarafından patolojikleştirilen durum ise; sığınma başvurusunda bulunan kişilerdir. EU-LISA’da ise; güvenlik söylemi “özgürlük” ve “adalet” kavramları bağlamında inşa edilmiştir. Bu söylem neticesinde, özgürlüğe, adalete ve güvenliğe yönelik gelişebilecek tehlikelere karşı bilgisayar destekli teknolojik gözetim sistemlerinin faaliyet göstermesine imkan tanınmaktadır. EU-LISA aracılığıyla uygulamaya koyulması planan teknik araçlar; bilgisayar destekli sınır yönetim sistemleri ve akıllı sınırlar pilot projesidir. Burada modern yönetim tarafından normalleştirilen durum; AB’nin sınırlarının korunması ve güvenliğinin sağlanması için her türlü akıllı sınır gözetim sistemlerinin kurulması gerektiği düşüncesi ve bu düşüncenin normal kabul edilmesidir.

6) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı (EFCA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "EFCA'nın misyonu, Ortak Balıkçılık Politikası (CFP) kapsamında kontrol, denetim ve gözetim için en yüksek ortak standartları teşvik etmektir. EFCA bunu ulusal kontrol ve denetim faaliyetleri arasındaki iş birliğini koordine ederek yapar. EFCA ayrıca, CFP kurallarının düzgün bir şekilde uygulanmasını sağlamak için AB Üye Devleti müfettişlerine ve eğitimlerine eğitim vererek Komisyona ve AB Üye Devletlerine yardımcı olmaktadır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Ceza Adaleti İş Birliği Ajansı (EUROJUST)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Eurojust, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi hizmet sunarak AB üye ülkelerinin terörle ve ciddi organize suçlarla mücadele etmesine yardımcı olmaktadır: En az 2 ülkeyi kapsayan soruşturma ve kovuşturmaların koordine edilmesi, Yetki çatışmalarının çözümüne yardımcı olmak, Avrupa Tutuklama Emirleri, Avrupa Soruşturma Emirleri ve müsadere ve dondurma emirleri/sertifika gibi AB yasal araçlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını kolaylaştırmak. Bunu yapmak için Eurojust: Koordinasyon toplantıları düzenler, ortak soruşturma ekiplerinin (JIT'ler) kurulmasına ve finanse edilmesine yardımcı olur. Suç ağlarına karşı ortak eylem günlerinin gerçek zamanlı olarak yönlendirildiği koordinasyon merkezleri düzenler. İrtibat Savcıları ve İrtibat

Noktalarından oluşan küresel bir ağı sahiptir ve dünya çapındaki yargı bölgelerine erişim sunmaktadır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği İltica Ajansı (EUAA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "EUAA, AB ülkelerine geniş bir yelpazede operasyonel ve teknik destek sunmaktadır. Ortak Avrupa İltica Sisteminin (CEAS) yüksek standartlarına uygun olarak, AB genelinde iltica ve kabul uygulamalarına daha fazla yaklaşma sağlamak amacıyla Ajans şunları yapabilir: Göç baskısıyla karşı karşıya olan AB ülkelerine operasyonel yardımı hızlıca dağıtmak. Ajansın hizmetinde olan ve AB çapında herhangi bir yere hızlı bir şekilde görevlendirilebilecek 500 ulusal yetkiliden oluşan kalıcı bir İltica Rezerv Havuzundan yararlanmak. AB'nin uluslararası koruma konularında akreditasyon organı olma hedefine ulaşmak için ulusal yetkililere yönelik geniş bir sığınma eğitimi müfredatı oluşturmak" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı (CEPOL)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı olan CEPOL, polis ve diğer kolluk kuvvetlerine yönelik eğitimler geliştiren, uygulayan ve organize eden bir Avrupa Birliği kurumudur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş Birliği Ajansı (EUROPOL)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı'nın (Europol) Görevi: Europol, ulusal kolluk kuvvetlerinin ciddi uluslararası suçlarla ve terörizmle mücadele etmesine yardımcı olur. Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı (Europol), AB üye ülkelerindeki kolluk kuvvetleri yetkililerine yardım ederek Avrupa'yı daha güvenli hale getirmeye yardımcı olan AB'nin kolluk kuvveti kurumudur" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa güvenlik mimarisinin kalbindeki konumumuz, benzersiz bir hizmet yelpazesi sunmamıza olanak tanır. Europol, haftanın yedi günü, günün 24 saati kesintisiz çalışan, yüksek güvenli bir operasyon merkezidir. Analiz

faaliyetlerimizin temelinde yer alır. Kriminal analistlerimiz Avrupa'nın en iyi eğitilmiş uzmanları arasındadır. Üye Devletlerde kolluk kuvvetleri tarafından yürütülen soruşturmaları günlük olarak desteklemek için en son teknolojiye sahip araçları kullanıyorlar. Ortaklarımıza uğraştıkları suçlarla ilgili daha derin bilgiler vermek için, AB'deki suç ve terörizme ilişkin kapsamlı, ileriye dönük analizler sunan düzenli değerlendirmeler ürettiyoruz. Europol ayrıca bilgilerin saklanması, aranması, görselleştirilmesi ve bağlantılandırılması için hızlı ve güvenli yetenekler sunan ve dolayısıyla suçla mücadelede gelişmiş bir araç kutusu oluşturan özel sistemler kullanır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA): AB'de insan haklarının desteklenmesi ve korunması konusunda bağımsız referans ve mükemmeliyet merkeziz. Avrupa'nın yaşamak ve çalışmak için daha iyi bir yer olmasına yardımcı oluyoruz. AB'de yaşayan tüm insanların temel haklarının savunulmasına yardımcı oluyoruz" (Europa.eu., 2023).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

“Disiplin/Denetim” kod başlığı altında yer alan cümleler, AB’nin ajanslarından olan; EFCA’nın, EUROJUST’ın, EUAA’nın, CEPOL’ün, EUROPOL’ün ve FRA’nın kuruluş metinlerinin özet ifadeleridir. Burada “Disiplin/Denetim” koduyla etiketlenen AB’nin ajanslarının kuruluş metinleri, temel olarak Foucault’nun modern yönetimler için iktidarın teknikleri dediği “*gözün rolü (bakış), caydırma, denetim ve disiplin*” teknikleri ekseninde değerlendirilmiştir. Nitekim modern yönetimin/iktidarın, ideal bir düzen yaratmak için bireyi/toplumu denetim ve disiplin yoluyla kontrol altında tutması, Foucault tarafından büyük bir gözaltı olarak nitelendirilmekte ve ayrıca Foucault, modern yönetim tarafından uygulanan bu gözaltının da daha fazla iktidarın tahakkümünü beraberinde getirdiğini belirtmektedir (Foucault, 2019:96-97). Bu bağlamda modern yönetimin birtakım eylemlerinin meşru kılınması ve AB yönetiminin ve yapısının korunması amacıyla kurulan EFCA, modern yönetimin iktidar teknikleri olan “disiplin” ve “denetim” teknikleri ekseninde değerlendirilmiştir. Nitekim EFCA’nın kuruluş metninde, özellikle “kontrol, denetim ve gözetim” ifadelerinin ön plana çıkması, Foucault’nun; “*modern iktidar kendi iktidarını sağlamlaştırmak için birey ve toplum*

üzerinde denetim ve disiplin yoluyla kontrol sağlar ve mutlak manada bu şekilde ideal bir düzen yarattığını iddia eder” tezini destekler niteliktedir.

AB üye ülkelerinin terörle ve ciddi suçlarla mücadelesini kolaylaştırmak amacıyla modern yönetim tarafından kurulan EUROJUST’ta üye devletler, bürokratik bir sistemle disipline edilmektedir ve denetim altında tutulmaktadır. Nitekim bürokratik bir sistemin işlediği EUROJUST’ta modern yönetim bürokratik gözetim yoluyla varlığını ortaya koyar. Modern yönetimlerin gözetim faaliyetlerinde kilit bir role sahip olan bürokratik uygulamalar temelinde çokça kontrol, denetim, izleme ve disiplin barındırmaktadır. EUROJUST’ın kuruluş metninde yer alan “soruşturmanın ve kovuşturmanın kontrol edilmesi”, “ortak soruşturma ekiplerinin kurulması ve finanse edilmesi”, “irtibat savcıları ve irtibat noktaları” gibi ifadeler, modern yönetimin EUROJUST aracılığıyla bürokratik gözetim faaliyetlerini normalleştirdiğini ve bu şekilde bir disiplin-denetim kurduğunu göstermektedir.

Modern yönetimin iltica faaliyetlerinin yönetimi için kurulan EUAA’da, disiplin ve denetim, destek uygulamalarında görülmektedir. Nitekim ilgili ajansın faaliyetleri kapsamına da alınan “göç baskısıyla karşı karşıya olan AB üye ülkelere operasyonel ve teknik destek sağlamak” ve “ulusal yetkililere yönelik sığınma eğitiminin” verilmesi, modern yönetimin EUAA bünyesinde yürüttüğü disiplin faaliyetleri ekseninde değerlendirilebilir. Yine bürokratik bir sistemin işlediği EUAA’da, modern yönetim bu tür uygulamalarla gözetimini ve denetimini sürdürmektedir.

Bunun yanı sıra AB çapında polise ve diğer kolluk kuvvetlerine eğitim vermek amacıyla kurulan CEPOL’de, disiplin ve denetim uygulamaları, kolluk kuvvetlerinin faaliyetleri çerçevesinde yürütülmektedir. AB genelinde, denetimi ve disiplini ilgili ajans aracılığıyla sağlayan ve bu şekilde bir kontrol kuran modern yönetim, bu tür uygulamalarla varlığını kanıtlamakta ve eylemlerine meşruluk kazandırmaktadır.

Yine AB çapında güvenliğin sağlanması adına modern yönetim tarafından kolluk kuvvetleri iş birliği ajansı olarak kurulan EUROPOL, modern yönetimin güvenlik adı altında birtakım denetim ve disiplin faaliyetlerini yürüttüğü bir alandır. İlgili ajansın kuruluş metninde yer alan “terörizm ve ciddi suçlarla mücadele”, “Avrupa’yı daha güvenli hale getirme”, “yürütülen soruşturmaları günlük olarak desteklemek için en son teknolojiye sahip araçların kullanımı” ve modern yönetim tarafından tehdit olarak algılanan duruma yönelik daha fazla veriye ulaşmak adına “özel sistemlerin” kullanımı gibi ifadeler modern yönetimin EUROPOL aracılığıyla gözetim faaliyetlerini desteklediği durumları içermektedir. Nitekim bu duruma Foucault şöyle bir yorum getirmektedir; “modern iktidar, disiplin mekanizmalarıyla mutlak suretle her şeyi engeller ve kısıtlar ve aynı zamanda güvenlik adı altında gözetimin her türlü

tekniklerine ve uygulamalarına izin verir. Bu bağlamda modern iktidar, disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde denetim ve kontrol sağlarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır” (Foucault, 2019:9).

Diğer yandan AB’nin Temel Haklar Ajansı olan FRA’nın kuruluş metninde, “insan haklarının desteklenmesi konusunda mükemmelliyet merkeziz”, “Avrupa’nın daha iyi bir yer olmasına yardımcı oluyoruz” gibi ifadeler, modern yönetimin disiplin-denetim birlikteliğinde AB’nin, küresel sistemdeki diğer yapılar/örgütler içinde “en ideal” yapı olarak gösterilmesine yönelik çabasını içermektedir. Nitekim Foucault bu durumu şöyle açıklar; egemen güç, tüm teknik uygulamaları ve araçları sezdirmeden toplumsal ve kültürel bilince gizlice yerleştirmekte ve dolayısıyla toplumla bütünleşen disiplin teknikleri, çoğunlukla hiyerarşik bir gözetim, kesintisiz yargılama ve sürekli kayıt ile kontrol edilerek sürdürülmektedir. Panoptikon tarzı bir iktidar kuran egemen güç, yarattığı düzenin ‘ideal’ bir düzen olduğunu savunur (Foucault, 2015:324).

“Disiplin/Denetim” kod başlığı altında verilen; EFCA, EUROJUST, EUAA, CEPOL, EUROPOL ve FRA ajanslarına ait kuruluş metnlerinin metodolojik analizi ise, yine eleştirel söylem analizi kapsamında yapılmıştır. Burada genel bir değerlendirmeye tabi tutulan ilgili ajansların kuruluş metinleri temel olarak şu sorular kapsamında analiz edilmiştir: İlgili ajans aracılığıyla hangi uygulamalar öne sürülmektedir, nelere izin verilmektedir? Bu durum/konu hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Bu bağlamda EFCA aracılığıyla kontrol eden, denetim ve gözetim yapan modern yönetim; AB üye devletlerinin, ortak balıkçılık politikası kapsamında iş birliğine ve ulusal kontrol ve denetim uygulamalarına izin vermektedir. Ortak balıkçılık politikasını disiplin-denetim birlikteliğinde sürdürmeye çalışan modern yönetim, EFCA aracılığıyla AB üye devletlerindeki müfettişlere ve eğitimcilerle eğitim vermekte ve bu şekilde AB çapında bir kontrol sağlamaktadır. Burada arzu edilen disiplin toplumunu ve ideal düzeni inşa etme gayesi içinde olan modern yönetim, bu tür uygulamalar aracılığıyla amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmakta ve eylemlerini meşrulaştırmaktadır.

Bunun yanı sıra EUROJUST aracılığıyla modern yönetim, terörizmle ve ciddi suçlarla mücadele etmek için; AB çapında yasal araçların uygulanmasını, soruşturma ve kovuşturma faaliyetlerinin koordine edilmesini sağlamakta ve suç ağlarına karşı ortak eylem gerçekleştirmek için koordinasyon sistemlerini kurmaktadır. Foucault’nun modern yönetimin ince teknikleri dediği “dispositifler” (*yasalar, kurumlar, söylemler, söylemsel olmayan öğeler, idari tasarruflar, mimari biçimler, düzenleyici kararlar, bilimsel, felsefî ve ahlaki önermelerden oluşan düzenlemeler*) aracılığıyla toplumsal yaşamda kontrolü ve düzeni

sağlamaya çalışan modern yönetim, meşruluğunu bu ince tekniklerle göstermeye çalışmakta ve yine eylemlerine meşruluk kazandırarak, çıkarlarını gözetmektedir.

Yine modern yönetim, iltica konusunda EUAA aracılığıyla AB ülkelerine geniş çapta operasyonel ve teknik destek sağlamaktadır. Göçü ve ilticayı, AB'nin temel sorunlarından biri olarak gösteren modern yönetim, EUAA'yı bu alanda bir uygulama alanı olarak kullanmakla birlikte EUAA aracılığıyla AB genelinde bir kontrol kurmaktadır.

AB genelinde güvenliğe yönelik birtakım faaliyetlerin yürütülmesi için modern yönetim tarafından uygulamaya koyulan diğer uygulamalar CEPOL ve EUROPOL'dür. CEPOL ve EUROPOL bünyesinde toplumsal yaşamda disiplini ve denetimi kolluk kuvvetlerinin faaliyetleri aracılığıyla sağlayan modern yönetim, kendi çıkarını gözetmekle birlikte bu tür disiplin ve denetim mekanizmalarıyla bireyin bedeni üzerinde kontrol sağlamakta ve nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9).

AB çapında insan haklarının korunması amacıyla modern yönetim tarafından uygulamaya koyulan FRA'da ise modern yönetim, denetim-disiplin birlikteliğinde ideal bir Avrupa düzeni inşa etme gayesindedir. Burada FRA aracılığıyla kurduğu düzeni "mükemmeliyet" merkezi olarak tarif eden modern yönetim, bu tür hukuki ya da siyasi araçlar ve kurumlar vasıtasıyla kendi çıkarlarını ve eylemlerini normalleştirmekte ve meşrulaştırmaktadır (Foucault, 2021:17).

7) **Kod:** • **Kimlik**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Ceza Adaleti İş Birliği Ajansı (EUROJUST)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Eurojust'un çalışmaları herkes için daha güvenli bir Avrupa'ya katkıda bulunduğundan, bundan faydalananlar AB vatandaşları oluyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA): AB'de insan haklarının desteklenmesi ve korunması konusunda bağımsız referans ve mükemmeliyet merkeziz. Avrupa'nın yaşamak ve çalışmak için daha iyi bir yer olmasına yardımcı oluyoruz. AB'de yaşayan tüm insanların temel haklarının savunulmasına yardımcı oluyoruz" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Özgürlük, güvenlik ve adalet alanında büyük ölçekli BT sistemlerinin operasyonel yönetimi için Avrupa Ajansı (EU-LISA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupalıların, Avrupa'nın güvenliğinden ödün vermeden AB içinde özgürce seyahat edebilmelerine yardımcı olur. Ajans ayrıca AB'de daha modern, verimli ve güvenli bir sınır yönetim sisteminin uygulamaya konmasına yardımcı olmak için yeni teknolojileri de test eder. Katılımcı AB ülkeleri ve Avrupa kurumlarıyla yakın iş birliği içinde Akıllı Sınırlar pilot projesinin test edilmesini ve takibini, sonuçların analizini ve pilot projeye ilişkin raporlamayı koordine eder" (Europa.eu., 2023).

Kimlik Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

“Kimlik” kod başlığı altında yer alan cümleler, AB’nin ajanslarından olan; EUROJUST’ın, FRA’nın ve EU-LISA’nın kuruluş metinlerinin özet ifadeleridir. Burada “Kimlik” koduyla etiketlenen AB ajanslarının kuruluş metinlerinde ön plana çıkan söylem “Avrupalı” ve “Avrupa’nın güvenliği” söylemidir. İlgili metinlerde kullanılan Avrupalı söylemi, Avrupa kimliğine ve bu kimliğin ön plana çıkartılmasına yönelik bir vurguyu içerirken; Avrupa’nın güvenliği söylemi ise, Avrupa sınırları içinde yaşayan Avrupa vatandaşlarının güvenli bir alanda yaşamasına yönelik ifadeleri içermektedir. Nitekim modern yönetimlerin gözetim faaliyetlerinde sıklıkla başvurduğu kimliklendirme ve sınıflandırma teknikleri, modern yönetimler tarafından bireye ve topluma çok sezdirilmeden yapılmakta ve daha çok bireyi/toplumu destekler nitelikte gerçekleştirilmektedir. Yani modern yönetim gözetim uygulamalarını daha ‘dost’ bir çehre takınarak yapmaktadır. Nitekim ‘gözetimi verimli kılan da bu dostluğudur’ (Chul-Han, 2019:46).

“Kimlik” kod başlığı altında verilen EUROJUST, FRA ve EU-LISA ajanslarına ait kuruluş metinlerinin metodolojik analizi ise, yine eleştirel söylem analizi kapsamında yapılmıştır. Burada genel bir değerlendirmeye tabi tutulan ilgili ajansların kuruluş metinleri, temel olarak şu sorular kapsamında analiz edilmiştir: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir ve bu konu neticesinde hangi kimlikler ve uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Bu bağlamda hem EUROJUST’ın hem FRA’nın hem de EU-LISA’nın kuruluş metinlerine bakıldığı zaman ilk olarak, Avrupalı ve Avrupa vatandaşı ve Avrupa’nın güvenliği söyleminin inşa edildiği görülecektir. Bu ajanslar aracılığıyla modern yönetim tarafından ön plana çıkartılmaya çalışılan durum; Avrupa kimliğidir ve bu kimliğin korunması ve güvenliğinin sağlanması için de modern yönetimin bu tür kurumları ve uygulamaları devreye koymasındır. İkinci olarak da burada normalleştirilen

durum; Avrupa sınırları içinde yaşayan Avrupalıların güvenliğinin ve kimliğinin korunması için modern yönetim tarafından ilgili ajanslar vasıtasıyla kullanılan bilgisayar destekli gözetim sistemleridir. Bu tür sistemleri ilgili kurum ve uygulamalar aracılığıyla normalleştiren modern yönetim, bu durumun bireyin ve toplumun güvenliği için yapıldığını ileri sürmekte ve toplumu/bireyi buna inandırarak eylemlerine meşruluk kazandırmaktadır.

8) **Kod:** • **Kontrol Sistemleri**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: EURODAC (Avrupa İltica Daktiloskopi Veritabanı)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "EURODAC (Avrupa İltica Daktiloskopi Veritabanı): EURODAC başvuru sahiplerinin belirlenmesine yardımcı olur; Parmak izi veri kümelerini karşılaştırarak AB Devletlerinin bir sığınma başvurusunu inceleme sorumluluğunu belirlemesini kolaylaştırmak için parmak izlerini eşleştirir. 2003 yılında kurulduğundan bu yana; EURODAC yalnızca sığınma amacıyla kullanılmıştır. Birisi sığınma başvurusunda bulunduğu; AB'nin veya bu iş birliğine katılan ülkelerin herhangi birinin neresinde olursa olsun; parmak izleri merkezi veri tabanına iletilir" (Europa.eu., 2023).

Kontrol Sistemleri Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

Burada ise EURODAC'ın kuruluş metni, yine MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Kontrol Sistemleri" koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metin içerisinde, "veri-tabanı", "veri sistemleri", "veri kümeleri" gibi ifadelerin geçtiği cümleler "Kontrol Sistemleri" kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Panoptik gözetim teorisine göre modern yönetimler, kendi iktidarlarını sürdürmek ve korumak ve eylemlerini meşru kılmak için birtakım siyasi ve hukuki düzenlemeler ve uygulamalar ortaya koyarlar. Nitekim burada içinde bulunduğu yapının güvenliğini sağlamak adına birtakım kontrol sistemlerini - siyasi ve hukuki altyapısını da oluşturarak - devreye sokan modern yönetim, bu uygulamalar ve düzenlemeler aracılığıyla toplumsal yaşamda eylemlerine meşruluk kazandırmakta ve mutlak manada bir denetim sağlamaktadır. Ayrıca veri gözetimini EURODAC aracılığıyla yapan modern yönetim, kişisel veri sistemlerini kullanarak bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırmakta ve izlemektedir (Lyon, 2013:34).

“Kontrol Sistemleri” kod başlığı altında verilen; EURODAC’a ait kuruluş metninin metodolojik analizi ise, yine eleştirel söylem analizi kapsamında yapılmıştır. Burada genel bir değerlendirmeye tabi tutulan ilgili uygulamanın kuruluş metni, temel olarak şu sorular kapsamında analiz edilmiştir: İlgili durum/konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Bu bağlamda ilk olarak, modern yönetim tarafından iltica başvurularının denetim altına alınmak istenmesi, EURODAC gibi bir veri tabanı sisteminin uygulamaya koyulmasına neden olmuştur. İkinci olarak, bir parmak izi veri-tabanı uygulaması olan EURODAC’ta modern yönetim tarafından normalleştirilen durum, veri gözetim uygulamalarıdır. Bu tür sistemleri normal olarak gösteren modern yönetim güvenlik-gözetim birlikteliğinde daha fazla gözetime yol açmaktadır. Bunun yanı sıra gözetimin ve gözetim sistemlerinin kullanımının bireyin mahrem alanı içinde gerçekleşiyor olması ve bireyin temel haklarına aykırılık taşıması da modern yönetim tarafından göz ardı edilmektedir. Ayrıca burada patolojikleştirilen durum ise; sığınma başvurusunda bulunan kişilerdir.

9) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı (EFCA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "EFCA'nın misyonu, Ortak Balıkçılık Politikası (CFP) kapsamında kontrol, denetim ve gözetim için en yüksek ortak standartları teşvik etmektir. EFCA bunu ulusal kontrol ve denetim faaliyetleri arasındaki iş birliğini koordine ederek yapar. EFCA ayrıca, CFP kurallarının düzgün bir şekilde uygulanmasını sağlamak için AB Üye Devleti müfettişlerine ve eğitimlerine eğitim vererek Komisyona ve AB Üye Devletlerine yardımcı olmaktadır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği İltica Ajansı (EUAA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB İltica Ajansı (EUAA), 31 Aralık 2023 itibarıyla AB ülkelerinin sığınma ve kabul uygulamalarına ilişkin AB yasalarını nasıl uyguladığını izlemeye başlayacak" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı'nın (EMSA) Görevi: Deniz emniyeti ve kirliliği konularında teknik uzmanlık ve operasyonel yardım sunar.

Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA), deniz güvenliğini, kirliliğe karşı müdahaleyi ve deniz güvenliğini geliştirmek için teknik uzmanlık ve operasyonel yardım sağlar. Ajansın görevlerinin çoğu, belirli yasaların nasıl uygulandığını izlemek ve bunların genel etkinliğini değerlendirmek gibi önleyici niteliktedir, ancak denizde büyük bir sızıntı durumunda AB ülkelerine petrol toplama gemileri sağlamak ve uydu gözetimi yoluyla denizdeki kirliliği tespit etmek gibi bazı görevler sağlar" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (FRONTEX)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

"Frontex, AB ve Schengen ülkelerini, sahada destek ve sınır ötesi suçlarla mücadele, havadan gözetleme ve bilgi toplama, iade prosedürlerine yardımcı olma, yeni teknolojilerin belirlenmesi ve daha pek çok konuda sınır yönetimiyle ilgili her konuda destekler. Avrupa Birliği'nin ilk üniformalı emniyet teşkilatı olan Frontex, daimi teşkilatı ile AB'nin operasyonel bir koluna dönüştü. Avrupa Birliği'nin dış sınırları ve ötesindeki operasyonlarda yüzlerce subay görev alıyor. Bugün Frontex güvenliği sağlıyor ve dış sınırların güvenli ve iyi işlenmesini sağlıyor. AB'nin en büyük ve en hızlı büyüyen ajansıdır. Sınır gözetimi, sınır ötesi suçlarla mücadele ve geri dönüş operasyonlarına yardımcı olma gibi çeşitli görevleri yerine getiriyorlar. Memurlar, Avrupa'nın en büyük başarılarından biri olan Schengen Bölgesini korumak için ulusal makamlarla birlikte çalışıyor" (Europa.eu., 2023).

▪ "Avrupa Sınır Gözetleme Sistemini (EUROSUR) kuran (AB) 1052/2013 sayılı Tüzük, “durumsal farkındalığı geliştirmek ve olay anında tepki yeteneğini artırmak amacıyla Üye Devletler ile Frontex arasında bilgi alışverişi ve iş birliği için ortak bir çerçeve” sağlar. Yasadışı göçü ve sınır ötesi suçları tespit etmek, önlemek ve bunlarla mücadele etmek ve göçmenlerin korunmasına ve hayatlarının kurtarılmasına katkıda bulunmak amacıyla Birliğe Üye Devletlerin dış sınırları, EUROSUR ile desteklenmiştir. EUROSUR Yönetmeliği yürürlükten kaldırılarak yerine EUROSUR ile ilgili revize edilmiş hükümleri içeren (AB) 2019/1896 sayılı Yönetmelik getirilmiştir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: EURODAC (Avrupa İltica Daktiloskopi Veritabanı)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Eurodac (Avrupa İltica Daktiloskopi Veritabanı): EURODAC başvuru sahiplerinin belirlenmesine yardımcı olur; Parmak izi veri kümelerini karşılaştırarak AB Devletlerinin bir sığınma başvurusunu inceleme sorumluluğunu belirlemesini kolaylaştırmak için parmak izlerini eşleştirir. 2003 yılında kurulduğundan bu yana; EURODAC yalnızca sığınma amacıyla kullanılmıştır: Birisi sığınma başvurusunda bulunduğu; AB'nin veya bu iş birliğine katılan ülkelerin herhangi birinin neresinde olursa olsun; parmak izleri merkezi veri tabanına iletilir" (Europa.eu., 2023).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

“Gözetleme/İzleme” kodunun yer aldığı bu kısımda ise; EFCA’ya, EUAA’ya, FRONTEX’e ve EURODAC’a ait kuruluş metinleri, yine MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Gözetleme/İzleme” koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metinler içerisinde; “gözetim/gözetleme”, “izleme/izlemek”, “veri sistemleri” gibi ifadelerin geçtiği cümleler “Gözetleme/İzleme” kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Panoptik gözetim teorisine göre modern yönetimler/iktidarlar, “ideal” düzeni gözetim, denetim ve disiplin sacayakları üzerine inşa ederler. Ancak bu inşa etme sürecinde bireyin ve toplumun birtakım temel hakları ve gizliliğine ilişkin hakları, modern yönetimler tarafından güvenlik adı altında göz ardı edildiğinden söz konusu ‘ideal’ düzen bir tür gözaltı olarak nitelendirilmektedir. Nitekim gözetim-güvenlik birlikteliğinde daha fazla gözetim araçlarına ve uygulamalarına ihtiyaç duyan modern yönetim, toplumsal alanı yüksek güvenlikli bir hapishaneye çevirmekte ve neredeyse Panoptikon tarzı bir sisteme çevirmektedir. Bu bağlamda modern yönetimin, AB üye ülkeleri arasında ortak balıkçılık politikasının yönetilmesi adına uygulamaya koyduğu EFCA’da, en yüksek ortak standartlar için ‘kontrol’, ‘denetim’ ve ‘gözetim’ gibi olgulara vurgu yapması, modern yönetimin EFCA aracılığıyla gözetimi, ‘gizli’ ve aynı zamanda ‘modern’ bir şekilde yürüttüğünü göstermektedir. Yine EUAA aracılığıyla modern yönetim, AB genelindeki iltica faaliyetlerini yürütmekte ve bu faaliyetlerin düzenli bir şekilde ilerlemesi için de bir yandan AB üye ülkelerinin AB yasalarına uyup uymadığını izlemekte diğer yandan da sığınma talep edenlere yönelik bir denetim ve kontrol mekanizmasıyla izlemeye ilişkin faaliyetlerini sürdürmektedir. Burada ne şekilde olursa olsun gerek teknik gözetim araçlarıyla gerek siyasi ve hukuki düzenlemeler ve uygulamalarla olsun, modern yönetim bir tür gözetim faaliyeti icra etmekte ve mevcut faaliyetlerini normalleştirmektedir.

Avrupa genelinde deniz güvenliğini sağlamak için modern yönetim tarafından uygulamaya koyulan EMSA’da ise, uydu gözetim faaliyetleri kullanılmaktadır. Diğer yandan ilgili ajans aracılığıyla modern yönetim, AB üye ülkelerinin AB yasalarına uygun hareket edip etmediğini takip ederek ve faaliyetlerini izleyerek bir tür kontrol sağlamaktadır.

Bunun yanı sıra FRONTEX aracılığıyla modern yönetim, Avrupa’nın sınırlarını korumak amacıyla hem veri gözetimi yapmakta hem de teknolojik gözetim araçlarını kullanmaktadır. AB sınırlarının güvenliği söylemi üzerinden hareket eden modern yönetim, bu tür teknik ve teknolojik gözetim sistemleri ve uygulamaları aracılığıyla hem AB üye ülkeleri üzerinde bir kontrol sağlamakta hem de AB sınırlarına yönelen kişilere yönelik denetim faaliyetleri gerçekleştirerek AB normlarını ve yapısını korumaya ve güçlendirmeye çalışmaktadır.

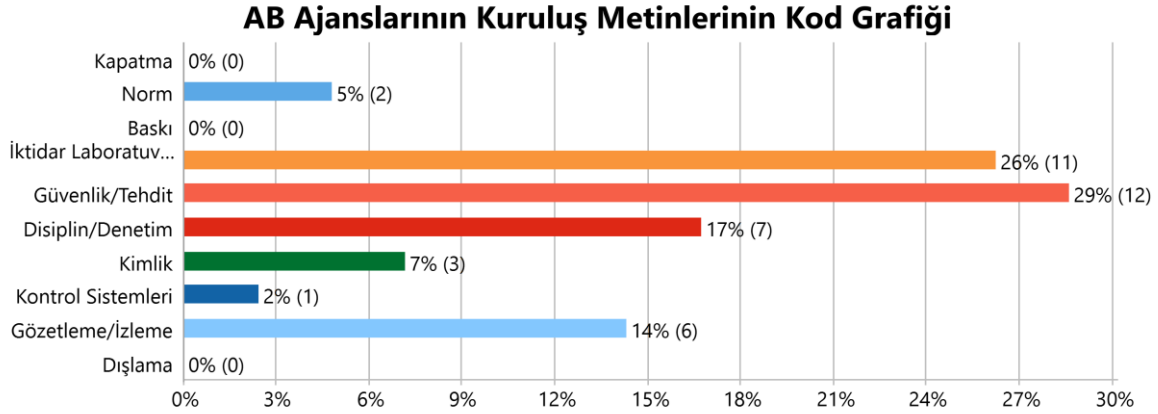
EURODAC’ta ise modern yönetim, sığınma talebinde bulunanların parmak izlerini alarak veri gözetimi yapmaktadır. Nitekim günümüzde çokça bahsedilen gözetim türlerinden biri olan veri gözetimi, modern yönetimlerin sık kullandığı gözetim türlerinden biridir. Modern yönetimler, veri gözetimi yoluyla kişisel veri sistemlerini kullanarak bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırmaktadırlar ve izlemektedirler (Lyon, 2013:34).

“Gözetleme/İzleme” kod başlığı altında verilen; EFCA, EUAA, EMSA, FRONTEX ve EURODAC ajanslarının kuruluş metinlerinin metodolojik analizi ise, yine eleştirel söylem analizi kapsamında yapılmıştır. Burada genel bir değerlendirmeye tabi tutulan ilgili ajansların kuruluş metinleri, temel olarak şu sorular kapsamında analiz edilmiştir: İlgili durum/konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Bu bağlamda AB genelinde ortak balıkçılık faaliyetlerinin yürütülmesi için modern yönetim tarafından Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı (EFCA) kurulmuş ve EFCA aracılığıyla denetim, kontrol ve gözetim faaliyetleri meşru kılınmıştır. Burada modern yönetim tarafından normalleştirilen durum; denetim, kontrol ve gözetim uygulamalarıdır. Diğer yandan Avrupa genelindeki sınırların korunması, iltica faaliyetlerinin kontrollü bir şekilde yürütülmesi ve sığınma talep edenlerin denetim altına alınması için modern yönetim tarafından uygulamaya koyulan FRONTEX, EUAA ve EURODAC, modern yönetimin eylemlerini meşru bir zeminde yürütmesini sağlayan teknik araçlar ve uygulamalardır. Modern yönetim bu araçlar vasıtasıyla ilgili politikalarını normalleştirmekte ve tehdit olarak algıladığı sığınmacıları patolojikleştirmektedir. Yine modern yönetim, EMSA aracılığıyla da Avrupa genelinde deniz güvenliğini, uydu gözetimi faaliyetleri kapsamında yapmakta ve güvenlik-gözetim birlikteliğinde gözetim uygulamalarını normalleştirmektedir.

10) Kod: •Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB ajanslarının kuruluş metinlerinde “Dışlama” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

Grafik 4.1.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB ajanslarına ait kuruluş metnlerinin -Grafik 4.1’deki oranlar da göz önünde bulundurularak -merkezi/çekirdek kodunun “Güvenlik/Tehdit” kodu olduğu söylenebilir. Burada, güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB ajanslarının kuruluş metinlerinde güvenlik/tehdit koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programı, kodların oransal dağılımını kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarmıştır. Bunun yanı sıra AB ajanslarına ait kuruluş metinlerinde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. Panoptik gözetim teorisine göre; modern iktidarlar/yönetimler, birey ve toplum üzerinde kontrol sağlamak adına tüm sistemi disiplin, denetim ve gözetim üzerine inşa ederler. Nitekim inşa ettikleri bu düzeni “en ideal” düzen olarak nitelerler ve bu ideal düzende tehdit ya da tehlike olarak gördükleri durumlar üzerinde de çok yönlü gözetim uygulamalarını ve politikalarını devreye koyarlar ve bu şekilde kendi egemenliklerini sürdürmeye ve güvenliklerini sağlamaya çalışırlar. Bu duruma Foucault şöyle bir yorum getirir; modern iktidarın ideal bir düzen yaratma isteği, bireyi kontrol ve denetim yoluyla büyük bir gözaltı sürecine tabi tutmaya neden olmakta ve bu durum da beraberinde iktidarın tahakkümünde arzu edilen disiplin toplumunun oluşmasına yol açmaktadır (Foucault, 2019:96-97). Bunun yanı sıra ilgili ajansların kuruluş metinlerinde güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkmasının sebebi, modern iktidarın denetim ve disiplin adı altında toplumsal yaşamı aşırı bir şekilde güvenlik çemberinin içine almış olması gösterilebilir. Bireyin ve toplumun güvenliği söylemi üzerinden

hareket eden modern yönetim; disiplin, denetim ve gözetim uygulamalarını bu söylem üzerinden normalleştirmekte ve ince teknikler (dispositifler) aracılığıyla da güvenlik söylemini toplumsal ve kültürel bilince gizlice yerleştirmekte ve dolayısıyla toplumla bütünleşen disiplin teknikleri birrey ve toplum tarafından normal kabul edilmektedir.

4.2.1.1.2. AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerinin Kodları ve Analizi

Bu kısımda AB'nin kurucu antlaşma metninin (6 adet metnin), ESA yöntemiyle MAXQDA programında kodlanmasına, analiz edilmesine ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir. İlgili metinler; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir metindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu “kodun (kavram/kelime)” ve cümlelerin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik (Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili metinler içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

Tablo 4.3. AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo		
No.	Metinler	İlişkili Kodlar
1	Schuman Deklarasyonu Metni	Güvenlik/Tehdit, Kimlik, İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim
2	İlk Antlaşmalar Metni	Güvenlik/Tehdit, Norm, İktidar Laboratuvarı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim
3	Lizbon Antlaşması Metni	Norm, İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit
4	Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları Metni	İktidar Laboratuvarı, Norm, Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit
5	Nice Antlaşması ve Avrupa'nın Geleceğine İlişkin Sözleşme Metni	Norm, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
6	Tek Avrupa Senedine İlişkin Gelişmeler Metni	Disiplin/Denetim

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin kurucu antlaşma metinlerinde "Dışlama" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: İlk Antlaşmalar

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Robert Schuman, 'Avrupa bir anda veya tek bir plana göre kurulmayacak. Önce fiili bir dayanışma yaratan somut başarılarla inşa edilecek' dedi. Bu durum Fransa, İtalya, Almanya ve Benelüks ülkelerinin ağırlıklı olarak aşağıdaki konuları sağlamaya odaklanan Paris Antlaşması'nı imzalamalarına dayanıyordu: Malların serbest dolaşımı ve üretim kaynaklarına serbest erişim, Üretim kotalarının getirilmesine yol açabilecek bozulmaları önlemek için pazarın sürekli olarak izlenmesi, Rekabet kurallarına ve fiyat şeffaflığı ilkesine uygunluk, Kömür ve Çelik sektörlerinin modernizasyonunu ve dönüşümünü desteklemek" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Nice Antlaşması ve Avrupa'nın Geleceğine İlişkin Sözleşme

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "IGC (Hükümetler-arası Konferans) 14 Şubat 2000'de açıldı ve 10 Aralık 2000'de Nice'teki çalışmalarını tamamlayarak kurumsal sorunlar ve Avrupa Parlamentosu'ndaki sandalyelerin yeni dağılımı, gelişmiş iş birliği için daha esnek düzenlemeler, AB'deki temel hak ve değerlerin izlenmesi ve AB yargı sisteminin güçlendirilmesi gibi bir dizi başka nokta üzerinde anlaşmaya vardı" (Europa.eu., 2023).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

Burada AB'nin kurucu antlaşmalarına ait metinler, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Gözetleme/İzleme" koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metin/metinler içerisinde doğrudan anlatım yoluyla verilen "sürekli olarak izlemek", "değerlerin izlenmesi" gibi ifadeler ve dolaylı anlatımla aktarılan "takibinin yapılması",

“gözetim altında olması” manalarına gelen cümleler “Gözetleme/İzleme” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Panoptik Gözetim teorisi kapsamında değerlendirilen ve “Gözetleme/İzleme” koduyla etiketlenen “İlk Antlaşmalar” metninde ve “Nice Antlaşması ve Avrupa’nın Geleceğine İlişkin Sözleşme” metninde izlemeye ve gözetlemeye yönelik birtakım ifadelerin ön plana çıkması, ilgili metinlerin “Gözetleme/İzleme” koduyla etiketlenmesine neden olmuştur. Bu bağlamda ilk olarak “İlk Antlaşmalar” metni, Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde bahsettiği “dispositifler” ekseninde değerlendirilebilir. Foucault’nun modern yönetimin/iktidarın, ince ve etkili teknikleri dediği dispositifler (yasalar, kurumlar, söylemler, düzenleyici kararlar, söylemsel olmayan öğeler, idari tasarruflar, bilimsel, felsefî ve ahlaki önermeler) temel olarak modern yönetimin toplumsal düzeni kontrol etmek ve eylemlerini meşrulaştırmak için uygulamaya koyduğu tekniklerdir. Burada Paris Antlaşması’yla birlikte birtakım kuralların ve kararların belirlenmesi ve bu kuralların ve kararların modern yönetim tarafından izlenmesi, modern yönetimin gözetim uygulamaları kapsamında değerlendirilebileceği gibi aynı zamanda dispositif kapsamında da değerlendirilmektedir. Bu tür dispositiflerle AB, üye devletlerini ve ortaklarını kendi standartlarına uygun hale getirmeye çalışmaktadır.

İkinci olarak “Nice Antlaşması ve Avrupa’nın Geleceğine İlişkin Sözleşme” metninde de yine dispositifler aracılığıyla modern yönetim, AB üye ülkeleri üzerinde bir kontrol kurmak ve üye ülkelerini disipline etmek amacıyla, izlemeye yönelik birtakım ifadelere yer vermekte ve bu ifadeleri normalleştirmektedir. Söz konusu yapının (AB) en ideal hale getirilmesi için uğraşan modern yönetim, bir yandan ilgili hukuki ve siyasi metinlerle/araçlarla eylemlerini meşrulaştırmakta bir yandan da disipline etme yöntemlerinden biri olarak belirlediği bu tür hukuki ve siyasi araçlarla, üye devletleri AB sistemine uygun hale getirmeye çalışmaktadır.

“Gözetleme/İzleme” kod başlığı altında verilen; “İlk Antlaşmalar” ve “Nice Antlaşması ve Avrupa’nın Geleceğine İlişkin Sözleşme” metinlerinin/cümlelerinin metodolojik analizi ise, yine eleştirel söylem analizi kapsamında yapılmıştır. Burada genel bir değerlendirmeye tabi tutulan ilgili kuruluş metinleri/cümleleri, temel olarak şu sorular kapsamında analiz edilmiştir: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Bu bağlamda burada modern yönetimin, Avrupa’nın yeniden inşa edilmesi ve daha iyi bir seviyeye getirilmesi için birtakım siyasi ve hukuki düzenlemeleri ve uygulamaları devreye soktuğu ve böylece bir inşa etme sürecine girdiğini söylenebilir. İlgili yasal düzenlemeler kapsamında AB üye devletleri üzerinde bir denetim ve kontrol mekanizması kuran modern yönetimin, istenilen ideal düzenin yaratılması için daha fazla gözetime yol açabilecek durumları normalleştirdiği söylenebilir. Nitekim Panoptik gözetim teorisine göre;

modern iktidar/yönetim birtakım ince teknikler (dispositifler) aracılığıyla eylemlerine ve düzenlemelerine meşruluk kazandırmakta ve kendi iktidarını evrensel ölçeklere uyumlu hale getirmeye çalışmaktadır. Bu bir anlamda bu tür teknik düzenlemelerle ve uygulamalarla, egemenin var olması ve hükümlanlığını sürdürmesi demektir. Dolayısıyla geçmişte olduğu gibi bugün de modern yönetimler varlıklarını sürdürebilmek adına bireyi/toplumu ya da sistemi kontrol ve denetim altında tutmak için bu tür ince tekniklere başvurmaktadırlar.

3) **Kod:** • **Kontrol Sistemleri**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin kurucu antlaşma metinlerinde "Kontrol Sistemleri" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

4) **Kod:** • **Kimlik**

Kodlama yapılan İlgili Metin: Schuman Deklarasyonu

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa uluslarının bir araya gelmesi, Fransa ve Almanya'nın kadim muhalefetinin ortadan kaldırılmasını gerektiriyor" (Europa.eu., 2023).
- "Bu bildirge, Fransız-Alman kömür ve çelik üretiminin bir bütün olarak, diğer Avrupa ülkelerinin katılımına açık bir organizasyon çerçevesinde ortak bir Yüksek Otorite altına alınmasını öneriyor" (Europa.eu., 2023).

Kimlik Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

Burada AB'nin kurucu antlaşmaları başlığı altında yer alan Schuman Deklarasyonu'na ait metin, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Kimlik" koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili cümle/cümleler içerisinde doğrudan anlatım yoluyla aktarılan "Avrupa ulusları", "Avrupa ülkeleri" gibi ifadeler "Kimlik" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Panoptik gözetim teorisine göre modern yönetimler, birtakım hukuki ve siyasi uygulamalarla sınıflandırmaya ve kimliklendirmeye başvurmaktadırlar. Özellikle günümüzde modern yönetimler tarafından gizli bir şekilde yürütülen kimliklendirme ve sınıflandırma uygulamaları, kendisini modern yönetimin yasal düzenlemelerinde ve politikalarında göstermektedir. Bu bağlamda Schuman Deklarasyonu'nda ön plana çıkan "Avrupa ulusları" ve "Avrupa ülkeleri" söylemleri, modern yönetimin Avrupa sınırları içinde yaşayan

ulusları/ülkeleri kastettiğini ve bu uluslar ya da ülkeler dışında kalan ulusların/ülkelerin de farklı bir kategoriye alındığını göstermektedir.

“Kimlik” kod başlığı altında verilen “Schuman Deklarasyonu’na” ait metnin metodolojik analizi ise, yine eleştirel söylem analizi kapsamında yapılmıştır. Burada genel bir değerlendirmeye tabi tutulan Schuman Deklarasyonu’na ait cümle/cümleler, temel olarak şu soru kapsamında analiz edilmektedir: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu bağlamda Schuman Deklarasyonu’nda “Avrupa ulusları” söylemi üzerinden gerçekleştirilen bir kimlik söylemi inşası söz konusudur. Bu kimliğin ön plana çıkartılması ve akabinde bu kimliğe sahip ulusların bir araya getirilmesi ve ideal bir düzenin yaratılması düşüncesi hakimdir.

5) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Schuman Deklarasyonu

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bu bildirge, Fransız-Alman kömür ve çelik üretiminin bir bütün olarak, diğer Avrupa ülkelerinin katılımına açık bir organizasyon çerçevesinde ortak bir Yüksek Otorite altına alınmasını öneriyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: İlk Antlaşmalar

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Robert Schuman, ‘Avrupa bir anda veya tek bir plana göre kurulmayacak. Önce fiili bir dayanışma yaratan somut başarılarla inşa edilecek’ dedi. Bu durum Fransa, İtalya, Almanya ve Benelüks ülkelerinin ağırlıklı olarak aşağıdaki konuları sağlamaya odaklanan Paris Antlaşması’nı imzalamalarına dayanıyordu: Malların serbest dolaşımı ve üretim kaynaklarına serbest erişim, Üretim kotalarının getirilmesine yol açabilecek bozulmaları önlemek için pazarın sürekli olarak izlenmesi, Rekabet kurallarına ve fiyat şeffaflığı ilkesine uygunluk Kömür ve Çelik sektörlerinin modernizasyonunu ve dönüşümünü desteklemek" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Lizbon Antlaşması

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Lizbon Antlaşması ile Birliğe hiçbir ek münhasır yetki devredilmemiştir. Ancak, vatandaşların katılımını ve korunmasını artırarak, yeni bir kurumsal yapı oluşturarak ve verimliliği ve şeffaflığı artırmak için karar alma süreçlerini değiştirerek Birliğin mevcut yetkilerini ve bazı yeni (paylaşılan) yetkileri kullanma

şeklini değiştirir. Böylece daha yüksek düzeyde parlamento denetimi ve demokratik hesap verebilirlik elde edilir" (Europa.eu., 2023).

- "Parlamentonun yasama yetkileri, eski ortak karar prosedürünün yerini alan 'olağan yasama prosedürü' yoluyla artırıldı. Bu prosedür artık 40'tan fazla yeni politika alanına uygulanarak toplam sayı 73'e yükseldi. Onay prosedürü 'rıza' olarak varlığını sürdürüyor ve danışma prosedürü değişmeden kalıyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları
İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Topluluğun görevi, tek pazarın işlemlerini sağlamak ve diğer şeylerin yanı sıra, ekonomik faaliyetlerin uyumlu, dengeli ve sürdürülebilir gelişimini, yüksek düzeyde istihdamı ve sosyal korumayı ve kadın erkek eşitliğini teşvik etmektir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Nice Antlaşması ve Avrupa'nın Geleceğine İlişkin Sözleşme

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "2005 yılından bu yana Komisyon, Üye Devlet başına bir Komiserden oluşmaktadır. Konsey, her Komisyonun Üye Devletlerin demografik ve coğrafi kapsamını yansıtmaları koşuluyla, Komisyon üyelerinin sayısı ve rotasyon sistemi düzenlemeleri konusunda oybirliğiyle karar verme yetkisine sahiptir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Tek Avrupa Senedine İlişkin Gelişmeler

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "İlk Antlaşmalardaki ana gelişmeler, Topluluğun kendi kaynaklarının yaratılması, Parlamentonun bütçe yetkilerinin güçlendirilmesi, doğrudan genel oyla milletvekillerinin seçilmesi ve Avrupa Para Sisteminin (APS) kurulması ile ilgilidir. 1986'da Roma Antlaşması'nı önemli ölçüde değiştiren Tek Avrupa Senedinin yürürlüğe girmesi, geniş bir iç pazar yaratarak bütünleşme kavramını destekledi" (Europa.eu., 2023).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

Burada AB'nin kurucu antlaşmaları başlığı altında yer alan “*Schuman Deklarasyonu’na, İlk Antlaşmalar’a, Lizbon Antlaşması’na, Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları’na, Nice Antlaşması ve Avrupa’nın Geleceğine İlişkin Sözleşme’ye, Tek Avrupa*

Senedine İlişkin Gelişmeler'e“ ait metinler, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Disiplin/Denetim” koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili cümle/cümleler içerisinde doğrudan anlatım yoluyla aktarılan “yüksek otorite”, “tek bir plan”, “kurallara uygunluk”, “denetim”, “demokratik hesap verebilirlik”, “prosedür”, “komisyon”, “düzenleme sistemleri” gibi ifadeler ile dolaylı anlatımla aktarılan “bürokratik düzen“, “disiplin uygulamaları” gibi durumlar “Disiplin/Denetim” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Panoptik gözetim teorisine göre modern iktidarın disiplin ve denetim mantığında, bireyi/toplumu belli tekniklerle olabildiğince gizli bir şekilde izlemek ve kontrol altında tutmak vardır. Modern yönetim, tüm teknik araçları ve uygulamaları sezdirmeden toplumsal ve kültürel bilince gizlice yerleştirmekte ve dolayısıyla toplumla bütünleşen disiplin teknikleri, çoğunlukla hiyerarşik bir gözetim, kesintisiz yargılama ve sürekli kayıt ile kontrol edilerek sürdürülmektedir (Foucault, 2015:322). Nitekim Schuman Deklarasyonu’nda ön plana çıkan “yüksek otorite” ifadesi, İlk Antlaşmalar metnindeki “tek bir plan” ifadesi, Lizbon Antlaşması metnindeki “denetim”, “demokratik hesap verebilirlik” ve “prosedür” gibi ifadeler, Maastricht ve Amsterdam Antlaşmalarında dolaylı anlatımla verilen “bürokratik düzen” manası, Nice Antlaşması ve Avrupa’nın Geleceğine İlişkin Sözleşme metninde geçen “komisyon” ifadesi, Tek Avrupa Senedine İlişkin Gelişmeler metninde dolaylı anlatımla verilen “disiplin sistemleri” manası, modern yönetimin belli tekniklerle ve yasal uygulamalarla, sistem ve toplum üzerindeki kontrolünü, denetimini ve bürokratik gözetimini yansıtmaktadır.

“Disiplin/Denetim” kod başlığı altında verilen; “*Schuman Deklarasyonu’na, İlk Antlaşmalar’a, Lizbon Antlaşması’na, Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları’na, Nice Antlaşması ve Avrupa’nın Geleceğine İlişkin Sözleşme’ye, Tek Avrupa Senedine İlişkin Gelişmeler’e*“ ait metinlerin metodolojik analizi ise, yine eleştirel söylem analizi kapsamında yapılmıştır. Burada genel bir değerlendirmeye tabi tutulan ilgili metinlere ait cümleler, temel olarak şu sorular kapsamında analiz edilmiştir: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Bu bağlamda 2. Dünya Savaşı sonrası bir Fransız-Alman uzlaşısının ve Avrupa’nın yeniden inşasının sağlanması adına egemen güç tarafından hazırlanan Schuman Deklarasyonu’nda, tüm Avrupa ülkelerinin “yüksek bir otorite” altında toplanmasının uygun görülmesi, Panoptik gözetim teorisi kapsamında değerlendirildiğinde; bu durumun egemen gücün, ilgili siyasi ve yasal düzenlemeler aracılığıyla kendi egemenliğini kurmasını kolaylaştırdığı söylenebilir. Diğer yandan İlk Antlaşmalar metninde ön plana çıkan modern yönetimin bürokratik düzen faaliyetleri, yine modern

yönetimin birtakım hukuki ve siyasi düzenlemelerle ideal bir düzen inşa etme girişimi olarak nitelendirilebilir. Bürokratik faaliyetler kapsamında; denetime, izlemeye ve kontrole yönelik birtakım durumları normalleştiren modern yönetim, gözetimin ‘gizli’ olanını ve aynı zamanda ‘normal’ olarak görüleni yapmaktadır.

AB genelinde denetimi ve demokratik hesap verebilirliği artırmak adına, Lizbon Antlaşması’nı yürürlüğe koyan modern yönetim, Foucault’nun modern yönetimin ince teknikleri dediği dispoitifler (*yasalar, kurumlar, düzenleyici kararlar, idari tasarruflar vb.*) aracılığıyla AB üye ülkeleri üzerinde kontrol kurmaya çalışmakta ve denetim ve disiplin içeren kuralları ve teknikleri uygulamaya koymaktadır.

Yine AB genelinde gerekli denetimleri gerçekleştirmeye ve bir disiplin düzeni kurmaya çalışan modern yönetim bu kapsamda Maastricht ve Amsterdam Antlaşmalarını yürürlüğe koymuştur. İlgili uygulamalar aracılığıyla bürokratik düzeni tahsis eden modern yönetim, bu tür yasal düzenlemelerle istediği ideal düzeni oluşturmaya çalışmaktadır.

Nice Antlaşması ve Avrupa’nın Geleceğine İlişkin Sözleşme metninde geçen “komisyon”, “komiser”, “konsey” gibi ifadeler modern yönetimin, disiplin-denetim birlikteliğinde bürokratik bir düzen inşa etme çabasını göstermektedir. Bu inşa etme sürecini ilgili antlaşmalar kapsamında yapan modern yönetim, bu tür bürokratik faaliyetleri normal göstermektedir; ancak bu durum Panoptik gözetim teorisine göre, modern yönetimin bürokratik gözetimine neden olmakta ve bu gözetim vasıtasıyla birey/toplum ya da sistem bu gözetim altında bir kontrole ve denetime tabi tutulmaktadır.

İlgili antlaşmalar, kurumlar, politikalar kapsamında ideal düzeni inşa etmeye çalışan modern yönetim, Tek Avrupa Senedi aracılığıyla da bunu sürdürmektedir. Tek Avrupa Senedi kapsamında bürokratik uygulamaları ve kontrol mekanizmalarını devreye koyan modern yönetim, bu tür yasal araçlarla eylemlerine yasal bir zemin oluşturmakta ve bu şekilde gücünü hakim kılmaktadır.

6) **Kod:** • Güvenlik/Tehdit

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Schuman Deklarasyonu

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Dünya barışı, onu tehdit eden tehlikelerle orantılı yaratıcı çabalar gösterilmeden korunamaz" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: İlk Antlaşmalar

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "İkinci Dünya Savaşı'nın korkunç etkileri ve sürekli bir Doğu-Batı çatışması tehdidi, Fransız-Alman uzlaşısının en önemli önceliği haline gelmişti" (Europa.eu., 2023).
- "Doğu-Batı çatışmasıyla tehdit edilen Avrupa'nın geleceği, Fransız-Alman uzlaşmasında yatıyordu" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Lizbon Antlaşması

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Lizbon Antlaşması, özgürlük, güvenlik ve adalet alanının (FSJ) geri kalan üçüncü sütun yönlerinin, yani cezai konularda polis ve adli iş birliğinin birinci sütuna dahil edilmesini tamamlıyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Birlik, hükümetler arası yöntemlerle ortak bir dış ve güvenlik politikası tanımlama ve uygulama görevine sahipti. Üye Devletler, sadakat ve karşılıklı dayanışma ruhu içinde bu politikayı aktif ve kayıtsız şartsız destekleyeceklerdi" (Europa.eu., 2023).
- "Birliğin amacı, vatandaşlara özgürlük, güvenlik ve adalet alanında yüksek düzeyde güvenlik sağlamak için hükümetler arası yöntemlerle bu alanlarda ortak eylem geliştirmektir. Şu alanları kapsıyordu: Topluluğun dış sınırlarının geçilmesine ilişkin kurallar ve kontrollerin uygulanması; Terörizm, ciddi suçlar, uyuşturucu kaçakçılığı ve uluslararası dolandırıcılıkla mücadele; Cezai ve hukuki konularda adli iş birliği; Ulusal polis kuvvetleri arasında bilgi alışverişi için bir sistemle birlikte bir Avrupa Polis Ofisinin (Europol) oluşturulması; Yasa dışı göçü kontrol etmek; Ortak sığınma politikasının oluşturulması" (Europa.eu., 2023).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin kurucu antlaşmaları başlığı altında yer alan “*Schuman Deklarasyonu’na, İlk Antlaşmalar’a, Lizbon Antlaşması’na, Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları’na*” ait metinler, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili cümle/cümleler içerisinde doğrudan

anlatım yoluyla aktarılan “tehdit”, “güvenlik”, “terörizm”, “ciddi suçlar” gibi ifadeler “Güvenlik/Tehdit” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Küresel sistemde gelişen olaylarla birlikte modern yönetimlerin güvenlik algısı da değişmektedir. Modern yönetimlerin değişen güvenlik algısı daha fazla gözetimi beraberinde getirmekte ve gözetime dayalı teknik ve teknolojik araçların kullanımını da artırmaktadır. Nitekim modern yönetimlerin değişen güvenlik algısı, güvenlik-gözetim birlikteliğinde modern yönetimlerin neredeyse tüm sistemlerinde gözetime dayalı veri akışının sağlanmasına yol açmakta ve bu durum da tüm toplumsal yaşamın daha fazla denetim ve kontrol altında tutulmasına neden olmaktadır (Marx, 2015). Bu bağlamda AB’nin önemli kurucu antlaşma metinleri olan “*Schuman Deklarasyonu’nda, İlk Antlaşmalar’da, Lizbon Antlaşması’nda, Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları’nda*” geçen “tehdit”, “güvenlik”, “ciddi suçlar” ve “terörizm” gibi ifadeler modern yönetimin hem toplumsal alanda hem de dış dünyaya karşı güvenliğini sağlamak adına ilgili yasal düzenlemeler aracılığıyla ön plana çıkardığı ifadelerdir. Ayrıca AB’nin güvenliğine yönelik olası bir tehlikede de modern yönetim bu yasal düzenlemeler aracılığıyla eylemlerine meşruluk kazandırabilir ve mutlak manada bu şekilde toplumsal düzeni ve dışarıdan yönelebilecek tehlikeleri kontrol altında tutabilir.

Söz konusu metinler metodolojik olarak ise şu sorular ekseninde değerlendirilmiştir: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? AB’nin kurucu antlaşma metinlerinde güvenlik söylemi; “terör”, “tehdit yaratan unsurlar” ve “ciddi suçlar” ekseninde inşa edilmiştir. Bu bağlamda modern yönetim tarafından inşa edilen güvenlik söylemi, birtakım siyasi ve yasal düzenlemelerin önünü açmakla birlikte bu yasal düzenlemeler modern yönetimin eylemlerine meşruluk kazandırmaktadır. Özellikle modern yönetimin, terörizm ve ciddi suçlarla mücadele kapsamında geliştirdiği tehdit algısı beraberinde Avrupa Polis Ofisi’nin (Europol) kurulmasını sağlamıştır. Nitekim bu tür uygulamaları, düzenlemeleri ve kurumları dispoitif bağlamında değerlendiren Foucault, modern yönetimin dispoitifler aracılığıyla toplumsal düzeni kontrol edebildiğini ve bu şekilde etkili bir denetim gerçekleştirebildiğini belirtmektedir (Foucault, 2021:18).

7) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Schuman Deklarasyonu

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa bir anda ya da tek bir plana göre yapılmayacak. Öncelikle fiili bir dayanışma yaratacak somut başarılarla inşa edilecek" (Europa.eu., 2023).

- "Bu bildirge, Fransız-Alman kömür ve çelik üretiminin bir bütün olarak, diğer Avrupa ülkelerinin katılımına açık bir organizasyon çerçevesinde ortak bir Yüksek Otorite altına alınmasını öneriyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: İlk Antlaşmalar

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ortak kömür ve çelik piyasası, kademeli olarak diğer ekonomik alanlara genişletilebilecek ve siyasi bir Avrupa ile sonuçlanabilecek bir deney olacaktı" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun amacı, dört serbest dolaşım özgürlüğüne (mallar, kişiler, sermaye ve hizmet) dayalı bir ortak Pazar oluşturmaktır. Eurotom'un amacı, bölünebilir malzemelerin tedarikini ve Üye Devletler tarafından nükleer enerjinin barışçıl kullanımına ilişkin başlatılan veya hazırlanmakta olan araştırma programlarını koordine etmektir" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşmanın (AET Antlaşması, Roma Antlaşması) hükümleri şunları içermektedir: Üye Devletler arasındaki gümrük vergilerinin kaldırılması; Harici bir Ortak Gümrük Tarifesinin oluşturulması; Tarım ve ulaşım için ortak politikaların getirilmesi; Bir Avrupa Sosyal Fonunun oluşturulması; Avrupa Yatırım Bankası'nın kurulması; Üye Devletler arasında daha yakın ilişkilerin geliştirilmesi" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Lizbon Antlaşması

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmayı Değiştiren Lizbon Antlaşması (OJ C 306, 17.12.2007); 1 Aralık 2009'da yürürlüğe girecek" (Europa.eu., 2023).
- "Lizbon Antlaşması, 2001 yılı sonunda bir anayasal proje olarak başladı (Avrupa Birliği'nin geleceğine ilişkin Avrupa Konseyi deklarasyonu veya Laeken deklarasyonu) ve 2002 ve 2003 yıllarında Avrupa için bir Anayasa oluşturan Antlaşma'nın taslağını hazırlayan Avrupa Konvansiyonu tarafından takip edildi" (Europa.eu., 2023).
- "Parlamentonun yasama yetkileri, eski ortak karar prosedürünün yerini alan 'olağan yasama prosedürü' yoluyla artırıldı. Bu prosedür artık 40'tan fazla yeni

politika alanına uygulanarak toplam sayı 73'e yükseldi. Onay prosedürü 'rıza' olarak varlığını sürdürüyor ve danışma prosedürü değişmeden kalıyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Maastricht Anlaşması, eski Avrupa anlaşmalarını değiştirdi ve üç sütuna dayanan bir Avrupa Birliği yarattı: Avrupa Toplulukları, ortak dış ve güvenlik politikası (ODGP) ve adalet ve içişleri alanında iş birliği (JHI). Birliğin genişlemesi amacıyla Amsterdam Antlaşması, Birliğin daha verimli ve demokratik bir şekilde işlemlerini sağlamak için gerekli düzenlemeleri yapmıştır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Nice Antlaşması ve Avrupa'nın Geleceğine İlişkin Sözleşme

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "2005 yılından bu yana Komisyon, Üye Devlet başına bir Komiserden oluşmaktadır. Konsey, her Komisyonun Üye Devletlerin demografik ve coğrafi kapsamını yansıtması koşuluyla, Komisyon üyelerinin sayısı ve rotasyon sistemi düzenlemeleri konusunda oybirliğiyle karar verme yetkisine sahiptir" (Europa.eu., 2023).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

“İktidar Laboratuvarı” kod başlığı altında yer alan cümleler, AB’nin kurucu antlaşma metinlerinden olan; “Schuman Deklarasyonu’na, İlk Antlaşmalar’a, Lizbon Antlaşması’na, Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları’na ve Nice Antlaşması ve Avrupa’nın Geleceğine İlişkin Sözleşme’ye“ ait metinlerin özet ifadeleridir. Burada “İktidar Laboratuvarı” koduyla etiketlenen AB’nin kurucu antlaşma metinleri temel olarak Foucault’nun modern yönetimlerin kurumlarını, organlarını, tüzüklerini ve politikalarını, iktidar laboratuvarı olarak tanımlaması üzerine AB’nin kurucu antlaşma metinleri de bu kavram üzerinden değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

“İktidar Laboratuvarı” kavramı Foucault tarafından neredeyse “Panoptik Gözetim/Panoptikon” kavramıyla eş tutulmaktadır. Foucault’nun aynı zamanda iktidar laboratuvarı olarak nitelendirdiği modern sistem, sadece birey ve toplum ile iktidar mekanizması arasındaki bir paylaşım ve bir buluşma noktasından ibaret değildir; iktidar laboratuvarı (panoptik mekanizma) aynı zamanda modern yönetimin/iktidarın, tümüyle

özgürlüğü belirlediği bir alan ve hem bireyselleştiren hem de bütünselleştiren bir yapıdır (Foucault, 2021:64-75).

AB'nin ilgili kurucu antlaşmasının; modern yönetimin eylemlerini belirlemesine yardımcı araçlar içinde olması, yine modern yönetim tarafından ilgili antlaşmalar aracılığıyla yeni uygulama alanlarının ve kurumların açılmasının sağlanması ve modern yönetimin dispozitiflerinden biri olması, AB'nin kurucu antlaşma metninin Foucault'nun iktidar laboratuvarı dediği durum üzerinden değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda Schuman Deklarasyonu'nda ön plana çıkan "yüksek otorite", İlk Antlaşmalar metnindeki "deney", "Avrupa Ekonomik Topluluğu", Lizbon Antlaşması'ndaki "proje", "Parlamento", Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları'ndaki, "Ortak Dış ve Güvenlik Politikası" ve Nice Antlaşması ve Avrupa'nın Geleceğine İlişkin Sözleşme'deki "komisyon" gibi ifadeler, modern yönetimin eylemlerini gerçekleştirebileceği alanlar kapsamında değerlendirilmiş ve bu bağlamda Foucault'nun iktidarın laboratuvarı dediği durumla ilişkilendirilmiştir.

İktidar Laboratuvarı kapsamında değerlendirilen AB'nin kurucu antlaşma metninin metodolojik analizi ise Foucault'nun ESA yönteminde sorduğu sorular ekseninde yapılmıştır. Burada sorulan sorular şunlardır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Burada ilgili durum/konu; modern yönetimin AB içindeki işleyişi ve düzeni sağlamak adına uygulamaya koyduğu kontrol araçları ve uygulamalarıdır. Modern yönetimin kontrol araçlarından ve uygulamalarından biri olarak sayılan "antlaşmalar" vasıtasıyla modern yönetim toplumsal düzeni ve AB'nin güvenliği sağlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda modern yönetim ilk olarak Avrupa'nın yeniden inşası için birtakım yasal düzenlemeler ortaya koymuştur ardından da "Avrupa Bütünleşmesi" söylemiyle bir disiplin-denetim mekanizması oluşturmuştur. Bu denetim-disiplin mekanizmasına "Yüksek Otorite" kapsamında Parlamento, Komisyon, Konsey gibi kurumlarla ve alt organlarla da işlerlik kazandırılmıştır. Bunun yanı sıra tüm bu durumların modern yönetimin çıkarlarına hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim modern yönetim bu tür siyasi ve yasal düzenlemelerle hem Avrupa toplumlarını tek bir çatı altında toplamayı başarmıştır hem de Avrupa toplumlarını bu tek çatı altında kontrol ve denetim altında tutmuştur. Ayrıca Avrupa toplumları dışında kalan tarafları da ilgili yasal düzenlemelerle, kendi sistemine uygun hale getirmeye ve uyumlu kılmaya ve böylece zora başvurmadan disipline etmeye çalışmıştır.

8) **Kod:** • Baskı

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin kurucu antlaşma metnlerinde "Baskı" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

9) **Kod:** • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: İlk Antlaşmalar

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu (AKÇT) kuran Antlaşma veya Paris Antlaşması 18 Nisan 1951'de imzalandı ve 23 Temmuz 1952'de yürürlüğe girdi. Bu Antlaşmayla birlikte ilk kez, altı Avrupa Devleti entegrasyon yönünde çalışmayı kabul etti" (Europa.eu., 2023).
- "AKÇT Antlaşması, 97. maddede belirtilen 50 yıllık geçerlilik süresinin sonunda 23 Temmuz 2002 tarihinde sona erdi. Antlaşmalara (Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma) ekli protokol (No 37) uyarınca, AKÇT'nin feshedildiği tarihteki varlıkların net değeri, Üye Devletler tarafından kömür ve çelik endüstrisi ile ilgili sektörlerdeki araştırmaların finansmanı için Kömür ve Çelik Araştırma Fonuna tahsis edildi. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu (AAET, diğer adıyla EUROTOM) kuran Antlaşmalar veya Roma Antlaşmaları 25 Mart 1957'de imzalandı ve 1 Ocak 1958'de yürürlüğe girdi. AKÇT Antlaşması'ndan farklı olarak, onlara yarı anayasal statü kazandırdığı için Roma Antlaşmalarının ilgili maddeleri "sınırsız bir süre için" yürürlükten kaldırıldı (AET Antlaşmasının 240. maddesi ve AAET'nin 208. maddesi)" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Lizbon Antlaşması

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmayı Değiştiren Lizbon Antlaşması (OJ C 306, 17.12.2007); 1 Aralık 2009'da yürürlüğe girecek" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşma, 'Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma' (TFEU) olarak yeniden adlandırıldı ve metin boyunca 'Topluluk' ifadesi, 'Birlik' olarak değiştirildi. Birlik, Topluluğun yerini alır ve onun yasal halefidir. Lizbon Antlaşması, bayrak veya marş gibi devlet benzeri Birlik sembolleri yaratmaz" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Maastricht Antlaşması: 7 Şubat 1992'de Maastricht'te imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması, 1 Kasım 1993'te yürürlüğe girdi" (Europa.eu., 2023).
- "2 Ekim 1997'de Amsterdam'da imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması'nı, Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmaları ve ilgili bazı kanunları tadil eden Amsterdam Antlaşması, 1 Mayıs 1999'da yürürlüğe girdi" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Nice Antlaşması ve Avrupa'nın Geleceğine İlişkin Sözleşme

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Nice Antlaşması: Antlaşma 26 Şubat 2001 tarihinde imzalanmış ve 1 Şubat 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir" (Europa.eu., 2023).

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

Burada AB'nin kurucu antlaşma metinlerinden olan; "İlk Antlaşmalar'a, Lizbon Antlaşması'na, Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları'na, Nice Antlaşması ve Avrupa'nın Geleceğine İlişkin Sözleşme'ye" ait ifadeler, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Norm" koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metin içerisinde yönetmelik, tüzük, yasa, antlaşma maddeleri, kararları gibi durumları içeren cümleler "Norm" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Panoptik gözetim teorisine göre egemen güç tarafından birtakım kanun, kararname ve tüzüklerle oluşturulan normalizasyon toplumunda disiplinci normalleştirme devrededir ve burada asıl önemli olan şey normal ve anormal olanı ayırt etmekten çok normun kendisidir yani modern yönetimin kararlarının ve kurallarının sürdürülebilirliğidir (Foucault, 2019:51). Dolayısıyla toplumsal yaşamda ilgili yasal düzenlemelerle kurallarını hakim kılan modern yönetim, bu vesileyle birey, toplum ve sistem üzerinde bir kontrol kurmaktadır. Nitekim bu tür yasal düzenlemeleri ve uygulamaları dispoitif kapsamında değerlendiren Foucault, modern yönetimin bu dispoitifler aracılığıyla egemenliğini sürdürdüğüne vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda bugünkü AB düzeninin temelini oluşturan ve işleyişini sağlayan; İlk Antlaşmalar'da, Lizbon Antlaşması'nda, Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları'nda ve Nice Antlaşması'nda geçen yasal hükümler ve düzenleyici uygulamalar, Foucault'nun modern yönetimin ince ve etkili teknikleri olarak nitelendirdiği dispoitifler ekseninde değerlendirilebilir.

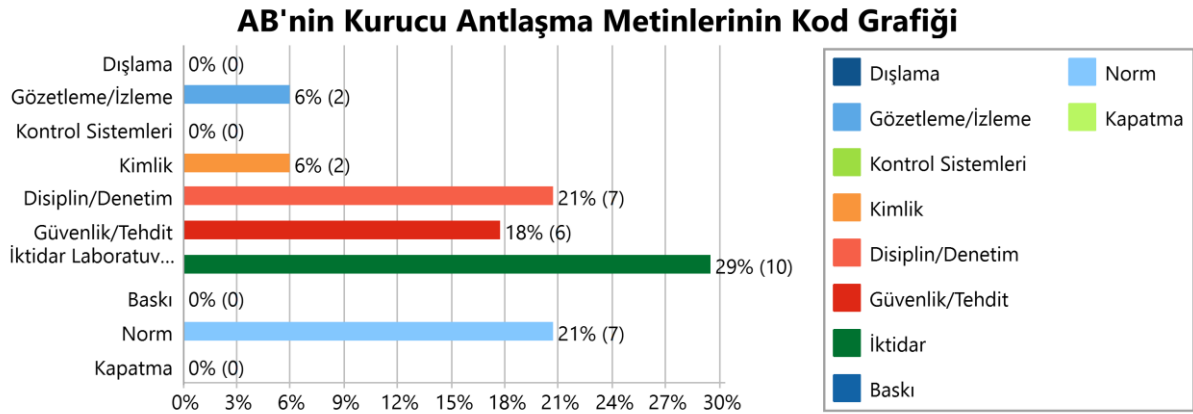
"Norm" kodu başlığı altında yer alan AB'nin kurucu antlaşma metinlerinin metodolojik analizi ise; yine Foucault'nun ESA metodunda öne sürdüğü bazı sorular ekseninde yapılmıştır.

Bu sorular şunlardır: Burada norm olarak temsil edilen şey nedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Bu bağlamda; “Norm” kodu başlığı altında yer alan AB’nin kurucu antlaşmalarına ait ilgili cümleler söz konusu sorular kapsamında değerlendirildiğinde; ilk olarak norm olarak temsil edilen şeyin, AB’nin düzenine ve işleyişine ilişkin modern yönetim tarafından ortaya koyulan yasal düzenlemeler, kararlar ve uygulamalar olduğu söylenebilir ve buna bağlı olarak AB’nin oluşumunun, düzeninin ve işleyişinin birtakım antlaşmalarla koruma altına alınmış olmasıdır. İkinci olarak ise bu durumun daha çok modern yönetimin çıkarlarına hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında modern yönetimin ideal bir düzen yaratma gayesi içinde olduğu söylenebilir ve ayrıca modern yönetimin bu ideal düzeni yaratmak ve kendi eylemlerini meşru kılmak için de birtakım siyasi ve hukuki düzenlemeleri ve uygulamaları devreye soktuğu ve bu vesileyle araç olarak kullandığı siyasi ve yasal düzenlemeler aracılığıyla da toplumsal bir kontrol sağlamaya çalıştığı ve böylece istediği “ideal” ve “normal” düzeni yarattığı söylenebilir.

10) Kod: • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB’nin kurucu antlaşma metinlerinde “Kapatma” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

Grafik 4.2.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB’nin kurucu antlaşma metnlerinin - Grafik 4.2’deki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun “İktidar Laboratuvarı” kodu olduğu söylenebilir. Burada iktidar laboratuvarı kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB’nin kurucu antlaşma metinlerinde iktidar laboratuvarı koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programı, kodların

oransal dağılımını kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarmıştır. Bunun yanı sıra AB'nin kurucu antlaşma metinlerinde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi'dir*. Foucault'nun aynı zamanda "İktidar Laboratuvarı" dediği Panoptik gözetimde modern yönetim; birey, toplum ve iktidar mekanizması arasındaki paylaşım noktasını ve özgürlüğü belirleyen, bir yandan bireyselleştiren bir yandan da bütünselleştiren bir güçtür. İktidar laboratuvarında modern yönetim, Foucault'nun dispoitifler (*yasalar, kurumlar, söylemler, söylemsel olmayan öğeler, idari tasarruflar, mimari biçimler, düzenleyici kararlar, bilimsel, felsefi ve ahlaki önermelerden oluşan düzenlemeler*) dediği ince ve etkili iktidar teknikleri aracılığıyla bireyi, toplumu veya içinde bulunduğu sistemi kontrol altında tutar ve aynı zamanda iktidar laboratuvarında birtakım yasal düzenlemelerle eylemlerini kolaylaştırır, yeni uygulama alanları oluşturur, ilgili tarafları kendi yarattığı alanın içinde teşvik eder, yönlendirir, kışkırtır; yine yarattığı alanın sınırlarını genişletir, kısıtlar, zorlaştırır ve kolaylaştırır ve mutlak manada bireyi ya da toplumu bu şekilde disipline eder, denetim ve kontrol altında tutar (Foucault, 2021:73).

4.2.1.1.3. AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi

Bu kısımda AB hukuk sistemi ve karar alma prosedürüne ilişkin 5 adet metnin, ESA yöntemiyle MAXQDA programında kodlanmasına, analiz edilmesine ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir. İlgili metinler; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir metin içindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu "kodun (kavram/kelime)" ve cümlelerin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik (Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili metinler içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

Tablo 4.4. AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinleri ve İlişkili Kodları Gösteren Tablo

No.	Metinler	İlişkili Kodlar
1	Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı, Norm
2	Bütçe Prosedürü Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı, Gözetleme/İzleme

3	Hükümetlerarası Karar Alma Prosedürleri Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
4	Uluslararası Karar Alma Prosedürleri Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
5	Yetki Devri İlkesi Metni	Norm, İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerde “Kapatma” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı
İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Birlik Hukukunun Kaynakları ve Hiyerarşisi:
  - Avrupa Birliği Antlaşması (TEU), Avrupa Birliğinin İşleyişine İlişkin Antlaşma (TFEU) ve bunların protokolleri, tam hukuki metine dahil edilmeden, ayrıntıları doldurmak amacıyla antlaşmalara eklenen 37 protokol, 2 ek ve 65 deklarasyon bulunmaktadır.
  - Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu (Euratom) Kuran Antlaşma ayrı bir antlaşma olarak halen yürürlükte.
  - Uluslararası anlaşmalar
  - Birlik hukukunun genel ilkeleri
  - İkincil mevzuat" (Europa.eu., 2023).
- "Antlaşmalar ve genel ilkeler hiyerarşinin en üstünde yer alır ve birincil mevzuat olarak bilinir" (Europa.eu., 2023).
- "Birliğin yasal düzenlemeleri TFEU'nun 288. maddesinde listelenmiştir. Bunlar yönetmelik, yönerge, karar, tavsiye ve görüşlerdir" (Europa.eu., 2023).

- "TFEU'nun 289, 290 ve 291. maddeleri ile yasama tasarrufları, devredilen tasarruflar ve uygulama tasarrufları arasında bir ikincil mevzuat hiyerarşisi oluşturulmuştur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Yetki Devri İlkesi

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 5(3) Maddesi ve yetki devri ve orantılılık ilkelerinin uygulanmasına ilişkin Protokol (No 2)" (Europa.eu., 2023).

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerden olan; “AB Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı” ve “Yetki Devri İlkesi” metinlerine ait cümleler, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle “Norm” koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metin içerisinde *yönetmelik, tüzük, yasa, antlaşma maddeleri, kararları* gibi durumları ifade eden ve çağrıştıran cümleler “Norm” kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Panoptik gözetim teorisine göre egemen güç, en ideal düzeni oluşturma gayesiyle bireyi, toplumu ve içinde bulunduğu yapıyı birtakım siyasi ve hukuki metinlerle kontrol altına alır ve bu metinler aracılığıyla eylemlerini meşrulaştırır. Modern yönetim tarafından norm olarak kabul edilen bu tür siyasi ve hukuki metinler aracılığıyla bireyin yaşamı denetim altına alınır ve bir normalizasyon toplumu ve düzeni inşa edilir. Nitekim birtakım kanun ve kararnamelerle oluşturulan normalizasyon toplumunda, disiplinci normalleştirme devrededir ve burada asıl önemli olan şey normal ve anormal olanı ayırt etmekten çok normun kendisidir yani egemen gücün kararlarının ve kurallarının sürdürülebilirliğidir. Bu bağlamda AB Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı ile Yetki Devri İlkesi metinlerinde yer alan “hiyerarşik sistem”, “yönetmelik”, “antlaşma maddeleri ve kararları” Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde ileri sürdüğü norm tanımlaması kapsamında değerlendirilmiştir. Yani modern yönetimin birtakım siyasi ve hukuki düzenlemelerle kısacası normlar vasıtasıyla içinde bulunduğu yapıyı kontrol altında tutması olarak yorumlanmıştır.

“Norm” kodu başlığı altında yer alan AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: Burada norm olarak temsil edilen şey nedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? İlk olarak burada norm olarak temsil edilen şey; AB’nin düzenine ve işleyişine ilişkin uygulamaya koyulan yasal

düzenlemelerdir. İkinci olarak egemen güç tarafından normlar aracılığıyla kontrol altına alınan AB sisteminin, daha çok egemen gücün çıkarlarına hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim Panoptik gözetim teorisine göre egemen güç bu tür dispoitifler (*normlar, yasalar, kurumlar vb.*) aracılığıyla içinde bulunduğu yapıyı denetleyebilmekte ve kontrol altında tutabilmektedir.

3) **Kod:** • Baskı

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerde “Baskı” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

4) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı
İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği'nin tüzel kişiliği vardır ve bu nedenle uluslararası hukuktan ayrı bir hukuk düzeni vardır. Ayrıca, AB hukukunun Üye Devletlerin yasaları üzerinde doğrudan veya dolaylı etkisi vardır ve her Üye Devletin hukuk sisteminin bir parçası haline gelir. Avrupa Birliği başlı başına bir hukuk kaynağıdır" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Birliği, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) AB kurumlarının işlemlerinin yasallığını incelemesine olanak sağlamak üzere tasarlanmış eksiksiz bir yasal çözüm yolları ve prosedürler sistemi kurmuş, hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı bir Birliktir (TFEU Madde 263)" (Europa.eu., 2023).
- "TFEU'nun 289, 290 ve 291. maddeleri ile yasama tasarrufları, devredilen tasarruflar ve uygulama tasarrufları arasında bir ikincil mevzuat hiyerarşisi oluşturulmuştur" (Europa.eu., 2023).
- "Parlamento, Konsey ve Komisyon, Birlik mevzuatının kabul edilmesinde bireysel hukuki temele bağlı olarak değişen derecelerde rol alır. Parlamento, Komisyondan kendisine ve Konseye yasama önerileri sunmasını isteyebilir" (Europa. Eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Bütçe Prosedürü

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Parlamento ve Konsey, bütçenin önceliklerine ilişkin yönergeleri belirler. Komisyon bütçe taslağını hazırlar ve Konsey ve Parlamenta iletir (TFEU Madde

314(2) kapsamında en geç 1 Eylül'de, ancak pragmatik takvime göre Nisan sonu veya Mayıs başında). Komisyon, yeni gelişmeleri dikkate almak üzere daha sonraki bir aşamada bütçe taslağını değiştirebilir, ancak bu, en geç Uzlaştırma Komitesi'nin toplandığı andan itibaren mümkündür" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Hükümetler-arası Karar Alma Prosedürleri

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Katılım prosedürü (TEU'nun 49. maddesi):
  - Başvurular: Birlik ilkelerine uyan herhangi bir Avrupa ülkesinden (TEU Madde 2); ulusal parlamentoların ve Avrupa Parlamentosunun bildirimi; Avrupa Konseyi uygunluk koşulları üzerinde mutabakata varır;
  - Komisyonun rolü: Danışma; müzakerelerin hazırlanmasında ve yürütülmesinde aktif rol oynar;
  - Parlamentonun rolü: Üyelerin mutlak çoğunluğunun onayı;
  - Karar: Konsey tarafından oybirliğiyle; AB Üye Devletleri ile başvuru sahibi devlet arasındaki katılım şartlarını ve gerekli düzenlemeleri belirleyen anlaşma, anayasal gerekliliklerine uygun olarak tüm Üye Devletlere onaylanmak üzere sunulur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Uluslar-üstü Karar Alma Prosedürleri

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinin bir sonucu olarak, rıza prosedürü, TFEU'nun 352. maddesinde (eski TEC 308. maddesi) belirtildiği gibi, özellikle yatay bütçe esnekliği maddesi için geçerlidir. Diğer örnekler ayrımcılıkla mücadele eylemi (TFEU Madde 19(1)) ve Birliğe üyeliktir (TEU Madde 49 ve 50)" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Parlamentosu Üyeleri Tüzüğü'nün (TFEU Madde 223(2) ve Ombudsman Tüzüğü'nün (TFEU Madde 228(4) kabul edilmesi:
  - Teklif: Parlamento;
  - Komisyonun rolü: Görüş;
  - Konseyin rolü: Rıza (Üyeler veya eski Üyeler için vergi düzenlemelerini düzenleyen kurallar veya koşullar hariç, nitelikli çoğunluk ile; bu durumda oybirliği geçerlidir);
  - Karar: Parlamento" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Yetki Devri İlkesi

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yetki devri ve orantılılık ilkeleri AB'nin yetkilerinin kullanımını yönetir. AB'nin münhasır yetkisine sahip olmadığı alanlarda, yetki devri ilkesi, Üye Devletlerin karar alma ve eyleme geçme yeteneğini korumayı amaçlar ve bir eylemin hedeflerine Üye Devletler tarafından yeterince ulaşılamadığında Birliğin müdahalesine izin verir, ancak bu ilke, 'Önerilen eylemin ölçeği ve etkileri nedeniyle' Birlik düzeyinde daha iyi bir şekilde gerçekleştirilebilir" (Europa.eu., 2023).
- "Mart 2017'de Komisyon, Daha İyi Düzenleme gündeminin ve özellikle Komisyon Başkanı Juncker'in teknik incelemesi tarafından başlatılan Avrupa'nın geleceğine ilişkin tartışmanın bir parçası olarak, yetki devri, orantılılık ve daha azını daha verimli bir şekilde yapma konusunda özel bir Görev Gücü oluşturdu" (Europa.eu., 2023).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

“İktidar Laboratuvarı” kod başlığı altında yer alan cümleler, AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin metinlerden olan; “AB Hukukunun Kaynakları ve Kapsamına”, “Bütçe Prosedürüne”, “Hükümetlerarası Karar Alma Prosedürlerine”, “Uluslararası Karar Alma Prosedürlerine” ve “Yetki Devri İlkesine” ait metinlerin özet ifadeleridir. Burada “İktidar Laboratuvarı” koduyla etiketlenen AB’nin ilgili metinleri temel olarak Foucault’nun modern yönetimlerin kurumlarını, organlarını, yönetmeliklerini, tüzüklerini ve politikalarını hem iktidar laboratuvarı hem de iktidar laboratuvarının faaliyet araçları içinde tanımlaması üzerine AB’nin Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin metinler/düzenlemeler de bu kavram üzerinden değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerin modern yönetimin eylemlerini belirlemesine yardımcı araçlar içinde olması, yine modern yönetim tarafından ilgili prosedürler ve antlaşmalar aracılığıyla yeni uygulama alanlarının ve kurumların açılmasının sağlanması ve ilgili düzenlemelerin modern yönetimin dispoitiflerinden olması, AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerin; Foucault’nun iktidar laboratuvarı dediği durum üzerinden değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda ilgili metinlerde ön plana çıkan “prosedür”, “antlaşma”, “Adalet Divanı”, “Avrupa Parlamentosu”, “Avrupa Konseyi” ve “Avrupa Komisyonu” gibi ifadeler modern yönetimin eylemlerini

gerçekleştirebileceği araçlar ve alanlar olması sebebiyle bu ifadeler Foucault'nun iktidarın laboratuvarı dediği durum kapasamında değerlendirilmiş ve iktidar laboratuvarı koduyla kodlanmıştır.

İktidar Laboratuvarı kapsamında değerlendirilen AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmiştir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Burada ilgili durum/konu: AB'nin hukuk sisteminde ve karar alma prosedüründe önemli kabul edilen yasal düzenlemeler, uygulamalar ve kurumlardır. Bu konunun inşası modern yönetimin yasal düzenlemelerinde görülmektedir. Bu bağlamda modern yönetim ilk olarak, Avrupa'nın yeniden inşası için birtakım yasal düzenlemeler ortaya koymuştur ve bu disiplin-denetim mekanizmasına Parlamento, Komisyon, Konsey ve alt organlar aracılığıyla işlerlik kazandırmıştır. Bunun yanı sıra tüm bu durumların modern yönetimin çıkarlarına hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim modern yönetim bu tür siyasi ve yasal düzenlemelerle; hem birey, toplum ve içinde bulunduğu yapı üzerinde kontrol kurmaktadır hem de bu tür yasal ve siyasi düzenlemelerle eylemlerine meşruluk kazandırmaktadır.

Burada ilgili metinlere ait ifadeler tek tek değerlendirildiğinde; AB Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı metninde ön plana çıkan “Adalet Divanı”, “Parlamento”, “Konsey” ve “Komisyon”; Bütçe Prosedürü metnindeki “bütçe faaliyetleri”; Hükümetlerarası Karar Alma Prosedürleri metnindeki “katılım prosedürü ve kararları”; Uluslarüstü Karar Alma Prosedürleri metnindeki “rıza prosedürü ve ilgili tüzükler”; Yetki Devri İlkesi metnindeki “yetki devri ve orantılılık ilkeleri ve özel görev gücü ekibi” gibi terimler ve bu terimler ekseninde inşa edilen ilgili siyasi ve hukuki araçlar modern yönetimin, içinde bulunduğu yapıyı yönetmek, üye devletleri ve ortakları AB standartlarına uygun hale getirmek, disiplini sağlamak ve ayrıca Birlik mevzuatının kabul edilmesinde yetkilendirme yapmak adına inşa ettiği siyasi ve hukuki araçlardır. Modern yönetimin faaliyet alanları içinde olan “Adalet Divanı, Parlamento, Konsey ve Komisyon”, modern yönetimin birtakım siyasi ve hukuki metinlerle inşa etmiş olduğu kurumlar ve organlardır. Nitekim modern yönetim bu kurumlar ve organlar aracılığıyla hem AB üye ülkelerini yasal denetime tabi tutmakta hem de AB içindeki düzeni korumaya çalışmaktadır. Tüm bu organları ve yasal düzenlemeleri modern yönetimin dispoitifleri (*yasalar, kurumlar, düzenleyici kararlar, idari tasarruflar, söylemler vb.*) kapsamında değerlendiren Foucault, dispoitiflerin temel olarak modern yönetim/iktidar tarafından toplumsal kontrolün sağlanması, içinde bulunulan yapının dinamiklerinin dengelenmesi, geliştirilmesi ve kontrol edilmesi için inşa edildiğini söylemektedir (Foucault, 2021:18). Bu bağlamda Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında modern yönetimin burada

birtakım dispoſitifler (*AB kurumları ve yasal düzenlemeler*) aracılığıyla toplumsal kontrolü sağladığı ve gerek bireyi gerek toplumu ve gerek AB dışında kalan tarafları disipline ettiği ve bunu da zora başvurmadan kural barındıran birtakım dispoſitifler aracılığıyla yaptığı söylenebilir.

5) **Kod:** • **Güvenlik/Tehdit**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerde “Güvenlik/Tehdit” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

6) **Kod:** • **Disiplin/Denetim**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı
İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği'nin tüzel kişiliği vardır ve bu nedenle uluslararası hukuktan ayrı bir hukuk düzeni vardır. Ayrıca, AB hukukunun Üye Devletlerin yasaları üzerinde doğrudan veya dolaylı etkisi vardır ve her Üye Devletin hukuk sisteminin bir parçası haline gelir. Avrupa Birliği başlı başına bir hukuk kaynağıdır" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Birliği, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) AB kurumlarının işlemlerinin yasallığını incelemesine olanak sağlamak üzere tasarlanmış eksiksiz bir yasal çözüm yolları ve prosedürler sistemi kurmuş, hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı bir Birliktir (TFEU Madde 263)" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) resmi olarak AB hukukunun Üye Devletlerin iç hukukları üzerinde mutlak önceliğe sahip olduğu ve bunun yerel mahkemeler tarafından kararlarında dikkate alınması gerektiği konusunda ısrar ediyor" (Europa.eu., 2023).
- "Kurumlar yalnızca TFEU'nun 288. maddesinde listelenen yasal belgeleri kabul eder. Tek istisna, hâlâ hükümetler-arası yöntemin uygulandığı ortak dışişleri, güvenlik ve savunma politikalarıdır" (Europa.eu., 2023).
- "Düzenlemeler genel uygulamaya yöneliktir, bütünüyle bağlayıcıdır ve doğrudan uygulanabilir. Başvurdukları kişiler (özel şahıslar, Üye Devletler, AB kurumları) tarafından bu kurallara tam olarak uyulmalıdır. Yönetmelikler, yürürlüğe girer girmez (belirtilen tarihte veya aksi takdirde, Avrupa Birliği Resmi

Gazetesinde yayımlanmalarını takip eden yirminci günde) tüm Üye Devletlerde doğrudan uygulanır ve ulusal hukuka aktarılmasına gerek yoktur. Bunlar, Birlik hukukunun tüm Üye Devletlerde aynı şekilde uygulanmasını sağlamak üzere tasarlanmıştır. Düzenlemeler, maddi hükümlerle bağdaşmayan ulusal yasaların yerine geçer" (Europa.eu., 2023).

- "Direktifler, elde edilecek sonuç bakımından, hitap ettikleri Üye Devletlerin herhangi biri veya tümü için bağlayıcıdır, ancak biçim ve yöntem seçimini ulusal makamlara bırakmaktadır" (Europa.eu., 2023).
- "Kararlar bütünüyle bağlayıcıdır. Hitap edilecek kişilerin (Üye Devletler, gerçek veya tüzel kişiler) belirtildiği durumlarda, bunlar yalnızca kendileri için bağlayıcıdır ve bu Üye Devletlere veya kişilere özgü durumları ele alır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Bütçe Prosedürü

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bütçe yetkilerinin kullanılması, yıllık AB harcamalarının genel miktarının ve dağıtımının ve bunu karşılamak için gerekli gelirin belirlenmesinin yanı sıra bütçenin uygulanması üzerinde kontrol uygulanmasından oluşur" (Europa.eu., 2023).
- "7 Eylül 2010'da Ekonomik ve Mali İşler Konseyi, Avrupa 2020 hedeflerine ulaşmak amacıyla AB düzeyinde bir ekonomi politikası koordinasyon döngüsü olan 'Avrupa Dönemi'nin başlatılmasını onayladı. Bu, her yıl Üye Devletlerin bütçe ve yapısal politikalarının herhangi bir tutarsızlık ve ortaya çıkan dengesizliklerin tespit edilmesi amacıyla gözden geçirildiği altı aylık bir dönemdir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Hükümetler-arası Karar Alma Prosedürleri

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Katılım prosedürü (TEU'nun 49. maddesi):
  - Başvurular: Birlik ilkelerine uyan herhangi bir Avrupa ülkesinden (TEU Madde 2); ulusal parlamentoların ve Avrupa Parlamentosunun bildirimi; Avrupa Konseyi uygunluk koşulları üzerinde mutabakata varır;
  - Komisyonun rolü: Danışma; müzakerelerin hazırlanmasında ve yürütülmesinde aktif rol oynar;
  - Parlamentonun rolü: Üyelerin mutlak çoğunluğunun onayı;

- Karar: Konsey tarafından oybirliğiyle; AB Üye Devletleri ile başvuru sahibi devlet arasındaki katılım şartlarını ve gerekli düzenlemeleri belirleyen anlaşma, anayasal gerekliliklerine uygun olarak tüm Üye Devletlere onaylanmak üzere sunulur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Uluslar-üstü Karar Alma Prosedürleri

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Üye Devletleri, AB üyeliğinin bir sonucu olarak, yetkilerinin bir kısmını AB kurumlarının belirtilmemiş politika alanlarına devretmeyi kabul etmişlerdir. Böylece, AB kurumları yasama ve yürütme usullerinde, bütçe usullerinde, atama usullerinde ve anayasa benzeri usullerinde uluslar-üstü bağlayıcı kararlar almaktadır" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Parlamentosu Üyeleri Tüzüğü'nün (TFEU Madde 223(2) ve Ombudsman Tüzüğü'nün (TFEU Madde 228(4) kabul edilmesi:
  - Teklif: Parlamento;
  - Komisyonun rolü: Görüş;
  - Konseyin rolü: Rıza (Üyeler veya eski Üyeler için vergi düzenlemelerini düzenleyen kurallar veya koşullar hariç, nitelikli çoğunluk ile; bu durumda oybirliği geçerlidir);
  - Karar: Parlamento" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Yetki Devri İlkesi

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yetki devri ilkesi tüm AB kurumları için geçerlidir ve özellikle yasama prosedürleri açısından pratik öneme sahiptir. Lizbon Antlaşması, yetki devri ilkesine uygunluğu denetlemede hem ulusal parlamentoların hem de Adalet Divanının rolünü güçlendirmiştir" (Europa.eu., 2023).
- "ABA'nın (Avrupa Birliği Antlaşması) 5(3) maddesinin ikinci bendi ve 12(b) maddesine uygun olarak, ulusal parlamentolar, 2 No'lu Protokol'de belirtilen prosedüre uygun olarak yetki devri ilkesine uyumu denetler" (Europa.eu., 2023).
- "Usul Kurallarının 43. maddesi uyarınca, 'bir yasama işlemine ilişkin teklifin incelenmesi sırasında Parlamento, bu teklifin yetki devri ve orantılılık ilkelerine uyup uymadığına özellikle dikkat eder'" (Europa.eu., 2023).
- "20 Kasım 2010 tarihli Çerçeve Anlaşması'nın imzalanmasıyla Parlamento ve Komisyon, ulusal parlamentoların yetki devri ilkesine uygunluğu denetleme

yetkisini kullanmasını kolaylaştırmak amacıyla ulusal parlamentolarla iş birliği yapmayı taahhüt etmiştir" (Europa.eu., 2023).

- "Parlamento, 24 Haziran 2021 tarihli kararında, yerel ve bölgesel otoritelerin AB mevzuatının yaklaşık %70'ini uyguladığını ve kullandığını belirtti" (Europa.eu., 2023).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB Hukuk Sistemi ve Karar Alma Prosedürü başlığı altında yer alan *"Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları ve Kapsamına, Bütçe Prosedürüne, Hükümetlerarası Karar Alma Prosedürlerine ve Uluslararası Karar Alma Prosedürlerine"* ait metinler, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla etiketlenmiştir. Burada ilgili cümle/cümleler içerisinde doğrudan anlatım yoluyla aktarılan "kontrol", "denetim", "prosedür", "kararlar", "direktifler", "yönetmelikler", "düzenlemeler" gibi ifadeler ile dolaylı anlatımla aktarılan "bürokratik düzen", "kurumlar" gibi durumlar "Disiplin/Denetim" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Foucault modern iktidar teorisinde birtakım iktidar tekniklerine değinmektedir. Bu iktidar tekniklerini (*denetim, disiplin, caydırma, gözün rolü*), Jeremy Bentham'ın Panoptikon'undan alan Foucault, modern yönetimlerin bu ince ve etkili teknikler sayesinde bireyin bedeni üzerinde bir tür iktidar kurduğunu ve ayrıca toplumun bütünü üzerinde de bir kontrol sağladığını belirtmektedir. Yine Foucault'ya göre Panoptikon'da yer alan disiplin-denetim mekanizması, modern yönetimlerin yasalarında, kurumlarında, düzenlemelerinde, yönetmeliklerinde kısacası tüm sistemlerinde bulunmaktadır. Nitekim bu disiplin-denetim mekanizmasının sürdürülmesini ve etkili kılınmasını sağlayan yasalar, kurumlar, düzenlemeler vb. araçlar Foucault'nun dispoitif olarak tanımladığı durumu da yansıtmaktadır. Foucault'nun dispoitif olarak tanımladığı modern yönetimin ince ve etkili teknikleri, modern yönetim tarafından toplumsal yaşamda kontrolün ve dengenin sağlanması adına oluşturulmuştur. Bu bağlamda AB'nin hukuk sisteminin ve karar alma prosedürünün bir disiplin-denetim mekanizması ekseninde sürdürülmesini amaç edinen modern yönetim; birtakım kurumlar, yasalar, düzenlemeler, prosedürler ve yönetmelikler aracılığıyla AB sistemini kontrol ve denetim altına almaktadır.

AB hukuk sistemi ve karar alma prosedürü kapsamında modern yönetim tarafından oluşturulan ilgili düzenlemeler Panoptik gözetim teorisi bağlamında tek tek değerlendirildiğinde; "Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı" metninde ön plana

ıkan “ayrı bir hukuk düzeni”, “AB kurumlarının işlemelerinin yasallığını incelemek”, “düzenlemeler bağlayıcıdır”, “yönetmelikler yürürlüğe girer girmez ye devletlerce doğrudan uygulanır, ulusal hukuka aktarılmasına gerek yoktur”, “direktifler bağlayıcıdır” ve “kararlar bağlayıcıdır” gibi ifadeler; “Bütçe Prosedürü” metnindeki “bütçenin uygulanmasında kontrol uygulamak” ifadesi; “Hükümetlerarası Karar Alma Prosedürleri” metnindeki “bürokratik düzen” faaliyeti; “Uluslarüstü Karar Alma Prosedürleri” metnindeki “AB kurumları” ve “bürokratik düzen” durumları; “Yetki Devri İlkesi” metnindeki “denetim” ifadesi modern yönetimin içinde bulunduğu yapıyı dispoitifler aracılığıyla disiplin-denetim mekanizması üzerine inşa ettiği ve bu denetim-disiplin mekanizmasıyla hem AB ye ülkeleri üzerinde bir kontrol sağladığı hem de eylemlerini bu yasal faaliyetler üzerinden meşrulaştırdığı söylenebilir.

Disiplin/Denetim kod başlığı altında değerlendirilen AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Bu bağlamda “AB Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı” metnine bakıldığında burada ilgili konu; modern yönetim tarafından inşa edilen AB hukukunun, ye devletlerce kuralına uygun bir şekilde uygulanmasının istenmesidir. İnşa edilen ise; AB hukukunun düzenini ve işleyişini belirleyen yasal metinler ve düzenlemelerdir. Bunun yanı sıra ilgili metindeki yönetmelikler, direktifler ve prosedürler üzerinden AB ye devletlerini bağlayıcı kılan modern yönetim, bu düzenlemeler aracılığıyla AB ye devletlerini kontrol altında tutabilmekte ve bürokratik düzen faaliyetlerini yürütebilmektedir.

“Bütçe Prosedürü” metnine bakıldığında burada ilgili konu; AB genelindeki bütçe faaliyetleridir. İnşa edilen ise; AB genelindeki bu bütçe faaliyetlerinin bir disiplin-denetim mekanizması ekseninde yürütülmesi için modern yönetim tarafından hazırlanan yasal düzenlemelerdir. Bütçe konusunda bürokratik faaliyetlerin ilgili düzenlemeler aracılığıyla yrtlmeye çalışıldığı AB sisteminde, modern yönetim bu tür yasal ve siyasi düzenlemelerle AB ye devletlerini denetleyebilmekte ve disipline edebilmektedir.

“Hükümetlerarası Karar Alma Prosedürleri” metnine bakıldığında burada ilgili konu; AB sistemi içinde katılım prosedürüne ilişkin düzenlemelerin, faaliyetlerin ve rollerin dağılımıdır. İnşa edilen ise; modern yönetimin bürokratik düzen faaliyetleridir.

“Uluslarüstü Karar Alma Prosedürleri” metnine bakıldığında burada ilgili konu; Uluslarüstü kararlarda AB kurumlarının yetkileridir. İnşa edilen ise; modern yönetimin yasal zeminde eylemlerini gerçekleştirmek için ortaya koyduğu tüzükler ve bürokratik düzen uygulamalarıdır.

“Yetki Devri İlkesi” metnine bakıldığında ise burada ilgili konu; AB’nin kurucu antlaşma metinleri aracılığıyla Parlamento’nun ve Adalet Divanı’nın yetkilerinin güçlendirilmesidir ve bu vesileyle inşa edilen durum ise disiplin-denetim söylemidir. Nitekim bu söylem neticesinde yetki devri ilkesine uygunluğunu denetlemede hem Ulusal Parlamentoların hem de Adalet Divanının rolü güçlendirilmiştir.

Diğer yandan modern yönetim tarafından oluşturulan bu yasal ve siyasi metinler/düzenlemeler; AB üye ülkeleri arasında bir düzen, bir disiplin yaratsa da ilgili düzenlemelerin daha çok modern yönetimin/egemen gücün çıkarlarına hizmet ettiği söylenebilir. Nitekim bu duruma Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında modern yönetimin en ideal düzeni inşa etmek istemesi ve bu bağlamda birtakım teknik, siyasi ve yasal düzenlemeleri devreye sokması ve bu teknik, siyasi ve yasal düzenlemelerin kural içeriyor olması ve bu kurallara uyumun zorunlu kılınması, modern yönetimin çıkar eksenli uygulamaları ekseninde değerlendirilmektedir.

7) **Kod: • Kimlik**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerde “Kimlik” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

8) **Kod: • Kontrol Sistemleri**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerde “Kontrol Sistemleri” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

9) **Kod: • Gözetleme/İzleme**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Bütçe Prosedürü

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "7 Eylül 2010'da Ekonomik ve Mali İşler Konseyi, Avrupa 2020 hedeflerine ulaşmak amacıyla AB düzeyinde bir ekonomi politikası koordinasyon döngüsü olan 'Avrupa Dönemi'nin başlatılmasını onayladı. Bu, her yıl Üye Devletlerin bütçe ve yapısal politikalarının herhangi bir tutarsızlık ve ortaya çıkan dengesizliklerin tespit edilmesi amacıyla gözden geçirildiği altı aylık bir dönemdir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Yetki Devri İlkesi

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Hukuk İşleri Komitesi, yetki devri ilkesine uygunluğun izlenmesinden yatay olarak sorumlu olan parlamento komitesidir. Bu bağlamda, Komisyon'un yetki devri ve orantılılık konusundaki yıllık raporları hakkında düzenli olarak bir rapor hazırlamaktadır. 25 Ekim 1993 tarihinde Konsey, Parlamento ve Komisyon, üç kurumun bu alanda kararlı adımlar atma konusundaki istekliliğini açıkça gösteren kurumlar arası bir anlaşma imzaladı. Böylece yetki devri ilkesine uymayı taahhüt ettiler" (Europa.eu., 2023).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne ait metinlerden olan “Bütçe Prosedürü” metni ve “Yetki Devri İlkesi” metni, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Gözetleme/İzleme” koduyla etiketlenmiştir. Burada ilgili cümle/cümleler içerisinde doğrudan anlatım yoluyla aktarılan “izlemek” ifadesi ve dolaylı anlatımla aktarılan “takibinin yapılması“, “gözetim altında olması” ve “bürokratik gözetim” manalarına gelen cümleler “Gözetleme/İzleme” kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

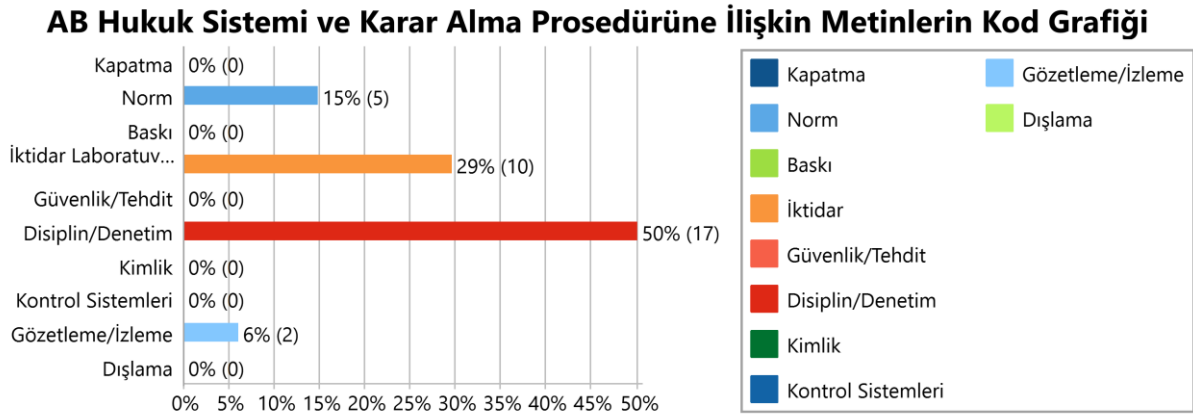
Burada “Gözetleme/İzleme” koduyla kodlanan “Bütçe Prosedürü” metninde; izlemeye ve gözetlemeye dair doğrudan aktarılan ifadeler bulunmasa da izlemeye dair “takibinin yapılması ve tespit edilmesi” manalarına gelen ve dolaylı yoldan aktarılan bazı durumlar mevcuttur. Yine “Yetki Devri İlkesi” metninde de izlemeye ve gözetlemeye dair dolaylı yoldan aktarılan ifadeler bulunmakla birlikte doğrudan aktarılan “izlemek” ifadesi de metin içerisinde yer almaktadır. Bu ifadelerin kullanımı normal bir durum olarak kabul edilmekle birlikte burada asıl sorgulanan modern yönetimin, disiplin-denetim-güvenlik birlikteliğinde oluşturduğu yapının hangi cümlelerle inşa edildiğidir. Söz konusu söylemlerle/ifadelerle meşru bir alan yaratan modern yönetim yine kullandığı dil yapıları aracılığıyla birtakım siyasi ve hukuki yasal düzenlemeleri ve uygulamaları yeniden üretebilmektedir. Dolayısıyla ilgili metinler içerisinde kullanılan ifadeler modern yönetimin faaliyetlerini ve düzenlemelerini anlamak açısından önemlidir. Bu bağlamda modern yönetim tarafından birtakım dil yapıları ve söylemler aracılığıyla hazırlanan ilgili düzenlemeler Foucault’nun dispoitif dediği durum üzerinden değerlendirilebilir. Nitekim bu dispoitifler (*söylemler, kurumlar, yasalar, söylemsel olmayan öğeler, idari tasarruflar, mimari biçimler, düzenleyici kararlar, bilimsel, felsefi ve ahlaki önermelerden oluşan düzenlemeler*) aracılığıyla modern yönetim, içinde bulunduğu yapıyı -

tüm unsurlarıyla birlikte- denetleyebilmekte, kontrol edebilmekte, yönlendirebilmekte, kısıtlayabilmekte ya da özgürlük alanını belirleyebilmektedir.

10) Kod: • Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerde “Dışlama” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

Grafik 4.3.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerin -Grafik 4.3’teki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun “*Disiplin/Denetim*” kodu olduğu söylenebilir. Burada disiplin/denetim kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerde, disiplin/denetim koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB hukuk sistemine ve karar alma prosedürüne ilişkin metinlerde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. İlgili teori bağlamında değerlendirilen söz konusu hukuki düzenlemelerde disiplin/denetim kodunun ön plana çıkması, Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde modern yönetimin iktidar teknikleri dediği durumu destekler niteliktedir. Nitekim Foucault’nun, Bentham’ın Panoptikon’unu incelemesi neticesinde ortaya koyduğu bu teknikler “*caydırma, denetim, disiplin ve gözün rolü*’dür.” Foucault’ya göre modern iktidar/yönetim, bu teknikler vasıtasıyla bireyin bedeni üzerinde bir tür iktidar kurabilmekte ve ayrıca içinde bulunduğu yapı üzerinde de yine bu teknikler aracılığıyla kontrol kurabilmektedir. Burada modern yönetim, birtakım hukuki ve

siyasi araçlar vasıtasıyla AB üye devletlerinin ve ortaklarının “AB standartlarına uygun” davranmalarını sağlamakta ve bu yolla disipline etmektedir. Modern yönetimin disipline etme araçlarından biri olan siyasi ve hukuki araçlar her ne kadar modern yönetim tarafından “uyum ve reforma” teşvik çerçevesinde sunulsa da bu tür araçlar genellikle disiplin araçlarıdır ve bu disiplin araçlarıyla hedeflenen; AB normlarına uyumu sağlamak ve üye devletleri ve ortakları disipline ederek AB standartlarına uygun hale getirmektedir.

4.2.1.1.4. AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi

Bu kısımda AB kurumlarına ve organlarına ilişkin 13 adet metnin, ESA yöntemiyle MAXQDA programında kodlanmasına, analiz edilmesine ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir. İlgili metinler; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir metin içindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu “kodun (kavram/kelime)” ve cümlelerin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik (Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili metinler içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

Tablo 4.5. AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinleri ve İlişkili Kodları Gösteren Tablo

No.	Metinler	İlişkili Kodlar
1	Avrupa Birliği Adalet Divanı Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
2	Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın Yetkileri Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
3	Avrupa Birliği Konseyi Metni	Norm, Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
4	Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
5	Avrupa Komisyonu Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı, Gözetleme/İzleme

6	Avrupa Konseyi Metni	İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit
7	Avrupa Merkez Bankası Metni	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı, Norm, Gözetleme/İzleme
8	Avrupa Ombudsmanı Metni	Norm, Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
9	Avrupa Parlamentosu Yetkiler Metni	İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim
10	Avrupa Parlamentosunun Organizasyonu ve İşleyişi Metni	İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim
11	Avrupa Yatırım Bankası Metni	İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim
12	Bölgeler Komitesi Metni	İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim
13	Sayıştay Metni	İktidar Laboratuvarı, Disiplin/Denetim

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerde “Dışlama” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Birlik hukukunun uygulanmasını izleme yetkisine sahip olan Komisyon, Antlaşmalar uyarınca, Antlaşmaların ve bunların uygulanması için alınan kararların (ikincil mevzuat) uygun şekilde uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür. Antlaşmaların koruyucusu olma rolü burada yatmaktadır. Bu rol, esas olarak, TFEU'nun 258. maddesinde belirtildiği gibi, Antlaşmalar kapsamındaki bir

yükümlülüğü yerine getiremeyen Üye Devletlere uygulanan prosedür aracılığıyla gerçekleştirilir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Merkez Bankası (ECB) Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Kasım 2014'ten bu yana ECB, SSM'ye katılan Üye Devletlerdeki tüm kredi kuruluşlarının, ya doğrudan en büyük bankalar adına ya da dolaylı olarak diğer kredi kuruluşları adına denetlenmesinden sorumludur. Bu işlevde Avrupa Mali Denetim Sistemindeki diğer kuruluşlarla yakın iş birliği içindedir. SSM, ECB ve Avro Bölgesi Üye Devletlerinin ulusal yetkili makamlarından oluşur. Avro bölgesi dışındaki Üye Devletlerin yetkili makamları SSM'ye katılabilir. ECB en büyük bankaları doğrudan denetlerken, ulusal denetleyiciler geri kalan bankaları izlemeye devam ediyor" (Europa.eu., 2023).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB Kurumlarına ve Organlarına ait metinlerden olan “Avrupa Komisyonu” metni ve “Avrupa Merkez Bankası” metni, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Gözetleme/İzleme” koduyla etiketlenmiştir. Burada ilgili cümle/cümleler içerisinde doğrudan anlatım yoluyla aktarılan “izlemek” ifadesi ve dolaylı anlatımla aktarılan “takibinin yapılması” ve “bürokratik gözetim” manalarına gelen cümleler gözetleme/izleme kodu kapsamında değerlendirilmiş ve bu kodla kodlanmıştır.

Günümüz modern yönetimleri gözetim faaliyetlerini, bireye ve topluma çok fazla sezdirmeden, bireyi/toplumu destekler nitelikte gerçekleştirmektedir. Gözetim uygulamalarını daha “dost bir çehre” takınarak devreye koyan modern yönetim, takındığı bu dost çehre sayesinde, bireyi ve toplumu gözetim faaliyetlerinin yararlı olduğuna ikna etmektedir. Günümüz modern yönetimleri gözetim faaliyetlerini çoğunlukla doğrudan yapmamakla birlikte bu faaliyetler kendisini modern yönetimin yasal ve siyasi metinlerinde, düzenlemelerinde, politikalarında ve bürokratik sistemlerinde göstermektedir. Bu bağlam üzerinden “Avrupa Komisyonu” metni ve “Avrupa Merkez Bankası” metni değerlendirildiğinde genel olarak; ilgili metinlerde doğrudan aktarılan “izleme” ifadesi ve dolaylı yoldan aktarılan “bürokratik sistem” manası, modern yönetimin ilgili ifadeler aracılığıyla AB kurumlarına ve organlarına yerleştirdiği gözetimi göstermektedir. Bu tür durumlar gözetim çalışmaları alanında çalışan araştırmacılar tarafından daha çok bürokratik gözetim faaliyetleri kapsamında

değerlendirilmektedir. Nitekim neredeyse bütün bürokratik yöntemler gözetim çalışmalarında, gözetimle ilişkilendirilmektedir. Bunun sebebi ise; bürokratik yöntemlerin kendi içinde çokça izleme, kontrol etme ve denetim gibi durumları içermesidir.

İlgili metinlerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi durumlar ön plana çıkartılmaktadır? Burada “Avrupa Komisyonu” metninde ön plana çıkan konu, Komisyonun yetkileridir. İnşa edilen ise; denetim-izleme birlikteliğinde bürokratik gözetim faaliyetleridir. Bunun yanı sıra “Avrupa Merkez Bankası” metninde ön plana çıkan konu, Avrupa Merkez Bankası’nın kontrol ve denetleme faaliyetleridir. İnşa edilen ise; yine denetim ve izleme birlikteliğinde bürokratik gözetim faaliyetleridir.

3) **Kod:** • **Kontrol Sistemleri**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerde “Kontrol Sistemleri” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

4) **Kod:** • **Kimlik**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerde “Kimlik” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

5) **Kod:** • **Disiplin/Denetim**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Adalet Divanı Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) AB'nin yedi kurumundan biridir. İki hukuk mahkemesinden oluşur: Adalet Divanı ve Genel Mahkeme. Avrupa Birliği'nin yargı yetkisinden sorumludur. Mahkemeler, AB'deki birincil ve ikincil AB hukukunun doğru şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlar. AB kurumlarının tasarruflarının yasallığını inceler ve Üye Devletlerin birincil ve ikincil hukuk kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğine karar verirler. Adalet Divanı aynı zamanda ulusal yargıçlar tarafından talep edilmesi halinde AB hukukunun yorumlarını da sağlamaktadır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın Yetkileri Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle bir Üye Devlete karşı dava açılması. Bu davalar:

- Ya Komisyon tarafından, bir ön prosedürden sonra (TFEU Madde 258) Devlete gözlemlerini ve gerekçeli görüşünü sunma fırsatı veya bir Üye Devlet tarafından konuyu Komisyon önüne getirdikten sonra başka bir Üye Devlete karşı (TFEU Madde 259).
- Mahkemenin Rolü: Devletin yükümlülüklerini yerine getirmediğinin doğrulanması, bu durumda devletin ihlale derhal son vermesi gerekir.
- Komisyon tarafından başka bir dava açıldıktan sonra Mahkeme, ilgili Üye Devletin kararına uymadığını tespit ederse, bu miktar Mahkeme tarafından Komisyonun teklifi esas alınarak belirlenecek şekilde mali bir cezaya (sabit bir götürü miktar ve/veya periyodik ceza ödemesi) hükmedebilir (TFEU Madde 260)" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Konseyi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Konsey, Parlamento ile birlikte AB mevzuatını tüzük ve direktifler yoluyla benimseyen, kararlar ve bağlayıcı olmayan tavsiyeler hazırlayan kurumdur. Görev alanına giren konularda kararlarını, onayını gerektiren kanunun hukuki dayanağına göre basit çoğunlukla, nitelikli çoğunlukla veya oybirliğiyle alır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (EESC), Avrupa Birliği'nin Brüksel merkezli bir danışma organıdır. 329 üyeden oluşmaktadır. Görüşleri, Antlaşmalarla belirlenen alanlarda zorunlu istişare veya Komisyon, Konsey veya Parlamento tarafından gönüllü istişare temelinde gereklidir. Ayrıca kendi inisiyatifiyle de görüş bildirebilir. Üyeleri hiçbir talimata bağlı değildir. AB'nin genel çıkarları doğrultusunda, görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız olmaları gerekmektedir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Komisyon, rekabet ve dış ticaret gibi politikalarda yasama inisiyatifi ve önemli yürütme yetkileri üzerinde tekel sahibi olan AB kurumudur. Avrupa Birliği'nin ana yürütme organıdır ve Üye Devlet başına bir Komiserden oluşan bir Üyeler Kurulu tarafından oluşturulur. Komisyon, Birlik hukukunun uygulanmasını ve Üye Devletlerin Antlaşmalara saygı duymasını denetler; aynı zamanda AB hukukunun uygulanmasından sorumlu komitelere de başkanlık eder. Eski komitoloji sisteminin yerini uygulama kanunları ve devredilen kanunlar gibi yeni hukuki araçlar almıştır" (Europa.eu., 2023).

▪ "Hesap verebilirlik; Kişisel hesap verme sorumluluğu (TFEU Madde 245). Komisyon üyelerinin aşağıdaki niteliklere sahip olması gerekmektedir:

- Birliğin genel çıkarları doğrultusunda, görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız olmak; özellikle herhangi bir hükümetten veya başka bir dış kuruluştan talimat isteyemez veya alamaz;
- Kazanç getirsin veya getirmesin, başka hiçbir işle meşgul olmamak.
- Komiserler, yukarıdaki yükümlülüklerden herhangi birini ihlal etmeleri veya ciddi suistimalden suçlu bulunmaları halinde, Konseyin veya Komisyonun talebi üzerine Adalet Divanı tarafından zorunlu olarak emekliye ayrılabilir (TFEU Madde 247)" (Europa.eu., 2023).

▪ "Kolektif hesap verebilirlik: Komisyon, TFEU'nun 234. maddesi uyarınca toplu olarak Parlamentoya karşı sorumludur. Parlamentonun Komisyon aleyhine gensoru önergesi kabul etmesi halinde, Komisyon'daki görevleri bakımından Birliğin Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi de dahil olmak üzere tüm üyelerinin istifa etmesi gerekecektir" (Europa.eu., 2023).

▪ "Birlik hukukunun uygulanmasını izleme yetkisi: Komisyon, Antlaşmalar uyarınca, Antlaşmaların ve bunların uygulanması için alınan kararların (ikincil mevzuat) uygun şekilde uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür. Antlaşmaların koruyucusu olma rolü burada yatmaktadır. Bu rol, esas olarak, TFEU'nun 258. maddesinde belirtildiği gibi, Antlaşmalar kapsamındaki bir yükümlülüğü yerine getiremeyen Üye Devletlere uygulanan prosedür aracılığıyla gerçekleştirilir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Konseyi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Üye Devletlerin devlet veya hükümet başkanları tarafından oluşturulan Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin gelişimi için gerekli ivmeyi sağlar ve genel siyasi

yönergeleri belirler. Komisyon Başkanı aynı zamanda oy kullanma hakkına sahip olmayan bir üyedir. Avrupa Parlamentosu Başkanı, toplantılarının başında Avrupa Konseyi'ne hitap eder. Lizbon Antlaşması, Avrupa Konseyi'ni Birliğin bir kurumu olarak kurdu ve ona uzun vadeli bir başkanlık kazandırdı" (Europa.eu., 2023).

- "Avrupa Konseyi, Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının (ODGP) ilkelerini ve genel yönergelerini tanımlar ve bunun uygulanmasına yönelik ortak stratejilere karar verir (TEU Madde 26)" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Merkez Bankası Metni
İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Merkez Bankası (AMB), Ekonomik ve Parasal Birliğin merkezi kurumudur ve 1 Ocak 1999'dan bu yana euro bölgesindeki para politikasından sorumludur. AMB ve tüm AB ulusal merkez bankaları, Avrupa Merkez Bankaları Sistemini (AMBS) oluşturur. AMBS'nin temel amacı fiyat istikrarını korumaktır. AMB, 2014 yılından bu yana Tek Denetleme Mekanizması kapsamında kredi kuruluşlarının ihtiyatlı denetimine ilişkin görevlerden sorumludur" (Europa.eu., 2023).

- "AMB Yönetim Konseyi, AMB İcra Kurulu üyelerinden ve euro bölgesi Üye Devletlerinin ulusal merkez bankalarının Guvernörlerinden oluşur. Para politikasını formüle eder ve uygulanması için gerekli yönergeleri oluşturur. Yönetim Konseyi, AMB'nin Prosedür Kurallarını kabul eder, danışmanlık işlevlerini yerine getirir ve AMBS'nin uluslararası iş birliğinde nasıl temsil edileceğine karar verir. Yönetim Konseyi ayrıca belirli yetkileri Yürütme Kuruluna devredebilir. Yönetim Konseyi genellikle ayda iki kez toplanır ve oy hakkı konusunda aylık dönüşümlü bir sisteme sahiptir. Ekonomilerinin ve finans sektörlerinin büyüklüğüne göre birinci ile beşinci arasında yer alan ülkelerin başkanları dört oy hakkına sahip. Geriye kalan 15 ülke 11 oy hakkını paylaşıyor. Ulusal merkez bankası başkanlarının yanı sıra, AMB'nin İcra Kurulu üyeleri de kalıcı oy hakkına sahiptir" (Europa.eu., 2023).

- "TFEU'nun 127(1) maddesine göre AMBS'nin temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Buna hâlel getirmeksizin, AMBS aynı zamanda Birliğin TEU'nun 3. maddesinde belirtilen hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla Birliğin genel ekonomi politikalarını da destekler. AMBS, serbest rekabetin olduğu açık piyasa ekonomisi ilkesine uygun olarak ve TFEU'nun 119. maddesinde belirtilen ilkelere uygun olarak hareket eder. AMBS aracılığıyla gerçekleştirilen temel görevler şunlardır: Birliğin para politikasının tanımlanması ve uygulanması;

TFEU'nun 219. maddesi hükümlerine uygun olarak döviz işlemlerinin yürütülmesi; Üye Devletlerin resmi yabancı rezervlerini tutmak ve yönetmek; ve ödeme sistemlerinin sorunsuz çalışmasını teşvik etmek" (Europa.eu., 2023).

- "Kasım 2014'ten bu yana AMB, SSM'ye katılan Üye Devletlerdeki tüm kredi kuruluşlarının, ya doğrudan en büyük bankalar adına ya da dolaylı olarak diğer kredi kuruluşları adına denetlenmesinden sorumludur. Bu işlevde Avrupa Mali Denetim Sistemindeki diğer kuruluşlarla yakın iş birliği içindedir. SSM, AMB ve Avro Bölgesi Üye Devletlerinin ulusal yetkili makamlarından oluşur. Avro bölgesi dışındaki Üye Devletlerin yetkili makamları SSM'ye katılabilir. AMB en büyük bankaları doğrudan denetlerken, ulusal denetleyiciler geri kalan bankaları izlemeye devam ediyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Ombudsmanı Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Ombudsmanı, kendi inisiyatifleriyle veya AB vatandaşlarının veya bir Üye Devlette ikamet eden veya kayıtlı ofisi bu ülkede bulunan herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin şikayetleri temelinde hareket eden Avrupa Birliği kurumları, organları, ofisleri ve ajansları tarafından yapılan kötü yönetim vakalarına ilişkin soruşturmalar yürütür. Ombudsman, Avrupa Parlamentosu tarafından parlamento görev süresi boyunca seçilir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Parlamentosu Yetkiler Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Parlamento, çeşitli işlevlerini yerine getirerek Avrupa politika oluşturma sürecindeki kurumsal rolünü ileri sürer. Parlamentonun yasama sürecine katılımı, bütçe ve kontrol yetkileri, anlaşmaların revizyonuna dahil olması ve Avrupa Birliği Adalet Divanı önünde müdahale etme hakkı, onun Avrupa düzeyinde demokratik ilkeleri desteklemesine olanak sağlar" (Europa.eu., 2023).

- "Parlamentonun çeşitli denetleme yetkileri vardır. Özellikle, Komisyon tarafından kendisine sunulan yıllık genel raporu tartışır (TFEU'nun 233. maddesi) ve Konsey ile birlikte Komisyonun uygulama ve devredilen kararlarını (TFEU'nun 290 ve 291. maddeleri) denetler" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Parlamentosunun Organizasyonu ve İşleyişi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Parlamentosu'nun organizasyonu ve işleyişi İçtüzüğüne tabidir. Siyasi organlar, komiteler, delegasyonlar ve siyasi gruplar Parlamentonun faaliyetlerine rehberlik eder" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Yatırım Bankası (AYB) Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AYB, TFEU'nun 308. maddesi uyarınca tüzel kişiliğe sahiptir. Bir Guvernörler Kurulu, bir Yönetim Kurulu ve bir Yönetim Komitesi tarafından yönetilir (Tüzüğün 6. maddesi). Denetim Komitesi, Bankanın faaliyetlerini denetler (Tüzüğün 12. maddesi)" (Europa.eu., 2023).
- "Denetim Komitesi, her yıl Banka'nın faaliyetlerinin usulüne uygun olarak yürütüldüğünü ve defterlerinin usulüne uygun olarak tutulduğunu kontrol etmektedir. Bu amaçla, Bankanın faaliyetlerinin Tüzüğü ve İçtüzük (Tüzüğün 12(2) Maddesi) tarafından belirlenen formalite ve prosedürlere uygun olarak yürütüldüğünü doğrular. Mali tabloların ve Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan yıllık hesaplarda yer alan diğer mali bilgilerin Banka'nın mali durumuna ilişkin doğru ve gerçeğe uygun bir görünüm sağlayıp sağlamadığını tespit eder (Tüzüğün 12(3). maddesi)" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Bölgeler Komitesi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bölgeler Komitesi, Avrupa Birliği'nin 27 Üye Devletinin bölgesel ve yerel yönetimlerini temsil eden 329 üyeden oluşur. Zorunlu (Antlaşmaların gerektirdiği şekilde) ve gönüllü istişarelere ve uygun olduğu durumlarda kendi inisiyatifine dayalı görüşler temelinde aranan görüşleri yayınlar. Üyeleri herhangi bir zorunlu talimata bağlı değildir. Avrupa Birliği'nin genel çıkarları doğrultusunda görevlerini yerine getirirken bağımsızdırlar" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sayıştay Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Sayıştayı (ECA), AB maliyesinin denetiminden sorumludur. AB'nin dış denetçisi olarak, AB mali yönetiminin iyileştirilmesine katkıda bulunur ve Birlik

vatandaşlarının mali çıkarlarının bağımsız koruyucusu olarak hareket eder" (Europa.eu., 2023).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB Kurumları ve Organları başlığı altında yer alan “Avrupa Birliği Adalet Divanı’na“, “Avrupa Birliği Adalet Divanı Yetkilerine”, “Avrupa Birliği Konseyi’ne”, “Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi’ne”, “Avrupa Komisyonu’na”, “Avrupa Konseyi’ne”, “Avrupa Merkez Bankası’na”, “Avrupa Ombudsmanı’na”, “Avrupa Parlamentosunun Yetkilerine”, “Avrupa Parlamentosunun Organizasyonuna ve İşleyişine”, “Avrupa Yatırım Bankası’na”, “Bölgeler Komitesi’ne” ve “Sayıştay’a” ait metinler, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Disiplin/Denetim” koduyla etiketlenmiştir. Burada ilgili cümle/cümleler içerisinde doğrudan anlatım yoluyla aktarılan “kontrol”, “denetim”, “prosedür”, “kararlar”, “direktifler”, “yönetmelikler”, “düzenlemeler” gibi ifadeler ile dolaylı anlatımla aktarılan “bürokratik düzen“, “kurumlar” gibi durumlar/ifadeler “Disiplin/Denetim” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Foucault modern iktidar teorisinde birtakım iktidar tekniklerine değinmektedir. Bu iktidar tekniklerini (*denetim, disiplin, caydırma, gözün rolü*), Jeremy Bentham’ın Panoptikon’undan alan Foucault, modern yönetimlerin bu teknikler sayesinde bireyin bedeni üzerinde bir tür iktidar kurduğunu ve ayrıca toplumun bütünü üzerinde de bir kontrol sağladığını belirtmektedir. Yine Foucault’ya göre Panoptikon’da yer alan disiplin-denetim mekanizması modern yönetimlerin yasalarında, kurumlarında, düzenlemelerinde, yönetmeliklerinde kısacası tüm sistemlerinde bulunmaktadır. Nitekim bu disiplin-denetim mekanizmasının sürdürülmesini ve etkili kılınmasını sağlayan yasalar, kurumlar, düzenlemeler vb. araçlar Foucault’nun dispozitif olarak tanımladığı durumu yansıtmaktadır. Foucault’nun dispozitif olarak tanımladığı modern yönetimin ince ve etkili teknikleri, modern yönetim tarafından toplumsal yaşamda kontrolün ve dengenin sağlanması adına oluşturulmuştur. Bu bağlamda AB’nin kurumları ve organları da dispozitif mefhumu ekseninde değerlendirilmiştir. Nitekim modern yönetimin bu dispozitifler aracılığıyla AB sistemini inşa ettiği ve böylece ilgili sistemi kontrol ve denetim altına aldığı da söylenebilir. Bunun yanı sıra AB sisteminin dispozitifler aracılığıyla yönetilmesi ve bu dispozitiflerle bir disiplin-denetim mekanizmasının oluşturulması, mevcut küresel düzende AB sisteminin “ideal” bir yapı ya da sistem olarak nitelendirilmesini sağlamıştır. Nitekim Foucault’ya göre modern yönetimin istediği durum da

budur. Yani inşa ettiği düzenin en ideal düzen olarak görülmesi ve bu ideal düzenin kurallarına uyulmasıdır.

Avrupa Birliği Adalet Divanı, AB'ye bağlı bir organ olması sebebiyle dispoitifler bağlamında değerlendirilebilir. Ayrıca Avrupa Birliği Adalet Divanı metninde doğrudan aktarılan “yasallığını incelemek” ve “kontrol etmek” ifadeleri ile metnin bütünüde dolaylı yoldan anlatılan “disiplin-denetim mekanizması” durumu hem ilgili kurumun disiplin/denetim kodu hem de dispoitifler kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Yetkileri kısmında ise dolaylı yoldan anlatılan “denetim mekanizması” ve AB üye devletlerinin ve ortaklarının ABAD'ın yükümlülüklerine uyması için hazırlanan yasal düzenlemeler, yine ilgili metnin disiplin/denetim kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Avrupa Birliği Konseyi'nin yine AB'ye bağlı bir organ olması, ilgili organın Foucault'nun modern yönetimin ince ve etkili teknikleri dediği dispoitifler bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Ayrıca ilgili kurumun yasal faaliyetlerinin yer aldığı ilgili metinde de doğrudan anlatım yoluyla aktarılan “direktifler” ve “tüzük” ifadelerinin yer alması ve bu ifadelerin bir tür denetim ve disiplin düzenini çağrıştırması, ilgili metnin disiplin/denetim kodu kapsamında değerlendirilmesine neden olmuştur.

AB sisteminin daha da mükemmel bir seviyeye ulaşması için çaba sarf eden modern yönetim, sürekli olarak inşa ettiği birtakım kurumlarla, yasal düzenlemelerle ve politikalarla bu çabasını sürdürmektedir. Nitekim modern yönetimin disiplin ve en iyiye ulaşma mantığında bu tür araçları ve organları inşa etme ve yine bu araçlarla birtakım yeni araçlar üretme ve bunları sürdürme vardır. Bu bağlamda Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'nin de AB bünyesinde yer alması ve modern yönetimin siyasi ve ekonomik araçlarından biri olması ve AB sisteminde yine denetim mekanizmasının bir parçası olması ilgili komitenin disiplin/denetim kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Avrupa Komisyonu'nun da AB bünyesinde AB'nin faaliyetlerinin yürütülmesi için modern yönetim tarafından inşa edilen bir organ/kurum olması ve ayrıca Avrupa Komisyonu'nun yetkilerinin ele alındığı ilgili metinde doğrudan anlatımla aktarılan “denetim”, “prosedür” “izleme” ve “hesap verebilirlik” gibi ifadelerin yer alması ve dolaylı anlatımla aktarılan “denetim mekanizması” manası/durumu, ilgili kurumun yetkilerini içeren metnin disiplin/denetim kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Yine AB sistemine bağlı bir kurum olarak modern yönetim tarafından birtakım yasal düzenlemelerle inşa edilen Avrupa Konseyi, bir bürokratik düzen ve disiplin-denetim mekanizması içerisinde faaliyet gösterdiğinden dolayı ve ayrıca Foucault'nun dispoitif olarak

belirlediği (*kurumlar, yasalar, söylemler, idari tasarruflar vb.*) modern yönetimin ince teknikleri arasında yer alması ve modern yönetimin bu dispozitifler aracılığıyla içinde bulunduğu yapı üzerinde kontrol kuruyor olması, ilgili kurumun kuruluş metninin – modern iktidarın tekniklerinden olan – disiplin/denetim kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Avrupa Merkez Bankası'nın faaliyet alanını ve görevini tanımlayan ilgili metinde doğrudan anlatımla aktarılan “denetim” ve “tek denetleme mekanizması” ifadeleri ve dolaylı anlatımla aktarılan “bürokratik düzen” manası, ilgili metnin disiplin/denetim kodu ekseninde değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Foucault'ya göre Panoptik sistemlerde iktidar; egemenliğini disiplin, denetim, güvenlik ve gözetim olguları üzerine inşa etmektedir. Bu bağlam üzerinden günümüz modern yönetimlerine bakıldığında zaman, Panoptik sistemlerdeki uygulamaların ve teknik araçların günümüz modern sistemlerinde de kullanıldığı görülecektir. Bunun sebebi ise günümüz modern yönetimlerinin de disiplin, denetim ve gözetim faaliyetlerini bireye ve topluma çok fazla sezdirmeden gizlice yapmasıdır. Yani denetim-disiplin ve gözetim faaliyetlerini “dost bir çehre” takınarak yapmasıdır. Nitekim modern yönetimin toplumsal yaşamda kabul görmesinin sebebi de; takındığı bu dost tavırda saklıdır. Bunun yanı sıra Panoptikon'da da mahkumları gözetleyen ve denetleyen “göz (*denetçi/egemen güç*)” bunu mahkumlara sezdirmeden yapmaktadır ve ayrıca her zaman onları disipline eden ve denetleyen birinin olduğuna ikna etmektedir ve mutlak manada bu şekilde kontrol sağlamaktadır. Dolayısıyla günümüz modern yönetimlerinin, Panoptikonvari bir yöntemle toplumsal yaşamda hakimiyet kurmaya çalıştığı söylenebilir. AB sisteminin de birtakım gözetim ve denetim dayalı teknik araçlarla modern yönetim tarafından yönetiliyor olması ve bu teknik araçların ve uygulamaların bireye ve topluma çok fazla sezdirilmeden yapıyor olması ve bu araçların kullanımının denetim-disiplin ve güvenlik adı altında yapıyor olması, AB'ye bağlı kurumların ve sistemlerin disiplin/denetim kodu ve Panoptik gözetim teorisi bağlamında değerlendirilmesine neden olmuştur.

Bunun yanı sıra “Avrupa Ombudsmanı'nın”, AB sistemi içinde bir “denetçi” görevi gördüğü söylenebilir. Ombudsman'ın görev ve faaliyet alanını tanımlayan ilgili metinde doğrudan anlatımla aktarılan “kötü yönetim vakalarına ilişkin soruşturma yürütür” ifadesi modern yönetimin, AB yapısını bir disiplin-denetim mekanizması ekseninde yönettiğini göstermekle birlikte modern yönetim bu mekanizmaya uygun hareket etmeyen üye devletlerin, AB'ye bağlı kurumların, ajansların ve organların ise soruşturulmasına izin vermektedir. Bu tür siyasi ve yasal düzenlemeler, uygulamalar aracılığıyla AB yapısını idealize etmeye çalışan modern yönetim, bu durumun normal bir durum olduğunu savunabilir; ancak Panoptik gözetim

teorisine göre bu durum egemen gücün bir normalizasyon toplumu inşa etmesine yönelik durumları içermektedir. Nitekim normalizasyon toplumlarında, disiplinci normleştirme devrededir ve burada asıl önemli olan şey, modern yönetimin yasal düzenlemelerini ve uygulamalarını toplumsal ve kültürel bilince gizlice yerleştirmesi ve bu düzenlemeleri normleştirmesidir ve ayrıca bu durumun birey ve toplum tarafından da kabul görmesidir. Kısacası egemen güç, bu tür yasal faaliyetlerle egemenliğini sürdürmekte ve toplumsal yaşamda da kontrol kurabilmektedir.

Avrupa Parlamentosu'nun yetkilerinin yer aldığı ilgili metinde ise ön plana çıkan ifade doğrudan anlatımla aktarılan “denetleme yetkileri” ifadesi olmuştur. AB mekanizmasının işlerliğini sağlamak adına modern yönetim tarafından inşa edilen bir diğer kurum Avrupa Parlamentosu'dur. Parlamento, görev ve faaliyet alanı dahilinde olan durumların denetimini sağlar. Bu bağlamda ilgili kurumun faaliyet alanını belirleyen ilgili metinde denetime dair ifadelerin yer alması ve yine Foucault tarafından iktidarın ince teknikleri (dispositifler) olarak nitelendirilen araçlardan bir tanesi olması ve modern yönetimin bu dispositifler aracılığıyla içinde bulunduğu yapı üzerinde disiplin sağlıyor ve kontrol kuruyor olması, ilgili kurumun disiplin/denetim kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Avrupa Parlamentosunun Organizasyonu ve İşleyişi metninde doğrudan anlatımla aktarılan “tüzük”, “siyasi organlar” ve “komiteler” gibi ifadeler ile bu ifadeler aracılığıyla anlatılmaya çalışılan “bürokratik düzen” durumu, ilgili metnin disiplin/denetim kodu bağlamında analiz edilmesine neden olmuştur. Nitekim bu tür kurumlar, düzenlemeler, uygulamalar ve politikalar aracılığıyla modern yönetim yarattığı düzen içinde kendi eylemlerini meşru kılmaya çalışmakta ve bir yandan yarattığı düzenin en ideal düzen olduğunu iddia etmekte bir yandan da ilgili düzen içinde bireyi ve toplumu kontrol altında tutmaktadır.

Yine Avrupa Yatırım Bankası metninde doğrudan anlatımla aktarılan “denetim komitesi”, “denetlemek” ve “kontrol etmek” ifadeleri ve bu ifadelerle anlatılmaya çalışılan “bürokratik düzen” faaliyetleri, ilgili metnin disiplin/denetim kodu kapsamında kodlanmasında etkili olmuştur. İlgili metinde bürokratik düzen faaliyetlerine yönelik ifadelerin bulunması, ilgili ifadelerin bürokratik gözetim kapsamında da değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim modern yönetimlerin günümüzde çokça başvurduğu gözetim türlerinden biri olan bürokratik gözetim, kendisini modern yönetimin yasal düzenlemelerinde, kurumlarında, uygulamalarında ve politikalarında göstermektedir. Özellikle bürokratik sistemlerin kendi içinde izlemeye, kontrol etmeye ve denetlemeye dönük pek çok durumu barındırması, bu tür sistemlerin gözetimle ilişkilendirilmesine neden olmuştur.

Bölgeler Komitesi metninde ise ön plana çıkan ifade “komitedir.” Foucault’nun dispozitifleri kapsamında değerlendirilen “komite”, modern yönetimin teknik araçlarından bir tanesidir. AB çapında faaliyet gösteren komite, bağımsız bir organ olarak nitelendirilse de modern yönetim tarafından görev ve faaliyet alanının tanımlanmış olması ve antlaşmalara uygun şekilde görüş bildirmesinin istenmesi, söz konusu komitenin yine bir tür disiplin/denetim mekanizmasına bağlı olduğunu göstermektedir. Bu durumlardan dolayı Bölgeler Komitesi de disiplin/denetim kodu bağlamında değerlendirilmiştir.

Sayıştay metninde ise ön plana çıkan “denetim” ve “dış denetçi” gibi ifadeler ilgili metnin disiplin/denetim kodu kapsamında değerlendirilmesine neden olmuştur. Burada AB sistemini çoğunlukla disiplin/denetim mekanizması üzerine inşa eden modern yönetim, Sayıştay aracılığıyla da mali alandaki denetimi sağlayarak, diğer birçok alanda olduğu gibi bu alan üzerinde de etkinliğini sürdürmektedir.

AB Kurumlarına ve Organlarına ilişkin metinlerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Burada ilgili metinlerde kullanılan ifadeler de göz önünde bulundurulduğunda, AB sistemini inşa etmek ve işleyişini sağlamak adına modern yönetim tarafından bir disiplin/denetim mekanizmasının inşa edildiği belirtilebilir ve bu mekanizmanın inşa sürecinin de daha çok Foucault’nun dispozitifler dediği araçlar üzerinden gerçekleştirildiği söylenebilir ve söz konusu AB sisteminin işleyişinin sağlanması için de; burada uygulamaya koyulanan da bu sistemi en işler, en ideal hale getirmeye çalışan modern yönetimin politikaları, yasal düzenlemeleri, kurumları ve söylemleri olduğu söylenebilir. Nitekim dispozitif bağlamında değerlendirilen kurumlar, yasal düzenlemeler, politikalar ve söylemler modern yönetimlerin içinde bulunduğu yapıyı kontrol etmek adına uygulamaya koyduğu araçlardır.

6) **Kod:** • Güvenlik/Tehdit

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Konseyi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Dış ve güvenlik politikası 1990'lı yılların başından bu yana dış politika ve güvenlik politikası Avrupa Konseyi zirve toplantılarının önemli bir maddesi olmuştur. Bu alanda alınan kararlar şunları içermektedir:
  - Uluslararası güvenlik ve terörle mücadele;
  - Avrupa komşuluk politikası ve Rusya ile ilişkiler;
  - Akdeniz ülkeleri ve Orta Doğu ile ilişkiler" (Europa.eu., 2023).

- "10 ve 11 Aralık 1999'da Helsinki'de toplanan Avrupa Konseyi, askeri ve askeri olmayan kriz yönetimi yeteneklerini geliştirerek OGDG'yi güçlendirmeye karar verdi. Avrupa Konseyi 12 Aralık 2003'teki toplantısında Avrupa Güvenlik Stratejisini onayladı. Avrupa Konseyi, 22 ve 23 Haziran 2017 tarihlerinde yaptığı toplantıda, Avrupa'nın güvenliğini ve savunmasını güçlendirmek için kalıcı yapılandırılmış iş birliğinin (PESCO) başlatılması ihtiyacı üzerinde mutabakata vardı. PESCO, 11 Aralık 2017 tarihli Konsey kararıyla kurulmuştur. Danimarka ve Malta dışında tüm AB Üye Devletleri PESCO'ya katılmaktadır. PESCO kapsamında şu anda toplamda 46 proje yürütülüyor" (Europa.eu., 2023).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

Avrupa Birliği Kurumlarına ve Organlarına ilişkin metinlerden olan Avrupa Konseyi metninde; doğrudan anlatımla aktarılan “güvenlik”, “terör” ve “kriz yönetimi” gibi ifadeler “Güvenlik/Tehdit” kodu bağlamında değerlendirilmiş ve ilgili ifadeler bu kodla etiketlenmiştir.

Bölgesel ve küresel sistemde gelişen olaylarla birlikte modern yönetimlerin/devletlerin güvenlik algısı da değişebilmektedir. Bu sebeple AB yönetiminin algıladığı tehdit neticesinde de bir güvenlik söylemi inşası gerçekleştirdiği ve bu söylem/söylemler ekseninde de birtakım yeni uygulamalar ortaya koyduğu söylenebilir. Diğer yandan Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında “güvenlik/tehdit” mefhumu modern yönetimlerin gözetim faaliyetleri için oldukça önemlidir. Ayrıca “güvenlik/tehdit” söylemine başvuran yönetimler, gözetime yönelik faaliyetleri derinleştirebilecekleri gibi güvenlik-gözetim birlikteliğinde birtakım hak ihlallerine de yol açabilirler. Nitekim birçok modern yönetim güvenlik adı altında üst düzey teknolojik gözetim uygulamalarına ve araçlarına izin verebilmekte ve bu vesileyle bireyin, toplumun ve içinde bulundukları sistemin gözetlenmesine imkan yaratmaktadırlar. Bu durum da beraberinde yeni güvenlik açıklarını getirebilmekte ve hak ihlallerine neden olabilmektedir.

Avrupa Konseyi metninin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Burada güvenlik söylemi “terör” ve “kriz yönetimi” ekseninde inşa edilmiştir ve bu güvenlik söylemi neticesinde de PESCO’nun kurulmasına ve OGDG’nin ise güçlendirilmesine karar verilmiştir.

7) Kod: • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Adalet Divanı Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) AB'nin yedi kurumundan biridir. İki hukuk mahkemesinden oluşur: Adalet Divanı ve Genel Mahkeme. Avrupa Birliği'nin yargı yetkisinden sorumludur. Mahkemeler, AB'deki birincil ve ikincil AB hukukunun doğru şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlar. AB kurumlarının tasarruflarının yasallığını inceler ve Üye Devletlerin birincil ve ikincil hukuk kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğine karar verirler. Adalet Divanı aynı zamanda ulusal yargıçlar tarafından talep edilmesi halinde AB hukukunun yorumlarını da sağlamaktadır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Yetkileri Metni
İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle bir Üye Devlete karşı dava açılması. Bu davalar ya Komisyon tarafından, bir ön prosedürden sonra (TFEU Madde 258) Devlete gözlemlerini ve gerekçeli görüşünü sunma fırsatı veya bir Üye Devlet tarafından konuyu Komisyon önüne getirdikten sonra başka bir Üye Devlete karşı (TFEU Madde 259). Mahkemenin Rolü: Devletin yükümlülüklerini yerine getirmediğinin doğrulanması, bu durumda devletin ihlale derhal son vermesi gerekir. Komisyon tarafından başka bir dava açıldıktan sonra Mahkeme, ilgili Üye Devletin kararına uymadığını tespit ederse, bu miktar Mahkeme tarafından Komisyonun teklifi esas alınarak belirlenecek şekilde mali bir cezaya (sabit bir götürü miktar ve/veya periyodik ceza ödemesi) hükmedebilir (TFEU Madde 260)" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Konseyi Metni
İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Konsey, Parlamento ile birlikte AB mevzuatını tüzük ve direktifler yoluyla benimseyen, kararlar ve bağlayıcı olmayan tavsiyeler hazırlayan kurumdur. Görev alanına giren konularda kararlarını, onayını gerektiren kanunun hukuki dayanağına göre basit çoğunlukla, nitelikli çoğunlukla veya oybirliğiyle alır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi Metni
İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (AESK), Avrupa Birliği'nin Brüksel merkezli bir danışma organıdır. 329 üyeden oluşmaktadır. Görüşleri, Antlaşmalarla belirlenen alanlarda zorunlu istişare veya Komisyon, Konsey veya Parlamento tarafından gönüllü istişare temelinde gereklidir. Ayrıca kendi inisiyatifiyle de görüş bildirebilir. Üyeleri hiçbir talimata bağlı değildir. AB'nin genel çıkarları doğrultusunda, görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız olmaları gerekmektedir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Komisyon, rekabet ve dış ticaret gibi politikalarda yasama inisiyatifi ve önemli yürütme yetkileri üzerinde tekel sahibi olan AB kurumudur. Avrupa Birliği'nin ana yürütme organıdır ve Üye Devlet başına bir Komiserden oluşan bir Üyeler Kurulu tarafından oluşturulur. Komisyon, Birlik hukukunun uygulanmasını ve Üye Devletlerin Antlaşmalara saygı duymasını denetler; aynı zamanda AB hukukunun uygulanmasından sorumlu komitelere de başkanlık eder. Eski komitoloji sisteminin yerini uygulama kanunları ve devredilen kanunlar gibi yeni hukuki araçlar almıştır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Konseyi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Üye Devletlerin devlet veya hükümet başkanları tarafından oluşturulan Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin gelişimi için gerekli ivmeyi sağlar ve genel siyasi yönergeleri belirler. Komisyon Başkanı aynı zamanda oy kullanma hakkına sahip olmayan bir üyedir. Avrupa Parlamentosu Başkanı, toplantılarının başında Avrupa Konseyi'ne hitap eder. Lizbon Antlaşması, Avrupa Konseyi'ni Birliğin bir kurumu olarak kurdu ve ona uzun vadeli bir başkanlık kazandırdı" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Konseyi, AB'ye 'kalkınması için gerekli ivmeyi' sağlar ve 'genel siyasi yönelimlerini ve önceliklerini' tanımlar (TEU Madde 15(1))" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Konseyi, Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının (ODGP) ilkelerini ve genel yönergelerini tanımlar ve bunun uygulanmasına yönelik ortak stratejilere karar verir (TEU Madde 26)" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Konseyi, AB genişlemesinin her turunun şartlarını belirledi. 1993 yılında Kopenhag'da yeni bir katılım dalgasının (Kopenhag kriterleri) temelleri

atıldı. Sonraki yıllarda yapılan toplantılarda kabul kriterleri ve önceden gerekli kurumsal reformlar daha ayrıntılı olarak belirlendi" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Merkez Bankası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Merkez Bankası (AMB), Ekonomik ve Parasal Birliğin merkezi kurumudur ve 1 Ocak 1999'dan bu yana euro bölgesindeki para politikasından sorumludur. AMB ve tüm AB ulusal merkez bankaları, Avrupa Merkez Bankaları Sistemini (AMBS) oluşturur. AMBS'nin temel amacı fiyat istikrarını korumaktır. AMB, 2014 yılından bu yana Tek Denetleme Mekanizması kapsamında kredi kuruluşlarının ihtiyatlı denetimine ilişkin görevlerden sorumludur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Ombudsmanı Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Ombudsmanı, kendi inisiyatifleriyle veya AB vatandaşlarının veya bir Üye Devlette ikamet eden veya kayıtlı ofisi bu ülkede bulunan herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin şikayetleri temelinde hareket eden Avrupa Birliği kurumları, organları, ofisleri ve ajansları tarafından yapılan kötü yönetim vakalarına ilişkin soruşturmalar yürütür. Ombudsman, Avrupa Parlamentosu tarafından parlamento görev süresi boyunca seçilir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Parlamentosu Yetkiler Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Parlamento, çeşitli işlevlerini yerine getirerek Avrupa politika oluşturma sürecindeki kurumsal rolünü ileri sürer. Parlamentosunun yasama sürecine katılımı, bütçe ve kontrol yetkileri, anlaşmaların revizyonuna dahil olması ve Avrupa Birliği Adalet Divanı önünde müdahale etme hakkı, onun Avrupa düzeyinde demokratik ilkeleri desteklemesine olanak sağlar" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Parlamentosunun Organizasyonu ve İşleyişi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Parlamentosu'nun organizasyonu ve işleyişi İçtüzüğüne tabidir. Siyasi organlar, komiteler, delegasyonlar ve siyasi gruplar Parlamentonun faaliyetlerine rehberlik eder" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Yatırım Bankası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Yatırım Bankası (AYB), uzun vadeli proje finansmanı, garantiler ve tavsiyeler sağlayarak Avrupa Birliği'nin hedeflerini ilerletmektedir. AB içi ve dışındaki projeleri desteklemektedir. Hissedarları AB üyesi ülkelerdir. AYB, Avrupa Yatırım Fonu'nun (AYF) çoğunluk hissedarıdır ve iki kuruluş birlikte AYB Grubunu oluşturur. Komisyon'un Avrupa Yatırım Planı kapsamında, AYB Grubu, yatırımcıları projelerdeki bazı risklerden kurtararak büyük yatırım açığını kapatmayı amaçlayan daha geniş bir stratejinin parçasıdır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Bölgeler Komitesi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bölgeler Komitesi, Avrupa Birliği'nin 27 Üye Devletinin bölgesel ve yerel yönetimlerini temsil eden 329 üyeden oluşur. Zorunlu (Antlaşmaların gerektirdiği şekilde) ve gönüllü istişarelere ve uygun olduğu durumlarda kendi inisiyatifine dayalı görüşler temelinde aranan görüşleri yayınlar. Üyeleri herhangi bir zorunlu talimata bağlı değildir. Avrupa Birliği'nin genel çıkarları doğrultusunda görevlerini yerine getirirken bağımsızdırlar" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sayıştay Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Sayıştay (ECA), AB maliyesinin denetiminden sorumludur. AB'nin dış denetçisi olarak, AB mali yönetiminin iyileştirilmesine katkıda bulunur ve Birlik vatandaşlarının mali çıkarlarının bağımsız koruyucusu olarak hareket eder" (Europa.eu., 2023).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

“İktidar Laboratuvarı” kod başlığı altında yer alan cümleler, AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin metinlerden olan; “Avrupa Birliği Adalet Divanı’na”, “Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın Yetkilerine”, “Avrupa Birliği Konseyi’ne”, “Avrupa Ekonomik ve Sosyal

Komitesi'ne", "Avrupa Komisyonu'na", "Avrupa Konseyi'ne", "Avrupa Merkez Bankası'na", "Avrupa Ombudsmanı'na", "Avrupa Parlamentosunun Yetkilerine", "Avrupa Parlamentosunun Organizasyonuna ve İşleyişine", "Avrupa Yatırım Bankası'na", "Bölgeler Komitesi'ne" ve "Sayıştay'a" ait metinlerin özet ifadeleridir. Burada "İktidar Laboratuvarı" koduyla etiketlenen AB'nin ilgili kurumları ve organları, temel olarak Foucault'nun modern yönetimlerin kurumlarını, organlarını, yönetmeliklerini, tüzüklerini ve politikalarını iktidar laboratuvarının faaliyet araçları içinde tanımlaması üzerine, AB'nin ilgili kurumları ve organları da bu kavram üzerinden değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Michel Foucault tarafından neredeyse Panoptik gözetimle eş tutulan İktidar Laboratuvarı, sadece birey, toplum ve iktidar mekanizması arasındaki bir paylaşım bir buluşma noktasından ibaret değildir; Panoptikon mekanizması ya da iktidar laboratuvarı aynı zamanda iktidarın/egemen gücün tümüyle özgürlüğü belirlediği bir alan ve hem bireyselleştiren hem de bütünselleştiren bir yapıdır (Foucault, 2021:64-75). Burada içinde bulunduğu yapıyı birtakım araçlarla (dispositifler) yönetmeye çalışan modern iktidar/yönetim, bu yapıyı inşa ettiği araçlarla meşru kılmakta ve eylemlerini bu meşru zemin üzerinden gerçekleştirerek bireyi, toplumu ya da farklı kesimleri rıza yoluyla zor kullanmadan ikna edebilmektedir. Bu bağlamda ilgili metinlerde "kurum", "organ", "tüzük", "yönetmelik", "direktif", "uygulama kanunları" gibi ifadelerin ön plana çıkması ve AB'ye bağlı ilgili kurumların ve organların modern yönetimin eylemlerini gerçekleştirdiği faaliyet alanları olması ilgili kurumların ve organların iktidar laboratuvarı ekseninde değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Foucault'nun iktidar laboratuvarı dediği ve aynı zamanda dispositifler olarak da nitelendirdiği bu alanlar/durumlar (*kurumlar, yasalar, söylemler, düzenleyici kararlar, idari tasarruflar vb.*) modern yönetimin uygulama alanlarıdır yani laboratuvarıdır.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın, AB'ye bağlı bir "kurum" olması ve aynı zamanda birtakım hukuki ve siyasi düzenlemelerle modern yönetim tarafından kurulması ilgili kurumun yasal faaliyet alanını tanımlayan metnin "İktidar Laboratuvarı" kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim iktidar laboratuvarı kodu kapsamına alınan "kurum", "tüzük", "yasalar", "organ", "düzenleyici kararlar", "direktif" ve "yönetmelik" gibi ifadelerden ya da bu ifadeleri çağrıştıran durumlardan bir ya da birkaçının ilgili metinde yer alması bu bağlam üzerinden değerlendirilmesine neden olmuştur. Dolayısıyla metinde yer alan "kurum" ifadesinin ve "düzenleyici kararlar" durumunu çağrıştıran ifadelerin yer alması bu duruma örnek gösterilebilir. Modern yönetimin ilgili kurum aracılığıyla adalet alanında bir kontrol ve denetim mekanizması kurması, Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında ilgili

kurumun modern yönetimin adalet konularında uygulama alanı (laboratuvarı) olduğunu göstermektedir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Yetkileri metninde ise “düzenleyici kararlar” ve “yönetmelik” eksenli durumları çağrıştıran ifadelerin yer alması, yine ilgili metnin iktidar laboratuvarı kapsamında değerlendirilmesine neden olmuştur.

Avrupa Birliği Konseyi'nin, AB'ye bağlı bir kurum olması ve Avrupa Birliği Konseyi'nin yasal düzenlemelerini içeren metinde doğrudan anlatımla aktarılan “tüzük” ve “direktifler” gibi ifadelerin yer alması, Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında ilgili kurumun modern yönetimin eylemlerini meşru kıldığı uygulama alanı yani laboratuvarı olduğu söylenebilir. Bu tür uygulama alanları vasıtasıyla modern yönetim birey, toplum ya da içinde bulunduğu yapı üzerinde bir kontrol kurmakta ve bu şekilde güç ilişkilerini dengelemektedir.

Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'nin, AB'ye bağlı bir “organ” olması ve faaliyet alanının tanımlandığı metnin “düzenleyici kararlar” eksenli oluşturulmuş olması ilgili organın, iktidar laboratuvarı kapsamında değerlendirilmesinde etkili olmuştur.

Avrupa Komisyonu'nun ise yine AB'ye bağlı bir “kurum” olması ve Avrupa Komisyonu'nun faaliyet alanının tanımlandığı ilgili metinde doğrudan anlatımla aktarılan “uygulama kanunları” ifadesinin yer alması söz konusu kurumun, modern yönetimin laboratuvarı kapsamında değerlendirilmesine neden olmuştur. Burada AB'nin ana kurumlarından biri olan Avrupa Komisyonu, neredeyse AB'nin tüm denetim-disiplin mekanizmasından sorumlu kurumlarından biridir ve Komisyon, uygulama faaliyetlerini de bu mekanizma üzerinden sürdürmektedir.

Avrupa Konseyi'nin de modern yönetim tarafından AB sistemine bağlı bir “kurum” olarak inşa edilmesi ve bu kurum bünyesinde AB'nin gelişimi için faaliyetler gerçekleştirmesi yine ilgili kurumun, modern yönetimin bir tür laboratuvarı ve eylemlerine yasal zemin hazırladığı bir alan olarak değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

Modern yönetimlerin birtakım normlar ve kurumlar aracılığıyla kontrol altına aldığı toplumsal yaşam, bireyler ve toplumlar tarafından çok fazla hissedilmese de bu durum kendisini daha çok modern yönetimin yasal düzenlemelerinde, kurumlarında ve politikalarında göstermektedir. Günümüz modern yönetimlerinde, söz konusu kontrol ve denetim faaliyetleri bireye ve topluma çok fazla sezdirilmeden bireyi ve toplumu destekler nitelikte gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda yine AB sistemine bağlı olan Avrupa Merkez Bankası, modern yönetimin ekonomik ve parasal konulardaki faaliyet alanıdır. Bir tür denetim

mekanizması üzerine inşa edilen ilgili kurum, modern yönetimin ilgili alanda faaliyetlerini meşru kıldığı bir laboratuvar olarak değerlendirilebilir.

Avrupa Ombudsmanı ise modern yönetimin AB kurumlarını ve organlarını denetlemesi için görevlendirdiği bir tür denetçidir. Nitekim bu denetçi aracılığıyla modern yönetim uygulama alanı (laboratuvar) içindeki kötü durumları tespit edebilmekte ve bu duruma yönelik yeni kararlar ve uygulamalar ortaya koyabilmektedir.

Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında Avrupa Parlamentosu da yine modern yönetimin laboratuvarı konumundadır. Nitekim egemen güç/modern yönetim, ilgili kurum aracılığıyla birtakım politikalarını ve yasal düzenlemelerini oluşturabilmekte ve karara bağlayabilmektedir.

Avrupa Parlamentosu'nun Organizasyonuna ve İşleyişine ilişkin metin de yine iktidar laboratuvarı kapsamında değerlendirilmiştir. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında, modern yönetim Parlamento'yu bir uygulama alanı olarak inşa etmiştir ve bu uygulama alanında nasıl ve ne tür faaliyetler yürütüleceği kararlaştırılmaktadır.

Yine AB'ye bağlı kuruluşlardan olan Avrupa Yatırım Bankası'nın, modern yönetimin faaliyet alanı (laboratuvar) içinde olduğu söylenebilir. Yatırım alanında modern yönetimin eylemlerine meşruluk kazandıran ilgili kuruluşun, birtakım yasal düzenlemeler ekseninde inşa edildiği ve AB sistemine entegre edildiği söylenebilir. Bunun yanı sıra ilgili kuruluşun iktidar laboratuvarı ekseninde değerlendirilmesini gerekli kılan gerekçeler ise ilk olarak; Foucault'nun dispoitifler dediği durumlardan bir tanesi olması, ikincisi; bir yasal düzenleme ekseninde hazırlanmış olması ve son olarak da modern yönetimin yatırım alanındaki araçlarından biri olmasıdır.

Diğer yandan AB'nin faaliyet alanı içinde yer alan "Bölgeler Komitesi" ve "Sayıştay" da yine modern yönetimin ilgili alanlardaki faaliyetlerinin yürütülmesi için uygulamaya koyulan araçlardır. İlgili metinlerde geçen "komite" ve "denetçi" gibi ifadeler Foucault'nun dispoitifler dediği araçları çağrıştırmaktan ve yine ilgili alanların bir yasal düzenleme ekseninde oluşturulmasından dolayı söz konusu kurumlar/organlar iktidar laboratuvarı kodu kapsamında değerlendirilmiştir.

AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir? Burada ilgili durum/konu: AB sistemini ileriye taşıyacak kurumların ve organların modern yönetim tarafından birtakım söylemler ve yasal düzenlemeler aracılığıyla inşa edilmesidir. Söz konusu kurumların ve organların inşası ise temel olarak modern yönetimin disiplin-denetim-kontrol söylemleri ekseninde gerçekleştirilmiştir. Yine bu tür uygulama

alanlarının daha çok modern yönetimin eylemlerini meşru kılmasına yaradığı söylenebilir. Nitekim modern yönetimler bu tür uygulama alanları (laboratuvar) aracılığıyla faaliyetlerini yürütebilmekte ve yine bu alanlar içinde yeni politikalar, düzenlemeler ve söylemler geliştirebilmektedirler ve yine bu alanlar aracılığıyla ortaya koydukları politikaları ya da yasal düzenlemeleri bireye ve topluma kabul ettirebilmektedirler.

8) **Kod: • Baskı**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerde “Baskı” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

9) **Kod: • Kapatma**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerinde “Kapatma” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

10) **Kod: • Norm**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Konseyi Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği'nin tek kurumsal çerçevesinde Konsey, Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 16. maddesi ve Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 237 ila 243. maddeleri kapsamında kendisine verilen yetkileri kullanır."

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Merkez Bankası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "TFEU'nun 127(1) maddesine göre AMBS'nin temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Buna hanel getirmeksizin, AMBS aynı zamanda Birliğin TEU'nun 3. Maddesinde belirtilen hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla Birliğin genel ekonomi politikalarını da destekler. AMBS, serbest rekabetin olduğu açık piyasa ekonomisi ilkesine uygun olarak ve TFEU'nun 119. maddesinde belirtilen ilkelere uygun olarak hareket eder. AMMB aracılığıyla gerçekleştirilen temel görevler şunlardır: Birliğin para politikasının tanımlanması ve uygulanması; TFEU'nun 219. maddesi hükümlerine uygun olarak döviz işlemlerinin yürütülmesi; Üye Devletlerin resmi yabancı rezervlerini tutmak ve yönetmek; ve ödeme sistemlerinin sorunsuz çalışmasını teşvik etmek."

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Ombudsmanı Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

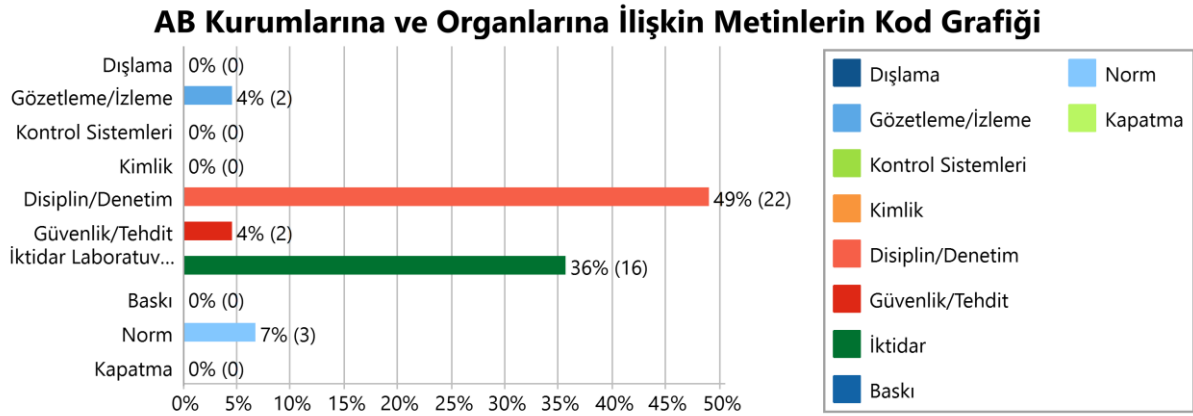
- "Avrupa Ombudsmanının statüsü ve görevleri Avrupa Parlamentosu tarafından Avrupa Komisyonuna danışıldıktan sonra ve Avrupa Birliği Konseyinin onayıyla alınan 9 Mart 1994 tarihli bir kararla ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Avrupa Ombudsmanı daha sonra bu kararı uygulayan hükümleri kabul etti. Karar, aynı prosedür izlenerek yürürlükten kaldırılmış ve yerine 24 Haziran 2021 tarihli Avrupa Parlamentosu Yönetmeliği konmuştur. Avrupa Ombudsmanının seçilmesi ve görevden alınmasına ilişkin prosedürler, Avrupa Parlamentosu İçtüzüğü'nün 231 ila 233. Kurallarında belirtilmiştir."

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerden olan; “AB Konseyi metni”, “Avrupa Merkez Bankası metni” ve “Avrupa Ombudsmanı metni”, MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Norm” koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metinler içerisinde *yönetmelik*, *tüzük*, *yasa*, *antlaşma maddeleri*, *kararları* gibi durumları ifade eden ve çağrıştıran cümleler “Norm” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Panoptik gözetim teorisine göre egemen güç, en ideal düzeni oluşturma gayesiyle bireyi, toplumu ve içinde bulunduğu yapıyı birtakım siyasi ve hukuki araçlarla kontrol altına alır ve bu araçlar aracılığıyla eylemlerini meşrulaştırır. Modern yönetim tarafından norm olarak kabul edilen bu tür siyasi ve hukuki araçlar/düzenlemeler aracılığıyla bireyin yaşamı denetim altına alınır ve bir normalizasyon toplumu ve düzeni inşa edilir. Nitekim birtakım kanun ve kararnamelerle oluşturulan normalizasyon toplumunda, disiplinci normalleştirme devrededir ve burada asıl önemli olan şey normal ve anormal olanı ayırt etmekten çok normun kendisidir yani egemen gücün kurallarının ve kararlarının sürdürülebilirliğidir. Bu bağlamda AB Konseyi, Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Ombudsmanı metinlerinde geçen “AB Antlaşması”, “yönetmelik”, “antlaşma maddeleri ve kararları” ve “İçtüzük kararları” Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde ileri sürdüğü norm tanımlaması kapsamında değerlendirilmiştir. Yani modern yönetimin içinde bulunduğu yapıyı birtakım siyasi ve hukuki düzenlemelerle, kısacası normlar vasıtasıyla kontrol altında tutması olarak yorumlanmıştır.

Grafik 4.4.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerin -Grafik 4.4’teki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun “*Disiplin/Denetim*” kodu olduğu söylenebilir. Burada disiplin/denetim kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerde, disiplin/denetim koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB kurumlarına ve organlarına ilişkin metinlerde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. İlgili teori bağlamında değerlendirilen ilgili metinlerde disiplin/denetim kodunun ön plana çıkması, Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde modern yönetimin, iktidar teknikleri dediği durumu destekler niteliktedir. Nitekim Foucault’nun, Bentham’ın Panoptikon’unu incelemesi neticesinde ortaya koyduğu bu teknikler “*caydırma, denetim, disiplin ve gözün rolü*’dür.” Foucault’ya göre modern iktidar/yönetim, bu teknikler vasıtasıyla bireyin bedeni üzerinde bir tür iktidar kurabilmekte ve ayrıca içinde bulunduğu yapı üzerinde de yine bu teknikler aracılığıyla kontrol kurabilmektedir. Bunun yanı sıra modern yönetimin disipline etme yöntemlerinden biri olan “Hukuki ve Siyasi Araçlar”, AB üye devletlerini ve ortaklarını AB standartlarına uygun hale getirme amacı taşımakla birlikte cezalandırarak disipline etme işlevi de görmektedir. Bu tür disipline etme yöntemleri modern yönetim tarafından her ne kadar “teşvik” edici bir çerçevede sunulsa da temelinde ceza barındıran yöntemlerdir. Nitekim AB’nin siyasi ve hukuki araçları içinde değerlendirilen AB kurumları ve organları, üye devletler ve ortaklar üzerinde bir tür cezalandırarak disipline etme görevi de görmektedir. Özellikle AB üye devletleri ve ortakları AB normlarına ya da değerlerine aykırı davrandıklarında modern yönetim, ABAD aracılığıyla üye devletlere ya da

ortaklara para cezası ya da yaptırımlar uygulayabilmektedir. Örneğin, Polonya yargı bağımsızlığıyla ilgili kuralları ihlal ettiği gerekçesiyle para cezasına çarptırılmıştır.

4.2.1.2. AB'nin Politikalarına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları

Metodoloji bölümünün bu kısmında ise AB'nin politikaları; Panoptik Gözetim teorisi, ESA (Eleştirel Söylem Analizi) ve MAXQDA Programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) dahilinde analiz edilmiş ve kodlanmıştır. Burada tezin sınırlılıkları ve kapsamı gereği, AB'nin yalnızca dört temel politikası üzerinde durulmuştur. Analize konu olan AB politikaları şunlardır: “AB'nin Göç ve İltica Politikası”, “AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası”, “AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikası” ve “AB'nin Çevre ve İklim Politikası”. Bu politikalara ilişkin veriler ise temel olarak; AB'nin kendi politika metinlerinden, AB'nin politikalarına yönelik farklı kaynaklar tarafından hazırlanan haber metinlerinden, yine AB'nin kendi hazırladığı haber metinlerinden ve AB politikalarına ilişkin farklı kaynaklar tarafından hazırlanan raporlardan alınmıştır.

4.2.1.2.1. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları

Tezin bu kısmında ise AB'nin göç ve iltica politikası, hem farklı haber kaynaklarından hem de farklı kaynaklar tarafından hazırlanan raporlardan elde edilen veriler dahilinde analiz edilmiş ve kodlanmıştır. Burada iki ayrı başlık altında ele alınan AB'nin göç ve iltica politikası; ilk olarak farklı haber kaynaklarından (21 adet haber metni), ikinci olarak da farklı kaynaklar tarafından hazırlanan raporlardan (21 adet rapor) alınan veriler ekseninde ESA yöntemiyle MAXQDA programında kodlanmış ardından analiz edilmiş ve grafiğe aktarılmıştır.

4.2.1.2.1.1. AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları

Burada ise, AB'nin göç ve iltica politikasına dair farklı kaynaklardan alınan 21 adet haber metninin analiz edilmesine, kodlanmasına ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir. İlgili metinler; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir metin içindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu “kodun (kavram/kelime)” ve cümlelerin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik (Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili metinler içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

Tablo 4.6. AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo

No.	Metinler	İlişkili Kodlar
1	Haber-1 (VOA Türkçe Metni)	Güvenlik/Tehdit, Kimlik, Disiplin/Denetim, Dışlama, İktidar Laboratuvarı
2	Haber-2 (BBC Türkçe Metni)	Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kapatma, Dışlama, Gözetleme/İzleme, Kontrol Sistemleri
3	Haber-3 (Euronews Türkçe Metni)	Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme, Kimlik, Kapatma
4	Haber-4 (Euronews Türkçe Metni)	Güvenlik/Tehdit
5	Haber-5 (Euronews Türkçe Metni)	Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim
6	Haber-6 (Euronews.com Metni)	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
7	Haber-7 (Euronews.com Metni)	Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Kimlik
8	Haber-8 (Europa.eu Metni)	Norm, Gözetleme/İzleme, Kimlik, Dışlama, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim
9	Haber-9 (Europa.eu Metni)	Güvenlik/Tehdit
10	Haber-10 (Europa.eu Metni)	Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme, Güvenlik/Tehdit
11	Haber-11 (Europa.eu Metni)	Güvenlik/Tehdit
12	Haber-12 (Europa.eu Metni)	Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim

13	Haber-13 (Europa.eu Metni)	Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim
14	Haber-14 (Euronews Türkçe Metni)	Güvenlik/Tehdit
15	Haber-15 (Euronews.com Metni)	Güvenlik/Tehdit, Kimlik, Kapatma
16	Haber-16 (Euronews.com Metni)	Gözetleme/İzleme, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Dışlama
17	Haber-17 (Euronews.com Metni)	Kimlik, Dışlama
18	Haber-18 (Euronews.com Metni)	Dışlama, Kimlik, Güvenlik/Tehdit
19	Haber-19 (Euronews.com Metni)	Baskı, Dışlama
20	Haber-20 (Euronews.com Metni)	Dışlama, Baskı, Kimlik
21	Haber-21 (Euronews.com Metni)	Baskı, Dışlama, Gözetleme/İzleme

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Dışlama

Kodlama Yapılan İlgili Metin: VOA Türkçe Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Pakt, gelenleri caydırmanın yanı sıra, göçmenlerin çıkış ülkesi ya da transit geçiş ülkeleriyle de iş birliğini güçlendirmek istiyor. Bu bağlamda, göç akınını daha kıta topraklarına ulaşmadan da durdurmayı hedefleyen AB, Türkiye ve Libya ile imzaladığı anlaşmaların bir benzerini Tunus hükümetiyle de imzalamak istiyor" (VOA Türkçe, 2023).
- "Yeni reformla, AB topraklarına girişe ilişkin tüm kriterler sıkılaştırılıyor; sığınma talepleri kabul edilmeyen tüm göçmenlerin işlem ve geri dönüş süreleri ise hızlandırılıyor. Bir göçmenin giriş yaptığı ülkeye geri gönderilmesini öngören Dublin Anlaşması değiştirilmiyor; ancak bu ülkelerden göçmen kabul etmeyen üyelerden, kişi başına belirlenen bir katkı payı ödemesi kuralı getiriliyor. Buna göre, başta kıtanın güneyinde olmak üzere 'ön cephe' ülkeleri, AB'nin dış sınırlarında daha sıkı bir sığınma politikası uygulayacak. İtalya veya Yunanistan iltica dosyalarını yönetmekle yükümlü olmaya devam edecek; ancak sığınma başvurusu reddedilen göçmenleri sınır dışı etme konusunda

daha fazla yetkiye sahip olacaklar. Uzlaşmanın bir diğer önemli noktası da, ‘güçlü göç baskısına maruz kalan AB ülkeleriyle zorunlu dayanışma’ mekanizmasının kurulması. Sığınmacıları kendi topraklarında kabul etmek istemeyen devletler AB Komisyonu’na mali katkı yapacak ve Komisyon da bu fonu sorumluluk üstlenen ülkeler arasında bölüştürecektir" (VOA Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Sığınma başvuruları daha hızlı incelenip sonuçlandırılacak. Avrupa dış sınırlarında sığınma başvurusu yapanlar arasında hızlı bir tarama yapılacak. Pakistan, Bangladeş, Fas ve Cezayir gibi nispeten güvenli ülkelere gelen sığınmacılar, hareket özgürlüğünün kısıtlı olduğu kapalı merkezlerde tutulacak. Bu kişilerin sığınma başvuruları en geç 9 ay içinde sonuçlandırılacak. Sığınma başvurusu kabul edilmeyenler derhal geri gönderilecek" (BBC Türkçe, 2023).
- "Yeni yasayla 6 yaşından büyük çocukları da kapsayacak şekilde, parmak izlerine yüz görüntüleri eklenerek, AB topraklarına gelenlerin daha etkili bir şekilde tanımlanması sağlanacak. Yetkililer bir kişinin güvenlik tehdidi oluşturup oluşturmadığını, kişinin şiddete başvurduğunu veya yasa dışı şekilde silahlandığını kaydedebilecek. Toplanan parmak izleri ve yüz görüntüleri AB veri tabanına işlenecek. Tüm üye ülkeler bu veri tabanına erişebilecek. Böylece bir kişinin birden fazla AB ülkesinde sığınma başvurusunda bulunup bulunmadığı kontrol edilebilecek" (BBC Türkçe, 2023).
- "AB'ye yasa dışı yollardan girenler, 7 güne kadar kimlik tespiti, biyometrik veri toplama, sağlık ve güvenlik kontrollerini de içeren zorunlu bir giriş öncesi tarama prosedürüne tabi tutulacak. Çocukların özel ihtiyaçları dikkate alınacak ve her üye devlet, temel haklara saygı gösterilmesini sağlayacak bağımsız bir izleme mekanizmasına sahip olacak" (BBC Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Anlaşma, Yeni Göç ve İltica Paktının beş temel önerisini kapsıyor: Tarama Yönetmeliği: AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması, böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması.

Eurodac Düzenlemesi: Yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi. İltica Prosedürleri Yönetmeliği: iltica, geri dönüş ve sınır prosedürlerinin daha hızlı ve etkili hale getirilmesi. İltica Göçü Yönetimi Yönetmeliği: sığınma başvurularının büyük çoğunluğundan birkaç ülkenin sorumlu olduğu mevcut sistemi dengelemek için Üye Devletler arasında yeni bir dayanışma mekanizması oluşturulması ve sığınma başvurularının sorumluluğuna ilişkin net kurallar oluşturulması. Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü: AB'nin gelecekte göçmenlerin araçsallaştırılması da dahil olmak üzere kriz durumlarıyla yüzleşmeye hazırlıklı olmasını sağlamak" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-16)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yeni Slovak Başbakanı Robert Fico, ‘Sanki bir yolculuğa çıkmışlar gibi özgürce geldiler’ dedi. ‘Sınırdaki kimse onlar için hazırlıklı değildi. Kimse onları kontrol etmedi. Sınır kontrol noktalarını geçtiler, en yakın polis karakolunun kapısını çaldılar ve kendilerine bazı evraklar verildi’" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-17)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Euronews, adada 24 saat geçirdikten sonra feribotla Sicilya'nın Porto Empedocle kentine doğru yola çıkan yeni gelenlerden bazılarıyla konuştu. Bunların çoğu, siyah Afrikalılara yönelik ırkçı saldırı dalgasının ardından Tunus'tan kaçan Sahra altı göçmenler. Bunlar arasında Lampedusa'da tanışan Fildişi Sahili ve Burkina Faso'dan iki kadın var. Kadınlardan biri şöyle açıkladı: ‘Bizi sevmediler, hoş karşılanmadık. Bu yüzden ayrıldık. Ben çöle sürgün edilmedim. Arkadaşlarım öyleydi. Orada insanların öldüğünü biliyoruz’" (Euronews.com., 2023).
- "Diğer kadın da yolda yaşadığı ırkçılık deneyimlerini anlattı. ‘Savaş nedeniyle Burkina'yı terk ettim. İtalya'ya seyahat edebilmek için Tunus'a gittim. Orada dayanamadım. Siyahi insanları sevmedikleri için çok zordu’" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-18)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Hollanda, Fransa, Estonya ve İskoçya, Rusya'nın işgalinden sonra güvenli sığınaklara kaçan Ukraynalıları barındırmak için geçici olarak yolcu gemilerini kullandı. Birleşik Krallık, birkaç düzine sığınmacıyı İngiltere'nin güneyindeki bir mavnada ağırlamaya başladı; ancak daha fazlasını gemiye yerleştirme planları Legionella salgını nedeniyle sekteye uğradı" (Euronews.com., 2023).
- "Hollanda geçici olarak yolcu gemilerini kullanmaya başladı Nisan 2022'de yaklaşık 1.500 Ukraynalı, Hollanda'nın liman kenti Rotterdam'a demirleyen Holland America Line gemisinde kalmaya başladı. Ağustos 2022'de Amsterdam, yüzlerce sığınmacının bir kabul merkezinin dışında uyuduğu tespit edildiğinden, Hollanda'nın başkenti limanına demirlemiş bir yolcu gemisinde en az 1.000 göçmenin geçici olarak barındırılmasına yönelik bir planı onayladı" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Berlin Entegrasyon ve Göç Deneyisel Araştırma Enstitüsü'nden (BIM) uzman Bernd Kasperek, 'Göçmenler Avrupa sınırlarına yaklaştıklarında zorla geri çevriliyorlar' diye açıklıyor" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Örgüt, Ukraynalı mültecilerin menşe ülkelerine göre kabulünü örnek olarak veriyor. Uluslararası Af Örgütü Kıdemli Araştırma ve Politika Danışmanı Philip Luther, 'Suriye ve Afganistan'daki savaş ve baskıdan kaçanlara aynı muameleyi yapmadılar' diyor. 'Elbette, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığını sesli bir şekilde eleştiren ABD de, memnuniyetle karşılanan bir hareketle on binlerce Ukraynalının savaşta kaçmasını kabul etti. Ancak Haitili sığınmacıları keyfi gözaltına aldı, aşağılayıcı kötü muameleye maruz bıraktı ve ırka dayalı işkence yaptı'" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-21)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "'Aşırı şiddet' Yunanistan'daki gözetli merkezinde açlık grevini tetikledi. Grevciler yetkilileri mahkûmlara yeterli yiyecek, sıcak su ve ilaç vermemekle ve onları hamamböceklerinin istila ettiği pis hücrelerde barındırmakla suçluyor.

İnsanlık dışı muamele ve yaygın polis şiddeti iddiaları üzerine Yunanistan'daki bir gözcü merkezinde açlık grevi başladı" (Euronews.com., 2023).

- "BVMN tarafından hazırlanan bir rapora göre bu, polis memurlarının hücrelere saldırmak ve tutukluları coplarla dövmek de dahil olmak üzere tekrarlanan şiddet olaylarını takip etti. Birkaç eski tutukluyla röportaj yapan STK, kötü muameleye ilişkin şikayet de dahil olmak üzere "kötü davranış" nedeniyle verilen fiziksel ve kamusal cezaları belgeledi. Araştırmalarında %80'i bir tür fiziksel veya sözlü tacize maruz kaldıklarını bildirdi; bir kişi, tutukluların polis memurları tarafından bağlanıp dövüldüğü 'geçiş' uygulamasını anlattı" (Euronews.com., 2023).

Dışlama Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Dışlama" kodu başlığı altında yer alan "Haber-1'e", "Haber-2'ye", "Haber-8'e", "Haber-16'ya", "Haber-17'ye", "Haber-18'e", "Haber-19'a", "Haber-20'ye" ve "Haber-21'e" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Dışlama" koduyla etiketlenmiştir. Burada Haber-1 metninde doğrudan anlatımla aktarılan "gelenleri caydırma", "göç akınını kıta topraklarına ulaşmadan durdurma", "göçmenleri sınır dışı etme" ifadeleri, Haber-2 metnindeki "sığınma başvurusu yapanlar arasında hızlı bir tarama yapılacak", "parmak izi", "yüz görüntüleri", "biyometrik veri toplama" ifadeleri, Haber-8 metnindeki "tarama yönetmeliği" ifadesi, Haber-16 metninde sığınmacılar için sarf edilen "sanki bir yolculuğa çıkmışlar gibi özgürce geldiler" ifadesi, Haber-17 metnindeki "ırkçı saldırılar" ifadesi, Haber-18 metnindeki "Ukraynalıları barındırmak için geçici yolcu gemilerini kullandılar", "Birleşik Krallık, birkaç düzine sığınmacıyı bir mavnada ağırladı", "Hollanda geçici olarak yolcu gemileri kullanmaya başladı" ifadeleri, Haber-19 metnindeki "göçmenler, Avrupa sınırlarına yaklaştıklarında zorla geri çevriliyorlar" ifadesi, Haber-20 metnindeki "Suriye ve Afganistan'daki savaş ve baskıdan kaçanlara aynı muameleyi yapmadılar", "ırka dayalı işkence", "kötü muamele" ve "keyfi gözcü" ifadeleri ve Haber-21 metnindeki "insanlık dışı muamele", "şiddet olayları" ve "kötü davranış" ifadeleri "Dışlama" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili haber metinlerinde geçen bu ifadeler dışlama koduyla etiketlenmiştir. Burada ilgili haber metinlerinde geçen ifadeler, AB'nin göçe ve ilticaya dair ortaya koyduğu politikaların haber kaynaklarında yer alan halidir.

Gözetim faaliyetlerine başvuran modern yönetimler/iktidarlar, gözetimi sadece doğrudan yöntemlerle yapmazlar (yüz yüze), günümüzde gözetimi daha çok uzaktan

yöntemlerle yani teknolojik gözetim aygıtlarıyla, birtakım politikalarla, siyasi ve hukuki düzenlemeler aracılığıyla da yapmaktadırlar. Özellikle birtakım siyasi ve hukuki düzenlemeler aracılığıyla gözetimi; sınıflandırma, tek tipleştirme ve kimliklendirme faaliyetleri üzerinden gerçekleştiren modern yönetimler, bu durumu bireye/topluma çok fazla sezdirmeden gizli bir şekilde yapmaktadırlar. Gözetim faaliyetlerine siyasi ve hukuki düzenlemelerle meşruluk kazandıran modern yönetim “öteki” olarak nitelendirdiği kimseleri de bu yasal düzenlemeler üzerinden dışlayabilmekte ve ayrıca haklı olduğunu da savunabilmektedir. Bu bağlamda günümüzde gözetime dayalı “dışlama” faaliyetlerini daha çok sınıflandırma ve kimliklendirme üzerinden yürüten modern yönetimler, gerek içinde bulundukları toplumun her bir bireyini karakterize ederek bazı kimlikleri sakıncalı bazılarını arzu edilebilir olarak sınıflandırmaktadırlar gerek başka kimlikler ya da kültürler üzerinden bir sınıflandırmaya giderek bu sınıflandırma üzerinden bir tür kontrol kurmaktadırlar (Foucault, 2019:20-22). Dolayısıyla AB’nin göç ve iltica politikasına dair haber metinlerine bakıldığında zaman; “Haber-1” metninde ön plana çıkan “*göçmenleri sınır dışı etme*”, “*kıtanın ön cephe ülkeleri AB’nin dış sınırlarında daha sıkı bir sığınma politikası uygulayacak*”, “*göç akınını kıta topraklarına ulaşmadan durdurma*” ve “*gelenleri caydırma*” ifadeleri “dışlamaya” dair durumları çağrıştırmakla birlikte aynı zamanda modern yönetimin bir tür dışsallaştırma politikası yürüttüğüne yönelik durumları da içerdiği söylenebilir. Avrupa Birliği politikalarını tanımlamak için dışsallaştırmayı kullanan araştırmacılar, AB’nin, sığınmacıları ve mültecileri Avrupa entegrasyonu için istenmeyen bir risk olarak değerlendirdiğini söylerler ve bu bağlamda AB’nin bir tür dışsallaştırma politikası yürüttüğünü belirtirler (Dahlman, 2016:9-10). Kısacası dışsallaştırma politikası Dahlman’a göre; “riskleri ve maliyetleri Avrupa Birliği’nin dış sınırlarının ötesine kaydırma çabasıdır” (Dahlman, 2016:9-10). Bu bağlamda Haber-1 metninde “gelenleri caydırma” için üçüncü ülkelerle bir anlaşma yapılması AB’nin dışlama/dışsallaştırma politikası kapsamında değerlendirilebilir. Yine AB, bir tür dışsallaştırma fabrikası olarak da nitelendirilmektedir. Burada AB’nin özellikle göç ve iltica politikalarındaki sorumluluğunu üye ülkeler dışında başka ülkelere devretme stratejisi bu benzetme üzerinde etkilidir. Nitekim AB, düzensiz göçü kontrol etmek için genellikle AB dışındaki ülkelerle anlaşmalar yapmaktadır. Özellikle Türkiye-AB Göç Mutabakatı ve Libya-AB İş Birliği Anlaşması bu durumun örnekleri arasındadır. Bu anlaşmalar aracılığıyla AB, göç ve sınır kontrolü için üçüncü ülkeleri ekonomik yardımlar, vize serbestisi veya ticaret avantajları gibi araçlarla “teşvik” etmektedir. Ancak bu durum dışsallaştırma fabrikası benzetmesini güçlendirmektedir çünkü AB, göçmenleri kendi sınırlarının dışında tutarak meseleye daha “uzaktan” yaklaşmaktadır ve göç politikalarını mekanik, sistematik ve insani olmayan

yöntemlerle yönetmeye çalışmaktadır. Burada göç ve iltica meselelerini bir “yük” olarak gören AB’nin bu yükün maliyetini ve sorumluluğunu başka ülkelere devretme çabası bir tür “üretim hattı” yani “fabrika” olarak nitelendirilmektedir.

Haber-2 metnindeki *“Pakistan, Bangladeş, Fas ve Cezayir gibi nispeten güvenli ülkelerden gelen sığınmacılar, hareket özgürlüğünün kısıtlı olduğu kapalı merkezlerde tutulacak”* ifadesi yine modern yönetimin gözetimi; sınıflandırma ve kimliklendirme ekseninde yürüttüğü politikaları bağlamında değerlendirilebilir. Burada birtakım kimlikleri başka kimliklere göre nispeten güvenli bulan AB’nin, ilgili kimliklendirme/sınıflandırma politikasıyla bir denetim-gözetim mekanizması kurduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra ilgili metinde geçen “sığınma başvurusu yapanlar arasında hızlı bir tarama yapılacak”, “parmak izi” “yüz görüntüleri”, “kimlik tespiti” ve “biyometrik veri toplama” ifadeleri günümüzde modern yönetimler tarafından sıklıkla başvuru gözetim türlerinden biri olan “veri gözetimi” kapsamında değerlendirilebilir. Veri gözetimi yoluyla modern yönetimler; bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırırlar ve izlerler (Lyon, 2013:34). Nitekim veri gözetiminin hızlı ve soyut yapısı, doğrudan yapılan gözetim (yüz yüze) tekniklerine göre daha verimli, etkili ve akışkan olması, modern yönetimler tarafından daha fazla tercih edilmektedir. Dolayısıyla AB’nin - Haber-2 metninde geçen ifadeler de göz önünde bulundurulduğunda- veri gözetimi yoluyla “istenmeyen risk” olarak gördüğü sığınmacıları/mültecileri denetim ve kontrol altında tuttuğu söylenebilir.

Haber-8 metnindeki “tarama yönetmeliği”, “AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesi” ve “yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi” ifadeleri AB’nin gözetimi; kimliklendirme ve sınıflandırma politikası üzerinden yürüttüğü politikalarına örnek gösterilebileceği gibi göç ve iltica konusundaki eylemlerine meşruluk kazandırmak ve daha fazla veri elde etmek için de veri gözetim uygulamalarını ve düzenlemelerini desteklediği ve izin verdiği de söylenebilir.

Haber-16 metnindeki *“sanki bir yolculuğa çıkmışlar gibi özgürce geldiler”* ifadesi Slovakya’nın başbakanına ait bir ifadedir. AB üye ülkelerinden biri olan Slovakya, göç ve iltica yönetiminde aynı zamanda AB’nin politikalarına uymakla yükümlüdür. Dolayısıyla söz konusu cümle üzerinden bir değerlendirme yapılırsa; ilgili cümlede sığınmacılara/mültecilere yönelik “istenmeyen/dışlayıcı” bir tavrın söz konusu olduğu söylenebilir. Bu cümlelerin kurulmasında AB’nin göç ve iltica politikasının da etkili olduğu düşünülürse, bu cümleyi kuran aktörün dışsallaştırma politikası kapsamında hareket ettiği söylenebilir. Nitekim Foucault’ya göre söylem, bilgiyi inşa eder ve dolayısıyla bilgi kategorileri ve metin derlemeleri üretimi yoluyla,

ne hakkında konuşulabileceğini ve ne hakkında konuşulamayacağını yönetir. Burada AB'nin “göç söylemi” ekseninde inşa edilen birtakım bilgi yapıları/politikalar, AB sistemine bağlı kişiler/aktörler tarafından da aynen kabul edilir ve bu söylem ekseninde yeni söylemler ve uygulamalar ortaya koyulur. Dolayısıyla söz konusu cümleyi dile getiren aktörün, bir yandan da AB'nin göç söylemi ekseninde hareket ettiği söylenebilir ve bu nedenle “dışlayıcı” bir dil kullandığı belirtilebilir.

Yine Haber-17 metnindeki “ırkçı saldırılar”, Haber-18 metnindeki “Ukraynalıları barındırmak için geçici yolcu gemileri kullanıldı” ve sığınmacılar için “Hollanda geçici olarak yolcu gemilerini kullanmaya başladı”, Haber-19 metnindeki “göçmenler, Avrupa sınırlarına yaklaştıklarında zorla geri çevriliyorlar”, Haber-20 metnindeki “Suriye ve Afganistan'daki savaş ve baskıdan kaçanlara aynı muameleyi yapmadılar”, “ırka dayalı işkence”, “kötü muamele” ve “keyfi gözaltı”, Haber-21 metnindeki “insanlık dışı muamele”, “şiddet olayları” ve “kötü davranış” ifadeleri hem AB'nin üçüncü ülkeler aracılığıyla yürüttüğü dışsallaştırma politikalarına hem de modern yönetimlerin gözetimi; sınıflandırma, kimliklendirme ve ötekileştirme faaliyetleri bağlamında yürüttükleri politikalarına örnek gösterilebilir. Nitekim burada modern yönetimin, ırka dayalı bir sınıflandırmaya, kimliklendirmeye ve ötekileştirmeye gitmiş olması ya da bu tür durumların ortaya çıkmasına imkan yaratmış olması söz konusu haberlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

“Dışlama” kodu başlığı altında yer alan ilgili haber metinlerinin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada ilgili konu; AB'nin göç ve iltica politikası kapsamında ortaya koyduğu dışlama/dışsallaştırma politikaları ve düzenlemeleridir. Bu bağlamda modern yönetim “istenmeyen risk” olarak değerlendirdiği sığınmacılar ve mülteciler üzerinden bir “göç söylemi” inşa etmektedir ve bu söylem neticesinde de göç ve ilticaya yönelik birtakım yasal düzenlemeler ve uygulamalar ortaya koymaktadır. Bu uygulamalar ve düzenlemeler arasında “Yeni Göç ve İltica Paktı” kapsamına alınan Tarama Yönetmeliği, Eurodac Düzenlemesi, İltica Göçü Yönetimi Yönetmeliği ve Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü bulunmaktadır. Yine göç ve ilticayı yönetmek için üçüncü ülkelerle anlaşmaya varılan yasal düzenlemeler de bulunmaktadır. Burada modern yönetimin daha fazla veri elde etmek ve söz konusu göçü ve ilticayı yönetmek adına “veri gözetimini” ve “sınıflandırmayı/kimliklendirmeyi” normalleştirdiği ve ayrıca “istenmeyen risk” olarak gördüğü sığınmacıları da patolojikleştirdiği söylenebilir.

2) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yeni yasayla 6 yaşından büyük çocukları da kapsayacak şekilde, parmak izlerine yüz görüntüleri eklenerek, AB topraklarına gelenlerin daha etkili bir şekilde tanımlanması sağlanacak. Yetkililer bir kişinin güvenlik tehdidi oluşturup oluşturmadığını, kişinin şiddete başvurduğunu veya yasa dışı şekilde silahlandığını kaydedebilecek. Toplanan parmak izleri ve yüz görüntüleri AB veri tabanına işlenecek. Tüm üye ülkeler bu veri tabanına erişebilecek. Böylece bir kişinin birden fazla AB ülkesinde sığınma başvurusunda bulunup bulunmadığı kontrol edilebilecek" (BBC Türkçe, 2023).
- "AB'ye yasa dışı yollardan girenler, 7 güne kadar kimlik tespiti, biyometrik veri toplama, sağlık ve güvenlik kontrollerini de içeren zorunlu bir giriş öncesi tarama prosedürüne tabi tutulacak. Çocukların özel ihtiyaçları dikkate alınacak ve her üye devlet, temel haklara saygı gösterilmesini sağlayacak bağımsız bir izleme mekanizmasına sahip olacak" (BBC Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avusturya: Ekim ayında Çek Cumhuriyeti ile olan sınırında 6 Aralık'a kadar sürecek kontroller başlattı. Silah kaçakçılığı tehditleri, Ukrayna'daki savaşla bağlantılı suç şebekeleri ve insan kaçakçılığını gerekçe göstererek Slovenya ve Macaristan ile sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı" (Euronews.com., 2023).
- "Danimarka: Ağustos ayında, Kuran yakma olaylarının ardından güvenliği artırmak için Kopenhag havaalanında Schengen ülkelerinden gelenler de dahil olmak üzere sınır kontrollerini sıkılaştırdı. AB komisyonu raporuna göre Danimarka-Almanya kara sınırında ve Almanya'ya feribot bağlantısı olan limanlarda kontroller Mayıs 2024'e kadar uzatıldı. Hükümet, düzensiz göçteki artışa yanıt verdiğini söyledi ve terörizm, organize suçlar, yabancı istihbarat casusluğu ve Ukrayna'daki savaştan kaynaklanan tehditleri gerekçe gösterdi" (Euronews.com., 2023).
- "Almanya: Almanya'da bu yıl ilk kez yapılan sığınma taleplerinde keskin bir artış görüldü. Göç artışına ve yüksek kaçakçılığa karşı, eylül ayında Polonya, Çek

Cumhuriyeti ve İsviçre ile olan kara sınırlarında 4 Aralık'a kadar geçerli olacak kontroller ilan etti. Avusturya ile kara sınırı kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı. Buna gerekçe olarak Orta Doğu terörizmiyle bağlantılı güvenlik tehditleri ve Ukrayna'daki savaşı gösterdi" (Euronews.com., 2023).

- "İtalya: Balkan rotası üzerinden transit geçiş yapan bazı göçmenlerin terörist olabileceğini söyleyerek 21 Ekim itibariyle Slovenya ile olan kuzeydoğu kara sınırında polis kontrollerini yeniden başlattı. İçişleri Bakanı Matteo Piantedosi, kontrollerin muhtemelen gelecek yıla kadar uzatılacağını kaydetti" (Euronews.com, 2023).

- "Norveç: AB üyesi olmayan ancak Schengen düzenlemesine dahil olan Norveç, 12 Kasım itibariyle Schengen bölgesine feribot bağlantısı olan limanlarında sınır kontrollerini yeniden başlattı. Gerekçe olarak da kıyı ve kıyı ötesi altyapısına ve yabancı istihbarat servislerine yönelik tehditleri gösterdi. Bu kontrollerin 5 Mayıs 2024 tarihine kadar sürmesi bekleniyor" (Euronews.com., 2023).

- "Polonya: Göçmenlerin yasadışı yollardan giriş yapma çabalarını gerekçe göstererek Slovakya sınırındaki geçici kontrolleri 3 Aralık'a kadar uzattı. Bu yılın başlarında 'nakit karşılığı vize' skandalının yaşandığı ülkede insanların aracılara ödeme yaptıktan sonra uygun kontroller yapılmadan hızlı bir şekilde vize aldıkları bir sistemin olduğu ortaya çıkmıştı" (Euronews.com., 2023).

- "İsveç: Sınır polisine üst araması ve elektronik gözetimin kullanılması dahil olmak üzere daha fazla yetki verildi. Kur'an yakma olaylarının ardından saldırıların engellendiği belirtilerek İsveç'in terör tehdidi seviyesi yükseltildi. Kasım ayı itibarıyla sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı" (Euronews.com., 2023).

- "Fransa: Terör tehdidi gerekçesiyle Schengen üyeleriyle olan sınırlarında kontrolleri yeniden başlattı. Bu önlemin 30 Nisan 2024 tarihine kadar sürmesi bekleniyor. Brüksel'de iki kişinin bir saldırgan tarafından öldürülmesinin ardından ekim ayında Belçika sınırında güvenlik artırıldı" (Euronews.com., 2023).

- "Slovakya: Macaristan sınırındaki geçici kontrollerin 23 Aralık'a kadar devam etmesini onayladı. 2022 yılına kıyasla bu yıl yasadışı yollardan gelen yaklaşık yüzde 500 daha fazla göçmenin gözaltına alındığı belirtildi" (Euronews.com., 2023).

- "Slovenya: Schengen üyeleriyle olan sınır kontrollerini 9 Aralık'a kadar uzattı. Hükümet gerekçe olarak Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika'daki silahlı çatışmaları ve

organize suç ve terörizmden kaynaklanan tehditlerin artmasını gösterdi. 22 Aralık'tan itibaren altı ay süreyle bu sınırlarda kontrollerin yeniden başlatılması planlanıyor. Ekim ayında Slovenya, Hırvatistan ve Macaristan ile olan sınır kapılarına polis konuşlandırıldı" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Anlaşma, Yeni Göç ve İltica Paktının beş temel önerisini kapsıyor:
  - Tarama Yönetmeliği: AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması, böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması.
  - Eurodac Düzenlemesi: Yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi.
  - İltica Prosedürleri Yönetmeliği: iltica, geri dönüş ve sınır prosedürlerinin daha hızlı ve etkili hale getirilmesi.
  - İltica Göçü Yönetimi Yönetmeliği: sığınma başvurularının büyük çoğunluğundan birkaç ülkenin sorumlu olduğu mevcut sistemi dengelemek için Üye Devletler arasında yeni bir dayanışma mekanizması oluşturulması ve sığınma başvurularının sorumluluğuna ilişkin net kurallar oluşturulması.
  - Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü: AB'nin gelecekte göçmenlerin araçsallaştırılması da dahil olmak üzere kriz durumlarıyla yüzleşmeye hazırlıklı olmasını sağlamak" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Schengen bölgesi de Bulgaristan ve Romanya'yı kabul etmeye hazır. Son on yılda AB, bölgeyi iç sınır kontrolleri olmadan koruyan mimariyi güçlendirmek için çalıştı. AB'nin güvenlik tehditlerine karşı güçlü kalmasını sağlamak amacıyla güvenlik, polis ve yargı iş birliği alanında bir dizi tedbir uygulamaya konuldu. Schengen bölgesi artık yeni bir yönetim modeli, yeni bir değerlendirme mekanizması ve yıllık raporlama ve izleme döngüsüyle de desteklenmektedir. Son yıllarda gösterilen ortak çabalar Schengen'i daha güçlü ve daha dirençli hale getirdi" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-16)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Yeni Slovak hükümeti, artan sayıda göçmenin ülkeye girmesini önlemek için Pazartesi günü Macaristan sınırına polis ve silahlı kuvvet konuşlandırılacağını duyurdu. Başbakan Robert Fico daha fazla ayrıntı vermedi ancak yasa dışı göçün kontrol edilmesi gerektiğini, aksi takdirde "terörist" gruplarla bağlantılı kişilerin ülkeye girebileceğini söyledi. Fico, Slovakya-Macaristan sınırı yakınında düzenlediği basın toplantısında, 2023 yılının ilk 10 ayında 46.000 yasadışı göçmenin Slovakya'ya girdiğini söyledi " (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-21)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "'Aşırı şiddet' Yunanistan'daki gözaltı merkezinde açlık grevini tetikledi. Grevciler yetkilileri mahkûmlara yeterli yiyecek, sıcak su ve ilaç vermemekle ve onları hamamböceklerinin istila ettiği pis hücrelerde barındırmakla suçluyor. İnsanlık dışı muamele ve yaygın polis şiddeti iddiaları üzerine Yunanistan'daki bir gözaltı merkezinde açlık grevi başladı" (Euronews.com., 2023).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Gözetleme/İzleme" kod başlığı altında yer alan "Haber-2'ye", "Haber-3'e", "Haber-8'e", "Haber-10'a", "Haber-16'ya" ve "Haber-21'e" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Gözetleme/İzleme" koduyla etiketlenmiştir. Burada Haber-2 metninde doğrudan anlatımla aktarılan "izleme mekanizması" ve "parmak izlerine yüz görüntüleri eklenerek" ifadeleri modern yönetimin "veri gözetimi" faaliyetleri kapsamında değerlendirilebilir. Nitekim modern yönetimler, veri gözetimi yoluyla kişisel veri sistemlerini kullanarak bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırırlar ve izlerler (Lyon, 2013:34). Bunun yanı sıra güvenliği gerekçe gösteren modern yönetim, gözetim-güvenlik birlikteliğinde uygulamaya koyduğu gözetim teknik ve araçlarını meşru göstermektedir. İçinde bulunduğu yapıyı "ötekilerden" korumayı amaç edinen modern yönetim, söz konusu gözetim teknikleriyle hem başka kimlikler üzerinde denetim kurmakta hem de içinde bulunduğu yapıyı kontrol altında tutmaktadır. Bu durumu Foucault şöyle açıklar; modern yönetimler/iktidarlar güvenliği gerekçe göstererek her türlü gözetim tekniklerine başvururlar ve bunun temel sebebi ise; bireyin bedenini denetim

altında tutmak ve nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla hakimiyet kurmak ve böylece kendi egemenliğini güçlendirmektir (Foucault, 2019:9).

Haber-3 metninde doğrudan anlatımla aktarılan “terörizm”, “düzensiz göç”, “güvenlik tehditleri” ve “elektronik gözetimin kullanılması” ifadeleri ve bu ifadelere bağlı olarak modern yönetim tarafından artırılan sınır kontrolleri, modern yönetimin güvenlik-gözetim birlikteliğinde birtakım teknolojik gözetim uygulamalarını meşru kılmasına neden olmaktadır. Burada güvenlik tehdidi olarak nitelendirilen taraflar ve durumlar, modern yönetimin eylemlerine meşruluk kazandırmasına yarayan durumları içermektedir. Nitekim modern düzende modern yönetimler, meşruluğunu daha çok “ötekine” duyulan korkudan dolayı güvenlikle bağdaştırılan durumlardan almaktadırlar (Bauman ve Lyon, 2020:118-119). Bunun yanı sıra modern yönetimlerin güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine ve uygulamalarına başvurmaları ve bu teknikleri ve uygulamaları birtakım hukuki düzenlemelerle meşru kılmaları modern yönetimlerin denetim ve gözetim yoluyla kendi sınırları olarak belirledikleri coğrafyayı korumaya ve onun vatandaşı olan bireyi disipline etmeye ve daha çok kendi egemenliklerini sağlamlaştırmaya yarayan durumları içermektedir.

Haber-8 metninde yine doğrudan anlatımla aktarılan “*yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi*” ifadesi modern yönetimin “veri gözetimi” faaliyetlerine örnek gösterilebileceği gibi yine aynı metinde geçen “*AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması ve böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması*” ifadesi modern yönetimin gözetimi; kimliklendirme ve sınıflandırma uygulaması üzerinden yönetmesine örnek gösterilebilir. Her iki ifadede de modern yönetim bir tür gözetim faaliyeti yürütmektedir. Nitekim bir yandan veri tabanının geliştirilmesi yoluyla bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimleri araştırmayı amaç edinen modern yönetim burada veri gözetimine başvurmakta diğer yandan ise “öteki” olarak gördüğü kişileri kimlikli olarak ayırarak, gözetimi kimlik eksenli uygulamalar üzerinden yapmaktadır.

Haber-10 metnindeki “*Schengen bölgesi artık yeni bir değerlendirme mekanizması ve yıllık raporlama ve izleme döngüsüyle de desteklenmektedir*” cümlesi “izlemeye” dair durumları içermekle birlikte söz konusu bölgenin güvenlik adı altında gözetim uygulamaları ve düzenlemeleriyle sınır kontrollerine tabi tutulması, modern yönetimin içinde bulunduğu yapıyı kontrol altında tutmasına ve “istenmeyen risk” olarak gördüğü kesimleri de bu vesileyle dışsallaştırmasına neden olmaktadır.

Haber-16 metnindeki “*Yeni Slovak hükümeti, artan sayıda göçmenin ülkeye girmesini önlemek için Pazartesi günü Macaristan sınırına polis ve silahlı kuvvet konuşlandırılacağını*

duyurdu“ cümlesi modern yönetimin güvenlik-gözetim birlikteliğinde sınır gözetim faaliyetlerini kolluk kuvvetleri vasıtasıyla gerçekleştirdiğini göstermektedir. Burada modern yönetim tehdit olarak gördüğü “göçmenleri“, “öteki” kategorisine koyarak içinde bulunduğu yapıyı koruma altına almaktadır. Yine aynı metinde geçen “*yasadışı göçün kontrol edilmesi gerektiğini, aksi takdirde "terörist" gruplarla bağlantılı kişilerin ülkeye girebileceği*“ cümlesi modern yönetimin “tehdit” algısının yüksek olduğunu göstermektedir. Bu algı neticesinde de gözetim faaliyetlerinin artması söz konusudur. Nitekim 21. yüzyılda gözetim uygulamaları çoğunlukla modern yönetimin/devletin güvenliğiyle eş tutulmaktadır ve modern yönetimlerin güvenlik ve tehdit algısı değiştikçe ve artıkça daha fazla bilgiye ulaşma isteği de hasıl oldukça gözetim faaliyetleri, türleri ve alanı da genişlemektedir ve genişleyecektir.

Haber-21 metninde doğrudan anlatımla aktarılan “gözaltı merkezleri” yine modern yönetimin gözetim araçları kapsamında olup bu tür araçlar vasıtasıyla modern yönetim, içinde bulunduğu yapıya tehdit olarak gördüğü kimseleri kontrol altında tutmaktadır. Bunun yanı sıra modern yönetimin “tehdit” söylemi neticesinde hareket eden sınır koruma memurlarının, gözaltı merkezlerinde tutulan sığınmacılara yönelik kötü muamelelerde bulunması gözetimin olumsuz nitelendirilebilecek örneklerindendir. Burada içinde bulunduğu yapının ve vatandaşının güvenliğini gerekçe gösteren modern yönetim, birtakım siyasi ve hukuki düzenlemeler aracılığıyla meşrulaştırdığı gözetim uygulamalarını ve araçlarını “öteki” olarak nitelendirdiği kişilere karşı baskı ve şiddet aracı olarak kullanmaktadır. Ayrıca evrensel hukuk ilkelerine uymayı taahhüt eden modern yönetimin bu ilkeleri göz ardı etmesi ve insani sorumluluklarını ihmal etmesi modern yönetimin çelişkisi olarak nitelendirilebilir. Yine modern yönetimin etik ve ideal değerleri “AB normları” ya da “çıkarları” amacıyla arka plana itmesi “öteki” olarak nitelendirilen kişilere yönelik tekrar eden bir şiddetin yaşanmasına da sebep olabilir.

“Gözetleme/İzleme” kod başlığı altında yer alan ilgili haber metnlerinin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada ilgili konu; AB’nin göç ve iltica politikası kapsamında uygulamaya koyduğu gözetim araçları ve düzenlemeleridir. Bu bağlamda modern yönetimin “terörizm”, “düzensiz göç” ve “güvenlik tehditleri” eksenli bir göç söylemi inşa ettiği söylenebilir. Bu söylem neticesinde gözetim araçlarını ve politikalarını uygulamaya koyduğu ve bu politikaları ve araçları birtakım hukuki düzenlemelerle normalleştirdiği ve “istenmeyen risk” olarak nitelendirdiği “sığınmacıları” ise patolojikleştirdiği söylenebilir. Bu bağlamda

Haber-2 metnine bakıldığında modern yönetim tarafından yeni yasayla veri gözetim sistemlerinin uygulamaya koyulduğu görülmektedir.

Haber-3 metnine bakıldığında da yine AB sınırlarına yönelen göçü kontrol etmek ve denetlemek için modern yönetim tarafından elektronik gözetim sistemlerinin uygulamaya koyulmaya çalışıldığı söylenebilir.

Haber-8 metninde ise, modern yönetim yeni göç ve iltica paketi kapsamında; tarama yönetmeliğini, Eurodac düzenlemesini, iltica prosedürleri yönetmeliğini ve kriz ve mücbir sebep tüzüğünü devreye koymaktadır. Yine Haber-10 metninde geçen ifadelerle bakıldığında modern yönetimin; sınır gözetim faaliyetleri kapsamında izleme ve raporlama mekanizmalarını uygulamaya koyduğu söylenebilir. Haber-16 metninde de modern yönetim, söz konusu sınırlarda güvenliği artırmak ve düzensiz göçü yönetmek adına kolluk kuvvetlerini devreye koyduğu ve kolluk kuvvetleri vasıtasıyla “istenmeyen kişileri” takip ve gözetim uygulamalarıyla denetlediği söylenebilir.

Haber-21 metninde geçen ifadelerle bakıldığında ise modern yönetimin, gözetim merkezleri aracılığıyla istenmeyen kişileri denetim altına aldığı ve gözetim uygulamalarını gözetim merkezleri aracılığıyla yürüttüğü söylenebilir.

3) **Kod:** • Kontrol Sistemleri

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB'ye yasa dışı yollardan girenler, 7 güne kadar kimlik tespiti, biyometrik veri toplama, sağlık ve güvenlik kontrollerini de içeren zorunlu bir giriş öncesi tarama prosedürüne tabi tutulacak. Çocukların özel ihtiyaçları dikkate alınacak ve her üye devlet, temel haklara saygı gösterilmesini sağlayacak bağımsız bir izleme mekanizmasına sahip olacak" (BBC Türkçe, 2023).

Kontrol Sistemleri Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinden olan ve “Kontrol Sistemleri” kod başlığı altında yer alan “Haber-2’ye” ait metin; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Kontrol Sistemleri” koduyla etiketlenmiştir. Burada Haber-2 metninde doğrudan anlatımla aktarılan “izleme mekanizması”, “kimlik tespiti”, “biyometrik veri toplama” gibi ifadeler modern yönetimin kontrol araçları kapsamında değerlendirilmiş ve kontrol sistemleri koduyla etiketlenmiştir. Modern yönetimlerin çoğunlukla

gözetime yönelik kontrol sistemlerine başvurularının sebebi, terör endişesidir. Nitekim terörist faaliyetlerin etkilerini hafifletmek ya da önceden tahmin etmek adına modern yönetimler tarafından meşru kılınan gözetim aygıtları ve uygulamaları, toplumun güvenlik endişesini azaltsa da bu durum birçok kişinin rızası olmadan bilgilerine erişilmesine yol açabilir ya da çok sayıda hak ihlaline neden olabilir. İlgili metinde her ne kadar gözetim araçlarının “yasa dışı” yollardan gelenler için kullanılacağına yönelik ifadeler yer alsa da söz konusu veri tabanı sistemlerinin kullanılması, daha fazla gözetimi ve veri gözetim sistemlerini teşvik edecektir.

“Kontrol Sistemleri” kod başlığı altında yer alan “Haber-2’ye” ait metnin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Burada ilgili konu; AB’nin göç ve iltica politikası kapsamında ortaya koyduğu kontrol sistemleridir. “Terörizm” ve “düzensiz göç” eksenli oluşturulan göç söyleminin inşası neticesinde modern yönetim, birtakım teknik ve teknolojik gözetim uygulamalarını devreye koymuştur. Özellikle veri tabanı sistemleri bu duruma örnek gösterilebilir.

4) **Kod:** • **Kimlik**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: VOA Türkçe Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Her yıl yüz binlerce düzensiz göçmenin AB sınırlarına ulaşmak için tehlikeli yolculuklar yaptığını belirten Von der Leyen, ‘Göç ve İltica Paktı, Avrupa’nın karşı karşıya olduğu bu soruna etkili bir yanıt vermesini sağlayacaktır. Bu, kimin AB’ye geleceğine ve kimin kalabileceğine kaçakçıların değil Avrupalıların karar vereceği anlamına gelmektedir. Bu, aynı zamanda ihtiyacı olanların korunacağı anlamına gelmektedir. Bu pakt, üye devletlerin, AB’ye yasadışı göçü önlerken dış sınırlarımızı koruyanlarla dayanışma göstererek sarf edilen çabaları sorumlu bir şekilde paylaşmasını da sağlayacaktır’ dedi" (VOA Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Sığınma başvuruları daha hızlı incelenip sonuçlandırılacak. Avrupa dış sınırlarında sığınma başvurusu yapanlar arasında hızlı bir tarama yapılacak. Pakistan, Bangladeş, Fas ve Cezayir gibi nispeten güvenli ülkelerden gelen sığınmacılar, hareket özgürlüğünün kısıtlı olduğu kapalı merkezlerde

tutulacak. Bu kişilerin sığınma başvuruları en geç 9 ay içinde sonuçlandırılacak. Sığınma başvurusu kabul edilmeyenler derhal geri gönderilecek" (BBC Türkçe, 2023).

- "AB'ye yasa dışı yollardan girenler, 7 güne kadar kimlik tespiti, biyometrik veri toplama, sağlık ve güvenlik kontrollerini de içeren zorunlu bir giriş öncesi tarama prosedürüne tabi tutulacak. Çocukların özel ihtiyaçları dikkate alınacak ve her üye devlet, temel haklara saygı gösterilmesini sağlayacak bağımsız bir izleme mekanizmasına sahip olacak" (BBC Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "İsveç: Sınır polisine üst araması ve elektronik gözetimin kullanılması dahil olmak üzere daha fazla yetki verildi. Kur'an yakma olaylarının ardından saldırıların engellendiği belirtilerek İsveç'in terör tehdidi seviyesi yükseltildi. Kasım ayı itibariyle sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı" (Euronews.com, 2023).
- "Slovenya: Schengen üyeleriyle olan sınır kontrollerini 9 Aralık'a kadar uzattı. Hükümet gerekçe olarak Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika'daki silahlı çatışmaları ve organize suç ve terörizmden kaynaklanan tehditlerin artmasını gösterdi. 22 Aralık'tan itibaren altı ay süreyle bu sınırlarda kontrollerin yeniden başlatılması planlanıyor. Ekim ayında Slovenya, Hırvatistan ve Macaristan ile olan sınır kapılarına polis konuşlandırıldı" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Brüksel'in, Batı Afrika ülkelerinin göçün temel nedenleriyle mücadele etmesine, mültecilere insani yardım sağlamasına ve insan kaçakçılarına karşı baskı yapmasına yardımcı olmak için yıl sonundan önce '210 milyon Euro'dan fazla' bir mali destek sağlayacağı öngörülüyor" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Anlaşma, Yeni Göç ve İltica Paktının beş temel önerisini kapsıyor:

- Tarama Yönetmeliği: AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması, böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması.
- Eurodac Düzenlemesi: Yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi.
- İltica Prosedürleri Yönetmeliği: iltica, geri dönüş ve sınır prosedürlerinin daha hızlı ve etkili hale getirilmesi.
- İltica Göçü Yönetimi Yönetmeliği: sığınma başvurularının büyük çoğunluğundan birkaç ülkenin sorumlu olduğu mevcut sistemi dengelemek için Üye Devletler arasında yeni bir dayanışma mekanizması oluşturulması ve sığınma başvurularının sorumluluğuna ilişkin net kurallar oluşturulması.
- Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü: AB'nin gelecekte göçmenlerin araçsallaştırılması da dahil olmak üzere kriz durumlarıyla yüzleşmeye hazırlıklı olmasını sağlamak" (Europa.eu., 2023).

▪ "Ylva Johansson, İçişlerinden Sorumlu Komisyon Üyesi: Pakt'ta bugünkü atılım, en karmaşık konularda bile birlikte ilerlemeye ve değerlerimize sadık kalmaya olan bağlılığımızı gösteriyor. Göçü düzenli bir şekilde yönetmemiz gerekiyor, bunu da Avrupalı bir şekilde yapmamız gerekiyor. Kazananlar ve kaybedenler meselesi değil. Göçü insani bir şekilde yönetmek için ortak bir yaklaşım üzerinde anlaşarak hepimiz kazanacağız" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-15)

İlgili Metinde Kodlama Yapılan Kısım:

▪ "Cuma günü Finlandiya'nın Rusya ile olan sınır kapılarından birinde bisikletli 163 göçmenin sığınma talebinde bulunmasının ardından arbede çıktı. Girişimleri, Finlandiya'nın Rusya ile olan uzun sınırındaki dört geçiş noktasının kapatılmasından yalnızca birkaç saat önce gerçekleşti. Helsinki, Moskova'nın teşvik ettiğini söylediği Orta Doğulu ve Afrikalı göçmenlerin sınırına doğru akışını durdurmak istiyor" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-17)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Euronews, adada 24 saat geçirdikten sonra feribotla Sicilya'nın Porto Empedocle kentine doğru yola çıkan yeni gelenlerden bazılarıyla konuştu. Bunların çoğu, siyah Afrikalılara yönelik ırkçı saldırı dalgasının ardından Tunus'tan

kaçan Sahra altı göçmenler. Bunlar arasında Lampedusa'da tanışan Fildişi Sahili ve Burkina Faso'dan iki kadın var. Kadınlardan biri şöyle açıkladı: "Tunuslular beni orada görmek istemediler. Bizi sevmediler, hoş karşılanmadık. 'Bu yüzden ayrıldık. Ben çöle sürgün edilmedim. Arkadaşlarım öyleydi. Orada insanların öldüğünü biliyoruz'" (Euronews.com., 2023).

- "Diğer kadın da yolda yaşadığı ırkçılık deneyimlerini anlattı. 'Savaş nedeniyle Burkina'yı terk ettim. İtalya'ya seyahat edebilmek için Tunus'a gittim. Orada dayanamadım. Siyahi insanları sevmedikleri için çok zordu'" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-18)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Hollanda, Fransa, Estonya ve İskoçya, Rusya'nın işgalinden sonra güvenli sığınaklara kaçan Ukraynalıları barındırmak için geçici olarak yolcu gemilerini kullandı. Birleşik Krallık, birkaç düzine sığınmacıyı İngiltere'nin güneyindeki bir mavnada ağırlamaya başladı; ancak daha fazlasını gemiye yerleştirme planları Legionella salgını nedeniyle sekteye uğradı" (Euronews.com., 2023).
- "Hollanda geçici olarak yolcu gemilerini kullanmaya başladı Nisan 2022'de yaklaşık 1.500 Ukraynalı, Hollanda'nın liman kenti Rotterdam'a demirleyen Holland America Line gemisinde kalmaya başladı. Ağustos 2022'de Amsterdam, yüzlerce sığınmacının bir kabul merkezinin dışında uyuduğu tespit edildiğinden, Hollanda'nın başkenti limanına demirlemiş bir yolcu gemisinde en az 1.000 göçmenin geçici olarak barındırılmasına yönelik bir planı onayladı" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Örgüt, Ukraynalı mültecilerin menşe ülkelerine göre kabulünü örnek olarak veriyor. Uluslararası Af Örgütü Kıdemli Araştırma ve Politika Danışmanı Philip Luther, 'Suriye ve Afganistan'daki savaş ve baskıdan kaçanlara aynı muameleyi yapmadılar' diyor. 'Elbette, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığını sesli bir şekilde eleştiren ABD de, memnuniyetle karşılanan bir hareketle on binlerce Ukraynalının savaşta kaçmasını kabul etti. Ancak Haitili sığınmacıları keyfi

gözüne aldı, aşağılayıcı kötü muameleye maruz bıraktı. Irka dayalı işkence yaptı” (Euronews.com., 2023).

Kimlik Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB’nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin “Kimlik” kodu başlığı altında yer alan “Haber-1’e”, “Haber-2’ye”, “Haber-3’e”, “Haber-7’ye”, “Haber-8’e”, “Haber-15’e”, “Haber-17’ye”, “Haber-18’e” ve “Haber-20’ye” ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Kimlik” koduyla etiketlenmiştir.

İlgili haber metinlerinde “Avrupalı”, “AB vatandaşı”, “ten rengi” “din-inanç” ve “etnik köken” gibi kavramların/durumların geçtiği cümle/cümleler “kimlik” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla etiketlenmiştir. Panoptik gözetim teorisine göre; farklı durumlar ve kimlikler üzerinden bir tür sınıflandırma ve kimliklendirme faaliyeti yürüten modern yönetimler, birtakım söylemler aracılığıyla “öteki” mefhumunu yaratarak güvenlik politikalarını bu durumlar/kimlikler üzerinden meşru kılmaktadırlar (Foucault, 2019:20-22). Nitekim gözetim uygulamalarını güvenlikle ilişkilendiren modern yönetimler, meşruluğunu daha çok “ötekine” duyulan korkudan dolayı güvenlikle bağdaştırılan durumlardan almaktadırlar (Bauman ve Lyon, 2020:118-119).

Bu bağlamda Haber-1 metnine bakıldığında “Avrupalı” ve “kimin AB’ye geleceğine ve kimin kalabileceğine kaçakçıların değil Avrupalıların karar vereceği” ifadeleri modern yönetimin göç konusunu AB için bir “güvenlik sorunu” olarak algıladığını göstermektedir. Nitekim bu algı neticesinde “Avrupalı” kimliğini ön plana çıkartan modern yönetim, Avrupalı olmayanları farklı bir kategoriye koyduğu ve gözetim faaliyetlerini sınıflandırma ve kimliklendirme ekseninde yürüttüğü ve dolayısıyla gözetim faaliyetlerini meşru göstermek için de “Yeni Göç ve İltica Paktını” uygulamaya koyduğu ve bu yolla eylemlerine yasal bir zemin hazırladığı söylenebilir. Nitekim modern yönetimler birtakım siyasi ve yasal düzenlemeler aracılığıyla eylemlerini meşrulaştırırlar ve bu yasal düzenlemeler aracılığıyla egemenliklerini koruma altına alırlar (Foucault, 2015:324).

Haber-2 metnine bakıldığında ön plana çıkan “*kimlik tespiti*” ve “*Pakistan, Bangladeş, Fas ve Cezayir gibi nispeten güvenli ülkelerden gelen sığınmacılar*” gibi ifadeler, yine modern yönetimin göç ve iltica politikası kapsamında yürüttüğü gözetim faaliyetleri ekseninde değerlendirilebilir. Burada birtakım veri gözetim sistemleri ve kimliklendirme/sınıflandırma uygulamalarıyla söz konusu kişiler (sığınmacı/mülteci) üzerinde kontrol sağlamayı ve içinde bulunduğu yapıyı koruma altına almayı amaç edinen modern yönetim, gözetim tekniklerini ve

uygulamalarını daha çok yasal düzenlemeler, politikalar ve uygulamalar aracılığıyla devreye sokmaktadır. Yine ilgili metinde bazı kimliklerin nispeten güvenli olduğuna yönelik bir ifadenin yer alması, modern yönetimin içinde bulunduğu yapıyı korumak adına kendisinden olmayanı kimliksel olarak sınıflandırmasına neden olmaktadır. Bu tür bir sınıflandırma, modern yönetimin güvenliği açısından yararlı olabilir; ancak söz konusu sınıflandırmaya tabi tutulan kişiler ya da toplumlar için olumsuz durumlara yol açabilir.

Haber-3 metnine bakıldığında ise burada ön plana çıkan *“Kur’an yakma olaylarının ardından saldırıların engellendiği belirtilerek İsveç’in terör tehdidi seviyesi yükseltildi”* cümlesinde, İslam kimliğine yönelik bir saldırının gerçekleştiği ve Kur’an yakma olayları sonrası modern yönetimin “tehdit” algısının arttığı ve bu bağlamda da elektronik gözetim sistemlerini uygulamaya koyduğu söylenebilir. Burada din-inanç eksenli kimliğin, modern yönetim açısından “tehdit” olarak görülmesi, gözetim sistemlerine başvurmayı kolaylaştırmıştır. Nitekim modern yönetimler güvenlik adı altında birtakım yasal düzenlemelerle her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle modern yönetim hem içinde bulunduğu yapıyı kontrol altında tutmakta hem de tehdit olarak gördüğü kimliği gözetim altında tutmaktadır. Yine aynı metinde geçen *“Hükümet gerekçe olarak Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika’daki silahlı çatışmaları ve organize suç ve terörizmden kaynaklanan tehditlerin artmasını gösterdi”* cümlesi, modern yönetimin farklı kimliklerden kaynaklanan durumları güvenlik sorunu olarak algıladığı ve bu bağlamda da sınır kontrollerini ve gözetimini artırdığı söylenebilir. Nitekim bu tür söylemler modern yönetimin güvenlik ve gözetim faaliyetlerini meşru göstermesi ve kendi vatandaşını da (özellikle etnik köken olarak ilgili kimliklerden geliyorsa. Örneğin: Afrikalı, Afganistanlı, Ukraynalı) denetim ve gözetim altında tutması açısından önemlidir.

Haber-7 metninde geçen *“Brüksel’in, Batı Afrika ülkelerinin göçün temel nedenleriyle mücadele etmesine, mültecilere insani yardım sağlamasına ve insan kaçakçılarına karşı baskı yapmasına yardımcı olmak için yıl sonundan önce ‘210 milyon Euro’dan fazla’ bir mali destek sağlayacağı öngörüiliyor”* cümlesinde, modern yönetimin Batı Afrika ülkelerinden AB sınırlarına yönelecek göçü kendi sınırlarına yönelik bir “tehdit” olarak görmesi ve modern yönetim tarafından ilgili cümlede “etnik kimliğe” vurgu yapılması ilgili cümlenin “Kimlik” kodu bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim “Kimlik” kodu, ilgili haberlerde ön plana çıkan cümleler bağlamında değerlendirildiğinde; modern yönetimin kimliksel bir sınıflandırmayla göç politikasını yönetmeye çalıştığı ve kendi topraklarına tehdit olarak gördüğü söz konusu kimlikleri birtakım düzenlemelerle, politikalarla ve uygulamalarla gözetim ve kontrol altında tuttuğu söylenebilir.

Haber-8 metnine bakıldığında ise yine ön plana çıkan “*AB üyesi olmayan*” ve “*göçü Avrupai bir şekilde yönetmemiz gerekiyor*” cümleleri modern yönetimin Avrupalı kimliğini diğer kimliklerden ayırdığı ve diğer kimlikleri “öteki” kategorisine yerleştirdiği söylenebilir. “Öteki” mefhumu üzerinden bir kimliksel sınıflandırma yapan modern yönetim, söz konusu sınıflandırmayı güvenlikle ilişkili durumlara bağlamaktadır.

Yine Haber-15 metnine bakıldığında burada geçen “*Helsinki, Moskova'nın teşvik ettiğini söylediği Orta Doğulu ve Afrikalı göçmenlerin sınırına doğru akışını durdurmak istiyor*” cümlesi, modern yönetimin “etnik kimlik” üzerinden kimliksel bir sınıflandırmaya gittiği söylenebilir. Burada “Afrikalı” ve “Orta Doğulu” kimliğini kendi sınırlarına yönelen bir tehdit olarak gören modern yönetim, kontrol ve gözetim mekanizmalarıyla bu göçü durdurma yönünde politikalar ortaya koymaya çalışmaktadır. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de modern yönetimlerin çokça başvurduğu gözetim tekniklerinden biri kimliksel sınıflandırma tekniğidir ve modern yönetimlerin çokça bu gözetim tekniğine başvurmasının temel gerekçelerinden biri, söz konusu tehdide yönelik daha fazla veriyi daha etkili, hızlı ve düzenli bir şekilde elde etmek istemesidir.

Haber-17 ve Haber-18 metinlerine bakıldığında da yine “etnik kimliğe” yönelik birtakım kimliksel sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir ve bu sınıflandırma neticesinde farklı bir kategoriye koyulan kimliklerin farklı uygulamalara maruz kaldığı söylenebilir. Burada modern yönetimlerin kendi vatandaşlarını ya da içinde bulundukları sistemi gözetim altında tutmak ve korumak adına yaptıkları birtakım kimliksel sınıflandırmalar “öteki” mefhumu üzerinden etnik, dinsel ve cinsiyet kimliklerinin toplum içinde dışlanmasına ve baskı görmesine yol açabilir.

Haber-20 metnine bakıldığında ise burada ön plana çıkan “*Ukraynalı mültecilerin menşe ülkelerine göre kabulü*”, “*Suriye ve Afganistan'daki savaş ve baskıdan kaçanlara aynı muameleyi yapmadılar ve “Haitili sığınmacıları keyfi gözaltına aldı, aşağılayıcı kötü muameleye maruz bıraktı ve ırka dayalı işkence yaptı”*” cümleleri, modern yönetimin “etnik kimliğe” yönelik kimliksel sınıflandırma politikasının toplumsal yaşama yansımaya örnek gösterilebilir. Burada Suriye, Afganistan ve Haiti’den gelen sığınmacıları, kendi sınırlarına yönelik bir tehdit olarak gören modern yönetimin, söz konusu sınıflandırma neticesinde hangi kimliklerin sakıncalı olduğunu hangilerinin sakıncalı olmadığını birtakım politikalarla ve yasal düzenlemelerle ortaya koyması söz konusu olumsuz durumların yaşanmasına neden olmuştur. Modern yönetimin güvenlik adı altında sınıflandırmaya dayalı gözetim tekniklerini kullanması, kendi sınırlarını ve vatandaşını koruması açısından olumlu görülebilir; ancak söz konusu sınıflandırmanın farklı kimlikler üzerindeki olumsuz etkisi de göz ardı edilmemelidir.

“Kimlik” kod başlığı altında yer alan ilgili haber metnlerinin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi kimlikler, uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada modern yönetimin “Avrupalı”, “Avrupai” ve “AB vatandaşı” kavramları üzerinden bir kimlik söylemi inşa ettiği ve bu kimlik söylemi inşası sonrası modern yönetimin; Avrupalıların güvenliğinin korunması amacıyla veri gözetim sistemlerini, elektronik gözetim sistemlerini ve yeni Göç ve İltica Paktı’nı uygulamaya koyduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra burada modern yönetimin güvenlik adı altında gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırma faaliyetlerini ve elektronik gözetim sistemlerini normalleştirdiği ve AB sınırlarına yönelen göçü de patolojikleştirdiği söylenebilir.

5) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: VOA Türkçe Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Göç ve İltica Paktı, özellikle sığınma hakkını elde edemeyen düzensiz göçmenlerin daha hızlı geri gönderilebilmesi için, ‘göçmen gelişlerinin ve sınırlara yakın kapalı merkezlerin daha sıkı kontrol altına alınmasını’ öngörüyor" (VOA Türkçe, 2023).
- "İtalya, İspanya, Yunanistan, Malta ve Kıbrıs gibi göçmenlerin ilk giriş yaptığı ülkelerden, göçmenlerin başka ülkelere yerleştirilmesi ve bu ülkelerin mali olarak rahatlaması için Avrupa ülkeleri arasında bir ‘dayanışma mekanizması’ kuruluyor" (VOA Türkçe, 2023).
- "Pakt, gelenleri caydırmanın yanı sıra, göçmenlerin çıkış ülkesi ya da transit geçiş ülkeleriyle de işbirliğini güçlendirmek istiyor. Bu bağlamda, göç akınını daha kıta topraklarına ulaşmadan da durdurmayı hedefleyen AB, Türkiye ve Libya ile imzaladığı anlaşmaların bir benzerini Tunus hükümetiyle de imzalamak istiyor" (VOA Türkçe, 2023).
- "Yeni reformla, AB topraklarına girişe ilişkin tüm kriterler sıkılaştırılıyor; sığınma talepleri kabul edilmeyen tüm göçmenlerin işlem ve geri dönüş süreleri ise hızlandırılıyor. Bir göçmenin giriş yaptığı ülkeye geri gönderilmesini öngören Dublin Anlaşması değiştirilmiyor; ancak bu ülkelerden göçmen kabul etmeyen üyelerden, kişi başına belirlenen bir katkı payı ödemesi kuralı getiriliyor. Buna göre, başta kıtanın güneyinde olmak üzere ‘ön cephe’ ülkeleri, AB'nin dış sınırlarında daha sıkı bir sığınma politikası uygulayacak.

İtalya veya Yunanistan iltica dosyalarını yönetmekle yükümlü olmaya devam edecek; ancak sığınma başvurusu reddedilen göçmenleri sınır dışı etme konusunda daha fazla yetkiye sahip olacaklar. Uzlaşmanın bir diğer önemli noktası da, “güçlü göç baskısına maruz kalan AB ülkeleriyle zorunlu dayanışma” mekanizmasının kurulması. Sığınmacıları kendi topraklarında kabul etmek istemeyen devletler AB Komisyonu’na mali katkı yapacak ve Komisyon da bu fonu sorumluluk üstlenen ülkeler arasında bölüştürecektir (VOA Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği (AB), Avrupa sınırlarının korunmasını ve sığınmacıların Batı Avrupa’ya seyahat etmesinin zorlaştırılmasını esas alan yeni sığınma ve göç anlaşmasını kabul etti. AB Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve üye ülkeler son iki gündür aralıksız sürdürülen müzakerelerin ardından, yeni kurallar üzerinde anlaşmaya vardı. Avrupa Birliği, 2015 yılındaki sığınmacı krizinden bu yana kalıcı bir yasal düzenleme arayışı içindeydi. Komisyon tarafından 2020 yılında hazırlanan yasal düzenleme, uzun tartışmaların ardından, Avrupa Parlamentosu seçimleri öncesi kabul edilmiş oldu" (BBC Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa'da birçok ülke normalde serbest dolaşımın olduğu Schengen bölgesinde geçici olarak sınır kontrollerini yeniden uygulamaya başladı. Schengen kurallarına göre, iç güvenlik veya kamu politikasına yönelik ciddi tehdit olarak görülen durumlarda ‘son çare olarak’ bu yönteme başvuruluyor" (Euronews.com., 2023).
- "Avusturya: Ekim ayında Çek Cumhuriyeti ile olan sınırında 6 Aralık'a kadar sürecek kontroller başlattı. Silah kaçakçılığı tehditleri, Ukrayna'daki savaşla bağlantılı suç şebekeleri ve insan kaçakçılığını gerekçe göstererek Slovenya ve Macaristan ile sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı" (Euronews.com., 2023).
- "Danimarka: Ağustos ayında, Kuran yakma olaylarının ardından güvenliği artırmak için Kopenhag havaalanında Schengen ülkelerinden gelenler de dahil olmak üzere sınır kontrollerini sıkılaştırdı. AB komisyonu raporuna göre Danimarka-Almanya kara sınırında ve Almanya'ya feribot bağlantısı olan limanlarda kontroller Mayıs 2024'e kadar uzatıldı. Hükümet, düzensiz göçteki

artışa yanıt verdiğini söyledi ve terörizm, organize suçlar, yabancı istihbarat casusluğu ve Ukrayna'daki savaştan kaynaklanan tehditleri gerekçe gösterdi" (Euronews.com., 2023).

- "Almanya: Almanya'da bu yıl ilk kez yapılan sığınma taleplerinde keskin bir artış görüldü. Göç artışına ve yüksek kaçakçılığa karşı, eylül ayında Polonya, Çek Cumhuriyeti ve İsviçre ile olan kara sınırlarında 4 Aralık'a kadar geçerli olacak kontroller ilan etti. Avusturya ile kara sınırı kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı. Buna gerekçe olarak Orta Doğu terörizmiyle bağlantılı güvenlik tehditleri ve Ukrayna'daki savaşı gösterdi" (Euronews.com., 2023).

- "İtalya: Balkan rotası üzerinden transit geçiş yapan bazı göçmenlerin terörist olabileceğini söyleyerek 21 Ekim itibariyle Slovenya ile olan kuzeydoğu kara sınırında polis kontrollerini yeniden başlattı. İçişleri Bakanı Matteo Piantedosi, kontrollerin muhtemelen gelecek yıla kadar uzatılacağını kaydetti" (Euronews.com., 2023).

- "Norveç: AB üyesi olmayan ancak Schengen düzenlemesine dahil olan Norveç, 12 Kasım itibariyle Schengen bölgesine feribot bağlantısı olan limanlarında sınır kontrollerini yeniden başlattı. Gerekçe olarak da kıyı ve kıyı ötesi altyapısına ve yabancı istihbarat servislerine yönelik tehditleri gösterdi. Bu kontrollerin 5 Mayıs 2024 tarihine kadar sürmesi bekleniyor" (Euronews.com., 2023).

- "Polonya: Göçmenlerin yasadışı yollardan giriş yapma çabalarını gerekçe göstererek Slovakya sınırındaki geçici kontrolleri 3 Aralık'a kadar uzattı. Bu yılın başlarında 'nakit karşılığı vize' skandalının yaşandığı ülkede insanların aracılara ödeme yaptıktan sonra uygun kontroller yapılmadan hızlı bir şekilde vize aldıkları bir sistemin olduğu ortaya çıkmıştı" (Euronews.com., 2023).

- "İsveç: Sınır polisine üst araması ve elektronik gözetimin kullanılması dahil olmak üzere daha fazla yetki verildi. Kur'an yakma olaylarının ardından saldırıların engellendiği belirtilerek İsveç'in terör tehdidi seviyesi yükseltildi. Kasım ayı itibariyle sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı" (Euronews.com., 2023).

- "Fransa: Terör tehdidi gerekçesiyle Schengen üyeleriyle olan sınırlarında kontrolleri yeniden başlattı. Bu önlemin 30 Nisan 2024 tarihine kadar sürmesi bekleniyor. Brüksel'de iki kişinin bir saldırgan tarafından öldürülmesinin ardından ekim ayında Belçika sınırında güvenlik artırıldı" (Euronews.com., 2023).

- "Slovakya: Macaristan sınırındaki geçici kontrollerin 23 Aralık'a kadar devam etmesini onayladı. 2022 yılına kıyasla bu yıl yasadışı yollardan gelen yaklaşık yüzde 500 daha fazla göçmenin gözüaltına alındığı belirtildi" (Euronews.com., 2023).
- "Slovenya: Schengen üyeleriyle olan sınır kontrollerini 9 Aralık'a kadar uzattı. Hükümet gerekçe olarak Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika'daki silahlı çatışmaları ve organize suç ve terörizmden kaynaklanan tehditlerin artmasını gösterdi. 22 Aralık'tan itibaren altı ay süreyle bu sınırlarda kontrollerin yeniden başlatılması planlanıyor. Ekim ayında Slovenya, Hırvatistan ve Macaristan ile olan sınır kapılarına polis konuşlandırıldı" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Polonya Savunma Bakanlığı, Belarus sınırına 10 bin asker gönderileceğini açıkladı. Polonya Savunma Bakanlığı, ülkenin Belarus ile doğu sınırına "caydırıcı" olarak 10 bin asker konuşlandırılacağını duyurdu. Savunma Bakanı Mariusz Blaszczak devlet radyosuna yaptığı açıklamada, 'Bu operasyona yaklaşık 10 bin asker katılacak, bunların 4 bini sınır polisini desteklemek üzere doğrudan operasyonlara katılacak ve 6 bini de takviye olarak görev yapacak.' ifadelerini kullandı. Bakanlık bir önceki gün 2 bin ilave askerin Belarus sınırını güçlendirmek üzere 15 gün içinde bölgeye gönderileceğini açıklamıştı. Bunların sınır bölgesinde halihazırda görev yapan 2 bin askere ek olarak görevlendirileceği bildirilmişti. NATO üyesi olan Polonya kısa bir süre önce Belarus'tan gelebilecek provokasyon tehdidi ve bu ülkede bulunan Rus paralı asker grubu Wagner'in yarattığı potansiyel tehlikeler konusunda uyarıda bulunmuştu. Varşova, Rusya ve Belarus'u bölgeyi istikrarsızlaştırmak üzere Avrupa Birliği'ne yeni bir göçmen akını düzenlemekle suçlamıştı. Leh yetkililere göre, yıl başından bu yana 19 bin göçmen Polonya sınırını geçmeye çalıştı. 2022'de bu sayının, tüm yıl için 16 bin olduğu bildirildi. Sadece geçtiğimiz temmuz ayında 4 binden fazla göçmenin Polonya sınırını geçme teşebbüsünde bulunduğu açıklandı" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yeni Pakt kapsamındaki en önemli yeniliklerden biri, hükümetlere göç akışlarını yönetmek için üç seçenek sunacak olan "zorunlu dayanışma" sistemidir: Belirli sayıda sığınmacının yerini değiştirmek, yer değiştirmeyi reddettikleri her

başvuru sahibi için katkı payı ödemek ve finansman sağlamak, tesisler ve teknik ekipman gibi alanlarda operasyonel destek sağlamak" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Başkan Ursula von der Leyen Perşembe günü yaptığı açıklamada, Avrupa Komisyonu'nun Moritanya'nın göçmen akışını yönetmesine ve insan kaçakçılarına karşı önlem almasına destek olmak için 210 milyon Euro'dan fazla taze para sözü vereceğini söyledi" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Anlaşma, Yeni Göç ve İltica Paktının beş temel önerisini kapsıyor:
  - Tarama Yönetmeliği: AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması, böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması.
  - Eurodac Düzenlemesi: Yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi.
  - İltica Prosedürleri Yönetmeliği: iltica, geri dönüş ve sınır prosedürlerinin daha hızlı ve etkili hale getirilmesi.
  - İltica Göçü Yönetimi Yönetmeliği: sığınma başvurularının büyük çoğunluğundan birkaç ülkenin sorumlu olduğu mevcut sistemi dengelemek için Üye Devletler arasında yeni bir dayanışma mekanizması oluşturulması ve sığınma başvurularının sorumluluğuna ilişkin net kurallar oluşturulması.
  - Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü: AB'nin gelecekte göçmenlerin araçsallaştırılması da dahil olmak üzere kriz durumlarıyla yüzleşmeye hazırlıklı olmasını sağlamak" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Başkan von der Leyen şunları söyledi: 'Bugün Bulgaristan ve Romanya için tarihi bir an. Ve Rumen ve Bulgar vatandaşları için büyük bir gurur günü. Mart ayından itibaren sınır kontrolü olmadan iç deniz ve hava sınırlarını serbestçe geçebilecekler. Bu, her iki ülke ve bir bütün olarak Schengen bölgesi için ileriye

doğru atılmış büyük bir adımdır. Bulgaristan ve Romanya'yı tebrik ederiz: Bu büyük başarı sizin sıkı çalışmanız, kararlılığınız ve azminiz sayesinde mümkün oldu. Sizin sayenizde Schengen bölgesi tüm AB vatandaşlarının yararına olacak şekilde daha da güçlenecek'" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-12)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Operasyonel destek: Ajans, 2019'dan bu yana Üye Devletlere verdiği operasyonel desteği artırdı ve bu faaliyetlerin Üye Devletler için açık bir katma değeri var. Frontex, arama ve kurtarma operasyonlarının desteklenmesinde teknik ve operasyonel yardım da dahil olmak üzere, ortak operasyonlar ve hızlı sınır müdahaleleri yoluyla Üye Devletlere kapsamlı yardım sağlamaktadır. Daimi Birlik: Frontex'e Üye Devletlere dış sınırları koruma, sınır ötesi suçlarla (göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, terörizm ve hibrit tehditler dahil) mücadele etme çabalarında ve kayda değer ölçüde destek sağlamak için benzersiz bir araç sağlıyor ve düzensiz göçmenlerin etkili ve sürdürülebilir geri dönüşünü hızlandırmayı sağlıyor. Daimi Kolordu'nun kurulması ve konuşlandırılması, 2027 yılına kadar 10.000 üyeye ulaşacak şekilde kademeli olarak gerçekleştiriliyor" (Europa.eu., 2024).

▪ "Ylva Johansson, İçişlerinden Sorumlu Komisyon Üyesi: AB'nin en büyük ajansı Frontex, kritik öneme sahip bir görevi yerine getiriyor. Misyonu, Üye Devletlerin ortak Avrupa dış sınırlarını korumalarına yardımcı olmak, geri dönüşleri desteklemek ve bunu yaparken temel hakları desteklemektir. Bu değerlendirme Frontex'in, Üye Devletlerin ortak AB dış sınırlarını koruma konusunda desteklenmesinde oynadığı kritik rolü doğruluyor ve aynı zamanda ajansın verimliliğini, şeffaflığını ve dayanıklılığını daha da güçlendirmek için atmamız gereken adımları da belirliyor" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-13)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Komisyon, Aralık 2021'de Schengen Sınır Kanunu'nun güncellenmesini ve revize edilmesini önerdi. Reformun amacı, Schengen bölgesinin hem dış hem de iç sınırlarda düzgün işleyişini sağlamak için gerekli araç yelpazesini tamamlamaktır. Bugünkü anlaşma, Schengen Sınırlar Kanunu'nun güçlendirilmesine yönelik aşağıdaki önlemleri içeriyor: Göçmenlerin araçsallaştırılmasına yönelik sınır

önlemleriyle birlikte daha güçlü dış sınırlar. İç sınır kontrollerine alternatif olarak sınır bölgelerinde sınır ötesi polis iş birliğinin kullanılmasına yönelik güçlendirilmiş çerçeve. Son çare tedbiri olarak iç sınır kontrollerinin, tanımlanmış zaman sınırları ve arttırılmış güvenlik önlemleri ile yapılandırılmış bir sistem içerisinde olası yeniden uygulamaya konulması için gözden geçirilmiş bir çerçeve. Üye Devletlere AB içindeki ikincil hareketlerle başa çıkmada yardımcı olmak amacıyla düzensiz göçmenler için yeni transfer prosedürü. AB vatandaşı olmayanların seyahatini sınırlamaya yönelik ortak ve basitleştirilmiş kurallarla, büyük sağlık acil durumları sırasında AB'nin dış sınırlarında üçüncü ülke vatandaşlarına yönelik seyahat kısıtlamaları" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-16)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yeni Slovak hükümeti, artan sayıda göçmenin ülkeye girmesini önlemek için Pazartesi günü Macaristan sınırına polis ve silahlı kuvvet konuşlandırılacağını duyurdu. Başbakan Robert Fico hemen daha fazla ayrıntı vermedi ancak yasa dışı göçün kontrol edilmesi gerektiğini, aksi takdirde "terörist" gruplarla bağlantılı kişilerin ülkeye girebileceğini söyledi. Fico, Slovakya-Macaristan sınırı yakınında düzenlediği basın toplantısında, 2023 yılının ilk 10 ayında 46.000 yasadışı göçmenin Slovakya'ya girdiğini söyledi" (Euronews.com., 2023).
- "İçişleri Bakanı Matus Sutaj Estok ile görüşmesinin ardından konuşan Fico, konuşlandırmanın derhal başlayacağını ve sınırdaki durumu bizzat denetleyeceğini söyledi" (Euronews.com., 2023).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Disiplin/Denetim" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e", "Haber-2'ye", "Haber-3'e", "Haber-5'e", "Haber-6'ya", "Haber-7'ye", "Haber-8'e", "Haber-10'a", "Haber-12'ye", "Haber-13'e" ve "Haber-16'ya" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla etiketlenmiştir. Burada ilgili metinlerde geçen "kontrol altına almak", "pakt ve anlaşmalar", "sığınma politikası", "sınırların korunması", "yasal düzenlemeler", "sınır kontrolleri", "sınır kontrol araçları" ve "sınır denetimi" gibi kavramları/durumları içeren ve çağrıştıran cümleler, modern yönetimin disiplin ve denetim faaliyetleri kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla

kodlanmıştır. Bunun yanı sıra burada ilgili haber metinlerinde geçen ifadeler, AB'nin göç ve ilticaya dair ortaya koyduğu politikaların haber kaynaklarında yer alan halidir. Foucault'nun modern iktidar teorisine göre (*aynı zamanda panoptik gözetim teorisi*); modern iktidarların/yönetimlerin ideal bir düzen yaratma isteği, bireyin ve toplumun kontrol ve denetim yoluyla büyük bir gözaltı sürecine tabi tutulmasına neden olmaktadır ve bu durum da beraberinde egemen gücün tahakkümünde arzu edilen disiplin toplumunun oluşmasına yol açmaktadır (Foucault, 2019:96-97). Modern yönetimin birey ve toplum üzerindeki disiplin ve denetim uygulamalarını Panoptikon'daki denetçinin uygulamalarına benzeten Foucault, Panoptikon'daki denetçinin tekniklerini (*caydırma, disiplin, denetim, gözetim*) kendi iktidar teorisinde de modern yönetimin uygulamaları üzerinden analiz etmiştir (Foucault, 2019:96). Foucault'ya göre Panoptikon; her şeyi ideal bir biçime indirgemeye ve normalleştirmeye çalışan bir iktidar mekanizmasının diyagramıdır ve bu haliyle modern yönetimlerin/iktidarların kurumları ve politikaları Panoptik düzeni çağrıştırmaktadır (Foucault, 2015:302-303). Yine ona göre Panoptik sistemleri çağrıştıran modern sistemlerde egemen güç; egemenliğini disiplin, denetim, gözetim ve güvenlik üzerine inşa etmektedir ve hukuk sistemlerinin bireyi evrensel değerlere göre nitelendiren eylemlerinin karşısına modern yönetimler; sınıflandırmayı, dışlamayı ve disiplin yoluyla karakterize etmeyi ve ötekileştirmeyi koymaktadır (Foucault, 2015:326). Bu bağlamda Haber-1 metnine bakıldığında ön plana çıkan “kontrol altına almak”, “sığınma politikası”, “pakt ve anlaşmalar” gibi kavramlar/durumlar modern yönetimin disiplin ve denetim faaliyetlerini çağrıştırmışından dolayı ilgili kavramların geçtiği cümleler disiplin/denetim koduyla kodlanmıştır. Burada birtakım siyasi ve yasal düzenlemelerle hem bireyi hem de toplumu disiplin ve denetim politikalarıyla ve uygulamalarıyla kontrol altında tutmaya çalışan modern yönetim, eylemlerinin meşruluğunu bu tür yasal düzenlemelerden ve politikalardan almaktadır. Bunun yanı sıra göç ve sığınma politikasını güvenlikle ilintili durumlar ekseninde yönetmeye çalışan modern yönetim, bireyi ve toplumu ve “istenmeyen risk” olarak gördüğü sığınmacıları belli tekniklerle ve uygulamalarla olabildiğince gizli bir şekilde izlemekte, gözetim ve kontrol altında tutmaktadır.

Haber-2 metnine bakıldığında burada geçen “sınırların korunması” ifadesi ve “yasal düzenlemeler” ifadesi modern yönetimin denetim ve disiplin faaliyetlerini çağrıştırmışından dolayı ilgili kavramların geçtiği cümleler disiplin/denetim koduyla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra Foucault'nun dispoitif dediği *kurumlar, yasalar, söylemler, düzenleyici kararlar, idari tasarruflar* gibi ince ve etkili teknikler üzerinden göç ve iltica politikasını yöneten modern yönetim, bu teknikler vasıtasıyla hem “istenmeyen risk” olarak gördüğü sığınmacılara yönelik

gerçekleştireceği eylemlerine meşru bir zemin oluşturmaya çalışmakta hem de içinde bulunduğu yapıyı bu tür teknik araçlarla denetlemekte ve kontrol altında tutmaya çalışmaktadır.

Haber-3 metnine bakıldığında da ön plana çıkan ifadeler; “sınır kontrolleri” ve “üst araması”dır. Burada kendi ülkelerine tehdit olarak gördükleri sığınmacıları ve yasa dışı göçü birtakım yasal düzenlemelerle/anlaşmalarla ve politikalarla kontrol ve gözetim altında tutmaya çalışan AB üye ülkeleri, eylemlerinin meşruluğunu bu tür yasal düzenlemelerden ve politikalardan almaktadırlar. Bunun yanı sıra AB üye ülkesi olan Avusturya sınır kontrollerinin ve denetiminin gerekçesini, Ukrayna’daki savaşla bağlantılı suç şebekelerine ve insan kaçakçılığına bağlarken; yine AB üye ülkesi olan Danimarka sınır kontrollerinin gerekçesini terörizme, düzensiz göçteki artışa, yabancı istihbarattaki casusluğa ve Ukrayna’daki savaştan kaynaklanan tehditlere bağlamakta; AB üye ülkesi olan Almanya sınır kontrollerinin gerekçesini insan kaçakçılığına ve Orta Doğu terörizmine ve Ukrayna’daki savaşa bağlamakta; AB üye ülkesi olan İtalya sınır kontrollerinin gerekçesini transit geçiş yapan bazı göçmenlere bağlamakta; AB üye ülkesi olan Polonya sınır kontrollerinin gerekçesini yasa dışı göçe bağlamakta; AB üye ülkesi olan İsveç sınır kontrollerinin gerekçesini terör tehdidinde bağlamakta; AB üye ülkesi olan Fransa sınır kontrollerinin gerekçesini terör tehdidinde bağlamakta; AB üye ülkesi olan Slovakya sınır kontrollerinin gerekçesini yasa dışı göçe bağlamakta ve AB üye ülkesi olan Slovenya sınır kontrollerinin gerekçesini Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika’daki silahlı çatışmalara ve terörizmden kaynaklanan tehditlere bağlamaktadır. Burada söz konusu üye devletlerin denetim ve disiplin uygulamalarının gerekçeleri değişebilir; ancak bu tür uygulamalar temelinde güvenlikle bağlantılı olan gözetim uygulamalarını ve politikalarını teşvik eden durumları içermektedir. Nitekim Foucault’ya göre; disiplin ve denetim mekanizmalarıyla mutlak suretle her şeyi engelleyen, kısıtlayan ve kontrol eden modern yönetimler/iktidarlar, güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine, bireyin gözetlenmesine ve denetlenmesine izin vermekte ve imkan yaratmaktadırlar (Foucault, 2019:9).

Haber-5 metnine bakıldığında ön plana çıkan ifadeler “sınır koruması” ve “sınır kontrolleri”dir. Söz konusu ifadelerin modern yönetimin denetim ve disiplin faaliyetleri bağlamında verilmesi, ilgili cümlelerin disiplin/denetim koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Burada içinde bulunduğu yapıyı ve sınırlarını korumaya çalışan modern yönetim, birtakım denetim uygulamaları ve politikalarıyla bunu gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda denetim ve kontrol uygulamalarını daha çok kolluk kuvvetleri aracılığıyla gerçekleştiren modern yönetim, söz konusu eylemlerin haklı gerekçesini ortaya koyduğu yasal düzenlemelerden almaktadır.

Haber-6 metninde ön plana çıkan durum ise; modern yönetimin göçe ve ilticaya yönelik uygulamaya koyduğu birtakım yasal düzenlemelerdir. Göç akışını yönetmek adına modern yönetim tarafından hazırlanan göç ve iltica paketi, sistem içindeki denetimin ve disiplinin sağlanmasına yöneliktir. Burada modern yönetimin kendi sınırlarını ve vatandaşını korumak adına ortaya koyduğu yasal düzenlemeler ve politikalar, ideal bir disiplin-denetim düzeninin oluşmasına sağlayabilir; ancak bu tür bir düzende modern yönetimin daha fazla gözetim, denetim ve disiplin uygulamalarını devreye koyması da olasıdır. Nitekim içinde bulunduğu yapıyı yüksek güvenli bir hale ve en ideal düzen haline getirmeye çalışan modern yönetim, güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine ve uygulamalarına imkan yaratabilmekte ve izin verebilmektedir ve böylece hem denetim yoluyla “istenmeyen risk” olarak gördüğü sığınmacılar üzerinde bir kontrol kurmakta hem de içinde bulunduğu yapının bütünü üzerinde güvenlik uygulamalarıyla ve politikalarıyla bir hakimiyet kurmaktadır.

Haber-7 metninde ön plana çıkan “*Leyen, Avrupa Komisyonu'nun Moritanya'nın göçmen akışını yönetmesine ve insan kaçakçılarına karşı önlem almasına destek olmak için 210 milyon Euro'dan fazla taze para sözü vereceğini söyledi*” ifadesi modern yönetimin göç eksenli tehdit algısını göstermekle birlikte bu tehdit algısının azaltılmasına yönelik politikalarını ise çoğunlukla üçüncü ülkeler aracılığıyla devreye sokmaktadır. Diğer yandan modern yönetimin bu politikası daha çok “dışsallaştırma” politikaları kapsamında değerlendirilmektedir. Nitekim Avrupa Birliği politikalarını tanımlamak için dışsallaştırmayı kullanan araştırmacılar, AB'nin, sığınmacıları ve mültecileri Avrupa entegrasyonu için istenmeyen bir risk olarak değerlendirdiğini söylerler ve bu bağlamda AB'nin bir tür dışsallaştırma politikası yürüttüğünü belirtirler (Dahlman, 2016:9-10). Ayrıca ilgili metinde Moritanya'yla göçmen akışını durdurmak için anlaşma yapılacağına dair bir ifadenin yer alması, AB'nin dışsallaştırma politikaları bağlamında değerlendirilmiştir.

Haber-8 metninde ise modern yönetimin yine göç akışını yönetmek adına ortaya koyduğu birtakım yasal düzenlemeler ön plana çıkmaktadır. Disiplin-denetim mekanizması ekseninde göçü yönetmeye çalışan modern yönetim, hem dispoitifler aracılığıyla göç politikasını meşrulaştırmakta hem de tarama yönetmeliği ve Eurodac düzenlemesi gibi veri gözetim sistemleriyle, kişisel veri sistemlerini kullanmakta ve böylece bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırmakta ve izlemektedir (Lyon, 2013:34). Bu tür gözetim sistemlerinin kullanım gerekçesini güvenlikle ilintili durumlara bağlayan modern yönetimler, güvenlik-gözetim birlikteliğinde daha fazla gözetim sistemlerinin ve uygulamalarının kullanımını kolaylaştırmakta ve teşvik etmektedirler.

Haber-10 metninde geçen ifadelerle bakıldığında ise; iki ülkenin gerekli prosedürleri modern yönetimin istediği şekilde gerçekleştirmesi neticesinde Schengen bölgesine katılmaya hak kazandıklarına yönelik bir durum ön plana çıkmaktadır. Modern yönetimin tüm AB sistemini bir disiplin-denetim mekanizması üzerine kurması ve bu sisteme uygun olanların ya da AB sözleşmesinin maddelerini yerine getirenlerin kabul edilmesi, Bentham'ın Panoptikon hapishane tasarımı için yazdığı "sözleşme-plan" başlıklı dokuzuncu mektupta "sözleşmenin en iyi şartları hazırlayan kişiyle yapılması gerekir"(Bentham, 1995:41) ifadelerini çağrıştırmakla birlikte modern yönetimin içinde bulunduğu yapı üzerinde üst düzey bir kontrol kurmaya çalıştığı da söylenebilir.

Modern yönetimin birtakım ince ve etkili tekniklerle disiplin ve denetim mekanizması üzerine inşa ettiği AB düzeni, ideal ve disiplinci bir düzen olarak nitelendirilebilir; ancak diğer yandan bireyin ve toplumun üst düzey disiplin teknikleriyle ve uygulamalarıyla kontrol ve denetim altında tutulması ve sürekli bir güvenlik halinin yaratılması bireyin, George Orwell'in tabiriyle "*en nihayetinde insani niteliklerini yitirmesine ve ruhsuz otomatlara dönüşmesine*" (Orwell, 2023:9-20) neden olacağı söylenebilir. Bunun yanı sıra modern yönetim disiplin ve denetim uygulamalarıyla kendi vatandaşı üzerinde bir kontrol kurduğu gibi kendi vatandaşını ve içinde bulunduğu yapıyı korumak adına ortaya koyduğu uygulamalarla ayrıca başka kültürler ve kimlikler üzerinde de bir kontrol kurmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda Haber-12 metninde geçen ifadelerle bakıldığında; modern yönetimin kendi sınırlarını ve vatandaşını korumak amacıyla birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla Frontex'i kurduğu ve Frontex bünyesinde sınır denetim ve gözetim faaliyetlerini gerçekleştirdiği söylenebilir. Modern yönetimin içinde bulunduğu yapının güvenliğini sağlamak adına ortaya koyduğu düzenlemeler, uygulamalar ve politikalar normal kabul edilebilir; ancak burada Frontex'in başka kimlikler ve kültürler üzerinde bir tür baskı aracı olarak görev yapmasına izin verilmesi, bireyin güvenliğini önceleyen evrensel hukuk ilkeleriyle bağdaşmayacağı gibi bu evrensel hukuk ilkelerine uymayı taahhüt eden ancak buna rağmen bu tür baskı mekanizmalarının uygulamaya koyulmasına izin veren modern yönetimin de bir tür çelişki içinde olduğu söylenebilir.

Haber-13 metninde ise ön plana çıkan durum/ifade "sınır kontrolleri"dir. Modern yönetimin hem Schengen bölgesi içinde olan ülkelere hem de Schengen bölgesi içinde olmayan ülkelere yönelik birtakım sınır kontrol uygulamalarını ve düzenlemelerini devreye koyması ve bir tür denetim-disiplin faaliyeti yürütmesi, ilgili haber metninde geçen ifadelerin disiplin-denetim kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bu tür sınır kontrollerinin temel gerekçesini güvenlikle ilgili sorunlara bağlayan modern yönetimler, güvenlik adı altında her türlü disiplin, gözetim ve denetim tekniklerine başvurmakta ve böylece hem kendi

vatandaşlarını hem de “istenmeyen risk” olarak gördükleri kişileri/sığınmacıları kontrol altında tutabilmektedirler. Bu bağlamda modern yönetimler/iktidarlar, disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde denetim ve kontrol sağlarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9).

Haber-16 metninde ön plana çıkan durum/ifade ise, “sınır denetimi” ve “sınırların korunması”dır. Burada yine güvenlikle ilintili sorunları gerekçe gösteren modern yönetim, kendi sınırlarına tehdit olarak gördüğü “yasa dışı göçü” kontrol ve denetim altına almak için birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla kolluk kuvvetlerini görevlendirmektedir. Nitekim kendi eylemlerine meşru bir zemin hazırlamak isteyen modern yönetim bunu birtakım siyasi ve yasal düzenlemeler aracılığıyla yapmakta ve bu şekilde ideal ve sorunsuz bir düzen yaratmaya çalışmaktadır (Foucault, 2015:324).

“Disiplin/Denetim” kod başlığı altında yer alan ilgili haber metnlerinin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Burada yer alan haber metnlerinde geçen ifadelerle bakıldığında modern yönetimin “terörizm” ve “yasa dışı göç” eksenli bir güvenlik söylemi inşa ettiği söylenebilir ve bu güvenlik söylemi neticesinde de modern yönetimin birtakım sınır kontrol uygulamalarını, sınır gözetim sistemlerini, sınır koruma kanunlarını ve politikalarını ortaya koyduğu söylenebilir. Özellikle burada göç akışını yönetmek üzere modern yönetim tarafından oluşturulan yeni “Göç ve İltica Paktı”, yine modern yönetimin içinde bulunduğu yapının sınırlarını ve sahillerini korumak üzere kurduğu “Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex)” ve yine Schengen bölgesi içinde yer alan ülkelerin iç sınır kontrollerinin yapılması için yürürlüğe konulan “Schengen Sınırları Kanunu” modern yönetimin güvenlik söylemi neticesinde disiplin-denetim mekanizması üzerine inşa ettiği uygulamalardır. Nitekim devreye soktuğu söz konusu uygulamalar aracılığıyla hem kendi vatandaşı üzerinde bir kontrol kuran hem de başkaları üzerinde iktidarını sürdüren modern yönetim, burada ilgili tarafları kendi egemenliği altında tutmak için yaratmış olduğu düzen içinde her türlü uygulamayla ilgili tarafları yönlendirmekte, teşvik etmekte, kışkırtmakta ya da yarattığı alanın sınırlarını genişletmekte, kısıtlamakta, zorlaştırmakta ve kolaylaştırmakta ve mutlak manada bu şekilde bir disiplin, denetim ve kontrol sağlamaktadır (Foucault, 2021:73).

6) **Kod:** • Güvenlik/Tehdit

Kodlama Yapılan İlgili Metin: VOA Türkçe Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB göç reformu üzerinde anlaştı: Avrupa'ya göçmen girişleri zorlaştırılıyor" (VOA Türkçe, 2023).
- "AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen de Çarşamba günü yaptığı açıklamada, 'Göç, Avrupa çapında çözümler gerektiren bir Avrupa sorunudur' dedi" (VOA Türkçe, 2023).
- "Her yıl yüz binlerce düzensiz göçmenin AB sınırlarına ulaşmak için tehlikeli yolculuklar yaptığını belirten Von der Leyen, 'Göç ve İltica Paktı, Avrupa'nın karşı karşıya olduğu bu soruna etkili bir yanıt vermesini sağlayacaktır. Bu, kimin AB'ye geleceğine ve kimin kalabileceğine kaçakçıların değil Avrupalıların karar vereceği anlamına gelmektedir. Bu, aynı zamanda ihtiyacı olanların korunacağı anlamına gelmektedir. Bu pakt, üye devletlerin, AB'ye yasadışı göçü önlerken dış sınırlarımızı koruyanlarla dayanışma göstererek sarf edilen çabaları sorumlu bir şekilde paylaşmasını da sağlayacaktır' dedi" (VOA Türkçe, 2023).
- "Göç ve İltica Paktı, özellikle sığınma hakkını elde edemeyen düzensiz göçmenlerin daha hızlı geri gönderilebilmesi için, 'göçmen gelişlerinin ve sınırlara yakın kapalı merkezlerin daha sıkı kontrol altına alınmasını' öngörüyor" (VOA Türkçe, 2023).
- "Pakt, gelenleri caydırmanın yanı sıra, göçmenlerin çıkış ülkesi ya da transit geçiş ülkeleriyle de işbirliğini güçlendirmek istiyor. Bu bağlamda, göç akınını daha kıta topraklarına ulaşmadan da durdurmayı hedefleyen AB, Türkiye ve Libya ile imzaladığı anlaşmaların bir benzerini imzaladığı Tunus hükümetiyle de sistemi kurmak istiyor" (VOA Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği (AB), Avrupa sınırlarının korunmasını ve sığınmacıların Batı Avrupa'ya seyahat etmesinin zorlaştırılmasını esas alan yeni sığınma ve göç anlaşmasını kabul etti. AB Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve üye ülkeler son iki gündür aralıksız sürdürülen müzakerelerin ardından, yeni kurallar üzerinde anlaşmaya vardı. Avrupa Birliği, 2015 yılındaki sığınmacı krizinden bu yana kalıcı bir yasal düzenleme arayışı içindeydi. Komisyon tarafından 2020 yılında hazırlanan

yasal düzenleme, uzun tartışmaların ardından, Avrupa Parlamentosu seçimleri öncesi kabul edilmiş oldu" (BBC Türkçe, 2023).

- "Sığınma başvuruları daha hızlı incelenip sonuçlandırılacak Avrupa dış sınırlarında sığınma başvurusu yapanlar arasında hızlı bir tarama yapılacak. Pakistan, Bangladeş, Fas ve Cezayir gibi nispeten güvenli ülkelerden gelen sığınmacılar, hareket özgürlüğünün kısıtlı olduğu kapalı merkezlerde tutulacak. Bu kişilerin sığınma başvuruları en geç 9 ay içinde sonuçlandırılacak. Sığınma başvurusu kabul edilmeyenler derhal geri gönderilecek" (BBC Türkçe, 2023).
- "Yeni yasayla 6 yaşından büyük çocukları da kapsayacak şekilde, parmak izlerine yüz görüntüleri eklenerek, AB topraklarına gelenlerin daha etkili bir şekilde tanımlanması sağlanacak. Yetkililer bir kişinin güvenlik tehdidi oluşturup oluşturmadığını, kişinin şiddete başvurduğunu veya yasa dışı şekilde silahlandığını kaydedebilecek. Toplanan parmak izleri ve yüz görüntüleri AB veri tabanına işlenecek. Tüm üye ülkeler bu veri tabanına erişebilecek. Böylece bir kişinin birden fazla AB ülkesinde sığınma başvurusunda bulunup bulunmadığı kontrol edilebilecek" (BBC Türkçe, 2023).
- "AB'ye yasa dışı yollardan girenler, 7 güne kadar kimlik tespiti, biyometrik veri toplama, sağlık ve güvenlik kontrollerini de içeren zorunlu bir giriş öncesi tarama prosedürüne tabi tutulacak" (BBC Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa'da birçok ülke normalde serbest dolaşımın olduğu Schengen bölgesinde geçici olarak sınır kontrollerini yeniden uygulamaya başladı. Schengen kurallarına göre, iç güvenlik veya kamu politikasına yönelik ciddi tehdit olarak görülen durumlarda 'son çare olarak' bu yönteme başvuruluyor" (Euronews.com, 2023).
- "Avusturya: Ekim ayında Çek Cumhuriyeti ile olan sınırında 6 Aralık'a kadar sürecek kontroller başlattı. Silah kaçakçılığı tehditleri, Ukrayna'daki savaşla bağlantılı suç şebekeleri ve insan kaçakçılığını gerekçe göstererek Slovenya ve Macaristan ile sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı" (Euronews.com., 2023).
- "Danimarka: Ağustos ayında, Kuran yakma olaylarının ardından güvenliği artırmak için Kopenhag havaalanında Schengen ülkelerinden gelenler de dahil olmak üzere sınır kontrollerini sıkılaştırdı. AB komisyonu raporuna göre

Danimarka-Almanya kara sınırında ve Almanya'ya feribot bağlantısı olan limanlarda kontroller Mayıs 2024'e kadar uzatıldı. Hükümet, düzensiz göçteki artışa yanıt verdiğini söyledi ve terörizm, organize suçlar, yabancı istihbarat casusluğu ve Ukrayna'daki savaştan kaynaklanan tehditleri gerekçe gösterdi" (Euronews.com., 2023).

- "Almanya: Almanya'da bu yıl ilk kez yapılan sığınma taleplerinde keskin bir artış görüldü. Göç artışına ve yüksek kaçakçılığa karşı, eylül ayında Polonya, Çek Cumhuriyeti ve İsviçre ile olan kara sınırlarında 4 Aralık'a kadar geçerli olacak kontroller ilan etti. Avusturya ile kara sınırı kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı. Buna gerekçe olarak Orta Doğu terörizmiyle bağlantılı güvenlik tehditleri ve Ukrayna'daki savaşı gösterdi" (Euronews.com., 2023).

- "İtalya: Balkan rotası üzerinden transit geçiş yapan bazı göçmenlerin terörist olabileceğini söyleyerek 21 Ekim itibarıyla Slovenya ile olan kuzeydoğu kara sınırında polis kontrollerini yeniden başlattı. İçişleri Bakanı Matteo Piantedosi, kontrollerin muhtemelen gelecek yıla kadar uzatılacağını kaydetti" (Euronews.com., 2023).

- "Norveç: AB üyesi olmayan ancak Schengen düzenlemesine dahil olan Norveç, 12 Kasım itibarıyla Schengen bölgesine feribot bağlantısı olan limanlarında sınır kontrollerini yeniden başlattı. Gerekçe olarak da kıyı ve kıyı ötesi altyapısına ve yabancı istihbarat servislerine yönelik tehditleri gösterdi. Bu kontrollerin 5 Mayıs 2024 tarihine kadar sürmesi bekleniyor" (Euronews.com., 2023).

- "Polonya: Göçmenlerin yasadışı yollardan giriş yapma çabalarını gerekçe göstererek Slovakya sınırındaki geçici kontrolleri 3 Aralık'a kadar uzattı. Bu yılın başlarında 'nakit karşılığı vize' skandalının yaşandığı ülkede insanların aracılara ödeme yaptıktan sonra uygun kontroller yapılmadan hızlı bir şekilde vize aldıkları bir sistemin olduğu ortaya çıkmıştı" (Euronews.com., 2023).

- "İsveç: Sınır polisine üst araması ve elektronik gözetimin kullanılması dahil olmak üzere daha fazla yetki verildi. Kur'an yakma olaylarının ardından saldırıların engellendiği belirtilerek İsveç'in terör tehdidi seviyesi yükseltildi. Kasım ayı itibarıyla sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı" (Euronews.com., 2023).

- "Fransa: Terör tehdidi gerekçesiyle Schengen üyeleriyle olan sınırlarında kontrolleri yeniden başlattı. Bu önlemin 30 Nisan 2024 tarihine kadar sürmesi

bekleniyor. Brüksel'de iki kişinin bir saldırgan tarafından öldürülmesinin ardından ekim ayında Belçika sınırında güvenlik artırıldı" (Euronews.com., 2023).

- "Slovakya: Macaristan sınırındaki geçici kontrollerin 23 Aralık'a kadar devam etmesini onayladı. 2022 yılına kıyasla bu yıl yasadışı yollardan gelen yaklaşık yüzde 500 daha fazla göçmenin gözetimine alındığı belirtildi" (Euronews.com., 2023).
- "Slovenya: Schengen üyeleriyle olan sınır kontrollerini 9 Aralık'a kadar uzattı. Hükümet gerekçe olarak Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika'daki silahlı çatışmaları ve organize suç ve terörizmden kaynaklanan tehditlerin artmasını gösterdi. 22 Aralık'tan itibaren altı ay süreyle bu sınırlarda kontrollerin yeniden başlatılması planlanıyor. Ekim ayında Slovenya, Hırvatistan ve Macaristan ile olan sınır kapılarına polis konuşlandırıldı" (Euronews.com., 2023).
- "Finlandiya: İki hafta içinde 700'den fazla göçmenin farklı sınır kapılarına ulaşmasının ardından 24 Kasım'da Rusya'ya açılan 8 yolcu kapısından 7'sini geçici olarak kapattı. Helsinki, yüksek miktardaki göçmenin sınırlarına taşınmasından Moskova'nın sorumlu tutarken, Kremlin bunu reddediyor" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Brüksel, Avrupa Birliği'ne vizesiz erişim hakkı olan 60 ülkeden bazılarının düzensiz göçmenlerin 27 üyeli bloğa girmeleri için bir geçiş merkezi olarak kullanılmasından endişe ediyor" (Euronews.com., 2023).
- "Avrupa Komisyonu, güvenlik risklerini azaltmak ve vizesiz seyahatin kötüye kullanımını engellemek amacıyla daha ciddi bir askıya alma mekanizması önerdi" (Euronews.com., 2023).
- "AB Komisyonu Başkan Yardımcısı Margaritis Schinas, öneriye ilişkin yaptığı açıklamada, vizesiz seyahatin düzensiz göçe ya da AB için güvenlik risklerine yol açması halinde, vizesiz seyahatin suistimal edilmesine hızlı bir şekilde karşı koymamızı sağlayacak daha güçlü bir mekanizma öneriyoruz' diye konuştu" (Euronews.com., 2023).
- "Avrupa Komisyonu'nun içişlerinden sorumlu üyesi Ylva Johansson, 'AB ile vizesiz seyahat uygulamasına sahip olan ve Avrupa Birliği için güvenlik riski ya da potansiyel güvenlik riski taşıyan kişilere oldukça ucuza pasaport ve vatandaşlık satan ülkeler var' uyarısında bulundu" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Polonya Savunma Bakanlığı, Belarus sınırına 10 bin asker gönderileceğini açıkladı. Polonya Savunma Bakanlığı, ülkenin Belarus ile doğu sınırına 'caydırıcı' olarak 10 bin asker konuşlandırılacağını duyurdu. Savunma Bakanı Mariusz Blaszczak devlet radyosuna yaptığı açıklamada, 'Bu operasyona yaklaşık 10 bin asker katılacak, bunların 4 bini sınır polisini desteklemek üzere doğrudan operasyonlara katılacak ve 6 bini de takviye olarak görev yapacak' ifadelerini kullandı. Bakanlık bir önceki gün 2 bin ilave askerin Belarus sınırını güçlendirmek üzere 15 gün içinde bölgeye gönderileceğini açıklamıştı. Bunların sınır bölgesinde halihazırda görev yapan 2 bin askere ek olarak görevlendirileceği bildirilmişti. NATO üyesi olan Polonya kısa bir süre önce Belarus'tan gelebilecek provokasyon tehdidi ve bu ülkede bulunan Rus paralı asker grubu Wagner'in yarattığı potansiyel tehlikeler konusunda uyarıda bulunmuştu. Varşova, Rusya ve Belarus'u bölgeyi istikrarsızlaştırmak üzere Avrupa Birliği'ne yeni bir göçmen akını düzenlemekle suçlamıştı. Leh yetkililere göre, yıl başından bu yana 19 bin göçmen Polonya sınırını geçmeye çalıştı. 2022'de bu sayının, tüm yıl için 16 bin olduğu bildirildi. Sadece geçtiğimiz temmuz ayında 4 binden fazla göçmenin Polonya sınırını geçme teşebbüsünde bulunduğu açıklandı" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Başkan Ursula von der Leyen Perşembe günü yaptığı açıklamada, Avrupa Komisyonu'nun Moritanya'nın göçmen akışını yönetmesine ve insan kaçakçılarına karşı önlem almasına destek olmak için 210 milyon Euro'dan fazla taze para sözü vereceğini söyledi" (Euronews.com., 2024).

▪ "Brüksel'in, Batı Afrika ülkesinin göçün temel nedenleriyle mücadele etmesine, mültecilere insani yardım sağlamasına ve insan kaçakçılarına karşı baskı yapmasına yardımcı olmak için yıl sonundan önce '210 milyon Euro'dan fazla' bir mali destek sağlayacağı öngörülüyor" (Euronews.com., 2024).

▪ "Von der Leyen, 'Sahel'deki durum çok istikrarsız ve Moritanya bölgede istikrar açısından çok önemli bir rol oynuyor' dedi" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Anlaşma, Yeni Göç ve İltica Paktının beş temel önerisini kapsıyor:
  - Tarama Yönetmeliği: AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması, böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması.
  - Eurodac Düzenlemesi: Yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi.
  - İltica Prosedürleri Yönetmeliği
  - İltica Göçü Yönetimi Yönetmeliği
  - Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği, düzensiz göçü hafifletmek ve azaltmak için güvenli ve yasal yolların oluşturulmasına büyük öncelik vermektedir. Yoksulluk ve fırsat eksikliği, kötü yönetim, çatışmalar, iklim değişikliği ve doğal afetler nedeniyle yerinden edilme ve göç hareketleri de rekor sayılara ulaşıyor. BMMYK, 2024 yılında zorla yerinden edilecek kişinin sayısının 130 milyondan fazla olacağını öngörüyor. Savunmasız göçmen ve mültecilerin korunması sağlanmalı ve düzensiz göç ile yerinden edilmenin temel nedenleri ele alınmalıdır. Suç ağlarının insanların çaresizliği üzerinden büyümesine izin vermemeliyiz. Avrupa Birliği, göçmen kaçakçılığına karşı yeni kurulan Küresel İttifak'ta, dünyanın dört bir yanındaki ortaklarıyla birlikte, hareket halindeki insanları sömüren ve hayatlarını tehlikeye atan suç kaçakçılığı ağlarına karşı kararlı adımlar atma sözü verdi" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Schengen bölgesi de Bulgaristan ve Romanya'yı kabul etmeye hazır. Son on yılda AB, bölgeyi iç sınır kontrolleri olmadan koruyan mimariyi güçlendirmek için çalıştı. AB'nin güvenlik tehditlerine karşı güçlü kalmasını sağlamak amacıyla güvenlik, polis ve yargı iş birliği alanında bir dizi tedbir uygulamaya konuldu. Schengen bölgesi artık yeni bir yönetim modeli, yeni bir değerlendirme mekanizması ve yıllık raporlama ve izleme döngüsüyle de desteklenmektedir. Son

yıllarda gösterilen ortak çabalar Schengen'i daha güçlü ve daha dirençli hale getirdi" (Europa.eu., 2023).

- "Birliğin dış sınırlarının korunmasında Bulgaristan ve Romanya'ya yardımcı olmak amacıyla önemli miktarda mali destek ve Frontex yardımı sağlanmaya devam edilecektir. Aynı zamanda Bulgaristan ve Romanya'nın dış sınırlarda geliştirdiği pilot projelerin de etkili olduğu görüldü ve daha yapısal düzenlemelere dönüştürülmesi gerekiyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-11)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ursula von der Layen, 'Göç, Avrupa çapında çözümler gerektiren bir Avrupa sorunudur'" (Europa.eu., 2023).
- "Pakt'ın yanı sıra Komisyon, Üye Devletleri acil zorluklarla başa çıkmak için somut, operasyonel önlemler yoluyla desteklemektedir. Akdeniz, Balkanlar veya Atlantik üzerinden yasa dışı göçle mücadele için somut eylem planlarını hayata geçiriyoruz. Kaçakçılarla ve insan tacirleriyle mücadele etmek ve AB'de kalma hakkı olmayan göçmenlerin menşe ülkelerine etkili bir şekilde geri dönmelerini sağlamak için menşe ve geçiş ülkeleri ile ortaklıklar kuruyoruz" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-12)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Operasyonel destek: Frontex, arama ve kurtarma operasyonlarının desteklenmesinde teknik ve operasyonel yardım da dahil olmak üzere, ortak operasyonlar ve hızlı sınır müdahaleleri yoluyla Üye Devletlere kapsamlı yardım sağlamaktadır. Daimi Birlik: Frontex'e Üye Devletlere dış sınırları koruma, sınır ötesi suçlarla (göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, terörizm ve hibrit tehditler dahil) mücadele etme çabalarında ve kayda değer ölçüde destek sağlamak için benzersiz bir araç sağlıyor" (Europa.eu., 2024).
- "Ylva Johansson, İçişlerinden Sorumlu Komisyon Üyesi: AB'nin en büyük ajansı Frontex, kritik öneme sahip bir görevi yerine getiriyor. Misyonu, Üye Devletlerin ortak Avrupa dış sınırlarını korumalarına yardımcı olmak, geri dönüşleri desteklemek ve bunu yaparken temel hakları desteklemektir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-13)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Komisyon, Avrupa Parlamentosu ile Konsey arasında Schengen Sınırları Kanunu'na ilişkin yeni kurallara ilişkin bugün varılan siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılamaktadır. Bu Yönetmelik, AB dış sınırlarındaki zorlukların yanı sıra sınır ötesi sağlık ve güvenlik tehditleriyle başa çıkmak için AB koordinasyonunu güçlendirecektir. Schengen bölgesi son yıllarda COVID-19 salgınından terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve organize suç gibi güvenlik tehditlerine ve düzensiz göçe kadar çeşitli zorluklarla karşı karşıya kaldı. Bu tür gelişmeler güncellenmiş bir Schengen kural kitabını gerektiriyor" (Europa.eu., 2024).
- "Komisyon, Aralık 2021'de Schengen Sınırları Kanunu'nun güncellenmesini ve revize edilmesini önerdi. Reformun amacı, Schengen bölgesinin hem dış hem de iç sınırlarda düzgün işleyişini sağlamak için gerekli araç yelpazesini tamamlamaktır. Bugünkü anlaşma, Schengen Sınırlar Kanunu'nun güçlendirilmesine yönelik aşağıdaki önlemleri içeriyor: Göçmenlerin araçsallaştırılmasına yönelik sınır önlemleriyle birlikte daha güçlü dış sınırlar. İç sınır kontrollerine alternatif olarak sınır bölgelerinde sınır ötesi polis iş birliğinin kullanılmasına yönelik güçlendirilmiş çerçeve. Son çare tedbiri olarak iç sınır kontrollerinin, tanımlanmış zaman sınırları ve arttırılmış güvenlik önlemleri ile yapılandırılmış bir sistem içerisinde olası yeniden uygulamaya konulması için gözden geçirilmiş bir çerçeve. Üye Devletlere AB içindeki ikincil hareketlerle başa çıkmada yardımcı olmak amacıyla düzensiz göçmenler için yeni transfer prosedürü. AB vatandaşı olmayanların seyahatini sınırlamaya yönelik ortak ve basitleştirilmiş kurallarla, büyük sağlık acil durumları sırasında AB'nin dış sınırlarında üçüncü ülke vatandaşlarına yönelik seyahat kısıtlamaları" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-14)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği sınır koruma ajansı Frontex, Türkiye'den AB'ye geçen düzensiz göç yükünü azaltmaya yardımcı olmak amacıyla Bulgaristan'da görevlendirilecek memur sayısını gelecek aydan itibaren üçe katlayacağını bildirdi" (Euronews.com., 2024).

- "Türkiye-Bulgaristan sınırının dikenli tellerle çevrili noktasını ziyaret eden Frontex Direktörü Hans Leijten, yaptığı açıklamada, personel artırımı adınının bu ülkede görevli memur sayısını 500 ile 600 arasına bir rakama çıkaracağını söyledi. Frontex Direktörü, 'Bulgaristan çok önemli bir ortak. Bulgaristan olmadan dış sınırlarımızı koruyamayız' ifadesini kullandı" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-15)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cuma günü Finlandiya'nın Rusya ile olan sınır kapılarından birinde bisikletli 163 göçmenin sığınma talebinde bulunmasının ardından arbeye çıktı. Girişimleri, Finlandiya'nın Rusya ile olan uzun sınırındaki dört geçiş noktasının kapatılmasından yalnızca birkaç saat önce gerçekleşti. Helsinki, Moskova'nın teşvik ettiğini söylediği Orta Doğulu ve Afrikalı göçmenlerin sınırına doğru akışını durdurmak istiyor" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-16)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yeni Slovak hükümeti, artan sayıda göçmenin ülkeye girmesini önlemek için Pazartesi günü Macaristan sınırına polis ve silahlı kuvvet konuşlandırılacağını duyurdu. Başbakan Robert Fico daha fazla ayrıntı vermedi ancak yasa dışı göçün kontrol edilmesi gerektiğini, aksi takdirde 'terörist' gruplarla bağlantılı kişilerin ülkeye girebileceğini söyledi. Fico, Slovakya-Macaristan sınırı yakınında düzenlediği basın toplantısında, 2023 yılının ilk 10 ayında 46.000 yasa dışı göçmenin Slovakya'ya girdiğini söyledi" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-18)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Hollanda, Fransa, Estonya ve İskoçya, Rusya'nın işgalinden sonra güvenli sığınaklara kaçan Ukraynalıları barındırmak için geçici olarak yolcu gemilerini kullandı. Birleşik Krallık, birkaç düzine sığınmacıyı İngiltere'nin güneyindeki bir mavnada ağırlamaya başladı; ancak daha fazlasını gemiye yerleştirme planları Legionella salgını nedeniyle sekteye uğradı" (Euronews.com., 2023).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin “Güvenlik/Tehdit” kod başlığı altında yer alan “Haber-1’e”, “Haber-2’ye”, “Haber-3’e”, “Haber-4’e”, “Haber-5’e”, “Haber-7’ye”, “Haber-8’e”, “Haber-9’a”, “Haber-10’a”, “Haber-11’e”, “Haber-12’ye”, “Haber-13’e”, “Haber-14’e”, “Haber-15’e”, “Haber-16’ya” ve “Haber-18’e” ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla etiketlenmiştir. Bu bağlamda ilgili haber metinlerinde geçen ya da çağrıştıran şu ifadeler; *“güvenlik tehditleri”*, *“yasa dışı göç”*, *“sınır kontrolleri”*, *“sınır güvenliği”*, *“terörizm”*, *“organize suçlar”*, *“salgın hastalıklar”*, *“göçmen kaçakçılığı”*, *“Ukrayna-Rusya savaşı neticesinde AB sınırlarına yönelen göç”* ve *“Afrikalı ve Orta Doğulu göçmen sorunu”* “Güvenlik/Tehdit” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Tarih boyunca sıklıkla gözetime ve gözetim tekniklerine başvuran egemen güçler, bu tür faaliyetlere başvurmalarının temel gerekçesini, güvenliğe ve güvenlikle ilintili sorunlara bağlamaktadırlar (Lyon, 2020). Bunun yanı sıra dış politikada gözetim faaliyetlerini askeri, jeopolitik ve ticari avantajları ve çıkarları için kullanan egemen güçler, iç politikada ise gözetim teknik ve araçlarını; nüfusu kontrol ve denetim altında tutmak, pasifleştirmek ve yönetmek için kullanmaktadırlar (Lyon, 2020). Bu bağlamda Haber-1 metninde ön plana çıkan *“Avrupa’ya göçmen girişleri zorlaştırılıyor”*, *“Göç, Avrupa çapında çözümler gerektiren bir Avrupa sorunudur”*, *“yasa dışı göç”*, *“dış sınırların korunması”* ve *“Göç ve İltica Paktı, özellikle sığınma hakkını elde edemeyen düzensiz göçmenlerin daha hızlı geri gönderilebilmesi için, ‘göçmen gelişlerinin ve sınırlara yakın kapalı merkezlerin daha sıkı kontrol altına alınmasını’ öngörüyor”* ifadeleri ve durumları “Güvenlik/Tehdit” eksenli durumları çağrıştırmıştırdan dolayı metin içerisinde geçen ilgili cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Diğer yandan söz konusu cümlelere bakıldığında modern yönetimin göç eksenli tehdit algısının arttığı söylenebilir ve bu bağlamda modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla hem sınırlarını koruma altına almaya hem de disiplin ve denetim uygulamalarıyla tehdidin etkisini azaltmaya çalıştığı da söylenebilir.

Haber-2 metnine bakıldığında ön plana çıkan *“Avrupa sınırlarının korunması”*, *“Batı Avrupa’ya seyahat etmenin zorlaştırılması”* ve *“AB’ye yasa dışı yollardan girenler, 7 güne kadar kimlik tespiti, biyometrik veri toplama, sağlık ve güvenlik kontrollerini de içeren zorunlu bir giriş öncesi tarama prosedürüne tabi tutulacak”* ifadeleri ve durumları yine “Güvenlik/Tehdit” koduna dair durumları içerdiğinden ve çağrıştırdığından dolayı ilgili cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin içinde bulunduğu

yapıyı ve kendi vatandaşını korumak adına birtakım güvenlik önlemlerini, sınır gözetim sistemlerini ve veri gözetim sistemlerini uygulamaya koyduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra modern yönetimin birtakım söylemler ve yasal düzenlemeler aracılığıyla “istenmeyen risk” olarak nitelendirdiği göçmenleri/sığınmacıları, veri gözetim sistemleriyle kontrol altında tutması “normal” kabul edilebilir; ancak bu durum, modern yönetimin gözetim teknikleri ve uygulamaları aracılığıyla denetim ve kontrol altında tuttuğu göçmenlerin ve sığınmacıların birtakım hak ihlallerine uğramasına ve bu kişilerin gözetim uygulamalarıyla daha fazla baskıya maruz kalmalarına da yol açabilir.

Haber-3 metnine bakıldığında ise birçok AB üye ülkesinin yasa dışı göçten ve terörizmden dolayı sınır kontrol uygulamalarını devreye koyduğu ya da artırdığı söylenebilir. Burada güvenlikle ilintili durumlardan dolayı tehdidin derecesini artıran modern yönetimler, güvenlik adı altında sınır kontrol sistemlerini ve elektronik gözetim sistemlerini birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla meşrulaştırarak uygulamaya koydukları söylenebilir. Bu bağlamda ilgili haber metninde Avusturya, sınır kontrol uygulamalarının gerekçesini Ukrayna’daki savaşa bağlantılı suç şebekelerine ve insan kaçakçılığına bağlarken; Danimarka sınır kontrollerinin gerekçesini terörizme, düzensiz göçteki artışa, yabancı istihbarat casusluğuna ve Ukrayna’daki savaştan kaynaklanan tehditlere bağlamakta; Almanya sınır kontrollerinin gerekçesini insan kaçakçılığına, Orta Doğu terörizmine ve Ukrayna’daki savaşa bağlamakta; İtalya sınır kontrollerinin gerekçesini transit geçiş yapan bazı göçmenlere bağlamakta; Polonya sınır kontrollerinin gerekçesini yasa dışı göçe bağlamakta; İsveç sınır kontrollerinin gerekçesini terör tehdidine bağlamakta; Fransa sınır kontrollerini gerekçesini terör tehdidine bağlamakta; Slovakya sınır kontrollerinin gerekçesini yasa dışı göçe bağlamakta; Slovenya sınır kontrollerinin gerekçesini Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika’daki silahlı çatışmalara ve terörizmden kaynaklanan tehditlere bağlamakta ve Finlandiya sınır kontrollerinin gerekçesini Ukrayna-Rusya savaşıyla birlikte yüksek miktardaki göçmenin sınırlarına yönelmesine bağlamaktadır. Bunun yanı sıra ilgili haber metninde çok sayıda güvenlikle ve tehditle ilişkilendirilen durumların olması ilgili haber metninde geçen cümlelerin “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Ayrıca burada güvenliği gerekçe gösteren modern yönetimler bu vesileyle her türlü gözetim tekniklerine başvurumaktadırlar ve bu gözetim teknikleriyle hem içinde bulundukları yapıyı gözetlemekte hem de “istenmeyen risk” olarak gördüğü kişileri/sığınmacıları izleyebilmekte ve kontrol altında tutabilmektedirler.

Haber-4 metninde ön plana çıkan “düzensiz göçmenler” ifadesi ve modern yönetim tarafından güvenlik riski olarak değerlendirilen “vizesiz seyahatin kötüye kullanımı” durumu, “Güvenlik/Tehdit” koduyla ilgili durumları çağrıştırmaktan dolayı ilgili haber metninde

geçen cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Burada içinde bulunduğu yapıyı en ideal ve sorunsuz yapı haline getirmeyi amaç edinen modern yönetim, söz konusu güvenlik risklerini bertaraf etmek için birtakım siyasi ve yasal düzenlemeler aracılığıyla ilgili riskleri kontrol ve gözetim altında tutmaktadır.

Haber-5 metninde ön plana çıkan “*Polonya Savunma Bakanlığı, Belarus sınırına 10 bin asker gönderileceğini açıkladı*”, “*Belarus'tan gelebilecek provokasyon tehdidi*” ve “*Rus paralı asker grubu Wagner'in yarattığı potansiyel tehlikeler*” gibi ifadeler “Güvenlik/Tehdit” koduyla ilgili durumları çağrıştırmaktan dolayı ilgili cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin Ukrayna-Rusya savaşıyla birlikte “tehdit” seviyesinin arttığı söylenebilir. İlgili savaşı ve sonrasında yaşanabilecek sorunları kendi sınırlarına yönelik tehdit olarak algılayan modern yönetim bu tehdidi önlemek ya da etkisini azaltmak için güvenlik adı altında söz konusu sınırlara kolluk kuvvetleri ve gözetim sistemleri aracılığıyla birtakım müdahalelerde bulunmaktadır.

Haber-7 metninde ise; modern yönetimin “*göçmen akışını*” ve “*Batı Afrika ülkelerindeki istikrarsız durumu*” kendi sınırlarına yönelik tehdit olarak algıladığı ve dolayısıyla bu tehdidi önlemek ya da etkisini azaltmak için de üçüncü ülkelerle anlaşma yoluna gittiği söylenebilir. Bunun yanı sıra ilgili haber metninde güvenlik ve tehdit kodunu çağrıştıran cümlelerin olması, söz konusu cümlelerin “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır.

Haber-8 metnindeki ifadelere bakıldığında ise; modern yönetimin göçe ve ilticaya yönelik birtakım yasal düzenlemeler yürürlüğe koyduğu ve bu yasal düzenlemeler ekseninde düzensiz göçü ve göç akışını, gözetim ve kontrol altında tuttuğu söylenebilir. Özellikle üye ülkelerin göç akışının yönetilebilmesi için modern yönetim tarafından “Göç ve İltica Paktı’nın” yürürlüğe konulması ve bu Pakt bünyesinde tarama yönetmeliğinin ve Eurodac düzenlemesinin olması, modern yönetimin göçü kontrol altına almaya yönelik çabası olarak yorumlanabilir. Nitekim tarama yönetmeliğinin “*AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması ve böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması*” amacıyla hazırlanması ve Eurodac düzenlemesinin de “*yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz verilerin toplanması ve ortak bir veri tabanının geliştirilmesi*” üzerine kurulmuş olması bir yandan modern yönetimin veri gözetim sistemleriyle “istenmeyen risk” olarak gördüğü kişileri/sığınmacıları gözetim ve kontrol altında tutmaya bir yandan da kendi sınırlarını koruma altına almaya çalıştığı söylenebilir.

Haber-9 metninde geçen “*Avrupa Birliği, düzensiz göçü hafifletmek ve azaltmak için güvenli ve yasal yolların oluşturulmasına büyük öncelik vermektedir*” ve “*aynı zamanda,*

yoksulluk ve fırsat eksikliği, kötü yönetim, çatışmalar, iklim değişikliği ve doğal afetler nedeniyle yerinden edilme ve göç hareketleri de rekor sayılara ulaşıyor“ ifadelerinde modern yönetim hem göç eksenli konuları hem de çevre ve iklim ile ilgili konuları güvenlikle ilişkilendirmiştir. Bu bağlamda ilgili haber metninde geçen ifadeler “Güvenlik/Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin yoğun bir göçe sebep olacak durumları sıralaması ve bu durumları sınırlarına tehdit olarak görüyor olması akabinde uygulamaya koyacağı kontrol ve gözetim uygulamaları için meşru bir zemin yaratma çabası olarak yorumlanabilir. Nitekim güvenlik-gözetim birlikteliğinde modern yönetim güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve başvurmaktadır. Dolayısıyla bu tür gözetim teknikleriyle hem istenmeyen risk olarak gördüğü kişileri gözetim altında tutabilmekte hem de içinde bulunduğu yapıyı ve nüfusu güvenlik yoluyla koruma altına alabilmektedir.

Haber-10 metninde geçen *“AB'nin güvenlik tehditlerine karşı güçlü kalmasını sağlamak amacıyla güvenlik, polis ve yargı iş birliği alanında bir dizi tedbir uygulamaya koyuldu”* ve *“Birliğin dış sınırlarının korunmasında Bulgaristan ve Romanya'ya yardımcı olmak amacıyla önemli miktarda mali destek ve Frontex yardımı sağlanmaya devam edilecektir”* ifadeleriyle, modern yönetimin yine dış sınırlar ve güvenlik riskleri söylemini öne çıkardığı söylenebilir. Bunun yanı sıra ilgili metinde sınırların korunmasına, güvenliğe ve tehdiye yönelik ifadelerin bulunması, söz konusu metinde geçen cümlelerin “Güvenlik/Tehdit“ kodu bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada yine güvenliği gerekçe gösteren modern yönetim, birtakım yasal düzenlemeler ve uygulamalarla gözetim araçlarını ve tekniklerini devreye koymakta ve söz konusu gözetim araçlarıyla ve uygulamalarıyla da içinde bulunduğu yapı üzerinde hakimiyet sağlamakta; aynı zamanda tehdit olarak gördüğü kişiler ya da durumlar üzerinde de mutlak manada kontrol kurmaktadır.

Haber-11 metnine bakıldığında ise burada “göç, Avrupa çapında çözümler gerektiren bir Avrupa sorunudur” ifadesiyle ve “yasa dışı göçle mücadele için somut eylem planlarını hayata geçiriyoruz” ifadesi modern yönetimin göçü ve özellikle yasa dışı göçü Avrupa sınırları için bir tehdit olarak gördüğünü göstermekle birlikte bu tehdidi azaltmak ya da ortadan kaldırmak için de yine “Göç ve İltica Paktı” kapsamında birtakım kontrol ve gözetim faaliyetlerini uygulamaya koyduğu söylenebilir.

Bunun yanı sıra bölgesel ve küresel sistemde gelişen olaylarla birlikte modern yönetimlerin/devletlerin güvenlik algısı da değişebilmektedir. Nitekim AB yönetiminin algıladığı tehdit neticesinde bir güvenlik söylemi inşa ettiği ve bu söylem ekseninde de birtakım yeni uygulamalar ortaya koyduğu söylenebilir. Diğer yandan Panoptik gözetim teorisi

perspektifinden bakıldığında güvenlik/tehdit mefhumu modern yönetimler için önemli mefhumlardan biridir. Ayrıca güvenlik/tehdit söylemiyle birlikte modern yönetimler, gözetimi derinleştirebilecekleri gibi güvenlik-gözetim birlikteliğinde birtakım hak ihlallerine de yol açabilirler. Nitekim birçok modern yönetim güvenlik adı altında üst düzey teknolojik gözetim uygulamalarına ve araçlarına izin verebilmekte ve bu vesileyle bireyin, toplumun ve içinde bulundukları sistemin gözetlenmesine de imkan yaratabilmektedirler. Bu durum da beraberinde yeni güvenlik açıklarını ve hak ihlallerini yaratmaktadır. Bu bağlamda Haber-12 metnine bakıldığında modern yönetimin yasa dışı göçe karşı ve sınırlarının ve sahillerinin korunması için birtakım operasyonel faaliyetleri uygulamaya koyduğu ve bu faaliyetler ekseninde de gözetime başvurduğu söylenebilir. Nitekim ilgili metinde geçen *"Frontex, arama ve kurtarma operasyonlarının desteklenmesinde teknik ve operasyonel yardım da dahil olmak üzere, ortak operasyonlar ve hızlı sınır müdahaleleri yoluyla Üye Devletlere kapsamlı yardım sağlamaktadır"* ifadesiyle ve *"Daimi Birlik, Frontex'e Üye Devletlere dış sınırları koruma, sınır ötesi suçlarla (göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, terörizm ve hibrit tehditler dahil) mücadele etme çabalarında ve kayda değer ölçüde destek sağlamak için benzersiz bir araç sağlıyor"* ifadesi modern yönetimin Frontex aracılığıyla sınır gözetim uygulamalarını devreye koyduğunu göstermekle birlikte bu tür gözetim araçlarıyla ve uygulamalarıyla sınırlarına tehdit olarak gördüğü kişileri ve durumları da mutlak manada kontrol altında tuttuğu da söylenebilir.

Haber-13 metninde ön plana çıkan *"terörizm"*, *"düzensiz göç"*, *"organize suçlar"* ve *"salgın hastalıklar"* "Güvenlik/Tehdit" koduna dair durumları içerdiğinden dolayı ilgili kelimeler/kavramlar "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Diğer yandan ilgili haber metninde geçen *"bu yönetmelik, AB dış sınırlarındaki zorlukların yanı sıra sınır ötesi sağlık ve güvenlik tehditleriyle başa çıkmak için AB koordinasyonunu güçlendirecektir"* ifadesi modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla sınırlarına yönelebilecek tehditleri kontrol altına almaya çalıştığı söylenebilir. Nitekim bu "yasal düzenlemeleri" dispozitifler içinde değerlendiren Foucault, modern yönetimin bu dispozitifler aracılığıyla güç ilişkilerini dengelediğini, gözetim altında tutmak istediği kişileri bu vesileyle gözetlediğini ve toplumsal yaşamda bu araçlar aracılığıyla bir denetim gerçekleştirdiğini ve yine bu araçlar vasıtasıyla eylemlerine meşru bir zemin hazırladığını söyler (Foucault, 2021).

Haber-14 metninde ön plana çıkan *"düzensiz göç"* ve *"dış sınırları korumak"* kavramları/kelimeleri "Güvenlik/Tehdit" koduna dair durumları içerdiğinden dolayı ilgili haber metninde geçen ve bu kelimeleri/kavramları içeren cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra yine ilgili haber metninde geçen *"Avrupa Birliği sınır koruma ajansı Frontex, Türkiye'den AB'ye geçen düzensiz göç yükünü azaltmaya yardımcı olmak"*

amacıyla Bulgaristan'da görevlendirilecek memur sayısını gelecek aydan itibaren üçe katlayacağını bildirdi“ ifadesi modern yönetimin tehdit algısının arttığını göstermekle birlikte “*AB sınırlarının güvenliği*“ söylemi üzerinden de sınır gözetim ve kontrol uygulamalarına izin verdiği ve imkan yarattığı da söylenebilir. Nitekim burada sınırların korunması için modern yönetimin hem Frontex'i hem de kolluk kuvvetlerini devreye koyması bu duruma örnek gösterilebilir. Burada birtakım denetim ve gözetim araçlarıyla mutlak suretle her şeyi kontrol altına alan modern yönetim, güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine, bireyin gözetlenmesine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır. Bu bağlamda modern yönetimin, denetim ve gözetim yoluyla bireyin bedeni üzerinde bir kontrol kurduğu ve ayrıca “istenmeyen risk“ olarak gördüğü kişiler/sığınmacılar üzerinde de güvenlik söylemi neticesinde yürürlüğe koyduğu yasal düzenlemeler ve devreye soktuğu gözetim sistemleri aracılığıyla bir hakimiyet kurduğu söylenebilir.

Haber-15 metnindeki “*Orta Doğulu ve Afrikalı göçmenler*“ ifadesi modern yönetim tarafından düzensiz göç ve sınır güvenliği ekseninde öne çıkarılan bir cümle olmasından dolayı, söz konusu cümle “Güvenlik/Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Burada söz konusu kimlikleri kendi sınırlarına yönelik bir tehdit olarak gören modern yönetimin, güvenlik adı altında bir tür dışsallaştırma faaliyeti yürüttüğü söylenebilir. Nitekim çoğunlukla AB politikaları için kullanılan dışsallaştırma kavramı/faaliyeti; riskleri ve maliyetleri AB'nin dış sınırlarının ötesine kaydırma çabası olarak yorumlanmaktadır (Dahlman, 2016:8-22). Bu dışsallaştırma faaliyeti kapsamında “istenmeyen risk“ olarak nitelendirilen söz konusu kişiler/kimlikler modern yönetim tarafından bir tür gözetime maruz bırakılmakta ve daha sık kontrole tabi tutulmaktadır.

Haber-16 metninde geçen “*yasa dışı göç*“ ifadesi, yine modern yönetim tarafından sınır güvenliği ekseninde öne çıkarılan bir cümle olmasından dolayı, ilgili kavramın geçtiği cümle “Güvenlik/Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili haber metninde geçen ifadelerle bakıldığında modern yönetimin tehdit algısının arttığı görülmekle birlikte modern yönetimin bu tehdidin etkisini azaltmak için de birtakım kontrol ve gözetim araçlarını uygulamaya koyduğu söylenebilir.

Haber-18 metninde geçen “*Hollanda, Fransa, Estonya ve İskoçya, Rusya'nın işgalinden sonra güvenli sığınaklara kaçan Ukraynalıları barındırmak için geçici olarak yolcu gemilerini kullandı*“ ifadesi, yine modern yönetimin “iç ve dış sınırların güvenliği“ söylemi üzerinden değerlendirilmektedir. Bu bağlamda ilgili cümle “Güvenlik/Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Burada Ukrayna-Rusya savaşıyla birlikte AB sınırlarına yönelen Ukraynalıların, modern yönetimin tehdit algısını arttırdığı söylenebilir. Bu

tehdit neticesinde modern yönetimin Ukraynalıları kapalı bir gemi içinde ve ayrı bir alanda gözetim altında tutması, bir tür dışsallaştırma politikası olarak da yorumlanabilir.

“Güvenlik/Tehdit” kod başlığı altında yer alan ilgili haber metnlerinin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada yer alan haber metnlerinde geçen ifadelerle bakıldığında modern yönetimin “terörizm” ve “yasa dışı göç”, “sınırların korunması”, “organize suçlar”, “Rus tehdidi” ve “salgın hastalıklar” gibi durumlar ekseninde bir güvenlik söylemi inşa ettiği söylenebilir ve bu güvenlik söylemi neticesinde de modern yönetimin birtakım sınır kontrol uygulamalarını, sınır gözetim sistemlerini, sınır koruma kanunlarını ve politikalarını devreye koyduğu söylenebilir. Nitekim Haber-1 metninde yasa dışı göçü, güvenlik sorunu olarak ele alan modern yönetim, bu sorunun çözümü için göç reformu kapsamında yeni “Göç ve İltica Paktı’nı” hazırlamış ve yürürlüğe koymuştur ve yine bu sorunun çözümü için üçüncü ülkelerle ve transit geçiş ülkeleriyle iş birliğine dayalı yöntemler geliştirmiştir. Haber-2 metninde ise yine sığınmacılar üzerinden bir güvenlik söylemi inşa eden modern yönetim, Avrupa sınırlarının korunması için birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla veri gözetim sistemlerini ve zorunlu tarama sistemlerini devreye koymuştur. Haber-3 metnine bakıldığında ise, iç ve dış sınırların korunması ekseninde bir güvenlik söylemi inşa edilmiştir ve bu bağlamda modern yönetim sınırların güvenliği için birtakım sınır kontrol sistemlerini ve elektronik gözetim sistemlerini uygulamaya koymuştur. Haber-4 metnine bakıldığında ise, burada modern yönetimin düzensiz göç ve vizesiz seyahatin kötüye kullanımı ekseninde bir güvenlik söylemi inşa ettiği görülmektedir ve bu bağlamda modern yönetim hem düzensiz göçün hem de vizesiz seyahatin kontrol altına alınabilmesi için söz konusu vizesiz seyahat uygulamasının askıya alınmasına yönelik söylemlerde bulunmuştur. Haber-5 metnine bakıldığında ise modern yönetimin, sınır güvenliği ve Rus tehdidi ekseninde bir güvenlik söylemi inşa ettiği görülmektedir ve bu bağlamda da sınırların korunması için kolluk kuvvetleri aracılığıyla birtakım kontrol uygulamalarını devreye koyduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra Haber-7, Haber-8 ve Haber-9 metnlerine bakıldığında modern yönetimin, düzensiz göç ve göç akışının yönetimi üzerine bir güvenlik söylemi inşa ettiği görülmektedir ve bu bağlamda da modern yönetimin üçüncü ülkelerle anlaşma ve küresel ittifaklar aracılığıyla iş birliği politikalarına yöneldiği söylenebilir. Yine Haber-10, Haber-11 ve Haber-12 metnlerine bakıldığında modern yönetimin, yasa dışı göç ve dış sınırların güvenliği konuları kapsamında bir güvenlik söylemi inşa ettiği görülmektedir ve bu minvalde de modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla yıllık raporlama ve izleme mekanizmalarını ve “Frontex’i

(Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı)” uygulamaya koyduğu söylenebilir. Haber-13 ve Haber-14 metinlerine bakıldığında burada ise modern yönetimin; düzensiz göç, terörizm, salgın hastalıklar gibi konular üzerinden bir güvenlik söylemi inşası gerçekleştirdiği ve bu kapsamda da “Schengen Sınırları Kanununu” yürürlüğe koyduğu ve yine Frontex’i devreye koyduğu söylenebilir. Haber-15, Haber-16 ve Haber-18 metinlerine bakıldığında ise modern yönetimin; yine düzensiz göç, yasa dışı göç ve Rus tehdidi ekseninde bir güvenlik söylemi inşa ettiği görülmektedir ve bu minvalde de modern yönetimin birtakım kontrol mekanizmalarını faaliyete geçirdiği söylenebilir. Diğer yandan ilgili tüm haber metinlerinde geçen ifadelerle bakıldığında modern yönetimin, içinde bulunduğu yapının güvenliğini sağlamak adına, gözetim teknik ve uygulamalarını normalleştirdiği görülmektedir ve ayrıca “istenmeyen risk” olarak gördüğü kişileri/sığınmacıları ise patolojikleştirdiği düşünülmektedir.

7) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: VOA Türkçe Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yeni reformla, AB topraklarına girişle ilişkin tüm kriterler sıkılaştırılıyor; sığınma talepleri kabul edilmeyen tüm göçmenlerin işlem ve geri dönüş süreleri ise hızlandırılıyor. Bir göçmenin giriş yaptığı ülkeye geri gönderilmesini öngören Dublin Anlaşması değiştirilmiyor; ancak bu ülkelerden göçmen kabul etmeyen üyelerden, kişi başına belirlenen bir katkı payı ödemesi kuralı getiriliyor. Buna göre, başta kıtanın güneyinde olmak üzere ‘ön cephe’ ülkeleri, AB’nin dış sınırlarında daha sıkı bir sığınma politikası uygulayacak. İtalya veya Yunanistan iltica dosyalarını yönetmekle yükümlü olmaya devam edecek; ancak sığınma başvurusu reddedilen göçmenleri sınır dışı etme konusunda daha fazla yetkiye sahip olacaklar. Uzlaşmanın bir diğer önemli noktası da, ‘güçlü göç baskısına maruz kalan AB ülkeleriyle zorunlu dayanışma’ mekanizmasının kurulması. Sığınmacıları kendi topraklarında kabul etmek istemeyen devletler AB Komisyonu’na mali katkı yapacak ve Komisyon da bu fonu sorumluluk üstlenen ülkeler arasında bölüştürecek" (VOA Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yeni Pakt kapsamındaki en önemli yeniliklerden biri, hükümetlere göç akışlarını yönetmek için üç seçenek sunacak olan ‘zorunlu dayanışma’ sistemidir. Belirli sayıda sığınmacının yerini değiştirmek, yer değiştirmeyi reddettikleri her

başvuru sahibi için katkı payı ödemek ve finansman sağlamak, tesisler ve teknik ekipman gibi alanlarda operasyonel destek sağlamak" (Euronews.com., 2023).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin "İktidar Laboratuvarı" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e" ve "Haber-6'ya" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "İktidar Laboratuvarı" koduyla etiketlenmiştir.

Panoptikon'u bir tür iktidar laboratuvarı olarak nitelendiren Foucault, Panoptikon'daki egemen gücün kendi kaderini, oradaki mahkumların kaderine birtakım teknik araçlarla ve icatlarla bağlı kıldığını söylemektedir (Foucault, 2015:301). Nitekim modern iktidarın icatlarını ve araçlarını, Panoptikon'daki egemen güç ve egemen gücün icatları üzerinden değerlendiren Foucault, modern toplumsal düzenin, modern iktidarın uygulama alanı olduğunu ve modern iktidarın bu uygulama alanı içinde de birtakım icatları (kurumlar, yasal düzenlemeler, politikalar vb.) devreye soktuğunu söylemektedir. Bunun yanı sıra burada "İktidar Laboratuvarı" koduyla etiketlenen AB'nin göç ve iltica politikasına dair haber metinleri temel olarak; Foucault'nun modern yönetimlerin kurumlarını, organlarını, yönetmeliklerini, tüzüklerini ve politikalarını iktidarın laboratuvarı yani uygulama alanı olarak tanımlaması üzerine, AB'nin göç ve iltica politikası ve bu politikaya bağlı faaliyet alanları da iktidar laboratuvarı kodu ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-1 metninde ön plana çıkan "reform" ve "anlaşma" kavramları modern yönetimin göç ve iltica alanındaki faaliyetlerine meşru bir zemin yaratma çabası olarak yorumlandığından dolayı ilgili haber metninde bu kavramların geçtiği cümleler "İktidar Laboratuvarı" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra Haber-6 metninde ön plana çıkan "Pakt" kavramı yine modern yönetimin göç ve iltica alanındaki uygulama araçlarından biri olması, söz konusu haber metninde bu kavramın geçtiği cümlelerin "İktidar Laboratuvarı" kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

"İktidar Laboratuvarı" kod başlığı altında yer alan ilgili haber metinlerinin metodolojik analizi ise şu soru kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Burada ilgili durum/konu: Modern yönetimin göç ve iltica politikası ve bu politikaya bağlı yasal düzenlemeler, uygulamalar ve anlaşmalardır. Bu bağlamda modern yönetim bu uygulama alanlarının inşasını; düzensiz göç, yasa dışı göç, sınır güvenliği gibi söylemler üzerinden gerçekleştirmekte ve akabinde de uygulama alanı olarak inşa ettiği yasal düzenlemeler, politikalar ve teknik sistemler aracılığıyla da faaliyetlerini sürdürmekte ve güçlendirmektedir.

8) **Kod:** • Baskı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Berlin Entegrasyon ve Göç Deneyisel Araştırma Enstitüsü'nden (BIM) uzman Bernd Kasperek, 'Göçmenler Avrupa sınırlarına yaklaştıklarında zorla geri çevriliyorlar' diye açıklıyor" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Örgüt, Ukraynalı mültecilerin menşe ülkelerine göre kabulünü örnek olarak veriyor. Uluslararası Af Örgütü Kıdemli Araştırma ve Politika Danışmanı Philip Luther, 'Suriye ve Afganistan'daki savaş ve baskıdan kaçanlara aynı muameleyi yapmadılar' diyor. 'Elbette, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığını sesli bir şekilde eleştiren ABD de, memnuniyetle karşılanan bir hareketle on binlerce Ukraynalının savaşta kaçmasını kabul etti. Ancak Haitili sığınmacıları keyfi gözaltına aldı, aşağılayıcı kötü muameleye maruz bıraktı ve ırka dayalı işkence yaptı'" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-21)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "'Aşırı şiddet' Yunanistan'daki gözaltı merkezinde açlık grevini tetikledi. Grevciler yetkilileri mahkûmlara yeterli yiyecek, sıcak su ve ilaç vermemekle ve onları hamamböceklerinin istila ettiği pis hücrelerde barındırmakla suçluyor. İnsanlık dışı muamele ve yaygın polis şiddeti iddiaları üzerine Yunanistan'daki bir gözaltı merkezinde açlık grevi başladı" (Euronews.com., 2023).
- "BVMN tarafından hazırlanan bir rapora göre bu durum, polis memurlarının hücrelere saldırmak ve tutukluları coplarla dövmek de dahil olmak üzere tekrarlanan şiddet olaylarını takip etti. Birkaç eski tutukluyla röportaj yapan STK, kötü muameleye ilişkin şikayet de dahil olmak üzere "kötü davranış" nedeniyle verilen fiziksel ve kamusal cezaları belgeledi. Araştırmalarında %80'i bir tür fiziksel veya sözlü tacize maruz kaldıklarını bildirdi; bir kişi, tutukluların polis memurları tarafından bağlanıp dövüldüğü "geçiş" uygulamasını anlattı" (Euronews.com., 2023).

Baskı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Baskı" kodu başlığı altında yer alan "Haber-19'a" "Haber-20'ye" ve "Haber-21'e" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Baskı" koduyla etiketlenmiştir.

Burada ilgili haber metinlerinde geçen "zorla geri gönderme", "baskı", "şiddet", "kötü muamele", "işkence", "insanlık dışı muamele", "dövmek" ve "fiziksel ve sözlü taciz" gibi kavramlar/durumlar "Baskı" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kavramların/durumların geçtiği cümleler ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-19 metninde geçen "göçmenler Avrupa sınırlarına yaklaştıklarında zorla geri çevriliyorlar" cümlesi, baskı ve zora dayalı ifadeleri içerdiğinden dolayı ilgili cümle "Baskı" koduyla kodlanmıştır. Burada göçmenleri kendi sınırlarına yönelik bir tehdit olarak gören modern yönetimin, bu tehdidin etkisini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için zora dayalı yöntemleri tercih ettiği söylenebilir.

Haber-20 ve Haber-21 metninde geçen, 'Suriye ve Afganistan'daki savaş ve baskıdan kaçanlara aynı muameleyi yapmadılar' cümlesi, "Haitili sığınmacıları keyfi gözaltına aldı, aşağılayıcı kötü muameleye maruz bıraktı ve ırka dayalı işkence yaptı" cümlesi ve "BVMN tarafından hazırlanan bir rapora göre bu durum, polis memurlarının hücrelere saldırmak ve tutukluları coplarla dövmek de dahil olmak üzere tekrarlanan şiddet olaylarını takip etti" cümlesi yine baskı, şiddet ve kötü muamele gibi durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler "Baskı" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin "istenmeyen risk" olarak gördüğü sığınmacılara yönelik dışsallaştırma faaliyeti yürüttüğü ve aynı zamanda gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırmaya başvurduğu söylenebilir. Nitekim modern yönetim tarafından bir söylem inşasıyla "istenmeyen" ve "öteki" olarak lanse edilen ve sınıflandırılan kişiler, kolluk kuvvetlerinin her türlü olumsuz eylemine maruz bırakılmışlardır. Bu durum modern yönetimin ya da egemen gücün, kendi iktidarını sağlamlaştırması ya da içinde bulunduğu yapıyı koruması adına "normal" kabul edilebilir; ancak bu durum, evrensel hukuk ilkelerine uymayı taahhüt eden modern yönetimin aynı zamanda bir tür çelişkisi olarak da nitelendirilebilir.

9) Kod: • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Anlaşma, Yeni Göç ve İltica Paktının beş temel önerisini kapsıyor:

- Tarama Yönetmeliği: AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması, böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması.
- Eurodac Düzenlemesi: Yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi.
- İltica Prosedürleri Yönetmeliği
- İltica Göçü Yönetimi Yönetmeliği
- Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü“ (Europa.eu., 2023).

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin “Norm” kodu başlığı altında yer alan “Haber-8’e” ait metin; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Norm” koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metin içerisinde *yönetmelik, tüzük, yasa, antlaşma maddeleri, kararları* gibi durumları ifade eden cümleler “Norm” kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır. Panoptik gözetim teorisine göre; egemen güç tarafından birtakım kanun, kararname ve tüzüklerle oluşturulan normalizasyon toplumunda disiplinci normalleştirme devrededir ve burada asıl önemli olan şey normal ve anormal olanı ayırt etmekten çok normun kendisidir yani modern yönetimin/egemen gücün, egemenliğini sürdürmesidir (Foucault, 2019:51). Nitekim burada birtakım yasal düzenlemelerle egemenliğini sürdürmeye çalışan modern yönetim, aynı zamanda bu normlar aracılığıyla eylemlerine meşruluk kazandırmakta ve hem “istenmeyen risk” olarak gördüğü kişileri/sığınmacıları kontrol altında tutmakta hem de içinde bulunduğu yapıyı korumaya almaktadır.

10) Kod: • Kapatma

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Sığınma başvuruları daha hızlı incelenip sonuçlandırılacak Avrupa dış sınırlarında sığınma başvurusu yapanlar arasında hızlı bir tarama yapılacak. Pakistan, Bangladeş, Fas ve Cezayir gibi nispeten güvenli ülkelerden gelen sığınmacılar, hareket özgürlüğünün kısıtlı olduğu kapalı merkezlerde tutulacak. Bu kişilerin sığınma başvuruları en geç 9 ay içinde sonuçlandırılacak. Sığınma başvurusu kabul edilmeyenler derhal geri gönderilecek" (BBC Türkçe, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews Türkçe Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Finlandiya: İki hafta içinde 700'den fazla göçmenin farklı sınır kapılarına ulaşmasının ardından 24 Kasım'da Rusya'ya açılan 8 yolcu kapısından 7'sini geçici olarak kapattı. Helsinki, yüksek miktardaki göçmenin sınırlarına taşınmasından Moskova'nın sorumlu tutarken, Kremlin bunu reddediyor" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-15)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cuma günü Finlandiya'nın Rusya ile olan sınır kapılarından birinde bisikletli 163 göçmenin sığınma talebinde bulunmasının ardından arbede çıktı. Girişimleri, Finlandiya'nın Rusya ile olan uzun sınırındaki dört geçiş noktasının kapatılmasından yalnızca birkaç saat önce gerçekleşti. Helsinki, Moskova'nın teşvik ettiğini söylediği Orta Doğulu ve Afrikalı göçmenlerin sınırına doğru akışını durdurmak istiyor" (Euronews.com., 2023).

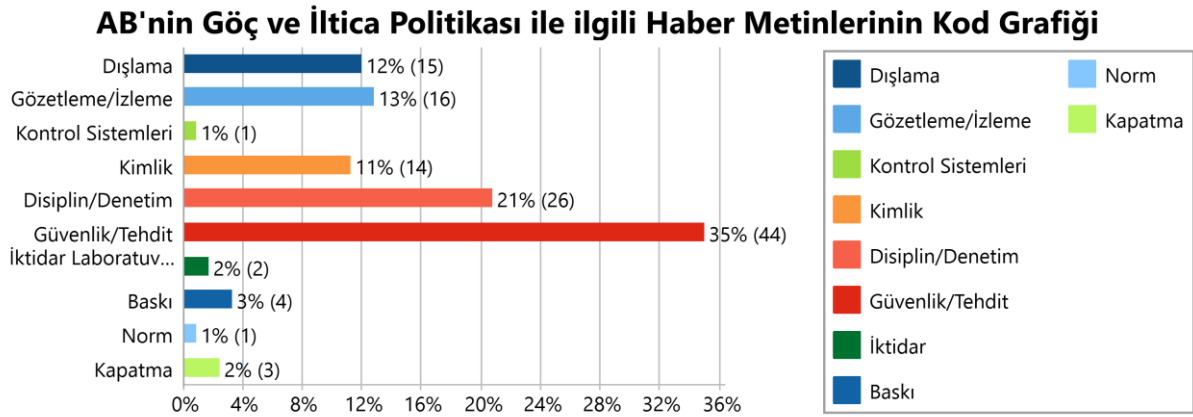
Kapatma Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin “Kapatma” kodu başlığı altında yer alan “Haber-2’ye”, “Haber-3’e” ve “Haber-15’e” ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Kapatma” koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili metinler içerisinde “*kapatma, kapalı merkezler, sınırların kapatılması*” gibi durumları içeren cümleler “Kapatma” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-2 metninde geçen “*Pakistan, Bangladeş, Fas ve Cezayir gibi nispeten güvenli ülkelerden gelen sığınmacılar, hareket özgürlüğünün kısıtlı olduğu kapalı merkezlerde tutulacak*” cümlesi “Kapatma” koduna dair durumları içerdiğinden dolayı ilgili haber metninde geçen cümle “Kapatma” koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin söz konusu kişileri hem gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırmayla gözetimi altına aldığı hem de kapalı merkezlerde tutarak gözetim altına aldığı ve bu şekilde kontrol kurduğu söylenebilir.

Haber-3 ve Haber-15 metinlerinde ön plana çıkan “*sınır kapılarının kapatılması*” ifadesi, “Kapatma” koduna ilişkin durumları çağrıştırmış ve ilgili haber metinleri “Kapatma” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili cümleler “Kapatma” koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin “sınırların güvenliği” söylemi ekseninde sınırlarına yönelen göçü durdurmak istemesi ve ardından sınır kapılarını kapatması ve kontrol altına alması

bir yandan modern yönetimin dışsallaştırma faaliyeti kapsamında değerlendirilebilir bir yandan da gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırma tekniği aracılığıyla sınırlarına yönelen Afrikalı ve Orta Doğulu kimliğine sahip kişileri “öteki” kategorisine koyduğu söylenebilir. Burada güvenlik adı altında sınır kapatma faaliyeti yürüten modern yönetim, meşruluğunu daha çok ötekine duyulan korkudan dolayı güvenlikle bağdaştırılan durumlardan almaktadır.

Grafik 4.5.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB’nin göç ve iltica politikası ile ilgili haber metinlerinin -Grafik 4.5’teki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun “Güvenlik/Tehdit” kodu olduğu söylenebilir. Burada güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB’nin göç ve iltica politikası ile ilgili haber metinlerinde, güvenlik/tehdit koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB’nin göç ve iltica politikası ile ilgili haber metinlerinde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. Bu teori aynı zamanda Michel Foucault’nun modern iktidar teorisi olarak da bilinmektedir. Jeremy Bentham’ın “Panoptikon” hapisane tasarımı inceleyen Foucault, modern iktidarların/yönetimlerin Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298). Ayrıca ilgili teoride Foucault gözetimi; daha çok modern yönetimlerin/iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Yine Foucault’ya göre; denetim, disiplin ve caydırma mekanizmaları üzerine inşa edilen düzende modern yönetim, mutlak suretle her şeyi engellemekte ve kısıtlamaktadır ve ayrıca güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde

kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bu bağlamda ilgili teori kapsamında değerlendirilen ilgili haber metinlerinde güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkması, Foucault'nun Panoptik gözetim teorisinde “*modern yönetim güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır*” dediği durumu destekler niteliktedir. Nitekim ilgili haber metinlerinde modern yönetim “sınır güvenliği”, “yasa dışı göç”, “göçmen akışı” ve “terörizm” eksenli bir güvenlik söylemi inşa etmiştir ve bu söylem neticesinde de; elektronik gözetim sistemlerini, sınır koruma sistemlerini (Frontex), veri gözetim uygulamalarını devreye koymuş ve ayrıca sınırlar kanununu (Schengen Kanunu) yürürlüğe koymuştur.

4.2.1.2.1.2. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Analizi ve Kodları

Burada ise, AB'nin göç ve iltica politikasına ilişkin farklı kaynaklar tarafından raporlanan 21 adet raporun analiz edilmesine, kodlanmasına ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir. İlgili raporlar; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir rapor içindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu “kodun (kavram/kelime)” ve cümlelerin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik (Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili raporlar içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

Tablo 4.7. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporları ve İlişkili Kodları Gösteren Tablo		
No.	Metinler	İlişkili Kodlar
1	Rapor-1 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Baskı, Dışlama, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme
2	Rapor-2 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Baskı, Dışlama, Güvenlik/Tehdit, Kimlik, Disiplin/Denetim
3	Rapor-3 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Gözetleme/İzleme, Dışlama, Baskı, Kapatma, Güvenlik/Tehdit, Kimlik, Disiplin/Denetim

4	Rapor-4 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Baskı, Gözetleme/İzleme, Dışlama, Güvenlik/Tehdit, Kimlik
5	Rapor-5 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Kimlik, Dışlama, Kapatma, Baskı, Güvenlik/Tehdit, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim
6	Rapor-6 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Gözetleme/İzleme, Dışlama, Baskı, Kimlik, Disiplin/Denetim
7	Rapor-7 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Baskı, Kontrol Sistemleri, Gözetleme/İzleme, Dışlama, Güvenlik/Tehdit, Kimlik, Disiplin/Denetim
8	Rapor-8 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Dışlama, Baskı, Kimlik, Güvenlik/Tehdit, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim
9	Rapor-9 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Baskı, Kimlik, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme
10	Rapor-10 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Baskı, Kimlik, Dışlama, Güvenlik/Tehdit, Gözetleme/İzleme
11	Rapor-11 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Dışlama, Gözetleme/İzleme, Kontrol Sistemleri, Kimlik, Kapatma, Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit
12	Rapor-12 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Kimlik, Gözetleme/İzleme, Baskı
13	Rapor-13 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Dışlama, Gözetleme/İzleme, Kimlik, Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit, Baskı

14	Rapor-14 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Gözetleme/İzleme, Dışlama, Kimlik, Güvenlik/Tehdit, Kontrol Sistemleri, Kapatma, İktidar Laboratuvarı
15	Rapor-15 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Baskı, Kapatma, Gözetleme/İzleme, Güvenlik/Tehdit, Kimlik, Disiplin/Denetim
16	Rapor-16 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Kimlik, Güvenlik/Tehdit, Gözetleme/İzleme, Baskı
17	Rapor-17 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Dışlama, Gözetleme/İzleme, Kimlik, Güvenlik/Tehdit, Baskı
18	Rapor-18 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Kimlik, Baskı, Güvenlik/Tehdit, Dışlama
19	Rapor-19 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Baskı, Kontrol Sistemleri, Gözetleme/İzleme, Dışlama, Disiplin/Denetim, Kimlik, Güvenlik/Tehdit
20	Rapor-20 (Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı-Border Violence Monitoring Network)	Dışlama, Gözetleme/İzleme, Kimlik, Güvenlik/Tehdit, Kapatma, Baskı
21	Rapor-21 (Uluslararası Af Örgütü-Amnesty International)	Dışlama, Güvenlik/Tehdit, Gözetleme/İzleme, Kimlik, Baskı, Kapatma, İktidar Laboratuvarı

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Dışlama

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 21.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "‘Sığınma talebinde bulunduk ama bizi dövmek için dağlara götürdüler’" (BVMN, 2024).
- "Cevap veren, adı geçen gruptan bir erkektir. Kişi, grubundakilerin defalarca sığınma talebinde bulunduğunu ancak buna rağmen yakalandıklarını ve dövülmek üzere dağlardaki ıssız bir yere götürüldüklerini belirtti. Kişinin bakış açısına göre, ilk başta kendilerine yaklaşan 4 adamdan biri onları Hırvatistan'daki sığınmacılara yönelik bir geçiş merkezine götürmek üzereyken, aynı üniformayı giyen diğer 6 adam onlara yaklaştı ve iki kişi arasındaki tartışmanın ardından Mavi üniformalı erkekler, grubun geri itilmesine karar verdi" (BVMN, 2024).
- "Üniformalı adamlar silahla havaya ateş açtı, grup üyelerini cop ve şok tabancasıyla dövmeye başladı. Grubu zorla yere yatırdılar, telefonlarına el koydular ve imha ettiler. Ayrıca grup üyelerinin sahip olduğu tüm paralara el koydular ve bir daha geri vermediler, ardından kıyafetlerini ve çantalarını alıp ateşe verdiler. Kişi, üniformalı bir adam tarafından havaya kaldırılmış ve ardından yere vurulmuş ve bu esnada eli yaralanmıştır. Başka bir grup üyesi ise yaklaşık 45 dakika boyunca karda çıplak ayakla durmak zorunda kaldı ve ardından ayaklarından yaralandığını bildirdi" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 23.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişiye göre biri şoför olmak üzere 5 polis memuru vardı. Polis minibüsüne bindiler. Kişi, memurların kamuflaj/bej renkli pantolon ve siyah ceket giydiğini bildirdi. Araçtan 4 polis çıktı. Tek tek tüm grup üyelerinin telefonlarını aldılar ve ardından herkesi elleriyle dövdüler ve ayaklarıyla tekmelediler. İlgili kişi göğsünden şiddetli bir şekilde dövülmüştür ve hala nefes almakta güçlük çekmektedir. Polis gruba Hırvatistan'da hoş karşılanmadıklarını ve geri dönmeleri gerektiğini söyledi. Yaklaşık 10 dakika süren dayanın ardından grup üyeleri sürüklenerek minibüse bindirilerek Bosna Hersek'e geri itildi. 2 saat boyunca yolculuk yaptılar, kişi arabadan tam olarak nerede bırakıldıklarını bilmiyor" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 14.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Bu üç kişi grubu durdurarak Faslı erkekleri coplarla, yumruk ve tekmelerle dövmeye başladı. Kar maskeli adamlardan biri, kişiyi ayakkabılarını çıkarmaya zorladı, onları nehre batırdı ve onları giymeye zorlayarak geri verdi. Grubun tüm üyeleri telefonlarını coplarla kırmaya devam eden üç adama vermek zorunda kaldı. Grup daha sonra beyaz bir minibüs ve açık mavi bantlı beyaz bir arabanın park edildiği bir yere getirildi ve zorla içeri girmeye zorlandı. Grup, herkesin parmak izlerinin alındığı bir polis karakoluna nakledildi. Kişi, yaklaşık 4 saat boyunca karakolda kaldıklarını, tuvalete gidemediklerini, yiyecek ve suya ulaşamadıklarını ifade etti. Daha sonra zorla arabalara bindirilerek Bosna-Hersek sınırına götürüldüler. Grup aynı gün saat 23.00 (CET) civarında BH'ye geri itildi ve Bihac'a geri döndü" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Memurlar yola çıktığında minibüste yaklaşık 17 kişi hareket halindeydi. Otobüste transit gruba bağırıldılar. Sınırda 3-4 polis minibüsü gidiyordu. 20 dakika boyunca araba sürdüler. Onlara telefonlarını vermeleri gerektiğini söyleyerek bağırıldılar. Telefon vermezlerse dayak yiyorlardı. 'Bir plastik torbanın içinde tüm paranızı, telefonlarınızı ve sahip olduğunuz her şeyi alıyorlar.' Herkesi teker teker minibüsten çıkardılar. Eşyalarını aldılar ve nehre gitmeleri gerektiğini haykırdılar. Bir kişiyle birlikte bir polis vardı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 31.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Göçmenler, Macar polis memurlarının üniformalarına benzeyebilecek mavi üniforma giyen 2 kişinin bulunduğunu bildirdi. Memurlar arama yaptı ve 10 dakika sonra 9 polis daha geldi. Mavi bir üniforma giyiyorlardı. Memurlar etraflarında durup grubun fotoğraflarını ve videolarını çekiyorlardı. Grup, bir minibüse bindirildi ve polis onları sınırı götürdü. Orada Sırp sınır polisine teslim edildiler. Göçmene göre, Sırp polis memurlarına benzeyen üniforma giyen 3 kişi ve iki İtalyan polis memuru vardı. İtalyan subaylar üzerinde İtalyan ve AB logosu bulunan

siyah bir üniforma giyiyorlardı. Sırp polisi onlara bağırdı, kimin İngilizce konuştuğunu sordu, kim olduklarını ve sınırı nasıl geçtiklerini sordu. Soruları soran görevli, İngilizce konuşan kişiyi dövdü ve ondan sonra dövülen kişi soruları yanıtlamaya başladı. Göçmenlerden biri, memurun yüzüne yumrukla vurduğunu iddia etti. Birkaç dakika sürdü. Sorgulamanın ardından grup küçük bir minibüse bindirilerek Subotica'ya götürüldü. Daha sonra İtalyan subaylar başka bir arabayla arkalarından gittiler. Bir süre bu şekilde gittiler" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 11.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi ve grubun geri kalanı daha sonra iki kamyonet ve bir arabaya binmeye zorlandı ve yakındaki bir polis karakoluna götürüldüler; orada yiyecek ve suya erişimden ve tuvalete gitme şansından mahrum bırakıldılar. Birkaç saat sonra, mavi üniforma giyen diğer iki adam, kendilerine tercüme edilmeyen bazı kağıtları imzalamaya zorladı ve gruptaki çocukların yalan söylediğini ve 18 yaşın üzerinde olduklarını bağırarak vurguladı. Grup daha sonra tekrar zorla araçlara bindirildi ve Bosna-Hersek sınırına yaklaştırıldı. Bazı insanlar yakındaki bir nehre itildi ve herkes Bosna-Hersek'e geri itildi" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 13.11. 2023 Tarihli Raporu (Rapor-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, kendilerini tutuklayıp vuranların Hırvat polis memurları olduğunu, çünkü onlara tekrar Hırvatistan'a dönmeye çalışırlarsa kendilerini öldüreceklerini söylediklerini iddia etti. Faslılara; Hırvatistan'ın Faslılara, Afganlara veya Pakistanlılara değil, Hırvatlara ait olduğunu söylediler ve gruptaki 12 kişiyi Maljevac bölgesinden Bosna Hersek'e geri gönderdiler" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 06.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "6 Aralık 2023 gecesi, saat 04:00 CET civarında, yaşları 6 ile 27 arasında değişen Suriye'den 12 kişi, Čujića Krčevina (HR) civarındaki bölgede 2 adam tarafından

yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri itildi. Göçmen, adı geçen grupta yer alan 23 yaşında Suriyeli bir erkektir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 25.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "20'li yaşlarındaki bir çift Faslı erkek, Macaristan'dan Sırbistan'a şiddetli bir geri itmeyi anlattı. Polisle ilk etkileşimin, Sırp tarafındaki Horgos yakınındaki Madarasz-to göletini çevreleyen bölgede sabah saat 4 civarında gerçekleştiğine inanılıyor. 26 Faslı yetişkinden (2'si kadın) oluşan bir grup, 15 silahlı Macar subay tarafından karşılandı. Polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı. Grup arandı, telefonları imha edildi ve bir şarj aleti çalındı. Daha sonra, memurlar arkalarından gülüp alay ederken, elleri başlarının üzerinde 5 saat gibi hissettiren bir süre boyunca koşmaya zorlandılar. O günün sabahının erken saatlerinde yağmur yağıyordu. İki adam bize şunları söyledi: '5 saat boyunca kovaladık (gülerek)'" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-11)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "35 yaşındaki Cezayirli bir erkek olan cevap veren kişi, 40 yaşındaki başka bir Cezayirli erkekle birlikte bir transit grubunun parçasıydı. İki adam, 15 gün içinde iki kez Kuzey Makedonya'dan Yunanistan'a geri püskürtüldü. Her iki geri itme sırasında da, transit grup Kuzey Makedon polisi tarafından tutuklandı ve bildirildiğine göre Gevgelija yakınındaki bir transit merkezine götürüldü ve grup daha sonra öğleden sonra 3 ile 4 arasında Yunanistan'a geri itildi" (BVMN, 2023).

▪ "Cevap veren kişi, kendisi ve arkadaşının, otobüs durağında kendileriyle birlikte bekleyen dört Pakistanlı ve iki Suriye vatandaşıyla birlikte tutuklandığını açıkladı. Yaşları 30 ile 40 arasında değişiyordu. Grubun 'devasa bir polis otobüsüne' bindirildiği ve ardından yakındaki bir transit merkezine götürüldüğü bildirildi. Kişiye göre, hareket halindeki grup transit merkezine vardığında parmak izleri alınmış ve fotoğrafları çekilmiştir. Ayrıca Suriyeli tercüman yardımıyla sığınma talebinde bulunup bulunmadıkları soruldu" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10. 2023 Tarihli Raporu (Rapor-13)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Cevap veren kişi, bundan sonra bir minibüse götürüldüklerini ve yaklaşık birkaç saat yolculuk yaptıklarını hatırlıyor. Belli bir noktada minibüsten çıkıp başka bir minibüse binmek zorunda kaldıklarını söylüyor. Yaklaşık 30 dakikalık bir yolculuğun ardından Lohovo civarına ulaştılar. İkinci minibüsten indiler ve Hırvatistan sınır polisinin giydiği üniformaya benzeyen mavi üniforma giyen iki polis memuru, telefonlarını ve cüzdanlarını alıp sırt çantalarını yaktı ve 'Bosna'ya gidin!' diyerek onları geri itti. Grup daha sonra Bosna-Hersek'teki en yakın yola ve ardından Bihaç'a doğru yürüdü" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 09.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-14)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Kişi, yedi geri itmenin hepsinin aynı prosedürü izlediğini bildirdi. Transit grubunun, belgelerini ve nereden geldiklerini isteyen Arnavut polisi veya Frontex memurları tarafından durdurulduğu bildirildi. Cevap veren kişi, Arnavut polisi ile Frontex arasındaki farkın, Arnavut polis memurlarının transit grubu kampa kendilerinin nakletmesi olduğunu, 'Frontex'in işinin ise sadece insanları yakalamak olduğunu' açıkladı. Daha sonra Frontex memurlarının transit grubu kampa nakleden Arnavut polisini aradıkları bildirildi. Kişi, kampın Bilişt yakınlarında olduğunu bildirdi. Konuma bağlı olarak kampın Kapshticë kampı olması muhtemeldir. Bu kamptan daha önceki raporlarda bahsedilmişti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 05.04.2023 Tarihli Raporu (Rapor-17)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Transit grup, iki silahlı adamın kendilerine yaklaştığını ve onlara durmaları için bağırdığını gördü. Kişinin anlattığına göre kendisi, grupta silahlı adamlar tarafından fiziksel olarak durdurulan ve fiziksel saldırıya uğrayan ilk kişiydi. İki adamın kişiyi sopayla dövdüğü ve gruptaki diğer dört kişiyi de yaklaşık beş dakika boyunca dövmeye başladığı bildirildi. Kişi, özellikle yüzüne, kollarına ve bacaklarına vurduklarını hatırlıyor. Silahlı adamlar, onları sopalarla dövdükten sonra yere diz

çökmeye ve hangi ülkeden oldukları gibi bazı sorulara cevap vermeye zorladı. Kişi İngilizce konuşmuyor ve silahlı adamların kendileriyle çoğunlukla bu dilde konuştuğunu bildirdi. Grup üyelerinden herhangi biri bir soru sormaya çalıştığında ya da sadece adamlara baktığında el fenerlerini yüzlerine, doğrudan gözlerine tuttular. Hava karanlık olduğundan ve el fenerinin stratejik kullanımı nedeniyle görüşleri engellendiğinden, kişi yalnızca silahlı adamların giydiği üniformanın koyu renkli olduğunu, yüzlerini örtmediklerini veya şapka takmadıklarını ve büyük siyah çizmeler giydiklerini tanımlayabildi. Bellerinde silahları vardı ve birinin genç, diğerinin ise orta yaşlı olduğu belirtildi" (BVMN, 2023).

- "Üniformalı adamlar göçmenlere 'Bosna'ya git, Bosna'ya git' diye bağırmaya başladı ve onlar da yerden kalkıp Bosna sınırına doğru yürüdüler. Kişi, üniformalı adamlardan birinin telefonunu kullanarak birini aradığını ve bunun da kişinin destek çağrısı olarak yorumladığını bildirdi. Yaklaşık bir dakika yürüdüler ve ardından üniformalı adamlar tarafından geri çağırıldılar. Daha sonra zorla yere yatırıldıkları ve silahlı adamların telefonlarını, ayakkabılarını, kıyafetlerini, paralarını ve yiyeceklerini aldıkları bildirildi. Daha sonra adamlar onları tekmelemeye başladı. Kişi, üniformalı adamların çelik başlıklı çizmeler giydiklerini, bunların son derece sert olması ve çok fazla acıya neden olması nedeniyle açıkça hissedebildiklerini bildirdi. Ankete katılanların tümü, özellikle uzuvlarından ağır şekilde yaralıydı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 16.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-18)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Kişi, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden 25 yaşında bir erkektir. Kendisi de Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden diğer 2 adamla birlikte geri itildi. Yaşları 25 ile 35 arasında değişen grup, yaşları 3 ile 45 arasında değişen 5'i çocuk 15 kişilik başka bir grupta birlikte Küba'ya gitti. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden gelen 3 kişilik grup, 16 Temmuz 2022'de saat 11.00 sıralarında Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü" (BVMN, 2022).
- "Cevap veren kişi, ilk başta tüm grubun sığınma koruması istediğini bildirdi. Grup daha sonra ayrıldı. Küba'dan 15 kişi kenara çekildi ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden 3 adama oturup tişörtlerini çıkarmaları emredildi. Kişiye göre, polis memurları 3 adamın üstlerini ararken "şimdi çenenizi kapayın ve

s*kt*r*n" diye bağırıldılar. Cevap veren kişi; polis memurlarının telefonlarını, powerbanklerini ve kişisel eşyalarını alıp aniden minibüse ittiklerini bildirdi. Üç kişiden biri tekrar sığınma talebinde bulundu ve ona ‘Hayır, kapa çeneni, bugün Kongo'ya geri dönüyorsun’ yanıtı verildi" (BVMN, 2022).

- "Cevap veren kişi şunu söyledi: ‘Neden beyazlar gidebiliyor da siyahlar gidemiyor? Çok ırkçıydı, hepimiz sığınma talebinde bulunduk ama bu sadece bizim için reddedildi. Avrupa'nın demokrasi ve insan hakları ülkesi olduğunu sanıyordum’" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Düşürüldüklerinde memurlar onlara eşyalarını geri verdi ve ardından Bosna'ya geri dönmelerini söyledi. Kişi, memurların kendilerini korkutmak ve Bosna'ya geri dönmeye zorlamak için peşlerinden koştuğunu, bu nedenle ormana doğru Bosna'ya doğru koştuklarını bildirdi. ‘Şimdilik bu bir şey değil. Sana ihtiyacımız yok, seni ülkemizde istemiyoruz. (Bize gidin dediler, “sana ihtiyacımız yok, seni ülkemizde istemiyoruz’, ardından kovaladılar. Çocuklar ve kadınlar vardı, onlara çocuk ve reşit olmayanların olduğunu anlattık. Bizi orada bırakabilirlerdi ama lütfen çocukları geri alın, en son yemek yemelerinin üzerinden üç gün geçmişti)" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 07.04.2022 Tarihli Raporu (Rapor-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, elektroşok silahıyla sol dizinin arkasından vurulduğunu açıkladı. Vuran polis memuru ise 'Bu sana Macaristan'ın hediyesi' dedi. Şöyle ekliyor: ‘On bir kişilik grubun tamamına polis sopalarıyla saldırıyorlar. O kadar çok kavga var ki.’ Köpek de oradaydı, çok havlıyor ve zıplıyordu ama kimseyi ısırılmıyordu. Dayak, polis minibüsü gelene kadar bir süre sürdü. On bir kişinin hepsinin elleri plastik bağlarla bağlanarak bu minibüse bindirildiler. Sınırdaki ‘konteynerlere’ sürüldüler" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Uluslararası Af Örgütü'nün (Amnesty International) 2021 Tarihli Raporu (Rapor-21)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "'Burada kalmak istiyorum, beni geri itemezsiniz, ben burada sığınma talebinde bulunmak istiyorum' dedim. Gözlerimin içine bakarak bana [İngilizce olarak] 'Burası benim ülkem ve ben de seni istemiyorum. Derhal terk edin burayı, sizi bir daha buralarda görmeyeyim' dedi" (Amnesty.org.tr., 2021).
- "'Otobüse binmeden önce polise sığınmacı kimlik belgemi gösterdim. Ama kimliğimi alıp yırttılar ve otobüse geçmemi söylediler'" (Amnesty.org.tr., 2021).
- "'Ben içeriye sırt çantamla birlikte ve ayakkabı bağcıklarım olmadan girdim. Kendimi, tüm bunlara rağmen, bir nebze de olsa güvende hissediyordum. Ama her tarafı çamura bulanmış olan şortum ve giysilerimle [içeriği girdiğimde] oranın bir çeşit köle pazarı gibi olduğunu gördüm. [...] Her birinde yaklaşık 10-15 [kişi] olan yan yana sıralı 7 hücre vardı. Hücrelerde yatak vardı var olmasına ama üzerlerinde şilte yoktu. Yalnızca demirden iskeletlerdi'" (Amnesty.org.tr., 2021).
- "'Ben 'neden su ya da yiyecek yok?' 'Niçin gerçek bir yatak yok?' diye sorduğumda polis bana 'burası otel değil, Türkiye'ye gittiğinde yatmaya da gidersin' dedi" (Amnesty.org.tr., 2021).
- "'Bana kötü davrandılar. Çocuğumun bezini değiştirmek zorundaydım ama diğer mültecilerden el koydukları bir sürü çocuk bezi olmasına rağmen ne bir tanesini verdiler ne de kendi getirdiğimi kullanmama müsaade ettiler. Bir şey istediğimde bence bize ya küfrediyor ya da bizimle dalga geçiyorlardı. Bana bağırdıktan sonra da birbirlerine bakıp gülüyorlardı'" (Amnesty.org.tr., 2021).

Dışlama Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların "Dışlama" kodu başlığı altında yer alan "Rapor-1'e", "Rapor-2'ye", "Rapor-3'e", "Rapor-4'e", "Rapor-5'e", "Rapor-6'ya", "Rapor-7'ye", "Rapor-8'e", "Rapor-10'a", "Rapor-11'e", "Rapor-13'e", "Rapor-14'e", "Rapor-17'ye", "Rapor-18'e", "Rapor-19'a", "Rapor-20'ye" ve "Rapor-21'e" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Dışlama" koduyla etiketlenmiştir.

Modern yönetimin, göçmen ve sığınmacı akışını yönetmek için yürürlüğe koyduğu göç ve iltica politikası birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Nitekim ilgili politikanın uygulanmasıyla birlikte ortaya çıkan sorunları farklı kaynaklar rapor etmiştir. Tezin bu kısmında özellikle iki farklı kaynağın raporları incelenmiş ve “Dışlama” koduyla bağlantısı bulunan cümleler ilgili kodla kodlanmıştır. Raporları analiz edilen kaynaklardan ilki “*Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı*” ve ikincisi ise “*Uluslararası Af Örgütü’dür.*” Bunun yanı sıra ilgili raporlarda “*dövmek*”, “*geri itmek*”, “*insanlık dışı muamele*”, “*şiddet*”, “*kötü muamele*” ve “*ırka dayalı dışlama*” gibi durumları ve kavramları içeren cümleler “Dışlama” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda Rapor-1’e bakıldığında burada “*dövmek*”, “*geri itmek*” ve “*insanlık dışı muamele*” gibi durumların ön plana çıktığı söylenebilir. Modern yönetimin göç ve iltica politikası kapsamında kendi sınırlarını korumak adına görevlendirdiği kolluk kuvvetleri, söz konusu şiddet eylemlerini ve insanlık dışı muameleyi gerçekleştiren taraftır. AB sınırlarının korunması adına “sınır güvenliği” söylemi üzerinden birtakım yasal düzenlemeler yürürlüğe koyan modern yönetim, sınır güvenliği adı altında söz konusu şiddet eylemlerine yasal bir zemin hazırlamıştır. Burada modern yönetim tarafından “istenmeyen risk” olarak nitelendirilen kişiler/sığınmacılar, AB sınırlarındaki kolluk kuvvetleri tarafından geri itilmiş ve bununla birlikte şiddete maruz bırakılmışlardır. Nitekim burada geri itme eylemine başvuran kolluk kuvvetleri bu eylemlerini yasal düzenlemelere dayandırdıkları için neyin doğru neyin yanlış olduğu yönünde bir ölçülerinin bulunmadığı söylenebilir. Ayrıca sınır güvenliği kapsamında alınan önlemlerin ve yürürlüğe konulan yasal düzenlemelerin modern yönetim tarafından “normal” bir prosedür olarak görüldüğü de söylenebilir. Özellikle egemen güç/modern yönetim tarafından belirli kanun ve kararnamelerle oluşturulan normalizasyon toplumunda, disiplinci normalleştirme devrededir ve burada asıl önemli olan şey normal ve anormal olanı ayırt etmekten çok normun kendisidir yani egemen gücün yasaları ve egemenliğidir (Foucault, 2019:51). Bunun yanı sıra modern yönetimin yine sınır güvenliği kapsamında dışsallaştırma faaliyeti yürüttüğü ve bu bağlamda da “istenmeyen risk” olarak nitelendirdiği kişileri kontrol ve gözetim altında tuttuğu söylenebilir.

Rapor-2’ye bakıldığında burada da yine “şiddet” ve “geri itme” eylemlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Nitekim ilgili raporda geçen “*tek tek tüm grup üyelerinin telefonlarını aldılar ve ardından herkesi elleriyle dövdüler ve ayaklarıyla tekmelediler*” ifadesine bakıldığında burada modern yönetim tarafından istenmeyen risk olarak değerlendirilen kişilerin, kolluk kuvvetleri aracılığıyla dışlandıkları ve bununla birlikte bu dışlamanın da şiddetle sonuçlandığı görülmektedir.

Gözetim faaliyetlerine başvuran modern yönetimler/iktidarlar, gözetimi sadece doğrudan yöntemlerle yapmazlar (yüz yüze), günümüzde gözetimi, uzaktan yöntemlerle yani teknolojik gözetim aygıtlarıyla, birtakım politikalarla, siyasi ve hukuki düzenlemelerle de yapmaktadırlar. Özellikle birtakım siyasi ve hukuki düzenlemeler aracılığıyla gözetimi; sınıflandırma, tek tipleştirme ve kimliklendirme faaliyetlerine dönüştüren modern yönetimler, bu durumu bireye/topluma çok fazla sezdirmeden gizli bir şekilde yapmaktadırlar. Gözetim faaliyetlerine siyasi ve hukuki düzenlemelerle meşruluk kazandıran modern yönetimler “öteki” olarak nitelendirdikleri kimseleri de bu yasal düzenlemeler üzerinden dışlayabilmekte ve ayrıca haklı olduklarını da savunabilmektedirler. Bu bağlamda günümüzde gözetime dayalı “dışlama” faaliyetlerini daha çok sınıflandırma ve kimliklendirme faaliyetleri üzerinden yürüten modern yönetimler, gerek içinde bulundukları toplumun her bir bireyini karakterize ederek -bazı kimliklerin sakıncalı bazılarının arzu edilebilir olarak- gerek başka kimlikler ya da kültürler üzerinden bir sınıflandırmaya giderek bu sınıflandırma üzerinden bir tür gözetim faaliyeti yürütmektedirler. Bu bağlamda Rapor-3’e bakıldığında burada geçen *“bu üç kişi grubu durdurarak Faslı erkekleri coplarla, yumruk ve tekmelerle dövmeye başladı”* ifadesi modern yönetimin farklı kimliklerden sınırlarına yönelen kişileri ayrı bir kategoriye/sınıfa koyduğunu göstermekle birlikte bu kişilere yönelik eylemini de bu sınıflandırma belirlemektedir. Ayrıca burada modern yönetimin, gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırmayla söz konusu kimliği “sakıncalı” kategorisine koyduğu da söylenebilir. Nitekim modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla kolluk kuvvetlerine geri itme de dahil birtakım eylemlerde bulunma hakkı tanınması ya da imkan yaratması “sakıncalı” ya da “istenmeyen risk” kategorisine koyulan kimliklerin/kişilerin de şiddete ve kötü muameleye maruz kalmasına neden olmaktadır.

Avrupalı devletler kendi aralarında birbirlerine sınırlarını açmaya başladıkça, ortak dış sınırlarını güçlendirmek ve istenmeyen göçmenleri dışlamak için telafi edici kontroller arayışına girdiler (Dahlman, 2016:8-22). Özellikle “sığınmayı dışsallaştırmak” faaliyeti kapsamında üçüncü ülkelerle dışlayıcı geri kabul anlaşmaları imzalayan modern yönetim, bu anlaşmalar kapsamında Avrupa ülkelerine sığınma talep etmenin önüne geçerek Avrupalı devletlerin sınır güvenliğini kontrol altına almaya çalışmıştır (Dahlman, 2016:8-22). Ancak modern yönetimin, AB sınırlarına yönelen kişileri/sığınmacıları birtakım politikalar ve uygulamalar aracılığıyla “dışlaması” ve “istenmeyen risk” olarak göstermesi potansiyel olarak 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme’de mültecilere ve sığınmacılara sağlanan hakları baltaladığı söylenebilir. Bu bağlamda Rapor-4’e bakıldığında AB sınırlarına yönelen bir grubun AB sınırlarında kontrol ve denetim yapan kolluk kuvvetlerinin şiddetine ve insanlık dışı muamelesine maruz kaldığı görülmektedir. Burada 1951 Cenevre Sözleşmesi’ni

ihlal eden kolluk kuvvetlerinin, söz konusu ihlalin temel dayanağını modern yönetimin yasal düzenlemelerinden aldığı söylenebilir. Bir yandan AB yapısını; özgürlük, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları söylemi üzerine inşa eden egemen güç, diğer yandan bu tür söylemleri, söz konusu AB sınırlarının güvenliği olduğunda çok da önemsemiyor gibi gözükmektedir. Nitekim Frantz Fanon'ın deyiimiyle “Avrupalı'nın ırkçı bir hümanizmdir” (Fanon, 2022:35). Burada modern yönetimin/egemen gücün, hümanizm ve evrensel değerler üzerinden Avrupalıyı tanımlaması ve bu değerler üzerinden AB sistemini inşa etmesi; ancak uygulamada birtakım çelişkili durumların ortaya çıkması, AB değerlerinin ve hümanizminin tekrar sorgulanmasını gerekli kılmıştır.

Rapor-5'te ise yine ön plana çıkan durumlar/kavramlar; “şiddet” ve “geri itmedir.” Burada AB sınırlarındaki geri itmeleri ve şiddeti “normal” bir uygulama gibi sürdüren kolluk kuvvetlerinin, söz konusu AB sınırlarının güvenliği olduğunda neyin normal olduğu neyin olmadığı konusunda net bir ölçülerinin olmadığı söylenebilir. Nitekim modern yönetimin güvenlik söylemi neticesinde şekillenen politikalar ve uygulamalar, toplumsal yaşama yansıdığı daha net bir şekilde görülmektedir. Bunun yanı sıra söz konusu politikalar ve uygulamalar her ne kadar egemen güç tarafından normal kabul edilse de ilgili uygulamaların farklı kültürler ve kimlikler üzerinde bir baskıya yol açması evrensel hukuk ilkeleriyle bağdaşmadığı gibi bu ilkelere uymayı taahhüt eden; ancak buna rağmen uygulamada evrensel hukuk ilkelerine aykırı hareket eden modern yönetimin ciddi bir çelişki içinde olduğu da söylenebilir.

Rapor-6'da ise ön plana çıkan durumlar; “geri itme” ve “insanlık dışı muameledir.” Burada modern yönetimin “yasa dışı göç” ve “sınır güvenliği” ekseninde bir güvenlik söylemi inşa etmesi ve bu söylemi birtakım yasal düzenlemelerle meşrulaştırması neticesinde bu tür geri itmelerin ortaya çıktığı söylenebilir. Nitekim kendi eylemlerini birtakım siyasi ve yasal metinlerle meşrulaştıran modern yönetim, içinde bulunduğu yapıyı en ideal ve sorunsuz bir yapı haline getirmek için tüm kontrol ve gözetim araçlarını ve politikalarını uygulamaya koymaktadır.

Rapor-7'de geçen “*Faslılara; Hırvatistan'ın Faslılara, Afganlara veya Pakistanlılara değil, Hırvatlara ait olduğunu söylediler ve gruptaki 12 kişiyi Maljevac bölgesinden Bosna Hersek'e geri gönderdiler*” cümlesi dışlamaya ilişkin durumları içermekle birlikte baskıya yönelik durumları da içermektedir. Burada söz konusu Afganistan, Pakistan ve Fas kimliklerine yönelik ötekileştirici bir yaklaşım ortaya koyan kolluk kuvvetleri, bu yaklaşımın meşru dayanağını birtakım yasal düzenlemelerden almaktadırlar. Ayrıca modern yönetimin bizzat yasal metinlerinde bu tür ötekileştirici ifadeler ve uygulamalar yer almasa da pratikte modern

yönetimin gerek kolluk kuvvetleri aracılığıyla gerek farklı araçlar yoluyla ötekileştirmeye yönelik faaliyetlere imkan yarattığı söylenebilir.

Rapor-8’de ise farklı bir kimliğe yönelik dışlama faaliyeti ve akabinde gerçekleşen “geri itme“ eylemi söz konusudur. Burada söz konusu durum, modern yönetimlerin gözetimi; sınıflandırma, kimliklendirme ve ötekileştirme faaliyetleri bağlamında değerlendirilebilir. Nitekim burada modern yönetimin, ırka dayalı bir sınıflandırmaya, kimliklendirmeye ve ötekileştirmeye gitmiş olması ya da bu tür durumların ortaya çıkmasına imkan yaratmış olması söz konusu raporların hazırlanmasına neden olmuştur.

Rapor-10’da geçen *“20’li yaşlarındaki bir çift Faslı erkek, Macaristan’dan Sırbistan’a şiddetli bir geri itmeyi anlattı“* cümlesi ve *“Polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı“* cümlesi kendi içerisinde hem kimlikli sınıflandırmayı hem dışlamayı hem de geri itmeyi barındırmaktadır. Bu bağlamda Rapor-10’da geçen söz konusu cümleler, içerisinde dışlamaya yönelik çokça durum barındırdığından dolayı ilgili raporda geçen ilgili cümleler dışlama kodu kapsamında değerlendirilmiş ve dışlama koduyla kodlanmıştır.

Rapor-11’e bakıldığında ise ön plana çıkan durumlar; geri itme eylemi ve kimlikli sınıflandırma faaliyetidir. Panoptik gözetim teorisine göre modern yönetimler/iktidarlar, gözetim tekniklerinden olan kimlikli sınıflandırma yoluyla birtakım gözetim ve kontrol faaliyetleri gerçekleştirirler ve bu faaliyetlerini daha çok sakıncalı olan ve sakıncalı olmayan kimlikler üzerinden yaparlar (Foucault, 2019:20-22). Bu bağlamda ilgili raporda geçen *“35 yaşındaki Cezayirli bir erkek olan cevap veren kişi, 40 yaşındaki başka bir Cezayirli erkekle birlikte bir transit grubunun parçasıydı. İki adam, 15 gün içinde iki kez Kuzey Makedonya’dan Yunanistan’a geri püskürtüldü“, “Cevap veren kişi, kendisi ve arkadaşının, otobüs durağında kendileriyle birlikte bekleyen dört Pakistanlı ve iki Suriye vatandaşıyla birlikte tutuklandığını açıkladı“* ve *“Kişiye göre, hareket halindeki grup transit merkezine vardığında parmak izleri alınmış ve fotoğrafları çekilmiştir“* cümleleri farklı kimliklere yönelik bir sınıflandırmayı ortaya koyarken; bu kimliklerin temelde modern yönetim tarafından “istenmeyen risk“ kategorisi üzerinden değerlendirilmiş olmaları, söz konusu geri itme eyleminin yaşanmasında etkili olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra AB sınırlarına yönelen bu kişilerin birtakım veri tarama sistemleriyle kayıt altına alınması modern yönetimin veri gözetim uygulamalarına başvurduğunu göstermektedir. Nitekim günümüzde modern yönetimler tarafından sıklıkla kullanılan gözetim tekniklerinden biri olan “veri gözetimi“, sakıncalı kategorisine koyulan kişilerin/sığınmacıların bireysel faaliyetlerinin, uygulamalarının, iletişimlerinin araştırılmasını

ve izlenmesini mümkün kılmakta ve modern yönetim de bu vesileyle bu kişiler üzerinde bir kontrol sağlamaktadır.

Rapor-13'te geçen *“Hırvatistan sınır polisinin giydiği üniformaya benzeyen mavi üniforma giyen iki polis memuru, telefonlarını ve cüzdanlarını alıp sırt çantalarını yaktı ve ‘Bosna’ya gidin!’ diyerek onları geri itti“* cümlesi, geri itme eylemine ve dışlamaya yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümle dışlama kodu kapsamında değerlendirilmiş ve dışlama koduyla kodlanmıştır. Burada yine sınır güvenliği kapsamında birtakım gözetim araçlarıyla denetim ve takip yapan kolluk kuvvetleri *“istenmeyen kişi“* olarak nitelendirilen kişileri AB sınırlarında gördükleri esnada müdahalede bulunabilmektedirler. Nitekim kolluk kuvvetlerinin bu hızlı müdahalesinin, birtakım teknolojik gözetim araçları ve Frontex aracılığıyla gerçekleştiği de söylenebilir. Özellikle 21. yüzyıl dünyasında gözetimin artık ileri teknolojik araçlarla *“uzaktan“* da yapıyor olması, modern yönetimlerin güvenlik adı altında daha fazla teknolojik gözetim araçlarına yönelmelerine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra modern yönetimin güvenliği gerekçe göstererek bu tür gözetim araçlarını devreye koyması normal kabul edilebilir; ancak farklı kimlikler ve kültürler üzerinde daha fazla baskıya ve dışlamaya sebep olması, gözetim teknik ve uygulamalarının tekrar sorgulanmasını gerektirmektedir.

Rapor-14'te geçen *“kişi, yedi geri itmenin hepsinin aynı prosedürü izlediğini bildirdi“* cümlesi geri itmeye yönelik bir durumu içerirken; aynı raporda geçen *“transit grubunun, belgelerini ve nereden geldiklerini isteyen Arnavut polisi veya Frontex memurları tarafından durdurulduğu bildirildi“* ve *“cevap veren kişi, Arnavut polisi ile Frontex arasındaki farkın, Arnavut polis memurlarının transit grubu kampa kendilerinin nakletmesi olduğunu, ‘Frontex’in işinin ise sadece insanları yakalamak olduğunu’ açıkladı“* cümleleri modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla kurduğu Frontex'in (Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı), geri itme olaylarındaki rolünü ortaya koymaktadır. Nitekim modern yönetimin sınır güvenliği söylemi üzerine inşa ettiği denetim ve gözetim kurumu Frontex'in, modern yönetimin dışlama faaliyetlerinde de önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

Rapor-17'de ise modern yönetim tarafından *“istenmeyen kişiler“* olarak nitelendirilen gruplara/kimliklere yönelik kolluk kuvvetlerinin birtakım dışlayıcı uygulamalarının söz konusu olduğu söylenebilir. Burada modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeleri, uygulamaları ve araçları aracılığıyla söz konusu *“istenmeyen kişilere“* yönelik kötü muamelede bulunan kolluk kuvvetleri, eylemlerinin meşruluğunu modern yönetimin yasal düzenlemelerinden almaktadır. Özellikle Foucault'nun modern iktidarın teknikleri dediği *“caydırma“* tekniği yoluyla ilgili kişileri AB sınırlarından uzak tutan modern yönetim, bu ince ve etkili tekniklerle hem içinde

bulunduğu yapıyı koruma altına almakta hem de istenmeyen kişiler olarak nitelendirdiği kimlikleri/grupları gözetim ve kontrol altında tutmaktadır.

Rapor-18’de “geri itme“ eyleminin ve “ırka dayalı“ ötekileştirme faaliyetinin ön plana çıkması, söz konusu raporda bu tür durumların/kavramların geçtiği cümlelerin dışlama kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Aynı raporda geçen “*cevap veren kişi; polis memurlarının telefonlarını, powerbanklerini ve kişisel eşyalarını alıp aniden minibüse ittiklerini bildirdi*“, “*üç kişiden biri tekrar sığınma talebinde bulundu ve ona ‘Hayır, kapa çenen, bugün Kongo’ya geri dönüyorsun’ yanıtı verildi*” ve “*cevap veren kişi şunu söyledi: Neden beyazlar gidebiliyor da siyahlar gidemiyor? Çok ırkçıydı, hepimiz sığınma talebinde bulunduk ama bu sadece bizim için reddedildi. Avrupa’nın demokrasi ve insan hakları ülkesi olduğunu sanıyordum*“ cümleleri kötü muameleye ve dışlamaya yönelik durumları içermekle birlikte ilgili cümlelerde ırka dayalı ötekileştirme faaliyeti de bulunmaktadır. Burada modern yönetimin kendi sınırlarını ve vatandaşlarını korumak adına güvenlik-gözetim birlikteliğinde birtakım gözetim tekniklerini uygulamaya koyması ve özellikle gözetim tekniklerinden biri olan kimliksel sınıflandırmayla söz konusu kişileri gözetim ve kontrol altında tutması, ilgili kişilerin daha fazla baskıya ve kötü muameleye maruz kalmasına yol açmıştır.

Rapor-19’da geçen “*şimdilik bu bir şey değil*“, “*sana ihtiyacımız yok, seni ülkemizde istemiyoruz (bize gidin dediler)*“, “*sana ihtiyacımız yok, seni ülkemizde istemiyoruz*“ ardından *kovaladılar*“ cümleleri yine kolluk kuvvetlerinin söz konusu kişilere yönelik dışlayıcı uygulamalarını içerdiğinden dolayı ilgili cümleler dışlama kodu kapsamında değerlendirilmiştir.

Bunun yanı sıra Rapor-20’de ve Rapor-21’de ise yine kolluk kuvvetlerinin sığınmacılara yönelik şiddet ve geri itme eylemleri ve kötü muameleleri ön plana çıkmaktadır. İnsan haklarını ve sığınmacıların haklarını kendi yasal düzenlemelerinde güvence altına alan modern yönetimin bu tür hakların uygulanması noktasında çelişki içinde olduğu söylenebilir. Nitekim ilgili raporda geçen “*cevap veren kişi, elektroşok silahıyla sol dizinin arkasından vurulduğunu açıkladı*“, “*vuran polis memuru ise ‘bu sana Macaristan’ın hediyesi’ dedi*“, “*Burası benim ülkem ve ben de seni istemiyorum. Derhal terk edin burayı, sizi bir daha buralarda görmeyeyim dedi*“ cümleleri kolluk kuvvetlerinin, sığınmacılara yönelik kötü muamelesini göstermekle birlikte kolluk kuvvetlerinin şiddet içeren eylemlerinin meşruluğunu modern yönetimin yasal düzenlemelerinden aldığı söylenebilir. Nitekim kolluk kuvvetlerine, modern yönetim tarafından herhangi bir yaptırımın uygulanmamasının ve modern yönetimin cezasızlık politikasının, bu tür şiddet olaylarının yaşanmasında önemli bir etkisinin olduğu

söylenabilir. Dolayısıyla AB sınırlarında yaşanan bu şiddet olaylarına karşı modern yönetim, herhangi bir önlem almadığı takdirde de sığınmacıların daha fazla şiddete uğramaları olasıdır.

2) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 21.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "21 Ocak 2024 gecesi, gece yarısı civarında, yaşları 22 ile 45 arasında değişen Kongolu 15 kişi, Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kişi tarafından yakalandı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 14.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi 29 yaşında Faslı bir erkektir. Yaşları 18-30 arasında olan 8 kişiyle birlikte Hırvatistan'a seyahat ediyordu. 14 Ocak 2024 günü saat 17.00 civarında grup, Hırvat özel polis memurlarının giydiği kıyafetlere benzeyen koyu renkli bir üniforma giyen ve kar maskesi takan üç kişilik bir grup tarafından Slunj'da (HR) yakalandı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Transit grubu 4 Faslı adamdan oluşuyordu. Hırvatistan topraklarına vardıklarında otobüsle Zagreb'e gitmek istediler. Otobüs şoförüne bu tutarın iki katını ödemek zorunda kaldılar. Göçmenler; sürücünün kendilerine, otobüste göçmenlerin bulunduğunu polise söylemeyeceğini söylediğini bildirdi. Otobüs hareket etmeden önce polis üniforması giyen üç kişi içeri girdi ve otobüs şoförü, otobüste hareket halindeki insanların bulunduğunu polise bildirdi" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 31.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "31 Aralık'ta hareket halindeki 9 kişiden oluşan bir grup, Sırbistan-Macaristan sınırını geçmeye çalıştı. Afganistan'dan gelen 3 yetişkin erkekten oluşan göçmenler zaten 10 gündür oradaydı. Toplamda 6 Afgan, 2 Türk ve bir Suriyeli erkek vardı. Yaşları 20 ila 30 arasındaydı. Saat 16.00 sıralarında 9 kişilik grup çitin üzerinden atlayarak sınırı geçti ve yaklaşık 200 metre yürüdükten sonra Macar polisi öğleden sonra saat 4'te gelip onları tutukladı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 11.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 27 yaşında, Suriyeli 47 kişiyle birlikte seyahat eden Suriyeli bir erkektir. Grubun bir kısmı da yaklaşık 14 yaşlarında altı küçük çocuktan oluşuyordu. Grup, 10 Aralık 2023 gecesi Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti. Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra 11 Aralık 2023 sabahı, Hırvatistan sınır polis memurlarının üniformalarına benzeyen, mavi ceket ve mavi pantolondan oluşan bir üniforma giyen altı kişi tarafından yakalandı. Kişi, üniformalı adamların kendilerini durdurmak ve korkutmak için teaser silah kullanmaya başladığını, aynı zamanda herkesi cop, tekme ve yumruklarla dövdüğünü söyledi. Mavi üniformalı adamlar, kişiyi ve grubun geri kalanını yüzüstü yere yatırmaya zorladı ve onları sert bir şekilde dövmeye devam etti. Daha sonra gruptaki kişilerin sahip olduğu telefonların neredeyse tamamını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini aldılar ve paralarının tamamını aldılar" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 13.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "13 Kasım gecesi saat 23.00'te 12 Faslıdan oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Maljevac kenti yakınındaki sınırdan Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü. Bu ifadenin muhatabı, 13 Kasım gecesi transit grubuyla Bosna-Hırvatistan sınırını geçen 28 yaşında Faslı bir adamdır. Sınırı geçer geçmez tutuklandılar, cevap veren kişi; kendilerini tutuklayan kişilerin sınır polis memurlarına benzeyebileceğini ifade etmiş ve bu kişilerden çoğunun sınırın hemen arkasında gözlem yapmak için durduğunu ifade etmiştir" (BVMN, 2023).

- "Faslı grubu daha sınırı geçmeden termal dürbünle uzaktan gördüler. Kişi, sınır polisinin sınırı geçmelerini beklediklerini ve ardından tuzağa düşürüldüklerini, daha sonra etrafını sardıklarını ve polisin arkalarında durduklarını ve Bosna'ya dönüş yollarını kapattıklarını iddia etti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 06.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "6 Aralık 2023 gecesi, saat 04:00 CET civarında, yaşları 6 ile 27 arasında değişen Suriye'den 12 kişi, Čujića Krčevina (HR) civarındaki bölgede 2 adam tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri itildi. Cevap veren kişi, adı geçen grupta yer alan 23 yaşında Suriyeli bir erkektir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 29.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 49 yaşındaki kör kocası ve biri 4 yaşında bir erkek, diğeri 2 yaşında bir kız olan iki çocuğuyla birlikte seyahat eden 29 yaşında Iraklı bir kadındır. Grup, Korenica civarında, Hırvat özel polis memurlarının üniformalarını andıran, siyah ceket ve siyah pantolondan oluşan bir üniforma giyen üç kişi tarafından yakalandı. Kişi, defalarca sığınma talebinde bulunduklarını ancak üniformalı kişilerin cevap bile vermediğini söyledi. Üniformalı adamlar tüm yetişkinleri yüzüstü yere yatmaya zorladı ve dizlerini omuzlarının arasında insanların sırtına bastırdı. Siyah üniformalı adamlar, biri hariç tüm telefonlarını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini de alarak tüm paralarını aldılar" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 25.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "20'li yaşlarındaki bir çift Faslı erkek, Macaristan'dan Sırbistan'a şiddetli bir geri itmeyi anlattı. Polisle ilk etkileşimin, Sırp tarafındaki Horgos yakınındaki Madarasz-to göletini çevreleyen bölgede sabah saat 4 civarında gerçekleştiğine inanılıyor. 26 Faslı yetişkinden (2'si kadın) oluşan bir grup, 15 silahlı Macar subay

tarafından karşılandı. Polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı. Grup arandı, telefonları imha edildi ve bir şarj aleti çalındı. Daha sonra, memurlar arkalarından gülüp alay ederken, elleri başlarının üzerinde 5 saat gibi hissettiren bir süre boyunca koşmaya zorlandılar. O günün sabahının erken saatlerinde yağmur yağıyordu. İki adam bize şunları söyledi: ‘5 saat boyunca kovaladık (gülerek)’” (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-11)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Sınırı geçtikten yaklaşık 30 dakika sonra transit grup, sınır polis karakolunun çok yakınında bulunan Gevgelija'daki bir otobüs terminaline ulaştı. Cevap veren kişi, sabah grup ilk otobüsü beklerken en yakın polis karakolundan iki polis memurunun otobüs terminaline geldiğini söyledi. Kuzey Makedonya polisi üniforması giyen iki polis, toplu taşıma grubunun otobüs terminalindeki güvenlik kameraları aracılığıyla ‘yakalandığını’ bildirdi" (BVMN, 2023).
- "Polisler bizi tutuklarken bile ‘kameralardan sizi kontrol ediyorduk’ dediler" (BVMN, 2023).
- "Cevap veren kişi, kendisi ve arkadaşının, otobüs durağında kendileriyle birlikte bekleyen dört Pakistanlı ve iki Suriye vatandaşıyla birlikte tutuklandığını açıkladı. Yaşları 30 ile 40 arasında değişiyordu. Grubun ‘devasa bir polis otobüsüne’ bindirildiği ve ardından yakındaki bir transit merkezine götürüldüğü bildirildi. Kişiye göre, hareket halindeki grup transit merkezine vardığında parmak izleri ve fotoğrafları çekilmiştir. Ayrıca Suriyeli tercüman yardımıyla sığınma talebinde bulunup bulunmadıkları soruldu" (BVMN, 2023).
- "Cevap veren kişi ve transit grubunun diğer yedi üyesinin konteynerde dört saat gözaltında tutulduktan sonra, Kuzey Makedonya polisi olarak tanımlanan iki memur tarafından bir ‘polis karakoluna’ nakledildiği ve sınırın yakınına götürüldüğü bildirildi. Saat yaklaşık 4’te grup daha sonra Yunanistan’a giden bir kapıdan geri itildi. Geri itildikten sonra cevap veren kişi ve grubun geri kalanı Polykastro köyüne ulaşana kadar yürüdüler. Oradan Selanik’e giden otobüse bindiler" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 24.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-12)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "24/10/23 tarihinde saat 23:00 civarında, Macaristan'a bir kilometreden az bir mesafede, aralarında 11, 13 ve 15 yaşlarında 3 çocuğun da bulunduğu 17 Suriyeli erkekten oluşan bir grup, Backi Vinogradi ile Horgos arasındaki çit bölümünü geçtikten sonra Macar polisi tarafından Sırbistan'a geri itildi. Grup 60-90 dakika kadar tutuldu, yağmur altında bekletildi ve ardından Sırbistan sınırına doğru bir saatten fazla yürümeye zorlandı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-13)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "20 Ekim 2023 gecesi, saat 20.00 ile 22.00 (CET) arasında, yaşları 19-29 arasında olan 5 Faslı erkek, Gornje Dubrave (HR) civarında E71 yolu yakınında 6 polis memuru tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Cevap veren kişi, adı geçen grupta yer alan 26 yaşında Faslı bir erkektir" (BVMN, 2023).

▪ "Cevap veren kişi, yüzlerinde kar maskesi ve koyu renk üniformalı bir grup adamın ve 2 köpeğin onları 'Slovenya sınırına yakın' E71 yolu yakınında gördüğünü ve yakaladığını bildirdi. Cevap veren kişi, kendisini ve grubun geri kalanını özellikle bacaklarından ve ellerinden sert bir şekilde ısıran polis memurlarının köpekleri tarafından yakalandığını ifade etmiştir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 09.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-14)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Cevap veren kişi 24 yaşında ve Cezayirlidir. Kişi, Cezayir'den ve kendisinden başka iki adamdan oluşan bir transit grubunun parçasıydı. 2 ile 9 Mayıs 2023 tarihleri arasında transit grubunun Arnavutluk'tan Yunanistan'a yedi kez geri itildiği bildirildi. Kişi, transit grubunun üç kez Frontex memurları tarafından ve dört kez de Arnavut polis memurları tarafından tutuklandığını bildirdi" (BVMN, 2023).

▪ "Hareket halindeki grubun, ilk olarak Volkswagen kullanan iki Frontex memuru tarafından yakalandığı bildirildi. İkinci kez transit grubunun Audi ve üçüncü kez de

Mercedes kullanan 2 Frontex memuru tarafından yakalandığı bildirildi. Kişi, Frontex görevlilerinin hareket halindeki insanlar tarafından ‘görülmemek’ için farklı arabalar kullandığına inandığını açıkladı. Ayrıca cevap veren kişi, Frontex memurlarının geceleri insanları aramak için termal görüntüleme kameraları ve dürbün kullandığını belirtti. Teknolojilerin bu kullanımı BVMN tarafından önceki raporlarda belgelenmiştir" (BVMN, 2023).

- "Kişi, kampa vardıktan sonra transit grubunun, kampta çalışan ve kendisinin Arnavut polis memurları olarak tanımladığı memurlara parmak izlerini, isimlerini ve doğum tarihlerini vermesi gerektiğini hatırlattı. Bildirildikten sonra memurlar transit grubun fotoğraflarını çekti. Kişi, kampta altı kişinin barınabileceği duşlu konteynerlerin ve telefonlarını şarj etme imkanının bulunduğunu açıkladı. Bildirildiğine göre transit gruba kampta yiyecek ve su verildi. Kişi kampta iki kamera gördüğünü hatırladı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 01.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-15)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 31 yaşında ve Suriyelidir. Kişi, yaklaşık Eylül 2022 ile Haziran 2023 arasındaki 10 aylık süre boyunca Türkiye-Bulgaristan sınırını geçmek için 23'ten fazla girişimde bulunduğunu bildirdi. Kişi, bu girişimlerden birkaçını Türkiye'nin kuzeybatısındaki Topçular köyünden gerçekleştirdi. Kişi, Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022'de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye'ye geri itildiğini anlattı. Kişi, Türkiye'deki tedavisine ilişkin fazla bir ayrıntı veremedi. Kişi, kendisini gözaltına alan polisin üniformasını yeşil, altın/sarı aslanlı bir rozetle tanımladı; bu, Bulgar Sınır Polisinin üniformasıyla tutarlı bir tanımdı. Kişi, genellikle 10 ile 15 arasında Bulgar Sınır Polisi memurunun bulunduğunu belirtti" (BVMN, 2023).

- "Kişi, Ocak 2023'te Bulgar sınır polisi tarafından ilk kez gözaltına alındığında, 100'den fazla kişiyle birlikte gözaltına alındıklarını belirtti. Onlar saatlerce, belki de 12 saat kadar uzun bir süre dar bir odada tutuldular, ancak kişi, tüm saatleri ve cep telefonları kendilerinden alınmış olduğundan kesin bir şey söyleyemiyordu. Bu süre boyunca onlara yiyecek ve suya erişim izni verilmedi. Kişi, gözaltı ve geri itmelerin neredeyse tamamında grupların telefonlarının ve kişisel çantalarının yanı sıra sıcak tutacak giysiler ve ayakkabılar gibi ‘yolculuk için gerekli olan tüm araç-

grecinin de alındığını ifade etti' Polis ayrıca grubun ellerinde bulunan tüm belge ve resmi evraklara da el koydu" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 08.12.2022 Tarihli Raporu (Rapor-16)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Geri itme 7 Aralık'ı 8 Aralık'a bağlayan gece saat 02.00 sıralarında gerçekleşti. İnsanlar Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri gönderildi. Cevap veren kişi 30 yaşında Afganistanlı bir adamdı. Kendisi ve Fas'tan gelen üç kişiden oluşan bir transit grubunun parçasıydı. Kişi, grubun diğer üyelerinin yaşlarını veya cinsiyetlerini hatırlayamadı" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 05.04.2023 Tarihli Raporu (Rapor-17)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "5 Nisan'da beş gençten oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Bosna-Hersek sınırına yakın iki silahlı adam tarafından yakalandı ve geri püskürtüldü. Bu röportaj transit grubundan bir kişiyle, 19 yaşında Afganistanlı bir çocukla yapıldı. Transit grubundaki diğer yanıtlayanlar ise 21 yaşında Afganistanlı bir genç ve yaklaşık 23, 25 ve 27 yaşlarında üç Türk gençten oluşuyordu. Yakın çevresi çoraktı ama iki yönde yaklaşık 10 dakikalık yürüme mesafesinde evler vardı. Sınır kapısına bağlanan bir otoyolun yanı sıra iki ülkeyi ayıran küçük bir nehir de vardı. Kişi, konumun Hırvatistan'daki Velika Gradusa'ya yakın olduğunu belirtti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "7 Ekim 2022 Cuma günü, Burundi'den 20 yaşındaki bir adam, Hırvatistan'ın Mali Obljaj ormanının çevresindeki bölgede Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Burundi, Burkina Faso ve İran'dan gelen 31 kişilik grubun bir parçasıydı. 7 Ekim'de grup Hırvatistan sınırını geçerek yaklaşık bir saat boyunca ormanda yürüdü. Transit grubu erkekler, bazı kadınlar ve 3 aileden oluşuyordu. Bir saat yürüdükten sonra, cevap veren kişi ormanla çevrili küçük bir yol olarak tanımladığı yolda, polis

minibüsü olarak tanımladıkları, büyük, beyaz, mavi çizgili ve üzerinde büyük bir anten bulunan bir araç gördüler ve bu aracın yetkililerin onları tespit etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorlar: ‘Je pense que c'est comme ça qu'on nous a repérés’ (sanırım bu şekilde yakalandık)" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 07.04.2022 Tarihli Raporu (Rapor-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "4 Temmuz'da Afganistan'dan gelen 11 erkekten oluşan bir grup, Macaristan'dan Sırbistan'a geri itilmeden önce Macar yetkililer tarafından şiddete maruz kaldı ve hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alındı. Afganistanlı 21 yaşındaki kişi, grubun yolculuğuna Horgos'tan başladığını açıklıyor. 3 Temmuz günü akşam saat 23.00 civarında sınır çitlerini geçtikten sonra Macar memurlar tarafından bulundular. İki büyük siyah araba geldi, her ikisinde de kamuflaj üniforması giymiş iki adam vardı. Arabalardan birinde büyük bir köpek de getirdiklerini ekliyor" (BVMN, 2022).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların “Gözetleme/İzleme” kod başlığı altında yer alan “Rapor-1’e“, “Rapor-3’e“, “Rapor-4’e“, “Rapor-5’e“, “Rapor-6’ya“, “Rapor-7’ye“, “Rapor-8’e“, “Rapor-9’a“, “Rapor-10’a“, “Rapor-11’e“, “Rapor-12’ye“, “Rapor-13’e“, “Rapor-14’e“, “Rapor-15’e“, “Rapor-16’ya“, “Rapor-17’ye“, “Rapor-19’a“ ve “Rapor-20’ye“ ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler “Gözetleme/İzleme” koduyla etiketlenmiştir.

Gözetim faaliyetlerini genel olarak, modern yönetimlerin/iktidarların; bireyi, toplumu ve “istenmeyen kişileri“ kontrol ve gözetim altında tutmak ve bir disiplin toplumu yaratmak için gerçekleştirdikleri söylenebilir. Foucault, gözetim faaliyetlerini daha çok modern iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern iktidarların uygulamalarını toplumsal bir gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Nitekim modern iktidarların; bireyi, toplumu ve “istenmeyen kişileri“ kontrol altında tutma isteklerinin fazla olması ve kendi egemenliklerini koruma altına alma düşüncesi daha fazla gözetim uygulamalarını ve araçlarını faaliyete koymalarına neden olmaktadır. Bu bağlamda AB'nin göç ve iltica politikasına ilişkin farklı kaynaklar tarafından hazırlanan raporlarda ön plana çıkan “gözaltı“, “kolluk

kuvvetlerinin takibi, kontrolü ve denetimi“, “tutuklama“, “teknolojik gözetim uygulamaları ve araçları“ gibi durumlar ve kavramlar modern yönetimin gözetleme ve izleme eylemleri kapsamında değerlendirilmiş ve kodla ilişkisi olduğu düşünülen ilgili durumlar “Gözetleme/İzleme“ koduyla kodlanmıştır.

Rapor-1’de geçen “*Kongolu 15 kişi, Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kişi tarafından yakalandı*“ cümlesi, gözetleme ve izleme faaliyeti neticesinde gerçekleşen “yakalama“ eylemine ilişkin durumları içerdiğinden dolayı söz konusu cümle “Gözetleme/İzleme“ kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Nitekim sınır güvenliği kapsamında AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetlerinin, AB sınırlarına girmeye çalışan bir grubu gözetim ve takip uygulamaları aracılığıyla tespit etmesi, yakalaması ve gözetim altına alması raporda geçen ilgili cümlenin gözetleme/izleme koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır.

Rapor-3’te geçen “*14 Ocak 2024 günü saat 17.00 civarında grup, Hırvat özel polis memurlarının giydiği kıyafetlere benzeyen koyu renkli bir üniforma giyen ve kar maskesi takan üç kişilik bir grup tarafından Slunj’da (HR) yakalandı*“ cümlesi, yine kolluk kuvvetlerinin gözetim faaliyetleri neticesinde gerçekleşen bir durumu içermesinden dolayı söz konusu cümle “Gözetleme/İzleme“ kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Nitekim ilgili cümlede geçen “yakalandı“ ifadesi, yakalama eyleminin kolluk kuvvetlerinin takibi, gözetimi ve denetimi neticesinde gerçekleştiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra sınır güvenliği kapsamında çok yönlü gözetim uygulamalarını ve araçlarını devreye koyan modern yönetimler, sınırlarına yönelen ya da yönelebilecek tehditleri/tehlikeleri önceden tespit edebilmek ve tehditleri ortadan kaldırmak ya da etkisini azaltmak için gözetim faaliyetlerini gerek kolluk kuvvetleri gerek teknolojik gözetim araçları ve uygulamaları aracılığıyla yapmaktadırlar. Özellikle küresel sistemde gelişen olaylarla birlikte modern yönetimlerin/iktidarların güvenlik algısında da değişiklikler olabilmektedir. Bu bağlamda modern iktidarların güvenlik algısında bir kırılmaya sebep olan en önemli olaylardan bir tanesi 11 Eylül 2001’de ABD’ye yönelik gerçekleştirilen saldırıdır. Nitekim bu saldırıdan sonra modern iktidarlar/yönetimler tarafından, ulusal güvenlik ve sınır güvenliği söylemi ciddi bir şekilde tekrar edilmiştir ve akabinde daha dışlayıcı teknolojik gözetim araçları ve uygulamaları devreye koyulmuştur. Bu noktada neredeyse tüm yönetim sistemlerinde (eğitim, sağlık, ticaret, istihdam) gözetim sistemleri ve uygulamaları aracılığıyla veri akışının sağlanmaya başlanması, toplumsal yaşamın daha da gözetim ve kontrol altında tutulmasına neden olmuştur (Marx, 2015).

Rapor-4'te geçen *“otobüs hareket etmeden önce polis üniforması giyen üç kişi içeri girdi ve otobüs şoförü, otobüste hareket halindeki insanların bulunduğunu polise bildirdi”* cümlesi AB sınırlarında gerçekleşen gözetim faaliyetini içerdiğinden dolayı söz konusu cümle *“Gözetleme/İzleme”* koduyla kodlanmıştır. Yine sınır güvenliği kapsamında hareket eden kolluk kuvvetlerinin, modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeleri ekseninde söz konusu gözetimi gerçekleştirdikleri ve sığınmacıları bir kontrol ve gözetim faaliyeti neticesinde yakaladıkları söylenebilir. Burada modern yönetimin, içinde bulunduğu yapıyı korumak adına uygulamaya koyduğu politikalar ve düzenlemeler modern yönetimin söz konusu gözetim faaliyetlerine meşruluk kazandırabilir; ancak bu tür gözetim uygulamalarının daha fazla gözetim tekniklerini ve uygulamalarını teşvik etmesi de olasıdır.

Rapor-5'te geçen *“saat 16.00 sıralarında 9 kişilik grup çitin üzerinden atlayarak sınırı geçti ve yaklaşık 200 metre yürüdükten sonra Macar polisi öğleden sonra saat 4'te gelip onları tutukladı”* cümlesinde, yakalamaya ilişkin durumların yer alması ve nitekim yakalama işini kolluk kuvvetlerinin gözetim ve kontrol yoluyla yapmış olması, ilgili cümlenin *“Gözetleme/İzleme”* kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada modern yönetim gözetim faaliyetlerini kolluk kuvvetleri vasıtasıyla yapmakta ve ne şekilde olursa olsun her türlü gözetim teknikleriyle ve araçlarıyla mutlak manada toplumsal yaşamda bir kontrol kurmaktadır.

Rapor-6'da geçen *“grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra 11 Aralık 2023 sabahı, Hırvatistan sınır polis memurlarının üniformalarına benzeyen, mavi ceket ve mavi pantolondan oluşan bir üniforma giyen altı kişi tarafından yakalandı”* cümlesi, gözetim faaliyetine ilişkin bir durumu içerdiğinden dolayı söz konusu cümle *“Gözetleme/İzleme”* koduyla kodlanmıştır. Burada yakalama eylemini birtakım takip ve gözetim uygulamaları neticesinde gerçekleştiren kolluk kuvvetleri, eylemlerinin meşruluğunu modern yönetimin yasal düzenlemelerinden almaktadır.

Rapor-7'de geçen *“sınırı geçer geçmez tutuklandılar, cevap veren kişi; kendilerini tutuklayan kişilerin sınır polis memurlarına benzeyebileceğini ifade etmiş ve bu kişilerden çoğunun sınırın hemen arkasında gözlem yapmak için durduğunu ifade etmiştir”* ve *“Faslı grubu daha sınırı geçmeden termal dürbünle uzaktan gördüler”* cümleleri, gözetlemeye yönelik birtakım durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler *“Gözetleme/İzleme”* koduyla kodlanmıştır. Burada gözetleme faaliyetlerini kolluk kuvvetleri ve birtakım teknolojik gözetim araçları aracılığıyla gerçekleştiren modern yönetim, *“öteki”* olarak nitelendirdiği sığınmacıları kendi yarattığı sisteme ve güvenliğine yönelik tehdit olarak algıladığından dolayı ve bu tehdidi ortadan kaldırmak ya da etkisini azaltmak için de birtakım gözetim sistemlerini ve

uygulamalarını devreye koyduğu söylenebilir. Günümüz dünyasında gözetimin sadece yüz yüze uygulamalarla değil; ileri teknolojik sistemlerle uzaktan da yapılıyor olması ve ayrıca kişisel verileri elde etmede ve bireysel faaliyetleri izlemede ileri teknolojik gözetim sistemlerinin hızlı ve verimli olması, modern yönetimlerin neredeyse tüm yönetim sistemlerinde gözetim araçlarını kullanmalarına neden olmuştur. İleri teknolojik gözetim sistemleri modern yönetimlerin birtakım amaçları için yararlı olabilir; ancak güvenlik adı altında gözetim sistemlerinin kullanılması ve öteki olarak nitelendirilen kişilere yönelik sürekli bir gözetlemenin yapılması ve bu kişilere şiddet uygulanması potansiyel olarak evrensel hukuk ilkelerini baltalamaktadır.

Rapor-8'de, Rapor-9'da ve Rapor-10'da; gözetleme neticesinde gerçekleşen birtakım durumların olması, ilgili raporlarda geçen ve gözetlemeye ilişkin durumları içeren ya da çağrıştıran cümlelerin "Gözetleme/İzleme" kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim ilgili raporlarda yer alan yakalama faaliyetini, sınır gözetimi yapan kolluk kuvvetlerinin gerçekleştirmiş olması ve yakalama eylemini birtakım takip ve gözetim sistemleriyle yapmış olmaları, söz konusu cümlelerin "Gözetleme/İzleme" kodu ekseninde analiz edilmesini gerekli kılmıştır.

Rapor-11'de geçen "*Kuzey Makedonya polisi üniforması giyen iki polis, toplu taşıma grubunun otobüs terminalindeki güvenlik kameraları aracılığıyla 'yakalandığını' bildirdi*", "*Polisler bizi tutuklarken bile 'kameralardan sizi kontrol ediyorduk' dediler*", "*kişiye göre, hareket halindeki grup transit merkezine vardığında parmak izleri ve fotoğrafları çekilmiştir*" ve "*konteynerde dört saat gözaltında tutulduktan sonra sınıra götürüldüler*" cümleleri "Gözetleme/İzleme" koduna dair çok sayıda durum içermesinden dolayı söz konusu cümleler "Gözetleme/İzleme" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda hem veri gözetim hem de uzaktan gözetim sistemleri aracılığıyla sığınmacıları gözetleyen ve kontrol altında tutan modern yönetim, güvenlik adı altında gözetim sistemlerini normalleştirmiştir ve bireysel faaliyetleri kısıtlamıştır. Burada kolluk kuvvetlerinin gözetleme faaliyetleri neticesinde yakalanan sığınmacıların kolluk kuvvetleri tarafından kötü muameleye maruz bırakılmaları ve geri itilmeleri, sığınmacıların 1951 Cenevre Sözleşmesi'nden doğan haklarını baltaladığı söylenebilir. Nitekim "Geri Göndermeme İlkesi" gereği "*hem AB hukuku hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), zulüm görme veya diğer bir şekilde ciddi zarar görme riski altında olan kişilerin sınırlarda reddedilmesini yasaklamaktadır*" (AB Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:26). Ancak ilgili raporlarda geçen cümlelere bakıldığında AB sınırlarına yönelen sığınmacıların hem reddedildikleri hem de kötü muameleye maruz bırakıldıkları görülmektedir. Ayrıca modern yönetimin (AB yönetimi)

sığınmacıların haklarını birtakım yasal düzenlemelerle güvence altına alması; ancak bu tür yasal düzenlemelere uymayan kolluk kuvvetlerine ya da sözleşmeleri ihlal eden bazı AB üye devletlerine yaptırım uygulamaması, modern yönetimin çelişkisi olarak yorumlanabilir.

Rapor-12'de ve Rapor-13'te geçen cümlelere bakıldığında ise; sınır denetimi ve gözetimi yapan kolluk kuvvetlerinin, yakalama eylemi ön plana çıkmaktadır. Burada birtakım gözetim uygulamalarıyla AB sınırlarında denetim faaliyeti gerçekleştiren kolluk kuvvetleri, modern yönetim tarafından “istenmeyen risk“ olarak nitelendirilen grupları denetlemekte ve gözetim altında tutmaktadır. Güvenlik söylemleri neticesinde AB sınırlarını çok yönlü gözetim sistemleriyle kuşatan modern yönetimin, en ideal ve sorunsuz düzeni yaratma gayesiyle hareket etmesi, daha fazla kontrol, denetim ve gözetim sistemlerine ve uygulamalarına başvurmasına neden olmaktadır.

Günümüz modern yönetimlerinin toplumsal alanı gözetim altında tutmak için uygulamaya koydukları dijital ve elektronik gözetim sistemleri, bireyin mahrem alanını ihlal etmekle birlikte adaletle, eşitlikle, temel özgürlüklerle ve insan haklarıyla ve tarafsızlıkla ilintili durumların da tehlikeye girmesine neden olmaktadır (Bauman ve Lyon, 2020:20-25). Nitekim dijital ve elektronik gözetim sistemleriyle inşa edilen bu yeni modern düzende modern iktidar/yönetim, meşruluğunu daha çok ötekine duyulan korkudan dolayı güvenlikle bağdaştırılan durumlardan almaktadır (Bauman ve Lyon, 2020:118-119). Bu bağlamda Rapor-14'te geçen “*kişi, transit grubunun üç kez Frontex memurları tarafından ve dört kez de Arnavut polis memurları tarafından tutuklandığını bildirdi*“, “*cevap veren kişi, Frontex memurlarının geceleri insanları aramak için termal görüntüleme kameraları ve dürbün kullandığını belirtti*“ ve “*kişi kampta iki kamera gördüğünü hatırladı*“ cümleleri, modern yönetimin gözetim faaliyetlerine ilişkin çok sayıda durum içermektedir. Nitekim bu gözetim faaliyetlerinin güvenlikle ilgili durumlarla da ilişkili olması, söz konusu cümlelerin “Gözetleme/İzleme“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada modern yönetimin sınır güvenliğini, sınır gözetim ve denetim ajansı olan Frontex aracılığıyla yapması ve ilgili kişileri sürekli olarak denetlemesi ve gözetlemesi, insan hakları ve temel özgürlükler, bireyin mahrem alanı gibi durumların tekrar sorgulanmasını gerekli kılmaktadır.

Rapor-15'te geçen “*kişi, Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022'de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye'ye geri itildiğini anlattı*“, “*onlar saatlerce, belki de 12 saat kadar uzun bir süre dar bir odada tutuldular, ancak kişi, tüm saatleri ve cep telefonları kendilerinden alınmış olduğundan kesin bir şey söyleyemiyordu*“ ve “*polis ayrıca grubun ellerinde bulunan tüm belge ve resmi evraklara da el koydu*“ cümleleri gözetim faaliyetlerine ilişkin birtakım durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler “Gözetleme/İzleme“

kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Burada sınır koruma polisi tarafından gözetim sistemleriyle izlenen ve denetlenen kişiler, yakalandıktan sonra kolluk kuvvetlerinin kötü muamelesine de maruz kalmışlardır. Kötü muameleye maruz kalanların statüsü ne olursa olsun gerek sığınmacı gerek ikincil koruma gerek geçici koruma gerek mülteci, AB hukuku kapsamında tanımlanan tüm statülerde de, söz konusu kişilere yönelik kötü muamele yasaklanmıştır. Ancak ilgili sözleşmelerde kötü muamele ve işkence yasaklandığı halde bu sözleşmelerin uygulanması noktasında sorunların ortaya çıkması ve modern yönetimin bu sözleşmeleri ihlal eden kişilere yönelik caydırıcı yaptırımlar uygulamaması, modern yönetim tarafından yürürlüğe konulan yasal düzenlemelerin sorgulanmasını gerekli kılmaktadır. Bunun yanı sıra modern yönetim tarafından yürürlüğe konulan tüm bu yasal düzenlemelerin norm kapsamında olması ve egemen gücün normalizasyon toplumu inşa etmesinde araç görevi görüyor olması burada asıl önemli olan şeyin ne olduğunu sorgulatmaktadır. Nitekim Foucault'ya göre modern yönetimin normalizasyon toplumu inşa etme sürecinde asıl önemli olan şey; normal ve anormal olanı ayırt etmekten çok normun kendisidir (Foucault, 2019:51). Yani egemen gücün yasaları, egemenliği ve egemenliğinin sürdürülebilirliğidir.

Rapor-16'da ve Rapor-17'de geçen *“geri itme 7 Aralık'ı 8 Aralık'a bağlayan gece saat 02.00 sıralarında gerçekleşti”* ve *“5 Nisan'da beş gençten oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Bosna-Hersek sınırına yakın iki silahlı adam tarafından yakalandı ve geri püskürtüldü”* cümleleri, yine denetim ve gözetim faaliyetleri kapsamında gerçekleşen yakalama eylemini göstermektedir. Modern yönetimin sınır güvenliği kapsamında aldığı önlemler ekseninde hareket eden kolluk kuvvetleri, söz konusu kişilere yönelik faaliyetlerinin meşruluğunu modern yönetimin yasal düzenlemelerinden almaktadır. Burada çelişki yaratan durum; modern yönetimin yasal düzenlemelerinde sığınma talep edenlerin -geri göndermeme ilkesi gereği- geri itilmemesidir; ancak kolluk kuvvetlerinin faaliyetlerine bakıldığında sığınmak için AB sınırlarına giren kişilerin geri itildiği anlaşılmaktadır. Bu konu hakkında AB'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 78 (1) maddesi şöyle der: *“Birlik, uluslararası korumaya ihtiyaç duyan herhangi bir üçüncü ülke vatandaşına uygun statü sunmak ve geri göndermeme ilkesine uygunluğu sağlamak amacıyla sığınma, ikincil koruma ve geçici koruma konusunda ortak bir politika geliştirir. Bu politika, Mültecilerin Statüsüne İlişkin 28 Temmuz 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 31 Ocak 1967 tarihli Protokol ve diğer ilgili anlaşmalara uygun olmalıdır”* (ABİHA, 2012).

Rapor-19'da ve Rapor-20'de geçen *“bir saat yürüdüktan sonra, cevap veren kişi ormanla çevrili küçük bir yol olarak tanımladığı yolda, polis minibüsü olarak tanımladıkları, büyük, beyaz, mavi çizgili ve üzerinde büyük bir anten bulunan bir araç gördüler ve bu aracın*

yetkililerin onları tespit etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorlar“ ve “4 Temmuz'da Afganistan'dan gelen 11 erkekten oluşan bir grup, Macaristan'dan Sırbistan'a geri itilmeden önce Macar yetkililer tarafından şiddete maruz kaldı ve hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alındı“ cümleleri, yine gözetim ve denetim uygulamaları aracılığıyla gerçekleşen yakalama eylemine ilişkin durumları içermektedir. Bu bağlamda ilgili cümlelerde gözetim sistemlerine ve uygulamalarına ilişkin durumların yer alması söz konusu cümlelerin “Gözetleme/İzleme“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada ilgili raporda yer alan ‘hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alındılar’ cümlesinde, yine kolluk kuvvetleri tarafından, AB hukukunun sığınmacıların haklarını koruma altına alan ilgili sözleşmelerinin ve 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin ihlal edildiğine yönelik bir anlam çıkartılmaktadır. Modern yönetimin burada yapması gereken şey, çelişki yaratan durumları ortadan kaldırmasıdır.

3) **Kod:** • Kontrol Sistemleri

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 13.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Faslı grubu daha sınırı geçmeden termal dürbünle uzaktan gördüler. Cevap veren kişi, sınır polisinin sınırı geçmelerini beklediklerini ve ardından tuzağa düşürüldüklerini, daha sonra etrafını sardıklarını ve polisin arkalarında durduklarını ve Bosna'ya dönüş yollarını kapattıklarını iddia etti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-11)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Polisler bizi tutuklarken bile ‘kameralardan sizi kontrol ediyorduk’ dediler" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 09.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-14)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Hareket halindeki grubun, ilk olarak Volkswagen kullanan iki Frontex memuru tarafından yakalandığı bildirildi. İkinci kez transit grubunun Audi ve üçüncü kez de Mercedes kullanan 2 Frontex memuru tarafından yakalandığı bildirildi. Kişi, Frontex görevlilerinin hareket halindeki insanlar tarafından ‘görülmemek’ için

farklı arabalar kullandığına inandığını açıkladı. Ayrıca kişi, Frontex memurlarının geceleri insanları aramak için termal görüntüleme kameraları ve dürbün kullandığını belirtti. Teknolojilerin bu kullanımı BVMN tarafından önceki raporlarda belgelenmiştir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "7 Ekim 2022 Cuma günü, Burundi'den 20 yaşındaki bir adam, Hırvatistan'ın Mali Obljaj ormanının çevresindeki bölgede Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Burundi, Burkina Faso ve İran'dan gelen 31 kişilik grubun bir parçasıydı. 7 Ekim'de grup Hırvatistan sınırını geçerek yaklaşık bir saat boyunca ormanda yürüdü. Transit grubu erkekler, bazı kadınlar ve 3 aileden oluşuyordu. Bir saat yürüdükten sonra, cevap veren kişiler ormanla çevrili küçük bir yol olarak tanımladığı yolda, polis minibüsü olarak tanımladıkları, büyük, beyaz, mavi çizgili ve üzerinde büyük bir anten bulunan bir araç gördüler ve bu aracın yetkililerin onları tespit etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorlar: "Je pense que c'est comme ça qu'on nous a repérés" (sanırım bu şekilde yakalandık)" (BVMN, 2022).

Kontrol Sistemleri Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporlardan olan ve "Kontrol Sistemleri" kod başlığı altında yer alan "Rapor-7'ye", "Rapor-11'e", "Rapor-14'e" ve "Rapor-19'a" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Kontrol Sistemleri" koduyla etiketlenmiştir. İlgili raporlarda doğrudan anlatımla aktarılan "termal dürbün", "kameralarla izleme", "termal görüntüleme kameraları" ve "antenli araç" gibi kavramlar/durumlar modern yönetimin kontrol araçları kapsamında değerlendirilmiş ve kontrol sistemleri koduyla etiketlenmiştir.

Rapor-7'de geçen "*Faşlı grubu daha sınırı geçmeden termal dürbünle uzaktan gördüler*" cümlesindeki "termal dürbün", kontrol ve denetim faaliyetinin gerçekleştirilmesi için kullanılan teknik bir araçtır. Bu bağlamda söz konusu cümle "Kontrol Sistemleri" koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetim tarafından AB sınırlarındaki kontrol ve denetim faaliyetleri için uygulamaya koyulan kontrol sistemleri, modern yönetimin gözetim uygulamaları kapsamında değerlendirilmektedir.

Rapor-11’de geçen “polisler bizi tutuklarken bile ‘kameralardan sizi kontrol ediyorduk’ dediler” cümlesindeki “kameralardan sizi kontrol ediyorduk” ifadesi, yine kontrol etme eyleminin kontrol sistemleri aracılığıyla gerçekleştiğini göstermektedir. Söz konusu kameraların, modern yönetim tarafından sınır gözetim faaliyetleri kapsamında gerek iç sınırlarda gerek dış sınırlarda güvenliğin sağlanması adına devreye koyulduğu söylenebilir. Burada güvenlik adı altında birtakım gözetim sistemlerini devreye koyan modern yönetim bu vesileyle bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü ve “istenmeyen risk” olarak gördüğü sığınmacılar üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır.

Rapor-14’te geçen “Frontex memurlarının geceleri insanları aramak için termal görüntüleme kameraları ve dürbün kullandığını belirtti” cümlesindeki “termal görüntüleme kameraları ve dürbün” ifadesi, yine modern yönetimin gözetim teknikleri ve araçları kapsamında değerlendirilmektedir. Burada sınır güvenliği söylemi neticesinde sınır gözetimine daha fazla önem atfeden modern yönetim birtakım teknolojik kontrol sistemlerini devreye koyarak, kendi sınırlarına tehdit olarak gördüğü kişileri bu sistemler vasıtasıyla denetleyebilmekte ve kontrol altında tutabilmektedir.

Rapor-19’da geçen “cevap veren kişiler, ormanla çevrili küçük bir yol olarak tanımladıkları yolda, polis minibüsü olarak tanımladıkları, büyük, beyaz, mavi çizgili ve üzerinde büyük bir anten bulunan bir araç gördüler ve bu aracın yetkililerin onları tespit etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorlar” cümlesindeki “antenli araç” ifadesi, söz konusu gözetim faaliyetinin kontrol ve denetim aracı olan antenli araçla yapıldığını göstermektedir. Burada yine sınır gözetimi faaliyeti kapsamında birtakım kontrol sistemlerini devreye koyan modern yönetim, bu tür teknik sistemlerle söz konusu kişiler üzerinde kontrol kurabilmektedir.

4) **Kod:** • **Kimlik**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 21.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "21 Ocak 2024 gecesi, gece yarısı civarında, yaşları 22 ile 45 arasında değişen 15 Kongolu kişi, Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kişi tarafından yakalandı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 23.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 24 yaşında Suriyeli bir erkektir. 22 Ocak günü toplam 12 kişilik bir grupla Lipa'dan sınır bölgesine ulaştı. Grup üyelerinin yaşları 15 ile 27 arasındaydı. Oradan Hırvatistan'a doğru yürüdüler. Akşam saat 21.00'den gece saat 2'ye kadar yürüdüler ve Dobroseli yakınındaki sınır polisinin üniformasını andıran üniformalar giyen kişiler tarafından yakalandılar" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 14.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 29 yaşında Faslı bir erkektir. Yaşları 18-30 arasında olan 8 kişiyle birlikte Hırvatistan'a seyahat ediyordu. 14 Ocak 2024 günü saat 17.00 civarında grup, Hırvat özel polis memurlarının giydiği kıyafetlere benzeyen koyu renkli bir üniforma ve yün giyen üç kişilik bir grup tarafından Slunj'da (HR) yakalandı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Transit grubu 4 Faslı adamdan oluşuyordu. Bihaç'tan taksiyle seyahat ediyorlardı ve normal fiyatın üç katı kadar ödeme yapmaları istendi. Hırvatistan topraklarına vardıklarında otobüsle Zagreb'e gitmek istediler. Otobüs şoförüne bu tutarın iki katını ödemek zorunda kaldılar. Göçmenler, sürücünün kendilerine, otobüste göçmenlerin bulunduğunu polise söylemeyeceğini söylediğini bildirdi. Otobüs hareket etmeden önce polis üniforması giyen üç kişi içeri girdi. Otobüs şoförü, otobüste hareket halindeki insanların bulunduğunu polise bildirdi. Göçmenler toplam 4 kişiydi ve ayrıca Suriye'den gelen 4 refakatsiz çocuk daha vardı. Onları otobüsten çıkarıp polis minibüsüne bindirdiler. İşte o zaman sınır polisine teslim edildiler. Polis onları otobüsten indirdiğinde Suriyeli bir kişi kaçmaya çalıştı, bunun üzerine polis onu dövdü. Hareket halindeki diğer insanlar içeri girerken onlar minibüste üç saat beklediler. 'Kapıyı üzerinize kapatıyorlar ve her beş dakikada bir iki tane daha getiriyorlardı'" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 31.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "31 Aralık'ta hareket halindeki 9 kişiden oluşan bir grup, Sırbistan-Macaristan sınırını geçmeye çalıştı. Afganistan'dan gelen 3 yetişkin erkekten oluşan göçmenler zaten 10 gündür oradaydı. Toplamda 6 Afgan, 2 Türk ve bir Suriyeli erkek vardı. Yaşları 20 ila 30 arasındaydı. Saat 16.00 sıralarında 9 kişilik grup çitin üzerinden atlayarak sınırı geçti. Yaklaşık 200 metre yürüdükten sonra Macar polisi öğleden sonra saat 4'te gelip onları tutukladı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 11.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Cevap veren kişi, 27 yaşında, Suriyeli 47 kişiyle birlikte seyahat eden Suriyeli bir erkektir. Grubun bir kısmı da yaklaşık 14 yaşlarında altı küçük çocuktan oluşuyordu. Grup, 10 Aralık 2023 gecesi Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti. Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra 11 Aralık 2023 sabahı, Hırvatistan sınır polis memurlarının üniformalarına benzeyen, mavi ceket ve mavi pantolondan oluşan bir üniforma giyen altı kişi tarafından yakalandı. Kişi, üniformalı adamların kendilerini durdurmak ve korkutmak için teaser silah kullanmaya başladığını, aynı zamanda herkesi cop, tekme ve yumruklarla dövdüğünü söyledi. Mavi üniformalı adamlar, katılımcıyı ve grubun geri kalanını yüzüstü yere yatırmaya zorladı ve onları sert bir şekilde dövmeye devam etti. Daha sonra gruptaki kişilerin sahip olduğu telefonların neredeyse tamamını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini aldılar ve paralarının tamamını aldılar" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 13.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "13 Kasım gecesi saat 23.00'te 12 Faslıdan oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Maljevac kenti yakınındaki sınırdan Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü. Bu ifadenin muhatabı, 13 Kasım gecesi transit grubuyla Bosna-Hırvatistan sınırını geçen 28 yaşında Faslı bir adamdır. Sınırı geçer geçmez tutuklandılar. Cevap veren

kişi, kendilerini tutuklayan kişilerin sınır polis memurlarına benzeyebileceğini ifade etmiş ve bu kişilerden çoğunun sınırın hemen arkasında gözlem yapmak için durduğunu ifade etmiştir" (BVMN, 2023).

- "Cevap veren kişi, kendilerini tutuklayıp vuranların Hırvat polis memurları olduğunu, çünkü onlara tekrar Hırvatistan'a dönmeye çalışırlarsa kendilerini öldüreceklerini söylediklerini iddia etti. Faslılara; Hırvatistan'ın Faslılara, Afganlara veya Pakistanlılara değil, Hırvatlara ait olduğunu söylediler. Gruptaki 12 kişiyi Maljevac bölgesinden Bosna Hersek'e geri gönderdiler" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 06.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "6 Aralık 2023 gecesı, saat 04:00 CET civarında, yaşları 6 ile 27 arasında değişen Suriye'den 12 kişi, Čujića Krčevina (HR) civarındaki bölgede 2 adam tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri itildi. Cevap veren kişi, adı geçen grupta yer alan 23 yaşında Suriyeli bir erkektir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 29.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 49 yaşındaki kör kocası ve biri 4 yaşında bir erkek, diğeri 2 yaşında bir kız olan iki çocuğıyla birlikte seyahat eden 29 yaşında Iraklı bir kadındır. Aile, Afganistanlı iki kişilik aileyle birlikte 29 Kasım 2023 gecesı Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti. Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra, kişiye uyrukları açıklanmayan, sekiz genç adamla yeniden bir araya getirildiler. Grup, Korenica civarında, Hırvat özel polis memurlarının üniformalarını andıran, siyah ceket ve siyah pantolondan oluşan bir üniforma giyen üç kişi tarafından yakalandı. Kişi, defalarca sığınma talebinde bulunduklarını ancak üniformalı kişilerin cevap bile vermediğini söyledi. Üniformalı adamlar tüm yetişkinleri yüzüstü yere yatmaya zorladı ve dizlerini omuzlarının arasında insanların sırtına bastırdı. Siyah üniformalı adamlar, biri hariç tüm telefonlarını çalıp bir kısmını imha edip diğerklerini de alarak tüm paralarını aldılar" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 25.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "20'li yaşlarındaki bir çift Faslı erkek, Macaristan'dan Sırbistan'a şiddetli bir geri itmeyi anlattı. Polisle ilk etkileşimin, Sırp tarafındaki Horgos yakınındaki Madarasz-to göletini çevreleyen bölgede sabah saat 4 civarında gerçekleştiğine inanılıyor. 26 Faslı yetişkinden (2'si kadın) oluşan bir grup, 15 silahlı Macar subay tarafından karşılandı ve polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı. Grup arandı, telefonları imha edildi ve bir şarj aleti çalındı. Daha sonra, memurlar arkalarından gülüp alay ederken, elleri başlarının üzerinde 5 saat gibi hissettiren bir süre boyunca koşmaya zorlandılar. O günün sabahının erken saatlerinde yağmur yağıyordu. İki adam bize şunları söyledi: '5 saat boyunca kovaladık (gülerek)'" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-11)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "35 yaşındaki Cezayirli bir erkek olan cevap veren kişi, 40 yaşındaki başka bir Cezayirli erkekle birlikte bir transit grubunun parçasıydı. İki adam, 15 gün içinde iki kez Kuzey Makedonya'dan Yunanistan'a geri püskürtüldü. Her iki geri itme sırasında da, transit grup Kuzey Makedon polisi tarafından tutuklandı ve bildirildiğine göre Gevgelija yakınındaki bir transit merkezine götürüldü ve grup daha sonra öğleden sonra 3 ile 4 arasında Yunanistan'a geri itildi" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 24.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-12)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "24/10/23 tarihinde saat 23:00 civarında, Macaristan'a bir kilometreden az bir mesafede, aralarında 11, 13 ve 15 yaşlarında 3 çocuğun da bulunduğu 17 Suriyeli erkekten oluşan bir grup, Backi Vinogradi ile Horgos arasındaki çit bölümünü geçtikten sonra Macar polisi tarafından Sırbistan'a geri itildi. Grup 60-90 dakika kadar tutuldu, yağmur altında bekletildi ve ardından Sırbistan sınırına doğru bir saatten fazla yürümeye zorlandı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-13)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "20 Ekim 2023 gecesi, saat 20.00 ile 22.00 (CET) arasında, yaşları 19-29 arasında olan 5 Faslı erkek, Gornje Dubrave (HR) civarında E71 yolu yakınında 6 polis memuru tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Cevap veren kişi, adı geçen grupta yer alan 26 yaşında Faslı bir erkektir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 09.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-14)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Cevap veren kişi 24 yaşında ve Cezayirlidir. Kişi, Cezayir'den ve kendisinden başka iki adamdan oluşan bir transit grubunun parçasıydı. 2 ile 9 Mayıs 2023 tarihleri arasında transit grubunun Arnavutluk'tan Yunanistan'a yedi kez geri itildiği bildirildi. Kişi, transit grubunun üç kez Frontex memurları tarafından ve dört kez de Arnavut polis memurları tarafından tutuklandığını bildirdi. Kişi, yedi geri itme olayı sırasında herhangi bir şiddet yaşadığını bildirmedi" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 01.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-15)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Cevap veren kişi, 31 yaşında ve Suriyelidir. Kişi, yaklaşık Eylül 2022 ile Haziran 2023 arasındaki 10 aylık süre boyunca Türkiye-Bulgaristan sınırını geçmek için 23'ten fazla girişimde bulunduğunu bildirdi. Kişi, bu girişimlerden birkaçını Türkiye'nin kuzeybatısındaki Topçular köyünden gerçekleştirdi. Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022'de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye'ye geri itildiğini anlattı. Kişi, Türkiye'deki tedavisine ilişkin fazla bir ayrıntı veremedi. Kişi, kendisini gözaltına alan Polisin üniformasını yeşil, altın/sarı aslanlı bir rozetle tanımladı; bu, Bulgar Sınır Polisinin üniformasıyla tutarlı bir tanımdı. Kişi, genellikle 10 ile 15 arasında Bulgar Sınır Polisi memurunun bulunduğunu belirtti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 08.12.2022 Tarihli Raporu (Rapor-16)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Geri itme 7 Aralık'ı 8 Aralık'a bağlayan gece saat 02.00 sıralarında gerçekleşti. İnsanlar Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri gönderildi. Cevap veren kişi 30 yaşında Afganistanlı bir adamdı. Kendisi ve Fas'tan gelen üç kişiden oluşan bir transit grubunun parçasıydı. Kişi, grubun diğer üyelerinin yaşlarını veya cinsiyetlerini hatırlayamadı" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 05.04.2023 Tarihli Raporu (Rapor-17)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "5 Nisan'da beş gençten oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Bosna-Hersek sınırına yakın iki silahlı adam tarafından yakalandı ve geri püskürtüldü. Bu röportaj transit grubundan bir kişiyle, 19 yaşında Afganistanlı bir çocukla yapıldı. Transit grubundaki diğer yanıtlayanlar ise 21 yaşında Afganistanlı bir genç ve yaklaşık 23, 25 ve 27 yaşlarında üç Türk gençten oluşuyordu. Yakın çevresi çoraktı ama iki yönde yaklaşık 10 dakikalık yürüme mesafesinde evler vardı. Sınır kapısına bağlanan bir otoyolun yanı sıra iki ülkeyi ayıran küçük bir nehir de vardı. Kişi, konumun Hırvatistan'daki Velika Gradusa'ya yakın olduğunu belirtti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 16.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-18)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Kişi, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden 25 yaşında bir erkektir. Kendisi de Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden diğer 2 adamla birlikte geri itildi. Yaşları 25 ile 35 arasında değişen grup, yaşları 3 ile 45 arasında değişen 5'i çocuk 15 kişilik başka bir grupta birlikte Küba'ya gitti. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden gelen 3 kişilik grup, 16 Temmuz 2022'de saat 11.00 sıralarında Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü" (BVMN, 2022).
- "Cevap veren kişi şunu söyledi: 'Neden beyazlar gidebiliyor da siyahlar gidemiyor? Çok ırkçıydı, hepimiz sığınma talebinde bulunduk ama bu sadece bizim

için reddedildi. Avrupa'nın demokrasi ve insan hakları ülkesi olduğunu sanıyordum'" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "7 Ekim 2022 Cuma günü, Burundi'den 20 yaşındaki bir adam, Hırvatistan'ın Mali Obljaj ormanının çevresindeki bölgede Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Burundi, Burkina Faso ve İran'dan gelen 31 kişilik grubun bir parçasıydı. 7 Ekim'de grup Hırvatistan sınırını geçerek yaklaşık bir saat boyunca ormanda yürüdü. Transit grubu erkekler, bazı kadınlar ve 3 aileden oluşuyordu. Bir saat yürüdükten sonra, kişinin ormanla çevrili küçük bir yol olarak tanımladığı yolda, polis minibüsü olarak tanımladıkları, büyük, beyaz, mavi çizgili ve üzerinde büyük bir anten bulunan bir araç gördüler. Bu aracın yetkililerin onları tespit etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorlar: "Je pense que c'est comme ça qu'on nous a repérés" (sınırım bu şekilde yakalandık)" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 07.04.2022 Tarihli Raporu (Rapor-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "4 Temmuz'da Afganistan'dan gelen 11 erkekten oluşan bir grup, Macaristan'dan Sırbistan'a geri itilmeden önce Macar yetkililer tarafından şiddete maruz kaldı ve hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alındı. Afganistanlı 21 yaşındaki kişi, grubun yolculuğuna Horgos'tan başladığını açıklıyor. 3 Temmuz günü akşam saat 23.00 civarında sınır çitlerini geçtikten sonra Macar memurlar tarafından bulundular. İki büyük siyah araba geldi, her ikisinde de kamuflaj üniforması giymiş iki adam vardı. Arabalardan birinde büyük bir köpek de getirdiklerini ekliyor" (BVMN, 2022).

Kimlik Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporlardan olan ve "Kimlik" kod başlığı altında yer alan "Rapor-1'e", "Rapor-2'ye", "Rapor-3'e", "Rapor-4'e", "Rapor-5'e", "Rapor-6'ya", "Rapor-7'ye", "Rapor-8'e", "Rapor-9'a", "Rapor-10'a", "Rapor-11'e", "Rapor-12'ye", "Rapor-13'e", "Rapor-14'e", "Rapor-15'e", "Rapor-16'ya", "Rapor-17'ye", "Rapor-18'e",

“Rapor-19’a” ve “Rapor-20’ye” ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler “Kimlik” koduyla etiketlenmiştir. İlgili raporlarda, “ten rengi” “din-inanç” ve “etnik köken” gibi kavramların/durumların geçtiği cümle/cümleler “kimlik” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla etiketlenmiştir. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; farklı durumlar ve kimlikler üzerinden bir tür sınıflandırma ve kimliklendirme faaliyeti yürüten modern yönetimlerin, birtakım söylemler aracılığıyla “öteki” mefhumunu yarattıkları ve bu vesileyle güvenlik politikalarını öteki kimliği üzerinden meşru kıldıkları söylenebilir. Nitekim gözetim uygulamalarını güvenlikle ilişkilendiren modern yönetimler, meşruluğunu daha çok “öteki”ne duyulan korkudan dolayı güvenlikle bağdaştırılan durumlardan almaktadırlar (Bauman ve Lyon, 2020:118-119).

Bu bağlamda Rapor-1’de geçen *“15 Kongolu kişi Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kişi tarafından yakalandı”* cümlesinde yakalanan kişilerin etnik köken itibarıyla Afrikalı olmaları, ilgili cümlelerin “Kimlik” kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Rapor-1’de geçen ilgili cümlelere Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; AB sınırlarının güvenliği kapsamında hareket eden kolluk kuvvetlerinin, söz konusu Afrika kökenli 15 kişiyi sınır güvenliği gerekçesiyle yakalaması, modern yönetimin gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırma tekniğine girmektedir. Nitekim ilgili teoriye göre modern iktidarların/yönetimlerin, içinde bulundukları yapıyı yönetmek amacıyla uyguladıkları taktiklerden biri de kimliksel sınıflandırmadır ve bu sınıflandırmayı modern yönetimler; gerek toplumdaki bireyler arasında yapmakta gerek sahip oldukları kimlikle ve başka kimlikler arasında “Ben” ve “Öteki” mefhumları üzerinden yapmaktadırlar. Ayrıca ilgili teoriye göre; ben ve öteki söylemleri ekseninde değerlendirilen kimlikler, modern yönetimler tarafından yine birtakım söylemlerle kimi zaman tehdit ya da sakıncalı olarak gösterilmektedirler ve dolayısıyla modern yönetimler tarafından tehdit olarak gösterilen ve öteki kategorisine koyulan bu kimlikler, zaman zaman birtakım olumsuz durumlara da maruz kalabilmektedirler. Rapor-1’de tüm Afrikalılara yönelik bir kimliksel sınıflandırma yapıldığı yönünde bir anlam çıkartılmasa da bu tür gözetim teknikleriyle modern yönetimler sahip oldukları kimliği korumak adına öteki olarak nitelendirdikleri kimlikleri zaman zaman tehdit olarak addedebilmektedirler. Bu bağlamda söz konusu raporda geçen Afrika kökenli 15 kişinin, AB sınırlarına girmek ve sığınmak istemesi ve bu durumun AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri tarafından istenmemesi, hem söylemsel hem de söylemsel olmayan metotlarla inşa edilen AB yapısının ve Avrupalı kimliğinin korunmasına yönelik bir çabayı içerdiği söylenebilir. Burada hangi

kimlikten olursa olsun gerek Orta Doğulu gerek Afrikalı gerek Asyalı, modern yönetim tarafından ben ve öteki söylemi üzerine inşa edilen bir kimlik söz konusuysa öteki kimliğinde yer alan hangi kimlikten olursa olsun modern yönetim o kimlik ekseninde bir politika yürütecek ve o kimliğe yönelik bir gözetim ve denetim faaliyeti gerçekleştirecektir.

Rapor-2’de ön plana çıkan durum ve ilgili durumun kimlik kodu bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılan şey, etnik kimliktir. Nitekim ilgili raporda yer alan “Suriyeli” ifadesi, Orta Doğulu kimliği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili raporda bu ifadeyle ilgili olan cümleler “Kimlik” koduyla kodlanmıştır. Söz konusu kimliğe sahip kişilere yönelik, AB sınırlarında güvenliği sağlayan kolluk kuvvetleri tarafından yakalama eyleminin gerçekleştirilmesi, bir yandan yakalama eyleminin bir gözetim ve takiple gerçekleştiğini göstermekte diğer yandan da gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırmayla bir denetimin yapıldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra ilgili raporda söz konusu kimliksel sınıflandırmanın tüm Orta Doğululara yapıldığı yönünde bir anlam çıkartılamaz; ancak Avrupalı kimliğinin korunmaya çalışıldığı yönünde bir anlam çıkartılabilir. Nitekim Panoptik gözetim teorisine göre; modern yönetimler zaman zaman birtakım söylemlerle bazı kimliksel sınıflandırmalar yapmaktadırlar. Bunun sebebi ise en ideal ve sorunsuz düzenin inşa edilmesini ve bu düzenin korunmasını hedefleyen modern yönetimin birtakım denetim, gözetim ve kontrol uygulamalarına ihtiyaç duymasıdır. Bu bağlamda söz konusu eylemin AB sınırları içinde gerçekleşiyor olması, modern yönetimin birtakım kolluk kuvvetleri ya da gözetim sistemleri ve uygulamaları aracılığıyla Avrupa’nın ve Avrupalının güvenliğini öncelediğini göstermektedir.

Rapor-3’te ise ön plana çıkan durum yine etnik kimliktir. İlgili raporda geçen “Faslı” ifadesi, Afrikalı kimliği kapsamında değerlendirilmiş ve “Kimlik” koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetim tarafından Avrupa sınırlarının güvenliği söylemi ekseninde inşa edilen göç ve iltica politikası ve akabinde sınırlardaki güvenliğin sağlanması amacıyla kolluk kuvvetleri aracılığıyla gözetim ve denetim faaliyetlerinin devreye koyulması, “istenmeyen risk” olarak gösterilen kişilerin AB sınırlarına girişini zorlaştırmıştır. Ayrıca Avrupa ülkelerine girmek isteyen kişilerin sahip oldukları kimliklerin, modern yönetim tarafından bir söylemle güvenlik riski ya da tehdit olarak gösterilmiş olması da muhtemeldir.

Rapor-4’te ön plana çıkan durum, etnik kimliktir. İlgili raporda geçen “Faslı” ve “Suriyeli” ifadeleri, Afrikalı ve Orta Doğulu kimliği kapsamında değerlendirilmiş ve “Kimlik” koduyla kodlanmıştır. İlgili raporda gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırmayla söz konusu Afrikalı ve Orta Doğulu kimliğine sahip bazı kişilerin, AB sınırlarından geçişine izin verilmemesi, modern yönetimin Avrupa’nın güvenliği söylemi üzerine inşa ettiği birtakım güvenlik politikalarının etkili olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra ilgili raporda kimliksel bir

sınıflandırmayla denetime ve gözetime tabi tutulan kişilerin, modern yönetim tarafından daha çok “risk ya da tehdit” kategorisinde değerlendirilen kişiler oldukları söylenebilir.

Rapor-5’te ön plana çıkan durum, etnik kimlik ve din-inanç kimliğidir. Nitekim ilgili raporda geçen “Suriyeli“, “Afgan“ ve “Türk“ ifadeleri, Müslüman ve Orta Doğulu kimliği kapsamında değerlendirilmiş ve “Kimlik“ koduyla kodlanmıştır. Burada AB sınırlarından geçmeye çalışan kişilerin gözetim tekniklerinden biri olan kimliksel sınıflandırmayla gözetime tabi tutulduğu söylenebilir. İlgili raporda AB sınırlarında gözetim ve denetim faaliyeti yürüten kolluk kuvvetleri tarafından söz konusu kişilerin yakalanması, hem gözetim sistemleriyle ilgili kişilerin takip edildiklerini hem de kimliksel sınıflandırmayla bir denetime tabi tutulduklarını göstermektedir. Ayrıca söz konusu gözetim ve denetim faaliyetleri neticesinde tutuklanan kişilerin, modern yönetimin birtakım söylemlerle “istenmeyen risk“ olarak nitelendirdiği ve ayrı bir kategoriye koyduğu kişilerden olmaları muhtemeldir.

Rapor-6’da ön plana çıkan durum, etnik kimliktir. İlgili raporda geçen “Suriyeli“ ifadesi, Orta Doğulu kimliği kapsamında değerlendirilmiş ve “Kimlik“ koduyla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra modern yönetimin “Avrupa“ ve “güvenli bir Avrupa“ söylemi ekseninde inşa ettiği göç ve iltica politikası neticesinde söz konusu yakalama eyleminin/eylemlerinin gerçekleştiği söylenebilir. Panoptik gözetim teorisine göre; modern yönetimler/iktidarlar tarafından birtakım söylemlerle inşa edilen politikalar, kurumlar ve düzenleyici kararlar (Foucault’nun dispoitifler dediği iktidarın araçları) ve yine birtakım söylemlerle inşa edilen güvenlik riskleri ve tehditler, modern yönetimlerin disiplin ve denetim toplumları oluşturmaları açısından önemlidir. Nitekim gerek söylemlerle gerek politikalarla, kurumlarla ve düzenleyici kararlarla birtakım eylemlerini meşru kılan modern iktidarlar, söz konusu inşa ettikleri yapının güvenliği ve normları olduğunda birtakım gözetim ve denetim araçlarını ve politikalarını devreye koymaktan geri durmazlar. Burada modern yönetimin normlarına ya da çıkarlarına aykırılık taşıyan kişiler/durumlar, birtakım gözetim ve denetim sistemleriyle kontrol altına alınır ve gerek kimliksel sınıflandırmayla gerek ileri teknolojik gözetim sistemleriyle söz konusu durumlar/kişiler gözetim altında tutulur.

Rapor-7’de ön plana çıkan durum, etnik kimliktir. Kimliksel olarak Afrikalı etnik kimliğine sahip olan kişiler, AB sınırlarına girmek isterlerken AB sınırlarında faaliyet yürüten kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmışlardır. Avrupa ülkelerine girmeye çalışan kişilerin, birtakım gözetim sistemleriyle yakalanmış olmaları ve yakalandıktan sonra kolluk kuvvetleri tarafından kimliksel bir sınıflandırmayla “ben“ ve “öteki“ ayrımına maruz bırakılmış olmaları, Rapor-7’de geçen cümlelerin “Kimlik“ koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Özellikle ilgili raporda geçen “*Faşılara; Hırvatistan’ın Faşılara, Afganlara veya Pakistanlılara değil,*

Hırvatlara ait olduğunu söylediler“ cümlesinde ön plana çıkan “ben“ ve “öteki“ ayrımı kimliksel sınıflandırma kapsamında değerlendirilmiştir. Ayrıca burada gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırma tekniğiyle, söz konusu kişilerin AB sınırlarına girmelerine izin verilmemesinde, güvenlik söylemlerinin etkisinin de olduğu söylenebilir. Nitekim modern yönetim tarafından birtakım söylemlerle ilgili kişilerin risk ya da tehdit olarak gösterilmesi, risk ya da tehdit grubuna koyulan kişilerin gerek kolluk kuvvetleri gerek gözetim teknikleri ve uygulamaları aracılığıyla kontrol ve gözetim altında tutulmasında etkili olmaktadır.

Kimlik kod başlığı kapsamında değerlendirilen Rapor-8’de ise ön plana çıkan durum, etnik kimliktir. İlgili raporda geçen “Suriyeli“ ifadesi, Orta Doğulu kimliği bağlamında değerlendirilmiş ve Suriyeli kelimesinin geçtiği cümleler “Kimlik“ koduyla kodlanmıştır. Burada AB sınırlarına yönelen ve Suriye’den yola çıkan 12 kişilik grup, AB sınırlarında görev yapan kişilerce yakalanmışlardır. Söz konusu yakalama eylemini gerçekleştiren kişilerin, modern yönetimin birtakım sınır güvenliği politikaları kapsamında hareket ettiği söylenebilir. Bunun yanı sıra ilgili raporda geçen cümlelere bakıldığında; AB sınırlarına giriş yapmak isteyen kişilerin etnik köken itibarıyla Orta Doğulu olmaları ve söz konusu kişilerin AB sınırları içerisinde istenmemesi-*muhtemelen risk kategorisinde değerlendirildikleri için*- tüm Orta Doğulu kimliğine sahip kişilerin tehdit ya da risk unsuru olduklarını göstermez, nitekim böyle bir anlam da çıkartılamaz; ancak burada Avrupalının ve Avrupa kimliğinin ön planda tutulmak istendiği ve Avrupalının güvenliğinin daha fazla önemsendiği şeklinde bir anlam çıkartılabilir.

Rapor-9’da ön plan çıkan durumlar, etnik ve din-inanç kimlikleridir. İlgili raporda geçen “*cevap veren kişi, 49 yaşındaki kör kocası ve biri 4 yaşında bir erkek, diğeri 2 yaşında bir kız olan iki çocuğuyla birlikte seyahat eden 29 yaşında Iraklı bir kadındır*“ ve “*aile, Afganistanlı iki kişilik aileyle birlikte 29 Kasım 2023 gecesi Bosna Hersek’ten Hırvatistan’a geçti*“ cümlelerindeki “Iraklı“ ve “Afganistanlı“ kelimeleri Orta Doğulu ve Müslüman kimlikleri ekseninde değerlendirilmiş ve “Kimlik“ koduyla kodlanmıştır. Söz konusu rapor kapsamında; ilgili kimliklere sahip olan ve sığınma talep eden kişilerin, AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri tarafından yakalandıkları ve kötü muamele gördükleri söylenebilir. Bu noktada gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırma tekniğiyle sakıncalı ya da tehdit olarak gösterilen kişilerin, gözetim altında tutuldukları ve bu sınıflandırma neticesinde de yakalandıkları söylenebilir. Diğer yandan AB sınırlarına yönelen ve sığınma talep eden bu kişilere yönelik söz konusu kötü muamelenin yapılmış olması tamamıyla kimliksel bir durum olarak nitelendirilemez; ancak 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin ve AB hukuku kapsamında sığınmacıların haklarını garanti altına alan ilgili sözleşmelerin ihlal edildiği yönünde bir anlam çıkartılabilir. Nitekim geri göndermeme ilkesi gereği “*hem AB hukuku hem AİHS, zulüm görme*

veya diğer bir şekilde ciddi zarar görme riski altında olan kişilerin sınırlarda reddedilmesini yasaklamaktadır“ (AB Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:26).

Rapor-10’da ön plana çıkan durum, etnik kimliktir. İlgili raporda geçen “26 Faslı yetiştikten (2’si kadın) oluşan bir grup, 15 silahlı Macar subay tarafından karşılandı ve polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı” cümlesindeki “Faslı” kelimesi, Afrikalı kimliği kapsamında değerlendirilmiş ve “Kimlik” koduyla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili kişilere yönelik, AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri tarafından yakalama eyleminin gerçekleştirilmesinde ve ardından ilgili kişilerin kötü muameleye maruz kalmalarında, modern yönetimin birtakım güvenlik söylemlerinin ve politikalarının etkili olduğu söylenebilir. Diğer yandan modern yönetimlerin kimliksel sınıflandırma tanımlamalarında “ben” ve “öteki”, “risk” ve “tehdit” söylemi çoğunlukla bulunmaktadır. Bu tür ayrımlar ya da sınıflandırmalar modern yönetimin birtakım politikalarını meşru göstermesi açısından önemlidir. David Campbell’a göre; tehlikenin sürekli dile getirilmesi, bir devletin/yönetimin kimliği veya varlığı için bir tehdit değildir. Bu, onun olasılık koşuludur (Campbell, 1998:353). Yani modern devletler ya da modern yönetimler için nesneler zamanla değişse de, bu nesnelerin tehlikeler olarak oluşturulduğu durumlar ve dışlamalar süreklilik arz etmelidir (Campbell, 1998:353). Burada önemli olan modern yönetimin birtakım tekniklerini ve sınıflandırma faaliyetlerini yürütebilmesidir.

Rapor-11’de, Rapor-12’de, Rapor-13’te, Rapor-14’te, Rapor-15’te, Rapor-16’da ve Rapor-17’de ön plana çıkan durum, etnik kimliktir. Bu bağlamda Rapor-11’de geçen “Cezayirli” kelimesi, Rapor-12’de geçen “Suriyeli” kelimesi, Rapor-13’te geçen “Faslı” kelimesi, Rapor-14’te geçen “Cezayirli” kelimesi, Rapor-15’te geçen “Suriyeli” kelimesi, Rapor-16’da geçen “Afganistanlı ve Faslı” kelimeleri ve Rapor-17’de geçen “Afganistanlı” kelimesi, Orta Doğulu ve Afrikalı kimlikler ekseninde değerlendirilmiş ve “Kimlik” koduyla kodlanmıştır. Burada AB sınırlarında gerçekleşen yakalama ve geri itme eylemlerinin, hem kolluk kuvvetleri hem de birtakım gözetim sistemleri aracılığıyla gerçekleştiği söylenebilir. AB’nin sınırlarının ve sahillerinin güvenliğinden sorumlu olan Frontex’in ayrıca bu eylemlerde rolünün olduğu söylenebilir. Nitekim Avrupa sınır gözetim sistemi olan Eurosur ile birlikte hareket eden Frontex; Avrupalıların güvenliği, Avrupa sınırlarının güvenliği söylemi ekseninde hareket etmekte ve Avrupalı kimliğinin korunmasına yönelik faaliyetler içerisinde bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra Rapor-18’de, Rapor-19’da ve Rapor-20’de ön plana çıkan ve kimlik koduna konu olan durum; ten rengi ve etnik kimliktir. Nitekim Rapor-18’de geçen “cevap veren kişi şunu söyledi: ‘Neden beyazlar gidebiliyor da siyahlar gidemiyor? Çok ırkçıydı, hepimiz

sığınma talebinde bulunduk ama bu sadece bizim için reddedildi, Avrupa'nın demokrasi ve insan hakları ülkesi olduğunu sanıyordum“ cümlesindeki beyazlar ve siyahlar ifadesi, yine Rapor-19’da geçen İranlı, Burundili ve Burkina Fasolu kelimeleri ve Rapor-20’de geçen Afganistanlı kelimesi; Orta Doğulu ve Afrikalı kimlikleri ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler “Kimlik“ koduyla kodlanmıştır. Burada söz konusu kimliklere/kişilere yönelik, AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri tarafından bir kimliksel sınıflandırmanın yapılmış olmasında, modern yönetimin ben ve öteki söylemi üzerine inşa ettiği politikalarının etkili olduğu söylenebilir.

5) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 21.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "21 Ocak 2024 gecesi, gece yarısı civarında, yaşları 22 ile 45 arasında değişen 15 Kongolu kişi, Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kişi tarafından yakalandı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 23.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi 24 yaşında Suriyeli bir erkektir. 22 Ocak günü toplam 12 kişilik bir grupla Lipa’dan sınır bölgesine ulaştı. Grup üyelerinin yaşları 15 ile 27 arasındaydı. Oradan Hırvatistan’a doğru yürüdüler. Akşam saat 21.00’den gece saat 2’ye kadar yürüdüler ve Dobroseli yakınındaki sınır polisinin üniformasını andıran üniformalar giyen kişiler tarafından yakalandılar" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 14.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi 29 yaşında Faslı bir erkektir. Yaşları 18-30 arasında olan 8 kişiyle birlikte Hırvatistan’a seyahat ediyordu. 14 Ocak 2024 günü saat 17.00 civarında grup, Hırvat özel polis memurlarının giydiği kıyafetlere benzeyen koyu

renkli bir üniforma giyen üç kişilik bir grup tarafından Slunj'da (HR) yakalandı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 31.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "31 Aralık'ta hareket halindeki 9 kişiden oluşan bir grup, Sırbistan-Macaristan sınırını geçmeye çalıştı. Afganistan'dan gelen 3 yetişkin erkekten oluşan göçmenler zaten 10 gündür oradaydı. Toplamda 6 Afgan, 2 Türk ve bir Suriyeli erkek vardı. Yaşları 20 ila 30 arasındaydı. Saat 16.00 sıralarında 9 kişilik grup çitin üzerinden atlayarak sınırı geçti ve yaklaşık 200 metre yürüdükten sonra Macar polisi öğleden sonra saat 4'te gelip onları tutukladı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 11.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Cevap veren kişi, 27 yaşında, Suriyeli 47 kişiyle birlikte seyahat eden Suriyeli bir erkektir. Grubun bir kısmı da yaklaşık 14 yaşlarında altı küçük çocuktan oluşuyordu. Grup, 10 Aralık 2023 gecesi Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti. Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra 11 Aralık 2023 sabahı, Hırvatistan sınır polis memurlarının üniformalarına benzeyen, mavi ceket ve mavi pantolondan oluşan bir üniforma giyen altı kişi tarafından yakalandı. Kişi, üniformalı adamların kendilerini durdurmak ve korkutmak için teaser silah kullanmaya başladığını, aynı zamanda herkesi cop, tekme ve yumruklarla dövdüğünü söyledi. Mavi üniformalı adamlar, katılımcıyı ve grubun geri kalanını yüzüstü yere yatırmaya zorladı ve onları sert bir şekilde dövmeye devam etti. Daha sonra gruptaki kişilerin sahip olduğu telefonların neredeyse tamamını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini aldılar ve paralarının tamamını aldılar" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 13.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "13 Kasım gecesi saat 23.00'te 12 Faslıdan oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Maljevac kenti yakınındaki sınırdan Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü. Bu ifadenin muhatabı, 13 Kasım gecesi transit grubuyla Bosna-Hırvatistan sınırını geçen 28 yaşında Faslı bir adamdır. Sınırı geçer geçmez tutuklandılar. Kişi, kendilerini tutuklayan kişilerin sınır polis memurlarına benzeyebileceğini ifade etmiş ve bu kişilerden çoğunun sınırın hemen arkasında gözlem yapmak için durduğunu ifade etmiştir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 06.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "6 Aralık 2023 gecesi, saat 04:00 CET civarında, yaşları 6 ile 27 arasında değişen Suriye'den 12 kişi, Čujića Krčevina (HR) civarındaki bölgede 2 adam tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri itildi. Kişi, adı geçen grupta yer alan 23 yaşında Suriyeli bir erkektir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 29.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 49 yaşındaki kör kocası ve biri 4 yaşında bir erkek, diğeri 2 yaşında bir kız olan iki çocuğuyla birlikte seyahat eden 29 yaşında Iraklı bir kadındır. Aile, Afganistanlı iki kişilik aileyle birlikte 29 Kasım 2023 gecesi Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti. Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra, kişiye uyrukları açıklanmayan, sekiz genç adamla yeniden bir araya getirildiler. Grup, Korenica civarında, Hırvat özel polis memurlarının üniformalarını andıran, siyah ceket ve siyah pantolondan oluşan bir üniforma giyen üç kişi tarafından yakalandı. Kişi, defalarca sığınma talebinde bulunduklarını ancak üniformalı kişilerin cevap bile vermediğini söyledi. Üniformalı adamlar tüm yetişkinleri yüzüstü yere yatmaya zorladı ve dizlerini omuzlarının arasında insanların sırtına bastırdı. Siyah üniformalı adamlar, biri hariç tüm telefonlarını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini de alarak tüm paralarını aldılar" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-11)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "35 yaşındaki Cezayirli bir erkek olan cevap veren kişi, 40 yaşındaki başka bir Cezayirli erkekle birlikte bir transit grubunun parçasıydı. İki adam, 15 gün içinde iki kez Kuzey Makedonya'dan Yunanistan'a geri püskürtüldü. Her iki geri itme sırasında da, transit grup Kuzey Makedon polisi tarafından tutuklandı ve bildirildiğine göre Gevgelija yakınındaki bir transit merkezine götürüldü ve grup daha sonra öğleden sonra 3 ile 4 arasında Yunanistan'a geri itildi" (BVMN, 2023).
- "Cevap veren kişi, bu yılın Ekim ayı ortasında gerçekleşen ilk geri itme deneyimini hatırladı; ancak kesin tarihi hatırlamıyordu. Gece boyunca Cezayirli başka bir adamla birlikte demiryolu boyunca yürüdü ve sonunda Yunanistan ile Kuzey Makedonya arasındaki sınırı geçti. Sınırı geçtikten yaklaşık 30 dakika sonra transit grup, sınır polis karakolunun çok yakınında bulunan Gevgelija'daki bir otobüs terminaline ulaştı. Kişi sabahki grupla, ilk otobüsü beklerken, en yakın polis karakolundan iki polis memurunun otobüs terminaline geldiğini söyledi. Kuzey Makedonya polisi üniforması giyen iki polisin, toplu taşıma grubunu otobüs terminalindeki güvenlik kameraları aracılığıyla 'yakaladığını' bildirdi" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-13)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "20 Ekim 2023 gecesi, saat 20.00 ile 22.00 (CET) arasında, yaşları 19-29 arasında olan 5 Faslı erkek, Gornje Dubrave (HR) civarında E71 yolu yakınında 6 polis memuru tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Cevap veren kişi, adı geçen grupta yer alan 26 yaşında Faslı bir erkektir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 01.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-15)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 31 yaşında ve Suriyelidir. Kişi, yaklaşık Eylül 2022 ile Haziran 2023 arasındaki 10 aylık süre boyunca Türkiye-Bulgaristan sınırını geçmek

için 23'ten fazla girişimde bulunduğunu bildirdi. Kişi, bu girişimlerden birkaçını Türkiye'nin kuzeybatısındaki Topçular köyünden gerçekleştirdi. Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022'de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye'ye geri itildiğini anlattı. Kişi, Türkiye'deki tedavisine ilişkin fazla bir ayrıntı veremedi. Kişi, kendisini gözaltına alan Polisin üniformasını yeşil, altın/sarı aslanlı bir rozetle tanımladı; bu, Bulgar Sınır Polisinin üniformasıyla tutarlı bir tanımdı. Kişi, genellikle 10 ile 15 arasında Bulgar Sınır Polisi memurunun bulunduğunu belirtti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Kişi, kendilerini yakalayan kişileri siyah elbiseli polis memurları olarak tanımlamış ve kıyafetlerinin üzerinde 'Müdahale' yazısını gördüğünü ifade etmiştir. Üniformanın Hırvat Müdahale Polisi üniforması olma ihtimali çok yüksek. 'Il y'avair des policiers, et dans ses habilles je vois, dans sa langue, quelque comme Intervention' (Bazı polis memurları vardı ve kıyafetlerinin üzerinde kendi dillerinde Müdahale gibi bir şey yazdığını gördüm)" (BVMN, 2022).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların "Disiplin/Denetim" kod başlığı altında yer alan "Rapor-1'e", "Rapor-2'ye", "Rapor-3'e", "Rapor-5'e", "Rapor-6'ya", "Rapor-7'ye", "Rapor-8'e", "Rapor-9'a", "Rapor-11'e", "Rapor-13'e", "Rapor-15'e" ve "Rapor-19'a" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla etiketlenmiştir. Burada ilgili metinlerde geçen "kontrol altına almak", "sınır polisi", "sınır gözetim sistemleri", "sınırların korunması", "sınır kontrolleri", "sınır kontrol araçları" ve "sınır denetimi" gibi kavramları/durumları içeren ya da çağrıştıran cümleler, modern yönetimin disiplin ve denetim faaliyetleri ve araçları kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır.

Foucault modern iktidar teorisinde (*aynı zamanda panoptik gözetim teorisi*); modern iktidarların dört önemli tekniğini ortaya koymaktadır. Bu teknikleri Jeremy Bentham'ın Panoptikon hapishane tasarımı inceledikten sonra ortaya koyan Foucault, kendi iktidar teorisinde de bu tekniklere odaklanmakta ve modern iktidarların/yönetimlerin, birey ve toplum

üzerindeki rolünü ve eylemlerini bu teknikler üzerinden açıklamaktadır. Foucault'nun modern iktidarın teknikleri dediği bu teknikler şunlardır: Disiplin, denetim, bakış yani gözün rolü (gözetim) ve caydırma (Foucault, 2019:96). Bu tekniklere daha çok birey-toplum-iktidar üçgeni üzerinden yaklaşan Foucault, bu tür tekniklerin modern iktidarlar tarafından daha çok Panoptik bir toplumun ve düzenin inşası için kullanıldığını iddia eder (Foucault, 2020:131). Nitekim sürekli olarak analiz ettiği iktidar sistemlerini ve uygulamalarını, Bentham'ın Panoptikon'una benzeten Foucault, Panoptik bir toplumda yaşadığımızı ve ceza sisteminden adli sisteme mutlak anlamda genelleşmiş gözetim yapılarıyla ve araçlarıyla kuşatıldığımızı savunur (Foucault, 2020:131). Bentham'ın Panoptikon'una mimari biçimden ziyade; daha çok bir yönetim biçimi olarak yaklaşan Foucault, ayrıca Panoptikon'u zihin için zihin üzerinde iktidar uygulama biçimi olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2020:131). Bu bağlamda Rapor-1'e bakıldığında ön plana çıkan durum; kolluk kuvvetlerinin sınırlardaki faaliyetidir. Nitekim ilgili raporda geçen "*15 Kongolu kişi, Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kişi tarafından yakalandı*" cümlesindeki "*sınır polis memurları*" ifadesi, modern yönetimin disiplin-denetim faaliyetlerine yönelik bir durumu içermektedir. Modern yönetimin sınır güvenliği kapsamında, sınır polis memurlarını görevlendirmiş olması ve bu vesileyle sınırlardan geçen kişilerin gözetlenmesi, ilgili cümelenin "Disiplin/Denetim" kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

"Büyük Kapatılma" adlı eserinde Foucault, polis kurumundan da bahseder. Bu eserinde polis kurumuna şöyle bir yorum getirir; "*17. yüzyılda geliştirilen ve yarı hukuki bir işlev yerine getiren kurum olan polis sayesinde, insanlar bir mahkemeden geçmiyorlardı, doğrudan hapsediliyorlardı. Polisin gücü neredeyse mutlaktı; Paris'te, polis müdürünün dilencileri ve yersiz yurtsuzları sorgusuz sualsiz kapatma gücü vardı. Bu polis kurumunun çok geniş takdir yetkileri vardı*" (Foucault, 2020:103-104). Bu bağlamda 17. yüzyılda, toplumdaki denetimi ve disiplini polis gücü sayesinde sağlamaya çalışan egemen güç, günümüzde de aynı kuruma geniş takdir yetkileri vererek birtakım eylemlerini meşru kılmaya çalışmakta ve yine risk olarak gördüğü kişileri polis gücü aracılığıyla denetim ve gözetim altında tutmaktadır. Nitekim modern düzenin sadece bir parçasını oluşturan polis kurumları aracılığıyla modern yönetimler disiplin ve denetim faaliyetlerini yürütebilmektedirler. Modern yönetimlerin disiplin ve denetim faaliyetlerini büyük kapatılma kapsamında değerlendiren Foucault, modern düzeninin bütün kurumlarıyla birlikte büyük bir kapatılmaya doğru gittiğini düşünmektedir. Ayrıca yine ona göre büyük kapatılma genel olarak kapitalist düzene ve topluma uygulanmıştır (Foucault, 2020:105). Bu minvalde Rapor-2'ye bakıldığında ön plana çıkan durum; sınır polisinin faaliyetleridir. İlgili raporda geçen "*akşam saat 21.00'den gece saat 2'ye kadar yürüdüler ve*

Dobroseli yakınındaki sınır polisinin üniformasını andıran üniformalar giyen kişiler tarafından yakalandılar“ cümlesindeki *“sınır polisini andıran kişiler”* ifadesi, ilgili cümlenin “Disiplin/Denetim“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada modern yönetim tarafından denetim-disiplin faaliyetlerini yerine getirmek üzere görevlendirilen sınır koruma memurları, gözetimin ve kapatılmanın yalnızca bir boyutunu oluşturmaktadır.

Rapor-3’te ön plana çıkan durum ise; kolluk kuvvetlerinin faaliyetidir. İlgili raporda geçen *“grup, Hırvat özel polis memurlarının giydiği kıyafetlere benzeyen koyu renkli bir üniforma giyen üç kişilik bir grup tarafından Slunj’da (HR) yakalandı”* cümlesindeki *“Hırvat özel polis memurları”* ifadesi, ilgili cümlenin “Disiplin/Denetim“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim ilgili kişilerin, kolluk kuvvetlerinin denetim ve gözetim faaliyetleri kapsamında yakalanması, Panoptik gözetim teorisine göre modern yönetimin/iktidarın istediği bir durumdur; çünkü modern yönetim bizzat kendi çıkarları için bu tür denetim ve disiplin kurumlarını inşa etmekte ve meşrulaştırmaktadır. Burada egemenin/modern yönetimin çıkarlarını tanımlayan şey; riskli kategorisine koyulan kişilerin yakalanması değil; bu tür yakalama eylemlerini gerçekleştirmeye ve bu kişileri gözetim altında tutmaya yarayan ince teknikler, yasal düzenlemeler, politikalar ve prosedürlerdir (Foucault, 2020:18). Yani burada önemli olan normal ve anormal olan değil; normun kendisidir. Bu norm, egemenin kendisidir ve egemenin varolmasıdır.

Rapor-5’te ön plana çıkan durum ise; kolluk kuvvetlerinin denetim ve gözetim faaliyetleridir. İlgili raporda geçen *“saat 16.00 sıralarında 9 kişilik grup çitin üzerinden atlayarak sınırı geçti ve yaklaşık 200 metre yürüdükten sonra Macar polisi öğleden sonra saat 4’te gelip onları tutukladı”* cümlesindeki *“Macar polisi”* ifadesi, ilgili cümlenin “Disiplin/Denetim“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Panoptik gözetim teorisine göre; modern yönetimin tekniklerinden olan disiplin ve denetim teknikleri aracılığıyla modern yönetim, kendi normlarına ve uygulamalarına risk olarak gördüğü kişileri gözetim ve kontrol altında tutmaktadır. Nitekim gözetime konu olan kişiler egemen gücün kendi vatandaşı olabileceği gibi egemen güç tarafından öteki olarak nitelendirilen başka kimlikler de olabilir. Burada önemli olan şey, modern yönetimin bu tekniklerini uygulaması ve yaşamın her alanında insanların gözetlendiklerine ikna olmalarıdır. Yine Panoptik gözetim teorisine göre, modern yönetimler/devletler bu tür tekniklerle, toplumsal alanda gözetlenmedik hiçbir alan bırakmamakta ve herkes gözetim altında tutulmaktadır (Foucault, 2020:131).

Bunun yanı sıra Rapor-6’da, Rapor-7’de, Rapor-8’de ve Rapor-9’da ön plana çıkan durum; kolluk kuvvetlerinin denetim ve disiplin faaliyetleridir. Söz konusu raporlarda geçen *“sınır polis memurları”* ifadesi, ilgili cümlelerin “Disiplin/Denetim“ kodu kapsamında

değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada sığınma talep eden kişilere yönelik denetim ve gözetim faaliyetleri yürüten kolluk kuvvetleri, bu kişilere yönelik müdahalenin haklı gerekçesini modern yönetimin yasal düzenlemelerinden almaktadır. Nitekim modern yönetimin birtakım güvenlik söylemleriyle inşa ettiği politikaları, uygulamaları ve yasal düzenlemeleri ekseninde hareket eden kolluk kuvvetleri, modern yönetimin disiplin-denetim mekanizmasının bir parçasını oluşturmaktadır.

Rapor-11’de ön plana çıkan durum; kolluk kuvvetlerinin denetim ve gözetim faaliyetleridir. İlgili raporda geçen *“her iki geri itme sırasında da, transit grup Kuzey Makedon polisi tarafından tutuklandı”* ve *“Kuzey Makedonya polisi üniforması giyen iki polisin, toplu taşıma grubunu otobüs terminalindeki güvenlik kameraları aracılığıyla ‘yakaladığını’ bildirdi”* cümlelerindeki *“Kuzey Makedon polisi”* ve *“güvenlik kameraları”* ifadesi, “Disiplin/Denetim” koduna ilişkin durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler “Disiplin/Denetim koduyla kodlanmıştır. Burada sığınma talep eden kişiler, modern yönetimin hem gözetim sistemleri hem de kolluk kuvvetleri aracılığıyla gözetime tabi tutulmuşlardır. Bunun yanı sıra modern yönetimin “sınırların güvenliği” söylemi üzerinden, ilgili kişileri risk ya da tehdit kategorisine koymuş olması olasıdır. Nitekim kolluk kuvvetlerinin bu kişileri geri itmesi bu bağlam üzerinden değerlendirilmektedir.

Rapor-13’te, Rapor-15’te ve Rapor-19’da ön plana çıkan durum; kolluk kuvvetlerinin denetim ve gözetim faaliyetleridir. İlgili raporlarda geçen *“polis memurları”* ifadesi, söz konusu cümlelerin “Disiplin/Denetim” kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Yine sınır güvenliği kapsamında hareket eden kolluk kuvvetlerinin, söz konusu kişilere yönelik müdahalelerinin haklı gerekçesini, modern yönetimin söylemlerinden ve yasal düzenlemelerinden aldığı söylenebilir.

AB’nin göç ve iltica politikasına ilişkin raporların “Disiplin/Denetim” kod başlığı altında yer alan ilgili cümlelerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada ilgili konu: AB sınırlarındaki denetim, gözetim ve disiplin uygulamalarıdır. Söz konusu uygulamaların, modern yönetimin birtakım güvenlik söylemleri ekseninde inşa edildiği söylenebilir. Bu bağlamda modern yönetimin birtakım güvenlik söylemleri neticesinde, teknolojik gözetim sistemlerinin ve kolluk kuvvetlerinin devreye koyulduğu söylenebilir. Ayrıca burada normalleştirilen durum güvenlik ve disiplin-denetim faaliyetleri adı altında modern yönetimin birtakım teknolojik gözetim aygıtlarıdır. Patolojikleştirilen durum ise; sığınma talep eden kişilerdir.

6) **Kod: • Güvenlik/Tehdit**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 21.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "21 Ocak 2024 gecesi, gece yarısı civarında, yaşları 22 ile 45 arasında değişen 15 Kongolu kişi, Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kişi tarafından yakalandı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 23.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 24 yaşında Suriyeli bir erkektir. 22 Ocak günü toplam 12 kişilik bir grupla Lipa'dan sınır bölgesine ulaştı. Grup üyelerinin yaşları 15 ile 27 arasındaydı. Oradan Hırvatistan'a doğru yürüdüler. Akşam saat 21.00'den gece saat 2'ye kadar yürüdüler ve Dobroseli yakınındaki sınır polisinin üniformasını andıran üniformalar giyen kişiler tarafından yakalandılar" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 14.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Kişi 29 yaşında Faslı bir erkektir. Yaşları 18-30 arasında olan 8 kişiyle birlikte Hırvatistan'a seyahat ediyordu. 14 Ocak 2024 günü saat 17.00 civarında grup, Hırvat özel polis memurlarının giydiği kıyafetlere benzeyen koyu renkli bir üniforma ve kar maskesi giyen üç kişilik bir grup tarafından Slunj'da (HR) yakalandı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Transit grubu 4 Faslı adamdan oluşuyordu. Bihaç'tan taksiyle seyahat ediyorlardı ve normal fiyatın üç katı kadar ödeme yapmaları istendi. Hırvatistan topraklarına vardıklarında otobüsle Zagreb'e gitmek istediler. Otobüs şoförüne bu tutarın iki katını ödemek zorunda kaldılar. Göçmenler, sürücünün kendilerine,

otobüste göçmenlerin bulunduğunu polise söylemeyeceğini söylediğini bildirdi. Otobüs hareket etmeden önce polis üniforması giyen üç kişi içeri girdi. Otobüs şoförü, otobüste hareket halindeki insanların bulunduğunu polise bildirdi. Göçmenler toplam 4 kişiydi ve ayrıca Suriye'den gelen 4 refakatsiz çocuk daha vardı. Onları otobüsten çıkarıp polis minibüsüne bindirdiler. İşte o zaman sınır polisine teslim edildiler. Polis onları otobüsten indirdiğinde Suriyeli bir kişi kaçmaya çalıştı, bunun üzerine polis onu dövdü. Hareket halindeki diğer insanlar içeri girerken onlar minibüste üç saat beklediler. 'Kapıyı üzerinize kapatıyorlar ve her beş dakikada bir iki tane daha getiriyorlardı'" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 31.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "31 Aralık'ta hareket halindeki 9 kişiden oluşan bir grup, Sırbistan-Macaristan sınırını geçmeye çalıştı. Afganistan'dan gelen 3 yetişkin erkekten oluşan göçmenler zaten 10 gündür oradaydı. Toplamda 6 Afgan, 2 Türk ve bir Suriyeli erkek vardı. Yaşları 20 ila 30 arasındaydı. Saat 16.00 sıralarında 9 kişilik grup çitin üzerinden atlayarak sınırı geçti. Yaklaşık 200 metre yürüdükten sonra Macar polisi öğleden sonra saat 4'te gelip onları tutukladı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 13.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "13 Kasım gecesi saat 23.00'te 12 Faslıdan oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Maljevac kenti yakınındaki sınırdan Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü. Bu ifadenin muhatabı, 13 Kasım gecesi transit grubuyla Bosna-Hırvatistan sınırını geçen 28 yaşında Faslı bir adamdır. Sınırı geçer geçmez tutuklandılar. Cevap veren kişi, kendilerini tutuklayan kişilerin sınır polis memurlarına benzeyebileceğini ifade etmiş ve bu kişilerden çoğunun sınırın hemen arkasında gözlem yapmak için durduğunu ifade etmiştir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 06.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "6 Aralık 2023 gecesi, saat 04:00 CET civarında, yaşları 6 ile 27 arasında değişen Suriye'den 12 kişi, Čujića Krčevina (HR) civarındaki bölgede 2 adam tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri itildi. Cevap veren kişi, adı geçen grupta yer alan 23 yaşında Suriyeli bir erkektir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 29.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 49 yaşındaki kör kocası ve biri 4 yaşında bir erkek, diğeri 2 yaşında bir kız olan iki çocuğuyla birlikte seyahat eden 29 yaşında Iraklı bir kadındır. Aile, Afganistanlı iki kişilik aileyle birlikte 29 Kasım 2023 gecesi Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti. Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra, cevap veren kişiye uyrukları açıklanmayan, sekiz genç adamla yeniden bir araya getirildiler. Grup, Korenica civarında, Hırvat özel polis memurlarının üniformalarını andıran, siyah ceket ve siyah pantolondan oluşan bir üniforma giyen üç kişi tarafından yakalandı. Kişi, defalarca sığınma talebinde bulunduklarını ancak üniformalı kişilerin cevap bile vermediğini söyledi. Üniformalı adamlar tüm yetişkinleri yüzüstü yere yatmaya zorladı ve dizlerini omuzlarının arasında insanların sırtına bastırdı. Siyah üniformalı adamlar, biri hariç tüm telefonlarını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini de alarak tüm paralarını aldılar" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 25.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "20'li yaşlarındaki bir çift Faslı erkek, Macaristan'dan Sırbistan'a şiddetli bir geri itmeyi anlattı. Polisle ilk etkileşimin, Sırp tarafındaki Horgos yakınındaki Madarasz-to göletini çevreleyen bölgede sabah saat 4 civarında gerçekleştiğine inanılıyor. 26 Faslı yetişkinden (2'si kadın) oluşan bir grup, 15 silahlı Macar subay tarafından karşılandı. Polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı. Grup arandı, telefonları imha edildi ve bir şarj aleti çalındı. Daha sonra, memurlar arkalarından gülüp alay ederken, elleri başlarının üzerinde 5 saat gibi hissettiren bir süre boyunca koşmaya zorlandılar. O

günün sabahının erken saatlerinde yağmur yağıyordu. İki adam bize şunları söyledi: ‘5 saat boyunca kovaladık (gülerek)’” (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-11)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "35 yaşındaki Cezayirli bir erkek olan cevap veren kişi, 40 yaşındaki başka bir Cezayirli erkekle birlikte bir transit grubunun parçasıydı. İki adam, 15 gün içinde iki kez Kuzey Makedonya'dan Yunanistan'a geri püskürtüldü. Her iki geri itme sırasında da, transit grup Kuzey Makedon polisi tarafından tutuklandı ve bildirildiğine göre Gevgelija yakınındaki bir transit merkezine götürüldü ve grup daha sonra öğleden sonra 3 ile 4 arasında Yunanistan'a geri itildi" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-13)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "20 Ekim 2023 gecesı, saat 20.00 ile 22.00 (CET) arasında, yaşları 19-29 arasında olan 5 Faslı erkek, Gornje Dubrave (HR) civarında E71 yolu yakınında 6 polis memuru tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Cevap veren kişi, adı geçen grupta yer alan 26 yaşında Faslı bir erkektir" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 09.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-14)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi 24 yaşında ve Cezayirlidir. Kişi, Cezayir'den ve kendisinden başka iki adamdan oluşan bir transit grubunun parçasıydı. 2 ile 9 Mayıs 2023 tarihleri arasında transit grubunun Arnavutluk'tan Yunanistan'a yedi kez geri itildiği bildirildi. Kişi, transit grubunun üç kez Frontex memurları tarafından ve dört kez de Arnavut polis memurları tarafından tutuklandığını bildirdi. Kişi, yedi geri itme olayı sırasında herhangi bir şiddet yaşadığını bildirmedi" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 01.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-15)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Cevap veren kişi, 31 yaşında ve Suriyelidir. Kişi, yaklaşık Eylül 2022 ile Haziran 2023 arasındaki 10 aylık süre boyunca Türkiye-Bulgaristan sınırını geçmek için 23'ten fazla girişimde bulunduğunu bildirdi. Kişi, bu girişimlerden birkaçını Türkiye'nin kuzeybatısındaki Topçular köyünden gerçekleştirdi. Kişi, Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022'de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye'ye geri itildiğini anlattı. Kişi, Türkiye'deki tedavisine ilişkin fazla bir ayrıntı veremedi. Kişi, kendisini gözaltına alan Polisin üniformasını yeşil, altın/sarı aslanlı bir rozetle tanımladı; bu, Bulgar Sınır Polisinin üniformasıyla tutarlı bir tanımdı. Kişi, genellikle 10 ile 15 arasında Bulgar Sınır Polisi memurunun bulunduğunu belirtti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 08.12.2022 Tarihli Raporu (Rapor-16)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Geri itme 7 Aralık'ı 8 Aralık'a bağlayan gece saat 02.00 sıralarında gerçekleşti. İnsanlar Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri gönderildi. Cevap veren kişi 30 yaşında Afganistanlı bir adamdı. Kendisi ve Fas'tan gelen üç kişiden oluşan bir transit grubunun parçasıydı. Kişi, grubun diğer üyelerinin yaşlarını veya cinsiyetlerini hatırlayamadı" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 05.04.2023 Tarihli Raporu (Rapor-17)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "5 Nisan'da beş gençten oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Bosna-Hersek sınırına yakın iki silahlı adam tarafından yakalandı ve geri püskürtüldü. Bu röportaj transit grubundan bir kişiyle, 19 yaşında Afganistanlı bir çocukla yapıldı. Transit grubundaki diğer yanıtlayanlar ise 21 yaşında Afganistanlı bir genç ve yaklaşık 23, 25 ve 27 yaşlarında üç Türk gençten oluşuyordu. Yakın çevresi çoraktı ama iki yönde yaklaşık 10 dakikalık yürüme mesafesinde evler vardı. Sınır kapısına bağlanan bir otoyolun yanı sıra iki ülkeyi ayıran küçük bir nehir de vardı. Kişi, konumun Hırvatistan'daki Velika Gradusa'ya yakın olduğunu belirtti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 16.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-18)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Kişi, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden 25 yaşında bir erkektir. Kendisi de Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden diğer 2 adamla birlikte geri itildi. Yaşları 25 ile 35 arasında değişen grup, yaşları 3 ile 45 arasında değişen 5'i çocuk 15 kişilik başka bir grupta birlikte Küba'ya gitti. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden gelen 3 kişilik grup, 16 Temmuz 2022'de saat 11.00 sıralarında Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "7 Ekim 2022 Cuma günü, Burundi'den 20 yaşındaki bir adam, Hırvatistan'ın Mali Oblaj ormanının çevresindeki bölgede Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Burundi, Burkina Faso ve İran'dan gelen 31 kişilik grubun bir parçasıydı. 7 Ekim'de grup Hırvatistan sınırını geçerek yaklaşık bir saat boyunca ormanda yürüdü. Transit grubu erkekler, bazı kadınlar ve 3 aileden oluşuyordu. Grup bir saat yürüdükten sonra, polis minibüsü olarak tanımladıkları, büyük, beyaz, mavi çizgili ve üzerinde büyük bir anten bulunan bir araç gördüler ve bu aracın yetkililerin onları tespit etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorlar: "Je pense que c'est comme ça qu'on nous a repérés" (sanırım bu şekilde yakalandık)" (BVMN, 2022).

▪ "Kişi, kendilerini yakalayan kişileri siyah elbiseli polis memurları olarak tanımlamış ve kıyafetlerinin üzerinde 'Müdahale' yazısını gördüğünü ifade etmiştir. Üniformanın Hırvat Müdahale Polisi üniforması olma ihtimali çok yüksek. 'Il y avait des policiers, et dans ses habilles je vois, dans sa langue, quelque comme Intervention' (Bazı polis memurları vardı ve kıyafetlerinin üzerinde kendi dillerinde Müdahale gibi bir şey yazdığını gördüm)" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 07.04.2022 Tarihli Raporu (Rapor-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "4 Temmuz'da Afganistan'dan gelen 11 erkekten oluşan bir grup, Macaristan'dan Sırbistan'a geri itilmeden önce Macar yetkililer tarafından şiddete

maruz kaldı ve hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alındı. Afganistanlı 21 yaşındaki kişi, grubun yolculuğuna Horgos'tan başladığını açıklıyor. 3 Temmuz günü akşam saat 23.00 civarında sınır çitlerini geçtikten sonra Macar memurlar tarafından bulundu. İki büyük siyah araba geldi, her ikisinde de kamuflaj üniforması giymiş iki adam vardı. Arabalardan birinde büyük bir köpek de getirdiklerini ekliyor" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Uluslararası Af Örgütü'nün (Amnesty International) 2021 Tarihli Raporu (Rapor-21)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Otobüse binmeden önce polise sığınmacı kimlik belgemi gösterdim. Ama kimliğimi alıp yırttılar ve otobüse geçmemi söylediler" (Amnesty.org.tr., 2021).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların "Güvenlik/Tehdit" kod başlığı altında yer alan "Rapor-1'e", "Rapor-2'ye", "Rapor-3'e", "Rapor-4'e", "Rapor-5'e", "Rapor-7'ye", "Rapor-8'e", "Rapor-9'a", "Rapor-10'a", "Rapor-11'e", "Rapor-13'e", "Rapor-14'e", "Rapor-15'e", "Rapor-16'ya", "Rapor-17'ye", "Rapor-18'e", "Rapor-19'a", "Rapor-20'ye" ve "Rapor-21'e" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla etiketlenmiştir. Bu bağlamda ilgili raporlarda geçen ya da çağrıştıran şu ifadeler; "*güvenlik tehditleri*", "*risk*", "*tehdit*" "*sınır kontrolleri*", "*sınır güvenliği*" ve "*sınırlara yönelen kişiler*" "Güvenlik/Tehdit" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Modern yönetimler, içinde bulundukları yapıyı yönetmek ve korumak adına bir yandan güvenlik sorunu olarak gördükleri ya da nitelendirdikleri durumları kontrol altına almaya çalışmaktadırlar bir yandan da birtakım güvenlik söylemleriyle güvenlik mekanizmalarını devreye koymaktadırlar. Bunun yanı sıra modern yönetimler, güvenlik risklerini en aza indirmeye çalışarak; olumlu öğeleri olabildiğince artırmaya çalışırlar. Nitekim Foucault'ya göre modern yönetimler, ortaya çıkan sorunlar/riskler/tehditler ekseninde güvenlik önlemlerini ve yasal aygıtlarını olabildiğince artırır (Foucault, 2019:21). Burada disiplinci uygulamaları ve güvenlik mekanizmalarını birlikte uygulayan modern yönetimler, disiplin-güvenlik birlikteliğinde gözetim tekniklerini devreye koyarak; bireyin gözetlenmesine, birey hakkında net bir teşhisin konulmasına ve bireyin sınıflandırılmasına imkan yaratmakta ve izin

vermektedirler. Bu bağlamda Rapor-1’de ön plana çıkan durum; modern yönetimin sınır güvenliği kapsamında “risk“ ya da “tehdit“ olarak gördüğü kişilere yönelik kolluk kuvvetleri aracılığıyla gerçekleştirdiği faaliyetlerdir. İlgili raporda geçen *“21 Ocak 2024 gecesi, gece yarısı civarında, yaşları 22 ile 45 arasında değişen 15 Kongolu kişi, Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kişi tarafından yakalandı“* cümlesindeki *“15 Kongolu kişinin, Licki Osik çevresindeki bölgede yakalanması“* ifadesi, ilgili cümlenin “Güvenlik/Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bunun yanı sıra, AB sınırlarından geçmek isteyen kişilerin, sınırlarda yakalanmış olmaları ilgili kişilerin modern yönetim tarafından istenmeyen risk kategorisinde değerlendirildiklerini göstermektedir. Burada modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeler ve politikalar aracılığıyla sınır güvenliğine yönelik önlem almış olması ve izinsiz girişlerin “tehdit“ ya da “risk“ kapsamında değerlendiriliyor olması, söz konusu kişilerin yakalanmasına ve geri itilmesine neden olmuştur.

Rapor-2’de ön plana çıkan durum; sınır güvenliği kapsamında hareket eden kolluk kuvvetlerinin faaliyetleridir. İlgili raporda geçen *“grup üyelerinin yaşları 15 ile 27 arasındaydı. Oradan Hırvatistan’a doğru yürüdüler. Akşam saat 21.00’den gece saat 2’ye kadar yürüdüler ve Dobroseli yakınındaki sınır polisinin üniformasını andıran üniformalar giyen kişiler tarafından yakalandılar“* cümlesindeki *“grup üyelerinin Hırvatistan’a yürümesi ve yakalanmaları“* ifadesi, ilgili cümlenin “Güvenlik/ Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada güvenlik gerekçesiyle yakalanan kişilerin, modern yönetim tarafından birtakım söylemlerle ya da politikalarla “risk“ ya da “tehdit“ kategorisine konulmuş olmaları muhtemeldir.

Bir yandan güvenlik gerekçesiyle gözetim sistemlerini meşru kılan modern yönetimler bir yandan da gözetim sistemleri aracılığıyla bireyin her türlü eylemini kısıtlamakta ve nüfusun bütünü üzerinde de gözetim ve güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019). Diğer yandan modern yönetimler gözetim sistemlerini sadece iç politikada kullanmazlar; dış politikada da gözetim sistemlerini askeri, güvenlik, jeopolitik ve ticari birtakım avantajları ve çıkarları için de kullanırlar (Lyon, 2020). Burada modern yönetimler için gözetim sistemlerinin kullanımını meşru kılan temel gerekçenin güvenlik olduğu söylenebilir. Bu bağlamda Rapor-3’te ön plana çıkan durum; modern yönetimin çıkarları gereği, kolluk kuvvetleri aracılığıyla sınırlarını korumaya almasıdır. Nitekim birtakım güvenlik söylemleriyle “risk“ ya da “tehdit“ olarak nitelendirdiği kişileri, sınırlarından uzak tutmaya çalışan modern yönetim, gerek kolluk kuvvetleri gerek teknolojik gözetim sistemleri aracılığıyla sınır güvenliğini sağlamaya çalışmaktadır.

Rapor-4'te ön plana çıkan durum ise; yine sığınma talep edenlerin sınır güvenliği gerekçesiyle AB sınırlarından uzak tutulmasıdır. İlgili raporda geçen *“işte o zaman sınır polisine teslim edildiler ve polis onları otobüsten indirdiğinde Suriyeli bir kişi kaçmaya çalıştı, bunun üzerine polis onu dövdü”* cümlesindeki *“sınır polisine teslim edildiler”* ifadesi, güvenlik gerekçesiyle gerçekleşen bir durumu içerdiğinden dolayı söz konusu cümle “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Burada yine modern yönetimin birtakım güvenlik söylemleriyle ve politikalarıyla, AB sınırlarına yönelen ilgili kişileri, “risk” ya da “tehdit” kategorisine koymuş olma olasılığının yüksek olduğu söylenebilir. Nitekim ilgili kişilerin, kolluk kuvvetlerinin eylemi neticesinde AB sınırlarından uzaklaştırılması bu bağlam üzerinden değerlendirilmektedir. Diğer yandan sınır güvenliği gerekçesiyle yakalanan kişilerin kötü muameleye maruz kalmaları ise, hem AB hukukunun ilgili sözleşmelerine hem de 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne aykırılık taşımaktadır. Bu minvalde *“AB hukuku kapsamında, AB Temel Haklar Şartı, 18. maddede sığınma hakkına ve 19. maddede geri göndermenin yasaklanmasına yer vermektedir. Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın (ABİDA) 78. maddesi, devletlerin 1951 Cenevre Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerine saygı göstermesi gereken bir Avrupa ortak sığınma sisteminin yaratılmasını sağlamaktadır. Bu hükmün uygulanması için çeşitli yasal belgeler kabul edilmiştir. Bunlar ayrıca 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 33. maddesinde yer alan geri göndermeden koruma hususunu yansıtmaktadır”* der (AB Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:35). Ancak ilgili yasal düzenlemelerle her ne kadar sığınmacıların bireysel faaliyetleri ve hakları garanti altına alınmışsa da bu hakların uygulanması noktasında birtakım sorunların olduğu ve bu bağlamda modern yönetimin bir tür çelişki içinde olduğu da söylenebilir. Nitekim modern yönetimin ilgili yasal düzenlemelere rağmen; söz konusu hak ihlalini yapan AB üye devletlerine, kurumlarına herhangi bir caydırıcı yaptırım uygulamaması ve sınırlarda, sığınmacılara yönelik kötü muamelenin devam etmesi, modern yönetimin çelişkili durumuna örnek gösterilebilir.

Rapor-5'te, Rapor-7'de, Rapor-8'de ve Rapor-9'da ön plana çıkan durum; kolluk kuvvetlerinin faaliyetleridir. Burada güvenlik gerekçesiyle AB sınırlarına girmeye çalışan kişileri uzaklaştırmaya çalışan kolluk kuvvetleri, bu faaliyetlerinin meşru dayanağını modern yönetimin yasal düzenlemelerinden almaktadır. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; burada birtakım gözetim sistemleri ve kolluk kuvvetleri aracılığıyla güvenlik faaliyetlerini yürüten modern yönetimin, güvenlik adı altında gözetim uygulamalarının kullanımını teşvik ettiği ve meşru kıldığı söylenebilir.

Geçmişten günümüze sıklıkla gözetime ve gözetim tekniklerine başvuran egemen güçler, bu tür faaliyetlere başvurmalarının temel gerekçesini güvenliğe bağlamaktadırlar (Lyon,

2020). Nitekim güvenlik, disiplin ve gözetim faaliyetlerini neredeyse birlikte yürüten modern yönetimler; güvenlik adı altında gözetim sistemlerini uygulamaya koyarak bireysel faaliyetlerin gözetlenmesine, takip edilmesine fırsat yaratmakta ve bu takip neticesinde de gerek birey gerek toplum gerek istenmeyen risk olarak nitelendirilen farklı kimlikler kontrol altında tutulmakta ve disipline edilmektedirler. Bu bağlamda Rapor-10'a, Rapor-11'e ve Rapor-13'e bakıldığında ön plana çıkan durum; modern yönetimin birtakım güvenlik riskleri nedeniyle gözetim altına aldığı bireysel faaliyetlerdir. Burada modern yönetim tarafından "istenmeyen risk" kategorisinde değerlendirilmiş olmaları muhtemel olan kişilerin, bireysel faaliyetlerinin izlenmesi ve gözetlenmesi neticesinde yakalanmış olmaları ve ayrıca bu durumun güvenlik adı altında yapıyor olması, modern yönetimin gözetim-güvenlik ve disiplin uygulamaları kapsamında değerlendirilmektedir. Nitekim güvenlik-gözetim-disiplin faaliyetleriyle birlikte modern yönetim bir yandan risk ya da tehdit olarak nitelendirdiği kişilerin eylemleri üzerinde kontrol kurmakta bir yandan da içinde bulunduğu yapıyı koruma altına almaktadır.

Rapor-14'te ön plana çıkan durum; sınır güvenliği kapsamında hareket eden kolluk kuvvetlerinin faaliyetleridir. İlgili raporda geçen "*kişi, transit grubunun üç kez Frontex memurları tarafından ve dört kez de Arnavut polis memurları tarafından tutuklandığını bildirdi*" cümlesindeki "tutuklama" eylemi, AB sınırlarında gerçekleşen ve AB'nin sınır güvenliği kapsamında gerçekleştirilen bir eylem olduğundan dolayı ilgili cümle "Güvenlik/Tehdit" kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirilen tutuklama eyleminin, bir yandan Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı olan Frontex aracılığıyla bir yandan da kolluk kuvvetlerinin takibi neticesinde gerçekleştirilmiş olması, modern yönetimin güvenlik-gözetim birlikteliğindeki faaliyetlerine örnek gösterilebilir.

Rapor-15'te ön plana çıkan durum; yine kolluk kuvvetlerinin sınır güvenliği kapsamındaki faaliyetleridir. İlgili raporda geçen "*kişi, Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022'de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye'ye geri itildiğini anlattı*" cümlesindeki "yakalama ve geri itilme" ifadesi, güvenlikle ilişkili durumları içermesinden dolayı ilgili cümle "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Burada kendi sınırlarına risk ya da tehdit olarak gördüğü kişileri, sınırlarından uzaklaştırmaya çalışan modern yönetim, bu uzaklaştırma eylemini gözetim ve denetim uygulamaları aracılığıyla yapmaktadır. Bu bağlamda burada sınır denetiminden sorumlu kolluk kuvvetleri aracılığıyla ilgili uzaklaştırma eylemini gerçekleştiren modern yönetimin ayrıca güvenlik-gözetim birlikteliğinde yürütülen faaliyetlerin ve söz konusu kişilere yönelik şiddet eylemlerinin güvenlik adı altında meşru gösterilmesine de yol açmaktadır.

Rapor-16'da, Rapor-17'de ve Rapor-18'de öne çıkan durum, kolluk kuvvetlerinin AB sınırları içindeki yakalama eylemleridir. İlgili raporlarda geçen yakalama ve geri itme eylemleri, güvenlikle ilintili durumları çağrıştırdığından dolayı ilgili cümleler “Güvenlik/Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Burada AB sınırları içinde gerçekleşen yakalama ve geri itme eylemlerinin birtakım güvenlik söylemleri ve politikaları neticesinde gerçekleştiği söylenebilir. Nitekim modern yönetim tarafından risk, tehdit, AB vatandaşının güvenliği, AB sınırlarının güvenliği söylemi üzerine inşa edilen güvenlik politikaları bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir. Modern yönetimin risk ve tehdit söylemleri, birtakım güvenlik politikalarının meşru gösterilmesi açısından kabul edilebilir; ancak ilgili söylemlerin ben ve öteki ayırımına, öteki olarak nitelendirilen kişilere yönelik birtakım şiddet eylemlerine ve ilgili kişilerin dışlanmasına yol açıyor olması, insan haklarının korunmasına adına yürürlüğe konulan uluslararası antlaşmalara ve sözleşmelere aykırılık taşımaktadır.

Rapor-19'da öne çıkan durum, modern yönetimin birtakım söylemleriyle ve politikalarıyla risk ve tehdit olarak nitelendirilen kişilerin, AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmalarıdır. İlgili raporda geçen *“Burundi'den 20 yaşındaki bir adam, Hırvatistan'ın Mali Obljaj ormanının çevresindeki bölgede Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi“* ve *“grup bir saat yürüdükten sonra, polis minibüsü olarak tanımladıkları, büyük, beyaz, mavi çizgili ve üzerinde büyük bir anten bulunan bir araç gördüler ve bu aracın yetkililerin onları tespit etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorlar“* cümlelerindeki “geri itme“ eylemi ve sığınma talep edenlerin “gözetim aracıyla“ yakalanmış olmaları, kolluk kuvvetlerinin güvenlik faaliyetleri kapsamında değerlendirilmektedir. Özellikle teknolojik gözetim araçlarının kullanılmasıyla söz konusu kişilerin yakalanması, modern yönetimin bireysel faaliyetleri güvenlik adı altında izlediğini göstermektedir. Nitekim bu durumun daha fazla gözetlemeyi beraberinde getireceği ve teknolojik gözetim aygıtlarının daha çok kullanılmasını teşvik edeceği de söylenebilir.

Rapor-20'de ve Rapor-21'de ön plana çıkan durum, AB sınırları içinde denetim faaliyeti yürüten kolluk kuvvetlerinin, sığınma talep edenleri AB sınırlarından uzaklaştırmasıdır. İlgili raporlarda geçen “geri itme“ eylemi ve sığınma talep edenlerin kötü muameleye maruz kalmaları, güvenlikle ilintili durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler “Güvenlik/Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Burada sığınma talep edenleri risk ya da tehdit kategorisinde değerlendiren kolluk kuvvetleri, sığınmacılara yönelik olumsuz eylemlerinin haklı gerekçesini modern yönetimin yasal düzenlemelerinden almaktadırlar. Nitekim birtakım güvenlik söylemleriyle ve yasal düzenlemelerle AB'nin sınırlarının güvenliğini önceleyen

modern yönetim, güvenlik riski olarak nitelendirdiği kişileri gözetim sistemleriyle ve uygulamalarıyla takibe almakta ya da bu gözetim sistemlerinin kullanılmasına imkan yaratmakta ve izin vermektedir. Burada söz konusu AB sınırlarının güvenliği olduğunda, bazı gözetim sistemlerinin kullanımı da meşru bir zemine oturtulmaktadır. Diğer yandan burada modern yönetimin güvenlik endişesi sebebiyle gözetim sistemlerini kullanması haklı bulunabilir; ancak gözetim-güvenlik birlikteliğinde daha fazla gözetim araçlarını ve uygulamalarını teşvik edeceği de söylenebilir.

“Güvenlik/Tehdit“ kod başlığı altında yer alan raporların metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada risk ve tehdit eksenli bir güvenlik söyleminin inşası söz konusudur. AB’nin sınırlarının güvenliği ve AB vatandaşının güvenliği söylemi üzerinden hareket eden modern yönetimin, çoğunlukla bu söylemler ekseninde inşa ettiği politikaların, neye yol açtığını ya da nasıl bir eyleme dönüştüğünü AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetlerinin faaliyetlerinde görmek mümkündür. Diğer yandan ilgili raporlara bakıldığında normalleştirilen durumun, güvenlik gerekçesiyle faaliyete koyulan gözetim sistemleri olduğu ve patolojikleştirilen durumun ise; sığınma talep eden kişiler olduğu görülmektedir.

7) **Kod: • İktidar Laboratuvarı**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 09.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-14)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Frontex'in işi yalnızca insanları yakalamaktır" (BVMN, 2023).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların “İktidar Laboratuvarı” kod başlığı altında yer alan “Rapor-14’e” ait cümle; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle “İktidar Laboratuvarı” koduyla etiketlenmiştir.

Panoptikon’u bir tür iktidar laboratuvarı olarak nitelendiren Foucault, Panoptikon’daki egemen gücün kendi kaderini, oradaki mahkumların kaderine birtakım teknik araçlarla ve icatlarla bağlı kıldığını söylemektedir (Foucault, 2015:301). Nitekim modern iktidarın icatlarını ve araçlarını, Panoptikon’daki egemen güç ve egemen gücün icatları üzerinden değerlendiren Foucault, modern toplumsal düzenin, modern iktidarın uygulama alanı olduğunu ve modern

iktidarın bu uygulama alanı içinde de birtakım icatları (kurumlar, yasal düzenlemeler, politikalar vb.) devreye koyduğunu söylemektedir. Bu bağlamda Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında günümüz modern yönetimlerin/iktidarların, uygulama alanı yani laboratuvarı ve gözetim araçları kapsamında değerlendirilebilecek icatların; *kurumlar, organlar, politikalar, anlaşmalar, yasal düzenlemeler, tüzük ve kararnameler* olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra “İktidar Laboratuvarı” koduyla etiketlenen AB’nin göç ve iltica politikasına ilişkin ilgili rapor temel olarak Foucault’nun modern yönetimlerin kurumlarını, organlarını, yönetmeliklerini, tüzüklerini ve politikalarını iktidarın laboratuvarı yani uygulama alanı olarak tanımlaması üzerine, AB’nin göç ve iltica politikasına ilişkin ilgili rapor da iktidar laboratuvarı kodu ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda Rapor-14’te AB’ye bağlı bir kurum olan “Frontex’in“ eylemlerine yönelik bir durumun yer alması ve ilgili kurumun modern yönetimin göç alanındaki uygulama alanlarından biri olması, ilgili durumun/kurumun iktidar laboratuvarı koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Burada Frontex aracılığıyla AB’nin sınır ve sahil güvenliğini sağlamaya çalışan modern yönetim, uygulama alanı olarak belirlediği Frontex bünyesinde göç ve ilticaya yönelik birtakım politikalar ortaya koymakta ve sınır kontrollerini ve gözetimini Frontex ve Eurosur aracılığıyla yapmaktadır.

“İktidar Laboratuvarı“ kod başlığı altında yer alan “Rapor-14’e“ ait metnin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: Bu konu neticesinde hangi uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada çoğunlukla AB sınırlarının güvenliği söylemi ekseninde hareket eden modern yönetimin, Frontex’i kurduğu ve Frontex bünyesinde AB sınırlarını korumaya çalıştığı söylenebilir. Diğer yandan ilgili rapor bağlamında modern yönetimin, AB sınırlarının güvenliği için Frontex gibi gözetim ve takip ajanslarını/araçlarını normalleştirdiği ve AB sınırlarına yönelen ve sığınma talep eden kişileri de patolojikleştirdiği söylenebilir.

8) **Kod:** • Baskı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 21.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Sığınma talebinde bulunduk ama bizi dövmek için dağlara götürdüler" (BVMN, 2024).
- "Cevap veren, adı geçen gruptan bir erkektir. Kişi, grubundakilerin defalarca sığınma talebinde bulunduğunu ancak buna rağmen yakalandıklarını ve dövülmek üzere dağlardaki ıssız bir yere götürüldüklerini belirtti. Kişinin bakış açısına göre,

ilk başta kendilerine yaklaşan 4 adamdan biri onları Hırvatistan'daki sığınmacılara yönelik bir geçiş merkezine götürmek üzereyken, aynı üniformayı giyen diğer 6 adam onlara yaklaştı ve iki kişi arasındaki tartışmanın ardından Mavi üniformalı erkekler, grubun geri itilmesine karar verdi" (BVMN, 2024).

- "Üniformalı adamlar silahla havaya ateş açtı, grup üyelerini cop ve şok tabancasıyla dövmeye başladı. Grubu zorla yere yatırdılar, telefonlarına el koydular ve imha ettiler. Ayrıca grup üyelerinin sahip olduğu tüm paralara el koydular ve bir daha geri vermediler, ardından kıyafetlerini ve çantalarını alıp ateşe verdiler. Kişi, üniformalı bir adam tarafından havaya kaldırılmış ve ardından yere vurulmuş ve bu esnada kişinin eli yaralanmıştır. Başka bir grup üyesi ise yaklaşık 45 dakika boyunca karda çıplak ayakla durmak zorunda kaldı ve ardından ayaklarından yaralandığını bildirdi" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 23.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Kişiye göre biri şoför olmak üzere 5 polis memuru vardı. Polis minibüsüne bindiler. Kişi, memurların kamuflaj/bej renkli pantolon ve siyah ceket giydiğini bildirdi. Araçtan 4 polis çıktı. Tek tek tüm grup üyelerinin telefonlarını aldılar ve ardından herkesi elleri ve ayaklarıyla dövdüler. Kişi göğsünden şiddetli bir şekilde dövülmüştür ve hala nefes almakta güçlük çekmektedir. Polis gruba Hırvatistan'da hoş karşılanmadıklarını ve geri dönmeleri gerektiğini söyledi. Yaklaşık 10 dakika süren dayanın ardından grup üyeleri sürüklenerek minibüse bindirilerek Bosna Hersek'e geri itildi. 2 saat boyunca yolculuk yaptılar, kişi arabadan tam olarak nerede bırakıldıklarını bilmiyor" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 14.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bu üç kişi grubu durdurarak Faslı erkekleri coplarla, yumruk ve tekmelerle dövmeye başladı. Kar maskeli adamlardan biri, kişiyi ayakkabılarını çıkarmaya zorladı, onları nehre batırdı ve onları giymeye zorlayarak geri verdi. Grubun tüm üyeleri telefonlarını coplarla kırmaya devam eden üç adama vermek zorunda kaldı. Grup daha sonra beyaz bir minibüs ve açık mavi bantlı beyaz bir arabanın park

edildiği bir yere getirildi ve zorla içeri girmeye zorlandı. Grup, herkesin parmak izlerinin alındığı bir polis karakoluna nakledildi. Kişi, yaklaşık 4 saat boyunca karakolda kaldıklarını, tuvalete gidemediklerini, yiyecek ve suya ulaşamadıklarını ifade etti. Daha sonra zorla arabalara bindirilerek Bosna-Hersek sınırına götürüldüler. Grup aynı gün saat 23.00 (CET) civarında BH'ye geri itildi ve Bihac'a geri döndü" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Transit grubu 4 Faslı adamdan oluşuyordu. Bihaç'tan taksiyle seyahat ediyorlardı ve normal fiyatın üç katı kadar ödeme yapmaları istendi. Hırvatistan topraklarına vardıklarında otobüsle Zagreb'e gitmek istediler. Otobüs şoförüne bu tutarın iki katını ödemek zorunda kaldılar. Göçmenler, sürücünün kendilerine, otobüste göçmenlerin bulunduğunu polise söylemeyeceğini söylediğini bildirdi. Otobüs hareket etmeden önce polis üniforması giyen üç kişi içeri girdi. Otobüs şoförü, otobüste hareket halindeki insanların bulunduğunu polise bildirdi. Göçmenler toplam 4 kişiydi ve ayrıca Suriye'den gelen 4 refakatsiz çocuk daha vardı. Onları otobüsten çıkarıp polis minibüsüne bindirdiler. İşte o zaman sınır polisine teslim edildiler. Polis onları otobüsten indirdiğinde Suriyeli bir kişi kaçmaya çalıştı, bunun üzerine polis onu dövdü. Hareket halindeki diğer insanlar içeri girerken onlar minibüste üç saat beklediler. 'Kapıyı üzerinize kapatıyorlar ve her beş dakikada bir iki tane daha getiriyorlardı'" (BVMN, 2024).
- "Memurlar yola çıktığında minibüste yaklaşık 17 kişi hareket halindeydi. Otobüste transit gruba bağırıldılar. Sınırda 3-4 polis minibüsü gidiyordu. 20 dakika boyunca araba sürdüler. Onlara telefonlarını vermeleri gerektiğini söyleyerek bağırıldılar ve telefonlarını vermezlerse dayak yiyorlardı. 'Bir plastik torbanın içinde tüm paranızı, telefonlarınızı ve sahip olduğunuz her şeyi alıyorlar. 'Herkesi teker teker minibüsten çıkardılar. Eşyalarını aldılar ve nehre gitmeleri gerektiğini haykırdılar. Bir kişiyle birlikte bir polis vardı" (BVMN, 2024).
- "O anda bir kişiyi indiriyorlar, dövüyorlar, sonra ikinciyi, sonra üçüncüyü, sonra dördüncüyü... Cehenneme gidelim diyorlar, bize gülüyorlar, gençleri dövüyorlar. Seni dövmeyi ve alay etmeyi bıraktıklarında sana nehre gitmeni söylüyorlar" (BVMN, 2024).

▪ "Hareket halinde olan 60-80 kişi vardı ve cevap veren kişiye göre sınır polisinden 15 kişi vardı. Üç köpek vardı. Polisler göçmenleri; ayaklarıyla tekmeleyerek ve cop kullanarak dövdü. Göçmenlerden biri telefonunun olmadığını söyledi. Daha sonra polis cebinden çıkardı. Daha sonra başına su döktüler ve şok tabancası kullandılar. Göçmenlerden birinin erkek kardeşi nehre gitmedi. Yüzme bilmediği için korkuyordu. Daha sonra bir köpek onu bacağından ısırıldı. 'Yaklaşık bir buçuk saat sürdü, bu sırada bizi oyaladılar ve sınırda dövdüler'. Köpeğin ısırıldığı refakatsiz çocuk zorlukla yürüyebildi. Nehirden çıktıklarında transit grubunun diğer üç üyesi tarafından hastaneye kaldırıldı" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 31.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Göçmenler, Macar polis memurlarının üniformalarına benzeyebilecek mavi üniforma giyen 2 kişinin bulunduğunu bildirdi. Memurlar arama yaptı ve 10 dakika sonra 9 polis daha geldi. Mavi bir üniforma giyorlardı. Memurlar etraflarında durup grubun fotoğraflarını ve videolarını çekiyorlardı. Grup, bir minibüse bindirildi ve polis onları sınıra götürdü. Orada Sırp sınır polisine teslim edildiler. Cevap veren kişiye göre, Sırp polis memurlarına benzeyen üniforma giyen 3 kişi ve iki İtalyan polis memuru vardı. İtalyan subaylar üzerinde İtalyan ve AB logosu bulunan siyah bir üniforma giyorlardı. Sırp polisi onlara bağırdı, kimin İngilizce konuştuğunu sordu, kim olduklarını ve sınırı nasıl geçtiklerini sordu. Soruları soran görevli, İngilizce konuşan kişiyi dövdü ve ondan sonra dövülen kişi soruları yanıtlamaya başladı. Göçmenlerden biri, memurun yüzüne yumrukla vurduğunu iddia etti. Birkaç dakika sürdü. Sorgulamanın ardından grup küçük bir minibüse bindirilerek Subotica'ya götürüldü. Daha sonra İtalyan subaylar başka bir arabayla arkalarından gittiler. Bir süre bu şekilde gittiler" (BVMN, 2023).

▪ "Bir hapishaneye götürüldükleri Prokuplje'ye gittiler. Grup belgeleri yeniden imzalamak zorunda kaldı. Grup kıyafetlerini çıkarmak zorunda kaldı ve çıplak arama yapıldı. Grup, toplam 11 kişiyle birlikte kaldıkları bir hücreye getirildi. Defalarca sormalarına rağmen kimse onlara orada ne kadar kalmaları gerektiğini söylemedi. Toplamda 20 gün orada kaldılar. Bu süre boyunca hücreden çıkmalarına izin verilmedi. Temiz hava istediklerinde gardiyanlar onlara 'yarın' dediler ama asla dışarı çıkmadılar. Odada açılmayan küçük bir pencere vardı. Göçmenler, bir

masanın bulunduğu odada yaklaşık 3 metrelik boş alan olduğunu iddia etti. Duş yoktu, sadece tuvalet ve su musluğu vardı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 11.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Cevap veren kişi, 27 yaşında, Suriyeli 47 kişiyle birlikte seyahat eden Suriyeli bir erkektir. Grubun bir kısmı da yaklaşık 14 yaşlarında altı küçük çocuktan oluşuyordu. Grup, 10 Aralık 2023 gecesi Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti. Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra 11 Aralık 2023 sabahı, Hırvatistan sınır polis memurlarının üniformalarına benzeyen, mavi ceket ve mavi pantolondan oluşan bir üniforma giyen altı kişi tarafından yakalandı. Kişi, üniformalı adamların kendilerini durdurmak ve korkutmak için teaser silah kullanmaya başladığını, aynı zamanda herkesi cop, tekme ve yumruklarla dövdüğünü söyledi. Mavi üniformalı adamlar, kişiyi ve grubun geri kalanını yüzüstü yere yatırmaya zorladı ve onları sert bir şekilde dövmeye devam etti. Daha sonra gruptaki kişilerin sahip olduğu telefonların neredeyse tamamını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini aldılar ve paralarının tamamını aldılar" (BVMN, 2023).

▪ "Kişi ve grubun geri kalanı daha sonra iki kamyonet ve bir arabaya binmeye zorlandı ve yakındaki bir polis karakoluna götürüldüler; orada yiyecek ve suya erişimden ve tuvalete gitme şansından mahrum bırakıldılar. Birkaç saat sonra, mavi üniforma giyen diğer iki adam, kendilerine tercüme edilmeyen bazı kağıtları imzalamaya zorladı ve gruptaki çocukların yalan söylediğini ve 18 yaşın üzerinde olduklarını bağırarak vurguladı. Grup daha sonra tekrar zorla araçlara bindirildi ve Bosna-Hersek sınırına yaklaştırıldı. Bazı insanlar yakındaki bir nehre itildi ve herkes Bosna-Hersek'e geri itildi" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 13.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Bir buçuk saat boyunca kendi kanımızda boğulurken sürekli dayak ve işkenceye maruz kaldık. Birisi tabanca kabzasıyla kafama birkaç kez vurdu. Arkadaşımdan ağzına da ayakkabıyla vurup bir iki dişini kırdılar. Sanırım sarhoşlardı ve bize gülüyorlardı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 06.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Üniformalı adamlar herkesin soyunmasını ve onlara ceket, pantolon ve ayakkabılarını vermelerini emretti. Ayrıca çoğu telefona el koyup imha ettiler; cevap veren kişi ise kendi telefonunu saklayabildiğini belirtti. Bunun üzerine üniforma giyen iki adam gruptaki tüm erkekleri dövmeğe başladı ancak küçük çocukları dövmedi. Kişinin ifadesine göre, gerçekten de altı yaşında 2 erkek ve dokuz yaşında 1 erkek çocuk vardı. Grupta bulunan 16 yaşındaki erkek çocuk, tamamı erkek olan yetişkinlerle birlikte dövüldü. Yeşil üniformalı adamlar tüm yetişkinleri çok sert tekmeledi ve dövdü, kar ve buz olsa bile onları yere itti. Kişi, 6 yaşındaki bir çocuğun 'babasına ne yapıldığını görünce korktuğu için bayıldığını' söyledi" (BVMN, 2023).
- "Öyle bir öfkeyle, sanki bazı hayvanları öldürmek üzereymişler gibi' acımasızca dövüldükten sonra, grubun üyeleri daha önce anlatılan, kişinin hepsi için çok küçük olduğunu belirttiği arabaya sıkıştırıldılar ve onlar da arabaya bindiler. Bosna sınırına 5 kilometre kala arabadan atıldılar. Bu olay sabah saat 5'te (CET) gerçekleşti" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 29.11.2023 Tarihli Raporu (Rapor-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 49 yaşındaki kör kocası ve biri 4 yaşında bir erkek, diğeri 2 yaşında bir kız olan iki çocuğuyla birlikte seyahat eden 29 yaşında Iraklı bir kadındır. Aile, Afganistanlı iki kişilik aileyle birlikte 29 Kasım 2023 gecesi Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti. Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra, cevap veren kişiye uyrukları açıklanmayan, sekiz genç adamla yeniden bir araya getirildiler. Grup, Korenica civarında, Hırvat özel polis memurlarının üniformalarını andıran, siyah ceket ve siyah pantolondan oluşan bir üniforma giyen üç kişi tarafından yakalandı. Kişi, defalarca sığınma talebinde bulunduklarını ancak üniformalı kişilerin cevap bile vermediğini söyledi. Üniformalı adamlar tüm yetişkinleri yüzüstü yere yatmaya zorladı ve dizlerini omuzlarının arasında insanların sırtına bastırdı ve siyah üniformalı adamlar, biri hariç tüm telefonlarını

çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini de alarak tüm paralarını aldılar" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 25.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "20'li yaşlarındaki bir çift Faslı erkek, Macaristan'dan Sırbistan'a şiddetli bir geri itmeyi anlattı. Polisle ilk etkileşimin, Sırp tarafındaki Horgos yakınındaki Madarasz-to göletini çevreleyen bölgede sabah saat 4 civarında gerçekleştiğine inanılıyor. 26 Faslı yetişkinden (2'si kadın) oluşan bir grup, 15 silahlı Macar subay tarafından karşılandı. Polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı. Grup arandı, telefonları imha edildi ve bir şarj aleti çalındı. Daha sonra, memurlar arkalarından gülüp alay ederken, elleri başlarının üzerinde 5 saat gibi hissettiren bir süre boyunca koşmaya zorlandılar. O günün sabahının erken saatlerinde yağmur yağıyordu. İki adam bize şunları söyledi: '5 saat boyunca kovaladık (gülerek)'" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 24.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-12)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "24/10/23 tarihinde saat 23:00 civarında, Macaristan'a bir kilometreden az bir mesafede, aralarında 11, 13 ve 15 yaşlarında 3 çocuğun da bulunduğu 17 Suriyeli erkekten oluşan bir grup, Backi Vinogradi ile Horgos arasındaki çit bölümünü geçtikten sonra Macar polisi tarafından Sırbistan'a geri itildi. Grup 60-90 dakika kadar tutuldu, yağmur altında bekletildi ve ardından Sırbistan sınırına doğru bir saatten fazla yürümeye zorlandı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-13)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, yüzlerinde kar maskesi ve koyu renk üniformalı bir grup adamın ve 2 köpeğin onları 'Slovenya sınırına yakın' E71 yolu yakınında gördüğünü ve yakaladığını bildirdi. Cevap veren kişi, kendisini ve grubun geri kalanını özellikle bacaklarından ve ellerinden sert bir şekilde ısıran polis

memurlarının köpekleri tarafından yakalandığını ifade etmiştir. Koyu renk üniformalı adamlar birbirleriyle İngilizce konuşuyorlardı ama çoğunlukla gözleriyle iletişim kuruyorlardı. Cevap veren kişi şunları söyledi: ‘Her zaman İngilizce olmak üzere çok az kelime konuşuyorlardı, ancak birbirlerini konuşmadan, kelimeler olmadan, gözler olmadan anlıyorlardı. Onlar koyu renk giysili, omuzlarında Avrupa bayrağı taşıyan NATO askerleriydi.’ Polisler köpekleri üzerlerine salmaya devam ederken, coplarla kollarına ve bacaklarına vurmaya başladı, sırtlarına da yumruk ve tekme attı ve yaklaşık yarım saat boyunca yere bakacak şekilde yatmaya zorlandılar ve memurlar sık sık başlarını yere bastırarak nefes almalarını zorlaştırıyordu" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı’nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 01.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-15)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, 31 yaşında ve Suriyelidir. Kişi, yaklaşık Eylül 2022 ile Haziran 2023 arasındaki 10 aylık süre boyunca Türkiye-Bulgaristan sınırını geçmek için 23'ten fazla girişimde bulunduğunu bildirdi. Kişi, bu girişimlerden birkaçını Türkiye'nin kuzeybatısındaki Topçular köyünden gerçekleştirdi. Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022'de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye'ye geri itildiğini anlattı. Kişi, Türkiye'deki tedavisine ilişkin fazla bir ayrıntı veremedi. Kişi, kendisini gözaltına alan Polisin üniformasını yeşil, altın/sarı aslanlı bir rozetle tanımladı; bu, Bulgar Sınır Polisinin üniformasıyla tutarlı bir tanımdı. Kişi, genellikle 10 ile 15 arasında Bulgar Sınır Polisi memurunun bulunduğunu belirtti" (BVMN, 2023).
- "2022'nin sonuna kadar geçen üç ay boyunca, hareket halindeki birçok farklı insan grubunun bir parçası olan kişi, birçok kez Türkiye sınırına geri itildi. Aralık 2022'de yaklaşık 20 kişilik bir grupta birlikte Bulgar Sınır Polisi tarafından yakalandı. Bildirildiğine göre, zorlu hava koşullarında tüm kıyafetleri çıkarılmıştı ve kişi, ekstremitelerindeki kar ve buzdan dolayı donma semptomları yaşadığını ifade etti" (BVMN, 2023).
- "Polis telefonları aldığında şifreleri vermediğim için arkadaşlarım ve ben polis köpeklerinin saldırısına uğradık" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 08.12.2022 Tarihli Raporu (Rapor-16)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Daha sonra, kişinin anlattığına göre memurlardan biri başını sabitleirken, bir diğeri içeride iki uzun metal parçasıyla burun deliklerinden girip bunları sert bir şekilde çevirip uzatarak hızla dışarı çıkardı. Bu durum kişiye büyük bir acı yaşattı. Kişi bu prosedürün ne kadar sürdüğünü hatırlamıyordu. Bildirildiğine göre, bir polis memuru silahını birkaç saniye boyunca kişinin alnına dayadı ve daha sonra kişi, kemiğinin kırıldığını düşünene kadar burnuna dışarıdan silahla zorla vurmaya başladı" (BVMN, 2022).
- "Daha sonra kişi, memurların kendisine ceketini, ayakkabılarını, çoraplarını ve pantolonunu çıkarıp kendilerine teslim etmesini emrettiğini açıkladı. Ayrıca memurların kendisine cep telefonunu, powerbankini ve yanında bulunan 400€ parasını vermesini emrettiğini bildirdi. Daha sonra son kez ayaklarıyla karnına sert bir tekme atıp 'Git!' dediklerini ifade etti. Söylendiği gibi, kişi soğuk gecede yalınayak Bosna'ya geri döndü" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 05.04.2023 Tarihli Raporu (Rapor-17)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Transit grubu iki silahlı adamın kendilerine yaklaştığını ve onlara durmaları için bağırdığını gördü. Kişinin anlattığına göre kendisi, grupta silahlı adamlar tarafından fiziksel olarak durdurulan ve fiziksel saldırıya uğrayan ilk kişiydi. İki adamın kişiyi sopayla dövdüğü ve gruptaki diğer dört kişiyi de yaklaşık beş dakika boyunca dövmeye başladığı bildirildi. Kişi, özellikle yüzüne, kollarına ve bacaklarına vurduklarını hatırlıyor. Silahlı adamlar, onları sopalarla dövdükten sonra yere diz çökmeye ve hangi ülkeden oldukları gibi bazı sorulara cevap vermeye zorladı. Kişi İngilizce konuşmuyor ve silahlı adamların kendileriyle çoğunlukla bu dilde konuştuğunu bildirdi. Grup üyelerinden herhangi biri bir soru sormaya çalıştığında ya da sadece adamlara baktığında el fenerlerini yüzlerine, doğrudan gözlerine tuttular. Hava karanlık olduğundan ve el fenerinin stratejik kullanımı nedeniyle görüşleri engellendiğinden, kişi yalnızca silahlı adamların giydiği üniformanın koyu renkli olduğunu, yüzlerini örtmediklerini veya şapka takmadıklarını ve büyük

siyah çizmeler giydiklerini tanımlayabildi. Bellerinde silahları vardı ve birinin genç, diğerinin ise orta yaşlı olduğu belirtildi" (BVMN, 2023).

- "Üniformalı adamlar göçmenlere 'Bosna'ya git, Bosna'ya git' diye bağırmaya başladı ve onlar da yerden kalkıp Bosna sınırına doğru yürüdüler. Kişi, üniformalı adamlardan birinin telefonunu kullanarak birini aradığını ve bunun da kişinin destek çağrısı olarak yorumladığını bildirdi. Yaklaşık bir dakika yürüdüler ve ardından üniformalı adamlar tarafından geri çağırıldılar. Daha sonra zorla yere yatırıldıkları ve silahlı adamların telefonlarını, ayakkabılarını, kıyafetlerini, paralarını ve yiyeceklerini aldıkları bildirildi. Daha sonra adamlar onları tekmelemeye başladı. Kişi, üniformalı adamların çelik başlıklı çizmeler giydiklerini, bunların son derece sert olması ve çok fazla acıya neden olması nedeniyle açıkça hissedebildiklerini bildirdi. Ankete katılanların tümü, özellikle uzuvlarından ağır şekilde yaralandı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 16.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-18)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Cevap veren kişi, ilk başta tüm grubun sığınma koruması istediğini bildirdi. Grup daha sonra ayrıldı. Küba'dan 15 kişi kenara çekildi ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden 3 adama oturup tişörtlerini çıkarmaları emredildi. Kişiye göre, polis memurları 3 adamın üstlerini ararken 'şimdi çenenizi kapayın ve s...' diye bağırıldılar ve kişi, polis memurlarının telefonlarını, powerbanklerini ve kişisel eşyalarını alıp aniden minibüse ittiklerini bildirdi. Üç kişiden biri tekrar sığınma talebinde bulundu ve ona 'Hayır, kapa çenenizi, bugün Kongo'ya geri dönüyorsunuz' yanıtı verildi" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 10.07.2022 Tarihli Raporu (Rapor-19)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Grubun yakalanmasından bir saat sonra, siyah olduğu söylenen, penceresi olmayan başka bir minibüs geldi. Bu minibüsteki memurlardan biri, kişinin belirttiği gibi tüm ceplerini aradı, tüm eşyalarını (telefon, kulaklık, şarj cihazı, powerbank) aldı ve bir çantaya koydu. Eşyalar, grubun sınıra geri getirildiği saat 19.00'a kadar geri verilmedi. "Il y avait un policier, plutot gros, qui nous a cherché

toutes les poches, ils ont mis tous les téléphones dans un sac, des chargeurs, des écouteurs, power banks” (Ceplerimizi arayan bir polis memuru vardı. Çantamızdaki her şeyi, telefonlar, şarj cihazları, kulaklıklar, powerbankleri aldı)" (BVMN, 2022).

▪ "Kişi, memurların minibüsten çıktıklarını, yüzlerini örtmek için kar maskelerini taktıklarını ve copları çıkardıklarını açıkladı. Gruptakilerin çoğu koşmaya başladı ama bazıları orada kaldı. Kişi, kalanların (gruptaki erkeklerin çoğunun) polis memurları tarafından çoğunlukla sırtlarından coplarla dövüldüğünü belirtti" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 07.04.2022 Tarihli Raporu (Rapor-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "4 Temmuz'da Afganistan'dan gelen 11 erkekten oluşan bir grup, Macaristan'dan Sırbistan'a geri itilmeden önce Macar yetkililer tarafından şiddete maruz kaldı ve hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alındı. Afganistanlı 21 yaşındaki kişi, grubun yolculuğuna Horgos'tan başladığını açıklıyor. 3 Temmuz günü akşam saat 23.00 civarında sınır çitlerini geçtikten sonra Macar memurlar tarafından bulundu. İki büyük siyah araba geldi, her ikisinde de kamuflaj üniforması giymiş iki adam vardı. Arabalardan birinde büyük bir köpek de getirdiklerini ekliyor" (BVMN, 2022).

▪ "Kişi, elektroşok silahıyla sol dizinin arkasından vurulduğunu açıkladı. Vuran polis memuru ise 'Bu sana Macaristan'ın hediyesi' dedi. Şöyle ekliyor: 'On bir kişilik grubun tamamına polis sopalarıyla saldırıyorlar. O kadar çok kavga var ki.' Köpek de oradaydı, çok havlıyor ve zıplıyordu ama kimseyi ısırılmıyordu. Dayak, polis minibüsü gelene kadar bir süre sürdü. On bir kişinin hepsinin elleri plastik bağlarla bağlanarak bu minibüse bindirildiler. Sınırdaki 'konteynerlere' sürüldüler" (BVMN, 2022).

▪ "Oraya vardıklarında elleri çözüldü ve hepsi konteynerlere konuldu. Memurlar, tüm grubu kilitlemeden önce konteynerin içine biber gazı sıktı. Kişi, 2 veya 3 saat boyunca orada kaldıklarını, öksürdüklerini ve nefes almakta zorluk çektiklerini söyledi" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Uluslararası Af Örgütü'nün (Amnesty International) 2021 Tarihli Raporu (Rapor-21)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Daha sonra yandaki hücrelerden bağırış, çağırışlar duyduk. Sesler tamamen kesilene kadar insanları teker teker hücrelerinden aldılar" (Amnesty.org.tr., 2021).
- "Benim kafama vurdular ve kulağımdan da kan geldi. Katarakt ameliyatı olmuşum, ama beni dövdükleri zamandan beri o gözümle çok iyi göremiyorum, her şey artık bulanık" (Amnesty.org.tr., 2021).
- "Beni çıplak soyunmaya zorladılar, iç çamaşırımı bile çıkarttılar... Diğerleri de görsün diye herkesin olduğu açık bir alanda yaptılar bunu. Eşimle çocuklarım da oradaydı ve onlar da beni böyle gördü" (Amnesty.org.tr., 2021).

Baskı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların "Baskı" kodu başlığı altında yer alan "Rapor-1'e", "Rapor-2'ye", "Rapor-3'e", "Rapor-4'e", "Rapor-5'e", "Rapor-6'ya", "Rapor-7'ye", "Rapor-8'e", "Rapor-9'a", "Rapor-10'a", "Rapor-12'ye", "Rapor-13'e", "Rapor-15'e", "Rapor-16'ya", "Rapor-17'ye", "Rapor-18'e", "Rapor-19'a", "Rapor-20'ye" ve "Rapor-21'e" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Baskı" koduyla etiketlenmiştir. Söz konusu raporlarda özellikle baskı ve şiddet durumlarını içeren ya da çağrıştıran ifadeler/cümleler "Baskı" kodu kapsamına alınmıştır. Bu bağlamda burada ilgili raporlarda geçen "zorla geri gönderme", "baskı", "şiddet", "kötü muamele", "işkence", "insanlık dışı muamele", "dövmek" ve "sinkaflı sözler", "çıplak arama" gibi kavramlar/durumlar "Baskı" kodu ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili kavramların/durumların geçtiği cümleler ilgili kodla kodlanmıştır.

Rapor-1'de geçen "*sığınma talebinde bulunduk ama bizi dövmek için dağlara götürdüler*" ve "*üniformalı adamlar silahla havaya ateş açtı, grup üyelerini cop ve şok tabancasıyla dövmeye başladı*" cümlelerindeki "dövmek" ifadesi, baskı ve şiddete yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler "Baskı" koduyla kodlanmıştır. Burada sınır güvenliğinin sağlama amacıyla gözetim ve takip sistemleriyle takip edilen ve bu gözetim neticesinde de yakalanan kişilerin, AB sınırlarında faaliyet yürüten kolluk kuvvetleri tarafından şiddete uğramaları ve kötü muameleye maruz kalmaları, sığınmacıların haklarını garanti altına alan uluslararası yasal düzenlemelerin ve AB hukukunun sorgulanmasını gerekli kılmıştır. Nitekim geri göndermeme ilkesi gereği "*hem AB hukuku hem AİHS, zulüm görme veya diğer bir şekilde ciddi zarar görme riski altında olan kişilerin sınırlarda reddedilmesini yasaklamaktadır*" (AB Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:26). Bunun yanı sıra

“AB hukuku kapsamında, AB Temel Haklar Şartı, 18. maddede sığınma hakkına ve 19. maddede geri göndermenin yasaklanmasına yer vermektedir. ABİHA’nın 78. maddesi, devletlerin 1951 Cenevre Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerine saygı göstermesi gereken bir Avrupa ortak sığınma sistemi yaratılmasını sağlamaktadır. Bu hükmün uygulanması için çeşitli yasal belgeler kabul edilmiştir. Bunlar ayrıca 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin 33. maddesinde yer alan geri göndermeden koruma hususunu yansıtmaktadır” (AB Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi, 2014:35). Tüm bu yasal düzenlemelere rağmen; AB sınırlarında sığınma talep edenlere yönelik gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin görmezden gelinmesi, güvenlik adı altında gözetim sistemlerinin kurulması ve kullanılması ayrıca bu gözetim sistemlerinin dışlayıcı uygulamaları daha fazla tetiklemesi, burada kimin çıkarlarının korunduğunu sorgulatmaktadır. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; tüm bu durumların daha çok modern yönetimin çıkarlarına yönelik olduğu söylenebilir. Nitekim ideal bir düzen oluşturma gayesiyle birtakım güvenlik söylemleri ekseninde bir disiplin-denetim toplumu inşa etmeye çalışan modern yönetim, norm olarak kabul ettiği durumları gerek bireye gerek topluma gerek istenmeyen risk olarak nitelendirdiği kişilere çoğu zaman gizli uygulamalarla çoğu zaman zora dayalı uygulamalarla çoğu zaman güç kullanmadan benimseterek, içinde bulunduğu yapıyı bu şekilde kontrol ve denetim altında tutmaktadır. Burada her ne kadar birtakım yasal düzenlemelerle sığınmacıların hakları garanti altına alınmış olsa da bu hakların uygulanması noktasında birtakım sorunların ortaya çıkması ve modern yönetimin bu tür sorunlara etkili bir çözüm üretememesi ve AB sınırlarındaki şiddet eylemlerinin bir döngü halinde devam etmesi, modern yönetimin bir tür çelişki içinde olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra AB sınırlarında kolluk kuvvetleri tarafından sığınma talep edenlere yönelik kötü muamelenin gösterilmesi neticesinde, AB sınırlarına izinsiz girmeye çalışanların sayısı Frontex verilerine göre %39 oranında düşmüştür. Frontex’in açıklamasına göre; *“bu yılın ilk sekiz ayında Avrupa Birliği’ne düzensiz sınır geçişlerinin sayısı %39 azalarak 139 bin 847’ye geriledi. Düzensiz sınır geçişlerinde en büyük düşüşler, sırasıyla %77 ve %64 ile Batı Balkanlar ve Orta Akdeniz güzergahlarında yaşandı”* (Frontex.europa.eu., 2024). Söz konusu verilere göre düşüş yaşanan güzergahlara bakıldığında Batı Balkanlar’da %77 oranında bir düşüş görülmektedir. Bu durum üzerinde Batı Balkanlar’da yaşanan şiddet eylemlerinin ve kötü muamelelerin etkisi olabilir. Nitekim Rapor-1’de sığınma talep eden kişilerin güzergah olarak Batı Balkanlar’da olmaları ve bu güzergah üzerinde şiddete maruz kalmaları bu bağlam üzerinden değerlendirilmektedir.

Rapor-2’de geçen *“tek tek tüm grup üyelerinin telefonlarını aldılar ve ardından herkesi elleri ve ayaklarıyla dövdüler”* cümlesindeki *“dövdüler”* ifadesi, ilgili cümlelerin *“Baskı”*

koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Burada yine sığınma talep eden kişilere yönelik birtakım dışlayıcı uygulamaların devreye girmesi ve bu olumsuz uygulamalar karşısında modern yönetimin yasal düzenlemelerinin etkisiz kalması, AB hukukunun ve değerlerinin sorgulanmasını gerekli kılmıştır. Modern yönetimin AB sınırlarında sığınmacılara yönelik insanlık dışı muameleleri ve küçük düşürücü eylemleri ilgili yasal düzenlemelerinde yasaklaması; ancak söz konusu AB sınırların güvenliği ve AB vatandaşının güvenliği olduğunda bu tür yasal düzenlemelerin neredeyse devre dışı kalması, modern yönetimin bir tür çelişki içinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca risk ya da tehdit olarak nitelendirdiği kişileri, gerek kurumlarıyla gerek yasalarıyla gerek teknolojik gözetim araçlarıyla denetim ve kontrol altında tutmaya çalışan modern yönetimin, hukuk dışı faaliyetlerin merkezinde konumlandığı da söylenebilir.

Rapor-3'te geçen *“bu üç kişi grubu durdurarak Faslı erkekleri coplarla, yumruk ve tekmelerle dövmeye başladı”* ve *“kişi, yaklaşık 4 saat boyunca karakolda kaldıklarını, tuvalete gitme, yiyecek ve suya ulaşamadıklarını ifade etti”* cümlelerindeki *“dövdüler”* ifadesi ve *“kişisel ihtiyaçlarını karşılamaktan mahrum bırakılma”* durumu, baskı ve şiddete yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler *“Baskı”* kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Burada birtakım gözetim araçları ve uygulamalarıyla yakalanan kişilerin, baskıya maruz kalmaları *“ben”* ve *“öteki”* mefhumları kapsamında da değerlendirilebilir. Nitekim ilgili rapor bağlamında modern yönetim tarafından birtakım güvenlik söylemleriyle inşa edilen ve *“istenmeyen risk”* olarak gösterilen öteki, ben'in karşıtıdır. Burada *“ben”*, hem modern yönetimdir hem de modern yönetimin söylemlerle inşa ettiği kurumları, kimlikleri, uygulamaları, yasal düzenlemeleri ve politikalarıdır. Modern yönetimin *“ben”* olarak nitelendirdiği oluşumlara yönelik aykırılık taşıyan bir durum ortaya çıktığında, öteki mefhumu devreye girer. Bu bağlamda ilgili raporda modern yönetimin birtakım söylemlerle inşa ettiği düzenin (*AB yapısı, kurumları, vatandaşı, yasal düzenlemeleri ve kimliği*), öteki tarafından (*modern yönetimle aynı kimliğe, kültüre, değerlere sahip olmayan*) *“tehdit”* edilmesi, modern yönetimin güvenlik adı altında birtakım gözetim sistemlerini devreye koymasına neden olmuştur. Nitekim gözetim sistemlerini kimi zaman ötekiyi izlemek ve denetlemek için kuran modern yönetimler, güvenlik söylemleriyle bu duruma meşru bir zemin oluşturmaktadırlar ve bu vesileyle ötekiyi kontrol altında tutmaktadırlar.

Rapor-4'te geçen *“polis onları otobüsten indirdiğinde Suriyeli bir kişi kaçmaya çalıştı, bunun üzerine polis onu dövdü”*, *“onlara telefonlarını vermeleri gerektiğini söyleyerek bağırırdılar ve telefonlarını vermezlerse dayak yiyorlardı”* ve *“polisler göçmenleri; ayaklarıyla tekmeleyerek ve cop kullanarak dövdü”* cümlelerindeki *“dövdü”* ifadesi ve *“insanlık dışı*

müdahale“ durumu, baskıya ve şiddete yönelik durumları içerdiğinden dolayı söz konusu cümleler “Baskı“ koduyla kodlanmıştır. Burada gözetim ve takip sistemleriyle, tüm bireysel faaliyetleri izlenen ve ardından baskı ve zora dayalı uygulamalarla yakalanan sığınmacıların, öteki kategorisine koyuldukları söylenebilir. Nitekim gözetim tekniklerinden biri olan kimliksel sınıflandırmayla, öteki sınıfına koyulan sığınmacıların, bu sınıflandırma ekseninde risk ya da tehdit olarak nitelendirildikleri söylenebilir.

Rapor-5’te geçen *“soruları soran görevli, İngilizce konuşan kişiyi dövdü ve ondan sonra dövülen kişi soruları yanıtlamaya başladı“* ve *“grup kıyafetlerini çıkarmak zorunda kaldı ve çıplak arama yapıldı“* cümlelerindeki “dövdü“ ve “çıplak arama“ ifadeleri, baskıya ve şiddete yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler “Baskı“ koduyla kodlanmıştır. Modern yönetimin sınır güvenliği söylemi ve politikaları üzerinden hareket eden kolluk kuvvetlerinin, sığınmacılara yönelik baskıya ve şiddete yönelik eylemlerinin haklı gerekçesini modern yönetimin birtakım söylemlerinden ve yasal düzenlemelerinden aldığı söylenebilir. Diğer yandan gözetim-güvenlik birlikteliğinde sınırlarını koruma altına alan modern yönetimin, sıklıkla güvenlik ve tehdit söylemlerini tekrar etmesi, gözetim sistemlerinin kurulmasını ve bireysel faaliyetlerin takip edilmesini meşru kılmıştır. Nitekim disiplin mekanizmalarıyla mutlak suretle her şeyi engelleyen ve kısıtlayan modern yönetimler/iktidarlar, güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine, bireyin gözetlenmesine izin vermekte ve imkan yaratmaktadırlar. Bu bağlamda modern iktidar, disiplin ve denetim yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; risk ya da tehdit olarak gördüğü kişiler üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır.

Rapor-6’da geçen *“kişi, üniformalı adamların kendilerini durdurmak ve korkutmak için teaser silah kullanmaya başladığını, aynı zamanda herkesi cop, tekme ve yumruklarla dövdüğünü söyledi“* cümlesindeki “cop, tekme ve yumruklarla dövdü“ ifadesi, baskıya ve şiddete yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümle/cümleler “Baskı“ koduyla kodlanmıştır. Burada birtakım gözetim ve takip sistemleriyle AB sınırlarında yakalanan ve ardından şiddete uğrayan sığınmacıların, öteki kategorisinde değerlendirilmiş olmaları ve dışlanmaları, sığınmacıların haklarını garanti altına alan ilgili uluslararası sözleşmelere aykırılık taşımaktadır.

Rapor-7’de geçen *“bir buçuk saat boyunca kendi kanımızda boğulurken sürekli dayak ve işkenceye maruz kaldık“* cümlesindeki “dayak ve işkenceye maruz kaldık“ ifadesi, şiddete ve baskıya yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümle/cümleler “Baskı“ koduyla kodlanmıştır. AB sınırlarına girmek isteyen kişilerin, birtakım gözetim ve denetim

uygulamalarıyla yakalanmış olmaları ve ardından şiddete uğramaları, gözetimin neden olduğu olumsuz durumu ortaya koymaktadır.

Günümüzde gözetim sistemlerinin kullanımının temel gerekçesini güvenliğe bağlayan modern yönetimler, gözetimin neden olabileceği birtakım olumsuz durumları görmezden gelmektedirler. Güvenlik adı altında çok sayıda tehdit ve öteki mefhumunu inşa eden modern yönetimler, ötekini ya da tehdidi ortadan kaldırmak ya da etkisini azaltmak için, gözetimi ve gözetim sistemlerini meşru kılmaktadırlar. Kendinden olmayan her kişiyi ve ona hizmet etmeyen her durumu disipline ve ıslah etmeye çalışan modern yönetimler, ideal bir disiplin toplumu yaratmak için gözetim sistemlerine başvurmakta ve yaygınlaştırmaktadırlar. Böylece modern yönetimler tehdit olarak gördükleri kişileri ya da durumları güvenlik adı altında öteki kategorisine koyarak; ötekini denetlemeye ve gözetlemeye başlarlar ve gözetime yönelik uygulamaların ve sistemlerin kullanımını teşvik ederler.

Rapor-8’de geçen *“yeşil üniformalı adamlar tüm yetişkinleri çok sert tekmeledi ve dövdü, kar ve buz olsa bile onları yere itti”* ve *“öyle bir öfkeyle, sanki bazı hayvanları öldürmek üzereymişler gibi”* acımasızca dövüldükten sonra, grubun üyeleri daha önce anlatılan, katılımcının hepsi için çok küçük olduğunu belirttiği arabaya sıkıştırıldılar“ cümlelerindeki “dövdü” ifadesinden ve insanlık dışı muamele durumlarından dolayı ilgili cümleler “Baskı” koduyla kodlanmıştır. Günümüz dünyasının risklerle, belirsizliklerle ve güvensiz durumlarla dolu olduğunu bireye ve topluma sürekli olarak empoze eden modern yönetimler, toplumsal yaşamı gözetim sistemleri ve uygulamalarıyla bir gözaltı merkezine çevirmektedirler. Bir tür paradoks içinde bulunan modern yönetimler, bir yandan eski yönetimlere göre ileri teknolojik gözetim sistemleriyle var olan güvensiz durumları ortadan kaldırmaya çalışmaktalar; ancak diğer yandan gece gündüz demeden bireyi, toplumu ve ötekini gözetleyerek ve denetleyerek daha büyük bir güvensizliğe sebep olmaktadır. Tüm bireysel faaliyetleri izleyen ve takip eden modern yönetimler, bu vesileyle bireyin bedeni üzerinde kontrol kurmakta, bireyi disipline etmekte ve bireye ne yapıp ne yapmaması gerektiğini gözetim sistemleriyle ve uygulamalarıyla dayatmaktadır. Bir tür baskı mekanizması gibi çalışan günümüz modern yönetimleri, gözetlemeye ve denetlemeye yönelik faaliyetlerini bu baskıyı hissettirmeden gerçekleştirmekte ve böylece birçok politikalarını bireyin ya da toplumun rızasını alarak gerçekleştirmektedirler.

Güvenlik adı altında eylemlerine meşru bir zemin yaratmak için var olan düzeni tehdit barındıran bir düzen olarak nitelendiren modern yönetimler, en sorunsuz ve ideal düzeni inşa etmek için gözetim tekniklerinin ve uygulamalarının yararlı olduğuna yönelik toplumu ve bireyi ikna etmektedirler ve gözetim-güvenlik birlikteliğinde yeni güvenlik sorunlarının ve güvenlik açıklarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda ilgili raporda tehdit olarak

gösterildikleri için şiddete ve baskıya maruz kalan sığınmacıların, bu baskıya maruz kalmalarında, güvenliği gerekçe gösteren ve bu vesileyle her türlü gözetim sistemlerini ve uygulamalarını meşru kılan modern yönetimin etkisinin olduğu söylenebilir.

Rapor-9’da geçen *“üniformalı adamlar tüm yetişkinleri yüzüstü yere yatmaya zorladı ve dizlerini omuzlarının arasında insanların sırtına bastırdı ve siyah üniformalı adamlar, biri hariç tüm telefonlarını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini de alarak tüm paralarını aldılar”* cümlesindeki “yüzüstü yere yatmaya zorladı” ve “sırtına bastırdı” ifadeleri, baskıya ve şiddete yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler “Baskı” koduyla kodlanmıştır. Burada egemen gücün birtakım söylemlerle ya da politikalarla tehdit ve öteki olarak nitelendirdiği kişiler, birtakım gözetim sistemleri ve uygulamaları aracılığıyla izlenmiştir ve bu gözetleme/izleme neticesinde de ilgili kişiler AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri tarafından şiddete uğramışlardır. Panoptik gözetim teorisine göre; modern yönetim/egemen güç, tehdit ve öteki mefhumlarını yaratır ve eylemlerini bu mefhumlar üzerinden meşrulaştırır. Nitekim tehdit ve öteki mefhumları üzerinden bir korku hali yaratan modern yönetimler, bu korkuyu bertaraf etmek ve öteki üzerinde de iktidarını kurmak için her türlü teknolojik gözetim aygıtlarını, tel örgüleri ve bariyerleri ve kolluk kuvvetlerini devreye koymaktadırlar. Bu bağlamda ilgili raporda “öteki” üzerinde baskı ve şiddet yoluyla bir iktidar kuran kolluk kuvvetleri, şiddet eylemlerinin “haklı” gerekçesini modern yönetimin öteki ve tehdit söylemlerinden ve yasal düzenlemelerinden aldığı söylenebilir.

Rapor-10’da geçen *“polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı”* cümlesindeki “dövdü” ifadesi, baskıya ve şiddete yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler “Baskı” koduyla kodlanmıştır. Burada yine birtakım gözetim sistemleri ve denetim uygulamaları neticesinde yakalanan sığınmacıların, AB sınırları olarak tanımlanan sınırlar içerisinde kolluk faaliyeti yürüten kolluk kuvvetlerinin şiddetine maruz kalmaları, gözetimin olumsuz yönü bağlamında değerlendirilebilir.

Gözetim sistemleri ve uygulamaları çoğu zaman modern yönetimler tarafından yararlı kabul edilse de bu tür sistemlerin dışlamaya yönelik mekanizmaları tetikleyebileceği ve bireysel özgürlükler üzerinde baskı yaratabileceği ve birtakım söylemlerle öteki olarak nitelendirilen kişilere yönelik şiddet eylemlerinde de bir artışa yol açabileceği söylenebilir. Diğer yandan 21. yüzyılda modern yönetimler her gün yeni güvenlik teknikleriyle toplumsal düzeni kuşatmaktadırlar; ancak bu güvenlik teknikleriyle gözetimin ta kendisini oluşturan modern yönetimler, güvenliği sağlamak adına güvensizlikler üretirler (Bauman ve Lyon, 2020:122). Nitekim ilgili rapor bağlamında modern yönetim, sınır güvenliğini sağlamak adına kolluk kuvvetleri ve denetim uygulamaları aracılığıyla güvenlik tekniklerini devreye koymakta; ancak

burada hem bir gözetim yapmaktadır hem de bu gözetim neticesinde birtakım şiddet eylemlerine zemin hazırlamaktadır hem de tehdit algısını artırarak, toplumda bir korku halinin oluşmasına ve güvensiz bir durumun açığa çıkmasına yol açmaktadır.

Rapor-12’de geçen “*grup 60-90 dakika kadar tutuldu, yağmur altında bekletildi ve ardından Sırbistan sınırına doğru bir saatten fazla yürümeye zorlandı*” cümlesindeki “yağmur altında bekletildi” ve “yürümeye zorlandı” ifadeleri, baskıya yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümle/cümleler “Baskı” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve söz konusu kodla kodlanmıştır. Modern yönetimin sınır güvenliği kapsamında aldığı önlemler gözetim tekniklerini ve uygulamalarını barındırmakla birlikte modern yönetim bu gözetim tekniklerini ve uygulamalarını “ben” ve “öteki” ayrımı üzerinden gerçekleştirmektedir. Burada kendinden olanı “ben” olarak nitelendiren modern yönetim kendinden olmayanı “öteki” kategorisine koyarak sınıflandırma yapmakta ve yine bir tür gözetim faaliyeti yürütmektedir. Diğer yandan ilgili raporda geçen ifadelere göre baskıya uğrayan kişilerin, modern yönetimin birtakım söylemleriyle ve politikalarıyla “öteki” kategorisine koyulmuş olmaları muhtemeldir. Nitekim AB sınırlarına girmeye çalışan kişilerin, kolluk kuvvetlerinin denetimi neticesinde yakalanmış olmaları ve sonrasında geri itilmeleri bu bağlam üzerinden değerlendirilmektedir.

Rapor-13’te geçen “*polisler köpekleri üzerlerine salmaya devam ederken, coplarla kollarına ve bacaklarına vurmaya başladı, sırtlarına da yumruk ve tekme attı ve yaklaşık yarım saat boyunca yere bakacak şekilde yatmaya zorlandılar ve memurlar sık sık başlarını yere bastırarak nefes almalarını zorlaştırıyordu*” cümlesindeki “coplarla vurma” ve “başlarını bastırmak” ifadeleri, ilgili cümlelerin “Baskı” kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada güvenlik adı altında denetim ve takip sistemleriyle gözetim altına alınan ve ardından şiddete ve baskıya maruz bırakılan kişiler, hakları 1951 Cenevre Sözleşmesi’nde garanti altına alınan kişilerdir. Ayrıca söz konusu kişilerin statüsü ne olursa olsun hiç kimse başka bir ülkenin toprağına izinsiz ayak bastığı için şiddete ve kötü muameleye maruz bırakılamaz. Diğer yandan ilgili rapora bakıldığında ise, burada sınırların korunması için neredeyse şiddeti ve geri itmeleri normal karşılayan bir kolluk kuvvetleri var ve bu kolluk kuvvetlerinin neyin hukuka uygun neyin hukuk dışı olduğu konusunda da net bir ölçülerinin olmadığı söylenebilir.

Rapor-15’te geçen “*Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022’de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye’ye geri itildiğini anlattı*” cümlesindeki “elektrik şokuna maruz bırakıldı” ifadesi, şiddete ve baskıya yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümle/cümleler “Baskı” koduyla kodlanmıştır. Burada birtakım gözetim ve denetim sistemleri ve uygulamaları aracılığıyla yakalanan kişilerin şiddete

uğramaları, modern yönetimin gözetim uygulamalarının olumsuz bir örneğini yansıtmaktadır. Söz konusu şiddet eyleminin hem 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne hem AB hukukuna aykırılık taşıması; ancak buna rağmen AB sınırlarındaki şiddet eylemlerinin ve hak ihlallerinin tekrar etmesi, modern yönetimin bu konuda etkin bir politika yürütemediğini göstermektedir. Diğer yandan modern yönetimin sığınmacıları kabul etmemesi uluslararası hukukun birtakım yasal düzenlemelerine uyulduğu sürece kabul edilebilir; ancak sığınma talep edenlere yönelik dışlayıcı mekanizmaların devreye koyulması ya da bu tür dışlayıcı mekanizmaları desteklemeye yönelik uygulamalar kabul edilemez.

Rapor-16'da geçen *“polis memuru silahını birkaç saniye boyunca kişinin alnına dayadı ve daha sonra kişi, kemiğinin kırıldığını düşünene kadar burnuna dışarıdan silahla zorla vurmaya başladı”* cümlesindeki “silahla zorla vurma” ifadesi, şiddete ve insanlık dışı muameleye ilişkin durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümle/cümleler “Baskı” koduyla kodlanmıştır. Burada bir tür totaliter rejimlerin uygulamalarını yürüten kolluk kuvvetlerinin, söz konusu şiddet eylemlerinin haklı gerekçesini de modern yönetimin güvenlik söylemlerinden ve yasal düzenlemelerinden aldığı söylenebilir. Diğer yandan güvenlik adı altında gözetim sistemlerini meşru kılan modern yönetim, güvenlik riski olarak nitelendirdiği kişileri gözetim sistemleriyle kontrol altında tutmakta ve bu kişiler üzerindeki iktidarını mutlak suretle bu şekilde kurmaktadır.

Rapor-17'de geçen *“silahlı adamlar, onları sopalarla dövdükten sonra yere diz çökmeye ve hangi ülkeden oldukları gibi bazı sorulara cevap vermeye zorladı”* ve *“üniformalı adamlar göçmenlere 'Bosna'ya git, Bosna'ya git' diye bağırmaya başladı ve onlar da yerden kalkıp Bosna sınırına doğru yürüdüler”* cümlelerindeki “dövdü”, “cevap vermeye zorladı” ve “bağırmaya başladı” ifadeleri, baskıya ve şiddete yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler “Baskı” koduyla kodlanmıştır. Burada yine birtakım gözetim sistemleriyle takip edilen ve her eylemi kontrol altına alınan sığınmacıların, AB sınırlarında görev yapan kişiler tarafından şiddete uğradıkları söylenebilir. Bunun yanı sıra bir yandan demokrasi, bireysel özgürlükler, insan hakları, hümanizm, hukukun üstünlüğü gibi değerler üzerine kurulan AB, bir yandan da tüm bu değerleri baltalayan AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri. Her iki duruma bakıldığında ortada ciddi bir çelişkinin olduğu söylenebilir. Nitekim modern yönetimin (AB yönetimi); bireyi, bireyin özgürlüğünü ve insan haklarını ön plana alarak inşa ettiği düzen, yine aynı düzenin korunması için AB sınırlarında modern yönetim tarafından görevlendirilen kolluk kuvvetlerinin sığınmacılara yönelik şiddet eylemleri, söz konusu çelişkinin sebepleri arasında sayılabilir. Diğer yandan sığınmacılara yönelik ötekileştirici ve dışlayıcı uygulamalara karşı modern yönetimin etkili bir çözümünün ve AB üye devletleri arasında bu konuyla alakalı

ortak bir fikir birliğinin olmaması da söz konusu şiddet eylemlerinin tekrar etmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Rapor-18’de, Rapor-19’da, Rapor-20’de ve Rapor-21’de öne çıkan fiziksel şiddet faaliyetleri, geri itme eylemleri, insanlık dışı muamele durumları, çıplak arama ve sinkaflı sözler gibi durumlar ilgili raporlarda geçen cümlelerin “Baskı“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda Rapor-18’de geçen *“kişiye göre, polis memurları 3 adamın üstlerini ararken ‘şimdi çenenizi kapayın ve s...’ diye bağırdılar ve kişi, polis memurlarının telefonlarını, powerbanklerini ve kişisel eşyalarını alıp aniden minibüse ittiklerini bildirdi”* cümlesindeki sinkaflı sözler ve sığınmacılara yönelik kötü muamele; Rapor-19’da geçen *“kişi, kalanların (gruptaki erkeklerin çoğunun) polis memurları tarafından çoğunlukla sırtlarından coplarla dövüldüğünü belirtti”* cümlesindeki “dövdü” ifadesi; Rapor-20’de geçen *“kişi, elektroşok silahıyla sol dizinin arkasından vurulduğunu açıkladı”* cümlesindeki “elektroşok silahı ile vurma” ifadesi ve Rapor-21’de geçen *“beni çırılçıplak soyunmaya zorladılar, iç çamaşırımı bile çıkarttılar”* cümlesindeki “çıplak soyunmaya zorlamak” ifadesi, şiddete ve baskıya yönelik durumları içermektedir. İlgili raporlarda geçen ifadeler baskı koduyla ilişkilendirilse de burada güvenlik gerekçesiyle gözetim sistemlerinin ve uygulamalarının devreye koyulmasına ve bu gözetim faaliyetlerinin birey üzerinde yarattığı olumsuz etkiye dikkat çekilmektedir. Gözetim sistemleri, teknikleri ve uygulamaları günümüz dünyasında birtakım işlerin hızlı ve verimli ilerleyebilmesi için yararlı kabul edilse de aynı gözetim sistemlerinin, tekniklerinin ve uygulamalarının “öteki” kategorisine koyulan kişiler, kimlikler, kültürler için çok da yararlı kabul edilemeyeceği söylenebilir.

“Baskı“ kodu başlığı altında yer alan İlgili raporların metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada “ben“ ve “öteki“ mefhumları üzerinden gerçekleştirilen bir güvenlik söylemi inşasının söz konusu olduğu söylenebilir ve bu söylem ekseninde gözetime ve denetime dayalı uygulamaların faaliyete koyulduğu ve bu faaliyetler neticesinde de birtakım şiddet eylemlerinin gerçekleştiği söylenebilir. Bunun yanı sıra burada normalleştirilen durum, sınır güvenliği kapsamında uygulamaya koyulan gözetim sistemleri ve faaliyetleridir ve patolojikleştirilen durum ise, sığınma talep eden kişilerdir.

9) **Kod:** • Norm

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan; AB’nin göç ve iltica politikasına ilişkin raporlarda “Norm” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

10) **Kod:** • **Kapatma**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 14.01.2024 Tarihli Raporu (Rapor-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bu üç kişi grubu durdurarak Faslı erkekleri coplarla, yumruk ve tekmelerle dövmeye başladı. Kar maskeli adamlardan biri, kişiyi ayakkabılarını çıkarmaya zorladı, onları nehre batırdı ve onları giymeye zorlayarak geri verdi. Grubun tüm üyeleri telefonlarını coplarla kırmaya devam eden üç adama vermek zorunda kaldı. Grup daha sonra beyaz bir minibüs ve açık mavi bantlı beyaz bir arabanın park edildiği bir yere getirildi ve zorla içeri girmeye zorlandı. Grup, herkesin parmak izlerinin alındığı bir polis karakoluna nakledildi. Cevap veren kişi, yaklaşık 4 saat boyunca karakolda kaldıklarını, tuvalete gidemediklerini, yiyecek ve suya ulaşamadıklarını ifade etti. Daha sonra zorla arabalara bindirilerek Bosna-Hersek sınırına götürüldüler. Grup aynı gün saat 23.00 (CET) civarında BH'ye geri itildi ve Bihac'a geri döndü" (BVMN, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 31.12.2023 Tarihli Raporu (Rapor-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Subotica'da bir polis karakoluna götürüldüler. Grup küçük bir hücrede toplandı ve hücrede bir tuvalet vardı ve hiçbir yiyecek alamadan geceyi orada geçirdiler. Ertesi gün, gruptakiler Sırp polisinin kendilerini Subotica'daki bir mahkemeye götürdüğünü bildirdi. 2 hakim ve bir tercüman vardı. Çevirmen Arapça bilmiyordu, sadece Türkçe konuşuyordu. 9 polis memuru odanın dışında beklerken, hakimler onlara sorular sordu ve gruptan form imzalamalarını istedi. Neye imza attıkları onlara söylenmedi. Tercüman gruba bir mülteci kampına götürüleceklerini söyledi. Bunun ardından grup tekrar polis minibüsüne bindirildi. Memurlar kapıyı kapattı ve minibüse patlayıcı attı. Göçmenler patlama sesini nasıl duyduklarını ve etrafta duman gördüklerini anlatıyorlar. Bir polis arabası daha geldi. Sırp polis memurları da vardı. Göçmenler kendilerine nereye gideceklerini sorduğunda, bu memurlar onlara 2 veya 3 gün dinlenmek ve yemek yemek için cezaevine gideceklerini söylediler. Memurlar daha sonra onlara serbest bırakılacaklarını ve bir mülteci kampına götürüleceklerini söyledi" (BVMN, 2023).

▪ "Bir hapishaneye götürüldükleri Prokuplje'ye gittiler. Grup belgeleri yeniden imzalamak zorunda kaldı. Grup, kıyafetlerini çıkarmak zorunda kaldı ve çıplak arama yapıldı. Grup, toplam 11 kişiyle birlikte kaldıkları bir hücreye getirildi. Defalarca sormalarına rağmen kimse onlara orada ne kadar kalmaları gerektiğini söylemedi. Toplamda 20 gün orada kaldılar. Bu süre boyunca hücreden çıkmalarına izin verilmedi. Temiz hava istediklerinde gardiyanlar onlara 'yarın' dediler ama asla dışarı çıkmadılar. Odada açılmayan küçük bir pencere vardı. Göçmenler, bir masanın bulunduğu odada yaklaşık 3 metrelik boş alan olduğunu iddia etti. Duş yoktu, sadece tuvalet ve su musluğu vardı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 20.10.2023 Tarihli Raporu (Rapor-11)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Kayıt sürecinin ardından kişi, grubun geri kalanıyla birlikte farklı konteynerlere aktarıldığını anlattı. Kişinin 'karavan' olarak adlandırdığı bu konteynerlerin her biri en fazla iki ila dört kişiyi barındırıyordu ve ayrıca kişi, kampı bir konteynerden izleyen, kolunda Alman bayrağı bulunan askeri bir kıyafet giyen bir memuru gördüğünü bildirdi. Askeri üniformalı memurun sabah 10'dan akşam 3'e kadar kampta kaldığı ve kişi tarafından bir Frontex ajanı olarak tanımlandığı bildirildi" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 09.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-14)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Kişi, yedi geri itmenin hepsinin aynı prosedürü izlediğini bildirdi. Transit grubunun, belgelerini ve nereden geldiklerini isteyen Arnavut polisi veya Frontex memurları tarafından durdurulduğu bildirildi. Cevap veren kişi, Arnavut polisi ile Frontex arasındaki farkın, Arnavut polis memurlarının transit grubu kampa kendilerinin nakletmesi olduğunu, 'Frontex'in işinin ise sadece insanları yakalamak olduğunu' açıkladı. Daha sonra Frontex memurlarının transit grubu kampa nakleden Arnavut polisini aradıkları bildirildi. Kişi, kampın Bilişt yakınlarında olduğunu bildirdi ve konuma bağlı olarak kampın Kapshticë kampı olması muhtemeldir. Bu kamptan daha önceki raporlarda bahsedilmişti" (BVMN, 2023).

- "Kişi, kampa vardıktan sonra transit grubunun, kampta çalışan ve kendisinin Arnavut polis memurları olarak tanımladığı memurlara parmak izlerini, isimlerini ve doğum tarihlerini vermesi gerektiğini hatırlattı. Bildirildikten sonra memurlar transit grubun fotoğraflarını çekti. Kişi, kampta altı kişinin barınabileceği duşlu konteynerlerin ve telefonlarını şarj etme imkanının bulunduğunu açıkladı. Bildirildiğine göre transit gruba kampta yiyecek ve su verildi. Kişi kampta iki kamera gördüğünü hatırladı" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 01.05.2023 Tarihli Raporu (Rapor-15)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Kişi, Ocak 2023'te Bulgar sınır polisi tarafından ilk kez gözaltına alındığında, 100'den fazla kişiyle birlikte gözaltına alınmaya uygun olmayan çok küçük bir odadaydı. Onlar saatlerce, belki de 12 saat kadar uzun bir süre odada tutuldular, ancak kişi, tüm saatleri ve cep telefonları kendilerinden alınmış olduğundan kesin bir şey söyleyemiyordu. Bu süre boyunca onlara yiyecek ve suya erişim izni verilmedi. Kişi, gözaltı ve geri itmelerin neredeyse tamamında grupların telefonlarının ve kişisel çantalarının yanı sıra sıcak tutacak giysiler ve ayakkabılar gibi 'yolculuk için gerekli olan tüm araç-gerecinin de alındığını ifade etti.' Polis ayrıca grubun ellerinde bulunan tüm belge ve resmi evraklara da el koydu" (BVMN, 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı'nın (Border Violence Monitoring Network – BVMN) 07.04.2022 Tarihli Raporu (Rapor-20)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Kişi, elektroşok silahıyla sol dizinin arkasından vurulduğunu açıkladı. Vuran polis memuru ise 'Bu sana Macaristan'ın hediyesi' dedi. Şöyle ekliyor: 'On bir kişilik grubun tamamına polis sopalarıyla saldırıyorlar. O kadar çok kavga var ki.' Köpek de oradaydı, çok havlıyor ve zıplıyordu ama kimseyi ısırılmıyordu. Dayak, polis minibüsü gelene kadar bir süre sürdü. On bir kişinin hepsinin elleri plastik bağlarla bağlanarak bu minibüse bindirildiler ve sınırdaki 'konteynerlere' sürüldüler" (BVMN, 2022).
- "Oraya vardıklarında elleri çözüldü ve hepsi konteynerlere konuldu. Memurlar, tüm grubu kilitlemeden önce konteynerin içine biber gazı sıktı. Kişi, 2 veya 3 saat

boyunca orada kaldıklarını, öksürdüklerini ve nefes almakta zorluk çektiklerini söyledi" (BVMN, 2022).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Uluslararası Af Örgütü'nün (Amnesty International) 2021 Tarihli Raporu (Rapor-21)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Daha sonra yandaki hücrelerden bağırış, çağırışlar duyduk ve sesler tamamen kesilene kadar insanları teker teker hücrelerinden aldılar" (Amnesty.org.tr., 2021).
- "İlk önce tepesinde kiremit çatısı olan normal bir ev olduğunu zannettim. İçeri girince de oranın bir cezaevi de olmadığını gördüm, çünkü cezaevine benzer bir tarafı yoktu. Ama bana o odada kalmak zorunda olduğumu söyledikleri an oranın aslında bir cezaevi olduğunu anladım" (Amnesty.org.tr., 2021).
- "Ben içeriye sırt çantamla birlikte ve ayakkabı bağcıklarım olmadan girdim. Kendimi, tüm bunlara rağmen, bir nebze de olsa güvende hissediyordum. Ama her tarafı çamura bulanmış olan şortum ve giysilerimle [içeriği girdiğimde] oranın bir çeşit köle pazarı gibi olduğunu gördüm. [...] Her birinde yaklaşık 10-15 [kişi] olan yan yana sıralı 7 hücre vardı. Hücrelerde yatak vardı var olmasına ama üzerlerinde şilte yoktu. Yalnızca demirden iskeletlerdi" (Amnesty.org.tr., 2021).

Kapatma Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların "Kapatma" kodu başlığı altında yer alan "Rapor-3'e", "Rapor-5'e", "Rapor-11'e", "Rapor-14'e", "Rapor-15'e", "Rapor-20'ye" ve "Rapor-21'e" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Kapatma" koduyla etiketlenmiştir. Yani ilgili raporlar içerisinde "*kapatma, kapalı merkezler, hücre, konteyner, cezaevi*" gibi durumları içeren cümleler "Kapatma" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Michel Foucault modern iktidar teorisi (*panoptik gözetim teorisi*) kapsamında ortaya koyduğu eserlerinde kapatmaya yönelik durumlara sıkça yer vermiştir. Foucault, Hapishanenin Doğuşu: Gözetleme ve Cezalandırma adlı eserinde, "*hapishanenin, aynı zamanda modern toplumun disiplin tekniklerinin ortaya çıktığı ve geliştirildiği bir mekan olduğunu*" belirtmiştir (Foucault, 2020:17). İlgili kitabında Foucault, hapishane gibi kurumların temel işlevinin suçluları ıslah etmek olmadığını ve ayrıca burada egemen gücün suçu sorunsallaştırarak yeni

bir öznel deneyim oluşturmak istediğini de söyler (Foucault, 2020:17). Bu bağlamda Foucault, egemen gücün buradaki temel amacının da “iyi çocukları” bu yeni öznel deneyimin içerimlediği normlara göre koşullandırmak olduğunu belirtir (Foucault, 2020:17). Tüm bu durumları ise Jeremy Bentham’ın Panoptikon hapishane tasarımında bulan Foucault, 19. yüzyıl Avrupası’nın disiplinci yapısını Panoptikon üzerinden açıklar. Panoptikon’u, “*bir toplum ve bir iktidar türünün ütopyası*” olarak nitelendiren Foucault, modern güçler tarafından Panoptikon düşüncesinin/ilkesinin hapishane dışında toplumun başka kurumlarında da uygulandığını ve dolayısıyla modern gücün/iktidarın, son derece ekonomik, verimli ve etkili bir şekilde toplumu disiplin altında tuttuğunu söyler (Foucault, 2020:18). Bu bağlamda Rapor-3’te geçen “*cevap veren kişi, yaklaşık 4 saat boyunca karakolda kaldıklarını, tuvalete gitme, yiyecek ve suya ulaşamadıklarını ifade etti*” cümlesindeki “4 saat boyunca karakolda kalmak” ifadesi, alıkoymak ve kapalı bir merkezde tutmak gibi durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümle/cümleler “Kapatma” kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Sığınma talep edenlerin hem gözüaltına alınması hem de insani ihtiyaçlarını karşılamaktan mahrum bırakılması kolluk kuvvetlerinin, sığınmacılar üzerindeki tahakkümü şeklinde yorumlanabilir. Nitekim kolluk kuvvetlerinin tahakkümünde denetim ve gözetim altında tutulan sığınmacılar, bu vesileyle AB sınırlarından uzaklaştırılmaya ve caydırılmaya çalışılmaktadır. Burada kolluk kuvvetleri tarafından sığınmacılara, bir tür modern ruhu disipline etme yöntemi uygulansa da temel olarak modern yönetimin ıslah çalışması olarak yorumlanamaz. Çünkü Foucault’ya göre; bireylerin bir yerde gözetim ve denetim altında tutulmasındaki temel amaç ıslah çalışması değildir. Buradaki temel amaç bir yandan suçlu olan ya da “öteki” olarak nitelendirilen karşısında “iyi çocuğu” yani “ben”i ön plana çıkarmak bir yandan da modern yönetimin iktidar tekniklerini (*gözetim, denetim, disiplin ve caydırma*) ortaya çıkarmaktır. Burada var olan durum her ne kadar normal ve anormal olanı ayırt etmek gibi gözükse de burada asıl önemli olan şey, modern yönetimin normal ve anormal olan üzerinden iktidar tekniklerini uygulamaya çalışmasıdır. Dolayısıyla bu iktidar tekniklerinin uygulanması neticesinde birey ya da öteki itaatkar kılındıysa veya caydırıldıysa da bu da modern iktidarın, kendi ideal ve sorunsuz düzenini inşa etmesi ve bu düzeni sürdürmesi için ayrıca avantajlı bir durumdur.

Rapor-5’te geçen “*grup küçük bir hücrede toplandı ve hücrede bir tuvalet vardı ve hiçbir yiyecek alamadan geceyi orada geçirdiler*” cümlesindeki “hücre” ifadesi, ilgili raporda geçen cümlelerin “Kapatma” kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada kolluk kuvvetlerinin AB sınırlarındaki gözetim ve denetim faaliyetleri neticesinde yakalanan sığınmacıların; kapalı merkezlerde tutulmaları ve kişisel ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun bırakılmaları, modern yönetimin caydırmaya yönelik eylemlerini içermekle birlikte

sığınmacıların hücre gibi yerlerde tutulmaları ve kişisel ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun bırakılmaları aynı zamanda sığınmacıların haklarını garanti altına alan ilgili uluslararası sözleşmelere de aykırılık taşımaktadır. Foucault'nun modern iktidarın teknikleri dediği caydırma, gözetim, disiplin ve denetim, ilgili raporda yer almakla birlikte bu tür tekniklerin bireyin ve aynı zamanda öteki olarak nitelendirilenin bedeni üzerinde uygulanması, Foucault'nun iktidarın ütopyası dediği Panoptikon tezini destekler niteliktedir.

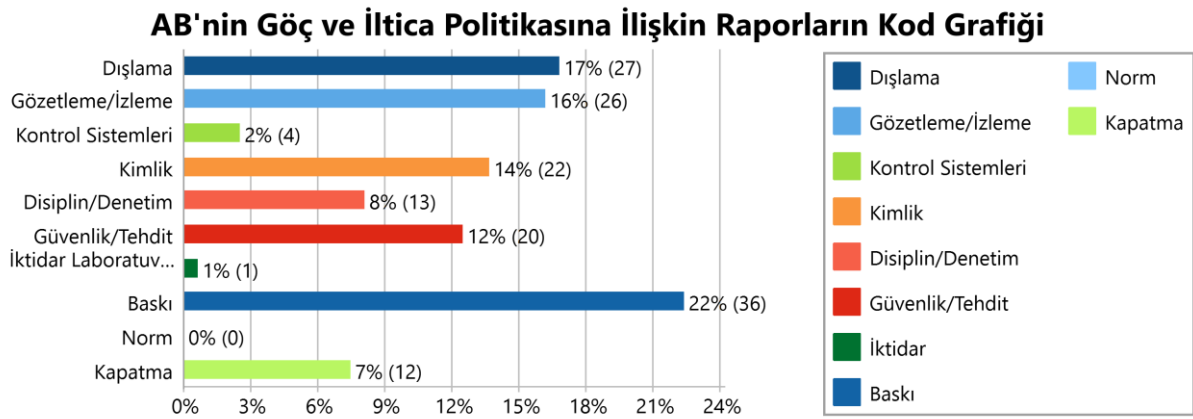
Rapor-11'de geçen *"kişinin 'karavan' olarak adlandırdığı bu konteynerlerin her biri en fazla iki ila dört kişiyi barındırıyordu ve ayrıca kişi, kampı bir konteynerden izleyen, kolunda Alman bayrağı bulunan askeri bir kıyafet giyen bir memuru gördüğünü bildirdi"* cümlesindeki "konteyner" ve "kamp" ifadeleri, ilgili kişilerin kapalı merkezlerde tutulduğunu göstermektedir. Nitekim kapatmaya yönelik durumları içerdiğinden dolayı da ilgili cümleler "Kapatma" koduyla kodlanmıştır. Burada AB sınırlarında görev yapan Frontex ve kolluk kuvvetleri aracılığıyla yakalanan kişilerin; kamp ve konteyner gibi yerlerde tutulması ve ayrıca izlenmesi modern yönetimin gözetim ve denetim faaliyetlerini göstermekle birlikte ilgili sistemler aracılığıyla bireysel faaliyetleri kısıtlanan sığınmacıların, birtakım hak ihlallerine uğradıkları da söylenebilir. Modern yönetimin güvenlik adı altında gözetim sistemlerini meşru kılması ve sığınma talep edenlerin özgürlüklerinin askıya alınması, hem insan haklarını hem de sığınmacıların haklarını konu edinen uluslararası sözleşmelere aykırılık taşımaktadır.

Rapor-14'te, Rapor-15'te, Rapor-20'de ve Rapor-21'de ön plana çıkan; *kamp, konteyner, odalarda tutulma, hücre ve cezaevi* gibi ifadeler kapatılmaya yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler "Kapatma" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Nitekim Rapor-14'te geçen *"kişi, kampın Bilişt yakınlarında olduğunu bildirdi ve konuma bağlı olarak kampın Kapshticë kampı olması muhtemeldir"* cümlesindeki "kamp" ifadesi; Rapor-15'te geçen *"onlar saatlerce, belki de 12 saat kadar uzun bir süre odada tutuldular, ancak kişi, tüm saatleri ve cep telefonları kendilerinden alınmış olduğundan kesin bir şey söyleyemiyordu"* cümlesindeki "odada tutuldular" ifadesi; Rapor-20'de geçen *"on bir kişinin hepsinin elleri plastik bağlarla bağlanarak bu minibüse bindirildiler ve sınırdaki 'konteynerlere' sürüldüler"* cümlesindeki "konteyner" ifadesi ve Rapor-21'de geçen *"daha sonra yandaki hücrelerden bağırış, çağırışlar duyduk ve sesler tamamen kesilene kadar insanları teker teker hücrelerinden aldılar"* cümlesindeki "hücre" ifadesi; gözetime, denetime, kontrol altında tutmaya ve kapatmaya yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili raporlarda söz konusu ifadelerin geçtiği cümleler "Kapatma" kodu kapsamında değerlendirilmiştir. İlgili raporlara bakıldığında söz konusu sığınmacıların, modern yönetimin birtakım güvenlik söylemlerinden ve politikalarından dolayı

“tehdit” ya da “risk” kategorisine koyulmuş olmaları muhtemeldir. Nitekim sığınma talep edenlere yönelik kolluk kuvvetlerinin şiddet uygulaması ve ilgili kişilerin kapalı alanlarda tutulması bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir.

“Kapatma” kodu başlığı altında yer alan ilgili raporların metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir ya da patolojikleştirilmektedir? Burada göç ve iltica politikasının birtakım “tehdit” ve “risk” söylemleri ekseninde inşa edildiği söylenebilir. Nitekim AB sınırlarına yönelen kişilere yönelik kolluk kuvvetlerinin kötü muameleleri bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra AB sınırlarının korunması amacıyla birtakım gözetim sistemlerinin ve uygulamalarının devreye koyulduğu söylenebilir. Ayrıca burada normalleştirilen durumun; gözetim merkezleri ve gözetim uygulamaları olduğu ve patolojikleştirilen durumun ise; sığınma talep eden kişiler olduğu söylenebilir.

Grafik 4.6.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB’nin göç ve iltica politikasına ilişkin raporların -Grafik 4.6’daki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun “*Baskı*” kodu olduğu söylenebilir. Burada baskı kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB’nin göç ve iltica politikasına ilişkin raporlarda, baskı koduyla etiketlenen (kodlanan) cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Diğer yandan AB’nin göç ve iltica politikasına ilişkin raporlarda ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. Bu teori aynı zamanda Michel Foucault’nun modern iktidar teorisi olarak da bilinmektedir. Jeremy Bentham’ın “Panoptikon” hapisane tasarımını inceleyen Foucault,

modern iktidarların/yönetimlerin Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298). Ayrıca ilgili teoride Foucault gözetimi; daha çok modern yönetimlerin/iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Yine Foucault'ya göre; denetim, disiplin ve caydırma mekanizmaları üzerine inşa edilen düzende modern yönetim, mutlak suretle her şeyi engellemekte ve kısıtlamaktadır ve ayrıca güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bunun yanı sıra ilgili raporlarda baskı kodunun ön plana çıkmasında modern yönetimin “tehdit”, “risk”, “öteki” ve “ben” eksenli bir güvenlik söylemi inşa etmesinin sebep olduğu söylenebilir. Nitekim öteki ve ben üzerinden bir söylem geliştiren modern yönetim, öteki olarak nitelendirdiği kişiler üzerinde gözetim sistemleri ve uygulamaları aracılığıyla bir baskı kurmuştur. Ancak bu baskısını bizzat yasal düzenlemeleri aracılığıyla yapmamıştır, kolluk kuvvetleri ve gözetim sistemleri aracılığıyla yapmıştır ve tüm bu durumları güvenlik adı altında yapan modern yönetim “dost” bir çehre takınarak gözetim faaliyetlerini meşru kılmıştır. Bu bağlamda bu “dost” çehre güvenlik söylemi ekseninde; elektronik gözetim sistemlerini ve sınır koruma sistemlerini (Frontex) devreye koymuştur.

4.2.1.2.2. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları

Tezin bu kısmında AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin metinler, ESA yöntemiyle MAXQDA programında analiz edilmiş, kodlanmış ve grafiğe aktarılmıştır. Burada ilk olarak, AB tarafından Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) kapsamında inşa edilen politika metinleri (*Metin-1, Metin-2*), ikinci olarak da AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin farklı haber kaynakları tarafından hazırlanan haber metinleri (*9 adet haber metni*) analiz edilmiş ve kodlanmıştır.

4.2.1.2.2.1. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Politika Metinlerinin Analizi ve Kodları

Burada AB'nin OGSP kapsamında ortaya koyduğu politika metinleri analiz edilmiş, kodlanmış ve grafiğe aktarılmıştır. İlgili politika metinleri; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir metin içindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu “kodun (kavram/kelime)” ve cümlenin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik

(Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili metinler içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

Tablo 4.8. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasının Metinlerini ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo

No.	Metinler	İlişkili Kodlar
1	AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-1)	İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit, Norm, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme
2	AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-2)	İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme, Kimlik

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin güvenlik ve savunma politikası metinlerinde "Dışlama" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ulusal ve aynı zamanda Avrupa ihtiyaçlarını karşılamak için sivil kapasitelerin geliştirilmesi ulusal bir sorumluluktur. Üye Devletler taahhütlerini uygulamak için Ulusal Uygulama Planları temelinde çalışmaktadır. İlerleme, yıllık Sivil Kapasiteler Yıllık Raporu ile izlenir ve Yıllık İnceleme Konferansı'nın bir parçası olarak kıdemli Üye Devletlerin temsilcileriyle görüşülür" (Europa.eu., 2023).
- "AB Üye Devletleri ayrıca sivil polislik için şunları içeren bir dizi temel görev belirledi: Yerel polisi izleme, danışmanlık ve eğitme, iç krizleri ve çatışmaları önleme veya hafifletme, çatışma sonrası acil durumlarda kanun ve düzeni sağlama ve yerel polisi insan haklarını korumada destekleme" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Parlamentosu, AB savunma entegrasyonunu ve iş birliğini desteklemektedir. Parlamento, OGSP'yi inceler ve Başkan Yardımcısı/Yüksek Temsilci ve Konsey'e hitap etme inisiyatifini alabilir (TEU Madde 36). Ayrıca Parlamento, OGSP'nin bütçesi üzerinde de inceleme yapar (TEU Madde 41). Parlamento, yılda iki kez, ODGP ve OGSP'nin uygulanması hakkında tartışmalar düzenler ve raporlar kabul eder: Biri Dışişleri Komitesi tarafından hazırlanan ODGP'nin ilerlemesiyle ilgili, diğeri ise Güvenlik ve Savunma Alt Komitesi (GSAK) tarafından yazılan OGSP'nin ilerlemesiyle ilgili" (Europa.eu., 2024).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası Metinlerinin "Gözetleme/İzleme" kod başlığı altında yer alan "Metin-1'e" ve "Metin-2'ye" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Gözetleme/İzleme" koduyla etiketlenmiştir. Diğer yandan ilgili metinlerde "bürokratik gözetim", "takip etmek", "incelemek", "gözetim faaliyetlerini içeren denetimler" gibi durumları çağrıştıran ya da içeren cümleler, gözetime ve izlemeye yönelik durumlar bağlamında değerlendirilmiş ve "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmıştır.

Michel Foucault'nun Panoptikon üzerinden açıkladığı iktidar sisteminde, disiplin ve gözetim teknikleri ön plana çıkan iktidar tekniklerindendir. Birey ve iktidar ilişkilerini bireyin bedenini ön plana çıkartarak anlatan Foucault'ya göre, bireyin bedeninin doğrudan siyasal bir alan içinde doğmuş olması, iktidarın, bireyin bedene müdahalesini kolaylaştırmıştır (Foucault, 2015:63). Ayrıca, yine ona göre birey ve iktidar ilişkisinde iktidar bireyin bedene doğrudan müdahale ederek; onu damgalamakta, onu kuşatmakta, onu terbiye etmekte, onu işe koşturmakta, onu törenlere katılmaya zorlamakta ve ondan işaretler talep etmektedir (Foucault, 2015:63). Diğer yandan modern gücün bireyin bedeni üzerindeki iktidarını; küçük ama etkili aynı zamanda yumuşak teknikler aracılığıyla (*gözetim, denetim, disiplin, caydırma*) kurduğunu belirten Foucault, egemen gücün özellikle "*gözlem mekanizmaları sayesinde insanların tutumları üzerinde daha etkin olduğunu ve daha fazla nüfuz sağladığını*" ileri sürmüştür (Foucault, 2015:301-302). Modern gücün, disiplin uygulamalarıyla bireyin bedeni üzerinde mutlak suretle bir iktidar kurduğunu belirten Foucault ayrıca modern gücün, disipline ve gözetime yönelik uygulamalarını, bireye ve topluma çok fazla sezdirmeden olabildiğince gizli bir şekilde devreye koyduğunu açıklamakta ve modern yönetimin bu disiplin ve gözetim

uygulamalarını; hiyerarşik gözetim, sürekli kayıt, kesintisiz yargılama ve sınıflandırma gibi teknikler aracılığıyla gerçekleştirdiğini belirtmektedir (Foucault, 2015:322). Bu bağlamda AB'nin ortak güvenlik ve savunma politikası metinlerinden olan Metin-2'de geçen “ilerleme, yıllık Sivil Kapasiteler Yıllık Raporu ile izlenir” ve “yerel polisi izleme” ifadeleri ile Metin-1'de geçen “Parlamento, OGSP'yi inceler” ve “Parlamento, OGSP'nin bütçesi üzerinde de inceleme yapar” ifadeleri, modern yönetimin iktidar tekniklerinden olan gözetime ve izlemeye yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili metinlerde söz konusu ifadelerin geçtiği cümleler “Gözetleme/İzleme” koduyla kodlanmıştır. İlgili metinlerde doğrudan anlatımla aktarılan gözetim ifadeleri/kelimeleri bulunmasa da gözetime, izlemeye ve takibe yönelik durumları çağrıştıran ifadelerin yer aldığı söylenebilir. İlgili metinlerde modern yönetimin gözetim ve disiplin tekniklerini, bürokratik faaliyetler aracılığıyla uyguladığı ve bu durumun da bireye çok fazla sezdirilmeden normal bir prosedür gibi işletildiği ayrıca söylenebilir.

“Gözetleme/İzleme” kod başlığı altında yer alan ilgili metinlerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler öne sürülmektedir? Bu bağlamda ilgili metinlerde disiplin-gözetim eksenli bir söylem inşasının söz konusu olduğu söylenebilir ve bu söylem neticesinde de bürokratik gözetim uygulamalarının devreye sokulduğu söylenebilir. Burada egemen gücün, ortak güvenlik ve savunma politikası kapsamında Parlamento'ya bütçeyi izleme yetkisini vermesi ve yine AB üye devletlerine yerel polisi izleme yetkisinin verilmesi, bürokratik gözetim faaliyetlerini içerdiğinden dolayı ilgili cümleler de bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir. Nitekim bürokratik gözetim faaliyetleri bünyesinde çokça izleme, kontrol etme ve denetleme gibi durumları barındırdığından ve modern sistemlerin her aşamasında ve her yerinde (*hastaneler, iş yerleri, hapishaneler, dini kurumlar, devlet daireleri*) bürokratik yöntemlerin uygulanmasından dolayı ilgili metinlerde geçen cümleler de gözetim türlerinden biri olan bürokratik gözetim üzerinden değerlendirilmiştir.

3) **Kod:** • **Kontrol Sistemleri**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin güvenlik ve savunma politikası metinlerinde “Kontrol Sistemleri” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

4) **Kod:** • **Kimlik**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Dünya değişiyor ve Avrupa giderek daha karmaşık ve belirsiz bir güvenlik ortamıyla karşı karşıya. Avrupa Birliği'nin küresel bir aktör olarak daha yetenekli, daha tutarlı ve daha stratejik hale gelmesi için artan bir talep var" (Europa.eu., 2023).
- "Savunma, AB'nin benzersiz araç karışımının bir unsurudur ve bugün ve gelecekte Avrupa çıkarlarını güvence altına almak için hayati öneme sahiptir. Bu nedenle, Avrupa'nın savunma yeteneklerini sürekli olarak geliştirmek ve güçlendirmek için daha güçlü bir temel oluşturulmuştur" (Europa.eu., 2023).

Kimlik Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası Metinlerinin "Kimlik" kod başlığı altında yer alan "Metin-2'ye" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Kimlik" koduyla etiketlenmiştir. Bunun yanı sıra ilgili metinde, "etnik köken" ya da "din-inanç" gibi kavramları/durumları çağrıştıran cümle/cümleler "kimlik" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla etiketlenmiştir. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; farklı durumlar ve kimlikler üzerinden bir tür sınıflandırma ve kimliklendirme faaliyeti yürüten modern yönetimler, "ben" ve "öteki" mefhumlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Burada kendinden olanı yani kendi dilinden, kültüründen ve kimliğinden olanı "ben" olarak nitelendiren modern yönetimler, kendinden olmayanı ise "öteki" olarak nitelendirmektedirler. Bu bağlamda ilgili politika metninde "Avrupa" ve "Avrupa Birliği" kelimeleri, etnik kimliğe yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili metinde söz konusu kelimelerin geçtiği cümleler "Kimlik" koduyla kodlanmıştır. Diğer yandan Avrupanın çıkarları söyleminin de yer aldığı ilgili politika metninde, ötekilerin çıkarlarının karşısına Avrupanın çıkarları koyulmuştur ve bu çıkarların korunması için de birtakım denetim ve disiplin faaliyetleri uygulamaya koyulmuştur. Nitekim burada ortak güvenlik ve savunma politikası bu bağlam (*iktidarın tekniklerinden olan disiplin-denetim bağlamı*) üzerinden değerlendirilmiştir.

5) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB, TEU'da (AB Antlaşması) belirtildiği gibi, Üye Devletlerden görevlendirilen personeli kullanarak, iyi eğitilmiş, deneyimli ve onaylanmış

profesyoneller istihdam eder ve böylece sivil misyonlarının etkinliğini ve meşruiyetini artırır" (Europa.eu., 2023).

- "Ulusal ve aynı zamanda Avrupa ihtiyaçlarını karşılamak için sivil kapasitelerin geliştirilmesi ulusal bir sorumluluktur. Üye Devletler taahhütlerini uygulamak için Ulusal Uygulama Planları temelinde çalışmaktadır. İlerleme, yıllık Sivil Kapasiteler Yıllık Raporu ile izlenir ve Yıllık İnceleme Konferansı'nın bir parçası olarak kıdemli Üye Devletlerin temsilcileriyle görüşülür" (Europa.eu., 2023).

- "AB Üye Devletleri ayrıca sivil polislik için şunları içeren bir dizi temel görev belirledi: Yerel polisi izleme, danışmanlık ve eğitme, iç krizleri ve çatışmaları önleme veya hafifletme, çatışma sonrası acil durumlarda kanun ve düzeni sağlama ve yerel polisi insan haklarını korumada destekleme" (Europa.eu., 2023).

- "Siyasi ve Güvenlik Komitesi, AB'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikasından (ODGP) ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasından (OGSP) sorumludur. Siyasi ve Güvenlik Komitesi (PSC):

- Uluslararası durumu izler.
- Konsey'e stratejik yaklaşımlar ve politika seçenekleri önerir.
- Askeri Komite, Siyasi-Askeri Grup ve Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi'ne rehberlik sağlar.
- Kriz yönetim operasyonlarının siyasi kontrolünü ve stratejik yönlendirilmesini sağlar" (Europa.eu., 2023).

- "Avrupa Birliği Askeri Komitesi (EUMC), Konsey içerisinde kurulan en yüksek askeri organdır ve üye devletlerin Genelkurmay Başkanlarından oluşur ve bu Genelkurmay Başkanları düzenli olarak daimi askeri temsilcileri tarafından temsil edilir. Çatışma önleme ve kriz yönetimi alanında AB Üye Devletleri arasında askeri istişare ve iş birliği forumudur" (Europa.eu., 2023).

- "Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM), EUMC ile paralel olarak, PSC'ye Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM) danışmanlık yapmaktadır. Bu komite, PSC'ye kriz yönetiminin sivil yönleri hakkında bilgi sağlar, öneriler, taslaklar hazırlar ve görüşünü bildirir" (Europa.eu., 2023).

- " Politik-Askeri Grup (PMG), Siyasi ve Güvenlik Komitesi için OGSP alanında hazırlık çalışmaları yürütür. Kavramlar, yetenekler ve operasyonlar ve misyonlar dahil olmak üzere AB askeri ve sivil-askeri meselelerinin siyasi yönlerini kapsar" (Europa.eu., 2023).

- "Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü (SECDEFPOL), AB dış güvenlik tehditlerinin ele alınması ve özellikle AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasının daha da geliştirilmesi ve AB Küresel Stratejisi'nin güvenlik ve savunma alanında uygulanması çabalarının desteklenmesi konusunda AB Dış Güvenlik Teşkilatı'nın genel katkısını koordine etmek ve yönetmekten sorumlu Direktörlüktür" (Europa.eu., 2023).
- "Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğü (PCM), erken uyarı ve ufuk taramasından barış arabuluculuğuna, kriz yönetimi ve istikrar için politik-stratejik planlamaya kadar tüm çatışma döngüsü boyunca AB müdahalesinin koordinasyonunda önemli bir role sahiptir" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Savunma Ajansı (EDA): Avrupa Birliği Konseyi'nin Üye Devletleri (Danimarka hariç tüm AB Üye Devletleri) arasında savunma kabiliyetlerinin ve askeri iş birliğinin geliştirilmesini destekleyen Ajansdır; Temmuz 2004'te kurulan Yönlendirme Kurulu, savunma bakanları düzeyinde toplanır; Ajansa, aynı zamanda Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı olan Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi başkanlık eder; Merkezi Brüksel'de bulunan EDA, araştırma ve teknoloji ile tedarik veya eğitim alanlarındaki iş birliği de dahil olmak üzere, bir kabiliyetin tüm yaşam döngüsü boyunca Üye Devletler arasında savunma iş birliğini mümkün kılar ve kolaylaştırır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Konseyi, OGSP ile ilgili kararları oybirliğiyle alır (TEU'nun 42. maddesi). Bazı dikkate değer istisnalar, nitelikli çoğunluk oylamasının geçerli olduğu Avrupa Savunma Ajansı (EDA) (TEU'nun 45.maddesi) ve Kalıcı Yapılandırılmış İş birliği (PESCO, TEU'nun 46. maddesi) ile ilgili kararlardır" (Europa.eu., 2024).
- "Kasım 2016'da, Başkan Yardımcısı/Yüksek Temsilci Konseyi'ne EUGS'nin vizyonunu işler hale getirmek için bir 'Güvenlik ve Savunma Uygulama Planı' da sundu. Plan, savunma konusunda koordineli yıllık inceleme (CARD) ve güvenlik ve savunma konusunda daha fazla taahhütte bulunmaya istekli Üye Devletler için Kalıcı Yapılandırılmış İş birliği (PESCO) için yeni bir düzenleme dahil olmak üzere 13 teklif ortaya koydu" (Europa.eu., 2024).

- "Stratejik Pusula, güvenlik ve savunma alanında ortak bir vizyonun geliştirilmesi için bir eylem çerçevesi sağlar. Belge üç adımda geliştirildi: Tehdit analizi, yapılandırılmış bir stratejik diyalog ve kabul edilmeden önce daha fazla geliştirme ve revizyon. Ana amacı, AB'nin 'stratejik özerkliği'ni dört temel alanda uygulamak için siyasi rehberlik sağlamaktır: Kriz yönetimi, dayanıklılık, yetenekler ve ortaklıklar" (Europa.eu., 2024).
- "2016'dan bu yana, OGSP, PESCO'nun başlatılması; yürütme dışı askeri görevlerin planlanması ve yürütülmesi için kalıcı bir komuta ve kontrol yapısı; EDF; Sivil OGSP Sözleşmesi; OGSP'nin sivil boyutunun stratejik bir incelemesi; ve bütçe dışı bir Avrupa Barış Tesisi (EPF) dahil olmak üzere bir dizi başarıya imza attı" (Europa.eu., 2024).
- "2003'ten ve Batı Balkanlar'daki ilk müdahaleden bu yana AB, üç kıtada 40 operasyon ve görev başlattı ve yürüttü. Ekim 2023 itibarıyla, devam eden 24 OGSP misyonu ve operasyonu bulunmaktadır. Yaklaşık 4.000 AB askeri ve sivil personeli şu anda yurt dışında görevlendirilmiştir" (Europa.eu., 2024).
- "Avrupa Parlamentosu, AB savunma entegrasyonunu ve iş birliğini desteklemektedir. Parlamento, OGSP'yi inceler ve Başkan Yardımcısı/Yüksek Temsilci ve Konsey'e hitap etme inisiyatifini alabilir (TEU Madde 36). Ayrıca OGSP'nin bütçesi üzerinde de inceleme yapar (TEU Madde 41)" (Europa.eu., 2024).
- "Parlamento, sivil ve askeri OGSP konuşlandırmaları, güvenlik ve savunma etkileri olan uluslararası krizler, güvenlik, silah kontrolü ve yayılmanın önlenmesi konuları için çok taraflı çerçeveler, terörle mücadele ve organize suç, güvenlik ve savunmanın etkinliğini artırmak için iyi uygulamalar ve bu alanlardaki AB yasal ve kurumsal gelişmeleri gibi konulara adanmış düzenli müzakereler, duruşmalar ve atölyeler düzenler" (Europa.eu., 2024).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası Metinlerinin "Disiplin/Denetim" kod başlığı altında yer alan "Metin-1'e" ve "Metin-2'ye" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla etiketlenmiştir. Burada ilgili metinlerde "disiplin ve denetim mekanizmalarını çağrıştıran durumlar", "kurumlar, kuruluşlar, organlar", "uygulamalar", "savunma ve güvenlik sistemleri" ve "anlaşmalar"

modern yönetimin disiplin ve denetim faaliyetleri kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili durumların geçtiği cümleler “Disiplin/Denetim” koduyla kodlanmıştır.

“İyi bir disiplin, size her an ne yapmanız gerektiğini söyler” (Foucault, 2019:45) diyen Foucault, modern iktidarın tekniklerinin gözetim, denetim, disiplin ve caydırma teknikleri olduğunu belirtir (Foucault, 2019:96). Modern iktidarın/yönetimin, bu tür teknikler üzerinden ilerlediğini ve bireyin bedeni üzerinde de bu teknikler aracılığıyla kontrol kurduğunu söyleyen Foucault, Bentham’ın Panoptikon’unun bu teknikler üzerine inşa edildiğini ve Panoptikon’un “*ideal bir biçime getirilmiş olan bir iktidar mekanizmasının diyagramı*” olduğunu belirtmektedir (Foucault, 2015:302). Ayrıca Panoptikon’u bir iktidar türünün ütopyası olarak da nitelendiren Foucault, bunun bir rüya binası olarak anlaşılmaması gerektiğini de söylemektedir (Foucault, 2020:18). Modern iktidar teorisini (*Panoptik gözetim teorisi*); Bentham’ın Panoptikon hapishane tasarımını inceledikten sonra ortaya koyan Foucault, Panoptikon’da kullanılan teknikleri (gözetim, caydırma, denetim, disiplin) modern iktidar teorisinde de ortaya koyar ve bu bağlamda modern düzeni, toplumu, iktidarı, bireyi bu teknikler üzerinden açıklar. Bunun yanı sıra Foucault’nun disiplin tanımlamaları şöyledir: “*Disiplin esas olarak merkezcildir. Yani disiplin ancak bir mekan yalıtılabildiği, bir parçayı belirleyebildiği ölçüde işleyebilir. Disiplin sıkıştırır, merkezleştirir, kapatır. Disiplinin ilk hareketi, iktidarının ve onun mekanizmalarının tam olarak ve sınırsızca işleyebildiği bir mekanın sınırlarını çizmektir. Disiplin, tanımı gereği, her şeyi kurala bağlar. Disiplin, hiçbir şeyin kendinden kaçmasına izin vermez. Yalnızca bir şeylerin yapılmasını engellemekle yetinmez; disiplinin ilkesi, tam da en küçük şeylerin bile kendi hallerine bırakılmaması gerektiğidir. Disiplinin en ufak bir ihlali, ne kadar ufaksa o kadar büyük bir titizlikle ele alınmalıdır. Disiplinin asıl işlevi her şeyi engellemektir, hatta ve özellikle ayrıntıyı*” (Foucault, 2019:43-45).

Bu bağlamda tüm bu disiplin tanımlamalarını Panoptikon’da bulan Foucault, modern iktidarların “ideal” düzen algısının da bu durumlar üzerinden şekillendiğini ileri sürer. Diğer yandan Foucault’nun disiplin tanımlamaları ve Panoptikon’a bakışı üzerinden “Metin-1” ve “Metin-2” değerlendirildiğinde ilk olarak Metin-2’de ön plana çıkan; “*AB Antlaşması, Siyasi ve Güvenlik Komitesi, Avrupa Birliği Askeri Komitesi, Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi, Politik Askeri Grup, Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü, Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğü, Avrupa Savunma Ajansı*”, modern yönetimin güvenlik ve savunma alanındaki disiplin-denetim mekanizması içinde yer alan araçlardır. Bu bağlamda Metin-2’de geçen bu organlar, kuruluşlar ve yasal düzenlemeler “Disiplin/Denetim” koduyla kodlanmıştır. Burada Avrupa Birliği’nin güvenliğinin etkili bir şekilde sağlanması için her ayrıntıya dikkat eden modern yönetim, inşa ettiği kurumlarla, kuruluşlarla ve yasal

düzenlemelerle tam bir disiplin düzeni ortaya koymuştur. Bu tür kurumlar ve yasal düzenlemeler aracılığıyla her şeyi bir kurala bağlayan ve her an ne yapıp ne yapılmaması gerektiğini açıklayan modern yönetim, içinde bulunduğu yapıyı güvenlik adı altında tam bir gözetim ve disiplin merkezine çevirmiştir. Diğer yandan Metin-1’de ön plana çıkan; “*Kalıcı Yapılandırılmış İşbirliği’nin (PESCO), Güvenlik ve Savunma Uygulama Planı’nın (CARD) ve Stratejik Pusula’nın*”, yine modern yönetimin güvenlik ve savunma alanındaki disiplin ve denetim mekanizması içinde olmaları, ilgili metinde söz konusu düzenlemelerin geçtiği cümlelerin “Disiplin/Denetim” koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Tüm bu düzenlemelerle, uygulamalarla ve kurumlarla, güvenlik ve savunma alanında disiplini ve denetimi sağlamaya çalışan modern yönetim, inşa ettiği yapının merkezinde yer alarak, gerek bireyi gerek toplumu gerek “güvenlik riski” olarak gördüğü “ötekiyi” denetlemekte ve gözetim ve kontrol altında tutmaktadır.

“Disiplin/Denetim” kod başlığı altında yer alan “Metin-1’e” ve “Metin-2’ye” ait cümlelerin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler, uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir? Burada ilgili konu; Avrupa Birliği’nin güvenlik ve savunma politikasıdır. AB’nin güvenlik ve savunma politikasının; “Avrupa’nın güvenliği”, “tehdit”, “kriz”, “terör” ve “organize suçlar” gibi söylemler ekseninde inşa edildiği söylenebilir. Nitekim Metin-1’de geçen “*Parlamento, sivil ve askeri OGSP konuşlandırmaları, güvenlik ve savunma etkileri olan uluslararası krizler, güvenlik, silah kontrolü ve yayılmanın önlenmesi konuları için çok taraflı çerçeveler, terörle mücadele ve organize suç, güvenlik ve savunmanın etkinliğini artırmak için iyi uygulamalar ve bu alanlardaki AB yasal ve kurumsal gelişmeleri gibi konulara adanmış düzenli müzakereler, duruşmalar ve atölyeler düzenler*” cümlesindeki “terörle mücadele“, “organize suç“ ve “uluslararası krizler“ ifadeleri, söylem inşası üzerinden değerlendirilmiştir. Yine Metin-2’de geçen “*Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü (SECDEFPOL), AB dış güvenlik tehditlerinin ele alınması ve özellikle AB’nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasının daha da geliştirilmesi ve AB Küresel Stratejisi’nin güvenlik ve savunma alanında uygulanması çabalarının desteklenmesi konusunda AB Dış Güvenlik Teşkilatı’nın genel katkısını koordine etmek ve yönetmekten sorumlu Direktörlüktür*” cümlesindeki “güvenlik tehditleri“ ifadesi de söylem inşası kapsamında değerlendirilmiştir. Nitekim “güvenlik“, “tehdit“, “kriz“ gibi söylemler neticesinde Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğünün kurulmuş olması ve yine Parlamento bünyesinde ortak güvenlik ve savunma konularında yasal düzenlemelerin yürürlüğe konulması ve uygulamaların devreye sokulması, tehdit ve güvenlik söylemlerinin burada etkili olduğunu göstermektedir.

Söylemin; bir bağlam ve tarihsel bir episteme içinde ve sistematik bir şekilde üretildiğini ileri süren Foucault, aynı zamanda bir söylemin tekrar edilmesiyle birlikte nesnelerin ve oluşumların açığa çıktığını söyler. Bu bağlamda Avrupa Birliği'nde güvenlik ve savunma konusunun "güvenlik riski", "tehdit", "kriz" gibi söylemler ekseninde inşa edildiği düşünüldüğünde, ortaya koyulan oluşumların ya da somut gerçekliklerin, güvenlik ve savunma politikaları ve sistemleri olduğu söylenebilir. Nitekim güvenlik ve tehdit söylemlerin sıkça tekrarlandığı Avrupa Birliği'nde, bu söylemler ekseninde ortaya koyulan uygulamaların çok yönlü olduğu söylenebilir. Söylemlerin tekrarı, pratik olarak nesneler üretir diyen Foucault'nun tezinden hareketle AB'nin güvenlik ve savunma politikası metinlerine bakıldığında ilk olarak Metin-1'de güvenlik eksenli ortaya koyulan uygulamalar ya da oluşumlar şunlardır: PESCO, CARD ve Stratejik Pusula. Bunlardan PESCO, Kalıcı Yapılandırılmış İş Birliği'dir. Üye devletlerin iş birlikçi yeteneklerini geliştirmek, yatırım yapmak ve silahlı kuvvetlerin operasyonel hazırlığını ve katkısını artırmak için antlaşmaya dayalı bir çerçevedir (pesco.europa.eu, 2017). CARD, Koordineli Yıllık Savunma İncelemesidir. Stratejik Pusula ise; güvenlik ve savunma alanında ortak bir vizyonun geliştirilmesi için oluşturulmuştur. Metin-2'ye bakıldığında ise burada güvenlik söylemi neticesinde ortaya koyulan uygulamaların ya da oluşumların; Siyasi ve Güvenlik Komitesi, Avrupa Birliği Askeri Komitesi, Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi, Politik Askeri Grup, Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü, Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğü, Avrupa Savunma Ajansı olduğu söylenebilir. Diğer yandan burada güvenlik ve savunma alanında ortaya koyulan sistemlerin ve uygulamaların modern yönetim tarafından güvenlik adı altında normalleştirildiği de söylenebilir.

6) **Kod:** • Güvenlik/Tehdit

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB'nin karşı karşıya olduğu birbirine bağlı güvenlik tehditleri ve zorluklarının ölçeği ve karmaşıklığı tek bir Üye Devletin kapasitesinin ötesindedir. Bu nedenle Üye Devletler, güçlü bir Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası oluşturmak için AB düzeyinde daha yakın bir şekilde birlikte çalışmaya karar verdiler" (Europa.eu., 2023).
- "Sivil OGSP'yi güçlendirmek, AB'nin güvenlik zorluklarıyla başa çıkmak için daha geniş bir tepki vermesine katkıda bulunur" (Europa.eu., 2023).

- "Sivil misyonlarımız ayrıca, düzensiz göç, karma tehditler, terörizm ve radikalizasyon ve şiddet içeren aşırılıkçılıkla bağlantılı olanlar da dahil olmak üzere, askeri olmayan yollarla güvenlik zorluklarına AB'nin daha geniş müdahalesinde de hayati öneme sahiptir" (Europa.eu., 2023).
- "Kapsamlı bir yaklaşım, Stratejik Pusula'da vurgulandığı gibi, bugünün ve yarının karmaşık, çok aktörlü ve çok boyutlu krizleri ve artan güvenlik tehditleriyle başa çıkmak için önemli bir varlıktır" (Europa.eu., 2023).
- "Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü (SECDEFPOL), AB Dış Güvenlik Tehditlerinin ele alınması ve özellikle AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasının daha da geliştirilmesi ve AB Küresel Stratejisi'nin güvenlik ve savunma alanında uygulanması çabalarının desteklenmesi konusunda AB Dış Güvenlik Teşkilatı'nın genel katkısını koordine etmek ve yönetmekten sorumlu Direktörlüktür" (Europa.eu., 2023).
- "AB, geleneksel tehditlerden ulusötesi tehditlere, hibrit tehditler, siber saldırılar ve yakın çevresinde ve ötesinde yaygın ve kalıcı istikrarsızlık ve çatışma gibi artan tehditler ve zorluklarla karşı karşıyadır" (Europa.eu., 2023).
- "Aynı zamanda, iklim değişikliği kırılgan toplumlarda çatışmaları ve istikrarsızlığı daha da kötüleştirirken, Arktik'teki buzulların erimesi, yeni nakliye rotalarının açılması ve doğal gaz ve petrol yataklarına erişimle bölgeyi jeopolitik bir çatışma noktasına dönüştürüyor. Hızla değişen bir jeopolitik manzarayı ele almak için AB'nin geleceğe uygun bir Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasına ihtiyacı var. Bu, yeni çabalar ve sürekli çabaların yanı sıra, son teknoloji askeri yetenekler geliştirmek, stratejik boşlukları doldurmak ve teknolojik ve endüstriyel bağımlılıkları azaltmak için yeteneklere ve yenilikçi teknolojilere daha fazla yatırım gerektirecektir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Gergin jeopolitik bağlamın bir sonucu olarak, OGSP son 10 yılda en hızlı gelişen politikalardan biri olmuştur. 24 Şubat 2022'den bu yana, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırganlık savaşı Avrupa için jeopolitik bir sıfırlama görevi gördü ve AB Savunma Birliği olması gereken şey için daha fazla ivme yarattı" (Europa.eu., 2024).

- "Kasım 2016'da, Başkan Yardımcısı/Yüksek Temsilci Konseyi'ne EUGS'nin vizyonunu işler hale getirmek için bir 'Güvenlik ve Savunma Uygulama Planı' da sundu. Plan, savunma konusunda koordineli yıllık inceleme (CARD) ve güvenlik ve savunma konusunda daha fazla taahhütte bulunmaya istekli Üye Devletler için Kalıcı Yapılandırılmış İş birliği (PESCO) için yeni bir düzenleme dahil olmak üzere 13 teklif ortaya koydu" (Europa.eu., 2024).
- "Stratejik Pusula belgesi, AB'nin bir güvenlik sağlayıcısı olarak hareket edebilmesi için artan ihtiyacı karşılamak üzere tasarlanmıştır. Kasım 2021'de, Başkan Yardımcısı/Yüksek Temsilci Borrell, belgenin ilk versiyonunu AB Dışişleri ve Savunma Bakanlarının ortak oturumunda sundu. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı saldırganlık savaşı (24 Şubat 2022'de başladı) bağlamında, Avrupa güvenlik düzeninin istikrarsızlaşması ve AB'nin savunma alanındaki duruşunda, hırslarında ve araçlarında meydana gelen müteakip değişikliği hesaba katmak için belgenin önemli ölçüde değiştirilmesi gerekiyordu. 24 ve 25 Mart 2022'de, Fransa'nın Konsey Başkanlığı sırasında, Avrupa Konseyi Stratejik Pusula'nın nihai versiyonunu onayladı" (Europa.eu., 2024).
- "2003'ten ve Batı Balkanlar'daki ilk müdahaleden bu yana AB, üç kıtada 40 operasyon ve görev başlattı ve yürüttü. Ekim 2023 itibarıyla, devam eden 24 OGSP misyonu ve operasyonu bulunmaktadır. Yaklaşık 4.000 AB askeri ve sivil personeli şu anda yurtdışında görevlendirilmiştir" (Europa.eu., 2024).
- "Parlamento, sivil ve askeri OGSP konuşlandırmaları, güvenlik ve savunma etkileri olan uluslararası krizler, güvenlik, silah kontrolü ve yayılmanın önlenmesi konuları için çok taraflı çerçeveler, terörle mücadele ve organize suç, güvenlik ve savunmanın etkinliğini artırmak için iyi uygulamalar ve bu alanlardaki AB yasal ve kurumsal gelişmeleri gibi konulara adanmış düzenli müzakereler, duruşmalar ve atölyeler düzenler" (Europa.eu., 2024).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası Metinlerinin "Güvenlik/Tehdit" kod başlığı altında yer alan "Metin-1'e" ve "Metin-2'ye" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla etiketlenmiştir. Bu bağlamda ilgili politika metinlerinde geçen şu ifadeler; *"güvenlik tehditleri", "göç", "karma tehditler", "terörizm", "radikalizasyon ve şiddet içeren aşırılıkçılık", "kriz", "hibrit tehditler", "siber saldırılar", "iklim değişikliği eksenli sorunlar" ve "Ukrayna-Rusya Savaşı"*

güvenliğe ve tehdide yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Politika Metni-2’de geçen *”sivil misyonlarımız ayrıca, düzensiz göç, karma tehditler, terörizm ve radikalizasyon ve şiddet içeren aşırılıkçılıkla bağlantılı olanlar da dahil olmak üzere, askeri olmayan yollarla güvenlik zorluklarına AB’nin daha geniş müdahalesinde de hayati öneme sahiptir“* ve *“AB, geleneksel tehditlerden ulusötesi tehditlere, hibrit tehditler, siber saldırılar ve yakın çevresinde ve ötesinde yaygın ve kalıcı istikrarsızlık ve çatışma gibi artan tehditler ve zorluklarla karşı karşıyadır“* cümlelerindeki “düzensiz göç, karma tehditler, terörizm ve radikalizasyon ve şiddet içeren aşırılıkçılık” ve “hibrit tehditler, siber saldırılar” ifadeleri, modern yönetimin güvenlik söylemi inşası kapsamında değerlendirilebilir. İlgili politika metni bağlamında modern yönetimin tehdit algısının arttığı da söylenebilir. AB’nin güvenliğine yönelik bölgesel ve küresel çapta çok sayıda tehdit algılayan modern yönetimin, güvenlik söylemi kapsamında birtakım gözetim sistemlerini ve uygulamalarını meşru kıldığı da söylenebilir. Nitekim ideal ve sorunsuz bir düzen oluşturma gayesiyle hareket eden modern yönetimler, güvenlik adı altında her türlü disiplin ve gözetim sistemlerine ve uygulamalarına başvurmakta, imkan yaratmakta ve izin vermektedirler. Diğer yandan algılanan tehdit derecesine göre yeni güvenlik politikaları ve uygulamaları ortaya koyan modern yönetim, Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) kapsamında, Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğünü (SECDEFPOL) ve Stratejik Pusulayı devreye koymuştur. Nitekim SECDEFPOL kapsamında dış güvenlik tehditlerini, AB’nin ortak güvenlik ve savunma politikasının daha da geliştirilmesini, AB Küresel Stratejisi’nin güvenlik ve savunma alanlarında uygulanması çabalarının desteklenmesini amaç edinen modern yönetim, Stratejik Pusula’yla da çok boyutlu krizleri ve artan güvenlik tehditleriyle mücadele etmeyi hedeflemektedir. Tüm bu güvenlik uygulamalarını ve politikalarını birtakım yasal düzenlemelerle normalleştiren ve meşru kılan modern yönetimin, disiplinci normalleştirmeyi devreye koyduğu söylenebilir. Nitekim söz konusu yasal düzenlemeler aracılığıyla her şeyi bir kurala bağlayan modern yönetim, disiplin ve gözetim eksenli bir düzen inşa etmektedir. Bunu da toplumu ve bireyi her şeyin normal olduğuna ikna ederek gerçekleştirmektedir; ancak modern yönetim için burada asıl önemli olan şey normal ve anormal olanı ayırt etmekten çok normun kendisidir. Normu merkeze alan modern yönetim, bireyi ve toplumu bu merkeze göre konum almaları gerektiğine ikna ederek bu şekilde bir tür disiplin ve kontrol sağlamaktadır. Politika Metni-1’de geçen *“Rusya’nın Ukrayna’ya karşı başlattığı saldırganlık savaşı (24 Şubat 2022’de başladı) bağlamında, Avrupa güvenlik düzeninin istikrarsızlaşması ve AB’nin savunma alanındaki duruşunda, hırslarında ve araçlarında meydana gelen müteakip değişikliği hesaba*

katmak için belgenin önemli ölçüde değiştirilmesi gerekiyordu“ ve “Parlamento, sivil ve askeri OGSP konuşlandırmaları, güvenlik ve savunma etkileri olan uluslararası krizler, güvenlik, silah kontrolü ve yayılmanın önlenmesi konuları için çok taraflı çerçeveler, terörle mücadele ve organize suç, güvenlik ve savunmanın etkinliğini artırmak için iyi uygulamalar ve bu alanlardaki AB yasal ve kurumsal gelişmeleri gibi konulara adanmış düzenli müzakereler, duruşmalar ve atölyeler düzenler“ cümlelerindeki “Rusya-Ukrayna Savaşı“ ve “terörle mücadele, uluslararası krizler, organize suç“ ifadeleri, güvenliğe ve tehdide yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili politika metninde söz konusu ifadelerin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit“ kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Burada Avrupanın güvenliği söylemi üzerinden hareket eden modern yönetimin, söz konusu tehditlerin etkisinin azaltılması ya da ortadan kaldırılması amacıyla birtakım güvenlik ve savunma politikalarını devreye koyduğu söylenebilir.

“Güvenlik/Tehdit“ kod başlığı altında yer alan AB’nin güvenlik ve savunma politikası metnlerinin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir? İlgili politika metnlerinde geçen ifadeler göz önünde bulundurulduğunda burada modern yönetimin ya da egemen gücün, “terör“, “organize suçlar“, “göç“ gibi durumlar ekseninde bir güvenlik söylemi inşa ettiği söylenebilir. AB’nin güvenliğinin merkezi önemde tutulduğu ilgili politika metnlerinde, güvenlik söylemi kapsamında uygulamaya koyulan araçlar ve politikalar normal bir prosedür gibi ele alınmıştır. Güvenlik söyleminin sıklıkla tekrarlandığı ilgili politika metnlerinde, söz konusu söylemin sıkça tekrar edilmesi birtakım güvenlik politikalarının ve uygulamalarının devreye sokulmasını sağlamıştır. Bu bağlamda OGSP’nin oluşturulması, AB sınırlarına kolluk kuvvetlerinin konuşlandırılması, Parlamento bünyesinde Avrupa’nın güvenliği ve savunması için birtakım yasal düzenlemelerin hazırlanması, PESCO ve CARD’ın uygulamaya koyulması, söz konusu güvenlik söylemi neticesinde öne sürülen eylemlerden ve uygulamalardandır. Diğer yandan ilgili politika metnlerinde normalleştirilen durumun, AB’nin güvenlik, disiplin ve denetim uygulamaları ve politikaları olduğu söylenebilir.

7) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB’nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP), Birliğin barışı koruma operasyonlarında, çatışma önlemede ve uluslararası güvenliğin güçlendirilmesinde öncü bir rol üstlenmesini sağlar. Sivil ve askeri varlıklardan yararlanarak AB'nin kriz yönetimine yönelik kapsamlı yaklaşımının ayrılmaz bir parçasıdır" (Europa.eu., 2023).
- "8 Temmuz 2008'de Üye Devletlerin 'Yetenek' şeflerinden oluşan Avrupa Savunma Ajansı (EDA) Yönlendirme Kuruluna bir Yetenek Geliştirme Planı (CDP) sunuldu" (Europa.eu., 2023).
- "Siyasi ve Güvenlik Komitesi, AB'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikasından (ODGP) ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasından (OGSP) sorumludur. Siyasi ve Güvenlik Komitesi (PSC):
  - Uluslararası durumu izler.
  - Konsey'e stratejik yaklaşımlar ve politika seçenekleri önerir.
  - Askeri Komite, Siyasi-Askeri Grup ve Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi'ne rehberlik sağlar.
  - Kriz yönetim operasyonlarının siyasi kontrolünü ve stratejik yönlendirilmesini sağlar" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Birliği Askeri Komitesi (EUMC), Konsey içerisinde kurulan en yüksek askeri organdır ve üye devletlerin Genelkurmay Başkanlarından oluşur ve bu Genelkurmay Başkanları düzenli olarak daimi askeri temsilcileri tarafından temsil edilir. Çatışma önleme ve kriz yönetimi alanında AB Üye Devletleri arasında askeri istişare ve iş birliği forumudur" (Europa.eu., 2023).
- "Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM), EUMC ile paralel olarak, PSC'ye Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM) danışmanlık yapmaktadır. Bu komite, PSC'ye kriz yönetiminin sivil yönleri hakkında bilgi sağlar, öneriler taslakları hazırlar ve görüşünü bildirir" (Europa.eu., 2023).
- "Politik-Askeri Grup (PMG), Siyasi ve Güvenlik Komitesi için OGSP alanında hazırlık çalışmaları yürütür. Kavramlar, yetenekler ve operasyonlar ve misyonlar dahil olmak üzere AB askeri ve sivil-askeri meselelerinin siyasi yönlerini kapsar" (Europa.eu., 2023).
- "Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü (SECDEFPOL), AB Dış Güvenlik Tehditlerinin ele alınması ve özellikle AB'nin Ortak Güvenlik ve

Savunma Politikasının daha da geliştirilmesi ve AB Küresel Stratejisi'nin güvenlik ve savunma alanında uygulanması çabalarının desteklenmesi konusunda AB Dış Güvenlik Teşkilatı'nın genel katkısını koordine etmek ve yönetmekten sorumlu Direktörlüktür" (Europa.eu., 2023).

- "Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğü (PCM), erken uyarı ve ufuk taramasından barış arabuluculuğuna, kriz yönetimi ve istikrar için politik-stratejik planlamaya kadar tüm çatışma döngüsü boyunca AB müdahalesinin koordinasyonunda önemli bir role sahiptir" (Europa.eu., 2023).
- "Avrupa Savunma Ajansı (EDA): Avrupa Birliği Konseyi'nin Üye Devletleri (Danimarka hariç tüm AB Üye Devletleri) arasında savunma kabiliyetlerinin ve askeri iş birliğinin geliştirilmesini destekleyen Ajansdır; Temmuz 2004'te kurulan Yönlendirme Kurulu, savunma bakanları düzeyinde toplanır; Ajansa, aynı zamanda Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı olan Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi başkanlık eder; Merkezi Brüksel'de bulunan EDA, araştırma ve teknoloji ile tedarik veya eğitim alanlarındaki iş birliği de dahil olmak üzere, bir kabiliyetin tüm yaşam döngüsü boyunca Üye Devletler arasında savunma iş birliğini mümkün kılar ve kolaylaştırır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ortak güvenlik ve savunma politikası (OGSP), AB'nin ortak dış ve güvenlik politikasının (ODGP) ayrılmaz bir parçasıdır" (Europa.eu., 2024).
- "2016'dan bu yana, OGSP, PESCO'nun başlatılması; yürütme dışı askeri görevlerin planlanması ve yürütülmesi için kalıcı bir komuta ve kontrol yapısı; EDF; Sivil OGSP Sözleşmesi; OGSP'nin sivil boyutunun stratejik bir incelemesi; ve bütçe dışı bir Avrupa Barış Tesisi (EPF) dahil olmak üzere bir dizi başarıya imza attı" (Europa.eu., 2024).
- "Bütçe dışı bir araç olan Avrupa Barış Tesisi (EPF) aracılığıyla AB, askeri OGSP misyonlarının ve operasyonlarının ortak maliyetlerini finanse ederek Üye Devletler arasındaki yük paylaşımını artırır. EPF ayrıca AB ortak ülkelerinin güvenlik ve savunma sektörleri için eğitim ve askeri teçhizat (ölümcül teçhizat dahil) sağlanmasını finanse etmek için de kullanılabilir. Barış destek operasyonlarının kapasitelerini ve AB dışı ülkelerin ve ortak örgütlerin askeri ve

savunma konularındaki kapasitelerini güçlendirerek AB, dış eylemlerinin etkinliğini artıracaktır" (Europa.eu., 2024).

- "Parlamento, sivil ve askeri OGSP konuşlandırmaları, güvenlik ve savunma etkileri olan uluslararası krizler, güvenlik, silah kontrolü ve yayılmanın önlenmesi konuları için çok taraflı çerçeveler, terörle mücadele ve organize suç, güvenlik ve savunmanın etkinliğini artırmak için iyi uygulamalar ve bu alanlardaki AB yasal ve kurumsal gelişmeleri gibi konulara adanmış düzenli müzakereler, duruşmalar ve atölyeler düzenler" (Europa.eu., 2024).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası Metinlerinin "İktidar Laboratuvarı" kod başlığı altında yer alan "Metin-1'e" ve "Metin-2'ye" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "İktidar Laboratuvarı" koduyla kodlanmıştır.

Panoptikon'u bir tür iktidar laboratuvarı olarak nitelendiren Foucault, Panoptikon'daki egemen gücün kendi kaderini, oradaki mahkumların kaderine birtakım teknik araçlarla ve icatlarla bağlı kıldığını söylemektedir (Foucault, 2015:301). Nitekim modern iktidarın icatlarını ve araçlarını, Panoptikon'daki egemen güç ve egemen gücün icatları üzerinden değerlendiren Foucault, modern toplumsal düzenin, modern iktidarın uygulama alanı olduğunu ve modern iktidarın bu uygulama alanı içinde de birtakım icatları (kurumlar, yasal düzenlemeler, politikalar vb.) devreye koyduğunu söylemektedir. Bu bağlamda Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında günümüz modern yönetimlerin/iktidarların uygulama alanı yani laboratuvarı ve gözetim araçları kapsamında değerlendirilebilecek icatların; *kurumlar, organlar, politikalar, anlaşmalar, yasal düzenlemeler, tüzük ve kararnameler* olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra "İktidar Laboratuvarı" koduyla etiketlenen AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin metinler temel olarak; Foucault'nun modern iktidarların icatlarını, Panoptikon'daki egemen gücün icatları bağlamında değerlendirmesi ve egemen gücün icatlarını da bir tür laboratuvar olarak nitelendirmesi üzerine, AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin düzenlemeler de iktidar laboratuvarı üzerinden değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

AB'nin güvenlik ve savunma politikası metinlerinden olan Metin-2'de ön plana çıkan; "ajans, kurum, komite, direktörlük ve politika" gibi araçlar Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında, modern yönetimin uygulama alanı ve teknik araçlarıdır. Dolayısıyla ilgili metinde geçen bu araçlar modern yönetimin uygulama alanı içinde değerlendirildiğinden dolayı ilgili araçların geçtiği cümleler "İktidar Laboratuvarı" koduyla kodlanmıştır. Nitekim Metin-2'de yer alan "*Avrupa Savunma Ajansı (EDA), Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP), Siyasi ve Güvenlik Komitesi (PSC), Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM), Politik-Askeri Grup (PMG), Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü (SECDEFPOL), Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğü (PCM)*" modern yönetimin güvenlik ve savunma alanındaki faaliyetlerini gerçekleştirdiği teknik araçlardan ve uygulama alanlarındandır. Bunun yanı sıra AB'nin güvenlik ve savunma politikası metinlerinden olan Metin-1'de ön plana çıkan "komite ve oluşumlar" gibi araçlar yine modern yönetimin güvenlik ve savunma alanındaki teknik araçları ve uygulama alanları dahilinde değerlendirilmiştir. Nitekim Metin-1'de de geçen Avrupa Barış Tesisi (EPF) aracı vasıtasıyla AB, "*askeri OGSP misyonlarının ve operasyonlarının ortak maliyetlerini finanse ederek Üye Devletler arasındaki yük paylaşımını artırmakta; EPF ayrıca AB ortak ülkelerinin güvenlik ve savunma sektörleri için eğitim ve askeri teçhizat (ölümcül teçhizat dahil) sağlanmasını finanse etmekte; Barış destek operasyonlarının kapasitelerini ve AB dışı ülkelerin ve ortak örgütlerin askeri ve savunma konularındaki kapasitelerini güçlendirerek AB'nin, dış eylemlerinin etkinliğini artırmaktadır.*" Yine ilgili metinde de geçen Parlamento vasıtasıyla da modern yönetim; güvenlik ve savunma etkileri olan uluslararası krizlerin, tehditlerin önlenmesi amacıyla birtakım yasal düzenlemeler ve uygulamalar ortaya koymakta ve bu bağlamda Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında Parlamento'nun modern yönetimin bir tür laboratuvarı gibi çalıştığı söylenebilir. "İktidar Laboratuvarı" kod başlığı altında yer alan AB'nin güvenlik ve savunma politikası metinlerinin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler ve uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir? Burada ilgili konu modern yönetimin güvenlik ve savunma alanındaki araçları ve uygulama alanlarıdır. Söz konusu uygulama alanlarının birtakım güvenlik söylemleri ekseninde inşa edildiği söylenebilir. Bu bağlamda modern yönetimin güvenlik söylemleri neticesinde uygulama alanı olarak inşa ettiği bazı komite ve oluşumlar şunlardır; Avrupa Barış Tesisi (EPF), Siyasi ve Güvenlik Komitesi (PSC), Avrupa Birliği Askeri Komitesi (EUMC), Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM), Politik-Askeri Grup (PMG), Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü (SECDEFPOL), Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi

Direktörlüğüdür (PCM). Diğer yandan ilgili metinler göz önünde bulundurulduğunda burada normalleştirilen durumun, güvenlik ve savunma politikaları ve araçları olduğu söylenebilir. Nitekim modern yönetimler-iktidarlar, egemenliklerini sürdürebilmek için bu tür araçlara ihtiyaç duyarlar. Modern yönetimler, bir yandan bireyi ve toplumu diğer yandan risk ya da tehdit olarak görülen kişileri ya da durumları kontrol altında tutmak için bu tür uygulama alanları (laboratuvar) inşa ederler. Foucault normalleştirmeyi, disipline etmeye çalışan modern iktidarın “yaşam” yönetiminin merkezi bir stratejisi olarak görmektedir. Ona göre; *“disiplinci bir iktidarın başarısı, hiç kuşkusuz basit aletlerin kullanılmasına bağlıdır. Bu aletler; hiyerarşik gözetim, normalleştirici yaptırım, bunların bileşik hale getirilmeleri ve bu birleştirmenin bu bileşime özgü olan sınav biçimi altında gerçekleştirilmesidir”* (Foucault, 2015:256). Burada Foucault’nun modern iktidarın/yönetimin disipline etme araçları içinde saydığı normalleştirici yaptırım, modern iktidarın/yönetimin, disiplin toplumunu ve normalizasyon düzenini yaratması açısından önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra normalleştirici yaptırım uygulamaları aracılığıyla modern yönetim, bireyi/toplumu terbiye etmekte ve her şeyi standart bir şekle koyarak ve bir kurala bağlayarak hem gözetimi hem de denetlemeyi normalleştirmektedir. Nitekim AB, üye devletlerin ve bazı ortakların AB’nin politikalarına ve normlarına uygun hale getirilmesi için normalleştirici yaptırım uygulamalarını kullanmaktadır. “Normalleştirici Yaptırım” kavramıyla daha teşvik edici bir çerçevede sunulan disipline etme yöntemleri ve araçları (*ekonomik cezalandırmalar ve yaptırımlar, hukuki ve siyasi araçlar*), modern yönetim tarafından her ne kadar uyum ve teşvik amaçlı kullanılsa da ilgili araçlar ve yöntemler cezalandırarak disipline etme amacı taşımaktadır.

8) **Kod:** • Baskı

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB’nin güvenlik ve savunma politikası metinlerinde “Baskı” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

9) **Kod:** • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB’nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası, 2009 yılında yürürlüğe giren Avrupa Birliği Antlaşması (TEU) olarak da bilinen Lizbon Antlaşması'nda tanımlanmıştır. Daha spesifik olarak, OGSP'nin işleyişi Lizbon Antlaşması'nın V. Başlığında (Birliğin dış eylemine ilişkin genel hükümler ve ortak dış ve güvenlik politikasına

ilişkin özel hükümler), 2. Bölümünde (Ortak dış ve güvenlik politikasına ilişkin özel hükümler) ve 2. Kısımında (Ortak güvenlik ve savunma politikasına ilişkin hükümler) açıklanmıştır" (Europa.eu., 2024).

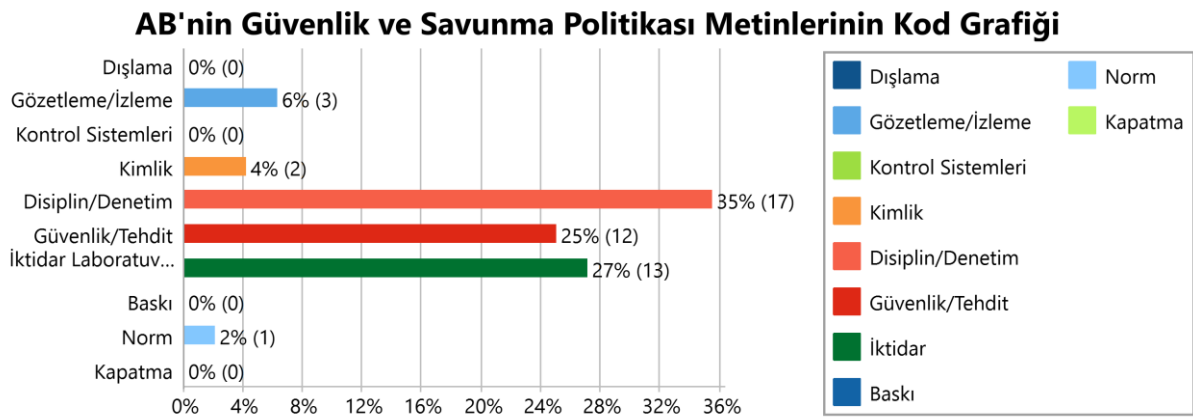
Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikası Metinlerinin "Norm" kodu başlığı altında yer alan "Metin-1'e" ait cümleler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Norm" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metin içerisinde *yönetmelik, tüzük, yasa, antlaşma maddeleri, kararları* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler "Norm" kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Burada ilgili politika metninde geçen "Lizbon Antlaşması ve bağlı hükümler", norma yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili metinde geçen cümleler "Norm" koduyla kodlanmıştır. Nitekim kural ve disiplin faaliyetleri içeren söz konusu antlaşmanın hükümleri, egemen gücün, AB üye devletlerini ve ortaklarını kontrol etme, gözetim ve denetim altında tutma amacı taşımaktadır.

10) Kod: • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin güvenlik ve savunma politikası metinlerinde "Kapatma" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

Grafik 4.7.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak "Panoptik Gözetim Teorisi" ve metodolojik olarak da "Eleştirel Söylem Analizi" bağlamında değerlendirilen AB'nin güvenlik ve savunma politikası metinlerinin – Grafik 4.7'deki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun "Disiplin/Denetim" kodu olduğu söylenebilir.

Burada disiplin/denetim kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin metinlerde, disiplin/denetim koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin metinlerde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi'dir*. Bu teori aynı zamanda Michel Foucault'nun modern iktidar teorisi olarak da bilinmektedir. Jeremy Bentham'ın "Panoptikon" hapisane tasarımı inceleyen Foucault, modern iktidarların/yönetimlerin Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298). Ayrıca ilgili teoride Foucault gözetimi; daha çok modern yönetimlerin/iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Yine Foucault'ya göre; denetim, disiplin ve caydırma mekanizmaları üzerine inşa edilen düzende modern yönetim, mutlak suretle her şeyi engellemekte ve kısıtlamaktadır ve ayrıca güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bu bağlamda ilgili teori kapsamında değerlendirilen ilgili metinlerde disiplin/denetim kodunun ön plana çıkması, Foucault'nun Panoptik gözetim teorisinde, modern yönetimin iktidar teknikleri dediği durumu destekler niteliktedir. Nitekim Foucault'nun, Bentham'ın Panoptikon'unu incelemesi neticesinde ortaya koyduğu bu teknikler "caydırma, denetim, disiplin ve gözün rolüdür." Foucault'ya göre modern iktidar/yönetim, bu teknikler vasıtasıyla bireyin bedeni üzerinde tahakküm kurabilmekte ve ayrıca içinde bulunduğu yapı üzerinde de yine bu teknikler aracılığıyla kontrol kurabilmektedir. Bunun yanı sıra modern yönetimin, disipline etme yöntemlerinden olan hukuki ve siyasi araçlar (*kurumlar, politikalar, organlar, antlaşmalar*) vasıtasıyla AB içindeki düzenin sağlanması ve üye devletlerinin ve ortaklarının AB standartlarına uygun hareket etmesi amaçlanmaktadır. Burada "teşvik" edici bir çerçevede sunulan disipline etme yöntemleri her ne kadar askeri, siyasi, hukuki ve sosyal alanlarda uyumu sağlamak üzere oluşturulmuşsa da cezalandırarak disipline etme işlevi de görmektedir. Nitekim üye devletlerden ya da ortaklardan bir ya da birkaçı, AB normlarına, güvenlik ve savunma politikalarına uygun hareket etmediği noktada fon kesintileriyle, ticari yaptırımlarla, siyasi, hukuki ve diplomatik yaptırımlarla karşılaşabilmektedir. Dolayısıyla modern yönetimin disipline etme yöntemleri, üye devletler ve ortaklar üzerinde bir baskı işlevi görerek onları reform yapmaya ya da AB normlarına ve politikalarına uygun hareket etmeye sevk eder.

4.2.1.2.2.2. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları

Burada ise, AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin farklı haber kaynakları tarafından hazırlanan haber metinlerinin (9 adet metin) analizine, kodlanmasına ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir.

Tablo 4.9. AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin Kaynağını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo		
No.	Metinlerin Kaynağı	İlişkili Kodlar
1	Haber-1 (Europa.eu)	Güvenlik/Tehdit, İktidar Laboratuvarı, Kontrol Sistemleri
2	Haber-2 (Euronews.com)	Güvenlik/Tehdit, Kimlik
3	Haber-3 (Euronews.com)	Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme
4	Haber-4 (Euronews.com)	Güvenlik/Tehdit, Kimlik
5	Haber-5 (Euronews.com)	Güvenlik/Tehdit
6	Haber-6 (Defensenews.com)	Kontrol Sistemleri, Gözetleme/İzleme
7	Haber-7 (Defensenews.com)	Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit
8	Haber-8 (Defensenews.com)	Güvenlik/Tehdit, Kimlik
9	Haber-9 (Reneweuropengroup.eu)	Güvenlik/Tehdit, Kimlik

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metinlerinde “Kapatma” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Norm

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metinlerinde “Norm” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

3) **Kod:** • Baskı

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metinlerinde "Baskı" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

4) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 28.05.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Konsey sonuçları, savunma ürünlerinin bulunabilirliğini sağlama ve AB'nin Savunma Teknolojik ve Endüstriyel Üssü'nü (EDTIB) güçlendirme ihtiyacını vurgular, böylece üye devletlerin silahlı kuvvetlerinin ve gerektiğinde ortaklarının ihtiyaçlarını karşılayabilir" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Defensenews.com Sitesinin 02.07.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB üye devletlerinin ortak mülkiyetinde olan Avrupa Yatırım Bankası, krediler de dahil olmak üzere çeşitli finansal ürünlerle kıtadaki işletmeleri destekliyor. Banka, Avrupa Yatırım Fonu aracılığıyla son 30 yılda 2 milyon Avrupa küçük işletmesinin sermayeye erişmesine yardımcı olduğunu iddia ediyor. Web sitesine göre, fon işletmeler için yaklaşık 145 milyar avro yatırım üretmeyi amaçlıyor" (Defensenews.com., 2024).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin "İktidar Laboratuvarı" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e" ve "Haber-7'ye" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "İktidar Laboratuvarı" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde *kurum, kuruluş, organ, politikalar ve yasal düzenlemeler* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler "İktidar Laboratuvarı" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır.

Panoptikon'u, iktidarın laboratuvarı olarak da nitelendiren Foucault, egemen gücün Panoptikon'daki birtakım teknikler (*disiplin, denetim, caydırma, gözün rolü*) aracılığıyla bir düzen inşa ettiğini ileri sürmekte ve Panoptikon'daki bu düzeni modern sisteme benzeten

Foucault, 18. yüzyıl ve sonrasındaki yönetimlerin/ iktidarların, Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini iddia etmektedir. Nitekim Panoptikon üzerinden bir modern iktidar teorisi (Panoptik gözetim teorisi) ortaya koyan Foucault, toplumsal alanı Panoptikon olarak belirlemekte ve toplumsal alan içindeki her bir parçayı da (*kurum, organ, kuruluş, yasal düzenlemeler, politikalar*) Panoptikon'daki teknikler (*disiplin, denetim, caydırma, gözün rolü*) üzerinden ele almaktadır. Bu bağlamda AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metinlerinden olan Haber-1'de ve Haber-7'de geçen "Konsey ve Avrupa Yatırım Bankası" gibi kurum ve kuruluşlar Foucault'nun Panoptik gözetim teorisinde belirttiği modern yönetimin/iktidarın laboratuvarı ya da uygulama alanı fikri üzerinden değerlendirilmiştir. Nitekim ilgili araçlar vasıtasıyla modern yönetim, güvenlik ve savunma alanında bir disiplin mekanizması ve bir düzen inşa etmektedir. Burada güvenlik ve savunma alanında ilgili araçlar aracılığıyla gerek AB üye devletler gerek tehdit olarak gördüğü durumlar/kişiler üzerinde bir kontrol kuran modern yönetim, bu uygulama alanları içinde yeni düzenlemeler ortaya koymakta ve önlemler almaktadır.

5) **Kod:** • **Güvenlik/Tehdit**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 28.05.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Konsey bugün, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırgan savaşı ve Orta Doğu, Sahel ve dünyanın diğer bölgelerinde artan gerginlikler gibi benzeri görülmemiş bir tehdit ve zorluk kombinasyonu bağlamında AB güvenliği ve savunmasına ilişkin sonuçları onayladı" (Europa.eu., 2024).
- "Rusya'nın Şubat 2022'de Ukrayna'ya karşı sebepsiz ve haksız saldırganlık savaşının başlamasından bu yana ve Mart 2022'de Stratejik Pusula ve Versay Deklarasyonu'na dayanarak, AB'nin bir güvenlik ve savunma aktörü olarak rolü önemli ölçüde güçlendirildi. Bununla birlikte, AB'nin savunma hazırlığını daha da artırması ve egemenliğini güçlendirmesi gerekiyor" (Europa.eu., 2024).
- "Konsey, AB'nin NATO ile güçlü transatlantik bağla desteklenen stratejik ortaklığının, Avro-Atlantik güvenliği ve istikrarı için elzem olduğunu yineler" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Sitesinin 18.06.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik savaşı, bloğun enerji, ekonomi ve güvenliği üzerinde derin etkiler yaratmaya devam etmesi nedeniyle, Avrupa Birliği'nin önümüzdeki beş yıllık görev süresine ilişkin Stratejik Gündemi üzerinde önemli bir etkiye sahip olacak" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Sitesinin 24.05.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Başbakanlar Tusk ve Miçotakis, Birliğin, Avrupa'nın dış kesimlerinde artan gerginlik karşısında kendini koruması gerektiğini söylüyor" (Euronews.com., 2024).
- "Başbakanların mektubunda, Avrupa, üzerindeki gökyüzü güvenli olduğu sürece güvende olacaktır" ifadeleri yer aldı" (Euronews.com., 2024).
- "Tüm olası saldırganlara karşı güvenilir bir caydırıcı görevi görecek, son derece yetenekli bir hava savunma sistemi geliştirmeliyiz. Caydırıcılık başarısız olursa vatandaşlarımız ve askeri güçlerimiz için bir kalkan görevi görecek - böylece AB'nin tüm üye devletlerini ve tüm Avrupa vatandaşlarını koruyacaktır" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Sitesinin 17.04.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Sadece Doğu Avrupa'da değil, Kuzey Avrupa, Sahra Altı Afrika ve Orta Doğu'da da çeşitli bölgelerde artan tehditler göz önüne alındığında, GSYİH'nın %2'si düzeyinde harcamalar bile, öngörülebilir gelecekte Avrupa'ya yeterli savunma kapasitesi sağlamaya yetmeyecektir" (Euronews.com., 2024).
- "Artan savunma harcamaları, özellikle savunma üretimi ve teknolojisiyle ilgili sektörlerde ekonomik büyümenin önemli bir itici gücü olarak hareket edebilir. Savunma sözleşmeleri ve tedarik projeleri istihdam fırsatları yaratır, yeniliği teşvik eder ve yüksek teknoloji endüstrilerinin gelişimini destekler" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Defensenews.com Sitesinin 02.07.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı, AB'yi askeri teknoloji alanında ekonomik gücünü göstermeye yöneltti" (Defensenews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Defensenews.com Sitesinin 21.06.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği, Rusya'dan gelen tehdit ve ABD'nin kararlılığının azalması endişeleri arasında kıta genelinde savunma harcamalarını artırmaya hazırlanıyor; AB düzeyindeki kurumlar aracılığıyla savunma projelerinin finansmanı için yollar yaratıyor veya genişletiyor" (Defensenews.com., 2024).
- "Dönüm noktası, Rusya'nın Şubat 2022 sonlarında Ukrayna'ya tam ölçekli bir işgal gerçekleştirmesi ve savaşı Avrupa projesinin kapısına getirmesiyle geldi. O zamandan beri, çoğu AB ülkesi ulusal savunma bütçelerini artırdı. Bu arada, Brüksel'deki liderler başkentlerin çabalarını desteklemenin yollarını aradılar" (Defensenews.com., 2024).
- "Ne yazık ki Ukrayna'daki savaş, Avrupa'nın güvenlik ve savunma sanayisini güçlendirmemiz gerektiğini açıkça ortaya koydu" (Defensenews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Reneweuropegroup.eu Sitesinin 05.03.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırı savaşını başlatmasından bu yana siyasi grubumuz, mevcut güvenlik bağlamına uyarlanmış, güçlü ve kapsamlı bir AB savunma stratejisi çağrısında bulunmaktadır" (Reneweuropegroup.eu., 2024).
- "Renew Europe Avrupa Parlamentosu Üyesi, Güvenlik ve Savunma Alt Komitesi Başkanı Nathalie Loiseau (Horizons, Fransa) şunları söyledi: 'Savunma yatırım stratejisinin sunumu, Avrupa Komisyonu'nun savunma konularını ciddiye almaya başladığını gösteriyor. Bu, Avrupa'nın gerekli yeniden silahlanmasına doğru atılan bir adım daha. Ancak etkileri orta vadede hissedilecek. Avrupa'nın güvenliği için elzem olan Ukrayna'ya askeri desteğimizi artırma aciliyetine tam olarak yanıt vermemiz gerekiyor" (Reneweuropegroup.eu., 2024).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin “Güvenlik/Tehdit” kod başlığı altında yer alan “Haber-1’e“, “Haber-2’ye“, “Haber-4’e“, “Haber-5’e“, “Haber-7’ye“, “Haber-8’e“ ve “Haber-9’a“ ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde “*tehdit*”, “*Ukrayna-Rusya Savaşı*”, “*Rusya tehdidi*”, “*Orta Doğu’daki tehditler*”, “*Doğu Avrupa’da, Kuzey Avrupa’da ve Sahra Altı Afrika’da artan tehditler*” gibi ifadelerin/durumların geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra burada ilgili haber metinlerinde geçen ifadeler, AB'nin güvenlik ve savunma konularına ilişkin ortaya koyduğu politikaların haber kaynaklarında yer alan halidir. Dolayısıyla “Güvenlik/Tehdit” kodu kapsamında değerlendirilen söz konusu haber metinlerinde geçen ifadeler; AB tarafından politika metinlerinde de sarf edilen ifadeler olduğundan dolayı tezin bu kısmında, bu haber metinlerinde geçen ifadelerin analizi haber kaynaklarının ifadeleri olarak değerlendirilmemekte, AB'nin güvenliğe ve savunmaya yönelik ifadeleri olarak değerlendirilmekte ve bu bağlam üzerinden ilgili ifadeler kodlanmaktadır.

Tarih boyunca sıklıkla gözetim ve gözetim tekniklerine başvuran egemen güçler, bu tür faaliyetlere başvurmalarının temel gerekçesini, güvenliğe ve güvenlikle ilintili sorunlara bağlamaktadırlar (Lyon, 2020). Bunun yanı sıra dış politikada gözetim faaliyetlerini askeri, jeopolitik ve ticari avantajları ve çıkarları için kullanan egemen güçler, iç politikada ise gözetim teknik ve araçlarını; nüfusu kontrol ve denetim altında tutmak, pasifleştirmek ve yönetmek için kullanmaktadırlar (Lyon, 2020). Bu bağlamda Haber-1 metninde geçen “*Konsey bugün, Rusya’nın Ukrayna’ya karşı saldırgan savaşı ve Orta Doğu, Sahel ve dünyanın diğer bölgelerinde artan gerginlikler gibi benzeri görülmemiş bir tehdit ve zorluk kombinasyonu bağlamında AB güvenliği ve savunmasına ilişkin sonuçları onayladı*” cümlesindeki “Rusya’nın Ukrayna’ya karşı saldırgan savaşı“ ve “Orta Doğu ve dünyanın diğer bölgelerinde artan gerginlikler“ gibi ifadeler, tehdide ve güvenliğe ilişkin durumları içerdiğinden dolayı söz konusu ifadelerin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit“ koduyla kodlanmıştır. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; burada modern yönetimin birtakım güvenlik söylemleri ekseninde bir disiplin-gözetim mekanizması oluşturduğu söylenebilir. Nitekim AB'nin güvenliği söylemi üzerinden hareket eden modern yönetimin, bu söylem neticesinde de inşa ettiği disiplin-gözetim mekanizmalarını, gerek AB üye devletleri gerek risk ya da tehdit olarak nitelendirdiği durumlar ve kişiler üzerinde bir kontrol aracı olarak kullandığı söylenebilir.

Haber-2 metninde geçen *“Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik savaşı, bloğun enerji, ekonomi ve güvenliği üzerinde derin etkiler yaratmaya devam etmesi nedeniyle, Avrupa Birliği'nin önümüzdeki beş yıllık görev süresine ilişkin Stratejik Gündemi üzerinde önemli bir etkiye sahip olacak”* cümlesindeki *“Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik savaşı”* ifadesi, güvenliğe yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümle *“Güvenlik/Tehdit”* koduyla kodlanmıştır. Söz konusu savaşı, AB'nin güvenliğine yönelik bir tehdit olarak nitelendiren modern yönetimin, güvenlik söylemi ekseninde birtakım gözetim ve denetim uygulamalarına izin vermesi olasıdır.

Haber-4 metninde geçen *“Başbakanlar Tusk ve Miçotakis, Birliğin, Avrupa'nın dış kesimlerinde artan gerginlik karşısında kendini koruması gerektiğini söylüyor”* cümlesindeki *“Avrupa'nın dış kesimlerinde artan gerginlik”* ifadesi, yine bir tehdit söyleminin inşası olarak yorumlanabilir ve ardından ilgili metinde geçen *“tüm olası saldırganlara karşı güvenilir bir caydırıcı görevi görecek, son derece yetenekli bir hava savunma sistemi geliştirmeliyiz”* cümlesindeki *“hava savunma sistemi geliştirmeliyiz”* ifadesi, modern yönetimin güvenlik adı altında birtakım gözetim ve denetim araçlarını meşru kılmaya yönelik çabası olarak değerlendirilebilir. Nitekim AB'nin güvenliğinin sağlanması için üst düzey hava savunma sistemlerinin kurulmasının talep edilmesi, AB içindeki ve dışındaki yerlerin denetim ve gözetim altında tutulmasını gerektirmektedir. Burada AB'nin güvenliğinin sağlanması için bu tür gözetim ve denetim sistemlerinin kurulması normal kabul edilebilir; ancak güvenlik adı altında daha fazla teknolojik gözetim araçlarının kullanılmasını da teşvik edeceği ve meşru kılacağı söylenebilir.

Bunun yanı sıra Haber-5'te geçen *“sadece Doğu Avrupa'da değil, Kuzey Avrupa, Sahra Altı Afrika ve Orta Doğu'da da çeşitli bölgelerde artan tehditler göz önüne alındığında”*, Haber-7'de geçen *“Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı”*, Haber-8'de geçen *“Rusya'dan gelen tehdit”* ve Haber-9'da geçen *“Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırı savaşı”* cümleleri, tehdide yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili cümleler *“Güvenlik/Tehdit”* koduyla kodlanmıştır. İlgili haber metinlerinde geçen cümleler göz önünde bulundurulduğunda modern yönetimin *“tehdit”* eksenli bir güvenlik söylemi inşa ettiği ve bu bağlamda gözetim-güvenlik birlikteliğinde birtakım gözetim uygulamalarına izin verdiği ve imkan yarattığı da söylenebilir.

6) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Sitesinin 05.06.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Mevcut AB genişleme metodolojisinin iki ayağı var: Katılımın 35 faslı boyunca müktesebatın uygulanmasının izlenmesi ve temellerinin - adalet sektörü reformu, hukukun üstünlüğü ve demokratik standartların - titizlikle izlenmesi" (Euronews.com., 2024).
- "AB genişleme metodolojisi, malların serbest dolaşımından plastik üretim standartlarına kadar uzanan alanlarda AB standartlarının uygulanmasını sıkı bir şekilde izliyor" (Euronews.com., 2024).
- "Ancak artık askeri harcamalar, birlikte çalışabilirlik ve katılım ülkeleriyle daha derin askeri ve istihbarat iş birliği de dahil olmak üzere savunma konularını da aynı şevkle izlemesi gerekiyor" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Defensenews.com Sitesinin 02.07.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği'nin kredi kolu ile NATO'nun girişim sermayesi fonu, kıta genelinde güvenlik ve savunmaya odaklanan küçük ve orta ölçekli şirketleri desteklemek için bilgi paylaşımında bulunacak ve daha yakın bir şekilde birlikte çalışacak" (Defensenews.com., 2024).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin "Disiplin/Denetim" kod başlığı altında yer alan "Haber-3'e" ve "Haber-7'ye" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde yer alan *"kurum, kuruluş, organlar; denetim-disiplin mekanizmalarını çağrıştıran durumlar, uygulamalar, politikalar, yasal düzenlemeler"* "Disiplin/Denetim" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-3 metninde geçen *"AB genişleme metodolojisi"* ve *"AB müktesebatının izlenmesi"* gibi ifadeler, denetim ve disipline yönelik durumları içerdiğinden dolayı söz konusu ifadelerin geçtiği cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır. Nitekim ilgili ifadeler, AB yapısının kurallara dayalı bir disiplin sistemi üzerine inşa edildiğini göstermektedir. Bu durum Foucault'nun *"disiplin her şeyi kurala bağlar"* cümlesini destekler niteliktedir. Diğer yandan Haber-7 metninde geçen *"Avrupa Birliği'nin kredi kolu"* ifadesi,

yine bir disiplin-denetim mekanizması içerisinde gerçekleştirilebilecek durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümle "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır.

7) **Kod:** • **Kimlik**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Sitesinin 18.06.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Çin'in haksız ticaret politikası ve özellikle Afrika ve Güney Amerika'da hammadde ve yeni pazarlar elde etmek için ortaklık kurma ihtiyacı da AB'nin çalışmalarına yön verecek" (Euronews.com., 2024).
- "Ancak daha fazla endüstriyel kapasite -hem sivil hem de askeri- yoluyla "güçlü ve güvenli" ve 'refah içinde ve rekabetçi bir Avrupa'ya duyulan ihtiyaç, aynı zamanda bloğun başlıca müttefiki olan ABD'ye olan bağımlılığı azaltmayı da hedefliyor" (Euronews.com., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Sitesinin 24.05.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Başbakanların mektubunda, "Avrupa, üzerindeki gökyüzü güvenli olduğu sürece güvende olacaktır" ifadeleri yer aldı" (Euronews.com., 2024).
- "Tüm olası saldırganlara karşı güvenilir bir caydırıcı görevi görecek, son derece yetenekli bir hava savunma sistemi geliştirmeliyiz. Caydırıcılık başarısız olursa vatandaşlarımız ve askeri güçlerimiz için bir kalkan görevi görecek - böylece AB'nin tüm üye devletlerini ve tüm Avrupa vatandaşlarını koruyacaktır" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Defensenews.com Sitesinin 21.06.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ne yazık ki Ukrayna'daki savaş, Avrupa'nın güvenlik ve savunma sanayisini güçlendirmemiz gerektiğini açıkça ortaya koydu" (Defensenews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Reneweuropegroup.eu Sitesinin 05.03.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "Renew Europe Avrupa Parlamentosu Üyesi, Güvenlik ve Savunma Alt Komitesi Başkanı Nathalie Loiseau (Horizons, Fransa) şunları söyledi: 'Savunma yatırım stratejisinin sunumu, Avrupa Komisyonu'nun savunma konularını ciddiye almaya başladığını gösteriyor. Bu, Avrupa'nın gerekli yeniden silahlanmasına doğru atılan bir adım daha. Ancak etkileri orta vadede hissedilecek. Avrupa'nın güvenliği için elzem olan Ukrayna'ya askeri desteğimizi artırma aciliyetine tam olarak yanıt vermemiz gerekiyor" (Reneweuropegroup.eu., 2024).

Kimlik Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin "Kimlik" kod başlığı altında yer alan "Haber-2'ye", "Haber-4'e", "Haber-8'e" ve "Haber-9'a" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Kimlik" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinlerinde "Avrupalı", "AB vatandaşı", "ten rengi" "din-inanç" ve "etnik köken" gibi kavramların/durumların geçtiği cümle/cümleler "kimlik" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla etiketlenmiştir. Panoptik gözetim teorisine göre; farklı durumlar ve kimlikler üzerinden bir tür sınıflandırma ve kimliklendirme faaliyeti yürüten modern yönetimler, birtakım söylemler aracılığıyla "öteki" mefhumunu yaratarak güvenlik politikalarını bu durumlar/kimlikler üzerinden meşru kılmaktadırlar (Foucault, 2019:20-22). Nitekim gözetim uygulamalarını güvenlikle ilişkilendiren modern yönetimler, meşruluğunu daha çok "ötekine" duyulan korkudan dolayı güvenlikle bağdaştırılan durumlardan almaktadırlar (Bauman ve Lyon, 2020:118-119). Bu bağlamda Haber-2 metninde geçen "*güçlü ve güvenli Avrupa*", Haber-4 metninde geçen "*Avrupa vatandaşlarını koruma*", Haber-8 metninde geçen "*Avrupa'nın güvenliği*" ve yine Haber-9 metninde geçen "*Avrupa'nın güvenliği*" ifadeleri, Avrupalı kimliğine yönelik durumları çağrıştırdığından dolayı söz konusu ifadelerin geçtiği cümleler "Kimlik" koduyla kodlanmıştır. Burada "Avrupa" ve "güvenli bir Avrupa" eksenli bir kimlik söylemi inşa eden modern yönetimin, bu tür kimliklendirme faaliyetleri neticesinde "öteki" olarak konumlandığı durumları ya da kişileri, Avrupalı kimliğine yönelik tehdit ya da risk olarak değerlendirmekte ve Avrupalının çıkarlarının ve güvenliğinin korunması için de disipline, gözetime ve denetime yönelik birtakım uygulamaları ve politikaları meşru kılmaktadır. Bu bağlamda inşa edilen güvenlik söylemi neticesinde, daha

güçlü ve güvenilir hava savunma sistemlerinin kullanımının ve Avrupa güvenlik ve savunma sistemlerinin daha da güçlendirilmesinin bu tür söylemlerle normalleştirildiği ve meşru kılındığı söylenebilir. Nitekim modern yönetimin Avrupalı kimliğine yönelik bir tehdit söylemi inşa etmesi ve bu söylem üzerinden hareket etmesi, modern yönetimin güvenlik adı altında birtakım gözetim tekniklerini meşru kılmasına ve imkan yaratmasına yol açmıştır.

8) **Kod:** • Kontrol Sistemleri

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 28.05.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Konsey, AB'nin hibrit, siber tehditler ve AB'yi, üye devletlerini ve ortaklarını hedef alan kötü niyetli faaliyetlere karşı önleme, tespit, caydırıcılık, dayanıklılık ve müdahale kapasitesinin güçlendirilmesinin önemini vurgular ve Siber Diplomasi Araç Kutusu ve AB Hibrit Araç Kutusu gibi özel araçların geliştirilmesini önerir" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Defensenews.com Sitesinin 15.07.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "2040'larda bir dizi savaş uçağı ve insansız hava aracını sahaya sürmeyi amaçlayan iddialı bir girişim olan Avrupa'nın Geleceğin Savaş Hava Sistemi, yapay zekanın tamamen entegre edildiği ilk büyük ölçekli savunma programı olabilir" (Defensenews.com., 2024).

Kontrol Sistemleri Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin "Kontrol Sistemleri" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e" ve "Haber-6'ya" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Kontrol Sistemleri" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinlerinde doğrudan anlatımla aktarılan "Siber Diplomasi Araç Kutusu ve AB Hibrit Araç Kutusu" ve "hava savunma sistemi" gibi kavramlar/durumlar modern yönetimin kontrol araçları kapsamında değerlendirilmiş ve kontrol sistemleri koduyla etiketlenmiştir. Bu bağlamda Haber-1 metninde geçen "*Konsey, Siber Diplomasi Araç Kutusu ve AB Hibrit Araç Kutusu gibi özel araçların geliştirilmesini önerir*" ve Haber-6 metninde

geçen “Avrupa’nın Geleceğin Savaş Hava Sistemi” cümleleri, modern yönetimin güvenlik ve savunma alanındaki kontrol araçları bağlamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. İlgili haber metinlerine bakıldığında burada modern yönetimin yine tehdit ve güvenlik söylemleri ekseninde bir söylem inşası gerçekleştirdiği görülmektedir. Nitekim bu söylem inşası neticesinde de modern yönetimin güvenlik-gözetim birlikteliğinde birtakım gözetim sistemlerini ve uygulamalarını meşru kıldığı söylenebilir.

9) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Sitesinin 05.06.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Mevcut AB genişleme metodolojisinin iki ayağı var: Katılımın 35 faslı boyunca müktesebatın uygulanmasının izlenmesi ve sözde temellerin - adalet sektörü reformu, hukukun üstünlüğü ve demokratik standartların - titizlikle izlenmesi" (Euronews.com., 2024).
- "AB genişleme metodolojisi, malların serbest dolaşımından plastik üretim standartlarına kadar uzanan alanlarda AB standartlarının uygulanmasını sıkı bir şekilde izliyor" (Euronews.com., 2024).
- "Ancak artık askeri harcamalar, birlikte çalışabilirlik ve katılım ülkeleriyle daha derin askeri ve istihbarat iş birliği de dahil olmak üzere savunma konularını da aynı şevkle izlemesi gerekiyor" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Defensenews.com Sitesinin 15.07.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bu insansız hava araçları, insanlı uçakların yanında seyahat edecek ve görevi geliştirmek için hareket edecek ve daha fazla veri toplayacak, daha fazla ateş gücü sağlayacak veya sadece düşman savunmalarını sayıca alt edecek" (Defensenews.com., 2024).
- "Merkezi, bulut tabanlı bir karar alma algoritması yerine, her bir kanat adamı insansız hava aracı, otonom olarak çalışmak için daha küçük, yerel olarak çalıştırılan modeller kullanacak ve optik, dar bantlı radyo veya hatta kızılötesi gibi iletişim kanallarını kullanarak akranlarıyla bilgi alışverişinde bulunacak. Bunu

yaparken, sürekli olarak yedekli ve sürekli değişen veri bağlantıları kurarak kalıcı bağlantı sağlayacaklar" (Defensenews.com., 2024).

- "Geliştiriciler için bir bulut ortamı sayesinde iş akışları iyileştirilebilir, veriler paylaşılabılır ve birlikte çalışabilirlik sağlanabilir, tüm bunlar savunma sektöründe çalışmanın özellikle hassas kısıtlamalarına uyularak yapılabilir" (Defensenews.com., 2024).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin "Gözetleme/İzleme" kod başlığı altında yer alan "Haber-3'e" ve "Haber-6'ya" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinlerinde "bürokratik gözetim", "izlemek", "veri gözetimi", "takip etmek", "incelemek", "gözetim faaliyetlerini içeren denetimler" gibi durumları çağrıştıran ya da içeren cümleler, gözetim ve izlemeye yönelik durumlar bağlamında değerlendirilmiş ve "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-3 metninde geçen "*müktesebatın uygulanmasının izlenmesi*", "*AB standartlarının uygulanmasını sıkı bir şekilde izliyor*" ve "*savunma konularını da aynı şevkle izlemesi gerekiyor*" cümlelerindeki "izlemek" ifadesi; "gözetim faaliyetlerini içeren denetimler" ve birtakım faaliyetlerin "takip edilmesi" manalarında kullanıldığı için ilgili ifadenin geçtiği cümleler "Gözetleme/İzleme" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Bunun yanı sıra Haber-6 metninde geçen "*insansız hava araçları, insanlı uçakların yanında seyahat edecek ve görevi geliştirmek için hareket edecek ve daha fazla veri toplayacak*" ve "*geliştiriciler için bir bulut ortamı sayesinde iş akışları iyileştirilebilir, veriler paylaşılabılır*" cümlelerindeki "insansız hava araçları" ve "veri toplama ve veri paylaşma" ifadeleri, gözetim ve özellikle veri gözetimine yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler "Gözetleme/İzleme" kodu bağlamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Nitekim günümüzde sıkça kullanılan gözetim türlerinden biri olan veri gözetimi aracılığıyla modern yönetimler, kişisel veri sistemlerini kullanarak bireysel faaliyetleri, uygulamaları ve iletişimlerini araştırırlar ve izlerler (Lyon, 2013:34). Burada veri gözetiminin doğrudan yapılan gözetim (yüz yüze) faaliyetlerine göre hızlı ve soyut bir yapıya sahip olması, verimli, etkili ve akışkan olması, modern yönetimlerin tercih sebepleri arasındadır. Diğer yandan ilgili metinlere bakıldığında, modern yönetimin güvenlik adı altında

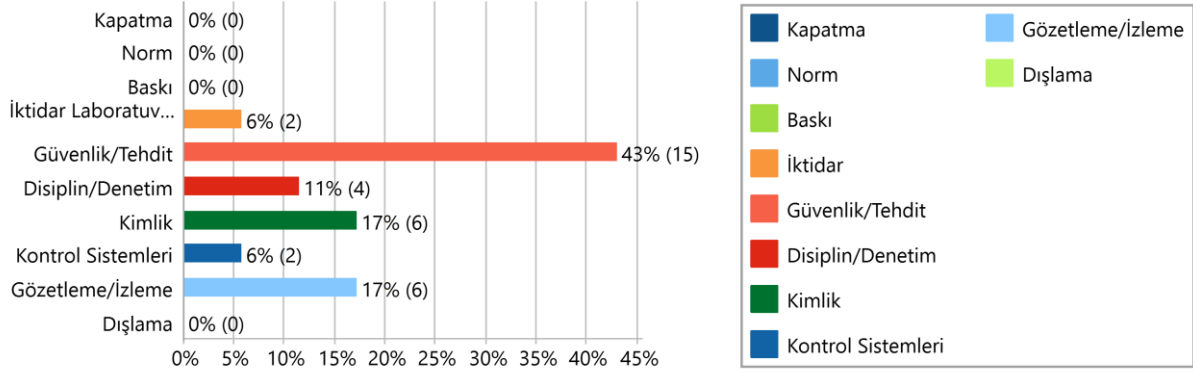
daha fazla veri toplamak için bu tür gözetim sistemlerini ve uygulamalarını meşru kıldığı da söylenebilir.

10) Kod: • Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metinlerinde “Dışlama” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

Grafik 4.8.

AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin Kod Grafiği

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metinlerinin - Grafik 4.8'deki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun “Güvenlik/Tehdit” kodu olduğu söylenebilir. Burada güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metinlerinde, güvenlik/tehdit koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metinlerinde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*'dir. Bu teori aynı zamanda Michel Foucault'nun modern iktidar teorisi olarak da bilinmektedir. Jeremy Bentham'ın “Panoptikon” hapisane tasarımını inceleyen Foucault, modern iktidarların/yönetimlerin Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298). Ayrıca ilgili teoride Foucault gözetimi; daha çok modern yönetimlerin/iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Yine Foucault'ya göre; gözetim, denetim, disiplin ve caydırma mekanizmaları üzerine inşa edilen

düzende modern yönetim, mutlak suretle her şeyi engellemekte ve kısıtlamaktadır ve ayrıca güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bu bağlamda ilgili teori kapsamında değerlendirilen ilgili haber metinlerinde güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkması, Foucault'nun Panoptik gözetim teorisinde bahsettiği “modern yönetim güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır” durumunu destekler niteliktedir. Bunun yanı sıra ilgili haber metinlerinde modern yönetim çoğunlukla “Rusya tehdidi” ve “Orta Doğu’daki ve Afrika’daki istikrarsız durum” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa etmekte ve bu söylemler neticesinde de; gözetime dayalı hava savunma sistemlerinin kullanımına ve daha fazla veri elde etmek için de veri gözetim sistemlerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır.

4.2.1.2.3. AB’nin Teknoloji ve Dijital Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları

Tezin bu kısmında farklı haber kaynakları ve AB’nin 2023 yılında yürürlüğe koyduğu Dijital Hizmetler Yasası ekseninde AB’nin teknoloji ve dijital politikası analiz edilmiştir. İlgili kaynaklardan alınan verilerin analizi, kodlanması ve grafiğe aktarılması ise MAXQDA programı aracılığıyla yapılmıştır. İlgili metinler; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir metin içindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu “kodun (kavram/kelime)” ve cümlenin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik (Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili metinler içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

4.2.1.2.3.1. AB’nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları

Burada ise, AB’nin teknoloji ve dijital politikasına dair farklı haber kaynaklarından alınan 10 adet haber metninin analizine, kodlanmasına ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir.

Tablo 4.10. AB’nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kaynaklarını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo		
No.	Metin Kaynakları	İlişkili Kodlar
1	Haber-1 (BBC Türkçe)	Norm, Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit

2	Haber-2 (Euronews.com)	Baskı, Kimlik, Disiplin/Denetim
3	Haber-3 (Europa.eu)	Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme, Kimlik, Güvenlik/Tehdit
4	Haber-4 (Europa.eu)	Norm, İktidar Laboratuvarı, Gözetleme/İzleme, Güvenlik/Tehdit
5	Haber-5 (Europa.eu)	Kimlik, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, İktidar Laboratuvarı
6	Haber-6 (Europa.eu)	Güvenlik/Tehdit, Kimlik
7	Haber-7 (Euronews.com)	Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit, Gözetleme/İzleme, Dışlama
8	Haber-8 (Accessnow.org)	Gözetleme/İzleme
9	Haber-9 (Accessnow.org)	Kimlik, Gözetleme/İzleme
10	Haber-10 (Accessnow.org)	Norm

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin teknoloji ve dijital politikasına dair haber metinlerinde "Kapatma" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği (AB) Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve üye ülkeler, dünyadaki ilk 'Yapay Zeka Yasası' konusunda anlaşmaya vardı. Yeni yasa ile yüz tanıma amaçlı veri tabanı oluşturan bütün sistemler yasaklanıyor" (BBC Türkçe, 2024).

- "Yasa, yüz tanıma için güvenlik kamerası ve internet görüntülerini de içeren veri tabanlarının oluşturulması gibi geniş kapsamlı yapay zeka uygulamalarını yasaklıyor" (BBC Türkçe, 2024).
- "Yasal düzenleme şunları içeriyor: Kabul edilemez risk: İnsanların temel haklarına yönelik açık bir tehdit olarak değerlendirilen yapay zeka sistemleri yasaklanacak. Bu kapsamda, insanları davranışlarından dolayı ödüllendiren ya da cezalandıran vatandaş takip sistemleri ya da insan davranışlarını manipüle etmeye çalışan yapay zeka sistemlerine izin verilmeyecek. Dini, siyasi ya da cinsel kimliklere dayalı bazı biyometrik tanımlama biçimleri ile iş yerlerinde ya da okullarda duygu tespit sistemlerinin kullanılması da yasak kapsamında olacak. Kamuya açık alanlarda (zorunlu yasal gereklilikler hariç) kolluk kuvvetlerinin amaçları doğrultusunda gerçek zamanlı uzaktan biyometrik tanımlama gibi biyometrik sistemleri kullanmaları da yasaklanacak" (BBC Türkçe, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Birliğin kurum, kuruluş, ofis ve kuruluşlarında yüksek düzeyde ortak siber güvenliğe yönelik tedbirleri belirleyen yeni Siber Güvenlik Yönetmeliği, 7 Ocak 2024 tarihinde yürürlüğe girdi" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Accessnow.org Haber Metni (Haber-10)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Dijital Hizmetler Yasası, yasa dışı içeriğin çevrimiçi yayılmasını sınırlamayı amaçlayan yeni AB yasasıdır. Herkes için güvenli ve emniyetli bir çevrimiçi ortam yaratmak amacıyla özel aktörler için yeni bir dizi yükümlülükler getirmektedir" (Accessnow.org., 2022).

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Norm" kodu başlığı altında yer alan "Haber-1'e", "Haber-4'e" ve "Haber-10'a" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Norm" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde *yönetmelik*, *tüzük*, *yasa*, *antlaşma maddeleri*, *kararları* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler "Norm" kapsamında değerlendirilmiş ve kodlanmıştır. Bu

bağlamda Haber-1 metninde geçen ”yapay zeka yasası” ve ilgili yasanın ”yasal içeriği” gibi durumlar, kurallara dayalı ve disiplin faaliyetlerine yönelik birtakım düzenlemeleri içerdiğinden dolayı ilgili durumların geçtiği cümleler ”Norm” koduyla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili haber metninde, yapay zeka yasasıyla birlikte nelerin yasaklanacağına ilişkin birtakım ifadeler de yer almaktadır ve bu ifadeler çoğunlukla ”tehdit” söylemi ekseninde inşa edilmiştir. Nitekim bu tehdit söylemi neticesinde Yapay Zeka Yasasını yürürlüğe koyan modern yönetim, söz konusu yasayla bir yandan gözetim faaliyetlerini kısıtlarken diğer yandan yürürlüğe koyduğu yasayla bir tür denetim-disiplin faaliyeti yürüterek yeni bir gözetime neden olmaktadır. Burada gerek AB vatandaşı gerek AB vatandaşı olmayan kişiler üzerinde yeniden bir gözetime yol açan ilgili yasanın, birtakım çelişkiler barındırdığı da söylenebilir. Şöyle ki ilk olarak ilgili yasa, birtakım teknolojik gözetim sistemlerini yasaklamayı amaç edinse de söz konusu yasa kapsamında modern yönetim, disiplin ve denetim eksenli yeni bir gözetim faaliyeti ortaya koymaktadır. İkinci olarak ”bazı biyometrik tanımlama biçimlerini” yasaklarken, göç akışının yönetilmesinde kullanılan biyometrik gözetim uygulamalarını yasaklamamakta; üçüncü olarak da zararlı kabul edilen ve AB sınırları içerisinde üretilen teknolojik gözetim sistemlerinin ihracını yasaklamamaktadır (Accessnow, 2024). Dolayısıyla bahsedilen tüm bu durumlar çelişki yaratan konular arasındadır. İlgili yasa bir yandan AB vatandaşını korumayı hedeflemekte; ancak AB içinde yine bir tür gözetime yol açmakta ve diğer yandan da ”öteki” olarak nitelendirilen kişiler üzerinde gözetim faaliyetlerine devam edilmekte ve bu durum da baskı, dışlama ve ırkçılık gibi durumları daha fazla tetiklemektedir (Accessnow, 2022). Bunun yanı sıra Haber-4 metninde geçen ”Siber Güvenlik Yönetmeliği” yönetmelik olması ve ayrıca kurallara ve disipline yönelik birtakım durumları içermesi itibarıyla, yönetmeliğe yönelik durumları içeren söz konusu cümleler ”Norm” kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Burada gözetim-güvenlik birlikteliğinde yeni bir disiplin faaliyeti ortaya koyan modern yönetim ilgili yönetmelik kapsamında AB’nin siber sistemini koruma altına almaya çalışmaktadır.

Haber-10 metninde geçen ”Dijital Hizmetler Yasası” yasa olması ve yine birtakım kurallar barındırıyor olması ve bu kurallarında disiplin ve denetim içeriyor olması, ilgili yasanın geçtiği cümlelerin ”Norm” kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

3) **Kod:** • Baskı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Büyük teknoloji firmalarına yönelik AB baskısı, kullanıcılar için birçok avantaj ve değişiklik getiriyor" (Euronews.com., 2024).

Baskı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Baskı" kodu başlığı altında yer alan "Haber-2'ye" ait metin; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Baskı" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metninde doğrudan anlatımla aktarılan "baskı" "şiddet" ve dolaylı anlatımla aktarılan "kurallara uyulması" ve "disiplin faaliyeti" gibi durumlar/ifadeler "Baskı" kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Haber-2 metninde geçen "*büyük teknoloji firmalarına yönelik AB baskısı*" cümlesindeki "baskı" ifadesi, kurallara uyulması manasında kullanıldığından ve disiplin faaliyeti içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümle "Baskı" koduyla kodlanmıştır. Burada Foucault'nun iktidarın teknikleri dediği denetim-disiplin teknikleriyle büyük teknoloji firmaları üzerinde bir kontrol kurmaya çalışan modern yönetim aynı zamanda bir tür gözetim faaliyeti yürütmektedir.

4) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yönetmelik, Birliğin her birimi için dahili bir siber güvenlik risk yönetimi, yönetişim ve kontrol çerçevesinin oluşturulmasına yönelik önlemleri ortaya koyuyor ve bunun Birlik birimleri tarafından uygulanmasını izlemek ve desteklemek için yeni bir Kurumlararası Siber Güvenlik Kurulu (IICB) oluşturuyor. Tehdit istihbaratı, bilgi alışverişi ve olaya müdahale koordinasyon merkezi, merkezi bir danışma organı ve bir hizmet sağlayıcı olarak AB kurumları, organları, ofisleri ve ajansları (CERT-EU) için Bilgisayar Acil Durum Müdahale Ekibi'nin genişletilmiş yetki alanını sağlar. Görev alanı doğrultusunda CERT-EU, Birlik kurumları, organları, ofisleri ve ajansları için Siber Güvenlik Hizmeti olarak yeniden adlandırıldı, ancak 'CERT-EU' kısa adını korudu" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa düzeyinde yapay zeka politikasının geliştirilmesini ve koordinasyonunu sağlayacak ve ayrıca yakında çıkacak Yapay Zeka Yasası'nın uygulanmasını ve icrasını denetleyecek olan, Komisyon bünyesinde bir Yapay Zeka Ofisi kurma kararı alındı" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Uzmanlar, AB'nin sınırlarının bir bilim kurgu filmine benzemeye başladığını söylüyor. Karma gerçeklik gözlükleri, insansız su altı araçları, 3 boyutlu radarlar, radyo frekansı analizörleri ve 360 kameralar; bunlar bir bilim kurgu filminden öğeler değil. AB sınırında kullanılanlar bunlar " (Euronews.com., 2024).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin "İktidar Laboratuvarı" kod başlığı altında yer alan "Haber-4'e", "Haber-5'e" ve "Haber-7'ye" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "İktidar Laboratuvarı" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinleri içerisinde *kurum, kuruluş, organ, politikalar ve yasal düzenlemeler* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler "İktidar Laboratuvarı" kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Panoptikon'u, iktidarın laboratuvarı olarak da nitelendiren Foucault, egemen gücün Panoptikon'daki birtakım teknikler (*disiplin, denetim, caydırma, gözün rolü*) aracılığıyla bir düzen inşa ettiğini ileri sürmekte ve Panoptikon'daki bu düzeni modern sisteme benzeten Foucault, 18. yüzyıl ve sonrasındaki yönetimlerin- iktidarların, Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini iddia etmektedir. Nitekim Panoptikon üzerinden bir modern iktidar teorisi (Panoptik gözetim teorisi) ortaya koyan Foucault, toplumsal alanı Panoptikon olarak belirlemekte ve toplumsal alan içindeki her bir parçayı da (*kurum, organ, kuruluş, yasal düzenlemeler, politikalar*) Panoptikon'daki teknikler (*disiplin, denetim, caydırma, gözün rolü*) üzerinden ele almaktadır. Bu bağlamda Haber-4 metninde geçen "yönetmelik, Birliğin her birimi için dahili bir siber güvenlik risk yönetimi, yönetim ve kontrol çerçevesinin oluşturulmasına yönelik önlemleri ortaya koyuyor ve bunun Birlik birimleri tarafından uygulanmasını izlemek ve desteklemek için yeni bir Kurumlararası Siber Güvenlik Kurulu (IICB) oluşturuyor" cümlesindeki "yönetmelik" ifadesi ve ilgili yönetmelik kapsamında Siber Güvenlik Kurulu'nun oluşturulması; Haber-5 metninde geçen "Yapay Zeka Ofisi'nin" kurulması; Haber-7 metninde geçen "teknolojik gözetim araçları", modern yönetimin teknoloji ve dijital alanında birtakım eylemlerini gerçekleştirmek için inşa ettiği uygulama alanlarıdır. Ayrıca söz konusu uygulama alanlarının gözetim teknikleriyle kontrol altında tutulması da, Foucault'nun modern iktidar teorisinde bahsettiği, "modern yönetimler/iktidarlar toplumsal alan içindeki her bir parçayı (*kurum, organ, kuruluş, yasal düzenlemeler, politikalar*)

Panoptikon'daki teknikler (disiplin, denetim, caydırma, gözün rolü) üzerinden ele almaktadır” düşüncesini destekler niteliktedir. Bunun yanı sıra, uygulama alanı olarak belirlediği laboratuvarlarında teknoloji ve dijital konularına ilişkin faaliyetler yürüten modern yönetim, teknolojik gözetim araçlarını ve uygulamalarını meşru kılmakta ve normalleştirmektedir.

5) **Kod:** • Güvenlik/Tehdit

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Su, enerji, yargı, sağlık ve biyometri gibi alanları yönetmek için kullanılan yapay zeka sistemleri ‘yüksek risk’ kapsamına alınarak, çok daha katı kurallar getiriyor" (BBC Türkçe, 2024).
- "Yasal düzenleme şunları içeriyor: Kabul edilemez risk: İnsanların temel haklarına yönelik açık bir tehdit olarak değerlendirilen yapay zeka sistemleri yasaklanacak. Bu kapsamda, insanları davranışlarından dolayı ödüllendiren ya da cezalandıran vatandaş takip sistemleri ya da insan davranışlarını manipüle etmeye çalışan yapay zeka sistemlerine izin verilmeyecek. Dini, siyasi ya da cinsel kimliklere dayalı bazı biyometrik tanımlama biçimleri ile işyerlerinde ya da okullarda duygu tespit sistemlerinin kullanılması da yasak kapsamında olacak. Kamuya açık alanlarda (zorunlu yasal gereklilikler hariç) kolluk kuvvetlerinin amaçları doğrultusunda gerçek zamanlı uzaktan biyometrik tanımlama gibi biyometrik sistemleri kullanmaları da yasaklanacak" (BBC Türkçe, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Margrethe Vestager, Dijital Çağa Uygun Bir Avrupa'dan Sorumlu Başkan Yardımcısı: Büyük platformların toplumumuz için oluşturduğu risk ne kadar yüksek olursa, Dijital Hizmetler Yasası'nın gereklilikleri de o kadar spesifik olur. Kurallarımızın herhangi bir şekilde ihlal edilmesini çok ciddiye alırız. Şu anda elimizde bulunan deliller, X'e karşı resmi bir dava açmak için yeterli. Komisyon, düzenlemenin gerektirdiği gibi, Avrupa vatandaşlarının çevrimiçi ortamda korunmasını sağlamak için X'in DSA'ya uygunluğunu dikkatli bir şekilde araştırarak" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yönetmelik, Birliğin her birimi için dahili bir siber güvenlik risk yönetimi, yönetim ve kontrol çerçevesinin oluşturulmasına yönelik önlemleri ortaya koyuyor ve bunun Birlik birimleri tarafından uygulanmasını izlemek ve desteklemek için yeni bir Kurumlararası Siber Güvenlik Kurulu (IICB) oluşturuyor. Tehdit istihbaratı, bilgi alışverişi ve olaya müdahale koordinasyon merkezi, merkezi bir danışma organı ve bir hizmet sağlayıcı olarak AB kurumları, organları, ofisleri ve ajansları (CERT-EU) için Bilgisayar Acil Durum Müdahale Ekibi'nin genişletilmiş yetki alanını sağlar. Görev alanı doğrultusunda CERT-EU, Birlik kurumları, organları, ofisleri ve ajansları için Siber Güvenlik Hizmeti olarak yeniden adlandırıldı, ancak 'CERT-EU' kısa adını korudu" (Europa.eu., 2024).
- "Avrupa Birliği Konseyi, Mart 2021 tarihli kararında, tüm AB personelini, verilerini, iletişim ağlarını, bilgi sistemlerini ve karar alma süreçlerini korumak için sağlam ve tutarlı bir güvenlik çerçevesinin önemini vurguladı. Bu bağlamda Komisyon, Siber Güvenlik Yönetmeliği teklifini Mart 2022'de açıklamış ve Haziran 2023'te Avrupa Parlamentosu ve Konseyi siyasi anlaşmaya varmıştır" (Europa.eu., 2024).
- "Johannes Hahn, Bütçe ve İdari Komisyon Üyesi: Siber tehditler daha yaygın hale geldikçe ve siber saldırganlar daha karmaşık hale geldikçe, Birlik birimleri arasında yüksek düzeyde ortak bir siber güvenlik elde etmek, açık, verimli, güvenli ve dayanıklı bir AB kamu yönetimi sağlamak için çok önemlidir. Yönetmelik, Birlik kuruluşlarının siber güvenliğini güçlendirir" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Komisyon bugün, AB değerlerine ve kurallarına saygılı, güvenilir Yapay Zekanın (AI) geliştirilmesinde Avrupalı startup'ları ve KOBİ'leri desteklemek için bir önlem paketi başlattı. Bu, AB'de güvenilir yapay zekanın geliştirilmesini, konuşlandırılmasını ve benimsenmesini destekleyecek olan dünyanın ilk kapsamlı Yapay Zeka yasası olan AB Yapay Zeka Yasası üzerinde Aralık 2023'te varılan siyasi anlaşmanın ardından geldi" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Komisyon, jeopolitik gerilimlerin ve derin teknolojik değişimlerin arttığı bir dönemde AB'nin ekonomik güvenliğini güçlendirmek için beş girişimi kabul etti. Paket, Haziran 2023 Avrupa Ekonomik Güvenlik Stratejisi uyarınca AB ekonomisi için ticaretin, yatırımın ve araştırmanın açıklığını korurken AB'nin ekonomik güvenliğini artırmayı amaçlıyor" (Europa.eu., 2024).
- "Komisyon, çift kullanım potansiyeline sahip teknolojilerin araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) desteğinin artırılmasına yönelik seçeneklere ilişkin bir Beyaz Kitap ile bir kamuoyu müzakeresi başlatır. Başkan von der Leyen tarafından Kasım 2023'te açıklanan Beyaz Kitap, hem sivil hem de savunma amaçlı kullanılma potansiyeli olan kritik ve yeni gelişen teknolojilerde rekabet üstünlüğünü korumayı amaçlayan Avrupa Ekonomik Güvenlik Stratejisinin 'teşvik' boyutuna katkıda bulunuyor" (Europa.eu., 2024).
- "Margrethe Vestager, Dijital Çağa Uygun Bir Avrupa'dan Sorumlu Başkan Yardımcısı: AB'nin ekonomik güvenliği, teknolojik üstünlüğümüzü geliştirmeye ve istenmeyen teknoloji sızıntısını önlemeye bağlıdır. Rekabet gücümüzü ve dayanıklılığımızı güçlendirmek için çift kullanım potansiyeline sahip teknolojilerin araştırılması ve geliştirilmesi konusunda ortak bir yaklaşıma ihtiyacımız var. Ayrıca araştırma topluluğunun, Birliğimiz çapında araştırma güvenliğini artırmaya yönelik dengeli bir yaklaşımla günümüzün karmaşıklığını aşmasını sağlamak istiyoruz. Hem açık hem de güvenli bir şekilde, sorumlu bir şekilde iş birliği yapabilmemizi sağlamak için güçlerimizi birleştirerek, uluslararası iş birliğinin risklerini etkili ve orantılı bir şekilde ortadan kaldırmalıyız. Bunun nasıl en iyi şekilde yapılabileceği konusunda kamuoyunun fikirlerini bekliyoruz" (Europa.eu., 2024).
- "Valdis Dombrovskis, Başkan Yardımcısı ve Ticaretten Sorumlu Komisyon Üyesi: AB, bir ihracat merkezi olmaktan, yurt dışına yatırım yapmaktan ve pazarını ticarete ve yabancı yatırımcılara açık tutmaktan büyük fayda sağladı. Ancak bu fırsatlardan en iyi şekilde yararlanmaya devam etmek için, derin jeopolitik çalkantıların ve hızlı teknolojik değişimlerin yaşandığı bu dönemde karşılaştığımız riskler konusunda daha net görüşlü olmamız gerekiyor. Kendimizi daha iyi koruyabilmek, yatırımları daha güvenli hale getirebilmek ve hassas ürünlerin yanlış ellere geçmesini önlemek amacıyla ihracatını kontrol edebilmek için bu ortak

zorlukların üstesinden gelme konusundaki anlayışımızı ve koordinasyonumuzu geliştirmeliyiz. Ekonomik güvenliğimizi artırmak, açık ekonomik modelimizi korumamızı ve risklere karşı daha etkin hareket etmemizi sağlayacaktır" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Uzmanlar, AB'nin sınırlarının bir bilim kurgu filmine benzemeye başladığını söylüyor. Karma gerçeklik gözlükleri, insansız su altı araçları, 3 boyutlu radarlar, radyo frekansı analizörleri ve 360 kameralar; bunlar bir bilim kurgu filminden öğeler değil. AB sınırında kullanılanlar bunlar" (Euronews.com., 2024).
- "Bir milyondan fazla insanın Avrupa'ya sığınma talebinde bulunduğu 2015 Göç Krizi'nden bu yana, AB ve ortakları göçü 'yönetmek' amacıyla giderek daha güçlü, en ileri teknolojileri kullanmaya başladı" (Euronews.com., 2024).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Güvenlik/Tehdit" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e", "Haber-3'e", "Haber-4'e", "Haber-5'e", "Haber-6'ya" ve "Haber-7'ye" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinleri içerisinde "*tehdit, risk, güvenlik riskleri*" gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler Güvenlik/Tehdit kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Haber-1 metninde geçen "*yapay zeka sistemleri 'yüksek risk' kapsamına alınarak, çok daha katı kurallar getiriyor*" cümlesindeki, "yüksek risk" ifadesi, güvenliğe yönelik birtakım durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin bireysel faaliyetleri kısıtlayan, gözetim ve çok fazla tehdit barındıran yapay zeka sistemlerini, risk kategorisinde değerlendirmesi ve bu sistemlerin yasaklanmasına ilişkin birtakım düzenlemeler ortaya koyması önemlidir; ancak söz konusu sistemlerin yasaklanması ve akabinde gözetim tekniklerinden olan disiplin-denetim teknikleri kapsamında daha katı kurallı birtakım yasal düzenlemelerin yürürlüğe konulması yeni gözetim faaliyetlerini beraberinde getirmiştir. Nitekim modern yönetimin yürürlüğe koyduğu Yapay Zeka Yasası, AB vatandaşını yapay zekanın birtakım zararlarından korurken; aynı yasa "öteki" olarak nitelendirilen kişiye/kişilere aynı korumayı sağlamamaktadır. Burada "AB Yapay Zeka

Yasası, biyometrik kitle gözetimi ve tahmine dayalı polislik sistemlerini mümkün kılan sistemler de dahil olmak üzere yapay zekanın en tehlikeli kullanımlarından bazılarını gerektiği gibi yasaklamayı başaramıyor“ (Accessnow, 2024). Özellikle göçmenler açısından söz konusu yasa, yine riskler barındırıyor. Yapay Zeka Yasası AB vatandaşları için ya da birtakım alanlar için olumlu durumlar içerse de ilgili yasal düzenlemenin birtakım zayıflıkları bulunmaktadır ve bu zayıflıklar çoğunlukla göç alanındaki zayıflıklardır.

Bunun yanı sıra Haber-3'te geçen *“büyük platformların toplumumuz için oluşturduğu risk ne kadar yüksek olursa, Dijital Hizmetler Yasası'nın gereklilikleri de o kadar spesifik olur“* cümlesindeki “risk“ ifadesi, yine güvenliğe yönelik birtakım durumları barındırdığından dolayı söz konusu ifadenin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit“ koduyla kodlanmıştır. Burada AB toplumunun güvenliğini ön plana alarak sosyal medya platformlarını da tehdit barındıran alanlar olarak nitelendiren modern yönetim, bir yandan tehdit yaratan söz konusu gözetim platformlarını kontrol altında tutarken, diğer yandan AB vatandaşları için risk barındıran gözetim platformlarının denetlenmesi için yeni yasal düzenlemeler ortaya koymakta; ancak modern yönetimin yürürlüğe koyduğu söz konusu yasal düzenlemeler denetim, disiplin ve gözetim içerdiğinden dolayı modern yönetimin bir tür paradoks içinde olduğu söylenebilir. Yani gözetime karşı gözetim faaliyeti yürütmek, söz konusu paradoksu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra toplumsal yaşamı güvenlik adı altında daha korunaklı bir hale getirmeye çalışan modern yönetim aslında bir noktada tüm toplumu bir gözetime ve denetime tabi tutmakta ve bu gözetimi; gerek yasal düzenlemelerle gerek kurumlarla gerek yasaklarla gerek caydırıcı uygulamalarla yapmaktadır.

Haber-4 metninde geçen *“yönetmelik, Birliğin her birimi için dahili bir siber güvenlik risk yönetimi, yönetişim ve kontrol çerçevesinin oluşturulmasına yönelik önlemleri ortaya koyuyor ve bunun Birlik birimleri tarafından uygulanmasını izlemek ve desteklemek için yeni bir Kurumlar arası Siber Güvenlik Kurulu (IICB) oluşturuyor“* cümlesindeki, “siber güvenlik“ ifadesi güvenliğe ilişkin durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit“ koduyla kodlanmıştır. Burada AB'nin siber alandaki güvenliğini sağlamak ve birtakım tehlikeleri önceden tespit edebilmek için Siber Güvenlik Kurulu'nu oluşturan modern yönetimin, güvenlik-gözetim birlikteliğinde teknolojik gözetim faaliyetlerini meşru kıldığı söylenebilir. Nitekim ilgili haber metninde siber güvenliğe yönelik alınan önlemler arasında; *“tehdit istihbaratı, bilgi alışverişi ve olaya müdahale koordinasyon merkezi, merkezi bir danışma organı ve bir hizmet sağlayıcı olarak AB kurumları, organları, ofisleri ve ajansları (CERT-EU) için Bilgisayar Acil Durum Müdahale Ekibi'nin“* yer alması bu durumu destekler niteliktedir.

Haber-5 metninde geçen *“Komisyon bugün, AB değerlerine ve kurallarına saygılı, güvenilir Yapay Zekanın (AI) geliştirilmesinde Avrupalı startup'ları ve KOBİ'leri desteklemek için bir önlem paketi başlattı”* cümlesindeki “güvenilir Yapay Zeka Yasası” ifadesi, güvenliğe yönelik birtakım durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Burada güvenilir olmayan yapay zeka sistemlerine karşı güvenilir yapay zeka yasasını çıkartan modern yönetim, bir yandan mevcut yapay zeka sistemlerinin bireysel faaliyetleri izleyen tekniklerini ortadan kaldırmaya çalışmakta bir yandan da zararlı yapay zeka sistemlerine karşı oluşturduğu yapay zeka yasasıyla yeni gözetim faaliyetlerine yol açmaktadır. Bu yasa kapsamında ortaya çıkan ya da çıkabilecek gözetim faaliyetlerini şöyle sıralamak mümkündür: İlk olarak; ilgili yasa birtakım disiplin ve denetim faaliyetleri içermektedir ve aslında bu durum AB vatandaşını yine kontrol ve gözetim altında tutmanın kodlarını taşımaktadır. İkinci olarak; söz konusu yasa, AB üyesi olmayan vatandaşlar ve savaştan kaçanlar gibi hareket halindeki insanlar üzerindeki etkilerini ele almamaktadır. Yani yasa, AB’nin göç bağlamında uygulamaya koyduğu yapay zeka sistemlerini içermemektedir. AB sınırlarında kullanılan yalan dedektörlerinden biyometrik tanımlama sistemlerine kadar, AB göç politikaları bağlamında bu tür sistemleri ilgili yasada yasaklamamakta ve kullanımına izin vermektedir (Accessnow, 2022). Bu bağlamda modern yönetimin disiplin tekniklerinden oluşan ilgili yasa, her ne kadar olumlu kabul edilse de bireyi terbiye etmenin ve ötekini ise caydırmanın kurallarını içermektedir.

Haber-6 metninde geçen *“AB’nin ekonomik güvenliği, teknolojik üstünlüğümüzü geliştirmeye ve istenmeyen teknoloji sızıntısını önlemeye bağlıdır”* cümlesindeki “teknoloji sızıntısı” ifadesi, güvenliğe ilişkin birtakım durumları içerdiğinden dolayı bu tür ifadelerin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit” kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Burada modern yönetimin ticari verimlilik ve güvenlik adı altında, birtakım teknoloji destekli uygulamaları ve sistemleri desteklediği söylenebilir. Nitekim modern yönetimin, AB’nin ekonomik güvenliğini teknolojik üstünlüğüne bağlaması bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir.

Haber-7 metninde geçen *“bir milyondan fazla insanın Avrupa’ya sığınma talebinde bulunduğu 2015 Göç Krizi’nden bu yana, AB ve ortakları göçü ‘yönetmek’ amacıyla giderek daha güçlü, en ileri teknolojileri kullanmaya başladı”* cümlesindeki “göç krizi” ifadesi, güvenliğe yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit” kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Burada AB sınırlarına yönelen göçü tehdit olarak nitelendiren modern yönetimin, güvenlik adı altında ileri teknolojik gözetim sistemlerini devreye koyduğu söylenebilir. Nitekim AB sınırlarında yer alan ve AB’yi

çepeçevre saran 3 boyutlu radarlar, insansız su altı araçları, kameralar, radyo frekans analizörleri bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir.

6) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: BBC Türkçe Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Su, enerji, yargı, sağlık ve biyometri gibi alanları yönetmek için kullanılan yapay zeka sistemleri 'yüksek risk' kapsamına alınarak, çok daha katı kurallar getiriyor" (BBC Türkçe, 2024).
- "Yeni yasa ile yapay zeka uygulamasına risk temelli bir yaklaşımla yaklaşılabilecek. Bu uygulamanın yaratacağı riskler, 'en yüksek' ve 'en düşük', 'kabul edilemez' ve 'spesifik şeffaflık riski' olarak sınıflandırılıyor" (BBC Türkçe, 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Dijital yasa yalnızca içeriği denetlemekle ilgili değil. Aynı zamanda sahte Gucci çantaların, korsan Nike spor ayakkabılarının ve diğer tehlikeli ürünlerin satışını ve pazarlanmasını da durdurmayı amaçlıyor" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Komisyonu, X'in risk yönetimi, içerik denetimi, reklam şeffaflığı ve araştırmacılar için veri erişimi ile bağlantılı alanlarda Dijital Hizmetler Yasası'nı (DSA) ihlal edip etmediğini değerlendirmek için resmi işlemler başlattı" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa düzeyinde yapay zeka politikasının geliştirilmesini ve koordinasyonunu sağlayacak ve ayrıca yakında çıkacak Yapay Zeka Yasası'nın uygulanmasını ve icrasını denetleyecek olan, Komisyon bünyesinde bir Yapay Zeka Ofisi kurma kararı alındı" (Europa.eu., 2024).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Disiplin/Denetim" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e", "Haber-2'ye", "Haber-3'e" ve "Haber-5'e" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinleri içerisinde "denetim/takip", "disiplin faaliyetleri", "yasal düzenlemeler", "güvenlik sistemleri" gibi durumları içeren cümleler "Disiplin/Denetim" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Haber-1 metninde geçen *"yapay zeka sistemleri 'yüksek risk' kapsamına alınarak, çok daha katı kurallar getiriyor"* ve *"yeni yasa ile yapay zeka uygulamasına risk temelli bir yaklaşımla yaklaşılacak"* cümlelerindeki "katı kurallar" ve "yeni yasa" ifadeleri, disipline yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır. Her şeyi disiplin tekniğiyle kurala bağlayan modern yönetim bireye, topluma ya da birtakım yasalarla, düzenlemelerle caydırmak istediği taraflara, her an ne yapıp ne yapmaması gerektiğini hatırlatmaktadır (Foucault, 2019:44-45). Bu bağlamda ilgili haber metninde geçen ifadeler de göz önünde bulundurulduğunda, modern yönetim yapay zeka sistemlerinin kullanımını yapay zeka yasasıyla bir kurala bağlamıştır. Ancak, modern yönetimin bir yandan yapay zekanın bireysel faaliyetleri gözetleyen yönlerini denetim altında tutması bir yandan da yürürlüğe koyduğu yasa itibarıyla gözetim-güvenlik birlikteliğinde yeni bir gözetime yol açması, modern yönetimin bir tür çelişki içinde olduğunu göstermekte ve ayrıca gözetimin yerleşik bir hal aldığını da göstermektedir.

Birtakım disiplin ve denetim teknikleriyle, toplumsal yaşamı bir kurala bağlayan modern yönetimler/iktidarlar; inşa ettikleri yasal düzenlemelerle, kurumlarla, politikalarla bir sınır çizmektedirler ve toplumsal yaşamı bir tür gözaltı merkezine çevirmektedirler (Foucault, 2015) Gözetim sadece yüz yüze veya bizzat kameralarla yapılan izlemeyi içermemektedir. Foucault'nun iktidarın teknikleri dediği disiplin, denetim ve caydırma teknikleriyle de gözetim yapılmaktadır ve bu teknikler çoğunlukla modern yönetimlerin yasal düzenlemelerinde, kurumlarında ve politikalarında görülmektedir. Bu bağlamda Haber-2 metninde geçen *"Dijital yasa yalnızca içeriği denetlemekle ilgili değil"* cümlesinde, denetleme faaliyetinin bir yasa kapsamında gerçekleştiriliyor olması ilgili cümlenin "Denetim/Disiplin" koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Burada söz konusu yasa olumlu kabul edilse de Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; ilgili yasanın kural, disiplin, caydırma ve denetim içeriyor olması modern yönetimin gözetim faaliyeti olarak kabul edilebilir. Bunun yanı sıra Haber-3 metninde

modern yönetimin yine Dijital Hizmetler Yasası kapsamında bahsi geçen sosyal medya platformunu denetim altına alması, bir yasa kapsamında uygulanan disiplin faaliyetini göstermektedir ve bu disiplin tekniği yine Foucault'nun iktidarın teknikleri dediği durum bağlamında değerlendirilmiştir.

Haber-5 metninde geçen ifadelerle bakıldığında ise burada modern yönetimin yapay zeka yasasının uygulanması ve denetlenmesi için yapay zeka ofisini kurması, yine modern yönetimin disiplin ve denetim faaliyetleri kapsamında değerlendirilmiştir. Ayrıca bu tür yasalar ya da politikalar modern yönetimlerin güvenliği açısından normal kabul edilse de güvenlik adı altında daha fazla gözetim sistemlerinin kullanımını ve uygulamalarını teşvik edeceği de söylenebilir.

7) **Kod:** • Kimlik

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- " 'Akışı kişiselleştirmeme' seçeneği: Yapay zeka tarafından önerilen videoları kapatabilirsiniz. 'Otomatik öneri sistemleri' denilen algoritmalar insanların profillerine göre akışlarında ne göreceklerine karar veriyor ve kapatılamıyordu; ancak Avrupalılar artık bunları kapatılabilecek" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Margrethe Vestager, Dijital Çağa Uygun Bir Avrupa'dan Sorumlu Başkan Yardımcısı: Büyük platformların toplumumuz için oluşturduğu risk ne kadar yüksek olursa, Dijital Hizmetler Yasası'nın gereklilikleri de o kadar spesifik olur. Kurallarımızın herhangi bir şekilde ihlal edilmesini çok ciddiye alırız. Şu anda elimizde bulunan deliller, X'e karşı resmi bir dava açmak için yeterli. Komisyon, düzenlemenin gerektirdiği gibi, Avrupa vatandaşlarının çevrimiçi ortamda korunmasını sağlamak için X'in DSA'ya uygunluğunu dikkatli bir şekilde araştırarak" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Komisyon bugün, AB değerlerine ve kurallarına saygılı, güvenilir Yapay Zekanın (AI) geliştirilmesinde Avrupalı startup'ları ve KOBİ'leri desteklemek için

bir önlem paketi başlattı. Bu, AB'de güvenilir yapay zekanın geliştirilmesini, konuşlandırılmasını ve benimsenmesini destekleyecek olan dünyanın ilk kapsamlı Yapay Zeka yasası olan AB Yapay Zeka Yasası üzerinde Aralık 2023'te varılan siyasi anlaşmanın ardından geldi" (Europa.eu., 2024).

- "Komisyonun 2020'de yayınlanan Yapay Zeka Beyaz Kitabı, Avrupa'da yapay zeka için net bir vizyon ortaya koyuyor: mükemmellik ve güven ekosistemi" (Europa.eu., 2024).

- "Thierry Breton, İç Pazardan Sorumlu Komisyon Üyesi: Bugün, yapay zeka için 'hammaddeleri' (bilgi işlem gücü, veriler, algoritmalar ve yetenek) bir araya getiren Yapay Zeka Fabrikalarının lansmanını duyuruyoruz. Avrupa'daki yapay zeka start-up'ları için tek durak noktası olarak hizmet verecek ve onların en gelişmiş yapay zeka modellerini ve endüstriyel uygulamaları geliştirmelerine olanak sağlayacak. Avrupa'yı güvenilir yapay zeka için dünyanın en iyi yeri haline getiriyoruz" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Margrethe Vestager, Dijital Çağa Uygun Bir Avrupa'dan Sorumlu Başkan Yardımcısı: AB'nin ekonomik güvenliği, teknolojik üstünlüğümüzü geliştirmeye ve istenmeyen teknoloji sızıntısını önlemeye bağlıdır. Rekabet gücümüzü ve dayanıklılığımızı güçlendirmek için çift kullanım potansiyeline sahip teknolojilerin araştırılması ve geliştirilmesi konusunda ortak bir yaklaşıma ihtiyacımız var" (Europa.eu., 2024).

- "Valdis Dombrovskis, Başkan Yardımcısı ve Ticaretten Sorumlu Komisyon Üyesi: AB, bir ihracat merkezi olmaktan, yurt dışına yatırım yapmaktan ve pazarını ticarete ve yabancı yatırımcılara açık tutmaktan büyük fayda sağladı. Ancak bu fırsatlardan en iyi şekilde yararlanmaya devam etmek için, derin jeopolitik çalkantıların ve hızlı teknolojik değişimlerin yaşandığı bu dönemde karşılaştığımız riskler konusunda daha net görüşlü olmamız gerekiyor. Kendimizi daha iyi koruyabilmek, yatırımları daha güvenli hale getirebilmek ve hassas ürünlerin yanlış ellere geçmesini önlemek amacıyla ihracatını kontrol edebilmek için bu ortak zorlukların üstesinden gelme konusundaki anlayışımızı ve koordinasyonumuzu geliştirmeliyiz. Ekonomik güvenliğimizi artırmak, açık ekonomik modelimizi

korumamızı ve risklere karşı daha etkin hareket etmemizi sağlayacaktır" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Access.now.org Haber Metni (Haber-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

▪ "İlgili yasa, gözetleme teknolojisinin sınırsız kullanımına yönelik cezasızlığı etkili bir şekilde kanunlaştırıyor ve gözetleme teknolojisinin gelecekte kullanımı için tehlikeli bir emsal oluşturuyor. Aslına bakılırsa, Yapay Zeka Yasası yasa koyucuları, kolluk kuvvetlerine yönelik kritik incelemeleri büyük ölçüde sınırladı ve ırkçı ve ayrımcı gözetimin giderek daha fazla kullanılmasına olanak sağladı. Her şeyden önce, bu boşluklar göçmenlere, ırkçılığa ve halihazırda yetkililer tarafından hedef alınmanın ve aşırı gözetimin yükünü çeken diğer dışlanmış topluluklara zarar verecektir" (Accessnow.org., 2024).

Kimlik Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Kimlik" kodu başlığı altında yer alan "Haber-2'ye", "Haber-3'e", "Haber-5'e", "Haber-6'ya" ve "Haber-9'a" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Kimlik" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinleri içerisinde "ten rengi" "din-inanç" ve "etnik köken" gibi durumları çağrıştıran cümle/cümleler "kimlik" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla etiketlenmiştir.

Haber-2 metninde geçen "*Otomatik öneri sistemleri denilen algoritmalar insanların profillerine göre akışlarında ne göreceklerine karar veriyor ve kapatılamıyordu; ancak Avrupalılar artık bunları kapatılabilecek*" cümlesindeki "Avrupalılar" ifadesi, etnik kimliğe yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler "Kimlik" koduyla kodlanmıştır. Burada bir tür gözetim algoritmasıyla Avrupalıyı ve ötekiyi ayırt eden yapay zeka sistemi, gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırma tekniğini destekler niteliktedir. Modern yönetimlerin kimliksel sınıflandırma tekniği gelişen teknolojiyle birlikte daha da ilerlemiştir. Kimliksel sınıflandırma faaliyetleri için modern yönetimler tarafından yapay zeka sistemlerinin devreye koyulması ve bu tür sistemlerin birtakım güvenlik gerekçeleriyle normalleştirilmesi ve meşru kılınması, bir yandan bireyi ve toplumu disipline ederken ve tek tipleştirirken; bir yandan da öteki olarak nitelendirilen kimliklerin daha fazla baskıya maruz kalmalarına yol açmaktadır. Nitekim söz konusu yapay zeka sistemleri yalnızca sosyal medya uygulamaları için geçerli değildir; ilgili sistemler toplumsal yaşamın neredeyse her yerinde

varlık göstermektedir. Özellikle AB'nin göç ve sınır kontrolleri bağlamında da kullandığı yapay zeka sistemleri, yolcuları meşru ve gayrimeşru olarak ayırmakta ve bu tür bir sınıflandırmayla da söz konusu yolcular şiddete veya baskıya maruz kalabilmektedirler (Accessnow, 2022).

Haber-3 metninde geçen *“Komisyon, düzenlemenin gerektirdiği gibi, Avrupa vatandaşlarının çevrimiçi ortamda korunmasını sağlamak için X'in DSA'ya uygunluğunu dikkatli bir şekilde araştırarak”* cümlesindeki “Avrupa vatandaşları” ifadesi, etnik kimliğe yönelik bir durumu içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler “Kimlik” koduyla kodlanmıştır. Burada Avrupalı kimliğini ön plana çıkartarak bir güvenlik söylemi inşa eden modern yönetimin, Avrupalı kimliğini birtakım zararlı teknolojik uygulamalardan korumak için Dijital Hizmetler Yasası kapsamında bir tür denetim/disiplin faaliyeti gerçekleştirdiği söylenebilir. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; ilgili denetim/disiplin faaliyetleri her ne kadar gözetim içermiyor olarak kabul edilse de hem söz konusu yasa hem de modern yönetimin bu yasa kapsamında denetime başvurması bir tür gözetim faaliyetidir.

Haber-5'te geçen *“Komisyon bugün, AB değerlerine ve kurallarına saygılı, güvenilir Yapay Zekanın (AI) geliştirilmesinde Avrupalı startup'ları ve KOBİ'leri desteklemek için bir önlem paketi başlattı”* cümlesindeki “AB değerleri” ve “Avrupalı” ifadeleri etnik kimliğe yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler “Kimlik” koduyla kodlanmıştır. Burada Avrupa'nın güvenliği ya da Avrupalının güvenliği söylemi üzerinden bir güvenlik söylemi inşa eden modern yönetim, teknolojik ve dijital alanlarda Avrupalının güvenliğini sağlamak için “güvenilir” yapay zeka sistemlerinin geliştirilmesine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır. Nitekim söz konusu güvenlik söylemiyle Avrupalı kimliğini ön plana çıkartarak bir yandan kimliksel sınıflandırma yapan modern yönetim, bir yandan da güvenilir olmaları şartıyla yapay zeka sistemlerinin geliştirilmesine izin vermektedir. Yapay zeka sistemlerinin kullanımı, kullanılan alana göre farklılıklar taşımaktadır. Bu bağlamda ilgili yapay zeka sistemleri sınır kontrollerinin izlenmesi ve gözetimi için kullanılıyorsa, bu sistemler öteki olarak nitelendirilen üzerinde baskıya yol açabilir ve aynı zamanda şiddet görmelerine de neden olabilir. Bunun yanı sıra “güvenilir” yapay zeka sistemleri yalnızca Avrupa vatandaşının korunması için uygulamaya konulacaksa, bu da güvenlik adı altında gözetimi meşru kılmanın bir başka boyutunu oluşturacaktır. Yani gözetimi sonlandırmak için yine gözetim sistemlerine başvurmak paradoksal döngüyü beraberinde getirecektir. Ancak en nihayetinde yine modern iktidarın/egemen gücün, kontrolü ve gözetimi var olmaya devam edecektir.

Haber-6 metninde geçen *“AB'nin ekonomik güvenliği, teknolojik üstünlüğümüzü geliştirmeye ve istenmeyen teknoloji sızıntısını önlemeye bağlıdır”* cümlesindeki AB'nin güvenliği söylemi yine bir tür kimliksel sınıflandırma faaliyeti içerdiğinden dolayı ilgili

faaliyeti çağrıştıran cümleler “Kimlik” koduyla kodlanmıştır. Burada ekonomik güvenliği teknolojik üstünlüğe bağlayan modern yönetimin, güvenlik adı altında gözetim teknolojilerini ve sistemlerini meşru kılmaya çalıştığı da söylenebilir.

Haber-9 metninde geçen “*Yapay Zeka Yasası yasa koyucuları, kolluk kuvvetlerine yönelik kritik incelemeleri büyük ölçüde sınırladı ve ırkçı ve ayrımcı gözetimin giderek daha fazla kullanılmasına olanak sağladı*” cümlesindeki “ırkçı ve ayrımcı gözetim” ifadesi ilgili cümlelerin “Kimlik” koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Burada modern yönetimin yürürlüğe koyduğu Yapay Zeka Yasası eleştirilmekle birlikte söz konusu yasanın ne tür bir duruma yol açtığı da belirtilmektedir. Nitekim yapay zeka sistemleri her ne kadar etkili, verimli ve hızlı kabul edilse de yanlış kullanıldığı takdirde yapay zekanın olumluluğu değil olumsuzluğu dikkat çekecektir.

8) **Kod:** • Kontrol Sistemleri

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Uzmanlar, AB'nin sınırlarının bir bilim kurgu filmine benzemeye başladığını söylüyor. Karma gerçeklik gözlükleri, insansız su altı araçları, 3 boyutlu radarlar, radyo frekansı analizörleri ve 360 kameralar; bunlar bir bilim kurgu filminden öğeler değil. AB sınırında kullanılanlar bunlar" (Euronews.com., 2024).

Kontrol Sistemleri Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin “Kontrol Sistemleri” kod başlığı altında yer alan “Haber-7’ye” ait metin; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler “Kontrol Sistemleri” koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metni içerisinde doğrudan anlatımla aktarılan “karma gerçeklik gözlükleri”, “kameralarla izleme”, “insansız su altı araçları”, “3 boyutlu radarlar”, “radyo frekans analizörleri” gibi araçlar/durumlar modern yönetimin kontrol araçları kapsamında değerlendirilmiş ve kontrol sistemleri koduyla etiketlenmiştir. Burada Haber-7 metninde geçen ifadeler göz önünde bulundurulduğunda modern yönetimin teknolojik gözetim araçlarıyla AB sınırlarını bir tür gözaltı merkezine çevirdiği ve tüm bu gözetim araçlarını da güvenlik gerekçesiyle meşru kıldığı söylenebilir.

9) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "İşlemlerin resmi olarak başlatılmasının ardından Komisyon, örneğin ek bilgi talepleri göndererek, görüşmeler veya incelemeler gerçekleştirerek kanıt toplamaya devam edecektir" (Europa.eu., 2024).
- "Thierry Breton, İç Pazardan Sorumlu Komisyon Üyesi: Bugün X'e karşı resmi davanın açılması, DSA ile birlikte büyük çevrimiçi platformların 'umursanmayacak kadar büyük' gibi davranma devrinin sona erdiğini açıkça ortaya koyuyor. Artık açık kurallarımız, ön yükümlülüklerimiz, güçlü gözetimimiz, hızlı yaptırımlarımız ve caydırıcı yaptırımlarımız var ve vatandaşlarımızı ve demokrasilerimizi korumak için araç kutumuzu tam olarak kullanacağız. Şimdi, X'in, AB'de yasadışı içerik ve dezenformasyonun yayılması ve güçlendirilmesine karşı mücadele, platformların şeffaflığı ve kullanıcı arayüzünün tasarımına ilişkin DSA yükümlülüklerine uyumu konusunda derinlemesine bir araştırma başlatacağız" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Europa.eu Haber Metni (Haber-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Yönetmelik, Birliğin her birimi için dahili bir siber güvenlik risk yönetimi, yönetim ve kontrol çerçevesinin oluşturulmasına yönelik önlemleri ortaya koyuyor ve bunun Birlik birimleri tarafından uygulanmasını izlemek ve desteklemek için yeni bir Kurumlar-arası Siber Güvenlik Kurulu (IICB) oluşturuyor. Tehdit istihbaratı, bilgi alışverişi ve olaya müdahale koordinasyon merkezi, merkezi bir danışma organı ve bir hizmet sağlayıcı olarak AB kurumları, organları, ofisleri ve ajansları (CERT-EU) için Bilgisayar Acil Durum Müdahale Ekibi'nin genişletilmiş yetki alanını sağlar. Görev alanı doğrultusunda CERT-EU, Birlik kurumları, organları, ofisleri ve ajansları için Siber Güvenlik Hizmeti olarak yeniden adlandırıldı, ancak 'CERT-EU' kısa adını korudu" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Uzmanlar, AB'nin sınırlarının bir bilim kurgu filmine benzemeye başladığını söylüyor. Karma gerçeklik gözlükleri, insansız su altı araçları, 3 boyutlu radarlar, radyo frekansı analizörleri ve 360 kameralar; bunlar bir bilim kurgu filminden öğeler değil. AB sınırında kullanılanlar bunlar" (Euronews.com., 2024).
- "Sınırdaki 'Aşırı güç'. En çarpıcı örnekler Avrupa sınırlarından gelmektedir. Türkiye veya Balkanlar'dan kaçak göçmen geçişini engellemek amacıyla sınır bölgelerinde kullanılan termal görüntüleme kameraları, gece görüş gözlükleri, cep telefonlarını tespit etmeye yönelik özel sensörler, takip cihazları ve gözetleme kuleleri de eklendi. Yakalanmaları halinde göçmenler genellikle geri itme olarak bilinen yasa dışı bir uygulamayla derhal sınır dışı ediliyor" (Euronews.com., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Access.now.org Haber Metni (Haber-8)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB Yapay Zeka Yasası yalnızca polisin ve göç yetkililerinin mevcut cezasızlık kültürünü sağlamlaştıracak ve onları en dışlanmış topluluklara karşı zararlı yapay zeka sistemleri kullanmaya devam etmeye teşvik edecek. Bir kez daha AB'nin dijital politikaları, herkesin temel haklarına açık bir saldırı anlamına gelen baskıcı gözetim için bir test ortamı olarak kullanılıyor" (Accessnow.org., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Access.now.org Haber Metni (Haber-9)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "İlgili yasa, gözetleme teknolojisinin sınırsız kullanımına yönelik cezasızlığı etkili bir şekilde kanunlaştırıyor ve gözetleme teknolojisinin gelecekte kullanımı için tehlikeli bir emsal oluşturuyor. Aslına bakılırsa, Yapay Zeka Yasası yasa koyucuları, kolluk kuvvetlerine yönelik kritik incelemeleri büyük ölçüde sınırladı ve ırkçı ve ayrımcı gözetimin giderek daha fazla kullanılmasına olanak sağladı. Her şeyden önce, bu boşluklar göçmenlere, ırkçılığa ve halihazırda yetkililer tarafından hedef alınmanın ve aşırı gözetimin yükünü çeken diğer dışlanmış topluluklara zarar verecektir" (Accessnow.org., 2024).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Gözetleme/İzleme" kodu başlığı altında yer alan "Haber-3'e", "Haber-4'e", "Haber-7'ye", "Haber-8'e" ve "Haber-9'a" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler

“Gözetleme/İzleme” koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinleri içerisinde “bürokratik gözetim“, “izlemek“, “veri gözetimi“ “takip etmek“, “incelemek“, “gözetim faaliyetlerini içeren denetimler“ gibi durumları çağrıştıran ya da içeren cümleler, gözetime ve izlemeye yönelik durumlar bağlamında değerlendirilmiş ve “Gözetleme/İzleme“ koduyla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-3 metninde geçen *“artık açık kurallarımız, ön yükümlülüklerimiz, güçlü gözetimimiz, hızlı yaptırımlarımız ve caydırıcı yaptırımlarımız var ve vatandaşlarımızı ve demokrasilerimizi korumak için araç kutumuzu tam olarak kullanacağız“* cümlesindeki “güçlü gözetim“, “caydırıcı yaptırımlar“ ifadeleri, gözetime yönelik durumları içerdiğinden dolayı söz konusu ifadeleri içeren ya da çağrıştıran cümleler “Gözetleme/İzleme“ koduyla kodlanmıştır. Burada Avrupa vatandaşının güvenliği söylemi üzerinden hareket eden modern yönetimin, güvenlik adı altında gözetim sistemlerini ve uygulamalarını meşru kıldığı söylenebilir. Nitekim Foucault’nun iktidarın teknikleri dediği; gözetim, caydırma, disiplin ve denetim teknikleri, modern yönetimin söz konusu söylemlerinde de yer almakla birlikte modern yönetimin bu teknikleri kullanmak için de birtakım yasal düzenlemeleri devreye koyduğu ve bu şekilde bir kontrol kurduğu söylenebilir.

Haber-4 metninde geçen *“yönetmelik, Birliğin her birimi için dahili bir siber güvenlik risk yönetimi, yönetim ve kontrol çerçevesinin oluşturulmasına yönelik önlemleri ortaya koyuyor ve bunun Birlik birimleri tarafından uygulanmasını izlemek ve desteklemek için yeni bir Kurumlar-arası Siber Güvenlik Kurulu (IICB) oluşturuyor“* cümlesindeki “izlemek“ ifadesi gözetime yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler “Gözetleme/İzleme“ koduyla kodlanmıştır. Burada AB’nin siber faaliyetlerinin korunması için Siber Güvenlik Kurulu’nu oluşturan modern yönetim, ilgili kurul aracılığıyla birtakım verilerin takibini ve gözetimini gerçekleştirmektedir. Söz konusu kurul gözetime dayalı denetim-disiplin faaliyeti yürüttüğünden dolayı gözetimle ilişkilendirilmiştir. Denetim ve disipline dayalı gözetimler her ne kadar gözetim faaliyeti olarak görülme de Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında izlenen, takip edilen, analiz edilen, incelenen, kurallarla desteklenen her şey gözetim faaliyetidir.

Haber-7 metninde geçen *“karma gerçeklik gözlükleri, insansız su altı araçları, 3 boyutlu radarlar, radyo frekansı analizörleri ve 360 kameralar“* ve *“Türkiye veya Balkanlar’dan kaçak göçmen geçişini engellemek amacıyla sınır bölgelerinde kullanılan termal görüntüleme kameraları, gece görüş gözlükleri, cep telefonlarını tespit etmeye yönelik özel sensörler, takip cihazları ve gözetleme kuleleri de eklendi“* cümlelerinde, gözetime ve izlemeye yönelik gözetim araçlarının yer alması ilgili cümlelerin “Gözetleme/İzleme“ koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Burada Avrupa’nın güvenliği söylemi üzerinden hareket eden

modern yönetimin, Avrupa sınırlarını korumak için güvenlik adı altında çok yönlü teknolojik gözetim araçlarını meşru kıldığı söylenebilir. Diğer yandan bu tür gözetim araçları Avrupa vatandaşını korumak amacı taşısa da söz konusu gözetim araçları en nihayetinde gözetlemeye ve bireysel faaliyetleri kısıtlamaya ve kontrol altında tutmaya yöneliktir. Bunun yanı sıra modern yönetimin bu tür teknolojik sistemlerin sınırlarda kullanımına izin vermesi, öteki olarak nitelendirilen kişi/kişiler üzerinde birtakım şiddet durumlarının ve geri itmelerin yaşanmasında etkili olmaktadır.

Haber-8 ve Haber-9 metninde ön plana çıkan durum AB'nin yapay zeka yasasına yönelik eleştirilerdir. Nitekim bu eleştiriler, modern yönetimin ilgili yasa kapsamında gözetimin olumsuz yönü olarak nitelendirilebilecek durumlara izin vermesiyle ya da imkan yaratmasıyla ortaya çıkmıştır. Söz konusu yasa kapsamında modern yönetimin bir yandan AB vatandaşını zararlı gözetim sistemlerinden korumaya çalışması; ancak diğer yandan yapay zekanın dışlayan, ırka dayalı ayırım yapan yönünü ilgili yasa kapsamında yasaklamaması, modern yönetimin bir tür çelişkisi olarak yorumlanabilir. Bunun yanı sıra burada söz konusu AB'nin ya da modern yönetimin çıkarları olduğunda, AB değerlerinin ve AB hukukunun göz ardı edildiği de söylenebilir.

10) **Kod:** • Dışlama

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Euronews.com Haber Metni (Haber-7)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

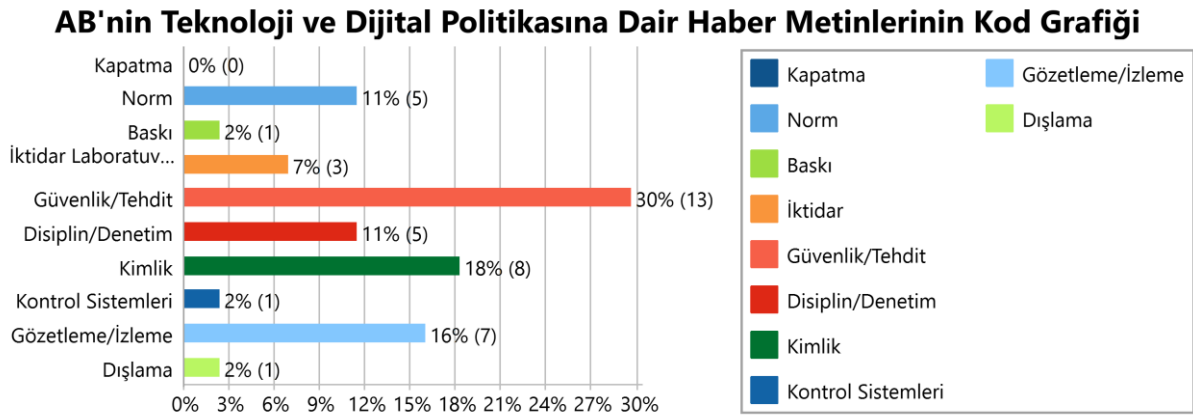
- "Sınırdaki 'Aşırı güç'. En çarpıcı örnekler Avrupa sınırlarından gelmektedir. Türkiye veya Balkanlar'dan kaçak göçmen geçişini engellemek amacıyla sınır bölgelerinde kullanılan termal görüntüleme kameraları, gece görüş gözlükleri, cep telefonlarını tespit etmeye yönelik özel sensörler, takip cihazları ve gözetleme kuleleri de eklendi. Yakalanmaları halinde göçmenler genellikle geri itme olarak bilinen yasa dışı bir uygulamayla derhal sınır dışı ediliyor" (Euronews.com., 2024).

Dışlama Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Dışlama" kodu başlığı altında yer alan "Haber-7'ye" ait metin; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Dışlama" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metni içerisinde "gözetlemeye ilişkin teknolojik araçların kullanımı", "geri itmek", "sınır dışı etmek" gibi ifadelerin geçtiği cümleler "Dışlama" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla

kodlanmıştır. Bu bağlamda ilgili haber metninde geçen “sınır bölgelerinde kullanılan termal görüntüleme kameraları, gece görüş gözlükleri, cep telefonlarını tespit etmeye yönelik özel sensörler, takip cihazları ve gözetleme kuleleri” modern yönetimin, AB’nin güvenliği söylemi neticesinde uygulamaya koyduğu gözetim sistemleri ve uygulamalarıdır. Burada “AB’nin güvenliği” ve “öteki” söylemi üzerinden bir güvenlik söylemi inşa eden modern yönetimin, ilgili güvenlik söylemi kapsamında değerlendirdiği ötekiyi; bu tür gözetim sistemleriyle takip etmesi, gözetlemesi ve bu vesileyle sınır dışı etmesi bir tür dışlama faaliyeti olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra AB sınırlarında kullanılan bu tür gözetim sistemleri başlı başına dışlamaya ilişkin durumları içermekle birlikte ilgili sınırlarda tehdit olarak nitelendirilen kişilerin geri itilmesi ayrıca bir dışlama faaliyetidir.

Grafik 4.9.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB’nin teknoloji ve dijital politikasına dair haber metinlerinin -Grafik 4.9’daki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun “Güvenlik/Tehdit” kodu olduğu söylenebilir. Burada güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB’nin teknoloji ve dijital politikasına dair haber metinlerinde, güvenlik/tehdit koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB’nin teknoloji ve dijital politikasına dair haber metinlerinde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. Bu teori aynı zamanda Michel Foucault’nun modern iktidar teorisi olarak da bilinmektedir. Jeremy Bentham’ın “Panoptikon” hapisane tasarımı inceleyen Foucault, modern iktidarların/yönetimlerin Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298). Ayrıca ilgili teoride Foucault gözetimi; daha çok modern yönetimlerin/iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin

uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Yine Foucault’ya göre; gözetim, denetim, disiplin ve caydırma mekanizmaları üzerine inşa edilen düzende modern yönetim, mutlak suretle her şeyi engellemekte ve kısıtlamaktadır ve ayrıca güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bu bağlamda ilgili teori kapsamında değerlendirilen ilgili haber metinlerinde güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkması, Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde bahsettiği *“modern yönetim güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır”* durumunu destekler niteliktedir. Bunun yanı sıra ilgili haber metinlerinde modern yönetim çoğunlukla “yapay zeka tehdidi”, “güvenilir yapay zeka sistemleri” ve “AB’nin güvenliği” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa etmekte ve bu söylemler neticesinde de; Yapay Zeka Yasası’nı ve Dijital Hizmetler Yasası’nı yürürlüğe koymaktadır. Ancak söz konusu yasaların yine gözetim faaliyeti içermesi ve özellikle ilgili Yapay Zeka Yasası’nda; AB üyesi olmayan ve AB sınırlarına göç etmek zorunda kalan kişiler üzerindeki etkisinin ele alınmaması ve ayrıca söz konusu yasanın AB sınırlarında kullanılan ve dışlama içeren gözetim sistemlerini kapsamaması ve AB sınırları içerisinde üretilen zararlı gözetim teknolojisinin ihracını yasaklamaması, ilgili yasanın boşluklarla dolu olduğunu ve daha çok modern yönetimin çıkarları ekseninde oluşturulduğunu göstermektedir.

4.2.1.2.3.2. AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Analizi ve Kodları

Burada ise; AB’nin Dijital Hizmetler Yasası metni analiz edilmiş, kodlanmış ve grafiğe aktarılmıştır.

Tablo 4.11. AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Kaynağını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo		
No.	Metnin Kaynağı	İlişkili Kodlar
1	AB Dijital Hizmetler Yasası Metni (Europa.eu)	Disiplin/Denetim, Norm, İktidar Laboratuvarı, Güvenlik/Tehdit, Kontrol Sistemleri, Gözetleme/İzleme

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB dijital hizmetler yasası metninde “Kapatma” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Dijital Hizmetler Yasası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bu Yönetmelik, güvenli, öngörülebilir ve güvenilir bir çevrimiçi ortam sağlamak amacıyla iç pazardaki aracılık hizmetlerine uygulanan kuralları tamamen uyumlu hale getirmekte, yasal içeriğin çevrimiçi olarak yayılması ve dezenformasyon veya diğer içeriklerin yayılmasının yaratabileceği toplumsal riskleri ele almakta ve Şart'ta yer alan temel hakların etkili bir şekilde korunduğu ve yeniliğin kolaylaştırıldığı bir ortam sunmaktadır" (Europa.eu., 2024).
- "Bu Tüzüğün amacı, yeniliği kolaylaştıran ve temel hakların Şart'ta koruma altına alındığı güvenli, öngörülebilir ve güvenilir bir çevrimiçi ortam için uyumlaştırılmış kurallar belirleyerek aracılık hizmetleri iç pazarının düzgün işleyişine katkıda bulunmaktır. Tüketicinin korunması ilkesi etkin bir şekilde korunmaktadır" (Europa.eu., 2024).

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Dijital Hizmetler Yasası Metninin “Norm” kodu başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Norm” koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metin içerisinde *yönetmelik*, *tüzük*, *yasa*, *antlaşma maddeleri*, *kararları* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler “Norm” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

AB Dijital Hizmetler Yasası metninde geçen *"bu Yönetmelik, güvenli, öngörülebilir ve güvenilir bir çevrimiçi ortam sağlamak amacıyla iç pazardaki aracılık hizmetlerine uygulanan kuralları tamamen uyumlu hale getirmekte"* cümlesindeki “yönetmelik” ifadesi ve bu yönetmelik kapsamında getirilen kurallar, norma yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler “Norm” koduyla kodlanmıştır. Burada AB'nin dijital ortamdaki güvenliği söylemi üzerinden hareket eden modern yönetimin, bu söylem üzerinden bir norm oluşturduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra kurallara ve disipline etmeye yönelik birtakım

durumları içeren ilgili yasada modern yönetim, “beden ve davranış çokluklarına kimi normlar dayatarak onlar üzerinde bu şekilde hakimiyet kurmaktadır” (Foucault, 2019:16).

3) **Kod:** • Baskı

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB dijital hizmetler yasası metninde “Baskı” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

4) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Dijital Hizmetler Yasası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bu tür güvenilir işaretleyici statüsü, diğer şeylerin yanı sıra, yasa dışı içerikle mücadelede özel uzmanlığa ve yeterliliğe sahip olduğunu ve özenli, doğru ve objektif bir şekilde çalıştığını kanıtlamış bireylere değil, yalnızca kuruluşlara verilmelidir. Bu tür kuruluşlar, terör içeriği için ulusal kolluk kuvvetleri yetkililerinin veya Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı'nın '(Europol)' internet yönlendirme birimleri gibi kamuya açık olabilir veya sivil toplum kuruluşları ve çocukların cinsel istismarı materyallerini bildirmek için INHOPE yardım hatları ağının bir parçası olan kuruluşlar ve yasa dışı ırkçı ve yabancı düşmanı ifadeleri çevrimiçi olarak bildirmeyi taahhüt eden kuruluşlar gibi özel veya yarı kamu kuruluşları olabilir" (Europa.eu., 2024).
- "'Avrupa Dijital Hizmetler Kurulu' (Kurul) adında, aracı hizmet sağlayıcılarının denetimi konusunda Dijital Hizmetler Koordinatörlerinden oluşan bağımsız bir danışma grubu oluşturulur" (Europa.eu., 2024).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Dijital Hizmetler Yasası metninin “İktidar Laboratuvarı” kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “İktidar Laboratuvarı” koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metin içerisinde *kurumlar, organlar, politikalar, anlaşmalar, yasal düzenlemeler, tüzük ve kararnameler* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler “İktidar Laboratuvarı” kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda AB Dijital Hizmetler Yasası egemen gücün ya da iktidarın, dijital ortamdaki faaliyetlerini belirlediği ve bu yasa içinde birtakım kurallar ortaya koyduğu bir alan

olması ve bir tür disiplin-denetim mekanizması olması sebebiyle ilgili yasa iktidar laboratuvarı kodu kapsamında değerlendirilmiştir. Bu tür uygulamalar ve araçlar sayesinde modern yönetimler ya da modern iktidarlar daha kolay nüfuz kurabilmektedirler. Nitekim söz konusu uygulama alanı olarak nitelendirilen yasa, bir yandan disiplini bir yandan caydırmayı bir yandan denetimi ve bir yandan da gözetimi barındırdığından dolayı modern yönetim, bedenler ve durumlar üzerinde bu tür araçlar ve uygulamalar aracılığıyla kontrol kurabilmektedir.

5) **Kod:** • Güvenlik/Tehdit

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Dijital Hizmetler Yasası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bu Yönetmelik, güvenli, öngörülebilir ve güvenilir bir çevrimiçi ortam sağlamak amacıyla iç pazardaki aracılık hizmetlerine uygulanan kuralları tamamen uyumlu hale getirmekte, yasal içeriğin çevrimiçi olarak yayılması ve dezenformasyon veya diğer içeriklerin yayılmasının yaratabileceği toplumsal riskleri ele almakta ve Şart'ta yer alan temel hakların etkili bir şekilde korunduğu ve yeniliğin kolaylaştırıldığı bir ortam sunmaktadır" (Europa.eu., 2024).
- "Güvenli, öngörülebilir ve güvenilir bir çevrimiçi ortam sağlama hedefine ulaşmak amacıyla, bu Yönetmeliğin amacı doğrultusunda 'yasadışı içerik' kavramı, çevrimdışı ortamdaki mevcut kuralları geniş anlamda yansıtmalıdır. Özellikle, bu kavramın, şekline bakılmaksızın, yürürlükteki yasa uyarınca yasa dışı nefret söylemi, terörist içerik ve yasa dışı ayrımcı içerik gibi kendisi yasa dışı olan ya da yasa dışı faaliyetlerle ilgili olması nedeniyle yürürlükteki kuralların yasa dışı kıldığı bilgilere atıfta bulunulduğu anlaşılmalıdır" (Europa.eu., 2024).
- "Aracılık hizmetleri, bilginin hızlı ve emniyetli bir şekilde iletilmesini sağlamak ve çevrimiçi ekosistemin tüm katılımcılarının rahatlığını sağlamak için çevrimiçi olarak gerçekleştirilen ve sürekli gelişen çok çeşitli ekonomik faaliyetleri kapsar" (Europa.eu., 2024).
- "Örneğin, belirli içerik öğeleri, (AB) 2017/541 sayılı Direktifin 21. maddesi anlamında terörizme teşvik gibi kamuya yönelik bir tehdit şüphesine yol açabilir. Bu gibi durumlarda, barındırma hizmeti sağlayıcısı, bu tür şüpheleri gecikmeden yetkili kolluk kuvvetlerine bildirmelidir" (Europa.eu., 2024).
- "Kriz zamanlarında, çok büyük çevrimiçi platform sağlayıcılarının, bu Yönetmelik kapsamındaki diğer yükümlülükleri dikkate alınarak alacakları önlemlerin yanı sıra, acilen bazı özel önlemlerin alınmasına ihtiyaç duyulabilir. Bu

bağlamda, Birlikte veya Birliğin önemli bir bölümünde kamu güvenliğine veya kamu sağlığına yönelik ciddi bir tehdide yol açabilecek olağanüstü durumların ortaya çıkması durumunda ortaya çıkan kriz değerlendirilmelidir. Bu tür krizler, yeni ortaya çıkan çatışmalar veya terör eylemleri de dahil olmak üzere silahlı çatışmalardan veya terör eylemlerinden, deprem ve kasırga gibi doğal afetlerden, ayrıca salgın hastalıklardan ve halk sağlığına yönelik diğer ciddi sınır ötesi tehditlerden kaynaklanabilir" (Europa.eu., 2024).

- "Barındırma hizmeti sağlayıcısı, bir kişi veya kişilerin hayatına veya güvenliğine yönelik tehdit içeren bir suçun işlendiği, gerçekleşmekte olduğu veya gerçekleşmesi muhtemel olduğuna dair şüphe uyandıran herhangi bir bilgidен haberdar olduğunda, İlgili Üye Devletin veya Üye Devletlerin kolluk kuvvetleri veya adli makamlarını şüpheleri konusunda derhal bilgilendirecek ve mevcut tüm ilgili bilgileri sağlayacaktır" (Europa.eu., 2024).
- "Barındırma hizmetleri sağlayıcısının ilgili Üye Devleti makul bir kesinlikle tanımlayamadığı durumlarda, yerleşik olduğu veya yasal temsilcisinin ikamet ettiği veya kurulduğu Üye Devletin kolluk makamlarını bilgilendirecek veya Europol'ü veya her ikisini birden bilgilendirecektir" (Europa.eu., 2024).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Dijital Hizmetler Yasası Metninin "Güvenlik/Tehdit" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metin içerisinde *tehdit*, *risk*, *terörizm*, *kriz*, *güvenlik* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler Güvenlik/Tehdit kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda AB'nin Dijital Hizmetler Yasası metninde geçen "*bu tür krizler, yeni ortaya çıkan çatışmalar veya terör eylemleri de dahil olmak üzere silahlı çatışmalardan veya terör eylemlerinden, deprem ve kasırga gibi doğal afetlerden, ayrıca salgın hastalıklardan ve halk sağlığına yönelik diğer ciddi sınır ötesi tehditlerden kaynaklanabilir*" cümlesindeki tehdit söylemi, ilgili metindeki cümlelerin "Güvenlik/Tehdit" kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada AB'nin dijital ortamdaki güvenliği söylemi üzerinden hareket eden modern yönetimin, disiplin-denetim eksenli bir yasa ortaya koyduğu ve bu yasa kapsamında da AB'nin güvenliğine ilişkin aykırı davranan kişileri/kurumları takip ettiği ve denetlediği söylenebilir. İlgili yasa kapsamında bir yandan bürokratik gözetim bir yandan da veri gözetim faaliyeti yürüten modern yönetim,

veri gözetimi aracılığıyla kişisel veri sistemleri üzerinden kişilerin/kurumların faaliyetlerini, uygulamalarını ve iletişimlerini araştırmakta ve izlemektedir. Bürokratik gözetim aracılığıyla da dijital faaliyetlerin yürütüldüğü tüm AB kurumlarında ve AB vatandaşlarının dijital ortamdaki faaliyetlerinde, bir tür gözetim faaliyeti yürütmektedir. Nitekim modern yönetimin dijital ortamdaki tehdidi tespit edebilmesi için AB içindeki faaliyetleri de takip etmesi gerekir. Bu faaliyetler bireysel faaliyetler olduğu gibi kurumsal faaliyetler de olabilir. AB içindeki tüm dijital sistemi gözetlemeyi, güvenlik adı altında ilgili yasa aracılığıyla meşrulaştıran modern yönetim, burada AB vatandaşını ya da AB kurumlarını zararlı teknolojik ve dijital uygulamalardan ve gözetimlerden korumaya çalışsa da uygulamaya koyduğu yasa aracılığıyla yine bir tür gözetim faaliyeti yürütmektedir. Burada ilgili yasa aracılığıyla Foucault'nun modern iktidarın teknikleri dediği; gözetim, denetim, disiplin ve caydırma teknikleriyle bir kontrol kuran modern yönetim ilk olarak disiplin tekniğiyle her şeyi kurala bağlamakta; ikinci olarak AB içindeki dijital faaliyetleri denetlemekte; üçüncü olarak tehdit olarak nitelendirdiği kişileri/durumları bu yasa vesilesiyle caydırmakta ve dördüncü olarak da; barındırma hizmeti sağlayıcılarına gözetim yapma konusunda izin vermekte ya da imkan yaratmaktadır ve tüm bu durumları güvenlik adı altında meşru kılan modern yönetim, bu tür yasal düzenlemeler aracılığıyla bireyin bedeni ve faaliyetleri üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde ise güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9).

6) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Dijital Hizmetler Yasası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "iç pazarın işleyişini korumak ve geliştirmek amacıyla Birlik düzeyinde hedeflenen tek tip, etkili ve orantılı zorunlu kurallar dizisi oluşturulmalıdır" (Europa.eu., 2024).
- "Üye Devletler, bu Yönetmelik'te açıkça belirtilmediği sürece, bu Tüzüğün kapsamına giren konulara ilişkin ek ulusal gereklilikleri kabul etmemeli veya sürdürmemelidir; çünkü bu, bu Tüzüğün amaçlarına uygun olarak aracılık hizmetleri sağlayıcıları için geçerli olan tam uyumlaştırılmış kuralların doğrudan ve yeknesak uygulanmasını etkileyecektir" (Europa.eu., 2024).
- "Güvenli, öngörülebilir ve güvenilir bir çevrimiçi ortam sağlama hedefine ulaşmak amacıyla, bu Yönetmeliğin amacı doğrultusunda 'yasa dışı içerik' kavramı, çevrimdışı ortamdaki mevcut kuralları geniş anlamda yansıtmalıdır" (Europa.eu., 2024).

- "Hizmet alıcısının, barındırma hizmeti sağlayıcısının yetkisi veya kontrolü altında hareket ettiği durumlarda sorumluluk muafiyeti geçerli olmamalıdır" (Europa.eu., 2024).
- "Her Üye Devletin hukuk sistemine ve söz konusu hukuk alanına bağlı olarak, kolluk kuvvetleri de dahil olmak üzere ulusal adli veya idari makamlar, aracı hizmet sağlayıcılarına bir veya daha fazla yasa dışı içerik unsuruna karşı harekete geçme veya belirli spesifik bilgiler sağlar" (Europa.eu., 2024).
- "Bu Yönetmelik, aracılık hizmeti sağlayıcılarının, bu emirlerin etkisi hakkında ilgili makamları bilgilendirme yükümlülüğünü doğurmak amacıyla, bu tür emirlerin yerine getirmesi gereken yalnızca belirli asgari koşulları uyumlu hale getirmelidir" (Europa.eu., 2024).
- "Aracılık hizmeti sağlayıcısı, ilgili Birlik veya ulusal yasada belirtilen süre sınırlamalarına uygun olarak, bu tür emirlerin takibi konusunda fazla gecikme olmaksızın, emirleri veren makamı bilgilendirmelidir" (Europa.eu., 2024).
- "Özellikle sınır ötesi bir bağlamda, içeriğin yasa dışı olması doğrudan Birlikten kaynaklanmadığı sürece, emrin etkisi prensipte kararı veren Üye Devletin topraklarıyla sınırlı olmalıdır; kararı veren otorite, söz konusu hakların Birlik hukuku ve uluslararası hukuka uygun olarak ve uluslararası hoşgörünün çıkarlarını da dikkate alarak, söz konusu hakların daha geniş bir bölgesel kapsam gerektirdiğini düşünmektedir" (Europa.eu., 2024).
- "Üçüncü bir ülkede yerleşik olan ve Birlik içinde hizmet sunan aracılık hizmetleri sağlayıcıları, Birlik içinde yeterli yetkiye sahip bir yasal temsilci belirlemeli ve yasal temsilcilerine ilişkin bilgileri ilgili makamlara sağlamalı ve kamuya açık hale getirmelidir" (Europa.eu., 2024).
- "Aracılık hizmeti sağlayıcıları, hizmetlerinin sağlanmasını hangi gerekçelerle kısıtlayabileceklerine ilişkin bilgileri şart ve koşullarında açıkça belirtmeli ve güncel tutmalıdır. Özellikle, algoritmik karar verme ve insan incelemesi de dahil olmak üzere, içerik denetimi amacıyla kullanılan her türlü politika, prosedür, önlem ve araç ile kendi dahili şikayet ele alma sistemlerinin prosedür kuralları hakkında bilgi içermelidirler" (Europa.eu., 2024).
- "Tazminat, çevrimiçi platform sağlayıcılarının bu bağlamda aldığı kararlara her zaman açık olmalı ve yetkili Dijital Hizmetler Koordinatörünün gözetimine tabi olmalıdır" (Europa.eu., 2024).

- "Şeffaflığı sağlamak ve çevrimiçi platform sağlayıcılarının içerik denetleme kararlarının incelenmesini sağlamak ve yasa dışı içeriğin çevrimiçi yayılmasını izlemek için Komisyon, çevrimiçi platform sağlayıcılarının bilgilerin kullanılabilirliğini ve erişimini kaldırdıklarında veya başka şekilde kısıtladıklarında kararlarını ve gerekçelerini içeren bir veri tabanı tutmalı ve yayınlamalıdır" (Europa.eu., 2024).
- "Komisyon, Avrupa Dijital Hizmetler Kurulu'nun (Kurul) tavsiyesi üzerine, çok büyük çevrimiçi platform sağlayıcılarından ve çok büyük arama motoru sağlayıcılarından acil olarak bir kriz müdahalesi başlatmalarını talep edebilmelidir" (Europa.eu., 2024).
- "Denetimlerin etkili, verimli ve zamanında yapılmasını sağlamak için, çok büyük çevrimiçi platformlar ve çok büyük çevrimiçi arama motoru sağlayıcıları, denetçinin, uygun olduğu durumlarda algoritmik sistemlerle ilgili veriler de dahil olmak üzere, denetimi düzgün bir şekilde gerçekleştirmek için gerekli tüm ilgili verilere ve tesislere erişmesini sağlamak ve sözlü veya yazılı soruları yanıtlamak dahil olmak üzere, denetimleri yürüten kuruluşlara gerekli iş birliğini ve desteği sağlamalıdır" (Europa.eu., 2024).
- "Denetçiler ayrıca, incelenmiş araştırmacıların çalışmaları da dahil olmak üzere diğer nesnel bilgi kaynaklarından da yararlanabilmelidir. Çok büyük çevrimiçi platformların ve çok büyük çevrimiçi arama motorlarının sağlayıcıları, denetimin performansını baltalamamalıdır" (Europa.eu., 2024).
- "Aracılık hizmetleri sağlayıcıları, bu Tüzüğün uygulanmasına ilişkin olarak 61. maddede atıfta bulunulan Üye Devlet yetkilileri, Komisyon ve Kurul ile elektronik araçlarla doğrudan iletişim kurmalarını sağlayacak tek bir iletişim noktası belirler" (Europa.eu., 2024).
- "Çok büyük çevrimiçi platformların veya çok büyük çevrimiçi arama motorlarının sağlayıcıları, kuruluş Dijital Hizmetler Koordinatörüne veya Komisyona, gerekçeli talepleri üzerine ve söz konusu talepte belirtilen makul bir süre içinde, bu Yönetmeliğe uygunluğun izlenmesi ve değerlendirilmesi için gerekli verilere erişim sağlar" (Europa.eu., 2024).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Dijital Hizmetler Yasası metninin "Disiplin/Denetim" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metin içerisinde *denetim*, *denetçi*, *denetleme*, *kurallar dizisi*, *bürokratik faaliyetler*, *içerik denetimi*, *disiplin mekanizmaları*, *yönetmelik*, *tüzük* gibi durumları/kavramları içeren cümleler "Disiplin/Denetim" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Egemen gücün, iktidarını kurmasında ve sürdürmesinde, gözetim ve caydırma teknikleri önemli olduğu kadar disiplin ve denetim teknikleri de aynı derecede önemlidir. Nitekim daha çok Foucault'nun modern iktidar teorisiyle bütünleşen söz konusu teknikler, modern yönetimlerin ya da egemen güçlerin faaliyetlerini ve eylemlerini anlamak açısından yol göstericidir. Bu bağlamda modern iktidarın/yönetimin; bireyi ve toplumu ya da öteki olarak nitelendirdiği kimlikleri/kültürleri yönetmek için kullandığı etkili tekniklerinden biri olan disiplin tekniğini ya da disiplin mefhumunu Foucault şöyle açıklar: *"Disiplin esas olarak merkezcidir. Yani disiplin ancak bir mekanı yalıtılabildiği, bir parçayı belirleyebildiği ölçüde işleyebilir. Disiplin sıkıştırır, merkezleştirir, kapatır. Disiplinin ilk hareketi, iktidarını ve onun mekanizmalarının tam olarak ve sınırsızca işleyebildiği bir mekanın sınırlarını çizmektir. Disiplin, tanımı gereği, her şeyi kurala bağlar. Disiplin, hiçbir şeyin kendisinden kaçmasına izin vermez. Yalnızca bir şeylerin yapılmasını engellemekle yetinmez; disiplinin ilkesi, tam da en küçük şeylerin bile kendi hallerine bırakılmaması gerektiğidir. Disiplinin esas işlevi her şeyi engellemektir, hatta ve özellikle de ayrıntıyı"* (Foucault, 2019:43-45). Bu bağlamda AB'nin Dijital Hizmetler Yasası metninde geçen *"denetimlerin etkili, verimli ve zamanında yapılmasını sağlamak için, çok büyük çevrimiçi platformlar ve çok büyük çevrimiçi arama motoru sağlayıcıları, denetçinin, uygun olduğu durumlarda algoritmik sistemlerle ilgili veriler de dahil olmak üzere, denetimi düzgün bir şekilde gerçekleştirmek için gerekli tüm ilgili verilere ve tesislere erişmesini sağlamak ve sözlü veya yazılı soruları yanıtlamak dahil olmak üzere, denetimleri yürüten kuruluşlara gerekli iş birliğini ve desteği sağlamalıdır"* cümlesi, özellikle denetime, denetçiye ve denetlemeye ve disipline etmeye yönelik durumları içerdiğinden dolayı hem ilgili cümle hem de denetim ve disiplin barındıran diğer cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır. Söz konusu yasa kapsamında dijital faaliyetleri bir kurala bağlayan modern yönetimin, AB'nin güvenliği adı altında birtakım gözetim faaliyetlerini meşru kıldığı söylenebilir. Nitekim bu gözetim faaliyetlerini bürokratik gözetim ve veri gözetimi kapsamında

gerçekleştiren modern yönetim, dijital alandaki zararlı faaliyetleri bu tür gözetim teknikleriyle tespit etmektedir.

Bunun yanı sıra “Disiplin/Denetim“ kod başlığı altında yer alan AB’nin Dijital Hizmetler Yasası metninin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır: İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Hangi durumlar normalleştirilmektedir? Burada ilgili konu, AB’nin dijital ortamdaki güvenliğinin modern yönetim tarafından sağlanmaya çalışılmasıdır ve dolayısıyla bu güvenliğin sağlanması için de modern yönetim, zararlı ya da yasa dışı içerikler gibi kavramlar üzerinden bir güvenlik söylemi inşa etmiştir. Modern yönetimin bu güvenlik söylemi neticesinde de ilk olarak Dijital Hizmetler Yasası yürürlüğe konulmuş ardından da Avrupa Dijital Hizmetler Kurulu oluşturulmuştur. Söz konusu yasa kapsamında AB içindeki tüm dijital hizmetler bir denetlemeye tabi tutulmakta ve gözetime dair teknikler ilgili yasa aracılığıyla bizzat uygulanmaktadır. Burada ilgili gözetim yararlı bir gözetim olarak kabul edilse de bu yasanın ileri de hangi durumları meşru kılmak için araç olarak kullanılacağı bilinmemektedir. Her türlü yasanın, kurumun, politikanın neredeyse bir güvenlik söylemiyle inşa edildiği bir sistemde, kimin çıkarlarının korunmaya çalışıldığı müphem bir hal almaktadır. Bunun yanı sıra burada normalleştirilen durum, birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla her türlü bireysel ve kurumsal faaliyetlerin izlenmesi ve denetlenmesi olabilir. Nitekim bireyin güvenliği, toplumun güvenliği, Avrupa vatandaşının güvenliği gibi söylemler üzerinden normalleştirilen gözetim yasaları ve uygulamaları; bireyi, toplumu korumak ya da risk olarak nitelendirilen kimlikleri/durumları caydırmak amacı taşısa da en nihayetinde bir tür gözetimdir. Bunun yanı sıra “norm“ olarak kabul edilen ilgili yasal düzenlemeler aracılığıyla modern yönetimler/iktidarlar davranışları tek tipleştirmeye, hiyerarşiler kurmaya, ölçümler yaparak kimilerini hizaya getirmeye çalışırlar ve modern yönetimler beden ve davranış çokluklarına bu normları, normallik adı altında dayatarak bu şekilde bir hakimiyet kurarlar (Foucault, 2019:8-16).

7) **Kod:** • **Kimlik**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB dijital hizmetler yasası metninde “Kimlik” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

8) **Kod:** • **Kontrol Sistemleri**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Dijital Hizmetler Yasası

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Aracı hizmet sağlayıcılarının ayrıca, hizmet alıcıları için, özellikle telefon numaraları, e-posta adresleri, elektronik iletişim formları, sohbet robotları veya anlık mesajlaşma gibi kolayca erişilebilen araçlarla hızlı, doğrudan ve etkili iletişimi mümkün kılan tek bir iletişim noktası belirlemeleri de gerekli olmalıdır" (Europa.eu., 2024).

Kontrol Sistemleri Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Dijital Hizmetler Yasası Metninin "Kontrol Sistemleri" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Kontrol Sistemleri" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metin içerisinde yer alan kontrol ve iletişim araçları kontrol sistemleri kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda AB Dijital Hizmetler Yasası metninde geçen "*elektronik iletişim formları, sohbet robotları, hızlı iletişim araçları*" kontrole ve takibe yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler "Kontrol Sistemleri" koduyla kodlanmıştır.

9) Kod: • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Dijital Hizmetler Yasası

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bu tür hizmetler, internette iletilen bilgilerin sorunsuz ve verimli bir şekilde iletilmesini sağlamak için çok önemlidir. 'Barındırma hizmetleri' örnekleri arasında bulut bilişim, web barındırma, ücretli referans hizmetleri veya dosya depolama ve paylaşım da dahil olmak üzere çevrimiçi bilgi ve içerik paylaşımına olanak sağlayan hizmetler gibi hizmet kategorileri yer alır" (Europa.eu., 2024).
- "Ayrıca emirler, (AB) 2016/679 sayılı Yönetmeliğe ve bu Yönetmelikte belirtilen bilgilerin izlenmesine veya yasa dışı faaliyete işaret eden gerçekleri veya koşulları aktif olarak aramaya yönelik genel yükümlülüklerin yasaklanmasına uygun olarak verilmelidir" (Europa.eu., 2024).
- "Bu koşullar ve gereklilikler, Birlik hukuku ve kolluk kuvvetleri makamlarının bilgilerin ifşa edilmemesine ilişkin gizlilik taleplerine uygun olarak, yürürlükteki ulusal hukuk kapsamındaki saklama ve muhafaza kurallarına hâlel getirmemelidir. Bu koşullar ve gereklilikler, Üye Devletlerin, bu Tüzük dahil Birlik hukukuna ve

özellikle genel izleme yükümlülüklerinin yasaklanmasına uygun olarak bir ihlali önlemek için bir aracı hizmet sağlayıcısından talep etme olasılığını etkilememelidir" (Europa.eu., 2024).

- "Aracı hizmet sağlayıcılarının ayrıca, hizmet alıcıları için, özellikle telefon numaraları, e-posta adresleri, elektronik iletişim formları, sohbet robotları veya anlık mesajlaşma gibi kolayca erişilebilen araçlarla hızlı, doğrudan ve etkili iletişimi mümkün kılan tek bir iletişim noktası belirlemeleri de gerekli olmalıdır" (Europa.eu., 2024).

- "Tazminat, çevrimiçi platform sağlayıcılarının bu bağlamda aldığı kararlara her zaman açık olmalı ve yetkili Dijital Hizmetler Koordinatörünün gözetimine tabi olmalıdır" (Europa.eu., 2024).

- "Şeffaflığı sağlamak ve çevrimiçi platform sağlayıcılarının içerik denetleme kararlarının incelenmesini sağlamak ve yasa dışı içeriğin çevrimiçi yayılmasını izlemek için Komisyon, çevrimiçi platform sağlayıcılarının bilgilerin kullanılabilirliğini ve erişimini kaldırdıklarında veya başka şekilde kısıtladıklarında kararlarını ve gerekçelerini içeren bir veri tabanı tutmalı ve yayınlamalıdır" (Europa.eu., 2024).

- "Çok büyük çevrimiçi platformların veya çok büyük çevrimiçi arama motorlarının sağlayıcıları, kuruluş Dijital Hizmetler Koordinatörüne veya Komisyona, gerekçeli talepleri üzerine ve söz konusu talepte belirtilen makul bir süre içinde, bu Yönetmeliğe uygunluğun izlenmesi ve değerlendirilmesi için gerekli verilere erişim sağlar" (Europa.eu., 2024).

- "Komisyon, bu Bölüm kapsamında kendisine verilen görevleri yerine getirmek amacıyla, çok büyük çevrimiçi platformun ve çok büyük çevrimiçi arama motorlarının sağlayıcıları tarafından bu Tüzüğün etkili bir şekilde uygulanması ve uyumluluğunun izlenmesi için gerekli önlemler alınabilir ve Komisyon, kendi veri-tabanlarına ve algoritmalarına erişim ve bunlarla ilgili açıklamalar sağlamalarını emredebilir. Bu tür eylemler, çok büyük çevrimiçi platformun veya çok büyük çevrimiçi arama motorunun sağlayıcısına, bu Yönetmelik kapsamındaki yükümlülüklerin uygulanmasını ve bunlara uyulmasını değerlendirmek için gerekli görülen tüm belgeleri saklama yükümlülüğü getirmeyi içerebilir" (Europa.eu., 2024).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Dijital Hizmetler Yasası metninin "Gözetleme/İzleme" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metin içerisinde "bürokratik gözetim", "takip etmek", "incelemek", "izlemek" "gözetim faaliyetlerini içeren denetimler" gibi durumları çağrıştıran ya da içeren cümleler, gözetim ve izlemeye yönelik durumlar bağlamında değerlendirilmiş ve "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmıştır. Bu bağlamda AB Dijital Hizmetler Yasası metninde geçen *"bu Yönetmelikte belirtilen bilgilerin izlenmesine", "genel izleme yükümlülükleri", "Dijital Hizmetler Koordinatörünün gözetimine tabi olmalıdır", "içerik denetleme kararlarının incelenmesini sağlamak ve yasa dışı içeriğin çevrimiçi yayılmasını izlemek", "bu Yönetmeliğe uygunluğun izlenmesi ve değerlendirilmesi için gerekli verilere erişim sağlar", "çok büyük çevrimiçi arama motorlarının sağlayıcıları tarafından bu Tüzüğün etkili bir şekilde uygulanması ve uyumluluğunun izlenmesi için gerekli önlemler alınabilir ve Komisyon, kendi veri-tabanlarına ve algoritmalarına erişim ve bunlarla ilgili açıklamalar sağlamalarını emredebilir"* cümlelerinde izlemeye ve gözetlemeye yönelik ifadelerin yer alması ilgili ifadelerin geçtiği cümlelerin "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır.

Foucault, gözetim faaliyetlerini daha çok modern iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern iktidarların uygulamalarını toplumsal bir gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Nitekim modern iktidarların/yönetimlerin; bireyi, toplumu, risk ve tehdit olarak nitelendirdikleri durumları/kişileri kontrol altında tutma isteklerinin fazla olması ve kendi egemenliklerini koruma altına alma düşüncesi, daha fazla gözetim uygulamalarını ve araçlarını faaliyete koymalarına neden olmaktadır. Bu bağlamda söz konusu dijital hizmetler yasasının yürürlüğe konmasında modern yönetimin, dijital alandaki faaliyetlerini koruma altına alma düşüncesinin etkili olduğu söylenebilir ve ayrıca risk ve tehdit olarak gördüğü durumları ve kişileri de bu yasa vasıtasıyla caydırmaya çalıştığı ve diğer yandan da AB vatandaşlarının bireysel faaliyetlerini de bu yasa kapsamında denetlediği ve bu şekilde bir hakimiyet kurduğu söylenebilir. Nitekim Foucault'nun iktidarın teknikleri dediği; disiplin, caydırma, denetim ve gözetim bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir.

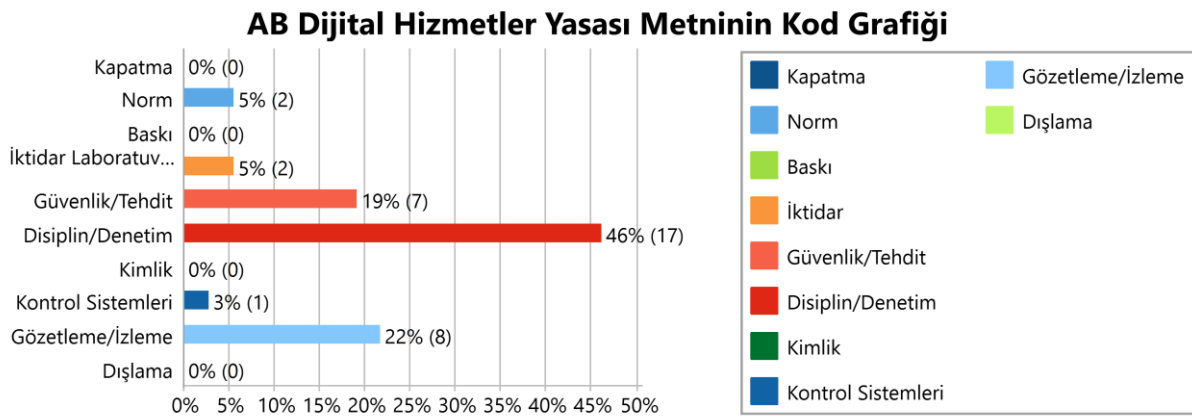
Bunun yanı sıra "Gözetleme/İzleme" kod başlığı altında yer alan AB Dijital Hizmetler Yasası metninin metodolojik analizi ise şu sorular kapsamında yapılmıştır:İlgili durum/konu nasıl inşa edilmektedir? Bu konu neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Burada ilgili konu modern yönetimin AB sınırları içindeki dijital faaliyetleri,

Dijital Hizmetler Yasası kapsamında kontrol altında tutmasıdır. Bu bağlamda “AB vatandaşlarının güvenliği” ve “zararlı içerikler” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa eden modern yönetim, “disiplin-denetim” ve “gözetim-denetim” birlikteliğinde AB sınırları içindeki dijital faaliyetleri denetim altına almıştır ve söz konusu söylemler neticesinde de Dijital Hizmetler Yasası’nı yürürlüğe koymuştur.

10) Kod: • Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB dijital hizmetler yasası metninde “Dışlama” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

Grafik 4.10.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin -Grafik 4.10’daki oranlar da göz önünde bulundurularak -merkezi/çekirdek kodunun “*Disiplin/Denetim*” kodu olduğu söylenebilir. Burada disiplin/denetim kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB dijital hizmetler yasası metninde, disiplin/denetim koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB dijital hizmetler yasası metninde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. Bu teori aynı zamanda Michel Foucault’nun modern iktidar teorisi olarak da bilinmektedir. Jeremy Bentham’ın “Panoptikon” hapishane tasarımını inceleyen Foucault, modern iktidarların/yönetimlerin Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298). Ayrıca ilgili teoride Foucault gözetimi; daha çok modern yönetimlerin/iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Yine

Foucault'ya göre; denetim, disiplin ve caydırma mekanizmaları üzerine inşa edilen düzende modern yönetim, mutlak suretle her şeyi engellemekte ve kısıtlamaktadır ve ayrıca güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bu bağlamda ilgili teori kapsamında değerlendirilen ilgili metinde disiplin/denetim kodunun ön plana çıkması, Foucault'nun Panoptik gözetim teorisinde modern yönetimin iktidar teknikleri dediği durumu destekler niteliktedir. Nitekim Foucault'nun, Bentham'ın Panoptikon'unu incelemesi neticesinde ortaya koyduğu bu teknikler “caydırma, denetim, disiplin ve gözün rolüdür.” Foucault'ya göre modern iktidar/yönetim, bu teknikler vasıtasıyla bireyin bedeni üzerinde tahakküm kurabilmekte ve ayrıca içinde bulunduğu yapı üzerinde de yine bu teknikler aracılığıyla kontrol kurabilmektedir.

4.2.1.2.4. AB'nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları

Tezin bu kısmında AB'nin çevre ve iklim politikasına ilişkin metinler; ESA yöntemiyle MAXQDA programında analiz edilmiş, kodlanmış ve grafiğe aktarılmıştır. Burada ilk olarak AB'nin çevre politikası ve iklim değişikliğiyle mücadele metinleri, ikinci olarak da AB'nin çevre ve iklim politikasına ilişkin farklı kaynaklar tarafından hazırlanan haber metinleri (6 adet haber metni) analiz edilmiş ve kodlanmıştır. İlgili metinler; 10 adet kod üzerinden (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Kimlik, Kontrol Sistemleri, İktidar Laboratuvarı, Norm, Güvenlik/Tehdit ve Kapatma*) ve her bir metin içindeki cümleler tek tek değerlendirilerek kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümleyle ilişkili bulunan söz konusu “kodun (kavram/kelime)” ve cümlenin analizi ise; teorik (Panoptik Gözetim Teorisi) ve metodolojik (Eleştirel Söylem Analizi) bilgiye bağlı kalınarak yapılmıştır. İlgili metinler içerisinde hangi koda dair bir veri bulunmadığı da ayrıca belirtilmiştir.

4.2.1.2.4.1. AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Analizi ve Kodları

Burada AB'nin çevre politikası ve iklim değişikliğiyle mücadele metinleri analiz edilmiş, kodlanmış ve grafiğe aktarılmıştır.

Tablo 4.12. AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Kaynağını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo		
No.	Metin Kaynakları	İlişkili Kodlar
1	AB Çevre Politikası Metni (Europa.eu)	Disiplin/Denetim, Norm, Güvenlik/Tehdit, İktidar

		Laboratuvarı, Gözetleme/İzleme, Kontrol Sistemleri
2	AB İklim Değişikliğiyle Mücadele Metni (Europa.eu)	Disiplin/Denetim, Norm, Güvenlik/Tehdit, Kontrol Sistemleri, Gözetleme/İzleme, İktidar Laboratuvarı

Kodlar ve Analiz:

1) **Kod:** • Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin çevre politikası ve iklim değişikliğiyle mücadele metinlerinde "Dışlama" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Çevre Politikası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ocak 2019'da Komisyon, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri hakkında, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini ilerletmek için üç senaryo ortaya koyan '2030'a Kadar Sürdürülebilir Bir Avrupa'ya Doğru' başlıklı bir yansıma belgesi sundu. Parlamento, belirli Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri uygulama hedeflerini tanımlayarak, 2030 için somut çıktılar önererek ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ilerlemesinin raporlanması ve izlenmesine yönelik bir mekanizma oluşturarak tüm AB ve Üye Devlet eylemlerine rehberlik etmeyi öneren en ileri senaryoya desteğini ifade etti" (Europa.eu., 2023).
- "Mayıs 2016'da Komisyon, AB çevre mevzuatının tam olarak uygulanmasına yardımcı olmak için tasarlanmış yeni bir araç olan Çevresel Uygulama İncelemesini başlattı; bu araç, mevcut AB mevzuatı kapsamındaki izleme ve raporlama yükümlülüklerinin uygunluk kontrolü (Düzenleyici Uygunluk ve Performans Programı - REFIT) ile el ele gider ve böylece bu mevzuatın daha basit ve daha az maliyetli hale getirilmesi sağlanır" (Europa.eu., 2023).

- "AB aynı zamanda kara, deniz, atmosfer ve iklim değişikliğine ilişkin uydu gözlem verileri sağlayan Avrupa Dünya Gözlem Programını (Copernicus) da yürütmektedir. Havaya, suya ve toprağa salınan kirleticilerle ilgili olarak, Avrupa Kirletici Salınım ve Aktarım Kaydı (E-PRTR), AB'deki 30.000'den fazla endüstriyel tesisten önemli çevresel veriler sağlamaktadır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB İklim Değişikliğiyle Mücadele Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Ayrıca, Yönetişim Yönetmeliği ilk kez, izleme ve raporlama kuralları da dahil olmak üzere, AB Enerji Birliği ve İklim Eylemi hedeflerine yönelik ilerlemeyi takip etmek için şeffaf bir yönetim süreci uyguluyor. Üye Devletler, 2021-2030 dönemi için entegre ulusal enerji ve iklim enerjisi planlarını kabul etmekle yükümlüdür. Eylül 2020'de Komisyon, nihai planların değerlendirmesini yaptı ve bunların, 2030 için bir hedef açığı bulunan enerji verimliliği muafiyeti ile Birliğin 2030 hedefleriyle genel tutarlılığını doğruladı. Yönetişim süreci aynı zamanda deneyimleri yansıtmak ve on yılın geri kalanında yeni fırsatlardan yararlanmak için planları her iki yılda bir güncelleme fırsatı da sağlar" (Europa.eu., 2024).
- "Uluslararası deniz taşımacılığında kaynaklanan CO2 emisyonları önemli düzeydedir ve önemli ölçüde artması beklenmektedir. AB, küresel bir yaklaşım için baskı yaparken, gemilerden kaynaklanan CO2 emisyonlarının azaltılmasına yönelik ilk adım olarak, AB çapında bir izleme, raporlama ve doğrulama sistemi kurmuştur. Büyük gemiler, diğer ilgili bilgilerle birlikte, AB limanlarına giderken ve bu limanlarda salınan doğrulanmış CO2 emisyonlarını izlemeli ve yıllık olarak raporlamalıdır" (Europa.eu., 2024).
- "Son olarak, bağımsız bilimsel tavsiyenin önemi göz önüne alındığında, Parlamento tarafından önerildiği gibi, politikanın tutarlı olup olmadığını değerlendirmek ve ilerlemeyi izlemek üzere Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu kuruldu" (Europa.eu., 2024).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin "Gözetleme/İzleme" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili

metinler içerisinde “bürokratik gözetim“, “takip etmek“, “incelemek“, “izlemek“ “gözetim faaliyetlerini içeren denetimler“ gibi durumları çağrıştıran ya da içeren cümleler, gözetime ve izlemeye yönelik durumlar bağlamında değerlendirilmiş ve “Gözetleme/İzleme“ koduyla kodlanmıştır. Bu bağlamda AB Çevre ve İklim Politikasına İlişkin metinlerden biri olan AB Çevre Politikası metninde geçen *“Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ilerlemesinin raporlanması ve izlenmesine yönelik bir mekanizma oluşturmak“, “AB çevre mevzuatının tam olarak uygulanmasına yardımcı olmak için tasarlanmış yeni bir araç olan Çevresel Uygulama İncelemesini başlattı; bu araç, mevcut AB mevzuatı kapsamındaki izleme ve raporlama yükümlülüklerinin uygunluk kontrolü ile el ele gider“ ve “AB aynı zamanda kara, deniz, atmosfer ve iklim değişikliğine ilişkin uydu gözlem verileri sağlayan Avrupa Dünya Gözlem Programını (Copernicus) da yürütmektedir“* cümlelerinde gözetlemeye ve izlemeye yönelik ifadelerin yer alması ilgili cümlelerin “Gözetleme/İzleme“ kodu bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; modern yönetimin AB’nin çevre politikasını bir tür gözetim-denetim mekanizması üzerine inşa ettiği görülmektedir. Bu mekanizma kapsamında izlemeye ve gözetlemeye yönelik birtakım uygulamaları devreye koyan modern yönetimin, söz konusu kural ve gözetim eksenli uygulamaları, çevrenin korunması ve AB’nin sürdürülebilir kalkınma hedefleri için yararlı kabul edilebilir; ancak çevresel konuların bir düzene oturtulması için yürürlüğe konulan yasal düzenlemelerin ya da politikaların bireyin gözetimine neden olmaması halinde ve bireysel faaliyetlerin kısıtlanmaması noktasında yararlı kabul edilebilir. İlgili politika metninde her ne kadar gözetimin olumsuz yönlerine ilişkin bir veri bulunmasa da izlemeye ve gözetlemeye yönelik birtakım ifadelerin yer alması ve ilgili politika metninin kural eksenli olması ve ayrıca denetim, disiplin ve caydırma teknikleri içermesi yine Foucault’nun iktidarın teknikleri dediği; disiplin, gözetim, caydırma ve denetim teknikleri kapsamında değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra ilgili politika metninde gözetimin olumsuz yönlerinin olmaması gözetimin olmadığı manasına gelmemektedir. Günümüz düzeninde neredeyse her faaliyetin gözetim altında olması ve bireyin güvenliği ya da toplumun güvenliği adı altında birçok gözetim sisteminin ve uygulamasının meşru kılınması, modern yönetimler tarafından uygulamaya konulan ve içerisinde denetim ve gözetim barındıran düzenlemelere ve politikalara daha eleştirel bakmayı gerekli kılmaktadır.

AB’nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin Metinlerden bir diğeri olan AB İklim Değişikliğiyle Mücadele metninde geçen *“Yönetişim Yönetmeliği ilk kez, izleme ve raporlama kuralları da dahil olmak üzere, AB Enerji Birliği ve İklim Eylemi hedeflerine yönelik ilerlemeyi takip etmek için şeffaf bir yönetim süreci uyguluyor“* , *“AB, küresel bir yaklaşım için baskı*

yaparken, gemilerden kaynaklanan CO2 emisyonlarının azaltılmasına yönelik ilk adım olarak, AB çapında bir izleme, raporlama ve doğrulama sistemi kurmuştur“ ve “Parlamento tarafından önerildiği gibi, politikanın tutarlı olup olmadığını değerlendirmek ve ilerlemeyi izlemek üzere Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu kuruldu“ cümlelerinde denetlemek, takip etmek manalarında kullanılan gözetime ve izlemeye ilişkin ifadeler yer verilmesi ilgili cümlelerin “Gözetleme/İzleme“ kodu kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada “şeylerin idaresi yoluyla insanların yönetilmesi“ (Foucault, 2019:26) düşüncesini içeren ilgili politika metninde, modern yönetim bir nevi ilgili politika metni aracılığıyla AB içindeki bireysel ve toplumsal faaliyetleri denetim ve kontrol altına almaktadır. Buradaki gözetim ve izleme faaliyetleri olumsuz faaliyetler olarak nitelendirilemez; ancak bireysel ve toplumsal faaliyetleri kısıtlaması ya da başka kimlikler üzerinde bir baskıya yol açması halinde olumsuz olarak nitelendirilebilir.

3) **Kod:** • Kontrol Sistemleri

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Çevre Politikası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği Çevre Hukukunun Uygulanması ve Yürütülmesi Ağı (IMPEL), politika yapıcılara, çevre müfettişlerine ve uygulama görevlilerine fikir ve en iyi uygulamaları paylaşmak üzere bir platform sağlayarak, yaptırımını artırmak için oluşturulmuş, AB Üye Devletleri, katılım ülkeleri ve aday ülkelerin yanı sıra Norveç'in çevre otoritelerinden oluşan uluslararası bir ağıdır" (Europa.eu., 2023).
- "AB aynı zamanda kara, deniz, atmosfer ve iklim değişikliğine ilişkin uydu gözlem verileri sağlayan Avrupa Dünya Gözlem Programını (Copernicus) da yürütmektedir. Havaya, suya ve toprağa salınan kirleticilerle ilgili olarak, Avrupa Kirletici Salınım ve Aktarım Kaydı (E-PRTR), AB'deki 30.000'den fazla endüstriyel tesisten önemli çevresel veriler sağlamaktadır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB İklim Değişikliğiyle Mücadele Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "İlk ve halen en büyük uluslararası karbon piyasası olan AB Emisyon Ticaret Sistemi (ETS), iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir AB politika aracıdır. 2005 yılında kurulan ETS, 'üst sınır ve ticaret' ilkesine dayanmaktadır. Şemaya dahil olan 11.000'den fazla tesisin (fabrikalar, elektrik santralleri vb.) yayabileceği

toplam sera gazı emisyon miktarına bir 'üst sınır' belirlenmektedir" (Europa.eu., 2024).

Kontrol Sistemleri Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin "Kontrol Sistemleri" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Kontrol Sistemleri" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde modern yönetimin çevre ve iklim konularına dair uygulamaya koyduğu kontrol ve iletişim araçları "Kontrol Sistemleri" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda AB'nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin metinlerden biri olan AB Çevre Politikası metninde yer alan "*Avrupa Birliği Çevre Hukukunun Uygulanması ve Yürütülmesi Ağı (IMPEL)*", "*Avrupa Dünya Gözlem Programı (Copernicus)*" ve yine AB'nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin metinlerden olan AB İklim Değişikliğiyle Mücadele metninde yer alan "*AB Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)*" gibi araçlar modern yönetimin kontrol ve takip araçları olarak değerlendirilmiş ve kontrol sistemleri koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin denetim, disiplin ve kontrol sacayakları üzerine inşa ettiği IMPEL, Copernicus ve ETS; iklim ve çevre konularında AB üye devletlerine birtakım veriler sağlamaktadır. Yine birtakım gözetim sistemleri ya da uygulamaları kapsamında değerlendirilen söz konusu kontrol sistemleri, gözetimin olumsuz yönü ekseninde değerlendirilemez; ancak bireysel ve toplumsal faaliyetleri kısıtlaması ve başka kimlikler üzerinde de bir baskı yaratması halinde söz konusu kontrol ve gözetim sistemleri olumsuz olarak değerlendirilebilir.

4) Kod: • Kimlik

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin çevre politikası ve iklim değişikliğiyle mücadele metinlerinde "Kimlik" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

5) Kod: • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Çevre Politikası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa çevre politikası önlem alma, önleme ve kirliliği kaynağında giderme ilkelerine ve 'kirleten öder' ilkesine dayanmaktadır" (Europa.eu., 2023).

- "Aralık 2019'da Komisyon, Avrupa'nın dünyadaki ilk iklim nötr kıta olmasına yardımcı olacak Avrupa Yeşil Anlaşması'nı başlattı. 2021 yılında, AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşmasını zorunlu kılan ve net sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla en az %55 oranında azaltma hedefini belirleyen AB İklim Yasası kabul edildi" (Europa.eu., 2023).
- "Ocak 2019'da Komisyon, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri hakkında, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini ilerletmek için üç senaryo ortaya koyan '2030'a Kadar Sürdürülebilir Bir Avrupa'ya Doğru' başlıklı bir yansıma belgesi sundu. Parlamento, belirli Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri uygulama hedeflerini tanımlayarak, 2030 için somut çıktılar önererek ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ilerlemesinin raporlanması ve izlenmesine yönelik bir mekanizma oluşturarak tüm AB ve Üye Devlet eylemlerine rehberlik etmeyi öneren en ileri senaryoya desteğini ifade etti" (Europa.eu., 2023).
- "Üye Devletler arasındaki uygulama düzeyindeki geniş eşitsizliği gidermek amacıyla, 2001 yılında AB, çevre denetimlerine ilişkin (bağlayıcı olmayan) asgari standartları kabul etti. AB çevre hukukunun uygulanmasını geliştirmek amacıyla, Üye Devletler en ciddi çevre suçlarına yönelik etkili, orantılı ve caydırıcı cezai yaptırımlar sağlamalıdır. Bunlar arasında örneğin; maddelerin yasa dışı olarak havaya, suya veya toprağa salınması veya boşaltılması; yaban hayatında yasa dışı ticaret; ozon tabakasını incelten maddelerin yasa dışı ticareti ve atıkların yasa dışı nakliyesi veya boşaltılması" (Europa.eu., 2023).
- "Mayıs 2016'da Komisyon, AB çevre mevzuatının tam olarak uygulanmasına yardımcı olmak için tasarlanmış yeni bir araç olan Çevresel Uygulama İncelemesini başlattı; bu araç, mevcut AB mevzuatı kapsamındaki izleme ve raporlama yükümlülüklerinin uygunluk kontrolü (Düzenleyici Uygunluk ve Performans Programı - REFIT) ile birlikte işler ve böylece bu mevzuatın daha basit ve daha az maliyetli hale getirilmesi sağlanır" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB İklim Değişikliğiyle Mücadele Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği, sera gazı (GHG) emisyonlarıyla mücadele konusunda önde gelen büyük ekonomiler arasında yer alıyor. 2020 yılında, AB sera gazı emisyonları 1990 seviyelerine göre %31 düşüşle son 30 yılın en düşük seviyesine geriledi" (Europa.eu., 2024).

- "Yenilenebilir Enerji Direktifi, 2030 yılına kadar güneş enerjisi, rüzgar, hidroelektrik enerji ve biyokütle gibi yenilenebilir enerjinin, elektrik üretimi, ulaşım, ısıtma ve soğutma açısından AB'nin toplam enerji tüketiminin en az %32'sini oluşturmasını sağlamayı amaçlıyor. Her Üye Devletin sektörel hedeflerini de içeren kendi ulusal yenilenebilir enerji eylem planını benimsemesi gerekmektedir. Ulaştırma sektöründe yenilenebilir enerjinin kullanımını yaygınlaştırmak için Üye Devletler, yakıt tedarikçilerine, ulaştırma sektörünün nihai enerji tüketiminde yenilenebilir enerjinin payının 2030 yılına kadar en az %14 olmasını sağlayacak bir yükümlülük getirmelidir" (Europa.eu., 2024).
- "Enerji Verimliliği Direktifinin 2018 revizyonu, AB için %32,5'lik bir 2030 enerji verimliliği hedefi belirlemektedir (2007 referans temel senaryosu kullanılarak hesaplanmıştır) ve 2023 yılına kadar yukarı yönlü revizyona ilişkin bir madde yer almaktadır. Ayrıca, Mayıs 2018'de kabul edilen revize edilmiş Binaların Enerji Performansı Direktifi, bina yenileme hızını ve daha enerji verimli sistemlere ve akıllı enerji yönetim sistemlerine geçişi hızlandıracak önlemleri içeriyordu" (Europa.eu., 2024).
- "Uluslararası deniz taşımacılığında kaynaklanan CO2 emisyonları önemli düzeydedir ve önemli ölçüde artması beklenmektedir. AB, küresel bir yaklaşım için baskı yaparken, gemilerden kaynaklanan CO2 emisyonlarının azaltılmasına yönelik ilk adım olarak, AB çapında bir izleme, raporlama ve doğrulama sistemi kurmuştur. Büyük gemiler, diğer ilgili bilgilerle birlikte, AB limanlarına giderken ve bu limanlarda salınan doğrulanmış CO2 emisyonlarını izlemeli ve yıllık olarak raporlamalıdır" (Europa.eu., 2024).
- "Ozon tabakasının tükenmesini durdurmak için 1980'lerde kloroflorokarbonların yasaklanmasının ardından, florlu gazlar (F-gazları) bugün ozon tabakasına zarar vermedikleri için iklimlendirme ve soğutma gibi çeşitli endüstriyel uygulamalarda ikame olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte, CO2'ninkinden 25.000 kat daha yüksek bir küresel ısınma potansiyeline sahip olabilirler. Bu nedenle AB, F gazlarının kullanımını kontrol etmek ve bunların yeni klima cihazlarında ve buzdolaplarında 2022-2025 yılına kadar kullanımını yasaklamak için önlemler aldı ve böylece küresel ölçekte aşamalı olarak kullanımdan kaldırmanın hızını belirledi" (Europa.eu., 2024).
- "Temmuz 2023'te kurumlar arası müzakerelerin ardından sonuçlanan Enerji Verimliliği Direktifinin revizyonu, 2020'ye kıyasla 2030 yılına kadar nihai enerji

tüketiminde %11,7'lik bir azalmaya yönelik iddialı, yasal olarak bağlayıcı bir AB enerji verimliliği hedefi belirliyor" (Europa.eu., 2024).

- "28 Kasım 2019'da Parlamento, Avrupa'da bir iklim acil durumu ilan etti ve tüm Üye Devletleri 2050 yılına kadar net sıfır sera gazı emisyonu taahhüt etmeye çağırdı. Parlamento ayrıca Komisyon'dan ilgili tüm yasama ve bütçe önerilerinin küresel ısınmayı 1,5 °C'nin altında sınırlama hedefiyle tam olarak uyumlu olmasını sağlamasını istedi" (Europa.eu., 2024).
- "Son olarak, bağımsız bilimsel tavsiyenin önemi göz önüne alındığında, Parlamento tarafından önerildiği gibi, politikanın tutarlı olup olmadığını değerlendirmek ve ilerlemeyi izlemek üzere Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu kuruldu" (Europa.eu., 2024).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin "Disiplin/Denetim" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde "denetim/takip", "disiplin faaliyetleri", "yasal düzenlemeler", "çevre denetimleri" gibi kavramları/durumları içeren ya da çağrıştıran cümleler "Disiplin/Denetim" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Michel Foucault'nun modern iktidarın teknikleri dediği disiplin, denetim, caydırma ve gözün rolü (gözetim) teknikleri; bireye ve topluma çok fazla sezdirilmeden birtakım yasal düzenlemelerle, kurumlarla ve uygulamalarla toplumsal bilince gizlice yerleştirilmektedir. Panoptik gözetim teorisine göre; 18. yüzyıldan sonra disiplin sistemleri ve uygulamaları, bireyi ve toplumu "terbiye etme" üzerine inşa edilmiştir (Foucault, 2015:255). Yani Orta Çağ zihniyetinde birey, acımasız ve şiddet içeren uygulamalarla kontrol altına alınırken; 18. yüzyıl düzeninde ve sonrası düzende (modern dönem) birey daha çok modern yönetimin/egemen gücün, birtakım yasal düzenlemeleriyle ve disiplin araçlarıyla "terbiye" edilmiştir. Nitekim burada egemen güç *"kendine tabi kılınmış olanları tekdüze ve kitlesel bir şekilde dize getirmektense; onları ayırmakta, çözümlemekte, farklılaştırmakta, bu ayırıştırma süreçlerini gerekli ve yeterli tekilliklere kadar götürmektedir. Bedenlerin ve güçlerin hareketli, karışık ve yararsız kalabalıklarını, bir bireysel unsurlar çoğulluğu (ayrı küçük hücreler, organik özerklikler, genetik kimlikler ve süreklilikler, birleşmelerden oluşan kesitler) halinde "terbiye etmektedir."* Disiplin birey imal etmektedir; bireyleri kendine hem nesne olarak hem de

icraatının aracı olarak kullanılmaktadır“ (Foucault, 2015:255-256). Bunun yanı sıra disiplin aygıtını birtakım yasal düzenlemeler, kurumlar ve politikalar aracılığıyla işleten modern yönetim, tek bir düzenlemeyle ya da tek bir kurumla her şeyi denetleyebilmekte ve gözetim altında tutabilmektedir (Foucault, 2015:260). Burada önemli olan disiplin aygıtının yararlı yönünden ziyade disiplinci düzenlemelerin ve sistemlerin toplumsal bilince sezdirilmeden yerleştirilmiş olmasıdır. Nitekim bu tür disiplinci düzenlemelerle itaatkar kılınan beden, “dost bir çehre“ takınan egemen gücün gözetimi altındadır.

Bu bağlamda AB’nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin metinlerden biri olan AB Çevre Politikası metninde geçen “*Avrupa çevre politikası, Avrupa Yeşil Anlaşması, AB İklim Yasası, çevre denetimleri, AB çevre mevzuatına uygunluk ve AB çevre hukukuna uygunluk*“ ve yine AB’nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin metinlerden biri olan AB İklim Değişikliğiyle Mücadele metninde geçen “*Yenilenebilir Enerji Direktifi, F gazlarının kullanımının kontrol edilmesi, CO2 emisyonlarının azaltılmasına yönelik olarak, AB çapında bir izleme, raporlama ve doğrulama sisteminin kurulması*“ gibi durumlar modern yönetimin disiplin-denetim faaliyetleri kapsamında değerlendirilmiştir. Burada modern yönetimimin birtakım yasal düzenlemeler ve sistemler aracılığıyla bir disiplin mekanizması kurmuş olması yararlı kabul edilmekle birlikte Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında modern yönetimin her şeyi bir kurala bağlaması ve çevre ve iklimle alakalı konuları güvenlikle ilişkilendirmesi ve bu bağlamda daha izolasyoncu bir yaklaşım benimsemesi bir tür gözetim faaliyetidir. Bunun yanı sıra Foucault’nun iktidarın teknikleri dediği dört temel teknik (*denetim, disiplin, caydırma ve gözetim*) bağlamında ilgili politika metinleri şu şekilde değerlendirilebilir: 1) Denetim Tekniği: İlgili çevre politikası metninde geçen “*2016'da Komisyon, AB çevre mevzuatının tam olarak uygulanmasına yardımcı olmak için tasarlanmış yeni bir araç olan Çevresel Uygulama İncelemesini başlattı; bu araç, mevcut AB mevzuatı kapsamındaki izleme ve raporlama yükümlülüklerinin uygunluk kontrolü (Düzenleyici Uygunluk ve Performans Programı - REFIT) ile birlikte işler*“ cümlesinde Komisyon’un Çevresel Uygulama İncelemesini başlatması ve bu incelemenin bir denetim içermesi söz konusu cümlelerin denetim tekniği üzerinden değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Burada önemli olan denetimin olumlu-olumsuz yönünden ziyade denetime konu olan hedef kitlenin (*AB vatandaşları, AB üye devletleri, AB dışı kurumlar vb.*) birtakım yasal düzenlemelerle ve kurallarla gözetim altına alınmasıdır. Nitekim denetim teknikleriyle tek tipleştirme ve normalleştirme faaliyeti yürüten modern yönetimler, güvenlik ya da risk adı altında birtakım politikalarını ya da sistemlerini meşru kılabilmektedirler. 2) Disiplin Tekniği: “*Disiplin tanımı gereği her şeyi kurala bağlar ve merkezileştirir ve kapatır*“ diyen Foucault’nun tezinden hareketle modern yönetimlerin

birtakım yasal düzenlemeler ve sistemler aracılığıyla toplumsal yaşamı kontrol altına aldıkları ve her şeyi kurala bağladıkları söylenebilir. Bu bağlamda ilgili çevre politikası metninde geçen “2021 yılında, AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşmasını zorunlu kılan ve net sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla en az %55 oranında azaltma hedefini belirleyen AB İklim Yasası kabul edildi” cümlesinde modern yönetimin çevre ve iklim konularında hedef kitleyi kontrol etmek istemesi ve bu bağlamda AB İklim Yasası’nı yürürlüğe koyması ilgili cümlenin modern yönetimin disiplin tekniği bağlamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim yürürlüğe konulan AB İklim Yasası’nın; kurallara dayalı olması ve her an ne yapılıp ne yapılmaması gerektiğini hatırlatması ve AB üye devletlerini ve ortaklarını bu yasaya uymaya “teşvik” etmesi bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir. 3) Caydırma Tekniği: İlgili politika metninde geçen “AB çevre hukukunun uygulanmasını geliştirmek amacıyla, Üye Devletler en ciddi çevre suçlarına yönelik etkili, orantılı ve caydırıcı cezai yaptırımlar sağlamalıdır” cümlesindeki “caydırıcı cezai yaptırımlar” ifadesi modern yönetimin caydırma tekniği bağlamında değerlendirilmiştir. Nitekim ilgili ifade aracılığıyla modern yönetim bir yandan AB üye devletleri üzerinde bir kontrol kurarken ve AB üye devletlerine her an ne yapıp ne yapmamaları gerektiğini hatırlatırken bir yandan da AB İklim Yasası’na ve çevre hukukuna uymayanları caydırıcı tekniklerle disipline etmekte ve kurallara uymaya teşvik etmektedir. 4) Gözetim Tekniği: İlgili politika metinlerinde yer alan tüm yasal düzenlemeler (AB Yeşil Anlaşması, AB İklim Yasası, Yenilenebilir Enerji Direktifi, AB Çevre Hukuku) ve kurumlar (Parlamento, Komisyon, Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu) modern yönetimin gözetlemeye, izlemeye ve takip etmeye yönelik faaliyetleri ve teknikleri bağlamında değerlendirilmiştir. Nitekim gerek ilgili yasal düzenlemelerde gerek ilgili kurumlarda bürokratik gözetim faaliyetlerinin yürütülmesi ve ayrıca söz konusu düzenlemelerin ve kurumların takip etmek, incelemek ve izlemek söylemleri üzerinden oluşturulmuş olmaları ve kurulmaları, ilgili kurumların ve yasal düzenlemelerin gözetim tekniği kapsamında değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.

6) **Kod:** • Güvenlik/Tehdit

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Çevre Politikası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB çevre politikası tedbir, kirliliğin kaynağında önlenmesi ve düzeltilmesi ilkelerine ve 'kirleten öder' ilkesine dayanmaktadır. İhtiyat ilkesi, belirli bir eylem veya politikadan insan sağlığına veya çevreye yönelik şüphelenilen bir risk konusunda bilimsel bir belirsizlik olduğunda devreye giren bir risk yönetimi

aracıdır. Örneğin, bir ürünün olası zararlı etkilerine ilişkin şüphelerin ortaya çıkması ve objektif bir bilimsel değerlendirme sonrasında belirsizliğin devam etmesi durumunda, bu ilke, ürünün piyasadan kaldırılmasını gerektirir" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB İklim Değişikliğiyle Mücadele Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Fosil yakıtların yakılması, ormanların yok edilmesi ve çiftçilik gibi insan faaliyetleri, karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), nitroz oksit (N₂O) ve florokarbonlar gibi sera gazlarının emisyonuna yol açmaktadır. Bu sera gazları, Dünya yüzeyinden yayılan ısıyı yakalayıp uzaya kaçmasını engelleyerek küresel ısınmaya neden oluyor. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) Mart 2023'te yayınlanan altıncı sentez raporuna göre, yüzyılın sonuna kadar ortalama küresel sıcaklıktaki artışa ilişkin değerlendirilen en iyi tahminler 1,4 °C ila 4,4 °C arasında değişiyor" (Europa.eu., 2024).
- "Küresel ısınma daha aşırı hava olaylarına (örneğin sel, kuraklık, şiddetli yağmur ve sıcak hava dalgaları), orman yangınlarına, buzulların kaybolmasına ve deniz seviyelerinin yükselmesine, biyolojik çeşitlilik kaybına, bitki hastalıkları ve zararlılara, yiyecek ve tatlı su kıtlığına, çölleşmeye ve bu tehlikelerden kaçan insanların göçüne yol açmıştır ve yol açacaktır. Bilim, küresel ısınmanın sanayi öncesi seviyelerin üzerine 2°C'yi, hatta 1,5°C'yi aşması durumunda, geri dönüşü olmayan ve yıkıcı değişim risklerinin büyük ölçüde artacağını gösteriyor" (Europa.eu., 2024).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metnlerinin "Güvenlik/Tehdit" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde "risk", "belirsizlik", "sera gazları", "küresel ısınma" ve "iklim değişikliği" gibi kavramların/durumların geçtiği ya da bu durumları çağrıştıran cümleler "Güvenlik/Tehdit" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda AB Çevre Politikası metninde modern yönetimin "risk" ve "belirsizlik" kavramları üzerinden bir güvenlik söylemi inşa ettiği söylenebilir. Burada çevre ve iklim konularında AB'nin güvenliği söylemi

üzerinden hareket eden modern yönetimin, söz konusu riski ve belirsizliği ortadan kaldırmak için birtakım çevre politikalarını uygulamaya koyduğu söylenebilir. Diğer yandan AB İklim Değişikliğiyle Mücadele metninde ise modern yönetimin “sera gazları” ve sera gazlarının yol açtığı “küresel ısınma” kavramları/durumları üzerinden bir güvenlik söylemi inşa ettiği söylenebilir. Nitekim gerek bölgesel gerek küresel sisteme yönelik bir tehdit olarak gösterilen sera gazları, modern yönetimlerin daha fazla güvenlik önlemleri almasını gerekli kılmaktadır. Bunun yanı sıra burada söz konusu politika metnlerinin “Güvenlik/Tehdit” koduna konu olmasının temel gerekçesi; söz konusu politika metnlerinin modern iktidarın tekniklerinden olan disiplin, denetim, caydırma ve gözetim teknikleri üzerinden oluşturulmuş olmalarıdır. Nitekim iklim değişikliği tehdidi, küresel ısınma tehdidi gibi söylemler ekseninde inşa edilen politikaların, hedef kitleyi (*AB vatandaşı, üye devletler, AB aday ülkeleri*) etkilemek ve hedef kitlenin eylemlerine yön vermek ve bu vesileyle bir tür kontrol kurmak üzere modern yönetim tarafından inşa edildiği söylenebilir. İlgili politikalar kapsamında toplumsal yaşamı daha fazla denetime ve disiplinci faaliyetlere tabi tutan modern yönetim, aynı zamanda ilgili yasal düzenlemeler ve politikalar aracılığıyla bir nevi gözetim faaliyeti de yürütmektedir. Nitekim günümüz düzeninde gözetim, sadece yüz yüze olan gözetimi içermemektedir; gözetim artık teknolojik gözetim, bürokratik gözetim ve veri gözetimi şeklinde de yapılmaktadır.

7) **Kod:** • İktidar Laboratuvarı

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Çevre Politikası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "'Kirleten öder' prensibi, korunan türlere veya doğal yaşam alanlarına, suya ve toprağa verilen çevresel zararı önlemeyi veya başka şekilde düzeltmeyi amaçlayan Çevresel Sorumluluk Direktifi tarafından uygulanmaktadır. Tehlikeli maddelerin taşınması veya sulara boşaltılması anlamına gelen faaliyetler gibi belirli mesleki faaliyetlerin işletmecileri, çevreye yönelik yakın bir tehdit durumunda önleyici tedbirler almak zorundadır. Hasar zaten meydana gelmişse, bunu gidermek için uygun önlemleri almak ve masrafları ödemekle yükümlüdürler" (Europa.eu., 2023).
- "1990 yılında, çevre politikasının geliştirilmesini, uygulanmasını ve değerlendirilmesini desteklemek ve kamuoyunu bu konuda bilgilendirmek amacıyla Kopenhag'da Avrupa Çevre Ajansı (AÇA) kuruldu. 2020 yılında Avrupa'da çevrenin durumu ve görünümüne ilişkin altıncı Çevre Durumu Raporu'nu yayınladı" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB İklim Değişikliğiyle Mücadele Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Son olarak, bağımsız bilimsel tavsiyenin önemi göz önüne alındığında, Parlamento tarafından önerildiği gibi, politikanın tutarlı olup olmadığını değerlendirmek ve ilerlemeyi izlemek üzere Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu kuruldu" (Europa.eu., 2024).

İktidar Laboratuvarı Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin "İktidar Laboratuvarı" kod başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "İktidar Laboratuvarı" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde *kurum, kuruluş, ajans, direktif, kurul ve yasal düzenlemeler* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler "İktidar Laboratuvarı" kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

Panoptikon'u, iktidarın laboratuvarı olarak da nitelendiren Foucault modern sistemi de bu bağlam üzerinden değerlendirmektedir (Foucault, 2015:302). Modern iktidarın toplumsal yaşamı yönetmek adına ideal bir işleyişi dayattığını savunan Foucault, modern iktidarın bir yandan özgürleştirdiğini bir yandan da kısıtladığını bunun da bir tür hayat-ölüm ikilemi gibi olduğunu söyler (Foucault, 2015:302). Bu bağlamda AB'nin Çevre Politikası metninde geçen "*Çevresel Sorumluluk Direktifi, Avrupa Çevre Ajansı*" ve AB İklim Değişikliğiyle Mücadele metninde geçen "*Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu*" modern yönetimin iklim ve çevre konularına dair var olan ya da oluşabilecek sorunları ortadan kaldırmak ya da bu sorunların etkisini azaltmak amacıyla inşa ettiği uygulama alanlarıdır. Nitekim modern yönetim bu uygulama alanları (laboratuvar) vasıtasıyla yeni politikalar üretebilmekte ve yeni söylemler geliştirebilmektedir.

8) Kod: • Baskı

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin çevre politikası ve iklim değişikliğiyle mücadele metinlerinde "Baskı" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

9) Kod: • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB Çevre Politikası Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (TFEU) 11. ve 191 ila 193. maddeleri: AB, hava ve su kirliliği, atık yönetimi ve iklim değişikliği gibi çevre politikasının tüm alanlarında hareket etme yetkisine sahiptir. Eylem kapsamı, mali konular, şehir ve ülke planlaması, arazi kullanımı, niceliksel su kaynakları yönetimi, enerji kaynaklarının seçimi ve enerji arzının yapısı alanlarında Konsey'de yetki devri ilkesi ve oybirliği gerekliliği ile sınırlıdır" (Europa.eu., 2023).
- "Aralık 2019'da Komisyon, Avrupa'nın dünyadaki ilk iklim nötr kıta olmasına yardımcı olacak Avrupa Yeşil Anlaşması'nı başlattı. 2021 yılında, AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşmasını zorunlu kılan ve net sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla en az %55 oranında azaltma hedefini belirleyen AB İklim Yasası kabul edildi" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: AB İklim Değişikliğiyle Mücadele Metni

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 191. maddesi, iklim değişikliğiyle mücadeleyi AB çevre politikasının açık bir hedefi haline getiriyor" (Europa.eu., 2024).
- "Yenilenebilir Enerji Direktifi, 2030 yılına kadar güneş enerjisi, rüzgar, hidroelektrik enerji ve biyokütle gibi yenilenebilir enerjinin, elektrik üretimi, ulaşım, ısıtma ve soğutma açısından AB'nin toplam enerji tüketiminin en az %32'sini oluşturmasını sağlamayı amaçlıyor. Her Üye Devletin sektörel hedeflerini de içeren kendi ulusal yenilenebilir enerji eylem planını benimsemesi gerekmektedir. Ulaştırma sektöründe yenilenebilir enerjinin kullanımını yaygınlaştırmak için Üye Devletler, yakıt tedarikçilerine, ulaştırma sektörünün nihai enerji tüketiminde yenilenebilir enerjinin payının 2030 yılına kadar en az %14 olmasını sağlayacak bir yükümlülük getirmelidir" (Europa.eu., 2024).
- "Enerji Verimliliği Direktifinin 2018 revizyonu, AB için %32,5'lik bir 2030 enerji verimliliği hedefi belirlemektedir" (Europa.eu., 2024).
- "Ayrıca, Yönetişim Yönetmeliği ilk kez, izleme ve raporlama kuralları da dahil olmak üzere, AB Enerji Birliği ve İklim Eylemi hedeflerine yönelik ilerlemeyi takip etmek için şeffaf bir yönetim süreci uyguluyor. Üye Devletler, 2021-2030 dönemi

için entegre ulusal enerji ve iklim enerjisi planlarını kabul etmekle yükümlüdür" (Europa.eu., 2024).

- "Yeşil teknolojilere, sürdürülebilir çözümlere ve yeni iş alanlarına yapılan yatırımlarla desteklenen Yeşil Anlaşma, aynı zamanda AB'yi sürdürülebilir ve rekabetçi bir ekonomiye dönüştürmek için yeni bir AB büyüme stratejisi olarak hareket etmeyi de amaçlıyor" (Europa.eu., 2024).
- "Avrupa Yeşil Anlaşması kapsamında önerilen temel eylemler arasında, 2050 yılına kadar iklim açısından nötr bir AB'nin sağlanmasını amaçlayan Avrupa İklim Yasası yer alıyor. Özellikle, sera gazı emisyonlarını 1990 seviyelerine göre en az %55'e düşürmeye yönelik 2030 hedefinin artırılmasına yönelik hükümler getiriyor" (Europa.eu., 2024).

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin "Norm" kodu başlığı altında yer alan cümleleri; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Norm" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde *antlaşma/anlaşma, yasa, direktif ve anlaşma/antlaşma maddeleri* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler "Norm" kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır.

AB Çevre Politikası metninde norm olarak kabul edilen "*Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma (ABİHA), Avrupa Yeşil Anlaşması ve AB İklim Yasası'dır.*" Burada söz konusu normların iklim güvenliği, çevre güvenliği gibi söylemler ekseninde inşa edildiği ve ardından da gerek ABİHA gerek yeni yasal düzenlemeler aracılığıyla iklime ve çevreye ilişkin konuların bir yasal çerçeveye oturtulduğu söylenebilir. Ayrıca modern yönetimin birtakım yasal düzenlemeler aracılığıyla hedef kitleyi (*AB vatandaşları, AB üye devletleri, AB aday ülkeler*) etkilemeye ve hedef kitlenin iklim ve çevre konularındaki eylemlerini kontrol altına almaya çalıştığı da söylenebilir.

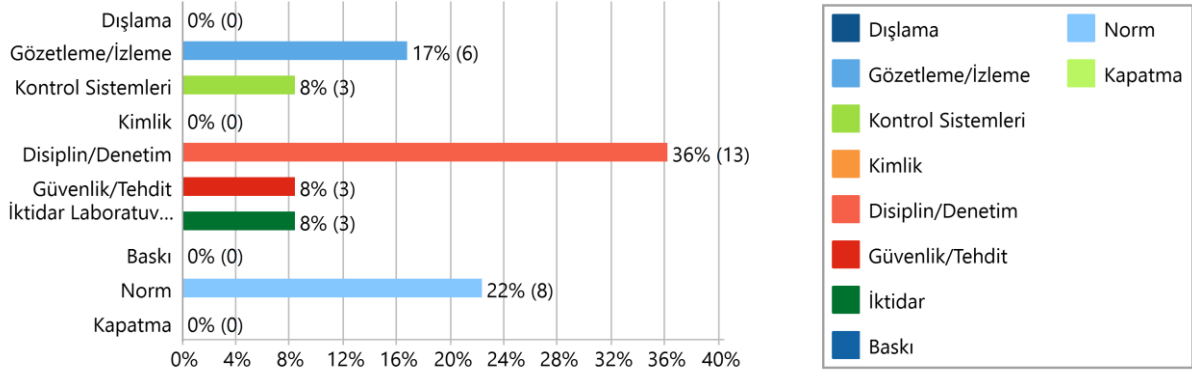
Bunun yanı sıra AB İklim Değişikliğiyle Mücadele metninde norm olarak kabul edilen "*ABİHA'nın iklim değişikliğiyle mücadeleye ilişkin maddeleri, Yenilenebilir Enerji Direktifi, Enerji Verimliliği Direktifi ve Yönetişim Yönetmeliği'dir.*" Yine burada norm olarak kabul edilen yasal düzenlemeler aracılığıyla modern yönetimin, söz konusu hedef kitleyi ilgili yasal düzenlemelere uymaya teşvik ettiği ve bir tür disiplin- denetim mekanizması ekseninde hedef kitle üzerinde kontrol kurmaya çalıştığı söylenebilir.

Foucault "normu", daha çok bedenlerin disipline edilmesine yönelik tekniklerle nüfusun idare edilmesine yönelik tekniklerin birleştirilmesini sağlayan bir kavram olarak tanımlamaktadır (Foucault, 2019:25). Bu bağlamda normalleştirmeyi de egemen gücün, beden ve davranış çokluklarına kimi normları dayatarak onlar üzerinde bu normlar vasıtasıyla hakimiyet kurarak gerçekleştirdiğini söyler (Foucault, 2019:16). Nitekim ilgili politika metinlerine bakıldığında; modern yönetim tarafından iklim ve çevre güvenliği söylemleri ekseninde bir güvenlik söylemi inşasının gerçekleştiği ve bu söylem neticesinde de birtakım yasal düzenlemelerin yürürlüğe konulduğu ve bu yasal düzenlemelerin de norm olarak benimsendiği söylenebilir. Bunun yanı sıra Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında; çevre ve iklim eksenli tehlikelere ve tehditlere karşı norm olarak benimsenen ilgili yasal düzenlemelerin, modern yönetim tarafından gerek AB vatandaşlarına gerek AB üye devletlerine gerek AB aday ülke statüsünde olanlara bir tür disiplin-denetim mekanizması içinde benimsetildiği ve söz konusu tarafların bu mekanizma içinde yürütülen faaliyetlere uymakla yükümlü kılındığı söylenebilir. Nitekim bu durum modern yönetim tarafından her ne kadar zora dayalı ya da şiddet içeren uygulamalarla yapılmasa da ilgili yasal düzenlemeler aracılığıyla ilgili tarafların baskı altında tutulması ve kurallara uyulmasının istenmesi bir tür gözetim faaliyeti olarak nitelendirilebilir. Ayrıca tüm bu durumların da modern yönetim tarafından normalleştirildiği de söylenebilir. Diğer yandan, AB normlarına ve politikalarına uygun hareket edilmediği noktada da modern yönetim, disipline etme yöntemlerinden olan hukuki ve siyasi araçlar ve ekonomik baskı araçlarıyla ilgili üye devletlere ya da ortaklarına karşı cezalar verebilmektedir. Üye devletlere ya da ortaklara verilen cezaları, "uyum ve reforma teşvik" adı altında normalleştiren modern yönetim, cezalandırarak ya da baskı kurarak ilgili tarafları reforma yapmaya ve AB standartlarına uygun hareket etmeye sevk etmektedir. Bu durumun örnekleri arasında, Polonya ve Macaristan'a AB normlarına ve değerlerine uygun hareket etmedikleri için uygulanan fon kesintileri ve Rusya'ya, Ukrayna işgali nedeniyle uygulanan ekonomik yaptırımlar bulunmaktadır. Ancak modern yönetimin cezalandırarak disipline etme yöntemleri, AB içinde kutuplaşmayı artırırken, üçüncü ülkelere uygulanan yaptırımlar da AB karşıtlığını körüklemektedir.

10) **Kod:** • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin çevre politikası ve iklim değişikliğiyle mücadele metinlerinde "Kapatma" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

Grafik 4.11.

AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Kod Grafiği

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak “Panoptik Gözetim Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB’nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinleri -Grafik 4.11’deki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun “*Disiplin/Denetim*” kodu olduğu söylenebilir. Burada disiplin/denetim kodunun ön plana çıkmasının sebebi; AB’nin çevre politikası ve iklim değişikliğiyle mücadele metinlerinde, disiplin/denetim koduyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB’nin çevre politikası ve iklim değişikliğiyle mücadele metinlerinde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. Bu teori aynı zamanda Michel Foucault’nun modern iktidar teorisi olarak da bilinmektedir. Jeremy Bentham’ın “Panoptikon” hapishane tasarımını inceleyen Foucault, modern iktidarların/yönetimlerin Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298). Ayrıca ilgili teoride Foucault gözetimi; daha çok modern yönetimlerin/iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Yine Foucault’ya göre; denetim, disiplin ve caydırma mekanizmaları üzerine inşa edilen düzende modern yönetim, mutlak suretle her şeyi engellemekte ve kısıtlamaktadır ve ayrıca güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bu bağlamda ilgili teori kapsamında değerlendirilen ilgili metinlerde disiplin/denetim kodunun ön plana çıkması, Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde, modern yönetimin iktidar teknikleri dediği durumu destekler niteliktedir. Nitekim Foucault’nun, Bentham’ın Panoptikon’unu incelemesi neticesinde ortaya

koyduğu bu teknikler “caydırma, denetim, disiplin ve gözün rolüdür.” Foucault’ya göre modern iktidar/yönetim, bu teknikler vasıtasıyla bireyin bedeni üzerinde tahakküm kurabilmekte ve ayrıca içinde bulunduğu yapı üzerinde de yine bu teknikler aracılığıyla kontrol kurabilmektedir.

4.2.1.2.4.2. AB’nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları

Burada ise; AB’nin çevre ve iklim politikasına dair farklı haber kaynaklarından alınan 6 adet haber metninin analizine, kodlanmasına ve grafiğe aktarılmasına yer verilmiştir.

Tablo 4.13. AB’nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kaynağını ve İlişkili Kodlarını Gösteren Tablo		
No.	Metinlerin Kaynağı	İlişkili Kodlar
1	Haber-1 (Yeşil Gazete)	Gözetleme/İzleme, Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit, Norm
2	Haber-2 (Europa.eu)	Gözetleme/İzleme, Kontrol Sistemleri, Güvenlik/Tehdit
3	Haber-3 (Europa.eu)	Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit
4	Haber-4 (Europa.eu)	Disiplin/Denetim
5	Haber-5 (Eeas.europa.eu)	Güvenlik/Tehdit
6	Haber-6 (Eeas.europa.eu)	Güvenlik/Tehdit

Kodlar ve Analiz:

1) Kod: • Kapatma

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB’nin çevre ve iklim politikasına dair haber metinlerinde “Kapatma” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

2) Kod: • Norm

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Yeşil Gazete'nin 21.08.2023 Tarihli Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Sürdürülebilir toprak yönetimi norm haline getirilecek" (Yeşilgazete.org., 2023).
- "Avrupa Komisyonu ise bu sorunları ele almak ve kıta genelinde bozulmuş toprakları canlandırmak için kıtanın ilk toprak yasasını önerdi. Söz konusu Toprak İzleme Yasası'nın Avrupa'nın 2050 yılına kadar sağlıklı topraklara ulaşmasına yardımcı olacak yasal bir çerçeve sunmayı amaçlanıyor ve üye devletlerin toprak sağlığını, gübre kullanımını ve erozyonu izlemesini şart koşuyor. Buna göre, aynı zamanda sürdürülebilir toprak yönetimi, AB'de norm haline getirilecek, üye devletlerin hangi uygulamaların desteklenmesi ve hangilerinin yasaklanması gerektiğini belirlemesi istenecek" (Yeşilgazete.org., 2023).

Norm Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Norm" kodu başlığı altında yer alan "Haber-1'e" ait metin; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Norm" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metin içerisinde *norm*, *yasa*, *direktif* ve *anlaşma/antlaşma maddeleri* gibi durumları ifade eden ya da çağrıştıran cümleler "Norm" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-1 metninde geçen "*sürdürülebilir toprak yönetimi, AB'de norm haline getirilecek*" ve "*Avrupa Komisyonu ise bu sorunları ele almak ve kıta genelinde bozulmuş toprakları canlandırmak için kıtanın ilk toprak yasasını önerdi*" cümlelerindeki "norm" ve "toprak izleme yasası" ifadeleri, norm koduna yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili kodla kodlanmıştır. Burada norm olarak temsil edilen sürdürülebilir toprak yönetimi ve toprak izleme yasasıdır. Nitekim ilgili normların, modern yönetim tarafından Avrupa'nın iklim ve çevre güvenliği söylemleri ekseninde inşa edildiği söylenebilir. Ayrıca söz konusu söylemler üzerinden inşa edilen yasal düzenlemeler/normlar aracılığıyla hedef kitleyi (*AB vatandaşı, AB üye devletler, AB aday ülkeler*) disipline eden modern yönetim, izleme ve takip söylemleriyle de yine hedef kitle üzerinde bir tür gözetim faaliyeti yürütmektedir.

3) **Kod:** • **Baskı**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin çevre ve iklim politikasına dair haber metinlerinde "Baskı" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

4) **Kod:** • **İktidar Laboratuvarı**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin çevre ve iklim politikasına dair haber metinlerinde "İktidar Laboratuvarı" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

5) **Kod:** • **Güvenlik/Tehdit**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Yeşil Gazete'nin 21.08.2023 Tarihli Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Birliği (AB) Toprak Gözlemevi tarafından geliştirilen bir araç, AB topraklarının %61'inin sağlıklı olduğunu tespit etti" (Yeşilgazete.org., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 25.01.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Komisyon, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer (KBRN) risklere karşı hazırlığı ve müdahaleyi daha da güçlendirmek amacıyla yeni uzman ekiplerin ve ekipmanların geliştirilmesini finanse etmek için yaklaşık 70 milyon Avro tahsis etti" (Europa.eu., 2024).
- "RESCEU tespit yeteneklerinin geliştirilmesi için İtalya, Polonya ve Romanya'ya finansman verildi ve burada ki amaç, AB Üye Devletlerinin 2026 yılından itibaren AB Sivil Koruma Mekanizması aracılığıyla bu tür yeteneklerden faydalanabilmesidir. Bu araçlar, endüstriyel kazalar veya güvenlik olayları gibi acil durumlara yanıt olarak potansiyel kontaminasyonun tespit edilmesi, tanımlanması, örneklenmesi ve izlenmesi için kullanılacaktır. Ekipler ayrıca büyük kamusal etkinlikler öncesinde gözetim faaliyetlerine yardımcı olabilir ve böylece kamusal alanların sistematik olarak korunmasını sağlamaya yardımcı olabilir" (Europa.eu., 2024).
- "Janez Lenarčič, Kriz Yönetiminden Sorumlu Komisyon Üyesi: Günümüzün risk ortamı sürekli gelişmektedir; Üye Devletlerin iyi bilinen risklerin

yanı sıra yeni veya yeniden ortaya çıkan risklere de yanıt vermeye hazır olmaları gerekmektedir. AB'den, Üye Devletlerdeki insanların, çevrenin ve altyapının korunmasına yardımcı olmak amacıyla ek yardım sağlaması giderek artan bir şekilde talep edilmektedir. Farklı ülkelerdeki KBRN tespit ve gözetleme rescEU ekipleri birlikte çalışarak bu tür karmaşık acil durumlarda büyük bir fark yaratabilecektir. İtalya, Polonya ve Romanya'ya rescEU rezervlerimizin bu yeni boyutunu geliştirme konusundaki kararlılıklarından dolayı teşekkür ediyorum" (Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 18.12.2023 Tarihli Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Komisyon ayrıca fosil yakıtların, özellikle de katı fosil yakıtların, enerji üretiminde kullanımının aşamalı olarak durdurulmasının önemini ve aciliyetini vurgulamaktadır. Ayrıca, ulaşım da dahil olmak üzere tüm Üye Devletlerde fosil yakıt sübvansiyonlarının devam etmesi, AB'nin iklim nötrlüğüne giden yolda bir başka engel olarak tanımlanıyor" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Çevre Ajansı'nın (AÇA) 15.05.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-5)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Çevre Ajansı'nın (AÇA) bugün yayınladığı bir rapora göre, iklim değişikliği; selleri, kuraklıkları kötüleştiriyor ve su kalitesini düşürerek sağlığımız için giderek artan bir tehdit oluşturuyor. Sağlık etkilerini önlemek ve azaltmak için hükümetler, su otoriteleri ve sağlık hizmeti sağlayıcıları tarafından hızlı uygulama ve çabaların daha iyi koordine edilmesi acilen gerekiyor" (Eea.Europa.eu., 2024).
- "Yükselen hava ve su sıcaklıkları patojenlerin büyümesini kolaylaştırarak su kaynaklı hastalık riskini artırıyor. Yoğun yağış olayları, kirli akış ve birleşik kanalizasyon taşmaları nedeniyle su kütlelerinde zararlı patojen konsantrasyonlarının bulunma olasılığını iki kat artırıyor" (Eea.Europa.eu., 2024).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Birliği Diplomatik Servisinin 14.06.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-6)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Komisyonu servisleri, Avrupa Dış Eylem Servisi (ADES) ve Avrupa Savunma Ajansı (ASA) temsilcileri bugün ABD Yönetimi'ndeki mevkidaşlarıyla, Dışişleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Ulusal Güvenlik Konseyi ve USAID'den yöneticiler düzeyinde bir araya gelerek iklim değişikliği ve çevresel bozulmanın barış, güvenlik ve savunma açısından oluşturduğu artan zorlukları görüştüler" (Eeas. Europa.eu., 2024).
- "İklim değişikliği ve çevresel bozulmanın küresel barış ve güvenliğe yönelik benzeri görülmemiş tehditleri göz önünde bulundurulduğunda, bu gayri resmi diyalog, iklim ve doğa krizlerinin artan küresel risklerini ve etkilerini 'hükümetin tamamı' perspektifinden tartışmak için bir platform sağladı" (Eeas.Europa.eu., 2024).

Güvenlik/Tehdit Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Güvenlik/Tehdit" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e", "Haber-2'ye", "Haber-3'e", "Haber-5'e" ve "Haber-6'ya" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili metinler içerisinde *tehdit*, *güvenlik*, *kriz*, *risk*, *iklim değişikliği tehdidi*, *fosil yakıtlar tehdidi* gibi kavramları/durumları içeren ya da çağrıştıran cümleler "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır.

Haber-1 metninde geçen "*Avrupa Birliği (AB) Toprak Gözlemevi tarafından geliştirilen bir araç, AB topraklarının %61'inin sağlıklı olduğunu tespit etti*" cümlesindeki "sağlıklı topraklar" ifadesi, çevre eksenli bir tür tehdide işaret ettiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümle "Güvenlik/Tehdit" koduyla kodlanmıştır. Burada toprak eksenli sorunların çözümü için toprak gözlemevi bünyesinde bir araç geliştiren modern yönetimin, söz konusu tehdide yönelik bir tür gözetim faaliyeti yürüttüğü de söylenebilir. Nitekim mevcut toprakların bir tür gözetim aracı vasıtasıyla sağlıklı olduğuna yönelik bir tespitin yapılmış olması bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra çoğunlukla insan kaynaklı etkenlerden dolayı ortaya çıkan çevresel sorunlarda modern yönetimlerin, birtakım yasal düzenlemelerle ya da gözetim araçlarıyla ve uygulamalarıyla insan faaliyetlerini gözetim ve denetim altında tuttuğu da söylenebilir. Burada ilgili uygulamalarla hedef kitleyi (*AB vatandaşları, AB üye devletleri, AB aday ülkeler*) etkilemek, disipline etmek ve kontrol etmek söz konusudur.

Haber-2 metninde geçen "*kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer (KBRN) riskler*" ve "*günümüzün risk ortamı sürekli gelişmektedir; Üye Devletlerin iyi bilinen risklerin yanı sıra*

yeni veya yeniden ortaya çıkan risklere de yanıt vermeye hazır olmaları gerekmektedir“ cümlelerindeki “risk“ ifadesi ve riskle ilintili ifadeler, ilgili cümlelerin “Güvenlik/“Tehdit“ koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Burada risk kavramı üzerinden bir güvenlik söylemi inşa eden modern yönetimin; bu riskin etkisini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için KBRN tespit ve rescEU ekiplerini oluşturduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında burada modern yönetimin çevresel sorunlarla mücadele etmek amacıyla birtakım tespit ve gözetim araçlarını ve uygulamalarını devreye koyduğu ve bu vesileyle hedef kitleyi (AB üye devletleri, AB vatandaşları, AB aday ülkeler) yönlendirdiği, disipline ettiği ve kontrol altında tuttuğu da söylenebilir.

Haber-3 metninde geçen “Komisyon ayrıca fosil yakıtların, özellikle de katı fosil yakıtların, enerji üretiminde kullanımının aşamalı olarak durdurulmasının önemini ve aciliyetini vurgulamaktadır” cümlesindeki “fosil yakıtlar” ifadesi çevresel güvenliğe yönelik tehdit barındıran durumlardan bir tanesi olması sebebiyle “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra ilgili cümlede de modern yönetim fosil yakıtları çevresel güvenliğe yönelik bir tehdit olarak algılamaktadır. Nitekim ilgili cümlede geçen fosil yakıtlarının aşamalı olarak durdurulması bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir. Ayrıca burada “fosil yakıtlar” mefhumu üzerinden bir tehdit söylemi inşa eden modern yönetimin ilgili söylemle hedef kitleyi (AB üye devletleri, AB vatandaşları, AB aday ülkeler) yönlendirmeye ve denetim altında tutmaya ve hedef kitlenin eylemlerini kontrol etmeye çalıştığı da söylenebilir.

Haber-5 metninde geçen “iklim değişikliği; selleri, kuraklıkları kötüleştiriyor ve su kalitesini düşürerek sağlığımız için giderek artan bir tehdit oluşturuyor” ve Haber-6 metninde geçen “iklim değişikliği ve çevresel bozulmanın küresel barış ve güvenliğe yönelik benzeri görülmemiş tehditler” cümlelerindeki “iklim değişikliği” ifadesi, tehdit barındıran bir durum olarak nitelendirildiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler “Güvenlik/Tehdit” koduyla kodlanmıştır. Burada iklim değişikliği mefhumu üzerinden bir güvenlik söylemi inşa eden modern yönetimin, insan sağlığına ve çevresel güvenliğe yönelik tehdit oluşturan iklim değişikliğini ön plana çıkartarak hedef kitlenin dikkatini çekmeye çalıştığı söylenebilir. Ayrıca modern yönetimin “acil”, “sağlığımız için tehdit”, “zararlı patojenler”, “barışa ve güvenliğe yönelik tehdit” gibi kavramlarla da desteklediği güvenlik söylemiyle; gerek AB üye devletlerini gerek AB vatandaşlarını gerek AB aday ülkelerini iklim ve çevre konularında disipline etmeye ve hedef kitlenin eylemlerini kontrol altında tutmaya çalıştığı da söylenebilir.

6) **Kod:** • Disiplin/Denetim

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Yeşil Gazete'nin 21.08.2023 Tarihli Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Komisyonu'nun önerdiği, kıtanın ilk Toprak İzleme Yasası, 2050 yılına kadar sağlıklı topraklara ulaşmaya yardımcı olacak yasal bir çerçeve oluşturmayı amaçlıyor ve üye devletlerin toprak sağlığını, gübre kullanımını ve erozyonu izlemesini şart koşuyor" (Yeşilgazete.org., 2023).
- "Avrupa Komisyonu ise bu sorunları ele almak ve kıta genelinde bozulmuş toprakları canlandırmak için kıtanın ilk toprak yasasını önerdi. Söz konusu Toprak İzleme Yasası'nın Avrupa'nın 2050 yılına kadar sağlıklı topraklara ulaşmasına yardımcı olacak yasal bir çerçeve sunmayı amaçlanıyor ve üye devletlerin toprak sağlığını, gübre kullanımını ve erozyonu izlemesini şart koşuyor. Buna göre, aynı zamanda sürdürülebilir toprak yönetimi, AB'de norm haline getirilecek, üye devletlerin hangi uygulamaların desteklenmesi ve hangilerinin yasaklanması gerektiğini belirlemesi istenecek" (Yeşilgazete.org., 2023).
- "Toprak bozulmasını en aza indirme: Toprak işleme miktarını azaltarak ve toprak yapısını korumaya yardımcı uygulamaları kullanarak toprak bozulmasını en aza indirmeleri gerekecek" (Yeşilgazete.org., 2023).
- "Toprak organik maddesinin iyileştirilmesi: Toprak organik madde içeriğini iyileştirmeleri; bunun için de kompost veya gübre gibi organik maddeleri kullanmaları istenecek" (Yeşilgazete.org., 2023).
- "Besin kayıplarının azaltılması: Topraklarından besin kayıplarını azaltmaları, bunu da besin açısından verimli gübreler kullanılarak ve örtü bitkileri ekerek yapmaları beklenecek" (Yeşilgazete.org., 2023).
- "Toprağı erozyona karşı korumak: Topraklarını erozyona karşı korumak için rüzgar kırıcıları, koruyucu toprak işleme uygulamalarına ağırlık vermeleri talep edilecek" (Yeşilgazete.org., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 18.12.2023 Tarihli Haber Metni (Haber-3)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Bugünkü değerlendirmede Komisyon, Üye Devletlere sera gazı (GHG) emisyonlarının azaltılmasına yönelik çabalarını artırmaları ve iklim değişikliğine

nasıl uyum sağlamayı planladıkları konusunda daha net planlar belirlemeleri çağrısında bulunuyor. Aynı zamanda onları yenilenebilir enerji kaynaklarının daha fazla kullanılmasına daha iyi hazırlanmaya ve enerji verimliliği önlemlerini geliştirmeye davet ediyor" (Europa.eu., 2023).

- "2018 AB Yönetişim Yönetmeliği kapsamında 2021-2030 Ulusal Enerji ve İklim Planları zorunludur. Üye Devletlerin 2030 enerji ve iklim hedeflerine nasıl ulaşmayı planladıklarını özetlemektedirler. Üye Devletler önceki NECP'lerini 2019'da sundular. O zamandan bu yana, temel '55'e Uygun' mevzuatı tamamlandı ve Planların artık revize edilmiş AB düzeyindeki mevzuatla uyum sağlaması için bir güncelleme yapılması gerekiyor. Üye Devletlerin, Haziran 2024'teki son güncellenmiş Planların sunulmasından önce, güncellenmiş Plan taslaklarını Haziran 2023 sonuna kadar sunmaları gerekiyordu. Planlar, Enerji Birliği'nin ve Üye Devletlerin Avrupa İklim Yasası kapsamındaki taahhütlerinin beş boyutunu ele alıyor; 55'lik pakete, Kurtarma ve Dayanıklılık Tesisi'ne ve REPowerEU planına uygundur" (Europa.eu., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 6.02.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-4)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Net-Sıfır Sanayi Yasası, 1 Şubat 2023'te sunulan Yeşil Anlaşma Sanayi Planı'nın bir parçası olarak Başkan von der Leyen tarafından açıklandı. Plan; AB'nin, iddialı iklim hedeflerini karşılamak için gereken net sıfır teknolojiler ve ürünler için üretim kapasitesini ve AB'nin rekabet gücünü nasıl artıracığını ortaya koyuyor. Avrupa Konseyi'nin, Komisyon'a, AB'nin dayanıklılığını ve rekabet gücünü korumak amacıyla ilgili tüm ulusal araçları ve AB araçlarını harekete geçirme ve yatırım için çerçeve koşullarını iyileştirme yönünde tekliflerde bulunma davetine yanıt verir. Planın ilk ayağı, net sıfır endüstriler için öngörülebilir ve basitleştirilmiş bir düzenleyici ortam yaratmayı amaçlıyor" (Europa.eu., 2024).

Disiplin/Denetim Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Disiplin/Denetim" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e", "Haber-3'e" ve "Haber-4'e" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümleler "Disiplin/Denetim" koduyla kodlanmıştır. Yani

ilgili haber metinleri içerisinde “denetim/takip”, ”norm”, “yönetmelik” “disiplin faaliyetleri” ve “yasal düzenlemeler” gibi durumları içeren ya da çağrıştıran cümleler ”Disiplin/Denetim” koduyla kodlanmıştır.

Foucault disiplin ve denetim teknikleri aracılığıyla modern iktidarın, bireyi ve toplumu kontrol altında tuttuğunu ileri sürmektedir (Foucault, 2019:96). Ona göre disiplin ve denetim mekanizmalarıyla modern yönetim mutlak suretle tahakküm kurmakta ve disiplin-denetim mekanizması üzerine inşa ettiği normlar aracılığıyla da bireye ve topluma ya da etkilemek istediği taraflara her an ne yapmaları ve ne yapmamaları gerektiğini hatırlatmaktadır (Foucault, 2019:45).

Yine ona göre modern yönetim/iktidar, kurallara dayalı bir yapı inşa etmiştir ve bu yapı içerisinde her şeyi kontrol etmekte, bireyi disipline etmekte ve nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bu bağlamda Haber-1 metninde geçen ”*sürdürülebilir toprak yönetimi, AB’de norm haline getirilecek*“ ve ”*Toprak İzleme Yasası’nın Avrupa’nın 2050 yılına kadar sağlıklı topraklara ulaşmasına yardımcı olacak yasal bir çerçeve sunmayı amaçlanıyor ve üye devletlerin toprak sağlığını, gübre kullanımını ve erozyonu izlemesini şart koşuyor*“ cümlelerindeki “norm“ ve “yasa“ ifadeleri, ilgili cümlelerin “Disiplin/Denetim“ koduyla kodlanmasını gerekli kılmıştır. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında burada modern yönetimin, disiplin-denetim mekanizması üzerine toprak izleme yasasını inşa ettiği ve bu yasa kapsamında da hedef kitleyi (*AB üye devletleri, AB vatandaşları, AB aday ülkeler*) denetim altına aldığı ve disipline etmeye çalıştığı söylenebilir. Nitekim modern yönetimin ilgili yasa kapsamında hedef kitleyi toprakla ilgili konularda sorumlu tutması ve onlara her an ne yapmaları gerektiğini ve ne yapmamaları gerektiğini hatırlatması bu bağlam üzerinden değerlendirilmiştir.

Haber-3 metninde geçen ”*Komisyon, Üye Devletlere sera gazı (GHG) emisyonlarının azaltılmasına yönelik çabalarını artırmaları ve iklim değişikliğine nasıl uyum sağlamayı planladıkları konusunda daha net planlar belirlemeleri çağrısında bulunuyor*“ ve ”*2018 AB Yönetişim Yönetmeliği kapsamında 2021-2030 Ulusal Enerji ve İklim Planları zorunludur*“ cümlelerindeki “yönetmelik“ ifadesi ve “Komisyon’un üye devletlere yönelik çağrısı“ disiplin ve denetim faaliyetleri kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili ifadelerin/durumların geçtiği cümleler “Disiplin/Denetim“ koduyla kodlanmıştır. Nitekim modern yönetimin ilgili yönetmelik kapsamında hedef kitleyi (*AB üye devletleri, AB vatandaşları ve AB aday ülkeler*) iklim planları hazırlamaları konusunda zorunlu tutması ve yine iklim değişikliğine nasıl uyum sağlayacaklarını planlamaları gerektiği konusunda da çağrıda bulunması, modern yönetimin

hedef kitleyi “uyum ve reforma teşvik” adı altında disipline etmeye ve AB normlarına uyumlu hale getirmeye yönelik çabası olarak yorumlanabilir.

Haber-4 metninde geçen “*Net-Sıfır Sanayi Yasası, 1 Şubat 2023'te sunulan Yeşil Anlaşma Sanayi Planı'nın bir parçası olarak Başkan von der Leyen tarafından açıklandı*” cümlesindeki “Net-Sıfır Sanayi Yasası” ifadesi, denetime ve disipline yönelik birtakım durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadenin geçtiği cümleler “Disiplin/Denetim” koduyla kodlanmıştır. Bunun yanı sıra Foucault’ya göre disiplin; “*her şeyi kurala bağlar ve size her an ne yapmanız gerektiğini söyler*” (Foucault, 2019:44-45). Dolayısıyla ilgili haber metninde geçen ifadeler de göz önünde bulundurulduğunda; modern yönetimin ilgili yasa kapsamında hedef kitleye (AB üye devletleri, AB vatandaşları, AB aday ülkeler) her an ne yapmaları gerektiğini ve ne yapmamaları gerektiğini hatırlatması ve her şeyi bir kurala bağlaması, Foucault’nun disiplin; “*her şeyi kurala bağlar ve size her an ne yapmanız gerektiğini söyler*” tezini destekler niteliktedir.

7) **Kod:** • **Kimlik**

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB’nin çevre ve iklim politikasına dair haber metinlerinde “Kimlik” koduna dair bir veri bulunamamıştır.

8) **Kod:** • **Kontrol Sistemleri**

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 25.01.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer acil durumlara karşı hazırlığı artırmak için rescEU tespit ve gözetim ekiplerine 70 milyon Avro fon sağlıyor" (Europa.eu., 2024).

Kontrol Sistemleri Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB’nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin “Kontrol Sistemleri” kod başlığı altında yer alan “Haber-2’ye” ait metin; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler “Kontrol Sistemleri” koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metni içerisinde modern yönetimin çevre ve iklim politikası kapsamında uygulamaya koyduğu kontrol ve iletişim araçları ”Kontrol Sistemleri” kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-2 metninde geçen “*rescEU tespit ve gözetim ekipleri*” ifadesi, modern yönetimin çevre güvenliği kapsamında uygulamaya koyduğu kontrol araçları

bağlamında değerlendirilmiştir. Burada modern yönetimin, AB'nin çevre ve iklim güvenliği söylemi üzerinden hareket ettiği ve bu güvenlik söylemi neticesinde de birtakım gözetim araçlarını ve uygulamalarını devreye koyduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra söz konusu kontrol araçları yararlı kabul edilse de en nihayetinde gözetim faaliyetleri için kullanılmaktadır ve bu tür gözetim araçlarının ileride ne tür durumlar için kullanılacağı ise belirsiz bir durum teşkil etmektedir.

9) **Kod:** • Gözetleme/İzleme

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Yeşil Gazete'nin 21.08.2023 Tarihli Haber Metni (Haber-1)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "Avrupa Komisyonu'nun önerdiği, kıtanın ilk Toprak İzleme Yasası, 2050 yılına kadar sağlıklı topraklara ulaşmaya yardımcı olacak yasal bir çerçeve oluşturmayı amaçlıyor ve üye devletlerin toprak sağlığını, gübre kullanımını ve erozyonu izlemesini şart koşuyor" (Yeşilgazete.org., 2023).
- "Avrupa Birliği (AB) Toprak Gözlemevi tarafından geliştirilen bir araç, AB topraklarının %61'inin sağlıksız olduğunu tespit etti. Gözlenen en belirgin toprak bozulması türleri, topraktaki organik karbon kaybı (%53), toprak biyolojik çeşitliliğinin kaybı (%37) ve turbalıkların bozulma riski. (%30). Toprak bozunumunu etkileyen başlıca faktörler arasında ise toprak erozyonu, toprak organik karbon kaybı, toprak sıkışması ve toprak kirliliği yer aldı" (Yeşilgazete.org., 2023).
- "Toprak sağlığının izlenmesi: Çiftçilerin toprak sağlığını, toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özellikleri hakkında veri toplayarak düzenli olarak izlemesi istenecek" (Yeşilgazete.org., 2023).

Kodlama Yapılan İlgili Metin: Avrupa Komisyonu Basınının 25.01.2024 Tarihli Haber Metni (Haber-2)

İlgili Metinde Kodlanan Kısım:

- "AB, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer acil durumlara karşı hazırlığı artırmak için rescEU tespit ve gözetim ekiplerine 70 milyon Avro fon sağlıyor" (Europa.eu., 2024).
- "Finansman, rescEU tespit yeteneklerinin geliştirilmesi için İtalya, Polonya ve Romanya'ya verildi. Amaç, AB Üye Devletlerinin 2026 yılından itibaren AB Sivil

Koruma Mekanizması aracılığıyla bu tür yeteneklerden faydalanabilmesidir. Bu araçlar, endüstriyel kazalar veya güvenlik olayları gibi acil durumlara yanıt olarak potansiyel kontaminasyonun tespit edilmesi, tanımlanması, örneklenmesi ve izlenmesi için kullanılacaktır. Ekipler ayrıca büyük kamusal etkinlikler öncesinde gözetim faaliyetlerine yardımcı olabilir ve böylece kamusal alanların sistematik olarak korunmasını sağlamaya yardımcı olabilir" (Europa.eu., 2024).

▪ "Janez Lenarčič, Kriz Yönetiminden Sorumlu Komisyon Üyesi: Günümüzün risk ortamı sürekli gelişmektedir; Üye Devletlerin iyi bilinen risklerin yanı sıra yeni veya yeniden ortaya çıkan risklere de yanıt vermeye hazır olmaları gerekmektedir. AB'den, Üye Devletlerdeki insanların, çevrenin ve altyapının korunmasına yardımcı olmak amacıyla ek yardım sağlaması giderek artan bir şekilde talep edilmektedir. Farklı ülkelerdeki KBRN tespit ve gözetleme rescEU ekipleri birlikte çalışarak bu tür karmaşık acil durumlarda büyük bir fark yaratabilecektir. İtalya, Polonya ve Romanya'ya rescEU rezervlerimizin bu yeni boyutunu geliştirme konusundaki kararlılıklarından dolayı teşekkür ediyorum" (Europa.eu., 2024).

Gözetleme/İzleme Kodu Altında Bulunan Cümlelerin Analizi:

AB'nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin "Gözetleme/İzleme" kod başlığı altında yer alan "Haber-1'e" ve "Haber-2'ye" ait metinler; MAXQDA programında eleştirel söylem analizi yoluyla analiz edildikten sonra betimsel kodlama tekniği ekseninde değerlendirilmiş ve ilgili cümle/cümleler "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmıştır. Yani ilgili haber metinleri içerisinde "izleme", "takip etmek", "veri gözetimi", "bürokratik gözetim" ve "incelemek" gibi durumları içeren ya da çağrıştıran cümleler "Gözetleme/İzleme" koduyla kodlanmıştır. Bu bağlamda Haber-1 metninde geçen "*Toprak İzleme Yasası*", "*Avrupa Birliği (AB) Toprak Gözlemevi tarafından geliştirilen bir araç, AB topraklarının %61'inin sağlıklı olduğunu tespit etti*" ve "*toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özellikleri hakkında veri toplayarak düzenli olarak izlenmesi istenecek*" cümlelerindeki "izleme", "gözlemevi", "veri toplayarak izlemek" ifadeleri, gözetime ve izlemeye yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler, Gözetleme/İzleme koduyla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin "risk", "çevre güvenliği", "iklim güvenliği" söylemleri üzerinden hareket ettiği ve bu bağlamda da birtakım yasal düzenlemeler ortaya koyduğu söylenebilir. Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında modern yönetimin bu yasal düzenlemeler aracılığıyla hedef

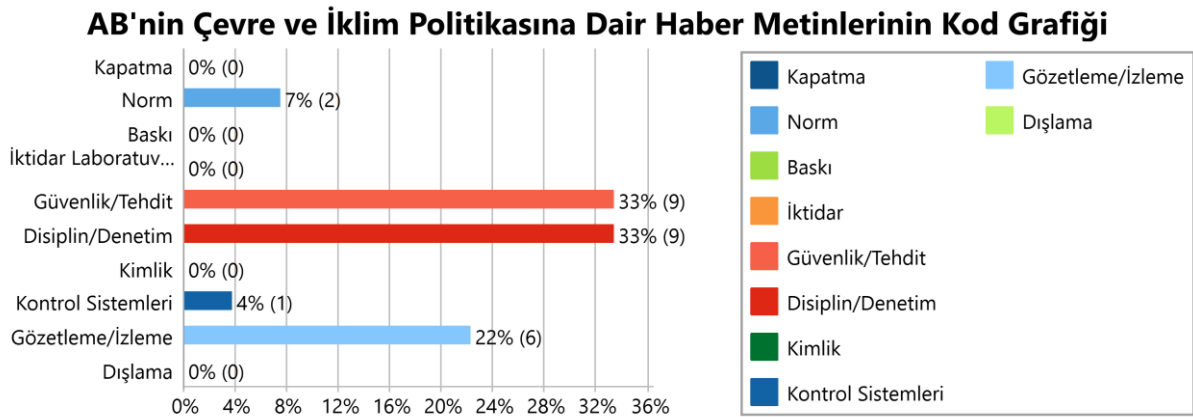
kitleyi (*AB üye devletleri, AB vatandaşları, AB aday ülkeler*) gözetim ve denetim altında tuttuğu ve hedef kitlenin eylemlerini kontrol ettiği söylenebilir.

Haber-2 metninde geçen "*rescEU tespit ve gözetim ekipleri*" ve "*bu araçlar, endüstriyel kazalar veya güvenlik olayları gibi acil durumlara yanıt olarak potansiyel kontaminasyonun tespit edilmesi, tanımlanması, örneklenmesi ve izlenmesi için kullanılacaktır*" cümlelerindeki "gözetim ekipleri", "tespit etmek" ve "izlemek" ifadeleri, gözetime ve izlemeye yönelik durumları içerdiğinden dolayı ilgili ifadelerin geçtiği cümleler "Gözetleme/İzleme" kodu kapsamında değerlendirilmiş ve ilgili kodla kodlanmıştır. Burada modern yönetimin risk ve tehdit söylemleri ekseninde bir güvenlik söylemi inşa ettiği söylenebilir. Nitekim modern yönetimin bu güvenlik söylemi neticesinde de KBRN tespit ve rescEU gözetim ekiplerini oluşturduğu ve bu ekipler aracılığıyla da hedef kitle (*AB üye devletleri, AB vatandaşları, AB aday ülkeler*) üzerinde bir kontrol kurduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra modern yönetim tarafından devreye koyulan gözetim araçları ve uygulamaları her ne kadar insan sağlığı ve çevre ve iklim güvenliği açısından yararlı kabul edilse de Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında söz konusu gözetim araçları aracılığıyla hedef kitlenin gözetim altında tutulması ve yine ilgili uygulamalarla hedef kitlenin disipline edilmesi, modern yönetimin iktidarı ve çoğu zamanda tahakkümü olarak yorumlanmaktadır.

10) Kod: • Dışlama

MAXQDA Programında analiz edilerek kodlanan AB'nin çevre ve iklim politikasına dair haber metinlerinde "Dışlama" koduna dair bir veri bulunamamıştır.

Grafik 4.12.

Genel Analiz: MAXQDA programının kodlama tekniği (betimsel kodlama) kullanılarak kodlanan ve grafiğe aktarılan ve ardından da teorik olarak "Panoptik Gözetim

Teorisi” ve metodolojik olarak da “Eleştirel Söylem Analizi” bağlamında değerlendirilen AB’nin Çevre ve İklim Politikasına Dair Haber Metinlerinin - Grafik 4.12’deki oranlar da göz önünde bulundurularak - merkezi/çekirdek kodunun hem “*Disiplin/Denetim*” hem de “*Güvenlik/Tehdit*” kodu olduğu söylenebilir. Burada hem disiplin/denetim hem de güvenlik/tehdit kodunun aynı anda ön plana çıkmasının sebebi; AB’nin çevre ve iklim politikasına dair haber metinlerinde, disiplin/denetim ve güvenlik/tehdit kodlarıyla etiketlenen cümlelerin fazla olmasıdır. MAXQDA programında kodların oransal dağılımı kod-cümle ilişkisinin *tekrar sayısına* bağlı olarak grafiğe aktarılır. Bunun yanı sıra AB’nin çevre ve iklim politikasına dair haber metinlerinde ileri sürülen kuram; *Panoptik Gözetim Teorisi*’dir. Bu teori aynı zamanda Michel Foucault’nun modern iktidar teorisi olarak da bilinmektedir. Jeremy Bentham’ın “Panoptikon” hapisane tasarımını inceleyen Foucault, modern iktidarların/yönetimlerin Panoptikon benzeri bir yapı inşa ettiğini savunmuştur (Foucault, 2015:295-298). Ayrıca ilgili teoride Foucault gözetimi; daha çok modern yönetimlerin/iktidarların uygulamalarıyla ilişkilendirmekte ve modern yönetimlerin uygulamalarını bir tür toplumsal gözaltı olarak nitelendirmektedir (Foucault, 2015). Yine Foucault’ya göre; denetim, disiplin ve caydırma mekanizmaları üzerine inşa edilen düzende modern yönetim, mutlak suretle her şeyi engellemekte ve kısıtlamaktadır ve ayrıca güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır ve bu vesileyle disiplin yoluyla bireyin bedeni üzerinde kontrol kurarken; nüfusun bütünü üzerinde de güvenlik yoluyla bir hakimiyet kurmaktadır (Foucault, 2019:9). Bu bağlamda ilgili teori kapsamında değerlendirilen ilgili haber metinlerinde ilk olarak; disiplin/denetim kodunun ön plana çıkması, Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde, modern yönetimin iktidar teknikleri dediği durumu destekler niteliktedir. Nitekim Foucault’nun, Bentham’ın Panoptikon’unu incelemesi neticesinde ortaya koyduğu bu teknikler “*caydırma, denetim, disiplin ve göziün rolüdür.*” Foucault’ya göre modern iktidar/yönetim, bu teknikler vasıtasıyla bireyin bedeni üzerinde tahakküm kurabilmekte ve ayrıca içinde bulunduğu yapı üzerinde de yine bu teknikler aracılığıyla kontrol kurabilmektedir. İkinci olarak; güvenlik/tehdit kodunun ön plana çıkması Foucault’nun Panoptik gözetim teorisinde bahsettiği “*modern yönetim güvenlik adı altında her türlü gözetim tekniklerine izin vermekte ve imkan yaratmaktadır*” durumunu destekler niteliktedir. Ayrıca ilgili haber metinlerinde modern yönetimin çoğunlukla “iklim değişikliği tehdidi”, “iklim güvenliği”, “çevre güvenliği” ve “fosil yakıtlar tehdidi” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa ettiği söylenebilir. Nitekim bu güvenlik söylemi neticesinde de modern yönetimin; gözetime ve denetime dayalı birtakım yasal düzenlemeleri ve araçları uygulamaya koyduğu söylenebilir. Bu uygulamalardan ve araçlardan bazıları; AB

İklim Yasası, Avrupa Yeşil Anlaşması, Toprak İzleme Yasası, Net Sıfır Sanayi Yasası, KBRN
Tespit ve rescEU Gözetim Ekipleridir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

Tezin bu bölümü, araştırmanın “Bulgular” bölümüne ilişkin bilgileri sunmaktadır. Bu bölümde, tezin amacına, araştırma sorularına ve varsayımlarına göre tespit edilen nitel bulgulara ilişkin birtakım bilgiler verilmektedir. Burada ayrıca tespit edilen nitel bulgulara ilişkin bilgiler ilgili alt başlıklar altında tek tek sıralanmaktadır. Bu alt başlıklar tezin “Metodoloji ve Analiz” bölümünde yer alan başlıklardan oluşmaktadır. Bu bağlamda *tezin amacı*, AB içindeki disipliner gücün (modern iktidarın), AB üye devletleri ve ortakları üzerindeki gücünü/etkisini, klasik iktidar teorilerinden farklı olarak Panoptik Gözetim teorisi ekseninde ele almak ve AB içindeki disipliner gücün denetim, gözetim ve disiplin barındıran araçlarını ve uygulamalarını ortaya koymak ve bu araçların ve uygulamaların analizini gerçekleştirmektir. *Tezin alt amaçları ise* Panoptik Gözetim teorisi vesilesiyle Gözetim Çalışmaları Alanını ön plana çıkartmak ve ayrıca nitel araştırmalarda kullanılan kodlama tekniği vasıtasıyla da Panoptik Gözetim teorisi ve AB arasında bir ilişki kurmaya çalışmaktır. *Tezin temel varsayımı*, modern yönetimin birtakım kontrol araçları ve uygulamaları aracılığıyla AB üye devletleri ve ortakları üzerinde bir tür disiplin iktidarı kurduğu yönündedir. Nitekim buradaki disiplin faaliyetleri zora dayalı olmasa da söz konusu disiplin faaliyetlerinin kural içermesi ve bir öz-denetimi tetiklemesi yine bir tür disiplin iktidarı olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra modern yönetimin yine birtakım kontrol araçları ve uygulamaları aracılığıyla bir disiplin-denetim mekanizması kurduğu ve bu mekanizmanın AB kimliği dışındaki bazı kimlikler üzerinde de baskıya ve dışlamaya neden olduğu varsayılmaktadır. *Tezin araştırma soruları ise* iki yönlüdür. Birincisi Panoptik Gözetim teorisi ekseninde sorulan sorular. İkincisi ise tezin metodolojisinin de dayandığı Eleştirel Söylem Analizi (ESA) ekseninde sorulan sorular. Panoptik Gözetim teorisi ekseninde sorulan sorular şöyledir: AB’nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları (*kurumlar, yasal düzenlemeler, söylemler, politikalar*) Panoptik Gözetim teorisi bağlamında nasıl açıklanabilir? AB’nin toplumsal kontrol araçlarında ve uygulamalarında hangi kodlar ön plana çıkmaktadır ve bu kodlar “Panoptik Avrupa” fikrini güçlendirmekte midir? ESA ekseninde sorulan sorular ise şu şekildedir: AB’nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları bağlamında birtakım güvenlik söylemleri nasıl inşa edilmiştir? Bu söylemler AB dışındaki kimliklere ya da toplumlara yönelik bir tehdit midir? Bu söylemler neticesinde hangi eylemler ya da uygulamalar öne sürülmektedir? Bu durum hangi çıkarlara hizmet etmektedir?

5.1. Tezin Nitel Bulguları

Modern yönetimin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları “Metodoloji ve Analiz” bölümünde tezin amacı, soruları ve varsayımı göz önünde bulundurularak tek tek başlıklar halinde geniş bir şekilde ele alınmış ve ardından da analiz edilmiştir. Bu bağlamda burada ise bu analiz neticesinde tespit edilen durumlar, tezin “Metodoloji ve Analiz” bölümündeki başlıklara ve tezin amacına, varsayımına ve sorularına bağlı kalınarak sırasıyla aktarılmıştır.

5.1.1. AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerine Ait Bulgular

- MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından grafiğe aktarılan ilgili metinlerin *-kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak-merkezi/çekirdek kodu*, “Güvenlik/Tehdit” kodu olarak bulunmuştur (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde Kapatma, Baskı ve Dışlama kodlarına dair bir veri bulunamamıştır (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde “Avrupalı” ve “Avrupa’nın güvenliği” söylemi ön planda tutulmuştur (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde gözetim tekniklerinden olan kimliksel sınıflandırma tekniğine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde Avrupalı kimliğinin korunması için bilgisayar destekli gözetim sistemlerinin normalleştirildiğine dair bilgilere ulaşılmıştır (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde modern yönetimin; denetim, gözetim ve disiplin uygulamalarını meşrulaştırdığına ve normalleştirdiğine yönelik birtakım bilgilere ulaşılmıştır (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- EUAA (European Union Agency for Asylum-AB Sığınma Ajansı) aracılığıyla modern yönetim, disiplinci iktidar uygulamalarını faaliyete geçirmiştir (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- FRONTEX ve EURODAC aracılığıyla veri gözetim sistemleri ve teknolojik gözetim sistemleri meşrulaştırılmıştır ve normalleştirilmiştir (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- EFCA’nın (European Fisheries Control Agency-Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı) kuruluş metninde Panoptik Gözetim teorisinde iktidarın teknikleri olarak sayılan

disiplin, denetim ve gözetim tekniklerine ilişkin ifadelerle ulaşılmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).

- EUROJUST'ın (*European Union Agency for Criminal Justice Cooperation-Avrupa Birliği Ceza Adalet İşbirliği Ajansı*) kuruluş metninde bürokratik gözetim faaliyetlerine ilişkin ifadelerle ulaşılmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- CEPOL'de (*European Union Agency for Law Enforcement Training-Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı*) kolluk kuvvetleri aracılığıyla denetim ve disiplin faaliyetleri yürütülmektedir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- 2007 yılında AB'nin Temel Haklar Ajansı olarak kurulan FRA'nın (*European Union Agency for Fundamental Rights-AB Temel Haklar Ajansı*) kuruluş tüzüğünde izlemeye ve gözetlemeye ilişkin birtakım ifadelerle ulaşılmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- FRA'da "insan hakları" söylemi ön planda tutulmuş ve doğru davranışın ahlaki kodu olarak AB'nin temel merkezine yerleştirilmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- FRA'nın "insan hakları" söylemi modern yönetimin disiplinci iktidar faaliyetleriyle ilişkili bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- EUROPOL (*The European Union Agency for Law Enforcement Cooperation-Avrupa Polis Teşkilatı*) aracılığıyla gözetim sistemlerinin ve uygulamalarının meşrulaştırıldığına ilişkin birtakım bilgilere ulaşılmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetimin güvenlik söylemi neticesinde FRONTEX ve EUROSUR kurulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Güvenlik gerekçesiyle modern yönetim tarafından kurulan EURODAC, bir veri gözetim sistemidir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- AB'nin birçok ajansının kuruluş metninde "terörizm" ve "göç" eksenli bir güvenlik söylemi ön plana çıkartılmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).

- İlgili ajansların kuruluş metinlerinde göç konusu güvenlikle ilişkili tutulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Güvenlik söylemi daha fazla gözetim sistemlerini ve uygulamalarını beraberinde getirmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- AB kurumlarının ve kuruluşlarının metinlerinde AB'nin güvenliği söylemi ön planda tutulmuştur. İlgili söylem neticesinde gözetime yönelik uygulamalara imkan yaratılmış ve izin verilmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Panoptik gözetim teorisinde modern iktidarın teknikleri olarak gösterilen denetim, disiplin, caydırma ve gözetim teknikleri ile AB ajanslarının yönetim teknikleri arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Ajanslarının Kuruluş Metinlerinin Kodları ve Analizi*).

5.1.2. AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerine Ait Bulgular

- MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından grafiğe aktarılan ilgili metinlerin -kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak-merkezi/çekirdek kodu, “İktidar Laboratuvarı” olarak bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde Dışlama, Kontrol Sistemleri, Baskı ve Kapatma kodlarına dair bir veri bulunamamıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde “Avrupalı” kimliği ön planda tutulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- AB'nin kurucu antlaşma metinlerinde güvenlik söylemi “terör”, “ciddi suçlar” ve “tehdit yaratan unsurlar” gibi kavramlar ekseninde inşa edilmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Güvenlik söylemi neticesinde EUROPOL kurulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- AB'nin kurucu antlaşma metinlerinde bürokratik gözetim faaliyetlerine ilişkin bilgilere ulaşılmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Kurucu Antlaşma Metinlerinin Kodları ve Analizi*).

5.1.3. AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlere Ait Bulgular

- MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından grafiğe aktarılan ilgili metinlerin *-kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak-*merkezi/çekirdek kodu, “Disiplin/Denetim” kodu olarak bulunmuştur (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde Dışlama, Kontrol Sistemleri, Baskı ve Kapatma kodlarına dair bir veri bulunamamıştır (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde disiplin-denetim mekanizmaları ön plana çıkartılmıştır (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde izlemeye ve gözetlemeye yönelik birtakım ifadelere yer verilmiştir (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerdeki disiplin ve denetim uygulamaları ile Panoptik gözetim teorisinde modern iktidarın teknikleri olarak gösterilen disiplin ve denetim teknikleri arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Hukuk Sistemine ve Karar Alma Prosedürüne İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).

5.1.4. AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlere Ait Bulgular

- MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından grafiğe aktarılan ilgili metinlerin *-kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak-*merkezi/çekirdek kodu, “Disiplin/Denetim” kodu olarak bulunmuştur (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde Dışlama, Kontrol Sistemleri, Kimlik, Baskı, Kapatma kodlarına dair bir veri bulunamamıştır (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).
- Avrupa Komisyonu’nun ve Avrupa Merkez Bankası’nın kuruluş metinlerinde izlemeye ve gözetlemeye ilişkin birtakım ifadelere yer verilmiştir (Bakınız: *Dördüncü Bölüm, AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).
- AB kurumlarının ve organlarının kuruluş tüzüklerinde disipline ve denetime ilişkin çok sayıda ifadeye yer verilmiştir. Bu ifadeler ile Panoptik gözetim teorisinde iktidarın

teknikleri olarak gösterilen disiplin ve denetim teknikleri arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).

- Avrupa Konseyi'nin kuruluş metninde “terör” ve “kriz yönetimi” gibi kavramlar ekseninde bir güvenlik söylemi inşası yapılmıştır. Bu söylem neticesinde ODGP güçlendirilmiş ve PESCO kurulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).
- Genel olarak AB'nin kurum ve organları gözetim uygulamaları ve araçlarıyla ilişkili bulunmuştur. AB, üye devletlerin ve ortakların siyasi, ekonomik, sosyal ve hukuki alanlarda AB normlarına uygun hareket etmelerini sağlamak ve uyumlarını kolaylaştırmak amacıyla bir dizi denetim ve gözetim mekanizması oluşturmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Kurumlarına ve Organlarına İlişkin Metinlerin Kodları ve Analizi*).

5.1.5. AB'nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Metinlere Ait Bulgular

- MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından grafiğe aktarılan AB'nin göç ve iltica politikasına dair haber metnlerinin *-kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak-* merkezi/çekirdek kodu, “Güvenlik/Tehdit” kodu olarak bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metnlerinin Kodları ve Analizi*).
- AB'nin göç ve iltica politikasına dair bilgilerin yer aldığı ilgili haber metnlerinde tüm kodlara (*Kapatma, Dışlama, Baskı, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Kontrol Sistemleri, Kimlik, İktidar Laboratuvarı, Norm, Gözetleme/İzleme*) dair bir veri bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metnlerinin Kodları ve Analizi*).
- AB'nin göç ve iltica politikasında dışlamaya yönelik ifadeler ve uygulamalar bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metnlerinin Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim göç ve iltica politikasında gözetim tekniklerinden biri olan kimliksel sınıflandırma tekniğine başvurmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metnlerinin Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim göç ve iltica politikasında dışsallaştırma faaliyeti yürütmüştür (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metnlerinin Kodları ve Analizi*).

- Modern yönetim AB sınırlarına yönelen kişileri caydırmak için kolluk kuvvetlerini devreye koymuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri aracılığıyla modern yönetim, sığınma talep edenlere yönelik ötekileştirme politikası izlemiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim göç ve iltica politikası kapsamında çok sayıda teknolojik gözetim sistemini devreye koymuş ve gözetim uygulamalarını normalleştirmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetimin EUODAC uygulaması bir veri gözetim sistemidir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim veri gözetim sistemleri aracılığıyla kimliksel sınıflandırma yapmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- İlgili metinlerde modern yönetim “terörizm”, “düzensiz göç”, “yasa dışı göç”, “istenmeyen risk” ve “tehdit” gibi durumlar üzerinden bir güvenlik söylemi inşa etmiştir. Bu güvenlik söylemi neticesinde de Yeni Göç ve İltica Paktı oluşturulmuş ve bu Pakt’a ayrıca “Tarama Yönetmeliği, Eurodac Düzenlemesi, İltica Göçü Yönetmeliği ve Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü” gibi düzenlemeler de eklenmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim “Avrupalı”, “Avrupalı” ve “AB vatandaşı” gibi kavramlar üzerinden bir kimlik söylemi inşası gerçekleştirmiştir. Bu söylem neticesinde Avrupalı kimliğinin korunması amacıyla modern yönetim tarafından veri gözetim sistemlerine ve elektronik gözetim sistemlerine imkan yaratılmış ve izin verilmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetimin güvenlik söylemi neticesinde; sınır kontrol uygulamaları (Frontex), sınır ve veri gözetim sistemleri (Eurosur, VIS, SIS, Eurodac) ve sınır koruma kanunları (Schengen Sınırları Kanunu) devreye koyulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Göç ve İltica Politikasına Dair Haber Metinlerinin Kodları ve Analizi*).
- Bunun yanı sıra MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından da grafiğe aktarılan AB'nin göç ve iltica politikasına ilişkin raporların -kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak- merkezi/çekirdek kodu

ise “Baskı” kodu olarak bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).

- AB’nin göç ve iltica politikasına ilişkin bilgilerin yer aldığı ilgili raporların analiz edilmesi neticesinde “Norm” koduna dair bir veri bulunmamakla birlikte geriye kalan diğer tüm kodlara dair bir veri bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim göç ve iltica politikası kapsamında teknolojik gözetim sistemlerini devreye koymuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim, AB sınırlarını hem içeriden hem dışarıdan birtakım kontrol uygulamaları ve araçları aracılığıyla çevrelemiştir. Bu kontrol uygulamalarının ve araçlarının (*Yeni Göç ve İltica Paktı, SIS, VIS, Eurodac, Frontex, Eurosur*) devreye koyulması “Panoptik Avrupa” fikrini güçlendirmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).
- AB’nin göç ve iltica politikasında disiplin, denetim, caydırma ve gözetim içeren çok sayıda durum/ifade yer almaktadır. Bu ifadeler ile Panoptik gözetim teorisinde iktidarın teknikleri olarak gösterilen disiplin, caydırma, gözetim ve denetim teknikleri arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim sınır güvenliği kapsamında gözetim sistemlerinden olan termal kameraları, termal dürbünleri ve antenli araçları devreye koymuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).
- Frontex, sığınma talep edenlere yönelik geri itme faaliyeti gerçekleştirmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetim “ben” ve “öteki” kavramları üzerinden bir kimlik söylemi inşa etmiştir. Bu söylem neticesinde daha fazla gözetim sistemlerine ve uygulamalarına imkan yaratılmış ve izin verilmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).
- Modern yönetimin göç ve iltica politikasındaki “Avrupalı” söylemi özellikle Afrikalı ve Orta Doğulu kimliklerine yönelik bir baskıya yol açmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).

- Genel olarak; modern yönetimin göç ve iltica politikası, “risk” ve “tehdit” söylemleri üzerinden şekillenmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Göç ve İltica Politikasına İlişkin Raporların Kodları ve Analizi*).

5.1.6. AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlere Ait Bulgular

- MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından da grafiğe aktarılan AB’nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin politika metnlerinin -kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak- merkezi/çekirdek kodu, “Disiplin/Denetim” kodu olarak bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları*).
- İlgili politika metinlerinde Dışlama, Kontrol Sistemleri, Baskı ve Kapatma kodlarına dair bir veri bulunamamıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları*).
- İlgili politika metinlerinde gözetim türlerinden biri olan bürokratik gözetime ilişkin birtakım bilgilere ulaşılmıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları*).
- AB’nin güvenlik ve savunma politikası “göç”, “terör”, “tehdit” “organize suçlar”, “Avrupa’nın güvenliği” gibi söylemler üzerinden inşa edilmiştir (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları*).
- İlgili politika metinlerinde güvenlik ve tehdit söylemleri sıklıkla tekrarlanmıştır. Bu söylemler neticesinde OGSP oluşturulmuş, AB sınırlarına kolluk kuvvetleri konuşlandırılmış ve PESCO, CARD, Stratejik Pusula gibi uygulamalar devreye sokulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları*).
- Modern yönetimin güvenlik söylemi neticesinde birtakım yeni uygulama alanları inşa edilmiştir. Bunlar: Avrupa Barış Tesisi, Siyasi ve Güvenlik Komitesi, Avrupa Savunma Ajansı, Avrupa Birliği Askeri Komitesi, Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi, Politik-Askeri Grup, Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü, Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğüdür (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Metinlerin Analizi ve Kodları*).
- Bunun yanı sıra MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından da grafiğe aktarılan AB’nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin haber metnlerinin -kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak- merkezi/çekirdek kodu ise “Güvenlik/tehdit” kodu olarak bulunmuştur (*Bakınız:*

Dördüncü Bölüm, AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları).

- İlgili haber metinlerinde Kapatma, Norm, Baskı ve Dışlama kodlarına dair bir veri bulunamamıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları).*
- AB'nin güvenlik ve savunma politikasına ilişkin bilgilerin yer aldığı ilgili haber metinlerinde modern yönetim “Rusya tehdidi” ve “Orta Doğu’daki ve Afrika’daki istikrarsız durum” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa etmiştir. Bu söylem neticesinde modern yönetim gözetim barındıran hava savunma sistemlerini ve veri gözetim sistemlerini uygulamaya koymuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Güvenlik ve Savunma Politikasına İlişkin Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları).*

5.1.7. AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına İlişkin Metinlere Ait Bulgular

- MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından da grafiğe aktarılan AB'nin teknoloji ve dijital politikasına ilişkin haber metinlerinin *-kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak-* merkezi/çekirdek kodu, “Güvenlik/Tehdit” kodu olarak bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları).*
- AB'nin teknoloji ve dijital politikasına ilişkin bilgilerin yer aldığı ilgili haber metinlerinde yalnızca “Kapatma” koduna dair bir veri bulunamamıştır. Diğer tüm kodlara (*Dışlama, Baskı, Gözetleme/İzleme, Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Kontrol Sistemleri, Kimlik, İktidar Laboratuvarı, Norm*) dair bir veri bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları).*
- Modern yönetim “yapay zeka tehdidi”, “güvenilir yapay zeka sistemleri” ve “AB'nin güvenliği” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa etmiştir. Bu söylem neticesinde Yapay Zeka Yasası ve Dijital Hizmetler Yasası yürürlüğe konulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları).*
- Söz konusu Yapay Zeka Yasası'nda, yapay zeka sistemlerinin AB ülkelerine göç etmek zorunda kalan kişiler üzerindeki etkisi ele alınmamıştır. Bu durum AB sınırlarındaki zararlı teknolojik gözetim sistemlerinin normalleştirilmesine ve meşrulaştırılmasına neden olmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları).*

- Yapay Zeka Yasası, AB sınırları içerisinde üretilen zararlı gözetim teknolojisinin ihracını yasaklamamıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Teknoloji ve Dijital Politikasına Dair Haber Metinlerinin Analizi ve Kodları*).
- Bunun yanı sıra MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından da grafiğe aktarılan AB'nin dijital hizmetler yasası metninin -kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak- merkezi/çekirdek kodu ise “Disiplin/Denetim” kodu olarak bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Analizi ve Kodları*).
- Dijital Hizmetler Yasası metninde Kapatma, Baskı, Kimlik ve Dışlama kodlarına dair bir veri bulunamamıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Analizi ve Kodları*).
- Modern yönetim “yasa dışı içerikler”, “zararlı içerikler” ve “AB vatandaşının güvenliği” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa etmiştir. Bu söylem neticesinde Dijital Hizmetler Yasası yürürlüğe konmuş ve Avrupa Dijital Hizmetler Kurulu oluşturulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Analizi ve Kodları*).
- AB sınırları içindeki dijital faaliyetler, Dijital Hizmetler Yasası kapsamında kontrol altında tutulmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB Dijital Hizmetler Yasası Metninin Analizi ve Kodları*).

5.1.8. AB'nin Çevre ve İklim Politikasına İlişkin Metinlere Ait Bulgular

- MAXQDA programının betimsel kodlama tekniği kullanılarak kodlanan ve ardından da grafiğe aktarılan AB'nin çevre ve iklim politikasına ilişkin politika metnlerinin -kod-cümle ilişkisinin tekrar sayısına bağlı olarak- merkezi/çekirdek kodu, “Disiplin/Denetim” kodu olarak bulunmuştur (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Analizi ve Kodları*).
- İlgili politika metinlerinde Dışlama, Kimlik, Baskı ve Kapatma kodlarına dair bir veri bulunamamıştır (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Analizi ve Kodları*).
- Modern yönetim “sera gazları”, “küresel ısınma”, “çevre güvenliği” ve “iklim değişikliği tehdidi” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa etmiştir. Bu güvenlik söylemi neticesinde modern yönetim gözetime ve denetime dayalı birtakım yasal düzenlemeleri ve araçları uygulamaya koymuştur. Bu uygulamalardan ve araçlardan bazıları şöyledir: AB İklim Yasası, Avrupa Yeşil Anlaşması, Toprak İzleme

Yasası, Net Sıfır Sanayi Yasası, KBRN Tespit ve rescEU Gözetim Ekipleri, Avrupa Birliği Çevre Hukukunun Uygulanması ve Yürütülmesi Ağı (IMPEL), Avrupa Dünya Gözlem Programı (Copernicus) ve AB Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) (*Bakınız: Dördüncü Bölüm, AB'nin Çevre Politikası ve İklim Değişikliğiyle Mücadele Metinlerinin Analizi ve Kodları*).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Tezin bu bölümü araştırmanın amacını, araştırma sorularını, literatür taramasını ve araştırmanın bulgularını gözden geçirerek tartışmaktadır.

Bu araştırma, AB içindeki disipliner gücün (modern iktidarın), AB üye devletleri ve ortakları üzerindeki gücünü/etkisini, klasik iktidar teorilerinden farklı olarak Panoptik gözetim teorisi ekseninde ele almıştır ve AB içindeki disipliner gücün denetim, gözetim ve disiplin barındıran araçlarını ve uygulamalarını ortaya koymuştur ve bu araçların ve uygulamaların analizini gerçekleştirmiştir. Panoptik gözetim teorisi ekseninde analiz edilen AB'nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları, Foucault'nun Panoptikon'u incelerken Panoptikon içindeki egemen güç ve egemen gücün faaliyetleri için kullandığı “disiplinci iktidar” mefhumu da göz önünde bulundurularak analiz edilmiş ve detaylandırılmıştır. Bunun yanı sıra araştırmada AB'nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamaları, birtakım kodlarla (*Disiplin/Denetim, Güvenlik/Tehdit, Gözetleme/İzleme, İktidar Laboratuvarı, Kontrol Sistemleri, Baskı, Kimlik, Norm, Dışlama ve Kapatma*) ilişkilendirilerek incelenmiştir. Bu kodlar, Foucault'nun araştırmalarında kullandığı birtakım ifadelerden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Ayrıca bu araştırmada kullanılan kodlama tekniği sayesinde modern yönetimin (*AB içindeki karar verici kurumlar/kişiler*) kontrol araçları ve uygulamaları ile Panoptik gözetim teorisi arasında daha net bir ilişki ortaya koyulmuştur. Bu bağlamda AB'nin toplumsal kontrol araçları ve uygulamalarında ön plana çıkan kodlar; *Güvenlik/Tehdit, Disiplin/Denetim, Gözetleme/İzleme, İktidar Laboratuvarı ve Baskı* kodları olmuştur. Burada baskın çıkan kodlar ile Panoptik gözetim teorisinde modern iktidarın teknikleri olarak gösterilen denetim, disiplin, gözetim ve caydırma teknikleri arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur. Özellikle modern yönetim tarafından AB'nin hem içeriden hem de dışarıdan kontrol edilmesi üzerine uygulamaya koyulan; SIS, Eurodac, VIS, Frontex, Eurosur gibi araçlar “Panoptik Avrupa” metaforunun sınırlarını güçlendirmiştir. Burada modern yönetimin toplumsal kontrol araçlarında ve uygulamalarında gözetime, denetime ve disipline dayalı birtakım teknik ve teknolojik araçlara ve düzenlemelere ulaşılmıştır. Nitekim modern yönetimin terör korkusuyla ve teknolojik gelişmelerle birlikte üst düzey güvenlik sistemlerini ve uygulamalarını devreye koyması, AB'nin dış sınırlarını (havaalanları ve denizler dahil) çetin sınırlara dönüştürmesi, kolluk kuvvetleri, gözetleme kuleleri, beton duvarlar ve demir çitlerle AB sınırlarını güçlendirmesi, ayrıca kızılötesi tarama cihazları, hareket dedektörleri ve video gözetimi gibi araçlarla AB sınırlarını üst düzey teknolojilerle donatması “Panoptik Avrupa” fikrini pekiştirmiştir.

Modern çağda devletler vatandaşlarını kontrol altında tutmayı nasıl başarabiliyor? Sorusu ekseninde detaylı araştırmalar yapan Foucault, bu sorunun cevabını daha çok Panoptizmle ilişkilendirmiş ve Panoptizm ekseninde detaylandırmıştır. Nitekim, 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında keşfedilen Panoptizm, disiplinci iktidarlara ve bu iktidarlara uygulamalarını tanımlamak için Foucault tarafından kullanılmıştır. Foucault bu bağlamda modern iktidarlara, vatandaşlarını 18. yüzyılın sonunda Panoptizmin keşfedilmesinden sonra Panoptizmdeki iktidar teknikleri (*denetim, disiplin, gözetim ve caydırma*) sayesinde kontrol altında tuttuğunu ileri sürmüştür. Bu teknikleri modern iktidar teorisi (*aynı zamanda Panoptik gözetim teorisi*) kapsamında da anlatan Foucault, bu teknikleri kullanan iktidarın eylemsel olarak şiddet uygulamadığını, zora dayalı faaliyetlerde bulunmadığını aksine rızaya dayalı uygulamalarının olduğunu ve bireyi ve toplumu disiplin, denetim, gözetim ve caydırma barındıran birtakım kontrol uygulamaları ve araçları vasıtasıyla terbiye ettiğini, bireyi ve toplumu söz konusu düzenlemelere ve araçlara uyumlu kıldığını ve bu teknikleri kültürel bilince gizlice yerleştirdiğini savunmuştur. Dolayısıyla kültürel bilince gizlice yerleştirilen bu teknikler sayesinde de birey bir öz-denetim mekanizması geliştirmiştir ve kendi kendini terbiye ederek modern iktidarın uygulamalarına kendisini uyumlu hale getirmiştir. Bu tür teknikleri kullanarak toplumu kontrol altında tutan iktidarlara “disiplinci iktidar” olarak nitelendiren Foucault, modern çağdaki iktidarlara ve bu iktidarlara uygulamalarını da bu bağlam ekseninde yorumlamıştır. Bunun yanı sıra Panoptikon metaforu üzerinden modern iktidarlara anlatan Foucault, buradaki iktidar ilişkilerini piramit metaforundaki iktidar ilişkileri gibi ele almamaktadır. Nitekim Foucaultcu perspektifte Panoptik modelde hiç kimse hiyerarşinin tepesinde değildir; ancak piramit metaforunda hiyerarşinin en tepesinde bir güç vardır ve diğerleri hiyerarşinin en tepesinde bulunan güce bağlıdır. Panoptik modelde ise hiyerarşik bir güç yapısı olsa da buradaki ilişkiler karmaşıktır ve birçok güç bulunmaktadır ve her bir güç kendisinden daha üstün olana tabidir. Ayrıca Foucault’nun modern iktidarlara Panoptikon metaforu üzerinden ele almasının temel amacı, modern iktidarlara uygulamalarını ve tekniklerini analiz etmek ve güç ilişkilerini ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda Foucault modern iktidarlara uygulamalarını ve tekniklerini analiz ettikten sonra disiplinci iktidar olarak nitelendirdiği yeni bir iktidar türü keşfetmiştir ve bu disiplinci iktidarın tekniklerini de modern iktidar teorisi kapsamına almıştır. Diğer yandan Foucault’nun “iktidar” kavramı da çok yönlüdür. O, iktidar mefhumunu, içinde güç ilişkisi barındıran her şeye uygulamıştır. Ancak bu araştırmada iktidar mefhumu, Foucault’nun siyasi güç içinde değerlendirdiği modern yönetimle/iktidarla ilintili tutulmuştur.

Panoptik gözetim teorisinin AB ile bağlantısı daha çok AB'nin kontrol araçları ve uygulamalarıyla ilişkilendirilmiştir. Burada temel olarak söz konusu araçların ve uygulamaların veri toplama ve gözetleme ile ilgili birtakım durumları içermesi ve çoğunlukla denetleyici ve disipline edici mekanizmalar olması, ilgili araçların ve uygulamaların Panoptik gözetim teorisinde modern iktidarın teknikleri olarak gösterilen denetim, disiplin ve gözetim teknikleriyle ilişkilendirilmesini gerekli kılmıştır. Diğer yandan AB yönetiminin ticari verimlilik ve güvenlik adı altında uygulamaya koyduğu teknolojik gözetim aygıtları kamunun ya da özel sektörün etkinliğini artırabilir; ancak aynı zamanda insan hakları, sivil özgürlükler ve mahremiyetle ilgili birtakım sorunları da beraberinde getirebilir. Nitekim bu sorunları çoğunlukla modern yönetimin göç ve iltica politikasında bulmak mümkündür. Modern yönetimin “terörizm”, “düzensiz göç”, “istenmeyen risk” ve “yasa dışı göç” gibi söylemler üzerine inşa ettiği göç ve iltica politikası daha fazla teknolojik gözetim sistemlerini beraberinde getirmiştir ve bu teknolojik gözetim sistemleri, AB sınırlarına yönelen kişilerin şiddete uğramalarına neden olmuştur. Burada teknolojik gözetim sistemleri aracılığıyla tespit edilen ve yakalanan kişilerin, AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri tarafından şiddete uğramaları ve geri itilmeleri, sığınmacıların 1951 Cenevre Sözleşmesi'nden doğan haklarını baltaladığı söylenebilir. Cenevre Sözleşmesi'ndeki “geri göndermeme” ilkesi; zulüm görme veya diğer bir şekilde ciddi zarar görme riski altında olan kişilerin sınırlarda reddedilmesini yasaklamaktadır ve ayrıca geri göndermeme ilkesine hem AB hukukunda hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yer verilmektedir. Ancak bu tür yasal düzenlemelere rağmen modern yönetimin AB sınırlarında üst düzey teknolojik gözetim sistemlerine izin vermesi ve AB sınırlarına kolluk kuvvetlerini konuşlandırması ve kolluk kuvvetlerinin teknolojik gözetim sistemleri aracılığıyla tespit ettiği sığınmacıları geri itmesi ve şiddet uygulaması ve tüm bu durumlar karşısında modern yönetimin hak ihlali yapan kolluk kuvvetlerine ve AB üye devletlerine caydırıcı cezalar vermemesi, modern yönetimin çelişkisi olarak değerlendirilebilir. AB'nin iç ve dış sınırlarının hızlı ve kolay bir şekilde denetlenmesi ve korunması amacıyla modern yönetim tarafından uygulamaya koyulan SIS, Eurodac, VIS gibi sistemler gözetimle ilişkilidir ve bu sistemlerin amaç dışı kullanıldığı söylenebilir. Nitekim SIS, Eurodac, VIS gibi sistemler temel olarak 11 Eylül saldırılarından sonra güvenlik gerekçesiyle modern yönetim tarafından uygulamaya koyulmuştur. Yani terör saldırıları gerekçe gösterilerek terör şüphelilerinin tespiti için düşünülen bu sistemler daha sonra kullanım alanı genişletilerek günümüzde yasa dışı göçü ve göçmen akışını denetlemek üzere kullanılmaktadır. Yasa dışı göçü yönetmek adına uygulamaya koyulan ve denetim ve gözetim barındıran bu tür sistemler AB sınırlarının hem içeriden hem de dışarıdan gözetlenmesine yol açmakta ve ayrıca gözetimin

yoğunlaşmasına neden olmaktadır. İlgili veri-tabanları aracılığıyla daha çok AB sınırlarını düzensiz bir şekilde geçenler kontrol edilmekte ve mümkün olduğunca çok sayıda “şüpheli” sınır dışı edilmektedir. Bu tür sistemlerle modern yönetim daha izolasyoncu bir profil çizmekte ve dışlayıcı uygulamaların artmasına da neden olmaktadır. Öte yandan, Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında, modern yönetimin düzensiz göçmenleri kaydetmeyi, gözetlemeyi ve kontrol altında tutmayı amaçlayan söz konusu gözetim sistemleri ve uygulamaları AB’nin Panoptik Avrupa metaforuyla ilişkilendirilmesine yol açmakta ve ayrıca ilgili gözetim sistemleri aracılığıyla sınır dışı etmenin de kolaylaştırılmış olması, AB’nin bir dışlama fabrikası ya da dışsallaştırma fabrikası olarak nitelendirilmesine de neden olmaktadır. Burada AB’nin, “dışsallaştırma fabrikası” olarak da nitelendirilmesinin sebebi, AB’nin özellikle göç ve iltica politikalarındaki sorumluluğu üye ülkeler dışında üçüncü ülkelere devretme stratejisidir. Nitekim AB, düzensiz göçü kontrol etmek için çoğunlukla AB sınırları dışındaki ülkelerle anlaşmalar yapmaktadır. Bu durumun örnekleri arasında 2016 tarihli Türkiye-AB Göç Mutabakatı ve AB-Libya İş Birliği Anlaşması yer almaktadır. Türkiye-AB Göç Mutabakatı temel olarak, düzensiz göçmenlerin Avrupa’ya geçişinin engellenmesi ve AB tarafından geri gönderilen sığınmacıların Türkiye tarafından mali destek karşılığında kabul edilmesi üzerine oluşturulmuştur. Diğer yandan AB-Libya İş Birliği Anlaşması da göç ve iltica eksenli bir anlaşmadır ve bu anlaşmayla birlikte Akdeniz’den AB’ye ulaşmaya çalışan göçmenler Libya vasıtasıyla AB’ye ulaşmadan durdurulmaktadır. Burada modern yönetim, Libya sahil güvenliğini destekleyerek göçmenlerin AB sınırlarına ulaşmasını engellemekte ve sorumluluğu dış ülkelere devretmektedir. AB’nin dışsallaştırma politikaları, göçmenlerin insan hakları standartlarına uymayan koşullarda tutulduğu kamplarda yaşamalarına ve güvensiz bölgelerde tehlikelerle karşılaşmalarına neden olmaktadır. AB, bu politikalarla sorumluluğu dolaylı olarak başka ülkelere aktarmakta ve “yük” olarak gördüğü kişileri barındırmaktan kaçınmaktadır. Ayrıca modern yönetim, ekonomik ve politik baskı mekanizmalarıyla “dışsallaştırma fabrikası” benzetmesini güçlendirmektedir. Burada AB, göç ve sınır kontrolü için üçüncü ülkeleri ticari avantajlar, vize serbestisi ve ekonomik yardımlar gibi araçlarla “teşvik” ederek göçmenleri kendi sınırlarının dışında tutmakta ve meseleye daha “uzaktan” yaklaşmayı tercih etmektedir. Dolayısıyla AB’nin göç ve ilticaya yönelik bu yaklaşımı fabrika benzetmesinin yapılmasına neden olmaktadır. Yine fabrika benzetmesine diğer bir açıdan bakıldığında göç ve iltica politikalarının mekanik, sistematik ve insani olmayan bir şekilde yönetilmesinden dolayı da bu benzetme yapılmaktadır; çünkü göç ve iltica meseleleri çoğunlukla bir yük olarak görülmektedir ve bu yükün maliyetini ve sorumluluğunu başka ülkelere devretme çabası bir tür üretim noktası/hattı gibi algılanmaktadır. Bu bağlamda AB’nin

göç ve iltica politikalarındaki bu yaklaşımı çoğunlukla dışsallaştırma fabrikası kavramıyla ilişkilendirilmektedir. Burada AB, birtakım disiplin uygulamaları ve yöntemleriyle sınırlarını korurken insani sorumluluklarını ihmal etmekte ve insan hak ve özgürlüklerini göz ardı etmektedir.

Bunun yanı sıra düzensiz göçmenler AB için zor bir sorun teşkil etmektedir. Ancak buna rağmen AB üye devletleri arasında düzenli geçiş yollarına yönelik ortak bir fikir birliği bulunmamaktadır ve bu durum da sorunun daha da çetrefilli bir hal almasına yol açmaktadır. Burada modern yönetim düzenli geçiş yollarını bulmaktan ziyade AB sınırlarını içeriden ve dışarıdan hem kolluk kuvvetleri hem de sınır koruma sistemleri ve uygulamaları aracılığıyla kuşatmayı tercih etmektedir ve modern yönetim sınır kontrollerini çoğunlukla caydırma ve güç kullanımı, sorgulama, hareket halindeki kişilerin gözetimi üzerine ve ayrıca istenmeyen risk olarak nitelendirilen kişilerin profillerinin çıkartılması yoluyla yapmaktadır. Nitekim bu durum da birçok hak ihlalini beraberinde getirmektedir. Özellikle göç ve iltica politikasını “Avrupalı”, “Avrupa vatandaşının güvenliği”, “Avrupalı” gibi söylemler üzerine inşa eden ve şekillendiren modern yönetim ortaya “ben” ve “öteki” ayrımını koymuştur. Bu ayrım neticesinde de AB sınırlarına yönelen kişiler (*çoğunlukla Afrikalı ve Orta Doğulu kimliğine sahip kişiler*) AB sınırlarında görev yapan kolluk kuvvetleri tarafından dışlanmakta ve geri itilmektedir. Bunun yanı sıra bu araştırmada AB’nin göç ve iltica politikasına dair çok sayıda rapor, haber metni ve politika metni incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde AB’nin göç ve iltica politikasında dışlamaya yönelik çok sayıda ifade ve uygulama bulunmuştur. Nitekim modern yönetim dışlama faaliyetlerini çoğunlukla kolluk kuvvetleri, sınır koruma ajansları ve sistemleri ve teknolojik gözetim sistemleri aracılığıyla yapmıştır. Ayrıca, üçüncü ülkelerle geri kabul anlaşmaları yaparak dışsallaştırma faaliyetlerini sürdürmüştür. Dolayısıyla AB içinde disiplinci bir iktidar şeklinde hareket eden modern yönetim, bu tür uygulamalarla hem AB üye ülke ve vatandaşlarını disipline etmekte hem de “risk” olarak gördüğü kişiler üzerinde bir kontrol kurmakta ve onları denetleyebilmektedir.

Disipline edici araçlarla ve uygulamalarla bir yandan kendi eylemlerini meşrulaştıran ve kendi çıkarlarını ön plana çıkaran modern yönetim, bir yandan da bu araçlar ve uygulamalarla yeni disipline edici uygulamalar ve araçlar üretmektedir. Nitekim modern yönetimin kontrol araçlarından ve uygulamalarından olan EFCA, EUROJUST, EUAA, CEPOL, EUROPOL, ENISA, FRONTEX, EURODAC ve EU-LISA aracılığıyla modern yönetim bir yandan ilgili alanlarda (*güvenlik ve savunma, göç ve iltica, teknoloji, balıkçılık*) birtakım yeni politikalar, söylemler ve uygulamalar üretmek için söz konusu araçları ve uygulamaları bir tür laboratuvar olarak kullanmakta ve diğer yandan birtakım yasal

düzenlemeler üzerine inşa ettiği ilgili araç ve uygulamalarla eylemlerine meşru bir zemin yaratmaktadır. Bunun yanı sıra modern yönetimin birtakım güvenlik söylemleri, gözetime dayalı kontrol araçlarının ve uygulamalarının devreye sokulmasına yol açmıştır. Modern yönetimin kurum, kuruluş ve yasal düzenlemelerinde söz konusu güvenlik söylemleri incelendiğinde, modern yönetimin daha çok “Avrupa’nın güvenliği”, “göç”, “terörizm”, “Avrupa vatandaşının güvenliği” gibi söylemler üzerinden bir güvenlik söylemi inşa ettiği görülmektedir. Nitekim modern yönetimin bu güvenlik söylemi neticesinde de hem gözetlemeye hem de disipline etmeye ve kontrol altında tutmaya yönelik birtakım teknik ve teknolojik araçlar ve uygulamalar ortaya koyulmuştur. Özellikle Avrupa sınırlarının korunması için uygulamaya koyulan Frontex, Eurosur, Eurodac, Cefpol ve Europol gibi araçlar güvenlik adı altında meşrulaştırılan gözetim sistemleri, ajansları ve uygulamalarıdır. Gözetim sistemlerinden olan Eurodac aracılığıyla modern yönetim gözetim türlerinden biri olan veri gözetimi yoluyla kişisel verilerini kayıt altına almakta ve takip etmektedir. Modern yönetim yine Frontex ve Eurosur aracılığıyla AB’nin sınırlarının ve sahillerinin güvenliğinin sağlanması amacıyla gözetim faaliyetleri yürütmektedir. Frontex’in ve Eurosur’un gözetim faaliyetleri neticesinde çok sayıda hak ihlalinin yaşandığı da söylenebilir. Yine Cefpol ve Europol de gözetim faaliyetleri yürüten modern yönetimin araçlarından. Cefpol ve Europol’de denetim, disiplin ve gözetim faaliyetleri daha çok kolluk kuvvetleri aracılığıyla yapılmaktadır.

Modern yönetimin güvenlik söylemlerinin ön plana çıktığı diğer bir alan AB’nin Güvenlik ve Savunma Politikası alanıdır. Bu politika alanında güvenlik söylemi “terörizm”, “göç”, “organize suçlar”, “Avrupa’nın güvenliği”, “Rusya tehdidi”, “Orta Doğu’daki ve Afrika’daki istikrarsız durum” gibi söylemler ekseninde inşa edilmiştir ve bu söylemler neticesinde de gözetime dayalı hava savunma sistemleri ve veri gözetim sistemleri devreye sokulmuş ve AB sınırlarına kolluk kuvvetleri konuşlandırılmıştır. Bunun yanı sıra tehdit ve güvenlik söylemlerinin sıklıkla tekrarlanması neticesinde OGSP kapsamında PESCO, CARD ve Stratejik Pusula gibi yeni uygulamalar da hayata geçirilmiştir. Bunun yanı sıra AB’nin Teknoloji ve Dijital Politikası alanında güvenlik söylemi “yapay zeka tehdidi”, “yasa dışı içerikler”, “AB’nin güvenliği” ve “güvenilir yapay zeka sistemleri” gibi söylemler ekseninde inşa edilmiştir. Nitekim bu söylemler neticesinde de Yapay Zeka Yasası ve Dijital Hizmetler Yasası yürürlüğe konulmuştur. Ancak söz konusu yasaların yine gözetim ve denetim içermesi ve özellikle Yapay Zeka Yasası’nın, AB vatandaşı olmayan ve AB sınırlarına yönelen kişiler üzerindeki etkisini ele almaması ve ayrıca Yapay Zeka Yasası’nın AB sınırlarında kullanılan ve dışlama içeren gözetim sistemlerini kapsamaması ve AB sınırları içerisinde üretilen zararlı gözetim teknolojilerinin ihracatını yasaklamaması, ilgili yasanın boşluklarla dolu olduğunu

göstermekle birlikte daha çok modern yönetimin çıkarları ekseninde oluşturulduğunu da göstermektedir. Diğer yandan AB'nin Çevre ve İklim Politikası alanında güvenlik söylemi “sera gazları”, “küresel ısınma”, “fosil yakıtlar tehdidi”, “çevre güvenliği” ve “iklim değişikliği tehdidi” gibi söylemler ekseninde inşa edilmiştir. Bu söylemler neticesinde modern yönetim gözetim ve denetim barındıran birtakım araçları ve uygulamaları devreye koymuştur. Denetim ve gözetim barındıran; “KBRN Tespit ve rescEU Gözetim Ekipleri, Toprak İzleme Yasası, Net Sıfır Sanayi Yasası, AB İklim Yasası ve Avrupa Yeşil Anlaşması” bu uygulamalardan ve araçlardan bazılarıdır. Ayrıca yine bu söylemler neticesinde modern yönetim denetim, disiplin ve gözetim sacayakları üzerine “Avrupa Birliği Çevre Hukukunun Uygulanması ve Yürütülmesi Ağı (IMPEL), Avrupa Dünya Gözetim Programı (COPERNİCUS) ve AB Emisyon Ticaret Sistemi'ni (ETS)” inşa etmiştir. Modern yönetimin onayıyla uygulamaya konulan bu tür araçlar ve yasal düzenlemeler, AB üye ülkelerine iklim ve çevre konularında birtakım kolaylıklar sağlamaktadır; ancak Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında bu tür araçlar ve düzenlemeler gözetime yönelik teknikleri içermektedir. Buradaki gözetim teknikleri tam manasıyla olumsuz olarak nitelendirilemez; ancak ilgili araçların bireysel ve toplumsal faaliyetleri kısıtlaması ve başka kimlikler üzerinde de bir baskı yaratması halinde gözetimin olumsuz yönü ekseninde değerlendirilebilir.

Gözetim, merkezi bir düzenleme ve disiplin oluşturmaya yönelik bir uygulamadır. Bunun yanı sıra modern düzende bilgisayarlaşmayla birlikte yeni gözetim teknolojilerinin ve dijital veri tabanlarının da inşa edilmesi modern yönetimlerin gözetim faaliyetlerinin daha hızlı, etkili ve düzenli olmasını sağlamıştır. Nitekim modern düzende kendi güvenliğini sağlamaya çalışan ve disiplin ve gözetim mekanizmalarıyla kural koyan ve bu kurallara uymayı gerekli kılan ve her an bireye ne yapıp ne yapmaması gerektiğini hatırlatan modern yönetim, gözetim, denetim ve disiplin barındıran ilgili kontrol teknolojileriyle yeni dijital sınırlar inşa etmiştir ve bireyi ve toplumu bu yeni dijital sınırlar içerisinde daha fazla denetlemeye ve kontrol etmeye başlamıştır. Bu bağlamda modern yönetim, AB'nin yeni dijital sınırlarını Eurodac, VIS ve SIS gibi teknik ve teknolojik sistemler aracılığıyla belirlemiştir ve bu teknolojik sistemlerle birlikte modern yönetim hem AB üye devletlerini ve ortaklarını hem de “öteki” olarak nitelendirdiği kişileri ve toplumları kontrol altında tutmaya başlamıştır. Modern yönetimin bu tür gözetim ve denetim barındıran sistemleri kullanması AB'nin güvenliği açısından yararlı kabul edilebilir; ancak söz konusu sistemlerin dışlamaya, baskıya, başka toplumlar ya da kimlikler üzerinde bir tehdide dönüşmesi çok da yararlı kabul edilemez. Nitekim modern yönetimin göç ve iltica politikası kapsamında uygulamaya koyduğu gözetim sistemleri ve uygulamaları özellikle Afrikalı ve Orta Doğulu kimlikler üzerinde bir baskı ve şiddet aracına dönüşmüştür. AB

sınırlarında kullanılan gözetim sistemleri ve uygulamaları caydırma amacı taşısa da düzensiz göçmenlerin perspektifinden bakıldığında modern yönetimin gözetim uygulamaları ve sistemleri, dışlamaya ve ötekileştirmeye yönelik sistemlerdir ve düzensiz göçmenler için bir tehdittir. Ayrıca Panoptik gözetim teorisi perspektifinden bakıldığında, modern yönetimin kontrol ve gözetim sistemlerinin ve uygulamalarının AB üye devletleri, ortakları ve AB'ye aday ülkeler üzerinde disipline etme işlevi gördüğü; AB dışındaki bazı toplumlar ve kimlikler için ise caydırma, baskı ve dışlama işlevi gördüğü söylenebilir.

Modern iktidarların/yönetimlerin teşvik mekanizması içinde değerlendirdiği ödüller, cezalar ve terapiler gibi unsurlar disiplin tekniğinin unsurlarındandır. AB düzeninde modern yönetimin “teşvik” olarak nitelendirdiği; ancak içerisinde “cezalandırma” yöntemlerini de barındıran birtakım durumlar bulunmaktadır. AB, üye devletlere ve ortaklarına karşı “teşvik” yöntemlerini ya da “cezalandırma” yöntemlerini daha çok onları disipline etmek, AB standartlarına uygun hale getirmek ve onların AB politikalarına uyumlarını kolaylaştırmak amacıyla araç olarak kullanmaktadır. AB'nin, üye devletlerine ve ortaklarına yönelik uyguladığı yaptırımlar, AB tarafından “cezalandırma” olarak kabul edilmemektedir. Bu durumu AB, daha çok “uyum ve reforma teşvik” şeklinde kabul etmektedir. Modern yönetimin “uyum ve reforma teşvik” yaklaşımının arkasında hem ekonomik hem de siyasi birtakım gerekçeler bulunmaktadır. Nitekim bu gerekçeler aynı zamanda AB'nin disipline etme yöntemleridir. Bu disipline etme yöntemleri arasında; ekonomik cezalandırmalar ve yaptırımlar, hukuki ve siyasi araçlar, göç politikaları ve geri kabul anlaşmaları, ticaret ve ortaklık anlaşmalarındaki şartlar yer almaktadır.

AB'nin, üye devletlerini ve ortaklarını disipline etme yöntemlerinden biri olan ekonomik cezalandırmalar ve yaptırımlar da kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan ilki fon kesintileri şeklindedir. İkincisi ise, ticari yaptırımlar şeklindedir. AB, gerek üye devlete gerek üçüncü bir ülkeye fon kesintileri ve ticari yaptırımlar yoluyla etkili bir cezalandırarak disipline etme faaliyeti yürütmektedir. Örneğin AB, Polonya ve Macaristan gibi AB üye ülkelerinin - AB'nin değerlerine uymadıkları gerekçesiyle - zaman zaman fonlarını kesmektedir. Burada üye devletlerin mali yardımlarını keserek disipline etmeye çalışan modern yönetim, bu ülkelerde AB karşıtlığını körüklemektedir. Yine AB, üçüncü ülkeleri disipline etmek için zaman zaman ticari yaptırımlar uygulayabilmektedir. Bu durumun örnekleri arasında, Rusya'ya, Ukrayna'yı işgal ettiği gerekçesiyle uygulanan ticari yaptırımlar ve Belarus'a “demokrasi” ve “insan hakları” ihlallerinden dolayı getirilen ticari kısıtlamalar yer almaktadır. “Cezalandırma” ya da AB'nin kabul ettiği şekliyle “uyum ve reforma teşvik” yaklaşımlarını/uygulamalarını çoğunlukla “demokrasi” ve “insan hakları” ihlallerini gerekçe

göstererek faaliyete geçiren modern yönetim, söz konusu “çıkarları”, “AB normları” ya da “AB kimliği” olduğunda “demokrasi” ve “insan hakları” söylemini daha çok ön plana çıkarmaktadır. Ancak AB politikalarının ya da normlarının yol açtığı olumsuz bir durum karşısında ise, “demokrasi” ve “insan hakları” söylemi arka plana itilmektedir. Nitekim AB’nin bu tutumu çelişkili olduğu için çokça eleştiri konusu yapılmaktadır.

Modern yönetim, birtakım disipline etme araçlarını AB üye ülkelerini dizginlemek, dengelemek ve onları AB’nin kurallarına uymaya zorlamak ve AB sistemine uygun hale getirmek amacıyla uygulamaya koymaktadır. Nitekim Foucault bu disipline etme araçlarını, modern iktidarın ince ve etkili araçları yani dispoitifleri olarak tanımlamakta ve temel olarak modern iktidarın bu dispoitifleri kullanarak toplumsal kontrolü sağladığını ve güç ilişkilerini dengelediğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra AB, her ne kadar bu disipline etme araçlarını bir tür “uyum ve reforma teşvik” amacıyla devreye koyduğunu belirtse de bu durum AB üye devletlerini ve ortaklarını “baskı” ya da “ceza” yoluyla disipline etme amacı taşımaktadır. AB yönetiminin bu tür yöntemleri ve uygulamaları kimi çevrelerce “normal” ya da “harika” olarak nitelendirilse de gerek AB üye ülkelerinde (*genellikle Polonya ve Macaristan*) gerek üçüncü ülkelerde AB karşıtı söylemlerin artmasına yol açmakta ve ayrıca AB içindeki kutuplaşmayı da artırmaktadır.

AB’nin disipline etme yöntemleri arasında bulunan bir diğer yöntem göç politikaları ve geri kabul anlaşmalarıdır. Burada AB’nin güvenliği söylemi üzerinden hareket eden modern yönetim, AB üye ülkelere AB’nin normlarına ya da AB’nin güvenliği söylemine uygun hareket etmediği gerekçesiyle birtakım cezalandırıcı yöntemler uygulayabilmektedir. Nitekim modern yönetim, göçmen kabulü konusunda kotaya uymayan Doğu Avrupa ülkelerine karşı dava açarak ilgili üye ülkelerin AB’nin göç politikalarındaki yükümlülükleri yerine getirmelerini zorunlu kılmış ve dava yoluyla cezalandırarak disipline etmeye çalışmıştır. Ancak aynı modern yönetim, teknolojik gözetim sistemleri aracılığıyla AB sınırlarında yakalanan ve daha sonra kolluk kuvvetlerinin şiddetine maruz kalan sığınmacıların haklarını ihlal eden ilgili üye ülkelere “AB’nin değerlerine uymadığı”, “demokrasi” ve “insan haklarını” ihlal ettiği gerekçesiyle bir yaptırım uygulamamaktadır. Dolayısıyla AB sınırlarında kolluk kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen geri itme ve şiddet eylemlerine karşı AB tarafından etkili bir çözüm bulunamadığı için AB sınırlarındaki şiddet ve geri itme faaliyetleri halen devam etmektedir. Bunun yanı sıra AB’nin göç ve iltica konusundaki çelişkili tutumu da eleştiri konusu yapılmakla birlikte burada modern yönetimin AB normlarını koruma gayesiyle hareket ettiği söylenebilir. Nitekim söz konusu AB normları ya da AB’nin çıkarları olduğunda modern yönetim, ilgili üye

ülkeyi bile cezalandırarak disipline etmektedir. Modern yönetimin burada yaptığı normal ve anormali ayırt etmekten ziyade AB normlarını ve çıkarlarını korumaya çalışmaktır.

AB'nin temel kurucu antlaşmalarında “insan hakları” ve “demokrasi” söylemi ahlaki bir kod olarak AB'nin temeline yerleştirilmişse de bu söylemler, söz konusu AB normları ve çıkarları olduğunda zayıf kalmaktadır. Özellikle AB'nin ilgili söylemlerinin dış politikaya yansımaları zayıf olduğunda çelişkili bir durum ortaya çıkmakta ve AB'nin bu durumu da çokça eleştirilmektedir. Bunun yanı sıra AB çoğunlukla Orta Doğu'dan ve Afrika'dan AB sınırlarına yönelen göçü üçüncü ülkelerle (*Türkiye, Libya gibi*) geri kabul anlaşmaları yaparak durdurmaya çalışmaktadır. Dış sınırlarını kontrol altına almaya çalışan AB, geri kabul anlaşmaları vasıtasıyla hem “yük” olarak gördüğü sığınmacıları caydırmakta hem de üçüncü ülkeleri kendi kurallarına ve standartlarına uygun hale getirmeye çalışarak disipline etmektedir. Nitekim ilgili geri kabul anlaşmaları ve AB sınırlarında kolluk kuvvetleri tarafından sığınmacılara yönelik gerçekleştirilen geri itme ve şiddet eylemleri neticesinde Frontex verilerine göre Batı Balkanlara yönelen sığınmacı sayısında %77 oranında bir düşüş yaşanmıştır.

AB'nin disipline etme yöntemlerinden bir diğeri hukuki ve siyasi araçlardır. AB bu araçlar yoluyla çoğunlukla üye ülkeleri AB normlarını ihlal ettiği gerekçesiyle Avrupa Birliği Adalet Divanı'na götürerek disipline etmektedir. AB'nin neredeyse tüm disipline etme yöntemlerinin arkasında “AB normları ve çıkarları” yatmaktadır. Genel olarak AB, disiplini sağlamak için cezalandırıcı yöntemlere başvurmaktadır; ancak bu cezalandırıcı yöntemlere başvururken bunu çoğunlukla “teşvik edici” bir çerçevede sunmaktadır. Diğer yandan modern yönetimin bu tür yaklaşımları, özellikle üye ülkeler arasında birlik ve dayanışma ilkeleriyle çeliştiğinde ve AB'nin değerleri olarak belirlediği değerleri özellikle dış politikada göz ardı ettiğinde çok sayıda eleştiri almaktadır.

AB, üye ülkeleri ve ortaklarını denetleyerek, gözetim altında tutarak çoğu zaman da cezalandırarak (*genellikle mali yaptırımlar yoluyla*) disipline etmektedir. AB'nin denetim, disiplin ve gözetim barındıran araçları ve uygulamaları, siyasi ve ekonomik istikrarı ve uyumu teşvik etse de bu tür araçlar ve uygulamalar ulusal egemenlik tartışmalarını tetikleyebilir ve AB karşıtlığında bir artışa neden olabilir. Özellikle AB'nin düzenleyici denetiminde, gözetim ve disiplin uygulamalarında yerel koşullara uyum eksikliğinin ve tek tip çözüm dayatmasının bulunması, ulusal egemenlik tartışmalarına yol açabilecek ve AB karşıtlığını artırabilecek nedenler arasında sayılabilir. Diğer yandan modern yönetim, disipline etme yöntemlerini ve araçlarını ekonomik uyumu, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi ilkelere uyumu kolaylaştırmak amacıyla uygulamaya koysa da söz konusu yöntemler ve araçlar üye devletler ve ortakları üzerinde birtakım olumsuz durumlara da sebebiyet verebilir. Bu bağlamda siyasi,

hukuki ve ekonomik disiplin araçlarıyla üye devletler ve ortakları üzerinde bir tür disiplin iktidarı kuran modern yönetim, siyasi baskı ve reformlarla siyasi gerilimlere ve egemenlik kaygılarına yol açabilir. Bunun yanı sıra hukuki standartların yükseltilmesi ve ABAD ve uyum mekanizmalarının devreye koyulması, üye devletlerin ve ortakların AB hukukuna uyumunu zorunlu kılmaktadır. Ayrıca AB hukukunun, üye devletlerin ulusal mevzuatının üstünde tanımlanması nedeniyle de üye devletler ve ortakları üzerinde bir baskı oluşmaktadır. Özellikle AB hukukuna uyum sağlamayan üye devletler ya da ortaklar hukuki disiplin araçlarıyla cezalandırılmaktadır. Bu cezalar çoğunlukla fon kesintileri ve mali yaptırımlar şeklinde olmaktadır. Bu minvalde modern yönetimin AB hukukunu üye devletlerin hukukundan üstün tutması, AB hukukuyla ulusal anayasal sistemler arasında bir çatışma meydana getirebilir ve iç politikada da AB'ye karşı güvensizliklere neden olabilir. Yine modern yönetimin aşırı bürokratik gözetim faaliyetleri, AB standartlarına uyum sağlamak isteyen ülkelerin yoğun bir bürokrasiyle karşılaşmalarına ve maliyet ve zaman açısından da yük altına girmelerine yol açabilir.

Modern yönetimin gözetim, denetim ve disiplin barındıran araçları ve uygulamaları ekonomik olarak da üye devletler ve ortakları üzerinde birtakım olumsuz durumlara sebebiyet verebilir. Nitekim büyüme paktı ve istikrar gibi mali disiplin kuralları, üye devletlerde kamu harcamalarının kısıtlanmasına neden olabilir ve bu durum da gelir adaletsizliğini artırarak toplumsal gerilimlere yol açabilir ya da eğitim, sağlık ve sosyal alanlarda kamu hizmetlerinin etkisini azaltabilir ve özellikle ekonomik kriz dönemlerinde ekonomik büyümeyi yavaşlatabilir. Bu durumun örnekleri arasında Yunanistan'ın 2008 yılında yaşamış olduğu mali kriz yer almaktadır. Burada modern yönetimin dayattığı kemer sıkma politikaları ve ekonomik reformlar toplumsal huzursuzluğa ve geniş çaplı protestolara neden olmuştur. Diğer yandan, modern yönetimin gözetim ve disiplin araçları, AB üye ülkeleri içinde güçlü ekonomilere sahip ülkeler (*Almanya, Fransa gibi*) lehine AB politikalarının şekillenmesine ve daha kırılgan ekonomilere sahip üye ülkelerin (*Portekiz, Yunanistan gibi*) ise borç krizi gibi durumlarda sert reformlara zorlanmasına yol açabilir.

AB'nin gözetim, denetim ve disiplin araçları ve uygulamaları aday ülkeler üzerinde de bir baskıya neden olabilir. Nitekim AB kriterlerine uyum sürecinde aday ülkeler, mali ve siyasi açıdan baskı altında hissedip zorlanabilirler ve ayrıca bu durum aday ülkelerle vatandaşlarını karşı karşıya getirebilir ve toplumsal huzursuzluklara yol açabilir. Yine aday ülkeler, AB'nin siyasi ve ekonomik taleplerini yerine getirmeye çalışırken AB'ye siyasi ve ekonomik olarak bağımlı hale gelebilirler.

AB, üye devletleri ve ortaklarını denetleyerek de disipline etmektedir. Bu süreci birtakım denetim araçları ve uygulamaları aracılığıyla yürüten modern yönetim, denetim araçlarıyla sorunları tespit etmekte ve disiplin araçlarıyla da dengeyi ve istikrarı sağlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda AB'nin denetimi; izleme ve gözetim eksenlidir. Disiplini ise; çoğunlukla yaptırıma ve zorlama araçlara dayanmaktadır. Modern yönetimin denetim süreci, üye devletlerin ve ortaklarının uygulamalarını ve politikalarını sürekli izlemek üzerine yürütülür ve bu yolla ilgili politikaların ya da uygulamaların AB kurallarına uygunluğu denetlenir. Ayrıca bu süreçte modern yönetim raporlama, inceleme ve geri bildirim ile üye devletlerin ve ortakların uygulamalarını denetlemekte ve belgelemektedir. Nitekim denetim sürecinde tespit edilen sorunlar ya da uyumsuzluklar, disiplin mekanizmaları vasıtasıyla düzeltilmektedir.

Modern yönetimin ekonomik (*mali yaptırımlar ve fonların kesilmesi-dondurulması*), hukuki (*ABAD yaptırımları, uyarılar, aşırı bürokrasi*) ve siyasi (*diplomatik baskı, oy hakkının askıya alınması*) disiplin araçları ve yöntemleri AB üye ülkelerini ve ortaklarını, AB standartlarına uygun hale getirmeye ve AB normlarına uyumu kolaylaştırmaya yönelik olsa da modern yönetim, bir tür disiplin toplumu inşa etmektedir ve bu durum ulusal egemenliğe yönelik müdahale olarak algılanabilir ve toplumsal tepkilere yol açabilir.

AB birtakım gözetim, denetim ve disipline etme teknikleriyle üye ülkeleri ve ortaklarını AB normlarına ve standartlarına uygun hale getirmeye çalışırken dış politikasında birtakım sapmalar meydana gelmektedir. Nitekim AB'nin dış politikasındaki sapmaların nedeni çok yönlü olabileceği gibi bunlardan bazıları şunlardır: Üye ülkeler arasındaki çıkar çatışmaları, küresel güç dengelerindeki değişimler ve AB'nin kurumsal yapısındaki zorluklar. Bu bağlamda üye ülkeler arasındaki çıkar çatışmaları genellikle ulusal çıkarların önceliklendirilmesinden ve üye ülkelerin Rusya'ya ve Çin'e bakışlarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla her üye ülkenin ulusal çıkarlarının farklı olması ve bazı üye ülkelerin Rusya ile olan enerji bağımlılığı nedeniyle Rusya'ya daha ılımlı davranması ve yine Çin ile yaptıkları ekonomik iş birlikleri sebebiyle daha uzlaşmacı yaklaşımları Rusya'ya ve Çin'e karşı daha sert bir tutumun sergilenmesini isteyen diğer üye devletlerin tepkisine neden olmakta ve bu durumlar AB'nin ortak bir dış politika yürütmesini zorlaştırmaktadır. Yine AB kurumları arasındaki uyumsuzluk da AB'nin dış politikada dengeli bir tavır sergileyememesine neden olmaktadır. AB'nin, gerek üye devletleri gerek ortaklarını birtakım araçlarla disipline eden kurumları olan Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu gibi farklı AB kurumlarının dış politika konularında da tam bir uyum içinde çalışmaması, etkili kararlar almalarını engellemekte ve AB'nin dış politikada çelişkili bir tutum sergilemesine neden olmaktadır.

Güvenlik ve savunma politikasını “AB’nin güvenliği” söylemi ekseninde inşa eden modern yönetim, küresel sistemde değişen güç dengeleri karşısında güvenlik-gözetim birlikteliğinde daha fazla teknolojik gözetim sistemlerine yönelmektedir. Özellikle küresel sistemde Çin’in Kuşak ve Yol Girişimi ile Avrupa’daki etkisini artırmaya başlaması ve Rusya’nın Ukrayna’ya yönelik saldırıları, modern yönetimin hem dış politikada net bir duruş sergilemesini zorlaştırmakta hem de daha fazla gözetim sistemlerine ve uygulamalarına yönelmesine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra göç ve iltica politikalarıyla da dış politikada AB’nin değerleri söylemine aykırı hareket eden modern yönetim, AB’nin insan hakları ve demokrasi konularındaki duruşunu da tartışmalı bir hale getirmektedir. Yine iklim politikalarında da çelişkiler mevcuttur. Özellikle AB’nin iklim değişikliğiyle mücadele hedefleri, fosil yakıt ithalatına bağımlılık nedeniyle enerji politikalarıyla çelişmekte ve bu da dış politikada tutarsızlıklara neden olmaktadır.

AB, gözetim sistemleri ve uygulamalarıyla kuşattığı sınırlarıyla, dış politikadaki çelişkili tavırlarıyla ve Birlik içindeki uyumsuzlukları gidermek adına daha fazla disiplin araçlarına yönelmesiyle hem AB içindeki kutuplaşmayı artırmakta hem küresel bir aktör olma amacından sapmakta hem dışsallaştırma politikalarıyla daha fazla ötekileştirerek AB karşıtlığını körüklemekte hem de daha izolasyonist bir tavır içine girerek Panoptik Avrupa söylemini güçlendirmektedir.

Diğer yandan teknolojik gelişmelerin artan yönü dikkate alındığında modern yönetimin güvenlik adı altında daha fazla teknolojik gözetim sistemlerine ve uygulamalarına başvuracağı söylenebilir. Ayrıca AB için Panoptik yapı, dijital sınırlar içindeki Avrupa, temel hakların ve sivil özgürlüklerin gözetime ve kontrole feda edildiği düzen gibi söylemlerin de daha sık dillendirileceği söylenebilir. Bunun yanı sıra, AB’nin geleceği yine mevcut teknolojik gelişmelere, ekonomik zorluklara ve iklim politikalarına, küresel güç dengelerine, göç ve entegrasyona, genişleme politikasına ve Birlik içindeki bölünmelere göre şekilleneceği söylenebilir. Özellikle modern yönetimin Rusya ile ilişkileri ve Çin ve ABD ile rekabeti de göz önünde bulundurulduğunda daha fazla güvenlik politikalarına yöneleceği ve yeni bir savunma stratejisi geliştireceği söylenebilir. Yine bölgesel ve küresel sistemde gelişen olaylarla birlikte modern yönetimin daha fazla güvenlik söylemlerini ve politikalarını ön plana çıkaracağı ve bu güvenlik eksenli politikalarla ve söylemlerle birlikte modern yönetimin etik, ideal ve moral değerleri daha fazla arka plana iteceği ve güvenlik adı altında gözetime ve gözetim sistemlerine daha fazla başvuracağı da söylenebilir.

Son olarak; gözetim faaliyetleri modern iktidarların ve kurumların işleyişini tanımlamakla birlikte en yüksek verim, denetim ve disiplin için gözetimin faaliyet alanı ve

ölçeği de genişlemektedir. Günümüzde gözetim sistemlerinin ve uygulamalarının daha sistemli, mühendislik içermesi ve dijitalleşmiş olması gözetimi ve gözetim sistemlerinin küresel ölçekteki kullanımını tartışmalı bir konu haline getirmektedir. Özellikle bireysel haklar, özgürlük, etik ve gizlilik gibi durumlar ekseninde tartışılan gözetim mefhumu ve gözetim sistemleri, artan teknolojik gelişmelerle birlikte daha da önemli bir konu haline gelmektedir ve gelecektir. Bunun yanı sıra küresel sistem içindeki tüm yönetimlerde gözetim uygulamaları ve sistemleri mevcuttur ve bu tür sistemlerden ve uygulamalardan kaçınmak neredeyse imkansızdır. Ancak burada önemli olan denge mekanizmasının esas kılınmasıdır. Yani küresel sistem içinde varlık gösteren modern iktidarların, bireysel haklar, özgürlükler, etik ve gizlilik gibi durumları daha fazla gözeterek denetim, disiplin ve gözetim barındıran uygulamalarını ve araçlarını faaliyete geçirmeleri ve disipline etme sistemleri ve yöntemleriyle temel haklar ve özgürlükler arasında bir uyum mekanizmasının kurulması gerekmektedir. Aksi durumda modern iktidarlar her ne kadar bireysel hakları, kişisel verileri ve özgürlükleri, veri koruma ve mahremiyet yasaları gereği koruma altına alsalar da bu sadece gözetim edimlerinin kısıtlanması için bir emniyet supabı görevi görecektir.

Ayrıca tüketici elektroniğindeki gelişmeler, küreselleşen teknolojik ve dijital sistemler, modern iktidarların terör, göç ve iklim değişikliği eksenli güvenlik endişeleri de göz önünde bulundurulduğunda modern iktidarların güvenlik-gözetim birlikteliğinde daha fazla gözetim sistemlerine ve uygulamalarına yönelebileceği ve bireysel özgürlüklerin ve özel hayat mefhumunun handiyse ortadan kalkabileceği ve dünyanın dijital bir Panoptikon'a dönüşebileceği de söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Agamben, G. (1999). *Tanık ve Arşiv: Auschwitz'den Artakalanlar*. (Çev. A. İ. Başgöl), Dipnot Yayınları, Ankara.
- Agamben, G. (2020). *Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*. (Çev. İ. Türkmen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı ve Avrupa Konseyi. (2014). Sığınma, Sınırlar ve Göç ile ilgili Avrupa Hukuku El Kitabı. Avrupa Birliği Resmi Yayınlar Ofisi, Lüksemburg.
- Ball, K., Haggerty, K. ve Lyon, D. (ed.). (2012). *Handbook of Surveillance Studies*, Routledge, UK.
- Baştürk, E. (2023). *Foucault'dan Ranciere'e Gelecek Demokrasi*. Fol Yayınları, Ankara.
- Bauman, Z. (2023). *Akışkan Modernite*. (Çev. S. O. Çavuş), Tellekt Yayınları, İstanbul.
- Bauman, Z. ve Lyon, D. (2020). *Akışkan Gözetim*. (Çev. E. Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bentham, J. (1995). *The Panopticon Writings*. Verso Books, London.
- Bentham, J., Watkin, C., Werret, S., Çoban, B. ve Özarlan, Z. (2019). *Panoptikon: Gözün İktidarı*. Su yayınları, İstanbul.
- Bogard, W. (2012). "Simulation and Post Panopticism". K. Ball, K. Haggerty ve D. Lyon (Ed.), *Handbook of Surveillance Studies*. Routledge, UK, 30-38.
- Broeders, D. (2007). "The New Digital Borders of Europe: EU Databases and the Surveillance of Irregular Migrants". *International Sociological Association*, 22(1): 71-92.
- Browne, S. (2015). *Dark Matters: On the Surveillance of Blackness*. Duke University Press, USA.
- Bulley-Sokhi, B. (2011). "The Fundamental Rights Agency of the European Union: A New Panopticism". *Oxford University Press*, 11(4): 683-706.
- Caluya, G. (2010). "The Post-Panoptic Society? Reassessing Foucault in Surveillance Studies". *Social Identities*, 16(5): 621-633.
- Charmaz, K. (2014). *Constructing Grounded Theory (Introducing Qualitative Methods series)*. SAGE Publications, USA.
- Chul Han, B. (2019). *Psikopolitika: Neoliberalizm ve Yeni İktidar Teknikleri*. (Çev. H. Barışcan), Metis Yayınları, İstanbul.
- Costanza, S. E. (2018). "Problems Related to Health, Safety, and Security". A. J. Treviño (Ed.), *Social Problems*. Cambridge University Press, UK, 1-196.

- Cuyvers, A. (2017). "The Institutional Framework of the EU". E. Ugirashebuja vd. (Ed.), East African Community Law. Brill Yayınları, Hollanda, 79-102.
- Cuyvers, A. (2017). "The Road to European Integration". E. Ugirashebuja vd. (Ed.), East African Community Law. Brill Yayınları, Hollanda, 22-41.
- Çoban, B. (2019). "Gözün İktidarı Üzerine". B. Çoban ve Z. Özarslan (Ed.), Panoptikon: Gözün İktidarı. Su Yayınları, İstanbul, 112-137.
- Çoban, B. ve Özarslan, Z. (2019). Panoptikon: Gözün İktidarı. Su Yayınları, İstanbul.
- Dahlman, C. T. (2016). "Unity Amid Barbed Wire: Asylum Restrictions, European Integration and the Migration Crisis". *Journal of Peacebuilding & Development*, 11(3): 8-22.
- David, L. (2022). "Reflections on Forty Years of Surveillance Studies". *Surveillance & Society*, 20(4): 353-356.
- Deleuze, G. (1992). "Postscript on the Societies of Control". *MIT Press*, 59 (Kış, 1992): 3-7.
- Deleuze, G. (2019). *Foucault Üzerine Dersler: Bilgi*. (Çev. A. Baran), Otonom Yayıncılık, İstanbul.
- Deleuze, G. (2023). *Foucault Üzerine Dersler: İktidar*. (Çev. S. Özer ve M. Çelik), Otonom Yayıncılık, İstanbul.
- Diaz-Bone, R. (2008). "The Field of Foucaultian Discourse Analysis: Structures, Developments and Perspectives". *Discourse Analysis in the Social Sciences*, 33(1): 7-28.
- Dubrofsky, R. E. ve Magnet, S. A. (2015). *Feminist Surveillance Studies*. Duke University Press, USA.
- Elmer, G. (2012). "Panopticon-Discipline-Control". K. Ball, K. Haggerty ve D. Lyon (Ed.), *Handbook of Surveillance Studies*. Routledge, UK, 21-30.
- Fanon, F. (2022). *Yeryüzünün Lanetlileri*. (Çev. Ş. Süer), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M. (2015). *Hapishanenin Doğuşu*. (Çev. M. A. Kılıçbay), İmge Kitabevi, Ankara.
- Foucault, M. (2019). *Güvenlik, Toprak, Nüfus*. (Çev. F. Taylan), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M. (2019). *İktidarın Gözü*. (Çev. I. Ergüden ve O. Akınhay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M. (2020). *Büyük Kapatılma*. (Çev. I. Ergüden ve O. Akınhay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M. (2021). *Özne ve İktidar*. (Çev. I. Ergüden ve O. Akınhay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M. (2021). *Söylem ve Hakikat*. (Çev. K. Eksen ve M. Erşen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

- Garland, D. (2002). *The Culture of Control: Crime and Social Order in Contemporary*. Oxford University Press, UK.
- Giddens, A. (1998). *Modernliğin Sonuçları*. (Çev. E. Kuşdil), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Hodges, D., Kuper, A. ve Reeves, S. (2008). "Qualitative Research: Discourse Analysis". *British Medical Journal*, 337(7669): 570-572.
- Lyon, D. (2006). *Gözetlenen Toplum: Günlük Hayatı Kontrol Etmek*. (Çev. G. Soykan), Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Lyon, D. (2013). *Gözetim Çalışmaları*. (Çev. A. Toprak), Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Lyon, D., Haggerty, K. D. ve Ball, K. (2012). "Introducing Surveillance Studies". K. Haggerty ve D. Lyon (Ed.), *Routledge Handbook of Surveillance Studie*. Routledge, UK, 1-6.
- Marx, G. T. (2015). "Surveillance Studies". *Massachusetts Institute of Technology*, Cambridge, 23(2): 733-741.
- Monahan, T. ve Wood, D. M. (2018). *Surveillance Studies: A Reader*. Oxford University Press, Oxford.
- Orwell, G. (2023). *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört (1984)*. (Çev. C. Üster), Can Yayınları, İstanbul.
- Peltonen, M. (2004). "From Discourse to "Dispositif": Michel Foucault's Two Histories". *Historical Reflections*, 30(2): 205-219.
- Rule, J. B. (1974). *Private Lives and Public Surveillance; Social Control in the Computer Age*. Schocken Books, New York.
- Saldana, J. (2023). *Nitel Araştırmacılar için Kodlama El Kitabı*. (Çev. A. Tüfekci ve S. N. Şad), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Schneck, S. F. (1987). "Michel Foucault on Power/Discourse, Theory and Practice". *Springer*, 10(1): 15-33.
- Sheridan, C. (2016). "Foucault, Power and the Modern Panopticon". Trinity College Digital Repository, (2016): 1-89.
- Sönmezoğlu, F., Arıboğan, Ü., Ayman, G. ve Dedeoğlu, B. (2000). *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*. Der Yayınları, İstanbul.
- Sözen, E. (2017). *Söylem: Belirsizlik, Mücadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite*. Profil Kitap Yayıncılık, İstanbul.
- Tagliapietra, A. (2019). "The European Migration Crisis: A Pendulum between the Internal and External Dimensions". *Istituto Affari Internazionali*, 1-23.
- Zamyatin, Y. (2020). *Biz*. (Çev. B. Zeren), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Zureik, E. (2016). *Israel's Colonial Project in Palestine Brutal Pursuit*. Routledge, UK.

Wood, D. (2003). "Foucault and Panopticism Revisited". *Surveillance & Society*, 1(3): 234-239.

İnternet Kaynakları

- "AB göç reformu üzerinde anlaştı: Avrupa'ya göçmen girişleri zorlaştırılıyor", VOA Türkçe, 20.12.2023.
- "AB, güvenlik risklerini önlemek için 'vizesiz seyahat' politikasını sertleştirecek", Euronews.com, 19.10.2023.
- "AB, Türkiye'den Bulgaristan'a düzensiz göçe karşı sınırındaki görevli sayısını üç katına çıkarıyor", Euronews.com, 02.03.2024.
- "Amnesty International Report denounces the West's 'double standards' ", Euronews.com, 28.03.2023.
- "Asylum seekers trying to enter Finland from Russia scuffle with guards", Euronews.com, 18.11.2023.
- "Avrupa Birliği yeni sığınma ve göç anlaşmasını kabul etti", BBC Türkçe, 20.12.2023.
- Ab.gov.tr., "Avrupa Birliği antlaşması ve Avrupa Birliği'nin işleyişi hakkında antlaşma". <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf> (erişim tarihi: 20.11.2023).
- Accessnow. org., "The EU AI Act: How to (truly) protect people on the move". <https://www.accessnow.org/eu-ai-act-migration/> (erişim tarihi: 15.07.2022).
- Accessnow.org., "A dangerous precedent: how the EU AI Act fails migrants and people on the move". <https://www.accessnow.org/press-release/joint-statement-ai-act-fails-migrants-and-people-on-the-move/> (erişim tarihi: 12.07.2024).
- Accessnow.org., "The EU AI Act: a failure for human rights, a victory for industry and law enforcement". <https://www.accessnow.org/press-release/ai-act-failure-for-human-rights-victory-for-industry-and-law-enforcement/> (erişim tarihi: 12.07.2024).
- BBC Türkçe., "AB dünyanın ilk 'Yapay Zeka Yasası'nı kabul etti: Yüz tanıma ve vatandaş takip sistemi yasaklanıyor". [https://www.bbc.com/turkce/articles/c6prpmymxl4o#:~:text=Teknoloji-,AB%20d%C3%BCnyan%C4%B1n%20ilk%20Yapay%20Zeka%20Yasas%C4%B1'n%C4%B1%20kabul%20etti%3A,ve%20vatanda%C5%9F%20takip%20sistemi%20yasaklan%C4%B1yor&text=Avrupa%20Birli%C4%9Fi%20\(AB\)%20Komisyonu%2C,taban%C4%B1%20olu%C5%9Ftur%C3%BCt%C3%BCn%20sistemler%20yasaklan%C4%B1yor.](https://www.bbc.com/turkce/articles/c6prpmymxl4o#:~:text=Teknoloji-,AB%20d%C3%BCnyan%C4%B1n%20ilk%20Yapay%20Zeka%20Yasas%C4%B1'n%C4%B1%20kabul%20etti%3A,ve%20vatanda%C5%9F%20takip%20sistemi%20yasaklan%C4%B1yor&text=Avrupa%20Birli%C4%9Fi%20(AB)%20Komisyonu%2C,taban%C4%B1%20olu%C5%9Ftur%C3%BCt%C3%BCn%20sistemler%20yasaklan%C4%B1yor.) (erişim tarihi: 12.05.2024).

- “Bulgaria and Romania to join Schengen area starting with air and sea borders: Commission welcomes landmark Council decision”, Europa.eu, 30.12.2023.
- “Commission welcomes the major progress achieved by Parliament and Council on the New Pact on Migration and Asylum”, Europa.eu, 20.12.2023.
- Defensenews.com., “EU bank, NATO fund partner to support European defense businesses”. <https://www.defensenews.com/global/europe/2024/07/02/eu-bank-nato-fund-partner-to-support-european-defense-businesses/> (erişim tarihi: 17.07.2024).
- Defensenews.com., “How Europe’s next-generation combat jet aims to catch the AI wave?”. <https://www.defensenews.com/global/europe/2024/07/15/how-europes-next-generation-combat-jet-aims-to-catch-the-ai-wave/#:~:text=The%20Munich%2Dbased%20startup%20is,communication%20channels%20such%20as%20optical%2C> (erişim tarihi: 17.07.2024).
- Defensenews.com., “The EU’s fresh designs for funding a defense resurgence, explained”. <https://www.defensenews.com/global/europe/2024/06/21/the-eus-fresh-designs-for-funding-a-defense-resurgence-explained/> (erişim tarihi: 17.07.2024).
- Eea.Europa.eu., “Climate health risks posed by floods, droughts and water quality call for urgent action”. <https://www.eea.europa.eu/en/newsroom/news/climate-health-risks-posed-by-floods> (erişim tarihi: 22.07.2024).
- Eeas.europa.eu., “Avrupa Birliği'nin dış ve güvenlik politikası için küresel bir strateji”. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf (erişim tarihi: 26.12.2023).
- Eeas.Europa.eu., “United States: Informal EU-US dialogue on the climate and security nexus”. https://www.eeas.europa.eu/eeas/united-states-informal-eu-us-dialogue-climate-and-security-nexus_en (erişim tarihi: 22.07.2024).
- Etymonline.com., “Panopticon”. <https://www.etymonline.com/search?q=panopticon> (erişim tarihi: 06.07.2024).
- Euronews.com., “Avrupa Birliği yeni diğital yasaı yürürlükte: Avrupalılar artık en korunaklı sanal kullanıcılar”. <https://tr.euronews.com/2023/08/25/avrupa-birligi-yeni-dijital-yasasi-yururlukte-avrupalilar-artik-en-korunakli-sanal-kullani> (erişim tarihi: 12.05.2024).
- Euronews.com., “Defence and competitiveness central in next EU Strategic Agenda to be adopted by leaders”. <https://www.euronews.com/my-europe/2024/06/18/defence-and-competitiveness-central-in-next-eu-strategic-agenda-to-be-adopted-by-leaders> (erişim tarihi: 22.06.2024).

- Euronews.com., “Europe's defence dilemma: How much more money needs to be spent?”. <https://www.euronews.com/business/2024/04/17/europes-defence-dilemma-the-difficulties-of-weighing-up-the-costs-and-benefits> (erişim tarihi: 26.06.2024).
- Euronews.com., “Mass surveillance, automated suspicion, extreme power': How tech is shaping EU borders?”. <https://www.euronews.com/next/2023/04/06/mass-surveillance-automated-suspicion-extreme-power-how-tech-is-shaping-the-eus-borders> (erişim tarihi: 17.05.2024).
- Euronews.com., “The EU must foster deeper defence integration with accession countries”. <https://www.euronews.com/my-europe/2024/06/05/the-eu-must-foster-deeper-defence-integration-with-accession-countries> (erişim tarihi: 25.06.2024).
- Euronews.com., “Von der Leyen endorses Polish and Greek push for European ‘air defence shield’”. <https://www.euronews.com/my-europe/2024/05/24/von-der-leyen-endorses-polish-and-greek-push-for-european-air-defence-shield> (erişim tarihi: 25.06.2024).
- Europa.eu., “Savunma konusunda koordineli yıllık inceleme (Card)”. https://www.eeas.europa.eu/eeas/coordinated-annual-review-defence-card_en (erişim tarihi: 26.12.2023).
- Europa.eu., “AB Hukukunun kaynakları ve kapsamı”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/6/sources-and-scope-of-european-union-law> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., “AB iklim değişikliğiyle mücadele metni”. https://www.europarl.europa.eu/erpl-app-public/factsheets/pdf/en/FTU_2.5.2.pdf (erişim tarihi: 01.02.2024).
- Europa.eu., “AB ilk antlaşmalar”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/1/the-first-treaties> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., “AB’nin kurum ve kuruluşları”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en (erişim tarihi: 25.11.2023).
- Europa.eu., “Amsterdam antlaşması”. <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-amsterdam> (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa balıkçılık kontrol ajansı (Efca)”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-fisheries-control-agency-efca_en#:~:text=EFCA's%20mission%20is%20to%20promote,national%20control%20and%20inspection%20activities (erişim tarihi: 15.11.2023).

- Europa.eu., “Avrupa Birliği adalet divanı”.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/26/the-court-of-justice-of-the-european-union> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği adalet divanının yetkileri”.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/12/competences-of-the-court-of-justice-of-the-european-union> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği ceza adaleti iş birliği ajansı (Eurojust)”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/eurojust_en (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği iltica ajansı (Euaa)”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-union-agency-asylum-euaa_en (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği kolluk kuvvetleri eğitim ajansı (Cepol)”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-union-agency-law-enforcement-training-cepol_en#:~:text=Overview&text=CEPOL%2C%20the%20European%20Union%20A%20agency,and%20other%20law%20enforcement%20officials. (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği kolluk kuvvetleri iş birliği ajansı (Europol)”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/europol_en (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği konseyi”.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/24/the-council-of-the-european-union> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği özgürlük, güvenlik ve adalet alanında büyük ölçekli BT sistemlerinin operasyonel yönetimi ajansı (eu-lisa)”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-union-agency-operational-management-large-scale-it-systems-area-freedom-security-and_en (erişim tarihi: 20.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği siber güvenlik ajansı (Enisa)”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-union-agency-cybersecurity-enisa_en (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa Birliği temel haklar şartı”.
https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf (erişim tarihi: 25.11.2023).

- Europa.eu., “Avrupa deniz güvenliği ajansı (Emsa)”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-maritime-safety-agency-ems_en (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa ekonomik ve sosyal komitesi”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/15/the-european-economic-and-social-committee> (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa güvenlik strateji belgesi” <https://www.consilium.europa.eu/media/30823/qc7809568enc.pdf> (erişim tarihi: 26.12.2023).
- Europa.eu., “Avrupa komisyonu”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_en (erişim tarihi: 25.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa komisyonu”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/25/the-european-commission> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa konseyi”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-council_en (erişim tarihi: 25.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa konseyi”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/23/the-european-council> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa merkez bankası”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/13/the-european-central-bank-ecb-> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa ombudsmanı”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/18/the-european-ombudsman> (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa parlamentosu organizasyon ve işleyiş”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/20/the-european-parliament-organisation-and-operation> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa parlamentosu tarihsel arka plan”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/11/the-european-parliament-historical-background> (erişim tarihi: 06.11.2023).

- Europa.eu., “Avrupa parlamentosu yetkiler”.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/19/the-european-parliament-powers> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa parlamentosu”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_en (erişim tarihi: 25.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa savunma fonu”. https://www.eecas.europa.eu/eecas/european-defence-fund_en (erişim tarihi: 30.12. 2023).
- Europa.eu., “Avrupa temel haklar ajansı (Fra)”. <https://fra.europa.eu/en/about-fra> (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa yatırım bankası”.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/17/the-european-investment-bank> (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Avrupa yüksek performanslı bilgi işlem ortak taahhüdü”. https://eurohpc-ju.europa.eu/about/discover-eurohpc-ju_en (erişim tarihi: 20.11.2023).
- Europa.eu., “Bölgeler komitesi”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/16/the-committee-of-the-regions> (erişim tarihi: 15.11.2023).
- Europa.eu., “Bütçe prosedürü”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/10/the-budgetary-procedure> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., “Ceas direktifler”. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Ceas düzenlemeleri”. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Ceas reformları”. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Commission calls on Member States to improve their National Energy and Climate Plans to ensure collective achievement of the EU’s 2030 targets”.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6622 (erişim tarihi: 28.12.2023).
- Europa.eu., “Commission launches AI innovation package to support Artificial Intelligence startups and SMEs”. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_383 (erişim tarihi: 12.05.2024).

- Europa.eu., “Commission opens formal proceedings against X under the Digital Services Act”.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6709 (erişim tarihi: 12.05.2024).
- Europa.eu., “Commission proposes new initiatives to strengthen economic security”.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_363 (erişim tarihi: 17.05.2024).
- Europa.eu., “Commission welcomes political agreement to make clean technology manufacturing in the EU resilient and competitive”.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_680 (erişim tarihi: 22.07.2024).
- Europa.eu., “Common European asylum system-ceas”. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Common security and defence policy”.
https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_5.1.2.pdf (erişim tarihi: 17.05.2024).
- Europa.eu., “Çevre politikası: genel ilkeler ve temel çerçeve”.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/71/environment-policy-general-principles-and-basic-framework> (erişim tarihi: 30.12.2023).
- Europa.eu., “Dijital hizmetler yasası”. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_en (erişim tarihi: 12.07.2024).
- Europa.eu., “EU climate law”. https://climate.ec.europa.eu/eu-action/european-climate-law_en (erişim tarihi: 30.12.2023).
- Europa.eu., “EU external borders: Detections down 42% in first 9 months of 2024”.
<https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/eu-external-borders-detections-down-42-in-first-9-months-of-2024-xETgIg> (erişim tarihi: 06.07.2024).
- Europa.eu., “EU funds rescEU detection and surveillance teams with €70 million to boost preparedness to chemical, biological, radiological, and nuclear emergencies”.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/eng/ip_24_371 (erişim tarihi: 22.07.2024).
- Europa.eu., “EU security and defence: Council sets out five main priorities”.
<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/28/eu-security-and-defence-council-sets-out-five-main-priorities/> (erişim tarihi: 22.06.2024).

- Europa.eu., “Eurodac”. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/dataset/ds00008_en (erişim tarihi: 20.11.2023).
- Europa.eu., “European green deal”. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en (erişim tarihi: 30.12.2023).
- Europa.eu., “European peace facility (EpF)”. https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-peace-facility-epf_en (erişim tarihi: 30.12.2023).
- Europa.eu., “Eurosir (European border surveillance system)”. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/border-crossing/eurosir_en (erişim tarihi: 30.12.2023).
- Europa.eu., “Frontex”. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/frontex_en (erişim tarihi: 20.11.2023).
- Europa.eu., “Güvenlik ve savunma için stratejik pusula”. https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en (erişim tarihi: 30.12.2023).
- Europa.eu., “Hükümetler arası karar alma prosedürü”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/9/intergovernmental-decision-making-procedures> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., “Kalıcı yapılandırılmış iş birliği (Pesco)”. https://www.eeas.europa.eu/eeas/permanent-structured-cooperation-pesco_en (erişim tarihi: 26.12.2023).
- Europa.eu., “Lizbon antlaşması”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., “Maastricht Antlaşması”. <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty> (erişim tarihi: 25.11.2023).
- Europa.eu., “Maastricht ve Amsterdam antlaşmaları”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/3/the-maastricht-and-amsterdam-treaties> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., “New rules to boost cybersecurity of the EU institutions enter into force”. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6782 (erişim tarihi: 12.05.2024).
- Europa.eu., “Nice antlaşması ve Avrupa’nın geleceğine ilişkin sözleşme”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/4/the-treaty-of-nice-and-the-convention-on-the-future-of-europe> (erişim tarihi: 06.11.2023).

- Europa.eu., “Nice antlaşması”. <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice> (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Ortak güvenlik ve savunma politikası”. https://www.eeas.europa.eu/eeas/shaping-common-security-and-defence-policy_en (erişim tarihi: 25.11.2023).
- Europa.eu., “Sayıştay”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/14/the-court-of-auditors> (erişim tarihi: 10.11.2023).
- Europa.eu., “Schuman deklarasyonu”. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_en (erişim tarihi: 23.11.2023).
- Europa.eu., “Tek Avrupa senedine ilişkin gelişmeler”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/2/developments-up-to-the-single-european-act> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., “The digital services act (Dsa)”. https://www.eu-digital-services-act.com/Digital_Services_Act_Articles.html (erişim tarihi: 12.07. 2024).
- Europa.eu., “The Treaty on the Functioning of the European Union-TFEU”. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:en:PDF> (erişim tarihi: 20.11.2023).
- Europa.eu., “Uluslar-üstü karar alma prosedürü”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/8/supranational-decision-making-procedures> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., “Yapay zeka yasası”. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai> (erişim tarihi: 12.07.2024).
- Europa.eu., “Yetki devri ilkesi”. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/7/the-principle-of-subsidiarity> (erişim tarihi: 06.11.2023).
- Europa.eu., Avrupa Birliği konseyi, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/council-european-union_en (erişim tarihi: 25.11.2023).
- “‘Extreme violence’ triggers hunger strike at Greek detention centre”, Euronews.com, 23.03.2023.
- “First evaluation of the Frontex Regulation delivers overall positive assessment despite challenges”, Europa.eu, 05.02.2024.
- “Go Bosnia, go Bosnia!”, Border violence monitoring network (Bvmn), 05.04.2023.
- “Göçmen krizi: Schengen Bölgesi'nde hangi Avrupa ülkeleri sınır kontrolü uyguluyor?”, Euronews.com, 25.11.2023.

- “Housing asylum seekers on ships: Which European countries use floating accommodation for refugees?”, Euronews.com, 14.08.2023.
- “It was very racist, only the black people could not go”, Border violence monitoring network (Bvmn), 16.07.2022.
- “It's a gift from Hungary to you”, Border violence monitoring network (Bvmn), 07.04.2022.
- “Joint statement by the European Commission and the High Representative on International Migrants Day ”, Europa.eu, 18.12.2023.
- “My friends and I were attacked by the police dogs only for not giving the passcodes, in order for the police to take our phones”, Border violence monitoring network (Bvmn), 01.05.2023.
- “New Slovak PM Fico deploys police and armed forces to Hungary border to block migrants”, Euronews.com, 31.10.2023.
- “No EU country will be 'left alone' to cope with irregular migration, says Ylva”, Euronews.com, 22.12.2023.
- “Polonya'da 'Rusya ve göçmen' alarmı: Belarus sınırına 10 bin asker gönderilecek”, Euronews.com, 10.08.2023.
- Reneweuropengroup.eu., “New EU defence industrial package is an important step to build a safer Europe”. <https://www.reneweuropengroup.eu/news/2024-03-05/new-eu-defence-industrial-package-is-an-important-step-to-build-a-safer-europe> (erişim tarihi: 22.07.2024).
- “Seven pushbacks in seven days”, Border violence monitoring network (Bvmn), 09.05.2023.
- “Sinking off the Greek coast: How the Mediterranean became a graveyard?”, Euronews.com, 30.06.2023.
- Socialsci.libretexts.org., “Social control” https://socialsci.libretexts.org/Courses/Solano_Community_College/SOC_002%3A_Social_Issues_and_Problems/07%3A_Deviance_Social_Control_and_Crime/7.02%3A_Social_Control (erişim tarihi: 25.08.2024).
- Sociology Institute., “Understanding social control in modern society”. <https://sociology.institute/introduction-to-sociology/understanding-social-control-modern-society/> (erişim tarihi: 12.07.2023).
- Sozluk.gov.tr., “Gözetim”. <https://sozluk.gov.tr/> (erişim tarihi: 06.07.2024).
- “State and Surveillance”. Center for International Governance Innovation, 26.03.2020.
- “Statement by President von der Leyen on the political agreement on the Pact on Migration and Asylum”, Europa.eu, 20.01.2023.

- Taimur Ali, N., “Foucauldian discourse analysis”.
<https://www.slideshare.net/BEELAA/presentation-cda> (erişim tarihi: 02.01.2024).
- “The Commission welcomes the political agreement on new rules for a more resilient Schengen area”, Europa.eu, 06.02.2024.
- “The cops, even when they arrested us, said ‘we were checking on you from the cameras’”, Border violence monitoring network (Bvmn), 20.10.2023.
- “The Croatian police beat us and used a taser gun on us”, Border violence monitoring network (Bvmn), 11.12.2023.
- “The Croatian policemen made fun of my husband because he's blind”, Border violence monitoring network (Bvmn), 29.11.2023.
- “The police don't allow looking at them. Whoever looks at them they beat him more”, Border violence monitoring network (Bvmn), 23.01.2024.
- “They beat us until we lost our breath and threw us on the Bosnian border”, Border violence monitoring network (Bvmn), 06.12.2023.
- “They chased us for 5 hours and laughed whilst they did it”, Border violence monitoring network (Bvmn), 25.10.2023.
- “They put metal sticks far inside my nostrils, turned and extended them harshly”, Border violence monitoring network (Bvmn) , 08.12.2022.
- “They sent the dogs to us and beat us very hard”, Border violence monitoring network (Bvmn), 20.10.2023.
- “They told us we would rest and eat for 3 days, but then they put us in prison for 20 days”, Border violence monitoring network (Bvmn), 31.12.2023.
- “Three men with a balaclava beat us with their sticks and soaked my shoes in the river”, Border violence monitoring network (Bvmn), 14.01.2024.
- “Von Der Leyen vows to strike €210-million migration deal with Mauritania”, Euronews.com, 08.02.2024.
- Yeşilgazete.org., “AB, yeni toprak izleme yasası çıkarmaya hazırlanıyor”.
<https://yesilgazete.org/ab-yeni-toprak-izleme-yasasi-cikarmaya-hazirlaniyor/#:~:text=Avrupa%20Komisyonu'nun%20%C3%B6nerdi%C4%9Fi%2C%20k%C4%B1tan%C4%B1n,ve%20erozyonu%20izlemesini%20%C5%9Fart%20ko%C5%9Fuyor>. (erişim tarihi:12.10.2023).
- “Yunanistan: Şiddet, Yalanlar ve Geri İtmeler”, Uluslararası af örgütü, 2021.

Waite, G., "Revealing the construction of social realities: Foucauldian discourse analysis".
<https://www.coursehero.com/file/189731179/Foucauldian-Discourse-Analysis-Gordon-Waittdocx/> (erişim tarihi: 06.06.2024).

"We asked for asylum but they brought us to the mountains just to beat us", Border violence monitoring network (Bvmn), 21.01.2024.

"We don't want you in our country", Border violence monitoring network (Bvmn), 10.07.2022.

"We had to walk and sit in the rain for more than one hour", Border violence monitoring network (Bvmn), 24.10.2023.

"We suffered an hour and a half of continuous beatings and torture while we were drowning in our own blood", Border violence monitoring network (Bvmn), 13.11.2023.

"When they finish beating and taunting you, they tell you to go to the river", Border violence monitoring network (Bvmn), 10.01.2024.

"Why are migrants landing in Lampedusa being moved by authorities?", Euronews.com, 28.08.2023.

EKLER

EK 1- AB AJANSLARININ KURULUŞ METİNLERİ

1) Avrupa Balıkçılık Kontrol Ajansı (European Fisheries Control Agency-EFCA)

Görevi: EFCA, AB'nin ortak balıkçılık politikasının doğru bir şekilde uygulanmasını sağlar.

Ajans ne yapar?

EFCA'nın misyonu, Ortak Balıkçılık Politikası (CFP) kapsamında kontrol, denetim ve gözetim için en yüksek ortak standartları teşvik etmektir. EFCA bunu ulusal kontrol ve denetim faaliyetleri arasındaki iş birliğini koordine ederek yapar. EFCA ayrıca, CFP kurallarının düzgün bir şekilde uygulanmasını sağlamak için AB Üye Devleti müfettişlerine ve eğitimcilerine eğitim vererek Komisyona ve AB Üye Devletlerine yardımcı olmaktadır.

Kimler yararlanabilir?

EFCA'nın katma değeri, Avrupa kurallarına herkes tarafından saygı gösterilmesini ve faaliyette bulundukları her yerde balıkçılık sektöründe yer alan tüm oyunculara eşit davranılmasını sağlayacak şekilde balıkçılık endüstrisi için Avrupa çapında eşit bir oyun alanına yaptığı katkıda yatmaktadır. CFP aynı zamanda mevcut koruma ve yönetim tedbirlerine uyumu şimdiki ve gelecek nesillerin yararına geliştirerek sürdürülebilir balıkçılığa da katkıda bulunmaktadır.

2) Avrupa Birliği Ceza Adaleti İşbirliği Ajansı (European Union Agency for Criminal Justice Cooperation- Eurojust)

Görevi: Birden fazla AB ülkesini kapsayan terörizm ve ciddi organize suçlarla mücadelede ulusal makamların iş birliği yapmasına yardımcı olur.

Avrupa Birliği Ceza Adaleti İşbirliği Ajansı (Eurojust), ciddi sınır ötesi suçlar ve terörizmle mücadelede savcılara uygulamalı destek vererek ulusal makamlar arasındaki adli koordinasyonu ve iş birliğini kolaylaştırmaktadır.

Ajans ne yapar?

Eurojust, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi hizmet sunarak AB üye ülkelerinin terörle ve ciddi organize suçlarla mücadele etmesine yardımcı olmaktadır:

- En az 2 ülkeyi kapsayan soruşturma ve kovuşturmaların koordine edilmesi.
- Yetki çatışmalarının çözümüne yardımcı olmak.
- Avrupa Tutuklama Emirleri, Avrupa Soruşturma Emirleri ve müsadere ve dondurma emirleri/sertifika gibi AB yasal araçlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını kolaylaştırmak.

Bunu yapmak için Eurojust:

- koordinasyon toplantıları düzenler
- ortak soruşturma ekiplerinin (Joint Investigation Teams/JIT'ler) kurulmasına ve finanse edilmesine yardımcı olur
- Suç ağlarına karşı ortak eylem günlerinin gerçek zamanlı olarak yönlendirildiği koordinasyon merkezleri düzenler.
- İrtibat Savcıları ve İrtibat Noktalarından oluşan küresel bir ağa sahiptir ve dünya çapındaki yargı bölgelerine erişim sunmaktadır.

Aynı zamanda Avrupa Yargı Ağı Sekreterliklerine (European Judicial Network/EJN), Ortak Soruşturma Ekipleri Ulusal Uzmanlar Ağı'na (JIT Ağı) ve soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarının soruşturulmasına ve kovuşturulmasına yönelik Ağa (Soykırım Ağı) da ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca Eurojust, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti konusunda uzmanlaşmış savcılardan oluşan odak gruplarını desteklemekte ve EuroMed Justice, IPC Projesi ve WB CRIM JUST gibi çeşitli program ve projeleri uygulamaktadır.

Kimler yararlanabilir?

Ulusal otoriteler Eurojust'ın ana ortaklarıdır. Ajans; savcılar, kolluk kuvvetlerini ve diğer aktörleri birbirine bağlayarak onların ciddi sınır ötesi suçlarla ve terörle mücadele etmelerini sağlar. Sonuçta, Eurojust'un çalışmaları herkes için daha güvenli bir Avrupa'ya katkıda bulunduğundan, bundan faydalananlar AB vatandaşları oluyor.

3) Avrupa Birliği İltica Ajansı (European Union Agency for Asylum - EUAA)

Görevi: Operasyonel ve teknik yardım sağlayarak, AB ülkelerinin ulusal makamlarının Ortak Avrupa İltica Sistemini uygulamalarına destek olmak.

Avrupa Birliği İltica Ajansı (EUAA), AB ülkelerinin ulusal makamlarına operasyonel ve teknik destek ve eğitim sağlayan merkezi olmayan bir AB kurumudur. Bu onların ilticayla ilgili AB yasalarını uygulamalarına ve iltica işlemleri ile kabul koşullarına daha fazla yaklaşma sağlamalarına yardımcı oluyor.

Bu ajans ne yapar?

EUAA, AB ülkelerine geniş bir yelpazede operasyonel ve teknik destek sunmaktadır. Ortak Avrupa İltica Sisteminin (CEAS) yüksek standartlarına uygun olarak, AB genelinde iltica ve kabul uygulamalarına daha fazla yaklaşma sağlamak amacıyla Ajans şunları yapabilir:

- Göç baskısıyla karşı karşıya olan AB ülkelerine operasyonel yardımı hızlıca dağıtmak.
- Ajansın hizmetinde olan ve AB çapında herhangi bir yere hızlı bir şekilde görevlendirilebilecek 500 ulusal yetkiliden oluşan kalıcı bir İltica Rezerv Havuzundan yararlanmak.
- AB'nin uluslararası koruma konularında akreditasyon organı olma hedefine ulaşmak için ulusal yetkililere yönelik geniş bir sığınma eğitimi müfredatı oluşturmak.

Sığınmacıların temel haklarını aşağıdaki yollarla korur:

- 'Temel Haklar Görevlisi' atamak.
- Şikayet mekanizmasının kurulmasını sağlamak
- Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) rolünün güçlendirilmesini sağlamak.

Menşe ve geçiş ülkeleri ile koordinasyonu aşağıdaki yollarla geliştirir:

- AB üyesi olmayan ülkelerde irtibat görevlilerinin atanmasını sağlamak.
- Uluslararası hukuka uygun sığınma ve kabul kapasitesinin geliştirilmesine yardımcı olmak için AB üyesi olmayan ülkelerdeki yetkililerle birlikte çalışmak.

Ajans, 31 Aralık 2023 itibarıyla AB ülkelerinin sığınma ve kabul uygulamalarına ilişkin AB yasalarını nasıl uyguladığını izlemeye başlayacak. Eksikliklerin giderilmesine yönelik tavsiyelerin hazırlanması, Dublin Düzenlemesinin değiştirildiği veya başka bir şekilde güncellendiği gün başlayacaktır.

Kimler faydalanabilir?

Esas olarak yararlananlar, AB ülkelerindeki ulusal makamlarla birlikte çalışan ve aşağıdakilerden sorumlu olan yetkililer ve uygulayıcılardır:

- İltica ve uluslararası koruma başvurularının değerlendirilmesi ve yönetilmesi

- Yeterli alım koşullarının sağlanması.

Ayrıca Ajans, AB'de iltica ve göçün durumu hakkında hem uzman kitlelere hem de daha geniş kamuoyuna tarafsız bilgiler hazırlıyor ve sunuyor.

4) Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı (European Union Agency for Law Enforcement Training-CEPOL)

Görevi: Avrupa ve uluslararası kolluk kuvvetlerine eğitim sağlar.

Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri Eğitim Ajansı olan CEPOL, polis ve diğer kolluk kuvvetlerine yönelik eğitimler geliştiren, uygulayan ve organize eden bir Avrupa Birliği kurumudur.

Ajans ne yapar?

- polise ve diğer kolluk kuvvetlerine eğitim sağlar.
- Eğitim ve bilgi paylaşımı yoluyla AB'nin güvenliğini artırır.
- Eğitim ağlarını kurar.

CEPOL yenilikçi, ileri eğitim kursları sunmaktadır. Araştırma ve teknolojiye en son uzmanlık ve gelişmeleri eğitim programlarına entegre ediyor ve polis yetkilileri arasındaki iş birliğini artırıyor.

Mevcut portföyü şunları içerir:

- yatılı kurslar
- çevrimiçi öğrenme
- değişim programları
- ortak müfredat
- bilim ve araştırma

Kimler yararlanır?

CEPOL, AB ülkelerindeki ve bazı AB üyesi olmayan ülkelerdeki polis memurları arasında, AB'nin güvenlik önceliklerine ve özellikle ciddi ve organize suçlara ilişkin AB politika döngüsüne dayalı konularda iş birliğini ve bilgi paylaşımını kolaylaştırarak daha güvenli bir Avrupa'ya katkıda bulunmaktadır.

CEPOL, kolluk kuvvetleri eğitim alanında birinci sınıf bir merkez ve değişimin itici gücü olmayı hedefliyor.

5) Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı (European Union Agency for Law Enforcement Cooperation-Europol)

Görevi: Europol, ulusal kolluk kuvvetlerinin ciddi uluslararası suç ve terörizmle mücadele etmesine yardımcı olur.

Avrupa Birliği Kolluk Kuvvetleri İş birliği Ajansı (Europol), AB üye ülkelerindeki kolluk kuvvetleri yetkililerine yardım ederek Avrupa'yı daha güvenli bir hale getirmeye yardımcı olan AB'nin kolluk kuvveti kurumudur.

Europol ne yapar?

Avrupa güvenlik mimarisindeki merkezi konumundan yararlanan Europol, benzersiz bir hizmet yelpazesi sunmaktadır:

- sahadaki kolluk kuvvetleri operasyonlarına destekler
- suç faaliyetleri hakkında bilgi için merkezi roldedir.
- kolluk kuvvetleri uzmanlığının merkezidir.

Europol, Avrupa'nın en iyi eğitimlileri arasında yer alan yaklaşık 100 suç analistini istihdam etmektedir. Bu, ona AB'deki en büyük analitik yetenek konsantrasyonlarından birini sağlıyor. Analistler, ulusal kurumların araştırmalarını günlük olarak desteklemek için en son teknolojiye sahip araçları kullanıyor. Europol, ulusal ortaklara karşılaştıkları suç sorunlarına ilişkin daha derin bir bakış açısı kazandırmak amacıyla, düzenli olarak uzun vadeli suç ve terörizm analizleri üretmektedir.

Kimler yararlanabilir?

- 7/24 operasyonel destek alan kolluk kuvvetleri.
- Europol ile ortak çalışan devlet daireleri ve özel şirketler.
- AB Üye Devletleri, suç teşkil eden tehditlerle mücadeleyle yönelik soruşturmalarında, operasyonel faaliyetlerinde ve projelerinde desteklenmektedir.

Merkezi Hollanda'nın Lahey kentinde bulunan Europol'ün misyonu, her türlü ciddi uluslararası ve organize suç, siber suç ve terörizmin önlenmesi ve bunlarla mücadelede Üye Devletlerini desteklemektir. Europol ayrıca birçok AB üyesi olmayan ortak ülke ve uluslararası kuruluşla da çalışmaktadır. Büyük ölçekli suç ve terörist ağları, AB'nin iç güvenliği ve halkının güvenliği ve geçimi için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. En büyük güvenlik tehditleri aşağıdakilerden kaynaklanır:

- terörizm;
- uluslararası uyuşturucu kaçakçılığı ve kara para aklama;
- organize dolandırıcılık;
- euro sahteciliği;
- insan ticareti.

Yetki

Europol, AB Üye Devletlerinin ihtiyaçlarını dinliyor ve AB'deki suç eğilimlerini analiz ediyor. Ajans, Üye Devletler tarafından başlatılan soruşturmaları desteklemektedir, ancak Europol görevlileri hiçbir zaman vatandaşları tutuklamaz veya soruşturma başlatmaz. Europol'ün çalışmaları genellikle uluslararası bir yaklaşım gerektiren suçlarla ve AB içinde ve dışında çeşitli ülkeler arasında iş birliği yapmaktan ibarettir. Hangi suçlara öncelik verileceği kararı EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats) tarafından şekillendirilmektedir.

- 1 Ocak 2010'da resmi AB ajansı oldu.

EMPACT, organize ve ciddi uluslararası suçlarla mücadele etmek için yapılandırılmış çok disiplinli bir iş birliğidir. Üye Devletler tarafından yönlendirilir ve ilgili yetkileri doğrultusunda AB kurumları, organları ve ajansları tarafından desteklenir. Yıllar geçtikçe Europol; uyuşturucu kaçakçılığı, yasa dışı göç ağları ve insan ticareti, yasa dışı araç kaçakçılığı, siber suçlar, kara para aklama ve para sahteciliğiyle mücadelede önemli deneyim kazanmıştır. Europol aynı zamanda euro sahteciliğine karşı mücadelede merkezi Avrupa ofisidir. Europol, Avrupa ve ötesindeki kolluk kuvvetleri ortaklarıyla mükemmel iş birliği düzenlemelerine sahiptir. Aynı zamanda dünyanın en sağlam ve şeffaf düzenlemeleri arasında yer alan hesap verebilirlik düzenlemelerine de değer vermektedir.

Europol'ün operasyonel faaliyetleri aşağıdakilere odaklanmaktadır:

- Yasa dışı ilaçlar
- insan ticareti
- yasadışı göçü kolaylaştırdı
- siber suç

- euro sahteciliği
- KDV dolandırıcılığı
- kara para aklama ve varlık takibi
- mobil organize suç grupları
- fikri mülkiyet suçu
- sigara kaçakçılığı
- motosiklet çetelerinin yasa dışı ilan edilmesi
- terörizm

Hizmetler

Avrupa güvenlik mimarisinin kalbindeki konumumuz, benzersiz bir hizmet yelpazesi sunmamıza olanak tanır. Europol, haftanın yedi günü, günün 24 saati kesintisiz çalışan, yüksek güvenlikli bir operasyon merkezidir.

Analiz faaliyetlerimizin temelinde yer alır. Kriminal analistlerimiz Avrupa'nın en iyi eğitilmiş uzmanları arasındadır. Üye Devletlerde kolluk kuvvetleri tarafından yürütülen soruşturmaları günlük olarak desteklemek için en son teknolojiye sahip araçları kullanıyorlar.

Ortaklarımıza uğraştıkları suçlarla ilgili daha derin bilgiler vermek için, AB'deki suç ve terörizme ilişkin kapsamlı, ileriye dönük analizler sunan düzenli değerlendirmeler üretiyoruz.

Europol ayrıca bilgilerin saklanması, aranması, görselleştirilmesi ve bağlantılandırılması için hızlı ve güvenli yetenekler sunan ve dolayısıyla suçla mücadelede gelişmiş bir araç kutusu oluşturan özel sistemler kullanır.

Yapısı

Europol, Europol'ün yasal temsilcisi olan ve Avrupa Birliği Konseyi tarafından atanan bir İcra Direktörü tarafından yönetilmektedir. Europol'ün şu anki İcra Direktörü, görevi Mayıs 2018'de devralan Catherine De Bolle'dir. Kendisine üç İcra Direktör Yardımcısı yardımcı olmaktadır.

6) Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı (European Union Agency for Cybersecurity-ENISA)

Görev: ENISA, Avrupa çapında yüksek düzeyde ortak bir siber güvenlik elde etmeye kendini adanmıştır.

ENISA, AB'nin siber politikasına katkıda bulunur. Siber güvenlik sertifikasyon şemaları hazırlayarak dijital ürünlere, hizmetlere ve süreçlere olan güveni artırır. AB ülkeleri ve kurumlarıyla iş birliği yapar ve gelecekteki siber zorluklara hazırlanmaya yardımcı olur.

Ajans ne yapar?

Ajans, dijital ekonomiye olan güveni güçlendirmek, AB altyapısının dayanıklılığını artırmak ve sonuçta AB vatandaşlarını dijital olarak güvende tutmak için kuruluşlar ve işletmelerle birlikte çalışıyor. Bunu bilgiyi paylaşarak, personel ve yapıları geliştirerek ve farkındalık yaratarak yapar. Dolayısıyla AB Siber Güvenlik Yasası ajansın çalışmalarını güçlendirmektedir.

Kimler yararlanabilir?

ENISA esas olarak kamu kuruluşlarının yararına çalışır:

- AB ülkelerinin otoriteleri, kurumları ve merkezi olmayan kurum ve kuruluşları
- AB kurumları, ajansları ve organları.

Ajans ayrıca aşağıdaki konularda da yardımcı olur:

- BT endüstrisi (telekomünikasyon, internet servis sağlayıcıları ve BT şirketleri)
- İş dünyası – özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler

- Siber güvenlik uzmanları (örneğin siber güvenlik olaylarına müdahale ekipleri)
- Akademi
- Halk.

7) Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (European Union Agency for Fundamental Rights-FRA)

FRA Hakkında

AB'de insan haklarının desteklenmesi ve korunması konusunda bağımsız referans ve mükemmeliyet merkeziz. Avrupa'nın yaşamak ve çalışmak için daha iyi bir yer olmasına yardımcı oluyoruz. AB'de yaşayan tüm insanların temel haklarının savunulmasına yardımcı oluyoruz.

Temel haklar AB'deki herkese aittir. Kim olduğunuz, neye inandığınız veya nasıl yaşamayı seçtiğiniz önemli değil.

Aşağıdaki haklarınız da dahil olmak üzere bu hakların geliştirilmesine ve korunmasına yardımcı oluyoruz:

- Yaş, engellilik veya etnik kökene dayalı ayrımcılığa maruz kalmamak
- Kişisel verilerinizin korunmasını sağlamak.
- Adalete erişimi sağlamak.
- Yerelden uluslararası düzeye paydaşlarla çalışıyoruz. Ekibimiz kanıta dayalı iç görüşleri ve uzman tavsiyelerini politika yapımcılar ve karar alıcılarla paylaşıyor.

Ne yapıyoruz?

Politika yapımcıların vatandaşları için nasıl daha fazlasını yapabileceklerini anlamalarına yardımcı oluyoruz. AB'de, ulusal ve yerel düzeyde iç görüşlerimizi paylaşıyor ve haklar konusunda farkındalığı artırıyoruz.

AB kurumlarına ve ulusal hükümetlere, özellikle aşağıdaki alanlarda temel haklar konusunda tavsiyelerde bulunuyoruz:

- Ayrımcılık
- Adalete erişim
- Irkçılık ve yabancı düşmanlığı
- Veri koruması
- Mağdur hakları
- Çocuk hakları.

Ajans, AB genelinde temel hakların daha etkili bir şekilde desteklenmesine ve korunmasına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bunu yapmak için ortaklarına aşağıdaki konularda danışır ve iş birliği yapar:

- Sosyo-yasal araştırmalar yoluyla bilgi ve veri toplama ve analiz etme
- Yardım ve uzman tavsiyesi sağlamak
- Haklar konusunda iletişim kurmak ve farkındalığı artırmak.

Kimler yararlanır?

FRA, AB kurumları ve hükümetleriyle devam eden iş birliğini sürdürmekte ve onlara bağımsız uzman tavsiyesi ve temel haklar analizi sunmaktadır. Tavsiyelerinin ve araştırmalarının ulusal hükümetlerdeki ve AB'deki karar vericilere ulaşabilmesi için ağlar kurmuş ve her seviyedeki ortaklarla bağlantılar kurmuştur.

FRA aşağıdakilerle özellikle yakın çalışma ilişkileri sürdürmektedir:

- AB kurumları, organları ve ajansları

- AB ulusal hükümetleri ve parlamentoları
- Avrupa Konseyi
- Temel haklar konusunda çalışan grup ve kuruluşlar ile Temel Haklar Platformu
- ulusal insan hakları kuruluşları
- BM, AGİT ve diğer uluslararası kuruluşlar.

8) Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (European Maritime Safety Agency - EMSA)

Görevi: Deniz emniyeti ve kirliliği konularında teknik uzmanlık ve operasyonel yardım sunar.

Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA), deniz güvenliğini, kirliliğe karşı müdahaleyi ve deniz güvenliğini geliştirmek için teknik uzmanlık ve operasyonel yardım sağlar. Ajansın görevlerinin çoğu, belirli yasaların nasıl uygulandığını izlemek ve bunların genel etkinliğini değerlendirmek gibi önleyici niteliktedir, ancak denizde büyük bir sızıntı olması durumunda AB ülkelerine petrol toplama gemileri sağlamak ve uydu gözetimi yoluyla denizdeki kirliliği tespit etmek gibi bazı görevler sağlar.

Emsa ne yapar?

EMSA, denizcilik politikalarını etkili bir şekilde uygulamalarına yardımcı olmak için hükümlere ve yetkililere denizde olup bitenler hakkında gerçek zamanlı, ayrıntılı ve güvenilir bilgi sağlar. EMSA ayrıca Avrupa genelindeki çeşitli denizcilik kullanıcılarının değişen ihtiyaçlarına yanıt veren denizcilik hizmetleri de sunmaktadır:

- Gemi raporlaması
- Dünya gözlemi
- Entegre denizcilik bilgileri
- Kirlilik tepkisi
- Liman devleti kontrolü

EMSA, en iyi uygulamaları teşvik etmede önemli bir rol oynamaktadır. Hem emniyet hem de güvenlikle ilgili çeşitli kaygıları hukuki ve operasyonel açıdan ele alma deneyimi, EMSA'ya ortaya çıkan birçok sorun ve bunların ele alınmasının pratik gerçekleri hakkında kapsamlı bilgi sağlamıştır.

EMSA birçok farklı türde teknik denetim gerçekleştirir:

- AB ülkeleri tarafından 'Tanınmış Kuruluşlar' olarak listelenen sınıflandırma kuruluşlarının denetlenmesi
- AB üyesi olmayan ülkelerde denizcilik eğitimi ve sertifikasyon sistemlerinin denetlenmesi
- AB limanlarına uğrayan gemilerin yeterince denetlendiğinin kontrol edilmesi
- Ulusal gemi trafiği izleme sistemlerinin kontrol edilmesi.

EMSA ayrıca:

- AB genelinde deniz kazalarının tutarlı bir şekilde soruşturulmasını sağlar
- Deniz emniyeti ve çevre konularında en iyi uygulamaları paylaşır.

Kimler yararlanabilir?

EMSA'nın ana hedef grupları şunlardır:

- AB kurumları
- AB ulusal denizcilik idareleri
- EFTA kıyı devleti denizcilik idareleri

EMSA uluslararası alanda şunları desteklemektedir:

- Uluslararası Denizcilik Örgütü
- Avrupa Komşuluk Politikası kapsamında Akdeniz, Karadeniz ve Hazar Denizi'ne kıyısı olan ülkeler.

9) Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (European Border and Coast Guard Agency- Frontex)

Görevi: Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı Frontex, AB'nin dış sınırlarının yönetiminde ve sınır ötesi suçlarla mücadelede AB ve Schengen ülkelerini desteklemektedir.

Frontex, AB'nin dış sınırlarındaki sınır kontrolü faaliyetleri için bir mükemmeliyet merkezidir; tüm AB ülkelerinin yanı sıra göç eğilimleri ve sınır ötesi suçlardan etkilenen komşu AB üyesi olmayan ülkelerle istihbarat ve uzmanlık paylaşımında bulunur.

Frontex, AB ve Schengen ülkelerini, sahada destek ve sınır ötesi suçlarla mücadele, havadan gözetleme ve bilgi toplama, iade prosedürlerine yardımcı olma, yeni teknolojilerin belirlenmesi ve daha pek çok konuda ve sınır yönetimiyle ilgili her konuda destekler.

Avrupa Birliği'nin ilk üniformalı emniyet teşkilatı olan Frontex, daimi teşkilatı ile AB'nin operasyonel bir koluna dönüştü. Avrupa Birliği'nin dış sınırları ve ötesindeki operasyonlarda yüzlerce subay görev alıyor.

Bugün Frontex güvenliği sağlıyor ve dış sınırların güvenli ve iyi işlenmesini sağlıyor. AB'nin en büyük ve en hızlı büyüyen ajansıdır.

Sınır gözetimi, sınır ötesi suçlarla mücadele ve geri dönüş operasyonlarına yardımcı olma gibi çeşitli görevleri yerine getiriyorlar. Memurlar, Avrupa'nın en büyük başarılarından biri olan Schengen Bölgesini korumak için ulusal makamlarla birlikte çalışıyor.

Frontex'in yaratılmasına yol açan fikirlerin Avrupa projesinde derin bir tarihi var. İnsanların serbest dolaşımını teşvik etmek Avrupa entegrasyonunun önemli bir hedefi olmuştur. 1957 yılında Roma Antlaşması'nda malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı Topluluğun temelleri olarak tanımlandı.

1980'lerde beş Üye Devlet (Belçika, Fransa, Almanya, Lüksemburg ve Hollanda) ortak bir serbest dolaşım alanı - iç sınırları olmayan bir bölge - yaratmaya karar verdi. 1985 yılında Lüksemburg'un küçük bir kasabası olan Schengen'de ilk anlaşmayı imzaladılar; bu anlaşmayı 1990 yılında Schengen Anlaşmasını uygulayan bir Konvansiyon takip etti. Kişilerin serbest dolaşımının olduğu bölge olan “Schengen Bölgesi” 1995 yılında yürürlüğe girdiğinde, iç sınırlardaki kontroller kaldırılmış ve tek bir dış sınır oluşturulmuştur. Yavaş yavaş sınır kontrolü, vize ve sığınma hakkını düzenleyen kurallar tüm Schengen ülkeleri için ortak hale geldi. Katılımcı Üye Devletler, özgürlük ve güvenlik arasında bir denge sağlamak amacıyla, polis ve adli makamların iş birliği ve koordinasyonuna odaklanan ek önlemler almayı kabul etti. Organize suç ağları sınırlara saygı göstermediğinden bu iş birliği iç güvenliğin korunmasında kilit rol oynadı. 1999 yılında Amsterdam Antlaşması'nın imzalanmasıyla bu hükümetler-arası iş birliği AB çerçevesine dahil edildi.

Avrupa Adalet ve İçişleri Konseyi, 1999'dan bu yana göç, sığınma ve güvenlik alanlarında iş birliğini daha da güçlendirmeye yönelik birçok adım attı. Sınır yönetimi alanında bu, Göç, Sınırlar ve İltica Stratejik Komitesi (SCIFA) üyeleri ve ulusal sınır kontrol hizmetlerinin başkanlarından oluşan bir grup olan Dış Sınır Uygulayıcıları Ortak Birimi'nin kurulmasına yol açtı. Ortak Birim, Sınır Kontrolüne ilişkin Geçici Merkezlerin ulusal projelerini koordine etti. Görevleri AB çapındaki pilot projeleri denetlemek ve sınır yönetimiyle ilgili ortak operasyonları uygulamaktı.

Üye Devletlerle birlikte güvenliği sağlayan, güvenli ve iyi işleyen dış sınırları sağlıyoruz.

Yapısı

Ajans'ın, görev ve yetkileri (AB) 2016/1624 sayılı Yönetmeliğin 68. maddesinde tanımlanan bir İcra Direktörü tarafından yönetilmektedir.

Üç İcra Direktör Yardımcısının her biri Ajansın belirli görevlerini denetler ve doğrudan İcra Direktörüne rapor verir. Görevler dokuz Bölüm, bir İdari Yönetim Bürosu (Medya ve Halkla İlişkiler Ofisi, Brüksel Ofisi ve Kayıt Ofisini kapsayan), ofisler (Denetim ve Kontrol ve İç Denetim Yeteneği) ve Frontex Genel Merkezi Görev Gücünün Daimi Tesisleri tarafından gerçekleştirilir.

Bölmeler aşağıdaki gibidir:

Durumsal Farkındalık ve İzleme Bölümü

(Frontex Durum Merkezi; Risk Analizi Birimi; Güvenlik Açığı Değerlendirme Birimi)

Uluslararası ve Avrupa İş birliği Bölümü

(Uluslararası İşbirliği Birimi; Kurumsal Ortaklık Birimi; İrtibat Görevlileri Ağları Birimi)

Operasyonel Müdahale Bölümü

(Saha Operasyon Birimi; Sahil Güvenlik ve Kolluk Kuvvetleri Birimi; Belge Sahtekarlığıyla Mücadele Mükemmeliyet Merkezi)

Avrupa Geri Dönüş Merkezi

(Geri Dönüş Öncesi Birim; Geri Dönüş Operasyonları ve Gönüllü Geri Dönüş Birimi; Geri Dönüş Sonrası Birim)

Kapasite Geliştirme Bölümü

(Mühendislik ve Satın Alma Birimi; Eğitim Birimi; Araştırma ve Yenilik Birimi)

Dağıtım Yönetimi Bölümü

(Daimi Kolordu Hazırlık ve Dağıtım Birimi; Lojistik Birimi)

ETIAS Merkezi Birim Bölümü

(Uygulama Sorumluları Birimi; Yardım Merkezi Birimi)

Finansal, Dijital ve Güvenlik Bölümü

(Finansal Hizmetler Birimi; Dijital Hizmetler Birimi; Güvenlik Birimi)

Yönetişim Destek Merkezi

(Yönetici Yönetim Bürosu; İnsan Kaynakları Birimi; Hukuk ve Satın Alma Birimi)

Yasal Dayanak

Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex), Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik'e ilişkin 13 Kasım 2019 tarih ve (AB) 2019/1896 sayılı Yönetmelik (OJ L 295, 14.11.2019, s. 1) tarafından yönetilmektedir. Yukarıda bahsedilen yönetmelik, Ajans'a, Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Daimi Birlikleri (AB'nin ilk üniformalı teşkilatı) gibi (AB) 2016/1624 sayılı Yönetmelik ile karşılaştırıldığında güçlendirilmiş bir yetki ve artan yeterlilikler sağlamaktadır.

Frontex'in merkezi, (AB) 2019/1896 sayılı Tüzüğü'nün 93(5) Maddesinde belirtildiği üzere Varşova, Polonya'dır. Frontex ile Polonya Cumhuriyeti arasında bir Genel Merkez Anlaşması imzalandı.

Avrupa Sınır Gözetleme Sistemini (EUROSUR) kuran (AB) 1052/2013 sayılı Tüzük, “durumsal farkındalığı geliştirmek ve olay anında tepki yeteneğini artırmak amacıyla Üye Devletler ile Frontex arasında bilgi alışverişi ve işbirliği için ortak bir çerçeve” sağlar . Yasadışı göçü ve sınır ötesi suçları tespit etmek, önlemek ve

bunlarla mücadele etmek ve göçmenlerin korunmasına ve hayatlarının kurtarılmasına katkıda bulunmak amacıyla Birliğe Üye Devletlerin dış sınırları ("EUROSUR") ile desteklenmiştir. Eurosur Yönetmeliği yürürlükten kaldırılarak yerine EUROSUR ile ilgili revize edilmiş hükümleri içeren (AB) 2019/1896 sayılı Yönetmelik getirilmiştir.

Frontex tarafından koordine edilen operasyonel iş birliği bağlamında dış deniz sınırlarının gözetimine ilişkin kuralları belirleyen (AB) 656/2014 sayılı Yönetmelik, aynı zamanda, Frontex tarafından koordine edilen deniz operasyonlarıyla ilgili olarak ajansın görev alanına da değişiklikler getirmiştir. Bu Yönetmelik tamamen entegre edilmiş olup, (AB) 2016/1624 Sayılı Yönetmelik'e ve şimdi de (AB) 2019/1896 Sayılı Yönetmelik'e atıfta bulunmaktadır.

Diğer ilgili araçlar, kişilerin sınır ötesi hareketini düzenleyen kurallara ilişkin Birlik Koduna ilişkin (AB) 2016/399 sayılı Yönetmelik (Schengen Sınırlar Kanunu) ve Üye Devletlerde yasa dışı üçüncü kalıplara geri dönmeye ilişkin ortak standartlar ve prosedürlere ilişkin 2008/115/EC sayılı Direktiftir.

10) Avrupa Yüksek Performanslı Bilgi İşlem Ortak Taahhüdü (The European High Performance Computing Joint Undertaking-EuroHPC JU)

Görevi: Avrupa Birliği, Avrupa ülkeleri ve özel ortakların kaynaklarını bir araya getirerek Dünya Standartlarında bir Süper Bilgisayar Ekosistemi geliştirmek.

Ne yapar?

EuroHPC JU, Avrupa Birliği'nin, katılımcı ülkelerin ve özel ortakların, Avrupa'yı süper bilgi işlem alanında dünya lideri yapmak için çabalarını koordine etmelerine ve kaynaklarını bir araya getirmelerine olanak tanır. Bu, Avrupa'nın bilimsel mükemmelliğini ve endüstriyel gücünü artıracak, ekonomisinin dijital dönüşümünü destekleyecek ve kıtanın teknolojik egemenliğini sağlayacak.

Daha doğrusu EuroHPC JU şunları hedeflemektedir:

- AB'de dünya lideri bir federe, güvenli ve hiper bağlantılı süper bilgi işlem, kuantum bilgi işlem, hizmet ve veri altyapısı ekosistemi geliştirmek, dağıtmak, genişletmek ve sürdürmek.
- İlgili bileşenlerin, teknolojilerin ve bilginin sağlanmasını garanti edecek ve böylece kesinti riskini sınırlayacak bir tedarik zincirine dayalı, talep odaklı, kullanıcı odaklı bir süper bilgi işlem sisteminin geliştirilmesini desteklemek.
- Bu sistemler için optimize edilmiş geniş bir uygulama yelpazesi geliştirmek.
- Bu süper bilgi işlem altyapısının kullanımını çok sayıda kamu ve özel kullanıcıya yaymak.
- Avrupa bilim ve endüstrisinde yüksek performanslı bilgi işlemde temel becerilerin geliştirilmesini desteklemek.

Kimler yararlanabilir?

Halk

Süper hesaplamanın aşağıdakiler gibi birçok yararlı uygulaması vardır:

- Tıbbi araştırma, yeni ilaçların keşfedilmesi, hastaların bireysel ihtiyaçlarına ve koşullarına yönelik tıbbi tedavilerin geliştirilmesi ve hedeflenmesi
- Şiddetli hava koşullarının tahmin etmek ve iklim değişikliğini izlemek
- Siber suçlarla mücadele (kimlik avı, kimlik hırsızlığı vb.)
- Özellikle kritik altyapının (kamu hizmetleri vb.) korunması için siber güvenliği artırmak.

Endüstri

Süper bilgisayarlar, endüstriyel sektörlerde daha fazla inovasyona ve daha yüksek değerli ürün ve hizmetlere olanak sağlarken maliyetleri en aza indirir, üretim döngülerini azaltır ve verimliliği artırır. Bu, endüstride daha güvenli ve daha yeşil teknolojilerin önünü açıyor.

Bilim ve Araştırma

Süper hesaplama, bilimdeki dijital dönüşümün kalbinde yer alır ve neredeyse her bilimsel alanda daha derin bilimsel anlayış ve atılımlar sağlar, örneğin:

- Temel fizik (madde hakkındaki bilgimizin sınırlarını ilerletmek, evreni keşfetmek)
- Malzeme bilimleri (örneğin ilaç veya enerji sektörleri için yeni kritik bileşenlerin tasarlanması)
- Yer bilimi (atmosferik ve okyanus olaylarının gezegen düzeyinde modellenmesi).

11) EURODAC (Avrupa İltica Daktiloskopi Veri-tabanı/ European Dactyloscopy)

EURODAC, başvuru sahiplerinin belirlenmesine yardımcı olur; parmak izi veri kümelerini karşılaştırarak AB Devletlerinin bir sığınma başvurusunu inceleme sorumluluğunu belirlemesini kolaylaştırmak için parmak izlerini eşleştirir. 2003 yılında kurulduğundan bu yana; EURODAC yalnızca sığınma amacıyla kullanılmıştır: Birisi sığınma başvurusunda bulunduğu; AB'nin veya bu iş birliğine katılan ülkelerin herhangi birinin neresinde olursa olsun; parmak izleri merkezi veri tabanına iletilir.

EURODAC yalnızca parmak izlerini (veriler ve kayıt yeri ile birlikte) içerir ve başka hiçbir kişisel bilgi içermez. Bu nedenle EURODAC, Avrupa'nın sağladığı korumaya ihtiyaç duyabilecek kişilerin sığınma başvurularının makul ve şeffaf bir şekilde alınmasını ve işleme alınmasını kolaylaştırmaktadır. Sistemi kullanan ülkeler 27 AB Üye Devleti ve ilişkili Ülkelerdir (İzlanda; Lihtenştayn; Norveç ve İsviçre).

İstatistikler yıllık bazda çalışmalarda sunulan analizler halinde kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

İlgilenilen istatistikler:

- Uluslararası koruma başvurusu sahipleri
- Düzensiz sınır geçişleri/izinsiz giriş
- Üçüncü ülke vatandaşlarının izinsiz kalışı (Bir Üye Ülke topraklarında yasa dışı olarak bulunduğu tespit edilen kişiler; bu kategorinin zorunlu olmadığına dikkat edilmelidir; bu nedenle bu konudaki veriler analiz için gereken özenle kullanılmalıdır)
- Schengen içi ikincil hareketler

MS ve ilişkili ülkeler, Verileri Değiştirilmiş Eurodac Tüzüğü uyarınca Merkezi Sisteme (eu-LISA tarafından yönetilen) aktarmaktadır.

12) Özgürlük, güvenlik ve adalet alanında büyük ölçekli BT sistemlerinin operasyonel yönetimi için Avrupa Ajansı (European Union Agency for the Operational Management of Large-Scale IT Systems in the Area of Freedom, Security and Justice/EU-LISA)

Görev: Büyük ölçekli BT sistemlerini yöneterek AB'nin Adalet ve İçişleri politikalarının uygulanmasını desteklemek.

EU-LISA, AB ülkelerinin Avrupa'yı daha güvenli hale getirme çabalarına teknolojik destek sağlar.

Ajans ne yapar?

- Büyük ölçekli entegre BT sistemlerini yönetir.
- Schengen ülkelerinde iç güvenliği sağlar.
- Schengen ülkelerinin vize verilerini alışverişinde bulunabilmesini sağlar.

- Belirli bir sığınma başvurusunun incelenmesinden hangi AB ülkesinin sorumlu olduğunu belirlemek. Avrupalıların, Avrupa'nın güvenliğinden ödün vermeden AB içinde özgürce seyahat edebilmelerine yardımcı olur. Ajans ayrıca AB'de daha modern, verimli ve güvenli bir sınır yönetim sisteminin uygulamaya konmasına yardımcı olmak için yeni teknolojileri de test eder. Katılımcı AB ülkeleri ve Avrupa kurumlarıyla yakın işbirliği içinde Akıllı Sınırlar pilot projesinin test edilmesini ve takibini, sonuçların analizini ve pilot projeye ilişkin raporlamayı koordine eder.

Kimler yararlanabilir?

AB içinde özgürce ve güvenli bir şekilde seyahat edebilen AB sakinleri.

EK 2-AB ENTEGRASYONUNUN TARİHSEL GELİŞİMİNE DAİR METİNLER

1) İLK ANTLAŞMALAR

İkinci Dünya Savaşı'nın korkunç etkileri ve sürekli bir Doğu-Batı çatışması tehdidi, Fransız-Alman uzlaşısının en önemli önceliği haline gelmişti. 1951'de Paris Antlaşması ile yürürlüğe giren ve altı Avrupa ülkesinin kömür ve çelik endüstrilerinin birleştirilmesini öngören karar, Avrupa bütünleşmesi yolundaki ilk adımı oluşturmuştur. 1957 Roma Antlaşması, bu entegrasyonun temellerini ve ilgili altı Avrupa ülkesi için ortak bir gelecek fikrini güçlendirmiştir.

Yasal Dayanak

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu (AKÇT) kuran Antlaşma veya Paris Antlaşması 18 Nisan 1951'de imzalandı ve 23 Temmuz 1952'de yürürlüğe girdi. Bu Antlaşmayla birlikte ilk kez, altı Avrupa Devleti entegrasyon yönünde çalışmayı kabul etti. Bu Antlaşma, "Yüksek Otorite" olarak bilinen bir Yürütme, bir Parlamenterler Meclisi, bir Bakanlar Kurulu, bir Adalet Divanı ve bir Danışma Komitesi kurarak topluluğun temellerini attı. AKÇT Antlaşması, 97. maddede belirtilen 50 yıllık geçerlilik süresinin sonunda 23 Temmuz 2002 tarihinde sona erdi. Antlaşmalara (Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma) ekli protokol (No 37) uyarınca, AKÇT'nin feshedildiği tarihteki varlıkların net değeri, Üye Devletler tarafından kömür ve çelik endüstrisi ile ilgili sektörlerdeki araştırmaların finansmanı için Kömür ve Çelik Araştırma Fonuna tahsis edildi. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu (AAET, diğer adıyla EUROTOM) kuran Antlaşmalar veya Roma Antlaşmaları 25 Mart 1957'de imzalandı ve 1 Ocak 1958'de yürürlüğe girdi. AKÇT Antlaşması'ndan farklı olarak, onlara yarı anayasal statü kazandırdığı için Roma Antlaşmalarının ilgili maddeleri "sınırsız bir süre için" yürürlükten kaldırıldı (AET Antlaşmasının 240. maddesi ve AAET'nin 208. maddesi). AKÇT'nin altı kurucu ülkesi Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda idi.

Hedefler

AKÇT'nin kurucuları, Antlaşma ile ilgili niyetleri konusunda netti, yani bunun bir "Avrupa Federasyonu'na" doğru yalnızca ilk adım olduğu konusunda. Ortak kömür ve çelik piyasası, kademeli olarak diğer ekonomik alanlara genişletilebilecek ve siyasi bir Avrupa ile sonuçlanabilecek bir deney olacaktı.

- Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun amacı, dört serbest dolaşım özgürlüğüne (mallar, kişiler, sermaye ve hizmet) dayalı bir ortak Pazar oluşturmaktır.
- Eurotom'un amacı, bölünebilir malzemelerin tedarikini ve Üye Devletler tarafından nükleer enerjinin barışçıl kullanımına ilişkin başlatılan veya hazırlanmakta olan araştırma programlarını koordine etmektir.
- Üç Antlaşmanın önsözleri, Toplulukların yaratılmasının ardındaki amaç birliğini, yani Avrupa Devletlerinin ortak bir gelecek inşa etmek için birlikte çalışması gerektiği inancını ortaya koymaktadır, çünkü bu onların kaderlerini kontrol etmelerini tek başına mümkün kılacaktır.

Temel Prensipler (Ana İlkeler)

Avrupa Toplulukları (AKÇT, AET VE EUROTOM), kıtayı paramparça eden olaylara doğrudan bir yanıt olarak yavaş yavaş şekillenen birleşik bir Avrupa arzusundan doğdu. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, stratejik endüstrilerin, özellikle çelik endüstrisinin yeniden örgütlenmeye ihtiyacı vardı. Doğu-Batı çatışmasıyla tehdit edilen Avrupa'nın geleceği, Fransız-Alman uzlaşmasında yatıyordu. Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman'ın 9 Mayıs 1950'de yaptığı çağrı, Avrupa entegrasyonunun başlangıç noktası kabul edilebilir. O zamanlar kömür ve çelik seçimi oldukça sembolikti: 1950'lerin başında kömür ve çelik, hayati endüstriler ve bir ülkenin gücünün temeliydi. Belirgin ekonomik faydalara ek olarak, Fransız ve Alman kaynaklarının bir araya getirilmesi, iki ülke arasındaki rekabetin sona ermesini amaçlıyordu. 9 Mayıs 1950'de Robert Schuman, "Avrupa bir anda veya tek bir plana göre kurulmayacak. Önce fiili bir dayanışma yaratan somut başarılarla inşa edilecek" dedi. Bu durum Fransa, İtalya, Almanya ve Benelüks ülkelerinin ağırlıklı olarak aşağıdaki konuları sağlamaya odaklanan Paris Antlaşması'nı imzalamalarına dayanıyordu:

- Malların serbest dolaşımı ve üretim kaynaklarına serbest erişim
- Üretim kotalarının getirilmesine yol açabilecek bozulmaları önlemek için pazarın sürekli olarak izlenmesi
- Rekabet kurallarına ve fiyat şeffaflığı ilkesine uygunluk
- Kömür ve Çelik sektörlerinin modernizasyonunu ve dönüşümünü desteklemek.

Paris Antlaşması'nın imzalanmasının ardından ve Fransa, bir Alman ulusal askeri gücünün yeniden kurulmasına karşı çıkmasına rağmen, Rene Pleven, bir Avrupa ordusu kurulmasını düşünüyordu. 1952'de müzakere edilen Avrupa Savunma Topluluğu'na (AST), bir Siyasi Topluluk (ST) eşlik edecekti. Fransız Ulusal Meclisi'nin 30 Ağustos 1954'te anlaşmayı onaylamayı reddetmesinin ardından her iki plan da rafa kaldırıldı.

AST'nin başarısızlığının ardından Avrupa entegrasyonu sürecini yeniden başlatma çabaları, bir gümrük birliği ve atom enerjisi konusunda Messina Konferansı'nda (Haziran 1955) özel teklifler şeklini aldı. Bu konu, AET ve AAET Antlaşmalarının imzalanmasıyla sonuçlandı.

Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşmanın (AET Antlaşması, Roma Antlaşması) hükümleri şunları içermektedir:

- Üye Devletler arasındaki gümrük vergilerinin kaldırılması
- Harici bir Ortak Gümrük Tarifesinin oluşturulması
- Tarım ve ulaşım için ortak politikaların getirilmesi
- Bir Avrupa Sosyal Fonunun oluşturulması
- Avrupa Yatırım Bankası'nın kurulması
- Üye Devletler arasında daha yakın ilişkilerin geliştirilmesi

Bu hedeflere ulaşmak için AET Antlaşması, yol gösterici ilkeler ortaya koymuş ve Topluluk kurumlarının yasama faaliyetleri için çerçeve oluşturmuştur. Bunlar ortak politikalar içeriyordu; ortak tarım politikası (Madde 38 ile 43), ulaştırma politikası (Madde 74 ve 75) ve ortak ticaret politikası (Madde 110 ile 113). Ortak Pazar, malların serbest dolaşımını ve üretim faktörlerinin hareketliliğini (işçilerin ve işletmelerin serbest dolaşımı, hizmet sunma özgürlüğü ve sermayenin serbest dolaşımı) garanti etmeyi amaçlar. Avrupa Atom Enerji Topluluğu'nu kuran Antlaşma (Eurotom Antlaşması), başlangıçta 'nükleer endüstrilerin hızla kurulması ve büyümesi' de dahil olmak üzere oldukça iddialı hedefler belirlemişti. Ancak, Üye Devletlerin hayati çıkarlarına (savunma ve ulusal bağımsızlık) değinen nükleer sektörün karmaşık ve hassas doğası nedeniyle, bu hedeflerin ölçeğinin küçültülmesi gerekti. Roma Antlaşmaları ile aynı zamanda imzalanan ve yürürlüğe giren Avrupa Toplulukları için Bazı Ortak Kurumlara İlişkin Sözleşme, Parlamenterler Meclisi ve Adalet Divanının ortak kurumlar olacağını öngörmüştür.

Sözleşme 1 Mayıs 1999'da sona erdi. Geriye 'yöneticilerin' birleştirilmesi kaldı. Dolayısıyla 'Birleşme Antlaşması' olarak bilinen 8 Nisan 1965 tarihli Avrupa Toplulukları Tek Konseyi ve Tek Komisyonunu kuran Antlaşma, kurumları birleştirme sürecini usulüne uygun olarak tamamladı. AET, o andan itibaren sektörel topluluklar, AKÇT ve AAET üzerinde hakimiyet kurdu. Bu sektörel yetkinliğe sahip kuruluşların bir arada var olması ve kurumlarının kurulması konusunda genel AET sistemi için bir zafer anlamına geliyordu.

2) LİZBON ANTLAŞMASI

Bu bilgi notu Lizbon Antlaşması'nın arka planını ve temel hükümlerini sunmaktadır. Amaç, bu en son temel AB metninin kendisinden önce gelen metinlerden ortaya çıkışına yönelik tarihsel bir bağlam sağlamaktır. Özel hükümler (makale referanslarıyla birlikte) ve bunların Avrupa Birliği politikaları üzerindeki etkileri, belirli politikalar ve konularla ilgili bilgi formlarında daha ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmayı Değiştiren Lizbon Antlaşması (OJ C 306, 17.12.2007); 1 Aralık 2009'da yürürlüğe girecek.

Tarih

Lizbon Antlaşması, 2001 yılı sonunda bir anayasal proje olarak başladı (Avrupa Birliği'nin geleceğine ilişkin Avrupa Konseyi deklarasyonu veya Laeken deklarasyonu) ve 2002 ve 2003 yıllarında Avrupa için bir Anayasa oluşturan Antlaşma'nın taslağını hazırlayan Avrupa Konvansiyonu tarafından takip edildi (Anayasal Antlaşma) (1.1.4). Lizbon Antlaşması'na giden süreç, Anayasa Antlaşması'na ilişkin olarak Mayıs ve Haziran 2005'te yapılan iki referandumun olumsuz sonucunun bir sonucudur ve buna yanıt olarak Avrupa Konseyi, iki yıllık bir 'düşünme dönemi' kararı vermiştir. Son olarak, Mart 2007'deki Berlin deklarasyonuna dayanarak, 21-23 Haziran 2007'deki Avrupa Konseyi, Portekiz'in başkanlığı altında bir sonraki Hükümetler-arası Konferans (IGC) için ayrıntılı bir yetki belgesini kabul etti. IGC, çalışmalarını Ekim 2007'de tamamladı. Anlaşma, 13 Aralık 2007'de Lizbon'daki Avrupa Konseyi'nde imzalandı ve tüm Üye Devletler tarafından onaylandı.

İçerik

Amaçlar ve yasal ilkeler

Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşma, 'Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma' (TFEU) olarak yeniden adlandırıldı ve metin boyunca 'Topluluk' ifadesi, 'Birlik' olarak değiştirildi. Birlik, Topluluğun yerini alır ve onun yasal halefidir. Lizbon Antlaşması, bayrak veya marş gibi devlet benzeri Birlik sembolleri yaratmaz. Her ne kadar yeni metin artık ismen bir anayasal anlaşma olmasa da önemli kazanımların çoğunu koruyor. Lizbon Antlaşması ile Birliğe hiçbir ek münhasır yetki devredilmemiştir. Ancak, vatandaşların katılımını ve korunmasını artırarak, yeni bir kurumsal yapı oluşturarak ve verimliliği ve şeffaflığı artırmak için karar alma süreçlerini değiştirerek Birliğin mevcut yetkilerini ve bazı yeni (paylaşılan) yetkileri kullanma şeklini değiştirir. Böylece daha yüksek düzeyde parlamento denetimi ve demokratik hesap verebilirlik elde edilir. Anayasa Antlaşması'ndan farklı olarak Lizbon Antlaşması, Birlik hukukunun ulusal mevzuat üzerindeki üstünlüğünü resmi olarak yücelten hiçbir madde içermemektedir, ancak bu amaçla Antlaşmaya bir bildiri eklenmiştir (Deklarasyon No. 17), Konseyin Hukuk Servisi'nin şu görüşüne atıfta bulunmaktadır: Mahkemenin tutarlı içtihadını yinelemektedir.

Lizbon Antlaşması ilk kez Birliğin yetkilerini açıklığa kavuşturuyor. Üç tür yetki arasında ayırım yapar: Birliğin tek başına yasa çıkarabildiği ve Üye Devletlerin yalnızca uygulayabildiği münhasır yetki; Birliğin bunu yapmaması durumunda Üye Devletlerin yasa çıkarabileceği ve yasal olarak bağlayıcı tedbirler alabileceği ortak yetki ve AB'nin Üye Devletlerin politikalarını desteklemek veya tamamlamak için önlemler benimsediği

destekleyici yeterlilik. Lizbon Antlaşması AB'ye tam tüzel kişilik kazandırmaktadır. Böylece Birlik, kendisine atfedilen yetki alanlarında uluslararası anlaşmalar imzalama veya uluslararası bir kuruluşa üye olma olanağına sahip olur. Üye Devletler yalnızca AB hukukuna uygun uluslararası anlaşmaları imzalayabilirler.

Antlaşma, ilk kez, Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 50. maddesi olan anayasal gereklerine uygun olarak Avrupa Birliği'nden çekilmek isteyen Üye Devletler tarafından izlenecek resmi bir prosedürü öngörmektedir.

Lizbon Antlaşması, özgürlük, güvenlik ve adalet alanının (FSJ) geri kalan üçüncü sütun yönlerinin, yani cezai konularda polis ve adli iş birliğinin birinci sütuna dahil edilmesini tamamlıyor. Bu alanda kabul edilen kanunlar, aksi belirtilmedikçe Topluluk yönteminin yasal araçları (yönetmelikler, direktifler ve kararlar) kullanılarak artık olağan yasama prosedürüne (nitelikli çoğunluk ve ortak karar) tabi tutulduğundan, eski hükümetler-arası yapı sona ermiştir. Lizbon Antlaşması'nın yürürlükte olmasıyla birlikte, Konsey, Üye Devlet hükümeti veya Komisyon için halihazırda geçerli olduğu gibi, Parlamento da Antlaşmalar için değişiklik teklifinde bulunabilmektedir. Normalde böyle bir değişiklik, IGC'de değişiklik yapılmasını öneren bir Sözleşmenin toplantıya çağrılmasını gerektirir (ancak Avrupa Konseyi, Parlamentonun onayına bağlı olarak böyle bir Sözleşmeyi toplamamaya karar verebilir (TEU madde 48(3), ikinci paragraf). Daha sonra, Antlaşmalarda yapılacak değişiklikleri ortak mutabakatla belirlemek için bir IGC toplanacak. Bununla birlikte, revizyonun Birliğin iç politikaları ve eylemleriyle ilgili olduğu durumlarda, Anlaşmaların bir IGC toplanmasına gerek kalmadan ve basitleştirilmiş revizyon prosedürleri yoluyla revize edilmesi de mümkündür (TEU madde 48(6) ve 48(7)). Revizyon daha sonra Avrupa Konseyi kararı olarak kabul edilecek, ancak ulusal onay kurallarına tabi olmaya devam edebilecek.

Demokrasinin güçlendirilmesi ve temel hakların daha iyi korunması

Lizbon Antlaşması, demokratik eşitlik, temsili demokrasi ve katılımcı demokrasiden oluşan üç temel ilkeyi ifade etmektedir. Katılımcı demokrasi yurttaş inisiyatifinin yeni biçimini alır (4.1.5). Temel Haklar Şartı doğrudan Lizbon Antlaşması'na dahil edilmemiştir, ancak Şart'a Antlaşmalar (4.1.2) ile aynı hukuki değeri veren TEU Madde 6(1) aracılığıyla yasal olarak bağlayıcı bir karakter kazanmaktadır. AB'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS) katılım süreci, AİHS'nin 14'üncü protokolünün 1 Haziran 2010'da yürürlüğe girmesiyle açıldı. Bu, yalnızca devletlerin değil, aynı zamanda uluslararası bir kuruluşun, yani Avrupa Birliği'nin de AİHS'nin imzacısı olmasına olanak sağlamaktadır. Katılım hâlâ AİHS'ye taraf olan tüm devletlerin yanı sıra AB'nin de onayını gerektiriyor. Avrupa Konseyi ile AB temsilcileri arasındaki müzakereler, Nisan 2013'te bir anlaşma taslağının nihai hale getirilmesine yol açtı; ancak bu taslak, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın 2/2013 sayılı Görüşünde TEU'nun 6. maddesi ile uyumsuz olduğu değerlendirildi. Katılımın gerçekleşebilmesi için daha fazla müzakere yapılması gerekecektir.

Yeni bir kurumsal yapılanma

Avrupa Parlamentosu

TEU Madde 14(2) uyarınca Parlamento artık 'Devletlerin halklarının' temsilcilerinden değil, Birlik vatandaşlarının temsilcilerinden oluşuyor.

Parlamentonun yasama yetkileri, eski ortak karar prosedürünün yerini alan 'olağan yasama prosedürü' yoluyla artırıldı. Bu prosedür artık 40'tan fazla yeni politika alanına uygulanarak toplam sayı 73'e yükseldi. Onay prosedürü 'rıza' olarak varlığını sürdürüyor ve danışma prosedürü değişmeden kalıyor. Yeni bütçe prosedürü, yıllık bütçenin onaylanması konusunda Parlamento ve Konsey arasında tam eşitlik sağlamaktadır. Çok yıllık mali çerçevenin Parlamento tarafından kabul edilmesi gerekmektedir. Parlamento artık Komisyon Başkanı, Avrupa

seçimlerinin sonuçlarını dikkate alarak nitelikli çoğunlukla bir aday seçmekle yükümlü olan Avrupa Konseyi'nin teklifi üzerine üyelerinin ounluuyla seçiyor. Parlamento, Komisyonu bir kolej olarak onaylamaya devam ediyor. Maksimum milletvekili sayısı 751 olarak belirlendi ve vatandaşların temsili giderek orantılı hale getirildi. ye Devlet başına maksimum koltuk sayısı 96'ya düşürülürken, minimum sayı 6'ya çıkarıldı. 7 Şubat 2018'de Parlamento, Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılmasının ardından sandalye sayısının 751'den 705'e düşürülmesi ve böylece boşalan sandalyelerin bir kısmının, biraz az temsil edilen ye Devletler arasında yeniden dağıtılması lehinde oy kullandı (1.3.1). İngiltere, 1 Şubat 2020'de AB'den ayrıldı. Bu tarih itibarıyla 705 milletvekilinden oluşan yeni kompozisyon uygulandı. Birleşik Krallık'ın çekilmesiyle boşalan 73 sandalyeden 27'si, azalan orantılılık ilkesini daha iyi yansıtacak şekilde yeniden tahsis edildi: 27 sandalye Fransa (+5), İspanya (+5), İtalya (+3) ve Hollanda (+3), İrlanda(+2), İsveç (+1), Avusturya (+1), Danimarka (+1), Finlandiya (+1), Slovakya (+1), Hırvatistan(+1), Estonya (+ 1), Polonya (+1) ve Romanya (+1) arasında dağıtıldı. Hiçbir ye Devlet sandalye kaybetmedi.

Avrupa Konseyi

Lizbon Antlaşması, Avrupa Konseyi'ni resmi olarak, Birliğe 'kalkınması için gerekli ivmeyi' sağlamaktan ve 'genel siyasi yönelimleri ve öncelikleri' tanımlamaktan sorumlu bir AB kurumu olarak tanıyor. Avrupa Konseyi'nin yasama dışı işlevleri vardır. Uzun dönemli başkanlık, daha önceki altı aylık rotasyon sisteminin yerini alıyor. Başkan, Avrupa Konseyi'nin nitelikli çoğunluğu tarafından yenilenebilir 30 aylık bir dönem için seçilir. Bu, Avrupa Konseyi'nin çalışmalarının srekliiliğini ve tutarlılığını geliştirecektir. Başkan aynı zamanda Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisinin görevlerine halel getirmeksizin Birliği dışarıda da temsil eder.

Komisyon Başkan Yardımcısı / Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi (VP/HR)

Başkan Yardımcısı, Komisyon Başkanının mutabakatı ile Avrupa Konseyi'nin nitelikli çoğunluğu tarafından atanır ve teklif sunma hakkına sahip olarak AB'nin ortak dış ve güvenlik politikasından sorumludur. Başkan Yardımcısı, Dışışleri Konseyine başkanlık etmenin yanı sıra Komisyon Başkan Yardımcılığı görevine de sahiptir.

Konsey

Lizbon Antlaşması ift ounluklu oylama ilkesini (vatandaşlar ve ye Devletler) sürdürmektedir. Ancak nceki düzenlemeler Kasım 2014'e kadar yürürlükte kaldı; 1 Kasım 2014'ten bu yana yeni kurallar uygulanmaktadır. Nitelikli çoğunluğa, nüfusun en az %65'ini oluşturan Konsey yelerinin %55'inin (uygulamada 27 eyaletten 15'i) bir öneriyi desteklemesi durumunda ulaşılır (Madde 16(4) TEU). Konsey, Komisyon veya Başkan Yardımcısı'nın teklifi üzerine hareket etmediğinde, ye Devletlerin gerekli çoğunluğu %72'ye çıkar (Madde 238(2) TFEU). Mevzuatı engellemek için en az dört ye Devletin bir öneriye karşı oy kullanması gerekiyor. 'Yanya uzlaşmasından' ilham alan yeni bir plan, engelleyici azınlık için gerekli olan ye Devletlerin %55'inin (1 Nisan 2017'ye kadar %75) bir teklifin 'makul bir süre' içerisinde yeniden değerlendirilmesini istemesine izin vermektedir (Bildirge 7).

Konsey, bir yasa tasarısı taslağını müzakere ederken ve oylarken halka açık olarak toplanır. Bu amaçla, her Konsey toplantısı, sırasıyla yasama işlemleri ve yasama dışı faaliyetlerle ilgilenen iki bölüme ayrılmıştır. Konsey Başkanlığı altı aylık dönemler halinde dönüşümlü olarak devam ediyor ancak işin daha iyi srekliiliğini sağlamak amacıyla üç ye Devletin 18 aylık grup başkanlıkları da bulunuyor. İstisnai olarak, Dışışleri Konseyine sürekli olarak Başkan Yardımcısı/İK başkanlık eder.

Komisyon

Komisyon Başkanı artık Avrupa seçimlerinin sonuçları dikkate alınarak seçildiğinden, makamın siyasi meşruiyeti artıyor. Başkan, komisyonun iç organizasyonundan (komiserlerin atanması, portfolyoların dağıtımı, belirli durumlarda istifa talepleri) sorumludur.

Avrupa Birliği Adalet Divanı

Mahkemenin yargı yetkisi, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) haricinde Birliğin tüm faaliyetlerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bireylerin Mahkemeye erişimi kolaylaştırılmıştır.

Yeni politikalar ve yeni yetkinliklerle daha verimli ve demokratik politika oluşturma

Geçiş hükümleri olarak adlandırılan bazı maddeler, oybirliğiyle karar alma aşamasından nitelikli çoğunluk oylamasına ve istişare prosedüründen ortak karara geçişe izin verir (TEU Madde 31(3), Madde 81, 153, 192, 312 ve 333 ve ayrıca bazı geçiş türü hükümler, cezai konularda adli işbirliğine ilişkin prosedürler) (1.2.4). Komisyon Başkanı Juncker, 2017 Birliğin Durumu konuşmasında, geçiş hükümlerini kullanarak birçok alanda oybirliği kuralından uzaklaşmaya yönelik girişimleri duyurdu. Bunu takiben Komisyon, ODGP (2018), vergi politikası (Ocak 2019), enerji ve iklim (Nisan 2019) ve sosyal politika alanlarında oybirliği yerine nitelikli çoğunluk oylamasının kullanımının artırılmasını öneren dört tebliği kabul etti (Nisan 2019). Bu iletişimler, AB yetkinliğinin halihazırda mevcut olduğu durumlarda karar almayı daha hızlı, esnek ve etkili hale getirmeyi amaçlamaktadır. Birliğin münhasır yetkilerinin bulunmadığı alanlarda en az dokuz Üye Devlet kendi aralarında gelişmiş iş birliği kurabilir. Kullanım izni, Avrupa Parlamentosu'nun onayı alındıktan sonra Konsey tarafından verilmelidir. ODGP önemlidir ve oybirliği geçerlidir. Lizbon Antlaşması, ulusal parlamentoları AB karar alma sürecine dahil ederek yetki devri ilkesini önemli ölçüde güçlendirmektedir.

Artık iklim değişikliğiyle mücadeleyi de kapsayan çevre politikasında ve dayanışmaya, arz güvenliği ve birbirine bağılılığına yeni atıflar yapan enerji politikasında birtakım yeni veya genişletilmiş politikalar uygulamaya konmuştur. Ayrıca, fikri mülkiyet hakları, spor, uzay, turizm, sivil koruma ve idari iş birliği artık AB mevzuatının olası konuları arasında yer alıyor. Lizbon Antlaşması, ortak güvenlik ve savunma politikasına (OGSP) (5.1.2) ilişkin olarak, tüm Üye Devletlerin saldırı altındaki bir Üye Devlete yardım sağlama yükümlülüğünü öngören bir karşılıklı savunma hükmü getirmektedir. Dayanışma maddesi, Birliğin ve Üye Devletlerin her birinin, insani veya doğal bir felaketten ya da bir terör saldırısından etkilenen bir Üye Devlete mümkün olan tüm araçlarla yardım sağlaması gerektiğini öngörmektedir. 'Kalıcı yapısal iş birliği', Avrupa askeri teçhizat programlarında yer almayı ve acil eyleme hazır savaş birimleri sağlamayı taahhüt eden tüm Üye Devletlere açıktır. Böyle bir iş birliğinin kurulabilmesi için Başkan Yardımcısı ile istişarede bulunulduktan sonra Konseyde nitelikli çoğunluk elde edilmesi gerekmektedir.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Parlamentosunun Avrupa Sözleşmesine katkıları ve önceki IGC'ye katılımı için 1.1.4'e bakınız. Lizbon Antlaşması'nın imzalanmasına yol açan 2007 IGC'ye ilişkin olarak, Parlamento ilk kez Portekiz Başkanlığı'ndaki konferansa üç temsilci gönderdi. Lizbon Antlaşması'nın imzalanmasından neredeyse on yıl sonra Parlamento, anlaşmanın bazı hükümlerinden sonuna kadar yararlanılmadığını kabul etti. Buna yanıt olarak, 16 Şubat 2017'de Lizbon Antlaşması'nın potansiyelini temel alarak Avrupa Birliği'nin işleyişini iyileştirmeye yönelik bir kararı kabul etti; bu karar, Birliğin mevcut küresel zorluklarla başa çıkma kapasitesini artırmak için bu potansiyelin önündeki engellerin nasıl kaldırılacağına dair bir dizi tavsiye ortaya koyuyor.

Aynı gün Parlamento, Avrupa Birliği'nin mevcut kurumsal yapısının olası gelişimi ve düzenlemelere ilişkin anlaşma reformları için somut teklifler öneren bir kararı da kabul etti. AB son zamanlarda özellikle Brexit, hukukun üstünlüğü, çok yıllık mali çerçeve, Kovid-19 salgını ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle bağlantılı birçok

krizle karşı karşıya kaldı. Bu krizlerin ele alınması, mevcut yönetim sistemindeki eksiklikleri bir kez daha ortaya çıkardı ve etkin karar alma eksikliği, Avrupa projesine verilen kamu desteğinin azalmasına katkıda bulundu. Mevcut zorluklara yanıt olarak, 10 Mart 2021'de AB kurumları, vatandaşlara AB'yi nasıl yeniden şekillendirecekleri ve karar alma prosedürlerinin etkinliğini ve şeffaflığını nasıl artıracakları konusunda söz hakkı vermek üzere tasarlanan Avrupa'nın Geleceği Konferansı'nı başlattı. Konferans, 9 Mayıs 2022 tarihinde, bazıları AB Anlaşmalarında değişiklik yapılmasını gerektiren 49 öneriyle sonuçlanan çalışmasını tamamladı. Sonuç olarak, 9 Haziran 2022'de Parlamento, Antlaşmaların revizyonuna yönelik bir Sözleşme çağrısına ilişkin bir kararı kabul etti. Anayasa İşleri Komitesi ayrıca 'Avrupa Parlamentosu'nun Antlaşmalarda Değişiklik Önerisi' ve 'AB Antlaşmalarındaki 'geçiş' maddelerinin uygulanmasına ilişkin kendi inisiyatif raporlarını hazırlamaya başladı.

3) MAASTRICHT VE AMSTERDAM ANTLAŞMALARI

Maastricht Anlaşması, eski Avrupa anlaşmalarını değiştirdi ve üç sütuna dayanan bir Avrupa Birliği yarattı: Avrupa Toplulukları, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) ve Adalet ve İçişleri Alanında İş birliği (JHI). Birliğin genişlemesi amacıyla Amsterdam Antlaşması, Birliğin daha verimli ve demokratik bir şekilde işlemesini sağlamak için gerekli düzenlemeleri yapmıştır.

Maastricht Antlaşması

7 Şubat 1992'de Maastricht'te imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması, 1 Kasım 1993'te yürürlüğe girdi.

Birliğin yapısı

Maastricht Antlaşması, bir Avrupa Birliği kurarak, "Avrupa halkları arasında her zamankinden daha yakın bir birlik" yaratma sürecinde yeni bir adım oldu. Birlik, Avrupa Topluluklarına dayanıyordu ve Avrupa Birliği Antlaşması'nda öngörülen politikalar ve iş birliği biçimleriyle destekleniyordu. Konsey; Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu, Adalet Divanı ve Sayıştay'dan oluşan tek bir kurumsal yapıya sahipti ve (o zamanlar kesin olarak tek AB kurumuydu) yetkilerini Antlaşmalara uygun olarak kullanıyordu. Antlaşma, her ikisinin de danışma yetkisine sahip olduğu bir Ekonomik ve Sosyal Komite ile bir Bölgeler Komitesi kurdu. Avrupa Yatırım Bankası ve Avrupa Yatırım Fonu gibi AYB grubundaki mevcut finansal kuruluşlara ek olarak, Antlaşma hükümleri çerçevesinde bir Avrupa Merkez Bankaları Sistemi ve bir Avrupa Merkez Bankası kurulmuştur.

Birliğin yetkileri

Maastricht Antlaşması tarafından oluşturulan Birliğe, Antlaşma tarafından, üç grupta sınıflandırılan ve genellikle 'sütunlar' olarak adlandırılan belirli yetkiler verildi: ilk sütun, Avrupa Topluluklarından oluşuyordu ve Üye Devletlerin sahip olduğu yetkileri sağlayan bir çerçeve sağlıyordu. İkinci sütun, Antlaşma'nın V. Başlığında belirtilen ortak dış ve güvenlik politikasıydı. Üçüncü sütun, Antlaşma'nın VI. Başlığında belirtilen adalet ve içişleri alanlarındaki iş birliğiydi. Başlık V ve VI, Komisyon'u dahil etme ve Parlamento'ya danışma gibi belirli ulus-üstü özelliklerle birlikte ortak kurumları kullanarak hükümetler arası iş birliği sağladı.

Avrupa Topluluğu (birinci sütun)

Topluluğun görevi, tek pazarın işlemesini sağlamak ve diğer şeylerin yanı sıra, ekonomik faaliyetlerin uyumlu, dengeli ve sürdürülebilir gelişimini, yüksek düzeyde istihdamı ve sosyal korumayı ve kadın erkek eşitliğini teşvik etmektir. Topluluk, yetkileri dahilinde hareket ederek, ortak bir pazar ve AT Antlaşması'nın 3. maddesinde belirtilen ilgili önlemleri kurarak ve 4. maddede atıfta bulunulan ekonomik ve tek para politikasını başlatarak bu amaçları gerçekleştirmeye çalıştı. Topluluk faaliyetleri, orantılılık ilkesine ve münhasır yetki alanına girmeyen alanlarda, ikincilik ilkesine (AT Antlaşması'nın 5. maddesi) saygı göstermek zorundaydı.

Ortak dış ve güvenlik politikası (ODGP) (ikinci sütun)

Birlik, hükümetler arası yöntemlerle ortak bir dış ve güvenlik politikası tanımlama ve uygulama görevine sahipti. Üye Devletler, sadakat ve karşılıklı dayanışma ruhu içinde bu politikayı aktif ve kayıtsız şartsız destekleyeceklerdi. Hedefleri şunlardı: Birleşmiş Milletler Şartı ilkelerine uygun olarak Birliğin ortak değerlerini, temel çıkarlarını, bağımsızlığını ve bütünlüğünü korumak; Birliğin güvenliğini her yönden güçlendirmek; uluslararası iş birliğini teşvik etmek; demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı geliştirmek ve pekiştirmek.

Adalet ve içişleri alanlarında iş birliği (üçüncü sütun)

Birliğin amacı, vatandaşlara özgürlük, güvenlik ve adalet alanında yüksek düzeyde güvenlik sağlamak için hükümetler arası yöntemlerle bu alanlarda ortak eylem geliştirmektir. Şu alanları kapsıyordu:

- Topluluğun dış sınırlarının geçilmesine ilişkin kurallar ve kontrollerin uygulanması;
- Terörizm, ciddi suçlar, uyuşturucu kaçakçılığı ve uluslararası dolandırıcılıkla mücadele;
- Cezai ve hukuki konularda adli iş birliği;
- Ulusal polis kuvvetleri arasında bilgi alışverişi için bir sistemle birlikte bir Avrupa Polis Ofisinin (Europol) oluşturulması;
- Yasa dışı göçü kontrol etmek;
- Ortak sığınma politikası.

Amsterdam Antlaşması

2 Ekim 1997'de Amsterdam'da imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması'nı, Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşmaları ve ilgili bazı kanunları tadil eden Amsterdam Antlaşması, 1 Mayıs 1999'da yürürlüğe girdi ve Birliğin yetkileri artırıldı.

Avrupa Topluluğu

Hedeflerle ilgili olarak, dengeli ve sürdürülebilir kalkınma ve yüksek istihdam düzeyine özel önem verilmiştir. Üye Devletlerin istihdama ilişkin politikalarını koordine etmek için bir mekanizma oluşturuldu ve bu alanda bazı Topluluk önlemleri alma olasılığı vardı. Sosyal Politika Anlaşması, bazı iyileştirmelerle (ayrılma seçeneğinin kaldırılması) AT Anlaşmasına dahil edildi. Topluluk yöntemi, AB ve Toplulukların tamamen onayladığı Schengen Anlaşması kapsamındaki bazı iş birliklerine ek olarak, sığınma, göç, dış sınırları aşma, dolandırıcılıkla mücadele, gümrük iş birliği ve hukuki konularda adli iş birliği gibi şimdiye kadar üçüncü sütun kapsamında yer alan bazı önemli alanlara uygulandı.

Avrupa Birliği

Polis ve adli iş birliği alanlarında hükümetler arası iş birliği, hedeflerin ve kesin görevlerin tanımlanması ve direktif benzeri yeni bir yasal araç oluşturulması yoluyla güçlendirilmiştir. Ortak dış ve güvenlik politikasının araçları daha sonra geliştirildi, özellikle yeni bir araç, ortak strateji, yeni bir ofis, 'ODGP'den sorumlu Konsey Genel Sekreteri' ve yeni bir yapı olan 'Politika Planlaması ve Erken Uyarı Sistemi' yaratılarak geliştirilmiştir.

Parlamento için daha güçlü bir pozisyon

Yasama gücü

AT Antlaşması kapsamında mevcut 15 yasal dayanağı kapsayacak şekilde genişletilen ortak karar alma prosedürü kapsamında, Parlamento ve Konsey pratikte eşit bir zeminde ortak yasama organları haline geldi. Tarım ve rekabet politikası dışında, Konsey'in nitelikli çoğunlukla karar almasına izin verilen tüm alanlarda ortak karar prosedürü uygulandı. Dört davada (kültür politikasına ilişkin 18, 42 ve 47. maddeler ve değişmeden kalan 151.

madde), ortak karar prosedürü Konsey'de oybirliğiyle karar alınması şartıyla birleştirildi. Oybirliğinin gerekli olduğu diğer yasama alanları karara bağlanmadı.

Kontrol Gücü

Parlamento, Komisyonu bir organ olarak onaylamak için oylamanın yanı sıra, gelecekteki Komisyonun Başkanı olarak atanan kişiyi önceden onaylamak için de bir oya sahipti (Madde 214).

Üyelerin seçimi ve statüsü

Doğrudan genel oyla Parlamento seçimlerine ilişkin usulle ilgili olarak (AT Antlaşması'nın 190. maddesi), Topluluğun ortak ilkeleri kabul etme yetkisi, mevcut tek tip usulü kabul etme yetkisine eklenmiştir. Aynı maddede, Avrupa Parlamentosu Milletvekilleri için tek bir kanun çıkarılmasına olanak sağlayan yasal dayanak da yer aldı. Ancak, Avrupa düzeyinde siyasi partiler geliştirmeye yönelik tedbirlere izin veren bir hüküm hâlâ yoktu (bkz. Madde 191).

Daha yakın iş birliği

İlk kez Antlaşmalar, bazı Üye Devletlerin belirli koşullar altında kendi aralarında daha yakın iş birliği organize etmek için ortak kurumlardan yararlanmalarına izin veren genel hükümler içeriyordu. Bu seçenek, ekonomik ve parasal birlik, özgürlük, güvenlik ve adalet alanının oluşturulması ve Schengen hükümlerinin dahil edilmesi gibi belirli hükümlerin kapsadığı daha yakın iş birliğine ek olarak yapıldı. Daha yakın iş birliğinin mümkün olduğu alanlar, üçüncü sütun ve özellikle kısıtlayıcı koşullar altında, münhasır olmayan Topluluk Yeterliliğine tabi olan konulardı. Daha yakın bir iş birliğinin yerine getirmesi gereken koşullar ve planlanan karar verme prosedürleri, entegrasyon sürecindeki bu yeni faktörün istisnai kalmasını ve her halükarda yalnızca entegrasyona doğru ilerlemek için kullanılabileceğini ve geriye dönük adımlar atmamasını sağlayacak şekilde hazırlanmıştı.

Sadeleştirme

Amsterdam Antlaşması, Avrupa Antlaşmalarından zamanın geçmesiyle geçersiz veya hükümsüz kılınan tüm hükümleri çıkarırken, bunun geçmişte bunlardan kaynaklanan hukuki sonuçları etkilememesini sağlar. Aynı zamanda Antlaşma maddelerini yeniden numaralandırdı. Hukuki ve siyasi nedenlerle Antlaşma imzalanmış ve mevcut Antlaşmalara yapılan değişiklikler şeklinde onaya sunulmuştur.

Genişlemeye yönelik kurumsal reformlar

Amsterdam Antlaşması, Parlamentonun talebi doğrultusunda, Avrupa Parlamentosu Üyelerinin maksimum sayısını 700 olarak belirlemiştir (Madde 189). Komisyonun oluşumu ve ağırlıklı oy sorunu, Antlaşmaya ekli bir "Kurumlar Protokolü" ile ele alındı. Bu, 20'ye kadar Üye Devletten oluşan bir Birlik'te, o tarihe kadar Konsey'deki oyların ağırlığının değiştirilmiş olması şartıyla, Komisyonun her Üye Devlet'in bir vatandaşından oluşmasını sağlıyordu. Her halükarda, 21. Üye Devletin katılmasından en az bir yıl önce, hükümetler arası bir konferansın, Antlaşmaların kurumlarla ilgili hükümlerini kapsamlı bir şekilde gözden geçirmesi gerekecektir. Konsey'in, Amsterdam Antlaşması ile yeni kurulan bir dizi yasal dayanakta nitelikli çoğunluk oylamasını kullanma hükmü vardı. Bununla birlikte, mevcut Topluluk politikalarından yalnızca araştırma politikası, nitelikli çoğunluk oylamasına ilişkin yeni hükümlere sahipken, diğer politikalar hala oybirliği gerektiriyor.

Diğer Konular

Bir protokol, yerellik ilkesinin uygulanmasına yönelik Topluluk prosedürlerini kapsamıştır. Belgelere erişime ilişkin yeni hükümler (Madde 255) ve Konsey'in yasama çalışmalarında daha fazla şeffaflığı artırdı (Madde 207(3)).

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Hükümetler-arası bir konferans çağrısı yapılmadan önce Avrupa Parlamentosu'na danışıldı. Parlamento, geçici formüllere göre hükümetler arası konferanslara da dahil oldu; son üç yılda, duruma göre, Başkanı veya iki üyesi tarafından temsil edildi.

4) NİCE ANTLAŞMASI VE AVRUPA'NIN GELECEĞİNE İLİŞKİN SÖZLEŞME

Nice Antlaşması, Avrupa Birliği'ni 1 Mayıs 2004 ve 1 Ocak 2007 tarihlerinde doğu ve güneydeki önemli genişlemelere kısmen hazırladı. Bu nedenle, Laeken Deklarasyonu'nda gündeme getirilen soruları takip eden Avrupa Sözleşmesi, Avrupa için bir Anayasa oluşturan Antlaşma şeklinde Birlik için yeni bir yasal temel oluşturmaya çalıştı. İki Üye Devlette yapılan referandumda 'hayır' oyu verilmesinin ardından, bu anlaşma onaylanmadı.

Nice Antlaşması

Antlaşma 26 Şubat 2001 tarihinde imzalanmış ve 1 Şubat 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Hedefler

1999 Helsinki Avrupa Konseyi'nin vardığı sonuçlar, 2002 yılı sonuna kadar AB'nin katılıma hazır olup başvuran ülkeleri, yeni Üye Devletler olarak kabul edebilmesini gerektiriyordu. Başvuru yapan ülkelere yalnızca ikisinin nüfusu o dönemde Üye Devlet ortalamasından daha fazla olduğundan, nüfusu daha az olan ülkelerin siyasi ağırlığı önemli ölçüde artacaktı. Nice Antlaşması bu nedenle AB kurumlarını daha verimli ve meşru hale getirmeyi ve AB'yi bir sonraki büyük genişlemeye hazırlamayı amaçlıyordu.

Arka plan

Maastricht ve Amsterdam Hükümetler-arası Konferansları (IGC'ler) tarafından bir dizi kurumsal sorun ('Amsterdam'dan arta kalanlar' olarak bilinmeye başlandı) ele alındı, ancak tatmin edici bir şekilde çözülmedi. Bunlar arasında Komisyonun büyüklüğü ve bileşimi, Konseydeki oyların ağırlığı ve nitelikli çoğunluk oylamasının genişletilmesi yer alıyordu. Finlandiya Başkanlığı tarafından hazırlanan bir rapora dayanarak, Helsinki Avrupa Konseyi 1999 yılının sonlarında, IGC'nin kalanlar ve genişlemeye hazırlık için gereken diğer tüm değişikliklerle ilgilenmesi gerektiğine karar verdi.

İçerik

IGC 14 Şubat 2000'de açıldı ve 10 Aralık 2000'de Nice'teki çalışmalarını tamamlayarak kurumsal sorunlar ve Avrupa Parlamentosu'ndaki sandalyelerin yeni dağılımı, gelişmiş iş birliği için daha esnek düzenlemeler, AB'deki temel hak ve değerlerin izlenmesi ve AB yargı sisteminin güçlendirilmesi gibi bir dizi başka nokta üzerinde anlaşmaya vardı.

Konseyde oyların ağırlığı

Konseydeki oylama sistemini, Komisyonun yapısını ve bir dereceye kadar Avrupa Parlamentosu'ndaki sandalye dağılımını bir araya getiren IGC, asıl zorunluluğun Üye Devletlerin göreceli ağırlığını değiştirmek olduğunu fark etti; Roma Antlaşması'ndan bu yana başka hiçbir IGC bu konuyu ele almamıştı. Nitelikli çoğunluğu tanımlamanın iki yöntemi dikkate alındı: yeni bir ağırlıklandırma sistemi (mevcut olanı değiştirerek) veya ikili çoğunluk (oy ve nüfus) uygulaması; ikinci çözüm Komisyon tarafından önerilmiş ve Parlamento tarafından onaylanmıştır. IGC birinci seçeneği seçti. Tüm Üye Devletler için oy sayısı arttı, ancak en kalabalık Üye Devletlerin sahip olduğu pay azaldı: Daha önce oyların %55'i olan bu oran, 10 yeni üye katıldığında %45'e ve 1 Ocak 2007'de %44,5'e düştü. Demografik 'güvenlik ağı'nın getirilmesinin nedeni de budur: Bir Üye Devlet,

nitelikli çoğunluğun Birliğin toplam nüfusunun en az %62'sini temsil ettiğinin doğrulanmasını talep edebilir. Aksi takdirde ilgili karar alınmayacaktır.

Komisyon

Bileşim

2005 yılından bu yana Komisyon, Üye Devlet başına bir Komiserden oluşmaktadır. Konsey, her Komisyonun Üye Devletlerin demografik ve coğrafi kapsamını yansıtması koşuluyla, Komisyon üyelerinin sayısı ve rotasyon sistemi düzenlemeleri konusunda oybirliğiyle karar verme yetkisine sahiptir.

İç organizasyon

Nice Antlaşması, Komisyon Başkanına, Komisyon Üyelerine sorumlulukları dağıtma ve görev süreleri boyunca onları yeniden görevlendirmenin yanı sıra Başkan Yardımcılarını seçme ve belirleme yetkisi vermektedir.

Avrupa Parlamentosu

Bileşim

Amsterdam Antlaşması, maksimum Avrupa Parlamentosu üyesi sayısını 700 olarak belirlemişti. Nice'te Avrupa Konseyi, genişlemeyi göz önünde bulundurarak her Üye Devletin Avrupa Parlamentosu üyesi sayısını revize etmenin gerekli olduğunu düşündü. Parlamentonun yeni yapısı aynı zamanda Konsey'de oyların değişen ağırlığını dengelemek için de kullanıldı. Bu nedenle Avrupa Parlamentosu'ndaki maksimum üye sayısı 732 olarak belirlendi.

Yetkiler

Parlamentonun; Konsey, Komisyon ve Üye Devletler gibi, yetki eksikliği, temel bir usul şartının ihlali, Antlaşmanın ihlali gerekçesiyle veya uygulanmasına veya yetkilerin kötüye kullanılmasına ilişkin herhangi bir hukuk ihlali gerekçesiyle Konsey, Komisyon veya Avrupa Merkez Bankası kararlarına karşı yasal itirazda bulunabilmesi sağlandı. Komisyonun önerisi üzerine, 191. madde, ortak karar prosedürü kapsamında, AB düzeyinde siyasi partileri düzenleyen düzenlemelerin ve bunların finansmanına ilişkin kuralların kabulü için operasyonel bir yasal temele dönüştürüldü. Parlamentonun yasama yetkileri, ortak karar prosedürünün kapsamının bir miktar genişletilmesi ve ortak karar kapsamındaki alanlarda gelişmiş iş birliğinin kurulması için Parlamentonun onayının alınması yoluyla artırılmıştır. Konseyin bir Üye Devlette temel hakların ciddi şekilde ihlal edilmesi riskine ilişkin bir tutum benimsemesi durumunda Parlamenta da görüşü sorulmalıdır.

Yargı sisteminde reform

Avrupa Birliği Adalet Divanı

Adalet Divanı çeşitli şekillerde toplanma yetkisine sahiptir: Dairelerde (üç veya beş yargıçtan oluşur), Büyük Dairede (11 yargıç) veya tam Mahkeme olarak. Konsey, oybirliğiyle hareket ederek, Başsavcı sayısını artırabilir. AB Adalet Divanı, ön karar için gönderilen sorular üzerinde yargı yetkisini elinde tuttu, ancak ilgili Tüzük uyarınca, Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma'nın (TEC) 225. maddesinde sıralananlar dışındaki konularda İlk Derece Mahkemesine başvurabiliyordu.

Genel Mahkeme

Genel Mahkemenin yetkileri (Lizbon Antlaşması'nın 1 Aralık 2009'da yürürlüğe girmesinden önceki eski İlk Derece Mahkemesi), Konsey'in oybirliğiyle alacağı kararla adli heyetlerin kurulması ihtimaliyle birlikte, belirli ön karar kategorilerini kapsayacak şekilde artırıldı. Başta Divan'ın yetkileri olmak üzere tüm bu uygulama hükümleri, daha sonra Antlaşma'nın kendisinde yer aldı.

Yasal işlemler

Önemli sayıda yeni politika ve önlem artık Konsey'de nitelikli çoğunluk oyu gerektirse de ortak karar yalnızca birkaç küçük alanı kapsayacak şekilde genişletildi (TEC Antlaşması'nın eski 13,62,63,65, 157, 159 ve 191. maddeleri kapsamındaydı); eski 161. madde kapsamına giren konular için artık onay alınması gerekiyordu.

Geliştirilmiş iş birliği

Amsterdam Antlaşması gibi, Nice Antlaşması da güçlendirilmiş iş birliğinin tüm alanlarına uygulanan genel hükümler ve ilgili sütuna özgü hükümler içeriyordu. Amsterdam Antlaşması yalnızca birinci ve üçüncü sütunlar kapsamında gelişmiş iş birliği sağlarken, Nice Antlaşması üç sütunu da kapsıyordu. Nice Antlaşması başka değişiklikler de yaptı: Avrupa Konseyi'ne havale etmek bir seçenek olmaktan çıktı, "makul süre" kavramı açıklığa kavuşturuldu ve ortak karar prosedürünün kapsadığı bir sorunla ilgili güçlendirilmiş iş birliğinin olduğu tüm alanlarda artık Parlamentonun onayı gerekiyordu.

Temel Hakların Korunması

Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 7. maddesine, temel haklara ilişkin patent ihlalinin fiilen gerçekleşmediği ancak meydana gelebileceği 'açık bir riskin' olduğu durumlara ilişkin bir paragraf eklendi. Konsey, üyelerinin beşte dördünün çoğunluğuyla hareket ederek ve Parlamentonun onayını aldıktan sonra, riskin varlığını belirler ve söz konusu Üye Devlete uygun tavsiyelerde bulunur. Bağlayıcı olmayan bir Temel Haklar Şartı ilan edildi.

Avrupa Parlamentosu'nun Rolü

Daha önceki hükümetler-arası konferanslarda olduğu gibi, Parlamento 2000 yılında IGC'nin hazırlıklarına aktif olarak katılmıştır. IGC, Antlaşmalar reformunun hazırlanmasına ve bir sonraki Hükümetler-arası Konferansa ilişkin 18 Kasım 1999 tarihli ve Nice Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin geleceğine ilişkin 31 Mayıs 2001 tarihli kararlarında, konferans gündemi, ilerlemesi ve hedefleri hakkındaki görüşlerini sunmuştur. Parlamento aynı zamanda Temel Haklar Şartı'nın içeriği ve hukuki sonuçları konusunda da görüşünü belirtir. Parlamento, bir sonraki IGC'nin Avrupalı ve ulusal parlamenterlerin ve Komisyonun yanı sıra sıradan insanlardan gelen girdileri de içeren şeffaf bir süreç olması ve ürettiği şeyin anayasa benzeri bir belge olması gerektiği konusunda ısrar etti.

Avrupa'nın Geleceği Sözleşmesi

Temeli ve amaçları

Nice Antlaşması'nın eki olan 23 No'lu Bildiri uyarınca, 14 ve 15 Aralık 2001 tarihli Laeken Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin geleceğine ilişkin bir tartışma için ilgili ana tarafları bir araya getiren bir Sözleşme düzenlemeye karar vermiştir. Hedefler, bir sonraki IGC'ye mümkün olduğunca şeffaf bir şekilde hazırlanmak ve AB'nin daha da gelişmesiyle ilgili dört ana konuyu ele almaktır: daha iyi bir yetki paylaşımı; AB'nin eylem araçlarının basitleştirilmesi; demokrasinin, şeffaflığın ve verimliliğin artması ve Avrupa vatandaşları için bir anayasa taslağının hazırlanması.

Organizasyon

Sözleşme bir başkan (Valéry Giscard D'Estaing), iki başkan yardımcısı (Giuliano Amato ve Jean-Luc Dehaene), Üye Devletlerin devlet veya hükümet başkanlarının 15 temsilcisi, ulusal parlamentoların 30 üyesi (Üye Devlet başına iki kişi), 16 Avrupa Parlamentosu üyesi ve iki Komisyon üyesini içeriyordu. Birliğe katılmak için başvuran ülkeler de tartışmalara eşit şartlarda katıldılar ancak Üye Devletler arasında ortaya çıkabilecek herhangi bir fikir birliğini engelleyemediler. Dolayısıyla Sözleşmenin toplam 105 üyesi vardı. Başkan ve başkan yardımcılara ek olarak Praesidium, Sözleşme'nin dokuz üyesinden ve başvuru sahibi ülkeler tarafından seçilen davetli bir temsilciden oluşuyordu. Praesidium'un, Sözleşme'ye ivme kazandırma ve ona üzerinde çalışılacak bir temel sağlama rolü vardır.

Sonuç

Sözleşmenin çalışması şunlardan oluşuyordu: Üye Devletlerin ve Avrupa vatandaşlarının beklenti ve ihtiyaçlarını belirlemeye çalıştığı bir 'dinleme aşaması', ifade edilen fikirlerin incelendiği bir aşama ve tartışmanın özüne dayalı önerilerin tasarlandığı bir aşama. 2002 yılının sonunda 11 çalışma grubu bulgularını Sözleşmeye sundu. 2003 yılının ilk yarısında Sözleşme, Avrupa Anayasasını Oluşturan Antlaşma taslağı haline gelen bir metni hazırladı ve tartıştı. Antlaşmanın I. Kısmı (ilkeler ve kurumlar; 59 madde) ve II. Kısmı (Temel Haklar Şartı; 54 madde) 20 Haziran 2003 tarihinde Selanik Avrupa Konseyi'nin huzuruna sunuldu. Bölüm III (politikalar; 338 madde) ve Bölüm IV (son hükümler; 10 madde) 18 Temmuz 2003 tarihinde İtalya Cumhurbaşkanlığına sunuldu. Avrupa Konseyi, önemli sayıda değişikliklerle birlikte, Sözleşme taslağının temel yapısını koruyarak bu metni 18 Haziran 2004'te kabul etti. Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanan Antlaşma, daha sonra Fransa (29 Mayıs 2005) ve Hollanda (1 Haziran 2005) tarafından yapılan ulusal referandumlarda reddedildi. Fransa ve Hollanda'da yapılan referandumda alınan iki 'hayır' oyu sonucunda, Avrupa Anayasasını Oluşturan Antlaşma'nın onay süreci tamamlanamadı.

Avrupa Parlamentosu'nun Rolü

Avrupa Konvansiyonu çalışmaları sırasında Avrupa Parlamentosu üyelerinin etkisi çoğu gözlemci tarafından belirleyici olarak görüldü. Uluslararası bir ortamda müzakere deneyimi ve Konvansiyonun Parlamento binasında toplanması da dahil olmak üzere birçok faktör sayesinde, Avrupa Parlamentosu Üyeleri tartışmalar ve Konvansiyonun sonuçları üzerinde güçlü bir iz bırakabildiler. Ayrıca milletvekilleri ve ulusal milletvekillerinden oluşan siyasi ailelerin oluşumunda da etkili oldular. Parlamento bu sayede başlangıçtaki amaçlarının önemli bir kısmına ulaştı ancak bu başarının çoğu Lizbon Antlaşması'nda güvence altına alınmadı.

5) SCHUMAN DEKLARASYONU

Dünya barışı, onu tehdit eden tehlikelerle orantılı yaratıcı çabalar gösterilmeden korunamaz. Düzenli ve yaşayan bir Avrupa'nın medeniyete yapabileceği katkı, barışçıl ilişkilerin sürdürülmesi için vazgeçilmezdir. 20 yıldan fazla bir süredir birleşik bir Avrupa'nın savunucusu rolünü üstlenen Fransa, her zaman barışa hizmet etmeyi temel amacı olarak benimsemiştir. Birleşik bir Avrupa sağlanamadı ve savaş yaşadık. Avrupa bir anda ya da tek bir plana göre yapılmayacak. Öncelikle fiili bir dayanışma yaratacak somut başarılarla inşa edilecek. Avrupa uluslarının bir araya gelmesi, Fransa ve Almanya'nın kadim muhalefetine ortadan kaldırılmasını gerektiriyor. Yapılacak herhangi bir eylem öncelikle bu iki ülkeyi ilgilendirmelidir. Bu amaç doğrultusunda Fransız Hükümeti, sınırlı ama belirleyici bir nokta üzerinde derhal harekete geçilmesini önermektedir. Bu bildirge, Fransız-Alman kömür ve çelik üretiminin bir bütün olarak, diğer Avrupa ülkelerinin katılımına açık bir organizasyon çerçevesinde ortak bir Yüksek Otorite altına alınmasını öneriyor. Kömür ve çelik üretiminin bir havuzda toplanması, Avrupa federasyonunun ilk adımı olarak derhal ekonomik kalkınma için ortak temellerin oluşturulmasını sağlamalı ve uzun süredir savaş mühimmatı imalatına adanmış ve en sürekli kurbanı oldukları bölgelerin kaderini değiştirecektir. Üretimde bu şekilde tesis edilen dayanışma, Fransa ile Almanya arasında herhangi bir savaşın sadece düşünülemez değil, aynı zamanda maddi olarak imkansız hale geldiğini açıkça ortaya koyacaktır. Katılmak isteyen tüm ülkelere açık ve nihai olarak tüm üye ülkelere endüstriyel üretimin temel unsurlarını aynı koşullarla sağlamakla yükümlü olan bu güçlü üretim biriminin kurulması, ekonomik birleşmeleri için gerçek bir temel oluşturacaktır. Bu üretim, yaşam standartlarının yükseltilmesine ve barışçıl kazanımların desteklenmesine katkıda bulunmak amacıyla ayırım ve istisna olmaksızın bir bütün olarak dünyaya sunulacak. Artan kaynaklarla Avrupa, temel görevlerinden biri olan Afrika kıtasının kalkınmasını gerçekleştirmeye devam edebilecektir. Bu şekilde,

ortak bir ekonomik sistemin kurulması için vazgeçilmez olan çıkarların birleşmesi basit ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilecek; uzun zamandır birbirlerine kanlı ayrılıklarla karşı çıkan ülkeler arasında daha geniş ve daha derin bir topluluğun ortaya çıkmasının mayası olabilir. Temel üretimi bir araya getirerek ve kararları Fransa, Almanya ve diğer üye ülkeleri bağlayacak yeni bir Yüksek Otorite oluşturacak olan bu öneri, barışın korunması için vazgeçilmez olan bir Avrupa federasyonunun ilk somut temelini gerçekleştirilmesine yol açacaktır. Tanımlanan hedeflerin gerçekleştirilmesini teşvik etmek amacıyla, Fransız Hükümeti aşağıdaki temeller üzerinde müzakereleri başlatmaya hazırdır. Bu ortak Yüksek Otoritenin üstleneceği görev, mümkün olan en kısa sürede üretimin modernizasyonunu ve kalitesinin iyileştirilmesini sağlamak; Fransız ve Alman pazarlarının yanı sıra diğer üye ülkelerin pazarlarına da aynı şartlarda kömür ve çelik tedariki sağlamak; diğer ülkelere yapılan ihracatın ortak gelişimini ve bu sektörlerdeki işçilerin yaşam koşullarının eşitlenmesini ve iyileştirilmesini sağlamak. Bu hedeflere ulaşmak için, üye ülkelerin üretiminin şu anda içinde bulunduğu çok farklı koşullardan başlayarak, bir üretim ve yatırım planının uygulanması, fiyatları eşitlemek için telafi edici makinelerin kurulması ve üretimin rasyonelleştirilmesini kolaylaştırmak için bir yapılandırma fonu yaratılması gibi bazı geçiş tedbirlerinin uygulamaya konulması önerilmektedir. Kömür ve çeliğin üye ülkeler arasındaki hareketi derhal tüm gümrük vergilerinden muaf olacak ve farklı nakliye ücretlerinden etkilenmeyecektir. Üretimin daha rasyonel dağılımını ve en yüksek verimlilik seviyesini kendiliğinden sağlayacak koşullar yavaş yavaş yaratılacaktır. Dağıtım ve ulusal pazarların sömürülmesi konusunda kısıtlayıcı uygulamalar empoze etme ve yüksek karları koruma eğiliminde olan uluslararası kartellerin aksine, örgüt pazarların kaynaşmasını ve üretimin genişlemesini sağlayacaktır. Yukarıda tanımlanan temel ilke ve taahhütler, Devletler arasında imzalanacak ve parlamentolarının onayına sunulacak bir anlaşmaya konu olacaktır. Başvurulara ilişkin detayların çözülmesi için gerekli müzakereler, ortak mutabakatla atanacak bir hakemin yardımıyla gerçekleştirilecektir. Hakem, ulaşılan anlaşmaların belirlenen ilkelere uygunluğunu denetlemekle görevlendirilecek ve çıkmaza girilmesi durumunda hangi çözümün benimseneceğine karar verecek. Programın yönetimiyle görevlendirilen ortak Yüksek Otorite, hükümetler tarafından eşit temsil olanağı sağlayacak şekilde atanan bağımsız kişilerden oluşacaktır. Bir başkan hükümetler arasındaki ortak anlaşmayla seçilecek. Kurumun kararları Fransa, Almanya ve diğer üye ülkelerde uygulanacaktır. Kurum kararlarına karşı itiraz yolları için uygun tedbirler sağlanacaktır. Birleşmiş Milletler'in bir temsilcisi Otorite nezdinde akredite edilecek ve kendisine yılda iki kez Birleşmiş Milletler'e kamuya açık bir rapor sunması talimatı verilecek ve bu raporda yeni örgütün özellikle amaçlarının korunmasıyla ilgili olarak işleyişi hakkında bilgi verilecektir. Yüksek Otorite kurumu, işletmelerin mülkiyet yöntemlerine hiçbir şekilde önyargıda bulunmayacaktır. Ortak Yüksek Otorite, görevlerini yerine getirirken, Uluslararası Ruhr Otoritesine verilen yetkileri ve Almanya'ya yüklenen her türlü yükümlülüğü, bunlar yürürlükte kaldığı sürece dikkate alacaktır.

6) AVRUPA TEK SENEDİNE İLİŞKİN GELİŞMELER

İlk Antlaşmalardaki ana gelişmeler, Topluluğun kendi kaynaklarının yaratılması, Parlamentonun bütçe yetkilerinin güçlendirilmesi, doğrudan genel oyla milletvekillerinin seçilmesi ve Avrupa Para Sisteminin (APS) kurulması ile ilgilidir. 1986'da Roma Antlaşması'nı önemli ölçüde değiştiren Tek Avrupa Senedinin yürürlüğe girmesi, geniş bir iç pazar yaratarak bütünleşme kavramını destekledi.

Entegrasyonun İlk Aşamasındaki Temel Başarılar

Roma Antlaşması olarak da bilinen Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) kuran Antlaşma'nın 8. maddesi, ortak pazarın 31 Aralık 1969'da sona eren üç aşamalı, 12 yıllık bir geçiş döneminde tamamlanmasını öngörüyordu. İlk hedefi olan gümrük birliği, beklenenden daha hızlı tamamlandı. Kotaların genişletilmesi ve iç gümrüklerin aşamalı olarak kaldırılmasına yönelik geçiş dönemi 1 Temmuz 1968 gibi erken bir tarihte sona erdi.

Öyle bile olsa, geçiş döneminin sonunda, hareket özgürlüğünün önünde hâlâ büyük engeller vardı. O zamana kadar, AET, AET üyesi olmayan ülkelerle ticaret için ortak bir dış tarife kabul etmişti.

Bir "Yeşil Avrupa" yaratmak, Avrupa entegrasyonu için bir başka önemli projeydi. Ortak tarım politikasına (OTP) ilişkin ilk düzenlemeler kabul edildi ve 1962'de Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu kuruldu.

Anlaşmanın İlk Değişiklikleri

Kurumlara yönelik iyileştirmeler

İlk kurumsal değişiklik, yürütme organlarını birleştiren 8 Nisan 1965 tarihli Birleşme Antlaşması ile gerçekleşti. Bu, 1967'de Avrupa Toplulukları (Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, AET ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu) için tek bir Konsey ve Komisyon kurarak ve tek bütçe ilkesini getirerek yürürlüğe girdi.

Öz kaynaklar ve bütçe yetkileri

Üye Devletlerin mali katkılarının Toplulukların kendi kaynaklarıyla değiştirilmesine ilişkin 21 Nisan 1970 tarihli Konsey kararı, Üye Devletlerin mali katkılarının yerini alan Topluluğun kendi kaynaklarından oluşan bir sistem kurmuştur. 22 Nisan 1970 tarihli Lüksemburg Antlaşması, Parlamentaoya belirli bütçe yetkileri verdi. 22 Temmuz 1975 tarihli Avrupa Ekonomik Topluluklarını kuran Antlaşmaların ve Avrupa Toplulukları için tek bir Konsey kuran Antlaşmanın (Brüksel Antlaşması) belirli mali hükümlerini değiştiren Antlaşma, Parlamentaoya bütçeyi reddetme ve bütçenin uygulanması için Komisyona ibra hakkı verdi. Aynı Antlaşma, Topluluğun hesaplarını incelemekten ve mali yönetimden sorumlu bir organ olan Sayıştay'ı kurmuştur.

Seçimler

20 Eylül 1976 tarihli Kanun, doğrudan genel oyla seçim yapılmasını getirerek Parlamentaoya yeni bir meşruiyet ve yetki verdi. Yasa, 2002 yılında Avrupa seçimlerine ilişkin ulusal mevzuat için orantılı temsil genel ilkesini ve diğer çerçeve hükümlerini getirmek üzere revize edildi.

Genişleme

Birleşik Krallık; Danimarka ve İrlanda ile birlikte 1 Ocak 1973'te Topluluğa katıldı; Norveç halkı bir referandumda katılmama yönünde oy kullandı. Yunanistan 1981'de, Portekiz ve İspanya 1986'da üye oldu.

AB Bütçesi

Genişlemenin ilk turundan sonra, OTP'de daha fazla bütçe titizliği ve reform yapılması yönünde çağrılar yapıldı. 1979 Avrupa Konseyi, bir dizi tamamlayıcı önlem üzerinde anlaşmaya vardı. 1984 Fontainebleau anlaşmaları, görece refahı açısından aşırı mali yükü olan herhangi bir Üye Devlete yardımcı olmak için düzeltmelerin yapılabileceği ilkesine dayanan sürdürülebilir bir çözüm üretti.

İleri Entegrasyon İçin Planlar

Avrupa Savunma Topluluğu'nun Ağustos 1954'teki başarısızlığına rağmen, ekonomik topluluğun başlangıçtaki başarılarına dayanarak, Üye Devletleri siyasi olarak birleştirme amacı da 1960'ların başında yeniden su yüzüne çıktı.

Siyasi birliği sağlama girişiminin başarısızlığı

1961 Bonn zirvesinde, Avrupa Topluluğu'nun altı kurucu Üye Devletinin, Devlet veya Hükümet Başkanları, başkanlığını Fransız büyükelçisi Christian Fouchet'nin yaptığı hükümetler-arası bir komiteden Avrupa halklarının birliğinin siyasi statüsüne ilişkin öneriler sunmasını istedi. Çalışma komitesi, 1960 ve 1962 yılları arasında iki kez, Fouchet planını Üye Devletlerin kimliğine katı saygıya dayandırmasına ve dolayısıyla anlaşmayı reddetmesine rağmen, Üye Devletlere herkes tarafından kabul edilebilir bir anlaşma taslağı sunmaya çalıştı, ancak boşuna bir uğraştı.

Siyasi bir topluluğun yokluğunda, onun yerini alan Avrupa Siyasi İş birliği veya EPC biçimini aldı. Aralık 1969'da Lahey'deki zirve konferansında, Devlet veya Hükümet Başkanları siyasi birlik alanında ilerleme kaydetmenin en iyi yolunu araştırmaya karar verdiler. Ekim 1970'te dışişleri bakanı tarafından kabul edilen ve ardından başka raporlarla detaylandırılan Davignon raporu, Avrupa Tek Senedi'nin (ATS) yürürlüğe girmesine kadar EPC'nin temelini oluşturdu.

1966 Krizi

Geçiş döneminin üçüncü aşamasında, Konsey'deki oylama prosedürlerinin bazı alanlarda oybirliği kuralından nitelikli çoğunluk oylamasına dönüşmesi ciddi bir kriz ortaya çıkardı. Fransa, OTP'nin finansmanına yönelik tedbirleri içeren bir dizi Komisyon önerisine karşı çıktı ve ana Topluluk toplantılarına katılmayı bıraktı ("boş sandalye" politikası). Sonunda, bir veya daha fazla ülkenin hayati çıkarları söz konusu olduğunda, Konsey üyelerinin karşılıklı çıkarlara saygı duyarak herkes tarafından benimsenebilecek çözümlere ulaşmak için çaba göstereceklerini belirten Lüksemburg Uzlaşması (1.3.7) üzerinde anlaşmaya varıldı.

Avrupa 'zirvelerinin' artan önemi

Topluluk kurumsal bağlamının dışında kalsa da Üye Devletlerin Devlet veya Hükümet Başkanları konferansları, siyasi rehberlik sağlamaya ve Bakanlar Konseyi'nin çözemediği sorunları çözmeye başladı. 1961 ve 1967'deki ilk toplantılardan sonra, 1 ve 2 Aralık 1969'da Lahey'deki zirveyle, Topluluğun genişletilmesi ve Topluluk finans sistemi üzerine bir anlaşmaya ilişkin müzakerelerin başlamasına izin veren ve Fontainebleau zirvesiyle (Aralık 1974'te) önemli siyasi kararların alındığı konferanslar artan bir önem kazandı. Avrupa Parlamentosu'nun doğrudan seçimi ve Konsey bünyesinde karar alma prosedürüne ilişkin konular ele alınmıştır. Bu zirvede, Devlet Hükümet Başkanları da Topluluk meselelerini ve siyasi iş birliğini tartışmak üzere yılda üç kez "Avrupa Konseyi" olarak toplanma kararı aldı.

Kurumsal Reform ve Para Politikası

1970'lerin sonlarına doğru Üye Devletlerde ekonomik ve maliye politikalarını uyumlu hale getirmek için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Parasal istikrarsızlık sorununu ve bunun OTP üzerindeki olumsuz etkilerini ve Üye Devletler arasındaki uyumu çözmek için, 1978'de Bremen ve Brüksel Avrupa Konseyleri EMS'yi kurdu. Gönüllü ve farklılaştırılmış bir temelde kurulan - Birleşik Krallık döviz kuru mekanizmasına katılmamaya karar verdi - EMS, Avrupa para birimi olan ortak bir muhasebe birimine dayanıyordu. 1981'de Londra Avrupa Konseyi'nde, Almanya ve İtalya Dışişleri Bakanları Hans-Dietrich Genscher ve Emilio Colombo, Topluluk Antlaşmalarının kapsadığı alanların dışındaki hukuk ve şiddet, terörizm ve suçla başa çıkma yolları, siyasi iş birliği, kültür, temel haklar, Avrupa Birliği'nin uyumlaştırılması gibi bir dizi konuyu kapsayan bir 'Avrupa Yasası' için bir teklif sundular. Orijinal haliyle kabul edilmedi, ancak bazı bölümleri 19 Haziran 1983'te Stuttgart'ta kabul edilen Avrupa Birliği üzerine ciddi beyannamede yeniden ortaya çıktı.

Spinelli projesi

1979'daki ilk doğrudan seçimden birkaç ay sonra, Parlamento'nun Konsey ile ilişkileri 1980 bütçesiyle ciddi bir krize sürüklendi. Avrupa Federalist Hareketi'nin kurucusu ve eski bir komiser olan Avrupa Parlamentosu Üyesi Altiero Spinelli'nin teşvikiyle, dokuz milletvekilden oluşan bir grup, kurumların işleyişini yeniden canlandırmanın yollarını tartışmak üzere Temmuz 1980'de bir araya geldi. Temmuz 1981'de Parlamento, koordinasyon raportörü Spinelli ile birlikte mevcut Antlaşmaları değiştirmek için bir plan hazırlamak üzere bir kurumsal işler komitesi kurdu. Komite, Avrupa Birliği'nin anayasası haline gelecek olan için planlar oluşturmaya karar verdi. Taslak anlaşma 14 Şubat 1984'te büyük çoğunlukla kabul edildi. Yasama gücü, federal bir devletinkine

benzer iki meclisli bir sistem altına girecekti. Sistem, Parlamento ile Konsey arasında bir denge sağlamayı amaçladı, ancak Üye Devletler tarafından kabul edilebilir değildi.

Avrupa Tek Senedi

1980'lerin başındaki Topluluk bütçesi anlaşmazlığını çözen Avrupa Konseyi, Haziran 1984'teki Fontainebleau toplantısında, başkanının adını taşıyan Dooge Komitesi olarak adlandırılan, Devlet veya Hükümet Başkanlarının kişisel temsilcilerinden oluşan bir özel komite kurmaya karar verdi. Komiteden, Topluluk sisteminin işleyişini ve siyasi iş birliğini geliştirmek için önerilerde bulunması istendi. Haziran 1985 Milano Avrupa Konseyi, bu organ için istisnai bir prosedürle, oy çokluğuyla (üç karşı yedi oyla), kurumların yetkilerini güçlendirmeyi, Topluluk faaliyetlerini yeni alanlara genişletmeyi ve 'gerçek' bir iç pazar kurmayı düşünmek için hükümetler arası bir konferans düzenlemeye karar verdi. 17 Şubat 1986'da dokuz Üye Devlet SÇA'yı imzaladı, ardından 28 Şubat 1986'da Danimarka (lehte bir referandum oylamasının ardından), İtalya ve Yunanistan izledi. SÇA, Üye Devletlerin parlamentoları tarafından 1986'da onaylandı, ancak özel bir vatandaşın İrlanda mahkemelerine başvurması nedeniyle, yürürlüğe girmesi altı ay süreyle 1 Temmuz 1987'ye ertelendi. ATS, Roma Antlaşması'ndaki ilk önemli değişiklikti. Temel hükümleri aşağıdaki gibiydi:

Birliğin yetkilerinin genişletilmesi

Geniş bir iç pazarın oluşturulması yoluyla

1958'de tanıtılan ortak pazarın amacını benimseyen ve genişleten, tam olarak işleyen bir iç pazar 1 Ocak 1993'e kadar tamamlanacaktı.

Aşağıdaki hususlarda yeni yetkilerin kurulması yoluyla:

Para politikası;

Sosyal Politika;

Ekonomik ve sosyal uyum;

Araştırma ve teknolojik geliştirme;

Çevre;

Dış politika alanında iş birliği.

Bakanlar Kurulu'nun karar alma kapasitesinin iyileştirilmesi

Nitelikli Oy çoğunluğu, Topluluğun mevcut dört sorumluluk alanında (ortak gümrük tarifesinin değiştirilmesi, hizmet sunma serbestisi, sermayenin serbest dolaşımı ve ortak deniz ve hava taşımacılığı politikası) oybirliğinin yerini aldı. İç pazar, sosyal politika, ekonomik ve sosyal uyum, araştırma ve teknolojik gelişme ve çevre politikası gibi birkaç yeni sorumluluk alanı için Nitelikli Çoğunluk oylaması da başlatıldı. Son olarak, nitelikli çoğunluk oylaması, Konsey'in gelecekte sadece başkanın inisiyatifiyle değil, aynı zamanda Konsey'in de oylamaya çağrılabilmesine dair önceki bir başkanlık beyannamesi ile uyumlu olacak şekilde, Konsey üyelerinin basit çoğunluğu lehte ise, Komisyonun veya bir Üye Devletin talebi üzerine Konsey'in iç usul kurallarında yapılan bir değişikliğin konusuydu.

Avrupa Parlamentosu'nun rolünün artması

Parlamentonun yetkileri şu şekilde güçlendirildi:

Genişleme ve ortaklık anlaşmalarına ilişkin Topluluk anlaşmalarını Parlamentonun onayına tabi kılmak; Parlamenta sınırlı da olsa gerçek yasama yetkileri veren Konsey ile iş birliği için bir prosedür (1.2.3) getirilmesi; o sırada yaklaşık bir düzine yasal dayanağa uygulandı ve Parlamenta gerçek bir yasa koyucuya dönüştürmede bir dönüm noktası oluşturdu.

EK 3-AB HUKUK SİSTEMİNE VE KARAR ALMA PROSEDÜRÜNE İLİŞKİN METİNLER

1) Avrupa Birliği Hukukunun Kaynakları ve Kapsamı

Avrupa Birliği'nin tüzel kişiliği vardır ve bu nedenle uluslararası hukuktan ayrı bir hukuk düzeni vardır. Ayrıca, AB hukukunun Üye Devletlerin yasaları üzerinde doğrudan veya dolaylı etkisi vardır ve her Üye Devletin hukuk sisteminin bir parçası haline gelir. Avrupa Birliği başlı başına bir hukuk kaynağıdır. Hukuk düzeni genellikle birincil mevzuat (Antlaşmalar ve genel hukuk ilkeleri), ikincil mevzuat (Antlaşmalara dayalı) ve tamamlayıcı hukuk olarak ikiye ayrılır.

Birlik Hukukunun Kaynakları ve Hiyerarşisi

- Avrupa Birliği Antlaşması (TEU), Avrupa Birliğinin İşleyişine İlişkin Antlaşma (TFEU) ve bunların protokolleri (tam hukuki metine dahil edilmeden, ayrıntıları doldurmak amacıyla antlaşmalara eklenen 37 protokol, 2 ek ve 65 deklarasyon bulunmaktadır).
- Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı
- Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu (Euratom) Kuran Antlaşma ayrı bir antlaşma olarak halen yürürlüktedir.
- Uluslararası anlaşmalar
- Birlik hukukunun genel ilkeleri
- İkincil mevzuat.

Avrupa Birliği, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) AB kurumlarının işlemlerinin yasallığını incelemesine olanak sağlamak üzere tasarlanmış eksiksiz bir yasal çözüm yolları ve prosedürler sistemi kurmuş, hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı bir Birliktir (TFEU Madde 263). Antlaşmalar ve genel ilkeler hiyerarşinin en üstünde yer alır ve birincil mevzuat olarak bilinir. Lizbon Antlaşması'nın 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından Temel Haklar Şartı'na da aynı değer verilmiştir. Avrupa Birliği tarafından imzalanan uluslararası anlaşmalar birincil mevzuata tabidir. İkincil mevzuat hiyerarşide bir sonraki seviyedir ve yalnızca kendisinden önce gelen kanun ve anlaşmalarla tutarlı olması durumunda geçerlidir. AB hukukunun üstünlüğü doktrini, AB hukuk düzeninin temel direğidir ve AB hukukunun birliğini ve tutarlılığını sağlamayı amaçlamaktadır. ABAD resmi olarak AB hukukunun Üye Devletlerin iç hukukları üzerinde mutlak önceliğe sahip olduğu ve bunun yerel mahkemeler tarafından kararlarında dikkate alınması gerektiği konusunda ısrar ediyor. AB ile iç hukuk arasındaki ilişkinin belirlenmesinde her zaman nihai otorite iddiasında bulunmuştur. Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Betaineden ve Costa v ENEL gibi dönüm noktası niteliğindeki davalarda ABAD, AB hukukunun doğrudan etkisi ve önceliğine ilişkin temel doktrinleri geliştirdi. ABAD daha sonraki davalarda bu doktrinleri onayladı. Özellikle, Internationale Handelsgesellschaft'ta, AB hukukunun, ulusal anayasalarda garanti altına alınan temel haklar açısından bile öncelikli olduğu ileri sürülmüştür.

Hedefler

Birliğin, Antlaşmalarda öngörülen hedeflere ulaşabilmesi için yasal bir düzenin oluşturulması.

AB Hukukunun Kaynakları

Avrupa Birliği'nin birincil mevzuatı

Avrupa Birliği'nin ikincil mevzuatı

Genel hususlar

Birliğin yasal düzenlemeleri TFEU'nun 288. maddesinde listelenmiştir. Bunlar yönetmelik, yönerge, karar, tavsiye ve görüşlerdir. AB kurumları, ancak Antlaşmalar tarafından yetkilendirilmeleri halinde bu tür yasal düzenlemeleri kabul edebilir. Birlik yetkilerinin sınırları, TEU Madde 5(1)'de yer alan yetki devri ilkesine tabidir.

TFEU, Birlik yetkilerinin kapsamını üç kategoriye ayırarak tanımlar: münhasır yetkiler (Madde 3), paylaşılan yetkiler (Madde 4) ve destekleyici yeterlilikler (Madde 6); burada AB, Üye Devletlerin politikalarını desteklemek veya tamamlamak için önlemler alır. TFEU'nun 3, 4 ve 6. maddeleri, Birliğin yetki kategorisine giren alanları listelemektedir. Antlaşmalarda belirtilen amaçlardan birine ulaşmak için gerekli yetkilerin bulunmaması durumunda kurumlar, TFEU'nun 352. maddesi hükümlerini uygulayarak 'uygun önlemleri' alabilirler.

Kurumlar yalnızca TFEU'nun 288. maddesinde listelenen yasal belgeleri kabul eder. Tek istisna, hâlâ hükümetler-arası yöntemin uygulandığı ortak dışişleri, güvenlik ve savunma politikalarıdır. Bu alanda, ortak stratejiler, ortak eylemler ve ortak tutumların yerini, Birlik tarafından gerçekleştirilecek eylemleri ve benimsenecek pozisyonları 'genel yönergeler' ve 'tanımlayan kararlar' ve bu kararların uygulanmasına yönelik düzenlemeler almıştır (Madde 25 TEU). Ayrıca, atamaları, yapıları ve hukuki etkileri Antlaşmalardaki çeşitli hükümlerden veya Antlaşmalar uyarınca kabul edilen kurallardan kaynaklanan, kurumların organizasyonu ve işleyişine ilişkin tavsiyeler, iletişimler ve tasarruflar (kurumlar-arası anlaşmalar dahil) gibi çeşitli eylem biçimleri de bulunmaktadır.

AB ikincil mevzuatının hiyerarşisi

TFEU'nun 289, 290 ve 291. maddeleri ile yasama tasarrufları, devredilen tasarruflar ve uygulama tasarrufları arasında bir ikincil mevzuat hiyerarşisi oluşturulmuştur. Yasama işlemleri, olağan veya özel bir yasama prosedürü yoluyla kabul edilen yasal düzenlemelerdir. Devredilen kanunlar, bir yasama kanununun zorunlu olmayan bazı unsurlarını tamamlayan veya değiştiren, genel uygulamaya yönelik yasama dışı kanunlardır. Bu kanunları kabul etme yetkisi yasama organı (Parlamento ve Konsey) tarafından Komisyona devredilebilir. Yetki devrinin amaçları, içeriği, kapsamı ve süresi, uygulanabilir olduğu durumlarda acil prosedürler gibi yasama kanununda tanımlanır. Ayrıca mevzuatta, yetki devrinin tabi olduğu koşullar da düzenleniyor; bunlar yetki devrini iptal etme yetkisi veya itiraz hakkı olabilir. Uygulama tasarrufları genellikle, yasal olarak bağlayıcı tasarrufların uygulanması için tek tip koşulların gerekli olduğu durumlarda bunu yapmaya yetkili olan Komisyon tarafından kabul edilir. Uygulama tasarrufları, yalnızca usulüne uygun olarak gerekçelendirilen belirli durumlarda ve ortak dış ve güvenlik politikası alanlarında Konsey'in gündemine girer. Bir temel kanunun olağan yasama usulü kapsamında kabul edilmesi durumunda, Avrupa Parlamentosu veya Konsey, kendi görüşüne göre, herhangi bir zamanda Komisyon'a, taslak uygulama tasarrufunun, temel kanunda öngörülen uygulama yetkilerinin ötesine geçtiğini belirtebilir. Bu durumda Komisyonun söz konusu kanun taslağını revize etmesi gerekmektedir.

AB ikincil mevzuatının çeşitli türleri

Düzenlemeler

Düzenlemeler genel uygulamaya yöneliktir, bütünüyle bağlayıcıdır ve doğrudan uygulanabilir. Başvurdukları kişiler (özel şahıslar, Üye Devletler, AB kurumları) tarafından bu kurallara tam olarak uyulmalıdır. Yönetmelikler, yürürlüğe girer girmez (belirtilen tarihte veya aksi takdirde, Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanmalarını takip eden yirminci günde) tüm Üye Devletlerde doğrudan uygulanır ve ulusal hukuka aktarılmasına gerek yoktur. Bunlar, Birlik hukukunun tüm Üye Devletlerde aynı şekilde uygulanmasını sağlamak üzere tasarlanmıştır. Düzenlemeler, maddi hükümlerle bağdaşmayan ulusal yasaların yerine geçer.

Talimatlar

Direktifler, elde edilecek sonuç bakımından, hitap ettikleri Üye Devletlerin herhangi biri veya tümü için bağlayıcıdır, ancak biçim ve yöntem seçimini ulusal makamlara bırakmaktadır. Ulusal yasa koyucular, direktifleri iç hukuka aktarmak ve ulusal yasaları kendi hedefleri ile uyumlu hale getirmek için, iç hukuka aktaran bir aktör olarak 'ulusal uygulama tedbiri' benimsemelidir. Bireysel vatandaşlara ancak aktarma kanunu kabul edildikten

sonra haklar verilir ve yasal kanunla bağlanırlar. Üye Devletlere, direktifleri aktarırken belirli ulusal koşulları dikkate alma konusunda bir miktar takdir yetkisi verilmiştir. Aktarımın, direktifte belirtilen süre içerisinde yapılması gerekmektedir. Aktarım direktiflerinde Üye Devletler, TEU Madde 4(3)'te belirlenen samimi iş birliği ilkesine uygun olarak AB hukukunun etkinliğini garanti eder. Prensip olarak direktifler doğrudan uygulanamaz. Ancak ABAD, bir direktifin belirli hükümlerinin, istisnai olarak, bir Üye Devlette, üye devlet henüz iç hukuka aktaran bir kanunu kabul etmemiş olsa bile, aşağıdaki durumlarda doğrudan etki yaratabileceğine hükmetmiştir: (a) direktifin ulusal hukuka aktarılmadığı veya yanlış aktarılması durumunda; (b) Direktifin hükümleri zorunlu ve yeterince açık ve kesin ise; ve (c) Direktifin hükümlerinin bireylere haklar verdiği durumlarda. Bu koşulların karşılanması durumunda bireyler, kamu makamlarıyla olan ilişkilerinde söz konusu hükme başvurabilirler. Hüküm bireye haklar vermese ve yalnızca birinci ve ikinci koşullar karşılanırsa bile, Üye Devlet yetkililerinin aktarılmamış direktifi dikkate alması gerekir. Bu karar esas olarak etkililik, Anlaşma İhlallerinin önlenmesi ve yasal koruma ilkelerine dayanmaktadır. Öte yandan, bir birey, diğer bireylerle ilişkilerinde aktarılmamış bir direktifin doğrudan etkisine ('yatay etki') güvenmeyebilir. ABAD içtihadına göre (Francovich, birleştirilmiş davalar C-6/90 ve C-9/90), bireysel bir vatandaşın Birlik hukukuna uymayan bir Üye Devlettten tazminat isteme hakkı vardır. Bu, aktarılmamış veya yetersiz biçimde aktarılmış bir direktif durumunda mümkündür, şu durumlarda: (a) direktifin bireylere haklar vermeyi amaçlaması; (b) hakların içeriğinin direktif hükümlerine göre belirlenebilmesi; ve (c) Direktifin iç hukuka aktarılması yükümlülüğünün ihlali ile zarar gören tarafların uğradığı kayıp ve zarar arasında nedensellik bağının bulunması. Bu durumda sorumluluğun tesis edilebilmesi için Üye Devletin kusurunun ispat edilmesi gerekmektedir.

Kararlar, tavsiyeler ve görüşler

Kararlar bütünüyle bağlayıcıdır. Hitap edilecek kişilerin (Üye Devletler, gerçek veya tüzel kişiler) belirtildiği durumlarda, bunlar yalnızca kendileri için bağlayıcıdır ve bu Üye Devletlere veya kişilere özgü durumları ele alır. Bir birey, bir Üye Devlete gönderilen bir kararla tanınan haklardan, yalnızca Üye Devletin bir iç hukuk aktarımı kanunu kabul etmesi halinde yararlanabilir. Kararlar, direktiflerle aynı esasa dayalı olarak doğrudan uygulanabilir. Tavsiyeler ve görüşler, hitap ettikleri kişilere herhangi bir hak veya yükümlülük getirmez, ancak Birlik hukukunun yorumlanması ve içeriği konusunda rehberlik sağlayabilir. TFEU'nun 263. maddesi uyarınca Üye Devletlere karşı açılan davalar, AB kurumları, organları, ofisleri veya daireleri tarafından kabul edilen tasarruflarla ilgili olması gerektiğinden, ABAD'ın Üye Devletlerin temsilcilerinin kararları üzerinde yetkisi yoktur. Mahkemenin Avrupa İlaç Ajansı'nın (EMA) taşınması durumu ile ilgili olan 14 Temmuz 2022 tarihli kararına göre, Konsey üyesi sıfatıyla değil, hükümetlerinin temsilcisi olarak hareket eden ve dolayısıyla Üye Devletlerin yetkilerini topluca kullanan Üye Devletlerin temsilcileri tarafından kabul edilen kanunlar, AB mahkemeleri tarafından adli incelemeye tabi değildir. Mahkeme, TFEU'nun 341. maddesinin Birlik'in bir organının, ofisinin veya ajansının merkezinin konumunun belirlenmesi için geçerli olmadığını, yalnızca kurumlar için geçerli olduğuna karar verdi. Birlik kurumlarının merkezinin yerini belirleme yetkisi, bu amaçla Antlaşmaların esasen ilgili hükümleri tarafından belirlenen prosedürlere uygun olarak hareket etmesi gereken AB yasama organına aittir. Söz konusu karar, AB yasama organının takdir yetkisini sınırlandırmayan, bağlayıcı olmayan bir siyasi iş birliği tedbiridir. Bu anlamda karar, AB yasama organının veya Avrupa Parlamentosu'nun takdir yetkisini sınırlayacak nitelikte değildir.

Yasal düzenlemelerin yetkileri, prosedürleri, uygulanması ve icrasına ilişkin hükümler

Yasama yetkisi, inisiyatif hakkı ve yasama prosedürleri: 1.3.2, 1.3.6, 1.3.8 ve 1.2.3

Parlamento, Konsey ve Komisyon, Birlik mevzuatının kabul edilmesinde bireysel hukuki temele bağlı olarak değişen derecelerde rol alır. Parlamento, Komisyondan kendisine ve Konseye yasama önerileri sunmasını isteyebilir.

Birlik mevzuatının uygulanması

Birincil hukuk uyarınca, AB hukuku genellikle Üye Devletler tarafından uygulandığından, AB'nin yalnızca sınırlı uygulama yetkisi vardır. Ayrıca, TFEU'nun 291(1) maddesi, 'Üye Devletler, Birlik'in yasal olarak bağlayıcı tasarruflarını uygulamak için gerekli tüm ulusal hukuk tedbirlerini alacaklardır' demektedir. Yasal olarak bağlayıcı Birlik tasarruflarının uygulanması için tek tip koşulların gerekli olduğu durumlarda, Komisyon uygulama yetkilerini kullanır (TFEU Madde 291(2)).

Yasal işlem türünün seçimi

Pek çok durumda, Antlaşmalar kabul edilecek yasal düzenlemenin türünü belirler. Ancak diğer birçok durumda hiçbir hukuki işlem türü belirtilmemiştir. Bu durumlarda, TFEU Madde 296(1), kurumların bunu 'geçerli prosedürlere ve orantılılık ilkesine uygun olarak' duruma göre seçmesi gerektiğini belirtmektedir.

Birlik hukukunun genel ilkeleri ve temel haklar

Antlaşmalarda Birlik hukukunun genel ilkelerine çok az atıfta bulunmaktadır. Bu ilkeler esas olarak ABAD içtihadında (yasal kesinlik, kurumsal denge, meşru beklenti vb.) geliştirilmiştir ve bu aynı zamanda temel hakların Birlik hukukunun genel ilkeleri olarak tanınmasının da temelini oluşturur. Bu ilkeler artık, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi tarafından garanti altına alınan ve Üye Devletler ve Avrupa Birliği Şartı'nın ortak anayasal geleneklerinden kaynaklanan temel haklara atıfta bulunan TEU Madde 6(3)'te yer almaktadır.

AB tarafından TFEU'nun 216 ve 217. Maddeleri uyarınca imzalanan uluslararası anlaşmalar

Birlik, kendi yetki alanı dahilinde, üçüncü ülkelerle veya uluslararası kuruluşlarla uluslararası anlaşmalar akdedebilir (TFEU Madde 216(1)). Bu Anlaşmalar Birlik ve Üye Devletler için bağlayıcıdır ve Birlik hukukunun ayrılmaz bir parçasıdır (TFEU Madde 216(2)). TFEU'nun 217. maddesine göre AB, karşılıklı hak ve yükümlülükler, ortak eylem ve özel prosedür içeren bir ortaklık kuran anlaşmalar da akdedebilir. Bir taraftan Avrupa Birliği ile Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu, diğer taraftan Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı arasındaki Ticaret ve İş birliği Anlaşması bu hükme uygun olarak imzalanmıştır. 28 Nisan 2021'de Parlamento, TFEU'nun 218. maddesinin 6a paragrafı uyarınca onayını verdi. ABAD içtihadına göre, uluslararası hukuk (ikincil) AB hukukundan önceliklidir: 'Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki, TFEU'nun 216(2) Maddesi uyarınca, uluslararası anlaşmalar Avrupa Birliği tarafından akdedildiğinde bunlar kurumları üzerinde bağlayıcıdır ve dolayısıyla Avrupa Birliği'nin kararlarına üstün gelir'.

Daha iyi kanun yapımı

AB'de optimal mevzuattan 2.200 milyar Euro'yu aşan potansiyel kazanç elde edilebilir. Avrupa Parlamentosu için hazırlanan araştırma, belirli iç pazar girişimlerinden malların serbest dolaşımı için 386 milyar Avro, gümrük birliği için 189 milyar Avro, hizmetlerin serbest dolaşımı için 289 milyar Avro ve dijital tek pazar için 177 milyar Avro kazanç elde edilebileceğini gösteriyor. Tüm AB kurumları, bu tür mevzuatı daha iyi kanun yapma yoluyla sunmaya karardır. Daha İyi Kanun Yapmaya İlişkin Kurumlar-arası Anlaşma, yıllık ve çok yıllık programlamayı ve politika döngüsünün tüm yönlerini kapsamaktadır. Aynı zamanda kurumların verimli, etkili, basit ve açık, aşırı düzenlemeleri ve bireyler, kamu otoriteleri ve işletmeler, özellikle de KOBİ'ler için gereksiz yükleri ortadan kaldıran yüksek kaliteli AB mevzuatı sunmaya yönelik çeşitli taahhütlerini de ortaya koymaktadır.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

TEU Madde 14(1) uyarınca: 'Avrupa Parlamentosu, Konsey ile birlikte, yasama ('olağan yasama usulü' aracılığıyla) ve bütçeyle ilgili (TFEU'nun 314. Maddesi kapsamındaki özel yasama usulü aracılığıyla) işlevlerini yerine getirir.' Parlamento, yasama sürecini basitleştirmeyi, yasal metinlerin taslak kalitesini iyileştirmeyi ve Birlik hukukuna uymayan Üye Devletlere daha etkili cezalar verilmesini sağlamayı amaçlıyor. Komisyonun Yıllık Çalışma ve Yasama Programı, Komisyonun başlıca siyasi önceliklerini sunmakta ve bu öncelikleri operasyonel şartlara dönüştüren yasama veya yasama dışı somut eylemleri belirlemektedir. Parlamento, Komisyonun Yıllık Çalışma Programını incelediği ve hangi yasaların yürürlüğe girmesini istediğini söylediği için yeni yasaların oluşturulmasında gerçek bir rol oynuyor. Tüzel kişilik kazanan Birlik, uluslararası anlaşmalar akdedebilir (TFEU Madde 216-217).

Ortak ticaret politikası alanında ve politikaları olağan yasama prosedürü kapsamına giren tüm alanlarda yapılan herhangi bir anlaşma, Avrupa Parlamentosu'nun onayını gerektirir (TFEU Madde 218(6)(a)). Örneğin Parlamento, 28 Nisan 2021'de AB-İngiltere Ticaret ve İş birliği Anlaşması'na onay verdi. Diğer durumlarda Parlamento, ciddi endişeleri olması durumunda veto hakkını kullanmaktan çekinmeyeceğini zaten göstermişti. Örneğin, 2012 yılında Sahteciliğin Önlenmesi Ticaret Anlaşmasını (ACTA) reddetti.

Parlamento, Komisyon'un 'Daha İyi Düzenleme: Daha iyi yasalar yapmak için güçlerin birleştirilmesi' başlıklı tebliğine yanıt olarak kendi inisiyatifıyla bir rapor kabul etti.

2) Bütçe Prosedürü

Parlamentonun bütçe sürecindeki rolü, 1970 ve 1975 Bütçe Anlaşmalarından bu yana giderek genişledi. 2009 yılında Lizbon Antlaşması, Parlamenta tüm AB bütçesi üzerinde Konsey ile eşit söz hakkı tanıdı.

Yasal Dayanak

- Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 314. Maddesi ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu Kuran Antlaşma'nın 106a Maddesi;
- Mali Tüzüğü'nün 39 ila 55. Maddeleri (Birliğin genel bütçesine uygulanan mali kurallara ilişkin, (AB)1296/2013 Sayılı Tüzüğü değiştiren 18 Temmuz 2018 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (AB, Euratom) 2018/1046), (AB) No 1301/2013, (AB) No 1303/2013, (EU) No 1304/2013, (EU)No 1309/2013, (EU) No 1316/2013, (EU) No 223/2014, (AB) 283/2014 Sayılı ve 541/2014/AB Sayılı Karar ve (AB, Euratom) 966/2012 Sayılı Yürürlükteki Düzenlemeyi yürürlükten kaldıran Karar;
- Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Komisyon arasında bütçe disiplini, bütçe konularında iş birliği ve sağlam mali yönetime ilişkin Kurumlar-arası Anlaşma (IIA).

Hedefler

Bütçe yetkilerinin kullanılması, yıllık AB harcamalarının genel miktarının ve dağıtımının ve bunu karşılamak için gerekli gelirin belirlenmesinin yanı sıra bütçenin uygulanması üzerinde kontrol uygulanmasından oluşur. Bütçe prosedürünün kendisi bütçenin hazırlanmasını ve kabul edilmesini içerir (AB gelirine ilişkin ayrıntılar için 1.4.1, harcama ayrıntıları için 1.4.2, çok yıllık mali çerçevenin ayrıntıları için 1.4.3, uygulama ayrıntıları ve Bütçe kontrolünün ayrıntıları için 1.4.4 ve 1.4.5).

Tanım

Arka plan

Avrupa Parlamentosu ve Konsey birlikte bütçe otoritesini oluşturur. 1970'den önce, bütçe yetkileri yalnızca Konsey'e veriliyordu; Parlamento yalnızca danışma rolüne sahipti. 22 Nisan 1970 ve 22 Temmuz 1975 Antlaşmaları Parlamenta bütçe yetkilerini artırdı:

- 1970 Antlaşması, Konsey'in, Antlaşma yükümlülüklerinden veya Antlaşma kapsamında kabul edilen tasarruflardan kaynaklanan 'zorunlu harcamalar' konusunda son sözü söyleme hakkını korurken, başlangıçta bütçenin %8'e tekabül eden 'zorunlu olmayan harcamalar' konusunda son sözü Parlamentoya verdi.
- 1975 Antlaşması Parlamentoya bütçenin tamamını reddetme hakkı verdi.
- Lizbon Antlaşması yürürlüğe girene kadar Konsey ve Parlamento, bütçe prosedürü sırasında iki kez okuma yaptı; bu okumaların sonunda Parlamento bütçeyi kabul edebilir veya tamamen reddedebilirdi.
- Daha basit ve daha şeffaf bir bütçe prosedürünü (bütçe ortak kararı) getiren Lizbon Antlaşması'nın getirdiği büyük değişikliklere kadar, sonraki Antlaşmalarda hiçbir önemli değişiklik yapılmamıştır. Değişiklikler esas olarak zorunlu harcamalar ile zorunlu olmayan harcamalar arasındaki ayrımın kaldırılmasından kaynaklanmıştır. Bu, Komisyon tarafından sunulan bütçe taslağına dayalı olarak her kurumda yalnızca bir okuma yapılarak, daha da basitleştirilmiş olan aynı prosedür kapsamında tüm harcamaların eşit muamele görmesine olanak sağlar.

Prosedürün aşamaları

TFEU'nun 314. maddesi bütçe prosedürü sırasında uygulanabilir aşamaları ve zaman sınırlarını belirlemektedir. Ancak mevcut uygulama, kurumların her yıl bütçe prosedürünün başlangıcından önce 'pragmatik' bir takvim üzerinde anlaşmaya varmalarına yöneliktir.

Birinci aşama: Bütçe taslağının Komisyon tarafından sunulması

Parlamento ve Konsey, bütçenin önceliklerine ilişkin yönergeleri belirler. Komisyon bütçe taslağını hazırlar ve Konsey ve Parlamentoya iletir (TFEU Madde 314(2) kapsamında en geç 1 Eylül'de, ancak pragmatik takvime göre Nisan sonu veya Mayıs başında). Komisyon, yeni gelişmeleri dikkate almak üzere daha sonraki bir aşamada bütçe taslağını değiştirebilir, ancak bu, en geç Uzlaştırma Komitesi'nin toplandığı andan itibaren mümkündür.

İkinci aşama: Konsey'in bütçe taslağına ilişkin tutumunun kabul edilmesi

Konsey, bütçe taslağına ilişkin tutumunu benimser ve bunu Parlamentoya iletir (TFEU Madde 314(3) uyarınca en geç 1 Ekim'e kadar sunulması gerekmektedir, ancak pragmatik zaman çizelgesine göre Temmuz ayı sonuna kadar gönderilmelidir). Konsey, bu tutumunu benimsemesinin nedenlerini Parlamentoya eksiksiz olarak bildirmelidir.

Üçüncü aşama: Parlamentonun okuması

Parlamentonun cevap vermek için 42 günü bulunuyor. Bu süre içerisinde, Konsey'in görüşünü onaylayabilir veya karar almayı reddedebilir; bu durumda bütçe nihai olarak kabul edilmiş sayılır veya Parlamento, üyelerinin çoğunluğu tarafından kabul edilmesi halinde değişiklik önerebilir; bu durumda değiştirilen taslak hem Konseye hem de Komisyona geri gönderilir. Parlamento Başkanı, Konsey Başkanı ile mutabakata vararak, derhal Uzlaştırma Komitesi'ni toplantıya çağırmalıdır.

Dördüncü aşama: Uzlaştırma Komitesinin toplanması ve bütçenin kabul edilmesi

Uzlaştırma Komitesinin (Konsey ve Parlamentonun eşit sayıda temsilcisinden oluşur) toplandığı günden itibaren ortak bir metin üzerinde anlaşmak için 21 günü vardır. Bunun için, kararını Konsey üyelerinin veya temsilcilerinin nitelikli çoğunluğuyla ve Parlamento temsilcilerinin çoğunluğuyla alması gerekir. Komisyon, Uzlaştırma Komitesinin çalışmalarında yer alır ve Parlamento ile Konseyin pozisyonlarını uzlaştırmak için gerekli tüm girişimleri yapar. Uzlaştırma Komitesinin yukarıda belirtilen 21 gün içerisinde ortak metin üzerinde anlaşmaya varamaması halinde, Komisyon tarafından yeni bir bütçe taslağı sunulmalıdır.

Uzlaştırma Komitesinin son başvuru tarihi içerisinde ortak bir metin üzerinde mutabakata varması halinde, Parlamento ve Konsey'in, anlaşma tarihinden itibaren ortak metni onaylamak için 14 günü vardır.

İşlem başarıyla tamamlanırsa, Parlamento Başkanı bütçenin kesin olarak kabul edildiğini beyan eder. Mali yılın başında herhangi bir anlaşmaya varılamaması durumunda, anlaşmaya varılana kadar geçici on ikide birlik sistem uygulamaya konulur. Bu durumda, bütçenin herhangi bir bölümü için her ay bir önceki mali yıla ait bütçe ödeneklerinin on ikide birinden fazla olmamak üzere harcanabilir. Ancak bu tutar, bütçe taslağının aynı bölümünde öngörülen ödeneklerin on ikide birini aşmamalıdır. Bununla birlikte, TFEU'nun 315. maddesi uyarınca, Parlamento, Konsey tarafından izin verilen harcamaların azaltılmasına yönelik 30 gün içinde karar vermediği sürece, Konsey, Komisyonun teklifi üzerine on ikide birini aşan harcamalara (Mali Kuralların 16. maddesi uyarınca) izin verebilir.

Ek ve değişen bütçeler

Kaçınılmaz, istisnai veya öngörülemeyen durumların ortaya çıkması durumunda (Mali Kuralların 44. Maddesi uyarınca), Komisyon, cari yıl için kabul edilen bütçede değişiklik yapılmasına yönelik bütçe değişikliği taslağı önerebilir. Değişen bütçeler genel bütçeyle aynı kurallara tabidir.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

TFEU'nun 314. maddesi tarafından verilen yetkiler

1970 yılında Parlamento zorunlu olmayan harcamalar konusunda son sözü söyleme hakkını kazandı. Zorunlu olmayan harcamaların oranı, 1970 yılında bütçenin %8'iyken, ayırımın yapıldığı son yıl olan 2010 bütçesinde %60'ın üzerine çıktı. Zorunlu ve zorunlu olmayan harcamalar arasındaki ayırımın kaldırılmasıyla birlikte Parlamento artık genel bütçe harcamalarını belirleme konusunda Konsey ile ortak yetkiye sahip oldu. Hatta Parlamento'nun konumunun Konsey'den daha güçlü olduğu düşünülebilir, çünkü Konsey hiçbir zaman Parlamento'nun iradesine aykırı bir bütçe dayatamaz, oysa Parlamento bazı durumlarda son sözü söyleyebilir ve Konseyin iradesi dışında bir bütçe uygulayabilir. Ancak bu pek olası değildir ve yeni bütçe prosedürünün büyük ölçüde, Parlamento ve Konseyin eşit temelde hareket ettiği ve Birliğin tüm harcamalarını kapsayan gerçek (her ne kadar spesifik olsa da) ortak karar prosedürüne dayandığını söylemek daha doğru olacaktır. Parlamento, 1975 yılında bu yetkiyi aldığından bu yana iki kez (Aralık 1979 ve Aralık 1984'te) bütçenin tamamını reddetmiştir. Lizbon Antlaşması'nda kabul edilen yeni kurallara göre, Uzlaştırma Komitesi üç kez (2011, 2013 ve 2015 bütçeleri konusunda) anlaşmaya varamadı. Her üç durumda da, Komisyon tarafından sunulan ve uzlaşmaya varılan uzlaşmayı yansıtan yeni bütçe taslağı nihayet kabul edildi. 2023 bütçesi konusunda Parlamento ve Konsey, uzlaşma döneminin son tarihi olan 14 Kasım 2022'de geçici bir anlaşmaya vardı. Konsey, bütçeye ilişkin nihai anlaşmayı 22 Kasım'da kabul etti ve Parlamento bunu ertesi gün genel kurulda kabul etti ve ardından Parlamento Başkanı nihai metni imzaladı. Parlamento ve Konsey arasında mutabakata varıldığı üzere, 2023 bütçesi taahhütler için 186,6 milyar Avro ve ödemeler için 168,6 milyar Avro tutarında genel bir ödenek düzeyi belirlemektedir. Parlamento, Ukrayna'daki savaşın sonuçlarını, enerjiyi, iklimi ve salgından kurtulmayı ele almak için 2023 AB bütçesi için mücadele etti ve daha iyi destek (Komisyonun orijinal teklifinden 1 milyar Avronun üzerinde) elde etti.

Bütçe disiplini (IIA'lar) ve çok yıllık mali çerçevelere (MOF'ler) ilişkin kurumlar arası anlaşma

Bütçenin uygulanmasına ilişkin yasal dayanakla ilgili tekrarlanan anlaşmazlıkların ardından, kurumlar 1982 yılında bütçe prosedürünün daha sorunsuz tamamlanmasını sağlamak için tasarlanmış önlemlerin de yer aldığı ortak bir deklarasyon kabul etti. Bunu 1988-1992, 1993-1999, 2000-2006 ve 2007-2013 dönemlerini kapsayan bir dizi kurumlar arası anlaşma takip etti. 2021-2027 dönemi için kurumlar arası

anlaşma Aralık 2020'de yürürlüğe girdi. Birbirini takip eden bu anlaşmalar, yıllık bütçe prosedürleri için kurumlar arası bir referans çerçevesi sağladı ve bütçe prosedürünün çalışma şeklini önemli ölçüde geliştirdi. Mevcut IIA, bütçe disiplinini güçlendirmeyi, yıllık bütçe prosedürünün işleyişini ve bütçe konularında kurumlar arası iş birliğini geliştirmeyi ve sağlam mali yönetim sağlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda iş birliği sağlamak ve 2021-2027 MFF boyunca Konsey Tüzüğü (AB) 2020/2094 kapsamında oluşturulan EUR kurtarma aracının geri ödemesini karşılamaya yetecek yeni öz kaynakların uygulamaya konulmasına yönelik bir yol haritası oluşturmak üzere tasarlanmıştır. MFF'ler yıllık bütçe prosedürünün yerine geçmese de, kurumlar arası anlaşmalar Parlamentonun bütçe otoritesinin tam teşekküllü bir kolu olarak rolünü savunmasına, bir kurum olarak güvenilirliğini pekiştirmesine ve bütçeyi siyasi önceliklerine göre yönlendirmesine olanak tanıyan bir tür bütçesel ortak karar prosedürü getirmiştir. Lizbon Antlaşması ve Mali Tüzük aynı zamanda yıllık bütçenin MFF'de belirlenen tavanlara uyması gerektiğini, MFF'nin de öz kaynaklara ilişkin kararda belirlenen tavanlara uyması gerektiğini şart koşmaktadır.

Avrupa Yarıyılı

7 Eylül 2010'da Ekonomik ve Mali İşler Konseyi, Avrupa 2020 hedeflerine ulaşmak amacıyla AB düzeyinde bir ekonomi politikası koordinasyon döngüsü olan 'Avrupa Dönemi'nin başlatılmasını onayladı. Bu, her yıl Üye Devletlerin bütçe ve yapısal politikalarının herhangi bir tutarsızlık ve ortaya çıkan dengesizliklerin tespit edilmesi amacıyla gözden geçirildiği altı aylık bir dönemdir. Analitik ekonomik değerlendirmeye dayanarak Komisyon, Üye Devletlere mali, makroekonomik ve yapısal reformlara ilişkin politika rehberliği ve/veya tavsiyeler sağlar. Avrupa Sömestrinin amacı, ulusal düzeyde önemli bütçe kararları henüz hazırlık aşamasındayken koordinasyonu güçlendirmektir. Parlamento, ulusal bütçeler arasındaki koordinasyonun yanı sıra sinerjilerden yararlanmayı ve ulusal bütçeler ile AB bütçesi arasındaki koordinasyonu güçlendirmeyi de amaçlamaktadır.

3) Hükümetler-arası Karar Alma Prosedürleri

Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nda (ODGP) ve ayrıca gelişmiş iş birliği, belirli atamalar ve anlaşma revizyonları gibi diğer bazı alanlarda karar alma usulü, olağan yasama usulünde geçerli olandan farklıdır. Bu alanlardaki baskın özellik hükümetler-arası iş birliğinin güçlü bir bileşenidir. Kamu borcu krizinin yarattığı zorluk, özellikle Avrupa ekonomik yönetişimi çerçevesinde bu tür karar alma mekanizmalarının daha fazla kullanılmasına yol açtı.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 20, 21-46, 48 ve 49. maddeleri; Madde 2(4), 31,64(3), 81, 89, 103(1), 113, 115, 118, 127, 153, 191(3), 192, 194 (2), 215, 218, 220, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 221,312, 329 ve 333. maddeleri.

Tanım

Antlaşmaların Değiştirilmesine İlişkin Prosedür (ATK Madde 48)

- Öneri: Herhangi bir Üye Devlet, Parlamento veya Komisyon;
- Komisyonun rolü: hükümetler-arası konferansa danışma ve katılım;
- Parlamentonun rolü: hükümetler-arası konferans toplanmadan önce istişare (konferansların kendisi Parlamentoyu ad hoc olarak içerir ancak etkisi giderek artar: bir süre için Parlamento ya Başkanı ya da iki Üyesi tarafından temsil edilir; en son hükümetler-arası konferansta üç temsilci sağladı);
- Avrupa Merkez Bankası Yönetim Konseyinin Rolü: parasal alanda kurumsal değişiklikler olması durumunda istişare;

- Karar: Antlaşmalarda yapılacak değişiklikler konusunda hükümetlerin ortak mutabakatı; bunlar daha sonra anayasal gereklerine uygun olarak onaylanmak üzere Üye Devletlere sunulur; Bu durumdan önce, Parlamentonun onayının ardından bir toplantının yapıp yapılmayacağına ilişkin Avrupa Konseyinin basit çoğunlukla karar alması gerekiyor.

Geçiş hükümlerinin etkinleştirilmesine ilişkin prosedür

- Avrupa Konseyi: Genel geçiş hükmünün (TEU'nun 48. maddesi) ve çok yıllık mali çerçeveye yönelik özel geçiş hükmünün (TFEU'nun 312. maddesi) kullanımını oybirliğiyle yürürlüğe koyar ve karar verir. Herhangi bir ulusal parlamentonun genel maddeyi veto etme hakkı vardır;
- Konsey: diğer geçiş hükümleri, ilgili anlaşma hükmüne bağlı olarak Konsey tarafından oybirliğiyle veya nitelikli çoğunlukla kararlaştırılabilir (TEU'nun 31. maddesi, TFEU'nun 81, 153, 192 ve 333. maddeleri).

Katılım prosedürü (TEU'nun 49. maddesi)

- Başvurular: Birlik ilkelerine uyan herhangi bir Avrupa ülkesinden (TEU Madde 2); ulusal parlamentoların ve Avrupa Parlamentosunun bildirimi; Avrupa Konseyi uygunluk koşulları üzerinde mutabakata varır;
- Komisyonun rolü: danışma; müzakerelerin hazırlanmasında ve yürütülmesinde aktif rol oynar;
- Parlamentonun rolü: Üyelerin mutlak çoğunluğunun onayı;
- Karar: Konsey tarafından oybirliğiyle; AB Üye Devletleri ile başvuru sahibi devlet arasındaki katılım şartlarını ve gerekli düzenlemeleri belirleyen anlaşma, anayasal gerekliliklerine uygun olarak tüm Üye Devletlere onaylanmak üzere sunulur.

Para çekme prosedürü (TEU Madde 50)

- Talep: İlgili Üye Devlet, kendi anayasal gereklerine uygun olarak niyetini Avrupa Konseyi'ne bildirir;
- Sonuç: Parlamentonun onayını aldıktan sonra ve özel nitelikli çoğunlukla hareket ederek Konsey tarafından akdedilen bir çekilme anlaşması şeklini alır (TFEU Madde 238(3)(b)); bu, katılımcı Üye Devletleri temsil eden (yani ilgili devlet hariç) Konsey üyelerinin %72'sinin, bu Üye Devletlerin nüfusunun en az %65'ini oluşturması olarak tanımlanmaktadır.

Birlik ilkelerinin Üye Devlet tarafından ciddi ve sürekli olarak ihlal edilmesi durumunda yaptırım prosedürü (TEU Madde 7)

Ana prosedür

- Ciddi ve sürekli bir ihlalin varlığını belirleyen bir karar önerisi: Üye Devletlerin üçte biri veya Komisyon;
- Parlamentonun onayı: Üyelerinin çoğunluğunu temsil eden, kullanılan oyların üçte iki çoğunluğuyla kabul edilir (Parlamento İçtüzüğü Kural 83(3));
- Bir ihlalin varlığını belirleyen karar: Avrupa Konseyi tarafından oybirliğiyle, ilgili Üye Devletin katılımı olmadan, söz konusu Devletin konuyla ilgili gözlemlerini sunmaya davet edilmesinin ardından kabul edilen karar;
- İlgili Üye Devletin belirli haklarının askıya alınmasına ilişkin karar: Konsey tarafından nitelikli çoğunlukla (İlgili Üye Devletlerin katılımı olmadan) kabul edilmiştir.

Nice Antlaşması bu prosedüre bir ihtiyati sistem ekledi

- Bir Üye Devlet tarafından Birlik ilkelerinin ciddi bir şekilde ihlal edilmesi riskinin açık olduğunu belirleyen bir karar için gerekçeli teklif: Komisyonun, Parlamentonun veya Üye Devletlerin üçte birinin inisiyatifleriyle;
- Parlamentonun onayı: Üyelerin çoğunluğunu temsil eden oyların üçte iki çoğunluğuyla kabul edilir;

- Karar: Konsey tarafından, söz konusu Üye Devletin dinlenmesi sonrasında üyelerinin beşte dört çoğunluğuyla kabul edilir. Konsey böyle bir kararı almadan önce Üye Devlete tavsiyelerde bulunabilir.

Gelişmiş iş birliği prosedürü

Genel kurallar (TEU Madde 20, TFEU Madde 329(1))

- Teklif: Komisyonun münhasır hakkı; Gelişmiş iş birliği kurmayı amaçlayan Üye Devletler, Komisyon'a bu yönde bir talepte bulunabilirler;
- Parlamentonun rolü: rıza;
- Karar: Konsey tarafından nitelikli çoğunluk ile karar verilir

OGDP alanında iş birliği (TFEU Madde 329(2))

- İlgili Üye Devletlerin Konseye başvurusu;
- Teklif, görüş bildiren Birliğin Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisine iletilir;
- Parlamento Bilgisi;
- Konsey, oy birliği esasına göre hareket eder.

Lizbon Antlaşması'nın getirdiği savunma politikasında yapılandırılmış bir iş birliğinin başlatılması için benzer bir prosedür mevcuttur.

Dış ilişkilerde karar prosedürü

Lizbon Antlaşması, önceki antlaşmaların üç sütunlu yapısını kaldırmış ancak dış politikayı diğer AB politikalarından ayrı tutmuştur. OGDG'nin hedefleri ve hükümleri Avrupa Birliği Antlaşması'nda yer almaktadır. Artık önceki anlaşmalara göre daha iyi hazırlanmış ve daha tutarlıdır. Önemli bir kurumsal değişiklik, yeni Avrupa Dış Eylem Servisi tarafından desteklenen ve OGDG kapsamında girişimler önerebilen İK ofisinin kurulmasıdır. OGDG, Birlik çerçevesine entegre edilmiştir ancak belirli kurallara ve prosedürlere tabidir (TEU Madde 24(2)).

- Teklif: herhangi bir Üye Devlet, İK veya Komisyon (ABA Madde 22);
- Parlamentonun rolü: Başkanlık tarafından düzenli olarak bilgilendirilir ve ana hususlar ve temel tercihler konusunda istişare yapılır. OGDG'nin finansmanına ilişkin kurumlar arası anlaşma kapsamında, bu istişare süreci, Konsey belgesine dayalı olarak yıllık bir etkinliktir;
- Karar: Avrupa Konseyi veya Konsey'in oybirliğiyle hareket etmesi. Avrupa Konseyi, AB'nin önceliklerini ve stratejik çıkarlarını tanımlar ve Konsey kararlar veya eylemler alır. İK ve Üye Devletler, ulusal veya Birlik kaynaklarını kullanarak bu kararları uygulamaya koyar. Avrupa Konseyi Başkanı, uluslararası gelişmelerin gerektirmesi halinde Avrupa Konseyi'ni olağanüstü toplantıya çağırabilir.

Diğer yasal tedbirler

Hükümetler-arası karar alma süreci aynı zamanda AB politikasının bir dizi spesifik, siyasi açıdan hassas alanlarında da sürdürülmektedir; özellikle:

- Adalet ve içişleri: cezai konularda adli işbirliğine ilişkin tedbirler, adli iş birliği (TFEU'nun 89. maddesi);
- İç pazar: sermaye hareketlerine ilişkin kısıtlamalar (TFEU'nun 64(3) maddesi), rekabet politikası (TFEU'nun 103(1) maddesi), vergi uyumlaştırma önlemleri (TFEU'nun 113. maddesi), iş pazarının kuruluşunu etkileyen yasaların yakınlaştırılması (TFEU'nun 115. maddesi), fikri mülkiyet hakları (TFEU'nun 118. maddesi);
- Para politikası: Avrupa Merkez Bankası'na (ECB) özel ihtiyati denetim görevlerinin verilmesi (TFEU'nun 127. maddesi);

- Sosyal politikalar ve istihdam (TFEU'nun 153. maddesi), enerji (TFEU'nun 194(2) maddesi) veya çevre (TFEU'nun 191(3) maddesi) gibi diğer politika alanları.

Finansal kriz yönetimi

2010 yılında bazı Üye Devletlerde ciddi mali zorlukların ortaya çıkması, farklı biçimlerle onların imdadına yetişmeyi zorunlu hale getirdi. Yardım paketinin bazı bileşenleri, örneğin Avrupa Finansal İstikrar Mekanizması Birlik tarafından yönetilmektedir. Başta Avrupa Finansal İstikrar Tesisi'ne (EFSF) yapılan katkılar olmak üzere büyük kısım doğrudan Üye Devletler tarafından ödenmektedir. EFSF, Euro bölgesi Üye Devletleri arasında hükümetler-arası bir anlaşmayla oluşturulan 'özel amaçlı bir araçtır'. Bu tür hükümetler-arası tedbirler için gereken kararların, bu nedenle, Üye Devletlerdeki ulusal anayasal gerekliliklere göre onaylanması da dahil olmak üzere, Avrupa Konseyi veya Euro Grubu Devlet veya Hükümet Başkanları düzeyinde alınması gerekiyordu. Bu gelişmenin iki önemli nedeni, kurtarmanın mümkün olmadığı hükmü (TFEU'nun 125. maddesi) ve bazı ulusal anayasa mahkemelerinin mali ve bütçesel yetkilerin Avrupa Birliği'ne devredilmesine karşı direnişidir. TFEU'nun 136. maddesine (ekonomik politika koordinasyonu) ilişkin bir değişiklik, Avrupa Konseyi tarafından 25 Mart 2011 tarihinde, basitleştirilmiş anlaşma revizyon prosedürü kapsamında, bir Toplantı yapılmadan kabul edildi (Avrupa Konseyi Kararı 2011/199/EU). Nisan 2013'te yürürlüğe girerek Avrupa İstikrar Mekanizması (ESM) gibi kalıcı kriz önleme mekanizmalarının devreye girmesini sağladı. İkincisi, 27 Eylül 2012'de yürürlüğe giren, avro bölgesi üyeleri arasında hükümetler-arası bir anlaşmayla oluşturulmuştur. Yönetim kurulundaki oylama prosedürleri, Komisyon ve ECB'nin mali yardımla ilgili acil bir kararın gerekli olduğu sonucuna varması durumunda %85'lik nitelikli çoğunluk sağlayan bir 'acil durum prosedürü' içerir. Son olarak, Ekonomik ve Parasal Birlik'te İstikrar, Koordinasyon ve Yönetişim Anlaşması (TSCG), Üye Devlet hükümetleri tarafından hazırlanmış ve para birimi euro olan 12 sözleşme tarafının onay belgelerini teslim etmesinden sonra 1 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşma, özellikle iç hukuk düzenlerinde (Mali Sözleşme) dengeli bütçe kuralına ilişkin bir gereklilik öngörmektedir. SCG'nin 25 sözleşme tarafının toplam 22'si resmi olarak Mali Sözleşmeye tabidir (19 avro bölgesi Üye Devletinin yanı sıra Bulgaristan, Danimarka ve Romanya).

Randevular

- Avrupa Konseyi, nitelikli çoğunlukla hareket ederek, Konseyin tavsiyesi üzerine ve Parlamente'ya danıştıktan sonra Avrupa Merkez Bankası Başkanı, Başkan Yardımcısını ve İcra Kurulunun diğer dört üyesini atar (TFEU Madde 283(2))
- Avrupa Konseyi, nitelikli çoğunlukla ve Komisyon Başkanının onayıyla hareket ederek, Birliğin Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisini atar (TEU Madde 18(1)); İK, Komisyon Başkan Yardımcısı sıfatıyla yine de Komisyon Başkanı ve Komisyonun diğer üyeleriyle birlikte Avrupa Parlamentosu'nun onayına tabidir;
- Üye Devletlerin Hükümetleri, Adalet Divanı ve Genel Mahkemenin (eski adıyla İlk Derece Mahkemesi) yargıçlarını ve başsavcılarını ortak mutabakatla atar (ABA Madde 19(2));
- Konsey, Sayıştay Üyelerini her Üye Devletin tavsiyesi üzerine ve Parlamente'ya danıştıktan sonra nitelikli çoğunlukla atar (TFEU Madde 286(2)).

Avrupa Parlamentosunun Rolü

1996 Hükümetler-arası Konferansı öncesinde Parlamento, Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşma kapsamında geçerli olan karar alma prosedürlerinin onlara da uygulanabilmesi için ikinci ve üçüncü sütunların 'toplumsallaştırılması' yönünde çağrıda bulunmuştu. Parlatentonun Avrupa Konvansiyonu sırasında eski ikinci ve üçüncü sütunları Birlik yapısının bir parçası haline getirmeye yönelik devam eden çabalarının ardından (1.1.4),

Lizbon Antlaşması uluslar-üstü karar almayı eski üçüncü sütuna (adalet ve içişleri) kadar genişletti ve tutarlı bir kurumsal çerçeve getirdi dışişleri ve güvenlik politikası için, Avrupa Konseyi'nin uzun vadeli Başkanı ve Birliğin Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi pozisyonu gibi önemli yeniliklerle. Ekonomik ve mali yönetişimin artan hükümetlerarasılaşması bağlamında Parlamento, yukarıda Bölüm I'de bahsedilen uluslararası anlaşmaya ilişkin müzakerelere AB kurumlarının uygun katılımının sağlanmasında üzerine düşen rolü oynadı.

Şubat 2019'da Parlamento, güçlendirilmiş iş birliğine ilişkin Antlaşma hükümlerinin uygulanmasına ilişkin bir kararı kabul etti ve bu kararda, güçlendirilmiş iş birliğinin gelecekteki gelişimi için tavsiyeler yayınladı. Özellikle Parlamento, siyasi öneme sahip alanlarda artırılmış iş birliğine hızlı bir şekilde izin verilmesinin, birbirini takip eden iki Konsey başkanlığı süresinden daha kısa bir zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilmesi için bir prosedür tasarlamının gerekli olduğunu değerlendirmiştir. Ayrıca Komisyon'a, iş birliğinin güçlendirilmesi için ilgili yasal çerçeveyi basitleştirecek ve birleştirecek bir düzenleme önermesi çağrısında da bulunuldu. Parlamento, Avrupa'nın geleceğine ilişkin tartışmanın durumuna ilişkin 13 Şubat 2019 tarihli kararında genel geçiş hükümlerinin (TEU Madde 48(7)(1) ve 48(7)(2)) ve Antlaşmaların kapsamı dışında hükümetler arası çözümler aramak zorunda kalmadan, oybirliğiyle oylama konusundaki çıkmazın aşılmasına yardımcı olacak diğer özel geçici hükümlerin kullanılmasını savundu. 9 Mayıs 2022'de üç kurumun başkanlarına sunulan Avrupa'nın Geleceği Konferansı'nın nihai sonucuna ilişkin rapor, karar alma süreçlerinin oybirliği temelinde gözden geçirilmesinin önemini vurguluyor. Eylül 2022'de Parlamento Anayasa İşleri Komisyonu, 'AB Anlaşmalarındaki geçiş hükümlerinin uygulanması' başlıklı kendi inisiyatifiyle bir rapor üzerinde çalışmaya başladı.

4) Uluslar-üstü Karar Alma Prosedürleri

Avrupa Birliği Üye Devletleri, AB üyeliğinin bir sonucu olarak, yetkilerinin bir kısmını AB kurumlarının belirtilmemiş politika alanlarına devretmeyi kabul etmişlerdir. Böylece, AB kurumları yasama ve yürütme usullerinde, bütçe usullerinde, atama usullerinde ve anayasa benzeri usullerinde uluslar-üstü bağlayıcı kararlar almaktadır.

Tarihçe

Roma Antlaşması, Komisyona, esas olarak mevzuat ve dış ekonomik ilişkiler alanlarında öneri ve müzakere yetkileri vermiş ve karar alma yetkilerini Konseye veya atama durumunda Üye Devletlerin hükümetlerinin temsilcilerine tahsis etmiştir. Parlamentoya danışma yetkisi verdi. Parlamentonun rolü, bütçe alanında 1970 ve 1975 reformlarıyla, yasama alanında Tek Avrupa Senedi ve onu takip eden tüm Antlaşmalarla, en başta da Konsey ile ortak karar almayı getiren Maastricht Antlaşması ile giderek artmıştır ve Atamalarda da Parlamentonun rolü ayrıca artmıştır. Ayrıca Tek Avrupa Senedi, Parlamentoya katılım ve ortaklık anlaşmalarının onaylanması yetkisini verdi; Maastricht bu yetkisini belirli türden diğer uluslararası anlaşmalara da genişletti. Amsterdam Antlaşması, ortak karar prosedürünü basitleştirerek, yeni alanlara genişleterek ve Parlamentonun Komisyonun atanmasındaki rolünü güçlendirerek Topluluğun demokratikleştirilmesi yolunda önemli ilerleme kaydetti. Bu yaklaşımın ardından Nice Antlaşması Parlamentonun yetkilerini önemli ölçüde artırmıştır. Bir yandan, Konsey'in nitelikli çoğunlukla karar verme hakkına sahip olduğu hemen hemen tüm yeni alanlara (Parlamento'nun Konsey ile aynı yetkilere sahip olduğu) ortak karar prosedürü uygulandı. Öte yandan Parlamento, konuları Adalet Divanına havale etme konusunda Üye Devletlerle aynı yetkilere sahip oldu. Lizbon Antlaşması, AB mevzuatı ve maliyesinde Konsey ile tam eşitliğe doğru atılan niteliksel bir adımdır.

Yasal İşlemler

Olağan yasama usulü (Madde 289 ve 294 TFEU)

Kapsam

Lizbon Antlaşması, özellikle adalet, özgürlük ve güvenlik alanı ile tarım alanında olmak üzere 40 yasal dayanak daha ekledi; bu temellere göre artık Parlamento, Konsey ile eşit koşullar altında yasama işlemlerine karar veriyor. Dolayısıyla, daha önce ortak karar usulü olarak adlandırılan olağan yasama usulü, 85 hukuki dayanak için geçerlidir. Olağan yasama prosedürü, Konsey'de nitelikli çoğunluk oyu (QMV) içerir (TFEU Madde 294). Ancak, Konsey'de oybirliği gerektiren doğrudan vergilendirmeye ilgili maliye politikası veya aile hukukunun ulus-ötesi yönleri gibi birçok önemli alan için geçerli değildir.

Prosedür

Olağan yasama prosedürü, önceki ortak karar prosedürüyle aynı adımları izler. Bununla birlikte, TFEU'nun metni, özellikle Konsey ve Parlamentonun bu prosedürdeki eşit rolünün altını çizmek amacıyla önemli ölçüde değişmiştir.

Komisyon önerisi

Parlamentoda ilk konferans

Parlamento pozisyonunu basit çoğunlukla kabul eder.

Konsey'de ilk toplantı

Konsey pozisyonunu QMV aracılığıyla benimser. Sosyal güvenlik, polis ve cezai konularda adli iş birliği alanlarında, teklif, bir Üye Devletin talebi üzerine Avrupa Konseyi'ne sunulabilir (TFEU'nun 48. ve 82. maddeleri) ve Avrupa Konseyi, konuyu Konsey'e devredene kadar (en geç dört ay sonra) olağan yasama prosedürünü askıya alır. 82. madde söz konusu olduğunda, en az dokuz Üye Devlet, güçlendirilmiş iş birliği kapsamında müzakerelere devam etmeye karar verebilir (TEU Madde 20 ve TFEU Madde 326-334). Konseyin Parlamentonun tutumunu onaylaması halinde, yasa Parlamentonun tutumuna uygun olan metinle kabul edilir.

Parlamento'da ikinci toplantı

Parlamento, Konseyin görüşünü alır ve karar alması için üç ayı vardır. Bu nedenle:

- Teklifin Konsey tarafından değiştirildiği şekliyle onaylanması veya karar alınmaması; her iki durumda da, Konsey tarafından değiştirilen kanun kabul edilir;
- Konseyin görüşünü üyelerinin salt çoğunluğuyla reddetmek; kanunun kabul edilmemesi ve prosedürün sona ermesi;
- Üyelerin salt çoğunluğuyla, Konsey'in tutumundaki değişiklikleri kabul etmek ve bunları daha sonra görüş almak üzere Komisyon ve Konsey'e sunmak.

Konseyde ikinci toplantı

- Konsey, Parlamento değişikliklerini nitelikli çoğunlukla ve Komisyon'un olumsuz görüş bildirdiği değişiklikleri oybirliğiyle oylayarak, Parlamento'nun tüm değişikliklerini aldıktan sonra en geç üç ay içinde onaylarsa, kanun kabul edilir.
- Aksi takdirde Uzlaştırma Komitesi altı hafta içinde toplanır.

Uzlaştırma

- Uzlaştırma Komitesi, Komisyonun yardım ettiği eşit sayıda Konsey ve Parlamento Temsilcisinden oluşur. Parlamentonun ve Konseyin pozisyonlarını değerlendirir ve Konsey temsilcilerinin QMV'si ve Parlamento temsilcilerinin çoğunluğu tarafından desteklenen ortak bir metin üzerinde anlaşmaya varmak için altı haftası vardır.
- Komitenin son tarihe kadar ortak bir metin üzerinde anlaşmaya varamaması halinde prosedür durdurulur ve kanun kabul edilmez.
- Böyle bir durumda, ortak metin onay için Konsey ve Parlamento'ya gönderilir.

Prosedürün sonuçlandırılması (üçüncü toplantı)

- Konsey ve Parlamentonun ortak metni onaylamak için altı haftaları var. Konsey nitelikli çoğunlukla, Parlamento ise kullanılan oyların çoğunluğuyla karar alır.
- Konsey ve Parlamentonun ortak metni onaylaması durumunda kanun kabul edilir.
- Kurumlardan herhangi birinin son başvuru tarihine kadar onaylamaması durumunda prosedür durdurulur ve kanun kabul edilmez.

Son birkaç yılda, Konsey ile Parlamento arasındaki resmi olmayan müzakerelere dayanan ilk görüşme anlaşmalarının sayısı önemli ölçüde arttı. Bazı köprü maddeleri, Avrupa Konseyi'nin olağan prosedürün uygulanmasını bundan muaf tutulan alanlara genişletmesine izin verir (örneğin, sosyal politika: Madde 153(2)).

Danışma prosedürü

Konsey, bir karar almadan önce Parlamentonun ve gerekirse Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ile Bölgeler Komitesinin görüşlerini dikkate almalıdır. Böyle bir istişarede bulunulmaması, eylemi yasa dışı kıldığından ve Adalet Divanı tarafından iptal edilebilir hale geldiğinden, bunun yapılması gerekmektedir (bkz. 138 ve 139/79 sayılı davalardaki karar). Konsey teklifte esaslı bir değişiklik yapmak istediğinde Parlamente'ya yeniden danışmak gerekir (Dava 65/90'daki karar).

Onay prosedürü

Kapsam

Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinin bir sonucu olarak, rıza prosedürü, TFEU'nun 352. maddesinde (eski TEC 308. maddesi) belirtildiği gibi, özellikle yatay bütçe esnekliği maddesi için geçerlidir. Diğer örnekler ayrımcılıkla mücadele eylemi (TFEU Madde 19(1)) ve Birliğe üyeliktir (TEU Madde 49 ve 50). Buna ek olarak, ortaklık anlaşmaları (TFEU Madde 217), Birliğin AİHS'ye katılımı (TEU Madde 6(2) TEU) ve bütçeyle ilgili önemli sonuçlar içeren veya olağan yasama prosedürünün uygulandığı alanlarla ilgili belirli bir kurumsal çerçeve oluşturan anlaşmalar için Parlamente'nun onayı gerekmektedir (Madde 218(6) TFEU).

Prosedüre

Parlamento, Konsey tarafından gönderilen bir kanun taslağını görüşür; taslağın onaylanıp onaylanmayacağına (değişiklik yapamaz) kullanılan oyların salt çoğunluğuyla karar verir. Antlaşma, Parlamente'ya Komisyonun teklifini değerlendirme prosedürünün önceki aşamalarında herhangi bir resmi rol vermemektedir, ancak kurumlar arası düzenlemelerin bir sonucu olarak Parlamente'yu gayri resmi olarak dahil etmek bir uygulama haline gelmiştir (bkz. Parlamente'nun Prosedür Kuralları).

Bütçe Prosedürü (1.2.5)

Randevu İşlemleri

Parlamento, Komisyon Başkanı'nı seçer (Madde 14(1) TEU) (1.3.8).

Avrupa Konseyi, nitelikli çoğunlukla hareket ederek, Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisini atar (Madde 18(1) TEU).

Nitelikli çoğunlukla hareket eden Konsey şunları kabul eder:

- Gelecek dönem başkanıyla ortak mutabakata varılarak Komisyon Üyeleri olarak atanmayı teklif ettiği diğer kişilerin listesi (Madde 17(7) TEU).

Konsey şu listeyi kabul eder:

- Sayıştay üyeleri (Madde 286 TFEU), Parlamente'ya danıştıktan sonra ve Üye Devletler tarafından önerilen öneriler uyarınca;
- Bölgeler Komitesi ile Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'nin üyeleri ve yedek üyeleri, her Üye Devlet tarafından yapılan tekliflere uygun olarak oluşturulur (TFEU'nun 301, 302 ve 305. maddeleri).

Parlamento, Avrupa Ombudsmanını seçer (TFEU Madde 228).

Uluslararası Anlaşmaların Sonuçlandırılması

Tüzel kişilik kazanan Birlik, artık uluslararası anlaşmalar akdedebilir (TFEU'nun 218. maddesi). Lizbon Antlaşması, Ortak Ticaret Politikası alanında ve politikaları AB içerisinde olağan yasama prosedürünün kapsamına giren tüm alanlarda imzalanan tüm anlaşmalarda Avrupa Parlamentosu'nun onayını gerektirmektedir. Konsey, ortaklık ve katılım anlaşmaları, Birliğin kültürel ve dilsel çeşitliliğine zarar verme riski taşıyan anlaşmalar ve iç sözleşmelerin kabulü için oybirliğinin gerekli olacağı alanlardaki anlaşmalar hariç, QMV yoluyla karar verir.

- Prosedür: Komisyon veya Birliğin Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi (HR) Konseye tavsiyeler sunar, Konsey müzakerelerin yetkisini tanımlar ve müzakereleri yürütmek üzere Birlik müzakerecisini (Komisyondan veya İK'dan) atar. Avrupa Parlamentosu prosedürün tüm aşamalarında derhal ve tam olarak bilgilendirilmelidir (Madde 218(10)).
- Karar: Konsey, yukarıda belirtilen alanlar dışında QMV tarafından.
- Parlamentosunun rolü: çoğu anlaşmaya onay vermek, yalnızca dış politika ve güvenlik politikası alanına giren anlaşmalar için istişarede bulunmak.

Yarı Anayasal İşlemler

Öz kaynaklar sistemi (TFEU Madde 311)

- Teklif: Komisyon;
- Parlamentosunun rolü: danışma;
- Karar: Konsey, oybirliğiyle, Üye Devletlerin kendi anayasal gerekliliklerine uygun olarak kabul etmesine tabidir.

Parlamentosunun doğrudan genel oyla seçilmesine ilişkin hükümler (TFEU Madde 223).

- Teklif: Parlamento;
- Karar: Konsey, Parlamentosunun onayını aldıktan sonra oybirliğiyle ve öneriyi Üye Devletlere anayasal gerekliliklerine göre kabul etmeleri için tavsiye ettikten sonra.

Avrupa Parlamentosu Üyeleri Tüzüğü'nün (TFEU Madde 223(2)) ve Ombudsman Tüzüğü'nün (TFEU Madde 228(4)) kabul edilmesi.

- Teklif: Parlamento;
- Komisyonun rolü: görüş;
- Konseyin rolü: rıza (Üyeler veya eski Üyeler için vergi düzenlemelerini düzenleyen kurallar veya koşullar hariç, nitelikli çoğunluk ile; bu durumda oybirliği geçerlidir);
- Karar: Parlamento.

Adalet Divanı Statüsüne İlişkin Protokolde Değişiklik (TFEU Madde 281)

- Teklif: Adalet Divanı (Komisyona danışılarak) veya Komisyon (Adalet Divanına danışılarak);
- Karar: Konsey ve Parlamento (olağan yasama usulü).

Avrupa Parlamentosunun Rolü

2000 yılındaki Hükümetler-arası Konferansta (IGC) Parlamento, olağan yasama (eski adıyla 'ortak karar') prosedürünün uygulanacağı alanların genişletilmesine yönelik çeşitli önerilerde bulundu. Parlamento ayrıca, oybirliğinden nitelikli çoğunluğa geçiş olması durumunda ortak kararın otomatik olarak uygulanması gerektiği yönündeki görüşünü de defalarca dile getirdi. Nice Antlaşması bu görüşü onayladı ancak nitelikli çoğunluk ve ortak kararı tam olarak uyumlu hale getirmedi. Sonuç olarak prosedürlerin basitleştirilmesi konusu, Avrupa'nın Geleceği Sözleşmesi'nde ele alınan temel unsurlardan biriydi. İş birliği ve istişare usullerinin kaldırılması, ortak

karar usulünün basitleştirilerek tüm yasama alanını kapsayacak şekilde genişletilmesi ve onay usulünün uluslararası anlaşmaların onaylanmasıyla sınırlandırılması önerildi. Bu iyileştirmelerin çoğu Lizbon Antlaşması ile hayata geçirildi. Atamalarla ilgili olarak, Lizbon Antlaşması, bir miktar düzenleme sağlanmasına rağmen, çok çeşitli farklı prosedürlere son vermeyi başaramadı. Oybirliği bazı durumlarda hala uygulanıyor ve siyasi tartışmalara yol açarak Parlamentonun etkisini azaltıyor. Özellikle Nice Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra, Komisyon Başkanının atanmasında oybirliğinden nitelikli çoğunluğa geçilmesiyle ilerleme sağlandı. Lizbon Antlaşması ayrıca Komisyon Başkanının Parlamento tarafından seçilmesine de olanak sağlamaktadır. Parlamentoya uygun istişarelerin ardından gelecek dönem Başkanının atanması sırasında Avrupa seçimlerinin sonuçları dikkate alınmalıdır. Bu, Avrupa Komisyonu'nun siyasi meşruiyetini ve hesap verebilirliğini vurgulamaktadır. 2014 yılında Avrupa Parlamentosu seçimlerinden sonra bu hükümler ilk kez uygulamaya konuldu. Avrupa Konseyi, Jean-Claude Juncker'i Avrupa Komisyonu Başkanı olarak atamayı kabul etti çünkü Avrupa Halk Partisi (EPP), seçimlerden sonra Avrupa Parlamentosu'ndaki en büyük gruptu.

5) Yetki Devri İlkesi

Avrupa Birliği'nin münhasır yetkiye sahip olmadığı alanlarda, Avrupa Birliği Antlaşması'nda ortaya konulan yetki devri ilkesi, Üye Devletler yerine Birlik tarafından eyleme geçilmesinin tercih edildiği koşulları tanımlar.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 5(3) maddesi ve yetki devri ve orantılılık ilkelerinin uygulanmasına ilişkin Protokol (No 2).

Hedefler

Yetki devri ve orantılılık ilkeleri AB'nin yetkilerinin kullanımını yönetir. AB'nin münhasır yetkisine sahip olmadığı alanlarda, yetki devri ilkesi, Üye Devletlerin karar alma ve eyleme geçme yeteneğini korumayı amaçlar ve bir eylemin hedeflerine Üye Devletler tarafından yeterince ulaşılamadığında Birliğin müdahalesine izin verir, ancak bu ilke, 'Önerilen eylemin ölçeği ve etkileri nedeniyle' Birlik düzeyinde daha iyi bir şekilde gerçekleştirilebilir. AB Antlaşmalarında bu ilkeye atıf yapılmasının amacı aynı zamanda TEU'nun 10 (3) maddesinde atıfta bulunulan yakınlık ilkesine uygun olarak yetkilerin vatandaşlara mümkün olduğu kadar yakın bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır.

Kökeni ve Tarihçesi

Yetki devri ilkesi, 1992 yılında imzalanan TEU tarafından resmi olarak koruma altına alınmıştır: Avrupa Topluluğu'nu (AT) kuran Antlaşmada bu ilkeye bir atıf içermektedir. 1986'da imzalanan Avrupa Tek Senedi, yetki devri kriterini zaten çevre politikasına dahil etmişti; ancak buna açıkça bu şekilde atıfta bulunulmamıştı. Avrupa Toplulukları İlk Derece Mahkemesi, 21 Şubat 1995 tarihli kararında (T-29/92), yetki devri ilkesinin, TEU'nun yürürlüğe girmesinden önce Topluluk eyleminin yasallığının test edilmesi gereken genel bir hukuk ilkesi olmadığına karar vermiştir. 1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması, TEC'in 5. maddesinin ikinci paragrafında ikincillik ilkesine yapılan atıfların metnini değiştirmeden, TEC'e yetki devri ve orantılılık ilkelerinin uygulanmasına ilişkin bir Protokol eklemiştir (bundan sonra '1997 protokolü' olarak anılacaktır). Daha önce Edinburgh'daki 1992 Avrupa Konseyi'nde üzerinde mutabakata varılan yetki devri ilkesinin uygulanmasına yönelik genel yaklaşım, böylece yasal olarak bağlayıcı hale geldi ve yetki devri protokolü aracılığıyla adli incelemeye tabi hale geldi.

2007 yılında imzalanan, TEU ve TEC'de değişiklik yapan Lizbon Antlaşması, yetki devri ilkesini TEU'nun 5(3) maddesine dahil etmiş ve metnini korurken TEC'in ilgili hükmünü yürürlükten kaldırmıştır. Ayrıca yetki devri ilkesinin bölgesel ve yerel boyutuna da açık bir atıf yapılmıştır. Dahası, Lizbon Antlaşması 1997 protokolünü yeni bir 2 No'lu Protokol ile değiştirdi; temel fark, yetki devri ilkesine uyumun sağlanmasında ulusal parlamentoların yeni rolüydü.

Tanım

Yetki devri ilkesinin genel amacı, daha düşük bir otoritenin daha yüksek bir organa karşı veya yerel bir otoritenin merkezi hükümete karşı bir dereceye kadar bağımsızlığını garanti etmektir. Bu nedenle, federal devletlerin anayasal temelini oluşturan bir ilke olan, yetkilerin çeşitli düzeyleri arasında paylaşılmasını içerir. AB bağlamında uygulandığında yetki devri ilkesi, Birliğin münhasır olmayan yetkilerinin kullanımını düzenlemeye hizmet eder. Bir sorunun Üye Devletler tarafından merkezi, bölgesel veya yerel düzeyde etkili bir şekilde ele alınabildiği durumlarda Birliğin müdahalesini dışlar. Birlik, yetkilerini yalnızca Üye Devletlerin önerilen bir eylemin hedeflerine tatmin edici bir şekilde ulaşamadıkları ve eylemin Birlik düzeyinde gerçekleştirilmesi halinde katma değer sağlanabildiği durumlarda kullanma hakkına sahiptir.

TEU Madde 5(3) uyarınca, yetki devri ilkesine uygun olarak Birlik kurumlarının müdahalesinin üç önkoşulu vardır: (a) ilgili alan Birliğin münhasır yetkisi kapsamına girmemektedir (yani münhasır olmayan yetki);(b) Önerilen eylemin hedeflerine Üye Devletler tarafından yeterince ulaşılamıyorsa (yani gereklilik); (c) dolayısıyla eylem, ölçeği veya etkileri nedeniyle Birlik tarafından daha başarılı bir şekilde uygulanabilir (yani katma değer).

Kapsam

Birlik yetkilerinin sınırlarının belirlenmesi

Yetki devri ilkesi yalnızca yetkinin Birlik ile Üye Devletler arasında paylaşıldığı alanlar için geçerlidir. Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinin ardından, Birliğe verilen yetkilerin sınırları daha kesin bir şekilde çizildi: Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) Birinci Kısım, Başlık I (2007'de imzalandı ve yürürlüğe girdi) 2009'da Birliğin yetkilerini üç kategoriye (münhasır, paylaşılan ve destekleyici) ayırıyor ve üç kategorinin kapsadığı alanları listeliyor.

Geçerli olduğu yerler

Yetki devri ilkesi tüm AB kurumları için geçerlidir ve özellikle yasama prosedürleri açısından pratik öneme sahiptir. Lizbon Antlaşması, yetki devri ilkesine uygunluğu denetlemede hem ulusal parlamentoların hem de Adalet Divanının rolünü güçlendirmiştir. Bu, yalnızca yetki devri ilkesinin ulus-altı boyutuna açık bir atıf yapmakla kalmamış, aynı zamanda Avrupa Bölgeler Komitesi'nin rolünü güçlendirmiş ve ulusal parlamentoların takdirine bağlı olarak, ön 'erken uyarı' mekanizmasıyla yasama yetkisine sahip bölgesel parlamentoların da dahil olmasını mümkün kılmıştır.

Ulusal parlamento incelemesi

ABA'nın 5(3) maddesinin ikinci bendi ve 12(b) maddesine uygun olarak, ulusal parlamentolar, 2 No'lu Protokol'de belirtilen prosedüre uygun olarak yetki devri ilkesine uyumu denetler. Yukarıda bahsedilen ön 'erken uyarı' mekanizması uyarınca, herhangi bir ulusal parlamentonun veya ulusal bir parlamentonun herhangi bir meclisinin, Avrupa Parlamentosu Başkanlarına, Konseye ve Komisyona söz konusu taslağın yetki devri ilkesine neden uymadığını düşündüğünü belirten gerekçeli bir görüş göndermek üzere yasama kanun taslağının iletildiği tarihten itibaren sekiz hafta süresi vardır. Gerekçeli görüşler, ulusal parlamentolara tahsis edilen oyların en az üçte birini (iki meclisli parlamentolar için meclis başına bir oy ve tek meclisli sistem için iki oy) temsil ediyorsa,

taslağın yeniden gözden geçirilmesi gerekir ("sarı kart"). Yasama kanun taslağını hazırlayan kurum, bu kararın gerekçelerini belirterek, kanun hükmünde kararnamenin sürdürülmesine, değiştirilmesine veya geri çekilmesine karar verebilir. Cezai konularda polis iş birliği veya adli iş birliğine ilişkin kanun tasarıları için baraj daha düşüktür (oyların dörtte biri). Olağan yasama usulü bağlamında, ulusal parlamentolara tahsis edilen oyların en azından salt çoğunluğunun, bir yasama işlemine ilişkin teklifin yetki devri ilkesine uygunluğuna itiraz etmesi ve Komisyon'un teklifini sürdürmeye karar vermesi halinde, konu, ilk görüşmede karar verecek olan yasa koyucuya (Parlamento ve Konsey) sunulur. Yasa koyucu, yasama teklifinin yetki devri ilkesine uygun olmadığı kanaatine varırsa, Konsey üyelerinin yüzde 55'inin çoğunluğuna veya Avrupa Parlamentosu'nda kullanılan oyların çoğunluğuna ("turuncu kart") bağlı olarak teklifi reddedebilir. Bugüne kadar üç kez 'sarı kart' prosedürü uygulandı, 'turuncu kart' prosedürü ise hiç kullanılmadı. Mayıs 2012'de, ilk 'sarı kart', Komisyon'un, yerleşme özgürlüğü ve hizmet sunma özgürlüğü ('Monti II') kapsamında toplu eylemde bulunma hakkının kullanılmasına ilişkin düzenleme önerisine ilişkin olarak verildi. Toplamda 40 ulusal parlamento veya meclisten 12'si teklifin içeriğinin yetki devri ilkesiyle tutarlı olmadığı kanaatindeydi. Komisyon, yetki devri ilkesinin ihlal edilmediği görüşünde olmasına rağmen sonuçta teklifini geri çekti. Ekim 2013'te, Avrupa Savcılığı'nın kurulmasına ilişkin yönetmelik teklifinin sunulmasının ardından 11 Üye Devletin 14 ulusal parlamento meclisi tarafından yeni bir 'sarı kart' verildi. Komisyon, ulusal parlamentolardan alınan gerekçeli görüşleri inceledikten sonra, yetki devri ilkesine uygun olduğunu ileri sürerek önerinin sürdürülmesine karar verdi. Mayıs 2016'da, 11 Üye Devletteki 14 oda, işçilerin görevlendirilmesine ilişkin direktifin revizyonuna yönelik teklife karşı üçüncü bir 'sarı kart' çıkardı. İşçilerin görevlendirilmesinin tanımı gereği ulus-ötesi bir konu olması nedeniyle yetki devri ilkesini ihlal etmediği göz önüne alındığında, Komisyonun teklifini sürdürmek için geniş nedenleri var. Avrupa Birliği Parlamentolarının Birlik İşleri Parlamenter Komiteleri Konferansı (COSAC), ulusal parlamentoların yetki devri kontrolüyle ilgili bilgileri paylaşımları için yararlı bir platform görevi görür. Ayrıca Avrupa Bölgeler Komitesi tarafından yürütülen Yetki Takibi İzleme Ağı (SMN), yerel ve bölgesel yönetimler ile AB kurumları arasında bilgi alışverişini kolaylaştırıyor. SMN üyeleri, AB'deki bölgesel parlamentoları ve yasama yetkisine sahip hükümetleri, yasama yetkisi olmayan yerel ve bölgesel yönetimleri ve yerel yönetim birliklerini içermektedir. Ayrıca Avrupa Bölgeler Komitesi ulusal delegasyonlarına ve ulusal parlamentoların odalarına da açıktır.

Avrupa'nın Geleceği Konferansı

Mart 2017'de Komisyon, Daha İyi Düzenleme gündeminin ve özellikle Komisyon Başkanı Juncker'in teknik incelemesi tarafından başlatılan Avrupa'nın geleceğine ilişkin tartışmanın bir parçası olarak, yetki devri, orantılılık ve daha azını daha verimli bir şekilde yapma konusunda özel bir Görev Gücü oluşturdu. Görev Gücünün amacı 1) yetki devri ve orantılılık ilkelerinin nasıl daha iyi uygulanabileceği konusunda tavsiyelerde bulunmak; 2) işin yeniden devredilebileceği veya AB ülkelerine kesinlikle iade edilebileceği politika alanlarını belirlemek; ve 3) bölgesel ve yerel otoriteleri AB politikalarının oluşturulması ve uygulanmasına daha iyi dahil etmenin yollarını bulmak. Komisyon, Görev Gücü tarafından verilen tavsiyelere dayanarak, AB politika yapımında yetki devri ve orantılılık ilkelerinin rolünü güçlendirmeyi amaçlayan yetki devri paketini Ekim 2018'de yayınladı. Görev Grubu'nun dikkate aldığı ana tavsiyelerden biri, Komisyon'un daha iyi düzenleme kılavuzuna yetki devri ve orantılılığın değerlendirilmesi için bir tablonun dahil edilmesi ve bu tablonun, Komisyon'un bulgularını etki değerlendirmeleri ve açıklayıcı notlarda sunmak için kullanılmasıydı. Parlamento Başkanları, Konsey ve Komisyon tarafından imzalanan Avrupa'nın Geleceği Konferansına İlişkin Ortak Deklarasyon uyarınca, yetki devri ve orantılılık ilkeleri de Avrupa'nın Geleceği Konferansı'nda ilgi odağı haline geldi.

Yargısal denetim

Yetki devri ilkesine uygunluk, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nda açılan bir dava aracılığıyla geriye dönük olarak (yasama kanununun kabul edilmesinin ardından) incelenebilir. Ancak Birlik Kurumları bu prensibin uygulanmasında geniş takdir yetkisine sahiptir. Mahkeme, C-84/94 ve C-233/94 sayılı davalardaki kararında, ikincillik ilkesine uygunluğun, TFEU'nun 296. maddesi uyarınca Birlik tasarruflarının nedenlerini belirtme zorunluluğunun kapsadığı koşullardan biri olduğunu tespit etmiştir. Bu şart, beyanların okunmasıyla ilkeye uyulduğu açıkça anlaşıldığı takdirde karşılanmış olur. Daha yeni bir kararda (C-547/14 Davası, Philip Morris, paragraf 218), Mahkeme, Birlik yasa koyucusunun, ayrıntılı beyana dayanarak, teklif edilen eylemin amacının şu şekilde değerlendirilebileceğini değerlendirme hakkına sahip olup olmadığının doğrulanması gerektiğini yeniden teyit etmiştir: Birlik düzeyinde daha iyi bir başarı elde edilebilir'. Usuli güvenceler ve özellikle yetki devrine ilişkin gerekçeleri belirtme yükümlülüğü ile ilgili olarak Mahkeme, bu yükümlülüğe uyulmasının 'yalnızca ihtilaflı eylemin lafzına göre değil, aynı zamanda bağlamına ve bireysel davanın koşullarına da atıf yapılarak değerlendirilmesi gerektiğini' hatırlatmıştır. (madde 225).

Üye Devletler, kendi hukuk sistemlerine uygun olarak, ulusal parlamentoları veya onun bir meclisi adına yetki devri ilkesinin ihlali gerekçesiyle bir yasama işlemine karşı Divan önünde iptal davası açabilirler. Avrupa Bölgeler Komitesi de kendisine danışılması şartıyla TFEU'nun yasal düzenlemelerine karşı bu tür davalar açabilir.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Parlamento yetki devri kavramının kışkırtıcısıydı ve 14 Şubat 1984'te Avrupa Birliği Antlaşması taslağını kabul ederken, Antlaşmanın Birliğe Üye Devletlerin yetkileriyle eş zamanlı bir yetki verdiği durumlarda, Üye Devletler, Birlik yasa çıkarmadığı sürece harekete geçebilirdi. Ayrıca, Topluluğun yalnızca tek tek devletlerin ayrı ayrı hareket etmesinden daha etkili bir şekilde ortaklaşa üstlenilebilecek riskleri gerçekleştirmek için hareket etmesi gerektiğini vurguladı. Parlamento, bu önerileri birçok kararda (örneğin 23 Kasım ve 14 Aralık 1989, 12 Temmuz ve 21 Kasım 1990 ve 18 Mayıs 1995 kararlarında) yineleyecek ve bu kararlarda yetki devri ilkesine desteğini yeniden teyit edecekti.

Kurumlar-arası Anlaşmalar

Parlamento, yetki devri ilkesinin uygulanmasına ilişkin olarak Antlaşmalar kapsamındaki rolünü yerine getirmek için bir dizi tedbir kabul etti. Usul Kurallarının 43. maddesi uyarınca, 'bir yasama işlemine ilişkin teklifin incelenmesi sırasında Parlamento, bu teklifin yetki devri ve orantılılık ilkelerine uyup uymadığına özellikle dikkat eder'. Hukuk İşleri Komitesi, yetki devri ilkesine uygunluğun izlenmesinden yatay olarak sorumlu olan parlamento komitesidir. Bu bağlamda, Komisyon'un yetki devri ve orantılılık konusundaki yıllık raporları hakkında düzenli olarak bir rapor hazırlamaktadır. 25 Ekim 1993 tarihinde Konsey, Parlamento ve Komisyon, üç kurumun bu alanda kararlı adımlar atma konusundaki istekliliğini açıkça gösteren kurumlar arası bir anlaşma imzaladı. Böylece yetki devri ilkesine uymayı taahhüt ettiler. Anlaşma, yetki devri ilkesinin uygulanmasını düzenleyen prosedürler aracılığıyla, Antlaşmalar tarafından Birlik kurumlarına verilen yetkilerin, Antlaşmalarda ortaya konulan hedeflere ulaşılabilmesi için kullanılmasına yönelik düzenlemeler ortaya koymaktadır. Komisyon, yetki devri ilkesini dikkate almayı ve buna uyulduğunu göstermeyi üstlendi. Aynı durum, kendilerine verilen yetkiler bağlamında Parlamento ve Konsey için de geçerlidir. Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği Konseyi ve Avrupa Daha İyi Yasa Yapma Komisyonu arasındaki 13 Nisan 2016 tarihli kurumlar arası anlaşmanın (Aralık 2003 Anlaşması ve Kasım 2005 Etki Değerlendirmesine İlişkin Kurumlar-arası Ortak Yaklaşımın yerine geçen) hükümleri uyarınca, Komisyon; açıklayıcı notunda, önerilen önlemlerin yetki devri ilkesi ışığında nasıl gerekçelendirildiğini açıklamalı ve bunu etki değerlendirmelerinde dikkate almalıdır. Ayrıca, 20 Kasım 2010 tarihli Çerçeve Anlaşması'nın

imzalanmasıyla Parlamento ve Komisyon, ulusal parlamentoların yetki devri ilkesine uygunluğu denetleme yetkisini kullanmasını kolaylaştırmak amacıyla ulusal parlamentolarla işbirliği yapmayı taahhüt etmiştir.

Avrupa Parlamentosu Kararları

Parlamento, 13 Mayıs 1997 tarihli kararında yetki devri ilkesinin bağlayıcı bir yasal ilke olduğu yönündeki görüşünü zaten açıkça ortaya koymuş, ancak bunun uygulanmasının AB'nin münhasır yetkisini kullanmasına engel olmaması veya topluluk müktesebatını sorgulamak için bir bahane olarak kullanılmaması gerektiğine dikkat çekmişti. Parlamento, 8 Nisan 2003 tarihli kararında, Avrupa'nın Geleceği Konvansiyonu'nun ulusal parlamentolar tarafından bölgede bir 'erken uyarı' mekanizması kurulmasına ilişkin önerilerini dikkate alarak, yetki devri konusundaki anlaşmazlıkların tercihen siyasi düzeyde çözülmesi gerektiğini ekledi. Bu mekanizma aslında Lizbon Antlaşması'na dahil edilmiştir. Parlamento, 13 Eylül 2012 tarihli kararında, yetki devri ve orantılılık ilkeleri ışığında yasama tekliflerinin incelenmesine ulusal parlamentoların daha yakın katılımını memnuniyetle karşıladı ve ulusal parlamentoların yetki devri kontrol mekanizmalarına katılımının önündeki engelleri hafifletmeye yönelik her türlü yolun araştırılması gerektiğini önerdi.

Parlamento, 18 Nisan 2018 tarihli kararında, ulusal parlamentolar tarafından sunulan gerekçeli görüşlerin sayısındaki keskin artışa dikkat çekti; bu, onların Birliğin karar alma sürecine artan katılımını ortaya koyuyor. Aynı zamanda ulusal parlamentoların 'yeşil kart' prosedürünü kullanarak daha proaktif bir rol benimseme konusundaki ilgisini de memnuniyetle karşıladı. Bu bağlamda, yeni kurumsal ve idari yapılar oluşturulmadan, ulusal parlamentoların yasama sürecine katılımını sağlayan mevcut araçların tam olarak kullanılması önerildi. Parlamento, Avrupa'nın geleceğine ilişkin tartışmanın durumuna ilişkin 13 Şubat 2019 tarihli kararında, yerel yönetimlerin ve özellikle yasama yetkisine sahip bölgesel parlamentoların temel rolünü vurguladı. Aynı zamanda Görev Gücü'nün yetki devri, orantılılık ve daha azını daha etkili bir şekilde yapma konusundaki tavsiyelerini de dikkate aldı ancak bunların çoğunun, özellikle ulusal parlamentoların rolü ve erken uyarı sisteminde reform yapılması ihtiyacına ilişkin tavsiyelerinin Parlamento tarafından zaten vurgulandığına dikkat çekti. Parlamento, 24 Haziran 2021 tarihli kararında, yerel ve bölgesel otoritelerin AB mevzuatının yaklaşık %70'ini uyguladığını ve kullandığını belirtti ve Komisyon'u, onları istişare süreçlerine daha iyi dahil etmeye ve karar alma süreci boyunca yetki devri ve orantılılık ilkelerinin uygulanmasını değerlendirmek için bir 'model tablo' entegre etmeye çağırdı. Parlamento ayrıca, yetki devri kontrol mekanizması prosedürünün mevcut yapısının, ulusal parlamentoların, kısa teslim tarihlerine sahip teknik ve hukuki değerlendirmelere aşırı miktarda zaman ayırmasıyla sonuçlandığını ve bunun da Avrupa siyaseti hakkında daha derin bir siyasi tartışma yürütme hedefini karmaşık hale getirdiğini vurguladı.

EK 4-AB KURUMLARI VE ORGANLARI

1) Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD)

Avrupa Birliği Adalet Divanı, AB'nin yedi kurumundan biridir. İki hukuk mahkemesinden oluşur: Adalet Divanı ve Genel Mahkeme. Avrupa Birliği'nin yargı yetkisinden sorumludur. Mahkemeler, AB'deki birincil ve ikincil AB hukukunun doğru şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlar. AB kurumlarının tasarruflarının yasallığını inceler ve Üye Devletlerin birincil ve ikincil hukuk kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğine karar verirler. Adalet Divanı aynı zamanda ulusal yargıçlar tarafından talep edilmesi halinde AB hukukunun yorumlarını da sağlamaktadır.

Adalet Divanı

Yasal Dayanak

- Avrupa Birliği Antlaşması'nın (ABA) 19. maddesi, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (ABİHA) 251 ila 281. maddeleri, Avrupa Birliği Antlaşması'nın 136. maddesi ve Avrupa Birliği Adalet Divanı Statüsüne İlişkin Antlaşmalara Ekli 3 No'lu Protokol ("Tüzük");
- Avrupa Birliği Adalet Divanı Statüsüne ilişkin 3 No'lu Protokolü değiştiren 16 Aralık 2015 tarih ve (AB, Euratom) 2015/2422 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü;
- AB Bütçesi.

Bileşimi ve Tüzüğü

Üyelik

Üye sayısı (TEU Madde 19 ve TFEU Madde 252)

Her Üye Devlet (27) için bir yargıç. Mahkemeye 11 başsavcı yardımcı olmaktadır. Adalet Divanı Yargıçları kendi aralarından yenilenebilir üç yıllık bir dönem için bir Başkan ve bir Başkan Yardımcısı seçerler.

Gereklilikler (TEU Madde 19 ve TFEU Madde 253)

- Hakimler ve savcılar, kendi ülkelerindeki en yüksek yargı makamlarına veya tanınmış yetkinliğe sahip hukuk danışmanlarına atanmak için gereken niteliklere sahip olmalıdır;
- Onların bağımsızlığı şüpheye yer bırakmayacak şekilde olmalıdır.

Randevu prosedürü (TFEU Madde 253)

Hâkimlerin ve başsavcılarının görev sürelerinin sona ermesi yaklaşırken, Üye Devlet hükümetlerinin temsilcileri, adayların uygunluğunu gelecek hakkında görüş bildirmekten sorumlu bir panele danıştıktan sonra, ortak mutabakatla Adalet Divanı'na hâkimler veya başsavcılar atanmasına devam etmektedir. (TFEU Madde 255).

Makamın özellikleri

Süre (TFEU Madde 253 ve Tüzük)

Altı yıl. Her üç yılda bir kısmi değişiklik, yargıçların ve başsavcılarının yarısı dönüşümlü olarak atanır. Emekli olan yargıçlar ve savcılar yeniden atanabilirler.

Ayrıcalıklar ve dokunulmazlıklar (Tüzük)

Hakimler ve savcılar yasal işlemlerden muaftır. Görevleri sona erdikten sonra da, resmi sıfatlarıyla yaptıkları işlemler bakımından dokunulmazlıktan yararlanmaya devam ederler. Ancak Mahkemenin oybirliğiyle alacağı kararla görevden alınabilirler.

Yükümlülükler (Yasa)

Yargıçlar ve savcılar:

- Görevlerine başlamadan önce yemin ederler (bağımsızlık, tarafsızlık ve gizliliğin korunacağına dair yemin ederler);
- Herhangi bir siyasi veya idari görevde bulunamaz veya başka bir meslekle meşgul olamaz;
- Görevlerinden kaynaklanan yükümlülüklerle saygı duyacaklarına dair taahhüt verirler.

Organizasyon ve işleyiş (TFEU Madde 253 ve Tüzük)

Kurumsal yapılandırma

Tüzük, Antlaşmalara ek olarak ayrı bir Protokolde düzenlenmelidir (TFEU Madde 281). Mahkeme, üyeleri arasından yenilenebilir üç yıllık bir dönem için Başkanını ve bir Başkan Yardımcısını seçer (3 No'lu Protokol'ün 9a maddesi). Başkan, Mahkemenin çalışmalarını yönetir ve Mahkemenin tamamının veya Büyük Dairenin duruşmalarına ve müzakerelerine başkanlık eder. Başkan Yardımcısı, Başkana görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olur ve gerektiğinde onun yerini alır. Mahkeme bir Yazı İşleri Müdürü atar. Yazı İşleri Müdürü, kurumun Genel Sekreteri olup, dairelerini Mahkeme Başkanının yetkisi altında yönetir.

Çalıştırma

Mahkeme, Konsey'in onayını gerektiren İçtüzüğünü nitelikli çoğunlukla hareket ederek belirler. Mahkeme, 27 yargıçtan oluşan tam bir Mahkeme olarak, 15 yargıçtan oluşan Büyük Dairede veya üç veya beş yargıçtan oluşan dairelerde toplanabilir. Kurum, kendi özel bölümüne (Bölüm 4) sahip olduğu AB bütçesinden finanse edilmektedir.

Başarılar

Adalet Divanı, Avrupa bütünleşme sürecinin itici gücü olduğunu kanıtlamıştır.

Genel uygulama

Costa v ENEL davasındaki 15 Temmuz 1964 tarihli kararı, Topluluk hukukunu, AB hukukunun üstünlüğü ilkesini tesis ederek, ulusal yasal hükümlerden önce gelen bağımsız bir sistem olarak tanımlamada temel nitelikteydi. Benzer şekilde, Van Gend & Loos davasındaki 5 Şubat 1963 tarihli kararı, Topluluk hukukunun Üye Devletlerin mahkemelerinde doğrudan uygulanabilir olduğu ilkesini ortaya koymuştur. İnsan haklarının korunmasına ilişkin diğer önemli kararlar arasında, Mahkemenin temel insan haklarının desteklediği genel hukuk ilkelerinin ayrılmaz bir parçası olduğunu belirttiği Nold davasındaki 14 Mayıs 1974 tarihli karar yer almaktadır.

Belirli konularda

- Yerleşme hakkı: Mahkemenin, bir Üye Devlet vatandaşının, ev sahibi ülke tarafından verilen herhangi bir oturma izninden bağımsız olarak başka herhangi bir Üye Devlette kalma hakkını onayladığı Royer davasında 8 Nisan 1976 tarihli karar;
- Malların serbest dolaşımı: 20 Şubat 1979 tarihli Cassis de Dijon davası kararı; burada Mahkeme, bir Üye Devlette yasal olarak üretilen ve pazarlanan herhangi bir ürünün prensip olarak diğer herhangi bir Üye Devletin pazarında piyasaya sürülmesine izin verilmesi gerektiğine karar vermiştir;
- Topluluğun dış yargı yetkisi: Topluluğun, Topluluk düzenlemelerinin geçerli olduğu alanlarda uluslararası anlaşmalar akdetme hakkını tanıyan, Komisyon/Konseyi davasındaki 31 Mart 1971 tarihli Avrupa Karayolu Taşımacılığı Anlaşması kararı;
- Direktifleri ulusal hukuka aktarmada başarısız olduklarında veya bunu zamanında yapmadıklarında Üye Devletlere tazminat ödeme yükümlülüğü getiren son kararlar;
- Sosyal güvenlik ve rekabete ilişkin çeşitli kararlar;
- Ortak pazarın düzgün işleyişi için hayati önem taşıyan, Üye Devletler tarafından AB hukukunun ihlal edilmesine ilişkin kararlar;
- Veri koruma: Schrems I'de (2015) Güvenli Liman ve Schrems II'de (2020) AB-ABD Gizlilik Kalkanı kararları, Avrupa hukukunun temel ilkelerini korumak amacıyla Komisyon'un Amerika Birleşik Devletleri'ne ilişkin yeterlilik kararlarını geçersiz kıldı ve güçlü bir dizi veri koruma gerekliliğinin sağlanması.

Divan'ın en büyük değerlerinden biri, Antlaşmaların katı bir şekilde yorumlanmaması, entegrasyon durumu ve Antlaşmaların kendi amaçları ışığında görülmesi gerektiği ilkesini beyan etmesi olmuştur. Bu ilke, AB'nin, kirlilikle mücadele gibi belirli Antlaşma hükümlerinin bulunmadığı alanlarda yasa koymasına izin vermiştir (13 Eylül 2005 tarihli kararla (C-176/03 Davası), aslında Mahkeme, çevrenin korunmasına ilişkin olarak izlenen hedefe ulaşmak için AB'ye 'gerekli durumlarda ceza hukuku ile ilgili önlemler alma yetkisi vermiştir. 2021 yılında Adalet Divanı'na 838 dava açıldı; bunların 567'si ön karar işlemleri, 29'u doğrudan davalar ve 232'si Genel Mahkeme kararlarına karşı yapılan itirazlardı. 547 ön karar davası, 30 doğrudan dava ve Genel Mahkeme kararlarına karşı 183 itiraz dahil olmak üzere 772 dava çözüme kavuşturuldu. En çok talebin geldiği Üye Devletler

Almanya (106), Bulgaristan (58), İtalya (46) ve Romanya (38) oldu. Ortalama yargılama süresi 16,6 aydır. 31 Aralık 2021 itibarıyla derdest 1.113 dava bulunuyordu.

Genel Mahkeme

Yasal Dayanak

TFEU'nun 254 ila 257. maddeleri, Euratom Anlaşmasının 40. maddesi ve Avrupa Birliği Adalet Divanı Statüsüne İlişkin Antlaşmalara eklenen 3 No'lu Protokolün IV. Başlığı.

Süre ve Mevzuat (TFEU Madde 254)

Üyelik

Sayı (TEU Madde 19 ve TFEU Madde 254)

TFEU'nun 254. maddesi, yargıç sayısının Mevzuat tarafından belirleneceğini öngörmektedir. En son 6 Temmuz 2016 tarihli (AB, Euratom) 2016/1192 sayılı Tüzük ile değiştirilen bu Mevzuata ilişkin 3 No'lu Protokolün 48. maddesi, Genel Mahkemenin 1 Eylül 2019'dan itibaren Üye Devlet başına iki yargıçtan (şu anda 54) oluşacağını öngörmektedir. Hâkimler, adayların hâkimlik görevlerini yerine getirmeye uygunluğu konusunda görüş bildirmekten sorumlu bir panele danışıldıktan sonra Üye Devlet hükümetlerinin ortak mutabakatı ile atanır. Görev süreleri altı yıldır ve yenilenebilir. Adalet Divanı'nın aksine, Genel Mahkeme'nin daimi başsavcılarını bulunmadığından, yargıçlardan başsavcı görevini yerine getirmeleri istenebilir.

Gerekliklikler

Adalet Divanı'ninkine aynıdır (TEU Madde 19). Genel Mahkemeye atanabilmek için adayların yüksek yargı makamına atanmanın gerektirdiği niteliklere sahip olması gerekir.

Randevu prosedürü

Adalet Divanı'nın aynısı.

Makamın özellikleri

Adalet Divanı ile aynı.

Organizasyon ve işletme

Yargıçlar kendi aralarından Başkanlarını üç yıllık bir süre için ve Yazı İşleri Müdürlerini altı yıllık bir görev süresi için atarlar; ancak Genel Mahkeme, idari ve dîşsel gereksinimleri için Adalet Divanı'nın hizmetlerinden yararlanır. Genel Mahkeme, Adalet Divanı ile mutabakata vararak kendi İçtüzüğünü oluşturur (TFEU Madde 254.5). Genel Mahkeme üç ya da beş yargıçtan oluşan dairelerde toplanır. İçtüzük, Genel Mahkemenin tam mahkeme olarak mı yoksa Büyük Dairede mi toplanacağı veya tek bir yargıçtan mı oluşacağını belirler. Genel Mahkemeye getirilen davaların %80'inden fazlası üç yargıçtan oluşan bir kurul tarafından görülüyor. İçtüzükte yapılan son değişiklikler (Nisan 2023), duruşmalar sırasında video konferans kullanımına izin vermektedir (Madde 107a İçtüzük). Aynı hukuk meselesini gündeme getiren yeni bir 'pilot dava' kavramı da (İçtüzük Madde 71a) ortaya çıkacak. Koşullar sağlanırsa vakalardan biri pilot vaka olarak belirlenebilir, diğerleri kalabilir.

Parlamento ve Konsey, belirli alanlarda açılan belirli dava veya dava kategorilerini ilk etapta dinlemek ve karara bağlamak üzere Genel Mahkemeye bağlı uzmanlaşmış mahkemeler kurabilir. Bu mahkemeleri kurmak için Parlamento ve Konsey olağan yasama usulüne göre hareket eder. 2021 yılında, Genel Mahkeme önüne 882 dava getirilmiş ve 951 dava karara bağlanmıştır; bunların 836'sı doğrudan davalarla ilgilidir (81'i Devlet yardımı ve rekabetle ilgili, 307'si fikri ve sınai mülkiyetle ilgili, 128'i AB kamu hizmetiyle ilgili ve 320'si diğer doğrudan davalarla ilgili). Yargılama masraflarını karşılayamayan bir taraf, ücretsiz hukuki yardıma başvurabilir (2021'de

70 vaka). Ortalama yargılama süresi 17,3 ay oldu. Genel Mahkeme tarafından verilen kararların %29'una Adalet Divanı'na yapılan itiraz yoluyla itiraz edildi. 31 Aralık 2021 itibarıyla derdest 1.428 dava bulunuyordu.

Eski Avrupa Birliği Kamu Hizmetleri Mahkemesi

2004 yılında kurulan Avrupa Birliği Kamu Hizmeti Mahkemesi, AB kurumları ile onların personeli arasındaki, ulusal bir mahkemenin sorumluluğunda olmayan anlaşmazlıkların karara bağlanmasından sorumluydu. Adalet Divanı hakimlerinin toplam sayısında genel bir artış olması nedeniyle, Kamu Hizmeti Mahkemesi, Avrupa Birliği ile görevlileri arasındaki anlaşmazlıklarda ilk derece Genel Yargı Mahkemesine devredilmesine ilişkin 6 Temmuz 2016 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin (AB, Euratom) 2016/1192 sayılı Tüzüğü ile 1 Eylül 2016'da feshedilmiş ve Genel Mahkemeye entegre edilmiştir. 31 Ağustos 2016 tarihinde Kamu Hizmeti Mahkemesi önünde derdest olan davalar, 1 Eylül 2016 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Genel Mahkemeye devredilmiştir. Genel Mahkeme, eski Kamu Hizmeti Mahkemesi tarafından atılan usuli adımların geçerliliğini koruyarak, o tarihte tespit edilen davalarla ilgilenmeye devam etmektedir.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

1990 gibi erken bir tarihte, Çernobil nükleer kazasının ardından alınacak sağlık önlemlerinin kabul edilmesine ilişkin yasama prosedürünün bir parçası olarak Parlamento tarafından verilen bir Adalet Divanı kararı, Parlamento'ya, yasama prosedürü kapsamındaki imtiyazlarını korumak amacıyla, kararların geçersiz sayılması için davaları Adalet Divanı önüne getirme hakkını vermiştir. TFEU'nun 257. maddesine göre, Parlamento ve Konsey, olağan yasama usulü uyarınca hareket ederek, belirli alanlardaki belirli dava türlerini veya davaları ilk etapta dinlemek ve karara bağlamak üzere Genel Mahkeme'ye bağlı ihtisas mahkemeleri kurabilir. Parlamento ve Konseyin, Adalet Divanı'na danışıldıktan sonra Komisyonun teklifi üzerine veya Komisyona danışıldıktan sonra Adalet Divanı'nın talebi üzerine düzenlemeler yoluyla hareket etmesi gerekmektedir. TFEU'nun 281. maddesine göre, Avrupa Birliği Adalet Divanı Tüzüğü, olağan yasama usulüne uygun olarak (Avrupa Parlamentosu ve Konseyin bir tüzüğü şeklinde) hareket eden Parlamento ve Konsey tarafından değiştirilir. Parlamentonun katılımının bir örneği, Adalet Divanı'nın, ön kararlarla ilgili olarak Adalet Divanı ile Genel Mahkeme arasındaki yetki paylaşımında bazı değişiklikler yapılması olasılığıyla ilgili olan Tüzüğünün değiştirilmesine yönelik 26 Mart 2018 tarihli teklifidir. Parlamento, TFEU'nun 263. maddesinde belirtilen ve Adalet Divanı'na (taraf olarak) dava açabilecek kurumlardan biridir. TFEU'nun 218(11) maddesine göre Parlamento, planlanan bir uluslararası anlaşmanın Antlaşmalara uygun olup olmadığı konusunda Adalet Divanı'ndan görüş talep edebilir. Adalet Divanı'nın görüşünün olumsuz olması durumunda, planlanan anlaşma değiştirilmedikçe veya Antlaşmalar revize edilmedikçe yürürlüğe giremez. Örneğin Temmuz 2019'da Parlamento, AB'nin Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne (İstanbul Sözleşmesi) katılmasına ilişkin tekliflerin Antlaşmalarla uyumlu olup olmadığı konusunda hukuki görüş istemişti. Lizbon Anlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte, yargıç ve başsavcı adayları artık ilk olarak yedi kişilik bir heyet tarafından değerlendiriliyor; bunlardan biri Parlamento tarafından genel kurul kararıyla teklif ediliyor (TFEU'nun 255. maddesi, ikinci paragraf ve Parlamento İçtüzüğü'nün 128. Kuralı).

2015/2422 sayılı Yönetmeliğin 3(1) maddesi uyarınca Adalet Divanı, 21 Aralık 2020 tarihinde, Genel Mahkemenin işleyişine ilişkin harici bir danışman tarafından hazırlanan bir rapor sunmuştur. Özellikle, 2015/2422 sayılı Yönetmeliğin 3(1) Maddesi, raporun Genel Mahkemenin verimliliği, 56 hakime çıkarmanın gerekliliği ve etkinliği, kaynakların kullanımı ve etkinliği ve ihtisas odalarının daha fazla kurulması ve/veya diğer yapısal değişikliklere odaklanmasını gerektirmektedir.

2) Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın Yetkileri

Bu bilgi notu, Adalet Divanı ve Genel Mahkeme olmak üzere iki mahkemeden oluşan Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) yetkilerini açıklamaktadır ve Avrupa Birliği Antlaşması'nın (ABAD) 19. maddesi, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (ABAD) 251-281. maddeleri, Avrupa Birliği Adalet Divanı Statüsüne İlişkin Antlaşmalara ek 3 No'lu Protokol'de belirtilen çeşitli tazminat yollarını sunmaktadır.

Adalet Divanı

Üye Devletlere veya Avrupa Birliği'nin bir kurumuna, organına, ofisine veya ajansına karşı doğrudan davalar.

Mahkeme, AB hukuku kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen devlet veya kurumlara karşı açılan davalara ilişkin karar veriyor.

Bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle bir Üye Devlete karşı dava açılması. Bu davalar:

- Ya Komisyon tarafından, bir ön prosedürden sonra (TFEU Madde 258): Devlete gözlemlerini ve gerekçeli görüşünü sunma fırsatı.
- Veya bir Üye Devlet tarafından konuyu Komisyon önüne getirdikten sonra başka bir Üye Devlete karşı (TFEU Madde 259).

Mahkemenin Rolü:

- Devletin yükümlülüklerini yerine getirmediğinin doğrulanması, bu durumda devletin ihlale derhal son vermesi gerekir.
- Komisyon tarafından başka bir dava açıldıktan sonra Mahkeme, ilgili Üye Devletin kararına uymadığını tespit ederse, bu miktar Mahkeme tarafından Komisyonun teklifi esas alınarak belirlenecek şekilde mali bir cezaya (sabit bir götürü miktar ve/veya periyodik ceza ödemesi) hükmedebilir (Madde 260 TFEU).

İptal ve harekete geçmeme nedeniyle AB kurumlarına karşı dava açılması.

Konu: Başvuru sahibinin AB hukukuna aykırı olduğu iddia edilen bir tedbirin iptalini talep ettiği durumlar (iptal: TFEU Madde 263) veya AB hukukunun ihlali durumunda bir kurum, organ, ofis veya dairenin harekete geçmediği durumlar (TFEU Madde 265)

Başvuru: Davalar, bir AB kurumu, organı, ofisi veya dairesi tarafından benimsenen ve kendilerine yönelik bir tedbirle (özellikle yönetmelik, direktif veya karar) ilgiliyse, Üye Devletler, kurumların kendisi veya herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından açılabilir.

Mahkemenin Rolü: Mahkeme, işlemin geçersiz olduğunu veya eylemde bulunulmadığını ilan eder; bu durumda hatalı kurumun, Mahkeme kararına uymak için gerekli tedbirleri alması gerekir (TFEU Madde 266).

Diğer doğrudan yargılama

Genel Mahkemenin, TFEU'nun 263, 265, 268, 270 ve 272. maddelerinde atıfta bulunulan tüm ilk derece davalarında yargı yetkisi olduğundan, yalnızca firmalara ceza uygulayan Komisyon kararlarına (Madde 261) karşı davalar ve Adalet Divanı Tüzüğü'nde öngörülen davalar Adalet Divanına götürülecektir. (en son 17 Nisan 2019 tarihli (AB, Euratom) 2019/629 sayılı Yönetmelik ile değiştirilmiştir).

Adalet Divanı Tüzüğü'nün 51. maddesi, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 256 (1) Maddesinde belirtilen kurala aykırı olarak, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 263 ve 265. maddelerinde atıfta bulunulan davalarda yargı yetkisinin Adalet Divanı'na ait olacağını öngörmektedir. Bir Üye Devlet tarafından aşağıdakilere karşı dava açıldığında:

- Aşağıdakiler hariç, Avrupa Parlamentosu veya Konseyin ya da ortak hareket eden kurumların eylemi veya eylemsizliği:

- Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 108 (2) maddesinin üçüncü bendi uyarınca Konsey tarafından alınan kararlar;
- Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 207. maddesi anlamında ticareti korumaya yönelik tedbirlere ilişkin Konsey tüzüğü uyarınca kabul edilen Konsey kararları;
- Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 291. maddesinin ikinci paragrafı uyarınca Konseyin uygulama yetkilerini kullandığı Konsey kararları;
- Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 331. maddesinin birinci paragrafı uyarınca Komisyonun bir eylemi veya eylemde bulunmaması.

Avrupa Parlamentosu'nun, Konseyin ve her iki kurumun ortaklaşa hareket ettiği bir eyleme veya eylemde bulunmama karşı Birlik'in bir kurumu tarafından açılan davalarda, aynı maddelerde atıfta bulunulan davalarda da yargı yetkisi Adalet Divanı'na aittir veya Avrupa Merkez Bankası'nın bir eylemi veya eylemsizliğine karşı Avrupa Birliği'nin bir kurumu tarafından Komisyon'a dava açılabilir.

Dolaylı yargılamalar: ulusal bir mahkeme veya mahkeme önünde ileri sürülen geçerlilik sorunu (TFEU Madde 267 - ön kararlar)

Ulusal mahkemeler normalde bir dava gerektirdiğinde AB hukukunu uygulamaktan sorumludur. Bununla birlikte, kanunun yorumlanmasına ilişkin bir konu ulusal bir mahkeme veya mahkeme önünde ileri sürüldüğünde, ulusal mahkeme veya mahkeme, Adalet Divanı'ndan bir ön karar isteyebilir. Son derece mahkemesi olması halinde, konunun Mahkemeye intikal ettirilmesi zorunludur. Ulusal mahkeme, AB hukukunun bir hükmünün yorumlanması veya geçerliliğine ilişkin soruları, genellikle adli karar şeklinde, ulusal usul kurallarına uygun olarak sunar. Sicil, talebi ulusal yargılamanın taraflarına ve aynı zamanda Üye Devletlere ve Avrupa Birliği kurumlarına bildirir. Adalet Divanı'na yazılı görüşlerini sunmak için iki ayları var.

İkinci derecedeki sorumluluk

Mahkeme, Genel Mahkemenin karar ve emirlerindeki hukuki hususlarla sınırlı olarak yapılan itirazları inceleme yetkisine sahiptir. İtirazların yürütmeyi durdurma etkisi bulunmamaktadır. Temyizin kabul edilebilir ve sağlam temellere dayandığına karar verilmesi halinde, Adalet Divanı, Genel Mahkemenin kararını iptal eder ve davayı kendisi karara bağlar, aksi takdirde davayı, karara bağlı olan Genel Mahkemeye havale etmelidir.

Başarılar/Görevler

Adalet Divanı, Avrupa bütünleşmesinde çok önemli bir faktör, hatta bazılarına göre itici güç olduğunu gösterdi.

Genel olarak

5 Şubat 1963 tarihli Dava 26-62 (Van Gend & Loos) kararı, Topluluk hukukunun Üye Devletlerin mahkemelerinde doğrudan uygulanabileceği ilkesini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Dava 6-64'teki (Costa v E.N.E.L.) 15 Temmuz 1964 tarihli kararı, Topluluk hukukunun ulusal yasal hükümlerden önce gelen bağımsız bir sistem olarak tanımlanmasında temel nitelikteydi. Mahkeme her zaman AB ile iç hukuk arasındaki ilişkinin belirlenmesinde nihai yetkiye sahip olduğunu iddia etmiştir. Dönüm noktası oluşturan Van Gend & Loos And Costa v E.N.E.L. davalarında Mahkeme, AB Hukukunun önceliğine ilişkin temel doktrinleri geliştirdi. Bu doktrinlere göre, AB hukuku iç hukuka göre mutlak önceliğe sahiptir ve bu öncelik yerel mahkemeler tarafından kararlarında dikkate alınmalıdır. Mahkeme, 17 Aralık 1970 tarihli Dava 11-70 (Internationale Handelsgesellschaft) kararında, AB hukukunun, ulusal anayasalarda güvence altına alınan temel haklar karşısında bile öncelikli

olduğuna hükmetti. Mahkeme, bu davadaki karar gerekçesinin 3. maddesinde şunu ifade etmiştir: 'Bir Topluluk tedbirinin geçerliliği veya bir Üye Devlet içindeki etkisi, bu tedbirin o devletin anayasasında belirtilen temel haklara veya ulusal anayasal yapının ilkelerine aykırı olduğu iddialarından etkilenmez. 'Mahkeme bu doktrinleri daha sonraki davalarda onaylamıştır (bkz. Dava 106/77, Simmenthal (1978), Dava 149/79, Davalar C-46/93 ve C-48/93, Brasserie du Pêcheur ve Factortame II (1996), Dava C-473/93, Dava C-213/07, Michaniki, (2008)). Bu içtihatla Mahkeme, Üye Devletlerin mahkemelerine belirli bir takdir yetkisi vermek ve onların çıkarlarını ciddiye almak için doktrinsel araçlar geliştirmiştir. Ayrıca, Mahkeme bazen Üye Devletlerin mahkemelerinin kaygılarını dikkate almak amacıyla kendi içtihatlarını açıkça düzenler. En ünlüsü, Divan'ın temel haklar alanında Üye Devletlerin mahkemelerinin baskısı altında içtihat hukuku geliştirmesiydi: Avrupa Toplulukları'nın kuruluşundan sonra, Adalet Divanı başlangıçta temel hakların AT hukuk düzenine dahil edilmesine direnmişti (Dava 36/59), Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft (1960)). Ancak Üye Devletlerin anayasa mahkemeleri direnince Mahkeme rotasını değiştirdi. Adalet Divanı, Alman Federal Anayasa Mahkemesi ve İtalyan Anayasa Mahkemesinin kararlarını ön alarak, Internationale Handelsgesellschaft davasında temel hakların 'hukukun genel ilkelerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturduğuna' karar verdi.

Spesifik konularda

- İnsan haklarının korunması, Mahkemenin temel insan haklarının desteklediği genel hukuk ilkelerinin ayrılmaz bir parçası olduğunu belirttiği Dava 4-73'teki 14 Mayıs 1974 tarihli kararı (NoldKohlen- und Baustoffgroßhandlung v Avrupa Toplulukları Komisyonu) içermektedir.
- Malların serbest dolaşımı: 20 Şubat 1979 tarihli Dava 120/78 (Cassisde Dijon) kararı; burada Mahkeme, bir Üye Devlette yasal olarak üretilen ve pazarlanan herhangi bir ürünün prensip olarak herhangi bir Üye Devletin pazarında piyasaya sürülmesine izin verilmesi gerektiğine hükmetti.
- Kişilerin serbest dolaşımı: C-415/93 (Bosman) Davasındaki 15 Aralık 1995 tarihli kararda, profesyonel sporun, futbol federasyonlarının oyuncu transferini düzenleyen veya diğer Üye Devletlerin vatandaşlarının sayısını kısıtlayan kurallarla uygulanması engellenemeyen ekonomik bir faaliyet olduğu belirtilmiştir.
- Topluluğun dış yargı yetkisi: Topluluğun, Topluluk düzenlemelerinin geçerli olduğu alanlarda uluslararası anlaşmalar akdetme hakkını tanıyan 31 Mart 1971 tarihli Dava 22-70 kararı (Komisyon - Konsey).
- 19 Kasım 1991 tarihli C-6/90 ve C-9/90 (Francovich ve Diğerleri) Davalarındaki kararında, Mahkeme başka bir temel kavram geliştirmiştir: bir Üye Devletin bireylere karşı, söz konusu Üye Devlet tarafından yapılan bir ihlalden kaynaklanan zararlardan dolayı sorumluluğu bulunan Üye Devletin, bunu zamanında yapmak için bir direktifi ulusal hukuka aktaramamasıdır.
- Sosyal güvenlik (Dava 43-75, Defrenne (1976), erkekler ve kadınlar için eşit ücrete ilişkin) ve işçilerin sağlığı ve güvenliği (Dava C-173/99, BECTU (2001)) ile ilgili çeşitli kararlar.

Divan'ın en büyük değerlerinden biri, Antlaşmaların katı bir şekilde yorumlanmaması gerektiği, ancak entegrasyon durumu ve Antlaşmaların kendi amaçları ışığında görülmesi gerektiği ilkesini beyan etmesi olmuştur. Bu ilke, kirliliğe karşı mücadele gibi özel Anlaşma hükümlerinin bulunmadığı alanlarda mevzuatın kabul edilmesine izin vermiştir: 13 Eylül 2005 tarihli C-176/03 (Komisyon v Konsey) Davasındaki kararında Mahkeme, Avrupa Birliği'ne şu yetkiyi vermiştir: Çevrenin korunması konusunda güdülen hedefe ulaşmak için 'gerekli' olduğu takdirde ceza hukukuna ilişkin tedbirleri almak.

Avrupa Birliği Yargı Ağı (JNEU), 2017 yılında Roma Antlaşmaları'nın imzalanmasının 60. yıldönümü münasebetiyle, ABAD Başkanı ve AB Üye Devletlerinin anayasal ve yüksek mahkeme başkanlarının girişimiyle oluşturuldu. Katılımcı ulusal mahkemeler ile ABAD arasında içtihatlarla ilişkin bilgi alışverişini teşvik etmek amacıyla tasarlanmıştır. Sınırlı erişime sahip bir sitede, katılımcı ulusal mahkemeler ve ABAD, AB hukukuna ilişkin içtihatları, ulusal mahkemelerin ön karar için ABAD'a havale ettiği sorular ve notlar ve çalışmalar hakkında bilgi yayınlamaktadır.

Tüm AB dillerinde mevcut olan iş birliği JNEU platformu, AB Adalet Divanı hakimleri ve ulusal hakimler tarafından adli faaliyetleri sırasında yürütülen çalışmaları bir araya getiriyor. Hâkimlerin, bilgi paylaşımı ve verimliliği artırmak amacıyla içtihatlarını, araştırma ve analiz çalışmalarını meslektaşlarının kullanımına sunmalarını sağlayan bir araca erişimleri vardır.

Üye Devletlerin anayasal ve yüksek mahkemelerinde 2.000'den fazla kullanıcısı bulunmaktadır.

Genel Mahkeme

Genel Mahkemenin Yargı Yetkisi (TFEU Madde 256)

Avrupa Birliği Adalet Divanı, Adalet Divanı ve Genel Mahkeme olmak üzere iki mahkemeden oluşur. Adalet Divanı, kurumlar arasında ve bir Üye Devlet tarafından Avrupa Parlamentosu ve/veya Konsey aleyhine açılan davalar arasında münhasır yargı yetkisine sahip olduğundan, Genel Mahkeme, bu tür diğer tüm davalarda, özellikle de Bireyler tarafından açılan davalar ve bir Üye Devlet tarafından Komisyona karşı açılan davalarda ilk derece yargı yetkisine sahiptir.

TFEU, Genel Mahkemenin, davalar Üye Devletler, AB kurumları veya AB üyesi ülkeler tarafından açılmadığı sürece, özellikle aşağıda belirtilen alanlarda, TFEU'nun 263, 265, 268, 270 ve 272. maddelerinde atıfta bulunulan davaları ilk derece mahkemesinde görme yetkisine sahip olduğunu öngörmektedir. Avrupa Merkez Bankası, bu durumda Adalet Divanı tek yargı yetkisine sahiptir (AB Adalet Divanı Tüzüğü Madde 51):

- AB kurum, organ, ofis veya dairelerinin işlemlerinin iptali veya gerçek kişiler veya tüzel kişiler tarafından kurumlara karşı açılan işlemlerin yapılmaması nedeniyle açılan davalar (TFEU'nun 263 ve 265. maddeleri);
- Üye Devletler tarafından Komisyona karşı açılan davalar;
- AB kurum veya kuruluşlarının, ofislerinin veya dairelerinin veya bunların personelinin neden olduğu zararların giderilmesine yönelik davalar (TFEU Madde 268);
- Açıkça Genel Mahkemeye yargı yetkisi veren Birlik tarafından veya Birlik adına akdedilen sözleşmelerle ilgili anlaşmazlıklar (TFEU Madde 272);
- Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi'ne (EUIPO) ve Topluluk Bitki Çeşitleri Ofisi'ne karşı açılan fikri mülkiyetle ilgili davalar;
- Bir yanda tüm kurumlar ve tüm organlar, ofisler veya kuruluşlar ile bunların görevlileri arasındaki anlaşmazlıklar da dahil olmak üzere Birlik ile çalışanları arasındaki anlaşmazlıklar.

Mevzuat, Genel Mahkemenin yargı yetkisini diğer alanlara genişletebilir. Genel olarak, ilk derece mahkemesinde verilen kararlar, Adalet Divanı'na itiraz hakkına tabi olabilir, ancak bu, hukuki hususlarla sınırlıdır.

Ön kararlar

Genel Mahkeme, Mevzuat tarafından belirlenen alanlarda (TFEU Madde 256(3)) ön kararlar verme yetkisine sahiptir (TFEU Madde 267). Ancak Mevzuatta bu konuya dair herhangi bir hüküm getirilmediğinden, şu anda ön karar verme yetkisi yalnızca Adalet Divanı'na aittir.

Temyizlerin sorumluluğu

Genel Mahkeme tarafından verilen kararlar, hukuki hususlarla sınırlı olmak üzere, iki ay içinde Adalet Divanı'nda temyize tabi tutulabilir.

Avrupa Birliği Kamu Hizmetleri Mahkemesi

1 Eylül 2016'da Birlik ile görevlileri arasındaki anlaşmazlıklar Genel Mahkeme'ye (1.3.9) devredildi; bu, 2004 yılında oluşturulan Avrupa Birliği Kamu Hizmeti Mahkemesi'nin feshedilmesi anlamına geliyordu. Avrupa Birliği ve görevlileri arasındaki ihtilaflarda ilk derece yargı yetkisinin Genel Mahkemeye devredilmesine ilişkin 6 Temmuz 2016 tarihli (AB, Euratom) 2016/1192 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü, bu nedenle, Avrupa Birliği Kamu Hizmeti Mahkemesini kuran Euratom 2004/752/EC sayılı Konsey Kararını yürürlükten kaldırmıştır. 31 Ağustos 2016 tarihinde Kamu Hizmeti Mahkemesi önünde derdest olan davalar, 1 Eylül 2016 tarihinde Genel Mahkeme'ye devredilmiştir; Genel Mahkeme, bu tarihte bulunduğu davalarla ilgilenmeye devam etmekte olup, bu davalarda eski Kamu Hizmeti Mahkemesi tarafından atılan usuli adımlar geçerli olmaya devam etmektedir. Duruşmanın ardından davanın Genel Mahkeme'ye intikal etmesi halinde, yargılamanın sözlü kısmı yeniden açılacak.

1 Eylül 2016 tarihinde yargı yetkisi devredilirken veya bu tarihten sonra Kamu Hizmeti Mahkemesi kararlarına karşı getirilen inceleme altındaki temyiz başvuruları için bir geçiş rejimi getirilmiştir. Genel Mahkeme bu tür itirazları dinleme ve karara bağlama yetkisine sahip olmaya devam edecektir. Buna göre, Mahkeme Tüzüğü Ek I'in 9'dan 12'ye kadar olan maddeleri ilgili yargılamalara uygulanmaya devam etmelidir.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

TFEU'nun 257. maddesine göre, Parlamento ve Konsey, olağan yasama usulü uyarınca hareket ederek, belirli alanlarda açılan belirli dava türlerini veya davaları ilk etapta dinlemek ve karara bağlamak üzere Genel Mahkeme'ye bağlı ihtisas mahkemeleri kurabilir. Parlamento ve Konseyin, Adalet Divanı'na danışıldıktan sonra Komisyonun teklifi üzerine veya Komisyona danışıldıktan sonra Adalet Divanı'nın talebi üzerine düzenlemeler yoluyla hareket etmesi gerekmektedir. TFEU'nun 281. maddesine göre, Avrupa Birliği Adalet Divanı Tüzüğü ayrı bir Protokol'de, Protokol 3'te düzenlenmiştir ve Avrupa Parlamentosu ve Konsey, olağan yasama usulüne uygun olarak hareket ederek bu Tüzüğü değiştirebilir.

Parlamento, TFEU'nun 263. maddesinde belirtilen ve Mahkeme önüne (taraf olarak) dava açabilecek kurumlardan biridir.

TFEU'nun 218(11) maddesi uyarınca Parlamento, öngörülen bir uluslararası anlaşmanın Antlaşmalarla uyumlu olup olmadığı konusunda Adalet Divanı'ndan görüş talep edebilir. Mahkemenin görüşünün olumsuz olması halinde, öngörülen anlaşma değiştirilmedikçe veya Antlaşmalar revize edilmedikçe yürürlüğe giremez.

3) Avrupa Birliği Konseyi

Konsey, Parlamento ile birlikte AB mevzuatını tüzük ve direktifler yoluyla benimseyen, kararlar ve bağlayıcı olmayan tavsiyeler hazırlayan kurumdur. Görev alanına giren konularda kararlarını, onayını gerektiren kanunun hukuki dayanağına göre basit çoğunlukla, nitelikli çoğunlukla veya oybirliğiyle alır.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği'nin tek kurumsal çerçevesinde Konsey, Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 16. maddesi ve Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 237 ila 243. maddeleri kapsamında kendisine verilen yetkileri kullanır.

Rolü

Mevzuat

Komisyon tarafından sunulan tekliflere dayanarak, Konsey, AB mevzuatını, Parlamento ile ortaklaşa, TFEU'nun 294. maddesi (olağan yasama prosedürü) uyarınca veya yalnızca Parlamento'ya danıştıktan sonra, tüzük ve direktifler biçiminde kabul eder. Konsey ayrıca bireysel kararları ve bağlayıcı olmayan tavsiyeleri (TFEU'nun 288. maddesi) kabul eder ve kararlar yayınlar. Konsey ve Parlamento, Komisyona verilen veya Konseyin kendisine ayrılan uygulama yetkilerinin kullanımını düzenleyen genel kuralları belirler (TFEU Madde 291(3)).

Bütçe

Konsey bütçe otoritesinin iki kolundan biridir, diğeri ise Parlamentodur. Birlikte Avrupa Birliği bütçesini kabul ederler. Konsey ayrıca, özel bir yasama prosedürü uyarınca ve oybirliğiyle, AB'nin öz kaynaklar sistemi ve çok yıllık mali çerçevesine (TFEU'nun 311 ve 312. maddeleri) uygulanan hükümleri belirleyen kararlar alır. İkinci durumda Parlamentonun üyelerinin çoğunluğunun onayını vermesi gerekir. En son çok yıllık mali çerçeve (2021–2027), Kasım 2020'de Parlamento tarafından kabul edildi. Konsey, Avrupa Birliği bütçesinin II. Bölümünü, ayrı kurumlar olmalarına rağmen, Avrupa Konseyi ile paylaşır (Mali Tüzüğü'nün 43(b) Maddesi).

Diğer yetkiler

Uluslararası anlaşmalar

Konsey, Komisyon tarafından müzakere edilen ve çoğu durumda Parlamentonun onayını gerektiren Avrupa Birliği'nin uluslararası anlaşmalarını sonuçlandırır.

Atamalar

Konsey, (Nice Antlaşması'ndan bu yana) nitelikli çoğunlukla hareket ederek Sayıştay, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Avrupa Bölgeler Komitesi üyelerini atar.

Ekonomi politikası

Konsey, Üye Devletlerin ekonomi politikalarını koordine eder (TFEU'nun 121. maddesi) ve Avrupa Merkez Bankası'nın yetkilerine hâle getirmeksizin, parasal alanda siyasi kararlar alır. İki buçuk yıllık bir dönem için başkan seçen Avro Grubu üyeleri için özel kurallar geçerlidir (TFEU'nun 136 ve 137. maddeleri). Genellikle Avro Grubunun maliye bakanları Ekonomik ve Mali İşler Konseyi toplantısından bir gün önce toplanırlar. Konsey ayrıca Avrupa Dönemi bağlamında bir dizi ekonomik yönetim işlevini de yürütmektedir. Döngünün başlangıcında, sonbaharda, yıllık büyüme anketi temelinde Euro bölgesi için spesifik tavsiyeleri dikkate alır ve daha sonra Haziran ve Temmuz aylarında, Avrupa Konseyi tarafından onaylandıktan sonra ülkeye özel tavsiyeleri kabul eder. TFEU'nun 136. maddesi, 2011/199/EU sayılı Avrupa Konseyi Kararı ile değiştirilmiş ve tüm Üye Devletler tarafından onaylandıktan sonra 1 Mayıs 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Artık Avrupa İstikrar Mekanizması gibi istikrar mekanizmalarının yasal temelini oluşturuyor.

Ortak dış ve güvenlik politikası

Lizbon Antlaşması, Avrupa Topluluğu'nun yerine geçen Avrupa Birliği'nin tüzel kişiliğine sahiptir. Yeni Antlaşma aynı zamanda üç sütunlu yapıyı da ortadan kaldırmıştır. Adalet ve içişleri, hemen hemen her durumda olağan yasama prosedürünün uygulandığı, tamamen entegre bir AB politika alanı haline geldi. Ancak dış politika ve güvenlik politikasında Konsey, ortak tutumlar benimsediğinde ve ortak eylemlerde bulunduğu veya sözleşmeler hazırladığında hâlâ özel kurallar çerçevesinde hareket etmektedir. Eski troyka düzenlemesinin yerini yeni bir sistem aldı: Birliğin Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'nin daimi olarak başkanlığını

yaptığı Dışışleri Konseyi, artık Komisyon ile yakın iş birliği yapıyor. Konsey Genel Sekreterliği ve Avrupa Dış Eylem Servisi tarafından desteklenmektedir.

Organizasyon

Üyelik

Üyeler

Konsey, her Üye Devletin bakanlık düzeyinde 'söz konusu Üye Devletin hükümetini görevlendirebilecek' bir temsilcisinden oluşur (TEU Madde 16(2)).

Başkanlık

Dışışleri Konseyi haricinde Konseye, Avrupa Birliği başkanlığını yürüten Üye Devletin temsilcisi başkanlık eder: bu, Konsey tarafından oybirliğiyle karar verilen sıraya göre her altı ayda bir değişir (TEU Madde 16(9)). Dış ilişkiler dışındaki tüm Konsey oluşumlarının başkanlığı, her üyenin altı ay boyunca Konseye başkanlık ettiği, üç Üye Devletten oluşan önceden belirlenmiş gruplar tarafından 18 aylık dönemler için yürütülür. Önümüzdeki beş yılın başkanlık sıralaması şu şekilde: 2023'te İsveç ve İspanya, 2024'te Belçika ve Macaristan, 2025'te Polonya ve Danimarka, 2026'da Kıbrıs ve İrlanda, 2027'de Litvanya ve Yunanistan. Avrupa Konseyi sırayı değiştirebilir (TFEU'nun 236(b) Maddesi).

Hazırlık kuruluşları

Üye Devletlerin daimi temsilcilerinden oluşan bir komite Konseyin çalışmalarını hazırlar ve Konseyin kendisine verdiği görevleri yerine getirir (TFEU'nun 240. maddesi). Coreper olarak bilinen bu komiteye, Genel İşler Konseyine başkanlık eden Üye Devletin bir temsilcisi başkanlık eder; dönüşümlü başkanlık. Ancak, ortak dışışleri ve güvenlik politikası kapsamındaki alanlarda uluslararası durumu izleyen Siyasi ve Güvenlik Komitesi'ne, Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'nin bir temsilcisi başkanlık etmektedir. Coreper, Konseyin çalışmalarını hazırlamak ve Parlamento ile ortak karara ilişkin faaliyetleri koordine etmek için her hafta toplanır. İki gruba ayrılmıştır: Daimi temsilci yardımcılarında oluşan Coreper I, tarım, istihdam, eğitim ve çevre dahil olmak üzere daha teknik alanlardaki çalışmaları hazırlar; Coreper II, özellikle dışışleri, ekonomik ve mali işler ile adalet ve içişleri başta olmak üzere, daha çok 'yüksek politika' alanına giren konuları ele almaktadır. Coreper'a hazırlık çalışmalarında yaklaşık on komite ve yaklaşık yüz uzman çalışma grubu yardımcı oluyor.

İşleyiş (İşletme/Çalıştırma)

Konsey, ilgili alana göre kararlarını basit çoğunlukla, nitelikli çoğunlukla veya oybirliğiyle alır. Konsey, yasama yetkisiyle hareket ettiğinde, toplantıları kamuya açık olur (TEU Madde 16(8)). Konsey Genel Sekreteri, TFEU'nun 240. maddesi uyarınca Konsey tarafından atanır. Konsey toplantıları Brüksel'in yanı sıra Lüksemburg'da da yapılmaktadır (oturumlar Nisan, Haziran ve Ekim aylarında). Şu anda 10 Konsey yapılanması bulunmaktadır ve bunlardan üçü düzenli olarak toplanmaktadır (Genel İşler, Dışışleri ve Ekonomik ve Mali İşler).

Basit (salt) çoğunluk

Bu, bir kararın lehte oyların aleyhte olandan daha fazla olması durumunda verilmiş sayılacağı anlamına gelir. Konseyde her üyenin bir oy hakkı vardır. Dolayısıyla 14 Konsey üyesinin lehte oy kullanması halinde basit çoğunluk sağlanıyor. Basit çoğunluk kuralı, Antlaşmanın aksini öngörmediği durumlarda geçerlidir (TFEU'nun 238(1) Maddesi). Dolayısıyla bu, varsayılan karar verme sürecidir. Ancak uygulamada bu sadece az sayıda karar

için geçerlidir: Konsey iç kuralları, Konsey Genel Sekreterliğinin organizasyonu ve Antlaşmada öngörülen komiteleri yöneten kurallar.

Nitelikli çoğunluk

Mekanizma

Konseyin nitelikli çoğunluk kuralı, Lizbon Antlaşması'nın TEU'nun 16. maddesinde (4, birinci paragraf) bulunabilir. Bu maddeye göre, AB nüfusunun en az %65'ini temsil eden Konsey üyelerinin en az %55'inin olumlu oyu gerekiyor. Uygulamada bu, 27 Üye Devletten en az 15'i anlamına gelir. Teklifin Komisyondan veya Yüksek Temsilciden gelmediği durumlarda, 'güçlendirilmiş nitelikli çoğunluk' adı verilen kural uygulanır; bu kurala göre, gerekli oy yüzdesi olan Konsey üyelerinin lehte oy kullanma oranı %72'dir (27 Üye Devletten en az 20'sini kapsar), yine AB nüfusunun en az %65'ini temsil ediyor.

Kapsam

Lizbon Antlaşması, nitelikli çoğunluk oyu (QMV) yoluyla karar vermenin kapsamını bir kez daha genişletti. Yasal dayanak için, çoğunlukla olağan yasama prosedürünün (birçok eski üçüncü sütun alanı dahil) getirilmesiyle birlikte QMV'yi uygulamaya koydu veya genişletti. QMV ayrıca Komisyon Başkanı ve Üyeleri ile Sayıştay, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve Avrupa Bölgeler Komitesi üyelerinin atanması için de geçerlidir.

Oybirliği

Oybirliği sadece vergilendirme ve sosyal politika gibi birkaç alandaki kararlar için Antlaşma tarafından gereklidir. Lizbon Antlaşması ile bu durum korunmuştur. TEU'nun 48(7) Maddesi, belirli koşullar altında, başlangıçta anlaşmalarla sağlanan yasama prosedürlerinden sapma olanağı tanıyan, tüm AB politikalarına uygulanabilen genel bir geçici hüküm sağlar. Sonuç olarak, Konsey'in belirli konularda oybirliği yerine nitelikli çoğunluk ile karar almasına olanak tanır: geçici hükümler özel yasama prosedüründen olağan yasama prosedürüne ve oybirliğiyle oy kullanmaktan QMV'ye geçişe izin verir. Bununla birlikte, geçiş hükmü ancak Konsey veya Avrupa Konseyi tarafından oybirliğiyle bir karar alınması durumunda devreye girebilmektedir. Sonuç olarak, böyle bir hükmün yürürlüğe girebilmesi için tüm Üye Devletlerin mutabakata varması gerekmektedir.

Başkan Juncker, 2018 Birliğin Durumu konuşmasında, geçiş hükümlerinin kapsamlı bir şekilde gözden geçirildiğini duyurdu. Sonuç olarak Komisyon bugüne kadar ortak dış ve güvenlik politikası (Eylül 2018), vergilendirme (Ocak 2019), enerji ve iklim (Nisan 2019) ve sosyal politika (2019) konularında dört tebliğ yayınladı. Genel olarak Konsey, gerekme bile oybirliği arama eğilimindedir. Bu tercih, Fransa ile diğer Üye Devletler arasındaki anlaşmazlığa son veren ve Fransa'nın belirli alanlarda oybirliğiyle QMV'ye geçmeyi reddettiği 1966 Lüksemburg Uzlaşmasına kadar uzanmaktadır. Uzlaşma metni şu şekildeydi: 'Komisyonun bir teklifi üzerine çoğunluk oyu ile alınabilecek kararlarda, bir veya daha fazla ortağın çok önemli çıkarları tehlikedeyse, Konsey Üyeleri, makul bir süre içinde, Konsey Üyelerinin tümü tarafından, karşılıklı çıkarlarına ve Topluluğun çıkarlarına saygı göstererek benimsenebilecek çözümlere ulaşmaya çalışacaklardır.'

Benzer bir çözüm, 1994 yılında engelleyici bir azınlık oluşturmaya yakın olan Üye Devletleri korumak için Yanya Uzlaşması'na varıldığında da bulundu. Bu düzenlemeye göre, söz konusu ülkelerin Konsey tarafından nitelikli çoğunlukla karar alınmasına karşı çıkma niyetlerini belirtmeleri durumunda Konsey, makul bir süre içinde Üye Devletlerin büyük çoğunluğu tarafından kabul edilebilir bir çözüme ulaşmak için elinden gelen her şeyi yapacaktır. TEU'nun 48. maddesine göre, kurucu anlaşmaların herhangi bir revizyonu oybirliği gerektirir ve bu, 27 Üye Devletten Oluşan Birlik'te reform yapılmasında büyük bir kısıtlama olarak kabul edilir. Oybirliği şartının

üstesinden gelmek için Üye Devletler, AB hukuk düzeni dışında uluslararası anlaşmalar akdetmişlerdir. Bu, ilk kez euro krizinin bir sonucu olarak, 2012 yılında Ekonomi ve Para Birliğinde İstikrar, Koordinasyon ve Yönetişim Anlaşmasının (mali kompakt) ve Avrupa İstikrar Mekanizmasını (ESM) Kuran Anlaşmanın ve 2014 yılında Tek Çözüm Fonuna Katkıların Transferi ve Karşılıklılaştırılmasına İlişkin Hükümetler-arası Anlaşmanın kabul edilmesiyle gerçekleşti (SRF Anlaşması). Mali sözleşmenin 14(3) maddesine göre, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yalnızca onu onaylayan devletler için geçerli olacaktır. Yalnızca 12 euro bölgesi ülkesinin onayını gerektiren anlaşma, yürürlüğe girmesi için üye devletlerin azınlığının onayını şart koşuyor. Avrupa'nın Geleceği ve KOVİD-19 salgınına ilişkin Konferans bağlamında Parlamento, KOVİD-19 salgını ve sonuçlarıyla mücadeleyle yönelik AB'nin koordineli eylemi hakkındaki kararında, 'Birliğin çapraz geçiş durumunda harekete geçmesi için daha büyük güçler' teklifinde bulundu -sınırdaki sağlık tehditleri' ve 'mevcut sağlık krizinin zorluklarıyla başa çıkmaya yardımcı olabilecek tüm konularda karar alma sürecini kolaylaştırmak için genel geçiş maddesinin' etkinleştirilmesi çağrısında bulundu. Parlamento, Antlaşmaların revizyonuna ilişkin bir Sözleşme çağrısına ilişkin 9 Haziran 2022 tarihli kararında, TEU'nun 48. maddesinde belirtilen olağan revizyon prosedürü kapsamında Konsey'e antlaşma değişiklikleri için öneriler sunmuştur. Önerilen değişiklikler, Konsey'de yaptırımların kabul edilmesi ve acil durum gibi konularda kararların oybirliği yerine nitelikli çoğunluk ile alınmasına olanak sağlayacak. Komisyon Başkanı Ursula von der Leyen, 9 Mayıs 2022'de Avrupa'nın Geleceği Konferansı'nın kapanış etkinliğinde yaptığı konuşmada, Komisyon'un oybirliğiyle oylama konusundaki çıkmazın aşılması konusunda vatandaşların kabul edilen önerilerini uygulama konusundaki istekliliğini yeniden doğruladı.

Komisyonla göre, 'Antlaşmalar kapsamında yapabileceklerimizin tüm sınırlarını kullanarak ya da evet, gerekirse Antlaşmaları değiştirerek, bu konuda en doğrudan yolu seçmek artık bizim elimizde'. Parlamentonun Anayasa İşleri Komitesi şu anda AB Antlaşmalarındaki geçici hükümlerin uygulanmasına ilişkin bir rapor hazırlıyor ve bazı öncelikli politika alanlarında, özellikle de çevresel boyutu olan ortak dış ve güvenlik politikası, enerji politikası ve vergilendirme konularında geçiş hükümlerinin etkinleştirilmesini öneriyor.

4) Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi

Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (EESC), Avrupa Birliği'nin Brüksel merkezli bir danışma organıdır. 329 üyeden oluşmaktadır. Görüşleri, Antlaşmalarla belirlenen alanlarda zorunlu istişare veya Komisyon, Konsey veya Parlamento tarafından gönüllü istişare temelinde gereklidir. Ayrıca kendi inisiyatifleriyle de görüş bildirebilir. Üyeleri hiçbir talimata bağlı değildir. AB'nin genel çıkarları doğrultusunda, görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız olmaları gerekmektedir.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 13(4) Maddesi, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 300-304. maddeleri, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesinin oluşumunu belirleyen (AB) 2019/853 Konsey Kararı ve müteakip farklı Üye Devletler tarafından önerilen, EESC üyelerinin atanmasına ilişkin Konsey kararları ve 21 Eylül 2020 ile 20 Eylül 2025 arasındaki dönem için Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi üyelerinin atanmasına ilişkin (AB) 2020/1392 sayılı Konsey Kararı.

Birleşim/Kompozisyon

Koltukların sayısı ve ulusal tahsisi (Madde 301 TFEU ve Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesinin yapısını belirleyen Konsey Kararı(AB) 2019/853).

EESC'nin şu anda Üye Devletler arasında aşağıdaki şekilde bölünmüş 329 üyesi bulunmaktadır:

- Almanya, Fransa ve İtalya için 24'er adet;

- Polonya ve İspanya için 21'er adet;
- Romanya için 15;
- Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Yunanistan, Macaristan, Hollanda, Portekiz ve İsveç için 12'şer adet;
- Hırvatistan, Danimarka, Finlandiya, İrlanda, Litvanya ve Slovakya için 9'ar adet;
- Estonya, Letonya ve Slovenya için 7'şer adet;
- Lüksemburg ve Kıbrıs için 6'şar;
- Malta için 5.

Genel olarak, 1 Şubat 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere komitenin büyüklüğü 350 üyeden 329 üyeye düşürüldü (Birleşik Krallık'ın AB'den çekilmesinin ardından).

Atama şekli (Madde 302 TFEU)

Komite üyeleri, Üye Devletlerin teklifleri esas alınarak (bu örnekte olduğu gibi) Konsey tarafından nitelikli çoğunlukla atanır. Konsey, bu adaylıklar konusunda Komisyon'a danışır (TFEU Madde 302(2)). Üye Devletler, çeşitli ekonomik ve sosyal faaliyet kategorilerinin yeterince temsil edilmesini sağlamalıdır. Uygulamada sandalyelerin üçte biri işverenlere, üçte biri çalışanlara ve üçte biri de diğer gruplara (çiftçiler, perakendeciler, serbest meslek sahipleri, tüketiciler vb.) gidiyor. Lizbon Antlaşması'nın izin verdiği maksimum EESC üyesi sayısı 350'dir (TFEU Madde 301). Bu, Hırvatistan'ın 1 Temmuz 2013'te katılımıyla Temmuz 2013 ile Eylül 2015 arasında kısa süreliğine aşıldı. Yeni Üye Devlet için dokuz yeni sandalyenin eklenmesiyle toplam üye sayısı 344'ten 353'e çıktı. (AB) 2015/1157 sayılı Konsey Kararı, Hırvatistan'ın katılımının ardından EESC'nin yapısını uyarladı: Estonya, Kıbrıs ve Lüksemburg'un üye sayısı, TFEU'nun 301. maddesinin ilk paragrafında belirtilen maksimum EESC üye sayısı ile Hırvatistan'ın katılımından sonraki üye sayısı arasındaki tutarsızlığı gidermek amacıyla birer birer azaltıldı. Böylece Lüksemburg ve Kıbrıs'ın üye sayısı altıdan beşe, Estonya'nın üye sayısı da yediden altıya düşürüldü. (AB) 2019/853 sayılı Konsey Kararı, EESC'nin nihai yapısını, yine 329 üyeli Bölgeler Komitesi'ndeki sandalye dağılımına uygun olarak ve Birleşik Krallık'ın AB'den çekilmesi sonucunda 24 sandalyenin boşalması ışığında belirledi. Bunun sonucunda Lüksemburg ve Kıbrıs'ın üye sayısı bir kez daha beşten altıya, Estonya'nın üye sayısı da altıdan yediye çıkarıldı.

Yetki türü (TFEU Madde 301)

Komitenin üyeleri ulusal hükümetler tarafından aday gösterilir ve Konsey tarafından yenilenebilir beş yıllık bir görev süresi için atanır (TFEU Madde 302). Bunlar Avrupa'daki ekonomik ve sosyal çıkar gruplarından gelmektedir. 2015-2020 görev dönemi için en son yenileme Ekim 2015'te yapılmıştır.

Üç gruptan birine aittirler:

İşverenler (Grup I);

İşçiler (Grup II);

Avrupa Çeşitliliği (Grup III).

Üyeler, AB'nin genel çıkarları doğrultusunda görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız olmalıdır (TFEU Madde 300(4)). Bir üyenin veya yedek üyenin görev süresinin bitiminden sonra EESC'deki koltuğu boşaldığında, o üyenin değiştirilmesi için ayrı bir Konsey kararı gerekir.

Organizasyon ve Prosedürler

EESC, TEU Madde 13(1)'de listelenen kurumlar arasında yer almamaktadır. Ancak Madde 13(4), EESC'nin danışmanlık faaliyetleri yürüterek Parlamenta, Konsey ve Komisyona yardımcı olduğunu belirtmektedir.

- Her birinin görev süresi iki buçuk yıl olan Başkan ve Divan, Komite tarafından üyeleri arasından atanır.
- Komite kendi prosedür kurallarını belirler.
- Kendi inisiyatifleriyle toplanabilir, ancak normalde Komisyon Konseyi Üyesinin talebi üzerine toplanır.
- Görüşlerinin hazırlanmasına yardımcı olmak amacıyla, AB'nin çeşitli faaliyet alanlarına yönelik aşağıdaki altı özel bölüme sahiptir (ve belirli konularla ilgilenen alt komiteler kurabilir):
  - Tarım, Kırsal Kalkınma ve Çevre (NAT);
  - Ekonomik ve Parasal Birlik ve Ekonomik ve Sosyal Uyum (ECO);
  - İstihdam, Sosyal İşler ve Vatandaşlık (SOC);
  - Dış İlişkiler (REX);
  - Tek Pazar, Üretim ve Tüketim (INT);
  - Ulaştırma, Enerji, Altyapı ve Bilgi Toplumu (TEN).

EESC'ye, Başkana rapor veren bir Genel Sekreterin başkanlık ettiği bir genel sekreterlik yardımcı olur. Genel sekreterlik, EESC üyelerine politika, iletişim, organizasyonel, dilsel ve materyal desteği sağlar. Genel sekreterlik yaklaşık 700 personelden oluşmaktadır. Verimlilik adına, EESC, Brüksel'deki daimi sekreterlik hizmetlerini Bölgeler Komitesi'nin sekreterliği ile paylaşmaktadır (Brüksel'deki merkezi ile ilgili olarak, kurumların koltuklarının konumuna ilişkin Lizbon Anlaşması'nın 6 No'lu Protokolüne bakınız). Ayrıca Parlamento Bürosu da 2014 yılı bütçe prosedürü çerçevesinde tercüme alanında verimliliğin ortaklaşa artırılması amacıyla Komite ile bir anlaşmaya varmıştır. Komitenin, AB bütçesinin VI. Bölümünde yer alan, 142,5 milyon Avro (2020) tutarında (2019 bütçesine kıyasla %4,22 artış) yıllık idari bütçesi vardır ve bunun 130,9 milyon Avro'su harcanmış veya taahhüt olarak 2021'e aktarılmıştır. Taslak 2022 bütçe tahminlerinin 2021'e kıyasla toplam artışı 5970.705 Avro veya %4,12'dir.

Yetkiler

EESC, ekonomik ve sosyal çıkar gruplarını ortak pazarın kurulmasına dahil etmek ve Komisyon ile Bakanlar Konseyi'ne Avrupa meseleleri hakkında brifing vermek için kurumsal mekanizma sağlamak amacıyla 1957 Roma Antlaşmaları ile kurulmuştur. Avrupa Tek Senedi (1986) ve Maastricht Antlaşması (1992), komiteye havale edilmesi gereken konuların kapsamını genişletti. Amsterdam Antlaşması komiteye havale alanlarını daha da genişletti ve Parlamento tarafından komiteye danışılmasına izin verdi. EESC yılda ortalama 170 tavsiye belgesi ve görüş sunar (bunların yaklaşık %15'i kendi inisiyatifleriyle yayınlanır). Görüşler Resmi Gazetede yayımlanır. Komitenin aynı zamanda danışma işlevi de bulunmaktadır (TFEU Madde 300). Amacı, AB'nin karar vermesinden sorumlu kurumları ekonomik ve sosyal faaliyet temsilcilerinin görüşleri konusunda bilgilendirmektir.

AB kurumlarının talebi üzerine yayımlanan görüşler

Zorunlu Danışmanlık

Özellikle belirtilen bazı alanlarda, TFEU, bir kararın ancak Konsey veya Komisyon'un EESC'ye danıştıktan sonra alınabileceğini şart koşmaktadır. Bu alanlar şunlardır:

- Tarım politikası (Madde 43);
- Kişilerin ve hizmetlerin serbest dolaşımı (46, 50 ve 59. Maddeler);
- Ulaştırma politikası (Madde 91, 95 ve 100);

- Dolaylı vergilendirmenin uyumlaştırılması (Madde 113);
- Tek pazara ilişkin yasaların yakınlaştırılması (Madde 114 ve 115);
- İstihdam politikası (Madde 148, 149 ve 153);
- Sosyal politika, eğitim, mesleki eğitim ve gençlik (Madde 156, 165 ve 166);
- Kamu sağlığı (Madde 168);
- Tüketicinin korunması (Madde 169);
- Trans-Avrupa ağları (Madde 172);
- Sanayi politikası (Madde 173);
- Ekonomik, sosyal ve bölgesel uyum (Madde 175);
- Araştırma ve teknolojik gelişme ve uzay (Madde 182 ve 188);
- Çevre (Madde 192).

Gönüllü danışma

Parlamento, Komisyon veya Konsey uygun gördükleri diğer konularda da EESC'ye danışabilir. Bu kurumlar, zorunlu veya gönüllü olarak komiteye danıştıklarında, bir süre sınırı (en az bir ay) belirleyebilirler; bu sürenin sonunda görüş bildirilmemesi, kendilerinin daha fazla işlem yapmalarına engel olamaz (TFEU Madde 304).

Kendi inisiyatifiyle görüş bildirme

Komite, uygun gördüğü durumlarda görüş bildirmeye karar verebilir.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Parlamento ile EESC arasındaki 5 Şubat 2014 tarihli iş birliği anlaşması uyarınca, her iki kurum da AB'nin demokratik meşruiyetini güçlendirmek amacıyla iş birliği yapmayı taahhüt etti. Özellikle şu konularda anlaşılabilir:

- EESC, mevcut AB mevzuatının nasıl çalıştığına ve AB mevzuatının oluşturulması ve revize edilmesinde hangi eksikliklerin dikkate alınması gerektiğine ilişkin sivil toplumdan gelen bilgi ve ilgili materyalleri kullanarak etki değerlendirmeleri hazırlayacaktır. Bu, değişiklik prosedürünün başlamasından önce zamanında Parlamente'ye gönderilir;
- İlgili tüm meclis komisyon toplantılarında bir ASC üyesine bir sandalye ayrılacaktır. EESC raportörleri ilgili meclis komisyonlarının duruşmalarında esaslı görüş sunmaya davet edilecek;
- Genel mevzuat iş birliği ve çalışma planı, Komite Başkanları Konferansı Başkanı, Parlamento komitesi Başkanları ve EESC Başkanı arasında yılda iki kez tartışılır.

5) Avrupa Komisyonu

Komisyon, rekabet ve dış ticaret gibi politikalarda yasama inisiyatifi ve önemli yürütme yetkileri üzerinde tekel sahibi olan AB kurumudur. Avrupa Birliği'nin ana yürütme organıdır ve Üye Devlet başına bir Komiserden oluşan bir Üyeler Kurulu tarafından oluşturulur. Komisyon, Birlik hukukunun uygulanmasını ve Üye Devletlerin Antlaşmalara saygı duymasını denetler; aynı zamanda AB hukukunun uygulanmasından sorumlu komitelere de başkanlık eder. Eski komitoloji sisteminin yerini uygulama kanunları ve devredilen kanunlar gibi yeni hukuki araçlar almıştır.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 17. maddesi, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 234, 244 ila 250, 290 ve 291. maddeleri ve Avrupa Toplulukları Tek Konseyi ve Tek Komisyonu oluşturan Antlaşma ('Birleşme Anlaşması').

Tarihçe

Başlangıçta, her Topluluğun kendi yürütme organı vardı: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) Yüksek Otoritesi (1951) ve 1957'de Roma Antlaşması ile kurulan iki topluluğun her biri için birer Komisyon: AET ve Euratom. 8 Nisan 1965 tarihli Birleşme Antlaşması ile AKÇT, AET ve Euratom'un yürütme yapıları ve bu kurumların (en önemlisi Komisyon olmak üzere) bütçeleri tek bir Avrupa Toplulukları Komisyonu altında birleştirildi. AKÇT Antlaşması'nın 2002 yılında kurulmasından 50 yıl sonra sona erdiğinde, AKÇT varlıklarının, bekleyen operasyonları sona erdirmekten, AKÇT varlıklarını yönetmekten ve kömür ve çelik endüstrisiyle ilgili sektörlerdeki araştırma faaliyetlerinin finansmanını sağlamaktan sorumlu olacak Komisyon'a devredilmesine karar verildi.

Yapısı ve Yasal Durumu

Üye sayısı

Uzun bir süre boyunca, Üye Devlet başına Komisyon Üyesi sayısının birden az, ikiden fazla olmaması gerekmektedir. Lizbon Antlaşması'nda, Komisyon üyeliğinin 1 Kasım 2014'ten itibaren Üye Devlet sayısının üçte ikisine eşit olması öngörülmüyordu. Aynı zamanda, Avrupa Konseyi'nin Komisyon üyelerinin sayısını belirlemesine izin vererek bir esneklik unsuru da getirmiştir (TEU Madde 17(5)). 2009 yılında Avrupa Konseyi, Komisyonun Üye Devlet sayısına eşit sayıda üyeden oluşmaya devam etmesine karar verdi.

Atama Şekli

Lizbon Antlaşması, Avrupa Konseyi, uygun istişarelerden sonra (Antlaşma'nın 17(6) ve (7) sayılı Maddesi TEU'ya ilişkin Bildirge 11'de belirtildiği gibi) ve nitelikli çoğunlukla hareket ederek, Parlamento'ya Komisyon Başkanı adayını önerdiğinde, Avrupa seçimlerinin sonuçlarının dikkate alınması gerektiğini şart koştaktadır. Bu aday Parlamento tarafından bileşen üyelerinin çoğunluğu tarafından seçilir (TEU Madde 17(7)). Avrupa Birliği Konseyi (bundan böyle 'Konsey' olarak anılacaktır), nitelikli çoğunlukla ve gelecek dönem başkanıyla ortak mutabakatla hareket ederek, Üye Devletler tarafından yapılan önerilere dayanarak Komisyon üyesi olarak atanmak üzere teklif ettiği diğer kişilerin listesini kabul eder. Birliğin Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi de dahil olmak üzere Komisyon'un Başkan ve diğer üyeleri, bir organ olarak Parlamentonun onayına tabidir ve daha sonra Avrupa Konseyi tarafından nitelikli çoğunlukla hareket ederek atanır. Maastricht Antlaşması'ndan bu yana, bir Komiserin görev süresi Avrupa Parlamentosu'nun beş yıllık görev süresine denktir ve yenilenebilir.

Hesap verebilirlik

Kişisel hesap verme sorumluluğu (TFEU Madde 245)

Komisyon üyelerinin aşağıdaki niteliklere sahip olması gerekmektedir:

- Birliğin genel çıkarları doğrultusunda, görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız olmak; özellikle herhangi bir hükümetten veya başka bir dış kuruluştan talimat isteyemez veya alamaz;
- Kazanç getirsin veya getirmesin, başka hiçbir işle meşgul olmamak.

Komiselerler, yukarıdaki yükümlülüklerden herhangi birini ihlal etmeleri veya ciddi suistimalden suçlu bulunmaları halinde, Konseyin veya Komisyonun talebi üzerine Adalet Divanı tarafından zorunlu olarak emekliye ayrılabilir (TFEU Madde 247).

Kolektif hesap verebilirlik

Komisyon, TFEU'nun 234. maddesi uyarınca toplu olarak Parlamentoya karşı sorumludur. Parlamentonun Komisyon aleyhine gensoru önergesi kabul etmesi halinde, Komisyon'daki görevleri bakımından Birliğin Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi de dahil olmak üzere tüm üyelerinin istifa etmesi gerekecektir.

Organizasyon ve İşleyiş

Komisyon, iç organizasyonuna karar veren Başkanının siyasi rehberliği altında çalışır. Başkan, faaliyet alanlarını üyeler arasında paylaştırır. Bu, her Komisere belirli bir politika sektörü için sorumluluk ve ilgili idari bölümler üzerinde yetki verir. Başkan, Kurulun onayını aldıktan sonra kendi üyeleri arasından Başkan Yardımcılarını atar. Yüksek Temsilci otomatik olarak Komisyon'un Başkan Yardımcısıdır. Komisyonun bir üyesi, Başkanın talebi üzerine, Kurulun onayına bağlı olarak istifa etmelidir.

Komisyonun, AB politikasını, yasasını ve finansmanını geliştiren, yöneten ve uygulayan 33 genel müdürlükten oluşan bir Genel Sekreterliği vardır. Ayrıca, geçici veya yatay konularla ilgilenen 20 özel departman (hizmetler ve ajanslar) bulunmaktadır. Bunlar arasında Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Ofisi, Hukuk Servisi, Tarih Arşivleri, Yayınlar Ofisi, Avrupa Siyasi Strateji Merkezi ve Birleşik Krallık ile 50. madde müzakerelerine ilişkin Görev Gücü bulunmaktadır. Ayrıca, Komisyon tarafından kendilerine devredilen görevleri yerine getiren ancak kendi tüzel kişiliğine sahip olan Araştırma Yürütme Ajansı gibi altı yürütme ajansı da bulunmaktadır. Birkaç istisna dışında Komisyon, üyelerinin çoğunluğuyla hareket eder (TFEU Madde 250).

Komisyon, siyasi açıdan hassas konuları tartışmak ve sözlü prosedürle üzerinde anlaşmaya varılması gereken önerileri kabul etmek için her hafta toplanır; daha az hassas konular ise yazılı prosedürle kabul edilir. Yönetim veya idareye ilişkin tedbirler, Kurul'un üyelerinden birine kendi adına karar alma yetkisi verdiği bir yetkilendirme sistemi aracılığıyla (bu özellikle tarıma yardım veya anti-damping önlemleri gibi alanlarla ilgilidir) veya kararların genellikle Genel Direktörlere olmak üzere idari bir düzeye devredildiği alt yetkilendirme yoluyla benimsenebilir.

Yetkiler

İnisiyatif gücü

Kural olarak Komisyon, AB yasalarının yapımına ilişkin inisiyatif üzerinde tekele sahiptir (TEU Madde 17(2)). Parlamento ve Konsey olmak üzere iki karar alma kurumu tarafından kabul edilecek kanun tekliflerini hazırlar.

Tam inisiyatif: önerinin gücü

Yasama inisiyatifi

Teklif gücü, inisiyatif yetkisinin tam biçimidir; çünkü her zaman münhasırdır ve karar verme yetkisini, bir teklif olmadığı sürece karar alamayacak ve kararının sunulan teklife dayanması gerektiği ölçüde kısıtlar. Komisyon, anlaşmaların uygulanması için gerekli mevzuat tekliflerini (yönetmelikler veya direktifler için) hazırlar ve Konseye ve Parlamenta sunar.

Bütçe girişimi

Komisyon, TFEU'nun 314. maddesi uyarınca Konsey ve Parlamenta önerdiği bütçe taslağını hazırlar. Her yıl, Komisyon dışındaki her kurum, tüm gelir ve giderlerini içeren tahminler hazırlar ve bunları 1 Temmuz'dan önce Komisyon'a sunar (Mali Tüzüğü'nün 39(1) Maddesi). Ayrıca, Antlaşmalar çerçevesinde oluşturulan, tüzel kişiliği haiz ve bütçeye katkı alan her organ, her yıl 31 Ocak tarihine kadar tahminlerini Komisyona gönderir. Komisyon daha sonra AB kurumlarının tahmin beyanını Parlamento ve Konsey'e gönderir ve her AB organı için katkı miktarını ve bir sonraki mali yıl için ihtiyaç duyduğunu düşündüğü personel sayısını önerir.

AB'nin öz kaynaklar sistemi ile ilgili olarak, temel Öz Kaynaklar Kararı, Komisyonun teklifi üzerine (TEU Madde 17) ve Parlamenta danışıldıktan sonra özel bir yasama prosedürüne uygun olarak Konsey tarafından oybirliğiyle kabul edilmelidir. Herhangi bir zamanda yeni öz kaynak kategorileri oluşturmak ve mevcut olanları kaldırmak mümkündür (TFEU Madde 311(3)), ancak bu tür kararlar yalnızca Komisyon teklifi temelinde kabul edilebilir (TEU Madde 17(2)). Ayrıca, Komisyon'un teklifi üzerine ve Avrupa Parlamentosu ile Sayıştay'a danıştıktan sonra Konsey, bütçe gelirlerinin AB bütçesine aktarılmasına ilişkin yöntem ve prosedürleri belirler (TFEU Madde 322(2)).

Üye olmayan ülkelerle ilişkiler

Konseyin yetki verdiği durumlarda Komisyon, TFEU'nun 207 ve 218. maddeleri kapsamındaki uluslararası anlaşmaların müzakere edilmesinden sorumludur ve bunlar daha sonra sonuçlandırılmak üzere Konseye sunulur. Buna, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'ye katılım müzakereleri de dahildir (TEU Madde 6(2)). Dış politika ve güvenlik politikasıyla ilgili olarak, anlaşmaları müzakere eden Yüksek Temsilcidir. TEU'nun 50. maddesi ve TFEU'nun 218(3) Maddesi uyarınca Komisyon ayrıca AB'den çekilmeye ilişkin müzakerelerin başlatılmasına ilişkin tavsiyelerde bulunur.

Sınırlı inisiyatif: tavsiye veya görüş yetkisi

Ekonomik ve Parasal Birlik Çerçevesinde

Komisyon, Ekonomik ve Parasal Birliğin (EMU) yönetilmesinde rol oynamaktadır. Konsey'e şunları sunar:

- Üye Devletlerin ekonomi politikalarına yönelik geniş kılavuz ilkelere ilişkin tavsiyeler ve bu politikaların kılavuz ilkelerle uyumsuz olma ihtimali varsa uyarır (TFEU Madde 121(4));
- Konseyin bir Üye Devletin aşırı bütçe açığına sahip olup olmadığını belirlemesine olanak sağlayacak değerlendirme önerileri (TFEU Madde 126(6));
- Avro bölgesi dışındaki bir Üye Devletin, TFEU'nun 143. maddesinde öngörüldüğü gibi, ödemeler dengesi konusunda zorluk yaşaması durumunda alınacak tedbirlere ilişkin tavsiyeler;
- Tek para birimi ile diğer para birimleri arasındaki döviz kuruna ve TFEU'nun 219. maddesinde belirtildiği gibi döviz kuru politikasına yönelik genel yönelimlere ilişkin tavsiyeler;
- Ulusal politika planlarının değerlendirilmesi ve Avrupa Dönemi kapsamına giren ülkeye özgü taslak tavsiyelerin sunulması.

Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Kapsamında

Bu alanda birçok yetki Komisyon'dan Birliğin Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'ne ve Avrupa Dış Eylem Servisi'ne (EEAS) devredilmiştir. Ancak Komisyon, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (TEU Madde 30) ile ilgili herhangi bir kararın Konseye sunulması konusunda Yüksek Temsilciyi (HR) destekleyebilir. İK aynı zamanda Komisyon Başkan Yardımcılığı görevini de yürütmektedir.

Birlik hukukunun uygulanmasını izleme yetkisi

Komisyon, Antlaşmalar uyarınca, Antlaşmaların ve bunların uygulanması için alınan kararların (ikincil mevzuat) uygun şekilde uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür. Antlaşmaların koruyucusu olma rolü burada yatmaktadır. Bu rol, esas olarak, TFEU'nun 258. maddesinde belirtildiği gibi, Antlaşmalar kapsamındaki bir yükümlülüğü yerine getiremeyen Üye Devletlere uygulanan prosedür aracılığıyla gerçekleştirilir.

Uygulama yetkileri

Antlaşmalar tarafından sağlanan

Komisyon'a verilen başlıca yetkiler şunlardır:

- Bütçeyi uygulamak (TEU Madde 17(1), TFEU Madde 317). Bütçe kabul edildikten sonra, bir sonraki mali yılın 1 Ocak'ından itibaren her Üye Devlet, AB'ye olan ödemelerini, AB bütçesine, ulusal maliye bakanlığı veya merkez bankası nezdinde Avrupa Komisyonu adına bir banka hesabına yatırılan aylık katkılar yoluyla yapar.
- Üye Devletlere, özellikle geçiş dönemlerinde, Antlaşmalarda belirtilen koruma önlemlerini alma yetkisi verilmesi (örneğin, TFEU'nun 201. maddesi);
- TFEU'nun 108. maddesi uyarınca, özellikle Devlet yardımlarını inceleme altında tutarak, rekabet kurallarının uygulanması.

Bazı Üye Devletlerin borç krizini ele alan mali kurtarma paketlerinde Komisyon, AB bütçesi aracılığıyla toplanan ve garanti edilen fonların yönetiminden sorumludur. Aynı zamanda, Avrupa İstikrar Mekanizması'ndaki (ESM) oylama prosedürünü değiştirme yetkisine de sahip olup, Güvernörler Kurulu'nun, mali yardım verme yönünde bir karar almamanın Euro bölgesinin ekonomik ve mali sürdürülebilirliğini tehdit edeceği yönünde oybirliğiyle (ECB ile yapılan bir anlaşma) karar vermek yerine özel nitelikli çoğunluk (%85) ile hareket etmesine olanak tanımaktadır (ESM Antlaşması Madde 4(4)).

Parlamento ve Konsey tarafından devredilen

TFEU'nun 291. maddesi uyarınca Komisyon, Parlamento ve Konsey tarafından belirlenen yasal düzenlemelerin uygulanması için kendisine verilen yetkileri kullanır. Lizbon Antlaşması, yeni 'Komisyonun uygulama yetkilerinin Üye Devletler tarafından kullanılmasına ilişkin kontrol mekanizmalarına ilişkin kurallar ve genel ilkeler' getirmiştir (TFEU Madde 291(3) ve (AB) No 182/2011). Önceki komite mekanizmalarını danışma usulü ve inceleme usulü olmak üzere iki yeni düzenlemeyle değiştiriyorlar. Çatışma durumlarında temyiz prosedürüne ilişkin bir hüküm olduğu gibi, Parlamento ve Konsey'e tanınan inceleme hakkı da resmi olarak yer almaktadır.

Yetkilendirilmiş eylemler

Lizbon Antlaşması aynı zamanda yasama ve uygulama tasarrufları arasında sıralama yapan yeni bir tasarruf kategorisi de getirmiştir. Bu 'devredilmiş yasama dışı kanunlar' (TFEU Madde 290) 'yasama kanununun zorunlu olmayan belirli öğelerini tamamlamak veya değiştirmek için genel olarak uygulanan kanunlardır' ("temel kanun" olarak da adlandırılır). Prensip olarak Parlamento, Konsey ile aynı denetim haklarına sahiptir.

Düzenleme ve danışma yetkileri

Antlaşmalar Komisyon'a nadiren tam düzenleme yetkisi verir. Bu kuralın bir istisnası, Komisyon'a, kamu teşebbüsleri ve genel ekonomik çıkar hizmetleri yürüten teşebbüsler hakkında Birlik kurallarını uygulama ve gerektiğinde Üye Devletlere uygun direktif veya kararları verme yetkisi veren 106. madde TFEU'dur. Antlaşmalar, Komisyon'a birçok durumda tavsiyelerde bulunma veya rapor ve görüş sunma yetkisi vermektedir. Ayrıca, yeni

Üye Devletlerin Birliğe kabulü gibi belirli kararlarda kendisine danışılmasını da sağlarlar (TFEU'nun 49. maddesi). Avrupa Parlamentosu Üyeleri Tüzüğü, Avrupa Ombudsmanı ve Adalet Divanı gibi diğer kurum ve organların tüzüklerinde yapılacak değişiklikler konusunda da Komisyon'a danışılmaktadır.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Komisyon, yasama ve bütçe konularında Parlamentosunun başlıca muhatabıdır. Komisyonun çalışma programının parlamento tarafından incelenmesi ve uygulanması, AB yönetiminde daha iyi demokratik meşruiyetin sağlanması açısından giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yıllık bütçe taslağı, bütçenin uygulanacağı yıldan bir önceki yılın (n -1 yılı) 1 Eylül tarihine kadar Avrupa Parlamentosu'na ve Konsey'e sunulacak bütçe taslağını içeren bir tekliftir. Komisyon ayrıca bilgi amacıyla bu öneriyi ulusal parlamentolara iletir. Ayrıca Komisyon kendi tahmin beyanını hazırlar ve bunu onay için ayrı ayrı Parlamento ve Konsey'e gönderir. TFEU'nun 319. maddesi uyarınca Parlamento, Komisyon'un ibra edilmesine izin verme hakkına sahiptir.

Öz Kaynaklar Kararı, özel bir yasama prosedürü uyarınca (TFEU Madde 289(2)), Komisyonun teklifi üzerine (TFEU Madde 311(2)) ve Parlamenta danışıldıktan sonra alınır. Temel Öz Kaynaklar Kararı bu istişare prosedürü kapsamında kabul edilirken, ilgili uygulama tedbirleri (TFEU Madde 291(2) uyarınca), Komisyon teklifi temelinde Parlamentosunun onayı alındıktan sonra Konsey tarafından kabul edilir (TFEU Madde 311(3)).

6) Avrupa Konseyi

Üye Devletlerin devlet veya hükümet başkanları tarafından oluşturulan Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin gelişimi için gerekli ivmeyi sağlar ve genel siyasi yönergeleri belirler. Komisyon Başkanı aynı zamanda oy kullanma hakkına sahip olmayan bir üyedir. Avrupa Parlamentosu Başkanı, toplantılarının başında Avrupa Konseyi'ne hitap eder. Lizbon Antlaşması, Avrupa Konseyi'ni Birliğin bir kurumu olarak kurdu ve ona uzun vadeli bir başkanlık kazandırdı.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 13, 15, 26, 27 ve 42(2) maddeleri.

Tarihçe

Avrupa Konseyi artık AB Üye Devletlerinin devlet veya hükümet başkanlarının zirve konferansıdır. Bu, Avrupa zirvelerinin ilki 1961 yılında Paris'te gerçekleşti ve 1969'dan itibaren sıklaşmaya başladı. Şubat 1974'te Paris'te yapılan Avrupa Zirvesi'nde, Avrupa entegrasyonunun sorunlarına genel bir yaklaşım getirebilecek ve AB faaliyetlerinin uygun şekilde koordine edilmesini sağlayabilecek Devlet veya Hükümet Başkanları toplantılarının bundan böyle 'Avrupa Konseyi' adı altında düzenli olarak yapılmasına karar verildi.

Avrupa Tek Senedi (1986), Avrupa Konseyi'ni ilk kez Topluluk Antlaşmaları bünyesine dahil ederek, onun yapısını tanımladı ve iki yılda bir toplantı yapılmasını sağladı. Maastricht Antlaşması (1992), AB'nin kurumsal sürecindeki rolünü resmileştirdi. Lizbon Antlaşması (resmi olarak Avrupa Birliği Antlaşması, 2009 olarak bilinir) Avrupa Konseyi'ni AB'nin tam bir kurumu haline getirdi (Madde 13) ve görevlerini şöyle tanımladı: 'Birliğe gelişimi için gerekli ivmeyi sağlamak ve genel siyasi yönelimleri ve öncelikleri tanımlamak (Madde 15). Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Konseyi (bundan böyle 'Konsey' olarak anılacaktır), AB bütçesinin II. bölümünü (Mali Tüzüğü'nün 43(b) Maddesi) paylaşma konusunda anlaşmışlardır; bu nedenle genel bütçe 11 değil yalnızca 10 bölümden oluşur; ancak Konsey ve Avrupa Konseyi ayrı kurumlardır.

Kuruluş

Başkanı tarafından toplanan Avrupa Konseyi, 27 Üye Devletin devlet hükümet başkanlarını ve Komisyon Başkanını bir araya getirir (TEU Madde 15(2)). Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi bu çalışmalara katılmaktadır. Avrupa Parlamentosu Başkanı genellikle toplantının başında konuşmaya davet edilir (Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) Madde 235(2)'si).

Başkan, Avrupa Konseyi tarafından iki buçuk yıllık bir dönem için seçilir ve bu dönem bir kez yenilenebilir ve AB'yi dış dünyaya karşı temsil eder. Başkanın Rolü TEU'nun 15. maddesinde belirtilmektedir. Avrupa Konseyi'nin şu anki Başkanı Charles Michel, ilk dönemine 1 Aralık 2019'da başladı. Avrupa Konseyi genellikle oybirliğiyle karar verir, ancak bazı önemli atamalar nitelikli çoğunlukla yapılır (özellikle kendi başkanının ataması, Avrupa Komisyonu Başkanlığı görevine aday seçimi ve Birliğin Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ile Avrupa Merkez Bankası Başkanının atanması). Avrupa Konseyi normalde yılda en az dört kez toplanır. 2008'den bu yana, özellikle mali kriz ve ardından gelen euro bölgesi borç krizi sırasında daha sık toplandı. Son dönemde AB'ye yönelik göç akımları ve iç güvenlik konuları da Avrupa Konseyi'ni oldukça meşgul ediyor.

2016'dan bu yana devlet ve hükümet başkanları da Birleşik Krallık (Birleşik Krallık) olmadan 'AB-27' formatında bir araya geliyor. Bu toplantılar, Birleşik Krallık'ın Mart 2017'de TEU'nun 50. maddesi uyarınca AB'den çekildiğini resmi olarak bildirmesinden önce ilk başta gayri resmiydi. Bildirimin ardından, düzenli toplantıların yanı sıra AB-27'nin çeşitli resmi 'Avrupa Konseyi (Madde 50)' toplantıları da gerçekleştirildi. Buna ek olarak, Avrupa Konseyi üyeleri 'hükümetler-arası konferanslar' (IGC'ler) formatında toplanır: Üye Devletlerin hükümetlerinin temsilcilerinin katıldığı bu konferanslar, AB anlaşma değişikliklerini tartışmak ve bunlar üzerinde anlaşmaya varmak için toplanır. Lizbon Anlaşması 2009'da yürürlüğe girmeden önce, anlaşmanın revizyonu için tek prosedür bu idi. Artık buna 'olağan revizyon prosedürü' deniyor. Avrupa Konseyi Başkanı tarafından toplanan IGC, anlaşma değişikliklerine oybirliğiyle karar verir.

Rolü

AB'nin kurumsal sistemindeki yeri

TEU'nun 13. maddesi uyarınca, Avrupa Konseyi, Birliğin 'tek kurumsal çerçevesinin' bir parçasını oluşturur. Ancak rolü, hukuki anlamda bir karar alma organı olmaktan çok, genel bir siyasi ivme sağlamaktır. Yalnızca istisnai durumlarda AB açısından hukuki sonuçları olan kararlar alır, ancak bir dizi kurumsal karar alma yetkisine sahiptir. Avrupa Konseyi, harekete geçmeme de dahil olmak üzere Avrupa Birliği Adalet Divanı önünde itiraz edilebilecek bağlayıcı tasarrufları kabul etme yetkisine sahip değildir (TFEU Madde 265). TEU Madde 7(2) Avrupa Konseyi'ne, Avrupa Parlamentosu'nun onayına bağlı olarak, AB ilkelerinin ciddi bir şekilde ihlali sonucunda bir Üye Devletin haklarını askıya alan prosedürleri başlatma yetkisi vermektedir.

Diğer kurumlarla ilişkiler

Avrupa Konseyi kararlarını tam bağımsız olarak alır ve çoğu durumda Komisyon girişimini veya Parlamentonun katılımını gerektirmez. Ancak Lizbon Antlaşması, başkanının Avrupa Konseyi'nin oy hakkı olmayan bir üyesi olması ve Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'nin tartışmalara katılması nedeniyle Komisyon ile örgütsel bağıni sürdürmektedir. Ayrıca, Avrupa Konseyi sıklıkla Komisyon'dan toplantılarına hazırlık amacıyla rapor sunmasını talep etmektedir. TEU Madde 15(6)(d) Avrupa Konseyi Başkanının her toplantıdan sonra Parlamenteoya bir rapor sunmasını gerektirmektedir. Avrupa Konseyi Başkanı aynı zamanda Parlamento Başkanının yanı sıra siyasi grup liderleriyle de aylık olarak bir araya gelir ve Şubat 2011'de Avrupa Parlamentosu üyelerinin siyasi faaliyetleriyle ilgili yazılı sorularını yanıtlamayı kabul eder.

Bununla birlikte, Parlamento aynı zamanda Başkanının Avrupa Konseyi toplantılarında ve ilgili Avrupa siyasi ailelerindeki parti liderlerinin Avrupa Konseyi öncesi toplantılarında bulunması ve ayrıca toplantı gündemindeki maddeler, toplantıların sonuçları ve Avrupa Konseyi tarafından sunulan resmi raporlar hakkında kabul edilen kararlar yoluyla bir miktar gayrı resmi etki uygulayabilmektedir. Lizbon Antlaşması ile Birliğin Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilciliği'nin yeni ofisi, Avrupa Konseyi adına dış politika öneren ve uygulayan ek bir aktör haline geldi. Avrupa Konseyi Başkanı, Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisinin yetkilerine hâle getirmeksizin, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile ilgili konularda Birliğin dış temsilinden sorumludur.

Yetkiler

Kurumsal

Avrupa Konseyi, AB'ye 'kalkınması için gerekli ivmeyi' sağlar ve 'genel siyasi yönelimlerini ve önceliklerini' tanımlar (TEU Madde 15(1)). Ayrıca Konseyin oluşumu ve dönüşümlü başkanlıkların takvimi hakkında da nitelikli çoğunlukla karar verildi.

Dış ve güvenlik politikası konuları

Avrupa Konseyi, Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının (ODGP) ilkelerini ve genel yönergelerini tanımlar ve bunun uygulanmasına yönelik ortak stratejilere karar verir (TEU Madde 26). TEU Madde 42(2) uyarınca Üye Devletlere ortak bir AB savunma politikasının ilerici bir çerçevesine doğru ilerlemeleri tavsiye edilip edilmeyeceğine oybirliğiyle karar verir. Bir Üye Devletin, ulusal politikaya ilişkin önemli nedenlerden dolayı bir kararın kabulüne karşı çıkma niyetinde olması halinde, Konsey, nitelikli çoğunlukla, oybirliğiyle karar alınması için konunun Avrupa Konseyi'ne havale edilmesine karar verebilir (TEU Madde 31(2)). Üye Devletlerin bu alanda gelişmiş iş birliği kurmaya karar vermesi durumunda aynı prosedür geçerli olabilir (TEU Madde 20).

Avrupa'nın Geleceği Konferansı'nın kabul ettiği 21 No'lu yurttaş tavsiyesi, AB'nin, özellikle ODGP alanında oybirliğiyle sınırlı oylamadan nitelikli çoğunluk oylamasına geçiş yaparak ve Birliğin Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisinin rolünü güçlendirerek hızlı ve etkili kararlar alma yeteneğini geliştirmesini talep ediyor. Parlamento, Antlaşmaların revizyonu için bir Sözleşme çağrısına ilişkin 9 Haziran 2022 tarihli kararında, AB Madde 48'de belirtilen olağan revizyon prosedürü kapsamında, Konsey'e, özellikle yaptırımların kabul edilmesi ve acil bir durum durumunda, Konsey'de oybirliği yerine nitelikli çoğunluk oyuyla karar alınmasına izin verilmesine yönelik teklifler sunmuştur. Parlamentonun Anayasa İşleri Komitesi aynı zamanda AB Antlaşmalarındaki geçiş hükümlerinin (yani anlaşmalarda resmi bir değişiklik yapılmadan yasama prosedürünün değiştirilmesine izin veren maddeler) uygulanmasına ilişkin bir rapor hazırlıyor ve geçiş hükümlerinin bazı öncelikli politika alanlarında etkinleştirilmesini öneriyor, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası gibi.

Ekonomik yönetim ve çok yıllık mali çerçeve (MFF)

2009'dan bu yana, devlet borcu krizi, Avrupa Konseyi'ni ve Euro zirvelerini, küresel bankacılık krizinin etkileriyle mücadelede başlıca aktörler haline getirdi. Birçok Üye Devlet, Devlet veya Hükümet Başkanları tarafından kararlaştırılan ve daha sonra Üye Devletlerde onaylanan özel veya geçici anlaşmalar yoluyla mali yardım paketleri almıştır. 2012'den bu yana mali yardım, kalıcı Avrupa İstikrar Mekanizması (ESM) aracılığıyla aktarılıyor. Üye Devlet hükümetleri, Komisyon, Parlamento ve Avrupa Merkez Bankası'nın aktif katılımıyla uluslararası bir anlaşma hazırladılar; Üye Devletlerin bütçe ve sosyo-ekonomik politikalarının daha sıkı kontrolüne izin veren İstikrar, Koordinasyon ve Yönetiş Anlaşması "Mali Kompakt" olarak da anılır. Bu durum, Komisyon ve Parlamentonun euro bölgesinin ekonomik yönetimindeki rolüne ilişkin soruları giderek daha fazla gündeme

getiriyor. Avrupa Konseyi aynı zamanda Avrupa Döneminde de önemli bir rol oynamaktadır. Bahar toplantılarında makroekonomik, mali ve yapısal reform ile büyümeyi artırıcı politikalara ilişkin politika yönlendirmeleri yayınlar. Haziran toplantılarında, Komisyon tarafından hazırlanan ve Konsey'de tartışılan Ulusal Reform Programlarının değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan tavsiyeleri onaylar. Aynı zamanda çok yıllık mali çerçeve (MFF) müzakerelerine de dahil olup, MFF düzenlemesindeki harcama limitleri, harcama programları ve finansman (kaynaklar) gibi temel siyasi konularda siyasi bir anlaşmaya varılmasında önemli bir rol oynar.

Cezai konularda polis ve adli iş birliği

Konsey üyelerinden birinin talebi üzerine Avrupa Konseyi, bu alanla ilgili bir alanda güçlendirilmiş iş birliği oluşturulup oluşturulmayacağına karar verir (TEU Madde 20). Lizbon Antlaşması, Avrupa Konseyi'nin, Konsey'deki karar alma formülünü oybirliği yerine çoğunluk oylamasına değiştirmesine olanak tanıyan birkaç yeni köprü hükmü getirdi.

Başarılar/Görevler

Avrupa Konseyi, uzun vadeli AB eylemi ve odağı için öncelikli alanları belirleyen beş yıllık bir stratejik gündem (2019-2024) belirlemiştir. Stratejik gündeme ek olarak, Liderlerin Gündemi olarak adlandırılan kısa vadeli çalışma programları da gelecek Avrupa Konseyi toplantıları ve uluslararası zirvelerin konularını belirliyor. Örneğin, Şubat 2023'te yayınlanan gösterge niteliğindeki Liderler Gündemi, Ocak-Temmuz 2023 dönemi için gösterge niteliğindeki öncelikleri ortaya koyuyor; bunlar arasında özellikle Rusya'nın saldırganlık savaşına yanıt olarak Ukrayna'ya verilen AB desteğinin sürdürülmesi, ekonomi ve AB'de uzun vadeli rekabet gücünün artırılması ve güvenlik ve enerji de dahil olmak üzere AB'nin stratejik özerkliği yer alıyor.

Çok yıllık mali çerçeve

Avrupa Konseyi liderleri, pandemiden sonra AB'nin yeniden inşasına yardımcı olmak ve yeşil ve dijital geçişlere yatırımı desteklemek amacıyla, 17-21 Temmuz 2020'deki özel toplantılarında, hem çok yıllık mali çerçeveyi (MFF) hem de Yeni Nesil AB (NGEU) aracı kapsamında olağanüstü toparlanma çabasını birleştiren 1824,3 milyar Avro tutarında kapsamlı bir paket üzerinde anlaşılar.

Dış ve güvenlik politikası

1990'lı yılların başından bu yana dış politika ve güvenlik politikası Avrupa Konseyi zirve toplantılarının önemli bir maddesi olmuştur. Bu alanda alınan kararlar şunları içermektedir:

- Uluslararası güvenlik ve terörle mücadele;
- Avrupa komşuluk politikası ve Rusya ile ilişkiler;
- Akdeniz ülkeleri ve Orta Doğu ile ilişkiler.

10 ve 11 Aralık 1999'da Helsinki'de toplanan Avrupa Konseyi, askeri ve askeri olmayan kriz yönetimi yeteneklerini geliştirerek ODGP'yi güçlendirmeye karar verdi. Avrupa Konseyi 12 Aralık 2003'teki toplantısında Avrupa Güvenlik Stratejisini onayladı. Avrupa Konseyi, 22 ve 23 Haziran 2017 tarihlerinde yaptığı toplantıda, Avrupa'nın güvenliğini ve savunmasını güçlendirmek için kalıcı yapılandırılmış iş birliğinin (PESCO) başlatılması ihtiyacı üzerinde mutabakata vardı. PESCO, 11 Aralık 2017 tarihli Konsey kararıyla kurulmuştur. Danimarka ve Malta dışında tüm AB Üye Devletleri PESCO'ya katılmaktadır. PESCO kapsamında şu anda toplamda 46 proje yürütülüyor.

Avrupa Konseyi, yukarıda bahsedilen 17-21 Temmuz 2020 tarihli özel toplantısında, güvenlik ve savunma alanındaki eylemleri finanse etmek için bütçe dışı bir araç olarak bir Avrupa Barış Tesisi'nin kurulması

konusunda mutabakata vardı. Yardımın 2021-2027 dönemi için mali tavanı, gayri safi milli gelir (GSMH) dağıtım anahtarına dayalı olarak Üye Devletlerin katkıları yoluyla MFF dışında bütçe dışı bir kalem olarak finanse edilmek üzere 5 milyar Avro olarak belirlendi.

Avrupa Konseyi, 30 ve 31 Mayıs 2022 tarihlerinde yaptığı özel toplantıda Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırı savaşını kınadı ve Rusya'dan Üye Devletlere teslim edilen ham petrol ve petrol ürünlerini kapsayan altıncı yaptırım paketi üzerinde anlaşmaya vardı. Boru hattıyla taşınan ham petrole geçici bir istisna getirildi. Liderler, Avrupa Birliği Konseyi'ne yeni yaptırımları gecikmeden sonuçlandırması ve kabul etmesi çağrısında bulundu. 23 Mart 2023 tarihli Avrupa Konseyi toplantısının sonuçlarına göre, 'Avrupa Birliği, dimdik ve tam olarak Ukrayna'nın yanındadır ve ne kadar sürerse sürsün Ukrayna'ya ve halkına güçlü siyasi, ekonomik, askeri, mali ve insani destek sağlamaya devam edecektir.

Genişleme

Avrupa Konseyi, AB genişlemesinin her turunun şartlarını belirledi. 1993 yılında Kopenhag'da yeni bir katılım dalgasının (Kopenhag kriterleri) temelleri atıldı. Sonraki yıllarda yapılan toplantılarda kabul kriterleri ve önceden gerekli kurumsal reformlar daha ayrıntılı olarak belirlendi. Kopenhag Avrupa Konseyi (12 ve 13 Aralık 2002), Kıbrıs, Çekya, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya ve Slovenya'nın 1 Mayıs 2004 tarihinde katılımına karar verdi. Romanya ve Bulgaristan Birliğe 1 Ocak 2007'de katıldı. 3 Ekim 2005 tarihinde Lüksemburg'da toplanan Konsey, Hırvatistan ve Türkiye'nin AB'ye katılımlarına ilişkin müzakerelerin çerçevesini onayladı. Hırvatistan ile Katılım Anlaşması 9 Aralık 2011'de imzalandı ve Hırvatistan 1 Temmuz 2013'te anlaşmaya katıldı. 14 Aralık 2021'de Genel İşler Konseyi, Karadağ, Sırbistan, Türkiye, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, Arnavutluk, Bosna-Hersek ve Kosova'ya yönelik genişleme, istikrar ve birleşme süreçlerine ilişkin sonuçlarını kabul etti ve bu aday ve potansiyel aday ülkelerin her birinde kaydedilen ilerlemenin bir göstergesi oldu. Avrupa Konseyi, 28 Şubat 2022 tarihli üyelik başvurusunu takiben Ukrayna'ya 23 Haziran 2022 tarihinde aday statüsü vermiş ve Komisyonu, üyelik başvurusuna ilişkin Komisyon görüşünde belirtilen koşulların yerine getirilmesi konusunda Konsey'e rapor vermeye davet etmiştir. Tüm bu koşullar tam olarak karşılandıktan sonra Konsey tarafından daha ileri adımlara karar verilecek.

Avrupa Konseyi, 9 Şubat 2023 tarihli özel toplantısının sonuç bölümünde, Ukrayna'nın son aylarda AB üyeliğine aday statüsünü destekleyen hedefleri karşılamaya yönelik gösterdiği önemli çabaları kabul etti. Böyle zor zamanlarda Ukrayna'nın reform çabalarını memnuniyetle karşılıyor ve Ukrayna'yı bu yolda devam etmeye ve gelecekteki AB üyeliğine doğru ilerleyebilmek için Komisyon'un üyelik başvurusuna ilişkin görüşünde belirtilen koşulları yerine getirmeye teşvik ediyor.'

İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden çekilmesi

23 Mart 2018'de, AB-27 formatında toplanan Avrupa Konseyi (Madde 50), Brexit'ten sonra Birleşik Krallık ile gelecekte kurulacak ilişkilerin çerçevesine ilişkin yönergeleri kabul etti. Yönergelere göre AB, İngiltere ile diğer alanların yanı sıra ticari ve ekonomik iş birliğini, güvenlik ve savunmayı da kapsayacak mümkün olan en yakın ortaklığa sahip olmak istiyordu.

17 Ekim 2019'da, AB-27 formatında toplanan Avrupa Konseyi, revize edilmiş çekilme anlaşmasını onayladı ve AB ve Birleşik Krallık müzakerecilerinin aynı gün üzerinde mutabakata vardığı revize edilmiş siyasi deklarasyonu onayladı. Bu anlaşma, Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden düzenli bir şekilde ayrılmasına olanak sağlamayı amaçlıyordu.

29 Ekim 2019'da, Birleşik Krallık'tan gelen bir talep üzerine Avrupa Konseyi, çekilme anlaşmasının onaylanması için daha fazla zaman tanımak amacıyla TEU Madde 50(3)'te belirtilen sürenin 31 Ocak 2020'ye

kadar uzatılmasına karar verdi. Çekilme Anlaşması 31 Ocak 2020'de yürürlüğe girdi. Bu anlaşma, TEU'nun 50. maddesi kapsamındaki dönemin sonunu ve 31 Aralık 2020'ye kadar sürecek geçiş döneminin başlangıcını işaret ediyordu. Birleşik Krallık artık bir AB Üyesi Devleti değil, üçüncü bir ülkedir.

Kurumsal reformlar

Tampere'deki Avrupa Konseyi toplantısı (15 ve 16 Ekim 1999), AB Temel Haklar Şartı taslağının hazırlanmasına yönelik düzenlemelere karar verdi. Helsinki Avrupa Konseyi (Aralık 1999), Nice Antlaşması'na hazırlık amacıyla hükümetler-arası bir konferans düzenledi. Laeken Avrupa Konseyi (14 ve 15 Aralık 2001), talihsiz Anayasa Antlaşması'nı hazırlayan Avrupa'nın Geleceği Konvansiyonu'nu toplamaya karar verdi. İki buçuk yıllık kurumsal çıkmazdan sonra, 21 ve 22 Haziran 2007 tarihli Avrupa Konseyi, hükümetler-arası bir konferans için ayrıntılı bir yetki belgesini kabul etti; bu, 1 Aralık 2009'da yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'nın 13 Aralık 2007'de imzalanmasına yol açtı. 25 Mart 2011'de Avrupa Konseyi, 136. Maddeyi değiştiren ve 2012 yılında ESM'nin oluşturulmasının önünü açan kararı kabul etti. 28 Haziran 2018'de Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu'nun oluşumuna ilişkin bir kararı kabul etti; bu karar, Üye Devletlerin 2019-2024 dönemi için Parlamento seçimlerini düzenlemek için gerekli iç tedbirleri almasına olanak sağladı.

Son krizler, özellikle de KOVID-19 salgını ve Ukrayna'daki savaş, AB'nin acil durumlara zamanında ve etkili bir şekilde tepki verme yeteneğini geliştirmek için kurumsal reformlara olan ihtiyacı ortaya çıkardı. Parlamento, 4 Mayıs 2022'de kabul edilen Avrupa'nın Geleceği Konferansı sonuçlarına ilişkin kararında, Konferansın sonuç ve tavsiyelerini memnuniyetle karşıladı, bunların Antlaşmada değişiklik yapılması gerektiğini kabul etti ve Anayasal İşler Komitesinden, AB Antlaşmalarının 48. maddesine uygun bir sözleşme yoluyla AB Antlaşmalarında reform yapılmasına yönelik teklifler hazırlamasını istedi. Önerilen en önemli reformlardan biri, oybirliği yerine nitelikli çoğunluk oylamasına geçiştir.

7) Avrupa Merkez Bankası (ECB)

Avrupa Merkez Bankası (ECB), Ekonomik ve Parasal Birliğin merkezi kurumudur ve 1 Ocak 1999'dan bu yana euro bölgesindeki para politikasından sorumludur. ECB ve tüm AB ulusal merkez bankaları, Avrupa Merkez Bankaları Sistemini (ESCB) oluşturur. ESCB'nin temel amacı fiyat istikrarını korumaktır. ECB, 2014 yılından bu yana Tek Denetleme Mekanizması kapsamında kredi kuruluşlarının ihtiyatlı denetimine ilişkin görevlerden sorumludur.

Yasal Dayanak

- Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 3. ve 13. maddeleri;
- Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 3(1)(c), 119, 123, 127-134, 138-144, 219 ve 282-284. maddeleri;
- Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (ESCB) ve Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) Statüsüne İlişkin Protokol (No 4); Danimarka'ya İlişkin Bazı Hükümlere İlişkin Protokol (No 16); TEU ve TFEU'ya eklenmiştir;
- Kredi kuruluşlarının ihtiyatlı denetimine ilişkin politikalara ilişkin olarak Avrupa Merkez Bankası'na belirli görevler veren 15 Ekim 2013 tarih ve 1024/2013 sayılı Konsey Tüzüğü (AB) (Tek Denetleme Mekanizması (SSM) Yönetmeliği);
- Kredi kurumlarının ve belirli yatırım firmalarının çözümlenmesine yönelik tek tip kurallar ve tek tip prosedür belirleyen 15 Temmuz 2014 tarihli 806/2014 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (AB) (Tek Çözüm Mekanizması (SRM) Tüzüğü).

Kuruluş ve Faaliyetler

Antlaşmalara göre ECB'nin temel sorumlulukları arasında euro bölgesi için para politikasının yürütülmesi yer alıyor. Ayrıca SSM Yönetmeliği, Kasım 2014 itibarıyla kredi kuruluşlarına ECB'ye bazı denetim fonksiyonları da yüklemiştir.

Parasal Fonksiyon

Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (ESCB), Avrupa Merkez Bankası'ndan (ECB) ve avroyu benimsememiş olanlar da dahil olmak üzere tüm Üye Devletlerin ulusal merkez bankalarından oluşur. Bu arada Euro-sistem, ECB'yi ve yalnızca euroyu benimseyen Üye Devletlerin ulusal merkez bankalarını kapsıyor. TFEU, tüm Üye Devletlerin sonunda avroyu benimseyecekleri varsayımına dayandığından, Euro-sistemden ziyade ESCB'ye atıfta bulunmaktadır. Henüz avroyu benimsememiş olan Üye Devletler için (çünkü bu ülkelerin derogasyonları veya kapsam dışında kalma hakları vardır), AMBS'ye atıfta bulunan belirli Antlaşma hükümleri geçerli değildir; bu, uygulamada AMBS'ye yapılan genel Antlaşma referanslarının esas olarak Euro sistemi kastettiği anlamına gelir. ECB'nin bağımsızlığı TFEU'nun 130. maddesinde yer almaktadır: 'Ne ECB, ne bir ulusal merkez bankası, ne de bunların herhangi bir üyesi, Antlaşmalar ve AMBS ve ECB Tüzüğü tarafından kendilerine verilen yetkileri kullanırken ve görev ve sorumlulukları yerine getirirken Karar alma organları, Birlik kurumlarından, organlarından, ofislerinden veya ajanslarından, bir Üye Devletin herhangi bir hükümetinden veya başka herhangi bir organdan talimat isteyecek veya alacaktır.

Karar alma organları

ESCB, ECB'nin karar alma organları tarafından yönetilmektedir.

Yönetim Kurulu

ECB Yönetim Konseyi, ECB İcra Kurulu üyelerinden ve euro bölgesi Üye Devletlerinin ulusal merkez bankalarının Guvernörlerinden oluşur. Para politikasını formüle eder ve uygulanması için gerekli yönergeleri oluşturur. Yönetim Konseyi, ECB'nin Prosedür Kurallarını kabul eder, danışmanlık işlevlerini yerine getirir ve ESCB'nin uluslararası iş birliğinde nasıl temsil edileceğine karar verir. Yönetim Konseyi ayrıca belirli yetkileri Yürütme Kuruluna devredebilir. Yönetim Konseyi genellikle ayda iki kez toplanır ve oy hakkı konusunda aylık dönüşümlü bir sisteme sahiptir. Ekonomilerinin ve finans sektörlerinin büyüklüğüne göre birinci ile beşinci arasında yer alan ülkelerin başkanları dört oy hakkına sahip. Geriye kalan 15 ülke 11 oy hakkını paylaşıyor. Ulusal merkez bankası başkanlarının yanı sıra, ECB'nin İcra Kurulu üyeleri de kalıcı oy hakkına sahiptir.

İcra Kurulu

Yönetim Kurulu, Başkan, Başkan Yardımcısı ve diğer dört üyeden oluşur. Avrupa Konseyi tarafından, Parlamento ve Yönetim Konseyine danışıldıktan sonra Konseyin tavsiyesi üzerine nitelikli çoğunlukla atanırlar. Görev süresi sekiz yıldır ve yenilenemez. İcra Kurulu, ECB'nin mevcut ve günlük işlerinden sorumludur. Para politikasını Yönetim Konseyi tarafından kabul edilen yönergelere ve kararlara uygun olarak uygular. Aynı zamanda ulusal merkez bankalarına talimat verir ve Yönetim Konseyi toplantılarını hazırlar.

Genel Kurul

Genel Konsey, Avrupa Merkez Bankası'nın üçüncü karar alma organıdır, ancak bu yalnızca avroyu henüz benimsememiş Üye Devletler olduğu sürece geçerlidir. Avrupa Merkez Bankası Başkanı ve Başkan Yardımcısı ile tüm Üye Devletlerin ulusal merkez bankalarının Başkanlarından oluşur. Diğer Yönetim Kurulu üyeleri Genel Kurul toplantılarına katılabilir ancak oy hakları yoktur.

Amaçlar ve görevler

TFEU'nun 127(1) maddesine göre AMBS'nin temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Buna hâlel getirmeksizin, AMBS aynı zamanda Birliğin TEU'nun 3. maddesinde belirtilen hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla Birliğin genel ekonomi politikalarını da destekler. AMBS, serbest rekabetin olduğu açık piyasa ekonomisi ilkesine uygun olarak ve TFEU'nun 119. maddesinde belirtilen ilkelere uygun olarak hareket eder. AMMB aracılığıyla gerçekleştirilen temel görevler şunlardır: Birliğin para politikasının tanımlanması ve uygulanması; TFEU'nun 219. maddesi hükümlerine uygun olarak döviz işlemlerinin yürütülmesi; Üye Devletlerin resmi yabancı rezervlerini tutmak ve yönetmek; ve ödeme sistemlerinin sorunsuz çalışmasını teşvik etmek.

Yetkiler ve araçlar

Avrupa Merkez Bankası, euro banknotlarının ihracına izin verme konusunda münhasır hakka sahiptir. Üye Devletler, Avrupa Merkez Bankası'nın ihraç hacmine ilişkin onayına bağlı olarak euro madeni paraları ihraç edebilir (TFEU Madde 128). ECB, Antlaşma ve ECB Tüzüğü kapsamında AMBS'ye verilen görevlerin yerine getirilmesi için gerekli düzenlemeleri yapar ve kararları alır. Aynı zamanda tavsiyelerde bulunur ve görüş bildirir (TFEU Madde 132). Kendi yetki alanlarında önerilen herhangi bir AB kanunu konusunda ECB'ye ve kendi yetki alanlarındaki herhangi bir yasama hükmü taslağı konusunda ulusal yetkililere danışılmalıdır (TFEU Madde 127(4)). Danışıldığı konular hakkında görüş sunabilir. Avrupa Merkez Bankası'na ayrıca, Euro bölgesinin uluslararası finans kuruluşlarında birleşik temsiline ilişkin ortak pozisyonlar oluşturan kararlar ve tedbirler konusunda da danışılmaktadır (TFEU Madde 138). ECB, ulusal merkez bankalarının yardımıyla gerekli istatistiksel bilgileri ya yetkili ulusal makamlardan ya da doğrudan ekonomik birimlerden toplar (ECB Tüzüğü'nün 5. maddesi). ECB Tüzüğü, ECB'nin parasal işlevlerini yerine getirmek için kullanabileceği çeşitli araçları listelemektedir. ECB ve ulusal merkez bankaları kredi kuruluşları, kamu kuruluşları ve diğer piyasa katılımcıları adına hesap açabilir ve varlıkları teminat olarak kabul edebilir. Açık piyasa ve kredi işlemleri yapabilir ve asgari rezerv talep edebilir. Yönetim Konseyi ayrıca üçte iki çoğunlukla diğer parasal kontrol araçlarına da karar verebilir. Açık piyasa ve kredi işlemleri yapabilir ve asgari rezerv talep edebilir. Yönetim Konseyi ayrıca üçte iki çoğunlukla diğer parasal kontrol araçlarına da karar verebilir.

İstisna veya kapsam dışında kalma hakkına sahip Üye Devletler

TFEU 139-144. maddeler, bir Antlaşma uyarınca avroyu kabul etme yükümlülüğü bulunan ancak bunun için gereken koşulları henüz yerine getirmemiş olan Üye Devletler ('derogasyona tabi Üye Devletler') için özel hükümler ortaya koymaktadır. Bazı Antlaşma hükümleri bu Üye Devletler için geçerli değildir; AMBS'nin amaçları ve görevleri (TFEU Madde 127(1)-(3),(5)) ve euro paralarının ihracı (TFEU Madde 128). Danimarka'ya çekilme hakkı tanındı ve dolayısıyla TFEU'ya eklenen 16 No'lu Protokolde tanımlandığı gibi euro bölgesine katılma zorunluluğu bulunmuyor.

Denetleme işlevi

Kasım 2014'ten bu yana ECB, SSM'ye katılan Üye Devletlerdeki tüm kredi kuruluşlarının, ya doğrudan en büyük bankalar adına ya da dolaylı olarak diğer kredi kuruluşları adına denetlenmesinden sorumludur. Bu işlevde Avrupa Mali Denetim Sistemindeki diğer kuruluşlarla yakın iş birliği içindedir. SSM, ECB ve Avro Bölgesi Üye Devletlerinin ulusal yetkili makamlarından oluşur. Avro bölgesi dışındaki Üye Devletlerin yetkili makamları SSM'ye katılabilir. ECB en büyük bankaları doğrudan denetlerken, ulusal denetleyiciler geri kalan bankaları izlemeye devam ediyor.

Denetleme Kurulu

ECB Denetleme Kurulu, bir Başkan, bir Başkan Yardımcısı, dört ECB temsilcisi (görevleri ECB'nin parasal fonksiyonuyla doğrudan ilgili olmayabilir) ve SSM'ye katılan her Üye Devletteki ulusal yetkili otoritenin bir temsilcisinden oluşur. Avrupa Parlamentosu'nun ECB'nin Başkan ve Başkan Yardımcısı adaylarını onaylaması gerekiyor. Denetleme Kurulunun kararları basit çoğunlukla alınır. Denetleme Kurulu, ECB'ye verilen denetim işlevlerinin planlanması, hazırlanması ve yürütülmesiyle görevli bir iç organdır. Denetimsel kararların tam taslağını hazırlar ve Yönetim Konseyine sunar. Bunlar, Yönetim Konseyinin belirli bir süre içerisinde reddetmemesi durumunda kabul edilir. Avro bölgesi dışından katılımcı bir Üye Devlet, Denetleme Kurulunun taslak kararına katılmıyorsa, özel bir prosedür uygulanır ve ilgili Üye Devlet, yakın iş birliğinin sona erdirilmesini bile talep edebilir.

Amaçlar ve görevler

Bir bankacılık denetleyicisi olarak ECB'nin görevleri arasında kredi kuruluşlarına yetki vermek ve geri çekmek, ihtiyati gerekliliklere uyumu sağlamak, denetleyici incelemeler yürütmek ve finansal holdinglerin ek denetimine katılmak yer alıyor. Aynı zamanda sistemik ve makro ihtiyati riskleri ele almakla da görevlidir.

Yetkiler ve araçlar

Denetleyici rolünü yerine getirmek için ECB'nin soruşturma yetkileri (bilgi talepleri, genel soruşturmalar ve yerinde incelemeler) ve belirli denetim yetkileri (örneğin kredi kuruluşlarının yetkilendirilmesi) vardır. ECB'nin idari ceza verme yetkisi de bulunuyor. Aynı zamanda kredi kuruluşlarının daha yüksek sermaye tamponları tutmasını da gerektirebilir.

Diğer Fonksiyonlar

Diğer yasal dayanaklar ECB'ye ek görevler vermektedir. Avrupa İstikrar Mekanizması Anlaşması (Eylül 2012 itibarıyla yürürlükte), ECB'ye, başta değerlendirme ve analiz olmak üzere, mali yardım sağlanmasına ilişkin belirli görevler vermiştir. AB içindeki finansal sistemin makro-ihtiyati gözetiminden sorumlu olan Avrupa Sistemik Risk Kurulu'nun (ESRB) kurucu düzenlemelerine göre, ECB ESRB'nin sekreteryasını sağlıyor ve ECB Başkanı aynı zamanda ESRB'nin başkanlığını da yapıyor. ECB, Banka Kurtarma ve Çözümleme Direktifi ve Tek Çözüm Mekanizması Yönetmeliği kapsamında kredi kuruluşlarının çözümleme planlarının değerlendirilmesinde danışmanlık rolüne sahiptir. Tek Çözüm Mekanizması kapsamında ECB, bir kredi kuruluşunun battığını veya batma ihtimalinin olup olmadığını değerlendirerek Komisyon'a ve Tek Karar Kurulu'na bilgi veriyor.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

ECB Başkanı, üç ayda bir düzenlenen Parasal Diyalogda parasal konular hakkında Parlamento'ya rapor verir. ECB ayrıca Parlamento'ya sunulan para politikasına ilişkin yıllık bir rapor hazırlamaktadır. Parlamento bu yıllık rapora ilişkin bir karar kabul eder. Avrupa Parlamentosu üyeleri, ECB'ye yazılı olarak yanıtlanmak üzere soru sorabilirler. ECB'nin İcra Kurulu üyelerinin atanması prosedüründe Parlamento'ya da danışılmaktadır. ECB'nin yeni denetim sorumlulukları, SSM Yönetmeliği kapsamındaki ek sorumluluk gereklilikleri ile eşleştirilmektedir. Bunun pratik yöntemleri Parlamento ile Avrupa Merkez Bankası arasındaki kurumlar arası bir anlaşmaya tabidir.

Sorumluluk düzenlemeleri, Denetim Kurulu Başkanının Ekonomik ve Parasal İşler Komitesinin oturumlarına katılımını; Parlamento tarafından sorulan soruların yanıtlanması; ve talep üzerine yetkili komitenin

Başkanı ve Başkan Yardımcısı ile gizli sözlü görüşmeler. Ayrıca ECB, Denetleme Kurulu Başkanı tarafından Parlamente'ye sunulan yıllık bir denetim raporu hazırlamaktadır.

8) Avrupa Ombudsmanı

Avrupa Ombudsmanı, kendi inisiyatifleriyle veya AB vatandaşlarının veya bir Üye Devlette ikamet eden veya kayıtlı ofisi bu ülkede bulunan herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin şikayetleri temelinde hareket eden Avrupa Birliği kurumları, organları, ofisleri ve ajansları tarafından yapılan kötü yönetim vakalarına ilişkin soruşturmalar yürütür. Ombudsman, Avrupa Parlamentosu tarafından parlamento görev süresi boyunca seçilir.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 20, 24 ve 228. maddeleri ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 43. maddesi.

Avrupa Ombudsmanının statüsü ve görevleri Avrupa Parlamentosu tarafından Avrupa Komisyonuna danışıldıktan sonra ve Avrupa Birliği Konseyinin onayıyla alınan 9 Mart 1994 tarihli bir kararla ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Avrupa Ombudsmanı daha sonra bu kararı uygulayan hükümleri kabul etti. Karar, aynı prosedür izlenerek yürürlükten kaldırılmış ve yerine 24 Haziran 2021 tarihli Avrupa Parlamentosu Yönetmeliği konmuştur. Avrupa Ombudsmanının seçilmesi ve görevden alınmasına ilişkin prosedürler, Avrupa Parlamentosu İçtüzüğü'nün 231 ila 233. kurallarında belirtilmiştir.

Hedefler

Maastricht Anlaşması (1992) ile kurulan Avrupa Ombudsmanı şunları hedefleyen bir organdır:

- Avrupa Birliği kurumları, organları, ofisleri veya ajansları tarafından yapılan kötü yönetim vakalarıyla bağlantılı olarak, bir Üye Devlette ikamet eden veya kayıtlı ofisi bulunan vatandaşların veya herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin korunmasını iyileştirmek ve;
- Böylece AB kurumlarının karar alma ve idaresinde açıklığı ve demokratik hesap verebilirliği artırmak.

Durum

Seçim

Gereksinimler

Avrupa Ombudsmanı aşağıdaki özelliklere sahip kişilerden seçilmelidir:

- AB vatandaşı olmak;
- Tam medeni ve siyasi haklara sahip olmak;
- Bağımsızlığın her türlü garantisini sunan;
- Ülkelerindeki en yüksek yargı görevlisinin görev yapabilmesi için gereken koşulları karşılayan veya Avrupa Ombudsmanı görevlerini üstlenebilecek tanınmış yeterlilik ve niteliklere sahip olan;
- Adaylık çağrısının yayınlandığı tarihten önceki iki yıl içinde ulusal hükümetlerin üyesi veya Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi veya Avrupa Komisyonu üyesi olmamış olmak.

Prosedür

Her parlamento döneminin başında veya Avrupa Ombudsmanının ölümü, istifası veya görevden alınması durumunda, Avrupa Parlamentosu Başkanı, Avrupa Ombudsmanlığı için aday gösterme çağrısında bulunur ve bunların sunulması için bir süre sınırı belirler. Adaylıkların en az iki Üye Devletten en az 40 Avrupa Parlamentosu Üyesinin desteğine sahip olması gerekir. Adaylıklar, kabul edilebilirliklerini değerlendiren Avrupa Parlamentosu Dilekçe Komitesine sunulur. Komite adayları dinlemek isteyebilir. Kabul edilebilir adayların listesi Avrupa Parlamentosu'nda oylamaya sunulur. Avrupa Ombudsmanı kullanılan oyların çoğunluğuyla seçilir.

Görev süresi

Uzunluk

Avrupa Ombudsmanı, her Avrupa seçimlerinden sonra yasama süresi boyunca Avrupa Parlamentosu tarafından seçilir. Tekrar seçilmeleri mümkündür.

Yükümlülükler

Görev süresi boyunca Avrupa Ombudsmanı:

- Görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız ve tarafsız olmak;
- Herhangi bir hükümetten, kurumdan, organdan, ofisten veya kuruluştan talimat istememek veya almamak;
- Görevleriyle bağdaşmayan her türlü davranıştan kaçınmak;
- Kazanç getirsin veya getirmesin, başka herhangi bir siyasi veya idari görevle veya başka herhangi bir meslekle meşgul olmamak.

Görevden Alma

Avrupa Ombudsmanı, görevlerini yerine getirmek için gerekli koşulları artık yerine getirmemesi veya ciddi suistimalden suçlu bulunması halinde, Avrupa Parlamentosu'nun talebi üzerine Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) tarafından görevden alınabilir.

Görev

Kapsam

Avrupa Ombudsmanı, Avrupa Birliği Kurumları, organları, ofisleri veya ajansları tarafından yapılan kötü yönetim vakalarıyla ilgilenir.

Avrupa Ombudsmanı, aşağıdaki hususlara saygı göstermeyen bir kurumun kötü yönetimini tespit edebilir:

- Temel haklar;
- Hukuk kuralları veya ilkeleri;
- İyi yönetimin ilkeleri

Avrupa Ombudsmanının sorguları esas olarak aşağıdakilerle ilgilidir:

- Karar vermede ve lobicilikte/sorumlulukta şeffaflık;
- Belgelere erişim;
- Hizmet kültürü;
- Usul haklarına saygı;
- Takdir yetkisinin doğru kullanımı;
- Temel haklara saygı;
- İşe alım;
- AB personel sorunlarının ve atamalarının iyi yönetilmesi;
- Sağlam mali yönetim;
- Etik;
- AB karar alma süreçlerine halkın katılımı.

Avrupa Ombudsmanının her yıl gerçekleştirdiği soruşturmaların yaklaşık üçte biri, bilgi eksikliği veya bilgi sağlamanın reddedilmesiyle ilgilidir.

İstisnalar

Aşağıdaki konularda soruşturma yapılamaz:

- Yargısal rolünü yerine getiren ABAD'ın eylemi. ABAD'a ilişkin Avrupa Ombudsman soruşturması yalnızca ihaleler, sözleşmeler ve personel davaları gibi yargı dışı faaliyetleriyle ilgilidir;
- Yerel, bölgesel veya ulusal makamlara karşı şikayetler, bu şikayetler Avrupa Birliği ile bağlantılı konulara atıfta bulunsa bile;
- Ulusal mahkemeler ve ombudsman tarafından yapılan işlemler: Avrupa Ombudsmanı, bu organlar tarafından alınan kararlara karşı bir temyiz mahkemesi olarak hizmet etmez;
- İlgili kuruluşlar bünyesinde daha önce uygun idari prosedürlerden geçirilmemiş davalar;
- Davranışlarıyla ilgili olarak AB yetkililerine karşı bireysel şikayetler.

Tavsiyeler

Avrupa Ombudsmanı, kendi inisiyatifiyle veya AB vatandaşları veya bir Üye Devlette ikamet eden veya kayıtlı ofisi bir Üye Devlette bulunan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından sunulan şikayetlere dayanarak gerekçe bulduğu soruşturmaları doğrudan veya bir Avrupa Parlamentosu Üyesi aracılığıyla yürütür; İddia edilen gerçekler yasal takibata konu olmuş veya olabilir.

Soruşturma Yetkisi

Avrupa Ombudsmanı aşağıdakilerden bilgi talep edebilir:

- Usulüne uygun olarak kanıtlanmış gizlilik gerekçesiyle bunu yapamadıkları sürece, ilgili dosyalara ulaşması ve erişim sağlaması gereken kurum ve kuruluşlar;
- Tabi oldukları kurallara bağlı olmaya devam etmekle birlikte, Avrupa Ombudsmanının talebi üzerine ifade vermesi gereken söz konusu kurum ve kuruluşların yetkilileri ve diğer personeli;
- Üye Devletlerin yetkilileri, bu tür bir ifşanın yasa veya yönetmelikle yasaklanmaması halinde uymak zorundadır. Ancak bu gibi durumlarda bile Avrupa Ombudsmanı bu bilginin başkalarına aktarılmayacağı anlayışıyla bilgi edinebilir.

Avrupa Ombudsmanı talep edilen yardımı alamazsa, Avrupa Parlamentosu'nu bilgilendirir ve Parlamento da gerekli önlemleri alır. Avrupa Ombudsmanı, ilgili ulusal kanun hükümlerine tabi olmak kaydıyla, Üye Devletlerdeki mevkidaşlarıyla da iş birliği yapabilir. Ancak bilgilerin ceza hukukuyla ilgili bir konu ile ilgili olduğu görülüyorsa, Avrupa Ombudsmanı derhal yetkili ulusal makamları ve Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Ofisini (OLAF) bilgilendirir. Uygun olması halinde, Avrupa Ombudsmanı aynı zamanda yetkilinin veya personelin sorumlu olduğu AB kurumunu da bilgilendirebilir.

Araştırmaların sonucu

Mümkün olan her durumda, Avrupa Ombudsmanı şikayetçiye tatmin edecek bir çözüm bulmak için ilgili kurum veya organla birlikte hareket eder. Avrupa Ombudsmanı'nın kötü yönetim olduğunu tespit etmesi halinde, tavsiyeleri ilgili kurum veya organa iletilir ve bu kurumun görüşlerini Avrupa Ombudsmanı'na bildirmek için üç ayı vardır. Kurumun önerilen tavsiyeleri kabul etmemesi halinde, Avrupa Ombudsmanı Avrupa Parlamentosu'na sunulmak üzere özel bir rapor hazırlayabilir. Avrupa Parlamentosu da Avrupa Ombudsmanı tarafından sunulan özel rapora ilişkin bir rapor hazırlayabilir. Son olarak, Avrupa Ombudsmanı şikayet sahibini soruşturmanın sonucu, ilgili kurum veya organ tarafından sunulan görüş ve kişisel tavsiyeler hakkında bilgilendirir.

Yönetim

Avrupa Ombudsmanına, personeli Avrupa kamu hizmeti kurallarına tabi olan bir sekreterlik yardımcı olur. Avrupa Ombudsmanı sekreterliğin başkanını atar.

Faaliyetler

İlk Avrupalı Ombudsman Jacob Söderman, Temmuz 1995'ten 31 Mart 2003'e kadar iki dönem görev yaptı. Görev süresi boyunca, İyi İdari Davranış Kuralları Avrupa Parlamentosu tarafından (2001'de) onaylandı. Bu, ABAD içtihadında yer alan AB idare hukuku ilkelerini dikkate alan ve ulusal yasalardan ilham alan bir usul kanunudur. Avrupa Ombudsmanı, kötü bir yönetim olup olmadığını araştırırken bu kuralları kullanır ve soruşturmalarda bu kuralların hükümlerinden yararlanır. Buna ek olarak, yasa AB yetkilileri için bir rehber ve kaynak görevi görerek en yüksek yönetim standartlarını teşvik ediyor.

Nikiforos Diamantouros, Nisan 2003'ten 14 Mart 2013'e kadar Avrupa Ombudsmanıydı ve 1 Ekim 2013'ten itibaren istifa etti. 11 Temmuz 2006'da Avrupa Parlamentosu Dilekçeler Komitesi, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi tarafından desteklenen Avrupa Ombudsmanlığı Tüzüğü'nde değişiklik yapılmasına ilişkin öneri sundu. Tüzük, Avrupa Ombudsmanının rolünü güçlendirmek ve açıklığa kavuşturmak amacıyla, örneğin belgelere erişim ve görev alanına giren durumlarda bilgilerin OLAF'a bildirilmesi açısından değiştirildi. Eski İrlanda Ombudsmanı Emily O'Reilly, Avrupa Parlamentosu tarafından Temmuz 2013'teki kısmi oturumda seçilmesinin ardından, 1 Ekim 2013'te Avrupa Ombudsmanı olarak göreve başladı ve 2014 ve 2019 Avrupa seçimlerinin ardından iki kez yeniden onaylandı. AB'nin en yüksek yönetim, şeffaflık ve etik standartlarını sunmasını sağlayarak, AB vatandaşları için en ilgili konulara odaklanarak Avrupa Ombudsmanının rolünün görünürlüğünü artırmıştır. AB karar alma sürecinde ve özellikle üçlemelerde ve Avrupa Birliği Konseyi'nde, ayrıca lobicilik, uzman grupları, döner kapılardaki çıkar çatışmaları, AB kurumları (Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı, Frontex gibi) ve uluslararası müzakerelerle ilişkilerde şeffaflığı teşvik etti (Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı gibi). Bilgi uçurma, Avrupa Vatandaş Girişimi ve engelliliğe ilişkin kuralların iyileştirilmesi için çalıştı. Ayrıca eski bir Avrupa Komisyonu Genel Sekreterinin atanmasıyla ilgili kötü yönetim örneklerini de inceledi. Avrupa Ombudsmanı aynı zamanda Avrupa Ombudsman Ağı'nı da koordine etmektedir ve 2017'den bu yana her iki yılda bir 'İyi Yönetim Ödülü'nü vermektedir.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Avrupa Ombudsmanı, görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız olmasına rağmen, bir parlamento ombudsmanıdır. Bu nedenle Avrupa Parlamentosu ile ilgili olan Bölüm 1'de TFEU'nun 228. maddesine atıfta bulunmaktadır. Avrupa Ombudsmanı'nın, kendilerini seçme ve Adalet Divanı'ndan görevden almasını isteme yetkisine sahip olan, görevlerinin yerine getirilmesine ilişkin kuralları belirleyen, soruşturmalara yardımcı olan ve raporlarını alan Avrupa Parlamentosu ile çok yakın ilişkileri vardır. Avrupa Parlamentosu Dilekçeler Komitesi, İçtüzüğü (Kural 232) esas alarak, Avrupa Ombudsmanının faaliyetlerine ilişkin yıllık rapora ilişkin her yıl bir rapor hazırlamaktadır. Bu raporlarda Avrupa Ombudsmanının çalışmalarına tam destek verdiğini defalarca ifade etmiş ve AB kurumlarının, özellikle tavsiyelerini uygulayarak, AB'nin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırmak için onunla tam iş birliği yapması gerektiğini vurgulamıştır. 12 Şubat 2019'da Avrupa Parlamentosu, Avrupa Ombudsmanının bağımsızlığını ve yetkilerini güçlendirmek amacıyla güncellenmiş bir tüzüğü öneren bir yönetmelik taslağına ilişkin kararı kabul etti. Avrupa Komisyonu'nun görüşünü ve Avrupa Birliği Konseyi'nin onayını aldıktan sonra, 18 Haziran 2021'de Avrupa Parlamentosu, 24 Haziran 2021'de, kendi inisiyatif soruşturmasını başlatma yetkisi gibi birçok ofis çalışması uygulamasını düzenleyen, yeni Avrupa Ombudsmanı Tüzüğü'nü belirleyen Yönetmeliği kabul etti.

9) Avrupa Parlamentosu: Yetkiler

Parlamento, çeşitli işlevlerini yerine getirerek Avrupa politika oluşturma sürecindeki kurumsal rolünü ileri sürer. Parlamentonun yasama sürecine katılımı, bütçe ve kontrol yetkileri, anlaşmaların revizyonuna dahil olması ve Avrupa Birliği Adalet Divanı önünde müdahale etme hakkı, onun Avrupa düzeyinde demokratik ilkeleri desteklemesine olanak sağlar.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 223 ila 234 ve 314. maddeleri.

Hedefler

Avrupa vatandaşlarını temsil eden bir kurum olarak Parlamento, Avrupa Birliği'nin demokratik temelini oluşturdu. AB'nin demokratik meşruiyete sahip olması isteniyorsa, Parlamentonun AB'nin yasama sürecine tam olarak dahil olması ve diğer AB kurumları üzerinde halk adına siyasi inceleme yapması gerekir.

Anayasa Türü Yetkiler ve Onaylama Yetkileri

Avrupa Tek Senedi'nden (SEA) bu yana, yeni bir Üye Devletin katılımını belirleyen tüm anlaşmalar ve tüm ortaklık anlaşmaları Parlamentonun onayına tabidir. SEA aynı zamanda Topluluk için önemli bütçe etkileri olan uluslararası anlaşmalar için de bu prosedürü oluşturmuştur (1975'te oluşturulan uzlaşma prosedürünün yerini almıştır). Maastricht Antlaşması, bunu belirli bir kurumsal çerçeve oluşturan veya ortak karar prosedürü kapsamında kabul edilen bir yasada değişiklik yapılmasını gerektiren anlaşmalar için getirmiştir. Parlamentonun aynı zamanda seçim prosedürüne ilişkin kanunlara da onay vermesi gerekmektedir (Maastricht Antlaşması'ndan bu yana). Amsterdam Antlaşması'ndan bu yana, Konseyin, bir Üye Devletin AB'nin temel ilkelerini ciddi bir şekilde ihlal etmesi yönünde açık bir tehlike bulunduğunu ilan etmek istemesi halinde, söz konusu Üye Devlete tavsiyelerde bulunmadan veya bu Üye Devlete ceza uygulamadan önce, onun onayı gerekmektedir. Bunun tersine, Avrupa Parlamentosu Üyeleri Tüzüğü'nde yapılacak herhangi bir revizyonun Konseyin onayını alması gerekmektedir. Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden bu yana, Parlamento, antlaşmanın revizyonu için inisiyatif alabilmiştir ve gelecekteki bir antlaşma değişikliğine hazırlık amacıyla bir sözleşme yapıp yapılmayacağı konusunda son söz hakkına sahiptir (Avrupa Birliği Antlaşması (TEU) Madde 48(2) ve (3)).

Yasama Sürecine Katılım

Parlamento, Birlik mevzuatının kabul edilmesinde bireysel hukuki temele göre değişen derecelerde rol alır. Tamamen tavsiye niteliğindeki bir rolden, Konsey ile eşit düzeyde ortak karar almaya doğru ilerleme kaydetmiştir.

Olağan yasama prosedürü

Nice Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden itibaren ortak karar prosedürü, Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşma'daki (AT Antlaşması) 46 yasal dayanağa uygulandı. Bu, Parlamentoyu prensipte Konsey ile eşit bir zemine oturttu. Eğer iki kurum mutabakata varırsa kanun ilk veya ikinci okumada kabul ediliyordu; eğer anlaşamazlarsa, ancak başarılı bir uzlaşmanın ardından kabul edilebilirdi. Lizbon Antlaşması ile birlikte karar alma usulü, olağan yasama usulü olarak yeniden adlandırılmıştır (TFEU'nun 294. maddesi). Bu antlaşmanın ardından özgürlük, güvenlik ve adalet, dış ticaret, çevre politikası ve ortak tarım politikası (CAP) gibi alanlarda 40'tan fazla yeni politika ilk kez bu prosedüre tabi hale getirildi.

Danışma

İstişare prosedürü, TEU'nun 27, 41 ve 48. Maddeleri kapsamına giren alanlarda ve vergilendirme, rekabet, iç pazarla ilgili olmayan mevzuatın uyumlaştırılması ve sosyal politikanın bazı yönlerinde uygulanmaya devam etmektedir.

İş birliği (kaldırıldı)

İş birliği prosedürü (AT Antlaşması'nın eski 252. maddesi) SEA tarafından uygulamaya konulmuştur ve Maastricht Antlaşması kapsamında Konsey'in çoğunluk kararıyla karar aldığı çoğu mevzuat alanını kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bu prosedür, Konseyin, Parlamento tarafından mutlak çoğunlukla kabul edilen ve Komisyon tarafından devralınan değişiklikleri ikinci okumada dikkate almasını zorunlu kılıyordu. Bu yasanın uygulamaya konulması Parlamento için gerçek yasama yetkisinin başlangıcını işaret ediyordu ancak Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra kaldırıldı.

Onay

Eskiden 'onay prosedürü' olarak bilinen rıza prosedürü, 1986 yılında SEA tarafından uygulamaya konulmuştur. Maastricht Antlaşması'nı takiben, Konsey'in oybirliğiyle karar verdiği birkaç yasama alanına uygulanan prosedür, Amsterdam Antlaşması'ndan bu yana Yapısal ve Uyum Fonları ile sınırlıydı. Lizbon Antlaşması uyarınca, TEU'nun 7, 14, 17, 27, 48 ve 50. maddeleri, TFEU'nun 19, 83, 86, 218, 223, 311 ve 312. maddeleri gibi bazı yeni hükümler onay prosedürü kapsamına girmektedir ve Konsey tarafından kabul edilecek önlemlerde AB'nin harekete geçmesi gerekli görülmekte ve Antlaşmalar gerekli yetkileri sağlamamaktadır (TFEU'nun 352. maddesi).

İnisiyatif hakkı

Maastricht Antlaşması Parlamenta yasama inisiyatifi hakkı tanıyordu ancak bu, Komisyon'dan bir teklif sunmasını istemekle sınırlıydı. Bu hak Lizbon Antlaşması'nda (TFEU'nun 225. maddesi) korunmuştur ve Parlamento ile Komisyon arasında yapılan kurumlar arası anlaşmada daha ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca Parlamenta doğrudan inisiyatif hakkı verilen birkaç özel durum da vardır. Bu doğrudan hak, kendi oluşumuna ilişkin düzenlemeler, Üyelerinin seçimi ve Üyelerin görevlerinin yerine getirilmesini düzenleyen genel koşullar ile geçici soruşturma komitelerinin kurulması ve Ombudsman'ın performansını düzenleyen düzenlemeler ve genel koşullar için geçerlidir. Haziran 2022'de kabul edilen bir kararda Parlamento, 'doğrudan seçilen tek AB kurumu ve dolayısıyla AB karar alma sürecinde vatandaşların sesini temsil eden kurum olarak Parlamento'ya yasama başlatma konusunda genel ve doğrudan bir hak verilmesi için Antlaşmaların revize edilmesi gerektiğine güçlü bir şekilde inandığını' belirtti.

Bütçe Yetkileri

Lizbon Antlaşması, zorunlu ve zorunlu olmayan harcamalar arasındaki ayrımı ortadan kaldırmış ve artık olağan yasama prosedürüne benzeyen yıllık bütçe prosedüründe Parlamenta Konsey ile eşit bir zemine oturtmuştur. Parlamento, bütçe otoritesinin iki kolundan biri olmaya devam etmektedir (TFEU'nun 314. maddesi). Hazırlık aşamasından itibaren bütçe sürecine dahil olur, özellikle genel yönergeleri ve harcama türünü belirler. Bütçeyi kabul eder ve uygulanmasını denetler (TFEU'nun 318. maddesi). Bütçenin uygulanmasına ilişkin ibraname verir (TFEU'nun 319. maddesi). Son olarak Parlamantonun çok yıllık mali çerçeveye (MFF) onay vermesi gerekmektedir (TFEU'nun 312. maddesi). 2014-2020 MFF'si, TFEU'da belirtilen kurallar kapsamında ele alınan ilk MFF'dir.

Yönetici Üzerinde İnceleme

Parlamentonun çeşitli denetleme yetkileri vardır. Özellikle, Komisyon tarafından kendisine sunulan yıllık genel raporu tartışır (TFEU'nun 233. maddesi) ve Konsey ile birlikte Komisyonun uygulama ve devredilen kararlarını (TFEU'nun 290 ve 291. maddeleri) denetler.

Komisyonun Ataması

Parlamento, 1981 yılında Komisyon programını inceleyip onaylayarak Komisyon'un atanmasını gayri resmi olarak onaylamaya başladı. Ancak, Maastricht Anlaşması 1992'de yürürlüğe girdiğinde, Üye Devletlerin Komisyon Başkanını ve Üyelerini ortak bir organ olarak atayabilmesi için bu anlaşmanın onayının alınması gerekti. Amsterdam Antlaşması, Komisyon Başkanının atanması konusunda diğer Komiserlerinkinden önce Parlamentonun özel onayını gerektirerek meseleyi daha da ileri götürdü. Parlamento ayrıca 1994 yılında Komisyon üyelerinin atandığı duruşmaları başlattı. Lizbon Antlaşması'na göre Komisyon Başkanı adayının Avrupa seçimlerinin sonuçlarına göre seçilmesi gerekiyor. Sonuç olarak, Parlamento, 2014 yılındaki Avrupa Parlamentosu seçimlerine ilişkin 22 Kasım 2012 tarihli kararında, her iki kurumun siyasi meşruiyetini güçlendirmek amacıyla Avrupalı siyasi partileri Komisyon Başkanlığı pozisyonuna aday göstermeye teşvik etti. 2014'ten bu yana, Avrupa seçimleri öncesinde Avrupalı siyasi partilerin Komisyon Başkanı rolü için lider adayları atadığı Spitzenkandidaten prosedürü uygulanıyor. Her ne kadar 2019 yılında iptal edilmiş olsa da süreç, AB kurumlarının şeffaflığı ve siyasi meşruiyeti açısından önemli görülüyor.

Gensoru önergesi

Roma Antlaşması'ndan bu yana Komisyona karşı gensoru önergesi ("güvensizlik oyu" da denir) için hüküm bulunmaktadır. Bugün, Komisyonun gensoru önergesi konusunda Parlamentonun oy kullanma hakkına ilişkin genel hükümler, TEU'nun 17(8) maddesinde ve TFEU'nun 234. maddesinde yer almaktadır. Böyle bir önerge, Parlamentonun bileşen üyelerinin çoğunluğunu temsil eden oyların üçte iki çoğunluğunu gerektirir. Gensoru önergesinin başarılı bir şekilde oylanması, Komisyon Başkan Yardımcısı/Birlik Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi de dahil olmak üzere Komisyon'da yürüttükleri görevlerle ilgili olarak Komisyon'un istifasına yol açar. Bugüne kadar Parlamento, Komisyon Komitesini kaldırmak için ilgili Antlaşma hükümlerini ve öncüllerini kullanmayı birkaç kez başarısızlıkla denedi.

Parlamento soruları

Yazılı cevap talebi içeren sorular herhangi bir Üye tarafından Avrupa Konseyi Başkanına, Konseye, Komisyona veya Komisyon Başkan Yardımcısına/Birlik Dışişleri ve Güvenlik Politikasından Sorumlu Yüksek Temsilciye sorulabilir. TFEU'nun 230. maddesine göre, Komisyon, Parlamento veya Üyeleri tarafından kendisine yöneltilen sorulara sözlü veya yazılı yanıt vermek zorundadır ve Avrupa Konseyi ve Konsey, Avrupa Konseyi ve Konsey İçtüzüklerinde belirtilen şartlara uygun olarak Parlamento tarafından dinlenmelidir.

Dolayısıyla parlamento soruları, yazılı ve sözlü, tartışmalı veya tartışmasız soru ve Soru Süresine ilişkin sorular şeklini alır.

Soruşturma komiteleri

TFEU'nun 226. maddesine göre Parlamento, AB hukukunun uygulanmasında iddia edilen ihlalleri veya kötü yönetimi araştırmak için geçici bir soruşturma komitesi kurma yetkisine sahiptir. Aynı madde, soruşturma hakkının kullanımına ilişkin ayrıntılı hükümlerin, Konsey ve Komisyonun onayını aldıktan sonra, kendi inisiyatifıyla, düzenlemeler yoluyla hareket eden Parlamento tarafından belirleneceğini öngörmektedir. Böyle bir düzenleme yapıncaya kadar, soruşturma hakkı Parlamento İçtüzüğü'nün eki olan 1995 tarihli kurumlar arası

anlaşmaya uygun olarak kullanılacaktır. Parlamento, TFEU'nun 226. maddesine dayanan görevini yerine getirebilmek için üç kurum arasındaki iletişim ve iş birliğinin geliştirilmesi ihtiyacını defalarca dile getirmiştir. 2014 yılında, Avrupa Parlamentosu'nun soruşturma hakkının kullanımını düzenleyen ayrıntılı hükümlere ilişkin bir yönetmelik teklifine ilişkin görüş kabul etti. Ancak üç kurum arasında teklife ilişkin müzakereler sürekli çıkmaza girdi. Sonuç olarak, Nisan 2019'da Parlamento, dört yılı aşkın gayri resmi toplantıların ardından tespit edilen sorunlara olası çözümlerin tartışılacağı resmi bir toplantı yapılmasını engellemeye devam eden Konsey ve Komisyon'un tutumuna derin bir şekilde karşı olduğunu ifade eden bir kararı kabul etti. Parlamento kararında, Konsey ve Komisyon'un kurumlar arası iş birliği ilkesine uymadığı kanaatinde olup, yeni seçilen Parlamento ile konu ile ilgili müzakerelerin yeniden başlatılmasına davet ediyor.

Ortak dış ve güvenlik politikasına ilişkin inceleme

Parlamento bu alanda bilgilendirilme hakkına sahiptir ve Konseye sorular sorabilir veya tavsiyelerde bulunabilir. Ortak dış ve güvenlik politikasının (ODGP) ana yönleri ve temel tercihleri konusunda kendisine danışılmalıdır (AB'nin 36. maddesi). Bütçe disiplini, bütçe konularında iş birliği ve sağlam mali yönetime ilişkin kurumlar arası anlaşmanın uygulanması, mali hususlar söz konusu olduğunda ODGP danışma prosedürlerini de geliştirmiştir. Birliğin Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi rolünün oluşturulması, Yüksek Temsilcinin aynı zamanda Komisyon Başkan Yardımcısı olması nedeniyle Parlamantonun etkisini artırmıştır.

Avrupa Birliği Adalet Mahkemesine Başvuru

Parlamento, Antlaşmanın başka bir kurum tarafından ihlal edilmesi durumunda Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) önünde dava açma hakkına sahiptir. ABAD önündeki davalara müdahale etme, yani yargılamanın taraflarından birini destekleme hakkına sahiptir. Dönüm noktası niteliğindeki bir davada, ABAD'ın Konsey'in Parlamento'ya danışma yükümlülüğünü ihlal etmesi nedeniyle Konsey düzenlemesini geçersiz ilan ettiği Isoglucose kararında (29 Ekim 1980 tarihli 138 ve 139/79 sayılı davalarda) bu hakkını kullanmıştır. Harekete geçilmemesi nedeniyle açılan bir davada (TFEU'nun 265. maddesi), Parlamento, ABAD nezdinde bir kurum aleyhine Antlaşmanın ihlali nedeniyle dava açabilir; örneğin, ABAD'ın ortak ulaştırma politikasıyla ilgili tedbirleri almaması nedeniyle Konsey aleyhine karar verdiği 13/83 sayılı davada olduğu gibi. Amsterdam Antlaşması ile Parlamento, yalnızca kendi imtiyazlarını korumak amacıyla başka bir kurumun tasarrufunu iptal etmek için dava açma yetkisine kavuştu.

Nice Antlaşması'ndan bu yana, Parlamento artık özel bir ilgi göstermek zorunda kalmamıştır ve bu nedenle artık Konsey, Komisyon ve Üye Devletlerle aynı şekilde dava açabilmektedir. Parlamento, ortak karar usulü kapsamında kabul edilen bir kanuna karşı açılan bir davada veya kanunun kanunlarından birinin üçüncü taraflara karşı hukuki sonuçlar doğurması amaçlandığında savunma yapan taraf olabilir. TFEU'nun 320/81, 294/83 ve 70/88 sayılı davalardaki ABAD kararlarını onaylayan 263. maddesi. Son olarak Parlamento, uluslararası bir anlaşmanın Antlaşmaya uygunluğu konusunda ABAD'dan ön görüş alabilir (TFEU'nun 218. maddesi).

Dilekçeler

AB vatandaşları dilekçe haklarını kullanırken dilekçelerini Avrupa Parlamentosu Başkanına iletirler (TFEU'nun 227. maddesi).

Avrupa Vatandaşları Girişimi

Parlamento, Dilekçe Komitesi'nin himayesinde, ECT'lerin başarıyla kaydedilmesini savunanlarla bir duruşma düzenler. 17 Nisan 2019'da Parlamento ve Konsey, 1 Ocak 2020'de yürürlüğe giren Avrupa vatandaşlarının girişimine ilişkin (AB) 2019/788 sayılı Tüzüğü resmen kabul etti.

Ombudsmanın Atanması

Lizbon Antlaşması, Parlamentonun Avrupa Ombudsmanını seçmesini öngörmektedir (TFEU'nun 228. maddesi).

10) Avrupa Parlamentosu: Organizasyon ve İşleyiş

Avrupa Parlamentosu'nun organizasyonu ve işleyişi, İçtüzüğüne tabidir. Siyasi organlar, komiteler, delegasyonlar ve siyasi gruplar Parlamentonun faaliyetlerine rehberlik eder.

Yasal Dayanak

- Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 14. maddesi ve Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 223, 224, 226, 229, 231 ve 232. maddeleri,
- Avrupa Parlamentosu Usul Kuralları.

Üyelik ve Kuruluş

Avrupa Parlamentosu'nun oluşumuna ilişkin genel kurallar, Avrupa Konseyi'nin oybirliğiyle, Parlamentonun inisiyatifiyle ve onun rızasıyla, oluşumu belirleyen bir kararı kabul edeceğini öngören TEU'nun 14(2) Maddesinde belirtilmiştir. Ayrıca Parlamentonun AB vatandaşlarının en fazla 751 temsilcisinden (750 Üye artı Başkan) oluşmayacağı belirtilmektedir. Buna ek olarak, vatandaşların temsili, Üye Devlet başına minimum altı üye eşliğiyle 'azalan orantılıdır'. Hiçbir Üye Devlet 96'dan fazla sandalyeye sahip olamaz. Azalan orantı kavramı, her ne kadar toplam koltuk sayısı Üye Devletin nüfus büyüklüğüne göre tahsis edilse de, daha kalabalık Üye Devletlerin daha az nüfuslu Üye Devletlerin daha fazla temsil edilmesini desteklemek amacıyla daha az temsil edilmeyi kabul etmeleri anlamına gelir: ülke ne kadar büyükse, nüfusuna göre koltuk sayısı daha az. Bu kavram, Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden bu yana TEU'nun 14(2) Maddesi uyarınca alınan birbirini izleyen Avrupa Konseyi Kararlarında daha ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Birleşik Krallık'ın AB'den çekilmesi, ülkedeki 73 sandalyenin nasıl yeniden dağıtılması gerektiği konusunda yeniden düşünmeyi gerektirdi. Parlamentonun teklifinin ardından, 28 Haziran 2018'de Avrupa Konseyi, 2019 seçimleri sonrasında Parlamentonun oluşumunu belirleyen bir kararı kabul etti. Toplam sandalye sayısı 751'den 705'e düşürüldü ve bazı Üye Devletlerdeki paylar arttı. Her Üye Devlette seçilecek milletvekili sayısı şu şekilde kararlaştırıldı: Almanya 96; Fransa 79; İtalya 76; İspanya 59; Polonya 52; Romanya 33; Hollanda 29; Belçika, Yunanistan, Macaristan, Portekiz, İsveç ve Çek Cumhuriyeti 21; Avusturya 19; Bulgaristan 17; Finlandiya, Danimarka ve Slovakya 14; İrlanda 13; Hırvatistan 12; Litvanya 11; Letonya ve Slovenya 8; Estonya 7; Kıbrıs, Lüksemburg ve Malta 6. Ancak kararın 3(2) Maddesi, Birleşik Krallık'ın 2019-2024 parlamento döneminin başında (yani Haziran 2019'da) hâlâ Üye Devlet olması durumunda, Birleşik Krallık'ın geri çekilmesi yasal olarak yürürlüğe girene kadar Üye Devlet başına düşen MEP sayısının önceki dönemle aynı kalacağını da belirtiyordu. Geri çekilme anlaşması 31 Ocak 2020'de yürürlüğe girdi. Her seçimden sonra Meclis, toplantıya gerek kalmaksızın, bir aylık aradan sonraki ilk Salı günü toplanmak zorundadır (20 Eylül 1976 tarihli Kanun). TFEU'nun 229(1) maddesi uyarınca Parlamentonun toplantıya gerek kalmaksızın her yıl Mart ayının ikinci Salı günü toplanması gerekmektedir.

Kuruluş

Başkan

İçtüzük uyarınca, Parlamento Başkanı, üyeleri arasından yenilenebilir iki buçuk yıllık bir görev süresi için seçilir (Kural 19). Başkan, Parlamentoyu dış dünya karşısında ve diğer AB kurumlarıyla ilişkilerinde temsil eder. Başkan, genel kuruldaki tartışmaları denetler ve Parlamentonun İçtüzüğüne uyulmasını sağlar. Her Avrupa Konseyi toplantısının başında, Avrupa Parlamentosu Başkanı, Parlamentonun gündemdeki maddeler ve diğer konulara ilişkin bakış açısını ve kaygılarını ortaya koyar. AB bütçesi Parlamento tarafından kabul edildikten sonra Başkan bütçeyi imzalayarak işler hale getirir. Hem Parlamentonun hem de Konseyin Başkanları, olağan yasama prosedürü kapsamında kabul edilen tüm yasama işlemlerini imzalar. 14 Başkan Yardımcısından biri (Kural 23) Başkanın yerini alabilir.

Genel kurul

Genel kurul, tam anlamıyla Avrupa Parlamentosu'dur ve oturumlarına Başkan başkanlık eder. Pazartesi'den Perşembe'ye kadar dört gün süren 'yarı oturum' için her ay (Ağustos hariç) Strazburg'da toplanır. Ek kısmi oturumlar Brüksel'de düzenlenmektedir. Yarı oturum günlük oturumlara bölünmüştür (Kural 153). Üyelerin Odadaki yerleri, siyasi eğilimlerine göre, soldan sağa, grup başkanlarıyla mutabakata varılarak belirlenir. Başkan oturumu bazen bir konuşmayla veya güncel bir konu hakkında bir konuşmayla açar. Bu görevde Başkana, Başkanlığı devralabilecek 14 Başkan Yardımcısı yardımcı olur. Karar alma sürecinde kurumlar arası iş birliğini kolaylaştırmak amacıyla oturumlara Avrupa Komisyonu ve Avrupa Birliği Konseyi de katılıyor. Parlamentonun talep etmesi halinde, iki kurumun temsilcilerinden de beyanda bulunmaları veya faaliyetleri hakkında hesap vermeleri istenebilir.

Siyasi kuruluşlar

Parlamentonun siyasi organları; Büro (Kural 24 – Başkan ve 14 Başkan Yardımcısı), Başkanlar Konferansı (Kural 26 – Başkan ve siyasi grup başkanları), beş seçilmiş memur (Kural 28 – Üyelerin idari ve mali işlerinden sorumludur), Komite Başkanları (Kural 29) ve Delegasyon Başkanları Konferansı'ndan oluşur (Kural 30). Başkanın, Başkan Yardımcılarının ve seçilmiş memurların, ayrıca komite ve delegasyon başkanlarının görev süreleri iki buçuk yıldır (Kural 19).

Komiteler ve delegasyonlar

Üyeler 20 komitede, üç alt komitede ve 39 delegasyonda (parlamentolar arası delegasyonlar ve ortak parlamento komiteleri, parlamento iş birliği komiteleri ve çok taraflı parlamento meclisleri delegasyonları) yer alır. Parlamento ayrıca Afrika, Karayipler ve Pasifik (ACP) ülkeleri ile AB arasında yapılan anlaşma kapsamında oluşturulan Ortak Meclis'e de bir heyet gönderir. Parlamento ayrıca özel komiteler (Kural 207) veya soruşturma komiteleri (TFEU Madde 226 ve Kural 208) kurabilir.

Kural 213'e dayanarak, her komite veya delegasyon, bir Başkan ve en fazla dört Başkan Yardımcısından oluşan kendi Bürosunu seçer.

Siyasi gruplar

Üyeler ulusal delegasyonlarda değil, ulus-ötesi gruplardaki siyasi yakınlıklarına göre yer alırlar. İçtüzük uyarınca bir siyasi grup, Üye Devletlerin en az dörtte birinden seçilen Üyelerden oluşmalı ve en az 23 Üyeden oluşmalıdır (Kural 33). Siyasi gruplar, kısmi oturumdan önceki hafta ve kısmi oturum haftalarında düzenli toplantıların yanı sıra faaliyetlerinin ana ilkelerini belirlemek için seminerler düzenler. Belirli siyasi gruplar, AB düzeyinde faaliyet gösteren uluslar-üstü siyasi partilere karşılık gelmektedir.

Avrupa siyasi partileri ve vakıfları

Parlamento, çerçeve mevzuatın kabul edilmesi de dahil olmak üzere, gerçek anlamda Avrupalı siyasi parti ve vakıfların gelişmesine yardımcı olacak bir ortamın yaratılmasını tavsiye etmektedir. TFEU'nun 224. maddesi, olağan yasama usulü uyarınca, Avrupa düzeyindeki siyasi partiler için bir tüzüğün ve bunların finansmanına ilişkin kuralların kabulü için yasal bir temel sağlamaktadır. 2003 yılında, Avrupa'daki siyasi partilerin finansmanına yönelik bir sistem oluşturuldu ve bu sistem, siyasi vakıfların AB düzeyinde kurulmasına olanak sağladı. Bazı kötü niyetli uygulamalara yanıt olarak bu kurallar, Avrupalı siyasi partilerin Avrupa boyutunu güçlendirmek, fonların daha adil dağılımını sağlamak ve yaptırımları iyileştirmek amacıyla 3 Mayıs 2018 tarihli (AB, Euratom) 2018/673 sayılı Yönetmelik ile değiştirildi.

Şu anda var olan Avrupalı siyasi partiler şunlardır: Avrupa Halk Partisi, Avrupa Sosyalistleri Partisi, Avrupa için Liberaller ve Demokratlar İttifakı Partisi, Avrupa Yeşiller Partisi, Avrupa Muhafazakarlar ve Reformcular Partisi, Avrupa Sol Partisi, Kimlik ve Demokrasi Partisi, Avrupa Demokrat Partisi, Avrupa Özgür İttifakı ve Avrupa Hristiyan Siyasi Hareketi. Uluslar üstü partiler Avrupa Parlamentosu'ndaki ilgili siyasi gruplarla yakın iş birliği içinde çalışırlar.

Avrupa'nın en önemli siyasi vakıflarından bazıları şunlardır: Wilfried Martens Avrupa Çalışmaları Merkezi, Avrupa İlerleme Araştırmaları Vakfı, Avrupa Liberal Forumu, Yeşil Avrupa Vakfı, Avrupalı Demokratlar Enstitüsü, Avrupa'yı Dönüştürme ve Yeni Yön – Avrupa Reformu Vakfı.

22 Kasım 2012'de Parlamento, hem Parlamentonun hem de Komisyonun siyasi meşruiyetini güçlendirmek amacıyla Avrupalı siyasi partileri Komisyon Başkanlığı için aday göstermeye çağıran bir kararı kabul etti. Bu düzenlemeler, lider adayların ilk kez yarıştığı 2014 seçimleri öncesinde uygulandı. Bu seçimlerin ardından kanat adaylarından Jean-Claude Juncker, 22 Ekim 2014'te Parlamento tarafından Komisyon Başkanı seçildi. Parlamento, Parlamento ile Komisyon arasındaki ilişkilere ilişkin Çerçeve Anlaşması'nın revizyonuna ilişkin 7 Şubat 2018 tarihli kararında, 2019 Avrupa seçimleri öncesinde Avrupalı bir siyasi partinin (Spitzenkandidat) öncü aday olarak gösterilmeyen tüm adayları Komisyon Başkanlığına reddetmeye hazır olacağını belirtti. Sonunda 2019 seçimleri için iptal edilmiş olsa da, lider aday süreci, adaylar arasında daha geniş bir tartışma platformu oluşturduğu, Komisyon başkanı rolüne hem şeffaflığı hem de siyasi meşruiyeti arttırdığı ve AB vatandaşlarının sürece katılımını ve farkındalığını arttırdığı kabul edildi. 3 Mayıs 2022'de Parlamento, seçim kanunu reformuna ilişkin ilk okumada, lider aday sürecinin Avrupa'daki siyasi varlıklar arasında imzalanacak bir siyasi anlaşma ve Parlamento ile Avrupa Konseyi arasında imzalanacak bir Kurumlar-arası Anlaşma yoluyla resmileştirilebileceğini değerlendiren tutumunu kabul etti. Ayrıca Avrupa siyasi partilerine, Avrupa seçmen birliklerine ve Avrupa seçim kuruluşlarına, seçim gününden en az 12 hafta önce Komisyon Başkanlığı pozisyonu için adaylarını göstermeleri yönünde çağrıda bulundu ve adayların Birlik çapındaki seçim bölgesinin ilgili listesinde ilk sırada yer almasının beklendiğini söyledi. 2018 yılında, Avrupa Birliği'nin çalışmalarını daha verimli hale getirmeye yönelik kurumsal seçeneklere ilişkin iletişimde Komisyon, AB kurumlarının vatandaşların gözünde meşruiyetini artırmaya yönelik bir adım olarak ulus-ötesi listeler fikrini öne sürdü: Avrupa çapında bir Avrupa vatandaşlarına Avrupa genelindeki adaylarla bağlantı kurma fırsatı vereceğinden, seçim Avrupa seçimlerinin Avrupa boyutunu güçlendirebilir. Ancak Parlamento, 2019 Avrupa Seçimleri için ulus-ötesi bir seçim bölgesi oluşturmak için henüz zamanın gelmediğini değerlendirdi ancak kapıyı gelecekteki tartışmalara açık bıraktı. Parlamento, seçim yasası reformuna ilişkin 3 Mayıs 2022 tarihli ilk okumada yukarıda belirtilen tutumunda, 'Birlik çapındaki seçim bölgesi için listelerde bağlayıcı coğrafi temsil getirilmesini' önerdi ve Avrupa'daki siyasi partileri, Avrupa seçmen birliklerini ve diğer Avrupa seçim birimlerini, Birlik çapındaki tüm Üye Devletler'den gelen listelerdeki adayları atamaya teşvik etti. Bu seçim reformu, coğrafi ve toplumsal cinsiyet

denmesine tam saygı gösterilerek, AB çapındaki seçim bölgesi için mevcut 705 sandalyeye ek olarak 28 ulus-ötesi sandalyenin yaratılmasını içermelidir.

Parlamento Sekreterliği

Parlamento Sekreterliği, Büro tarafından atanan Genel Sekreter tarafından yönetilir (Kural 234). Sekreterliğin yapısı ve organizasyonu da Büro tarafından belirlenmektedir: Büro halihazırda 12 Genel Müdürlük ve Hukuk Servisi'nden oluşmaktadır. Görevi yasama çalışmalarını koordine etmek ve genel kurul oturumlarını ve toplantılarını organize etmektir. Ayrıca parlamento organlarına ve Avrupa Parlamentosu milletvekillerine, görevlerini yerine getirmelerinde destek olmak üzere teknik, hukuki ve uzman desteği sağlar. Sekreterlik, tüm toplantılar ve resmi belgeler için sözlü ve tercüme hizmeti sağlamaktadır.

Çalışma

Antlaşmalar uyarınca Parlamento çalışmalarını bağımsız olarak düzenler. Usul Kurallarını, kendisini oluşturan Üyelerin çoğunluğuyla hareket ederek kabul eder (TFEU'nun 232. maddesi). Antlaşmalarda aksi belirtilmediği sürece, Parlamento, kullanılan oyların çoğunluğuyla hareket eder (TFEU'nun 231. maddesi). Temel olarak komiteleri tarafından hazırlanan raporların kabulünü, Komisyon ve Konseye sunulan soruları, güncel ve acil tartışmaları ve Başkanlığın açıklamalarını kapsayan kısmi oturumlarının gündemini belirler. Komite toplantıları ve genel kurul oturumları halka açık olarak yapılır ve web üzerinden yayınlanır.

Mevki ve Çalışma Yerleri

7 Temmuz 1981'den itibaren Parlamento, Üye Devletlerin hükümetlerini, kurumlar için tek bir sandalye oluşturma yönünde Antlaşmalar kapsamında üzerlerine düşen yükümlülöklere uymaya çağırın çeşitli kararlar kabul etmiştir. Uzun süre bunu başaramayan Parlamento, teşkilatına ve çalışma yerlerine (Lüksemburg, Strazburg ve Brüksel) ilişkin bir dizi karar aldı. 11 ve 12 Aralık 1992 tarihli Edinburgh Avrupa Konseyi'nde, Üye Devletlerin hükümetleri kurumların koltukları konusunda bir anlaşmaya vardı; bu anlaşmaya göre:

- Parlamento, yıllık AB bütçesine ilişkin kararın alındığı oturum da dahil olmak üzere 12 aylık kısmi oturumların yapılacağı Strazburg'da yer almalı;
- Brüksel'de ilave kısmi oturumlar düzenlenmelidir;
- Parlamento komiteleri Brüksel'de toplanmalı;
- Parlamentonun sekreteryası ve destek departmanları Lüksemburg'da kalmalıdır.

Bu karar Parlamento tarafından eleştirildi. Ancak Avrupa Birliği Adalet Divanı (1 Ekim 1997 tarihli karar - C-345/95), Parlamento koltuğunun şu anda TFEU'nun 341. maddesi uyarınca belirlendiğini doğruladı. Bu kararın özü, Amsterdam Antlaşması'nın Antlaşmalara ek bir protokolünde yer aldı.

Parlamento bu kararlardan üzüntü duysa da Başkanlar Konferansı'nın önerisi üzerine yıllık takvimini buna göre hazırlamak zorunda kaldı. Genel olarak, bir yıl boyunca Parlamento Strazburg'da 12 adet dört günlük kısmi oturum ve Brüksel'de altı adet iki günlük kısmi oturum düzenler. Strazburg'da buluşmayı önlemek için Üyeler tarafından çeşitli girişimlerde bulunuldu. Örneğin 2012 için, Strazburg'da Ekim ayındaki aynı takvim haftasında iki günlük iki kısmi oturumu içeren ve Strazburg'daki genel toplantı süresini dört gün kısaltan bir takvim kabul edildi. Ancak Fransa'nın şikayeti üzerine Avrupa Birliği Adalet Divanı, alınan kararlara uymak için iki tam kısmi oturumun (C-237/11 Davası) gerekli olduğuna karar verdi.

TFEU'nun 229. maddesi uyarınca Parlamento, üyelerinin çoğunluğunun talebi veya Komisyon Üyesinin talebi üzerine olağanüstü kısmi oturumlar düzenleyebilir. 18 Aralık 2006'da Parlamento, 14 ve 15 Aralık 2006 tarihli Avrupa Konseyi toplantılarından hemen sonra ilk kez Brüksel'de ek genel kurul toplantısı düzenledi. Avrupa

Konseyi toplantısının hemen takip edilmesine ilişkin bu uygulama o zamandan bu yana pekiştirildi. COVID-19 salgını nedeniyle Parlamento, Üyelerin genel kurul oturumlarına uzaktan katılmasına ve uzaktan oylama prosedürlerini kullanmasına olanak tanıyan önlemler de uygulamaya koydu.

11) Avrupa Yatırım Bankası

Avrupa Yatırım Bankası (EIB), uzun vadeli proje finansmanı, garantiler ve tavsiyeler sağlayarak Avrupa Birliği'nin hedeflerini ilerletmektedir. AB içi ve dışındaki projeleri desteklemektedir. Hissedarları AB üyesi ülkelerdir. AYB, Avrupa Yatırım Fonu'nun (EIF) çoğunluk hissedarıdır ve iki kuruluş birlikte AYB Grubunu oluşturur. Komisyon'un Avrupa Yatırım Planı kapsamında, AYB Grubu, yatırımcıları projelerdeki bazı risklerden kurtararak büyük yatırım açığını kapatmayı amaçlayan daha geniş bir stratejinin parçasıdır.

Yasal Dayanak

- Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 308 ve 309. maddeleri. AYB'ye ilişkin diğer hükümler TFEU'nun 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 ve 343. maddelerinde yer almaktadır;
- Avrupa Yatırım Bankası Tüzüğüne İlişkin Protokol (No 5) ve Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'ya (TFEU) eklenen Ekonomik, Sosyal ve Bölgesel Uyum Protokolü (No 28).

Hedefler

TFEU'nun 309. maddesine göre AYB'nin görevi, Birliğin çıkarları doğrultusunda iç pazarın dengeli ve istikrarlı gelişimine katkıda bulunmaktır. AYB, ekonominin tüm sektörlerinde aşağıdaki projelerin finansmanını kolaylaştırır:

- Daha az gelişmiş bölgeleri geliştirmeye çalışmak;
- Girişimleri modernleştirmeye veya dönüştürmeye çalışmak veya bireysel Üye Devletlerde mevcut olan kaynaklarla tamamen finanse edilemeyen yeni faaliyetler geliştirmek, birçok Üye Devletin ortak çıkarıdır.

Aynı zamanda Birlik içinde ekonomik, sosyal ve bölgesel uyumun desteklenmesine de katkıda bulunur (TFEU'nun 175. maddesi ve 28 No'lu Protokol). Ayrıca Birliğin kalkınma iş birliği politikasını destekleyen tedbirlerin AB dışında uygulanmasını da destekler (Madde 209 TFEU). YB'nin faaliyetleri altı öncelikli alana odaklanmaktadır: iklim ve çevre; gelişme; yenilik ve beceriler; küçük işletmeler; altyapı ve uyum.

Kaynaklar ve Araçlar

Kaynaklar

AYB, hedeflerine ulaşırken esas olarak kendi kaynaklarına ve uluslararası sermaye piyasalarına başvurur (TFEU Madde 309).

Öz kaynaklar

Öz kaynaklar AYB üyeleri, yani Üye Devletler tarafından sağlanmaktadır (TFEU Madde 308). Her bir Üye Devletin sermayeye katkısı, AYB Tüzüğü'nün 4. maddesinde belirtilir ve Üye Devletlerin ekonomik ağırlığına göre hesaplanır. Birleşik Krallık'ın AB'den çekilmesinin ardından, AYB Yönetim Kurulu, geri kalan Üye Devletlerin aynı toplam taahhüt edilen sermaye seviyesini (243,3 milyar Avro) korumak için sermaye taahhütlerini orantılı olarak artırmalarına karar verdi. Mart 2020 itibarıyla, iki Üye Devletin (Polonya ve Romanya) sermaye taahhütlerini artırma kararının ardından, AYB'nin taahhüt edilen sermayesi 5,5 milyar Avro daha arttı. AYB'nin toplam kayıtlı sermayesi şu anda 248,8 milyar Avro'ya ulaştı.

Sermaye piyasaları

AYB, borç verme kaynaklarının büyük bir kısmını, esas olarak tahvil ihracı yoluyla, uluslararası sermaye piyasalarından sağlamaktadır. Dünyadaki en büyük uluslar-üstü borç verenlerden biridir. Uygun maliyetli finansman elde etmek için mükemmel bir kredi notu önemlidir. Büyük kredi derecelendirme kuruluşları şu anda en yüksek notu AYB'ye veriyor ve bu da kredi portföyünün kalitesini yansıtıyor. AYB genel olarak her projenin üçte birini finanse etti ancak destekleyici finansman %50'ye ulaşabiliyor.

Enstrümanlar

AYB, çoğunlukla krediler ve garantiler olmak üzere çok çeşitli farklı araçlar kullanmaktadır. Ancak, daha yüksek risk profiline sahip, daha yenilikçi bir dizi başka araç da geliştirilmiştir. Diğer AB kurumlarıyla iş birliği içinde başka araçlar tasarlanacaktır. AYB tarafından sağlanan finansman, harmanlama olarak bilinen bir süreçle, diğer AB kaynaklarından (diğerlerinin yanı sıra AB bütçesi) sağlanan finansmanla da birleştirilebilir. AYB, projeleri finanse etmenin yanı sıra danışmanlık kapasitesiyle de faaliyet göstermektedir. Borç verme esas olarak doğrudan veya aracı krediler şeklinde sağlanmaktadır. Doğrudan proje kredileri belirli koşullara tabidir; toplam yatırım maliyetinin 25 milyon Euro'yu aşması gerekiyor ve kredi, proje maliyetlerinin yalnızca %50'sini karşılayabiliyor. Aracı Krediler, yerel bankalara veya diğer aracı kurumlara verilen ve nihai alıcıyı destekleyen kredilerden oluşur. Kredilerin büyük çoğunluğu AB'de veriliyor. AYB, daha geleneksel borç verme faaliyetlerine ek olarak, kredilerini kamu kurumları veya hayırsever kuruluşlardan gelen bağışlarla harmanlamak için harmanlama olanaklarından da yararlanıyor.

Yönetim ve Yapı

Yönetim

AYB, TFEU'nun 308. maddesi uyarınca tüzel kişiliğe sahiptir. Bir Guvernörler Kurulu, bir Yönetim Kurulu ve bir Yönetim Komitesi tarafından yönetilir (Tüzüğün 6. maddesi). Denetim Komitesi, Bankanın faaliyetlerini denetler (Tüzüğün 12. maddesi).

Guvernörler/Yönetim Kurulu

Bileşim

Guvernörler Kurulu, Üye Devletler tarafından atanan bakanlardan oluşur (Statünün 7(1) Maddesi).

Görev

Yönetim Kurulu, Bankanın kredi politikasına ilişkin genel yönergeleri belirler ve uygulanmasını sağlar (Tüzüğün 7(2) Maddesi). Tüzüğün 7(3) Maddesine göre, Guvernörler Kurulunun aşağıdaki niteliklere sahip olması gerekir:

- Taahhüt edilen sermayenin artırılıp artırılmayacağına karar vermek;
- Bankanın görevleri çerçevesinde gerçekleştirilen finansman işlemlerine ilişkin esasları belirlemek;
- Yönetim Kurulu ve Yönetim Komitesi üyelerinin atanması ve zorunlu emekliliğine ilişkin öngörülen yetkileri kullanmak;
- Tamamen veya kısmen AB dışında gerçekleştirilecek yatırım faaliyetleri için finansman sağlanmasına ilişkin kararlar almak;
- Yönetim Kurulunun yıllık raporunu, yıllık bilanço, kar-zarar hesabını ve Banka İçtüzüğünü onaylamak.

Denetim Komitesinin altı üyesinin (Yasanın 12(1) Maddesi), Yönetim Kurulu üyelerinin (Yasanın 9(2) Maddesi) ve Yönetim Komitesinin (Yasanın 11(1) Maddesi) üyelerini atar.

Yönetim Kurulu

Bileşim

Yönetim Kurulu 28 direktör ve 31 yedek üyeden oluşmaktadır. Direktörler, Guvernörler Kurulu tarafından beş yıllığına atanır. Komisyon gibi her Üye Devlet bir direktör atar (Tüzüğün 9(2) Maddesi).

Rolü (Tüzüğün 9. maddesi)

Yönetim Kurulu aşağıdaki konularda karar alır:

- Özellikle kredi ve garanti şeklinde finansman sağlanması;
- Kredilerin artırılması;
- Verilen kredilere ilişkin faiz oranlarının yanı sıra komisyon ve diğer masrafların sabitlenmesi.

Bankanın, Antlaşmalar ve Tüzük hükümlerine ve Guvernörler Kurulu tarafından belirlenen genel direktiflere uygun olarak düzgün bir şekilde işletilmesini ve yönetilmesini sağlar.

Yönetim Komitesi

Bileşim

Yönetim Komitesi, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Guvernörler Kurulu tarafından altı yıllık bir süre için atanan bir Başkan ve sekiz Başkan Yardımcısından oluşur. Görevleri yenilenebilir (Tüzüğün 11(1) Maddesi).

Rolü

Yönetim Komitesi, Başkan'ın yetkisi ve Yönetim Kurulu'nun denetimi altında Banka'nın günlük işlerinden sorumludur; Yönetim Kurulu kararlarını hazırlar ve bu kararların uygulanmasını sağlar (Tüzük Madde 11(3)).

Denetim Komitesi (Tüzüğün 12. maddesi)

Bileşim

Denetim Komitesi, Guvernörler Kurulu tarafından atanan altı üyeden oluşur (Tüzüğün 12(1) Maddesi).

Rolü

Denetim Komitesi, her yıl Banka'nın faaliyetlerinin usulüne uygun olarak yürütüldüğünü ve defterlerinin usulüne uygun olarak tutulduğunu kontrol etmektedir. Bu amaçla, Bankanın faaliyetlerinin, Tüzüğü ve İçtüzük (Tüzüğün 12(2) Maddesi) tarafından belirlenen formalite ve prosedürlere uygun olarak yürütüldüğünü doğrular. Mali tabloların ve Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan yıllık hesaplarda yer alan diğer mali bilgilerin Banka'nın mali durumuna ilişkin doğru ve gerçeğe uygun bir görünüm sağlayıp sağlamadığını tespit eder (Tüzüğün 12(3). maddesi).

Yapısı

AYB Grubu 2000 yılında kurulmuştur ve 1994 yılında kurulan ve üç ana hissedar grubu ile bir kamu-özel sektör ortaklığı olarak kurulan AYB ve AYP'den oluşmaktadır: %62,2 çoğunluk hissedarı olan AYB, Komisyon (%30) ve birkaç kamu ve özel finans kuruluşları (%7,8). EIF çeşitli risk sermayesi araçları sağlar, ör. girişim sermayesi. EIF'nin kredi verme odağı küçük ve orta ölçekli işletmelerdir (KOBİ'ler) ve KOBİ'lerin finansmana erişimini geliştirmek amacıyla çok çeşitli yenilikçi araçlar kullanır.

Avrupa için Yatırım Planı

Küresel ekonomik ve mali krizin başlangıcından bu yana AB, düşük düzeydeki yatırımlardan sıkıntı çekiyor. 'Avrupa İçin Bir Yatırım Planı' başlıklı Komisyon tebliği, AB'de yatırımın nasıl canlandırılacağı, istihdam yaratılacağı ve uzun vadeli büyüme ve rekabet gücünün nasıl teşvik edileceği konusunda rehberlik sağladı. Yeni

girişimin yasal çerçevesi, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Avrupa Stratejik Yatırım Fonu'na (EFSI) ilişkin düzenleme teklifinde sunuldu. Yönetmelik 25 Haziran 2015 tarihinde kabul edilmiştir. EFSI, kamu parasını harekete geçirerek özel yatırım yaratmayı ve yatırım dostu bir ortam yaratmayı amaçladı. EIB'ye verilen 16 milyar Avro tutarındaki başlangıç AB garantisi ve EIB'nin 5 milyar Avro tutarındaki taahhüdü, özel parayı harekete geçirmek için kullanıldı ve 2018 ortalarında EFSI, AB'de yatırım için ek 315 milyar Avro finansman sağlama hedefini aştı.

EFSI Tüzüğü aynı zamanda yatırım projelerinin belirlenmesi, hazırlanması ve geliştirilmesi konusunda danışmanlık ve teknik yardım sağlamayı amaçlayan Avrupa Yatırım Danışma Merkezi'ni (EIAH) de kurmuştur. EFSI 2.0 Yönetmeliği Aralık 2017'de kabul edildi ve 1 Ocak 2018'de yürürlüğe girdi. Bu düzenleme EFSI'nin süresini (2020 sonuna kadar) uzatmış ve fon ve EIAH'ta daha fazla iyileştirmeler sağlamıştır. Temel unsurlardan biri, yatırım için 500 milyar Avroluk ek finansmanın harekete geçirilmesi amacıyla AB garantisinin 26 milyar Avroya ve AYB taahhüdünün 7,5 milyar Avroya çıkarılmasıdır.

Yatırım AB

Mart 2021'de Avrupa Yatırım Planı'nın devamı olarak kabul edilen InvestEU, EFSI ve diğer 13 AB mali aracını bir araya getiriyor. Dört ana politika alanına (sürdürülebilir altyapı; araştırma, yenilik ve dijitalleştirme; KOBİ'ler; sosyal yatırım ve beceriler) odaklanmakta ve 2021 ile 2027 yılları arasında 372 milyar Euro tutarında ek yatırımı harekete geçirmeyi amaçlamaktadır. Program InvestEU Fonu, InvestEU Danışma Merkezi ve InvestEU Portalından oluşur. Üye Devletler, Kurtarma ve Dayanıklılık Tesisi (RRF) kapsamında kurtarma ve dayanıklılık planlarını uygulamak için InvestEU'yu kullanma seçeneğine sahiptir.

AB'nin 'İklim Bankası'

Haziran 2019'da Avrupa Konseyi, AYB'yi "iklim eylemini destekleyen faaliyetlerini artırmaya" davet etti. EIB, Kasım 2019'da yeni bir iklim stratejisi ve enerji kredi politikasıyla yanıt verdi. AYB, tüm finansman faaliyetlerini Paris Anlaşması'nın hedefleriyle uyumlu hale getirmeyi taahhüt etmiştir. En önemlisi, AYB'nin 'iklim eylemi ve çevresel sürdürülebilirlik' önceliği kapsamındaki yatırımların payını 2025 yılına kadar %50'ye çıkarması bekleniyor. EIB, 2021'in sonunda fosil yakıt projelerini finanse etmeyi bıraktı. AYB'nin enerji sektöründeki faaliyetlerini yönlendirecek yeni enerji kredilendirme politikası beş prensibe dayanmaktadır:

- AB Enerji Verimliliği Direktifi kapsamındaki yeni AB hedefini desteklemek amacıyla enerji verimliliğine öncelik verilmesi;
- 2030 yılına kadar AB genelinde %32'lik yenilenebilir enerji payına ulaşmak amacıyla, düşük veya sıfır karbon teknolojilerine verilen desteğin artırılması yoluyla enerjinin karbonsuzlaştırılmasının sağlanması;
- Merkezi olmayan enerji üretimi, yenilikçi enerji depolama ve e-mobilite için finansmanın artırılması;
- Rüzgar ve güneş gibi yeni, kesintili enerji kaynakları için gerekli olan şebeke yatırımının sağlanması ve sınır ötesi ara bağlantıların güçlendirilmesi;
- AB dışında enerji dönüşümünü desteklemek için yatırımın etkisinin artırılması.

COVID-19 Krizine Müdahale

2020 yılında, AB'nin COVID-19 krizinin ekonomik sonuçlarına verdiği yanıtın bir parçası olarak AYB, 200 milyar Avro'ya kadar ek bir miktarı harekete geçirerek EIB Grubunun tüm Üye Devletlerdeki şirketlere verdiği desteği artırmasını sağlamak için 25 milyar Avroluk bir garanti fonu oluşturdu.

Bu, aşağıdakilerden oluşan 40 milyar Avro'ya kadar acil destek paketinin üzerine geldi:

- Bankalara yönelik, mevcut programlara dayalı, acilen uygulamaya konulacak ve 20 milyar Euro'ya kadar finansmanı harekete geçirecek özel garanti programları;
- KOBİ'lere ve orta ölçekli şirketlere 10 milyar Avroluk ek işletme sermayesi desteği sağlamak amacıyla bankalara özel likidite hatları;
- Bankaların KOBİ kredileri portföylerindeki riski devretmelerine olanak tanıyan özel varlığa dayalı menkul kıymet satın alma programları, 10 milyar Avro'luk ek bir desteği harekete geçiriyor.

Rusya'nın Ukrayna'yı İşgaline Müdahale

AYB'nin Ukrayna ile ilgili faaliyetleri 2007 yılına dayanmaktadır. Ukrayna'da Avrupa komşuluk politikası, Doğu Ortaklığı ve diğer AB ikili anlaşmaları doğrultusunda faaliyet göstermektedir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesinden bu yana EIB desteğini artırdı. Mart 2022 itibarıyla, Ukrayna'ya sağlanan 668 milyon Euro'luk acil yardımın tamamı, AB garantisiyle desteklenen Ukrayna Dayanışma Acil Müdahale aracı kapsamındaki ilk ödemelerin bir parçası olarak dağıtıldı. Araç kapsamında temel ihtiyaçlara yönelik ikinci acil mali destek paketi Temmuz 2022'de başladı ve yine AB garantisiyle desteklendi. Araçtan sağlanan finansman, Ukrayna'nın hasarlı altyapıyı onarmasına, belediye hizmetlerinin yeniden başlatılmasına ve soğuk mevsime hazırlık amacıyla acil enerji verimliliği önlemlerinin desteklenmesine yardımcı olmayı amaçlıyor. Ekim 2022 itibarıyla 1,05 milyar Avro tutarında ödeme yapılmış olup, 2023 yılı için 540 milyon Avro tahsis edilmiştir. Ayrıca AYB, Ukrayna ve komşu ülkelerdeki çatışmalardan etkilenen insanlara acil yardıma öncelik vererek 3,6 milyon Avro tutarında insani yardım bağışını koordine etti.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

TFEU'nun 308. maddesi uyarınca, AYB Tüzüğü değiştirildiğinde Parlamento'ya danışılır. AYB doğrudan Üye Devletlere karşı sorumludur. Parlamento'ya karşı resmi raporlama yükümlülükleri yoktur ve Parlamento'ya karşı sorumlu değildir. Ancak, iyi niyet göstergesi olarak, AYB Başkanı genel kurul ve ilgili Parlamento komite toplantılarına katılma davetlerini kabul eder ve AYB, Avrupa Parlamentosu üyelerinin sorularına açıktır. Her yıl bir Parlamento komitesi AYB'nin faaliyetlerini gözden geçirir ve AYB Başkanının davet edildiği genel kurulda bir rapor sunar. Mevcut düzenlemeye göre Parlamento, EFSI Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcısının atanmasını onaylıyor. Garanti fonuna ilişkin AB bütçesinden yıllık ödenekler, yıllık bütçe prosedürünün bir parçası olarak Parlamento ve Konsey tarafından onaylanır. Parlamento, EFSI ve InvestEU girişimlerinin kabul edilmesine ortak yasama organı olarak dahil oldu.

12) Bölgeler Komitesi

Bölgeler Komitesi, Avrupa Birliği'nin 27 Üye Devletinin bölgesel ve yerel yönetimlerini temsil eden 329 üyeden oluşur. Zorunlu (Antlaşmaların gerektirdiği şekilde) ve gönüllü istişarelere ve uygun olduğu durumlarda kendi inisiyatifine dayalı görüşler temelinde aranan görüşleri yayınlar. Üyeleri herhangi bir zorunlu talimata bağlı değildir. Avrupa Birliği'nin genel çıkarları doğrultusunda görevlerini yerine getirirken bağımsızdırlar.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 13(4) Maddesi, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 300 ve 305 ila 307. maddeleri ve Üye Devletler tarafından önerilen, Komite üyelerini ve yedek üyelerini atayan çeşitli Konsey kararları, beş yıllık görev süreleri için.

Hedefler

1994 yılında Maastricht Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra oluşturulan Bölgeler Komitesi (CoR), Avrupa Birliği'ndeki bölgesel ve yerel otoritelerin çıkarlarını temsil eden ve onlar adına Konsey ve

Komisyon'a görüş sunan bir danışma organıdır. Üyeler, örneğin bölgesel otoritelerin liderleri, belediye başkanları veya 27 AB Üye Devletinin bölge ve şehirlerinin seçilmiş veya seçilmemiş temsilcileri olabilir.

Misyon beyanında ifade edildiği üzere, Bölgeler Komitesi, Avrupa entegrasyonu amacına hizmet eden, bölgesel veya yerel seçim yetkisine sahip olanların oluşturduğu siyasi bir meclistir. AB'nin tüm bölgesel alanları, bölgeleri, şehirleri ve belediyeleri için kurumsal temsil sağlar. Misyonu, bölgesel ve yerel otoriteleri Avrupa karar alma sürecine dahil etmek ve böylece vatandaşların daha fazla katılımını teşvik etmektir.

300 bölgeden 329 üye ve 329 yedek üye, 100.000 yerel yönetim ve 441 milyon AB vatandaşını temsil eden 1 milyon yerel politikacı dahil olmak üzere Avrupa'nın yerel olarak seçilmiş temsilcilerini bir araya getiren ve güçlendiren siyasi bir organdır. Bu rolü daha iyi yerine getirebilmek için BK (Bölgeler Komitesi) uzun süredir yetki devri ilkesinin ihlali vakalarını Adalet Divanı'na gönderme hakkını arıyor. Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinin ardından, yetki devri ve orantılılık ilkelerinin uygulanmasına ilişkin 2 No'lu Protokol'ün 8. maddesi uyarınca bu hakka artık sahip olmuştur.

Bölgeler Komitesi'nin Temmuz 2020'de kabul edilen 2020-2025 için üç siyasi önceliğine göre, küresel salgınlar, yeşil ve dijital geçişler, demografik zorluklar ve göç gibi bugün köylerin, şehirlerin ve bölgelerin karşı karşıya olduğu büyük toplumsal dönüşümlerle mücadele etmek için AB düzeyinde alınan tüm kararlar yetki devri ilkesi doğrultusunda vatandaşlara mümkün olduğunca yakın ele alınmalıdır.

Öncelik 1: Avrupa'yı insanlara yaklaştırmak: demokrasi ve AB'nin geleceği. AB'nin insanların gerçek ihtiyaçlarına daha etkili bir şekilde yanıt verebilmesi için hükümetin her düzeyinde demokrasinin modernleştirilmesi ve güçlendirilmesi.

Öncelik 2: Temel toplumsal dönüşümleri yönetmek: dayanıklı bölgesel ve yerel topluluklar oluşturmak, küresel salgınlara, iklime, dijital ve demografik geçişlerin yanı sıra göç akışına tutarlı, entegre ve yerel bir Avrupa yaklaşımıyla yanıt vermek.

Öncelik 3: Uyum, temel değerimiz: AB'yi halkının ve yaşadıkları yerlerin hizmetine sunan mekana dayalı AB politikaları. Uyum para değildir; ekonomik, sosyal ve bölgesel uyumu geliştirmek için tasarlanmış temel bir AB değeridir.

Organizasyon/Kuruluş

Bileşimi (TFEU Madde 305, Konsey Kararı (AB) 2019/852)

Koltuk sayısı ve ulusal dağılımı

21 Mayıs 2019 tarihli (AB) 2019/852 sayılı Konsey Kararı hükümleri uyarınca, Bölgeler Komitesi 329 üyeden ve eşit sayıda yedek üyeden oluşur ve Üye Devletler arasında aşağıdaki şekilde bölünmüştür:

- Almanya, Fransa ve İtalya için 24;
- İspanya ve Polonya için 21;
- Romanya için 15;
- Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Yunanistan, Macaristan, Hollanda, Portekiz ve İsveç için 12;
- Hırvatistan, Danimarka, Finlandiya, İrlanda, Litvanya ve Slovakya için 9;
- Letonya, Estonya ve Slovenya için 7;
- Kıbrıs ve Lüksemburg için 6;
- Malta için 5.

Atama yöntemi

Üyeler, ilgili Üye Devletin teklifleri üzerine oybirliğiyle hareket eden Konsey tarafından beş yıllığına atanır (TFEU Madde 305). 26 Ocak 2020 ile 25 Ocak 2025 arasındaki dönem için Konsey, Komitenin üyelerini ve yedek üyelerini atayan (AB) 2019/2157 sayılı Kararı 10 Aralık 2019'da kabul etti. Konsey, 20 Ocak 2020'de (AB) 2020/102 sayılı Kararı kabul ederek, 20 Aralık 2019'dan sonra ilgili Üye Devletten teklif aldığı üyeleri ve yedek üyeleri de atadı. Görev süresi yenilenebilir. Üyeler ya bölgesel ya da yerel yönetimde seçim yetkisine sahip olmalı ya da seçilmiş bir meclise karşı siyasi olarak sorumlu olmalıdır (TFEU Madde 300(3)). Bir üyenin veya yedek üyenin BK'daki koltuğunun görev süresinin sonunda boşaldığı her durumda (örneğin, üyenin önerildiği esasa göre bölgesel veya yerel görev süresinin sonunda), ayrı bir Konsey kararı gerekli olur.

Yapısı (TFEU Madde 306)

Bölgeler Komitesi, Başkanını ve görevlilerini kendi üyeleri arasından iki buçuk yıllık bir süre için seçer. TFEU'nun 306. maddesine dayanarak kendi İçtüzüğünü kabul eder ve onayı için Konsey'e sunar. Kural olarak yılda altı genel kurul toplantısı yapılır. Üyelerinin siyasi eğilimlerine göre şu anda altı siyasi grupta faaliyet göstermektedir. Bu grupların başkanları, Genel Kurul, Büro ve komisyonların çalışmalarını hazırlayan ve alınacak kararlar üzerinde siyasi uzlaşma arayışını kolaylaştıran Başkanlar Konferansı olarak toplanır. Genel kurula Meclis Başkanı başkanlık eder (TFEU Madde 306) ve ana görevleri görüşleri, raporları ve kararları kabul etmek, BK'nın harcama ve gelir taslaklarını kabul etmek, her dönem başında siyasi programı kabul etmek, Başkanı, Birinci Başkan Yardımcısını ve Büro'nun geri kalan üyelerini seçmek, kurum bünyesinde politika komisyonları kurmak ve Usul Kurallarını kabul etmek ve revize etmek. BK'nın çalışmaları, taslak görüş ve kararları hazırlayan ve daha sonra genel kurulda kabul edilmek üzere sunulan altı uzman komisyonda yürütülmektedir: Vatandaşlık, Yönetişim, Kurumsal ve Dış İlişkiler Komisyonu (CIVEX), Bölgesel Uyum Politikası ve AB Bütçesi Komisyonu (COTER), Ekonomi Politikası Komisyonu (ECON), Çevre, İklim Değişikliği ve Enerji Komisyonu (ENVE), Doğal Kaynaklar Komisyonu (NAT) ve Sosyal Politika, Eğitim, İstihdam, Araştırma ve Kültür Komisyonu (SEDEC). Verimlilik adına, Brüksel'deki merkezindeki daimi Sekreterliğin bazı hizmetleri, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi Sekreterliği ile paylaşılmaktadır. Avrupa Parlamentosu Bürosu ayrıca çeviri alanında verimlilik artışlarını ortaklaşa gerçekleştirmek için Bölgeler Komitesi ile anlaşmaya vardı. BK'nın yaklaşık 101,5 milyon Avro (2020) tutarında bir idari bütçesi vardır.

Özellikler

Diğer kurumların talebi üzerine verilen görüşler

Zorunlu danışma

Konsey ve Komisyonun aşağıdaki konularda karar almadan önce Bölge Komitesine danışması gerekmektedir:

- Eğitim, mesleki eğitim ve gençlik (TFEU Madde 165);
- Kültür (TFEU Madde 167);
- Kamu sağlığı (TFEU Madde 168);
- Trans-Avrupa taşımacılığı, telekomünikasyon ve enerji ağları (TFEU Madde 172);
- Ekonomik ve sosyal uyum (TFEU'nun 175, 177 ve 178. maddeleri).

Gönüllü danışma

Komisyon, Konsey ve Parlamento ayrıca uygun gördükleri diğer konularda da Bölgeler Komitesine danışabilirler. Parlamento, Konsey veya Komisyon, Bölgeler Komitesi'ne (zorunlu veya gönüllü olarak) danıştığında, yanıt için bir süre sınırı (TFEU'nun 307. maddesi uyarınca en az bir ay) belirleyebilir. Görüş

verilmeden sürenin dolması halinde, görüş alınmadan işleme devam edilebilir. Gönüllü iş birliğinin bir örneği olarak, Aralık 2020'de Komisyon ve BK, AB şehirleri ve bölgelerine entegrasyon çalışmalarını desteklemek amacıyla güçlerin birleştirilmesi amacıyla göçmenlerin entegrasyonu konusunda bir ortaklık üzerinde anlaşmaya vardı. Bu ortaklık, BK'nın 2019 'Göçmenlerin Entegrasyonu için Şehirler ve Bölgeler' girişimini temel alıyor ve Avrupalı belediye başkanları ve bölge liderlerine bilgi paylaşımında bulunabilecekleri ve göçmen ve mültecilerin entegrasyonuna ilişkin olumlu örnekleri sergileyebilecekleri siyasi bir platform sağlıyor.

Kendi inisiyatifiyle görüş bildirme

- Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'ne her danışıldığında, Bölgeler Komitesi bilgilendirilir ve ayrıca bölgesel çıkarların söz konusu olduğunu düşünmesi halinde konu hakkında görüş bildirebilir.
- Genel bir kural olarak BK, böyle bir eylemin uygun olduğunu düşündüğünde görüş bildirebilir. Komite, örneğin aşağıdaki alanlarda kendi inisiyatifiyle görüşler yayınlamıştır: küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler), trans-Avrupa ağları, turizm, yapısal fonlar, sağlık (uyuşturucuya mücadele), sanayi, kentsel kalkınma, eğitim programları ve çevre.

Avrupa Birliği Adalet Divanına başvuru – sonradan adli inceleme

Komite ayrıca kendisine tahsis edilen imtiyazları korumak amacıyla Adalet Divanı önünde dava açabilir (TFEU Madde 263). Başka bir deyişle, kendisine danışılması gerektiği zamanda danışılmadığını veya danışma prosedürlerinin doğru şekilde uygulanmadığını düşünürse (kanunların iptali (1.3.10)) Adalet Divanı'nda dava açabilir. Lizbon Anlaşması'nın ekindeki yetki devri ve orantılılık ilkelerinin uygulanmasına ilişkin Protokol'ün (No 2) 8. maddesi uyarınca, istişare prosedürlerinin doğru şekilde uygulanmaması durumunda dava açma hakkı, Bölgeler Komitesi'ne, Adalet Divanı'ndan, Komite'nin yetki alanına giren bir yasama işleminin yetki devri ilkesine uygun olup olmadığını tespit etmesini isteme olanağı sağlar.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Avrupa Parlamentosu'nun Prosedür Kuralları (Ek VI, madde XII), Bölgesel Kalkınma Komitesi'ni (REGI) BK, bölgeler arası iş birliği kuruluşları ve yerel ve bölgesel yönetimlerle ilişkilerin sürdürülmesinden sorumlu kılmaktadır.

Avrupa Parlamentosu ile BK arasında 5 Şubat 2014 tarihli İş birliği Anlaşması kapsamında:

- BK, teklif edilen AB mevzuatına ilişkin etki değerlendirmeleri hazırlar ve bunları değişiklik prosedürünün başlamasından önce zamanında Parlamento'ya gönderir. Etki değerlendirmeleri, mevcut mevzuatın nasıl çalıştığına ilişkin ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde ayrıntıların yanı sıra önerilen mevzuatta yapılacak iyileştirmelere ilişkin görüşleri içerir;
- BK'dan bir üye ilgili tüm Parlamento komite toplantılarına davet edilir. Bu raportör veya sözcü BK'nın görüşlerini sunar. Buna karşılık, Parlamento raportörleri BK komitesi toplantılarına katılabilir;
- Genel mevzuat iş birliği ve çalışma planı, Parlamento Komite Başkanları Konferansı Başkanı ile Bölgeler Komitesi Başkanının mevkidaşı arasında yılda iki kez tartışılır.

REGI Komitesi ve COTER Komisyonu, 2008 yılından bu yana 'Açılış Günleri: Avrupa Bölgeler ve Şehirler Haftası' etkinliği çerçevesinde yıllık ortak bir toplantı düzenliyor.

13) Sayıştay

Avrupa Sayıştayı (ECA), AB maliyesinin denetiminden sorumludur. AB'nin dış denetçisi olarak, AB mali yönetiminin iyileştirilmesine katkıda bulunur ve Birlik vatandaşlarının mali çıkarlarının bağımsız koruyucusu olarak hareket eder.

Yasal Dayanak

- Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 285 ila 287. maddeleri.
- Birliğin genel bütçesine uygulanan mali kurallara ilişkin 18 Temmuz 2018 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (AB, Euratom) 2018/1046 (özellikle dış denetim ve ibraya ilişkin Başlık XIV'e bakınız).

Yapısı

Üyeler

Sayı

Üye Devlet başına bir Üye (Nice Antlaşması, şimdiye kadar yalnızca tanınan prosedürü resmileştirdi), dolayısıyla prensipte 27.

Gereksinimler

Üyelerin şunları yapması gerekir:

- Kendi ülkelerinde dış denetim kurumlarına ait olan veya mensubu olan veya bu görev için özellikle nitelikli olan;
- Bağımsızlıklarının şüpheye yer bırakmayacak şekilde olduğunu göstermek.

Atama prosedürü

Üyeler şu şekilde atanır:

- Konsey tarafından, nitelikli çoğunluk ile;
- Her Üye Devletin kendi yeri ile ilgili tavsiyesi üzerine;
- Avrupa Parlamentosu'na danıştıktan sonra.

Görev Dönemi

Süresi

Altı yıl, yenilenebilir.

Statü

Üyeler, Adalet Divanı yargıçlarıyla aynı ayrıcalık ve dokunulmazlıklara sahiptir.

Görevler

Üyeler 'görevlerini yerine getirirken tamamen bağımsız' olmalıdır. Bu şu anlama gelir:

- Herhangi bir dış kaynaktan talimat aramamalı veya almamalıdır;
- Görevleriyle bağdaşmayan her türlü eylemden kaçınmalı;
- Ücretli veya ücretsiz başka herhangi bir mesleki faaliyette bulunamazlar;
- Bu şartları ihlal etmeleri halinde Adalet Divanı onları görevden alabilir.

Organizasyon/Kuruluş

Kurul, Başkanını Üyeleri arasından yenilenebilir üç yıllık bir dönem için seçer. Mahkeme, belirli harcama ve gelir alanlarından sorumlu beş daire etrafında örgütlenmiştir:

- Daire I: Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı;
- Daire II: Uyum, büyüme ve katılım için yatırım;
- Daire III: Dış eylem, güvenlik ve adalet;

- Daire IV: Piyasaların düzenlenmesi ve rekabetçi ekonomi;
- Daire V: Avrupa Birliği'nin finansmanı ve yönetimi.

Her dairenin iki sorumluluk alanı vardır: birincisi, özel raporlar, özel yıllık raporlar ve görüşler kabul etmek; ikinci olarak, AB'nin genel bütçesi ve Avrupa Kalkınma Fonu'na ilişkin yıllık raporlar için taslak gözlemler hazırlamak ve bir bütün olarak Mahkeme tarafından kabul edilmek üzere görüş taslakları hazırlamak.

Mahkemenin yaklaşık 950 personeli bulunmaktadır ve merkezi Lüksemburg'da bulunmaktadır.

Yetkiler

Mahkeme denetimleri

Sorumluluk alanı

Divan'ın görev alanı, Avrupa Birliği'nin veya herhangi bir AB organının gelir veya gider hesaplarının incelenmesini kapsar. Denetimlerini aşağıdaki hususlara ilişkin makul bir güvence elde etmek amacıyla gerçekleştirir:

- Avrupa Birliği'nin yıllık hesaplarının güvenilirliği (mali denetim);
- Temel işlemlerin yasallığı ve düzenliliği (uygunluk denetimi);
- Mali yönetimin sağlamlığı (performans denetimi).

Denetim yöntemleri

Mahkemenin denetimi sürekli; söz konusu mali yıla ait hesapların kapanmasından önce yapılabilir. Kayıtlara dayalıdır ve ayrıca aşağıdaki ana maddelerde de yapılabilir:

- AB kurum ve kuruluşları;
- AB adına gelir veya harcamayı yöneten herhangi bir organ;
- AB bütçesinden ödeme alan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi.

Üye Devletlerde denetim, ulusal Yüksek Denetim Kurumları ile irtibat halinde yürütülür. Denetlenenlerin Mahkemenin amaçları açısından gerekli gördüğü her türlü belge veya bilgiyi Mahkemeye iletmesi gerekmektedir. Mahkemenin soruşturma yetkisi yoktur. Bu nedenle olası dolandırıcılık ve yolsuzluk vakalarını Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Ofisi'ne ve/veya Avrupa Savcılığı'na bildirir, onlar da vakaları kendi yetkinliklerine göre ele alır.

Denetim raporları

Denetimlerin ardından Mahkeme şunları yayınlar:

- Uyum ve düzenliliğe odaklanan, Güvence Beyanı da dahil olmak üzere AB bütçesi ve Avrupa Kalkınma Fonu'nun uygulanmasına ilişkin yıllık raporlar (15 Kasım'a kadar veya daha erken);
- 2019-2021 yılları için AB bütçesinin performansına ilişkin yıllık raporlar (2022'den itibaren performans yönü olağan yıllık rapora dahil edilecektir);
- AB kurumları, merkezi olmayan organlar ve ortak girişimler hakkında özel yıllık raporlar;
- Özellikle sağlam mali yönetim ve belirli harcama veya politika alanları konularında ilgi duyulan konulara ilişkin özel raporlar;
- Politikaları ve yönetim konularını geniş bir açıdan ele alan incelemeler, henüz denetlenmemiş alanların veya konuların analizini sunar veya belirli konularda gerçeklere dayalı bir temel oluşturur.

Danışma yetkileri

TFEU'nun 287(4) maddesi uyarınca diğer kurumlar uygun gördükleri takdirde Divan'dan görüş isteyebilirler. Konsey aşağıdaki durumlarda Mahkemenin görüşü zorunludur:

- Bütçenin oluşturulması ve uygulanması ile hesapların sunulması ve denetlenmesi prosedürünü belirleyen mali düzenlemeleri kabul eder;
- AB'nin kendi kaynaklarının Komisyona sunulmasına ilişkin yöntem ve prosedürleri belirler;
- Mali kontrolörlerin, harcama görevlilerinin ve muhasebe görevlilerinin sorumluluklarına ilişkin kuralları belirler veya Dolandırıcılığa karşı önlemler alır.

Mahkemenin 2021 Yılı Yıllık Raporları

ECA'nın 2021 yıllık raporu

Harcamaların genel hata oranı 2020'de %2,7'den 2021'de %3,0'a yükseldi. Denetlenen harcamaların %63'ü yüksek riskli harcamalardı; bu, esasen karmaşık kuralların ve uygunluk kriterlerinin geçerli olduğu geri ödemeye dayalı ödemeler anlamına geliyor. Bu tür ödemeler genellikle Komisyon ve Üye Devletler arasında ortak yönetim altında yönetilen uyum politikası ve kırsal kalkınma programları kapsamında yapılır.

Bu ödeme türüne ilişkin hata oranının %4,7 olduğu tahmin edilmektedir (2020'deki %4,0 ve 2019'daki %4,9 ile karşılaştırıldığında), bu, önemlilik eşiğinin üzerindedir ve 'yaygın' olarak sınıflandırılmıştır. Bu nedenle, Mahkeme, üst üste üçüncü yıl, hesapların temelini oluşturan işlemlerin usulüne uygunluğu konusunda (2016-2018 yıllarında olduğu gibi şartlı görüş yerine) olumsuz görüş yayınlayarak, çözülmesi gereken kalıcı sorunların altını çizdi.

Mahkeme, normal AB bütçesi kapsamındaki harcamaları denetlemenin yanı sıra, Kurtarma ve Dayanıklılık Fonu (RRF) kapsamındaki harcamalara ilişkin ayrı bir görüş de sundu. Fonun ömrü boyunca da bu şekilde devam edecektir. RRF'den gelen fon, belirli kilometre taşlarına ve hedeflere ulaşıldığında dağıtılır. Mahkemenin denetimi, Komisyon'un, kilometre taşlarının ne ölçüde başarıldığına ilişkin değerlendirmesini destekleyecek yeterli ve uygun kanıt toplayıp toplamadığına odaklandı. Reformlarla ilgili 52 kilometre taşı elde eden İspanya'ya 2021'de tek seferlik 11,5 milyar Euro ödeme yapıldı. Mahkeme, kilometre taşlarından birinin tatmin edici bir şekilde yerine getirilmediğine, ancak etkinin önemsiz olduğuna karar verdi. Ancak Komisyon'un henüz bir dönüm noktasına veya hedefe ulaşamamasının etkisini ölçecek ve bunun sonucunda askıya alınması gereken tutarı belirleyecek bir yöntemi olmadığı sonucuna varmıştır.

AB bütçesinin performansına ilişkin ECA raporu - 2021 sonu durumu Mahkeme, 2019, 2020 ve 2021 için yıllık raporunu bir pilot projenin parçası olarak iki bölüme ayırdı; ilk olarak, AB bütçesinin güvenilirliğine odaklanan yıllık raporu hesaplar ve temeldeki işlemlerin yasallığı ve düzenliliği ve ikincisi, AB bütçe harcama programlarının performansına ilişkin bir rapor. Bunu yaparak, AB'nin harcama programlarının performansının daha derinlemesine bir analizi için Konsey ve Parlamento'nun, özellikle de Bütçe Kontrol Komitesi'nin (CONT) çağrılarını takip etti; bu, ECA'nın performansa ilişkin özel raporlarında da gerçekleştirdiği bir görevdir. Bölünme, AB bütçesiyle elde edilen sonuçlara daha güçlü bir odaklanma sağladı ve Komisyonun yıllık yönetim ve performans raporunun dikkate alınmasını mümkün kıldı. Bu rapor yalnızca söz konusu mali yılı takip eden yılın Haziran ayının sonunda yayınlanır ve bu nedenle Mahkemenin yıllık raporunda yer alamaz. Ancak Mahkeme, 2022 mali yılına ilişkin raporlamasından itibaren yıllık performans raporunu sonlandıracak ve performans unsurlarını yıllık raporun 3. Bölümüne yeniden entegre edecektir. 2021 performans raporu, AB bütçesinin, 2021-2027 çok yıllık mali çerçeve programları kapsamında beş yatay politika önceliğinin ana akımlaştırılması konusunda nasıl performans gösterdiğini analiz ediyor: (i) iklim değişikliğiyle mücadele, (ii) biyolojik çeşitliliğin korunması, (iii) cinsiyet eşitliği, (iv) Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve (v) dijital geçiş.

Rapor ayrıca Komisyonun performans çerçevesinin AB bütçesinin yatay önceliklere katkısını yeterince ölçüp ölçmediğini de inceliyor. Komisyon iklim, biyolojik çeşitlilik ve cinsiyete ilişkin harcamaları takip etmektedir (ikincisine yönelik metodolojisi diğer iki alana göre daha az gelişmiştir).

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Sayıştay 1977 yılında Parlamentonun girişimiyle kuruldu. 1993 yılında AB kurumu haline getirildi. O tarihten bu yana, Parlamento ve Konsey'e bütçenin uygulanmasını kontrol etme rollerini yerine getirmemelerinde yardımcı oldu. Yıllık raporlar ve özel raporlar Parlamentonun yıllık ibra çalışmasının temelini oluşturur. Divan Üyeleri, raporlarını komite toplantılarında sunmaya ve Avrupa Parlamentosu Üyeleri tarafından yöneltilen sorulara yanıt vermeye davet edilir – öncelikle Parlamentonun CONT Komitesinde, aynı zamanda CONT Komitesinin bir veya daha fazla uzman komiteyle ortak toplantılarında veya bazen CONT'un sınırlı ilgisinin olduğu durumlarda Komite, yalnızca uzman bir komitede. Sayıştay ve CONT her yıl, CONT üyelerinin Mahkeme Üyeleri ile siyasi önceliklerini, Mahkemenin yıllık çalışma programını, iş birliğine yönelik ayrıntılı düzenlemeleri vb. tartıştığı toplantılar düzenler. ECA Başkanı, yılda bir kez, ECA'nın yıllık çalışma programını sunmak ve tüm komiteleri bir sonraki programlama çalışması için önerilerini sunmaya davet etmek üzere Parlamentonun Komite Başkanları Konferansı toplantısına katılır. Parlamento, Sayıştay'ın ibrasına ilişkin yıllık kararlarında da bu konulara ilişkin önerilerde bulunmaktadır. Ayrıca CONT'un, Mahkemenin belirlediği Üyelerin duruşmalarını düzenlediğini de belirtmek gerekir. Ayrıca, Mahkemenin uzmanlığı Avrupa Parlamentosu Üyelerine mali konularda mevzuat taslağı hazırlamada yardımcı olur.

EK 5-AB'NİN GÖÇ VE İLTİCA POLİTİKASINA İLİŞKİN RAPORLAR

Rapor-1 (Border Violence Monitoring Network): "Sığınma talebinde bulunduk ama bizi sadece dövmek için dağa çıkardılar."

Tarih: 21.01.2024

Konum: Korenica (HR) çevresindeki bölge

Rapor Eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 44.743965, 15.7066013

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 22 - 45

Gruptaki Kişi Sayısı: 15

Menşe ülkeler: Kongo

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: -

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 10

Şiddet kullanma: dövmek (sopayla/elle/diğerle), tekmelemek, yere itmek, hakaret etmek, elektrik vermek, silahla tehdit etmek, ateşli silahla vurmak, zorla soyunmak, kişisel eşyalara zarar vermek, kişisel eşyaların çalınması

Polis sayısı: 10 Hırvat sınır polis memuru

21 Ocak 2024 gecesı, gece yarısı civarında, yaşları 22 ile 45 arasında değişen 15 Kongolu kiři, Lički Osik çevresindeki bölgede Hırvat sınır polis memurlarının giydiği üniformalara benzeyen lacivert üniforma giyen 4 kiři tarafından yakalandı (HR).

Cevap veren, adı geçen gruptan bir erkektir. Gruptaki kişiler, defalarca sığınma talebinde bulunmalarına rağmen yakalandıklarını ve dövülmek üzere dağlardaki ıssız bir yere götürüldüklerini belirttiler. Cevap veren kişinin bakış açısına göre, ilk başta kendilerine yaklaşan 4 adamdan biri onları Hırvatistan'daki sığınmacılara yönelik bir geçiş merkezine götürmek üzereyken, aynı üniformayı giyen diğer 6 adam onlara yaklaştı ve iki kişi arasındaki tartışmanın ardından Mavi üniformalı erkekler, grubun geri itilmesine karar verdi.

Üniformalı adamlar silahla havaya ateş açtı, grup üyelerini cop ve şok tabancasıyla dövmeye başladı. Grubu zorla yere yatırdılar, telefonlarına el koydular ve imha ettiler. Ayrıca grup üyelerinin sahip olduğu tüm paralara el koydular ve bir daha geri vermediler, ardından kıyafetlerini ve çantalarını alıp ateşe verdiler. Kişi, üniformalı bir adam tarafından havaya kaldırılmış ve ardından yere vurulmuş ve bu esnada kişinin eli yaralanmıştır. Başka bir grup üyesi ise yaklaşık 45 dakika boyunca karda çıplak ayakla durmak zorunda kaldı ve ardından ayaklarından yaralandığını bildirdi.

Kişi, olayın yaşandığı yerin yakınında ikisi beyaz, biri mavi olmak üzere üç minibüs gördüğünü hatırlıyor ve üniformalı bir adamın mavi olanın Hırvatistan'daki transit merkezine gidebilecek insanlar için olduğunu söylediğini belirtti. Burada mavi olan otobüs sığınmacı olarak kaydedilecekler için, beyaz olanlar ise onları geri itmek için kullanılacaktı.

Beyaz minibüslere binmeye zorlandılar ve kısa bir yolculuktan sonra 21 Ocak 2024 sabah saat 2.00 (CET) civarında Hırvatistan-Bosna sınırına getirildiler. Daha sonra kendilerine Bosna-Hersek'e geri dönmeleri söylendi ve grup yaklaşık 20 km yürüdükten sonra Bihaç'a ulaştı.

Rapor-2 (Border Violence Monitoring Network-BVMN): “Polise bakmaya izin vermiyorlar. Kim onlara baksa onu daha çok dövüyorlar.”

Tarih: 23.01.2024

Konum: Dobroselo, Hırvatistan

Rapor Eden: Collective Aid

Koordinatlar: 44.502759014665, 16.03673662642

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 15 - 27

Gruptaki Kişi Sayısı: 12

Menşe ülkeler: Suriye

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: -

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 5

Şiddet kullanma: dövmek (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek, hakaret etmek, kişisel eşyaların çalınması

Polis Gücü: Kamuflaj/bej renkli pantolonlu ve siyah ceketli 5 Hırvat polis memuru, 1 polis minibüsü.

Cevap veren kişi 24 yaşında Suriyeli bir erkektir. 22 Ocak günü toplam 12 kişilik bir grupta Lipa'dan sınır bölgesine ulaştı. Grup üyelerinin yaşları 15 ile 27 arasındaydı.

Oradan Hırvatistan'a doğru yürüdüler. Akşam saat 21.00'den gece saat 2'ye kadar yürüdüler ve Dobroseli yakınındaki sınır polisinin üniformasını andıran üniformalar giyen kişiler tarafından yakalandılar.

Kişiye göre biri şoför olmak üzere 5 polis memuru vardı. Polis minibüsüne bindiler. Kişi, memurların kamuflaj/bej renkli pantolon ve siyah ceket giydiğini bildirdi. Araçtan 4 polis çıktı. Tek tek tüm grup üyelerinin telefonlarını aldılar ve ardından herkesi elleri ve ayaklarıyla dövdüler. Davalı göğsünden şiddetli bir şekilde dövülmüştür ve hala nefes almakta güçlük çekmektedir. Polis gruba Hırvatistan'da hoş karşılanmadıklarını ve geri dönmelerini gerektiğini söyledi. Yaklaşık 10 dakika süren dayanın ardından grup üyeleri sürüklenerek minibüse bindirilerek Bosna Hersek'e geri itildi. 2 saat boyunca yolculuk yaptılar, kişi arabadan tam olarak nerede bırakıldıklarını bilmiyor.

Rapor-3 (Border Violence Monitoring Network-BVMN): "Kar maskeli üç adam bizi sopalarla dövdü ve ayakkabılarımızı nehre attı."

Tarih: 14.01.2024

Konum: Drežnik Grad, Hırvatistan çevresindeki bölge

Rapor Eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 44.9461324, 15.6825835

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: Evet

Yaş: 18 - 30

Gruptaki Kişi Sayısı: 7

Menşe ülkeler: Fas

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: parmak izi alınması, tuvalete erişimin engellenmesi, yiyecek/su verilmemesi

Katılan toplam polis ve kadın polis sayısı: -

Şiddet kullanma: dövmek (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek, insanları yere itmek, hakaret etmek, zorla soyunmaya zorlamak, kişisel eşyalara zarar vermek, kişisel eşyaların çalınması

Polis Gücü: Siyah üniformalı ve yüzlerini kar maskesiyle kapatan 3 Hırvat özel polisi, 1 polis arabası, açık mavi ve beyaz, 1 beyaz minibüs.

Cevap veren kişi 29 yaşında Faslı bir erkektir. Yaşları 18-30 arasında olan 8 kişiyle birlikte Hırvatistan'a seyahat ediyordu. 14 Ocak 2024 günü saat 17.00 civarında grup, Hırvat özel polis memurlarının giydiği kıyafetlere benzeyen koyu renkli bir üniforma ve kar maskesi takan üç kişilik bir grup tarafından Slunj'da (HR) yakalandı.

Bu üç kişi grubu durdurarak Faslı erkekleri coplarla, yumruk ve tekmelerle dövmeye başladı. Kar maskeli adamlardan biri, katılımcıyı ayakkabılarını çıkarmaya zorladı, onları nehre soktu ve onları giymeye zorlayarak geri verdi. Grubun tüm üyeleri telefonlarını coplarla kırmaya devam eden üç adama vermek zorunda kaldı.

Grup daha sonra beyaz bir minibüs ve açık mavi bantlı beyaz bir arabanın park edildiği bir yere getirildi ve zorla içeri girmeye zorlandı. Grup, herkesin parmak izlerinin alındığı bir polis karakoluna nakledildi. Kişi, yaklaşık 4 saat boyunca karakolda kaldıklarını, tualete gitme, yiyecek ve suya ulaşamadıklarını ifade etti. Daha sonra zorla arabalara bindirilerek Bosna-Hersek sınırına götürüldüler.

Grup aynı gün saat 23.00 (CET) civarında BH'ye geri itildi ve Bihac'a geri döndü.

Rapor-4 (Border Violence Monitoring Network-BVMN): "Seni dövmeyi ve alay etmeyi bıraktıklarında sana nehre gitmeni söylüyorlar."

Tarih: 10.01.2024

Konum: Gejkovac, Hırvatistan

Rapor Eden: Collective Aid

Koordinatlar: 45.208254316738, 15.808039827581

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: Bilinmeyen

Yaş: 16 - 17

Gruptaki Kişi Sayısı: 80

Menşe ülkeler: Fas

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 18

Şiddet kullanma: Dayak (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek, insanları yere itmek, elektrik şoku, suya daldırma, köpek saldırıları, kişisel eşyaların çalınması

Polis Gücü: Yakalandıklarında 3 polis memuru vardı. Bunlar normal Hırvat polis memurlarıydı. Üniforma gibi mavi/yeşil giyiyorlardı. Daha sonra sınır polisine teslim edildiler. Bunlar ise, siyah üniforma giyiyorlardı. Geri itme anında yaklaşık 15 polis memuru vardı ve 3/4 polis minibüsü vardı.

Transit grubu 4 Faslı adamdan oluşuyordu. Bihac'tan taksiyle seyahat ediyorlardı ve normal fiyatın üç katı kadar ödeme yapmaları istendi. Hırvatistan topraklarına vardıklarında otobüsle Zagreb'e gitmek istediler. Otobüs şoförüne bu tutarın iki katını ödemek zorunda kaldılar. Gruptakiler; sürücünün kendilerine, otobüste göçmenlerin bulunduğunu polise söylemeyeceğini söylediğini bildirdi. Otobüs hareket etmeden önce polis üniforması giyen üç kişi içeri girdi. Otobüs şoförü, otobüste hareket halindeki insanların bulunduğunu polise bildirdi. Gruptakiler toplam 4 kişiydi ve ayrıca Suriye'den gelen 4 refakatsiz çocuk daha vardı. Onları otobüsten çıkarıp polis minibüsüne bindirdiler. İşte o zaman sınır polisine teslim edildiler. Polis onları otobüsten indirdiğinde Suriyeli bir kişi kaçmaya çalıştı, bunun üzerine polis onu dövdü. Hareket halindeki diğer insanlar içeri girerken onlar minibüste üç saat beklediler.

"Kıyıda üzerinize kapatıyorlar ve her beş dakikada bir bir iki tane daha getiriyorlar."

Memurlar yola çıktığında minibüste yaklaşık 17 kişi hareket halindeydi. Otobüste transit gruba bağıldılar. Sınırda 3-4 polis minibüsü gidiyordu. 20 dakika boyunca araba sürdüler. Onlara telefonlarını vermeleri gerektiğini söyleyerek bağıldılar. Telefon vermezlerse dayak yiyorlardı.

"Bir plastik torbanın içinde tüm paranızı, telefonlarınızı ve sahip olduğunuz her şeyi alıyorlar."

Herkesi teker teker minibüsten çıkardılar. Eşyalarını aldılar ve nehre gitmeleri gerektiğini haykırdılar. Bir kişiyle birlikte bir polis vardı.

"O anda bir kişiyi indiriyorlar, dövüyorlar, sonra ikinciye, sonra üçüncüyü, sonra dördüncüyü... Cehenneme gidelim diyorlar, bize gülüyorlar, gençleri dövüyorlar. . Seni dövmeyi ve alay etmeyi bıraktıklarında sana nehre gitmeni söylüyorlar."

Hareket halinde olan 60-80 kişi vardı ve kişiye göre sınır polisinden 15 kişi vardı. Üç köpek vardı. Memurlar, gruptakileri coplarla, elleriyle ve ayaklarıyla tekmeleyerek dövdü. Gruptakilerden biri telefonunun olmadığını söyledi. Daha sonra polis cebinden çıkardı. Daha sonra başına su döktüler ve şok tabancası kullandılar. Katılımcılardan birinin erkek kardeşi nehre gitmedi. Yüzme bilmediği için korkuyordu. Daha sonra bir köpek onu bacağından ısırdı.

"Yaklaşık bir buçuk saat sürdü, bu sırada bizi oyaladılar ve sınırda dövdüler."

Köpeğin ısırdığı refakatsiz çocuk zorlukla yürüyebildi. Nehirden çıktıklarında transit grubunun diğer üç üyesi tarafından hastaneye kaldırıldı.

Rapor-5 (Border Violence Monitoring Network-BVMN): "Bize 3 gün dinlenip yemek yiyeceğimizi söylediler ama sonra bizi 20 gün boyunca hapiste tuttular"

Tarih: 31.12.2023

Konum: Bácszentgyörgy, Macaristan

Rapor Eden: Collective Aid

Koordinatlar: 45.985049717339, 19.071098939688

Geri iten: Macaristan

Geri ittirdikleri yer: Sırbistan

Polis karakoluna götürme: Evet

Yaş: 20 - 30

Gruptaki Kişi Sayısı: 9

Menşe ülkeler: Afganistan, Suriye, Türkiye

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: Gözaltı, çekilen fotoğraflar, imzalanan evraklar, yiyecek/su verilmemesi, Çıplak arama

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı:-

Şiddet kullanma: Tekmelemek, hakaret etmek, patlayıcı atmak

Polis Gücü: Mavi üniformalı 11 Macar polis memuru. Macaristan sınırında 3 Sırp polis memuru ve mahkemede 9 Sırp polis memuru. Siyah üniformalı, üzerinde İtalyan ve AB logosu bulunan 2 İtalyan polis memuru.

31 Aralık'ta hareket halindeki 9 kişiden oluşan bir grup, Sırbistan-Macaristan sınırını geçmeye çalıştı. Afganistan'dan gelen 3 yetişkin erkekten oluşan grup zaten 10 gündür oradaydı. Toplamda 6 Afgan, 2 Türk ve bir Suriyeli erkek vardı. Yaşları 20 ila 30 arasındaydı. Saat 16.00 sıralarında 9 kişilik grup çitin üzerinden atlayarak sınırı geçti. Yaklaşık 200 metre yürüdükten sonra Macar polisi öğleden sonra saat 4'te gelip onları tutukladı.

Gruptakiler, Macar polis memurlarının üniformalarına benzeyebilecek mavi üniforma giyen 2 kişinin bulunduğunu bildirdi. Memurlar arama yaptı ve 10 dakika sonra 9 polis daha geldi. Mavi bir üniforma giyorlardı. Memurlar etraflarında durup grubun fotoğraflarını ve videolarını çekiyorlardı. Grup, bir minibüse bindirildi ve polis onları sınıra götürdü. Orada Sırp sınır polisine teslim edildiler. Davalıya göre, Sırp polis memurlarına benzeyen üniforma giyen 3 kişi ve iki İtalyan polis memuru vardı. İtalyan subaylar üzerinde İtalyan ve AB logosu bulunan siyah bir üniforma giyorlardı. Sırp polisi onlara bağırdı, kimin İngilizce konuştuğunu sordu, kim olduklarını ve sınırı nasıl geçtiklerini sordu. Soruları soran görevli, İngilizce konuşan kişiyi dövdü ve ondan sonra dövülen kişi soruları yanıtlamaya başladı. Davalılardan biri, memurun yüzüne yumrukla vurduğunu iddia etti. Birkaç dakika sürdü. Sorgulamanın ardından grup küçük bir minibüse bindirilerek Subotica'ya götürüldü. Daha sonra İtalyan subaylar başka bir arabayla arkalarından gittiler. Bir süre bu şekilde gittiler.

Subotica'da bir polis karakoluna götürüldüler. Grup küçük bir hücrede toplandı. Hücrede bir tuvalet vardı. Hiçbir yiyecek alamadan geceyi orada geçirdiler. Ertesi gün, gruptakiler Sırp polisinin kendilerini Subotica'daki bir mahkemeye götürdüğünü bildirdi. 2 hakim ve bir tercüman vardı. Çevirmen Arapça bilmiyordu, sadece Türkçe konuşuyordu. 9 polis memuru odanın dışında beklerken, hakimler onlara sorular sordu ve gruptan form imzalamalarını istedi. Neye imza attıkları onlara söylenmedi. Tercüman gruba bir mülteci kampına götürüleceklerini söyledi. Bunun ardından grup tekrar polis minibüsüne bindirildi. Memurlar kapıyı kapattı ve minibüse patlayıcı attı. Gruptakiler patlama sesini duyduklarını ve etrafta duman gördüklerini anlatıyorlar. Bir polis arabası daha geldi. Sırp polis memurları da vardı. Gruptakiler kendilerine nereye gideceklerini sorduğunda, bu memurlar onlara 2 veya 3 gün dinlenmek ve yemek yemek için cezaevine gideceklerini söylediler. Memurlar daha sonra onlara serbest bırakılacaklarını ve bir mülteci kampına götürüleceklerini söyledi.

Bir hapishaneye götürüldükleri Prokuplje'ye gittiler. Grup belgeleri yeniden imzalamak zorunda kaldı. Grup kıyafetlerini çıkarmak zorunda kaldı ve çıplak arama yapıldı. Grup, toplam 11 kişiyle birlikte kaldıkları bir hücreye getirildi. Defalarca sormalarına rağmen kimse onlara orada ne kadar kalmaları gerektiğini söylemedi. Toplamda 20 gün orada kaldılar. Bu süre boyunca hücreden çıkmalarına izin verilmedi. Temiz hava istediklerinde gardiyanlar onlara 'yarın' dediler ama asla dışarı çıkmadılar. Odada açılmayan küçük bir pencere vardı. Gruptakiler, bir masanın bulunduğu odada yaklaşık 3 metrelik boş alan olduğunu iddia etti. Duş yoktu, sadece tuvalet ve su musluğu vardı.

Katılımcılardan biri ranzadan düşerek bacağını başka bir yatağın kenarına çarptı. Bu çarpmayla birlikte ayağında büyük bir yara açıldı. Birkaç kez doktor istedi. Her defasında gardiyanlar 'yarın' demiş ama doktor gelmemiş. Birkaç gün sonra doktor geldi ama yaranın kendiliğinden iyileşeceğini söyledi. Başka bir katılımcı uyuzdan dolayı yaralandı. Doktor ona tarihi geçmiş bir merhem verdi. Kişi, merhemin işe yaramaması nedeniyle birkaç kez başka bir şey istedi. Doktor başka bir şey vermedi.

İfade alınırken her iki kişinin de yaraları hâlâ devam ediyor.

Hücrede, gruptakilerin tanımadığı iki kişi vardı. Bir gün yiyecek yüzünden kavga ettiler. Gardiyanlar onları dışarı çıkardı ve gardiyanlar yaklaşık 5 dakika boyunca coplarla dövdü. Gruptakiler, dayak olayını hücrelerinden görebildi. Adamlar geri döndüklerinde morarmışlardı.

Grup birkaç kez telefon istedi. İki kez 20 dakikalık görüşme yapmalarına izin verildi.

20 gün sonra 9 kişilik grubu Presêvo yakınlarındaki bir kampa götürüldü.

Rapor-6 (Border Violence Monitoring Network): "Hırvat polisi bizi dövdü ve şok tabancası kullandı."

Tarih: 11.12.2023

Konum: Čuija Krčevina, Hırvatistan çevresindeki bölge

Rapor Eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 44.8221792, 15.6612853

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: Evet

Yaş: 14 - 36

Gruptaki Kişi Sayısı: 48

Menşe ülkeler: Suriye

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: imzalı belgeler, tercüman yok, tuvalete erişimin engellenmesi, yiyecek/su verilmemesi

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 8

Şiddet kullanma: dövme (sopayla/elle/diğerleriyle), tekmelemek, insanları yere itmek, hakaret etmek, elektrik vermek, kişisel eşyalara zarar vermek, kişisel eşyaların çalınması

Polis Gücü: Mavi üniformalı 8 Hırvatistan sınır polisi. 2 beyaz minibüs ve üstünde mavi bant bulunan 1 beyaz araba

Cevap veren kişi, 27 yaşında, Suriyeli 47 kişiyle birlikte seyahat eden Suriyeli bir erkektir. Grubun bir kısmı da yaklaşık 14 yaşlarında altı küçük çocuktan oluşuyordu. Grup, 10 Aralık 2023 gecesini Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti.

Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra 11 Aralık 2023 sabahı, Hırvatistan sınır polis memurlarının üniformalarına benzeyen, mavi ceket ve mavi pantolondan oluşan bir üniforma giyen altı kişi tarafından

yakalandı. Kişi, üniformalı adamların kendilerini durdurmak ve korkutmak için teaser silah kullanmaya başladığını, aynı zamanda herkesi cop, tekme ve yumruklarla dövdüğünü söyledi. Mavi üniformalı adamlar, katılımcıyı ve grubun geri kalanını yüzüstü yere yatırmaya zorladı ve onları sert bir şekilde dövmeye devam etti. Daha sonra gruptaki kişilerin sahip olduğu telefonların neredeyse tamamını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini aldılar ve paralarının tamamını aldılar.

Kişi ve grubun geri kalanı daha sonra iki kamyonet ve bir arabaya binmeye zorlandı ve yakındaki bir polis karakoluna götürüldüler; orada yiyecek ve suya erişimden ve tualete gitme şansından mahrum bırakıldılar. Birkaç saat sonra, mavi üniforma giyen diğer iki adam, kendilerine tercüme edilmeyen bazı kağıtları imzalamaya zorladı ve gruptaki çocukların yalan söylediğini ve 18 yaşın üzerinde olduklarını bağırarak vurguladı.

Grup daha sonra tekrar zorla araçlara bindirildi ve Bosna-Hersek sınırına yaklaştırıldı. Bazı kişiler yakındaki bir nehre itildi ve ardından hepsi Bosna-Hersek'e geri itildi.

Bir ormanlık alana bırakıldılar ve yürüyerek Bosna-Hersek'teki Bihać'a geri döndüler.

Rapor-7 (Border Violence Monitoring Network-BVMN): “Bir buçuk saat boyunca aralıksız dayak ve işkenceye maruz kaldık, kendi kanımızda boğuluyorduk.”

Tarih: 13.11.2023

Konum: Maljevac, Hırvatistan

Rapor Eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 45.195564187984, 15.794256942878

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: Bilinmeyen

Gruptaki Kişi Sayısı: 12

Menşe ülkeler: Fas

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı:-

Şiddet kullanma: dayak (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek

Polis Gücü: Cevap veren kişi, havanın gece ve karanlık olduğunu ve birçok memurun orada olduğunu ancak kaç tane veya ne giydiklerini hatırlayamadığını iddia etti.

13 Kasım gecesi saat 23.00'te 12 Faslıdan oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Maljevac kenti yakınındaki sınırdan Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü.

Bu ifadenin muhatabı, 13 Kasım gecesi transit grubuyla Bosna-Hırvatistan sınırını geçen 28 yaşında Faslı bir adamdır. Sınırı geçer geçmez tutuklandılar. Kişi, kendilerini tutuklayan kişilerin sınır polis memurlarına

benzeyebileceğini ifade etmiş ve bu kişilerden çoğunun sınırın hemen arkasında gözlem yapmak için durduğunu ifade etmiştir.

Faşlı grubu daha sınırı geçmeden termal dürbünle uzaktan gördüler. Kişi, sınır polisinin sınırı geçmelerini beklediklerini ve ardından tuzağa düşürüldüklerini, daha sonra etrafını sardıklarını ve polisin arkalarında durduklarını ve Bosna'ya dönüş yollarını kapattıklarını iddia etti.

"Bir buçuk saat boyunca kendi kanımızda boğulurken sürekli dayak ve işkenceye maruz kaldık. Birisi tabanca kabzasıyla kafama birkaç kez vurdu. Arkadaşımın ağzına da ayakkabıyla vurup bir iki dişini kırdılar. Sanırım sarhoşlardı ve bize gülüyorlardı."

Kişi, kendilerini tutuklayıp vuranların Hırvat polis memurları olduğunu, çünkü onlara tekrar Hırvatistan'a dönmeye çalışırlarsa kendilerini öldüreceklerini söylediklerini iddia etti. Faşlılara Hırvatistan'ın Faşlılara, Afganlara veya Pakistanlılara değil, Hırvatlara ait olduğunu söylediler. Gruptaki 12 kişiyi Maljevac bölgesinden Bosna Hersek'e geri gönderdiler.

Rapor-8 (Border Violence Monitoring Network) : "Bizi nefesimiz kesilinceye kadar dövüp Bosna sınırına attılar."

Tarih:06.12.2023

Konum: Čujića Krčevina, Hırvatistan civarında

Rapor Eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 44.8221792, 15.6612853

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 6 - 27

Gruptaki Kişi Sayısı: 12

Menşe ülkeler: Suriye

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 2

Şiddet kullanma: dövme (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek, insanları yere itmek, hakaret etmek, kişisel eşyalara zarar vermek, kişisel eşyaların çalınması

Polis Gücü: 2 Hırvat özel askeri polisi yeşil askeri üniforma giyiyor. Üzerinde yeşil bant bulunan beyaz 1 Hırvat polis arabası,

6 Aralık 2023 gecesi, saat 04:00 CET civarında, yaşları 6 ile 27 arasında değişen Suriye'den 12 kişi, Čujića Krčevina (HR) civarındaki bölgede 2 adam tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri itildi. Cevap veren kişi, adı geçen grupta yer alan 23 yaşında Suriyeli bir erkektir.

Kişi, kendi grubundan birinin, daha sonra ışıktaki yeşil bir şerit gibi görünen, yanında daha koyu renkli bir şerit bulunan beyaz bir araba gördüğünü açıkladı. Daha sonra, Hırvat özel askeri kuvvetlerinin giydiği üniformaya benzeyen yeşil askeri üniformalı iki adamın arabadan inip dur diye bağırarak gruba yaklaştığını gördüğünü söyledi.

Üniformalı adamlar herkesin soyunmasını ve onlara ceket, pantolon ve ayakkabılarını vermelerini emretti. Ayrıca çoğu telefona el koyup imha ettiler; kişi ise kendi telefonunu saklayabildiğini belirtti. Bunun üzerine üniforma giyen iki adam gruptaki tüm erkekleri dövmeye başladı ancak küçük çocukları dövmeyi. Kişinin ifadesine göre, gerçekten de altı yaşında 2 erkek ve dokuz yaşında 1 erkek çocuk vardı. Grupta bulunan 16 yaşındaki erkek çocuk, tamamı erkek olan yetişkinlerle birlikte dövüldü. Yeşil üniformalı adamlar tüm yetişkinleri çok sert tekmeledi ve dövdü, kar ve buz olsa bile onları yere itti. Kişi, 6 yaşındaki bir çocuğun "babasına ne yapıldığını görünce korktuğu için bayıldığını" söyledi.

"Öyle bir öfkeyle, sanki bazı hayvanları öldürmek üzereymişler gibi" acımasızca dövüldükten sonra, grup üyelerinin daha önce anlattığı, herkes için çok küçük olduğu belirtilen arabaya sıkıştırıldılar ve onlar da arabaya bindiler. Bosna sınırına 5 kilometre kala arabadan atıldılar. Bu olay sabah saat 5'te (CET) gerçekleşti.

Grup daha sonra Bosna-Hersek'e geri döndü.

Rapor-9 (Border Violence Monitoring Network): "Hırvat polisleri, kör olduğu için kocamla dalga geçti."

Tarih: 29.11.2023

Konum: Korenica, Hırvatistan çevresindeki bölge

Rapor Eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 44.743965, 15.7066013

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 2 - 49

Gruptaki Kişi Sayısı: 14

Menşe ülkeler: Afganistan, Irak

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 5

Şiddet kullanma: İnsanları yere itmek, hakaret etmek, kişisel eşyalara zarar vermek, kişisel eşyaların çalınması, dikkatsiz araç kullanmak

Polis Gücü: Siyah üniforma giyen 5 Hırvat özel polisi ve 1 beyaz minibüs

Cevap veren kişi, 49 yaşındaki kör kocası ve biri 4 yaşında bir erkek, diğeri 2 yaşında bir kız olan iki çocuğuyla birlikte seyahat eden 29 yaşında Iraklı bir kadındır. Aile, Afganistanlı iki kişilik aileyle birlikte 29 Kasım 2023 gecesi Bosna Hersek'ten Hırvatistan'a geçti.

Grup, Hırvatistan sınırını geçtikten kısa bir süre sonra, kişiye uyrukları açıklanmayan, sekiz genç adamla yeniden bir araya getirildiler. Grup, Korenica civarında, Hırvat özel polis memurlarının üniformalarını andıran, siyah ceket ve siyah pantolondan oluşan bir üniforma giyen üç kişi tarafından yakalandı. Kişi, defalarca sığınma talebinde bulunduklarını ancak üniformalı kişilerin cevap bile vermediğini söyledi. Üniformalı adamlar tüm yetişkinleri yüzüstü yere yatmaya zorladı ve dizlerini omuzlarının arasında insanların sırtına bastırdı. Siyah üniformalı adamlar, biri hariç tüm telefonlarını çalıp bir kısmını imha edip diğerlerini de alarak tüm paralarını aldılar.

Daha sonra, daha önce anlatılanla aynı üniformayı giyen iki adamı daha çağırdılar ve bu adamlar, grubun içeri girmeye zorlandığı beyaz bir minibüsle geldiler. Sürücünün çok hızlı sürdüğü kısa ama korkutucu bir yolculuktan sonra, kişinin kör kocası ve iki çocuğu da dahil olmak üzere hepsi geri itildi.

Ormanlık bir alanda bırakılanlar, Bosna Hersek'e dönmek için 35 km yürümek zorunda kaldılar.

Rapor-10 (Border Violence Monitoring Network): "5 saat boyunca bizi kovaladılar, bunu yaparken de güldüler."

Tarih: 25.10.2023

Konum: 46.17176870089064, 19.92734433041076 - Madarasz-to göletinin yaklaşık bir mil güneybatısında.

Rapor Eden: Collective Aid

Koordinatlar: 46.171763134956, 19.927451085414

Geri iten: Macaristan

Geri ittirdikleri yer: Sırbistan

Polis karakoluna götürme: Bilinmeyen

Yaş: Bilinmeyen

Gruptaki Kişi Sayısı: 20

Menşe ülkeler: Fas

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 18

Şiddet kullanma: Dayak (sopayla/ellerle/diğerleriyle), insanları yere itmek, araç kullanırken klimaya ve aşırı sıcaklığa maruz bırakmak, silahla tehdit etmek, kişisel eşyalara zarar vermek, kişisel eşyaların çalınması

Polis Gücü: 15 silahlı Macar subayı.

20'li yaşlarındaki bir çift Faslı erkek, Macaristan'dan Sırbistan'a şiddetli bir geri itmeyi anlattı. Polisle ilk etkileşimin, Sırp tarafındaki Horgos yakınındaki Madarasz-to göletini çevreleyen bölgede sabah saat 4 civarında gerçekleştiğine inanılıyor. 26 Faslı yetiştikten (2'si kadın) oluşan bir grup, 15 silahlı Macar subay tarafından karşılandı. Polis, bazı erkekleri 4 veya 5 kez cop kullanarak dövdü ve 2 erkeğe açık eliyle özellikle sert bir tokat attı. Grup arandı, telefonları imha edildi ve bir şarj aleti çalındı. Daha sonra, memurlar arkalarından gülüp alay ederken, elleri başlarının üzerinde 5 saat gibi hissettiren bir süre boyunca koşmaya zorlandılar. O günün sabahının erken saatlerinde yağmur yağıyordu.

İki adam bize şunları söyledi: "5 saat boyunca kovaladık (gülerek)."

Rapor-11 (Border Violence Monitoring Network): Polisler bizi tutuklarken bile “kameralardan sizi kontrol ediyorduk” dediler.

Tarih: 20.10.2023

Konum: Gevgelija, Kuzey Makedonya

Rapor Eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 41.12826, 22.51701

Geri iten: Kuzey Makedonya

Geri ittirdikleri yer: Yunanistan

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 30 - 40

Gruptaki Kişi Sayısı: 8

Menşe ülkeler: Pakistan, Suriye, Cezayir

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: Parmak izleri alındı, kişisel bilgiler alındı

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 2

Şiddet kullanma: şiddet kullanılmadı

Polis Gücü: Cevap veren kişinin Kuzey Makedon polisi olarak tanıdığı üniforma giyen 2 polis memuru, Kuzey Makedonya polis minibüsleri olarak tanımlanan iki minibüs, askeri kıyafetli ve Frontex olarak tanınan ve Alman bayrağı taşıyan bir polis memuru

35 yaşındaki Cezayirli bir erkek olan kişi, 40 yaşındaki başka bir Cezayirli erkekle birlikte bir transit grubunun parçasıydı. İki adam, 15 gün içinde iki kez Kuzey Makedonya'dan Yunanistan'a geri püskürtüldü. Her iki geri itme sırasında da, transit grup Kuzey Makedon polisi tarafından tutuklandı ve bildirildiğine göre Gevgelija yakınındaki bir transit merkezine götürüldü ve grup daha sonra öğleden sonra 3 ile 4 arasında Yunanistan'a geri itildi.

Kişi, bu yılın Ekim ayı ortasında gerçekleşen ilk geri itme deneyimini hatırladı; ancak kesin tarihi hatırlamıyordu. Gece boyunca Cezayirli başka bir adamla birlikte demiryolu boyunca yürüdü ve sonunda Yunanistan ile Kuzey Makedonya arasındaki sınırı geçti. Sınırı geçtikten yaklaşık 30 dakika sonra transit grup, sınır polis karakolunun çok yakınında bulunan Gevgelija'daki bir otobüs terminaline ulaştı. Kişi, sabah grup, ilk otobüsü beklerken en yakın polis karakolundan iki polis memurunun otobüs terminaline geldiğini söyledi. Kuzey Makedonya polisi üniforması giyen iki polisin, toplu taşıma grubunu otobüs terminalindeki güvenlik kameraları aracılığıyla "yakaladığını" bildirdi.

Polisler bizi tutuklarken bile “kameralardan sizi kontrol ediyorduk” dediler.

Kişi, kendisi ve arkadaşının, otobüs durağında kendileriyle birlikte bekleyen dört Pakistanlı ve iki Suriye vatandaşıyla birlikte tutuklandığını açıkladı. Yaşları 30 ile 40 arasında değişiyordu. Grubun "devasa bir polis otobüsüne" bindirildiği ve ardından yakındaki bir transit merkezine götürüldüğü bildirildi.

Kişiyeye göre, hareket halindeki grup transit merkezine vardığında parmak izleri ve fotoğrafları çekilmiştir. Ayrıca Suriyeli tercüman yardımıyla sığınma talebinde bulunup bulunmadıkları soruldu.

Kayıt sürecinin ardından kişi, grubun geri kalanıyla birlikte farklı konteynerlere aktarıldığını anlattı. Kişinin "karavan" olarak adlandırdığı bu konteynerlerin her biri en fazla iki ila dört kişiyi barındırıyordu.

Ayrıca kişi, kampı bir konteynerden izleyen, kolunda Alman bayrağı bulunan askeri bir kıyafet giyen bir memuru gördüğünü bildirdi. Askeri üniformalı memurun sabah 10'dan akşam 3'e kadar kampta kaldığı ve kişi tarafından bir Frontex ajanı olarak tanımlandığı bildirildi.

Kişi ve transit grubunun diğer yedi üyesinin konteynerde dört saat gözaltında tutulduktan sonra, Kuzey Makedonya polisi olarak tanımlanan iki memur tarafından bir "polis karakoluna " nakledildiği ve sınırın yakınına götürüldüğü bildirildi. Saat yaklaşık 4'te grup daha sonra Yunanistan'a giden bir kapıdan geri itildi.

Geri itildikten sonra kişi ve grubun geri kalanı Polykastro köyüne ulaşana kadar yürüdüler ve oradan Selanik'e giden otobüse bindiler.

Rapor-12 (Border Violence Monitoring Network): "Bir saatten fazla yürümek ve yağmur altında oturmak zorunda kaldık."

Tarih: 24.10.2023

Konum: Backi Vinogradi ile Horgos arasındaki sınır çitine bir kilometreden az mesafede

Rapor eden: Collective Aid

Koordinatlar: 46.155086819003, 19.880446053188

Geri iten: Macaristan

Geri ittirdikleri yer: Sırbistan

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 11

Gruptaki kişi sayısı: 17

Menşe ülkeler: Suriye

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı:-

Şiddet kullanma: Araba yolculuğu sırasında klimaya ve aşırı sıcaklığa maruz kalma

Polis gücü: Macar polisi.

24/10/23 tarihinde saat 23:00 civarında, Macaristan'a bir kilometreden az bir mesafede, aralarında 11, 13 ve 15 yaşlarında 3 çocuğun da bulunduğu 17 Suriyeli erkekten oluşan bir grup, Backi Vinogradi ile Horgos arasındaki çit bölümünü geçtikten sonra Macar polisi tarafından Sırbistan'a geri itildi. Grup 60-90 dakika kadar tutuldu, yağmur altında bekletildi ve ardından Sırbistan sınırına doğru bir saatten fazla yürümeye zorlandı.

Rapor-13 (Border Violence Monitoring Network): "Köpekleri üzerimize gönderip bizi çok fena dövdüler."

Tarih: 20.10.2023

Konum: Lohovo, Hırvatistan çevresindeki bölge

Rapor eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 44.7434882, 15.9195052

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 19 - 29

Gruptaki kişi sayısı: 5

Menşe ülkeler: Fas

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 8

Siddet kullanma: Dayak (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek, insanları yere itmek, hakaret etmek, köpek saldırıları, kişisel eşyalara zarar vermek, kişisel eşyaların çalınması

Polis gücü: Cevap veren kişinin "NATO askerleri" olarak tanımladığı ve omuzlarında Avrupa bayrağı bulunan kar maskeleri ve koyu renk üniformalar giydikleri söylenen 6 polis memuru. Kişi ayrıca birbirleriyle İngilizce konuştuklarını da ekledi. 2 köpek. Mavi üniformalı 2 Hırvat sınır polisi. 2 kamyonet.

20 Ekim 2023 gecesi, saat 20.00 ile 22.00 (CET) arasında, yaşları 19-29 arasında olan 5 Faslı erkek, Gornje Dubrave (HR) civarında E71 yolu yakınında 6 polis memuru tarafından yakalandı ve daha sonra Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Kişi, adı geçen grupta yer alan 26 yaşında Faslı bir erkektir.

Kişi, yüzlerinde kar maskesi ve koyu renk üniformalı bir grup adamın ve 2 köpeğin onları "Slovenya sınırına yakın" E71 yolu yakınında gördüğünü ve yakaladığını bildirdi. Kişi, kendisini ve grubun geri kalanını özellikle bacaklarından ve ellerinden sert bir şekilde ısırarak polis memurlarının köpekleri tarafından yakalandığını ifade etmiştir. Koyu renk üniformalı adamlar birbirleriyle İngilizce konuşuyorlardı ama çoğunlukla gözleriyle iletişim kuruyorlardı. Kişi şunları söyledi : "Her zaman İngilizce olmak üzere çok az kelime konuşuyorlardı, ancak birbirlerini konuşmadan, kelimeler olmadan, gözler olmadan anlıyorlardı. Onlar koyu renk giysili, omuzlarında Avrupa bayrağı taşıyan NATO askerleriydi". Polisler köpekleri üzerlerine salmaya devam ederken, coplarla kollarına ve bacaklarına vurmaya başladı, sırtlarına da yumruk ve tekme attı. Yaklaşık yarım saat boyunca yere bakacak şekilde yatmaya zorlandılar ve memurlar sık sık başlarını yere bastırarak nefes almalarını zorlaştırıyordu.

Kişi, bundan sonra bir minibüse götürüldüklerini ve yaklaşık birkaç saat yolculuk yaptıklarını hatırlıyor. Belli bir noktada minibüsten çıkıp başka bir minibüse binmek zorunda kaldıklarını söylüyor. Yaklaşık 30 dakikalık bir yolculuğun ardından Lohovo civarına ulaştılar. İkinci minibüsten indiler ve Hırvatistan sınır polisinin giydiği üniformaya benzeyen mavi üniforma giyen iki polis memuru, telefonlarını ve cüzdanlarını alıp sırt çantalarını yaktı ve "Bosna'ya gidin!" diyerek onları geri itti. Grup daha sonra Bosna-Hersek'teki en yakın yola ve ardından Bihaç'a doğru yürüdü.

Rapor-14 (Border Violence Monitoring Network): "Yedi günde yedi geri itme"

Tarih: 09.05.2023

Konum: Bilisht yakınında, Arnavutluk

Rapor eden: Anonymous Partner

Koordinatlar: 40.623081115208, 21.055697474119

Geri iten: Arnavutluk

Geri ittirdikleri yer: Yunanistan

Polis karakoluna götürme: Evet

Yaş:24

Gruptaki kişi sayısı: 3

Menşe ülkeler: Cezayir

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: Parmak izleri alındı, fotoğraflar çekildi, kişisel bilgiler alındı, tercüman yok

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı:-

Şiddet kullanma: şiddet kullanılmadı

Polis gücü: Üzerinde Arnavutluk bayrağı bulunan açık ve lacivert üniforma giyen Arnavut Polis memurları. Üzerinde 'Frontex' yazan siyah üniforma giyen Frontex görevlileri, bir kolunda üniformayı giyen memurun uyuğunun bayrağı, diğer kolunda ise Avrupa Birliği bayrağı. Bayraklara dayanarak katılımcı Çek, Alman ve Yunan Frontex görevlilerini teşhis edebildi. 1x yeşil Land Rover, 1x Volkswagen, 1x Mercedes, 1x Audi (tüm normal arabalar)

Cevap veren kişi, 24 yaşında ve Cezayirlidir. Kişi, Cezayir'den ve kendisinden başka iki adamdan oluşan bir transit grubunun parçasıydı. 2 ile 9 Mayıs 2023 tarihleri arasında transit grubunun Arnavutluk'tan Yunanistan'a yedi kez geri itildiği bildirildi. Kişi, transit grubunun üç kez Frontex memurları tarafından ve dört kez de Arnavut polis memurları tarafından tutuklandığını bildirdi. Kişi, yedi geri itme olayı sırasında herhangi bir şiddet yaşadığını bildirmedi.

Kişi, transit grubunun Miras yakınlarında Arnavutluk sınırını geçtiğini bildirdi. Grubun sınıra giderken, kişinin Yunan polis memuru olarak tanımlandığı bir adam tarafından durdurulduğu bildirildi. Kişi, memurun kendilerinden belgelerini istediğini ve grubun polis notlarını gösterdiğini hatırladı. Daha sonra memurun transit grubunu bir polis karakoluna götürdüğü ve gruba Arnavutluk sınırının sadece 20 kilometre uzakta olduğunu ve oraya gidebileceklerini söylediği bildirildi. Sınra yapılan yürüyüşün transit grubunun üç ila dört saat sürdüğü bildirildi. Kişi, Yunanistan-Arnavutluk sınırında giydikleri üniformalar nedeniyle Arnavutluk Polisi ve Frontex'ten olduğuna inandığı memurlarla karşılaştığını bildirdi. Kişi, Arnavutluk Polisi'nin üniformasını üzerinde Arnavutluk bayrağı olan açık ve lacivert üniforma olarak tanımladı. Ayrıca, kişi resimlerdeki üniformaları tanıyabildi. Kişi, Frontex üniformalarının siyah olduğunu ve bir kolunda bu üniformayı giyen memurun uyuğunun bayrağının, diğer kolunda ise Avrupa Birliği bayrağının bulunduğunu belirtti. Kişi, üniformaların üzerinde 'Frontex' yazdığını kaydetti. Kişi, resimlerdeki üniformaları da tanıyabildi. Kişinin Arnavutluk sınırını geçmeye çalışırken Yunan, Alman ve Çek Frontex memurlarıyla karşılaştığı ve bu memurların üniformalarındaki bayraklar nedeniyle teşhis edildiği bildirildi.

Hareket halindeki grubun, ilk olarak Volkswagen kullanan iki Frontex memuru tarafından yakalandığı bildirildi. İkinci kez transit grubunun Audi ve üçüncü kez de Mercedes kullanan 2 Frontex memuru tarafından yakalandığı bildirildi. Kişi, Frontex görevlilerinin hareket halindeki insanlar tarafından "görülmemek" için farklı

arabalar kullandığını inandığını açıkladı. Ayrıca kişi, Frontex memurlarının geceleri insanları aramak için termal görüntüleme kameraları ve dürbün kullandığını belirtti. Teknolojilerin bu kullanımı BVMN tarafından önceki raporlarda belgelenmiştir .

Kişi, transit grubunun Arnavut polis memurları tarafından dört kez tutuklandığını bildirdi. Geçen sefer, transit grubunun bir Arnavut polis memuru tarafından yakalandıkları sırada Elbasan yakınlarında olduğu bildirilmişti. Kişi, memurun, telefonlarını istediğini ancak açmadığını ve birkaç dakika sonra geri verdiğini belirtti.

Kişi, yedi geri itmenin hepsinin aynı prosedürü izlediğini bildirdi. Transit grubunun, belgelerini ve nereden geldiklerini isteyen Arnavut polisi veya Frontex memurları tarafından durdurulduğu bildirildi. Kişi, Arnavut polisi ile Frontex arasındaki farkın, Arnavut polis memurlarının transit grubu kampa kendilerinin nakletmesi olduğunu, “Frontex’in işinin ise sadece insanları yakalamak olduğunu” açıkladı. Daha sonra Frontex memurlarının transit grubu kampa nakleden Arnavut polisini aradıkları bildirildi. Kişi, kampın Bilişt yakınlarında olduğunu bildirdi. Konuma bağlı olarak kampın Kapshticë kampı olması muhtemeldir. Bu kamptan daha önceki raporlarda bahsedilmişti.

Frontex’in işi yalnızca insanları yakalamaktır

Kişi, kampa vardktan sonra transit grubunun, kampta çalışan ve kendisinin Arnavut polis memurları olarak tanımladığı memurlara parmak izlerini, isimlerini ve doğum tarihlerini vermesi gerektiğini hatırlattı. Bildirildikten sonra memurlar transit grubun fotoğraflarını çekti. Kişi, kampta altı kişinin barınabileceği duşlu konteynerlerin ve telefonlarını şarj etme imkanının bulunduğunu açıkladı. Bildirildiğine göre transit gruba kampta yiyecek ve su verildi. Kişi kampta iki kamera gördüğünü hatırladı.

Kişi, kampa varış saatine bağlı olarak prosedürde farklılık olduğunu açıkladı. Örneğin, transit grup sabah kampa getirildiğinde, telefonlarını şarj etmeleri için iki saat kampta kalmalarına izin verildiği, onlara yiyecek ve su verildiği ve ardından Arnavut polis memurları tarafından özel bir araçla (yeşil Land Rover) sınıra götürüldükleri bildirildi. Transit grubun akşam saatlerinde kampa vardığında ise geceyi kampta alıkondukları ve konteynerlerde uyudukları belirtildi. Kişi, transit grubunun sabah 6’da uyanmak zorunda kaldığını ve Arnavut polis memurları tarafından aynı yeşil Land Rover’la sınıra geri getirildiklerini bildirdi. Yolda arabanın, hareket halindeki grubun yiyecek satın alması için bir pazarda duracağı bildirildi. Kişi, Land Rover’ın önünde iki, arkada ise her iki tarafta üçer koltuk olmak üzere altı koltuk bulunduğunu hatırlattı. Transit grubunun sınırın yanındaki bir yola bırakıldığı ve memurlar tarafından bu yoldan Yunanistan’a geri dönmeleri söylendiği bildirildi.

Rapor-15 (Border Violence Monitoring Network): “Polis telefonlarımızı aldığında şifreleri vermediğim için arkadaşlarım ve ben polis köpeklerinin saldırısına uğradık.”

Tarih: 01.05.2023

Konum: Topçular (Türkiye) ile Fakiya (Bulgaristan) arasında.

Rapor eden: Collective Aid

Koordinatlar: 42.098199961717, 27.13923945037

Geri iten: Bulgaristan

Geri ittirdikleri yer: Türkiye

Polis karakoluna götürme: Bilinmeyen

Yaş: 31

Grup boyutu:10

Menşe ülkeler: Suriye

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: Gözaltı, tualete erişimin engellenmesi, yiyecek/su verilmemesi

Katılan toplam polis ve kadın polis sayısı:-

Şiddet kullanma: Dayak (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek, insanları yere itmek, araba sürerken klimaya ve aşırı sıcaklığa maruz kalmak, elektrik çarpması, köpek saldırıları, soyunmaya zorlama, kişisel eşyalara zarar verme, kişisel eşyaların çalınması

Polis gücü: 5 ila 10 arasında Bulgar Sınır Polisi memuru

Cevap veren kişi 31 yaşında ve Suriyelidir.

Kişi, yaklaşık Eylül 2022 ile Haziran 2023 arasındaki 10 aylık süre boyunca Türkiye-Bulgaristan sınırını geçmek için 23'ten fazla girişimde bulunduğunu bildirdi. Kişi, bu girişimlerden birkaçını Türkiye'nin kuzeybatısındaki Topçular köyünden gerçekleştirdi. Bulgaristan Sınır Polisi tarafından ilk kez Ekim 2022'de yakalandığını, elektrik şokuna maruz bırakıldığını ve Türkiye'ye geri itildiğini anlattı. Kişi, Türkiye'deki tedavisine ilişkin fazla bir ayrıntı veremedi. Kişi, kendisini gözaltına alan Polisin üniformasını yeşil, altın/sarı aslanlı bir rozetle tanımladı; bu, Bulgar Sınır Polisinin üniformasıyla tutarlı bir tanımdı. Kişi, genellikle 10 ile 15 arasında Bulgar Sınır Polisi memurunun bulunduğunu belirtti.

2022'nin sonuna kadar geçen üç ay boyunca, hareket halindeki birçok farklı insan grubunun bir parçası olarak kişi, birçok kez Türkiye sınırına geri itildi. Aralık 2022'de yaklaşık 20 kişilik bir grupla birlikte Bulgar Sınır Polisi tarafından yakalandı. Bildirildiğine göre, zorlu hava koşullarında tüm kıyafetleri çıkarılmıştı ve katılımcı, ekstremitelerindeki kar ve buzdan dolayı donma semptomları yaşadığını ifade etti.

Kişi, Ocak 2023'te Bulgar sınır polisi tarafından ilk kez gözaltına alındığında, 100'den fazla kişiyle birlikte gözaltına alınmaya uygun olmayan çok küçük bir odadaydı. Onlar saatlerce, belki de 12 saat kadar uzun bir süre odada tutuldular, ancak kişi tüm saatleri ve cep telefonları kendilerinden alınmış olduğundan kesin bir şey söyleyemiyordu. Bu süre boyunca onlara yiyecek ve suya erişim izni verilmedi. Kişi, gözaltı ve geri itmelerin neredeyse tamamında grupların telefonlarının ve kişisel çantalarının yanı sıra sıcak tutacak giysiler ve ayakkabılar gibi "yolculuk için gerekli olan tüm araç-gerecinin de alındığını ifade etti." Polis ayrıca grubun ellerinde bulunan tüm belge ve resmi evraklara da el koydu.

Kişi, her durumda yakalandığında kendisinin ve grubunun Bulgaristan Sınır Polisi ve Bulgar Ulusal Polisi tarafından Türkiye sınırına geri gönderildiğini belirtti. Kişi, Bulgar Ulusal Polisinin rozetlerinde beyaz bir aslan bulunduğunu, Bulgaristan Sınır Polisinin ise rozetlerinde altın bir aslan bulunduğunu belirtti. Kişi,

yakalandıklarında Bulgar Sınır Polisinin ellerindeki tüm telefonları ve paraları vermelerini talep etti ve herkesi pasaportlarından ve kişisel evraklarından mahrum bırakmak için yaptığı bu eylemin her zaman yapılacağını belirtti. Kişi ayrıca, olay yerinde arandıktan ve kişisel eşyalarından mahrum bırakıldıktan sonra, ayrılmasına izin verilmediğini, bunun yerine genellikle 50 ila 60'tan fazla kişiyi taşıyan askeri araçlarla Türkiye topraklarına geri gönderildiklerini belirtti. Kişi, bu olayların aşağı yukarı her seferinde Bulgaristan'a geçmeye çalıştığı 20'den fazla girişim sırasında yakalandığını söyledi.

Mayıs 2023'te, kişinin Bulgaristan'a girmeden önceki son başarısız girişimi sırasında, 10 ila 20 kişilik grup, Bulgar Sınır Polisi tarafından yakalanıp gözaltına alındı. Kişi, Bulgar Sınır Polisi tarafından coplarla nasıl dövüldüklerini anlattı ve davalı ile arkadaşı sırtlarında, kollarında ve bacaklarında copların neden olduğu morlukları ve izleri gösterdi. Telefonları alındı ve gruptan bazılarının telefon şifreleri istendi. Kişi, gruptaki bazı kişilerin telefon şifrelerini vermeyi reddetmeleri üzerine, Bulgar Sınır Polisnin polis köpeklerini kendilerine saldırmaya teşvik ettiğini ve izin verdiğini belirtti. Kişi, şifreler alındıktan sonra polisin telefon dilini Bulgarca olarak değiştireceğini, telefonları sileceğini ve kendilerine saklayacağını belirtti.

“Polis telefonları aldığı anda şifreleri vermediğim için arkadaşlarım ve ben polis köpeklerinin saldırısına uğradık .”

Kişi, polis köpeğini ilk fark ettiğinde hareket etmediğini, deneyimlerine göre köpektan kaçarsa veya hızlı hareket ederse köpeklerin onları kovalayıp ısıracığını anlattı. Kişi, Bulgaristan'ın doğusundaki Fakiya kasabası yakınındaki haritadaki konumu işaret etti.

“Almanya'ya vardığımda yol boyunca ve Bulgaristan'a yaptığımız tüm yolculuklarda başımıza gelenleri anlatan bir dizi veya film üzerinden bir hikaye anlatacağım.”

Rapor-16 (Border Violence Monitoring Network): “Burun deliklerimin çok içine metal çubuklar soktular, sertçe döndürüp çıkarttılar”

Tarih:08.12. 2022

Konum: Hırvatistan'ın Pivare köyüne ve Sava nehrine yakın

Rapor eden: No name

Koordinatlar: 45.190490293033, 17.277858685889

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 30

Grup boyutu: 4

Menşe ülkeler: Fas

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 4

Şiddet kullanma: dövme (sopayla/elle/diğerle), tekmelemek, insanları yere itmek, silahla tehdit etmek, zorla soyunmak, kişisel eşyaları çalmak, burun deliklerine metal sokmak ve içeriden yaralamak

Polis gücü: Yanlarında silah ve cop bulunan 4 Hırvat polis memuru, "Berlingo" modeline benzeyen açık renk olarak nitelendirilen 2 araba.

Geri itme 7 Aralık'ı 8 Aralık'a bağlayan gece saat 02.00 sıralarında gerçekleşti. İnsanlar Hırvatistan'dan Bosna-Hersek'e geri gönderildi.

Cevap veren kişi, 30 yaşında Afganistanlı bir adamdı. Kendisi ve Fas'tan gelen üç kişiden oluşan bir transit grubunun parçasıydı. Katılımcı, grubun diğer üyelerinin yaşlarını veya cinsiyetlerini hatırlayamadı.

Hırvatistan'ın Pivare köyü yakınında ve Sava nehrinin yakınında, nehrin güçlü bir viraj almasının hemen ardından transit grubu, kişinin " *Hırvat polisi* " olarak adlandırdığı dört kişiyle karşılaştı. Kişi, dört adamın üniforma giydiğini, silah ve cop taşıdıklarını ve birbirleriyle Hırvatça konuştuklarını anlattı. Üniformanın ayrıntılarını hatırlamıyordu. Memurların yanlarında, kişinin açık renkli ve Berlingo'ya benzer olarak nitelendirdiği iki araba vardı.”

Bildirildiğine göre, polis memurları onları yakaladıktan sonra yaklaşık 20 dakika boyunca kişiyi dövmeye başladı. Yere düşene kadar ilk hamlelerini karnına yumruk atmak; ayaklarını, bacaklarını ve dizlerini tekmelemek için kullandılar. Daha sonra onu yumruk ve coplarla dövmeye, bacakları, göğüs kafesi ve karnı gibi vücudunun farklı yerlerine tekme atmaya devam ettiler. Kişi, daha sonra onun boğazına da dokunduklarını bildirdi.

Daha sonra, kişinin anlattığına göre memurlardan biri başını sabitleken, bir diğeri içeride iki uzun metal parçasıyla burun deliklerinden girip bunları sert bir şekilde çevirip uzatarak hızla dışarı çıkardı. Bu durum kişiye büyük bir acı yaşattı. Kişi bu prosedürün ne kadar sürdüğünü hatırlamıyordu. Bildirildiğine göre, bir polis memuru silahını birkaç saniye boyunca kişinin alına dayadı. Daha sonra, kişi kemiğinin kırıldığını düşünene kadar burnuna dışarıdan silahla zorla vurmaya başladılar.

Daha sonra kişi, memurların kendisine ceketini, ayakkabılarını, çoraplarını ve pantolonunu çıkarıp kendilerine teslim etmesini emrettiğini açıkladı.

Ayrıca memurların kendisine cep telefonunu, powerbank'ini ve yanında bulunan 400€ parasını vermesini de emrettiğini bildirdi.

Daha sonra son kez ayaklarıyla karnına sert bir tekme atıp “Git!” dediklerini ifade etti. Söylendiği gibi, kişi soğuk gecede yalınayak Bosna'ya geri döndü.

Görüşme sırasında kırık burun hâlâ katılımcının çok fazla acı çekmesine neden oluyordu. Polis memurlarının yumruk ve tekmelerinden kaynaklanan gövde ve bacak ağrıları hâlâ devam ediyordu.

Rapor-17 (Border Violence Monitoring Network): “Bosna'ya git, Bosna'ya git!”

Tarih: 05.04.2023

Konum: Velika Gradusa'ya yakın

Rapor eden: Collective Aid

Koordinatlar: 45.27297894076, 16.511950599982

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 19 - tahmini 27

Gruptaki kişi sayısı: 5

Menşe ülkeler: Afganistan, Türkiye

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 3

Şiddet kullanma: dövmek (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek, insanları yere itmek, kişisel eşyaların çalınması

Polis gücü: Silah ve koyu renk çelik şapkalı ve botlarla donatılmış koyu renk üniformalı iki adam. Üzerinde 'POLICIJA' yazan beyaz bir arabayı kullanan koyu renk üniformalı bir kadın. Tam olarak Hırvatistan sınır polis arabasına benzediği doğrulandı.

5 Nisan'da beş gençten oluşan bir grup, Hırvatistan'ın Bosna-Hersek sınırına yakın iki silahlı adam tarafından yakalandı ve geri püskürtüldü. Bu röportaj transit grubundan bir kişiyle, 19 yaşında Afganistanlı bir çocukla yapıldı. Transit grubundaki diğer yanıtlayanlar ise 21 yaşında Afganistanlı bir genç ve yaklaşık 23, 25 ve 27 yaşlarında üç Türk gençten oluşuyordu. Yakın çevresi çoraktı ama iki yönde yaklaşık 10 dakikalık yürüme mesafesinde evler vardı. Sınır kapısına bağlanan bir otoyolun yanı sıra iki ülkeyi ayıran küçük bir nehir de vardı. Kişi, konumun Hırvatistan'daki Velika Gradusa'ya yakın olduğunu belirtti.

Transit grubu iki silahlı adamın kendilerine yaklaştığını ve onlara durmaları için bağırdığını gördü. Kişinin anlattığına göre kendisi, grupta silahlı adamlar tarafından fiziksel olarak durdurulan ve fiziksel saldırıya uğrayan ilk kişiydi. İki adamın kişiyi sopayla dövdüğü ve gruptaki diğer dört kişiyi de yaklaşık beş dakika boyunca dövmeye başladığı bildirildi. Kişi, özellikle yüzüne, kollarına ve bacaklarına vurduklarını hatırlıyor. Silahlı adamlar, onları sopalarla dövdükten sonra yere diz çökmeye ve hangi ülkeden oldukları gibi bazı sorulara cevap vermeye zorladı. Kişi İngilizce konuşmuyor ve silahlı adamların kendileriyle çoğunlukla bu dilde konuştuğunu bildirdi. Grup üyelerinden herhangi biri bir soru sormaya çalıştığında ya da sadece adamlara baktığında el fenerlerini yüzlerine, doğrudan gözlerine tuttular. Hava karanlık olduğundan ve el fenerinin stratejik kullanımı nedeniyle görüşleri engellendiğinden, kişi yalnızca silahlı adamların giydiği üniformanın koyu renkli olduğunu, yüzlerini örtmediklerini veya şapka takmadıklarını ve büyük siyah çizmeler giydiklerini tanımlayabildi. Bellerinde silahları vardı ve birinin genç, diğerinin ise orta yaşlı olduğu belirtildi.

Üniformalı adamlar gruptakilere 'Bosna'ya git, Bosna'ya git' diye bağırmaya başladı ve onlar da yerden kalkıp Bosna sınırına doğru yürüdüler. Kişi, üniformalı adamlardan birinin telefonunu kullanarak birini aradığını ve bunun da kişinin destek çağrısı olarak yorumladığını bildirdi. Yaklaşık bir dakika yürüdüler ve ardından üniformalı adamlar tarafından geri çağırıldılar. Daha sonra zorla yere yatırıldıkları ve silahlı adamların telefonlarını, ayakkabılarını, kıyafetlerini, paralarını ve yiyeceklerini aldıkları bildirildi. Daha sonra adamlar onları

tekmelemeye başladı. Kişi, üniformalı adamların çelik başlıklı çizmeler giydiklerini, bunların son derece sert olması ve çok fazla acıya neden olması nedeniyle açıkça hissedebildiklerini bildirdi. Ankete katılanların tümü, özellikle uzuvlarından ağır şekilde yaralıydı.

Üzerinde 'POLICIJA' yazan beyaz bir araba kullanan bir kadın olay yerine gelerek grubun bazı eşyalarını alıp arabaya yerleştirdi. Arabanın görünüşünü anlattıktan sonra katılımcıya Hırvat sınır polisinin bir resmi gösterildi ve bunun resimdekine tamamen benzediğini doğruladı. Kişi, üniformalı adamların gruptan aldıkları yiyecek ve paranın bir kısmını geri verdiklerini anlattı. İki adam tekrar 'Bosna'ya git, Bosna'ya git' diye bağırıyorlar ve grup tekrar hareket etmeye başladı ve ülkeleri ayıran nehre doğru ayakkabısız yürüdü. Nehrin çok küçük olması, derin olmaması ve sadece bir metre genişliğinde olması nedeniyle üzerinden atladılar. Silahlı adamların nehrin Hırvat tarafında durup onların uzaklaşmasını izlediği bildirildi.

Kişi, dövülüp geri itildikten sonra Blažuj Geçici Kabul Merkezi'ne geldiğinde kamptaki doktoru görmeye gitti ve kendisine kolunda iç kanama olduğu söylendi. Kişiyle tanıştığımızda kolu çok şiş olduğundan diğer kolun iki katı büyüklüğündeydi. Şu ana kadar 3 kez doktora gittiğini ancak verilen krem ve tabletlerin ağrılarını gidermediğini ve uyuyamadığını anlattı. Kamptaki diğer kişilerin kendisinden doktora tekrar görünmesini istediğini ve çok az umudu olsa da o gün tekrar deneyeceğini anlattı.

Bu ifade alındığında, kişi hem acıdan hem de yaralı kolunu tutmak ve desteklemek zorunda kalmaktan çekiniyordu. Yaşadığı acıdan dolayı röportajı durdurmayı tercih edip etmeyeceği sorulduğunda ise bunu bildiriminin insan olmanın bir parçası olduğunu söyledi. Başkalarının başına gelmesin diye bu bilgiyi aktarmak istedi.

Rapor-18 (Border Violence Monitoring Network): “Çok ırkçıydı, sadece siyahiler giremedi.”

Tarih: 16.07.2022

Konum: Kordunski Ljekovac, Hırvatistan yakınında

Rapor eden: Blindspots

Koordinatlar: 45.0041552, 15.7669174

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 25 - 35

Gruptaki kişi sayısı: 3

Menşe ülkeler: Kongo Demokratik Cumhuriyeti

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 7

Şiddet kullanma: Araç kullanırken klimaya ve aşırı sıcaklığa maruz kalma, hakaret etme, soyunmaya zorlama, dikkatsiz araç kullanma

Polis gücü: Siyah giyen 4 polis ve açık mavi gömlek giyen 3 polis memuru

Cevap veren kişi, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden 25 yaşında bir erkektir . Kendisi de Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden diğer 2 adamla birlikte geri itildi . Yaşları 25 ile 35 arasında değişen grup , yaşları 3 ile 45 arasında değişen 5'i çocuk 15 kişilik başka bir grupla birlikte Küba'ya gitti . Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden gelen 3 kişilik grup, 16 Temmuz 2022'de saat 11.00 sıralarında Hırvatistan'dan Bosna'ya geri püskürtüldü .

Kişiye göre grup, Kordunski Ljeskavac bölgesinde üniformalı adamlar tarafından durduruldu. Polis olduklarını belirledikleri 7 kişi tarafından durduruldular; bunlardan 4'ü siyah üniformalı, belinde silah vardı ve üzerinde "Policija" yazan beyaz bir minibüs kullanıyordu, 3'ü ise açık mavi gömlek giyiyordu. Üzerinde "Policija" yazılıydı ve gri bir Jeep kullanıyorlardı.

Kişi, ilk başta tüm grubun sığınma koruması istediğini bildirdi. Grup daha sonra ayrıldı. Küba'dan 15 kişi kenara çekildi ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden 3 adama oturup tişörtlerini çıkarmaları emredildi.

Kişiye göre, polis memurları 3 adamın üstlerini ararken "şimdi çenenizi kapayın ve s*kt*r*n" diye bağırdılar. Kişi, polis memurlarının telefonlarını, powerbanklerini ve kişisel eşyalarını alıp aniden minibüse ittiklerini bildirdi. Üç kişiden biri tekrar sığınma talebinde bulundu ve ona "Hayır, kapa çenenizi, bugün Kongo'ya geri dönüyorsunuz" yanıtı verildi.

Kişi minibüse bindiğinde 30 dakikalık bir yolculuğu ve 3 adamda şoklara ve morluklara neden olan son derece dikkatsiz bir sürüşü anlattı. Bosna sınırına vardıklarında grup minibüsten indi ve polislerden biri "Şimdi gidin ve bir daha geri dönmeyin" diye bağırdı.

Katılımcı şunu söyledi: "Neden beyazlar girebiliyor da siyahlar giremiyor? Çok ırkçıydı, hepimiz sığınma talebinde bulunduk ama bu sadece bizim için reddedildi. Avrupa'nın demokrasi ve insan hakları ülkesi olduğunu sanıyordum."

Rapor-19 (Border Violence Monitoring Network): "Seni ülkemizde istemiyoruz."

Tarih: 10.07.2022

Konum: Mali Oblajaj, Hırvatistan

Rapor eden: No name

Koordinatlar: 45.225265, 15.990273

Geri iten: Hırvatistan

Geri ittirdikleri yer: Bosna

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 20 - 30

Gruptaki kişi sayısı: 15

Menşe ülkeler: İran, Burundi, Burkina Faso

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi:-

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: 6-10

Şiddet kullanma: Dayak atma (sopayla/ellerle/diğerleriyle), Gerektiğinde tıbbi yardım alamıyor, kovalanıyor

Polis gücü: Müdahale Polisi üniforması giyen 6 ila 10 Hırvat memur; 1 adet mavi çizgili ve büyük antenli beyaz polis minibüsü; 3 beyaz polis minibüsü; 1 siyah polis minibüsü

7 Ekim 2022 Cuma günü, Burundi'den 20 yaşındaki bir adam, Hırvatistan'ın Mali Oblaj ormanının çevresindeki bölgede Hırvatistan'dan Bosna'ya geri itildi. Burundi, Burkina Faso ve İran'dan gelen 31 kişilik grubun bir parçasıydı.

7 Ekim'de grup Hırvatistan sınırını geçerek yaklaşık bir saat boyunca ormanda yürüdü. Transit grubu erkekler, bazı kadınlar ve 3 aileden oluşuyordu. Bir saat yürüdükten sonra, kişinin ormanla çevrili küçük bir yol olarak tanımladığı yolda, polis minibüsü olarak tanımladıkları, büyük, beyaz, mavi çizgili ve üzerinde büyük bir anten bulunan bir araç gördüler. Bu aracın yetkililerin onları tespit etmesine yardımcı olduğunu düşünüyorlar:

"Je pense que c'est comme ça qu'on nous a repérés" (sanırım bu şekilde yakalandık).

Kişi, bu aracın dışında büyük, beyaz, penceresiz ve parmaklıkları olarak tanımlanan iki minibüsün daha olduğunu ifade etti. Verilen tanım, genellikle insanları taşımak için kullanılan Hırvat polis minibüsleriyle eşleşiyor.

Kişi, kendilerini yakalayan kişileri siyah elbiseli polis memurları olarak tanımlamış ve kıyafetlerinin üzerinde "Müdahale" yazısını gördüğünü ifade etmiştir. Üniformanın Hırvat Müdahale Polisi üniforması olma ihtimali çok yüksek.

"Il y avait des policiers, et dans ses habilles je vois, dans sa langue, quelque comme Intervention'ı seçti" (Bazı polis memurları vardı ve kıyafetlerinin üzerinde kendi dillerinde Müdahale gibi bir şey yazdığını gördüm).

Yakalandıklarında kişi, menşe ülkelerine göre ayrıldıklarını bildirdi. Memurlardan bazıları İranlı aileleri ve çocukları bir minibüse bindirerek oradan ayırdı. Daha sonra Burkina Faso'daki insanları başka bir minibüse bindirip (daha sonra davalıya onların da Bosna'ya geri gönderildiği bilgisi verildi) ve oradan da ayırdılar. Burundi'den gelen (çocuklar ve kadınlar dahil) 15 kişiden oluşan grup, videoda da görüldüğü gibi sabah 7'den akşam 5.30'a kadar aynı noktada tutuldu. Kişi, yerde oturduklarını ve bu süre boyunca suya, yiyeceğe veya tualete erişimlerinin olmadığını bildirdi.

Grubun yakalanmasından bir saat sonra, siyah olduğu söylenen, penceresi olmayan başka bir minibüs geldi. Bu minibüsteki memurlardan biri, kişinin belirttiği gibi tüm ceplerini aradı, tüm eşyalarını (telefon, kulaklık, şarj cihazı, powerbank) aldı ve bir çantaya koydu. Eşyalar, grubun sınıra geri getirildiği saat 19.00'a kadar geri verilmedi.

"Il y avait un policier, plutôt gros, qui nous a cherché toutes les poches, ils ont mis tous les téléphones dans un sac, des chargeurs, des écouteurs, power banks" (Ceplerimizi arayan bir polis memuru vardı. Çantamızdaki her şeyi, telefonlar, şarj cihazları, kulaklıklar, powerbankleri aldı).

Kişiye göre, saat 17.30 sıralarında tüm grup bir minibüse bindirildi. Minibüsün beyaz olduğu, dışarıda pencere ve parmaklık bulunmadığı ve minibüsün üstünde, ön ve arka kısmında polis lambalarının olduğu belirtildi. Yaklaşık 30 dakikalık bir sürüşün ardından araç, Hırvatistan ormanındaki küçük bir yolda durdu ve grubu oraya bıraktı. Kişi, doğrudan oraya gitmediklerini, ancak daha uzun bir yoldan vardıklarını düşündüğünü belirtti.

Düşürüldüklerinde memurlar onlara eşyalarını geri verdi ve ardından Bosna'ya geri dönmelerini söyledi. Kişi, memurların kendilerini korkutmak ve Bosna'ya geri dönmeye zorlamak için peşlerinden koştuğunu, bu nedenle ormana doğru Bosna'ya doğru koştuklarını bildirdi.

“Şimdilik bu bir şey değil. Sana ihtiyacımız yok, seni ülkemizde istemiyoruz. (Bize gidin dediler, “sana ihtiyacımız yok, seni ülkemizde istemiyoruz”, ardından kovaladılar. Çocuklar ve kadınlar vardı, onlara çocuk ve reşit olmayanların olduğunu anlattık. Bizi orada bırakabilirlerdi ama lütfen çocukları geri alın, en son yemek yemelerinin üzerinden üç gün geçmişti).

Kişi, ormana koşuktan sonra yalnız kaldıklarında grubun başka bir rota izleyerek tekrar geri dönmeye çalıştığını açıkladı. Ancak dakikalar sonra, akşam 6 civarında, kendilerini geri iten kamyonun benzeri bir minibüsün geldiğini gördüler. Bunu gördüklerinde yere oturup kollarını kaldırdılar ve kişinin ifadesine göre "yardıma ihtiyacımız var " diye bağırdılar. Gruptaki kızlardan birinin astımı olduğu ve kendini kötü hissettiği için polislerden yardım istediler.

Kişi, memurların minibüsten çıktıklarını, yüzlerini örtmek için kar maskelerini taktıklarını ve cipleri çıkardıklarını açıkladı. Gruptakilerin çoğu koşmaya başladı ama bazıları orada kaldı. Kişi, kalanların (gruptaki erkeklerin çoğunun) polis memurları tarafından çoğunlukla sırtlarından ciplerle dövüldüğünü ifade etti.

Daha sonra tüm grup Bosna tarafına doğru ormana koştu. Kişi, havanın zaten karanlık ve soğuk olduğunu, yolu göremedikleri ve vurulabileceklerini düşündükleri için gerçekten korktuklarını ifade etti. *(Merak ediyorduk, şimdi ne olacak? Telefonum kapanmıştı. Çok tehlikeliydi, karanlıktı, bize ateş edebilirlerdi).*

Grup Bosna'ya geri dönmeye başladı ama gerçekten yorgun ve üşümüşlerdi. Astımlı kız kendini çok hasta hissediyordu ve grup üyelerinden ikisi onu omuzlarında taşımak zorunda kaldı.

Kişi, akşam saat 20.00 civarında geri yürümeye başladıklarını ve sabah saat 4 civarında Glinica'ya (Bosna) vardıklarını belirtti. Yolda yorgun, üşümüş ve hasta oldukları için IOM olarak adlandırdıkları bir numarayla iletişime geçerek kendilerini geri almalarını istemeye çalıştılar. Kişi, konuştukları kişinin, sözde IOM'un, 112'yi aramalarını söylediğini ancak polis yetkililerinin kendilerine yardım etmeyeceğini bildikleri için bunu yapmadıklarını hatırladı. Kişinin ayrıca bir e-posta adresi gönderdiği de bildirildi.

Bu olaydan 2 gün sonra grup üyelerinden bazılarının sırtlarında hâlâ yaralar ve ağrılar vardı.

Tarih: 07.04.2022

Konum: Horgos, Sırbistan

Rapor eden: Collective Aid

Koordinatlar: 46.1759272, 19.97508237

Geri iten: Macaristan

Geri ittirdikleri yer: Sırbistan

Polis karakoluna götürme: HAYIR

Yaş: 21 - 21

Gruptaki kişi sayısı: 11

Menşe ülkeler: Afganistan

Polis karakolunda veya başka bir gözaltı yerinde tedavi: Gözaltı, video çekildi, kapalı alanda biber gazı sıkıldı

Katılan toplam erkek ve kadın polis sayısı: Bilinmeyen

Şiddet kullanma: Dayak (sopayla/ellerle/diğerleriyle), tekmelemek, insanları yere itmek, biber gazı, elektrik şoku

Polis gücü: Kamufraj giymiş 4 Macar askeri, 2 büyük siyah araba, 2 polis minibüsü

4 Temmuz'da Afganistan'dan gelen 11 erkekten oluşan bir grup, Macaristan'dan Sırbistan'a geri itilmeden önce Macar yetkililer tarafından şiddete maruz kaldı ve hukuka aykırı bir şekilde gözaltına alındı.

Afganistanlı 21 yaşındaki kişi, grubun yolculuğuna Horgos'tan başladığını açıklıyor. 3 Temmuz günü akşam saat 23.00 civarında sınır çitlerini geçtikten sonra Macar memurlar tarafından bulundu. İki büyük siyah araba geldi, her ikisinde de kamufraj üniforması giymiş iki adam vardı. Arabalardan birinde büyük bir köpek de getirdiklerini ekliyor.

Kişi, elektroşok silahıyla sol dizinin arkasından vurulduğunu açıkladı. Vuran polis memuru ise 'Bu sana Macaristan'ın hediyesi' dedi.

Şöyle ekliyor: "On bir kişilik grubun tamamına polis sopalarıyla saldırıyorlar. O kadar çok kavga var ki." Köpek de oradaydı, çok havlıyor ve zıplıyordu ama kimseyi ısırılmıyordu.

Dayak, polis minibüsü gelene kadar bir süre sürdü. On bir kişinin hepsinin elleri plastik bağlarla bağlanarak bu minibüse bindirildiler.

Sınırdaki "konteynerlere" sürüldüler.

Oraya vardıklarında elleri çözüldü ve hepsi konteynerlere konuldu. Memurlar, tüm grubu kilitlemeden önce konteynerin içine biber gazı sıktı. Kişi, 2 veya 3 saat boyunca orada kaldıklarını, öksürdüklerini ve nefes almakta zorluk çektiklerini söyledi.

Sonunda serbest bırakıldılar ve tekrar bir minibüse bindirildiler ve bu minibüs onları gece saat 03.00 civarında sınır çitindeki bir kapıdan Sırbistan'a geri itildikleri yere götürdü. Kişi, geri itilmeden önce memurların

kendilerinin bir videosunu çektiğini açıkladı. Kişi, bu olayı kamera karşısında maruz kaldıkları şiddeti anlatmak için kullandı. Bu nedenle bir polis memuru ona bağırdı ve onu Sırbistan'a geri itmeden önce tekmeledi.

İkinci kişi hikayeyi doğruluyor. Sırtı ve omuzları polis sopalарının neden olduğu hematomla kaplı.

5 Temmuz'da MSF Gezici Kliniğine götürüldü. Ona bir rapor verdiler. (Aşağıdaki resim)

Raporun transkripsiyonu:

“Arka sırt: Büyük bir hematoma. Sol tarafta çok sayıda hematomun (toplam boyutu 60x20) ortaya çıkması. Uzun küt bir nesneyle (örn: cop) vurulduğunu gösteren merkezi açıklıklar vardır. Bu açıklıklardan en az 12 tane var.

Sol omuz: bir tramvay hattı hematomu

Gövdenin sol tarafı: bir teker izi hematomu

Yüz: sol kaşın üstünde yırtık yara (1 cm)”

EK 6-AB’NİN GÖÇ VE İLTİCA POLİTİKASINA İLİŞKİN HABER METİNLERİ

Haber-1 (VOA Türkçe): AB göç reformu üzerinde anlaştı: Avrupa’ya göçmen girişleri zorlaştırılıyor

Avrupa Birliği, yaklaşan Avrupa Parlamentosu seçimleri öncesi, “aşırı sağın yükselişinin ve birçok üye ülkede göç akımlarına karşı artan düşmanlığın” AB karşıtlığına dönüşmesini önlemek için, sığınma politikasını temelden değiştiriyor.

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği’ne üye devletler, 3 yıl süren gergin müzakerelerin ardından, beş ayrı metin halinde düzenlenen ve “üye devletler arasında iltica ve göç akışının yönetiminin nasıl paylaşılacağını ve ani bir göç krizi durumunda ne yapılacağını” belirleyen Göç ve İltica Paktı üzerinde anlaşma sağladı. AB Komisyonu bu reformla, birliğe göçmen girişini zorlaştırıp, girenlerin de geri dönüşünü kolaylaştırmayı hedefliyor.

AB Komisyonu’nun göçten sorumlu Başkan Yardımcısı Margaritis Schinas, dün gece tamamlanan müzakerelerin ardından, “AB’nin sığınma ve göç politikasında kapsamlı bir reform yapılması konusunda anlaştığını” duyurdu. AP Başkanı Roberta Metsola, “Bugün tarihi bir gün. Benim görev dönemimin muhtemelen en önemli yasama anlaşması üzerinde uzlaşma sağlandı” sözleriyle duyurdu. Avrupalı liderler AB’nin stratejik geleceği, göç ve genişleme konularını görüşmek üzere İspanya’nın Granada kentinde gayri resmi toplantıda bir araya geldi (6 Ekim 2023).

“Göç, Avrupa’da çözüm gerektiren bir Avrupa sorunudur”

AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen de Çarşamba günü yaptığı açıklamada, “Göç, Avrupa çapında çözümler gerektiren bir Avrupa sorunudur” dedi. Her yıl yüz binlerce düzensiz göçmenin AB sınırlarına ulaşmak için tehlikeli yolculuklar yaptığını belirten Von der Leyen, “Göç ve İltica Paktı, Avrupa’nın karşı karşıya olduğu bu soruna etkili bir yanıt vermesini sağlayacaktır. Bu, kimin AB’ye geleceğine ve kimin kalabileceğine kaçakçıların değil Avrupalıların karar vereceği anlamına gelmektedir. Bu, aynı zamanda ihtiyacı olanların korunacağı anlamına gelmektedir. Bu pakt, üye devletlerin, AB’ye yasadışı göçü önlerken dış sınırlarımızı koruyanlarla dayanışma göstererek sarf edilen çabaları sorumlu bir şekilde paylaşmasını da sağlayacaktır” dedi.

2023’te 255 bin kaçak göçmen giriş yaptı

Bu yıl içinde 255 bin düzensiz göçmen girişi kaydeden AB’de, rekor giriş 2015’te Suriye savaşının ardından yaşanmıştı. Suriye krizinden bu yana göç konusunda sert tedbirler alınmasını isteyen ülkelerle, göçe maruz kalan ilk sınır ülkeleri Yunanistan, İtalya, Malta ve Kıbrıs gibi ülkeler AB’den sorumluluğu paylaşmalarını istemişti. Bunun üzerine bir reform çalışması yapan AB Komisyonu, 2020 yılında bu çalışmayı üye devletlerin tartışmasına açtı. Göç ve İltica Paktı, özellikle sığınma hakkını elde edemeyen düzensiz göçmenlerin daha hızlı geri gönderilebilmesi için, “göçmen gelişlerinin ve sınırlara yakın kapalı merkezlerin daha sıkı kontrol altına alınmasını” öngörüyor.

Sınır ülkelerle “Dayanışma Mekanizması” kuruluyor

İtalya, İspanya, Yunanistan, Malta ve Kıbrıs gibi göçmenlerin ilk giriş yaptığı ülkelere, göçmenlerin başka ülkelere yerleştirilmesi ve bu ülkelerin mali olarak rahatlaması için Avrupa ülkeleri arasında bir “dayanışma

mekanizması” kuruluyor. Bu düzenleme geçen yaz Polonya ve Macaristan tarafından reddedilmiş; ancak üye devletlerin oybirliğini gerektirmeyen bu uygulama “nitelikli çoğunluk” ile kabul edilmişti.

Göç ve İltica Paketi, Avrupa Parlamentosu'ndaki en büyük üç grup olan sağ ve muhafazakarlar (PPE) Liberal Grup (Renew) ve sosyal demokratlar (S&D) arasındaki uzlaşma sonucu aranan desteği buldu. Pakta, İtalyan Başbakanı Giorgia Meloni'nin milliyetçi ve muhafazakar hükümeti de destek veriyor. İtalya İçişleri Bakanı Matteo Piantedosi Çarşamba günü yaptığı açıklamada, “Bu uzlaşma büyük bir başarıdır. İtalya artık kendini daha az yalnız hissediyor” dedi. AB'nin Parlamento ile uzlaşma içinde kabul ettiği reform metni, geçen yaz İtalya'nın Lampedusa adasına ani ve kitlesel gelişi, denizde boğulmaları önlemeyi ve benzer kriz durumlarını daha iyi yönetmeyi de amaçlıyor. Pakt, gelenleri caydırmanın yanı sıra, göçmenlerin çıkış ülkesi ya da transit geçiş ülkeleriyle de işbirliğini güçlendirmek istiyor. Bu bağlamda, göç akınını daha kıta topraklarına ulaşmadan da durdurmayı hedefleyen AB, Türkiye ve Libya ile imzaladığı anlaşmaların bir benzerini imzaladığı Tunus hükümetiyle de sistemi kurmak istiyor.

STK'lar ve sol eleştirdi

AB kurumları uzlaşmadan duydukları memnuniyeti dile getirse de, reform paketi birçok sivil toplum kuruluşu tarafından eleştiriliyor. Uluslararası Af Örgütü, Oxfam, Caritas ve Save the Children'in aralarında bulunduğu 50 örgüt uzlaşmayı kınayarak, bu reformun “kötü tasarlanmış, maliyetli ve zalim bir sistem oluşturduğunu” dile getirdi. AP içinde de Yeşiller ve sol grup, “Avrupa'nın her yerinde duvarları, dikenli telleri, koruma sistemlerini finanse edeceğini” belirterek, reformu “utanç düzenlemeleri” olarak niteledi. AB başkentleri, reformun Haziran seçimlerinden önce, “Avrupa Parlamentosu aritmetiği değişmeden” yürürlüğe girmesini istiyor. Bunun için uzlaşma metninin, gelecek yılın başında, Avrupa Konseyi'nde liderler tarafından ve Parlamento'da resmi olarak kabul edilmesi gerekiyor.

Yeni reform ne getiriyor?

Reformla, AB topraklarına girişe ilişkin tüm kriterler sıkılaştırılıyor; sığınma talepleri kabul edilmeyen tüm göçmenlerin işlem ve geri dönüş süreleri ise hızlandırılıyor. Bir göçmenin giriş yaptığı ülkeye geri gönderilmesini öngören Dublin Anlaşması değiştirilmiyor; ancak bu ülkelerden göçmen kabul etmeyen üyelerden, kişi başına belirlenen bir katkı payı ödemesi kuralı getiriliyor. Buna göre, başta kıtanın güneyinde olmak üzere “ön cephe” ülkeleri, AB'nin dış sınırlarında daha sıkı bir sığınma politikası uygulayacak. İtalya veya Yunanistan iltica dosyalarını yönetmekle yükümlü olmaya devam edecek; ancak sığınma başvurusu reddedilen göçmenleri sınır dışı etme konusunda daha fazla yetkiye sahip olacaklar. Uzlaşmanın bir diğer önemli noktası da, “güçlü göç baskısına maruz kalan AB ülkeleriyle zorunlu dayanışma” mekanizmasının kurulması. Sığınmacıları kendi topraklarında kabul etmek istemeyen devletler AB Komisyonu'na mali katkı yapacak ve Komisyon da bu fonu sorumluluk üstlenen ülkeler arasında bölüştürecektir.

Haber-2 (BBC Türkçe): Avrupa Birliği yeni sığınma ve göç anlaşmasını kabul etti

Avrupa Birliği (AB), Avrupa sınırlarının korunmasını ve sığınmacıların Batı Avrupa'ya seyahat etmesinin zorlaştırılmasını esas alan yeni sığınma ve göç anlaşmasını kabul etti. AB Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve üye ülkeler son iki gündür aralıksız sürdürülen müzakerelerin ardından, yeni kurallar üzerinde anlaşmaya vardı. Avrupa Birliği, 2015 yılındaki sığınmacı krizinden bu yana kalıcı bir yasal düzenleme arayışı içindeydi. Komisyon tarafından 2020 yılında hazırlanan yasal düzenleme, uzun tartışmaların ardından, Avrupa

Parlamentosu seçimleri öncesi kabul edilmiş oldu. AB genelinde 2026 yılından itibaren hayata geçirilecek olan yeni sığınma ve göç yasası şu ana başlıkları kapsıyor:

Sığınmacılara ev sahipliği yapma veya mali katkıda bulunma seçeneği

Yeni yasa, sığınma ve göç baskısı altındaki üye ülkelerle dayanışmayı hedefliyor. AB üyesi ülkelere, İtalya ve Yunanistan gibi sığınmacı akınının yoğun olduğu ülkelerin yükünü hafifletmek için iki seçenek sunuluyor. Üye ülkeler ya Yunanistan ve İtalya gibi ülkelerdeki sığınmacıları kendi topraklarına kabul edecek, bunu yapmak istemezlerse de İtalya ve Yunanistan gibi varış ülkelerine, sığınmacı başına 20 bin euro ödeyecek.

Sığınma başvuruları daha hızlı incelenip sonuçlandırılacak

Avrupa dış sınırlarında sığınma başvurusu yapanlar arasında hızlı bir tarama yapılacaktır. Pakistan, Bangladeş, Fas ve Cezayir gibi nispeten güvenli ülkelere gelen sığınmacılar, hareket özgürlüğünün kısıtlı olduğu kapalı merkezlerde tutulacak. Bu kişilerin sığınma başvuruları en geç 9 ay içinde sonuçlandırılacak. Sığınma başvurusu kabul edilmeyenler derhal geri gönderilecek.

Kriz durumlarının ele alınması ve göçmenlerin kullanılması

Yeni sığınma ve göç yasası, ulusal sığınma sisteminin çökmesine yol açacak olağanüstü bir sığınmacı akınıyla karşı karşıya kalan üye ülkeleri destekleyecek önlemleri de kapsıyor. Yasayla göçmenlerin üçüncü ülkeler veya düşman devlet dışı aktörler tarafından AB'yi istikrarsızlaştırmak için kullanılmasının önlenmesi de hedefleniyor. AB kaynakları, buna örnek olarak 2021 yılında Belarus Devlet Başkanı Aleksandr Lukaşenko'nun, Avrupa yaptırımlarına misilleme olarak sığınmacıları Litvanya ve Polonya sınırlarına göndermesini gösteriyor. Sığınma ve göç yasası kapsamında, bu tür gelişmeler karşısında üye ülkelerin kriz durumu ilan etmesine ve sığınma prosedürlerini geçici olarak askıya almasına izin veriliyor.

Çocuklar da dahil daha etkili yüz tanıma ve parmak izi

Yeni yasayla 6 yaşından büyük çocukları da kapsayacak şekilde, parmak izlerine yüz görüntüleri eklenerek, AB topraklarına gelenlerin daha etkili bir şekilde tanımlanması sağlanacak. Yetkililer bir kişinin güvenlik tehdidi oluşturup oluşturmadığını, kişinin şiddete başvurduğunu veya yasa dışı şekilde silahlandığını kaydedebilecek. Toplanan parmak izleri ve yüz görüntüleri AB veri tabanına işlenecek. Tüm üye ülkeler bu veri tabanına erişebilecek. Böylece bir kişinin birden fazla AB ülkesinde sığınma başvurusunda bulunup bulunmadığı kontrol edilebilecek.

Düzensiz göçmenlere zorunlu güvenlik ve sağlık kontrolü

AB'ye yasa dışı yollardan girenler, 7 güne kadar kimlik tespiti, biyometrik veri toplama, sağlık ve güvenlik kontrollerini de içeren zorunlu bir giriş öncesi tarama prosedürüne tabi tutulacak. Çocukların özel ihtiyaçları dikkate alınacak ve her üye devlet, temel haklara saygı gösterilmesini sağlayacak bağımsız bir izleme mekanizmasına sahip olacak. AB ülkelerine geçen yıl yaklaşık 1 milyon sığınma başvurusu yapıldı. 2016 yılında yaşanan sığınmacı krizindeki başvuru sayısı 1,2 milyon civarındaydı. Anlaşmanın bütün AB üye ülkelerinin parlamentolarında onaylanması gerekiyor. Buna yeterli süre tanımak için anlaşmanın yürürlüğe girme tarihi 2026 olarak belirlendi. AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen anlaşmanın, göç ve sığınma sorununa Avrupa'nın etkili bir tepki vermesini sağlayacağını söyledi. Von der Leyen, "Bu, kimin AB'ye gelip kalabileceğine kaçakçıların değil Avrupalıların karar vereceği anlamına geliyor. Bu, ihtiyacı olanların korunması anlamına geliyor" dedi. Anlaşma konusunda Brüksel'den olumlu mesajlar gelirken, Yunanistan, İtalya, Malta ve İspanya gibi geçiş ülkelerinin kamuoyunun tedirgin olduğu belirtiliyor. Avrupa medyasına göre, bu ülkeler, sınırlarından

giren sığınmacılarla daha fazla uğraşmak zorunda kalacakları ve daha fazla sorumluluk üstlenecekleri endişesini taşıyor. İnsan hakları kuruluşları da, yeni sığınma ve göç yasasının "insanlık dışı bir sisteme yol açacağı" uyarısında bulunuyor.

Haber-3 (Euronews): Göçmen krizi: Schengen Bölgesi'nde hangi Avrupa ülkeleri sınır kontrolü uyguluyor?

Avrupa Birliği, yasal ve yasa dışı yollardan gelen göçmen sayısındaki artışla mücadele ederken, bazı üye devletler serbest dolaşımın olduğu bölgelerde de ek önlemler almaya başladı. Avrupa'da birçok ülke normalde serbest dolaşımın olduğu Schengen bölgesinde geçici olarak sınır kontrollerini yeniden uygulamaya başladı. Schengen kurallarına göre, iç güvenlik veya kamu politikasına yönelik ciddi tehdit olarak görülen durumlarda "son çare olarak" bu yöntem başvuruluyor. Reuters, Avrupa'daki ülkelerin uygulamaya başladığı yöntemleri şu şekilde sıraladı:

Avusturya:

Ekim ayında Çek Cumhuriyeti ile olan sınırında 6 Aralık'a kadar sürecek kontroller başlattı. Silah kaçakçılığı tehditleri, Ukrayna'daki savaşla bağlantılı suç şebekeleri ve insan kaçakçılığını gerekçe göstererek Slovenya ve Macaristan ile sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı.

Danimarka:

Ağustos ayında, Kuran yakma olaylarının ardından güvenliği artırmak için Kopenhag havaalanında Schengen ülkelerinden gelenler de dahil olmak üzere sınır kontrollerini sıkılaştırdı. AB komisyonu raporuna göre Danimarka-Almanya kara sınırında ve Almanya'ya feribot bağlantısı olan limanlarda kontroller Mayıs 2024'e kadar uzatıldı. Hükümet, düzensiz göçteki artışa yanıt verdiğini söyledi ve terörizm, organize suçlar, yabancı istihbarat casusluğu ve Ukrayna'daki savaştan kaynaklanan tehditleri gerekçe gösterdi.

Almanya:

Almanya'da bu yıl ilk kez yapılan sığınma taleplerinde keskin bir artış görüldü. Göç artışına ve yüksek kaçakçılığa karşı, eylül ayında Polonya, Çek Cumhuriyeti ve İsviçre ile olan kara sınırlarında 4 Aralık'a kadar geçerli olacak kontroller ilan etti. Avusturya ile kara sınırı kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı. Buna gerekçe olarak Orta Doğu terörizmiyle bağlantılı güvenlik tehditleri ve Ukrayna'daki savaşı gösterdi.

İtalya:

Balkan rotası üzerinden transit geçiş yapan bazı göçmenlerin terörist olabileceğini söyleyerek 21 Ekim itibariyle Slovenya ile olan kuzeydoğu kara sınırında polis kontrollerini yeniden başlattı. İçişleri Bakanı Matteo Piantadosi, kontrollerin muhtemelen gelecek yıla kadar uzatılacağını kaydetti.

Norveç:

AB üyesi olmayan ancak Schengen düzenlemesine dahil olan Norveç, 12 Kasım itibariyle Schengen bölgesine feribot bağlantısı olan limanlarında sınır kontrollerini yeniden başlattı. Gerekçe olarak da kıyı ve kıyı ötesi altyapısına ve yabancı istihbarat servislerine yönelik tehditleri gösterdi. Bu kontrollerin 5 Mayıs 2024 tarihine kadar sürmesi bekleniyor.

Polonya:

Göçmenlerin yasadışı yollardan giriş yapma çabalarını gerekçe göstererek Slovakya sınırındaki geçici kontrolleri 3 Aralık'a kadar uzattı. Bu yılın başlarında "nakit karşılığı vize" skandalının yaşandığı ülkede insanların aracılara ödeme yaptıktan sonra uygun kontroller yapılmadan hızlı bir şekilde vize aldıkları bir sistemin olduğu ortaya çıkmıştı.

İsveç:

Sınır polisine üst araması ve elektronik gözetimin kullanılması dahil olmak üzere daha fazla yetki verildi. Kur'an yakma olaylarının ardından saldırıların engellendiği belirtilerek İsveç'in terör tehdidi seviyesi yükseltildi. Kasım ayı itibariyle sınır kontrollerini Mayıs 2024'e kadar uzattı.

Fransa:

Terör tehdidi gerekçesiyle Schengen üyeleriyle olan sınırlarında kontrolleri yeniden başlattı. Bu önlemin 30 Nisan 2024 tarihine kadar sürmesi bekleniyor. Brüksel'de iki kişinin bir saldırgan tarafından öldürülmesinin ardından ekim ayında Belçika sınırında güvenlik artırıldı.

Slovakya:

Macaristan sınırındaki geçici kontrollerin 23 Aralık'a kadar devam etmesini onayladı. 2022 yılına kıyasla bu yıl yasadışı yollardan gelen yaklaşık yüzde 500 daha fazla göçmenin gözüaltına alındığı belirtildi.

Slovenya:

Schengen üyeleriyle olan sınır kontrollerini 9 Aralık'a kadar uzattı. Hükümet gerekçe olarak Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika'daki silahlı çatışmaları ve organize suç ve terörizmden kaynaklanan tehditlerin artmasını gösterdi. 22 Aralık'tan itibaren altı ay süreyle bu sınırlarda kontrollerin yeniden başlatılması planlanıyor. Ekim ayında Slovenya, Hırvatistan ve Macaristan ile olan sınır kapılarına polis konuşlandırıldı.

Finlandiya:

İki hafta içinde 700'den fazla göçmenin farklı sınır kapılarına ulaşmasının ardından 24 Kasım'da Rusya'ya açılan 8 yolcu kapısından 7'sini geçici olarak kapattı. Helsinki, yüksek miktardaki göçmenin sınırlarına taşınmasından Moskova'nın sorumlu tutarken, Kremlin bunu reddediyor.

Haber-4 (Euronews Türkçe): AB, güvenlik risklerini önlemek için 'vizesiz seyahat' politikasını sertleştirecek

Brüksel, Avrupa Birliği'ne vizesiz erişim hakkı olan 60 ülkeden bazılarının düzensiz göçmenlerin 27 üyeli bloğa girmeleri için bir geçiş merkezi olarak kullanılmasından endişe ediyor. Avrupa Komisyonu, güvenlik risklerini azaltmak ve vizesiz seyahatin kötüye kullanımını engellemek amacıyla daha ciddi bir askıya alma mekanizması önerdi. Buna göre, revize edilen kurallar çerçevesinde AB'ye vizesiz seyahat programlarını geçici olarak askıya alma konusunda daha fazla esneklik sağlanacak. Uygulamaya, üçüncü ülkelerin politikalarının AB'ye göçmen gelişlerini arttırabileceği öngörülen durumlar da dahil edilecek. AB Komisyonu Başkan Yardımcısı Margaritis Schinas, öneriye ilişkin yaptığı açıklamada, "Vizesiz seyahat, insanlar arası temasları kolaylaştırmak ve AB ile ortak ülkeler arasındaki ticari, sosyal ve kültürel bağları güçlendirmek için temel bir unsurdur. Ancak bu başarının sürdürülmesi ve daha fazla ülkeyi kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması sürekli teyakkuz halinde olmayı gerektiriyor. İşte bu nedenle bugün, özellikle düzensiz göçe ya da AB için güvenlik risklerine yol açması halinde, vizesiz seyahatin suiistimal edilmesine hızlı bir şekilde karşı koymamızı sağlayacak daha güçlü bir mekanizma öneriyoruz." diye konuştu. Brüksel, Avrupa Birliği'ne vizesiz erişim hakkı olan 60 ülkeden bazılarının düzensiz göçmenlerin 27 üyeli bloğa girmeleri için bir geçiş merkezi olarak kullanılmasından endişe ediyor. Avrupa Komisyonu'nun içişlerinden sorumlu üyesi Ylva Johansson da "Geçen yıl vizesiz ülkelerden gelen kişilerden yaklaşık 150 bin sığınma başvurusu aldı ki bu çok büyük bir rakam. Vizesiz seyahat elbette bu şekilde kullanılmamalı." dedi. AB'nin yürütme organı konumundaki AB Komisyonu, çarşamba günü, Doğu Akdeniz rotası üzerinden Avrupa'ya yolculuk yapan ve sayıları gün geçtikçe artan düzensiz göçmenlerle mücadele için güçlendirilmiş sınır yönetimi ve transit ve menşe ülkelerle güçlendirilmiş iş birliği dahil olmak üzere bir "eylem planı" açıkladı. Sıkılaştırılmış askıya alma uygulaması aynı zamanda üçüncü ülkeler tarafından AB'nin vize rejimini aşmanın bir yolu olarak sunulan (sözde) "yatırımcı vatandaşlık" planlarıyla mücadeleyi de amaçlıyor. Johansson, "AB ile vizesiz seyahat uygulamasına sahip olan ve Avrupa Birliği için güvenlik riski ya da potansiyel güvenlik riski taşıyan kişilere oldukça ucuza pasaport ve vatandaşlık satan ülkeler var." uyarısında bulundu. Komisyon Üyeleri Schinas ve Johansson, transit veya menşe ülkelere "güvenlik riski" teşkil eden düzensiz göçmenlerin hızlı bir şekilde geri gönderilmesinin önemli olduğunu anlattı. Schinas ve Johansson'un açıklamaları, Belçika'da ikamet eden ve ülkesine geri dönmesi emredilen Abdelsalem L.'nin Brüksel'de önceki gün gerçekleştirdiği silahlı saldırıda iki İsveç vatandaşını öldürmesinden sadece iki gün sonra geldi. Johansson, "İnsanları menşe ülkelerine geri gönderebilmek için çabalarımızı arttırmamız gerekiyor." dedi. Komisyon Üyesi Schinas ise "Anlamlı bir geri dönüş kültürü olmadan Avrupa Birliği'nde göç ve sığınma politikası olmaz. Avrupa

savaştan, zulümden ve ayrımcılıktan kaçanlar için her zaman bir sığınma yeri olmaya devam edecektir. Ancak Avrupa Birliği'nin koruması altında olmak için hiçbir nedeni olmayanlar bizimle kalamazlar." diye konuştu. Avrupa Birliği, haziran ayında da Batı Akdeniz ve Atlantik bölgesinden düzensiz çıkışların önlenmesi, menşe ülkelere dönüşlerin desteklenmesi ve yasal göçün teşvik edilmesi gibi unsurların yanı sıra özellikle havayollarının göçmen taşımacılığı için kötüye kullanımını engellemeyi içeren yeni bir plan sunmuştu. Johansson, açıklamasında, planın insan kaçakçılığıyla mücadele, sınır yönetimi, menşe ülkeye geri dönüş ve Avrupa iş gücü piyasasına erişim için yasal yolların bulunması olmak üzere 4 sütundan oluştuğunu duyurmuştu. Keza AB Komisyonu, AB'ye düzensiz göçü kolaylaştırmak için ticari ulaşım araçlarının kullanılmasına ilişkin de bir tedbir açıklamıştı. Yapılan açıklamada suç ağlarının, göçmenleri AB'ye yakın veya AB sınırındaki ülkelere getirmek için vizesiz politika rejimleri veya iş gücü göçü fırsatlarını kullanarak üçüncü ülkeler arasındaki ticari uçuşlardan faydalandığına dikkat çekilmişti.

Haber-5 (Euronews): Polonya'da 'Rusya ve göçmen' alarmı: Belarus sınırına 10 bin asker gönderilecek

Polonya Savunma Bakanlığı, Belarus sınırına 10 bin asker gönderileceğini açıkladı.

Polonya Savunma Bakanlığı, ülkenin Belarus ile doğu sınırına "caydırıcı" olarak 10 bin asker konuşlandırılacağını duyurdu. Savunma Bakanı Mariusz Blaszczak devlet radyosuna yaptığı açıklamada, "Bu operasyona yaklaşık 10 bin asker katılacak, bunların 4 bini sınır polisini desteklemek üzere doğrudan operasyonlara katılacak ve 6 bini de takviye olarak görev yapacak" ifadelerini kullandı. Bakanlık bir önceki gün 2 bin ilave askerin Belarus sınırını güçlendirmek üzere 15 gün içinde bölgeye gönderileceğini açıklamıştı. Bunların sınır bölgesinde halihazırda görev yapan 2 bin askere ek olarak görevlendirileceği bildirilmişti. NATO üyesi olan Polonya kısa bir süre önce Belarus'tan gelebilecek provokasyon tehdidi ve bu ülkede bulunan Rus paralı asker grubu Wagner'in yarattığı potansiyel tehlikeler konusunda uyarıda bulunmuştu. Varşova, Rusya ve Belarus'u bölgeyi istikrarsızlaştırmak üzere Avrupa Birliği'ne yeni bir göçmen akını düzenlemekle suçlamıştı. Leh yetkililere göre, yıl başından bu yana 19 bin göçmen Polonya sınırını geçmeye çalıştı. 2022'de bu sayının, tüm yıl için 16 bin olduğu bildirildi. Sadece geçtiğimiz temmuz ayında 4 binden fazla göçmenin Polonya sınırını geçme teşebbüsünde bulunduğu açıklandı.

Belarus, Polonya ve Litvanya sınırında askeri tatbikat yapıyor

Belarus, pazartesi günü Polonya ve Litvanya sınırı yakınlarında askeri tatbikat yapmaya başladı. Bölgede gerilim, Rus paralı asker grubu Wagner'in Belarus'a yerleşmesiyle tırmanmıştı. Wagner, Rusya'da başlattığı kısa süreli isyan sonrası yapılan bir anlaşma kapsamında savaşçılarını Belarus'a taşımıştı. NATO ülkeleri Polonya ve Litvanya, Wagner'in Rusya'nın müttefiki Belarus'a yerleşmesi sonrası sınır güvenliklerini güçlendirmek üzere önlemler almaya başladı. Rusya'ya ait Kaliningrad eksklavı ve Belarus ile sınırı olan her iki ülke de, Moskova ve Minsk'ten gelebilecek provokasyonlara karşı hazırlıklı olduklarını açıkladı. Polonya ağustos ayının başlarında iki Belarus helikopterinin hava sahasında kısa bir süre alçaktan uçtuğunu iddia etti. Belarus makamları helikopterlerinin Polonya'ya girdiğini reddetti. Belarus Savunma Bakanlığı pazartesi günü başlayan tatbikatların, "özel askeri operasyon" deneyimlerine dayandığını açıkladı. Bakanlık, tatbikatın "insansız hava araçlarının kullanımının yanı sıra tank ve motorlu tüfek birimlerinin, silahlı kuvvetlerin diğer kollarının birimleriyle yakın etkileşimini" içerdiğini bildirdi. Belarus, Wagner paralı asker grubunun ülkede birliklerine eğitim verdiğini öne sürüyor.

Haber-6 (Euronews): Ylva Johansson, hiçbir AB ülkesinin düzensiz göçle baş etme konusunda 'yalnız bırakılmayacağını' söyledi

Ylva Johansson, Avrupa Birliği'nin göç politikasındaki reformun, hiçbir ülkenin düzensiz varışlarla baş etme konusunda "yalnız bırakılmayacağı" anlamına geldiğini söylüyor. Johansson, üye ülkeler ve Avrupa Parlamentosu'nun, sığınmacıların kabulü ve yerlerine yerleştirilmesine ilişkin öngörülebilir, net kurallar öngören bütünsel bir revizyon olan Yeni Göç ve İltica Paktı üzerinde geçici bir anlaşmaya varmasının ardından Euronews'e konuştu. Beş yönlü girişim, hükümetlerin tek taraflı ve koordinesiz önlemler aldığı, sınırlarda genellikle kaotik ve rahatsız edici manzaralara yol açan geçici bir kriz tepkisi yarattığı, yıllar süren sert tartışmaların sayfasını çevirmeyi amaçlıyor. Anlaşma, bloğun güvenliği için hayati öneme sahip bir alanda kolektif karar alma mekanizması oluşturmayı amaçlayan AB kurumlarının liderleri tarafından "tarihi" olarak karşılandı. İnsani yardım kuruluşları bu uzlaşmayı hemen kınadı ve bunun iltica sürecini kötüleştirceği ve keyfi göz altıların normalleşmesi riskini doğuracağı uyarısında bulundu. Avrupa İçişleri Komiseri euronews'e şunları söyledi: "Pek çok açıdan, çoğunlukla da hepsinde, bu kadar geniş bir çoğunluk tarafından kabul edilen kapsamlı bir Avrupa göç ve iltica politikamız ilk kez oluyor." "Bu, sığınma başvurusu hakkını daha iyi koruduğumuz, sığınmacıların bireyleri ve yaşam koşullarını daha iyi koruduğumuz, insanları uzun süre belirsizlik içinde bırakmayan süreçleri daha hızlı gerçekleştireceğimiz anlamına gelecektir." "Aynı zamanda baskı altındaki hiçbir üye devletin yalnız bırakılmamasını sağlayacak zorunlu bir dayanışma mekanizmamız da olacak." Yeni Pakt'a ilişkin anlaşma, Johansson'un bizzat katıldığı, üç gün süren maraton görüşmelerin ardından Çarşamba sabahı hayata geçirildi. Değiştirilen metnin yürürlüğe girmesi için hâlâ Parlamento ve Konsey tarafından resmi olarak onaylanması gerekiyor. Kısa bir süre önce bu atılım ulaşılamaz görünüyordu. Yeni Pakt, Eylül 2020'deki sunumunun ardından yoğun eleştirilere ve şüpheciliğe maruz kaldı; Brüksel'deki pek çok kişi, mevzuatın başarıya ulaşıp ulaşmayacağını merak ediyordu. Ancak bu yılın başlarında başlayan ve giderek büyüyen yeni bir siyasi ivme, müzakerelerin hız kazanmasına ve başarılı bir sonuca varmasına olanak sağladı. Johansson, "Üye ülkeler arasında güveni yeniden inşa ettik. Çok daha fazla iş birliği ve çok daha fazla karşılıklı güven gördük" dedi. "Üye devletler, tek başına çalışmanın (ve) göç sorunuyla tek başına mücadele etmeye çalışmanın bir kaybet-kaybet durumu olduğunun farkındalar. Ancak birlikte yakın çalışıp birbirimizi desteklediğimizde, o zaman bir kazan-kazan durumu ortaya çıkar ve tüm üye devletler daha güçlü olur ve Bütün Avrupa Birliği daha güçlü olur." Yeni Pakt kapsamındaki en önemli yeniliklerden biri, hükümetlere göç akışlarını yönetmek için üç seçenek sunacak olan "zorunlu dayanışma" sistemidir: belirli sayıda sığınmacının yerini değiştirmek, yer değiştirmeyi reddettikleri her başvuru sahibi için katkı payı ödemek ve finansman sağlamak, tesisler ve teknik ekipman gibi alanlarda operasyonel destek sağlamak.

Geçici anlaşmada yılda 30.000 yer değiştirme hedefi öngörülüyor.

Johansson, sistemin "baskı altındaki" ülkelere, özellikle de İtalya, Yunanistan ve İspanya gibi ön saflarda yer alan ülkelere yardım edeceğini söyledi ve hiçbir zaman zorla yer değiştirmeyi dayatmayacağı konusunda ısrar etti. Ancak göçle mücadelenin yolunun Yeni Pakt'la bitmediğini de sözlerine ekledi. Birliğin, Akdeniz'deki insan kaçakçılığıyla mücadele etmek ve üçüncü ülkelerin başvuruları reddedilen sığınmacıları geri almasını sağlamak için hâlâ daha fazlasını yapması gerekiyor. Bu yılın üçüncü çeyreğinde 107.000'den fazla AB üyesi olmayan vatandaşın ülkeyi terk etmesi istendi ancak yalnızca 27.000'i başarıyla geri döndü. Johansson, "Bu tehlikeli yolculukların ilk etapta gerçekleşmesini önlemek için güzergahlar boyunca menşe ülkeler ve geçiş ülkeleri ile çalışmamız gerekiyor." dedi. "Sonra eklemek isterim ki, Avrupa Birliği'ne gelmek için yasal yolları hızlandırmamız gerekiyor. Yaşlanan bir toplumuz. Göçmenlere de ihtiyacımız var ama onların düzenli ve güvenli bir şekilde gelmeleri gerekiyor."

Haber-7 (Euronews): Von der Leyen, Moritanya ile 210 milyon Avroluk göç anlaşması yapma sözü verdi

Başkan Ursula von der Leyen Perşembe günü yaptığı açıklamada, Avrupa Komisyonu'nun Moritanya'nın göçmen akışını yönetmesine ve insan kaçakçılarına karşı önlem almasına destek olmak için 210 milyon Euro'dan fazla taze para sözü vereceğini söyledi. Moritanya'nın başkenti Nouakchott'a yaptığı ziyarette konuşan Von der Leyen, Moritanya Devlet Başkanı Mohamed Ould Ghazouani ile göç yönetimi konusunda bu baharda tamamlanması gereken "ortak bir yol haritası" üzerinde görüştüğünü söyledi. Brüksel'in, Batı Afrika ülkesinin göçün temel nedenleriyle mücadele etmesine, mültecilere insani yardım sağlamasına ve insan kaçakçılarına karşı baskı yapmasına yardımcı olmak için yıl sonundan önce "210 milyon Euro'dan fazla" bir mali destek sağlayacağını öngörüyor. Von der Leyen, anlaşmanın Moritanya'nın gençliğine yönelik fırsatları da artıracığını söyledi. "Bölgedeki güvensizlik ve ekonomik fırsatların olmayışı birçok insanı göç etmeye itiyor. Bu göç onları genellikle ilk önce Moritanya'ya getiriyor." diyen Von der Leyen, Moritanya'nın 2021'den bu yana şiddetin yaygın olduğu komşu Mali'den yaklaşık 150.000 mülteciye ev sahipliği yapmasından övgüyle söz etti. "Bu göç, birçok insanın kaçakçıların alaycı tuzaklarına düşmesine neden oluyor ve hayatlarını tehlikeye atıyor." Von der Leyen ve İspanya Başbakanı Pedro Sánchez, birliğin ortak ülkelerdeki yeşil ve dijital projeleri finanse etmeye yönelik 300 milyar Euro'luk 'Küresel Ağ Geçidi' yatırım programının bir parçası olan yeşil hidrojen projelerine AB yatırımlarını başlatmak için Moritanya'yı ortaklaşa ziyaret etti. Bu, Afrika'nın batı kıyısından İspanya'nın Kanarya Adaları'na küçük teknelerle tehlikeli yolculuğa çıkmak üzere Moritanya'dan geçiş yapan insan sayısında bir artış olduğu bir dönemde geldi. İspanya içişleri bakanlığı, yalnızca Ocak ayında 7.270 göçmeni taşıyan 110 teknenin adaların kıyılarına ulaştığını tahmin ediyor; bunların %80'inden fazlası Moritanya'dan. Sivil toplum kuruluşu Caminando Fronteras'a göre geçen yıl yaklaşık 6.000 göçmen Kanarya Adaları'na ulaşmaya çalışırken hayatını kaybetti. Sánchez, "Göç ortaklığı ve diyalogu başlatmaya yönelik yaklaşan Ortak Deklarasyon benim görüşüme göre temel olacaktır" dedi. Von der Leyen'in taahhüdü, kaçakçılıkla mücadele etmek, sınır yönetimini hızlandırmak ve başvuruları reddedilen sığınmacıların geri dönüşünü hızlandırmak için 105 milyon Euro tahsis eden geçen yıl Temmuz ayında Tunus'la yapılan benzer bir anlaşmanın ardından geldi. Anlaşma, AB milletvekilleri ve insan hakları savunucuları tarafından, Tunuslu yetkililerin Sahra altı göçmenlere yönelik yasa dışı geri itmeler, ırksal nefret ve insan hakları ihlalleri de dahil olmak üzere kötü niyetli muamelesine ilişkin artan kanıtları tanımadıkları için eleştirildi. Avrupa Ombudsmanı anlaşmanın insan hakları güvenceleri konusunda açıklama istedi. Avrupa Komisyonu sözcüsü Perşembe günü yaptığı açıklamada, gözlemcinin AB yönetimine endişelerine yanıt vermesi için 29 Şubat'a kadar süre verdiğini söyledi. Von der Leyen, Tunus anlaşmasının, Avrupa'ya düzensiz çıkışların arttığı üçüncü ülkelerle yapılacak benzer anlaşmalar için bir plan görevi göreceğini defalarca söyledi.

Sahel'in durumu "çok riskli"

Sahel bölgesindeki kronik istikrarsızlığın oluşturduğu tehdidin farkında olan Von der Leyen, ayrıca 22 milyon Avroluk ekstra güvenlik desteği sözü vererek bloğun toplamını bu yıl 40 milyon Avroya çıkardı. Von der Leyen, "Sahel'deki durum çok istikrarsız ve Moritanya bölgede istikrar açısından çok önemli bir rol oynuyor" dedi. Nakit, üst düzey askeri görevlilerin eğitimini destekleyecek, Mali ile doğu sınırındaki N'Bekeit askeri kampını güçlendirecek ve terörizmle mücadele için ek bir tabur donatacak. Son yıllarda askeri darbeler Burkina Faso, Mali, Gine ve son zamanlarda bölgenin demokrasinin son kalelerinden biri olarak görülen Nijer hükümetlerini başarıyla devirdi. Bu durum, terörist hareketlerin bölge genelinde yayılmasına, özellikle de Moritanya'nın komşusu Mali'nin parçalanmasına neden oldu. Terörist isyanların sarmallaşması ve Fransa'nın Mali gibi ülkelerdeki popülaritesinin azalması, AB'nin bölgedeki bir ortak olarak güvenilirliği konusunda şüphe uyandırdı. İstikrarsızlığın Avrupa'ya

göç üzerinde de etkileri var. Nijer askeri cuntasının Avrupa'ya göçmen akışını engellemek için tasarlanan bir yasayı yürürlükten kaldırma yönündeki yakın tarihli kararı, Brüksel'i de göçmen akışına karşı alarma geçirdi.

Haber-8 (European Commission): Komisyon, Parlamento ve Konseyin Yeni Göç ve İltica Paktı konusunda kaydettiği büyük ilerlemeyi memnuniyetle karşılamaktadır

Bugün Avrupa Parlamentosu ile Göç ve İltica Paktı Konseyi arasında varılan siyasi anlaşma, AB'de göçün yönetilmesine yönelik ortak bir sisteme yönelik büyük bir atılım teşkil ediyor.

Anlaşma, Paktın beş temel önerisini kapsıyor:

- **Tarama Yönetmeliği:** AB üyesi olmayan vatandaşların varışlarında kimliklerinin belirlenmesine ilişkin tek tip kuralların oluşturulması, böylece Schengen bölgesi içindeki güvenliğin artırılması.
- **Eurodac Düzenlemesi:** Yetkisiz hareketleri tespit etmek için daha doğru ve eksiksiz veriler toplayan ortak bir veri tabanının geliştirilmesi.
- **İltica Prosedürleri Yönetmeliği:** iltica, geri dönüş ve sınır prosedürlerinin daha hızlı ve etkili hale getirilmesi.
- **İltica Göçü Yönetimi Yönetmeliği:** sığınma başvurularının büyük çoğunluğundan birkaç ülkenin sorumlu olduğu mevcut sistemi dengelemek için Üye Devletler arasında yeni bir dayanışma mekanizması oluşturulması ve sığınma başvurularının sorumluluğuna ilişkin net kurallar oluşturulması.
- **Kriz ve Mücbir Sebep Tüzüğü:** AB'nin gelecekte göçmenlerin araçsallaştırılması da dahil olmak üzere kriz durumlarıyla yüzleşmeye hazırlıklı olmasını sağlamak.

Bu teklifler Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından resmi olarak kabul edildiğinde, Yeni Göç ve İltica Paktı'nın temelleri yerine oturmuş olacak. Komisyon, göç yönetimine uzun vadeli ve sürdürülebilir çözümler bulmak amacıyla Eylül 2020'de Yeni Göç ve İltica Paktı'nı sundu. Pakt, göçün etkin ve adil bir şekilde yönetilmesine yönelik kapsamlı bir yaklaşımla Üye Devletler arasındaki dayanışma ve sorumluluğu dengeleyen bir yasal çerçeve oluşturacaktır. Başkan Ursula von der Leyen şunları söyledi: "Avrupa güçlü bir topluluktur ve büyük zorluklara büyük cevaplar bulma kapasitesine sahiptir. Parlamento ve Konsey tarafından Yeni Göç ve İltica Paktı'nın temel unsurları konusunda zamanında varılan siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılıyorum. Amacımız şuydu: AB'de göçü birlikte yönetmek için adil ve pragmatik bir yaklaşım bulmak, Avrupa'nın göçü yönetecek araçlara sahip olmasını sağlamak açısından çok önemli bir adımdır." Bugün varılan anlaşma, göçü adil ve düzenli bir şekilde yönetme taahhüdünü yansıtıyor ve Birliğin ve Üye Devletlerinin geçici çözümlerden uzun vadeli ve sürdürülebilir çözümlere geçmesine olanak tanıyor. Bu yeni kurallar tamamen uygulanabilir hale gelinceye kadar Komisyon, Avrupa Parlamentosu ve Konsey ile çalışmaya devam etmeye hazırdır. Bu yasama yetkisinin sonuna kadar Pakt'ın tüm dosyalarında kabul edilmesinin sağlanmasının kapsamı açıktır.

Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen:

Avrupa güçlü bir topluluktur ve büyük zorluklara harika yanıtlar bulma kapasitesine sahiptir. Yeni Göç ve İltica Paktı'nın temel unsurları konusunda Parlamento ve Konsey tarafından zamanında varılan siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılıyorum. Amacımız, AB'de göçü birlikte yönetmek için adil ve pragmatik bir yaklaşım bulmaktır. Bu, Avrupa'nın göçü yönetecek araçlara sahip olmasını sağlamak açısından çok önemli bir adımdır.

Margaritis Schinas, Avrupalı Yaşam Tarzımızı Tanıtmaktan Sorumlu Başkan Yardımcısı:

Bugünkü tarihi anlaşıma, Avrupa'nın vatandaşlar için en önemli konulara çözümler sunabildiğinin gurur verici bir kanıtıdır. Pakt, göçü öngörülebilir ve daha etkili bir şekilde yönetmek için bir dizi mantıklı ve vazgeçilmez önlemden oluşuyor. Tüm bu önlemler AB üzerindeki baskıyı azaltacak ve can kayıplarını önleyecektir.

Ylva Johansson, İşçilerinden Sorumlu Komisyon Üyesi:

Pakt'ta bugünkü atılım, en karmaşık konularda bile birlikte ilerlemeye ve değerlerimize sadık kalmaya olan bağlılığımızı gösteriyor. Göçü düzenli bir şekilde yönetmemiz gerekiyor, bunu da Avrupalı bir şekilde yapmamız gerekiyor. Kazananlar ve kaybedenler meselesi değil. Göçü insani bir şekilde yönetmek için ortak bir yaklaşım üzerinde anlaşarak hepimiz kazanacağız.”

Haber-9 (European Commission): Avrupa Komisyonu ve Yüksek Temsilcinin Uluslararası Göçmenler Günü'ne ilişkin ortak açıklaması

Avrupa Komisyonu ve Yüksek Temsilci, Uluslararası Göçmenler Günü münasebetiyle aşağıdaki açıklamayı yayınladı:

" Bugün dünya çapında tahminen 281 milyon insan kendi ülkesinin dışında yaşamakta, kendi ülkesinin dışında yaşamayı, çalışmayı ve eğitim almayı seçmektedir. Göç insanlık kadar eskidir. İnsanlık tarihinin ayrılmaz bir parçası olan göç, değişmeyen bir olgudur. Göçmen işçiler Kendi ülkelerinin ekonomilerinin yanı sıra, varış ülkelerinin refahına ve kültürel çeşitliliğine de katkıda bulunurlar. Avrupa Birliği, düzensiz göçü hafifletmek ve azaltmak için güvenli ve yasal yolların oluşturulmasına büyük öncelik vermektedir. Göçmenlerin toplumlarımıza kattığı zenginleştirici role ve katkıya değer veriyoruz ve onların haklarının ve güvenliklerinin korunmasını güçlendirmeye kararlıyız. Avrupa Birliği aynı zamanda insanların Avrupa'da çalışmaya ve eğitim görmeye gelmeleri için daha fazla yasal fırsat yaratmak amacıyla dünyanın dört bir yanındaki ülkelerle iş birliğini de artırıyor. Aynı zamanda, yoksulluk ve fırsat eksikliği, kötü yönetim, çatışmalar, iklim değişikliği ve doğal afetler nedeniyle yerinden edilme ve göç hareketleri de rekor sayılara ulaşıyor. BMMYK, 2024 yılında zorla yerinden edilecek kişinin sayısının 130 milyondan fazla olacağını öngörüyor. Savunmasız göçmen ve mültecilerin korunması sağlanmalı ve düzensiz göç ile yerinden edilmenin temel nedenleri ele alınmalıdır. Suç ağlarının insanların çaresizliği üzerinden büyümesine izin vermemeliyiz. Avrupa Birliği, göçmen kaçakçılığına karşı yeni kurulan Küresel İttifak'ta, dünyanın dört bir yanındaki ortaklarıyla birlikte, hareket halindeki insanları sömüren ve hayatlarını tehlikeye atan suç kaçakçılığı ağlarına karşı kararlı adımlar atma sözü verdi. Göçü yönetmek için uzun vadeli ve sürdürülebilir çözümler gereklidir. Bu amaçla üzerinde çalışmaları devam eden Göç ve İltica Paktı, dayanışma ve sorumluluk arasında denge sağlayarak göçün adil ve etkili bir şekilde yönetilmesine yönelik kapsamlı bir yaklaşım ortaya koyuyor."

Haber-10 (European Commission): Bulgaristan ve Romanya, hava ve deniz sınırlarından başlayarak Schengen bölgesine katılacak: Komisyon, Konsey'in dönüm noktası niteliğindeki kararını memnuniyetle karşılamaktadır

Komisyon, Mart 2024 itibarıyla hava ve deniz sınırlarındaki kontrollerin kaldırılmasıyla başlayarak, Romanya ve Bulgaristan'ın Schengen bölgesine kabul edilmesi yönünde Konseyin bugün aldığı oybirliğiyle alınan kararı memnuniyetle karşılıyor. Katılımları seyahat, ticaret ve turizmi artıracak ve iç pazarı daha da güçlendirecek. Kara sınırlarındaki kontrollerin kaldırılmasına yönelik yeni bir karara ilişkin tartışmalar 2024'te devam edecek. Genişletilmiş bir Schengen bölgesi, AB'yi bir Birlik olarak hem içeride hem de küresel sahnede daha güçlü hale

getirecek. Başkan von der Leyen şunları söyledi: “Bugün Bulgaristan ve Romanya için tarihi bir an. Ve Rumen ve Bulgar vatandaşları için büyük bir gurur günü. Mart ayından itibaren sınır kontrolü olmadan iç deniz ve hava sınırlarını serbestçe geçebilecekler. Bu, her iki ülke ve bir bütün olarak Schengen bölgesi için ileriye doğru atılmış büyük bir adımdır. Bulgaristan ve Romanya'yı tebrik ederiz: Bu büyük başarı sizin sıkı çalışmanız, kararlılığınız ve azminiz sayesinde mümkün oldu. Sizin sayenizde Schengen bölgesi tüm AB vatandaşlarının yararına olacak şekilde daha da güçlenecek.” Bulgaristan ve Romanya Schengen bölgesine katılmaya hazır. Komisyon, ilk olarak 2011 yılında hem Bulgaristan hem de Romanya'nın iç sınır kontrolleri olmadan Schengen bölgesinin bir parçası olmaya hazır olduklarını doğruladı. O tarihten bu yana Bulgaristan ve Romanya, Schengen üyesi olma koşullarını yerine getirdiklerini göstermeye devam etti. Bu durum, 2022 ve 2023 yıllarında Bulgaristan ve Romanya'nın dış sınırlarında gerçekleştirilen üç araştırma misyonuyla da doğrulandı. Komisyon ayrıca dış sınır yönetimini güçlendirmek, komşu ülkelerle iş birliğini güçlendirmek ve hızlı sığınma ve geri dönüş sağlamak amacıyla Mart 2023'te Romanya ve Bulgaristan ile pilot projeler ve prosedürler başlattı. Schengen bölgesi de Bulgaristan ve Romanya'yı kabul etmeye hazır. Son on yılda AB, bölgeyi iç sınır kontrolleri olmadan koruyan mimariyi güçlendirmek için çalıştı. AB'nin güvenlik tehditlerine karşı güçlü kalmasını sağlamak amacıyla güvenlik, polis ve yargı iş birliği alanında bir dizi tedbir uygulamaya konuldu. Schengen bölgesi artık yeni bir yönetim modeli, yeni bir değerlendirme mekanizması ve yıllık raporlama ve izleme döngüsüyle de desteklenmektedir. Son yıllarda gösterilen ortak çabalar Schengen'i daha güçlü ve daha dirençli hale getirdi. Schengen bölgesinin bu dokuzuncu genişlemesi, Schengen'in temelini oluşturan Üye Devletler arasındaki karşılıklı güven ve birliği hem teyit ediyor hem de güçlendiriyor ve bu önemli projenin ilerlemesine yardımcı olacak. Ortak dış sınırlarımızın güçlendirilmiş koruması ve etkili polis iş birliği yoluyla Birliği daha güçlü hale getirecek; sınırlarda kaybedilen zamanı ortadan kaldırarak ve insanlar ile iş bağlantılarını kolaylaştırarak daha müreffeh ve iç sınır kontrolleri olmaksızın dünyanın en büyük ortak alanını önemli ölçüde genişleterek daha çekici hale getirecek.

Sonraki adımlar

Kara sınırlarında kişilere yönelik kontrollerin olası bir şekilde kaldırılmasına ilişkin tarih konusundaki tartışmalar 2024 yılında devam edecek olup, Konsey'in bu konuda makul bir süre içinde karar alması bekleniyor. Birliğin dış sınırlarının korunmasında Bulgaristan ve Romanya'ya yardımcı olmak amacıyla önemli miktarda mali destek ve Frontex yardımı sağlanmaya devam edilecektir. Aynı zamanda Bulgaristan ve Romanya'nın dış sınırlarda geliştirdiği pilot projelerin de etkili olduğu görüldü ve daha yapısal düzenlemelere dönüştürülmesi gerekiyor.

Arka plan

Avrupa'nın Schengen serbest dolaşım bölgesi, Avrupa'nın en büyük başarılarından biri ve AB vatandaşlarının en çok değer verdiği alanlardan biri. 1985 yılında beş Üye Devlet (Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) arasında hükümetler-arası bir proje olarak başlayan proje, yavaş yavaş yedi genişleme aşamasını kapsayacak şekilde genişleyerek bugün dünyanın en büyük serbest dolaşım alanı haline geldi. İç sınırların kaldırılmasının faydaları bugün de 1985'te olduğu kadar ikna edici olmaya devam ediyor. Schengen bölgesi 27 ülkeyi kapsıyor ve 4 milyon kilometrekarelik bir alanı kapsıyor ve yaklaşık 420 milyonluk bir nüfusa sahip. Romanya ve Bulgaristan ile birlikte Schengen bölgesi 4,5 milyon kilometre kareye ve 450 milyon nüfusa ulaşacak. Schengen bölgesi AB'nin yasal çerçevesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Anlaşmalara göre, AB'nin tüm AB Üye Devletlerinin, hazır olduklarında Schengen bölgesinin tam üyesi olmaları gerekiyor. Bu hem bir hak hem de bir yükümlülüktür. Hem Bulgaristan hem de Romanya'nın uygulama konusunda örnek bir geçmişi olduğu kanıtlanmıştır. Romanya ve Bulgaristan ile Schengen daha da güçleniyor. 2022'de Bulgaristan ve Romanya'da

gönüllü bilgi toplama misyonları ve 2023'te Bulgaristan'da düzenlenen son misyon, onların hazırlıklı olma durumunu daha da güçlendirdi.

Margaritis Schinas, Avrupalı Yaşam Tarzımızı Tanıtmaktan Sorumlu Başkan Yardımcısı:

Konseyin bugün aldığı tarihi karar, AB'nin amaç ve ruhunun birliğinin güçlü bir kanıtıdır. Romanya ve Bulgaristan'ın katılımı Schengen'i daha güçlü hale getirecek; Avrupa yaşam tarzımızın sembolü olan bu 'taç mücevheri' iç pazarın, ekonomilerimizin ve dünyanın her yerindeki Avrupalı vatandaşların yararına güçlendirecek. Buraya gelmek için yaptığımız tüm sıkı çalışmalardan dolayı her iki ülkeyi de tüm kalbimle kutluyorum; bu sizin başarınızdır ve bu sadece hak edilmiş değil aynı zamanda gecikmiş bir başarıdır. Ve ileriye giden yolun her adımını birlikte yürümeye devam edeceğiz.

Ylva Johansson, İçişlerinden Sorumlu Komisyon Üyesi:

Üye Devletlerin Romanya ve Bulgaristan'ı Schengen bölgesine davet etme konusunda oybirliğiyle aldıkları kararı memnuniyetle karşılıyorum. Bu dönüm noktası niteliğindeki Konsey kararı, 13 yıllık çıkmazın ardından geldi ve siyasi kararlılığın ve kararlılığın sonucudur. Bu, vatandaşların ve işletmelerin hava ve denizde serbest dolaşım haklarından tam olarak yararlanmasına olanak tanıyacak çok önemli bir adımdır. Gelecek yıl Konsey'in kara sınırlarındaki kontrollerin kaldırılması konusunda da aynı şekilde karar verebilecek konumda olduğundan eminim. Avrupa için bu önemli süreci aktif olarak desteklemeye devam edeceğim.

Haber-11 (European Commission): Başkan von der Leyen'in Göç ve İltica Paktı hakkındaki siyasi anlaşmaya ilişkin açıklaması

Bugün Avrupa Parlamentosu ve Konsey, Göç ve İltica Paktı konusunda uzun zamandır beklenen siyasi anlaşmaya vardı. Öncelikle, Başkan Yardımcısı Schinas ve Komisyon Üyesi Johansson'a, bu anlaşmaya aracılık etme konusundaki yorulmak bilmez çabaları ve sıkı çalışmaları için teşekkür etmek istiyorum. Göç, Avrupa çapında çözümler gerektiren bir Avrupa sorunudur. Her yıl yüzbinlerce düzensiz göçmen sınırlarımıza ulaşmak için tehlikeli yolculuklara çıkıyor. Çoğu zaman, sahte güvenli geçiş vaatleriyle onları kandıran ve onlardan zorla para alan suçluların, kaçakçıların ve tacirlerin kurbanı oluyorlar. Dış sınırlarımızdaki Üye Devletlerin yasa dışı göçü yönetmesi gerekiyor; çoğu zaman sınır korumalarına meydan okuyor. Görev sürem başında AB'de göçün yönetilmesine yönelik ortak bir sistem kurma taahhüdünde bulundum. Bu Göç ve İltica Paktı, Avrupa'nın bu sorununa Avrupa'nın etkili bir tepki vermesini sağlayacaktır. Bu, kimin AB'ye gelip kimin kalacağına kaçakçıların değil Avrupalıların karar vereceği anlamına geliyor. Bu, ihtiyacı olanların korunması anlamına gelir. Bu Pakt aynı zamanda Üye Devletlerin çabayı sorumlu bir şekilde paylaşmalarını, dış sınırlarımızı korurken AB'ye yasa dışı göçü önleyenlerle dayanışma göstermelerini de sağlayacaktır. Ayrıca, AB'ye ve Üye Devletlere, Üye Devletlerin çok sayıda yasa dışı girişle veya düşman ülkelerin kasıtlı olarak AB'yi veya Üye Devletlerini istikrarsızlaştırmaya çalıştıkları araçsallaştırmayla karşı karşıya kaldıkları kriz durumlarında hızlı tepki verme araçları verecektir. Pakt'ın yanı sıra Komisyon, Üye Devletleri acil zorluklarla başa çıkmak için somut, operasyonel önlemler yoluyla desteklemektedir. Akdeniz, Balkanlar veya Atlantik üzerinden yasa dışı göçle mücadele için somut eylem planlarını hayata geçiriyoruz. Kaçakçılarla ve insan tacirleriyle mücadele etmek ve AB'de kalma hakkı olmayan göçmenlerin menşe ülkelerine etkili bir şekilde geri dönmelerini sağlamak için menşe ve geçiş ülkeleri ile ortaklıklar kuruyoruz. Yasa dışı göçün etkin yönetiminin anahtarı bu iki sütun arasındaki etkileşimde yatmaktadır. Göç ve İltica Paktı'nın sunduğu güçlü ve etkili bir yasal çerçeve. Sınırlarımızı daha fazla korumaya, kaçakçıların

operasyonlarını aksatmaya ve yok etmeye ve üçüncü ülkelerle karşılıklı yarar sağlayan ortaklıklar üzerinde çalışmaya yönelik hedefli eylem.

Haber-12 (European Commission): Frontex Yönetmeliğinin ilk değerlendirmesi, zorluklara rağmen genel olarak olumlu değerlendirme içermektedir

2 Şubat'ta Komisyon, Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Tüzüğü'nün (Frontex Tüzüğü) değerlendirmesini, bunun uygulanmasını desteklemek için bir Eylem Planı ile birlikte kabul etti. Yasal bir zorunluluk olan Frontex düzenlemesinin bu ilk değerlendirmesiyle Komisyon, Frontex'in etkisini, etkinliğini ve verimliliğini değerlendirdi. AB'nin ortak dış sınırlarının sağlam ve etkili bir şekilde yönetilmesinin sağlanması, Avrupa entegre sınır yönetimi konseptine uygun olarak bu Komisyonun temel önceliklerinden biri olmuştur. Frontex, Üye Devletlerin dış sınırları yönetmesi ve göçle ilgili zorlukları temel haklarla tam uyum içinde ele alması konusunda destekleyerek bu çabada belirleyici bir rol oynuyor.

I. Değerlendirmenin ana bulguları

Değerlendirmede, COVID-19 salgını, göçün araçsallaştırılması ve Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırganlık savaşı gibi önemli zorluklara rağmen Frontex'in, AB'nin dış sınırlarının yönetiminin temel haklara tam uyum sağlayacak şekilde güçlendirilmesi.

Operasyonel destek: Ajans, 2019'dan bu yana Üye Devletlere verdiği operasyonel desteği artırdı ve bu faaliyetlerin Üye Devletler için açık bir katma değeri var. Frontex, arama ve kurtarma operasyonlarının desteklenmesinde teknik ve operasyonel yardım da dahil olmak üzere, ortak operasyonlar ve hızlı sınır müdahaleleri yoluyla Üye Devletlere kapsamlı yardım sağlamaktadır.

Daimi Birlik: Daimi Birlik, Frontex'e Üye Devletlere dış sınırları koruma, sınır ötesi suçlarla (göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, terörizm ve hibrit tehditler dahil) mücadele etme çabalarında ve kayda değer ölçüde destek sağlamak için benzersiz bir araç sağlıyor. Düzensiz göçmenlerin etkili ve sürdürülebilir geri dönüşünü hızlandırmak. Daimi Kolordu'nun kurulması ve konuşlandırılması, 2027 yılına kadar 10.000 üyeye ulaşacak şekilde kademeli olarak gerçekleştiriliyor.

Geri Dönüş: Güçlendirilmiş yetki alanıyla Ajans, Üye Devletleri geri dönüş önlemlerini uygulama konusunda daha iyi destekliyor ve yeniden entegrasyon alanındaki faaliyetlerini artırıyor. Değerlendirme dönemi boyunca Ajans, bu alanda Üye Devletlere operasyonel destek önerme konusunda giderek daha proaktif hale geldi.

Ortak ülkelerle iş birliği: Ortak ülkelerle iş birlikleri de giderek artıyor. Frontex, 2022'de operasyonel alanını genişleterek ve operasyonel kapasitesini güçlendirerek ortak ülkelerdeki katılımını güçlendirdi. Ekim 2023 itibarıyla Frontex'in sekiz üçüncü ülkede on ortak operasyonda görevlendirilmiş yaklaşık 600 personeli vardı.

Temel haklar: Frontex, tüm faaliyetlerinde temel haklara saygı gösterilmesini sağlayan güçlü bir temel haklar çerçevesi tarafından yönetilmektedir. Frontex, 2021'den beri ortak faaliyetler sırasında temel haklara saygı gösterilmesini, korunmasını ve geliştirilmesini geliştirmek için kendi iç kurallarını aktif olarak geliştirmektedir. Ayrıca temel haklar gözlemcileri Frontex'in sınır muhafızlarına tüm görevlerinde eşlik ediyor.

Değerlendirme ayrıca daha fazla iyileştirmenin gerekli olduğu alanları da belirledi. Örneğin değerlendirme, Ajansın, Daimi Birlik de dahil olmak üzere yeni organizasyonel yapısının tam olarak uygulanmasının önemini vurguladı; böylece, etkili dış sınır kontrolü sağlama ve Üye Devletlere bu görevde yardımcı olma yönündeki temel

görevini yerine getirebilir. Ayrıca, Ajansın sınır yönetimi ve geri dönüş alanındaki varlıklar ve personel gibi yeteneklerine ilişkin planların oluşturulmasında da gecikmeler tespit edildi. Son olarak değerlendirme, Frontex'in geri dönüşle ilgili faaliyetleri için daha fazla stratejik rehberliğe ihtiyaç olduğu sonucuna da varmıştır.

II. Eylem Planı ve öneriler

Belirlenen zorlukları azaltmak ve ele almak için Komisyon ayrıca, Ajans, Yönetim Kurulu, Üye Devletler ve Komisyon tarafından uygulanacak bir dizi tavsiyeyle birlikte Frontex Tüzüğü'nün uygulanmasını destekleyecek bir eylem planı da önerdi. Eylem Planı 9 ana alana odaklanıyor:

- Ajansın yönetim ve organizasyon yapısı;
- Operasyonlar;
- İadeler;
- Durumsal farkındalık;
- Entegre sınır yönetimi;
- Yetenek geliştirme;
- Acenteler ve üçüncü ülkelerle iş birliği;
- Temel haklar ve
- Veri koruması.

III. Sonraki adımlar

Komisyon, Eylem Planının uygulanmasını yakından takip edecek ve gelecekte gerekebilecek mevzuat niteliğindeki de dahil olmak üzere her türlü düzenlemeyi teklif edebilecektir.

Komisyon, belirlenen eksiklikleri gidermek ve eylem planının uygulanmasını yakından izlemek için Üye Devletler ve Ajans ile birlikte çalışacak.

Arka plan

12 Eylül 2018'de Komisyon, uzun vadeli göç politikasını geliştirmeyi amaçlayan girişimlerin bir parçası olarak Avrupa Sınır ve Sahil Güvenliğine ilişkin yeni bir Yönetmelik teklifi sundu. Komisyonun her dört yılda bir Frontex'in etkililiği ve verimliliğine ilişkin değerlendirmeler yapması ve bulgularını Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Frontex Yönetim Kurulu'na sunması gerekecek.

Ylva Johansson, İçişlerinden Sorumlu Komisyon Üyesi:

AB'nin en büyük ajansı Frontex, kritik öneme sahip bir görevi yerine getiriyor. Misyonu, Üye Devletlerin ortak Avrupa dış sınırlarını korumalarına yardımcı olmak, geri dönüşleri desteklemek ve bunu yaparken temel hakları desteklemektir. Bu değerlendirme Frontex'in, Üye Devletlerin ortak AB dış sınırlarını koruma konusunda desteklenmesinde oynadığı kritik rolü doğruluyor ve aynı zamanda ajansın verimliliğini, şeffaflığını ve dayanıklılığını daha da güçlendirmek için atmamız gereken adımları da belirliyor.

Haber-13 (European Commission): Komisyon, daha dayanıklı bir Schengen bölgesi için yeni kurallara ilişkin siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılamaktadır

Komisyon, Avrupa Parlamentosu ile Konsey arasında Schengen Sınırlar Kanunu'na ilişkin yeni kurallara ilişkin bugün varılan siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılamaktadır. Bu Yönetmelik, AB dış sınırlarındaki zorlukların yanı sıra sınır ötesi sağlık ve güvenlik tehditleriyle başa çıkmak için AB koordinasyonunu güçlendirecektir. Schengen bölgesi son yıllarda COVID-19 salgınından terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve organize suç gibi güvenlik tehditlerine ve düzensiz göçe kadar çeşitli zorluklarla karşı karşıya kaldı. Bu tür

gelişmeler güncellenmiş bir Schengen kural kitabını gerektiriyor. Komisyon, Aralık 2021'de Schengen Sınır Kanunu'nun güncellenmesini ve revize edilmesini önerdi. Reformun amacı, Schengen bölgesinin hem dış hem de iç sınırlarda düzgün işleyişini sağlamak için gerekli araç yelpazesini tamamlamaktır.

Bugünkü anlaşma, Schengen Sınırlar Kanunu'nun güçlendirilmesine yönelik aşağıdaki önlemleri içeriyor:

- Göçmenlerin araçsallaştırılmasına yönelik sınır önlemleriyle birlikte daha güçlü dış sınırlar.
- İç sınır kontrollerine alternatif olarak sınır bölgelerinde sınır ötesi polis iş birliğinin kullanılmasına yönelik güçlendirilmiş çerçeve.
- Son çare tedbiri olarak iç sınır kontrollerinin, tanımlanmış zaman sınırları ve artırılmış güvenlik önlemleri ile yapılandırılmış bir sistem içerisinde olası yeniden uygulamaya konulması için gözden geçirilmiş bir çerçeve.
- Üye Devletlere AB içindeki ikincil hareketlerle başa çıkmada yardımcı olmak amacıyla düzensiz göçmenler için yeni transfer prosedürü.
- AB vatandaşı olmayanların seyahatini sınırlamaya yönelik ortak ve basitleştirilmiş kurallarla, büyük sağlık acil durumları sırasında AB'nin dış sınırlarında üçüncü ülke vatandaşlarına yönelik seyahat kısıtlamaları.

Sonraki adımlar

Tüzüğün artık resmi olarak Avrupa Parlamentosu ve Konsey tarafından kabul edilmesi gerekiyor. Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanmasını takip eden yirminci günde yürürlüğe girecektir.

Arka plan

Schengen, dünyadaki sınırsız seyahatin en büyük alanıdır. Her yıl yüz milyonlarca insan AB'nin dış sınırlarını güvenli ve sorunsuz bir şekilde geçerek AB'yi dünyanın en misafirperver destinasyonu haline getiriyor. Schengen bölgesi 27 ülkeyi kapsıyor ve 4 milyon kilometre karelik bir alanı kapsıyor ve 420 milyondan fazla nüfusu var. Romanya ve Bulgaristan ile birlikte 31 Mart 2024 itibarıyla Schengen bölgesi 4,5 milyon kilometre kareye ve 450 milyon nüfusa ulaşacak. Schengen'in ciddi tehditlere karşı direncini artırmaya ve Schengen kurallarını gelişen zorluklara uyarlamaya açık bir ihtiyaç var. Bu nedenle Komisyon, Yeni Göç ve İltica Paktı'nın yanı sıra tam işleyen ve dirençli bir Schengen bölgesine yönelik Haziran 2021 Stratejisinde Schengen Sınırlar Kanunu'nun revize edilmesini önereceğini duyurdu. Aralık 2021'de Komisyon, Schengen Sınır Yasası'nın revizyonu da dahil olmak üzere Schengen bölgesinin dayanıklılığını güçlendirmek için güncellenmiş kuralları sundu.

Margaritis Schinas, Avrupalı Yaşam Tarzımızı Tanıtmaktan Sorumlu Başkan Yardımcısı:

Schengen'in geleceği, bu temel özgürlüğü ve ekonomik büyümenin itici gücünü korumaya ve güçlendirmeye yönelik sürekli kararlılıkla belirlenmelidir. Bugün üzerinde anlaşmaya varılan yeni kurallar, Schengen'in modern çağa uygun kalmasına yardımcı olacak: COVID-19 salgını sırasında öğrenilen derslerin hem dış hem de iç sınırlarda kodlanması, az ama sürekli sayıdaki izinsiz göçmen hareketlerinin ele alınması, Üye Devletlerin bu mücadeleyle mücadele için donatılması, durumların araçsallaştırılması ve yeni güvenlik önlemlerinin eklenmesi ve sınır kontrollerine alternatiflerin teşvik edilmesi yoluyla iç kontrollerin yeniden uygulamaya konmasına yönelik kuralların düzenlenmesi.

Ylva Johansson, İçişlerinden Sorumlu Komisyon Üyesi:

Pandemi, Schengen bölgesinin ekonomilerimiz ve toplumlarımız için kilit öneme sahip olduğunu çok açık bir şekilde gösterdi. Bu anlaşmayla sınır kontrollerinin ortak değerlendirmeye dayalı olarak ve ihtiyaç duyulan süre boyunca son çare olarak uygulanmasını sağlamak için ilerliyoruz. Ayrıca önerilen önlemler, göçmenlerin siyasi amaçlar için kullanıldığı durumlar da dahil olmak üzere, AB'nin dış sınırlarını birlikte yönetmemize olanak tanıyacak. Schengen Sınırlar Kanununun güncellenmesi, Üye Devletlere karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmeleri için gerekli araçları sağlayacaktır.

Haber-14 (Euronews Türkçe) : AB, Türkiye'den Bulgaristan'a düzensiz göçe karşı sınırdaki görevli sayısını üç katına çıkarıyor

Avrupa Birliği sınır koruma ajansı Frontex, Türkiye'den AB'ye yasa dışı geçişlere karşı Bulgaristan'daki personel sayısını üç katına çıkarıyor. Avrupa Birliği sınır koruma ajansı Frontex, Türkiye'den AB'ye geçen düzensiz göç yükünü azaltmaya yardımcı olmak amacıyla Bulgaristan'da görevlendirilecek memur sayısını gelecek aydan itibaren üçe katlayacağını bildirdi. Personel artışı, Bulgaristan'ın Avrupa Birliği'nde serbest dolaşım imkanı sağlayan Schengen Bölgesi'ne kısmi katılıma hazırlandığı bir döneme denk geliyor. Söz konusu adım, Bulgaristan'la hava ve deniz yoluyla Schengen Bölgesi arasında seyahat edenler için 31 Mart itibarıyla pasaport kontrolünün kaldırılmasını kapsıyor. Ancak kara yolculuğu için sınır kontrolleri devam edecek. Türkiye-Bulgaristan sınırının dikenli tellerle çevrili noktasını ziyaret eden Frontex Direktörü Hans Leijtens, yaptığı açıklamada, personel artırımı adımının bu ülkede görevli memur sayısını 500 ile 600 arasına bir rakama çıkaracağını söyledi. Frontex Direktörü, "Bulgaristan çok önemli bir ortak. Bulgaristan olmadan dış sınırlarımızı koruyamayız." ifadesini kullandı. Bulgaristan, 1 Ocak 2007'de AB üyesi olmuştu. Frontex, geçen yıl Avrupa Birliği'nin tüm sınırlarından 380 bin düzensiz geçiş kaydedildiğini ve bunun 2016'dan bu yana en yüksek rakam olduğunu açıklamıştı. Düzensiz göçmenlere yönelik muameleler nedeniyle sık sık insan hakları ihlali suçlamalarıyla gündeme gelen AB sınır koruma ajansı Frontex'in merkezi Polonya'nın başkenti Varşova'da bulunuyor.

Haber-15 (Euronews) : Rusya'dan Finlandiya'ya girmeye çalışan sığınmacılar güvenlik görevlileriyle tartıştı

Cuma günü Finlandiya'nın Rusya ile olan sınır kapılarından birinde bisikletli 163 göçmenin sığınma talebinde bulunmasının ardından arbede çıktı. Girişimleri, Finlandiya'nın Rusya ile olan uzun sınırındaki dört geçiş noktasının kapatılmasından yalnızca birkaç saat önce gerçekleşti. Helsinki, Moskova'nın teşvik ettiğini söylediği Orta Doğulu ve Afrikalı göçmenlerin sınırına doğru akışını durdurmak istiyor. Sınır muhafızları, geçen hafta yaklaşık 300 sığınmacının geldiğini söyledi. Ukrayna'nın işgal edilmesinin ardından Finlandiya'nın Nisan ayında NATO'ya katılması Rusya'yı büyük ölçüde kızdırdı. Yıllarca Finlandiya bağlantısız davrandı ancak Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesinden sonra tutumunu değiştirdi. Finlandiya Başbakanı Petteri Orpo ve İçişleri Bakanı Mari Rantanen güneydoğudaki geçiş noktalarının (Imatra, Niirala, Nuijamaa ve Vaalimaa) kapatılması talimatını verdi. Şu anda dokuz geçiş noktası var ve bunlardan biri yalnızca demiryolu yolculuğuna ayrılmış durumda. Sınır, çoğunlukla güneydeki kalın ormanlardan geçerek Kuzey Kutbu'ndaki engebeli araziye kadar toplam 1.340 kilometre uzanıyor.

Haber-16 (Euronews): Yeni Slovak Başbakanı Fico, göçmenleri engellemek için Macaristan sınırına polis ve silahlı kuvvetler konuşlandırdı

Yeni Slovak hükümeti, artan sayıda göçmenin ülkeye girmesini önlemek için Pazartesi günü Macaristan sınırına polis ve silahlı kuvvet konuşlandırılacağını duyurdu. Başbakan Robert Fico daha fazla ayrıntı vermedi

ancak yasa dışı göçün kontrol edilmesi gerektiğini, aksi takdirde "terörist" gruplarla bağlantılı kişilerin ülkeye girebileceğini söyledi. Fico, Slovakya-Macaristan sınırı yakınında düzenlediği basın toplantısında, 2023 yılının ilk 10 ayında 46.000 yasa dışı göçmenin Slovakya'ya girdiğini söyledi. "Sanki bir yolculuğa çıkmışlar gibi özgürce geldiler" dedi. "Sınırdaki kimse onlar için hazırlıklı değildi. Kimse onları kontrol etmedi. Sınır kontrol noktalarını geçtiler, en yakın polis karakolunun kapısını çaldılar ve kendilerine bazı evraklar verildi." İçişleri Bakanı Matus Sutaj Estok ile görüşmesinin ardından konuşan Fico, konuşlandırmanın derhal başlayacağını ve sınırdaki durumu bizzat denetleyeceğini söyledi. Yeni hükümeti, solcu Smer veya Direction partisinin Eylül parlamento seçimlerini kazanmasının ardından geçen Çarşamba günü yemin ederek popülist liderin dördüncü kez başbakan olmasının önünü açtı. Yeni hükümet henüz politika programını yayınlamadı ancak Fico, bunun göçe karşı sert bir duruş içereceğini öne sürdü. Estok, son dönemde İsrail ile 7 Ekim'de ülkeye saldıran militan grup Hamas arasında yaşanan savaş nedeniyle dünyada durumun ciddileştiğini ve yeni bir göç dalgası beklediğini söyledi.

Haber-17 (Euronews): Lampedusa'ya gelen göçmenler neden yetkililer tarafından taşınıyor?

İtalya'nın Lampedusa adasına gelen göçmenler, genellikle Akdeniz'deki zorlu yolculukların ardından anakaradaki kasaba ve şehirlere yerleştiriliyor. Göçmenlerin Lampedusa adasından ülke genelindeki diğer yerlere nakledilmesi, İtalyan yetkililerin genellikle aşırı kalabalıklaşan yerel kabul merkezi üzerindeki baskıyı hafifletmek için sunduğu tek çözüm. Euronews, adada 24 saat geçirdikten sonra feribotla Sicilya'nın Porto Empedocle kentine doğru yola çıkan yeni gelenlerden bazılarıyla konuştu. Bunların çoğu, siyah Afrikalılara yönelik ırkçı saldırı dalgasının ardından Tunus'tan kaçan Sahra altı göçmenler. Bunlar arasında Lampedusa'da tanışan Fildişi Sahili ve Burkina Faso'dan iki kadın var. Kadınlardan biri şöyle açıkladı: "Tunuslular beni orada görmek istemediler. Bizi sevmediler, hoş karşılanmadık. "Bu yüzden ayrıldık. Ben çöle sürgün edilmedim. Arkadaşlarım öyleydi. Orada insanların öldüğünü biliyoruz." Diğer kadın da yolda yaşadığı ırkçılık deneyimlerini anlattı. "Savaş nedeniyle Burkina'yı terk ettim. İtalya'ya seyahat edebilmek için Tunus'a gittim. Orada dayanamadım. Siyahi insanları sevmedikleri için çok zordu." Göçmenler genellikle turistler de dahil olmak üzere tüm yolcular teknedan ayrılana kadar gemiye binmek zorunda kalıyor ancak yerel sakinler adada yaşayan göçmenler hakkında karışık duygulara sahip. Ancak Euronews'e yetkililerin çıkarmaları eskisine kıyasla daha iyi yönettiklerini söylediler. Bir yandan, insanların göçmenlerin yerel halkın arasında yaşadığını görmeye alıştığı görülüyor. Ancak diğer yandan adanın itibarı ve dışarıdan gelen ziyaretçilerin görüşleri konusunda endişeler var. Bir bölge sakini şöyle açıkladı: "Burada yerel halk arasında büyük bir dayanışma var. Nobel Barış Ödülü'nü hak ediyorlar. "Yaz sezonu geldiğinde birçok kişi kötü bir reklam kampanyasının ardından rezervasyonlarını iptal ediyor ve bu da çoğu için sorun haline gelebiliyor." Ancak deniz yoluyla ilk göçmen çıkarmaları 1990'lı yılların başlarına kadar uzanıyor. Yeni insanları ağırlamak adanın DNA'sının bir parçasıdır. Geçmişte herhangi bir kabul merkezi bulunmadığı için yerel aileler göçmenleri evlerinde ağırlıyordu.

Haber-18 (Euronews): Sığınmacıların gemilerde barındırılması: Hangi Avrupa ülkeleri mülteciler için yüzer konaklama olanağı kullanıyor?

Hollanda, Fransa, Estonya ve İskoçya, Rusya'nın işgalinden sonra güvenli sığınaklara kaçan Ukraynalıları barındırmak için geçici olarak yolcu gemilerini kullandı. Birleşik Krallık, birkaç düzine sığınmacıyı İngiltere'nin güneyindeki bir mavnada ağırlamaya başladı; ancak daha fazlasını gemiye yerleştirme planları Legionella salgını nedeniyle sekteye uğradı. İngiliz hükümeti, Avrupa çapında inişli çıkışlı bir geçmişi olan mavnanın kullanımını "Avrupa'daki gecekonducularda da olduğu gibi daha ucuz ve topluluklar için daha kolay idare edilebilir"

diyerek gerekçelendirdi. Peki başka hangi ülkeler sığınmacıları barındırmak için mavna veya tekne kullanıyor? Belçika bunun en eski örneklerinden birini sunuyor. Mart 2016'da, Belçika'nın sığınmacıların kabulünden sorumlu federal dairesi Fedasil, Muide bölgesine demirlemiş bir tekne olan Ponton Reno'yu kullanmaya başladı. Burada toplam 250 sığınmacı barınıyor. Başlangıçta Fedasil'e hizmet veren özel bir konaklama tesisi iken, 2020 yılında acente yüzer merkezin yönetimini devraldı. Belçika medyasına göre Fedasil, sığınmacılar için acilen başka konaklama yerleri arıyor ve onları Belçika limanlarındaki kanal teknelerinde barındırmayı umuyor. Bu yılın Mart ayı itibarıyla çoğu Brüksel'de olmak üzere Belçika'ya sığınan ve sokaklarda kalan 3 bin kişi vardı.

Hollanda geçici olarak yolcu gemilerini kullanmaya başladı

Nisan 2022'de yaklaşık 1.500 Ukraynalı, Hollanda'nın liman kenti Rotterdam'a demirleyen Holland America Line gemisinde kalmaya başladı. Ağustos 2022'de Amsterdam, yüzlerce sığınmacının bir kabul merkezinin dışında uyuduğu tespit edildiğinden, Hollanda'nın başkenti limanına demirlemiş bir yolcu gemisinde en az 1.000 göçmenin geçici olarak barındırılmasına yönelik bir planı onayladı. Başbakan Mark Rutte, kuzeydoğudaki uzak Ter Apel köyündeki sığınma kabul merkezinde, içeride onlara yer olmadığı için 700 göçmenin sağlıksız koşullarda açık havada uyuduğu durumdan utandığını söyledi.

Ukraynalılar için feribotlarda geçici konaklama

Fransız, Estonya ve İskoç hükümetleri de Rusya'nın işgalinden sonra evlerini terk etmek zorunda kalan Ukraynalıları geçici olarak yüzer gemilerle barındırmaya başladı. Örneğin Mart 2022'de bir feribot, Marsilya şehrinde 1.600 kadar Ukraynalı mülteciyi barındıracak yüzen bir otele dönüştürüldü. İskoç hükümetinin Ukraynalı mültecilere geçici barınma sağlama kararının ardından Edinburgh'daki MS Victoria adlı yolcu gemisinde 1000'den fazla insan yaşıyordu. Nisan 2022'de Estonya hükümeti, Ukrayna'dan gelen binlerce mülteciye geçici ev olarak bir yolcu gemisi kiraladı.

İrlanda yüzen oteller için ihaleye çıkmayı planlıyor

Reuters'e göre İrlanda, sığınmacıları barındıracak yüzen oteller ve gemiler için ihale açmayı planlıyor. İrlanda Entegrasyon Departmanı, çeşitli paydaşlarla istişarede bulunarak ayrıntılı bir araştırma ve kullanım analizinin ardından, uluslararası koruma başvuru sahiplerine yönelik değişken konaklamalara ilişkin ihale talebi yayınlamayı beklediğini söyledi. AB'nin resmi istatistik ofisi Eurostat'a göre 2022 yılında AB'ye ilk kez sığınma başvurusunda bulunanların sayısı 881.220 oldu. 2022 yılına ait bu son rakam, 2021 yılına kıyasla AB genelinde ilk kez başvuranların sayısında 343.865 veya yüzde 64'lük bir artışa işaret ediyor. Bu aynı zamanda başvuru sayısının 2015 ve 2016'daki zirvelerinden bu yana en yüksek rakam. Suriye'deki savaşla ilgili olarak her iki yılda da bir milyonu aştı. 2022 yılında AB Üye Devletleri, Rusya'nın işgali nedeniyle Ukrayna'dan kaçan 4,3 milyon AB üyesi olmayan vatandaşa da geçici koruma statüsü verdi. Uluslararası korumaya ilk kez başvuran kişi, belirli bir AB ülkesinde ilk kez sığınma başvurusunda bulunan kişidir. Bu, tekrarlanan başvuru sahiplerini kapsamaz ve dolayısıyla, uluslararası koruma için başvuran yeni gelen kişilerin sayısını daha doğru bir şekilde yansıtır.

Başlıca varış ülkeleri: Almanya, Fransa, İspanya ve Avusturya

2022 yılında sığınmacıların ana varış noktaları Almanya, Fransa, İspanya ve Avusturya oldu. Bu dört ülke her üç başvurudan ikisini yani yüzde 66'sını aldı. Almanya, 217.735 kayıtlı başvuru sahibiyle en popüler ülke oldu

ve AB'de ilk kez sığınma başvurusunda bulunanların yüzde 24,7'sini oluşturdu. Onu Fransa (137.510 başvuru veya %15,6), İspanya (116.135 başvuru veya %13,2) ve Avusturya (106.380 başvuru veya %12,1) takip etti.

Başlıca başvuranlar: Suriye, Afgan, Venezuela ve Türk vatandaşları

2022 yılında 131.970 Suriyeli sığınma başvurusunda bulundu; bu sayı, AB'deki toplam ilk başvuru sayısının yüzde 15'ini oluşturuyor. Afganistan, 113.495 başvuruyla veya AB toplamının yüzde 13'üyle başvuru sahiplerinin ikinci ana menşe ülkesi oldu. Venezuela ve Türkiye'den başvuranların her biri, sırasıyla 50.050 ve 49.720 başvuruyla AB toplamının yaklaşık yüzde 6'sını temsil ediyordu.

Haber-19 (Euronews): Yunanistan açıklarında batma: Akdeniz nasıl mezarlığa dönüştü?

2014 yılından bu yana 20.000'den fazla göçmen Avrupa'ya ulaşmaya çalışırken hayatını kaybetti. Avrupa'nın bu trajedileri önleyemediği yönündeki eleştiriler giderek artıyor. Hiçbir şey değişmez. Avrupa'nın çaresizliği karşısında göçmen tekneleri birer birer batıyor. Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) rakamlarına göre 2014 yılından bu yana Avrupa'ya ulaşmaya çalışırken 20.000'den fazla kişi hayatını kaybetti. Genel Direktör Antonio Vitorino, "Bu ölümlerin normalleşeceğinden korkuyorum" dedi. Göç Politikası Grubu hukuk analisti Carmine Conte, "Bu deniz bir mezarlığa dönüştü" diyor. Kaçak göçmenler geri çevriliyor. Berlin Entegrasyon ve Göç Deneysel Araştırma Enstitüsü'nden (BIM) uzman Bernd Kasperek, "Göçmenler Avrupa sınırlarına yaklaştıklarında zorla geri çevriliyorlar" diye açıklıyor. Yıllardır Yunan Sahil Güvenliği göçmenleri yasa dışı bir şekilde geri göndermekle suçlanıyordu. Bu, sığınma hakkı olmaksızın geri itmeyi yasaklayan ve tüm AB üye ülkeleri tarafından imzalanan Cenevre Sözleşmesine aykırı olacaktır. Bu ihlaller göçmenlerin daha uzun ve tehlikeli rotalara gitmesine neden oluyor. Denizde kaybolmadan önce, yakındaki üye devletlerin sahil güvenlik güçleri hayatta kalanları kurtarmak için operasyonlar başlatıyor. Denizde kurtarma onların sorumluluğundadır. 1979 yılında Hamburg'da imzalanan SAR (Arama ve Kurtarma) Sözleşmesi, Avrupa Akdeniz devletlerinin kontrolü altında arama ve kurtarma bölgeleri oluşturuyor. Ancak STK'lar koordinasyon eksikliğini suçluyor. "Koordinasyon merkezlerini (üye ülkelerin, editörün notu) aradığımızda bize hiçbir bilgi vermiyorlar. Hatta Malta'da bize 'STK'larla çalışmıyoruz' denildi. Tekneleri kendimiz bulmak zorundayız" diyor Sea-Watch sözcüsü Felix Weiß.

Bazı uzmanlar Avrupa göç politikasının başarısızlığına işaret ediyor. Kasperek, "1999 Amsterdam Antlaşması'yla bunun Avrupa'nın yetkisine girmesi gerekiyordu. Ancak 2015 krizinden sonra birçok devlet kendi ulusal politikalarını uygulamaya geri döndü" diye açıklıyor. Örnek olarak Macaristan'da sığınma hakkının kaldırılmasını veya Yunanistan sınırına geri göndermeleri gösteriyor. Synergies göç araştırma merkezi eş direktörü Mathieu Tardis, "Caydırıcı göç politikaları her zaman başarısızlıkla sonuçlanmıştır" diyor. "Bu göç yollarını kullanan insanlar tehlikenin farkında. "Onların rasyonel olmadığını düşünmeyi bırakmalıyız" diye açıklıyor. Tardis, "Göçmenlerin Avrupa'ya ulaşması o kadar tehlikeli ve pahalı hale geldi ki, gitmeleri halinde tüm yatırımlarını kaybedecekler" diye ekliyor. Avrupa'ya tekneyle yapılacak yolculuğun maliyeti 8.000 ile 10.000 dolar arasında değişiyor. Kasperek, "Bu devasa engelleri örüyoruz ve insanları çok kötü koşullarda sıkışıp kalmaya zorluyoruz" diyor. Daha fazla trajediyi önlemek için ne yapılabilir? Gelecekte bu hayatlar kurtarılabilir. Sea-Watch'tan Felix Weiß, "Avrupa'da bir kurtarma operasyonuna ihtiyacımız var" diyor. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) sözcüsü Matt Saltmarsh şunu ekliyor: "Bu süreç Devletler tarafından yönetilmeli ve finanse edilmelidir."

Haber-20 (Euronews): Uluslararası Af Örgütü Raporu Batı'nın 'çifte standartlarını' kınadı

Uluslararası Af Örgütü'nün yıllık raporu, Batı'nın insan hakları ihlalleriyle mücadelede uyguladığı "ırkçı çifte standartlara" dikkat çekiyor. Uluslararası Af Örgütü'nün yıllık raporu, Batı'nın insan hakları ihlalleriyle mücadelede uyguladığı iddia edilen "ırkçı çifte standart"a dikkat çekti. Örgüt, Ukraynalı mültecilerin menşee ülkelerine göre kabulünü örnek olarak veriyor. Uluslararası Af Örgütü Kıdemli Araştırma ve Politika Danışmanı Philip Luther, "Suriye ve Afganistan'daki savaş ve baskıdan kaçanlara aynı muameleyi yapmadılar" diyor. "Elbette, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığını sesli bir şekilde eleştiren ABD'de, memnuniyetle karşılanan bir hareketle on binlerce Ukraynalının savaştan kaçmasını kabul etti. Ancak Haitili sığınmacıları keyfi gözaltına aldı, aşağılayıcı kötü muameleye maruz bıraktı. ırka dayalı işkence." Örgüt ayrıca, BM Genel Kurulu'nun Rusya'nın Ukrayna'daki eylemlerini kınama yönünde oy kullanması ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Ukrayna'daki suçlarla ilgili soruşturma başlatması gibi Rusya'ya karşı atılan bazı adımların tutarsızlık gösterdiğini de belirtti. Luther, "Diğerlerinin yanı sıra Avrupalı devletler de çifte standart sergilediler, çünkü Rusya'yı kınarken, diğerlerinin yanı sıra müttefikleri Suudi Arabistan, Mısır ve İsrail'in ağır ihlallerine göz yumdular veya suç ortağı oldular" diyor. "Geçen yıl Rusya, BM Güvenlik Konseyi'ni felç etmek için veto yetkilerini kullanabildi ve bunun devam etmesine izin verilemez. Ve geleneksel olarak göz ardı edilen durumlarda, özellikle de küresel Güney'de ülkelere söz hakkı veriyordu." Uluslararası Af Örgütü ayrıca protestoları sakinleştirmeye yönelik yeni yasalara da dikkat çekerek hükümetlere aşırı güç kullanmayı bırakmaları ve kolluk kuvvetlerine ait teçhizatın ticaretini kontrol etmeleri çağrısında bulunuyor.

Haber-21 (Euronews): 'Aşırı şiddet' Yunanistan'daki gözaltı merkezinde açlık grevini tetikledi

Grevciler yetkilileri mahkûmlara yeterli yiyecek, sıcak su ve ilaç vermemekle ve onları hamamböceklerinin istila ettiği pis hücrelerde barındırmakla suçluyor. İnsanlık dışı muamele ve yaygın polis şiddeti iddiaları üzerine Yunanistan'daki bir gözaltı merkezinde açlık grevi başladı. Kuzey Yunanistan'da gerekli evraklar olmadan yakalanan göçmenlerin barındığı geniş bir kamp olan Paranesti Geri Gönderme Öncesi Merkezi'nde en az 11 kişi yemek yemeyi reddediyor. Grevciler, yaptıkları açıklamada yetkilileri tutuklulara yeterli yiyecek, sıcak su ve ilaç vermemekle ve onları hamamböceklerinin istila ettiği pis hücrelerde barındırmakla suçlarken, tutukluluk nedenlerini açıklamadılar. Ayrıca kamp yetkililerinin kendilerini çeviri olmadan Yunanca belgeler imzalamaya zorladığını ve bunu reddetmeleri halinde dövüleceklerini iddia ettiler. İnsan hakları ihlallerini belgeleyen bir STK olan Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı (BVMN) Kıdemli Politika Analisti Hope Barker, "Haklarına erişim talebinde bulunmak için bu kadar sert eylemlerde bulunmak zorunda kalanların güvenliği konusunda giderek daha fazla endişe duyuyoruz" dedi. "Yıllardır Paranesti aşırı şiddet olaylarıyla ve... yetersiz yaşam koşullarıyla ünlüydü." "Son olaylar, hareket halindeki insanların Yunan gözaltı merkezlerinde karşılaştığı şok edici gerçekliğin yalnızca bir örneğidir" diye ekledi. Resmi kapasitesi yaklaşık 300 olan Paranesti, Yunanistan'ın çeşitli yerlerinde bulunan çok sayıda gözaltı merkezinden biri. Özellikle 2015 Avrupa göç krizinden sonra yasa dışı sayılan göçmenlerin uzun süre gözaltında tutulması için kullanıldığı, ancak bazılarının Türkiye'ye veya diğer üçüncü ülkelere sınır dışı edildiği bildiriliyor. Bu sınır dışı işlemleri, uluslararası hukuka göre yasa dışı olan, geri itme olarak biliniyor. Yunan yetkililer daha önce geri itmelerin olduğunu yalanlamıştı. Geçtiğimiz Perşembe günü başlayan açlık grevi, Paranesti'de uzun süredir tartışmalara gölge düşüren bir dizi protesto eyleminin sonuncusu. 2021'de de benzer bir açlık grevi, 18 aydan uzun süre tutuklu kalan kişilere tepki olarak gerçekleşti. BVMN tarafından hazırlanan bir rapora göre bu, polis memurlarının hücrelere saldırmak ve tutukluları coplarla dövmek de dahil olmak üzere tekrarlanan şiddet olaylarını takip etti. Birkaç eski tutukluyla röportaj yapan STK, kötü muameleye ilişkin şikayet de dahil olmak üzere "kötü davranış" nedeniyle verilen fiziksel ve kamusal cezaları belgeledi. Araştırmalarında %80'i bir tür fiziksel veya sözlü tacize maruz kaldıklarını

bildirdi; bir kişi, tutukluların polis memurları tarafından bağlanıp dövüldüğü "geçiş" uygulamasını anlattı. Hem Paranesti'de hem de diğerk gözaltı merkezlerinde yaygın kendine zarar verme ve akıl hastalıklarıyla ilgili yaygın raporlar var. BVMN ile röportaj yapan ve Paranesti'de vakit geçiren Cezayirli bir adam şunları söyledi: "Kana tanık oldum. İnsanlar coplarla dövüldü ve evet, bu gerçekten kötü bir sahneydi. [Memurlar] dine hakaret ediyorlardı, aşağılayıcı ten rengi, her şey." "Gerçekten çok yüksek düzeyde bir şiddet olduğunu söyleyebilirim. Hayatımda hiç görmediğim bir şiddet" diye ekledi. Mahkumlar ayrıca, 2011 yılında eski bir askeri alanda inşa edilen Paranesti'ye götürülürken mobil cihazlarına rutin olarak el konulduğunu ve kameralarının kırıldığını bildirdi. Etrafı 4 metre dikenli tellerle çevrilidir. BVMN ve diğerk insani yardım kuruluşları, Paranesti gibi merkezlerde tutuklulara yönelik şiddet içeren muamelenin işkence anlamına gelebileceğini ve Avrupa yasalarını ihlal edebileceğini iddia ediyor. Üstelik 18 yaşından küçüklerin de bu sitede hapsedildiğini iddia ediyorlar. Yunanistan'ın uymakla yükümlü olduğu AB Temel Haklar Şartı uyarınca bireyler, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya karşı korunmaktadır. Cuma günü bir grup Avrupa Parlamentosu üyesi açlık grevine ilişkin ortak bir açıklama yayınladı. Açıklamada, "Biz aşağıda imzası bulunanlar, tutukluluk süresi yasal sınırı aşan tutukluların derhal serbest bırakılmasını ve bu protesto eylemlerini bastırma aracı olarak şiddetin yasaklanmasını talep ediyoruz" denildi. "Hukuk danışmanlarına erişim, fiziksel ve psikolojik tıbbi bakıma erişim, yeterli maddi koşullar, yeterli besin değeri olan gıda ve aile üyelerinin ziyaretleri de dahil olmak üzere gözaltı koşullarının derhal iyileştirilmesi yönünde çağrıda bulunuyoruz." Konuyla ilgili yorum almak üzere Yunanistan İçişleri Bakanlığı'na başvuruldu.

EK 7-AB'NİN GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASINA İLİŞKİN METİNLER

1) Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (Politika Metni-1)

Ortak güvenlik ve savunma politikası (OGSP), AB'nin ortak dış ve güvenlik politikasının (ODGP) ayrılmaz bir parçasıdır. OGSP, Üye Devletlerin Avrupa stratejik güvenlik ve savunma kültürünü geliştirebileceği, çatışmaları ve krizleri birlikte ele alabileceği, Birliği ve vatandaşlarını koruyabileceği ve uluslararası barış ve güvenliği güçlendirebileceği ana politika çerçevesidir. Gergin jeopolitik bağlamın bir sonucu olarak, OGSP son 10 yılda en hızlı gelişen politikalardan biri olmuştur. 24 Şubat 2022'den bu yana, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırganlık savaşı Avrupa için jeopolitik bir sıfırlama görevi gördü ve AB Savunma Birliği olması gereken şey için daha fazla ivme yarattı.

Yasal Dayanak

Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası, 2009 yılında yürürlüğe giren Avrupa Birliği Antlaşması (TEU) olarak da bilinen Lizbon Antlaşması'nda tanımlanmıştır. Daha spesifik olarak, OGSP'nin işleyişi Lizbon Antlaşması'nın V. Başlığında (Birliğin dış eylemine ilişkin genel hükümler ve ortak dış ve güvenlik politikasına ilişkin özel hükümler), 2. Bölümünde (Ortak dış ve güvenlik politikasına ilişkin özel hükümler) ve 2. Kısımında (Ortak güvenlik ve savunma politikasına ilişkin hükümler) açıklanmıştır. 2. Bölüm beş maddeden oluşmaktadır: Maddeler 42 ila 46. Avrupa Parlamentosu'nun Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'ndaki rolü, V. Başlık, 2. Bölüm, 1. Kısım (Ortak Hükümler) ve 36. madde'de tanımlanmış olup, her iki politikaya ilişkin finansman düzenlemeleri 41. madde'de belirtilmiştir. Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası, Lizbon Antlaşması'nın eklerinde, esas olarak 1 No'lu Protokollerde (Avrupa Birliği'nde ulusal parlamentoların rolü hakkında), 10 No'lu Protokolde (42. madde TEU ile kurulan Kalıcı Yapılandırılmış İş birliği hakkında) ve 11 No'lu Protokolde (42. madde TEU hakkında) ve ayrıca 13 ve 14 No'lu Bildirilerde (Ortak Dış ve Güvenlik Politikasına İlişkin Bildiriler) daha ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Organizasyon

Aynı zamanda Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı (VP/HR) olarak görev yapan Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi, merkezi kurumsal rolü üstlenmektedir. Aralık 2019'dan bu yana Josep Borrell VP/HR'dir. OGSP'nin karar alma organı olan Savunma Bakanları yapılandırmasında Dışışleri Konseyi'ne başkanlık ediyor. Üye Devletlere OGSP önerilerini sunmaktan sorumludur. VP/HR, Avrupa Dış Eylem Servisi'nin başkanı ve Avrupa Savunma Ajansı'nın (EDA) direktörüdür. Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Konseyi, OGSP ile ilgili kararları oybirliğiyle alır (TEU'nun 42. maddesi). Bazı dikkate değer istisnalar, nitelikli çoğunluk oylamasının geçerli olduğu EDA (TEU'nun 45. maddesi) ve Kalıcı Yapılandırılmış İş birliği (PESCO, TEU'nun 46. maddesi) ile ilgili kararlardır. Lizbon Antlaşması, Avrupa kabiliyetleri ve silahlanma politikasını (TEU'nun 42(3) maddesi) tanıttı ve EDA ile Komisyonun gerektiğinde (TEU'nun 45(2) maddesi) irtibat halinde çalışmasını sağladı; özellikle de AB'nin araştırma, endüstriyel ve uzay politikaları söz konusu olduğunda. Ek olarak, TEU'nun 21. maddesi, çok taraflılığın AB'nin dış eyleminin merkezinde olduğunu hatırlattı. Buna göre, AB ortakları CSDP misyonlarına ve operasyonlarına katılabilir. AB, özellikle Birleşmiş Milletler ve Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ile, ancak aynı zamanda Afrika Birliği gibi diğer bölgesel organlarla olmak üzere çeşitli çok taraflı çerçeveler içinde daha derin bir koordinasyon ve iş birliğine kendini adanmıştır.

Dönüşümü

Lizbon Antlaşması'ndan bu yana Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası hem siyasi hem de kurumsal açıdan önemli bir evrim geçirdi. Haziran 2016'da, Başkan Yardımcısı Federica Mogherini, Avrupa Konseyi'ne, OGSP stratejisini ortaya koyan bir belge olan 'Dış ve Güvenlik Politikasında AB Küresel Stratejisi'ni (EUGS) sundu. Beş öncelik belirlendi: Birliğin güvenliği; AB'nin Doğu ve Güneyinde devlet ve toplum dayanıklılığı; çatışmalara yönelik entegre bir yaklaşımın geliştirilmesi; iş birlikçi bölgesel düzenler; ve 21. yüzyıl için küresel yönetim. Kasım 2016'da, Başkan Yardımcısı/İnsan Hakları Konseyi'ne EUGS'nin vizyonunu işler hale getirmek için bir 'Güvenlik ve Savunma Uygulama Planı' da sundu. Plan, savunma konusunda koordineli yıllık inceleme (CARD) ve güvenlik ve savunma konusunda daha fazla taahhütte bulunmaya istekli Üye Devletler için Kalıcı Yapılandırılmış İş birliği (PESCO) için yeni bir düzenleme dahil olmak üzere 13 teklif ortaya koydu. Buna paralel olarak, Bayan Mogherini, savunma araştırmaları ve yetenek geliştirmeye odaklanan bir Avrupa Savunma Fonu'nun (EDF) oluşturulmasıyla ilgili temel teklifleri içeren bir Avrupa savunma eylem planı Üye Devletlere sundu. Bunlar son birkaç yıldır uygulanmaktadır. Haziran 2021'de AB, Avrupa güvenliği ve savunmasının geleceği hakkında bir değerlendirme başlattı. Bu süreç, AB'nin önümüzdeki 5-10 yıl için güvenlik ve savunma stratejisini belirleyen bir politika belgesi olan Güvenlik ve Savunma Stratejik Pusulası'nın oluşturulmasına yol açtı. Stratejik Pusula, güvenlik ve savunma alanında ortak bir vizyonun geliştirilmesi için bir eylem çerçevesi sağlar. Belge üç adımda geliştirildi: Bir tehdit analizi, yapılandırılmış bir stratejik diyalog ve kabul edilmeden önce daha fazla geliştirme ve revizyon. Ana amacı, AB'nin 'stratejik özerkliği'ni dört temel alanda uygulamak için siyasi rehberlik sağlamaktır: Kriz yönetimi, dayanıklılık, yetenekler ve ortaklıklar. Süreç, AB'nin bir güvenlik sağlayıcısı olarak hareket edebilmesi için artan ihtiyacı karşılamak üzere tasarlanmıştır. Kasım 2021'de, Başkan Yardımcısı Borrell, belgenin ilk versiyonunu AB Dışışleri ve Savunma Bakanlarının ortak oturumunda sundu. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı saldırganlık savaşı (24 Şubat 2022'de başladı) bağlamında, Avrupa güvenlik düzeninin istikrarsızlaşması ve AB'nin savunma alanındaki duruşunda, hırslarında ve araçlarında meydana gelen müteakip değişikliği hesaba katmak için belgenin önemli ölçüde değiştirilmesi gerekiyordu. 24 ve 25 Mart 2022'de, Fransa'nın Konsey Başkanlığı sırasında, Avrupa Konseyi Stratejik Pusula'nın nihai versiyonunu onayladı. Savaşın bir sonucu olarak Danimarka, 1992'de elde ettiği AB savunma politikasıyla ilgili muafiyetini kaldırdı.

Danimarkalılar, 1 Haziran 2022'de düzenlenen bir referandumla (%66,9'u lehte oy kullanarak) OGSP'ye katılmayı kabul ettiler. Bu nedenle 27 Üye Devletin tamamı artık OGSP'ye katkıda bulunuyor. Kriz yönetimi misyonları ve operasyonları, OGSP'nin en görünür ve elle tutulur ifadeleridir. Stratejik Pusula, örneğin yeni bir AB Hızlı Dağıtım Kapasitesi oluşturarak, EUGS'nin kriz yönetimi araçları ve kurumlarındaki boşluklarını ele alır. OGSP'nin uygulanmasına ilişkin 2021 raporunda Parlamento, önerilen 'hızlı giriş gücü'ne destek ifade etti. Stratejik Pusula ayrıca diğer girişimler ve ilgili süreçler (PESCO, EDF ve CARD gibi) için tutarlı hedefler ve amaçlar sağlamayı amaçlamaktadır. Parlamento, Stratejik Pusula'nın kurulmasında doğrudan bir role sahip olmasa da, uygulama düzeyi hakkında düzenli olarak bilgilendirilmeli ve özellikle Güvenlik ve Savunma Alt Komitesi'ne (SEDE) yapılan brifingler sırasında sürece ilişkin görüşlerini ifade etme fırsatı verilmelidir. OGSP ile ilgili kendi yıllık raporları aracılığıyla, SEDE alt komitesi OGSP konusunda fiili bir danışmanlık rolü üstlenir.

OGSP Araç Kutusu

2016'dan bu yana, OGSP, PESCO'nun başlatılması; yürütme dışı askeri görevlerin planlanması ve yürütülmesi için kalıcı bir komuta ve kontrol yapısı; EDF; Sivil OGSP Sözleşmesi; OGSP'nin sivil boyutunun stratejik bir incelemesi; ve bütçe dışı bir Avrupa Barış Tesisi (EPF) dahil olmak üzere bir dizi başarıya imza attı. Buna ek olarak, Komisyon ve VP/HR, Avrupa Savunma Teknolojisi ve Endüstriyel Üssü'nün (EDTIB) rekabet gücünü ve hazırlığını güçlendirmeyi amaçlayan Avrupa Savunma Endüstriyel Stratejisi'ni (EDIS) 5 Mart 2024'te sundu. İlk CARD raporu, EDA'nın kalem sahibi olduğu Kasım 2020'de AB Savunma Bakanlarına sunuldu. Tüm yetenek yelpazesinde 55 iş birliği fırsatı belirlendi. Aralık 2020'de Konsey, 2021-2027 için çok yıllık mali çerçeve bağlamında EDF'yi kuran bir düzenleme konusunda Parlamento temsilcileriyle geçici bir siyasi anlaşmaya vardı. Yedi yıl için tahsis edilen bütçe 8 milyar avrodur. EDF, Avrupa savunma sanayi iş birliğini teşvik edecektir. 2024 EDF Çalışma Programı, projelerin önerilebileceği 32 farklı konu içerir. Bütçe dışı bir araç olan Avrupa Barış Tesisi (EPF) aracılığıyla AB, askeri OGSP misyonlarının ve operasyonlarının ortak maliyetlerini finanse ederek Üye Devletler arasındaki yük paylaşımını artırır. EPF ayrıca AB ortak ülkelerinin güvenlik ve savunma sektörleri için eğitim ve askeri teçhizat (ölümcül teçhizat dahil) sağlanmasını finanse etmek için de kullanılabilir. Barış destek operasyonlarının kapasitelerini ve AB dışı ülkelerin ve ortak örgütlerin askeri ve savunma konularındaki kapasitelerini güçlendirerek AB, dış eylemlerinin etkinliğini artıracaktır. AB, 2022 ile 2024 yılları arasında Ukrayna silahlı kuvvetlerini desteklemek için EPF kapsamında 11,1 milyar avro seferber etti. Komisyon, Mart 2022'de Versay Zirvesi'nde kendisine yetki verilmesinin ardından, 19 Temmuz 2022'de Ortak Tedarik Yasası (EDIRPA) aracılığıyla Avrupa Savunma Sanayii Güçlendirme Yasası'nın kurulmasına ilişkin bir düzenleme önerisi sundu. EDIRPA, 500 milyon avro değerinde kısa vadeli bir ortak savunma tedarik aracıdır. En acil ve kritik savunma yeteneği boşluklarını gidermeyi ve Üye Devletleri savunma ürünlerini ortak olarak tedarik etmeye teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Kurumlar arası müzakerelerin ardından Parlamento, 12 Eylül 2023'te genel kurulda düzenlemeyi kabul etti. Benzer şekilde, Komisyon, 3 Mayıs 2023'te Ukrayna'ya mühimmat sağlamayı, ortak tedariki artırmayı ve üretim kapasitesini yükseltmeyi amaçlayan mühimmat üretimini destekleyen bir yasa önerisi sundu. Kısa kurumlar arası müzakerelerin ardından Parlamento, yasayı 13 Temmuz 2023'te kabul etti. 5 Mart 2024'te, 2025'te sona erecek daha kısa vadeli acil durum önlemlerinin (Mühimmat Üretimini Destekleme Yasası veya ASAP ve EDIRPA) takibi yoluyla, Komisyon, 2025-2027 döneminde AB bütçesinden 1,5 milyar avroluk mali destek sağlamak üzere Avrupa Savunma Sanayi Programı (EDIP) hakkında bir yönetmelik taslağı önerdi. EDIP, savunma ürünlerinin istikrarlı bir şekilde bulunmasını ve tedarik edilmesini sağlayarak, iş birlikçi AB tabanlı yatırım ve üretime dayalı daha yapısal ve uzun vadeli bir rejim olmayı hedefleyecektir. Avrupa Savunma Teknolojik ve Endüstriyel Üssü'nün (EDTIB) rekabet gücünü ve hazırlığını artırmayı ve Üye Devletlerin ortak

tedarik konusunda iş birliğini teşvik etmeyi amaçlayan hedef, 2030 yılına kadar savunma ekipmanlarının en az %40'ını iş birlikçi olarak ve %50'sini AB içinden tedarik etmek ve 2035 yılına kadar %60'a çıkarmaktır. Bu amaçla Komisyon, taslak yönetmeliğinde, küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemek amacıyla Savunma Tedarik Zincirlerinin Dönüşümünü Hızlandırma Fonu'nun (FAST) kurulmasını, modüler ve kademeli bir AB Tedarik Güvenliği rejiminin kurulmasını, KDV muafiyeti yoluyla iş birliğini artırmak amacıyla Avrupa Silahlanma Programı Yapısı'nın (SEAP) kurulmasını ve AB ekipmanlarının bulunabilirliğine odaklanan bir Avrupa Askeri Satış Mekanizması'nın kurulmasını öneriyor.

OGSP Misyonları ve Operasyonları

2003'ten ve Batı Balkanlar'daki ilk müdahaleden bu yana AB, üç kıtada 40 operasyon ve görev başlattı ve yürüttü. Ekim 2023 itibarıyla, devam eden 24 CSDP misyonu ve operasyonu bulunmaktadır. Yaklaşık 4.000 AB askeri ve sivil personeli şu anda yurtdışında görevlendirilmiştir. AB'nin görev veya operasyonları konuşlandırma kararları normalde ortak ülkenin talebi üzerine ve/veya BM Güvenlik Konseyi kararına dayanarak alınır. En son görev olan Avrupa Birliği Deniz Kuvvetleri (EUNAVFOR) operasyonu ASPIDES, Kızıldeniz, Kuzey-Batı Hint Okyanusu ve Körfez'de seyrüsefer özgürlüğünü korumak ve deniz güvenliğini güvence altına almak için başlatıldı. Savunma amaçlı bir görevle ASPIDES, gemilere eşlik eder ve deniz veya hava saldırılarına karşı deniz durum farkındalığını artırır.

Avrupa Parlamentosu'nun Rolü

Avrupa Parlamentosu, AB savunma entegrasyonunu ve iş birliğini desteklemektedir. Parlamento, OGSP'yi inceler ve Başkan Yardımcısı ve Konsey'e hitap etme inisiyatifini alabilir (TEU Madde 36). Ayrıca OGSP'nin bütçesi üzerinde de inceleme yapar (TEU Madde 41). Parlamento, yılda iki kez, ODGP ve OGSP'nin uygulanması hakkında tartışmalar düzenler ve raporlar kabul eder: Biri Dışişleri Komitesi tarafından hazırlanan ODGP'nin ilerlemesiyle ilgili, diğeri ise SEDE alt komitesi tarafından yazılan OGSP'nin ilerlemesiyle ilgili. OGSP'nin uygulanmasına ilişkin 2023 yıllık raporu, 28 Şubat 2024'te Parlamento'nun genel oturumunda kabul edildi. Rapor, AB'nin Ukrayna'ya desteğini artırmaya; OGSP'nin başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlamak için benzer düşünen ortaklar ve müttefiklerle ortaklığın güçlendirilmesine; özellikle EPF aracılığıyla AB'nin güvenlik ve savunma yeteneklerinin artırılmasına; AB güvenlik ve savunma politikasının diğer sivil araçlarla tamamlanmasının önemine; Avrupa stratejik özerkliğini sağlarken NATO ile tamamlayıcılığın artırılmasına; ve AB savunma entegrasyonunu artırarak AB'yi stratejik bir uluslararası güvenlik sağlayıcısı haline getirme hedefini ortaya koyuyor. Özellikle, 'savunma ürünlerinin ortak tedariki' ve 'Avrupa savunma sanayisinin üretim kapasitesinin artırılması, tükenen stokların yenilenmesi ve savunma tedarik sektöründeki parçalanmanın azaltılması' çağrısında bulunuyor. Ukrayna'ya silah teslimatlarının koordinasyonunda AB-NATO iş birliğinin vurgulandığı raporlar, ayrıca '%2 harcama hedefinin AB-NATO ülkeleri için bir asgariyi temsil etmesi gerektiğini ve savunma harcamaları için bir tavan olmaması gerektiğini' vurguluyor. 2012 yılından bu yana, Lizbon Antlaşması'nın 1 No'lu Protokolü temelinde, Avrupa Parlamentosu ve Üye Devletlerin ulusal parlamentoları, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'na ilişkin konuları tartışmak üzere yılda iki parlamentolar arası konferans düzenlemektedir. Genel olarak, Anlaşma Parlamento'nun OGSP'nin geliştirilmesinde tam bir rol oynamasını sağlayarak, AB'nin dış ilişkilerini şekillendirmede ve güvenlik zorluklarını ele almada bir ortak haline getirir. Bu rolü yerine getirmek için Parlamento, sivil ve askeri CSDP konuşlandırmaları, güvenlik ve savunma etkileri olan uluslararası krizler, güvenlik, silah kontrolü ve yayılmanın önlenmesi konuları için çok taraflı çerçeveler, terörle mücadele ve organize suç, güvenlik ve savunmanın etkinliğini artırmak için iyi uygulamalar ve bu alanlardaki AB

yasal ve kurumsal gelişmeleri gibi konulara adanmış düzenli müzakereler, duruşmalar ve atölyeler düzenler. VP/HR'nin 2010 siyasi hesap verebilirlik bildirgesinin ardından Parlamento, Konsey, Avrupa Dış Eylem Servisi ve Komisyon ile bilgi alışverişinde bulunmak için düzenli olarak düzenlenen ortak danışma toplantılarına katılmıştır. Parlamento ayrıca, özellikle SEDE alt komite toplantıları sırasında OGSP hakkında Avrupa Dış Eylem Servisi'ne sorular sorar ve sözlü önerilerde bulunur.

2) AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası Metni (Politika Metni-2)

Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP), Birliğin barışı koruma operasyonlarında, çatışma önlemede ve uluslararası güvenliğin güçlendirilmesinde öncü bir rol üstlenmesini sağlar. Sivil ve askeri varlıklardan yararlanarak AB'nin kriz yönetimine yönelik kapsamlı yaklaşımının ayrılmaz bir parçasıdır. AB'nin karşı karşıya olduğu birbirine bağlı güvenlik tehditleri ve zorluklarının ölçeği ve karmaşıklığı tek bir Üye Devletin kapasitesinin ötesindedir. Bu nedenle Üye Devletler, güçlü bir Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası oluşturmak için AB düzeyinde daha yakın bir şekilde birlikte çalışmaya karar verdiler.

Sivil Sözleşme

19 Kasım 2018'de AB Üye Devletleri, sivil Misyonları daha yetenekli, daha etkili, daha esnek ve duyarlı hale getirmek ve değişen güvenlik ortamı ışığında diğer AB araçlarıyla daha fazla bütünleşmek için iddialı bir Sivil OGSP Sözleşmesi üzerinde anlaştılar. Amaç, AB'nin sivil kriz yönetimi misyonlarını konuşlandırma kapasitesini güçlendirmektir. Bu misyonların hedefleri, kırılgan ve çatışma ortamlarında polisi, hukukun üstünlüğünü ve sivil yönetimi güçlendirmektir. Sivil OGSP'yi güçlendirmek, AB'nin güvenlik zorluklarıyla başa çıkmak için daha geniş bir tepki vermesine katkıda bulunur.

Sivil misyonlar üye devletlerin katkılarını dayanmaktadır

Sivil OGSP misyonlarımız aracılığıyla, kriz bölgelerinde hukukun üstünlüğü, sivil yönetim, polis ve güvenlik sektörü reformuna önemli bir katkı sağlıyoruz. Sivil misyonlarımız ayrıca, düzensiz göç, karma tehditler, terörizm ve radikalizasyon ve şiddet içeren aşırılıkçılıkla bağlantılı olanlar da dahil olmak üzere, askeri olmayan yollarla güvenlik zorluklarına AB'nin daha geniş müdahalesinde de hayati öneme sahiptir. Bu ve diğer güvenlik tehditleri ve zorluklarıyla başa çıkma yeteneğini güçlendirmek için, sivil OGSP'yi daha hızlı, daha esnek ve daha etkili hale getirmek zorunludur. Bunu yapabilmek için, sivil misyonlarımızın yeterli sayıda ve kalitede personele sahip olması gerekir. AB, TEU'da belirtildiği gibi, Üye Devletlerden görevlendirilen personeli kullanarak, iyi eğitilmiş, deneyimli ve onaylanmış profesyoneller istihdam eder ve böylece sivil misyonlarının etkinliğini ve meşruiyetini artırır.

Sivil OGSP Sözleşmesinin bir parçası olarak sivil kapasite geliştirme

Sivil OGSP Sözleşmesinin ilk kümesi, özellikle yetenek geliştirmeyi ele alır. Üye Devletlerin gerekli yetenekleri geliştirmeleri ve sivil OGSP misyonları için kullanılabilirliklerini artırmaları için somut taahhütlerden oluşur. Bu, geçici ve sözleşmeli personel arasında %70/30 oranı elde etme ve sivil OGSP misyonlarında kadınların tüm seviyelerdeki temsilini artırma taahhütleri gibi, sivil OGSP'ye MS katkılarını artırma taahhütlerini içerir. Sözleşme ayrıca, örneğin insan kaynakları yönetimini gözden geçirme ve eğitim politikalarını güncelleme ve yanıt vermeyi iyileştirme gibi yetenek geliştirmeyle ilgili AB hizmetleri için taahhütler içerir. Ulusal ve aynı zamanda Avrupa ihtiyaçlarını karşılamak için sivil kapasitelerin geliştirilmesi ulusal bir sorumluluktur. Üye Devletler taahhütlerini uygulamak için Ulusal Uygulama Planları temelinde çalışmaktadır. İlerleme, yıllık Sivil Kapasiteler

Yıllık Raporu ile izlenir ve Yıllık İnceleme Konferansı'nın bir parçası olarak kıdemli Üye Devletlerin temsilcileriyle görüşülür.

Sivil yetenek gelişiminin tarihi

Sözleşme, yetenek gelişiminin de ötesinde, tüm ilgili aktörler tarafından her seviyedeki taahhütleri tanımlayarak sivil misyonlara yönelik tutkuyu ortaya koymaktadır. Bu, onu, çoğunlukla yetenek geliştirmeye odaklanan öncüllerinden, yani Sivil Ana Hedeflerden de farklı kılar. İlk Sivil Başlık Hedefi, 2000 yılında Portekiz'in Santa Maria da Feira kentinde düzenlenen Avrupa Konseyi toplantısında belirlendi. Kriz yönetimi alanında AB için dört öncelikli alan olarak polislik, hukukun üstünlüğü, sivil yönetim ve sivil korumayı belirledi. Polislik alanında, 2000 Feira Konseyi, AB Üye Devletlerinin kriz yönetimi operasyonları için toplu olarak 5.000'e kadar polis memuru sağlayabileceği ve 1.000 memurun yüksek hazırlık seviyesinde (30 gün içinde konuşlandırılabilir) olabileceği somut hedefler belirledi. AB Üye Devletleri ayrıca sivil polislik için şunları içeren bir dizi temel görev belirledi: yerel polisi izleme, danışmanlık ve eğitime, iç krizleri ve çatışmaları önleme veya hafifletme, çatışma sonrası acil durumlarda kanun ve düzeni sağlama ve yerel polisi insan haklarını korumada destekleme. 2001 Göteborg Konseyi daha sonra diğer üç öncelikli alan için somut hedefler belirledi. 2003 yılına kadar AB şunları başarmayı amaçladı: Hukukun üstünlüğü alanında kriz yönetimi operasyonları için 30 gün içinde konuşlandırılabilir 200 yargıç ve savcı hazırlamak, Sivil yönetim alanında (genel idari, sosyal ve altyapı işlevleri dahil) uzman havuzu oluşturmak ve hepsi çok kısa bir süre içinde konuşlandırılabilen 2.000 kişiye kadar sivil koruma ekipleri sağlamak. Bu ekipler, 3-7 saat içinde konuşlandırılabilir 10 uzmandan oluşan 2-3 değerlendirme/koordinasyon ekibini içeriyordu. 2004 yılında Brüksel'de düzenlenen Sivil Yetenekler Taahhüt Konferansı'nda bu hedeflere ulaşıldığı (ve hatta aşıldığı) ilan edildikten sonra, Sivil Hedef 2008'in (CHG 2008) formülasyonu, AB'nin sahada edindiği deneyimlerle şekillendi ve eğitim, personel prosedürleri ve görev planlamasına verilen önem arttı. CHG 2008, Feira'da belirlenenlere iki yeni öncelik daha ekledi: izleme misyonları ve AB Özel Temsilcilerine destek. CHG 2008 ayrıca Birliğin eş zamanlı misyonlar yürütmesi gerektiğini vurguladı ve AB için iki odak alanını daha vurguladı: güvenlik sektörü reformu (SSR) ve silahsızlanma, terhis ve yeniden entegrasyon (DDR). AB Üye Devletleri daha sonra, yetenek geliştirme sürecini sürdürmek ve bunu Askeri Hedef 2010 ile senkronize etmek için ek bir hedef, Sivil Ana Hedef 2010 (CHG 2010) belirledi. CHG 2010 hedefi, AB'nin sivil kriz yönetimindeki artık kapsamlı deneyiminden yararlandı ve hazır olma ve konuşlandırılabilirliği iyileştirmeye devam etme odağının yanı sıra sivil-askeri iş birliğine daha fazla vurgu yaptı. Ayrıca, geçiş adaleti, diyalog ve çatışma analizi konusunda 285 ek uzmanın sağlanması gibi geliştirilecek diğer yetenekleri de belirledi. CHG 2010 ayrıca, hızlı konuşlandırma için hazırlanmış 100 kişilik güçlü bir uzman havuzu olan Sivil Müdahale Ekiplerinin (CRT) oluşturulmasına odaklandı.

OGSP'nin Askeri Kapasitesi

Dünya değişiyor ve Avrupa giderek daha karmaşık ve belirsiz bir güvenlik ortamıyla karşı karşıya. Avrupa Birliği'nin küresel bir aktör olarak daha yetenekli, daha tutarlı ve daha stratejik hale gelmesi için artan bir talep var. AB, ihtiyaç duyulan yerlerde barışı ve güvenliği teşvik etmeye yardımcı olmak için benzersiz bir dizi araca sahip. Kapsamlı bir yaklaşım, Stratejik Pusula'da vurgulandığı gibi, bugünün ve yarının karmaşık, çok aktörlü ve çok boyutlu krizleri ve artan güvenlik tehditleriyle başa çıkmak için önemli bir varlıktır.

Askeri Kabiliyetler

Avrupa Birliği Konseyi (AB), 19 Kasım 2007'de, Ana Hedef 2010'un onaylanmasının ardından başlatılan sürecin doruk noktası olan İlerleme Kataloğu 2007'yi onayladı. Katalog, Gereksinimler Kataloğu 2005'te belirtilen

gereksinimler ve Kuvvet Kataloğu 2007'de derlenen katkılar temelinde niceliksel ve nitel askeri yetenek eksikliklerini belirler. Kriz yönetimi operasyonlarında gerçekleştirilecek askeri görevler için bunların potansiyel etkilerini analiz eder. 2007 İlerleme Kataloğu'nun genel sonucu, AB'nin 2010 yılına kadar, Stratejik Planlama Varsayımları parametreleri dahilinde, belirlenen eksikliklerden kaynaklanan farklı operasyonel risk düzeyleriyle birlikte, askeri Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası operasyonlarının tüm yelpazesini yürütme kapasitesine sahip olduğudur. Tespit edilen eksikliklerden bazıları kritik olarak değerlendirilmektedir; bunlar, kuvvetlerin operasyon alanına nakledilmesi, operasyon alanında konuşlandırılması, korunması ve bilgi üstünlüğünün sağlanması kabiliyetiyle ilgilidir. Bu temelde, 8 Temmuz 2008'de Üye Devletlerin "Yetenek" şeflerinden oluşan Avrupa Savunma Ajansı (EDA) Yönlendirme Kuruluna bir Yetenek Geliştirme Planı (CDP) sunuldu. Kurul, CDP sonuçlarını onayladı ve öncelikli yetenek alanlarının ilk listesi üzerinde çalışmaya başladı. EDA, Üye Devletler, AB Askeri Komitesi (EUMC), AB Askeri Personeli (EUMS) ve Konsey Genel Sekreterliği bu görevde iş birliği yapacak. Haziran 1999'da Köln'de toplanan Avrupa Konseyi'nde AB liderleri, "Birliğin, NATO'nun eylemlerine halel getirmeksizin uluslararası krizlere yanıt verebilmek için, güvenilir askeri güçlerle desteklenen özerk eylem kapasitesine, bunları kullanma kararını verecek araçlara ve bunu yapmaya hazır olma durumuna sahip olması gerektiği" konusunda anlaştılar. Aralık 1999'da Helsinki'de düzenlenen Avrupa Konseyi'nde, Helsinki Temel Hedefi olarak adlandırılan hedef belirlendi ve bu hedef kapsamında aşağıdaki hedefler belirlendi:

- AB öncülüğündeki operasyonlarda gönüllü olarak iş birliği yapan Üye Devletler, 2003 yılına kadar 60 gün içinde askeri güçlerini konuşlandırabilmeli ve en az 1 yıl süreyle varlığını sürdürebilmelidir. Birlik, Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 17. maddesinde belirtilen tüm görevleri yerine getirebilecek kapasitede 50.000-60.000 kişiye kadar olan tüm görevleri yerine getirebilecek kapasitede olacaktır.
- Birliğin bu tür operasyonlara gerekli siyasi rehberliği ve stratejik yönlendirmeyi sağlayabilmesi için, tek kurumsal çerçeveye saygılı bir şekilde Konsey içerisinde yeni siyasi ve askeri organlar ve yapılar kurulacaktır.

Mayıs 2003'te Konsey, AB'nin artık Petersberg görevlerinin tüm yelpazesinde operasyonel kapasiteye sahip olduğunu, ancak bunun bilinen eksikliklerle sınırlı ve kısıtlı olduğunu doğruladı. Bu sınırlamalar ve/veya kısıtlamalar dağıtım süresiyle ilgilidir ve özellikle eş zamanlı operasyonlar yürütülürken ölçek ve yoğunluk spektrumunun üst ucunda yüksek risk ortaya çıkabilir. Başlık ve Yetenek Hedeflerinin tam olarak gerçekleştirilmesine ilişkin bu sınırlamalar ve kısıtlamalar, eksikliklerin karşılanmasına ilişkin öneriler takip edilirse hafifletilebilir.

OGSP Yapısı, Araçları ve Kurumları

Avrupa Birliği'nin kriz yönetimi konusundaki sorumluluklarını tam olarak yerine getirebilmesi ve küresel güvenlik aktörü olarak hareket edebilmesi amacıyla AB Üye Devletleri kalıcı siyasi, askeri ve sivil yapılar kurma kararı almışlardır. Bu araçlar ve kurumlar şunlardır:

Siyasi ve Güvenlik Komitesi (PSC)

Avrupa Birliği Askeri Komitesi (EUMC)

Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM)

Politik-Askeri Grup (PMG)

Güvenlik ve Savunma Müdürlüğü (SECDEFPOL.DMD)

Bariş, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Müdürlüğü (PCM)

Avrupa Birliği Askeri Personeli (EUMS)

Sivil Planlama ve Yürütme Yeteneği (CPCC)

Askeri Planlama ve Yürütme Yeteneği (MPCC)

Avrupa Savunma Ajansı (EDA)

Avrupa Güvenlik ve Savunma Koleji (ESDC)

Avrupa Birliği Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü

Avrupa Birliği Uydu Merkezi

Siyasi ve Güvenlik Komitesi (PSC)

Siyasi ve Güvenlik Komitesi'nin (PYK) rolü ve yapısı Avrupa Birliği Antlaşması'nın 38. maddesinde açıklanmıştır.

Görevi:

Siyasi ve Güvenlik Komitesi, AB'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'ndan (ODGP) ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'ndan (OGSP) sorumludur. PSC:

- Uluslararası durumu izler.
- Konsey'e stratejik yaklaşımlar ve politika seçenekleri önerir.
- Askeri Komite, Siyasi-Askeri Grup ve Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi'ne rehberlik sağlar.
- Kriz yönetim operasyonlarının siyasi kontrolünü ve stratejik yönlendirilmesini sağlar.

Avrupa Birliği Askeri Komitesi (EUMC)

Görevi:

EUMC, Konsey içerisinde kurulan en yüksek askeri organdır ve üye devletlerin Genelkurmay Başkanlarından (SHOK) oluşur ve bu Genelkurmay Başkanları düzenli olarak daimi askeri temsilcileri tarafından temsil edilir. Çatışma önleme ve kriz yönetimi alanında AB Üye Devletleri arasında askeri istişare ve iş birliği forumudur. AB çerçevesindeki tüm askeri faaliyetleri, özellikle Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) kapsamındaki askeri misyon ve operasyonların planlanması ve icrası ile askeri kabiliyetlerin geliştirilmesini yönlendirir. Konsensüse dayalı olarak, Siyasi ve Güvenlik Komitesi'ne (PSC) askeri tavsiyelerde bulunur ve önerilerde bulunurken, Avrupa Birliği Askeri Personeli'ne (EUMS) özellikle şu konularda askeri yönlendirme sağlar :

- Kriz yönetimi kavramlarının askeri boyutunun geliştirilmesi;
- siyasi kontrolün askeri yönleri/kriz yönetimi operasyonları ve durumlarının stratejik yönlendirilmesi;
- olası krizlerin risk değerlendirmesi;
- Bir krizin askeri boyutu ve özellikle daha sonraki yönetimi sırasında ortaya çıkan etkileri;
- yetenek hedeflerinin oluşturulması, değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesi;
- AB'nin AB dışındaki Avrupa NATO Üyeleri, AB'ye katılım adayları, diğer devletler ve NATO dahil diğer örgütlerle olan askeri ilişkileri;
- operasyonlar ve tatbikatlar için mali tahmin.

Kriz yönetimi durumlarında ve PSC'nin talebi üzerine EUMC, EUMS Genel Müdürüne (DGEUMS) stratejik askeri seçeneklerin sunulması için bir Başlatma Yönergesi yayınlar, bu seçenekler değerlendirilir ve askeri tavsiye ile birlikte PSC'ye iletilir. Konsey tarafından seçilen askeri seçeneğe dayanarak EUMC, Harekat Komutanı için bir İlk Planlama Direktifi yetkilendirir.

EUMS değerlendirmesine dayanarak EUMC aşağıdaki tavsiye ve önerileri sunmaktadır:

- Harekât Komutanı tarafından geliştirilen Harekât Konsepti (Conops) üzerine ;
- Harekât Komutanı tarafından hazırlanan Harekât Planı Taslağı (OPLAN) üzerine;

Bir operasyon sırasında askeri operasyonların usulüne uygun şekilde yürütülmesini izler. EUMC düzenli olarak CHOD'lar düzeyinde toplanır. Haftalık EUMC toplantılarının çalışma rutininde CHOD'lar kendi ülkelerinin Askeri Temsilcileri tarafından temsil edilir. EUMC ayrıca savunma etkileri olan kararların alınması gereken tüm Konsey toplantılarında da temsil edilir. EUMC, uygun durumlarda askeri çalışma grubu (EUMCWG), EUMS ve diğer departmanlar ve servisler tarafından desteklenmektedir.

Tarihsel arka plan:

Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın (ODGP) ve ortak Avrupa güvenlik ve savunma politikasının (ABA'nın 17. maddesi) güçlendirilmesi çerçevesinde, 7-11 Aralık 2000 tarihlerinde Nice'te toplanan Avrupa Konseyi, AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Merkezi'nin kurulmasını kararlaştırmış ve başkanının görevleri de dahil olmak üzere, görev ve işlevlerini belirlemiştir. EUMC, AB'nin AB Antlaşması'nda tanımlanan çatışma önleme ve kriz yönetimi görevlerinin tamamını üstlenmesini sağlayan 22 Ocak 2001 tarihli ve 2001/79/CFSP sayılı Konsey Kararı ile resmen kurulmuştur.

Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM)

EUMC ile paralel olarak, PSC'ye Kriz Yönetiminin Sivil Yönleri Komitesi (CIVCOM) danışmanlık yapmaktadır. Bu komite, PSC'ye kriz yönetiminin sivil yönleri hakkında bilgi sağlar, öneri tasarımları hazırlar ve görüşünü bildirir.

Politik-Askeri Grup (PMG)

Politik-Askeri Grup (PMG), Siyasi ve Güvenlik Komitesi için CSDP alanında hazırlık çalışmaları yürütür. Kavramlar, yetenekler ve operasyonlar ve misyonlar dahil olmak üzere AB askeri ve sivil-askeri meselelerinin siyasi yönlerini kapsar. Konsey Sonuçlarını hazırlar, PSC için Tavsiyeler sağlar ve bunların etkili bir şekilde uygulanmasını izler. (Yatay) politikanın geliştirilmesine katkıda bulunur ve bilgi alışverişini kolaylaştırır. AB-NATO ilişkileri ve tatbikatlar dahil olmak üzere üçüncü ülkeler ve diğer örgütlerle ortaklıklar konusunda özel bir sorumluluğu vardır. PMG'ye Yüksek Temsilcinin bir temsilcisi başkanlık eder.

Güvenlik ve Savunma Direktörlüğü (SECDEFPOL.DMD)

Güvenlik ve Savunma Politikası Direktörlüğü (SECDEFPOL), AB Dış Güvenlik Tehditlerinin ele alınması ve özellikle AB'nin Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'nın daha da geliştirilmesi ve AB Küresel Stratejisi'nin güvenlik ve savunma alanında uygulanması çabalarının desteklenmesi konusunda AB Dış Güvenlik Teşkilatı'nın genel katkısını koordine etmek ve yönetmekten sorumlu Direktörlüktür. Bu, siber güvenlik, KBRN, hibrit, deniz güvenliği, terörle mücadele, silahsızlanma, yayılmanın önlenmesi ve silah ihracatı kontrolü ile savunma iş birliğini derinleştirmeyi ve AB'nin hem uzun süredir devam eden hem de yeni güvenlik tehditlerini ele alabilen ve küresel barış ve güvenliğe katkıda bulunabilen güvenlik ve savunma sağlayıcısı rolünü güçlendirmek için sivil ve askeri yetenekleri geliştirmeyi amaçlayan savunma politikası ve girişimleri (Stratejik Pusula gibi) de

dahil olmak üzere stratejik konular ve politika alanları üzerindeki çalışmaları içerir. Ayrıca, üçüncü ülkeler ve uluslararası ve bölgesel örgütlerle (örneğin BM, NATO, Afrika Birliği) güvenlik ve savunma konusunda ortaklıklar geliştirmekten sorumludur ve üçüncü ülkelerle AB Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası misyonlarına ve operasyonlarına katılım konusunda anlaşmalar müzakere eder. Müdürlük, Strateji, Koordinasyon ve Politika (SECDEFPOL.1), Hibrit Tehditler ve Siber (SECDEFPOL.2), Terörle Mücadele (SECDEFPOL.3), Silahsızlanma, Silahların Yayılmanın Önlenmesi ve Silah İhracatının Kontrolü (SECDEFPOL.4), Uzay (SECDEFPOL.5) ve Deniz Güvenliği (SECDEFPOL.6) ile ilgilenen altı birimden oluşmaktadır.

Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğü (PCM)

Barış, Ortaklıklar ve Kriz Yönetimi Direktörlüğü (PCM), erken uyarı ve ufuk taramasından barış arabuluculuğuna, kriz yönetimi ve istikrar için politik-stratejik planlamaya kadar tüm çatışma döngüsü boyunca AB'nin yanıtının koordinasyonunda önemli bir role sahiptir. PCM, AB müdahalesinin etkili, çatışmaya duyarlı ve istikrar ve barış sağlamaya odaklanan uygun bir analize dayalı olmasını sağlar. Direktörlük dört bölümden oluşur: Sahel için Güvenlik ve İstikrar Ortaklığı Sekreterliği (P3S) ile Barış ve Güvenlik için Entegre Yaklaşım (PCM 1); Barış, Güvenlik ve Savunma Ortaklıkları (PCM 2); Kriz yönetimi için stratejik planlama (PCM 3) ve Avrupa Barış Tesisi (PCM 4).

Avrupa Birliği Askeri Personeli (EUMS)

Avrupa Birliği Askeri Personeli (EUMS) - AB Askeri Komitesi'nin (EUMC) yönetimi altında ve Yüksek Temsilci/Başkan Yardımcısı'nın (HR/VP) yetkisi altında çalışır - Avrupa Dış Eylem Servisi (EEAS) içindeki kolektif (çok disiplinli) askeri uzmanlığın kaynağıdır. EEAS'nin Kapsamlı Yaklaşımının ayrılmaz bir bileşeni olarak EUMS, askeri araçları koordine eder ve özellikle operasyonlara/misyonlara (hem askeri hem de askeri destek gerektirenler) ve askeri kapasitenin oluşturulmasına odaklanır. Bu çıktıyı destekleyen etkinleştirici faaliyetler şunları içerir: erken uyarı (Tek İstihbarat Analiz Kapasitesi - SIAC aracılığıyla), durum değerlendirmesi, stratejik planlama, İletişim ve Bilgi Sistemleri, kavram geliştirme, eğitim ve öğretim ve askeri-askeri ilişkiler yoluyla ortaklıkların desteklenmesi. Aynı zamanda EUMS, AB OPSCEN'i sürdürmek ve etkinleştirildiğinde çekirdek personelini sağlamakla görevlidir.

Sivil Planlama ve Yürütme Yeteneği (CPCC)

EEAS'in bir parçası olan Sivil Planlama ve Yürütme Yeteneği (CPCC) , sivil CSDP operasyonlarının özerk bir operasyonel yürütülmesinden sorumlu kalıcı yapıdır. Siyasi ve Güvenlik Komitesi'nin siyasi kontrolü ve stratejik yönetimi ve Yüksek Temsilci'nin genel yetkisi altında, CPCC, sivil CSDP kriz yönetimi operasyonlarının etkili bir şekilde planlanmasını ve yürütülmesini ve ayrıca tüm görevle ilgili görevlerin uygun şekilde uygulanmasını sağlar.

Askeri Planlama ve Yürütme Yeteneği (MPCC)

Askeri Planlama ve Yürütme Yeteneği (MPCC), AB'nin sınırları dışında bir güvenlik sağlayıcısı olarak daha hızlı, daha verimli ve etkili bir şekilde tepki vermesini sağlamak amacıyla 8 Haziran 2017'de kuruldu. MPCC, AB'nin icrai olmayan askeri misyonlarının operasyonel planlamasından ve yürütülmesinden sorumludur. Şu anda Mali, Somali ve Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki AB Eğitim Misyonlarını (EUTM) yönetmektedir. Konsey, 19 Kasım 2018'de MPCC'ye bir AB Muharebe Grubu büyüklüğünde bir icrai askeri operasyonu planlamaya ve yürütmeye hazır olma konusunda ek sorumluluk vermeyi kabul etti.

Avrupa Savunma Ajansı (EDA)

- Avrupa Birliği Konseyi'nin Üye Devletleri (Danimarka hariç tüm AB Üye Devletleri) arasında savunma kabiliyetlerinin ve askeri iş birliğinin geliştirilmesini destekleyen Ajansdır;
- Temmuz 2004'te kurulan Yönlendirme Kurulu, savunma bakanları düzeyinde toplanır;
- Ajansa, aynı zamanda Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı olan Birliğin Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi başkanlık eder;
- Merkezi Brüksel'de bulunan EDA, araştırma ve teknoloji ile tedarik veya eğitim alanlarındaki iş birliği de dahil olmak üzere, bir kabiliyetin tüm yaşam döngüsü boyunca Üye Devletler arasında savunma iş birliğini mümkün kılar ve kolaylaştırır.

Avrupa Güvenlik ve Savunma Kurumu (ESDC)

Avrupa Güvenlik ve Savunma Kurumu (ESDC), Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası, şimdi Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (CSDP) konusunda stratejik düzeyde eğitim sağlama amacıyla 2005 yılında kuruldu. Kapsamlı ihtiyaç analizi ve deney aşamalarını takip etti. ESDC'nin oluşturulması, Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'na Avrupa güvenlik kültürünü aktif olarak teşvik eden bir eğitim ve öğretim aracı sağladı.

Avrupa Birliği Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü

Avrupa Birliği Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü (EUISS), dış, güvenlik ve savunma politikası konularının analiziyle ilgilenen bir AB kuruluşudur. EUISS, Ocak 2002'de Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) [Konsey Ortak Eylemi 2001/554, Konsey Ortak Eylemi 2006/1002 ile değiştirildi] kapsamında özerk bir kurum olarak kuruldu. AB için ortak bir güvenlik kültürü geliştirmek, dış politikasının geliştirilmesini ve yansıtılmasını desteklemek ve Avrupa içinde ve dışında stratejik tartışmaları zenginleştirmek için. Merkezi Paris'te bulunan ve Brüksel'de de bir temsilciliği bulunan EUISS artık ODGP/OGGP'nin daha da geliştirilmesini destekleyen yeni yapıların ayrılmaz bir parçasıdır. Enstitünün temel misyonu, AB politikasının formülasyonunda faydalı ve alakalı olabilecek analizler ve tartışma forumları sağlamaktır. Bu misyonu yerine getirirken, aynı zamanda Avrupa uzmanları ve her düzeydeki karar vericiler arasında bir arayüz görevi görür. Enstitü, AB Üye Devletleri tarafından GSYİH bazlı bir formüle göre finanse edilmektedir. Birlik Dışışleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi (HR) başkanlığındaki bir Kurul tarafından yönetilir ve bu Kurul bütçesel ve idari kurallarını belirler ve çalışma programını onaylar. Siyasi ve Güvenlik Komitesi (PSC), EUISS'nin entelektüel bağımsızlığı ve operasyonel özerkliğine hanel getirmeksizin siyasi gözetim uygular.

Avrupa Birliği Uydu Merkezi

Merkez 1992'de kuruldu ve Ocak 2002'de Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ve özellikle Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası bağlamında coğrafi bilgi ürünleri ve hizmetleri sağlamak için bir ajans olarak Avrupa Birliği'ne dahil edildi. İspanya'nın Torrejón de Ardoz kentinde bulunan AB SatCen, artık uzay ve güvenlik alanında AB'nin tam olarak faaliyet gösteren bir ajansıdır. AB SatCen, AB'de güvenlikle ilgili coğrafi bilgi ürünleri ve hizmetlerinin önde gelen sağlayıcısı haline geliyor ve AB CFSP/CSDP yapılarının yanı sıra uzay ve güvenlik alanındaki tüm ilgili geliştirme ve iş birliği eylemlerine tam olarak bağlıdır. SatCen, EEAS, AB Üye Devletleri, Avrupa Komisyonu, Üçüncü Devletler ve BM ve NATO gibi uluslararası örgütleri CFSP/CSDP alanında karar alma süreçlerinde desteklemiştir ve şu anda da desteklemektedir. SatCen hizmetlerinin başlıca yararlanıcıları EEAS organları ve CSDP misyonları ve operasyonlarıdır. SatCen, AB Üye Devletleri tarafından finanse edilmektedir. Bütçesini ve çalışma programını onaylayan, tüm AB Üye Devletlerinin temsilcilerinden oluşan bir kurul tarafından yönetilmektedir. Siyasi ve Güvenlik Komitesi'nin (PSC) denetimi ve Birlik Yüksek Temsilcisi'nin operasyonel yönetimi altındadır.

Ne yapıyoruz?

Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (CSDP), Birliğin barışı koruma operasyonlarında, çatışma önlemede ve uluslararası güvenliğin güçlendirilmesinde öncü bir rol üstlenmesini sağlar. Sivil ve askeri varlıklardan yararlanarak AB'nin kriz yönetimine yönelik kapsamlı yaklaşımının ayrılmaz bir parçasıdır. Diploması, insani yardım, kalkınma iş birliği, iklim eylemi, insan hakları, ekonomik destek ve ticaret politikası, AB'nin küresel güvenlik ve barış için araç setinin bir parçasıdır. Bu araçlar, krizlerin özel koşullarına göre uyarlanarak ve kullanımları değişen koşullara göre ayarlanarak bir arada kullanılır. Savunma, AB'nin benzersiz araç karışımının bir unsurudur ve bugün ve gelecekte Avrupa çıkarlarını güvence altına almak için hayati öneme sahiptir. Bu nedenle, Avrupa'nın savunma yeteneklerini sürekli olarak geliştirmek ve güçlendirmek için daha güçlü bir temel oluşturulmuştur.

Geleceğe uygun bir Güvenlik ve Savunma politikası

AB, geleneksel tehditlerden ulusötesi tehditlere, hibrit tehditler, siber saldırılar ve yakın çevresinde ve ötesinde yaygın ve kalıcı istikrarsızlık ve çatışma gibi artan tehditler ve zorluklarla karşı karşıyadır. Aynı zamanda, iklim değişikliği kırılğan toplumlarda çatışmaları ve istikrarsızlığı daha da kötüleştirirken, Arktik'teki buzulların erimesi, yeni nakliye rotalarının açılması ve doğal gaz ve petrol yataklarına erişimle bölgeyi jeopolitik bir çatışma noktasına dönüştürüyor. Hızla değişen bir jeopolitik manzarayı ele almak için AB'nin geleceğe uygun bir Ortak Güvenlik ve Savunma Politikasına ihtiyacı var. Bu, yeni çabalar ve sürekli çabaların yanı sıra, son teknoloji askeri yetenekler geliştirmek, stratejik boşlukları doldurmak ve teknolojik ve endüstriyel bağımlılıkları azaltmak için yeteneklere ve yenilikçi teknolojilere daha fazla yatırım gerektirecektir.

EK 8-AB'NİN GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASINA İLİŞKİN HABER METİNLERİ

Haber-1 (European Commission, 28.05.2024): AB güvenliği ve savunması: Konsey beş ana önceliği belirledi

Konsey bugün, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırgan savaşı ve Orta Doğu, Sahel ve dünyanın diğer bölgelerinde artan gerginlikler gibi benzeri görülmemiş bir tehdit ve zorluk kombinasyonu bağlamında AB güvenliği ve savunmasına ilişkin sonuçları onayladı. Rusya'nın Şubat 2022'de Ukrayna'ya karşı sebepsiz ve haksız saldırganlık savaşının başlamasından bu yana ve Mart 2022'de Stratejik Pusula ve Versay Deklarasyonu'na dayanarak, AB'nin bir güvenlik ve savunma aktörü olarak rolü önemli ölçüde güçlendirildi . Bununla birlikte, AB'nin savunma hazırlığını daha da artırması ve egemenliğini güçlendirmesi gerekiyor. Konsey, sonuç bildirgesinde, üye devletlerin acilen uygulamaya koymaları gereken önümüzdeki dönem için beş temel önceliği ortaya koymaktadır:

AB'nin Ukrayna'ya sarsılmaz desteği

AB, Ukrayna'nın uluslararası alanda tanınan sınırları içindeki bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne verdiği destekte her zamankinden daha karardır. Ukrayna ve halkına gerektiği kadar uzun süre ve gerektiği kadar yoğun bir şekilde gerekli tüm siyasi, mali, ekonomik, insani, askeri ve diplomatik desteği sağlamaya devam etmek için AB, Avrupa Barış Aracı'nın (EPF) bir parçası olarak yakın zamanda kurulan Ukrayna Yardım Fonu ve Ukrayna'yı destekleyen Avrupa Birliği Askeri Yardım Misyonu (EUMAM Ukrayna) aracılığıyla eğitim ve danışmanlık da dahil olmak üzere elindeki tüm araçları kullanacaktır. AB'nin Ukrayna'ya yönelik güvenlik taahhütlerinin yakın zamanda imzalanması da vurgulanmaktadır ve ayrıca Ukrayna'nın acil ihtiyaçları, özellikle mühimmat, füzeler, hava savunma ve topçu sistemleri ve insansız hava araçları gibi ihtiyaçlar devam eden çabalar olarak vurgulanmaktadır.

Birlikte daha fazla ve daha iyi harcama yapmak

Konsey sonuçları, savunma ürünlerinin bulunabilirliğini sağlama ve AB'nin Savunma Teknolojik ve Endüstriyel Üssü'nü (EDTIB) güçlendirme ihtiyacını vurgular, böylece üye devletlerin silahlı kuvvetlerinin ve gerektiğinde ortaklarının ihtiyaçlarını karşılayabilir. Bu bağlamda, Konsey ayrıca EDTIB için kamu ve özel finansmana erişimi iyileştirmenin hayati ihtiyacını vurgular ve Ukrayna savunma teknolojik ve endüstriyel üssünün EDTIB'ye kademeli olarak entegre edilmesine yol açan iş birliğinin güçlendirilmesini destekler.

AB'nin hareket kabiliyetini artırmak

Konsey, dünyanın çeşitli bölgelerindeki tüm sivil ve askeri Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası misyon ve operasyonlarının önemli çalışmalarını, özellikle de yakın zamanda başlatılan ve operasyonel sonuçlar veren EUNAVFOR ASPIDES'in çalışmalarını memnuniyetle karşılamaktadır. Konsey ayrıca, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası Fonu'nun, AB'nin Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası hedeflerini destekleyen küresel bir araç olarak önemini hatırlatarak, ortak ülkelerin ihtiyaçlarına yanıt olarak hedefli güvenlik ve savunma yardımına olanak sağladığını belirtir. Ayrıca Konsey, üye devletleri 2025 yılına kadar AB Hızlı Dağıtım Kapasitesinin tam olarak işler hale getirilmesine daha fazla katkıda bulunmaya ve Askeri Hareketlilik Taahhüdü 2024'ü (sonuçların ekinde) acilen uygulamaya koymaya teşvik eder.

AB'nin dayanıklılığını güçlendirmek ve stratejik alanlara erişimini güvence altına almak

Konsey, AB'nin hibrit, FIMI, siber tehditler ve AB'yi, üye devletlerini ve ortaklarını hedef alan kötü niyetli faaliyetlere karşı önleme, tespit, caydırıcılık, dayanıklılık ve müdahale kapasitesinin güçlendirilmesinin önemini vurgular; Siber Diplomasi Araç Kutusu ve AB Hibrit Araç Kutusu gibi özel araçların geliştirilmesini önerir. Sonuçlarda ayrıca uzay, deniz ve hava alanlarının AB'nin güvenliği ve savunması açısından önemi hatırlatılarak, iklim ve güvenlik bağlantısına ilişkin ortak bildirinin hızla uygulamaya konulması çağrısında bulunuldu.

Ortak olmak

AB, ortak değerler ve çıkarlar temelinde, ortaklarıyla özel olarak tasarlanmış ve karşılıklı yarar sağlayan ortaklıkları daha da güçlendirmeye, derinleştirmeye ve genişletmeye devam edecektir. Gelecek BM Zirvesi öncesinde Konsey, BM-AB Stratejik Ortaklığının barış ve güvenlik alanında devam eden gelişimini, yeni jeopolitik gerçekliğe uyarlamak amacıyla memnuniyetle karşıladı. Konsey, AB'nin NATO ile güçlü transatlantik bağla desteklenen stratejik ortaklığının, Avro-Atlantik güvenliği ve istikrarı için elzem olduğunu yineler. AB, 2016, 2018 ve 2023 tarihli üç Ortak Beyanname çerçevesinde siyasi diyalog ve iş birliği yoluyla ve AB-NATO iş birliğinin rehber ilkelerine tam saygı göstererek, bu karşılıklı olarak faydalı ortaklığı daha da güçlendirmeye, derinleştirmeye ve genişletmeye tamamen karardır. Sonuçlar, AB-NATO ortaklığını bir üst seviyeye taşımak amacıyla, 2024 yılı sonundan önce AB-NATO iş birliğinin tüm yelpazesini kapsayan yeni, kapsamlı ve ileriye dönük bir uygulama belgesinin geliştirilmesi ve benimsenmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Konsey, Moldova Cumhuriyeti ile Güvenlik ve Savunma Ortaklığı Anlaşması'nın imzalanmasını ve önümüzdeki dönemde Norveç ile imzalanacak anlaşmayı memnuniyetle karşılıyor ve ilave anlaşmaların imzalanmasını bekliyor. Konsey, sonuçlarında ayrıca AB üye devletlerini, askeri hareketlilikteki kalan boşlukları ele almayı ve böylece askeri personel, malzeme ve varlıkların -kısa süreli ve büyük ölçekli olarak- AB içinde ve dışında hızlı ve sorunsuz bir şekilde hareket etmesini sağlamayı amaçlayan yeni Askeri Hareketlilik Taahhüdü 2024'ü uygulamaya çağırıyor. Hareketlilik Taahhüdü'nde belirtilen taahhütler arasında, diğerlerinin yanı sıra, ikili kullanımlı altyapı yatırımlarının önceliklendirilmesi ve daha hızlı sınır ötesi hareket izinleri için yeni bir hırs düzeyi yer alıyor.

Haber-2 (Euronews.com, 18.06.2024): Savunma ve rekabet gücü, liderler tarafından benimsenecek bir sonraki AB Stratejik Gündeminin merkezinde yer alacak

27 üye ülkenin liderleri, Stratejik Gündemi kesinleştirmek ve kabul etmek üzere önümüzdeki hafta Brüksel'de bir araya gelecek.

Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik savaşı, Birliğin enerji, ekonomi ve güvenliği üzerinde derin etkiler yaratmaya devam etmesi nedeniyle, Avrupa Birliği'nin önümüzdeki beş yıllık görev süresine ilişkin Stratejik Gündemi üzerinde önemli bir etkiye sahip olacak. Stratejik Gündem, Avrupa Konseyi liderleri tarafından ortaya konulan ve 2024-2029 dönemindeki bir sonraki Avrupa Komisyonu'nun çalışmalarına rehberlik edecek olan AB'nin siyasi yol haritasıdır. 2050 yılına kadar kıtayı karbon nötr hale getirmeyi amaçlayan çığır açıcı yasa parçalarını kapsayan ve AB'nin Ukrayna'ya yönelik sebepsiz saldırısının ardından Rus fosil yakıtlarından kurtulmaya çalışmasının ardından ivme kazanan Yeşil Mutabakat, son aylarda yaygın çiftçi protestolarının ardından ve Avrupa seçimleri öncesinde bazı kısımların sulandırılmasına rağmen merkezi kalmaya devam etmektedir. Ama odak noktası farklı olacak. Bruegel düşünce kuruluşunda kıdemli bir üye olan Simone Tagliapietra, Euronews'e "Yeşil politikalar Avrupa'da yeni bir döneme girecek" dedi. "Bu politikalar bir yandan rekabetin, diğer yandan güvenliğin hizmetine sunulacak." "Bu mantıklı, çünkü son beş yılda Avrupa Yeşil Mutabakatı için çok sayıda mevzuat hazırladık ve şimdi uygulamaya geçmemiz gerekiyor" diye ekledi.

Çin ve ABD

Ancak analistin "yeni uluslararası çalkantılı sular" olarak tanımladığı Stratejik Gündem'i etkileyen jeopolitik koşullar, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yürüttüğü savaşın ötesine geçiyor. Çin'in haksız ticaret politikası ve özellikle Afrika ve Güney Amerika'da hammadde ve yeni pazarlar elde etmek için ortaklık kurma ihtiyacı da AB'nin çalışmalarına yön verecek. Ancak daha fazla endüstriyel kapasite -hem sivil hem de askeri- yoluyla "güçlü ve güvenli" ve "refah içinde ve rekabetçi bir Avrupa"ya duyulan ihtiyaç, aynı zamanda Birliğin, başlıca müttefiki olan ABD'ye olan bağımlılığı azaltmayı da hedefliyor. "Çok önemli olan bir başka unsur daha var: ABD seçimleri ve (eski başkan Donald) Trump Beyaz Saray'a dönerse ne olacak? ABD'nin NATO bağlamında bazı destekleri esirgemesi durumunda Avrupa'nın kendi savunma yetenekleri açısından durum ne olacak?" diye düşündü Tagliapietra.

Yeni finansal kaynaklar

AB liderlerinin karşı karşıya olduğu bir diğer cevapsız soru ise, bu hedefleri finanse edecek parayı nasıl bulacakları. Bruegel'e göre reform edilmesi gereken üç olası gelir kaynağı var. "Öncelikle Avrupa bütçesini daha iyi kullanmamız gerekiyor. Bu parayı nasıl harcayacağımız ve miktarının ne olacağı konusunda bir tartışma yapılmalı" dedi. "İkincisi, önümüzdeki yıllarda tüm bu unsurlar açısından kesinlikle daha büyük bir rol oynayacak olan Avrupa Yatırım Bankası. Ve son olarak, yeni borç. 2026'da Next Generation EU programının sona ermesinden sonra yeni bir kredi hattı oluşturma olasılığı olacak mı?" dedi. Taslak gündemde ayrıca hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesini amaçlayan "Özgür ve Demokratik Avrupa" başlıklı bir bölüm ile genişleme ve Ukrayna, Moldova ve Batı Balkan ülkelerinin de aralarında bulunduğu yeni bir üye dalgasına nasıl hazırlanılacağına ilişkin bir bölüm yer alıyor. Tagliapietra, "Genişleme, katılmak isteyen ülkelerin AB hukukunu uygulama yetkisine sahip olması anlamına geliyor. Bu da bu ülkelerde çok sayıda reform yapılmasını ve ayrıca AB düzeyinde yeni bir yönetim gerektirecek" dedi. "Bu nedenle, karar alma biçimimizi de yeniden düşünmemiz gerekecek: Dış politikada şu anda sahip olduğumuz fikir birliğinin gelecekte revize edilmesi gerekebilir, çünkü

Birlik daha da genişlerse herhangi bir ülkeye veto yetkisi verilmesi düşünülemez" diye ekledi. AB liderlerinin gündemi 27-28 Haziran'da Brüksel'de yapılacak zirvede kesinleştirip kabul etmeleri bekleniyor.

Haber-3 (Euronews.com, 05.06.2024): AB, katılım ülkeleriyle daha derin bir savunma entegrasyonunu teşvik etmelidir

(Laurence Boone ve Nicu Popescu, bugünkü durumun AB'nin dış ve savunma politikası uyumunu genişleme sürecinin merkezine koymasını gerektirdiğini yazıyor.),

Jean Monnet, Avrupa kıtasında istikrarlı barışı sağlamanın en iyi yolu olarak eski düşmanların çelik ve kömür endüstrilerini entegre ederek akıllı bir teknokratik numara icat ettiği için hatırlanır. Teknokratik yöntemi AB'nin yaratılmasına yardımcı oldu. AB, Balkanlar ve Doğu'ya doğru gelecekteki genişlemelere hazırlanırken (blok, Haziran ayı sonuna kadar Ukrayna ve Moldova ile üyelik müzakerelerine başlamayı hedefliyor), jeopolitik ve hatta askeri entegrasyon ön plana çıkmalı. Jean Monnet, AB'yi icat etmeden önce profesyonel hayatının büyük bir bölümünü savaş ekonomileri geliştirmeye ve demokratik müttefiklerin iki dünya savaşını kazanmasına yardım etmeye harcadı. I. Dünya Savaşı'nda uygun fiyatlı buğday ve gemi arayışına yoğun bir şekilde katılmış, II. Dünya Savaşı'nda ise ABD Zaferi programı adı altında tank ve bombardıman uçaklarının üretimini artırmanın yollarını bulmak için yoğun bir şekilde çalışmıştır. 1950 yılında Fransız Hükümeti'ni Avrupa ve Çelik Topluluğu'nu başlatmaya ikna edebilmesi için, öncelikle ABD Başkanı Roosevelt'i, Avrupa entegrasyonunu mümkün kılmak amacıyla 1940'ların başında tank ve bombardıman uçaklarının üretimini önemli ölçüde artırmaya ikna etmesi gerekti. Barışın ancak silahlarla kazanılabileceğini biliyordu. Savaş meydanlarındaki askeri zaferler Avrupa entegrasyonunu ve teknokratik entegrasyonun "Monnet metodunu" mümkün kıldı.

Savaşa barışı genişleterek yanıt vermek

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa topraklarındaki en büyük savaş kıtada sürerken ve sonucu belirsizken, AB'nin teknokratik entegrasyon sürecine tarih duygusunu yeniden yerleştirmesinin zamanı geldi. AB'nin yalnızca barış sayesinde teknokratik olabileceğini hatırlamanın zamanı geldi. Ve barış, ittifaklar ve silahlar şeklinde askeri güç gerektiriyordu. Silahlar, demokratik Batı'nın ve AB'nin hayatta kalmasına, kazanmasına ve zaferlerini savunmasına yardımcı oldu. Savaş, Avrupalıları bir kez daha Avrupa'yı jeopolitik bir güce nasıl dönüştürecekleri konusunda bir tartışmaya katılmaya zorladı. Ancak Avrupa savunma politikası ve sanayide daha fazlasını yapmaya hazırlanırken, genişlemenin izlenme şeklinin de değişmesi gerekiyor. AB'nin savunma harcamalarını, silah üretimini, bütçelemeyi ve enerji önceliklerini savaşa göre uyarlaması gerektiği gibi, genişleme politikasının da bu önlemleri entegre etmeye başlaması gerekiyor. AB, Ukrayna, Moldova ve Gürcistan'ı aday ülke olarak davet ederek ve Batı Balkanlar'daki bazı ülkelerle görüşmeleri hızlandırarak savaşa, barış projesini daha da genişletme kararı alarak karşılık vermiştir. Ancak şimdi sürecin kendisi de yükseltilmeli. Mevcut AB genişleme metodolojisinin iki ayağı var: katılımın 35 faslı boyunca müktesebatın uygulanmasının izlenmesi ve sözde temellerin - adalet sektörü reformu, hukukun üstünlüğü ve demokratik standartların - titizlikle izlenmesi. Genişleme sürecinin bu temel taşlarının korunması gerekiyor. Ancak, üçüncü, eşit derecede temel bir uyumla - savunma ve güvenlik politikalarıyla - güçlendirilmeleri gerekiyor.

Genişleme politikasının savunma ihtiyaçlarıyla uyumlu olması gerekiyor

AB genişleme metodolojisi, malların serbest dolaşımından plastik üretim standartlarına kadar uzanan alanlarda AB standartlarının uygulanmasını sıkı bir şekilde izliyor. Ancak artık askeri harcamalar, birlikte

çalışabilirlik ve katılım ülkeleriyle daha derin askeri ve istihbarat iş birliği de dahil olmak üzere savunma konularını da aynı şevkle izlemesi gerekiyor.

Bugünkü durum, AB'nin dış ve savunma politikası uyumunu genişleme sürecinin merkezine koymasını gerektiriyor. AB'nin önceki genişleme turlarının çoğunda, bu yönler NATO aracılığıyla ele alındı ve bu iyi işledi. Ancak, AB aday ülkelerinin hepsi NATO'ya katılma yolunda değil ve ABD siyasi kuruluşunun önemli bir kısmı güçlü izolasyonist eğilimlere sahip. İsteyerek veya istemeyerek, özellikle ABD izolasyonu derinleşirse, AB askeri alanda kendi başına ve aynı zamanda gelecekteki üyelerine karşı daha iddialı hedefler peşinde koşmalıdır. AB, genişlemesinin tüm güvenlik ve savunma boyutlarını NATO'ya katılma sürecinde olmayan ülkelere dış kaynak olarak veremez. Avrupa Birliği, NATO kriterlerine yaklaşmak amacıyla, gelecekteki AB üye ülkelerinin güvenlik ve savunma politikalarına ilişkin çok daha müdahaleci talepler içerecek şekilde genişleme kriterlerini yükseltmek zorundadır; zira AB, NATO'nun güçlü bir ayağıdır. Yolsuzlukla mücadele nasıl "temel" ise, Avrupa'nın geri kalanı için de savunma politikasının daha uyumlu hale getirilmesi aynı şekilde önemlidir.

Haber-4 (Euronews.com, 24.05.2024): Von der Leyen, Polonya ve Yunanistan'ın Avrupa'ya yönelik 'hava savunma kalkanı' hamlesini destekliyor

Başbakanlar Tusk ve Miçotakis, Birliğin, Avrupa'nın dış kesimlerinde artan gerginlik karşısında kendini koruması gerektiğini söylüyor. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, AB yürütme organında ikinci kez görev alması halinde Polonya ve Yunanistan başbakanlarının "Avrupa hava savunma kalkanı" çağrısına destek vereceğini belirtti. Avrupa Yayın Birliği'nin perşembe günü düzenlediği seçim tartışmasında konuşan von der Leyen, "Miçotakis ve Tusk'un önerdiği gibi, tüm Avrupa için bir hava savunma kalkanı" fikrini destekledi. Bu gelişme, Polonya Devlet Başkanı Donald Tusk ile Yunanistan Devlet Başkanı Kyriakos Miçotakis'in, von der Leyen'e, "uçak, füze, insansız hava aracı ve diğerleri gibi gelen tehditlere" karşı AB hava sahasını koruyacak bir hava kalkanı çağrısında bulunan bir mektup göndermesinin ardından geldi. Liderler, Avrupa Birliği'nin "dostlarına ve düşmanlarına" "hava savunmasını ciddiye aldığını" göstermek için "cesur bir girişime" ihtiyacı olduğu uyarısında bulundu. Başbakanların mektubunda, "Avrupa, üzerindeki gökyüzü güvenli olduğu sürece güvende olacaktır" ifadeleri yer aldı. "Tüm olası saldırganlara karşı güvenilir bir caydırıcı görevi görecek, son derece yetenekli bir hava savunma sistemi geliştirmeliyiz. Caydırıcılık başarısız olursa vatandaşlarımız ve askeri güçlerimiz için bir kalkan görevi görecek - böylece AB'nin tüm üye devletlerini ve tüm Avrupa vatandaşlarını koruyacaktır." Hem Tusk hem de Mitsotakis, von der Leyen ile aynı Avrupa siyasi ailesine mensuptur, merkez sağ Avrupa Halk Partisi (EPP). EPP, Haziran ayındaki Avrupa seçimleri öncesinde anketlerde rahatça önde gidiyor ve bu da von der Leyen'e önümüzdeki beş yıl boyunca Komisyon başkanı olarak devam etme şansı veriyor. Avrupa'nın savunma kabiliyetlerini artırmayı seçim platformunun temel ilkelerinden biri haline getirdi ve üye ülkelerin savunma sanayileri arasında sinerjiler yarattı. Bu savunma sanayileri artık ulusal sınırlara göre yapılandırılmış durumda ve Ukrayna'ya Rusya'nın tam ölçekli işgaline karşı koymak için ihtiyaç duyduğu silah ve mühimmatı sağlamada yetersiz kaldı.

Talep gören vatanseverler

AB'nin kendi hava savunmasını güçlendirme ihtiyacı, Nisan ayında düzenlenen AB liderleri zirvesinde, Kiev'in doğrudan birliğin üye ülkelerine, Rusya'dan fırlatılan füzelere karşı savunmasına yardımcı olmak için kendi sistemlerinden bazılarını bağışlamaları çağrısında bulunmasıyla net bir şekilde ortaya çıktı. Almanya Başbakanı Olaf Scholz ve Hollanda'nın geçici Başbakanı Mark Rutte, üye ülkeleri stoklarını yakından incelemeye

ve kendi hava savunma sistemlerini Kiev'e göndermeyi değerlendirmeye çağırıldı. Almanya, Şansölye Scholz'un müttefiklerin baskılarına dayanamaması üzerine, nisan ayının başlarında Ukrayna'ya türünün en gelişmiş sistemlerinden biri olan bir Patriot hava savunma sistemi bağışlamıştı. İspanya, Yunanistan ve daha az ölçüde Hollanda, İsveç ve Romanya - kendi Patriot'larına sahip AB ülkeleri - o zamandan beri Ukrayna'ya sistemleriyle katkıda bulunmak için baskı altına girdiler. Ancak başkentler kendi savunmalarını zayıflatma korkusuyla tereddüt ediyor. Kiev'in elinde yeterli sayıda Patriot bulunmuyor ve bunun yerine S-300 gibi Sovyet yapımı yüzeyden havaya füzeler (SAM'ler) de dahil olmak üzere diğer savunma sistemlerine güveniyor. Polonya'nın iki Patriot sistemi bulunuyor, ancak ülkenin Rusya'ya yakınlığı ve Rus toprağı Kaliningrad göz önüne alındığında bu sistemlerin gerekli olduğu düşünülüyor. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, nisan ayı sonlarında yaptığı açıklamada, müttefiklerin "ittifak genelindeki mevcut kabiliyetleri haritalandırdığını" ve Ukrayna'ya sağlanabilecek sistemler olduğunu söyledi. Ancak o zamandan beri başkentler, AB'nin savunmasız kalmasından korktukları için bu konuda fazla bir şey yapmadılar. Tusk ve Mitsotakis, mektuplarında bu "zayıflığa" değinerek, AB'nin göklerini savunma kapasitesinin güçlendirilmesinin "Avrupa savunma ve güvenlik endüstrilerinin daha da geliştirilmesi için bir katalizör" görevi göreceğini belirttiler.

Haber-5 (Euronews.com, 17.04.2024): Avrupa'nın savunma ikilemi: Daha ne kadar para harcanması gerekiyor?

Avrupa'da artan güvenlik harcamalarının ekonomik etkileri nelerdir? Euronews, Ukrayna krizi sonrasında savunma bütçelerinin güçlendirilmesinin hem avantajlarını hem de dezavantajlarını ele alıyor. Rusya'nın 2022'de Ukrayna'yı işgali, Avrupa genelinde şok dalgaları yarattı ve genel olarak güvenlik önceliklerinin ve savunma stratejilerinin yeniden değerlendirilmesine yol açtı. Artan gerginlik ve değişen jeopolitik manzara karşısında çoğu Avrupa ülkesi savunma harcamalarını artırma yoluna girdi ve AB, kıtasal güvenlik ikilemini çözmek için ortak bir çaba başlatmaya ve kolaylaştırmaya çalışıyor.

Avrupa ülkeleri savaş tehdidi azaldıkça harcamaları azaltdı

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana Avrupa ülkeleri savunma harcamalarını çoğunlukla sosyal, altyapısal veya teknolojik yatırımlar lehine kestiler. Uluslararası Para Fonu'na göre, avro bölgesi üyelerinin ait olduğu gelişmiş ekonomilerin toplam savunma harcamaları 1991'den bu yana neredeyse yarı yarıya azaldı (2015 rakamlarına göre). Gelişmiş ekonomiler, 1991'e kadar gayri safi yurtiçi hasıllarının (GSYİH) %3'ünden fazlasını askeri hedeflere harcıyordu. Bu rakam 2015'te GSYİH'nin %1,6'sına kadar düşürüldü. Ancak Rusya'nın 2014'te Kırım'ı ilhak etmesinden sonra Avrupa'daki savunma harcamaları genel düzeyde keskin olmasa da artmaya başladı. 2019'a gelindiğinde Avrupa hala NATO kuralları gereği zorunlu olan GSYİH'nin nominal %2'sini yatırıyordu. Rusya'nın Ukrayna'ya doğru ilerlemesi, çatışmacı Soğuk Savaş'ın neredeyse unutulmuş anılarını geri getirirken, Avrupa'da yeni bir aciliyet duygusu hakim oldu.

Rusya'nın Ukrayna'daki gücü savaş potansiyelini sürdürüyor

Finlandiya Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nde (FIIA) Araştırma Görevlisi olan Minna Ålander, Euronews'e şu açıklamayı yaptı: "Savaşların artık uzak bir olgu olmadığı ve Avrupa ülkelerinin ne zaman ve nerede dahil olacaklarını seçemedikleri açık. Bu nedenle, çoğu Avrupa ülkesinin sefer döneminden kalan küçük silahlı kuvvetleri artık yeterli değil, Rusya'nın saldırganlığının genişlemesine karşı caydırıcı bir unsur olarak ve özellikle buna karşı bir savunma olarak yetersiz." Stockholm Uluslararası Barış Araştırma Enstitüsü'nün yayımladığı verilere göre, bugün Soğuk Savaş'ın son evresine ulaşan Avrupa'nın savunma harcamalarındaki tahmini artış, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yürüttüğü yıpratma savaşıyla da bağlantılı. Eski bir NATO yetkilisi ve FIIA'nın

Kıdemli Araştırma Görevlisi olan Edward Hunter Christie, Euronews için yaptığı yorumlarda gerçekleri açıkça ortaya koydu: "Avrupa devletleri, kendi savunma sanayi kapasitelerini ve kabiliyetlerini artırmadan Ukrayna'ya kalıcı olarak tedarik sağlayamazlar. Aynı zamanda, gelecekteki, daha geniş Rus tehditlerine karşı hazırlıklı olmak için, Avrupalı devletlerin kendilerinin savunma kapasitelerini artırmaları ve savaşmaya hazır olmaları gerekir."

Savunma harcamalarının artırılması gerekiyor

Sadece Doğu Avrupa'da değil, Kuzey Avrupa, Sahra Altı Afrika ve Ortadoğu'da da çeşitli bölgelerde artan tehditler göz önüne alındığında, GSYİH'nın %2'si düzeyinde harcamalar bile, öngörülebilir gelecekte Avrupa'ya yeterli savunma kapasitesi sağlamaya yetmeyecektir. David Rockefeller Çalışmaları Programı Avrupa Üyesi Liana Fix ise konuyla ilgili görüşünü şöyle dile getirdi: "Kıtanın, birçok Avrupa ülkesi için GSYİH'nın %3 ila %4'ü arasında olan Soğuk Savaş dönemindeki savunma harcamalarına doğru yol alması olası." Bu düzeydeki harcamalar Avrupa ekonomisi için hem yeni endüstriyel ve teknolojik fırsatlar yaratacak, hem de bütçe harcamalarının savunma alanına kaydırılması nedeniyle strese yol açacak. Christie'nin de dediği gibi: "Böyle bir hazırlık elbette maliyetlidir. Avrupa genelinde daha yüksek ulusal savunma bütçelerinin yanı sıra, hem ulusal hem de AB düzeyinde mevcut veya yeni destekleyici politikalar için daha fazla fon sağlanmasını gerektirir, örneğin Avrupa'nın savunma sanayi tabanını desteklemek için."

Savunma harcamaları ekonomik büyümeyi teşvik edebilir

Artan savunma harcamaları, özellikle savunma üretimi ve teknolojisiyle ilgili sektörlerde ekonomik büyümenin önemli bir itici gücü olarak hareket edebilir. Savunma sözleşmeleri ve tedarik projeleri istihdam fırsatları yaratır, yeniliği teşvik eder ve yüksek teknoloji endüstrilerinin gelişimini destekler. Dahası, savunma yatırımları genellikle çarpan etkilerine sahiptir ve tedarikçiler ve yerel topluluklar için yan faydalar üretir. Savunma harcamaları, siber güvenlik, yapay zeka ve havacılık mühendisliği gibi alanlarda ilerlemeleri teşvik ederek teknolojik yeniliği ve araştırmayı kolaylaştırır. Bu teknolojik atılımlar yalnızca askeri yetenekleri geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda sivil sektörlerde daha geniş uygulamalara sahiptir ve genel ulusal rekabet gücüne ve endüstriyel dayanıklılığa katkıda bulunur. Öte yandan, artan savunma harcamaları, kaynakların sağlık, eğitim ve altyapı gibi diğer kamu harcamalarından uzaklaştırılmasını gerektirir. Bu, uzun vadeli ekonomik kalkınma ve toplumsal refah için kritik olan temel sosyal hizmetlerin ve yatırımların finansmanında uzlaşmalara ve tavizlere yol açabilir. Rekabet eden öncelikleri dengelemek, mali kemer sıkma veya ekonomik gerileme dönemlerinde özellikle zorlayıcı hale gelir. Savunma bütçelerindeki hızlı artışlar ulusal maliyeyi zorlayabilir, bütçe açıklarını ve kamu borç seviyelerini kötüleştirebilir. Uzun vadede yüksek askeri harcamaları sürdürmek dikkatli mali planlama gerektirir ve vergi artışları, harcama kesintileri veya borçlanma gibi zor seçimler gerektirebilir. Bütçe baskılarını etkili bir şekilde yönetememek ekonomik istikrarı ve yatırımcı güvenini zayıflatabilir. Şu anda, coğrafi olarak Rusya'ya daha yakın olan Avrupa ülkeleri savunma harcamalarına daha proaktif bir yaklaşım benimsedi. Yaklaşan harcama trendinin ön saflarında yer alıyorlar. Waterloo Üniversitesi'nde Doçent olan Alexander Lanoszka, Euronews'e şunları söyledi: "Polonya, Baltık ülkeleri ve Finlandiya, çeşitli sürelerde kapsamlı bir şekilde hazırlanıyor. Kısmen Rusya'ya yakın olmaları nedeniyle, stratejik çevrelerinin doğası ve bu konuda ne yapılması gerektiği konusunda genel olarak geniş bir toplumsal ve politik fikir birliğine sahipler." Bu aynı zamanda demokratik ülkelerdeki artan savunma harcamalarının sıklıkla siyasi sürecin bir parçası olarak tartışılması gereken tartışmalı bir konu olduğu anlamına gelir. Diktatörlüklerin bu konuda işi çok daha kolaydır; savaşçı eylemler planlarken vatandaşlarına danışmak zorunda değildirler. Demokrasiler, savunurken bile, kasıtlı olmak zorundadır.

Almanya'nın politikacıları harcama seviyeleri konusunda hala tereddütlü

Avrupa'nın en büyük ekonomisi olan Almanya, savunma alanında potansiyelinin tamamını ortaya koymuyor. Liana Fox bunu şu bağlamda açıklıyor: "Almanya, mali açıdan ve savunma altyapısıyla Avrupa'nın yeni bir sütunu olma konusunda en büyük potansiyele sahip, ancak Almanya'nın Zeitenwende'si hakkındaki tartışmanın ciddiyeti kayboldu - gelecek yıla kadar savunma harcamalarında GSYİH'nın %2'sine ulaşacak, ancak hükümet koalisyonu içindeki çekişmeler ve borç freni nedeniyle kısıtlı kalmaya devam edecek." Son zamanlarda, Minna Ålander'in açıkladığı gibi Fransa savunma sektöründe bir lider olarak ortaya çıktı: "Macron, Ukrayna bu savaşı kaybederse tehlikenin ne olduğunu anlamış gibi görünüyor ve Avrupa'da kasıtlı olarak tartışmayı alevlendirmeye başladı. Fransa ayrıca Romanya'da kurulan yeni NATO çokuluslu savaş grubunda da öncülük etti." Olumsuz bir etken ise, Donald Trump'ın önümüzdeki başkanlık seçimlerini kaybetmesi durumunda bile, Washington'dan gelen Avrupa güvenlik eğiliminden uzaklaşma olması. Christie'nin belirttiği gibi: "ABD söyleminde iki ana eğilim var: gerileme veya hatta izolasyonizm ve Çin'i kontrol altına almak için Asya'ya daha fazla odaklanma." Bunların her ikisi de Avrupa güvenliğinin mevcut seviyesi için bir tehdit oluşturuyor. Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline yanıt olarak savunma harcamalarını artırma kararı, Avrupa ülkeleri için karmaşık uzlaşmalar ve değerlendirmeler gerektiriyor. Askeri yetenekleri güçlendirmek caydırıcılığı artırabilir, ekonomik büyümeyi teşvik edebilir ve uluslararası taahhütleri yerine getirebilirken, aynı zamanda mali sürdürülebilirlik, fırsat maliyetleri, silahlanma yarışı dinamikleri ve diplomatik angajman açısından zorluklar da yaratıyor. Avrupa ülkeleri hem savunma harcamalarını artırmak hem de popülist siyasi seçeneklerin yükselişini dikkatle izlemek zorunda kalacaklar.

Haber-6 (Defensenews.com, 15.07.2024): Avrupa'nın yeni nesil savaş uçağı yapay zeka dalgasını yakalamayı nasıl hedefliyor?

2040'larda bir dizi savaş uçağı ve insansız hava aracını sahaya sürmeyi amaçlayan iddialı bir girişim olan Avrupa'nın Geleceğin Savaş Hava Sistemi, yapay zekanın tamamen entegre edildiği ilk büyük ölçekli savunma programı olabilir. Almanya, Fransa ve İspanya'dan oluşan bir konsorsiyum (Belçika geçen yıl gözlemci olarak katıldı) bu on yılın sonunda fütüristik fikrin ilk uçuşa elverişli göstericilerinin uçuşmasını vaat ediyor. Mühendisler ve uzmanlar, Defense News'e verdikleri bir dizi röportajda yapay zekanın, sistemin hemen hemen her noktasında önemli bir rol oynayacağını ve platformun geliştirilmesinden öldürme zinciri kararlarına ve hatta pilotların gördüğü şeylere kadar her şeyi etkileyeceğini söyledi. FCAS'ın mevcut platformlarla karşılaştırıldığında en önemli yeniliği, sözde sadık kanat adamlarının kullanımıdır. Bu insansız hava araçları, ana, insanlı uçakların yanında seyahat edecek ve görevi geliştirmek için hareket edecek - daha fazla veri toplayacak, daha fazla ateş gücü sağlayacak veya sadece düşman savunmalarını sayıca alt edecek. Airbus'ın gelecekteki yetenekler başkanı ve FCAS projesinin baş mühendisi Thomas Grohs, "Bunları bir kol ve gazla, kokpitten kontrol etmek istemediğiniz için" bu dronların belirli bir düzeyde otomasyon veya özerkliğe ihtiyaç duyacağını söyledi. Pilotların farklı durumlarda en uygun katılım derecesini bulmayı gerektiren bu tür bir istihbaratın oluşturulması, programın bir bütün olarak başarısı için kritik öneme sahip olacaktır.

Her zaman çevrimiçi

Onur Deniz'in şirketi NeuralAgent, verilerin gitmesi gereken yere akmasını sağlayarak sistemin her bir bileşeninin sürekli temas halinde olmasını sağlamakla görevlendirilmiştir. Münih merkezli girişim, "AI aracı yaklaşımı" adını verdiği bir yaklaşımı benimsiyor: Merkezi, bulut tabanlı bir karar alma algoritması yerine, her bir kanat adamı insansız hava aracı, otonom olarak çalışmak için daha küçük, yerel olarak çalıştırılan modeller

kullanacak ve optik, dar bantlı radyo veya hatta kızılötesi gibi iletişim kanallarını kullanarak akranlarıyla bilgi alışverişinde bulunacak. Bunu yaparken, sürekli olarak yedekli ve sürekli değişen veri bağlantıları kurarak kalıcı bağlantı sağlayacaklar. Deniz, "Bu, karartma bölgelerinde veya çatışma bölgelerinde kendi ağlarınızı kurmanız için size çok hızlı bir yetenek sağlıyor" dedi. Gerçek dünya senaryolarına dayalı olarak konsepti test eden bilgisayar simülasyonlarında, bu yaklaşım olumsuz elektronik harp ortamlarında %95'ten fazla zaman boyunca bağlantıyı korudu. Buna karşılık, merkezi olarak yönetilen ve bulut tabanlı modeller NeuralAgent'ın testlerinde %0,5'ten daha az bir başarı oranı gördü, dedi. Deniz, yazılımın 2025 yılı sonuna kadar mevcut donanımlara (ilk etapta eski sistemlere) entegre edilmeye hazır olacağını belirterek, bunu "istediğiniz yere koyabileceğiniz bir eklenti" olarak niteledi. Şirket, modellerinin son derece kaynak verimli olduğunu iddia ediyor. Deniz, okullar ve hobiciler arasında popüler olan ve fiyatı yaklaşık 50 dolar olan küçük, tek kartlı bilgisayarlara atıfta bulunarak, "Bunları bir Raspberry Pi'de çalıştırabilirsiniz ve bir gigabayttan daha az yer kaplarlar," dedi. "Tek ihtiyacımız olan bir Linux ortamı." Platformun iletişim yığına erişimin aslında tek diğer ön koşul olduğunu açıkladı. "Konteynerleştirme sayesinde kurulum, kodlamak için bir kütüphane kuruyormuşsunuz gibi basit olacak." NeuralAgent'ın FCAS geliştirmesindeki mevcut odak noktası ağ oluşturma olsa da Deniz, bir sonraki adımın teknolojiyi daha karmaşık görev planlaması için kullanmak olacağını öngörüyor. Bu, muharebe ortamına göre kararlar almak ve iletişimlerini optimize etmek ve hedeflere ulaşmak için varlıkları hareket ettirmek anlamına gelecektir.

Pilotun işi nedir?

Airbus baş mühendisi Grohs, birlikte çalışan insanlı ve insansız hava araçları takımıydızının bir pilotun rolünün radikal bir şekilde yeniden tanımlanmasını gerektireceğini söyledi. Avrupa'nın bir sonraki savaş uçağının kokpitinde oturmak sadece uçağı uçurmakla ilgili olmayacak, aynı zamanda "gerçekten bir görev operatörü olmakla" ilgili olacak, "kendinizi kendi varlığınızın üstüne çıkarmak ve görevi insanlı veya insansız olabilecek akranlarınızla birlikte yürütmek. "Başmühendis, uçağın uçurulmasının aslında yalnızca ikincil bir rol üstlenebileceğini; pilotların görev yönetimine odaklanmalarını sağlamak için, insanlı uçaklara bile tamamen kendi başlarına uçuşa seçeneği verilmesinin planlandığını söyledi. Projenin hedefi "kesinlikle özerkliğe gitmek" diye ekledi. "Sadık kanat adamlarına üst düzey bir görev verilir ve belirlenen sınırlar içinde varlıklar özerk bir şekilde çalışabilir." Grohs'un önceden tanımlanmış bir olaylar dizisini otomatik olarak yerine getiren bir sistem olarak tanımladığı otomasyona kıyasla özerklik, karar almayı da içerir. Öngörülen uygulamayı, bir pilotun "belirli bir tetik basışı" yapmasına gerek kalmadan hangi eylemi yapmak istediğini seçmesi olarak tanımladı. Böyle bir yeteneğin uygulanmasının hızlı olacağını söyledi ve benzer AI pilotlarının ABD'de zaten uçtuğunu ve "şeyleri test ettiğimizi" belirtti.

Organizasyon ilkesi

Grohs, en azından başlangıçta FCAS'taki AI modellerinin hepsinin "dondurulacağını", yani görevler sırasında hiçbir makine öğreniminin gerçekleşmeyeceğini söyledi. Sensör verilerini işlemek veya düşmanlara saldırmak hakkında kararlar almak için olsun, algoritmalar önceden geliştirilecek ve gemi dışında yeniden eğitilecek. Ancak bir noktada makine öğreniminin hava platformlarına entegre edilebileceğini söyledi. Grohs, ABD askeri komuta ders kitaplarında popüler hale gelen "OODA Döngüsü" çerçevesine atıfta bulunarak, yine de yapay zekanın gözlemler, yönlendir, karar ver ve eylem döngüsünün her ögesine dokunacağını söyledi. Örneğin, algoritmaların görüntü kalitesini iyileştirmek için sensörlerle eşleştirileceğini, ancak aynı zamanda eylem yolları geliştirmede de rol oynayacağını söyledi. Yapay zekanın hedefleme kararlarını ne ölçüde kendi başına

alabileceğinin ise hala tartışıldığını sözlerine ekledi. FCAS'ın görünümü ve belirli yeteneklerine ilişkin ayrıntılar hala az olsa da, yatırılan kaynaklar önemli. Şirket sözcüsü Christian Doerr, yalnızca Airbus'ta, şu anda 1.400'den fazla kişinin Avrupa'nın yeni nesil hava muharebe platformu üzerinde çalıştığını söyledi. Avrupa havacılık devi, Fransa'daki Dassault Aviation ile birlikte projenin hayata geçirilmesinde önemli bir koordinasyon rolü oynuyor. Grohs, AI tabanlı algoritmaların uygulamalarının çoğunun halihazırda bir şekilde var olduğunu, ancak izole bir şekilde olduğunu söyledi. Sayısız şirket ve binlerce mühendisin proje üzerinde çalıştığı bu algoritmaları entegre etme süreci, yönetilemez hale gelme riski taşıyor, dedi Münih merkezli AI şirketi Helsing'in programlardan sorumlu yardımcı direktörü Simon Pfeiffer. AI modelleri birbirlerine ve aldıkları verilere bağımlı olduğundan, şirket ortaklarıyla birlikte her şeyi bir araya getirmek için bir "dijital montaj salonu" oluşturmak için çalışıyor. Geliştiriciler için bir bulut ortamı sayesinde iş akışları iyileştirilebilir, veriler paylaşılabılır ve birlikte çalışabilirlik sağlanabilir, tüm bunlar savunma sektöründe çalışmanın özellikle hassas kısıtlamalarına uyularak yapılabilir, dedi şirket temsilcileri Defense News'e. Helsing'e göre çevrimiçi platform halihazırda FCAS projesi üzerinde çalışan 50'den fazla katılımcı tarafından kullanılıyor ve özel olarak bunun için geliştirildi. Grohs, bu anlamda mühendislerin halihazırda AI'yı yeni nesil silaha üfleme için AI kullandığını söyledi. Mühendislerin işlerine yardımcı olmak için FCAS'ye özgü bir Chat GPT eşdeğeri geliştirme fikri bile var.

Katil robotlar mı?

Bu arada, hükümet dışı örgütler ve otonom silah uzmanları makinelerle çok fazla güç devredilmesi konusunda uyarıda bulundu. Endişeler arasında makine görüşünün güvenilmezliği, makinelerin karar alma süreçlerinin genellikle belirsiz doğası ve otonominin stratejik etkileri olan sorulara taktiksel bir zihniyet uygulamasının tehlikesi yer alıyor. Defense News ile yapılan röportajlarda bazı analistler, bir silah sisteminin varsayılan olarak otonom bir şekilde öldürmesine izin verilmese bile, bunu değiştirmenin yalnızca basit bir yazılım değişikliği gerektirebileceği ve bu değişikliği yapma teşviklerinin güçlü olacağı konusunda endişelerini dile getirdiler. Airbus baş mühendisi Grohs, FCAS'ın "ilgili çatışma için geçerli olabilecek angajman kurallarına" bağlı olarak bu tür modlar arasında geçiş yapma yeteneğine sahip olabileceğini dışlayamadı. Grohs, "Otonom ve insan kararları arasında büyük bir fark görmüyorum" dedi. "Bir yapay zeka kararının veya bir insan kararının her zaman %100 doğru olduğunu varsaymamalısınız."

Haber-7 (Defensenews.com, 02.07.2024) : AB bankası ve NATO fonu, Avrupa savunma şirketlerini desteklemek için ortaklık kuruyor

Avrupa Birliği'nin kredi kolu ile NATO'nun girişim sermayesi fonu, kıta genelinde güvenlik ve savunmaya odaklanan küçük ve orta ölçekli şirketleri desteklemek için bilgi paylaşımında bulunacak ve daha yakın bir şekilde birlikte çalışacak. Avrupa Yatırım Bankası'nın Defense News'e verdiği bir bilgi notuna göre, 2 Temmuz'da imzalanan bir mutabakat zaptı uyarınca Avrupa Yatırım Fonu ve NATO Yenilik Fonu, bilgi paylaşımı ve "potansiyel yatırımlar hakkında farkındalığın artırılması" da dahil olmak üzere gelecekte daha yakın iş birliği beklentilerini ortaya koyacak. Belgede ayrıca iki fonun "ilgili durumlarda Avrupa Komisyonu ile de bilgi alışverişinde bulunacağı" belirtildi. Ancak, Avrupa Yatırım Bankası sözcüsü Defense News'e yaptığı açıklamada, muhtıranın "ortak yatırımlara atıfta bulunmadığını" söyledi. Her iki taraf da projeleri ayrı ayrı ve kendi üye ülkeleri için finanse etmeye devam edecek - NATO grubunda 24 ülke ve AB örgütünde 27 ülke. İttifak tarafından 2023'te kurulan NATO İnovasyon Fonu, görünüşte iki düzine üye devlet tarafından desteklenen bağımsız bir organizasyondur. Tüm NIF ülkeleri Avrupa'da yer almaktadır, ancak dördü - Türkiye, Norveç, İzlanda ve Birleşik Krallık - AB üyesi değildir. Fonun dağıtılacak 1 milyar avroya (1,1 milyar ABD doları) kadar parası var ve yapay

zeka, kuantum hesaplama ve robotik gibi konuları içeren " derin teknoloji "ye odaklanıyor. NIF'in NATO ile bir bütün olarak ilişkisi, fonun paydaşlarının ittifak üyeleri arasında potansiyel yenilik alıcıları bulmasına yardımcı oluyor. AB üye devletlerinin ortak mülkiyetinde olan Avrupa Yatırım Bankası, krediler de dahil olmak üzere çeşitli finansal ürünlerle kıtadaki işletmeleri destekliyor. Banka, Avrupa Yatırım Fonu aracılığıyla son 30 yılda 2 milyon Avrupa küçük işletmesinin sermayeye erişmesine yardımcı olduğunu iddia ediyor. Web sitesine göre, fon işletmeler için yaklaşık 145 milyar avro yatırım üretmeyi amaçlıyor. Banka, Salı günkü imzadan önce yaptığı bir basın açıklamasında, "Avrupa'nın güvenlik ve savunma endüstrisi için finansman, EIB grubunun stratejik öncelikleri arasında yer alıyor" dedi. Banka, önceliklendirilen bazı sektörlerin keşif, spektrum kontrolü, siber güvenlik, altyapı ve mobilite olduğunu ekledi. EIB Başkan Yardımcısı Robert De Groot, "NATO Yenilik Fonu ile ortaklık kurmak, EIB Grubunun Avrupa'nın güvenlik ve savunma sanayiine desteğini artırma taahhüdünü teyit ediyor" dedi. Bankanın kredi politikalarında daha fazla güvenlik odaklı şirketin Avrupa finansmanı almasına olanak tanıyan son revizyonların meyvelerini vermeye başladığını da sözlerine ekledi. "Birkaç hafta önce Polonya'da ikili kullanımlı uyduların finansmanını ve Danimarka limanının ikili kullanımlı yükseltmesini ve genişletilmesini duyurmuştuk" dedi. Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı, AB'yi askeri teknoloji alanında ekonomik gücünü göstermeye yöneltti. EIB de dahil olmak üzere önemli kurumlar, kredi kurallarını revize etti ve öncelikle savunma ile ilgili projelerde çalışan şirketlere para gitmesini kolaylaştırmak için yeni stratejik öncelikler duyurdu. Tüm AB ülkeleri NATO üyesi değildir, ancak İsveç ve Finlandiya yakın zamanda ittifaka katılmıştır. Yine de blok ve ittifak ortak çıkarları görüşmek için düzenli olarak iletişim kurmaktadır. AB'nin kolektif savunma mekanizması olmasına rağmen, bloğun antlaşması NATO'yu her iki örgüte de üye olan ülkeler için kolektif öz savunmanın birincil aracı olarak belirtmektedir.

Haber-8 (Defensenews.com, 21.06.2024): AB'nin savunma canlanmasını finanse etmeye yönelik yeni tasarımları açıklandı

Avrupa Birliği, Rusya'dan gelen tehdit ve ABD'nin kararlılığının azalması endişeleri arasında kıta genelinde savunma harcamalarını artırmaya hazırlanıyor; AB düzeyindeki kurumlar aracılığıyla savunma projelerinin finansmanı için yollar yaratıyor veya genişletiyor. Brüksel bürokrasisini savunma sonuçlarına yönlendirmeyi amaçlayan küçük hamleler topluluğu, bloğun kurucu metinlerinin askeri harcamaları tamamen üye ülkelere bırakacak şekilde yorumlanması nedeniyle uzun süredir var olan bir tabuyu etkili bir şekilde aşındırıyor. Analistlere göre, araştırma ve geliştirme ve potansiyel olarak askeri tedarik için yeni sağlanan fonlar milyarlarca avroya ulaşabilir. Bu yıl seçimler aracılığıyla AB karar vericilerinin yeniden düzenlenmesi bu eğilimleri güçlendirme potansiyeline sahiptir. Dönüm noktası, Rusya'nın Şubat 2022 sonlarında Ukrayna'ya tam ölçekli bir işgal gerçekleştirmesi ve savaşı Avrupa projesinin kapısına getirmesiyle geldi. O zamandan beri, çoğu AB ülkesi ulusal savunma bütçelerini artırdı. Bu arada, Brüksel'deki liderler başkentlerin çabalarını desteklemenin yollarını aradılar. Örneğin, blok, işgal başladıktan sadece dört gün sonra Ukrayna için 500 milyon avroluk (537 milyon dolar) bir pakette ortak bir mühimmat satın alımını harekete geçirmek için kaynaklarını kullandı. Bu, AB'nin ölümcül silahlar satın aldığı tarihteki ilk seferdi. O zamandan beri Brüksel, Ukrayna adına 11,1 milyar avro (11,9 milyar dolar) seferber etti. Savunma finansmanı planının işlediği, saçma bir şekilde adlandırılan Avrupa Barış Tesisi, önemli bir mekanizma olarak ortaya çıktı. 2021'de oluşturulan bu hesap, düzenli defterlerin dışında bir hesap, yani ne için kullanılabileceği konusunda daha az kısıtlamayla karşı karşıya. Bu arada, Avrupa Yatırım Bankası askeri projeler için kredi verme kurallarını gevşetti. Banka, yerli inovasyonu teşvik etmek için Avrupa şirketlerine avantajlı krediler ve teknik yardım sağlıyor. Bu yılın nisan ayına kadar, banka yalnızca gelirinin

yarısından fazlasını sivil kullanımlardan elde edecek projeleri finanse edebiliyordu. Banka hala tamamen askeri girişimleri finanse etmeyecek olsa da, AB üye devletleri tarafından Mart ayında teşvik edilen ve ardından hızla uygulanan yüzde elli kuralının kaldırılması, öncelikli olarak askeri amaçlı olabilecek teknolojilerin finansmanına kapı açtı. "Ne yazık ki Ukrayna'daki savaş, Avrupa'nın güvenlik ve savunma sanayisini güçlendirmemiz gerektiğini açıkça ortaya koydu," dedi bir EIB sözcüsü Defense News'e bir e-postada. "AB'nin finansal kolu olarak, Avrupa'nın barış ve güvenliğini sağlamaya katkıda bulunmalıyız." Bankanın Başkanı Nadia Calviño, Şubat ayında yaptığı açıklamada, savunma ve güvenliğin "stratejik öncelik" olduğunu belirterek bankanın daha aktif bir rol oynamaya hazır olduğunu söyledi. Kendisinin de ifade ettiği gibi, "tek elden hizmet" uygulamasıyla daha fazla bürokrasi ortadan kalktı; bankanın mali desteğini arayan savunma sektörü şirketleriyle çalışmak için özel bir ofis oluşturuldu. Ulusal harcamaların yerini almaktan uzak olsa da, bankanın fonları önemlidir. EIB, 2027 sonuna kadar Stratejik Avrupa Güvenlik Girişimi aracılığıyla 8 milyar avro (7,51 milyar \$) fon sağlama hedefi koydu ve programın ilk iki yılında 2 milyar avro (2,15 milyar \$) dağıttı. Daha açık konuşabilmek için isminin açıklanmasını istemeyen sözcü, bankanın yöneticilerinin bu kanaldan fon sağlanabilecek temel alanların kuantum hesaplama, yarı iletkenler, uzay, malzemeler, biyolojik savunma, otonom sistemler ve algılama teknolojileri olmasını beklediğini söyledi. Sözcü, Mayıs ayı başında kuralların revize edilmesinin ardından, bankanın ve iştiraklerinin dolaylı finansmanı (hisse senedi, menkul kıymetleştirme ve garanti ürünleri) yoluyla daha fazla desteğin artık mümkün olduğunu sözlerine ekledi. EIB'nin güvenlik alanındaki yeni nüfuzu (hala görünürde sivil teknolojiler geliştirmeyi amaçlıyor olsa bile) 2027'ye kadar ulusal hükümetlere ek 8 milyar avro sağlayan Avrupa Savunma Fonu gibi mevcut AB para kaynaklarına ek olarak geliyor. Tedarik tarafında, mücadele eden ülkelere yardım etmek ve Avro Bölgesi'ni istikrara kavuşturmak için oluşturulan Avrupa İstikrar Mekanizması'nın, savunma ile ilgili finansman sağlamak, hatta Avro Bölgesi ülkelerinin askeri teçhizat satın almasını sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmesi hakkında görüşmeler oldu. ESM Genel Müdürü Pierre Gramegna, bu fikri hem kamuoyunda hem de özel olarak savundu. Kıta genelinde önemli bir ilgi olduğunu, ancak fonu yeniden düzenlemek için oybirliğine ihtiyaç olduğunu belirtti. Gramegna, bu yılın Mart ayında düzenlenen bir Eurogroup toplantısında yaptığı açıklamada, "Avrupa İstikrar Mekanizması'nın (ESM) 20 üyesi olan avro bölgesinin 20 ülkesini ziyaret ederek, özellikle dış kriz dönemlerinde ESM'yi gelecekte daha da anlamlı hale nasıl getirebileceğimize dair görüşler almak için ülkelere ulaşıyorum" dedi. En dikkat çekici direnişi, ESM'yi demode olarak nitelendiren ve onu reform etmeye yönelik son girişimleri engelleyen İtalya olmaya devam ediyor. Gramegna, NBC ile yaptığı bir röportajda, "İtalya'nın amacı, daha fazla durumda kullanılabilir bir ESM'ye ihtiyacımız olduğunu söylemek. Şimdi, halihazırda bir çözümümüz olan bir konuda, ne yazık ki henüz ikna olmadılar" dedi. ESM, hükümetler arası bir anlaşma gibi işlev görerek AB bütçesiyle ilişkili savunma uyarılarının dışında bırakıyor. Örneğin, mekanizmanın silah tedariki için ucuz nakit dağıtabileceği düşünülebilir. 422 milyar avro (453 milyar dolar) ile ESM'nin borç verme kapasitesi, herhangi bir AB ülkesinin askeri bütçesinden çok daha büyüktür. İkinci dönem için kampanya yürüten Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, yeniden seçilmesinin ardından ilk kez bir savunma komiseri atayacağını sözünü verdi; bu hamle, bloğun savunma ve güvenlik kaslarını daha da sarsabilir. Yine de bazı kesimler değişimin hızının yavaş olacağına inanıyor ve Ukrayna'nın savunulmasının Avrupa için ne anlama geldiği konusunda hâlâ farklı görüşler var. "Genellikle süper bir kriz olduğunda işler hızlı bir şekilde ilerler, ancak şu anda böyle bir durum söz konusu değil" dedi Berlin'deki Avrupa Komisyonu Temsilciliği'nin siyasi başkanı Manica Hauptmann. "Bu tartışmaların nasıl gelişeceği çok açık."

Haber-9 (Reneweuropengroup.eu, 05.03.2024): Yeni AB savunma sanayi paketi, daha güvenli bir Avrupa inşa etmek için önemli bir adımdır

Avrupa Parlamentosu'ndaki Renew Europe Grubu, Avrupa Komisyonu'nun bugün, bloğun savunma sanayiinin rekabet gücünü ve hazırlığını desteklemeyi amaçlayan bir savunma sanayi stratejisi ve savunma sanayi programını kabul etmesini memnuniyetle karşılamaktadır. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırı savaşını başlatmasından bu yana siyasi grubumuz, mevcut güvenlik bağlamına uyarlanmış, güçlü ve kapsamlı bir AB savunma stratejisi çağrısında bulunmaktadır. AB ve ulusal harcamaların artırılması, güvenlik ve dayanıklılığın artırılması için savunma sanayimizin yeni finansman biçimleri, benzer düşünen uluslararası ortaklarla iş birliği gibi önerdiğimiz önlemlerden bazıları Komisyon paketine dahil edilmiştir; ancak AB'nin eylemlerinde daha cesur olması ve gerçek bir Savunma Tek Pazarı'na yönelmesi gerekmektedir. Renew Europe Avrupa Parlamentosu Üyesi, Güvenlik ve Savunma Alt Komitesi Başkanı Nathalie Loiseau (Horizons, Fransa) şunları söyledi: “Savunma yatırım stratejisinin sunumu, Avrupa Komisyonu'nun savunma konularını ciddiye almaya başladığını gösteriyor. Bu, Avrupa'nın gerekli yeniden silahlanmasına doğru atılan bir adım daha. Ancak etkileri ancak orta vadede hissedilecek. Avrupa'nın güvenliği için elzem olan Ukrayna'ya askeri desteğimizi artırma aciliyetine tam olarak yanıt vermemiz gerekiyor.” AB dış politika kararlarında oybirliğine son verilmesi ve acil güvenlik zorluklarıyla yüzleşmek için kaynakların seferber edilmesi konusunda daha duyarlı, çevik ve etkili bir Avrupa elzemdir. AB'nin artan hibrit saldırılara karşı etkili bir şekilde mücadele etme kapasitesinin geliştirilmesi ve Üye Devletlerin bu alandaki koordinasyonu da önemlidir.

EK 9-AB’NİN DİJİTAL VE TEKNOLOJİ POLİTİKASINA İLİŞKİN HABER METİNLERİ

Haber-1 (BBC Türkçe): AB dünyanın ilk ‘Yapay Zeka Yasası’ nı kabul etti: Yüz tanıma ve vatandaş takip sistemi yasaklanıyor

Avrupa Birliği (AB) Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve üye ülkeler, dünyadaki ilk “Yapay Zeka Yasası” konusunda anlaşmaya vardı. Yeni yasa ile yüz tanıma amaçlı veri tabanı oluşturan bütün sistemler yasaklanıyor. Su, enerji, yargı, sağlık ve biyometri gibi alanları yönetmek için kullanılan yapay zeka sistemleri ‘yüksek risk’ kapsamına alınarak, çok daha katı kurallar getiriyor. AB Komisyonu’nun iç pazardan sorumlu üyesi Thierry Breton, Cuma gecesi sosyal medya platformu X üzerinden yaptığı açıklamada, taraflar arasında üç gündür devam eden müzakerelerin olumlu sonuçlandığını bildirdi. Fransız üye, anlaşmayı “tarihi” olarak nitelendirerek “AB, yapay zeka kullanımına ilişkin net kurallar koyan ilk kıta oldu. Yeni yasa, AB'deki start-up şirketlerin ve araştırmacıların küresel yapay zeka yarışına liderlik etmeleri için bir fırlatma rampası niteliğindedir” dedi. Avrupa Parlamentosu ve üye ülkelerin onayının ardından Yapay Zeka Yasası’nın, 2026 yılından itibaren bütün AB genelinde yürürlüğe girmesi bekleniyor. Dünyada bir ilk olan yeni yasal düzenleme, yapay zeka uygulamalarına karşı "temel hak ve özgürlükleri, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü ve çevreyi" korumayı hedefliyor. Yasa, yüz tanıma için güvenlik kamerası ve internet görüntülerini de içeren veri tabanlarının oluşturulması gibi geniş kapsamlı yapay zeka uygulamalarını yasaklıyor. Bir benzeri Çin tarafından da uygulandığı belirtilen ve insanları davranışlarından dolayı ödüllendiren ya da cezalandıran takip sistemleri de yasak olacak.

Dört kategori

Yeni yasa ile yapay zeka uygulamasına risk temelli bir yaklaşım izlenecek. Bu uygulamanın yaratacağı riskler, “en yüksek” ve “en düşük”, “kabul edilemez” ve “spesifik şeffaflık riski” olarak sınıflandırılıyor.

Yasal düzenleme şunları içeriyor:

Kabul edilemez risk: İnsanların temel haklarına yönelik açık bir tehdit olarak değerlendirilen yapay zeka sistemleri yasaklanacak. Bu kapsamda, insanları davranışlarından dolayı ödüllendiren ya da cezalandıran vatandaş

takip sistemleri ya da insan davranışlarını manipüle etmeye çalışan yapay zeka sistemlerine izin verilmeyecek. Dini, siyasi ya da cinsel kimliklere dayalı bazı biyometrik tanımlama biçimleri ile işyerlerinde ya da okullarda duygu tespit sistemlerinin kullanılması da yasak kapsamında olacak. Kamuya açık alanlarda (zorunlu yasal gereklilikler hariç) kolluk kuvvetlerinin amaçları doğrultusunda gerçek zamanlı uzaktan biyometrik tanımlama gibi biyometrik sistemleri kullanmaları da yasaklanacak. Ancak, örneğin ciddi bir suçtan aranan biri veya bir kaçırma olayı için hedefli bir arama yapılıyorsa, insanları tanımak için yapay zekanın kullanılmasına izin verilebilecek.

Yüksek risk: Su, enerji, yargı, güvenlik, sağlık ve biyometri gibi yaşamsal öneme sahip alanları yönetmek için kullanılan yapay zeka sistemleri bu kapsamda yer alıyor. Bu alanlarda kullanılan yapay zeka uygulamaları için, risk azaltma sistemleri, yüksek kalitede veri kümeleri, faaliyet günlüğü tutma, ayrıntılı belgeler, net kullanıcı bilgileri, insan gözetimi gibi katı koşullar getirilecek.

Spesifik şeffaflık riski: Kullanıcıların, sohbet robotları gibi yapay zeka sistemlerini kullanırken bir makineyle etkileşimde bulunduklarının farkında olmaları sağlanacak. Biyometrik sınıflandırma veya duygu tanıma sistemleri içeren uygulamalar konusunda kullanıcıların bilgilendirilmesi gerekecek.

Düşük risk: İnsan hakları ve güvenliği açısından daha düşük düzeyde riske sahip olan yapay zeka destekli öneri sistemleri veya spam filtreleri gibi uygulamalar, daha esnek kurallara sahip olacak. Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, yasa üzerinde varılan anlaşmayı memnuniyetle karşıladığını belirterek, şunları söyledi: “Anlaşma, Avrupa’da sorumlu yeniliği teşvik edecek. İnsanların ve işletmelerin güvenliğini ve temel haklarını garanti ederek, AB’de güvenilir yapay zekanın geliştirilmesini, konuşlandırılmasını ve benimsenmesini destekleyecektir. “Yapay Zeka Yasamız, insan odaklı yapay zekaya yönelik küresel kural ve ilkelerin geliştirilmesine önemli bir katkı sağlayacak.” Yapay Zeka Yasası konusunda AB’nin en büyük üç ülkesi olan Almanya, Fransa ve İtalya’nın çekinceleri vardı. Bu ülkeler, katı kuralların sadece ABD’li teknoloji şirketlerini değil, Avrupalı kuruluşları da etkileyeceğini savunuyordu. Uzun süren müzakereler sonucu, bu ülkeler ikna edildi. Yapay Zeka Yasası’nın, "temel haklara ve demokrasiye saygı gösterdiği, aynı zamanda işletmelerin gelişmesine ve büyümesine izin verdiği" konusunda anlaşma sağlandı.

Haber-2 (Euronews): Avrupa Birliği yeni dijital yasası yürürlükte: Avrupalılar artık en korunaklı sanal kullanıcılar

25 Ağustos Cuma gününden itibaren Avrupalılar sanal yaşamlarının değiştiğini görecekler. Büyük teknoloji firmalarına yönelik AB baskısı, kullanıcılar için birçok avantaj ve değişiklik getiriyor. 27 ülkeden oluşan Avrupa Birliği’ndeki insanlar, TikTok, Instagram ve Facebook gibi en büyük sosyal medya platformlarında ve Google ve Amazon gibi diğer teknoloji devlerinde arama yaptıklarında, sayfayı aşağı kaydıldıklarında veya bir paylaşımda bulunduklarında bazı şeyleri değişmiş bulacaklar. Bunun nedeni, çoğunun merkezi ABD’de bulunan büyük teknoloji şirketlerinin artık bir dizi yeni AB dijital düzenlemesine tabi olması. AB Dijital Hizmetler Yasası, gizlilik, şeffaflık ve zararlı veya yasa dışı içeriğin kaldırılması söz konusu olduğunda dünyadaki en kullanıcı dostu düzenleme haline geldi. Avrupalı kullanıcıları korumayı amaçlayan yeni yasaya ilişkin temel beş şey şunlardır:

1- 'Akıllı kişiselleştirmeme' seçeneği: Yapay zeka tarafından önerilen videoları kapatabilirsiniz

'Otomatik öneri sistemleri' denilen algoritmalar insanların profillerine göre akışlarında ne göreceklerine karar veriyor ve kapatılamıyordu. Avrupalılar artık bunları kapatılabilecek. Uzmanlara göre kullanıcı profillerine dayalı algoritmik öneri sistemleri sosyal medya kullanıcılarını giderek daha aşırı paylaşımlar yapmaya itebiliyor. Bu nedenle Avrupa Komisyonu, kullanıcıların profil oluşturmaya dayalı olmayan içerik önerileri için en az bir

seçeneğe daha sahip olmasını istemişti. Facebook ve Instagram'ın çatı kuruluşu Meta, kullanıcıların Instagram Reels, Facebook Hikayeleri ve arama sonuçlarının gösterileceğini belirleyen yapay zeka sıralama ve öneri sistemlerinden çıkabileceğini duyurdu. Bunun yerine insanlar, en yeni gönderilerden başlayarak yalnızca takip ettikleri kişilerin içeriğini görüntülemeyi seçebilecekler. Küresel İlişkiler Meta Başkanı Nick Clegg bir blog yazısında, arama sonuçlarının kullanıcının önceki faaliyetlerine ve ilgi alanlarına göre kişiselleştirilmeyeceğini, yalnızca yazdıkları kelimelere dayanacağını söyledi. TikTok'ta, kullanıcıların daha önce görüntüledikleri videolara dayalı videolar göstermek yerine, "Sizin İçin" adı altında ayrı bir bölüm sunacak ve isteyen kullanıcılar burada kendi bölgelerinden ve dünyanın dört bir yanından popüler videolar görebilecek. Tavsiye sistemlerinin kapatılması aynı zamanda "Takip Edilenler" ve "Arkadaşlar" akışlarından gelen gönderilerin kronolojik sırayla gösterileceği anlamına da geliyor. Snapchat kullanıcıları da aynı şekilde kişiselleştirilmiş içerik deneyiminden vazgeçebilecekler.

2- Zararlı içerikleri daha kolay rapor etme

Bununla birlikte kullanıcılar, kanunları çiğneyen veya bir platformun kurallarını ihlal eden bir gönderiyi, videoyu veya yorumu çok daha kolay şekilde rapor edebilecek ve yetkililere bildirebilecekler. Böylece bu içerikler gerektiğinde hızla incelenip kaldırılabilir. TikTok, kullanıcılara reklamlar da dahil olmak üzere yasa dışı olduğuna inandıkları içerikler için "ek raporlama seçeneği" sunmaya başladı. Sorunu tam olarak belirlemek için insanlar nefret söylemi, taciz, intihar, kendine zarar verme, yanlış bilgilendirme ve dolandırıcılık gibi daha fazla kategori arasından seçim yapabilecekler. Çinli ana şirket ByteDance'in uygulaması olan TikTok, kullanıcılar tarafından işaretlenen videoları incelemek için moderatörler ve hukuk uzmanlarından oluşan yeni bir ekibin yanı sıra, bu tür materyalleri tanımlamak için halihazırda çalışan otomatik sistemler ve mevcut denetleme ekipleri eklediğini duyurdu. Meta'dan Clegg, daha fazla ayrıntı vermeden, Facebook ve Instagram'ın mevcut içerik raporlama araçlarına "insanların erişiminin daha kolay" olduğunu söyledi.

3- Paylaşımınızın neden kaldırıldığı size detaylı olarak açıklanacak

AB aynı zamanda tüm bu platformların nasıl çalıştıkları konusunda daha şeffaf olmalarını istiyor. Örneğin TikTok, artık Avrupalı kullanıcıların "geniş kapsamlı içerik denetleme kararları hakkında" daha fazla bilgi alacağını söylüyor. TikTok, "Örneğin, devam eden bir seçimle ilgili doğrulanmamış iddialar içerdiği için bir videonun tavsiye edilmeye uygun olmadığına karar verirsek, bunu kullanıcılara bildireceğiz" dedi. Ayrıca, eylemin otomatik teknoloji tarafından gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği de dahil olmak üzere bu kararlarla ilgili daha fazla ayrıntı paylaşılacak. Hem içerik oluşturucuların hem de bildirimde bulunanların karara nasıl itiraz edebilecekleri de detaylıca açıklanacak. Google, fazla ayrıntı vermeden 'Arama', 'Haritalar', 'Alışveriş' ve 'PlayStore' da dahil olmak üzere tüm platformlarında içerik denetlemeyi nasıl ele aldığı hakkında daha fazla bilgi verecek olan şeffaflık raporlarının "kapsamını genişlettiğini" duyurdu.

4- Sahte ve kopya ürünleri rapor edebileceksiniz

Dijital yasa yalnızca içeriği denetlemekle ilgili değil. Aynı zamanda sahte Gucci çantaların, korsan Nike spor ayakkabılarının ve diğer tehlikeli ürünlerin satışını ve pazarlanmasını da durdurmayı amaçlıyor. Bunun için Amazon, şüpheli yasa dışı ürün ve içerikleri bildirmek adına yeni bir yöntem oluşturduğunu ve ayrıca üçüncü taraf satıcılar hakkında daha fazla kamuya açık bilgi sağlanacağını belirtti. Sanal perakende devi Amazon, "mağazamızı kötü niyetli kullanıcılardan ve yasa dışı içerikten koruyarak daha güvenilir bir alışveriş deneyimi yaratmaya önemli ölçüde yatırım yaptık" dedi. Alman sanal giyim mağazası Zalando da sahte ürünler için işaretleme sistemleri kuruyor. Zalando, "Müşteriler yalnızca Zalando tarafından üretilen veya gösterilen içeriği gördüğü için yasa dışı

içerik riski platformumuzda sifıra yakın, dolayısıyla yeni değişiklikleri uygulama konusunda diğer birçok şirketten daha iyi bir konumdayız" diyor.

5- Çocukları zararlı reklamlardan koruma

Brüksel, mahremiyet ve manipülasyonla ilgili endişeler nedeniyle çocukları hedef alan dijital reklamlara da sıkı önlemler getirdi. Bu nedenle bazı platformlar düzenlemelerin yürürlüğe gireceği tarihten çok önce ve hatta Avrupa'nın ötesinde de bu alanda kendine çeki düzen verdi ve kurallarını sıkılaştırdı. Örneğin, TikTok Temmuz ayında gençlere reklam göstermek için kullanılan veri türlerini kısıtladığını söylemişti. AB ve İngiltere, İsviçre, İzlanda, Norveç ve Lihtenştayn'da 13 ila 17 yaş arasındaki kullanıcılar artık "TikTok'taki veya TikTok dışındaki sanal etkinliklere dayalı" reklamları görmüyor.

Aynı şeyi ABD'de 13 ila 15 yaş arası çocuklar için yapıyor.

Snapchat de kişiselleştirilmiş ve hedefli reklamları 18 yaşın altındaki kullanıcılara kısıtlıyor. Şubat ayında Meta, belirli Instagram gönderilerini veya Facebook sayfalarını takip etmek gibi etkinliklerine göre 13 ila 17 yaş arası reklam gösteren Facebook ve Instagram kullanıcılarına bu uygulamayı durdurdu. Artık reklam verenlerin gençlere reklam göstermek için kullanabileceği tek veri noktası yaş ve konumları olacak.

Haber-3 (European Commission): Komisyon, Dijital Hizmetler Yasası uyarınca X aleyhine resmi dava başlattı

Avrupa Komisyonu, X'in risk yönetimi, içerik denetimi, reklam şeffaflığı ve araştırmacılar için veri erişimi ile bağlantılı alanlarda Dijital Hizmetler Yasası'nı (DSA) ihlal edip etmediğini değerlendirmek için resmi işlemler başlattı. X tarafından Eylül ayında sunulan risk değerlendirme raporunun analizi, X'in 3 Kasım'da yayınlanan Şeffaflık raporu ve X'in resmi bir bilgi talebine verdiği yanıtlar da dahil olmak üzere şimdiye kadar yürütülen ön soruşturmaya dayanarak, bunlar arasında şunlar yer almaktadır: Komisyon, Hamas'ın İsrail'e yönelik terörist saldırıları bağlamında yasa dışı içeriğin yayılmasından endişe duyan diğerleri için, Dijital Hizmetler Yasası kapsamında X'e karşı resmi ihlal davası açmaya karar verdi.

İşlemler aşağıdaki alanlara odaklanacaktır:

- AB'de yasa dışı içeriğin yayılmasına karşı koymaya ilişkin DSA yükümlülüklerine uyum, özellikle X tarafından AB'de yasa dışı içeriğin yayılmasına karşı koymak için kabul edilen risk değerlendirmesi ve hafifletme tedbirlerinin yanı sıra bildirimin işleyişiyle ilgili olarak ve X'in içerik denetleme kaynakları ışığında AB'de DSA tarafından zorunlu kılınan yasa dışı içeriğe yönelik eylem mekanizması.
- Platformda bilgi manipülasyonu ile mücadele etmek için alınan önlemlerin etkinliği, özellikle X'in AB'deki sözde 'Topluluk Notları' sisteminin etkinliği ve sivil söylem ve seçim süreçlerine yönelik riskleri azaltan ilgili politikaların etkinliği.
- X platformunun şeffaflığını artırmak için aldığı önlemler. Soruşturma, DSA'nın 40. maddesi uyarınca araştırmacıların X'in kamuya açık verilerine erişmesine izin verme konusundaki şüphelenilen eksikliklerin yanı sıra X'in reklam deposundaki eksikliklerle ilgilidir.
- Mavi tikler olarak adlandırılan, özellikle belirli abonelik ürünlerine bağlı onay işaretleriyle ilgili olarak kullanıcı ara yüzünün aldatıcı olduğundan şüphelenilen bir tasarım.

Kanıtlandığı takdirde, bu başarısızlıklar DSA'nın 34(1), 34(2) ve 35(1), 16(5) ve 16(6), 25(1), 39 ve 40(12) maddelerinin ihlalini teşkil edecektir. Komisyon şimdi öncelikli olarak derinlemesine bir soruşturma yürütecek. Resmi ihlal davasının açılması, sonucuna ilişkin bir önyargı oluşturmaz. Bunlar, tekliften sadece 3 yıl

sonra, çevrimiçi platformların sorumluluğuna ilişkin AB çapında ilk yatay çerçeveyi yürürlüğe koymak amacıyla Komisyon tarafından başlatılan ilk resmi işlemlerdir.

Sonraki adımlar

İşlemlerin resmi olarak başlatılmasının ardından Komisyon, örneğin ek bilgi talepleri göndererek, görüşmeler veya incelemeler gerçekleştirerek kanıt toplamaya devam edecektir. Resmi işlemlerin başlatılması Komisyona, geçici tedbirler ve uyumsuzluk kararları gibi daha ileri yaptırım adımları atma yetkisi verir. Komisyon ayrıca, X'in davaya konu hususlara ilişkin çözüm bulma taahhüdünü kabul etme yetkisine de sahiptir. DSA, resmi işlemlerin sona erdirilmesi için herhangi bir yasal son tarih belirlememektedir. Derinlemesine bir soruşturmanın süresi, davanın karmaşıklığı, ilgili şirketin Komisyon ile ne ölçüde iş birliği yaptığı ve savunma haklarının kullanılması gibi bir dizi faktöre bağlıdır. Resmi ihlal davasının açılması, sonucuna ilişkin bir önyargı oluşturmaz. Dijital Hizmetler Koordinatörlerini veya AB Üye Devletlerinin diğer yetkili makamlarını, Madde 16(5), 16(6) ve 25(1)'in şüpheli ihlalleriyle ilgili olarak DSA'yı denetleme ve uygulama yetkilerinden kurtarır.

Arka plan

X'in (eski adıyla Twitter), AB'de aylık 112 milyon aktif kullanıcıya sahip olduğunu beyan etmesinin ardından, 25 Nisan 2023'te AB Dijital Hizmetler Yasası uyarınca Çok Büyük Çevrimiçi Platform (VLOP) olarak belirlendi. Bir VLOP olarak, atanmasından itibaren dört aydan bu yana X, DSA'da belirtilen bir dizi yükümlülüğe uymak zorunda kaldı. Özellikle:

- Madde 34(1), 34(2) ve 35(1) uyarınca, VLOP'lar, Birlik içindeki hizmetlerinin ve ilgili sistemlerinin tasarımından veya işleyişinden kaynaklanan her türlü sistemik riski özenle tanımlamak, analiz etmek ve değerlendirmekle yükümlüdür veya hizmetlerinin kullanımından sorumludur. Risk değerlendirmeleri yapılırken VLOP'lar, öneri sistemleri, reklam sistemleri veya hizmetin orijinal olmayan kullanımı veya otomatik olarak kullanılması ve ayrıca güçlendirme yoluyla kasıtlı olarak manipüle edilmesi ve yasa dışı içeriğin ve şart ve koşullarıyla uyumsuz bilgilerin potansiyel olarak hızlı ve geniş çapta yayılması da dahil olmak üzere sistemik riskleri etkileyen bir dizi faktörü dikkate alacaktır. VLOP'lar, belirlenen belirli sistemik risklere göre uyarlanmış makul, orantılı ve etkili hafifletme önlemlerini uygulamaya koymakla yükümlüdür.
- Madde 16(5) ve 16(6) uyarınca, çevrimiçi platformlar, içerik denetleme kararını fazla gecikmeden bireylere veya kuruluşlara bildirmeli ve bu karara ilişkin düzeltme olanakları hakkında bilgi sağlamalıdır; platformlar bu kararları zamanında, özenli, keyfi olmayan ve objektif bir şekilde alacaktır.
- Madde 25(1) uyarınca çevrimiçi platformlar, çevrimiçi ara-yüzlerini kullanıcılarını aldatacak veya manipüle edecek veya başka bir şekilde hizmet kullanıcılarının ücretsiz olarak yararlanma yeteneklerini maddi olarak bozacak veya zayıflatacak şekilde tasarlayamaz, düzenleyemez veya çalıştıramaz.
- Madde 39 uyarınca VLOP'lar, platformlarındaki reklamları içeren bir veri havuzunu, reklamın son kez sunulduğu tarihten itibaren bir yıl sonrasına kadar bilgilerin doğru ve eksiksiz olacak şekilde derlenmesi ve aranabilir ve güvenilir bir araç aracılığıyla kamuya açık hale getirilmesi gerekmektedir.
- Madde 40(12) uyarınca, VLOP'ların araştırmacılara platform verilerine etkin erişim sağlaması gerekmektedir.

Margrethe Vestager, Dijital Çağa Uygun Bir Avrupa'dan Sorumlu Başkan Yardımcısı:

Büyük platformların toplumumuz için oluşturduğu risk ne kadar yüksek olursa, Dijital Hizmetler Yasası'nın gereklilikleri de o kadar spesifik olur. Kurallarımızın herhangi bir şekilde ihlal edilmesini çok ciddiye

alırız. Şu anda elimizde bulunan deliller, X'e karşı resmi bir dava açmak için yeterli. Komisyon, düzenlemenin gerektirdiği gibi, Avrupa vatandaşlarının çevrimiçi ortamda korunmasını sağlamak için X'in DSA'ya uygunluğunu dikkatli bir şekilde araştırarak.

Thierry Breton, İç Pazardan Sorumlu Komisyon Üyesi:

Bugün X'e karşı resmi davanın açılması, DSA ile birlikte büyük çevrimiçi platformların "umursanmayacak kadar büyük" gibi davranma devrinin sona erdiğini açıkça ortaya koyuyor. Artık açık kurallarımız, ön yükümlülüklerimiz, güçlü gözetimimiz, hızlı yaptırımlarımız ve caydırıcı yaptırımlarımız var ve vatandaşlarımızı ve demokrasilerimizi korumak için araç kutumuzu tam olarak kullanacağız. Şimdi, X'in, AB'de yasa dışı içerik ve dezenformasyonun yayılması ve güçlendirilmesine karşı mücadele, platformların şeffaflığı ve kullanıcı ara-yüzünün tasarımına ilişkin DSA yükümlülüklerine uyumu konusunda derinlemesine bir araştırma başlatacağız.

Haber-4 (European Commission): AB kurumlarının siber güvenliğini artıracak yeni kurallar yürürlüğe giriyor

Birliğin kurum, kuruluş, ofis ve kuruluşlarında yüksek düzeyde ortak siber güvenliğe yönelik tedbirleri belirleyen yeni Siber Güvenlik Yönetmeliği, 7 Ocak 2024 tarihinde yürürlüğe girdi. Yönetmelik, Birliğin her birimi için dahili bir siber güvenlik risk yönetimi, yönetim ve kontrol çerçevesinin oluşturulmasına yönelik önlemleri ortaya koyuyor ve bunun Birlik birimleri tarafından uygulanmasını izlemek ve desteklemek için yeni bir Kurumlar arası Siber Güvenlik Kurulu (IICB) oluşturuyor. Tehdit istihbaratı, bilgi alışverişi ve olaya müdahale koordinasyon merkezi, merkezi bir danışma organı ve bir hizmet sağlayıcı olarak AB kurumları, organları, ofisleri ve ajansları (CERT-EU) için Bilgisayar Acil Durum Müdahale Ekibi'nin genişletilmiş yetki alanını sağlar. Görev alanı doğrultusunda CERT-EU, Birlik kurumları, organları, ofisleri ve ajansları için Siber Güvenlik Hizmeti olarak yeniden adlandırıldı, ancak "CERT-EU" kısa adını korudu.

Sonraki adımlar

Yönetmelikte tanımlanan zaman çizelgesini takip ederek Birlik birimleri, iç siber güvenlik yönetim süreçlerini oluşturacak ve Yönetmelik tarafından öngörülen belirli siber güvenlik risk yönetimi önlemlerini aşamalı olarak uygulamaya koyacaktır. IICB, genişletilmiş görev alanı kapsamında CERT-AB'ye stratejik yönlendirme sağlamak, Birlik birimlerine rehberlik ve destek sağlamak ve Tüzüğün uygulanmasını izlemek amacıyla mümkün olan en kısa sürede kurulacak ve faaliyete geçecektir.

Arka plan

Avrupa Birliği Konseyi, Mart 2021 tarihli kararında, tüm AB personelini, verilerini, iletişim ağlarını, bilgi sistemlerini ve karar alma süreçlerini korumak için sağlam ve tutarlı bir güvenlik çerçevesinin önemini vurguladı. Bu bağlamda Komisyon, Siber Güvenlik Yönetmeliği teklifini Mart 2022'de açıklamış ve Haziran 2023'te Avrupa Parlamentosu ve Konseyi siyasi anlaşmaya varmıştır. Bu Yönetmelik, Komisyonun, AB Güvenlik Birliği Stratejisi ve AB Siber Güvenlik Stratejisi tarafından belirlenen politika hedefleriyle uyumludur ve bu alandaki diğer yasal girişimlerle tutarlılık sağlar:

- Birlik birimlerinin özelliklerine saygı göstererek bu mevzuatın ilkeler ve hedef düzeyi açısından uyumlu hale getirildiği Birlik çapında yüksek düzeyde ortak siber güvenlik önlemlerine ilişkin Direktif ('NIS 2');
- Siber Güvenlik Yasası;
- Büyük ölçekli siber güvenlik olaylarına ve krizlere koordineli müdahaleye ilişkin Komisyon Tavsiyesi.

Siber Güvenlik Yönetmeliği, tüm AB kurumları, organları, ofisleri ve ajansları için minimum bilgi güvenliği kurallarını ve standartlarını belirleyen bir Bilgi Güvenliği Yönetmeliği teklifiyle birlikte sunuldu. Bu öneri, standartlaştırılmış uygulamalara ve bilgi akışlarını korumaya yönelik önlemlere dayalı olarak AB kurumları, organları, ofisleri ve ajansları arasında ve Üye Devletlerle güvenli bilgi alışverişini amaçlamaktadır. Eş yasa koyucular arasında bu öneriye ilişkin müzakereler henüz başlamadı.

Johannes Hahn, Bütçe ve İdari Komisyon Üyesi:

Siber tehditler daha yaygın hale geldikçe ve siber saldırganlar daha karmaşık hale geldikçe, Birlik birimleri arasında yüksek düzeyde ortak bir siber güvenlik elde etmek, açık, verimli, güvenli ve dayanıklı bir AB kamu yönetimi sağlamak için çok önemlidir. Yönetmelik, Birlik kuruluşlarının siber güvenliğini güçlendirir ve AB yönetimini, NIS 2 olarak da bilinen Birlik çapında yüksek ortak siber güvenlik düzeylerine ilişkin Direktif gibi Üye Devletlere uygulanan standartlarla uyumlu hale getirir. AB bu hedeflere doğru ilerliyor. Şimdi eş yasa koyucuları paralel Bilgi Güvenliği Tüzüğü için müzakerelere hızla başlamaya çağırıyorum.

Haber-5 (European Commission): Komisyon, Yapay Zeka girişimlerini ve KOBİ'leri desteklemek için Yapay Zeka inovasyon paketini başlattı

Komisyon bugün, AB değerlerine ve kurallarına saygılı, güvenilir Yapay Zekanın (AI) geliştirilmesinde Avrupalı startup'ları ve KOBİ'leri desteklemek için bir önlem paketi başlattı. Bu, AB'de güvenilir yapay zekanın geliştirilmesini, konuşlandırılmasını ve benimsenmesini destekleyecek olan dünyanın ilk kapsamlı Yapay Zeka yasası olan AB Yapay Zeka Yasası üzerinde Aralık 2023'te varılan siyasi anlaşmanın ardından geldi. Başkan von der Leyen, 2023 Birliğin Durumu konuşmasında, Avrupa'nın süper bilgisayarlarını, güvenilir yapay zeka modellerini eğitmek için yenilikçi Avrupalı yapay zeka girişimlerinin kullanımına sunmaya yönelik yeni bir girişimi duyurdu. Komisyon, ilk adım olarak Kasım 2023'te yapay zeka girişimlerine finansal destek ve süper bilgi işlem erişimi sağlayan bir ödül olan Büyük Yapay Zeka Yarışmasını başlattı. Bugünün paketi, bu taahhüdü, AI startup'larına ve daha geniş inovasyon topluluğuna süper bilgisayarlara ayrıcalıklı erişim sağlama teklifi de dahil olmak üzere, AI startuplarını ve inovasyonu desteklemeye yönelik geniş bir dizi önlem aracılığıyla uygulamaya koyuyor. Paket şunları içermektedir:

- 1) AB'nin süper bilgisayar Ortak Girişim faaliyetleri için yeni bir temel olan Yapay Zeka Fabrikalarının kurulmasına yönelik EuroHPC Yönetmeliğinde yapılan değişiklik. Bu ise şunları içerir:
  - ✓ Hızlı makine öğrenimini ve büyük Genel Amaçlı Yapay Zeka (GPAI) modellerinin eğitilmesini sağlamak için yapay zekaya özel süper bilgisayarların edinilmesi, yükseltilmesi ve çalıştırılması;
  - ✓ Yapay zekaya özel süper bilgisayarlara erişimi kolaylaştırmak, yapay zeka kullanımının yeni kurulan şirketler ve KOBİ'ler de dahil olmak üzere çok sayıda kamu ve özel kullanıcıyı kapsayacak şekilde genişletilmesine katkıda bulunmak;
  - ✓ Yeni başlayanlar ve yenilikçiler için tek duraklı bir mağaza sunmak, algoritmik geliştirmede AI startup'ını ve araştırma ekosistemini desteklemek, büyük ölçekli AI modellerinin test değerlendirmesi ve doğrulanması, süper bilgisayar dostu programlama olanakları ve diğer AI sağlayan hizmetleri sağlamak;
  - ✓ Genel Amaçlı Yapay Zeka modellerine dayalı olarak ortaya çıkan çeşitli Yapay Zeka uygulamalarının geliştirilmesine olanak sağlanması.

- 2) Avrupa düzeyinde yapay zeka politikasının geliştirilmesini ve koordinasyonunu sağlayacak ve ayrıca yakında çıkacak Yapay Zeka Yasasının uygulanmasını ve icrasını denetleyecek olan, Komisyon bünyesinde bir Yapay Zeka Ofisi kurma kararı.
- 3) Ek temel etkinliklerin ana hatlarını çizen bir AB Yapay Zeka Başlangıç ve İnovasyon İletişimi:
  - ✓ Horizon Europe ve üretken yapay zekaya adanmış Dijital Avrupa programı aracılığıyla Komisyon'dan mali destek. Bu paket, 2027 yılına kadar yaklaşık 4 milyar Avro tutarında ek genel kamu ve özel yatırım yaratacak;
  - ✓ Eğitim, öğretim, beceri kazanma ve yeniden beceri kazandırma faaliyetleri yoluyla AB'nin üretken yapay zeka yetenek havuzunu güçlendirmeye yönelik girişimlere eşlik etmek;
  - ✓ Risk sermayesi veya öz-sermaye desteği de dahil olmak üzere (EIC hızlandırıcı Programı ve InvestEU'nun yeni girişimleri dahil) yapay zeka start-up'larına ve ölçek büyütmelelerine yönelik kamu ve özel yatırımları daha fazla teşvik etmek;
  - ✓ Modellerini eğitmek ve geliştirmek için verileri temel bir kaynak olarak gören yapay zeka topluluğunun kullanımına sunulan Ortak Avrupa Veri Alanlarının geliştirilmesi ve dağıtımının hızlandırılması. Ortak Avrupa veri alanlarına ilişkin en son durumu sağlayan yeni bir Personel Çalışma Belgesi de bugün yayımlandı;
  - ✓ Avrupa'nın 14 endüstriyel ekosisteminin yanı sıra kamu sektöründe yeni kullanım senaryolarının ve ortaya çıkan uygulamaların geliştirilmesini desteklemeyi amaçlayan 'GenAI4EU' girişimi . Uygulama alanları robotik, sağlık, biyoteknoloji, üretim, mobilite, iklim ve sanal dünyaları içerir.

Komisyon aynı zamanda birkaç Üye Devletle birlikte iki Avrupa Dijital Altyapı Konsorsiyumu (EDIC) kuruyor:

- **'Dil Teknolojileri İttifakı' (ALT-EDIC)**, yapay zeka çözümlerinin eğitimi için Avrupa dilleri verilerinin eksikliğini gidermek ve aynı zamanda Avrupa'nın dil çeşitliliğini ve kültürel zenginliğini desteklemek için dil teknolojilerinde ortak bir Avrupa altyapısı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu, Avrupa büyük dil modellerinin gelişimini destekleyecektir.
- **'CitiVERSE' EDIC**, Akıllı Topluluklar için Yerel Dijital İkizleri geliştirmek ve geliştirmek amacıyla en son teknolojiye sahip yapay zeka araçlarını uygulayacak ve şehirlerin trafik yönetiminden atık yönetimine kadar süreçleri simüle etmesine ve optimize etmesine yardımcı olacak.
- **AI@EC İletişimi**, Komisyon ayrıca bugün, Komisyonun Yapay Zeka kullanımına ilişkin kendi stratejik yaklaşımını özetleyen bir Tebliği kabul etti. Bu stratejik vizyonla Komisyon, AB Yapay Zeka Kanununun uygulanmasını öngörmekte ve dahili olarak hazırlık yapmaktadır. Komisyonun güvenilir, emniyetli ve etik yapay zekanın geliştirilmesini ve kullanılmasını sağlamak için kurumsal ve operasyonel kapasiteyi nasıl oluşturacağına ilişkin somut eylemleri içerir. Komisyon aynı zamanda AB kamu idarelerinin Yapay Zekayı benimsemeleri ve kullanmaları konusunda da destek vermeye hazırlanıyor.

Sonraki adımlar

Avrupa Parlamentosu ve Konsey şimdi Komisyon'un Avrupa Yüksek Performanslı Bilgi İşlem Ortak Girişimini kuran Yönetmelik üzerinde önerdiği değişiklikleri değerlendirecek. AI Ofisi Komisyon bünyesinde kurulacaktır. Yapay Zeka Ofisi, gelecekteki Yapay Zeka Yasasını AB düzeyinde uygulayacak ve genel amaçlı Yapay Zeka modelleri ve sistemlerine ilişkin kuralları denetleyecek. AB düzeyinde yapay zeka politikası için merkezi bir koordinasyon organı haline gelmeli ve diğer Komisyon departmanları, AB organları, Üye Devletler ve paydaş toplulukla iş birliği yapmalıdır. Uluslararası bir misyona sahip olacak ve AB'nin yapay zeka yönetimine

yaklaşımını teşvik edecek ve AB'nin yapay zeka konusundaki uluslararası faaliyetlerine katkıda bulunacaktır. Daha genel olarak, Yapay Zeka Ofisi, yapay zeka konusunda bilgi ve anlayış geliştirmeli ve yapay zekanın benimsenmesini ve yenilikçiliğini teşvik etmelidir. Yapay Zeka Ofisi kurma Kararı 21 Şubat 2024* tarihinde yürürlüğe girecektir. Üye Devletler artık Komisyonun desteğiyle Avrupa Dijital Altyapı Konsorsiyumları ALT-EDIC ve CitiVERSE EDIC'i kuracaklar.

Arka plan

Komisyon, yıllardır rekabet gücünü artırmak ve AB değerlerine dayalı güveni sağlamak için AB çapında yapay zeka konusunda iş birliğini kolaylaştırıyor ve geliştiriyor. Komisyonun 2020'de yayınlanan Yapay Zeka Beyaz Kitabı, Avrupa'da yapay zeka için net bir vizyon ortaya koyuyor: mükemmellik ve güven ekosistemi. Nisan 2021'de Komisyon, AB ülkeleri genelinde yatırım ve yenilikçiliği güçlendirirken insanların ve işletmelerin güvenliğini ve temel haklarını garanti altına almak için AB Yapay Zeka Yasasını ve Üye Devletlerle yeni bir Koordineli Plan önerdi. AB Yapay Zeka Yasası, Aralık 2023'te ortak yasa koyucular tarafından geçici olarak kabul edildi ve dünyanın Yapay Zeka ile ilgili ilk kapsamlı yasasıdır.

Margrethe Vestager, Dijital Çağa Uygun Bir Avrupa'dan Sorumlu Başkan Yardımcısı:

Yapay zekayı geliştirmek için bilgi işlem gücüne ihtiyacımız var. Bu nedenle KOBİ'lere ve yeni kurulan şirketlere Avrupa'daki süper bilgisayar ağına ayrıcalıklı erişim vermek istiyoruz. Yapay zekanın yenilikçiliğine ve yapay zekayla yenilikçiliğe kendimizi adadık. Ve Avrupa'da gelişen bir yapay zeka ekosistemi oluşturmak için elimizden geleni yapacağız.

Thierry Breton, İç Pazardan Sorumlu Komisyon Üyesi:

Bugün, yapay zeka için 'hammaddeleri' (bilgi işlem gücü, veriler, algoritmalar ve yetenek) bir araya getiren Yapay Zeka Fabrikalarının lansmanını duyuruyoruz. Avrupa'daki yapay zeka start-up'ları için tek durak noktası olarak hizmet verecek ve onların en gelişmiş yapay zeka modellerini ve endüstriyel uygulamaları geliştirmelerine olanak sağlayacak ve Avrupa'yı güvenilir yapay zeka için dünyanın en iyi yeri haline getiriyoruz.

Haber-6 (European Commission): Komisyon ekonomik güvenliği güçlendirmek için yeni girişimler öneriyor

Komisyon, jeopolitik gerilimlerin ve derin teknolojik değişimlerin arttığı bir dönemde AB'nin ekonomik güvenliğini güçlendirmek için beş girişimi kabul etti. Paket, Haziran 2023 Avrupa Ekonomik Güvenlik Stratejisi uyarınca AB ekonomisi için ticaretin, yatırımın ve araştırmanın açıklığını korurken AB'nin ekonomik güvenliğini artırmayı amaçlıyor. Bugünkü öneriler, AB'nin rekabet gücünü teşvik ederek, risklere karşı koruma sağlayarak ve ortak ekonomik güvenlik çıkarlarını geliştirmek için mümkün olan en geniş ülke yelpazesıyla ortaklık kurarak AB ekonomik güvenliğine yönelik daha geniş üç sütunlu bir yaklaşımı içermektedir.

Bugün benimsenen girişimler şunları hedefliyor:

- AB'ye yapılan yabancı yatırımların daha iyi taranmasını önererek AB güvenliğinin ve kamu düzeninin korunmasının daha da güçlendirilmesi;
- Mevcut çok taraflı rejimlere ve Üye Devletlerin imtiyazlarına tam saygı göstererek, ihracat kontrolleri alanında daha fazla Avrupa koordinasyonu için tartışmaların ve eylemlerin teşvik edilmesi;
- Dar bir teknoloji dizisine yapılan yatırımlardan kaynaklanan potansiyel riskleri belirlemek için Üye Devletlere ve paydaşlara danışmak;

- İkili kullanım potansiyeline sahip teknolojileri içeren araştırma ve geliştirmenin nasıl daha iyi desteklenebileceğine ilişkin daha fazla tartışmanın teşvik edilmesi;
- Konseyin ulusal ve sektör düzeyinde araştırma güvenliğini artırmayı amaçlayan önlemler önermesini teklif etmek.
- Gelecekteki AB eylemleri, devam eden risk değerlendirmeleri ve Avrupa'nın karşı karşıya olduğu riskler ve uygun eylemler konusunda ortak bir anlayışa ulaşmak amacıyla Üye Devletlerle stratejik koordinasyon yoluyla bilgilendirmeye devam edecektir.

Yabancı yatırım taramasını güçlendirecek yasa teklifi

AB'ye yapılan yabancı yatırımlar Avrupa ekonomisine fayda sağlıyor. Ancak bazı yabancı yatırımlar AB'nin güvenliği ve kamu düzeni açısından risk oluşturabilir. Komisyon, mevcut DYY Tarama Yönetmeliği kapsamında son 3 yılda Üye Devletler tarafından bildirilen 1.200'den fazla doğrudan yabancı yatırım (DYY) işlemini inceledi. Bu deneyime ve mevcut düzenlemenin işleyişine ilişkin kapsamlı değerlendirmeye dayanarak, bugünkü öneri mevcut eksiklikleri giderir ve aşağıdaki yollarla sistemin verimliliğini artırır:

- Tüm Üye Devletlerin daha iyi uyumlaştırılmış ulusal kurallara sahip bir tarama mekanizmasına sahip olmasını sağlamak;
- Tüm Üye Devletlerin yabancı yatırımları taraması gereken asgari sektörel kapsamın belirlenmesi;
- AB taramasının, nihai olarak AB üyesi olmayan bir ülkeden bireyler veya işletmeler tarafından kontrol edilen AB yatırımcılarının yatırımlarını kapsayacak şekilde genişletilmesi.
- Giden yatırım risklerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi

AB dünyadaki en büyük yabancı yatırımcılardan biridir ve açık küresel pazarların önemini farkındadır. Aynı zamanda, bu yetenekleri AB'ye karşı kullanabilecek veya uluslararası barış ve güvenliği baltalamak için kullanabilecek aktörlerin askeri ve istihbarat kapasitelerini artırabilecek dar bir dizi ileri teknolojiye yönelik yurt dışı yatırımlara ilişkin artan endişeleri de kabul ediyor. Bu durum şu anda AB veya Üye Devlet düzeyinde ne izlenmekte ne de kontrol edilmektedir. Komisyonun Giden Yatırımlara İlişkin Beyaz Kitabı bu nedenle, bunlarla bağlantılı potansiyel riskleri anlamak için giden yatırımların adım adım analizini önermektedir. Bu analiz, ortak bir risk değerlendirme raporuna katkıda bulunacak şekilde, üç aylık bir paydaş istişaresini ve giden yatırımların ulusal düzeyde 12 aylık bir izleme ve değerlendirmesini içerecektir. Risk değerlendirmesinin sonucuna bağlı olarak Komisyon, Üye Devletlerle birlikte hangi politika tepkisinin garanti edilip edilmeyeceğine karar verecektir.

Çift kullanımlı mal ihracatında daha etkili AB kontrolü

Günümüzün gittikçe zorlu hale gelen jeopolitik bağlamı, gelişmiş elektronikler, nükleer veya füze teknolojisi gibi hem sivil hem de savunma amaçlı kullanılan öğeler üzerindeki ihracat kontrollerinin koordinasyonunu geliştirmek ve böylece bunların güvenliği ve insan haklarını baltalamak amacıyla kullanılmamasını sağlamak için AB düzeyinde eylem yapılmasını gerektirmektedir. Bugünün İhracat Kontrollerine İlişkin Beyaz Kitabı, AB ve çok taraflı düzeyde mevcut kurallara tamamen uygun olarak, hem kısa hem de orta vadeli eylemler önermektedir. Komisyon, belirli üyelerin blokajı nedeniyle çok taraflı ihracat kontrol rejimleri tarafından benimsenmeyen kalemler üzerinde tek tip AB kontrolleri getirilmesini önermektedir. Bu, ulusal yaklaşımların karmakarışıklığını önleyecektir. Beyaz Kitap aynı zamanda siyasi koordinasyon için üst düzey bir forum sağlıyor ve ulusal kontrollerin planlanan kabulünden önce Ulusal Kontrol listelerinin daha iyi koordinasyonuna yönelik 2024 Yazında bir Komisyon Tavsiyesini duyuruyor. AB Çift Kullanım Tüzüğü'nün değerlendirmesi 2025'e ertelendi.

Çift kullanım potansiyeli olan teknolojilerde araştırma ve geliştirmeyi destekleme seçenekleri

Komisyon, çift kullanım potansiyeline sahip teknolojilerin araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) desteğinin artırılmasına yönelik seçeneklere ilişkin bir Beyaz Kitap ile bir kamuoyu müzakeresi başlatır. Başkan von der Leyen tarafından Kasım 2023'te açıklanan Beyaz Kitap, hem sivil hem de savunma amaçlı kullanıma potansiyeli olan kritik ve yeni gelişen teknolojilerde rekabet üstünlüğünü korumayı amaçlayan Avrupa Ekonomik Güvenlik Stratejisinin 'teşvik' boyutuna katkıda bulunuyor. Beyaz Kitap, mevcut ve ortaya çıkan jeopolitik zorluklar karşısında mevcut ilgili AB finansman programlarını gözden geçirmekte ve bu desteğin çift kullanım potansiyeli olan teknolojiler için yeterli olup olmadığını değerlendirmektedir. Daha sonra ileriye yönelik üç seçeneğin ana hatlarını çiziyor: (1) mevcut yapıya dayalı olarak daha da ileri gitmek, (2) Horizon Avrupa'nın ardıl programının seçilen bölümlerinde sivil uygulamalara özel odaklanmanın kaldırılması ve (3) Ar-Ge'ye özel olarak odaklanan ve çift kullanım potansiyeline sahip özel bir cihaz. Kamu otoriteleri, sivil toplum, sanayi ve akademi, 30 Nisan 2024 tarihine kadar halka açık istişarelerde söz sahibi olabilir ve Komisyon'un sonraki adımları hakkında bilgi verebilir.

AB genelinde araştırma güvenliğini artırın

Günümüzün karmaşık jeopolitik bağlamında, araştırma ve yenilik sektöründeki açıklık ve sınırsız iş birliği istismar edilebilir ve zayıf noktalara dönüştürülebilir. Uluslararası araştırma ve yenilik iş birliklerinin sonuçları üçüncü ülkelerde askeri amaçlarla veya temel değerlere aykırı olarak kullanılabilir. Yüksek öğretim ve araştırma kurumları otoriter devletlerin kötü niyetli etkilerinin kurbanı olabilir. Bu arka plana karşı Komisyon, Üye Devletlere ve genel olarak araştırma ve yenilik sektörüne daha fazla açıklık, rehberlik ve destek sağlamak amacıyla bir Konsey Tavsiyesi teklifi sunuyor. Avrupa genelinde tutarlılığın sağlanması ve tedbirlerde yama karmaşasının önlenmesi için AB'nin eyleme geçmesi gerekiyor. Her düzeyde ve Birlik genelinde güçlerimizi birleştirerek araştırma güvenliğine yönelik riskleri azaltabilir ve uluslararası araştırma ve yenilik iş birliğinin hem açık hem de güvenli olmasını sağlayabiliriz. Genel yaklaşım, uluslararası araştırma iş birliği konusunda 'mümkün olduğu kadar açık, gerektiği kadar kapalı' ilkesini izlemektedir.

Arka plan

20 Haziran 2023'te Avrupa Komisyonu ve Yüksek Temsilci, artan jeopolitik gerilimler ve hızlanan teknolojik değişimler bağlamındaki riskleri en aza indirirken ekonomik açıklık ve dinamizmi maksimum düzeyde korumak amacıyla Avrupa Ekonomik Güvenlik Stratejisine ilişkin bir Ortak Tebliğ yayınladı. AB'nin iş ve yatırım için en açık ve çekici destinasyonlardan biri olarak kalmasını sağlarken, AB'nin ekonomik güvenliğine yönelik risklerin orantılı, kesin ve hedefe yönelik bir şekilde değerlendirilmesi ve ele alınması için bir çerçeve sağlar. Strateji öncelikli olarak ele alınması gereken dört risk kategorisi belirledi: tedarik zincirleri; kritik altyapının fiziksel ve siber güvenliği; teknoloji güvenliği ve teknoloji sızıntısı; Ekonomik bağımlılıkların veya ekonomik baskının silah haline getirilmesi.

Bu riskleri ele almak için Strateji üç sütun etrafında yapılandırılmıştır:

- AB'nin rekabetçiliğini ve büyümesini teşvik etmek, Tek Pazarı güçlendirmek, güçlü ve dayanıklı bir ekonomiyi desteklemek ve AB'nin bilimsel, teknolojik ve endüstriyel temellerini güçlendirmek.
- Gerektiğinde hedeflenen yeni araçlar da dahil olmak üzere, bir dizi politika ve araç aracılığıyla AB'nin ekonomik güvenliğinin korunması.
- Endişelerimizi paylaşan ve ortak ekonomik güvenlik çıkarlarına sahip olduğumuz dünya çapındaki ülkelerle ortaklık kurmak ve iş birliğini daha da güçlendirmek.

Margrethe Vestager, Dijital Çağa Uygun Bir Avrupa'dan Sorumlu Başkan Yardımcısı:

AB'nin ekonomik güvenliği, teknolojik üstünlüğümüzü geliştirmeye ve istenmeyen teknoloji sızıntısını önlemeye bağlıdır. Rekabet gücümüzü ve dayanıklılığımızı güçlendirmek için çift kullanım potansiyeline sahip teknolojilerin araştırılması ve geliştirilmesi konusunda ortak bir yaklaşıma ihtiyacımız var. Ayrıca araştırma topluluğunun, Birliğimiz çapında araştırma güvenliğini artırmaya yönelik dengeli bir yaklaşımla günümüzün karmaşıklığını aşmasını sağlamak istiyoruz. Hem açık hem de güvenli bir şekilde, sorumlu bir şekilde iş birliği yapabilmemizi sağlamak için güçlerimizi birleştirerek, uluslararası iş birliğinin risklerini etkili ve orantılı bir şekilde ortadan kaldırmalıyız. Bunun nasıl en iyi şekilde yapılabileceği konusunda kamuoyunun fikirlerini bekliyoruz.

Valdis Dombrovskis, Başkan Yardımcısı ve Ticaretten Sorumlu Komisyon Üyesi:

AB, bir ihracat merkezi olmaktan, yurt dışına yatırım yapmaktan ve pazarını ticarete ve yabancı yatırımcılara açık tutmaktan büyük fayda sağladı. Ancak bu fırsatlardan en iyi şekilde yararlanmaya devam etmek için, derin jeopolitik çalkantıların ve hızlı teknolojik değişimlerin yaşandığı bu dönemde karşılaştığımız riskler konusunda daha net görüşlü olmamız gerekiyor. Kendimizi daha iyi koruyabilmek, yatırımları daha güvenli hale getirebilmek ve hassas ürünlerin yanlış ellere geçmesini önlemek amacıyla ihracatını kontrol edebilmek için bu ortak zorlukların üstesinden gelme konusundaki anlayışımızı ve koordinasyonumuzu geliştirmeliyiz. Ekonomik güvenliğimizi artırmak, açık ekonomik modelimizi korumamızı ve risklere karşı daha etkin hareket etmemizi sağlayacaktır.

Iliana Ivanova, Yenilik, Araştırma, Kültür, Eğitim ve Gençlikten Sorumlu Komisyon Üyesi:

Açıklık ve iş birliği büyük bilimin DNA'sının bir parçasıdır, ancak bunlar aynı zamanda onu kötü niyetli etkilere ve güvenliğimizi zayıflatabilecek kritik teknolojilerin istenmeyen transferine karşı savunmasız hale getirebilir. Bugün, Konsey'e, araştırma iş birliğini açık ve güçlü tutarken, yüksek öğretim kurumlarının ve araştırma yapan kuruluşların, kendi ürettiğimiz kritik teknolojilerin kötüye kullanım risklerini belirlemesine ve azaltmasına yardımcı olacak bir dizi önlem öneriyoruz. Ayrıca Avrupa genelindeki kamu yetkililerini, sivil toplumu, endüstriyi ve akademiye, hem sivil hem de savunma amaçlı kullanılacak teknolojilerin araştırılması ve geliştirilmesine daha iyi destek sağlanmasına yönelik seçenekler konusunda söz sahibi olmaya davet ediyoruz. Vereceğiniz bilgiler Komisyon'un sonraki adımlarına ışık tutacaktır.

Haber-7 (Euronews): 'Kitlesele gözetim, otomatik şüphe, aşırı güç': Teknoloji AB sınırlarını nasıl şekillendiriyor?

Uzmanlar, AB'nin sınırlarının bir bilim kurgu filmine benzemeye başladığını söylüyor. Karma gerçeklik gözlükleri, insansız su altı araçları, 3 boyutlu radarlar, radyo frekansı analizörleri ve 360 kameralar; bunlar bir bilim kurgu filminden öğeler değil. AB sınırında kullanılanlar bunlar. Bir milyondan fazla insanın Avrupa'ya sığınma talebinde bulunduğu 2015 Göç Krizi'nden bu yana, AB ve ortakları göçü "yönetmek" amacıyla giderek daha güçlü, en ileri teknolojileri kullanmaya başladı.

Sınırdaki 'Aşırı güç'

En çarpıcı örnekler Avrupa'nın sınırlarındadır. Yukarıdaki listeye, Türkiye veya Balkanlar'dan kaçak göçmen geçişini engellemek amacıyla sınır bölgelerinde kullanılan termal görüntüleme kameraları, gece görüş gözlükleri, cep telefonlarını tespit etmeye yönelik özel sensörler, takip cihazları ve gözetleme kuleleri de eklendi. Yakalanmaları halinde göçmenler genellikle geri itme olarak bilinen yasa dışı bir uygulamayla derhal sınır dışı ediliyor. Dijital haklar örgütü Access Now'dan analist Caterina Rodelli euronews'e şöyle konuştu: "Teknoloji,

sınır bölgelerini hareket halindeki insanlar için giderek daha tehlikeli hale getiriyor." "Bu, zaten var olan şiddeti daha da artırıyor ve sınır muhafızlarına aşırı güç veriyor." Sınırdaki Şiddet İzleme Ağı tarafından Aralık ayında yayınlanan bir raporda şu uyarıda bulunuldu: "AB sınırında, devlet yetkilileri tarafından göçmenlere yönelik dayak, zorla soyunma ve cinsel saldırı da dahil olmak üzere şiddet olaylarında benzeri görülmemiş bir artış var. Yasa dışı sınır dışı edilmelerden 16.000 kişinin etkilendiği tahmin ediliyor. Ancak teknoloji yalnızca karayla sınırlı değil. Taktik Teknoloji'den araştırmacı Jacopo Anderlini, "Halk ne yaptığını bilmiyor ve sınır yönetiminin genel sistemi şeffaf değil" dedi. Ancak Akdeniz derin bir gözetim altında" dedi. AB'nin sınır ve sahil güvenlik kurumu Frontex tarafından deniz üzerinde uçurulan drone sayısında "çok büyük bir artış" olduğuna dikkat çekti. Anderlini euronews'e verdiği demeçte, Frontex'in insanları kurtarmaya ve kaçakçıları yakalamaya yardım ettiğini iddia ettiğini ancak araştırmalar bunların aslında insanları geri püskürtmek için kullanıldığını gösteriyor. İnsan Hakları İzleme Örgütü ve Sınır Adli Bilimleri tarafından yürütülen bir soruşturmada, Frontex'in insansız hava araçlarını kullanarak göçmen teknelerini tespit ettiği ve Libya Sahil Güvenlik'e haber verdiği ve daha sonra onları durdurduğu iddia edildi. İnsan Hakları İzleme Örgütü, 2014'ten bu yana Akdeniz'de en az 25.000 kişinin boğulduğunu söylüyor. Rodelli'ye göre Akdeniz'in nispeten kanunsuz uluslararası suları, en son teknolojilerin denenmesi ve geliştirilmesi için mükemmel bir laboratuvar görevi gördü. Euronews'e "Bu, cezasızlığın hüküm sürdüğü bir bağlam" dedi. "Mükemmel bir test ortamı. Yetkililer sistemleri tepki yaratmayacak şekilde deneyebilir çünkü kimse tazminat talebinde bulunamaz." "Uluslararası insan haklarımız var, ancak mülteciler veya vatandaşlığı olmayan kişiler söz konusu olduğunda bunlar pratikte uygulanmıyor."

Sokaklarda: 'Kitlesele gözetim'

AB'nin derinliklerinde bile teknoloji, yetkililerin günlük yaşamlarını sürdürürken belgesiz göçmenleri tespit edip kaldırmalarına yardımcı oluyor. Birkaç yıl önce, göç krizinin ön saflarında yer alan Yunanistan, özellikle yasa dışı göçmenleri yakalamak için yaklaşık 1000 polis memurunu yüz tanıma ve parmak izi tanıma özelliğine sahip akıllı telefon benzeri cihazlarla donatmayı planladığını duyurdu. Yunan polisi bunun verimliliği artırmaya ve sivillerin sıkıntısını azaltmaya yardımcı olacağını söylese de eleştirmenler mahremiyete yönelik büyük riskler, artan gözetim ve olası suiistimaller konusunda uyardı. Araştırmalar, yüz tanıma sistemlerinin sıklıkla farklı ırklardan insanları yanlış tanımladığını ve haksız tutuklamalara ve mahkumiyetlere yol açabileceğini gösteriyor. Rodelli, "Teknoloji giderek daha fazla insanı dışarıya itiyor" dedi. "Bu, belgesiz göçmenlerin, ilk etapta oturma izni almak için bir yolları olmadığı halde sürekli yakalanma korkusuyla yaşadıkları anlamına geliyor." Şu anda bu tür teknolojiler öncelikle göçmenlere karşı kullanılıyor. Ancak analist, bunların eninde sonunda daha geniş bir nüfusa daha genel bir düzeyde yayılabileceğinden korkuyordu. Rodelli, Euronews'e şunları söyledi: "Bu sistemlerin farklı amaçlara yönelik olarak başka kategorilerdeki insanlara karşı kullanılması yönünde büyük bir potansiyel var." "Sınırlarda insanları tespit etmek için kullanılan termal kameralar ve drone'ların, şehirlerin dış mahallelerinde kamusal alanlarda istenmeyen evsizlerin veya yoksulluk içindeki insanların varlığını tespit etmek için kullanılması çok muhtemel."

Kamera arkası: 'Otomatik şüpheli'

Ancak tüm teknolojiler görünür değildir. Rodelli, göçmenlik prosedürleri kapsamında karar almayı ve risk değerlendirmesini otomatikleştirmek için kullanılan yapay zekalar gibi "doğal olarak sorunlu" bir teknoloji kategorisine dikkat çekti. Sonunda "yeniden tasarlanmış" olsa da Birleşik Krallık, vize başvurularını, hak savunucularının "ırkçı" olarak eleştirdiği kriterlere göre otomatik olarak derecelendiren bir algoritmayı test etti. Bir savunuculuk grubu, "yayın aracını" "beyaz insanlar için hızlı uçağa binış" olarak adlandırdı ve Orta Doğu ve

Afrika halkından gelen başvuruların her zaman yüksek riskli kabul edildiğini belirtti. Almanya'da sığınmacının söylediği yerde olup olmadığına karar vermek için son derece deneysel lehçe tanıma sistemleri kullanılıyor. Doğruluk sorunlarının yanı sıra Rodell, bu araçların "kaçınılmaz olarak" ayrımcı sonuçlara yol açtığını, çünkü bunların insanların kim olduğu ve ne yaptıklarına ilişkin bir varsayım üzerine tasarlandığını söyledi. "Bu tür teknolojiler, Avrupa vatandaşlığına sahip olmayan herkese karşı otomatik şüpheyi güçlendiriyor ve meşrulaştırıyor" diye açıkladı. Bu yeni çıkmış sınır teknolojilerinin arkasında, kamu parasıyla dolup taşan oldukça kazançlı bir endüstri var. Anderlini, bu genişleyen "kamu-özel kompleksinin" silah şirketlerini, üniversiteleri ve diğer kurumları kapsadığını ve büyük ölçüde AB vergi mükellefleri tarafından finanse edildiğini söylüyor. Düzgün bir inceleme olmadan, şirketlerin belgesiz göçmenlerden topladıkları verileri pazarlayabileceklerine ve bunların para kazanmak için satılabileceğine dair ciddi endişelerini dile getirdi. "Bu veriler nereye gidiyor?" diye sordu. "Avrupa Birliği bu konularda genellikle katıdır. Ancak olup bitenleri tam olarak kontrol altına almak zor." King's College tarafından yapılan bir araştırmaya göre, AB her yıl güvenlik teknolojisine yönelik araştırma ve geliştirmeye 1,5 milyar Euro'dan fazla harcıyor ve sınır yönetimine öncelik veriyor. Rodelli, "Bu büyük bir sorun" dedi. "AB, sınırların nasıl daha güvenli hale getirileceğini ve daha güçlü hale getirileceğini araştırarak araştırma projelerine çok para akıtıyor." "Avrupa Birliği zaten çok çok uzun zamandır sınırlarında meydana gelen insan hakları ihlallerinin sadece suç ortağı değil, aynı zamanda sorumlusu."

'İzliyoruz'

Teknolojinin sürekli olarak bilinmeyen zorlamasıyla Rodelli, güvenliği ve hesap verebilirliği sağlamak için daha iyi düzenlemelerin gerekli olduğunu öne sürdü, ancak "sistemik değişimin" hayati önem taşıdığını söyledi. AB'nin Yapay Zeka Yasası, baş döndürücü bir hızla gelişen ileri teknolojileri düzenlemeyi amaçlıyor. Aralarında Koruma Değil Gözetim'in de bulunduğu sivil toplum kuruluşlarından oluşan bir koalisyon, kurumu göçte geri dönülemez zararları önleyemediği için eleştirdi ve "asıl amacı: Herkesin temel haklarını korumak" olduğunu söyledikleri şeyi baltaladı. Nisan ayı sonunda AB milletvekilleri AI Yasası'nı oylayacak ve bu yasanın göç bağlamında kullanımını nasıl düzenleyeceklerinin sinyalini verecek. Rodelli, "Bu oylamayla Avrupa Parlamentosu, AI Yasası düzenlemesinde temel hakları mı yoksa ekonomik çıkarları mı merkeze alacağını gösterebilir" dedi. "İzliyoruz." Elbette tasarımın kendisinde bazı sorunlar var" dedi Anderlini. Ancak daha geniş sorun teknolojiyle ilgili değil." "Biz onu bu şekilde kullanıyoruz" diye ekledi. Yorum almak için Frontex'e başvuruldu.

Haber-8 (Access Now): AB Yapay Zeka Yasası: insan hakları açısından bir başarısızlık, sanayi ve kolluk kuvvetleri açısından bir zafer

AB'nin Yapay Zeka (AI) Yasası, bugün, **13 Mart'ta**, Avrupa Parlamentosu'nun genel kurul toplantısında oylandı ve kabul edildi. İnsanların haklarını koruma amacına rağmen Yapay Zeka Yasasının son metni, ürün güvenliği mevzuatının iddiasız bir parçasıdır. Endüstrinin ve kolluk kuvvetlerinin acımasız lobi faaliyetlerinden sonra, son metin boşluklarla, ayrıntılarla ve istisnalarla dolu; bu da insanları veya onların insan haklarını yapay zekanın en tehlikeli kullanımlarından koruyamayacağı anlamına geliyor. İlk olarak 2021'de teklif edilen AB'nin ortak yasama organları, nihayet Aralık 2023'te AB Yapay Zeka Yasası hakkında bir anlaşmaya vardıklarını duyurdu. Avrupa Parlamentosu, son üçlü müzakerelere çok güçlü bir metinle girdi ancak son engelde başarısız oldu; bugün oylanan metinde insanların haklarına yönelik korumalar ya yumuşatıldı ya da tamamen kaldırıldı.

Daniel Leufer, Access Now Kıdemli Politika Analisti:

“AB yetkilileri, konu yapay zekanın düzenlenmesi olduğunda küresel trend belirleyici olmakla övünüyor, ancak bu yasayla mümkün olan en düşük çitayı belirlediler. Yeni Yapay Zeka Yasası, endüstri lobiciliğine verilen tavizler, kolluk kuvvetleri ve göç otoriteleri tarafından yapay zekanın en tehlikeli kullanımlarına yönelik muafiyetler ve yapay zekanın en tehlikeli kullanımlarından bazılarını fiilen yasaklamayacak kadar boşluklarla dolu yasaklarla doludur.”

Access Now, Yapay Zeka Yasasının son versiyonunun özellikle şunları içerdiğini belirtiyor:

- Biyometrik kitle gözetimi ve tahmine dayalı polislik sistemlerini mümkün kılan sistemler de dahil olmak üzere **yapay zekanın en tehlikeli kullanımlarından bazılarını gerektiği gibi yasaklamayı başaramıyor;**
- Geliştiricilerin kendilerini yüksek riskli yapay zeka sistemlerine ilişkin yükümlülüklerden muaf tutmaları için **Madde 6(3) aracılığıyla göze çarpan bir boşluk yaratıyor;**
- Yüksek riskli yapay zeka kullandıklarında **kolluk kuvvetleri ve göç yetkililerini önemli kamu şeffaflığı gerekliliklerinden muaf tutar; bu, tehlikeli sistemleri gizlice konuşlandırmaya devam edebilecekleri anlamına gelir;**
- **Ulusal güvenlik muafiyetini AB anlaşmalarında izin verilenin ötesine taşıyarak, hükümetlerin ulusal güvenlikle ilgili olduğu düşünülen davaları takip etmek için kendilerini AI Yasası kapsamındaki yükümlülüklerden muaf tutmalarına olanak tanıyor;**
- **Göç eden, sığınan ve/veya belgesiz yaşayan insanlar için ayrı bir rejim oluşturarak onlara AB vatandaşlarına göre çok daha az hak bırakıyor ve bu haklar ihlal edildiğinde çözüme neredeyse hiç erişimleri yok.**

Access Now'ın ortak liderliğini yaptığı #ProtectNotSurveil koalisyonu, nihai Yapay Zeka Yasasının göç bağlamında nasıl artan riskler sunduğunu, gözetim teknolojilerinin hareket halindeki insanlara ve ırksallaştırılmış topluluklara karşı kullanımında tehlikeli emsaller oluşturduğunu ayrıntılı olarak açıkladı.

Caterina Rodelli, Access Now'da AB Politika Analisti:

“AB Yapay Zeka Yasası yalnızca polisin ve göç yetkililerinin mevcut cezasızlık kültürünü sağlamlaştıracak ve onları en dışlanmış topluluklara karşı zararlı yapay zeka sistemleri kullanmaya devam etmeye teşvik edecek. Bir kez daha AB'nin dijital politikaları, herkesin temel haklarına açık bir saldırı anlamına gelen baskıcı gözetim için bir test ortamı olarak kullanılıyor.” Yapay Zeka Yasasının derin eksikliklerine rağmen Access Now, Yapay Zeka Yasasının ve içerdiği birkaç hak koruma aracının mümkün olan en güçlü şekilde uygulanmasını sağlamak için sivil toplum ortaklarıyla birlikte çalışacak ve aynı zamanda yapay zekanın kolaylaştırdığı suiistimalleri izlemeye ve duyurmaya devam edecek.

Haber-9 (Access Now): Tehlikeli bir örnek: AB Yapay Zeka Yasası göçmenleri ve hareket halindeki insanları nasıl başarısızlığa uğrattıyor (13 Mart 2024)

13 Mart 2024'te AB Yapay Zeka Yasası (AI Yasası), Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edildi. Mevzuat, dünyada bir ilk olarak geniş çapta kabul görse de, AB Yapay Zeka Yasası, hayati önem taşıyan göç alanında yetersiz kalıyor; zararı önlemede ve hareket halindeki insanlara koruma sağlamada başarısız oluyor. AB Yapay Zeka Yasası son haliyle tehlikeli bir emsal teşkil ediyor. Mevzuat, AI'nın kolluk kuvvetleri, göç kontrolü ve ulusal güvenlik yetkilileri tarafından kullanımına yönelik ayrı bir yasal çerçeve geliştiriyor, haksız

boşluklar sağlıyor ve hatta toplumda en dışlanmış kişiler üzerinde ayrımcı gözetim için tehlikeli sistemlerin kullanımını teşvik ediyor. Bu beyan, göçte yapay zekaya ilişkin korumadaki temel boşlukları özetlemektedir.

AB Yapay Zeka Yasası göçte neden başarısız oluyor?

AB Yapay Zeka Yasası, Avrupa Birliği içerisinde en "riskli" yapay zekanın geliştirilmesi ve kullanımına yönelik düzenleyici bir çerçeve sağlamayı amaçlamaktadır. Mevzuat, yapay zekanın "kabul edilemez" kullanımlarına ilişkin yasakların ana hatlarını çiziyor ve AB pazarına yerleştiğinde veya yerleştirildiğinde "yüksek riskli" yapay zeka için teknik, gözetim ve hesap verebilirlik gerekliliklerinin bir çerçevesini belirliyor. Yapay Zeka Yasası diğer alanlarda olumlu adımlar atsa da mevzuat zayıftır ve hatta göç alanında tehlikeli sistemlere olanak tanımaktadır.

- **Yapay zeka sistemlerine ilişkin yasaklar göç bağlamını kapsamaz:** Mevzuat, zararlı yapay zeka kullanımlarına yönelik (sınırlı) yasaklar getirmektedir. AB yasa koyucuları, göçte ayrımcı risk değerlendirme sistemleri ve geri itmeleri kolaylaştırmak için kullanılan tahmine dayalı analitikler gibi zararlı sistemleri yasaklamayı reddetti. Ayrıca, duygu tanıma yasağı göç bağlamında geçerli değildir, dolayısıyla sınırlarda yapay zekalı yalan dedektörlerinin belgelendiği vakalar hariçtir.
- Yüksek riskli sistemler listesi, geçiş bağlamında kullanılan ve sonuçta bu Yönetmeliğin yükümlülüklerine tabi olmayacak **birçok yapay zeka sistemini kapsamamaktadır**. Liste, biyometrik tanımlama sistemleri, parmak izi tarayıcıları veya göçü tahmin etmek, engellemek ve azaltmak için kullanılan tahmin araçları gibi tehlikeli sistemleri kapsamamaktadır.
- **Eurodac, Schengen Bilgi Sistemi ve ETIAS gibi AB'nin büyük ölçekli göç veri-tabanlarının bir parçası** olarak kullanılan yapay zekanın 2030 yılına kadar Yönetmelik ile uyumlu olması gerekmeyecek.
- **Zararlı gözetim teknolojisinin ihracatı:** Yapay Zeka Yasası, AB'de üçüncü ülkelerde geliştirilen gözetim teknolojilerinin (örneğin, Çin, işgal altındaki Filistin toprakları) kolaylaştırdığı insan hakları ihlallerine ilişkin mevcut kanıtlara rağmen, AB merkezli şirketler tarafından geliştirilen yapay zeka sistemlerinin AB dışındaki insanları nasıl etkilediğini ele almıyor. Dolayısıyla Avrupa'da yasaklanan bir sistemin AB dışına ihraç edilmesi yasaklanmayacak.

Tehlikeli bir emsal: Polis ve göç yetkilileri tarafından zararlı gözetime olanak sağlanması

AB Yapay Zeka Yasasının belki de en zararlı yönü, yapay zekanın kolluk kuvvetleri, göç ve ulusal güvenlik otoriteleri tarafından kullanıldığı durumlarda paralel bir yasal çerçeve oluşturulmasıdır. Üye Devletler, kolluk kuvvetleri ve güvenlik sektörü lobileri tarafından uygulanan baskının bir sonucu olarak, bu yetkililer AI Yasası kapsamındaki en önemli kural ve güvencelerden açıkça muaf tutulmuştur:

- **Kolluk kuvvetleri için şeffaflık ve gözetim tedbirlerine ilişkin muafiyetler;** Kanun, yüksek riskli yapay zeka sistemlerini kullanan kamu yetkililerinin sistem hakkındaki bilgileri kamuya açık bir veri-tabanına kaydetmesini gerektiren şeffaflık önlemleri getiriyor. Yapay Zeka Yasası, kolluk kuvvetleri ve göç yetkilileri için bu gereksinime bir muafiyet getirerek, en zararlı yapay zeka kullanımlarından bazıları için gizlilik aşıyor. Bu, etkilenen kişilerin, sivil toplumun ve gazetecilerin yapay zeka sistemlerinin nerede konuşlandırıldığını bilmesini imkansız hale getirecek.
- **Ulusal güvenlikle ilgili muafiyet,** üye devletlerin "ulusal güvenlik" ile ilgili olduğunu düşündükleri herhangi bir faaliyet için kendilerini kurallardan muaf tutmalarına olanak tanıyacak; bu, özünde, teoride

göç, polislik ve güvenlikle ilgili herhangi bir konuda kullanılabilir AI Yasası kurallarına genel bir muafiyet sağlayacak.

Bu muafiyetler, gözetleme teknolojisinin sınırsız kullanımına yönelik cezasızlığı etkili bir şekilde kanunlaştırıyor ve gözetleme teknolojisinin gelecekte kullanımı için tehlikeli bir emsal oluşturuyor. Aslına bakılırsa, Yapay Zeka Yasası yasa koyucuları, kolluk kuvvetlerine yönelik kritik incelemeleri büyük ölçüde sınırladı ve ırkçı ve ayrımcı gözetimin giderek daha fazla kullanılmasına olanak sağladı. Her şeyden önce, bu boşluklar göçmenlere, ırkçılığa ve halihazırda yetkililer tarafından hedef alınmanın ve aşırı gözetimin yükünü çeken diğer dışlanmış topluluklara zarar verecektir.

Temel haklar, gözetim teknolojisi ve göç: Sırada ne var?

AB Yapay Zeka Yasasının yürürlüğe girmesi iki ila beş yıl sürecek. Bu arada, zararlı yapay zeka sistemleri kamusal yaşamın birçok alanında test edilmeye, geliştirilmeye ve kullanılmaya devam edilecek. Ayrıca AB Yapay Zeka Yasası, AB'nin gözetleme teknolojisini etkinleştirdiği yasal bağlamlardan yalnızca biridir. Tarama Yönetmeliği Eurodac'tan diğer birçok yasaya kadar, göçmenleri denetleyen, ayrımcılık yapan ve suç sayan genişleyen bir yasal çerçeve görüyoruz. #ProtectNotSurveil koalisyonu Şubat 2023'te, hareket halindeki insanları korumak ve insanları yapay zeka sistemlerinin kullanımından kaynaklanan zararlardan korumak için Yapay Zeka Yasası'nı savunmak amacıyla kuruldu. Bu koalisyon, gözetim teknolojisinin zararlı kullanımlarını izlemeye, savunmaya ve örgütlenmeye devam edecek. Sonraki önemli adımlar şunlar olacaktır:

- AB düzeyindeki ve ulusal düzeydeki organların, yapay zekanın göç ve polislik bağlamlarında kullanımından kaynaklanan zararları belgelemesi ve bunlara yanıt vermesi, böylece insanların haklarının ihlaline karşı koruma sağlanması.
- Sivil toplumun, göçmenleri, ırksallaştırılmış ve dışlanmış grupları suç sayan, hedef alan ve ayrımcılık yapan eğilimleri tersine çevirerek ve reddederek gözetim çerçevesinin daha da genişletilmesine karşı çıkması.
- Herkes için, hakları onaylamak ve koruma sağlamak yerine, insanları cezalandıran, hedef alan ve onlara zarar veren teknolojilere yapılan kaynak yatırımını yeniden değerlendirmek.

Haber-10 (Access Now): AB Yapay Zeka Yasası: Hareket halindeki insanlar (gerçekten) nasıl korunur? (12 Mayıs 2022)

Avrupa Birliği Yapay Zeka Yasası (AB Yapay Zeka Yasası), güvenilir yapay zekanın benimsenmesini teşvik etmeyi ve aynı zamanda yapay zeka sistemlerinden etkilenen tüm insanların haklarını korumayı amaçlamaktadır. AB politika yapıcıları metni değiştirmekle meşgulken akıllara önemli bir soru geliyor: **Kimin haklarından bahsediyoruz?**

Mevcut teklifte AB Yapay Zeka Yasası, yapay zeka sistemlerinin AB üyesi olmayan vatandaşlar ve savaştan kaçanlar gibi hareket halindeki insanlar üzerindeki etkilerini ele almıyor. Aslında teklif, AB'nin göç bağlamında yapay zeka sistemlerine uyguladığı çeşitli kullanımları içermiyor. Sözde 'yalan dedektörlerinden biyometrik tanımlama sistemlerine' kadar, AB göç politikaları, AB Yapay Zeka Yasasının düzenlemeye çalıştığı yapay zeka kullanımıyla giderek daha fazla destekleniyor.

Bu blog yazısında, politika yapıcılarının Yapay Zeka Yasasını hareket halindeki insanlar için bir koruma aracı haline getirmek için atması gereken üç adımı sunuyoruz. Bu adımlar, Access Now'un EDRI, PICUM, Petra

Molnar ve Statewatch ile ortaklaşa geliştirdiği, yapay zeka ve geçiş konusunda önerdiğimiz değişikliklere dayanmaktadır.

Adım 1 – Cesur olun: Yasak Kelimesini Kullanın!

Bazı yapay zeka sistemleri, temel haklarımız açısından, teknik araçlarla veya yasal ve usuli güvencelerle düzeltilemeyecek, kabul edilemez bir risk oluşturmaktadır. Bu nedenle Yapay Zeka Yasasının 5. maddesi, yapay zekanın belirli kullanımlarını yasaklama olasılığını ortaya koyuyor ve temel değerlerimizden ödün verilmediğini garanti etmeyi amaçlıyor. Ancak bu makale, taşıma sırasında kullanılan ve kabul edilemez bir risk oluşturan yapay zeka sistemlerini göz ardı etmektedir. Bu nedenle kanun koyucuların yapması gereken ilk şey, hareket halindeki insanların temel haklarına onarılamaz şekilde zarar verecek yapay zeka sistemlerini yasaklamak olmalıdır. Bunlar:

1. **Risk değerlendirme ve profil oluşturma sistemleri:** Göç ve sınır kontrolleri bağlamında AB, "meşru" yolcuları "gayri meşru" yolculardan filtrelemek için yapay zeka sistemlerini kullanıyor. Bunun bir örneği, Birleşik Krallık İçişleri Bakanlığı'nın vize başvurularını taramak için kullandığı ve Birleşik Krallık İçişleri Bakanlığı'na göre "vize sistemine ırkçılık ve önyargıyı yerleştirdiği" için 2020'de askıya alınan "vize akış algoritması"dır. Bu tür otomatik profil oluşturma sistemleri doğası gereği sorunludur. Sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar, otomatik profil oluşturma sistemlerinin içsel önyargılarıyla ilgili endişelerini dile getirdiler; çünkü bu sistemler sorunlu önyargılarla düzeltilemez biçimde kirlenmiş ve teknik araçlarla hafifletilemeyen mevcut baskı, ırkçılık ve dışlama biçimlerini güçlendirebiliyor.
2. **"Yalan dedektörleri":** Bu sözde bilimsel teknoloji, biyometrik verilere veya fiziksel, fizyolojik veya davranışsal özelliklerine ilişkin diğer verilere dayanarak birinin duygusal durumunu, niyetini veya zihinsel durumunu tahmin ettiğini iddia ediyor. Göçte, göç prosedürleri sırasında insanların güvenilirliğini değerlendirmek için bu sistemlerin kullanılmasına yönelik artan bir istek vardır. Bunun bir örneği, yolcunun aldatma niyetini belirlemek için insanların sözsüz mikro hareketlerini ve sözlü iletişimini analiz eden bir avatarın kullanımını test eden, AB Horizon 2020 tarafından finanse edilen bir proje olan iBorderCtrl'dir. Bu teknolojilerin içsel önyargıları nedeniyle, bu tür sistemlerin, üzerinde eğitim aldıkları kişilerinkiyle eşleşmeyen kültürel göstergeleri yanlış yorumlama riski büyüktür. Üstelik bu sistemler, çok çeşitli temel hakları engelleyen berbat bir gözetim biçimini temsil ediyor.
3. **"Tahmini analitikler":** Bu sistemler, belirli insan gruplarının "düzensiz göç" riski taşıdığına dair varsayımlar üretebilir ve bu kişilerin hareketlerini yasaklamak veya durdurmak için önleyici veya diğer müdahaleleri teşvik edebilir veya kolaylaştırabilir. İnsan hakları savunucuları, düzensiz göçle mücadele için sınır yönetimi operasyonlarındaki artışın şiddeti nasıl artırdığını, hareket halindeki insanlara yönelik muameleyi kötüleştirdiğini ve sonunda geri itmelere yol açtığını geniş çapta bildirdi.

Adım 2 – Göçte Kullanılan "Yüksek Riskli" Yapay Zeka Sistemlerinin Listesini Genişletin

Belirli kullanımları yasaklamanın ötesinde, AB Yapay Zeka Yasası, "yüksek riskli" yapay zeka sistemlerinin dikkatli incelemeye ve hesap verebilirlik önlemlerine tabi olmasını sağlayabilir. Şu anda teklif, aşağıdakiler de dahil olmak üzere insan haklarını etkileyen tüm kullanım durumlarını kapsamamaktadır:

- **Biyometrik kimlik kontrolleri:** Biyometrik kimlik kontrolleri, özellikle kimlik sahtekarlığıyla mücadele etme ve sınır dışı etme sayısını artırmaya yönelik daha geniş bir stratejinin parçası olarak, AB göç politikasında tekrarlanan bir özelliktir. Bu sistemler, göç yetkililerinin sokaklardaki parmak izlerini veya yüzleri taramasına ve biyometrik verileri otomatik olarak bir veri-tabanı veya izleme listesiyle karşılaştırmasına olanak tanıyan mobil biyometrik tanımlama cihazlarını içerir. Sivil toplum, bu

sistemlerin yasa dışı ırksal profil oluşturma uygulamasını nasıl kolaylaştırdığını ve artırdığını kınadı ve etnik köken veya ten renginin bir bireyin göç statüsü için bir vekil işlevi görebileceği uyarısında bulundu. Bu sistemlerin kullanımının getirdiği ciddi ayrımcılık riskleri nedeniyle yasa koyucuların AB Yapay Zeka Yasasının bu sistemlerin kullanımını ele almasını sağlamaları gerekiyor.

- **Sınır kontrolünün izlenmesi ve gözetimi için yapay zeka sistemleri:** AB topraklarına giden düzenli yollar az olduğu sürece, insanlar Avrupa sınırlarını düzensiz yollarla geçecekler. Bu bağlamda yetkililer, sınırlarda genelleştirilmiş ve ayırım gözetmeyen gözetim için yapay zeka sistemlerini giderek daha fazla kullanıyor. Sivil toplum kuruluşları ve araştırmacı gazeteciler, bu tür teknolojilerin hem şiddeti artırma hem de yasa dışı geri itmeleri kolaylaştırma açısından neden olabileceği zararları belgeledi. Temel hakların ihlali ve daha geniş kapsamlı yapısal adaletsizlik riskinin yüksek olduğu göz önüne alındığında, yasa koyucuların sınır kontrol sisteminin parçası olan tüm yapay zeka sistemlerini bu Yönetmelik kapsamına dahil etmeleri gerekmektedir.

Adım 3 – Bu Konuda Ciddi Misiniz? Hareket Halindeki İnsanları Koruyun, Gözetlemeyin! 83. Maddenin Kaldırılması

AB üyesi olmayan vatandaşların ve hareket halindeki kişilerin temel hakları sonuçta tek bir maddeye, yani 83. maddeye bağlıdır. Ancak bu, insanları korumak için yapılmamıştır. Aksine, bu hüküm, göçte kullanılan ve hem sivil toplumun hem de akademisyenlerin AB dışı vatandaşların gözetiminin bir biçimi olarak kınadığı AB birlikte çalışabilirlik çerçevesini oluşturan tüm büyük AB BT veri tabanlarıyla ilgilidir. Bu veri tabanları, Avrupa Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi (ETIAS) ve Vize Bilgi Sistemindeki (VIS) otomatik risk değerlendirmeleri gibi, aksi takdirde Düzenlemenin incelemesine girecek yapay zeka sistemlerini kullanıyor veya kullanmayı planlıyor. Birkaç nüfuzlu göç ve teknoloji uzmanı yakın zamanda bu muafiyetle ilgili endişelerini dile getirdi. Eğer bu sürdürülürse, AB üyesi olmayan vatandaşların temel hakları tehlikeye girer. Yapay Zeka Yasası'nda belirtilen tüm yükümlülükler ve güvenceler geçerli olmamakla ve söz konusu sistemler düzenlenmeden kalmakla kalmayacak, aynı zamanda bu hüküm, hareket halindeki insanlar söz konusu olduğunda AB'nin temel haklara farklı bir yaklaşım benimsediği fikrini güçlendirecektir. Bu nedenle yasa koyucuların 83. maddeyi değiştirmesi veya iptal etmesi büyük önem taşıyor. Temel haklar, ikamet durumuna bakılmaksızın her yerde herkes için geçerlidir.

AB Yapay Zeka Yasası İçin Sonraki Adımlar

AB Yapay Zeka Yasası, AB'nin AB üyesi olmayan vatandaşlara ve hareket halindeki insanlara dayattığı gözetim sistemine meydan okumak için çok önemli bir fırsattır. AB Yapay Zeka Yasasını değiştirmek için çalışanlar artık dışlanmış toplulukların baskı altına alınmasına dayalı bir sistemin normalleşmesini sona erdirmeye ve temel haklara saygıyı merkeze alan yapay zeka kullanımını savunma şansına sahip. Politika yapıcılar bu fırsatı değerlendirecek mi?

EK 10-AB'NİN ÇEVRE POLİTİKASI VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELE METİNLERİ

1) ÇEVRE POLİTİKASI: GENEL İLKELER VE TEMEL ÇERÇEVE

Avrupa çevre politikası önlem alma, önleme ve kirliliği kaynağında giderme ilkelerine ve "kirliten öder" ilkesine dayanmaktadır. AB, iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilik kaybından kaynak tükenmesi ve kirliliğe kadar uzanan karmaşık çevre sorunlarıyla karşı karşıyadır. Komisyon'un ekonomik büyüme stratejisinin ana itici gücü

olarak Avrupa Yeşil Anlaşması'nı (2019) başlatmasıyla çevre politikası yakın zamanda AB politika oluşturma sürecinin odak noktasına taşındı.

Yasal Dayanak

Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 11. ve 191 ila 193. maddeleri, AB, hava ve su kirliliği, atık yönetimi ve iklim değişikliği gibi çevre politikasının tüm alanlarında hareket etme yetkisine sahiptir. Eylem kapsamı, mali konular, şehir ve ülke planlaması, arazi kullanımı, niceliksel su kaynakları yönetimi, enerji kaynaklarının seçimi ve enerji arzının yapısı alanlarında Konsey'de yetki devri ilkesi ve oybirliği gerekliliği ile sınırlıdır.

Kökenler ve Gelişim

AB çevre politikasının kökeni, 1972 yılında Paris'te düzenlenen ve Devlet veya Hükümet Başkanlarının (çevre konusundaki ilk BM konferansının ardından) ekonomik politikaların yanında bir Topluluk çevre politikasının gerekliliğini ilan ettiği ve bir eylem programı çağrısında bulunduğu Avrupa Konseyi'ne kadar uzanmaktadır. 1987 tarihli Tek Avrupa Yasası, çevre kalitesinin korunması, insan sağlığının korunması ve doğal kaynakların akılcı kullanımının sağlanması amacıyla ortak bir çevre politikasının ilk yasal temelini sağlayan yeni bir 'Çevre Başlığı' getirmiştir. Daha sonraki anlaşma revizyonları, Topluluğun çevre koruma konusundaki kararlılığını ve Avrupa Parlamentosu'nun bunun geliştirilmesindeki rolünü güçlendirdi. Maastricht Antlaşması (1993), çevreyi resmi bir AB politika alanı haline getirdi, ortak karar prosedürünü getirdi ve Konsey'de nitelikli çoğunluk oylamasını genel kural haline getirdi. Amsterdam Antlaşması (1999), sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek amacıyla çevre korumayı tüm AB sektörel politikalarına entegre etme görevini belirledi. 'İklim değişikliğiyle mücadele', üçüncü ülkelerle ilişkilerde sürdürülebilir kalkınma gibi Lizbon Antlaşması (2009) ile özel bir hedef haline geldi. Lizbon Antlaşması aynı zamanda AB'ye uluslararası anlaşmalar akdetme olanağı sağlayan tüzel kişiliği de vermiştir. Bu ilerlemeler, AB'nin küresel çevre cephesinde kilit bir aktör olarak rolünü güçlendirdi ve Avrupa Yeşil Anlaşması ve AB İklim Yasası gibi önemli girişimlere öncülük etti.

Genel İlkeler

AB çevre politikası tedbir, kirliliğin kaynağında önlenmesi ve düzeltilmesi ilkelerine ve 'kirlüten öder' ilkesine dayanmaktadır. İhtiyat ilkesi, belirli bir eylem veya politikadan insan sağlığına veya çevreye yönelik şüphelenilen bir risk konusunda bilimsel bir belirsizlik olduğunda devreye giren bir risk yönetimi aracıdır. Örneğin, bir ürünün olası zararlı etkilerine ilişkin şüphelerin ortaya çıkması ve objektif bir bilimsel değerlendirme sonrasında belirsizliğin devam etmesi durumunda, bu ilke, ürünün piyasadan kaldırılmasını gerektirir. Bu tür önlemler ayrımcı olmamalı ve orantılı olmalıdır ve yeniden bilimsel bilgi elde edildiğinde gözden geçirilmelidir. 'Kirlüten öder' prensibi, korunan türlere veya doğal yaşam alanlarına, suya ve toprağa verilen çevresel zararı önlemeyi veya başka şekilde düzeltmeyi amaçlayan Çevresel Sorumluluk Direktifi tarafından uygulanmaktadır. Tehlikeli maddelerin taşınması veya sulara boşaltılması anlamına gelen faaliyetler gibi belirli mesleki faaliyetlerin işletmecileri, çevreye yönelik yakın bir tehdit durumunda önleyici tedbirler almak zorundadır. Hasar zaten meydana gelmişse, bunu gidermek için uygun önlemleri almak ve masrafları ödemekle yükümlüdürler. Direktifin kapsamı, sırasıyla maden atıklarının yönetimini, jeolojik depolama sahalarının işletilmesini ve açık deniz petrol ve gaz operasyonlarının güvenliğini içerecek şekilde üç kez genişletildi. Ayrıca çevresel kaygıların diğer AB politika alanlarıyla bütünleştirilmesi, 1998 yılında Cardiff'te düzenlenen Avrupa Konseyi'nin ardından Avrupa siyasetinde önemli bir kavram haline geldi. Son yıllarda, çevre politikası entegrasyonu, AB'nin iklim ve enerji paketinin paralel olarak geliştirilmesinde veya 2050 yılına kadar rekabetçi bir düşük karbon ekonomisine geçişe

yönelik yol haritasında da yansıtıldığı gibi, örneğin enerji politikası alanında önemli ilerleme kaydetmiştir. Aralık 2019'da Komisyon, Avrupa'nın dünyadaki ilk iklim nötr kıta olmasına yardımcı olacak Avrupa Yeşil Anlaşması'nı başlattı. 2021 yılında, AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşmasını zorunlu kılan ve net sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla en az %55 oranında azaltma hedefini belirleyen EU İklim Yasası kabul edildi.

Temel Çerçeve

Çevre Eylem Programları

Komisyon, 1973'ten bu yana, AB çevre politikasına ilişkin gelecek mevzuat tekliflerini ve hedeflerini ortaya koyan çok yıllık Çevre Eylem Programları (EAP'ler) yayınlamaktadır. Mayıs 2022'de, AB'nin 2030 sonuna kadar çevre politikasına ilişkin ortak gündemi üzerinde yasal olarak mutabakata varılan 8. ÇEP yürürlüğe girdi. Yedinci EAP'nin 2050 vizyonunu yineliyor: Gezegenel sınırlar içinde kalarak herkes için refahın sağlanması. Yeni program, altı öncelikli hedefle birlikte Avrupa Yeşil Anlaşması'nın çevre ve iklim hedeflerini onaylıyor ve temel alıyor:

- 2030 sera gazı emisyon azaltım hedefine ve 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşılması;
- Uyum sağlama kapasitesinin artırılması, dayanıklılığın güçlendirilmesi ve iklim değişikliğine karşı hassasiyetin azaltılması;
- Yenileyici bir büyüme modeline doğru ilerlemek, ekonomik büyümeyi kaynak kullanımı ve çevresel bozulmadan ayırmak ve döngüsel ekonomiye geçişi hızlandırmak;
- Hava, su ve toprak da dahil olmak üzere sıfır kirlilik hedefini takip ederek Avrupalıların sağlık ve refahını korumak;
- Biyolojik çeşitliliğin korunması, muhafaza edilmesi ve eski haline getirilmesi ve doğal sermayenin (özellikle hava, su, toprak, orman, tatlı su, sulak alan ve deniz ekosistemleri) geliştirilmesi;
- Üretim ve tüketimle ilgili çevre ve iklim baskılarının azaltılması (özellikle enerji, endüstriyel gelişme, binalar ve altyapı, hareketlilik ve gıda sistemi alanlarında).

Yatay stratejiler

AB, ilk sürdürülebilir kalkınma stratejisini (SDS) 2001 yılında uygulamaya koydu ve böylece Lizbon stratejisine çevresel bir boyut ekledi. BM tarafından 2015 yılında kabul edilen 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ne yanıt olarak Komisyon, 2016 yılında Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SDG'ler) AB politika önceliklerine nasıl entegre edileceğini özetleyen 'Sürdürülebilir bir Avrupa geleceği için sonraki adımlar – Sürdürülebilirlik için Avrupa eylemi' başlıklı bir bildiri yayınladı. Ocak 2019'da Komisyon, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri hakkında, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini ilerletmek için üç senaryo ortaya koyan '2030'a Kadar Sürdürülebilir Bir Avrupa'ya Doğru' başlıklı bir yansıma belgesi sundu. Parlamento, belirli Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri uygulama hedeflerini tanımlayarak, 2030 için somut çıktılar önererek ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ilerlemesinin raporlanması ve izlenmesine yönelik bir mekanizma oluşturarak tüm AB ve Üye Devlet eylemlerine rehberlik etmeyi öneren en ileri senaryoya desteğini ifade etti. AB, 2011 yılında, AB'nin de taraf olduğu, biyoçeşitliliğe ilişkin temel uluslararası anlaşma olan BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD) kapsamında verilen taahhütleri yansıtan 2020 biyolojik çeşitlilik stratejisini kabul etti. 2020 sonrası küresel biyolojik çeşitlilik çerçevesine (2022 BM Biyoçeşitlilik Konferansı (COP15)) ilişkin tartışmalara katkı olarak Komisyon, 2030 biyolojik çeşitlilik stratejisini Mayıs 2020'de doğayı korumaya ve ekosistemlerin bozulmasını tersine çevirmeye yönelik kapsamlı, iddialı ve uzun vadeli bir plan olarak sundu. Haziran 2021'de Parlamento bu stratejiyi onayladı ve güçlendirilmesi için başka önerilerde bulundu. Avrupa

Yeşil Anlaşması çerçevesinde Komisyon, Mayıs 2020'de gıda sistemlerini adil, sağlıklı ve çevre dostu hale getirmeyi amaçlayan çiftlikten sofraya stratejisini sundu. Parlamento, Ekim 2021'de bu stratejinin vizyonunu ve hedeflerini büyük ölçüde onayladı.

Uluslararası çevre iş birliği

AB, uluslararası çevre müzakerelerinde kilit bir rol oynamaktadır. Doğanın korunması ve biyolojik çeşitlilik, iklim değişikliği ve sınır ötesi hava veya su kirliliği gibi çok çeşitli konularda çok sayıda küresel, bölgesel veya alt bölgesel çok taraflı çevre anlaşmasının tarafıdır. AB, 2015 yılında BM düzeyinde kabul edilen, Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi (17 küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ve bunlarla ilgili 169 hedefi içeren), İklim Değişikliği Paris Anlaşması ve Afet Risklerinin Azaltılmasına ilişkin Sendai Çerçevesi gibi birçok önemli uluslararası anlaşmanın şekillendirilmesine yardımcı olmuştur. Ayrıca Nesli Tehlike Altındaki Türlerin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme'ye (CITES) taraf olarak biyolojik çeşitliliği korumaya ve yasa dışı yaban hayatı ticaretini engellemeye olan bağlılığının altını çizdi.

Çevresel etki değerlendirmesi ve halkın katılımı

Çevre üzerinde önemli etkileri olması muhtemel belirli projeler (özel veya kamu); otoyol veya havaalanı inşaatı çevresel etki değerlendirmesine (ÇED) tabidir. Ayrıca, bir dizi kamu planı ve programı (örneğin arazi kullanımı, ulaşım, enerji, atık veya tarımla ilgili) stratejik çevresel değerlendirme (SÇD) adı verilen benzer bir sürece tabidir. Burada, çevresel hususlar planlama aşamasında gerçekten entegre edilir ve yüksek düzeyde bir çevre koruma sağlamak amacıyla bir proje onaylanmadan veya izin verilmeden önce olası sonuçlar dikkate alınır. Her iki durumda da halkla istişare merkezi bir husustur. Bu, Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu'nun (UNECE) himayesinde, 2001 yılında yürürlüğe giren ve AB ile tüm Üye Devletlerin taraf olduğu çok taraflı bir çevre anlaşması olan Aarhus Sözleşmesi'ne kadar uzanıyor. Kamuya üç hakkı garanti eder: çevresel karar alma süreçlerine halkın katılımı, kamu yetkilileri tarafından tutulan çevresel bilgilere erişim (örneğin, çevrenin durumu veya çevrenin durumu veya çevreden etkilenen insan sağlığı hakkında) ve diğer iki hakkın göz ardı edildiği durumlarda adalet erişim hakkı.

Uygulama, yaptırım ve izleme

AB çevre hukuku 1970'lerden bu yana oluşturulmuştur. Bugün bu alanda yüzlerce direktif, yönetmelik ve karar yürürlüktedir. Ancak, AB çevre politikasının etkinliği büyük ölçüde ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde uygulanmasıyla belirlenmektedir ve yetersiz uygulama ve yürütme, önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. İzleme, hem çevrenin durumu hem de AB çevre hukukunun uygulanma düzeyi açısından çok önemlidir.

Üye Devletler arasındaki uygulama düzeyindeki geniş eşitsizliği gidermek amacıyla, 2001 yılında AB, çevre denetimlerine ilişkin (bağlayıcı olmayan) asgari standartları kabul etti. AB çevre hukukunun uygulanmasını geliştirmek amacıyla, Üye Devletler en ciddi çevre suçlarına yönelik etkili, orantılı ve caydırıcı cezai yaptırımlar sağlamalıdır. Bunlar arasında örneğin: maddelerin yasa dışı olarak havaya, suya veya toprağa salınması veya boşaltılması; yaban hayatında yasa dışı ticaret; ozon tabakasını incelten maddelerin yasa dışı ticareti; ve atıkların yasa dışı nakliyesi veya boşaltılması. Avrupa Birliği Çevre Hukukunun Uygulanması ve Yürütülmesi Ağı (IMPEL), politika yapıcılara, çevre müfettişlerine ve uygulama görevlilerine fikir ve en iyi uygulamaları paylaşmak üzere bir platform sağlayarak, yaptırımı artırmak için oluşturulmuş, AB Üye Devletleri, katılım ülkeleri ve aday ülkelerin yanı sıra Norveç'in çevre otoritelerinden oluşan uluslararası bir

ağdır. Mayıs 2016'da Komisyon, AB çevre mevzuatının tam olarak uygulanmasına yardımcı olmak için tasarlanmış yeni bir araç olan Çevresel Uygulama İncelemesini başlattı; bu araç, mevcut AB mevzuatı kapsamındaki izleme ve raporlama yükümlülüklerinin uygunluk kontrolü (Düzenleyici Uygunluk ve Performans Programı - REFIT) ile el ele gider ve böylece bu mevzuatın daha basit ve daha az maliyetli hale getirilmesi sağlanır. 1990 yılında, çevre politikasının geliştirilmesini, uygulanmasını ve değerlendirilmesini desteklemek ve kamuoyunu bu konuda bilgilendirmek amacıyla Kopenhag'da Avrupa Çevre Ajansı (AÇA) kuruldu. 2020 yılında Avrupa'da çevrenin durumu ve görünümüne ilişkin altıncı Çevre Durumu Raporu'nu yayınladı. AB aynı zamanda kara, deniz, atmosfer ve iklim değişikliğine ilişkin uydu gözlem verileri sağlayan Avrupa Dünya Gözlem Programını (Copernicus) da yürütmektedir. Havaya, suya ve toprağa salınan kirleticilerle ilgili olarak, Avrupa Kirletici Salınım ve Aktarım Kaydı (E-PRTR), AB'deki 30.000'den fazla endüstriyel tesisten önemli çevresel veriler sağlamaktadır.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

Parlamento, AB çevre hukukunun şekillendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Sekizinci döneminde (2014-2019), döngüsel ekonomi eylem planından kaynaklanan mevzuat (atık piller, ömrünü tamamlamış araçlar, çöp depolama vb.), iklim değişikliği sorunları (Paris Anlaşmasının onaylanması, çaba paylaşımı, AB'nin iklim değişikliği taahhütlerindeki arazi kullanımı, arazi kullanımı değişikliği ve ormancılık muhasebesi, Emisyon Ticareti Sistemi reformu vb.) ve daha fazlasını ele aldı. Parlamento, uygulamanın iyileştirilmesi ihtiyacını temel bir öncelik olarak defalarca kabul etmiştir. 'AB çevre tedbirlerinden elde edilen faydaların iyileştirilmesi: daha iyi bilgi ve tepki verme yoluyla güven oluşturmak' konulu bir kararda, Üye Devletlerde çevre hukukunun yetersiz düzeyde uygulanmasını eleştirdi ve Üye Devletler arasında ve bölgesel ve yerel yönetimler arasında en iyi uygulamaların yaygınlaştırılması gibi daha verimli bir uygulama için çeşitli tavsiyelerde bulundu. Dokuzuncu döneminde (2019-2024) Parlamento, Avrupa Yeşil Anlaşması kapsamında Komisyon tarafından ileri sürülen tekliflerin tartışılmasında, hem tekliflere tepki verilmesinde hem de daha fazla çaba ve eylem görmek istediği yönlerin belirtilmesinde kilit bir rol oynamıştır. . 29 Kasım 2019'da Parlamento, Avrupa'da ve dünya çapında iklim ve çevresel acil durum ilan etti. Ekim 2021'de Parlamento, çevresel konularda bilgiye erişimi, halkın karar alma süreçlerine katılımını ve adalet erişimi genişletmek için Üye Devletlerle müzakere edilen değiştirilmiş Aarhus Yönetmeliğini kabul etti. 2021'de Parlamento, AB'yi yasal olarak iklim eylemine bağlayan AB İklim Yasasını da kabul etti. Ayrıca Nisan 2023'te iklim hedeflerine ulaşmayı amaçlayan '55'e Uygun' paketi kapsamındaki mevzuatı onayladı.

2) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE MÜCADELE

Avrupa Birliği, sera gazı (GHG) emisyonlarıyla mücadele konusunda önde gelen büyük ekonomiler arasında yer alıyor. 2020 yılında, AB sera gazı emisyonları 1990 seviyelerine göre %31 düşüşle son 30 yılın en düşük seviyesine geriledi ve AB'nin Kyoto Protokolü emisyonlarını 2020 yılına kadar %20 azaltma hedefini aştı. 2019'da Komisyon, Avrupa Yeşil Anlaşması'nı sundu ve şu anda Paris Anlaşması uyarınca AB'nin sera gazı emisyon azaltım hedefini 2030 yılına kadar %55'e çıkarmayı ve AB ekonomisini 2050 yılına kadar karbondan arındırmayı amaçlayan bir dizi önlem teklif ediyor.

Yasal Dayanaklar ve Amaçlar

AB'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 191. maddesi, iklim değişikliğiyle mücadeleyi AB çevre politikasının açık bir hedefi haline getiriyor.

Genel Arka Plan

Fosil yakıtların yakılması, ormanların yok edilmesi ve çiftçilik gibi insan faaliyetleri, karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), nitroz oksit (N₂O) ve florokarbonlar gibi sera gazlarının emisyonuna yol açmaktadır. Bu sera gazları, Dünya yüzeyinden yayılan ısıyı yakalayıp uzaya kaçmasını engelleyerek küresel ısınmaya neden oluyor. Hükümetler-arası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) Mart 2023'te yayınlanan altıncı sentez raporuna göre, yüzyılın sonuna kadar ortalama küresel sıcaklıktaki artışa ilişkin değerlendirilen en iyi tahminler 1,4 °C ila 4,4 °C arasında değişiyor. Küresel ısınma aşırı hava olaylarına (örneğin sel, kuraklık, şiddetli yağmur ve sıcak hava dalgaları), orman yangınlarına, buzulların kaybolmasına ve deniz seviyelerinin yükselmesine, biyolojik çeşitlilik kaybına, bitki hastalıkları ve zararlılara, yiyecek ve tatlı su kıtlığına, çölleşmeye ve bu tehlikelerden kaçan insanların göçüne yol açmıştır ve yol açacaktır. Bilim, küresel ısınmanın sanayi öncesi seviyelerin üzerine 2°C'yi, hatta 1,5°C'yi aşması durumunda, geri dönüşü olmayan ve yıkıcı değişim risklerinin büyük ölçüde artacağını gösteriyor. 2006'da Stern Review, küresel ısınmayı yönetmenin her yıl küresel GSYİH'nın %1'ine mal olacağını, hareketsizliğin ise en kötü senaryoda küresel GSYİH'nın en az %5'i ve %20'sine kadar mal olabileceğini öne sürdü. Dolayısıyla, düşük karbonlu bir ekonomiye yatırım için toplam küresel GSYİH'nın yalnızca küçük bir kısmı gerekli olacak, iklim değişikliğiyle mücadele ise karşılığında çok daha büyük net faydalar sağlayacaktır. Kyoto Protokolü, sera gazı emisyonlarını azaltmak için yasal olarak bağlayıcı hedefler belirleyen ilk uluslararası anlaşmaydı. 11 Aralık 1997 tarihinde kabul edilmiş ve 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. İklim değişikliğiyle mücadelede çığır açan bir uluslararası anlaşmayı temsil eden Protokol, 192 Taraf tarafından onaylandı. İlgili Protokol sanayileşmiş ülkeleri, 'ortak ancak farklılaştırılmış sorumluluk ve ilgili yetenekler' ilkesi kapsamında, üzerinde anlaşmaya varılan bireysel hedefler doğrultusunda sera gazı emisyonlarını azaltma taahhüdünde bulundu. İklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik ilk evrensel anlaşma olan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Aralık 2015'te Paris'te düzenlenen 21. Taraflar Konferansı'nda (COP21) kabul edildi. Paris Anlaşması, ortalama küresel sıcaklıktaki artışı 2 °C'nin 'oldukça altında' tutmaya çalışırken, sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelerin 1,5 °C üzerinde sınırlamaya çalışıyor. Bu hedefe ulaşmak için Taraflar, sera gazı emisyonlarında mümkün olan en kısa sürede küresel bir zirveye ulaşmayı ve bu yüzyılın ikinci yarısında net sıfır emisyonu ulaşmayı hedefliyor. Finansal akışların bu hedeflerle tutarlı hale getirilmesi gerekiyor. İlk kez tüm Taraflar, 'ortak ancak farklılaştırılmış sorumluluklar ve ilgili yetenekler' ilkesini takip ederek, yani bireysel durumları ve kendilerine sunulan olanaklar doğrultusunda, sera gazı emisyonlarını azaltmak için iddialı çaba sarf etmeyi kabul etti. İklim eylem planlarını ("ulusal olarak belirlenen katkılar") her beş yılda bir yükseltmeleri ve bunları şeffaf bir şekilde duyurmaları gerekiyor. En savunmasız ve en az gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan küçük ada devletleri, mali ve kapasite geliştirme araçlarıyla desteklenecektir. Uyum (örn. su tasarrufu, ürün rotasyonu, kamu planlaması ve farkındalık yaratma, setlerin yüksekliğinin artırılması, limanların yerinin değiştirilmesi vb.) ve hafifletme (örn. yenilenebilir enerji kullanımının artırılması, davranış değişikliğinin teşvik edilmesi vb.) iklim değişikliğinin olumsuz etkileriyle ilişkili 'kayıp ve hasar'ın ele alınmasının yanı sıra küresel zorluklar olarak kabul edilmektedir. Anlaşmanın onaylanması için, toplam küresel sera gazı emisyonlarının en az %55'ini temsil eden 55 Taraftan oluşan bir eşik sayısına ihtiyaç vardı. AB, Paris Anlaşması'nı 5 Ekim 2016'da resmen onaylayarak anlaşmanın 4 Kasım 2016'da yürürlüğe girmesini sağladı.

Hedefler ve Başarılar

AB'nin iklim değişikliğiyle mücadele çabaları

AB, 2014 yılında Paris Anlaşması öncesinde kabul edilen 2030 iklim ve enerji çerçevesi aracılığıyla, 2030 yılına kadar ulaşılması gereken aşağıdaki hedeflere kendini adanmıştır: Sera gazı emisyonlarını 1990

seviyelerinin en az %40 altına düşürmek, enerji verimliliğini %32,5 artırmak ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payını nihai tüketimde %32'ye çıkarmak. 2030 çerçevesi, 2007 yılında AB liderleri tarafından 2020 için kabul edilen '20-20-20 hedeflerinin' devamı niteliğindedir: Sera gazı emisyonlarında %20 azalma, nihai enerji tüketiminde yenilenebilir enerjinin payında %20 artış ve AB'nin toplam birincil enerji tüketiminde %20 azalma (1990 seviyelerine kıyasla). Bu hedeflerin tümü, AB'nin Kyoto Protokolü kapsamındaki hedefleriyle de bağlantılı olan bağlayıcı yasal tedbirlere dönüştürüldü. İlk ve halen en büyük uluslararası karbon piyasası olan AB Emisyon Ticaret Sistemi (ETS), iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir AB politika aracıdır. 2005 yılında kurulan ETS, 'üst sınır ve ticaret' ilkesine dayanmaktadır: şemaya dahil olan 11.000'den fazla tesisin (fabrikalar, elektrik santralleri vb.) yayabileceği toplam sera gazı emisyon miktarına bir 'üst sınır' belirlenmektedir. Her tesis, Üye Devletler tarafından açık artırma ile satılan 'emisyon tahsisatlarını' alır. Her biri bir ton CO₂'ye karşılık gelen bu krediler, kullanılmadığı takdirde diğer tesislerle takas edilebilir. Fazla mesai, toplam ödenek miktarı giderek azaltılır. İki fon (bir modernizasyon fonu ve bir inovasyon fonu) düşük gelirli Üye Devletlerdeki enerji sistemlerinin iyileştirilmesine yardımcı oluyor ve yenilenebilir enerji, karbon yakalama ve depolama ve düşük karbonlu projeleri finanse ederek yenilikçiliği teşvik ediyor. Kıtalararası uçuşlara yönelik mevcut muafiyet, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'nün (ICAO) Uluslararası Havacılık için Karbon Azaltma ve Dengeleme Planının ilk aşamasının başlayacağı 2023 sonuna kadar uzatılmış olmasına rağmen, havacılık emisyonları da ETS tarafından kapsamaktadır. İsviçre ve AB, emisyon ticaret sistemlerini birbirine bağlama konusunda anlaştılar. Karayolu taşımacılığı, atık, tarım ve binalar gibi ETS kapsamına girmeyen sektörlerden kaynaklanan emisyonlar, her Üye Devlet için Çaba Paylaşımı Yönetmeliğinde belirtilen bağlayıcı yıllık sera gazı emisyon azaltım hedeflerine tabidir. Parlamento ve Konsey, AB'nin bu sektörlerdeki sera gazı emisyonlarını 2005 yılına kıyasla %30 oranında azaltma hedefine ulaşılmasına yardımcı olmak ve Paris Anlaşması hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunmak amacıyla 2021-2030 için minimum hedefler üzerinde anlaşmaya vardı. Ayrıca, ilk kez her Üye Devlet, arazi kullanımı, arazi kullanımı değişikliği ve ormancılıktan kaynaklanan emisyonların, uzaklaştırılanları aşmamasını sağlamalıdır. Başka bir deyişle, atmosferden mümkün olduğu kadar çok sera gazının ('düğüm bitrülü') atmosferden emilmesi ve böylece iklim değişikliğiyle mücadeleye önemli bir katkı sağlanması için ormanların, tarım alanlarının ve otlakların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi gerekiyor. Yenilenebilir Enerji Direktifi, 2030 yılına kadar güneş enerjisi, rüzgar, hidroelektrik enerji ve biyokütle gibi yenilenebilir enerjinin, elektrik üretimi, ulaşım, ısıtma ve soğutma açısından AB'nin toplam enerji tüketiminin en az %32'sini oluşturmasını sağlamayı amaçlıyor. Her Üye Devletin sektörel hedeflerini de içeren kendi ulusal yenilenebilir enerji eylem planını benimsemesi gerekmektedir. Ulaştırma sektöründe yenilenebilir enerjinin kullanımını yaygınlaştırmak için Üye Devletler, yakıt tedarikçilerine, ulaştırma sektörünün nihai enerji tüketiminde yenilenebilir enerjinin payının 2030 yılına kadar en az %14 olmasını sağlayacak bir yükümlülük getirmelidir. Enerji Verimliliği Direktifi'nin 2018 revizyonu, AB için %32,5'lik bir 2030 enerji verimliliği hedefi belirlemektedir (2007 referans temel senaryosu kullanılarak hesaplanmıştır) ve 2023 yılına kadar yukarı yönlü revizyona ilişkin bir madde yer almaktadır. Ayrıca, Mayıs 2018'de kabul edilen revize edilmiş Binaların Enerji Performansı Direktifi, bina yenileme hızını ve enerji verimli sistemlere ve akıllı enerji yönetim sistemlerine geçişi hızlandıracak önlemleri içeriyordu. Ayrıca, Yönetişim Yönetmeliği ilk kez, izleme ve raporlama kuralları da dahil olmak üzere, AB Enerji Birliği ve İklim Eylemi hedeflerine yönelik ilerlemeyi takip etmek için şeffaf bir yönetim süreci uyguluyor. Üye Devletler, 2021-2030 dönemi için entegre ulusal enerji ve iklim enerjisi planlarını kabul etmekle yükümlüdür. Eylül 2020'de Komisyon, nihai planların değerlendirmesini yaptı ve bunların, 2030 için bir hedef açığı bulunan enerji verimliliği muafiyeti ile Birliğin 2030 hedefleriyle genel tutarlılığını doğruladı. Yönetişim süreci aynı zamanda deneyimleri

yansıtmak ve on yılın geri kalanında yeni fırsatlardan yararlanmak için planları her iki yılda bir güncelleme fırsatı da sağlar. Karbon yakalama ve depolama teknolojisi, CO₂'yi atmosferik emisyonlardan (endüstriyel işlemlerden kaynaklanan) ayırır, CO₂'yi sıkıştırır ve depolanabileceği bir yere taşır. Hükümetler-arası İklim Değişikliği Paneli'ne göre, bu süreç fosil yakıt yakan enerji santrallerinden kaynaklanan CO₂ emisyonlarının %80-90'ını ortadan kaldırabilir. Ancak Avrupa'da öngörülen tanıtım projelerinin uygulanmasının başlangıçta tahmin edilenden daha zor olduğu ortaya çıktı ve ana engellerden biri yüksek maliyetlerdi. AB'de kayıtlı yeni binek otomobillerin, 2021 itibarıyla otomobiller için AB filosu genelinde 95 g/km'lik bir hedef belirleyen CO₂ emisyon standartlarına uyması gerekiyor. Sektörün yeni teknolojilere yatırım yapmasına yönelik teşvikler yaratmak amacıyla, 'süper krediler' kullanılabilir; böylece her üreticinin ürün gamındaki en temiz arabalar, ortalama spesifik CO₂ emisyonları hesaplanırken birden fazla araba olarak sayılır. Yakıt kalitesi aynı zamanda sera gazı emisyonlarının azaltılmasında da önemli bir unsurdur. AB mevzuatı, yakıtların sera gazı yoğunluğunu 2020 yılına kadar %6 oranında azaltmayı hedefliyordu: bu, diğer önlemlerin yanı sıra, belirli sürdürülebilirlik kriterlerini de karşılaması gereken biyo-yakıtların kullanımıyla başarılabilecekti. Uluslararası deniz taşımacılığında kaynaklanan CO₂ emisyonları önemli düzeydedir ve önemli ölçüde artması beklenmektedir. AB, küresel bir yaklaşım için baskı yaparken, gemilerden kaynaklanan CO₂ emisyonlarının azaltılmasına yönelik ilk adım olarak, AB çapında bir izleme, raporlama ve doğrulama sistemi kurmuştur. Büyük gemiler, diğer ilgili bilgilerle birlikte, AB limanlarına giderken ve bu limanlarda salınan doğrulanmış CO₂ emisyonlarını izlemeli ve yıllık olarak raporlamalıdır. Ozon tabakasının tükenmesini durdurmak için 1980'lerde kloroflorokarbonların yasaklanmasının ardından, florlu gazlar (F-gazları) bugün ozon tabakasına zarar vermedikleri için iklimlendirme ve soğutma gibi çeşitli endüstriyel uygulamalarda ikame olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte, CO₂'ninkinden 25.000 kat daha yüksek bir küresel ısınma potansiyeline sahip olabilirler. Bu nedenle AB, F gazlarının kullanımını kontrol etmek ve bunların yeni klima cihazlarında ve buzdolaplarında 2022-2025 yılına kadar kullanımını yasaklamak için önlemler aldı ve böylece küresel ölçekte aşamalı olarak kullanımdan kaldırmanın hızını belirledi.

Avrupa Yeşil Anlaşması

11 Aralık 2019'da Komisyon, AB'nin 2050 yılına kadar karbon nötr hale gelmesini sağlamak için tasarlanmış, amaçlanan tedbirlerin iddialı bir paketi olan Avrupa Yeşil Anlaşması'nı sundu. Temel eylemlerden oluşan bir yol haritasının eşlik ettiği önlemler, iddialı emisyon kesintilerinden ileri düzey araştırma ve inovasyona yatırım yapmaya ve Avrupa'nın doğal çevresinin korunmasına kadar uzanıyor. Yeşil teknolojilere, sürdürülebilir çözümlere ve yeni iş alanlarına yapılan yatırımlarla desteklenen Yeşil Anlaşma, aynı zamanda AB'yi sürdürülebilir ve rekabetçi bir ekonomiye dönüştürmek için yeni bir AB büyüme stratejisi olarak hareket etmeyi de amaçlıyor. Kamuoyunun ve tüm paydaşların katılımı ve kararlılığı, bunun başarısı için çok önemlidir. Avrupa Yeşil Anlaşması kapsamında önerilen temel eylemler arasında, 2050 yılına kadar iklim açısından nötr bir AB'nin sağlanmasını amaçlayan Avrupa İklim Yasası yer alıyor. Özellikle, sera gazı emisyonlarını 1990 seviyelerine göre en az %55'e düşürmeye yönelik 2030 hedefinin artırılmasına yönelik hükümler getiriyor. Ayrıca Komisyon'un diğer teklifleri arasında Sürdürülebilir Avrupa Yatırım Planı ve Avrupa İklim Paketi ile ilgili bildirimler; Adil Geçiş Fonu'nun kurulmasına ve trans-Avrupa enerji altyapısına ilişkin kılavuzların gözden geçirilmesine yönelik düzenleme önerileri; enerji sistemi entegrasyonu ve hidrojene yönelik AB stratejileri; ve iklim değişikliğine uyum konusunda yeni bir AB stratejisi yer alıyor. 14 Temmuz 2021'de Komisyon, AB'yi '55'e Uygun' hale getirmek ve 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşma yolunda ekonomi, toplum ve sanayi genelinde ihtiyaç duyulan dönüşümsel değişimi sağlamak amacıyla bir yasa teklifleri paketi sundu. Bu öneriler arasında ETS'nin denizcilik, karayolu taşımacılığı ve binalara genişletilmesi ve alternatif yakıtlar için yeni altyapı da dahil olmak üzere

havacılık ve denizcilik sektörleri için daha temiz yakıtlar yer alıyor. 17 Aralık 2022'de Parlamento ve Konsey, ETS'de reform yapılmasına yönelik daha iddialı önlemler üzerinde bir anlaşmaya vardı: 2005 seviyelerine kıyasla 2030 yılına kadar %62'lik bir emisyon azaltım hedefi. Üye Devletlerin binalardan, karayolu taşımacılığından ve belirli sanayi sektörlerinden kaynaklanan emisyonları azaltma çabalarını desteklemek amacıyla, 2027 yılında yeni bir ayrı emisyon ticaret sistemi (ETS II) başlatılacaktır. Yukarıda belirtilen paket aynı zamanda karbon kaçığına karşı yeni Karbon Sınır Ayarlama Mekanizmasını, yeni Sosyal İklim Fonu ve geliştirilmiş modernizasyon ve inovasyon fonlarını da tanıtmaktadır. Çaba Paylaşımı Yönetmeliği ('55'e Uygunluk' paketinin bir parçası olarak Mart 2023'te onaylandı) AB'nin iklim hedefini artırıyor. Özellikle, yönetmeliğin kapsadığı tüm sektörlerin, 2030 yılına kadar emisyonlarında 2005 seviyelerine kıyasla %40'lık toplu bir azalma elde etmesi gerekmektedir. Güncellenen Yenilenebilir Enerji Direktifi, AB'nin enerji karışımındaki yenilenebilir enerjilere ilişkin genel bağlayıcı hedefin %42,5'e yükseltilmesini önermektedir. Temmuz 2023'te kurumlar arası müzakerelerin ardından sonuçlanan Enerji Verimliliği Direktifi'nin revizyonu, 2020'ye kıyasla 2030 yılına kadar nihai enerji tüketiminde %11,7'lik bir azalmaya yönelik iddialı, yasal olarak bağlayıcı bir AB enerji verimliliği hedefi belirliyor. Ayrıca, 5 Nisan 2022'de Komisyon, 2030 yılına kadar 40 milyon ton CO2 emisyonuna eşdeğer tasarruf sağlamayı amaçlayan güçlendirilmiş bir F gazı önerisi sundu. 14 Ekim 2020'de Komisyon ayrıca metan emisyonlarını azaltmaya yönelik bir AB stratejisi sundu. Metan, CO2'den sonra iklim değişikliğine en büyük katkıda bulunan ikinci maddedir. Bu nedenle metan emisyonlarıyla mücadele etmek, 2030 iklim hedeflerimize ve 2050 iklim tarafsızlığı hedefimize ulaşmamız açısından büyük önem taşıyor. Komisyon, 15 Aralık 2021'de Avrupa'daki enerji sektöründe ve küresel tedarik zincirinde metan emisyonlarının azaltılmasına yönelik bir teklif daha sundu. 15 Aralık 2021'de kabul edilen Binalarda Enerji Performansı Direktifi'nin revizyonu, mevcut düzenleyici çerçeveyi iyileştirirken, Üye Devletlere Avrupa çapında bina stokundaki farklılıkları dikkate almaları için gereken esnekliği sağlıyor. Direktif şu anda yeniden düzenleniyor. 14 Mart 2023'te Parlamento genel kurulu direktife ilişkin tutumunu onaylayarak Üye Devletlerle müzakereler öncesinde daha iddialı bir pozisyon oluşturdu. Gözden geçirilmiş direktifler, Avrupa'nın 2050 yılına kadar sıfır emisyonlu ve tamamen karbondan arındırılmış bir bina stoğuna nasıl ulaşabileceğini ortaya koyuyor. Şubat 2023'te Parlamento ve Konsey, 2030 yılına kadar yeni otomobiller (%55) ve yeni kamyonetler (%50) için AB filosu çapında emisyon azaltımı hedefi üzerinde anlaşmaya vardı. Ayrıca yeni kamyonlar için %30 CO2 emisyon azaltım hedefi belirlediler ve 2025 yılına kadar %15'lik bir ara hedef belirlediler. Arazi kullanımı, arazi kullanım değişikliği ve ormancılık sektörüne ilişkin Yönetmeliğin revizyonu 14 Mart 2023 tarihinde Parlamento tarafından kabul edilerek AB karbon yutaklarını %15 oranında artırmaya yönelik yeni bir 2030 hedefi belirlendi. 23 Mart 2023'te Parlamento ve Konsey, gemi emisyonlarını 2025 itibarıyla %2 ve 2050 itibarıyla %80 oranında azaltmayı amaçlayan sürdürülebilir denizcilik yakıtları kanunu üzerinde resmi olmayan bir anlaşmaya vardı. Ayrıca, 2034 yılına kadar AB'nin nakliye yakıtlarının en az %2'sinin yeşil elektrikle üretilen e-yakıtlardan gelmesi gerekecek. Yasal prosedürdeki bir sonraki adım, '55'e Uygun' paketinin bir parçası olan dosya üzerinde resmi bir anlaşma yapılması olacak.

Avrupa Parlamentosunun Rolü

İklim değişikliği konularında Parlamento, geleneksel olarak Avrupa Konseyi ile kurumlar arası müzakerelere katılarak AB eylemlerine istek katan pozisyonlara sahiptir. 2015'teki COP 21'den önce Parlamento, 'uluslararası havacılık ve denizcilikten kaynaklanan emisyonların etkili bir şekilde düzenlenmesi ve sınırlandırılması' yönündeki acil ihtiyacı yineledi. ICAO'nun emisyon azaltımları konusunda anlaşmamış olmasından duyduğu hayal kırıklığını dile getirdi. Uluslararası Havacılık için Karbon Azaltma ve Denkleştirme Planının uygulamaya konulması, esas olarak, kalite garantisi olmaksızın ve yalnızca 2027'den itibaren yasal olarak

bağlayıcı statüye sahip olan denkleştirmelere odaklanmaktadır. Başlıca ICAO üyeleri henüz gönüllü aşamaya katılma konusunda kararlı değiller. Parlamento, geniş tabanlı karbon fiyatlandırmasını destekliyor ve emisyon ticareti gelirlerinin iklimle ilgili yatırımlara tahsis edilmesini savunuyor. Tüm fosil yakıt sübvansiyonlarının aşamalı olarak kaldırılması için bir zaman çizelgesi de dahil olmak üzere somut adımlar talep edildi. Binek otomobiller ve kamyonetlerden kaynaklanan CO2 emisyonlarına ilişkin daha önceki bir güncellemede Parlamento, CO2 emisyonlarını ölçerken gerçek dünyadaki sürüş koşullarını yansıtmak amacıyla BM tarafından tanımlanan yeni küresel test döngüsünün mümkün olan en kısa sürede başlatılması konusunda ısrar etti. Katowice'deki 24. Taraflar Konferansı göz önüne alındığında, Parlamento ilk kez 25 Ekim 2018 tarihli kararında AB'nin 2030 sera gazı emisyon azaltım hedefinin %55 oranında artırılması çağrısında bulundu. Üstelik Parlamento, artan küresel sera gazı emisyonlarının en geç 2050 yılına kadar net sıfıra düşmesini gerektiren daha iddialı olan 1,5 °C Paris hedefi takip edilirse, küresel sıcaklıklarda 2 °C'lik bir artışın derin ve büyük olasılıkla geri döndürülemez etkilerinden kaçınılabileceğini değerlendirdi. Bu nedenle Komisyon'a, AB için uzun vadeli, yüzyıl ortası net sıfır sera gazı emisyon stratejisi önerme çağrısında da bulundu. Temmuz 2018'de Parlamento, AB iklim diplomasisine ilişkin bir kararı kabul etti; bu kararda AB'nin iklim eylemine ve çatışmaların önlenmesine öncülük etme sorumluluğunu vurguladı. İklim eylemini küresel olarak teşvik etmek, Paris Anlaşması'nın uygulanmasını desteklemek ve iklim değişikliğine bağlı çatışmaları önlemek için AB'nin diplomatik kapasitelerinin güçlendirilmesi gerektiğini vurguladı. 28 Kasım 2019'da Parlamento, Avrupa'da bir iklim acil durumu ilan etti ve tüm Üye Devletleri 2050 yılına kadar net sıfır sera gazı emisyonu taahhüt etmeye çağırdı. Parlamento ayrıca Komisyon'dan ilgili tüm yasama ve bütçe önerilerinin küresel ısınmayı 1,5 °C'nin altında sınırlama hedefiyle tam olarak uyumlu olmasını sağlamasını istedi. 8 Ekim 2020'de Parlamento, AB İklim Kanunu'na ilişkin müzakere yetkisini kabul ederek 2030 emisyon azaltım hedefinin %60'a çıkarılmasını talep etti. Parlamento ile Konsey arasında 21 Nisan 2021'de varılan kurumlar arası anlaşma, Komisyon tarafından önerilen %55 hedefini doğrulasa da Parlamento, bu hedefi %57'ye çevirme potansiyeline sahip olan karbon gideriminin rolünü ve katkısını artırmayı başardı. Ayrıca, Parlamento'nun talimatı doğrultusunda Komisyon, AB'nin öngörülen gösterge niteliğindeki sera gazı bütçesini dikkate alarak, Paris Anlaşması'nın ilk küresel stok sayımından sonra en geç altı ay içinde 2040 hedefi için bir teklifte bulunacak. Son olarak, bağımsız bilimsel tavsiyenin önemi göz önüne alındığında, Parlamento tarafından önerildiği gibi, politikanın tutarlı olup olmadığını değerlendirmek ve ilerlemeyi izlemek üzere Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu kuruldu. Ocak 2023'te yayınlanan 'AB çapında 2040 iklim hedefinin ve 2030-2050 sera gazı bütçesinin belirlenmesi için bilimsel tavsiye' başlıklı bir raporda, Avrupa Bilimsel Danışma Kurulu İklim Değişikliği, AB kurumlarına 2040 iklim hedefi ve 2030-2050 dönemi için AB sera gazı emisyon bütçesine ilişkin bilime dayalı bir tahmin sunmaktadır. Bu rapora göre AB'nin, 2040 yılına kadar 1990 seviyelerine göre %90-95 net emisyon azaltımı için çabalaması gerekiyor. 15 Eylül 2022'de Parlamento, AB'nin iklim değişikliğiyle mücadele çabalarını daha da güçlendirmeyi amaçlayan kuraklık, yangın ve diğer aşırı hava olaylarının sonuçlarına ilişkin bir kararı kabul etti.

EK 11- AB'NİN ÇEVRE VE İKLİM POLİTİKASINA İLİŞKİN HABER METİNLERİ

Haber-1 (Yeşil Gazete): AB, yeni toprak izleme yasası çıkarmaya hazırlanıyor

Avrupa Komisyonu'nun önerdiği, kıtanın ilk Toprak İzleme Yasası, 2050 yılına kadar sağlıklı topraklara ulaşmaya yardımcı olacak yasal bir çerçeve oluşturmayı amaçlıyor ve üye devletlerin toprak sağlığını, gübre kullanımını ve erozyonu izlemesini şart koşuyor. Toprak, Dünya ekosisteminin hayati bir parçası. Bitki ve hayvanlara yuva sağlıyor, su döngüsünü düzenlemeye yardımcı oluyor ve karbonu depoluyor. Ayrıca önemli bir

besin ve lif kaynağı. Ancak, tüm diğer doğal varlıklar gibi tehdit altında. Avrupa Birliği (AB) Toprak Gözlemevi tarafından geliştirilen bir araç, AB topraklarının %61'inin sağlıklı olduğunu tespit etti. Gözlenen en belirgin toprak bozulması türleri, topraktaki organik karbon kaybı (%53), toprak biyolojik çeşitliliğinin kaybı (%37) ve turbalıkların bozulma riski. (%30). Toprak bozunumunu etkileyen başlıca faktörler arasında ise toprak erozyonu, toprak organik karbon kaybı, toprak sıkışması ve toprak kirliliği yer aldı.

Sürdürülebilir toprak yönetimi norm haline getirilecek

Avrupa Komisyonu ise bu sorunları ele almak ve kıta genelinde bozulmuş toprakları canlandırmak için kıtanın ilk toprak yasasını önerdi. Söz konusu Toprak İzleme Yasası'nın Avrupa'nın 2050 yılına kadar sağlıklı topraklara ulaşmasına yardımcı olacak yasal bir çerçeve sunmayı amaçlanıyor ve üye devletlerin toprak sağlığını, gübre kullanımını ve erozyonu izlemesini şart koşuyor. Buna göre, aynı zamanda sürdürülebilir toprak yönetimi, AB'de norm haline getirilecek, üye devletlerin hangi uygulamaların desteklenmesi ve hangilerinin yasaklanması gerektiğini belirlemesi istenecek. Kanun tasarısı ek olarak üye devletlerin potansiyel olarak kontamine olmuş sahaları belirlemesini, bunları araştırıp insan sağlığı ve çevre için kabul edilemez riskleri ele almasını talep ediyor. Taslak yasalaşırsa, Avrupalı çiftçilerin aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi özel önlem alması gerekecek.

Toprak sağlığının izlenmesi: Çiftçilerin toprak sağlığını, toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özellikleri hakkında veri toplayarak düzenli olarak izlemesi istenecek.

Toprak bozulmasını en aza indirme: Toprak işleme miktarını azaltarak ve toprak yapısını korumaya yardımcı uygulamaları kullanarak toprak bozulmasını en aza indirmeleri gerekecek.

Toprak organik maddesinin iyileştirilmesi: Toprak organik madde içeriğini iyileştirmeleri; bunun için de kompost veya gübre gibi organik maddeleri kullanmaları istenecek.

Besin kayıplarının azaltılması: Topraklarından besin kayıplarını azaltmaları, bunu da besin açısından verimli gübreler kullanılarak ve örtü bitkileri ekerek yapmaları bekleniyor.

Toprağı erozyona karşı korumak: Topraklarını erozyona karşı korumak için rüzgar kırıcıları, koruyucu toprak işleme uygulamalarına ağırlık vermeleri talep edilecek.

AB Toprak Stratejisi ve yeni Toprak İzleme Yasası'nın Avrupa'yı 2050 yılına kadar ilk iklim nötr kıta olmaya iten Avrupa Yeşil Düzeninin hedeflerine katkıda bulunması bekleniyor. AB'nin hedefi, 2030 yılına kadar, 1990 seviyelerinden en az yüzde 55 daha az net sera gazı emisyonu planlıyor. 2030 yılına kadar birlik içinde en az 3 milyar ek ağaç dikmek de planlar arasında.

Haber-2 (European Commission): AB, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer acil durumlara karşı hazırlığı artırmak için rescEU tespit ve gözetim ekiplerine 70 milyon Avro fon sağlıyor

Komisyon, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer (KBRN) risklere karşı hazırlığı ve müdahaleyi daha da güçlendirmek amacıyla yeni uzman ekiplerin ve ekipmanların geliştirilmesini finanse etmek için yaklaşık 70 milyon Avro tahsis etti. Finansman, rescEU tespit yeteneklerinin geliştirilmesi için İtalya, Polonya ve Romanya'ya verildi. Amaç, AB Üye Devletlerinin 2026 yılından itibaren AB Sivil Koruma Mekanizması aracılığıyla bu tür yeteneklerden faydalanabilmesidir. Bu araçlar, endüstriyel kazalar veya güvenlik olayları gibi acil durumlara yanıt olarak potansiyel kontaminasyonun tespit edilmesi, tanımlanması, örneklenmesi ve izlenmesi için kullanılacaktır. Ekipler ayrıca büyük kamusal etkinlikler öncesinde gözetim faaliyetlerine yardımcı olabilir ve böylece kamusal alanların sistematik olarak korunmasını sağlamaya yardımcı olabilir.

Arka plan

AB, 2019'da rescEU rezervinin geliştirilmesi yoluyla Avrupa'nın afetlere toplu tepkisini güçlendirdi. RescEU, diğerlerinin yanı sıra, büyük bir acil durumda ortak müdahalede bulunan ekiplerin tek bir entegre ekip olarak çalışmasını sağlayacak şekilde ekipman ve ekiplerin birlikte çalışabilirliğini teşvik ederek Avrupa düzeyinde afete hazırlık ve müdahale mekanizmalarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Tıbbi ekipman rezervleri, KBRN malzemeleri, yangınla mücadele uçaklarının yanı sıra barınak ve enerji malzemeleri de dahil olmak üzere çeşitli acil durumlara yönelik rescEU rezervleri halihazırda mevcuttur.

Janez Lenarčič, Kriz Yönetiminden Sorumlu Komisyon Üyesi:

Günümüzün risk ortamı sürekli gelişmektedir; Üye Devletlerin iyi bilinen risklerin yanı sıra yeni veya yeniden ortaya çıkan risklere de yanıt vermeye hazır olmaları gerekmektedir. AB'den, Üye Devletlerdeki insanların, çevrenin ve altyapının korunmasına yardımcı olmak amacıyla ek yardım sağlaması giderek artan bir şekilde talep edilmektedir. Farklı ülkelerdeki KBRN tespit ve gözetleme rescEU ekipleri birlikte çalışarak bu tür karmaşık acil durumlarda büyük bir fark yaratabilecektir. İtalya, Polonya ve Romanya'ya rescEU rezervlerimizin bu yeni boyutunu geliştirme konusundaki kararlılıklarından dolayı teşekkür ediyorum.

Haber-3 (European Commission): Komisyon, Üye Devletlere, AB'nin 2030 hedeflerine kolektif olarak ulaşmasını sağlamak için Ulusal Enerji ve İklim Planlarını iyileştirme çağrısında bulunmaktadır

Komisyon bugün AB Üye Devletlerinin Ulusal Enerji ve İklim Planları (NECP'ler) taslağına ilişkin değerlendirmesini yayınladı ve Üye Devletlerin 2030 AB hedefleri doğrultusunda hedeflerini yükseltmelerine yardımcı olacak tavsiyeler yayınladı. Nihai Planların 30 Haziran 2024 tarihine kadar sunulması gerekmektedir. Güncellenen taslak NECP'ler bizi AB'nin 2030 hedeflerine ulaşmaya ve yakın zamanda kabul edilen mevzuatı uygulamaya yaklaştırıyor. Ancak, COP28 sonuçları ve bu on yılda eylemin hızlandırılmasına yönelik küresel çağrı ışığında, ilave çabalara ihtiyaç olduğu açıktır. Bugünkü değerlendirmede Komisyon, Üye Devletlere sera gazı (GHG) emisyonlarının azaltılmasına yönelik çabalarını artırmaları ve iklim değişikliğine nasıl uyum sağlamayı planladıkları konusunda daha net planlar belirlemeleri çağrısında bulunuyor. Aynı zamanda onları yenilenebilir enerji kaynaklarının daha fazla kullanılmasına daha iyi hazırlanmaya ve enerji verimliliği önlemlerini geliştirmeye davet ediyor. Tüketicileri güçlendirmek, enerji güvenliğini artırmak ve Avrupalı şirketlerin rekabet güçlerini güçlendirmelerini desteklemek için ek önlemlere de ihtiyaç var. Mevcut finansman kaynaklarına erişimin sağlanması ve Avrupa endüstrisinin rekabet edebilirliği için gereken önemli yatırımların teşvik edilmesi için daha fazla çaba gösterilmesi gerekecektir. Komisyonun derinlemesine analizi, yeterince zamanında sunulan ve diğer mevcut verilerle tamamlanan 21 NECP'ye dayanmaktadır. Üç Üye Devlet taslak Planlarını Aralık ayına kadar ülkeye özgü bir değerlendirme için çok geç sundu ve üç Üye Devlet hâlâ taslak Planlarını sunmadı.

Temel bulgular ve öneriler

NECP'ler, AB'nin yasal olarak bağlayıcı 2030 yılına kadar %55 sera gazı emisyon azaltımı hedefini ve enerji ve iklim hedeflerini toplu olarak karşılamak için her Üye Devletin yol haritasını ortaya koyuyor. Bugünkü AB çapındaki değerlendirmeye, NECP'leri sunan 21 Üye Devletin her biri için bir dizi tavsiye ve bireysel değerlendirme eşlik ediyor.

Komisyon değerlendirmesi şunu tespit ediyor:

- Bu aşamada, taslak NECP'ler sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar en az %55 oranında azaltmak için henüz yeterli değildir; mevcut önlemler %51'lik bir azalmaya yol açacaktır;

- Çaba paylaşımı sektörlerinde %40'lık hedefe kıyasla yüzde 6,2'lik farkın kapatılması için daha fazla çabaya ihtiyaç var;
- LULUCF Tüzüğü kapsamındaki -310 MtCO₂ hedefiyle karşılaştırıldığında, yaklaşık -40 ila -50 MtCO₂ eşdeğeri arasında bir boşluk vardır; bu, karbon yutağının iyileştirilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir;
- Yenilenebilir enerji konusunda, mevcut taslaklar, %42,5 hedefiyle karşılaştırıldığında, 2030 yılına kadar enerji karışımında yenilenebilir enerji payının %38,6-39,3 olmasını sağlayacaktır;
- Enerji verimliliği açısından, mevcut taslaklar %11,7'lik hedefe kıyasla %5,8 oranında enerji verimliliği artışına yol açacaktır.

Komisyon ayrıca fosil yakıtların, özellikle de katı fosil yakıtların, enerji üretiminde kullanımının aşamalı olarak durdurulmasının önemini ve aciliyetini vurgulamaktadır. Ayrıca, ulaşım da dahil olmak üzere tüm Üye Devletlerde fosil yakıt sübvansiyonlarının devam etmesi, AB'nin iklim nötrlüğüne giden yolda bir başka engel olarak tanımlanıyor. Enerji yoksulluğuna veya adil geçişle değinmeyen sübvansiyonların mümkün olan en kısa sürede aşamalı olarak kaldırılması ve bunun yerine inovasyona ve geçişle hassas grupların desteklenmesine yönlendirilmesi gerekiyor. Komisyon ayrıca Üye Devletleri nihai NECP'lerinde enerji güvenliğine daha fazla önem vermeye teşvik ediyor ve Avrupa temiz enerji değer zincirlerinin rekabet edebilirliğini acilen artırma ihtiyacını vurguluyor. Nihai NECP'ler işletmeler ve yatırımcılar için netlik ve öngörülebilirlik sağlamanın yanı sıra kamu fonlarının kullanımına ilişkin planlamayı da kolaylaştırmalıdır. Komisyon, Üye Devletlere enerji arzlarını rekabetçi bir şekilde nasıl çeşitlendireceklerini daha iyi planlamalarını tavsiye ediyor. Enerji sisteminde gerekli yapısal değişikliklerin daha iyi tahmin edilmesi, tüketicilerin uygun maliyetli ve esnek bir enerji piyasasından faydalanmalarını sağlayacaktır. Adil, kapsayıcı ve kimseyi geride bırakmayan yeşil bir geçişin sağlanması için istihdam ve sosyal etkilerin yanı sıra yeni beceri kazanma ve beceri geliştirme konularına da daha fazla dikkat edilmelidir. İklim değişikliğine uyum sağlamak ve dayanıklılığı artırmak için enerji sistemi de dahil olmak üzere önemli ilave önlemlerin alınması da gerekiyor. Nihai NECP'lerin iklimle ilgili etkileri yeterince ele alması gerekiyor. Komisyon, Üye Devletlerin tedbirlerinin Birliğin iklim nötrlüğü hedefiyle tutarlılığı ve uyum konusunda ilerleme sağlanması konusunda Avrupa İklim Yasası kapsamında ek tavsiyelerde bulundu.

Sonraki adımlar

Tüm Üye Devletler, Komisyon'un önerilerini ve bireysel değerlendirmelerini dikkate alarak güncellenmiş nihai NECP'lerini 30 Haziran 2024 tarihine kadar sunmalıdır. Bu, NECP'lerin son versiyonlarının iddialı, yeterince ayrıntılı ve sağlam olmasını ve önümüzdeki yıllarda uygulamayı hızlandırmak için sağlam bir temel oluşturmasını sağlamalıdır. Güncellenmiş NECP taslaklarını henüz sunmamış olan Üye Devletlerin (Avusturya, Bulgaristan ve Polonya) bunu daha fazla gecikmeden yapmaları gerekmektedir. Yakın zamanda Belçika, İrlanda ve Letonya'dan alınan taslaklar Komisyon tarafından 2024'ün başlarında değerlendirilecek.

Arka plan

2018 AB Yönetişim Yönetmeliği kapsamında 2021-2030 Ulusal Enerji ve İklim Planları zorunludur. Üye Devletlerin 2030 enerji ve iklim hedeflerine nasıl ulaşmayı planladıklarını özetlemektedirler. Üye Devletler önceki NECP'lerini 2019'da sundular. O zamandan bu yana, temel '55'e Uygun' mevzuatı tamamlandı ve Planların artık revize edilmiş AB düzeyindeki mevzuatla uyum sağlaması için bir güncelleme yapılması gerekiyor. Üye Devletlerin, Haziran 2024'teki son güncellenmiş Planların sunulmasından önce, güncellenmiş Plan taslaklarını Haziran 2023 sonuna kadar sunmaları gerekiyordu. Planlar, Enerji Birliği'nin ve Üye Devletlerin Avrupa İklim

Yasası kapsamındaki taahhütlerinin beş boyutunu ele alıyor; 55'lik pakete, Kurtarma ve Dayanıklılık Tesisi'ne ve REPowerEU planına uygundur. Taslak NECP'lerin AB çapında değerlendirilmesine ilişkin Bugünkü Tebliğ'e, teklifte bulunan Üye Devletlerin her biri için enerji ve iklim hedefleri, iklim nötrlüğü hedefi ve uyum hedeflerine uyum konusunda ülkeye özgü 21 tavsiye ve bireysel değerlendirme eşlik ediyor. NECP'leri zamanında hazırlayın. Bu aşamada, geri kalan 6 Üye Devlete yalnızca uyum politikaları ve Birliğin iklim tarafsızlığı hedefiyle tutarlılığı hakkında (burada ve burada) yayınlanan değerlendirmeler ve tavsiyeler sunulacaktır. Buna ek olarak, başka bir Personel Çalışma Belgesi, 27 Üye Devletin tamamında iklim uyumuna ilişkin ilerlemeyi değerlendiriyor.

Maroš Šefčovič, Avrupa Yeşil Anlaşması, Kurumlar-arası İlişkiler ve Öngörülen Sorumlu Başkan Yardımcısı:

AB, sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar en az %55 oranında azaltmayı taahhüt etmiştir ve Fit for 55 mevzuatımız artık bunu mümkün kılmak için yürürlüktedir. Ulusal düzeyde etkin ve eksiksiz uygulamanın sağlanması artık temel görevimizdir. Bu nedenle Ulusal Enerji ve İklim Planlarının kararlılıkla güncellenmesi büyük önem taşıyor. COP28'de liderlik gösterdik ve bu, sahada hizmet etmeye ve iklim değişikliğiyle kararlı bir şekilde mücadele etmeye hazır olduğumuzu gösterme şansısıdır. Komisyon, yeşil geçiş için mevcut finansman kaynaklarının kullanılmasına yönelik iyi uygulamaları teşvik etmek de dahil olmak üzere, bu süreçte Üye Devletleri desteklemeye hazırdır.

Kadri Simson, Enerjiden Sorumlu Komisyon Üyesi:

Enerji krizini birlikte yaşadık, geleceğimizi şekillendirecek ve enerji geçişini hızlandıracak birçok önemli girişimi hayata geçirdik. Artık ortak iddialı taahhütlerimizi hayata geçirmenin zamanı geldi. Ulusal enerji ve iklim planları, temiz, dayanıklı ve dijitalleştirilmiş bir enerji sistemine doğru açık bir yol belirlemenin temel araçlarıdır. Ekonomilerimiz net yatırım sinyallerini, vatandaşlarımız ise enerji fiyatlarının uzun vadede nasıl uygun seviyede tutulabileceğine dair stratejiler bekliyor. Bu nedenle iddialı planların yazdan önce sonuçlandırılması en önemli önceliklerden biridir.

Wopke Hoekstra, İklim Eyleminden Sorumlu Komisyon Üyesi:

AB, iklim değişikliğiyle mücadelede lider konumdadır. COP28'in de gösterdiği gibi, yurt içinde yaptıklarımız yurtdışındaki iklim diplomasisinin temelidir. 2030 hedefimizi gerçekleştirmek için Avrupa İklim Yasasını rekor sürede kabul ettik. AB'nin %55 emisyon azaltımına ulaşmasını sağlayacak temel mevzuat halihazırda yürürlüktedir. Üye Devletlerin güncellenmiş NECP taslağının değerlendirilmesi, iddialı hedeflerimizi hayata geçirmek için doğru yönde bir adım daha attığımızın kanıtıdır. Ancak, bizi iklim nötrlüğü konusunda doğru yola sokmak, iklim etkilerine karşı dayanıklılık oluşturmak ve iklim ve enerji geçişinden elde edilen kazanımlardan yararlanmak için nihai planlarda daha güçlü taahhütlere ihtiyacımız olduğu açıktır.

Haber-4 (European Commission): Komisyon, AB'de temiz teknoloji üretimini dayanıklı ve rekabetçi hale getirmeye yönelik siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılamaktadır

Komisyon, Avrupa Parlamentosu ile Net Sıfır Sanayi Yasası (NSSY) Konseyi arasında bugün varılan geçici siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılamaktadır. Bu anlaşma, AB'nin temiz teknolojilere ev sahipliği yapmasına ve AB'de bu teknolojilerin güçlü bir yerli üretim kapasitesinin oluşturulmasına yönelik önemli adımlar atmasına yardımcı olacak. NSSY, AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötrlüğüne ulaşma çabasıdayken, Avrupa endüstrisinin rekabet gücünü ve dayanıklılığını artıracak ve yeşil, kaliteli işlerin yaratılmasını destekleyecektir. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen şunları söyledi: "Net Sıfır Sanayi Yasasına ilişkin siyasi

anlaşma, iddialı iklim ve ekonomik hedeflerimizi gerçekleştirme yolunda önemli bir adımdır. Bu, Avrupa'da daha sürdürülebilir, dayanıklı ve rekabetçi bir sanayi sektörü inşa etme yönündeki kolektif kararlılığımızı göstermektedir. Birlikte, AB'yi temiz enerji geçişinde küresel bir öncü haline getiriyoruz." Yeşil Anlaşma Sanayi Planının merkezi bir parçası olarak Kanun, net sıfır teknolojiler için AB üretim kapasitesinin beklenen AB talebinin en az %40'ına ulaşması için bir kıyaslama oluşturarak AB'nin temiz enerjiye geçiş için iyi donanımlı olmasını sağlayacaktır. Üzerinde mutabık kalınan Kanun, karbonsuzlaştırmaya önemli katkı sağlayacak teknolojilere ve ilgili projelere yatırım çekmek ve desteklemek için gerekli uygun düzenleyici koşulları yaratacaktır. Mutabık kalınan hükümler özellikle net sıfır teknolojili daha fazla üretim tesisinin daha hızlı bir şekilde inşa edilmesine yardımcı olacaktır. Avrupa sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kriterlerini karşılayan ve aşırı yoğunlaşmış tedarik kaynaklarının çeşitlendirilmesine yardımcı olan ürünlerin pazarlara erişimini kolaylaştıracak. Ayrıca net sıfıra doğru yarışı desteklemek için gerekli vasıflı işgücünün mevcut olmasını da sağlayacaktır. Daha spesifik olarak, geçici olarak kabul edilen düzenleme, stratejik projeler yoluyla desteklenebilecek geniş bir net sıfır teknolojiler kümesini tanımlamaktadır. Bunlar örneğin güneş fotovoltaik (PV), kara ve deniz rüzgarı, yakıt hücreleri, elektrolizörler, piller, şebeke teknolojileri ve sürdürülebilir alternatif yakıtlardır. Bugün varılan geçici anlaşmanın ardından, bu net sıfır teknolojilerde kullanılan bileşenleri üreten ve karbonsuzlaştırmaya yatırım yapan çelik, kimya veya çimento gibi enerji yoğun sektörler de stratejik projeler olarak desteklenebilecek.

Net sıfır üretim yatırımlarının ve projelerinin artırılması

Bugünkü anlaşma aynı zamanda aşağıdakilere de olanak tanıyacak:

Temiz teknoloji için basitleştirilmiş ve kolaylaştırıcı bir düzenleyici ortam yaratmak: Kabul edilen Kanun, idari yükü azaltacak ve net sıfır teknolojilere izin vermeyi basitleştirecektir. Net-Sıfır Stratejik Projeler için daha da fazlasına izin vererek hızlanır. Bugün varılan anlaşma, Üye Devletler tarafından net sıfır endüstriyel faaliyet kümelerinin oluşturulmasını kolaylaştırmak ve idari prosedürleri daha da kolaylaştırmak için kurulabilecek Net Sıfır Hızlanma Vadileri kavramını tanıtıyor. Yürürlükteki mevzuat kapsamında coğrafi bölgenin çevresel değerlendirmeleri, bireysel projeler için daha sonraki planlamanın kolaylaştırılmasına yardımcı olacaktır.

AB'de CO2 yakalamayı ve depolamayı hızlandırmak: Geçici anlaşma, 2030 yılına kadar AB'deki jeolojik CO2 depolama sahalarında yıllık 50 milyon ton enjeksiyon kapasitesine ulaşma yönünde bir AB hedefi belirliyor. Bu Net Sıfır Stratejik CO2 Depolama Projeleri, AB petrol ve gaz üreticilerinin oranlı üretimlerine dayalı katkılarıyla gerçekleştirildi. Bugün yayınlanan Endüstriyel Karbon Yönetimi Bildiriminin amaçları doğrultusunda, anlaşma, özellikle enerji yoğun endüstrilerde azaltılması zor emisyonlar için, ekonomik açıdan uygun bir iklim çözümü olarak CO2 yakalama ve depolamanın geliştirilmesinin önündeki büyük bir engeli ortadan kaldırıyor.

Net sıfır ürünler için pazara erişimin kolaylaştırılması: Ulaşılan uzlaşma, kamu yetkililerinin, yenilenebilir enerjinin dağıtımına yönelik açık artırmaların yanı sıra satın alma süreçlerinde belirli net sıfır teknolojiler için sürdürülebilirlik ve esneklik kriterlerini dikkate almasını gerektiriyor. Kamu ihale prosedürlerinde sosyal sürdürülebilirlik, siber güvenlik ve zamanında teslim yükümlülüğü arasında en az bir ek kriterin kullanılması gerekiyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarının dağıtımına yönelik açık artırmalar söz konusu olduğunda anlaşma, açık artırmanın sürdürülebilirliği ve dirençlilik katkısı, siber güvenlik, sorumlu iş davranışı ve projeleri tam ve zamanında teslim etme yeteneği gibi zorunlu fiyat dışı kriterleri belirliyor. Bu kriterlerin, bir Üye Devlet tarafından her yıl açık artırmaya çıkarılan hacmin en az %30'una veya 6 gigawatt'a uygulanması gerekecek.

Net sıfır becerilerin ve inovasyonun geliştirilmesinin desteklenmesi: AB'de net sıfır sanayilerin büyütülmesi için ihtiyaç duyulan işçilerin becerilerinin geliştirilmesini desteklemek ve onların Avrupa tek pazarında hareketliliğini kolaylaştırmak için Net-Sıfır Sanayi Akademileri kurulacaktır. Üzerinde mutabakata varılan Kanun aynı zamanda sanayinin Avrupa işgücünün eğitim ve öğretimine yatırım yapmasına yönelik teşvikleri de içeriyor. Yeniliği teşvik etmek için yeni kurallar, Üye Devletlere yenilikçi net sıfır teknolojilerini esnek koşullar altında test etmek için düzenleyici sanal alanlar oluşturma yetkisi verecek. Son olarak Kanun, merkezi bir koordinasyon merkezi olarak hizmet verecek, uygulamayı kolaylaştırmak için bilgi alışverişini teşvik edecek ve AB genelinde yatırım girişimlerini destekleyecek bir Net-Sıfır Avrupa Platformu'nun oluşturulmasını öngörüyor.

Sonraki adımlar

Avrupa Parlamentosu ve Konsey arasında varılan bugünkü siyasi anlaşma artık her iki AB yasa koyucusunun resmi onayına tabidir. Kabul edildikten sonra, AB Resmi Gazetesinde yayımlandığı günü takip eden gün yürürlüğe girecektir.

Arka plan

Net-Sıfır Sanayi Yasası, 1 Şubat 2023'te sunulan Yeşil Anlaşma Sanayi Planı'nın bir parçası olarak Başkan von der Leyen tarafından açıklandı. Plan, AB'nin rekabet gücünü nasıl artıracığını ortaya koyuyor. AB'nin iddialı iklim hedeflerini karşılamak için gereken net sıfır teknolojiler ve ürünler için üretim kapasitesi. Avrupa Konseyi'nin Komisyon'a, AB'nin dayanıklılığını ve rekabet gücünü korumak amacıyla ilgili tüm ulusal araçları ve AB araçlarını harekete geçirme ve yatırım için çerçeve koşullarını iyileştirme yönünde tekliflerde bulunma davetine yanıt verir. Planın ilk ayağı, net sıfır endüstriler için öngörülebilir ve basitleştirilmiş bir düzenleyici ortam yaratmayı amaçlıyor. Komisyon, NSSY teklifini 16 Mart 2023'te sundu. Bu teklif, Avrupa'da sürdürülebilir ve rekabetçi bir kritik hammadde değer zinciri sağlamayı amaçlayan Kritik Hammaddeler Yasası'na (KHY) paralel olarak ileri sürüldü. Avrupa Parlamentosu ve Konsey, 13 Kasım 2023'te KHY konusunda siyasi bir anlaşmaya vardı.

Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen:

Net-Sıfır Sanayi Yasasına ilişkin siyasi anlaşma, iddialı iklim ve ekonomik hedeflerimizi gerçekleştirme yolunda önemli bir adımdır. Bu, Avrupa'da daha sürdürülebilir, dayanıklı ve rekabetçi bir sanayi sektörü inşa etme yönündeki kolektif kararlılığımızı göstermektedir. Birlikte, AB'yi temiz enerji geçişinde küresel bir öncü haline getiriyoruz.

Margrethe Vestager, Dijital Çağa Uygun Bir Avrupa'dan Sorumlu Başkan Yardımcısı:

Sürdürülebilir bir endüstriyel geleceğe olan bağlılığımızı vurgulayan Net-Sıfır Sanayi Yasasına ilişkin siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılıyorum. Bu dönüm noktası niteliğindeki anlaşma, tüm Avrupalıların yararına, daha sürdürülebilir bir ekonomiye geçişte yenilikçiliği teşvik eden ve rekabet gücünü artıran sağlam bir çerçeve sağlıyor.

Maroš Šefčovič, Avrupa Yeşil Anlaşması, Kurumlar-arası İlişkiler ve Öngörülen Sorumlu Başkan Yardımcısı:

Yeşil Anlaşma, AB'nin istihdam ve büyüme stratejisidir. NZIA ile ilgili siyasi anlaşma, iklim açısından nötr bir toplum inşa edecek net sıfır teknolojilerde büyüme ve istihdam yaratmak için araç kutumuza önemli bir araç ekleyecektir. AB'nin bu teknolojilere ihtiyacı var ve tüm dünyanın bu teknolojilere ihtiyacı var: Bugün AB,

bu teknolojilerin AB ve dünya için kullanılabilir olması amacıyla üretimine yatırım yapma kararlılığının altını çiziyor.

Thierry Breton, İç Pazardan Sorumlu Komisyon Üyesi:

Net-Sıfır Sanayi Yasası ile temiz teknoloji değer zinciri boyunca Avrupa'nın üretim tabanını güçlendiriyoruz. 2030 yılına kadar AB'nin net sıfır teknolojilere yönelik beklenen talebinin en az %40'ını karşılamayı hedefleyerek AB üretim kapasitesi için cesur bir ölçüt belirliyoruz. AB'yi korurken ürün ve teknoloji ihraç eden bir endüstriyel lider olarak kalmak için arz güvenliğimizi sağlıyoruz.

Kadri Simson, Enerjiden Sorumlu Komisyon Üyesi:

2030 yılı için yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği hedeflerimize ulaşmak için rüzgar türbinlerinin, güneş panellerinin, pillerin, ısı pompalarının ve akıllı şebeke teknolojilerinin büyük çapta kullanıma sunulması gerekiyor ve daha birçok şeyden bahsedebilirim. Eğer Avrupa temiz enerji geçişinde öncü bir rol oynamak istiyorsa, güçlü bir Avrupa üretim kapasitesi sağlamalı ve yeni projelere yatırım yapmak için daha iyi koşullar yaratmalıyız. Tek bir tedarikçiye bağımlı olmaktan kaçınmalıyız. Net-Sıfır Endüstri Yasasına ilişkin bugünkü siyasi anlaşma, AB'ye net-sıfır tedarik zincirlerimizin yurtiçinde ve yurtdışında dayanıklı ve rekabetçi olmasını sağlamak için gerekli çerçeveyi sağlıyor. Net-Sıfır Endüstri Yasası, daha kolay izin verme, yenilik ve becerilere destek sağlama ve yenilenebilir açık artırma ve satın almalarda esneklik kriterleri aracılığıyla kamu talebini artırma yoluyla temiz teknoloji endüstrisinin ölçeğinin büyütülmesini kolaylaştıracak.

Haber-5 (European Environment Agency): Sel, kuraklık ve su kalitesinin oluşturduğu iklimsel sağlık riskleri acil eylem gerektiriyor

Avrupa Çevre Ajansı'nın (AÇA) bugün yayınladığı bir rapora göre, iklim değişikliği selleri, kuraklıkları kötüleştiriyor ve su kalitesini düşürerek sağlığımız için giderek artan bir tehdit oluşturuyor. Sağlık etkilerini önlemek ve azaltmak için hükümetler, su otoriteleri ve sağlık hizmeti sağlayıcıları tarafından hızlı uygulama ve çabaların daha iyi koordine edilmesi acilen gerekiyor.

AÇA'nın 'İklim değişikliğinin Avrupa'da insan sağlığı üzerindeki etkilerine yanıt: seller, kuraklıklar ve su kalitesine odaklanma' başlıklı raporu, iklim değişikliğinin sağlık ve refah üzerinde halihazırda Avrupa genelinde hissedilen ve ölümler, yaralanmalar, bulaşıcı hastalık salgınları ve ruh sağlığı sonuçlarını içeren suyla ilgili etkilerine dikkat çekiyor. 1980 ile 2022 yılları arasında 32 Avrupa ülkesinde 5.582 sel kaynaklı ölüm ve 702 orman yangını kaynaklı ölüm kaydedildi. Bugün bile sekiz Avrupalıdan biri nehir taşkınlarına maruz kalma olasılığı olan bölgelerde yaşıyor ve Güney Avrupa'daki insanların yaklaşık %30'u kalıcı su stresine karşı karşıya. İklim değişikliği, insanların ciddi sağlık sonuçları olan aşırı hava koşullarına maruziyetini daha da artıracak. Yaşlılar, çocuklar, sağlıksız kişiler, düşük gelir grupları, çiftçiler ve acil servis ekipleri, sellerden, kuraklıklardan, orman yangınlarından veya su ve vektör kaynaklı hastalıklardan en fazla sağlık etkisi gören gruplar arasında yer alıyor. Rapor, bu gerçeklerle birlikte, özellikle çeşitli Avrupa iklim, su ve sağlık politikaları olmak üzere mevcut AB mevzuatının acilen uygulanması ve bunların daha da entegre edilmesi ve yaşamları korumak, olumsuz sağlık sonuçlarını önlemek ve refahı artırmak için halihazırda mevcut çözümlerin tüm sektörlerde ve hükümet düzeylerinde yaygınlaştırılmasının kritik ihtiyacını vurgulamaktadır.

Eylem gerektiren temel riskler

Sel baskınları

1980-2022 yılları arasında 32 AEA üye ülkesinde sel kaynaklı 5.584 ölüm kaydedildi. Şu anda yaklaşık 53 milyon kişi (Avrupa nüfusunun %12'si) nehir taşkınlarına maruz kalma olasılığı olan bölgelerde yaşıyor, ancak genellikle taşkın savunmaları mevcut. Bu sayı 2011 ile 2021 arasında 935.000 kişi artarak taşkın yataklarında sürekli gelişme olduğunu gösteriyor. Avrupa'daki hastanelerin dokuzda biri nehir taşkınlarına maruz kalma riski taşıyan bölgelerde bulunuyor.

Kuraklık ve su kıtlığı

Su talebi ve kuraklık nedeniyle Avrupa'nın bazı bölgeleri neredeyse sürekli su stresi altında ve bu durum sadece güneyde değil. Uzun süreli kuru ve sıcak hava dönemleri, esas olarak güney Avrupa'da, ancak giderek diğer bölgelerde orman yangınlarının yayılmasını kolaylaştırır. 1980 ile 2022 yılları arasında, 32 AEA üye ülkesinde 702 kişi doğrudan orman yangınları nedeniyle hayatını kaybetti ve çok daha fazlası orman yangını dumanından etkilendi.

Su kalitesi

Yükselen hava ve su sıcaklıkları patojenlerin büyümesini kolaylaştırarak su kaynaklı hastalık riskini artırıyor. Yoğun yağış olayları, kirli akış ve birleşik kanalizasyon taşmaları nedeniyle su kütlelerinde zararlı patojen konsantrasyonlarının bulunma olasılığını iki kat artırıyor. Alçak kesimlerde deniz seviyesinin yükselmesi, tuzlu suyun yeraltı ve yüzey sularına karışmasına neden oluyor ve bu durum ekinler üzerinde taşma etkilerine yol açıyor. Kurak dönemlerdeki düşük akışlar, daha yüksek kirletici konsantrasyonlarına neden olur ve maliyetli atık su arıtımı gerektirir. Kuru ve sıcak dönemlerde, besin açısından zengin sulardaki siyanobakteriyel çiçeklenmeler su kalitesini tehlikeye atabilir.

Haber-6 (European Commission): Amerika Birleşik Devletleri: İklim ve güvenlik bağlantısı konusunda gayri resmi AB-ABD diyalogu

Avrupa Komisyonu servisleri, Avrupa Dış Eylem Servisi (ADES) ve Avrupa Savunma Ajansı (ASA) temsilcileri bugün ABD Yönetimi'ndeki mevkidaşlarıyla, Dışişleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Ulusal Güvenlik Konseyi ve USAID'den yöneticiler düzeyinde bir araya gelerek iklim değişikliği ve çevresel bozulmanın barış, güvenlik ve savunma açısından oluşturduğu artan zorlukları görüştüler. İklim değişikliği ve çevresel bozulmanın küresel barış ve güvenliğe yönelik benzeri görülmemiş tehditleri göz önünde bulundurulduğunda, bu gayri resmi diyalog, iklim ve doğa krizlerinin artan küresel risklerini ve etkilerini 'hükümetin tamamı' perspektifinden tartışmak için bir platform sağladı. AB'nin entegre yaklaşımı, AB desteğinin kalkınma iş birliğine, insani yardıma, iklim ve çevre eylemine, göçe, enerji güvenliğine, sivil-askeri misyonlara ve askeri altyapıların evrimine koordineli katılımı yoluyla bu en karmaşık zorluğun üstesinden gelmeyi amaçlamaktadır. Katılımcılar, iklim ve güvenlik bağlantısının kendi dış eylemlerine, özellikle de iklim açısından en savunmasız devletler ve bölgelerde, tam olarak entegre edilmesinin zorunlu olduğu konusunda hemfikir oldular. Etkili eylem, kanıta dayalı bir yaklaşım ve güçlü uluslararası ortaklıklar kurulmasını sağlamak için iklim ve çevre analizinin planlama ve karar alma sürecine entegre edilmesi anlamına gelir. Katılımcılar, tartışmanın bu geniş politika alanındaki farklı uzmanlık alanları arasında değerli fikir alışverişleri için önemli bir fırsat olduğu konusunda hemfikir oldular. Bu konularda teknik düzeyde düzenli AB-ABD diyalogları kurma olasılığını araştırmayı, politika çapraz tozlaşmasını teşvik etmeyi ve diyalog için mevcut forumları tamamlamayı kabul ettiler. Tartışma, AB'nin 28 Haziran 2023 tarihli AB Ortak Bildirisi'nin bir ayağı olarak uluslararası ortaklıkları güçlendirme amacını yansıtır: "İklim ve güvenlik bağlantısına yeni bir bakış açısı". AB ile ABD gibi ortaklar arasındaki güçlendirilmiş uluslararası iş

birliği, iklim değişikliğinin küresel barış ve güvenlik üzerindeki etkilerine karşı etkili bir şekilde harekete geçmek için kritik öneme sahiptir.

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Filiz KAVAL
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Farabi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Lisans Diploması	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler
Tezli Yüksek Lisans Diploması	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Politik Ekonomi
Yüksek Lisans Tez Konusu	İngiltere'nin Kültür Kodlarının İngiltere Üzerindeki Etkisi
Doktora Diploması	Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler
Doktora Tez Konusu	Panoptik Gözetim: Avrupa Birliği'nin Toplumsal Kontrol Araçları ve Uygulamaları
Yabancı Dil	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
Kaval, F. ve İzol, R. (2024). "İran'daki Toplumsal Hareketlerde Devlet Kimliğinin Rolü". <i>Akademik Hassasiyetler Dergisi</i>, 11(25): 449-482. İzol, R. ve Kaval, F. (2023). "Kopenhag Okulu Bağlamında Türkiye'deki Siyasi Aktörlerin İklim Değişikliğine Yönelik Söylemlerinin Analizi". <i>Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi</i>, 23(1): 18-32. Koltuk, D. A. ve Kaval, F. (2023). "2011 Suriye İç Savaşı Sonrası Angela Merkel Dönemi Almanya'sının Sığınmacı Politikası". M. Lamba (ed.), <i>Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler ve Kamu Yönetimi Alanında Uluslararası Araştırmalar</i>. Platanus Yayınları, Ankara, 135-151. Koltuk, D. A. ve Kaval, F. (2022). "Birleşik Krallık-Avrupa Birliği Ticaret ve İş Birliği Anlaşması ve Türkiye'nin Gümrük Birliği Modernizasyonu". <i>Gazi Akademik Bakış Dergisi</i>, 16 (31): 361-375.	
İŞ DENEYİMİ	
Staj	Stajyer Asistan, Mail Boxes Etc. (UK) Limited. Winchester/UK.

Çalıştığı Yerler	İdari Personel, One Composite Teknoloji Ltd. Şti. Van.

